image
not
available

Digitized by Google

Digitized by Google

XV
D
14

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XV
D
14
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

PRAXIS EPISCOPALIS PAVLI PIASECII EPISCOPI CHELMENSIS.

Conſtitutionibus, & Decretis Summ. Pont. Rom. circa Epiſcopalem Iuriſdictionem, & Poteſtatem emanatis illuſtrata, & iuſſu Sacræ Cong. Romæ reuiſa.

Ab eodem Authore tertiùm recognita, & aucta.

QVARTA EDITIO.

Cui nunc acceſſit Practica omnium Terminorum Rotæ, & aliorum Tribunalium Rom. Cur.

Item Breuis modus examinandi in Cauſis Criminalibus.

Ad Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. D.

PETRVM OTOBONVM ROMANÆ ROTÆ AVDITOREM

DICATA.

VENETIIS, *Typis Marci Ginammi.* M.DCXLVII.

Superiorum permiſſu, & Priuilegio.

Digitized by Google

PETRO OTOBONO

VIRO ILL.^MO ET REVER.^MO

ROMANÆ ROTÆ AVDITORI.

MARCVS GINAMMVS F.P.

PRaxim hanc Epiſcopalem iterum typis noſtris vulgaturus, non diù, multùmque quæſiui, OTOBONE AMPLISSIME, cuinam inter omnes dedicare debuerim. Occurrit illicò ſplendor eximius, & peruetuſtus OTOBONE gentis nouis ſemper radijs meritò præfulgens. Nec ſolùm MARCI Equitis Patris tui ingentibus in Patriam meritis vndequaq. Excellentiſſimi cumulatus; Sed tuimet in iſto ampliſſimo munere Doctrinas, & virtutes omnes, ad admirationem vſq. exibentis, auctus, & amplificatus. Nec minus me mouit perpetua MARCI ANTONII Fratris tui viri Illu-

ſ 2 ſtriſſimi

ſtriſſimi Ciuili præſertim ſapientia præclari erga me merita, quorum aliqua ſaltem ex parte non ingratum, nec immemorem me præbere debueram. Hùc acceſſit res ipſa, quæ tractatur Eccleſiaſtica, ad Maximum Sacrum Virum ſponte ſua dedicari geſtiens. Accipe igitur Vir Reuerendiſſime leue quidem munuſculum, ſed multis nominibus tibi debitum, & inter innumerabiles Familiæ tuæ nobiliſſimæ deuotos, vt Marcum quoq. Ginammum non modò in clientelam receptum, ſed mandatis tuis aliquando cohoneſtatum velis, vehementer etiam, atq. etiam rogo, Vale.

Venetijs Kalend. Iunij 1647

Author Lectori.

NON potui improbare ſtudium Typographi, qui hanc Praxim iterum ſupponere prælo decreuit, vt conſumptis iam prioris editionis ſuæ exemplaribus, plura vſui publico ſuppeditaret. Verùm hac occaſione, quantum nter ſeniles (ſexageſimo quarto ætatis anno) licuit curas, am tertiùm ad incudem reuocari; non pauca, inſtabili mper humanarum rerum curſu, idq. in tam breui temre, penè antiquata, tum & vitio Typi inuerſa, atq; conſa correxi: explorationibus, obſeruationibus annotatiobuſq. probatis, quæ ad marginem Prototypi in priori tione fuerunt omiſſa, atque authoritatibus omni extione maioribus, nempe Decretis & Conſtitutionibus uellis ad vſum fori Eccleſiaſtici ſub Pcntificatu Vri VIII. Papæ, Romæ ſancitis hucuſq. ac promulgatis i, quo comptior locupletiorq. legenti placere geſtiat. dquid id eſt, bonus boni conſulet, faſtidioſus autem ſcrif ſapit, aut alibi quærat meliora. Vale. Dat. Cracouiæ, v. Menſis Octobris, Anno Chriſti, M. DC. XL III.

AP-

APPROBATIO.

EX commiſſione Reuerendiſs. P. Fr. Hyacinthi Petronij Ord. Præd. S. Theologiæ, & Palatij Apoſtolici Magiſtri, vidi librum cui titulus eſt PRAXIS EPISCOPALIS PAVLI PIASECII, & ad notas à Sacris Congregationibus S.R.E. Cardinalium, negotijs Epiſcoporum & Regularium, & Interpretationi S. Concilij Tridentini, nec non expurgationi librorum Præfect. præſcriptas correxi, dignumque iterata impreſſione, ad id exemplar emendatum iudicaui; quod nihil fidei, aut moribus contrarium contineat, & ad iudicium ex recto & æquo in Controuerſijs Eccleſiaſticis ferendum, præclara documenta, ac veriſſima Decreta habeat. Datum Romæ. 20. Maij. Anno Domini, 1616.

FR. ABRAHAM BZOVIVS,
S. Th. Magiſt. Ord. Præd.

PRAXIM Epiſcopalem à PAVLO PIASECIO, elaborate conſcriptam, & Romæ recognitam, plurimumque vtilitatis ad iudicia fori Spiritualis allaturam, iteratò prælo dignam cenſeo. Datum Cracouiæ, die 20. Februarij. Anno 1627.

Ego IOANNES FOXIVS, I.V.D.
Archid. Eccl. Cathedr. Crac.
Librorum Cenſor.

TI-

TITVLI PRÆCIPVARVM
Materiarum, quæ in hoc Opere tractantur.

DE Electione Epiſcopi, & Capituli Sede vac. ac Electi poteſtate. fol. 1.
De Ordinibus Eccleſiaſticis conferendis. f. 29.
De Ordinandis ſubditis tantum, & de Dimiſſorijs. fol. 31.
De Infidelibus & Fœminis non ordinandis. f. 41.
De requiſitis ad Ordines, ætatis, confirmationis, natalium. f. 43.
De honeſtate vitæ, in Ordinandis requiſita. f. 47.
De corpore vitiatis, bigamis, inuitis non ordinandis. f. 54.
De illiteratis, nec habentibus titulum prouiſionis, non ordinandis. f. 60.
Quomodo ſint Ordines conferendi. 63
Qui ſint effectus Ordinationis. f. 68.
In quibus caſibus diſpenſare poſſit Epiſcopus inhabiles ad Ordines. f. 70.
De benedictionibus Epiſcopi, & conſecrationibus Regum, Abbatum. f. 79.
De Confirmationis Sacram. non niſi per Epiſcopum miniſtrando. f. 81.
De Cõſecratione Chriſmatis & Oleorum ſacrorum. f. 82.
De Conſecratione Eccleſiæ, Altaris, & paramentorum. f. 83.
De Iuriſdictione Epiſcopi in foro Pœnitentiali. f. 90.
In quibus caſibus abſoluere non poſſit Epiſcopus. ibid.
In quibus caſibus poſſit abſoluere Epiſcopus. f. 100.
De caſibus Epiſcopo reſeruatis. f. 104.
De Synodo, & modo eam conuocandi. f. 121.
De Statutis ab Epiſcopo faciendis. f. 125.
De Viſitationibus Diœceſis per Epiſcopũ faciendis. f. 130.
De Viſitatione Eccleſiæ Cathedr. f. 134.
De Viſitatione Eccleſiarum Parochialium. f. 158.
De Viſitatione Eccleſiarũ Gręcorũ. f. 185.
De Viſitatione beneficiorum ſimplicium, Confrater. Hoſpitalium. f. 192.
De Viſitatione Regularium. f. 203.
De Viſitatione Sanctimonialium. f. 249.
De Viſitatione quorumuis exemptorum. f. 263.
De Iudicijs. f. 267.
De Perſona Iudicis. ibid.
De Perſona Actoris. f. 282.
De Perſona Rei. f. 288.
De Matrimonijs. f. 293.
De Iureiurando. f. 304.
De Hæreticis. f. 305.
De Simonia. f. 316.
De Immunitate Eccleſiarum. f. 325.
De Decimis. f. 328.
De ordine Iudiciorum. f. 335.
De pœnis, & primò de Interdicto Eccleſ. f. 337.
De Suſpenſione. f. 339.
De Excommunicatione. f. 344.
De pœnis corporalibus. f. 356.
De Appellationibus. f. 364.
De Iuriſd. Epiſc. voluntaria. f. 371.
De Collatione beneficiorum. f. 372.
Quæ beneficia conferre poſſit Epiſcopus. f. 393.
Quomodo beneficia ſint conferenda. fol. 413
De bonis menſæ Epiſc. & Eccleſiarum, & & an alienari poſſit. f. 447

BVLLÆ

BVLLÆ ET DECRETA SVM. PONT. ROM.

Quæ in hoc Opere continentur.

Greg. XIV. *Incip. Onus Apoſtolicæ. De examinandis promouendis ab Epiſcop.* fol. 2.

Iul. III. *Sanctiſſimus. De nõ capienda poſſeſſione benef. literis non expeditis.* f. 15.

Sub Clem. VIII. S. Cong. Rituum. *De poteſtate Coadiutoris.* f. 25.

Sixti V. *Romanus Pontifex. De obligatione viſitandi Limina Apoſtolorum.* f. 26.

Clem. VIII. *Vt Regulares nonniſi à Diœceſano ordinentur, & an poſſint dare Dimiſſorias.* f. 37.

Rotæ Deciſ. *Qui Abbates habeant ordinariam Iuriſdictionem.* f. 38.

Vrb. VIII. *Secretis. Quales dimiſſorias habere debent Vltramontani vt in Italia ordinentur.* f. 40.

Pij II. *Cùm ex ſacrorum. De pœnis in Clericos malè promotos.* f. 44.

Sixti V. *Effrenatam. De procurantibus abortum.* f. 52.

Greg. XIV. *Sedes Apoſt. Correctiua Sixtinæ de abortu procurato.* f. 54.

Pij V. *Rom. Pontifex. Regulares non profeſſi ne poſſint ordinari ſine Titulo.* f. 60.

Greg. XIV. *Eccleſia Catholica Soc. IESV cenſendi profeſſi, licet emitti poſſint cum abſolutione voti.* f. 61.

Greg. XIII. *Pium & vtile. Vt Soc. IESV Religioſi poſſint ordinari extra tẽpora.* f. 64.

Clem. VIII. *Rom. Pontificem. Moderatio Conſt. Six. V. de Clericis malè promotis.* f. 74.

Leon. X. *Vt Regulares poſſint pro vſu ſuarum Eccl. benedicere paramenta.* f. 97.

Vrb. VIII. *Paſtoralis. Bulla Cœnæ Domini.* f. 91.

Clem. VIII. *Sanctiſſimus. Non poſſe quemquam Sacramentaliter confiteri per literas.* f. 99.

Pij V. *Romani Pont. Regulares etiam graduati debent approbari ad Confeſſiones ab Ordinario.* f. 102.

Pauli V. in Cong. Epiſc. decretum. *De modo reuocandi approbationes ab Ordinarijs datas Regul.* f. 102.

Vrb. VIII. *Cùm ſicut. Reuocatoria facultatum datarum Regularibus audien. confeſſ. ſine approbatione Ordinarij.* f. 103.

Clem. VIII. *Sac. Cong. Ne quis abſoluere poſſit Papæ vel Epiſcopo reſeruata.* f. 104.

Eiuſdem Decreti declaratio. Sac. Cong. declarat. *Quod Regulares vigore Maris magni non poſſunt abſoluere reſeruata Epiſcopo.* f. 105. & 106.

Ioan. XXII. *Perlectis. Quæ cenſenda ſit leuis percuſſio Clerici.* f. 108

Sub Clem. VIII. *Modus præſcriptus in reſeruandis caſibus ab Epiſcopo.* f. 116.

Greg. XIII. *Præcedentiæ modus in Synodis Prouincialibus.* f. 123.

Vrb. VIII. *Sancta Synodus. Contra Epiſcopos non reſidentes in ſua Diœceſi.* f. 131.

Pij V. *Ad exequendam. De portione Vicarijs curatis aſſignanda.* f. 143.

Six. V. *Cùm ſacroſan. Vt habitum Clericalẽ deferant beneficia obtinentes.* f. 145.

Six. V. *Paſtoralis. Moderatio præcedentis quoad penſiones obtinentes.* f. 147.

Pij V. *Ex proximo. De obligatione recitandi horas Canonicas.* f. 149.

Vrb. VIII. *Sac. Cong. De modo reducendi numerum Miſſarum, & fundandi loca Regularium.* f. 151.

Leon. X. *Supernæ. De euitandis in Concionibus.* f. 160.

Greg. XV. *Vt Conceptio B. Mariæ Virg. ſine peccato originali & publicè & priuatim aſſeratur.* f. 161.

Vrb. VIII. *Decretum de modo ſeruando in informatione pro Beatificatione SS.* f. 164.

Vrb. VIII. *De non affigendis votis ad Sanctos nonnũ à Sede Apoſt. approbatos.* f. 165.

Pij V. *De Doctrina Chriſtiana in Parochialibus habenda.* f. 168.

Greg.

eg. XIII.	*Ne Iudæi Medici admittantur ad medicandum Chriſtianos.*	f.168.
j V.	*Prouidentia. Ne Græci Latino ritu, aut Latini Græco celebrent.*	f.171.
reg XIII.	*De officio Diuino celebrando iuxta Ordinem Rom. Breuiarij.*	f.172.
rb. VIII.	*Sac.Cong. In eligendis Patronis Sanctis quæ ſeruari debeant.*	f.173.
rb. VIII.	*Vniuerſa. Qui dies Feſti ſint celebrandi.*	f.175.
	Sac. Cong. Rituum. *Quæ operæ ſint licitæ diebus Feſtis.*	f.176.
ij V.	*Cùm primum. De obſeruandis circa decorem Eccleſiarum.*	f.177
ij V.	*Supra gregem. Vt infirmus tertia die infirmitatis confiteatur peccata.*	f.181.
ij IV.	*Romanus Pont. Græci vniti Eccleſiæ Rom. quæ ſeruare debeant.*	f.185.
lem.VIII.	*De aduertendis in viſitatione Eccleſiarum Græcorum.*	f.187.
nnoc. IV.	*Qui ritus Græcorum tolerari poſſint.*	f.189.
	Sac. Cong. Rituum. *Quæ ſint functiones Parochi propriæ.*	f.195.
Clem.VIII.	*Confraternitatibus inerigendis, quæ ſeruanda.*	f.197.
Leon.X.	*Sacro approbante. Moderatio priuilegiorum Regularium.*	f.206.
Greg.XIII.	*In tanta. Reductio priuilegiorum Regul. ad terminos Conc. Trid.*	f.209.
Vrb.VIII.	*Regulares in concernentibus Fidem Cath. non excuſantur exemp.*	f.210.
Vrb.VIII.	*Sac.Cong. De modo inſtituendi Regulares & emittendi ex Monaſt.*	f.212.
Clem.VIII.& Greg.XV.	*Vt Regulares eligant ſibi Conſeruatores.*	f.214 & 215.
Clem.VIII.	*Vt Regulares exceſſiui puniantur ad requiſitionem Epiſcopi.*	f.218.
Pauli V.	*Quando Regulares non poſſint puniri per Epiſcopum.*	f.219.
Greg.XV.	*Inſcrutabili. Vt Regulares quoad curam animarum, conciones, moniales ſubſint Ordinarijs.*	f.222.
Sac. Cong.	*Declarationes iſtius Conſt Greg.XV.*	f.223.
Pij V.	*Ordinum Militiarum loca quoad curam animarum ſubſunt Ordinarijs.*	f.224.
Clem. VIII.	*Regulares ne ædificent noua Monaſteria ſine conſenſu Epiſcopi.*	f.227.
Vrb.VIII.	*Confirmat eandem de non ædificandis Monaſterijs.*	f.228.
Greg. XIII.	*Facultas Soc. IESV data ſuper vſu Altaris portatilis.*	f.229.
Greg. XIII.	*Controuerſia de præcedentia Regularium quomodo iudicandæ.*	f.231.
Vrb.VIII.	*Poſterior moderatio circa præcedentium Regularium.*	f.232.
Pij V.	*Declarat qui cenſendi ſint Ordines Mendicantes.*	f.232.
Pij V.	*Soc. IESV cenſenda inter Ordines Mendicantes.*	f.233.
Vrb.VIII.	*Ne Regulares aquirant bona ſtabilia in Polonia.*	f.234.
Clem.VIII.	*Vt Epiſcopis liceat vti Baldachino in Eccleſiis Regul.*	f.241.
Pij V.	*Vt Regulares poſſint abſoluere ſuos Monachos virtute. c.6.ſeſſ.24.*	f.246.
Vrb.VIII.	*Referunt abſolutionē voti Regulariū de non acceptādis Prælaturis.*	f.246.
Pij V.	*De clauſura Monialium.*	f.249.
Pij V.	*Decori. Caſus expreſſi in quibus egredi poſſint Moniales.*	f.251.
Greg. X.	*Vbi gratia. Reuocat licentias ingrediendi monaſt. Monialium.*	f.253.
Greg. XIII.	*Ne Epiſcopi ſeu alij Superiores ingrediantur clauſuram Monialium ſine cauſa.*	f.254.
Sac.Cong.	*De recipiendis ſupra numerum Monialibus.*	ibid.
Sac.Cong.	*De prouidendis circa viſitationem Monialium.*	f.256.
Greg. XIII.	*Cauſa poſſeſſionis promiſſionis Papæ iudicanda apud Aud. Cam.*	f.270.
Mart. V.	*Ne perſonæ Eccleſ. trahi poſſunt ad iudicium ſæculare.*	f.289.
Pij V.	*Declarat. Sponſalia de præſenti, non contineri reductione Conc.*	f.299.
Pij V.	*In computandis gradibus affinitatis remotior attendendus.*	f.300.
Vrb. VIII.	*Quæ pœna puniendus mentito nomine contrahens cum ſecunda.*	f.302.
Greg. XIII.	*Pœnæ contra iurantes ſeu iurare facientes illicita, impoſſibilia.*	f.304.

Greg.XV.	*Contra eos qui in Confeſſione Sacrament. ſollicitant ad turpia pœnitentem.*	f.307.
Clem.VIII.	*Qui Hæretici formales tradendi Curiæ ſeculari.*	f.310.
Greg.XIII.	*De Iudæis in quibus cauſis damnandi vt Hæretici.*	f.311.
Clem.VIII.	*Thalmud Iudæorum damnatum.*	f.313.
Greg.XIII.	*Vt Iudæi cogantur audire Concionem Chriſtianam.*	f.315.
Pij V.	*Contra Simoniacos circa poſſeſſionem beneficiorum.*	f.319.
Pij V.	*Contra committentes Simoniam confidentialem.*	f.321.
Pauli IV.	*Simoniacorum pœnis teneri qui ſe in examine obtinendi benef. pro alijs ſupponunt.*	f.324.
Greg. XIV.	*In quibus caſibus poſſint extrahi ex Eccl. ad eas confugientes.*	f.325.
S.Cong.	*Declaratio quando Regulares tenentur ſoluere decimas.*	f.332.
Vrb.VIII.	*Vt decimæ in Polonia redimantur Pecunijs.*	f.333.
Clem.VIII.	*De iudicando ſummariè nec attendendo terminorum defectu.*	f.336.
Pij V.	*In Monitorijs ad finem reuelationis dandis quæ ſeruanda.*	f.348.
Vrb.VIII.	*Quod ſubcollectores Cam. Apoſt. non poſſint iudicari niſi à Nuncijs.*	f.347.
Leon.X.& Conc.Conſtan.	*Qui excommunicati cenſendi Notorij vt euitentur.*	f.349.
Clem.VIII.	*Qui celebrat non ſacerdos tradendus Curiæ ſæculari.*	f.358.
Vrb. VIII.	*Extenſio de celebrante non ſacerdote.*	f.359.
Sac. Cong.	*De ſeruandis in admittendis appellationibus.*	f.366.
Vrb.VIII.	*Regula Cancellariæ.*	f.373.
Clem.VII.	*Concordata Poloniæ.*	f.396.
Nicol.V.	*Concordata Germaniæ.*	f.398.
Pij V.	*Vt promouendi ad Curata per concurſum apud Epiſc. examinentur.*	f.316.
Pij V.	*Beneficiorum reſignationes quando admittendæ.*	f.424.
Pij IV.	*Forma emittendæ profeſſionis Fidei.*	f.441.
Greg.XIII.	*Forma profeſſionis Fidei per Græcos facienda.*	f.443.
Pauli II.	*Ambitioſæ. De non alienandis bonis Eccleſiæ.*	f.449.
Vrb.VIII.	*De non alienandis bonis Eccleſiæ iuriſdictionalibus.*	ibidem.
Vrb.VIII.S.Cong.	*Ne Regulares poſſint alienare bona ſuarum Eccl. ſine ſcitu S. Congreg.*	f.458.
Pij V.	*Quæ non poſſint exigi nomine ſpoliorum per Succollectores Cam.*	f.464.

IN-

Digitized by Google

NDEX RERVM NOTABILIVM,

QVÆ IN HOC OPERE CONTINENTVR.

Abbas benedictus poteſt conferre Ord.Min.ſuis Monach.f.30.col.2

Abbas exemptus quãdo poſſit dare dimiſſorias. fol. 37.c.2.

bbas benedici debet per Epiſcopũ. 80.c.1.

bbas poteſt dare benedictionẽ ſolemnem in ſua Eccleſia. 80.c.2.

bbas & Monachus non poteſt eſſe compater. 82.c.1.

bbas poteſt benedicere paramenta Eccleſiæ ſuæ. 89.c.2.

bbas habens territorium & Iuriſd.ordinariam, indicere poteſt concurſum. 418.c.2.

Abbas Cõmendarius ad vitam poteſt vti baculo & mitra. 429.c.1.

Abbas cum Conuentu poſſunt ſibi ſeparare bona menſæ. 429.c.2.

Abbates capita Ord.Ciſter. poſſunt conferre Subd.& Diac. 31.& 89.c.2.

Abbates quando, venire teneantur ad Synodum, & quem locũ in ea habẽt. 121.c.2.

Abbates electi confirmari debent per Epiſcopum. 242.c.1.

Abbates poſſunt habere ius collationis beneficiorum ſui territorij. 392.c.2.

Abbatiæ quæ dicãtur Cõſiſtoriales. 403.c.1.

Abbatiæ ſunt dignitates, & veniunt nomine prælaturæ. 423.c.2.

Abbatiæ poſt aſſecutionem ſtatim vacant priora beneficia. ibidem.

Abbatis conſenſus requiritur in alienatione bonorum eius Monaſterij. 222.c.1.

Abbatiſſæ minores annis quadraginta benedici non debent. 80.c.2.

Abbatiſſæ triennales nõ benedicuntur. ibid.

Abbatiſſæ electioni intereſſe debet Epiſcopus. 223.c.1.

Abbatiſſæ in electione quę ſeruãda. 256.c.1.

Abortum procurans quas pœnas incurrat. 52.c.1.

Abortum fœtus animati procurans non poteſt diſpenſari per Epiſcopum. 72.c.2.

Abſentes per quemcunque defendi publicè intereſt. 286 c.1.

Abſolutio in confeſſione Sacramentali à nõ habente poteſtatem eſt nulla. 100.c.1.

Abſolutio in caſibus reſeruatis quomodo danda. 119.c.1.

Abſolutio excommunicationis cum reincidentia dari poteſt. 355.c.1.

Acta tranſlati priuſquã ſciat de ſua tranſlatione, tenent. 23.c.2.

Acta per procuratorem non habentem mãdatum, non tenent. 285.c.2.

Acta confecta per quemcumque deputatum a Iudice valent. 280.c.1.

Acta Epiſcopi ſcribenda per Notarium publicum. 386.c.1.

Actio ſpolij competit reſignanti beneficium ad quod fuit ordinatus. 62.c.2.

Actio dotis eſt priuilegiata. 303.c.1.

Actor forum rei ſequitur. 383.c.1.

Actor debet venire paratus ad iudicium. 284.c.1.

Actor debet dare copiã ſui libelli reo. ibid.

Adminiſtratores Hoſpitalium tenentur facere inuentarium. 202.c.2.

Adultera quando amittit dotem. 303.c.1.

Agere poteſt quicunque iure non prohibetur. 383.c.1.

Ætas quæ requiratur in ſingulis Ordinibus. 44.c.1.

Ætas quæ requiritur pro aſſecutione cuiuſque beneficij. 422.c.2.

Ætatis defectum ad ordines Epiſcopus diſpenſare non poteſt. 77.c.1.

Affinitas per ſponſalia non contrahitur niſi copula ſequuta. 299.c.2.

Alienare prohibitus, poteſt alienare in conſortes. 437.c.2.

Alienari poteſt res quæ nondum peruenit ad poſſeſſionem Eccl. ibid.

Alienari potes res Eccl. quæ ſeruari non poteſt. 454.c.1.

Alienatio bonorum Eccl. ſub quibus pœnis prohibetur. 448.c.2.
Alienatio bonorum Eccl. iuriſdictionalium ſeuerius vetatur. ibid.c.2.
Alienatio rei Eccl. in graui neceſſitate eſt licita. 437.c.2.
Alienatio rei modicæ qualis licita. 436.c.2.
Alienatio quæuis ſine præuio conſenſu Papę inualida. 453.c.1.
Alienationis prohibitione, veniũt iura, actiones, debita Eccl. 452.c.1.
Alienationis prohibitione, veniunt mobilia precioſa & quæ ſint. ibidem.
Alienationis cauſæ iuſtæ quæ ſint. 453.c.1.
Alimenta debentur Clericis iure naturali & Diuino. 334.c.2.
Altare debet conſecrari. 88.c.1.
Altare quãdo dicendum ſit violatum. 88.c.2.
Altaris portatilis vſum extra Eccl. non poteſt concedere Epiſcopus. 170.c.1.
Anniuerſariorum numerus reduci poteſt. 151.c.1.
Annuli vſus Clericis probibitus, niſi cõpetat ratione dignitatis. 148.c.1.
Apoſtata ordinari prohibetur. 42.c.1.
Apoſtolorum limina tenetur viſitare Epiſcopus, ſub quibus pęnis. 26.c.2.
Apoſtolorum petitio circa appellationes neceſſaria. 369.c.1.
Appellandi tempus currit à die notitiæ. ibid.
Appellãs ab interlocutoria cauſam exprimere tenetur. 369.c.1.
Appellatione remota clauſula quid operatur. ibidem & f. 404.c.2.
Appellatio nõ datur in viſitatione pro correctione morum. 265.c.1.
Appellatio in quibus caſibus non eſt concedenda. 368.c.2.
Appellatio extraiudicialis deuoluit cauſam ad ſuperiorem. 370.c.1.
Appellatio extraiudicialis ad ſupremum iudicem tantum facienda. ibid.
Appellatio extraiudicialis debet inſinuari parti. ibidem.
Appellatio extraiudicialis ſuſpẽdit iuriſd. iudicis & habet vim conuentionis. 354.c.1.
Appellatio à futuro grauamine quando valeat. ibidem.
Appellationis tempus poteſt præfigi per iudicem. 370.c.1.
Appellati diligẽtia pdeſt appellãti 369.c.2.
Appellatio in quibus non eſt concedenda. 368.c.2.
Appellatio non conceditur pro hæreſi damnato. 306.c.2.
Approbatio ad confeſſiones ſemel data durat ſemper niſi reuocetur. 101.c.2.
Arbitri ſentẽtia non inducit infamiã. 48.c.2.
Archiepiſcopi poteſtas in Suffrag. reſtricta in multis à Conc. Trid. 407.c.2.
Archiepiſcopi poteſtas in Suffrag. procedit tantum in caſibus iure expreſſis. 408.c.2.
Archiep. non poteſt ordinare ſubditũ ſui Suffrag. ſine dimiſſoriis. 34.c.2.
Archiep. nõ poteſt abſoluere à caſu reſeruato ſuo Suffrag. ſubditum ipſius. 120.c.1.
Archiep. nõ poteſt iudicare ſubditos ſui Suffrag. niſi cauſa ad eum appellata. 269.c.2.
Archiep. continetur diſpoſitione loquẽte de Epiſcopis. 275.c.1.& 341.c.1.
Archiep. nõ poteſt delegare cauſam ſubdito inuito ſui Suffrag. 269.c.2.
Archiep. ligatur cenſura iuris loquentis de Epiſcopis. 341.c.2.
Archiep. poteſt viſitare Diœceſim Suffrag. niſi cauſa in Synodo cognita. 266. & 470.c.1.
Archiep. non poteſt monere ſuum Suffrag. vt faciat quid debet. 407.c.1.
Archiep. poteſt inſtituere ſi Suffrag. denegat ſine cauſa Iuſtit. 406.c.2.
Archiep. poteſt ſupplere negligentiam Capituli ſede vacante in eligendo Vic. 20.c.2. & 406.c.2.
Archiep. nõ poteſt adiri per viã querelæ niſi in caſu excõicationis. 370.c.2.& 406.c.2.
Archiep. poteſt bannire ex tota ſua Prouincia. 327.c.2.
Archiep. quæ ſeruare debeat in admittendis appellationibus. 283.c.2.
Archidiaconi poteſtas in ſola conſuetudine vel fundatione fundatur. 420.c.2.
Archidiaconia non cenſetur beneficium curatum. ibidem.
Archidiaconia ſonat tantum in nomẽ dignitatis. 421.c.1.
Archidiaconus non poteſt viſitare ſine licẽtia Epiſcopi. 265.c.2.
Archidiaconus viſitans habere debet Notarium ab Epiſcopo deputatum. ibid.

Archi-

Archidiaconus cauſas matrimoniales cognoſcere non poteſt. 294.c.1.
Archidiaconus de iure non tenetur eſſe ſacerdos. 422.c.2.
Archiuium debet habere pro ſcripturis Eccleſiarum. 150.c.1.& 448.c.1.
Auaritiæ nota quàm maximè vitanda Epiſcopo. 128.c.2.& 134.c.1.
Auricula carens quando poſſit ordinari. 55.c.1.

B

BAnna ante matrimonij cõtractum publicanda remittere poteſt Ordinarius. 295.c.1.
Bannorum omiſſio non reddit matrimoniũ nullum ſed clandeſtinum. ibid.c.2.
Bannitus priuari debet beneficijs ſi bannũ eſt perpetuum. 360.c.2.
Banno iudicis laici quando nõ ligatur Clericus. 294.c.1.
Baptizare non debet Parochus in ædibus priuatis niſi Regum filios. 182.c.2.
Baptizare quicunque in neceſſitate quomodo poſſit. 183.c.2.
Baptiſmum iterare non licet & quas pęnas incurrat iterans. 41.c.2.
Baptiſmus eſt ianua omnium Sacram. ibid.
Benedicere Reges ad quẽ ſpectat. 79.c.1.
Benedictionis defectus in contractu matrimonij quid noceat. 298.c.1.
Beneficium obtinens tenetur ſuſcipere ordines illi annexos. 157.c.1.
Beneficia plura vni conferri non poſſunt. 435.c.1.
Beneficia promoti ad Epiſcopatum quando vacant. 22.c.2.
Beneficia ob negligentiam collatorum deuoluuntur ad collationem PP. 382.c.2.
Beneficia pro certis familijs conferenda per Epiſcopum intrant in reſeruationibus. 384.c.1.
Beneficia reſeruata PP. quando poſſit conferre Epiſcopus. 403.c.1.
Beneficia Iuriſp. quando poſſit conferre Epiſcopus. 404.c.1.
Beneficia conferri debent perpetuò non ad tempus. 429.c.1.
Beneficia dum cõferuntur an diminui poſſunt per Epiſcopum. 430.c.1.
Beneficia cẽſentur ſęcularia niſi in fundatione aliter exprimatur. 425.c.2.
Beneficia curata licet vacẽt ſub reſeruatione PP. Epiſc. diſponit concurſu. 416.2.
Beneficia vacantia per reſignationem non intrãt in reſeruatione menſium. 394.c.2.
Beneficia vacantia propter hæreſim, ſunt reſeruata Papæ & cõfidentiã. 380.c.2.
Beneficia affecta reſeruationi PP. quæ dicuntur. 381.c.1.
Beneficia litigioſa quoad ſubrogationem non quoad ius ſunt reſeruata. ibid.c.2.
Beneficia vacantia in Curia Rom. ſunt reſeruata PP. 382.c.1.
Beneficia poſſunt permutari authoritate Epiſcopi. 395.c.1.
Beneficia quando conferri poſſunt ad tempus. 429.c.1.
Beneficium manuale non intrat ſub reſeruationem PP. ibid.c.2.
Beneficium monoculum non intrat ſub reſeruatione, & quod dicatur. 396.c.1.
Beneficia incompatibilia quæ dicuntur. 435.c.1.
Beneficia vniformia quæ dicuntur. ib.c.2.
Beneficia reſeruata poſſũt reſignari in manu Ordinarij. 403.c.1.
Beneficia conſiſtorialia quæ dicuntur. ibid.
Beneficia vacantia ob incompatibilitatem execrabilis, quando confert Epiſcop. 383.c.1.
Beneficiati tenẽtur accedere ad proceſſiones maioris Eccleſiæ. 195.c.1.
Beneficij vacantis fructus poſſunt deberi alicui ex conſuetudine. 136.c.1.
Beneficij patronati reſeruatio quando procedit. 382.c.1.
Beneficij in diſmẽbratione requiritur conſenſus Rectoris. 432.c.2.
Beneficij curati collatio contra formã Cõſtit. Pij V. eſt nulla. 418.c.1.
Beneficij diuiſione liberatur à iuramẽto facto illi Eccleſiæ prælatus. 440.c.2.
Beneficiorum reſignationes quomodo admittendæ. 424.c.1.
Beneficij Iuriſ. reſignati publicatio fieri debet. 425.c.2.
Beneficij in collatione quale iuramentum exigi poſſit. 440.c.1.
Beneficij acceptãda reſignatio, & eius collatio

latio ſimul committi nō poteſt. 409.c.2.
Beneficio vacanti quādo poſſit imponi nouum onus. 427 c.2.
Beneficio reuocandi procuratorem & reſtitutionis in integrum renuntiari non poteſt. 287.c.1.
Beneficiorum reſeruatio per Regulas Cancel. ceſſat morte Papæ. 373.c.2.
Beneficiorum collatio eſt de fructibus Epiſcopi. ibid.c.1.
Beneficium ſimplex obtinens poteſt per alium onera eius implere. 194.c.1.
Beneficium curatum tenens per ſeipſum tenetur implere eius onera. 184.c.1.
Beneficij curati nomine venit Vicariatus perpetuus curati. 184.c.2.
Beneficium vnitum non mutat naturam principalis cui vnitur. 423.c.1.
Beneficium quodlibet quam ſcientiam requirat. 420.c.1.
Beneficium impetrans per promotionem hæretici tenetur dimittere. 428.c.1.
Beneficium quando cenſetur pro derelicto. 423.c.2.
Beneficium ſæculare non poteſt conferri Regulari. 425.c.2.
Beneficium conferri nō debet ſolo ſanguinis intuitu. 428.c.1.
Beneficium incompatibile non vacat niſi adepta poſſeſſione ſecundi. 436.c.2.
Beneficium ſufficiens ad ſuſtentationem quod dicatur. 439.c.1.
Beneficium obtineri non poteſt ſine inſtitutione Canonica. 444.c.2.
Beneficium quando obtineri poſſit pro alio ſine mandato. 446.c.1.
Bigamus ordinari non poteſt. 57.c.1.
Bigamiæ impedimentum non tollitur per Baptiſmum. ibid.
Bigamia qualiter contrahatur. ibid.
Bigamiæ impedimentū non diſpenſat Epiſcopus niſi Papa. 77.c.2.
Blaſphemans frequenter eſt ſuſpectus de Hæreſi. 307.c.1.
Bona patrimonialia non computanda pro ſufficientia ſuſtentationis. 439.c.2.
Bona Clerici defuncti diſponere pertinet ad Epiſcopum. 461.c.1.
Bona Clerici patrimonialia debent cedere eius conſanguineis. ibid.
Bona Clerici ex diſtributionibus aut penſionibus cenſentur labore quæſita. 464.c.1.
Bona Clericorum sūt exempta à laicorum oneribus. 327.c.2.
Bona menſæ Epiſcopi ſeu Prælati quæ cenſeantur. 460.c.1.
Breue Apoſtol. pro capienda poſſeſſione quando datur. 18.c.1.
Bulla Cœnæ Dom. debet publicari ſingulis annis in Parochijs. 168.c.2.
Bulla cum ſigillo Epiſcopi cēſetur ſcriptura authentica. 286.c.1.

C

Calix dum conſecratur, vngitur Chriſmate. 88.c.2.
Campanæ ex vſu antiquo Eccleſiæ benedicuntur. ibid.
Campana eſt ſignum loci publici. 240.c.2.
Cancellarius ſeu ſcriba Epiſcopi quid poſſit accipere pro literis beneficij. 445.c.1.
Canonica purgatio quando debet iniungi. 363.c.2.
Canonicatus in Cathedrali venit appellatione dignitatis. 146.c.2.& 277.c.1.
Canonici Cathedrales incedentes capitulariter præcedunt Abbates. 123.c.1.
Canonici Collegiatarum tenentur ad reſidentiam. 142.c.1.
Canonicus non habens Ordines ſacros, nō habet vocem in Capitulo. 137.c.1.
Canonicus non reſidens quando poſſit lucrari diſtributiones. 139.c.2.
Canonicus frequentans Chorum propter ſolas diſtributiones peccat. 169.c.2.
Canonicus quanto tempore poſſit abeſſe à ſua Eccleſia. 142.c.2.
Canonicus non reſidens poteſt puniri alijs pœnis vltra diſtributiones. 139.c.2.
Capituli acta tenent finita eius poteſtate. 38.c.2.
Capitulum ſede vacāte ſuccedit in Iuriſdictione Epiſcopi. 19.c.1.
Capitulum ſede vacante non ſuccedit in illis quæ competunt iure ſpeciali. 19.c.2.
Capitulum ſede vacante concedere poteſt exercitium Pontificalium. 20.c.1.
Capitulum ſede vacante quando poſſit cōcedere

cedere dimiſſorias. 36.c.1.
Capitulum ſede vacante quos caſus poſſit abſoluere,& diſpenſare. 118.c.2.
Capitulum ſede vacante non poteſt viſitare Diœceſim. 20.c.1.
Capitulum præſumitur habere ſimultaneã collationem beneficiorum cum Epiſcopo. 392.c.2.
Capitulum poteſt concordare cum Epiſcopo de conferendis beneficijs alternatim. 393.c.1.
Capitulum Cathedralis ad Synodum eſt vocandum. 122.c.1.
Capitulum ſede vacante licet non poſſit conferre beneficia,poteſt commendare, & præſentatos inſtituere, & reſignationes recipere. 412.c.1.
Capitulum ſede vacante non poteſt præſcribere contra Epiſcopum. ibid.c.2.
Capitulum ſede vacante in Synodo habet vocem deciſiuam. 122.c.1.
Capitulum debet deputare duos è medio ſui ad iudicãdum cauſas Capitularium. 128. c.1.
Capitulum quale iuramentum, & quid recipere poſſit à nouis Canonicis.136.c.2.
Capitulum tenetur ad onera Miſſarum per ſuos anteceſſores ſuſcepta. 150.c.2.
Capitulum nil poteſt ſtatuere in præiudiciũ ſui Epiſcopi. 150.c.1.
Capitulum ſede vacante non ſuccedit in cauſis delegatis, niſi in caſu hæreſis. 211. c.1.
Capitulum ſede vacante poteſt inſtituere concurſum ad curata beneficia. 418.c.2.
Capitulum ſede vacante quando poſſit vnire beneficia. 432.c.2.
Carcer regulariter infamat, & iniuſtè carcerans Clericum incurrit in Canonem. 357. c.1.
Carcerato debentur diſtributiones innocentia probata. 140.c.1.
Carolus Princeps Poloniæ Epiſcopatũ Vratislauiẽ.tenuit per Adminiſtrationẽ.18.c.2.
Caſtitatis voto obligantur ordinati ad Ordines ſacros. 68.c.2.
Caſus Papæ reſeruati, Bulla Cenæ Dom. & in corpore iuris. 96.c.1.
Caſus Papæ reſeruatos quando poteſt abſoluere Epiſcopus. 107.c.1.
Caſus Epiſcopo reſeruatos nec Regulares abſoluere poſſunt. 105.c.2.
Caſus nullus cenſetur reſeruatos in articulo mortis. 119.c.1.
Caſus Epiſcopo reſeruati qui ſint. 107.c.1.
Caſum ab Epiſcopo reſeruatio facta expirat eius morte. 119.c.1.
Caſuũ in reſeruatione quæ vitãda. 116.c.1.
Caſus excepti firmant regulam in contrarium. 395.c.1.
Character imprimitur per ſuſceptionem Ordinis. 67.c.2.
Charitatiuum ſubſidium quando poteſt exigere Epiſcopus à Clero, & exemptis. 129.c.2.
Chriſma non niſi ab Epiſcopo conficiendum & quomodo. 82.c.1.
Cathedralis Eccleſia poteſt viſitari ab Epiſcopo nulla exemptione obſtãte.135.c.1.
Cathedralis Eccleſia concurrit in cura animarum cũ omnibus Parochis. 181.c.1.
Cauſa prouiſionis Apoſt.in Curia Rom.iudicatur immediatè. 270.c.1.
Cauſa appellatione remota per Papam ſolum committi poteſt. 368.c.2.
Cauſæ ſpirituales non poſſint committi laico. 274.c.1.
Cauſæ fori Eccleſiaſtici omnes ſummariè iudicandæ. 335.c.1.
Cęcitas quæ impediat à ſuſcipiendis Ordinibus. 54.c.2.
Cęmiterium cenſetur pollutum, polluta Eccleſia. 87.c.2.
Celebrans in Eccleſia polluta peccat, ſed non incurrit Irregul. 86.c.2.
Celebrans in loco interdicto incurrit irregularitatem. 339.c.1.
Celebrans non ordinatus tradendus brachio ſeculari. 358.c.2.
Cerimoniæ Pontificalis Rom. ſeruandæ in exercendis Pontificalibus. 68.c.2.
Cenſura iuris quando dicatur incurri ipſo facto. 343.c.1.
Citari debet perſonaliter priuandus beneficio ob non reſidentiam trina citatione. 142.c.1.
Citari quõ debeat abſens latitans. 345.c.2.
Citari nemo poteſt niſi authoritate iudicis. 279.c.2.
Citatio eſt fundamentum iudicij. 72.c.1.

Digitized by Google

Citationis defectus ſanatur comparitione citati non excipientis. 280.c.1.
Claudus enormiter ordinari non poteſt. 55.c.1.
Clauſula, appellatione remota, quod operetur. 368.c.2.
Clauſuram Monialium etiam exemptorũ prouidere ſpectat ad Epiſcopũ. 249.c.2.
Clericatus ordo nobilitat. 69.c.1.
Clericatus probari poteſt per teſtes. 69.c.2.
Clerici percuſſio enormis q̃ dicatur. 108.c.1.
Clerici non debent ſuſcipere procurationem bonorum ſecularium. 145.c.2.
Clerici tenentur deferre habitũ Clericalẽ, & quando excuſantur. ibid. & 148.c.1.
Clerici primæ tonſuræ ac minores quando gaudent priuilegio Canonis, 69.c.1.
Clerici non poſſunt petere pœnam in contractu appoſitam. 363.c.2.
Clerici quandoque poſſunt iudicari à iudice laico. 390.c.1.
Clerici à quibus oneribus impoſitis à Dominis ſeculari ſint exempti. 227.c.2.
Clerici ſeculares nõ ligantur pęnis contra Regulares ſancitis. 226.c.2.
Clerici ex altari debent viuere non luxuriari. 463.c.1.
Clerici componere poſſunt inter ſe decimis. 332.c.1.
Clerici quãdoque poſſunt puniri pęna verberum. 357.c.1.
Clerici damnati ad triremes licitè vapulantur. 357.c.2.
Clerici quæ ſeruare debeant pro vitæ honeſtate tenenda. 148.c.2.
Clericorum nomine qui veniãt in materia Interdicti. 338.c.1.
Clericus quando cenſendus non tenere perfectam leuitatem, vt irregularitatem incurrat. 50.c.1.
Clericus non poteſt declinare iuriſdictionem ſui Ordinarij. 291.c.2.
Clericus nõ poteſt ſubdere ſe Iuriſd. laicali, & quas pęnas incurrat. 289.c.1.
Clericus pauper quomodo poſſit locare operas ſuas ſacerdotales. 169.c.2.
Clericus poteſt teſtari ad pias cauſas de bonis ex beneficio quæſitis. 463.c.2.
Clericus depoſitus ſine traditione Curię ſeculari gaudet priuilegio Canon. 288.c.2.
Clericus nõ recitans horas Canonicas quas pęnas incurrat. 149.c.1.
Clericus quandoq; poteſt reconueniri coram indice laico. 290.c.2.
Clericus poteſt dari ad torturas ſi adſint indicia. 357.c.2.
Clericus confugiens ad Eccleſiam, poteſt inde extrahi per Epiſcopum. 327.c.1.
Clericus deprehenſus in rixa poteſt capi per Curiam ſecularem. 291.c.1.
Clericus ſecularia negotia tractans poteſt priuari priuilegio fori. ibid.
Clericus tenetur ad ſoluẽdum decimas de patrimonialibus bonis. 330.c.2.
Coadiutor infirmo dari poteſt ad tempus. 24.c.2.
Coadiutor cum futura ſucceſſione non datur niſi per Papam. 25.c.1.
Coadiutor cum futura ſucceſſione quam poteſtatem habeat. ibid.
Commenda obtenta à Papa in dubio præſumitur eſſe perpetua. 429.c.1.
Commenda perpetua eſt titulus Canonicus, & inducit incompatibilitatem. 436.c.1.
Conceptio B. M. V. ſine peccato originali prædicari debet. 161.c.2.
Conceſſione in generali nõ veniunt requirentia ſpeciale mandatum. 104.c.1.
Coniunctorum nomine qui veniunt vt ſine mandato in iudicio adſint. 283.c.2.
Cõcordata Poloniæ & Germaniæ. 396.c.1.
Concordatis pręſcriptio opponi nõ poteſt, & latiſſimè interpretando. 402.c.1.
Concordatis non cenſetur derogari per reſeruationes Papæ. ibid.
Concubinarius pęna priuationis puniendus. 361.c.1.
Concurſum ad curatum beneficium etiam reſeruatum indicit Epiſcop. 417. & ſeq.
Concurſus in beneficijs patronatus quomodo faciendus. 419.c.1.
Concurſus non requiritur in curatis annexis collegio, perſonatui, aut Regularibus. ibid.
Confeſſarius Epiſcopi poteſt eum abſoluere in quibus ipſemet Epiſcopus poteſt. 119.c.2.
Confeſſarius cõfitentem ad turpia ſolicitãs puniendus vt hæreticus. 307.c.2.

Con-

Confeſſio per literas vel per Nunciũ damnata. 99.c.2.
Confirmationis Sacramentum ſolus Epiſcopus miniſtrare poteſt. 81.c.1.
Confirmationis in adminiſtratione quæ requirantur. 82.c.2.
Confraternitas non poteſt erigi niſi de cõſenſu Epiſcopi. 197.c.1.
Confraternitates ſub Regum protectione exiſtentes non poſſunt viſitari. 200.c.1.
Confraternitates cogi non poſſunt vt accedant ad Proceſſiones publicas. ibid.
Confugientes rei ad Eccleſiam, etiam Regularium, ad Curiam Epiſcopi debent tradi. 242.c.2.& 375.c.1.
Coniugis abſentis mors plenè debet probari vt contrahatur cum alia. 301.c.2.
Cõſanguinei admittuntur ad teſtimonium in matrimonialibus. 301.c.1.
Conſecratio Eccleſiæ non niſi per Epiſcopum fieri debet,quocunque die. 83.c.2.
Cõſecratio Eccleſiæ, ſi ſit dubia quomodo probetur. 84.c.1.
Conſenſus ſubſequens quando conualidat actum. 390.c.1.
Conſenſus Rector requiritur in alienatione rei ipſius Eccleſiæ. 453.c.1.
Conſeruatores eligere ſibi tenentur Regulares. 217.& ſeq.
Conſeruatores electi à Regularibus quas cauſas poſſint iudicare. 217.c.1.
Conſtitutio loquens de mendicantibus non extenditur ad non mendicantes. 227.c.1.
Conſuetudinis & legis par eſt poteſtas. 126.c.2.
Conſuetudo poteſt dare fidem ſcripturæ alias non authenticæ. 387.c.1.
Conſuetudo interpretatiua legis non requirit præſcriptionem. 194.c.2.
Conſuetudo vt ſenes emeriti lucrentur in abſentia diſtributiones tolerãda. 140.c.1.
Conſuetudo ſi deſit loci Metropolitanæ Eccleſiæ attendenda. 333.c.2.
Conſuetudo quandoque dat iuriſdictionẽ non habenti. 345.c.2.
Contributionem pro ſeminario tenentur dare Regulares non mẽdicãtes.254.c.2.
Contemnia & prophana negotia in Eccleſia peragi non debent. 177.c.2.
Corporis vitia quæ non permittant promoueri ad Ordines. 54.c.2.
Corporis vitium aliter conſideratur in ordinando aliter in ordinato. 56.c.2.
Crimen contra naturam qualiter puniendum. 359.c.2.
Cura curati collegijs vniti reſidet pœnes Collegium. 142.c.2.
Curati prouiſio ſufficiens quæ cenſenda. 175.c.2.
Curato non poteſt concedi licentia abſentia propter ſtudia. 184.c.2.
Curatus non excuſatur à reſidentia ſeruitio Epiſcopi. 184.c.1.
Curatus in quibus caſibus excuſatur à reſidentia. 184.c.2.
Curatus quam ſcientiam habere debet. 410.c.1.

D

Debilitans membrum non abſcidens non incurrit irregularitatẽ. 151.c.1.
Debitor non liberatur à debito ſoluendo eò quod creditor ſit diues ſeu lapſo termino. 440.c.2.& 330.c.2.
Decanus & Præpoſitus debent eſſe Presbyteri. 422.c.2.
Decimę quãdo poſsũt cõcedi laicis.332.c.1
Decima poſt feudum rediens ad Eccleſiã, non poteſt infeudari de nouo. ibid.c.2.
Decimæ de iure debentur Eccleſiæ Parochiali. 330.c.1.
Decimæ ſolutionis obligationem impugnantes,quas pęnas incurrant. ibid.
Decimandi,quota,modus, ex locorum cõſuetudine attendendus.ibid.& 333.c.1.
Decimas etiam Regulares reddere tenentur, & quomodo. 331.c.2.
Decimas pſcribere nõ poſsũt laici.332.c.1.
Decimas redimere poſſunt laici alia re æquiualenti. 333.c.2.
Decimas ſoluere tenentur etiam infideles de ſuis agris. 330.c.2.
Decimas præſcribere poteſt Eccleſia contra aliam Eccleſiam. ibidem.
Decimas locare poſſunt Clerici laicis. 333.c.1.
Declarationem excomm. incurſæ debet præcedere citatio. 246.c.2.
Degradare Sacerdotio non poteſt niſi Epiſcopus cũ adiunctis.211.c.1.& 258.c.2.

Degra-

Degradari non poteſt niſi ſit præſens accuſatus & conuictus. 360.c.2.
Degradationis pœna in quibus caſibus decernatur. 358.c.2.
Delegatam cauſam Vicario ſuo Epiſcopus iudicare non poteſt nec è contra. 275.c.2.
Delegata cauſa quando poteſt ſubdelegari. 276.c.1.
Delegati poteſtas quando expirat. 277. c. 1.
Delegatio facta Vicario Epiſcopi tranſit ad eius ſucceſſorem. 275.c.1.
Delegationi tenor inſeri debet in citatione. 277.c.1.
Delicta Prælatorum trahuntur à ſubditis in exemplum. 131.c.1.
Delictum occultum quod dicatur in terminis Concil. Trident. 71.c.1.
Delictum occultum non inducit irregularitatem præter homicidium. 72.c.1.
Delinquens puniri debet à iudice loci in quo deliquit. 297.c.1.
Delirium quale impediat à ſuſcipiendo ordines. 56.c.1.
Denuncians quem de hæreſi iurare debet quod nil ex odio faciat. 306.c.2.
Denunciare de hæreſi poteſt etiam criminoſus, & idem poteſt eſſe teſtis. ibid.
Deo ſemel dicatum nō poteſt ad vſus prophanos reuocari. 384.c.2.
Deponi nemo debet niſi in caſibus in iure expreſſis. 358.c.1.
Depoſito debentur alimenta ex ſuo beneficio. ibid.
Depoſitionis, & degradationis differentia. ibid. c.2.
Detentor rei alienæ non tenetur reuelare contra ſeipſum. 348.c.2.
Dies naturalis computatur à media nocte. 383. c. 1.
Diœceſani nomine non venit quiuis ordinarius, ſed Epiſcopus ſeu Archiepiſcopus. 375. c.1.
Diœceſim quomodo ſortiatur quis. 33. c. 1.
Diœceſium in concurrentia præfertur ea quæ eſt domicilij. 33.c.2.
Dignitas ſine iuriſdictione non inducit præcedentiam. 139.c.1.
Dignior digno præferendus in beneficiorum collatione. 419.c.2.
Dignus ex genere fundatoris ſeu collatoris, aut natiuus præfertur digniori. 420.c.1.
Dimiſſoriæ ſemel conceſſæ ſemper durant niſi reuocentur. 38. c. 2.
Dimiſſorias quis concedere poſſit. 35. & ſeq.
Dimiſſorias habens poteſt examinari, & quandoque diſpenſari per ordinatorem. 35.c. 1.
Dimiſſorias quales habere debet Vltramōtanus, vt ordinetur in Italia. 40.c.1.
Diſmembratio beneficij eſt ſpecies alienationis, & requirit ſolennitates. 432.c.2.
Diſpenſandi poteſtas pertinet ad iuriſdictionem. 36.c.1.
Diſpenſare Epiſcopus quæ poſſit virtute Concil. Trident. c.6. ſeſſ. 24. 107.c.2.
Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ſine præuia cognitione. 79.c.2.
Diſpenſare circa impedimenta matrimonij quantum poteſt Epiſcopus. 114.c.1.
Diſpenſare in pluralitate beneficiorum incōpatibilium ſolus Papa poteſt. 436.c.1.
Diſpenſatus ex falſa cauſa, non eſt tutus in conſcientia. ibid.c 2.
Diſtributiones ex tertia parte præbendarum ſunt in pęnam non reſidentium. 137.c.2.
Diſtributiones quotidianæ non computantur in valore beneficij. 141.c.1.
Diſtributiones vbi non ſunt, ſeu ſunt tenues, poteſt Epiſcop. ex præbendis conſtituere. 137.c.2.
Diſtributiones abſenti condonare non poteſt Capitulum nec Epiſcopus. 139.c. 2.
Diſtributiones abſenti propter ſenium, infirmitatem, detento, ſuſpenſo, iniuſtè debentur. ibid. & ſeq.
Diſtributiones groſſæ dari poſſunt abſenti cauſa ſtudij. 141.c.1.
Doctor petens beneficium curatum non excuſatur ab examine. 418.c.1.
Doctrina quæ requiratur in aſſequēdis beneficijs. 420.c.1.
Doctrina non præſumitur niſi probetur. 59. c. 1.
Doctrinam Chriſtianam tenetur exponere

Paro-

Parochus in ſua Eccleſia. 168.c.2.
Domicilia plura in pluribus locis poſſunt haberi. 34.c.2.297.c.1.
Domicilium habere cẽſentur quis, vbi habet beneficium. ibidem & 399.c.2.
Domicilium quando quæſitum eſſe dicatur. 33.c.2.
Domus Sacerdotales non debent concedi fœminis ad habitandum. 150.c.1.
Dos æquiparata alimentis. 303.c.1.
Dos debetur filiæ etiam nubenti contra voluntatem parentum. ibidem.
Dotis quantitas moderanda ex facultatibus parentum. 303.c.1.
Dotis actio eſt priuilegiata & æquiparatur fiſco,& iudicari poteſt apud iudicem Eccleſiaſticum. 302.c.2.

E

Eccleſia noua ædificari non poteſt niſi de conſenſu Epiſcopi loci. 83.c.1.
Eccleſia noua ædificari non poteſt ſine dote, & vnde dotari debeat. ibid.c.2.
Eccleſia nondum conſecrata gaudet immunitate Eccleſiaſtica. 86.c.1.
Eccleſia non cenſetur polluta niſi concurrat violentia in ea commiſſa. 85.c.1.
Eccleſia quando indiget reconciliatione. 85.c.2.
Eccleſia in non conſecratã non licet celebrare niſi de licentia Epiſcopi. 86.c.2.
Eccleſia æquiparatur fiſco. 284.c.1.
Eccleſia non debet locupletari cum iactura alterius. 458.c.1.
Eccleſia tenetur ad ſumptus ſepulturæ ſui Prælati. 462.c.2.
Eccleſiæ immunitate quando gaudent ad eam confugientes. 327.c.1.
Eccleſiæ decor in quibus præcipuè attendendus. 177.c.2.
Eccleſiæ nullius Diœceſis viſitandæ à viciniore Epiſcopo. 264.c.1.
Eccleſiæ bona poſſunt præſcribi diuturnitate temporis. 453.c.2.
Edicta pro collatione beneficij præceſſiſſe non creditur ordinario niſi conſtet in Actis. 428.c.2.
Electiones liberæ Epiſcoporum nunc Capitula in paucis locis retinent. 14.c.2.
Electio & præſentatio patroni æqualiter procedunt. ibidem.
Electos ſeu nominatos examinare quis debeat & quomodo. 2.c.2.& ſeq.
Electus niſi receptis literis confirmationis non poteſt adminiſtrare. 15.c.1.
Electus confirmatus priuſquam conſecretur poteſt exercere iuriſdictionẽ. 18.c.1.
Electus confirmatus debet conſecrari intra tres menſes. 23.c.1.
Electus confirmatus poteſt vti priuilegio de celebrando in loco priuato. 18.c.1.
Electus confirmatus non amittit prima ſua beneficia niſi habita poſſeſſione. 23.c.1.
Eleemoſinæ quæſtores tempore Diuinorũ non permittendi. 178.c.1
Eleemoſinæ quæſtores Regulares poſſunt puniri per Epiſcopum ſi delinquant. 230.c.2.
Eligi poteſt in Epiſcopum nondum Sacerdos dummodo ſit in ſacris. 18.c.2.
Epiſcopatum tenens in commendam non tenetur ad viſitanda Limina Apoſtol. 28.c.1.
Epiſcopi ad conſecrationem requiruntur tres Epiſcopi. 22.c.2.
Epiſcopi ſucceſſerunt in locum Apoſtolorum. 90.c.2.
Epiſcopi domus, eſt magiſtra publicæ diſciplinæ. 134.c.1.
Epiſcopi iudicio defertur circa idoneitatẽ ad beneficium. 421.c.2.
Epiſcopi in perſonalibus non poſſunt iudicari ab Archiepiſcopo. 407.c.1.
Epiſcopo aſſerenti ſe ordinaſſe cum dimiſſorijs creditur. 35.c.1.
Epiſcopo excommunicato, eius ſubditi poſſunt ordinari à viciniore. 35.c.2.
Epiſcopo Coadiutor datus quam poteſtatem habeat. 25.c.2.
Epiſcopus ſolus benedicit populo per plateas. 80.c.2.
Epiſcopus non poteſt immutare voluntatẽ fundatoris. 193.c.2.& ſeq.
Epiſcopus ordinans non habentem ætatem quas pœnas incurrit. 44.c.1.
Epiſcopus iudicare debet quod vitium corporis impediat ad ordines. 56.c.2.
Epiſcopus non poteſt exercere Pontificalia in aliena Diœceſi. 63.c.1.
Epi-

Digitized by Google

Epiſcopus habet intentionem in iure fundatam ad collationem beneficiorum ſuę Diœceſis. 373.c.1.
Epiſcopus poteſt diſpenſare omnes irregularitates, quoad minores & ſimplex beneficium. 780.c.1.
Epiſcopus non poteſt concedere celebrari Miſſam in ædibus priuatis. 167.c.2.
Epiſcopus ordinans non ſuum ſubditum ſine dimiſſorijs incurrit ſuſpenſionem. 32.c.1.
Epiſcopus pro ordinatione vel literis ordinum nil poteſt accipere. 69.c.2.
Epiſcopus poteſt abſoluere excommunicatum per ſtatutum Archiep. 109.c.2.
Epiſcopus ſolus poteſt vnire beneficij & habet ſubiectionem Diœceſis. 430.c.1.
Epiſcopus excommunicationem à ſe latam quãdoque abſoluere non poteſt. 112.c.2.
Epiſcopus poteſt cogere, vt conſtituatur Vicarius in beneficijs vnitis. 142.c.2.
Epiſcopus poteſt cogere Capitulum ad oſtendenda ſua ſtatuta, ne derogent iuri ſuo. 150.c.1.
Epiſcopus ſuum Capitulum habẽs ius correctionis, cogere poteſt vt corrigat. 144.c.2.
Epiſcopus poteſt facere ſtatuta pro ſua Diœceſi, & qualia. 125.c.1.
Epiſcopus non poteſt ſubijcere ſuum Clericum iuriſdictioni laicali. 289.c.1.
Epiſcopus in ſua Synodo prima tenetur facere profeſſionem fidei. 123.c.2.
Epiſcopus in aliena Diœceſi concionari nõ põt ſine licentia loci ordinarij. 159.c.2.
Epiſcopus habet plenam iuriſdictionem in ſua Diœceſi, nec poteſt eximere aliquem ab ea totaliter. 205.c.2.
Epiſcopus habet principaliter curam animarum in tota ſua Diœceſi. 100.c.1.
Epiſcopus debet conſtituere peritos ad cẽſuram librorum. 203.c.2.
Epiſcopus non ligatur cenſura iuris, niſi de eo exprimatur. 341.c.2.
Epiſcopus non ligatur pęnis ſui ſtatuti vel anteceſſoris. 351.c.1.
Epiſcopus poteſt examinare approbationes ad confeſſiones datas ab anteceſſore, ex cauſa. 101.c.2.& ſequ.
Epiſcopus in aliena Diœceſi exercere poteſt ea quæ ſunt voluntariæ iuriſd. 271.c.2. 371.& 439.& c.2.
Epiſcopus habet iuriſd. in omnia pia loca. 202.c.1
Epiſcopus tenetur requirere non ſequi conſilium Capituli ſui. 127.c.1.
Epiſcopus in iudicanda perſona Capitulari debet habere aſſenſum deputatorum ex Capitulo. 128.c.1.
Epiſcopus poteſt ſumere informationem cum detentione perſonæ Capitularis ſine adiunctis ex Capitulo. ibid.c.2.
Epiſcopus iudicans cauſam totius Capituli, non tenetur adhibere adiunctos ex Capit. ibid.
Epiſcopus rarius apponere debet cenſuras in ſuis ſtatutis. 129.c.1.
Epiſcopus tenetur audire Miſſam quotidie, & prædicare verbum Dei. 133.c.2.
Epiſcopus aſſumere poteſt externos in viſitatione Capituli. 136.c.1.
Epiſcopus poteſt cognoſcere an ſit ſubrepta gratia Apoſt. 403.c.2.
Epiſcopus habens Canonicatum debet ſedere in Capitulo in loco ſui Canonicatus. 139.c.1.
Epiſcopus eſt ordinarius inquiſitor in ſua Diœceſi licet adſit alius inquiſitor. 306.c.1.
Epiſcopus ſolus iudicat crimen depoſitione dignum etiam exempti. 211.c.1.
Epiſcopus poteſt iudicare & punire Vicarium ſuum. 273.c.1.
Epiſcopus habet fiſcum carcerem & tenere poteſt familiam armatam. 134.c.1. & 542.c.2.
Epiſcopus carcerans aut verberans Clericum iniurioſe, incurrit pœnas Canonis. 218.& 413.c.1.
Epiſcopus permittens conſtrui Eccleſiam ſine dote, ipſe dotare tenetur. 83.c.2.
Epiſcopus poteſt exercere Iuriſd. & Pontificalia in loco exempto ſuæ Diœceſis 241.c.2.
Epiſcopus non poteſt abſoluere Regularẽ à cenſuris, à quibus ſubditos ſuos abſoluat. 245.c.2.
Epiſcopus quæ præcauere debeat in reſeruatione caſuum. 116.c.1.
Epiſcopus non debet eſſe difficilis in concedenda facultate abſoluendi in reſeruatis.

uatis. 117.c.2.
Epiſcopus poteſt expedire viſitationẽ ſuæ Diœceſis per alium. 131.c.1.
Epiſcopus poteſt cogere beneficiatum ad oſtendendum ſuum titulum. 193.c.1.
Epiſc opus poteſt cogere Capitulum ad collectam pro fabrica Eccleſiæ. 150.c.2.
Epiſcopus poteſt derogare iuri ſuo in fauorem Iuriſp. circa fundationem. 195.c.1.
Epiſcopus poteſt fructus pij loci applicare ad alium vſum magis pium. 202.c.1.
Epiſcopus poteſt cognoſcere de nullitate ſententiæ ſui Vicarij. 273.c.2.
Epiſcopus concurrit in emolumentis cum Parochis ſuæ Diœceſis. 330.c.1.
Epiſcopus intelligitur non inferior quando Canon. 107.c.2.
Epiſcopus poteſt dare Oeconomum ad beneficium reſeruatum donec prouideatur. 404.c.1.
Epiſcopus poteſt gratificari vni ex pluribus præſentatis. 405.c.1.
Epiſcopus non poteſt citari perſonaliter niſi ex commiſſione Papæ. 407.c.2.
Epiſcopus poteſt committere alicui collationem beneficiorum. 409.c.1.
Epiſcopus ſolus poteſt inſtituere concurſũ, & examẽ ad curata ẽt reſeruata. 418.c.2
Epiſcopus debet ſcire nouum & vetus Teſtamentum. 420.c.1.
Epiſcopus diſpenſare poteſt cauſa ſtudij à non ſuſcipiendis Ordinibus. 423.c.2.
Epiſcopus non poteſt recipere reſignationem beneficij in fauorem. 425.c.2.
Epiſcopus non poteſt dare beneficia in cõmendam. 429.c.1.
Epiſcop. pôt cogere Clericũ ad ſuſcipiendũ delegationẽ ſeu ſibi inſeruiendũ. 428.c.2.
Epiſcopus poteſt creare Notarios publicos pro ſua Diœceſi. 280.c.2.
Epiſcopus nõ poteſt retinere ſibi partẽ fructuũ beneficij ſine ſcitu Papæ. 430.c.1.
Epiſcopus ſolus poteſt vnire beneficia & quomodo. ibid.c.2.
Epiſcopus non poteſt vnire beneficia menſæ ſuæ ſine conſenſu Papæ. 432.c.1.
Epiſcopus non poteſt imponere pẽſionem beneficijs, niſi ex raris cauſis. 433.c.1.
Epiſcop. nõ pôt diſpẽſare in pluralitate beneficiorũ merè incompatibiliũ. 438.c.1.
Epiſcopus eſt vſufructuarius bonorũ menſæ ſuæ non dominus. 448.c.1.
Epiſcopus tenetur habere Archiuiũ, & Inuentariũ bonorum Eccleſiæ ſuæ. ib.c.2.
Epiſcopus ſingulariter iurat de non alienãdis bonis menſæ ſuæ. 451.c.2.
Epiſcopus ligatur iuramẽto de non alienãdo, quoad bona mẽſæ ſuę tantũ. 460.c.1.
Epiſc. habet intentionẽ in iure fundatã ſuper procuratione & quarta ſibi debita. ib.
Epiſcopus poteſt applicare Capitulo partẽ bonorum menſæ ſuæ licitè, vel Eccleſiæ pauperi. 457.c.1.& ſeq.
Epiſcopus non poteſt dimittere legatum in præiudicium Capituli. 457.c.2.
Epiſcopus poteſt habere partem in bonis Clericorum morientium. 460.c.2.
Epiſc. titularis nõ poteſt exercere Põtificalia, niſi cum licẽtia Epiſcopi loci. 39.c.2.
Epiſcopus titularis nõ poteſt dare indulgẽtias ſolitas dari per Epiſcopum. ibid.
Epiſcopus titularis in Diœceſi in qua agit Suffraganei munus poteſt celebrare in loco non ſacro. 170.c.1.
Epiſc. tenetur conſtituere Vicariũ. 272.c.1.
Epiſc. poteſt limitatam poteſtatem dare Vicario & eum ſemper reuocare. 272.c.2.
Epiſc. eſt iudex cõpetens in cauſis ſuæ Eccleſiæ, ſed pôt recuſari vt ſuſpectus. 271.c.2.
Epiſcopus quandoque tenetur de facto Vicarij ſui. 273.c.1.
Epiſcopus nõ poteſt locare iuriſdictionem ſuam. 274.c.1.
Examen ordinãdorũ quõ faciendũ. 65.c.1.
Examinatores promouẽdorũ ad beneficia in Synodo conſtituendi. 124.c.1.
Excommunicare non poteſt niſi habens iuriſdictionem. 345.c.1.
Excommunicari nõ poſſunt niſi ſingulares perſonæ non communitas. 351.c.1.
Excommunicatio iuris quando poſſit abſolui per inferiorem Epiſcopo. 109.c.1.
Excommunicatio non incurritur niſi propter peccatum mortale. 345.c.1.
Excõmunicatio ferri non debet niſi monitione præmiſſa trina. 346.c.1.
Excommunicatio ferenda in ſcripto cum expreſſione cauſæ. 346.c.2.
Excommunicatio iniuſta & lata non ſeruato ordine tenet, ſed puniatur iudex. ib.

Excom-

Digitized by Google

Excommunicatio ex quibus cauſis ſit nulla. ibid.
Excõmunicatio ad finem reuelationis non facile danda. 348.c.1.
Excõmunicatio in contractu appoſita non ſolet declarari preter Cameralẽ. 347.c.1.
Excommunicatio ſecum trahit executionem. 350.c.2.
Excommunicati notorij, vt euitẽtur qui reputentur. 350.c.1.
Excommunicatio ſumit vires ab intentione excommunicantis. 347.c.2.
Excommunicatio iuris vel cõditionalis requirit declarationem cum monitione. 353.c.1.
Excommunicatio non tranſit in rem iudicatã quominus poſſit abſolui. 354.c.1.
Excommunicatio nõ ferenda vbi reus alijs medijs poteſt coerceri. 348.c.1.
Excõicatio minor non eſt in vſu. 352.c.2.
Excommunicatus niſi obtinuerit abſolutionem cenſetur ligatus. 351.c.2.
Excommunicatus non abſtinens à diuinis, ſeu Clericus exercens ſuum ordinẽ quas pœnas incurrit. 352.c.1.
Excommunicatio lata poſt appellationem eſt nulla. 354.c.1.
Excommunicatio non ligat niſi à tempore veriſimilis notitiæ. 352.c.2.
Excommunicatio conditionalis quando incipit ligare. ibid.
Excommunicatio infert grauamen irreparabile. 354.c.2.
Excommunicatio iudicij nõ abſoluitur niſi per eum qui eam tulit. 410.c.1.
Excommunicationes iuris enumerantur. 109.c.1.
Excommunicationis abſolutio poteſt concedi cum reincidentia. 355.c.1.
Excommunicato abſoluto in periculo mortis, an debeatur ſepultura Eccleſiæ. ibid.
Excommunicationis abſolutio non præſumitur niſi probetur. 354.c.1.
Excommunicationis abſolutio ad cautelã non datur, niſi in caſu nullitatis. 355.c.2.
Excommunicato Epiſcopo, ceſſat poteſtas eius Vicarij. 273.c.1.
Excommunicato beneficij collationi facta eſt nulla. 421.c.2.
Excommunicatus perſiſtens debet priuari fructibus beneficij nec prouideri de victu. 302.c.1.
Excommunicato ſine iuris ordine damna compenſari debent. 346.c.1.
Excommunicatus non denunciatus vitari non debet. 349.c.2.
Excommunicatus licet nõ ſit denunciatus abſtinere debet à Diuinis. 350.c.2.
Excommunicatus non abſtinens à Diuinis incurrit excomm. Papalem. 351.c.1.
Excommunicatus pluries, totidem obtinere debet abſolutiones. ibidem, c.2.
Excommunicatus Clericus ſi exercet ſuum ordinem quando incurrit irregularitatem. 352.c.1.
Excommunicatus Clericus tenetur recitare horas Canonicas. ibid.c.1.
Excommunicatus nõ poteſt appellare extraiudicialiter ſed per viam querelæ. 254.c.1.
Excommunicatus poteſt abſolui inuitus, & alijs pœnis puniri. ibid.
Excommunicatus poteſt optare præbendam. 422.c.1.
Excommunicatus ordinari non debet nequidem ad minores. 43.c.1.
Exempti ſi ſint Clero graues poſſunt coerceri per Epiſcopum. 220.c.2.
Exempti in eorum alienationibus debent requirere conſenſum Epiſcopi. 221.c.1.
Exempti ratione locorũ ſuorum nõ exemptorum tenentur ad iura Epiſcopi. ib.2.
Exempti non poſſunt vnire menſæ ſuæ Eccleſias ſuas non exemptas. ibid.c.2.
Exemptionis priuilegio poteſt denegari nõ vſu, vel preſcriptione contraria. 243.c.1.
Exemptio perſonalis nõ eximit à viſitatione, vel quoad beneficium. 263.c.2.
Exemptus citatus debet comparere ad allegandam exemptionem. 245.c.1.
Executor datus ad prouidendum de beneficio non poteſt recipere reſignationem. 411.c.1.
Executor mixtus tenetur procedere cum cognitione cauſæ. 403.c.2.
Executoris dicto creditur in ſpectantibus ad eius officium. ibid.
Executoris ad verbum non tenetur quis relinquere ius ſuum. ibid.
Exilij bannum non extenditur vltra territorium

torium bannientis. 360.c.1.
Exilij pœna pro quibus delictis imponẽda. ibid.

F

FAbrica Eccleſiæ debet prouideri ex fructibus eius Rectoris. 175.c.1.
Falſarij qui dicuntur propriè, vt nõ poſſint abſolui niſi ab Epiſcopo. 115.c.1.
Familia Regularium ſubeſt iuriſdictioni Epiſcopi. 214.c.1.
Familiaris triennalis, vt ordinari poſſit, qualis eſſe debeat. 39.c.1.
Fœmina ſi ordinetur non recipit characterem. 44.c.1.
Fœminæ ſunt capaces Iuriſpatron. 384.c.1.
Feudum nouum non poteſt concedi in bonis Eccleſiæ. 451.c.2.
Feudum antiquum non poteſt concedi cũ noua conditione deteriori. 455.c.1.
Feudum concedi ſolitum maſculis, non poteſt fœminis concedi. ibid.
Feudum habens clericus laicale ratione illius ſubiectus eſt laico. 290.c.1.
Fidei profeſſionem tenetur facere accipiẽs beneficium, aliàs non facit fructus ſuos. 440.c.1.
Fidei profeſſionẽ qui non fecit non ſuffragatur ipſi poſſeſſio. ibid.
Fidei profeſſionem faciens per procuratorem, eam tenetur iterare in perſona. ibid. c.2.
Fidei profeſſionem non faciens pro beneficio in Collegiatis non incurrit pœnas. 441.c.1.
Fidei profeſſionis formula pro Latinis & Græcis. 48.ibid. & 59.
Filius nõ poteſt habere beneficium in quo pater ſeruiuit, non è contra. 421.c.1. & 441.c.2.
Fiſcalis Epiſcopi debet eſſe clericus & iurare de rectè gerẽdo ſuo officio. 124.c.1.
Fiſcalem habere eſt conſequens iuriſdictionis. 128.c.2.
Fori in ſortitione attendenda conditio perſonarum. 288.c.1.
Fori mixti cauſæ duæ dicantur. 293.c.1.
Forum reſpectu domicilij ſortitum eſt præcipuum & ordinarium. 292.c.1.
Forum ratione delicti quãdo quis ſortitur, ibid.c.1.
Fraternitates ſubſunt iuriſdictioni Epiſcopi. 196.c.2.
Fraternitates poſſunt alienare bona ſua ſine ſolennitatibus. 459.c.2.
Fraus & dolus nemini debet patrocinari. 33.c.2.& 59.c.1.
Fructus beneficij debentur defuncto pro rata temporis deſeruiti. 455.c.2.
Fructus menſæ poteſt Prælatus dare in vita ſua cui vult. 463.c.1.
Frugalitas Prælati æſtimanda ex qualitate gradus ac perſonæ. ibid.
Funera ex aliena Parochia non poſſunt leuari niſi de licẽtia Parochi loci. 237.c.1.
Funeralium nomine veniunt ea tãtum quæ circa funus deferuntur. 238.c.1.
Funeris ſumptus eſt maximè priuilegiatus & debetur ex fructib. Eccleſiæ. 462.c.2.
Furtiuè ordinatus non poteſt diſpẽſari per Epiſcopum. 74.c.2.

G

GAbbellas imponentes clericis incurrunt excommunicationem. 328.c.1.
Generali in conceſſione non veniunt quæ requirunt mandatum ſpeciale. 410.c.2.
Graduum in computatione remotior attẽdendus. 299.c.2.
Græci Vniti non poſſunt celebrare ritu Latino, nec è contra. 171.c.2.
Græcorum Vnitorum Eccleſiæ ſubditæ ſũt Epiſcopo loci Latino. 185.c.1.
Græcorum ritus qui tolerantur ab Eccleſia Catholica. 187.c.1.
Gratia Papæ eſt informis ante confectionem literarum. 15.c.1.
Gratia inferioris Papa poteſt probari per teſtes ſi litteræ perdantur. ib. & 445.c.1.
Gratia nõ expirat morte cõcedẽtis. 38.c.2.
Grauamen irreparabile quo mandato executioni læſus ſubleuari non poteſt. 365.c.2.

H

HAbitum clericalẽ deferre tenetur obtinens beneficiũ Eccleſiaſt. 145.c.2.
Habitus clericorum quis ſit honeſtus ex locorum vſu iudicandum. 148.c.1.
Habitum dimittens Regularis incurrit excommunicationem. 211.c.2.

Digitized by Google

Hæres quandoq; obligatur ex confeſſione defuncti 368.c.2.
Hæreſis crimen pertinet ad Iudicem Eccleſiaſticum. 306.c.1.
Hęreſis in cauſa nulla exẽptio iuuat.210.c.2
Hæreſis caſum abſoluere non poteſt Epiſcopus niſi ex ſpeciali facultate Papæ. 107.c.1.
Hæreſis in cauſa poteſt eſſe teſtis criminis particeps, ſeu qui denunciat. 306.c.1.
Hæreſim Principi ſuadens tradendus curiæ ſeculari. 311.c.1.
Hæretici communicantes in Gallia & Germania quomodo excuſantur. 350.c.2.
Hæretico conuicto de Hæreſi non datur procurator. 311.c.2.
Hæreticorum filij non poſſunt promoueri ad ordines nec ad beneficia. 42.c.1.
Hæreticorum ad interceſſionem non debent conferri beneficia. 428.c.1.
Hæreticus quis ſit dicendus formalis vt tra datur curiæ ſæculari. 310.c.2.
Hæreticus carceratus non admittendus ad audiendam Miſſam. 307.c.1.
Hæreticus reſipiſcens pro prima vice punitur leuiori pœna. 311.c.2.
Hæreticus relapſus dicitur qui poſt abiuratam hereſim, ad eam redit. ibid.c.2.
Hermaphroditus nõ poteſt promoueri ad ordines. 41.c.1.
Homicida voluntarius diſpenſari non poteſt ad ordines p Epiſcopũ.491.& 72.c.1
Homicida non priuatur beneficio niſi mediante iudicis ſententia. 361.c.1.
Homicida iudicatus non amittit beneficiũ pendente appellatione. ibid.c.2.
Homicida clericus vltra priuationem, alijs pœnis puniendus. ibid.
Homicidio cauſam dans incurrit irregularitatem. 49.c.2.
Homicidium in defenſione bonorum non excuſat ab irregularitate. 50.c.2.
Homicidium ſeruato moderamine in defenſione vitæ non cauſat irregularitatem. ibid. c. 1.
Homicidium habens ratum non contrahit irregularitatem. 50.c.1.
Horas Canonicas tenetur recitare habens ſacros ordines vel beneficium. 68. c. 2. & 149.c. 1.
Hoſpitale fundatũ authoritate Epiſcopi eſt locus Eccleſiaſticus. 200.c.2.
Hoſpitalia conferri ſolita in titulum veniũt appellatione beneficiorum. 200.c.2.
Hoſpitalia, an gaudent immunitate Eccleſiæ couſuetudo loci attendend.202 c.2.
Hoſpitalia ſi ſint fundata ad vſum publicũ poſſunt viſitari ab Epiſc. 201 c.2.
Hoſpitalia Regularibus ſubiecta pertinent ad curam Epiſcopi. 222.c.1.
Hoſpitalia de iure communi non debent dari in titulum. 201.c.1.
Hoſpitalium fundatarum authoritate Epiſcopi bona nõ poſſunt alienari.459.c.2.

I

Illegitimi qui dicantur vt nõ poſſint ordinari. 45.c.1, & ſeq.
Illegitimitas purgatur ingreſſũ Religionis quoad ordines ſuſcipiendos. 47.c.1.
Illegitimitas quo ad ordines Canonica nõ ciuilis attendenda. 45.c.2.
Illegitimitas occulta impedit ab ordinibus nec poteſt diſpenſari ex Concilio Tridẽtino. 45.& 71. c.1.
Illegitimus diſpenſari poteſt ab Epiſc. ad minores & ſimplex beneficium. 77.c.2.
Imagines SS. à Sede Apoſt. nõ approbatorũ nõ exponẽdę ad venerationẽ.165.c.2.
Immemorabilis computanda ex eo quod homini memoria non extat. 388.c.2.
Immemorabilis excludit allegationẽ malę fidei. 454.c.1.
Immemorabili deducta poteſt allegari qui libet melior titulus. ibid.
Immunitas Eccleſiæ ex quibus attenditur. 325. & ſeq.
Immunitatem Eccleſiæ violantes incurrũt excommunicationem. 328.c. 2.
Immunitas de confugientibus reis ad Eccleſiam non ſeruit clerico contra Epiſc. 327.c.1.
Indulgentias concedendi poteſtas ſequitur ordinem Epiſcopalem. 14.c.1.
Indulgentias non poteſt dare Epiſc. niſi in iure præſcriptas. 88.c.2.
Indulgentias Regulares publicare non poſſunt niſi admiſſas ab Ordinario.230.c. 2.
Infamia Canonica & ciuilis ad paria iudicantur. 48.c.2.
Infamiæ quæ prohibent aliquem ordinari

Digitized by Google

Infans expoſitus præſumitur illegitimus. 47. c.1.
Infantem expoſitum poteſt Epiſcopus diſpenſare ad omnes ordines. 78.c.1.
Infantis expoſitio repugnat legitimæ filiationi. 47.c.1.
Inquiſitor poteſt procedere in cauſa hæreſis licet procedit Epiſc. 306.c.1.
Inquiſitori tradêdi ſunt libri prohibiti etiã ab officio Epiſcopali. ibid.
Inquiſitor tradens reum curiæ ſæculari nõ incurrit irregularitatem. 311.c.2.
Inquiſitoris officium impediens eſt infamis & puniendus vt hæreticus. 309.c.1.
Inſtituere ad beneficia ſolus Epiſcopus poteſt in ſua Diœceſi. 405.c.2.
Inſtituere ad beneficia poteſt cõpetere inferiori ex priuilegio ſeu vſu. 406.c.1.
Inſtrumenta materialia debent tradi ordinatis de neceſſitate. 67.c.2.
Intentio in ordinãte & ordinato de neceſſitate requiritur. ibid.c.1.
Interdici non debet communitas pro cauſa pecuniaria. 339.c.1.
Interdicti in virtute, excipitur Baptiſma, & pęnitentia morientium. 337.c.2.
Interdicti non vitandi in actionibus humanis, ſed tantum in Diuinis. 338.c.2.
Interdicti poſſunt audire conciones. ibid.
Interdictus negatur Eccleſiaſtica ſepultura. 338.c.1.
Interdicto ceſſante poſſunt ſepulti interim transferri ad Eccleſiaſt. ſepulturam. ibid.
Interdictũ non fertur in pęnã ſed ob contumaciam & monitione præuia. 337.c.2.
Interdictum viola ns clericus incurrit irregularitatem. 339.c.1.
Interdictum poteſt relaxari ad tempus cũ reincedentia. ibid.c.2.
Inuitus nemo debet ordinari. 57.c.2.
Inuitus ordinatus ſi reclamat, liberatur à ſtatu, & voto continentiæ. ibid.
Inuitus nemo poteſt cogi ad accipiendum beneficium niſi à Papa. 428.c.2.
Irregularitas non contrahitur ſola animi voluntate. 49.c.2.
Irregularitas incurri poteſt etiam ſine peccato. 51.c.1.
Irregularitas ex homicidio tollitur per Baptiſmum ſubſequentem. ibid.
Irregularitas ex corporis vitio ſuperueniẽs nõ cauſat amiſſionem beneficij. 412.c.2.
Irregularitas in dubio pſumitur quoad animam non quoad forum fori. 50.c.2.
Iudex arbitrari debet cum allegatur an ſit aſſumptum domicilium. 33.c.1.
Iudex licet iuſtè condemnat ad mortem incurrit irregularitatem. 49.c.2.
Iudex ſtricto carcere cauſans mortem non excuſatur ab irregularitate. 49.c.2.
Iudex non poteſt exercere Iuriſdictionem extra ſuum territorium. 271.c.1.
Iudex recuſari poteſt ex cauſis, vt ſunt ſpecificatæ in iure. 271.c.2.
Iudex recuſatus poteſt eandem cauſam alteri ſubdelegare. 272.c.1.
Iudex iudicare debet ſecundũ allegata partium, & expreſſa in libello. 277.& ſeq.
Iudex in dubio debet ſequi cõſuetudinem loci, & benigniorem intellectum legis. 278.c.2.
Iudex poteſt inducere partes ad concordiã. ibid.
Iudex fraudibus litigantium ex officio ſuo occurrere debet. 279.c.1.
Iudex habet ius citare partes, nec quis poteſt citari niſi authoritate iudicis. 279.c.2
Iudex poteſt reuocare ſuam interlocutoriam, antequam appellationi reſponderit. 279.c.1.
Iudex cognoſcere poteſt an ſua ſit iuriſdictio. ibid.c.2.
Iudex non debet recipere munuſcula etiam ſponte oblata. 280.c.1.
Iudex licitè accipit ſportulas vbi eſt conſuetudo. ibid.
Iudex poteſt imponere pœnam pecuniariam ſi magis timetur. ibid.
Iudex poteſt moderari ſalaria Notariorũ. ibid.
Iudex laicus pro cauſis ſpiritualibus conſtitui non poteſt. 274.c.1.
Iudex appellatione ſequi debet legẽ, & vſũ loci ex quo appellatur. 371.c.1.
Iudex debet ſequi communiorem opinionem. 278.c.2.
Iudex poteſt excõicare ſine proceſſu turbãtem de facto ſuã iuriſdictionẽ. 220.c.1.
Iudex ad quem non debet admittere appellationem niſi ſeruatis quæ præſcri-

pſit ſancta Congregatio. 366.c.2.
Iudex à quo non tenetur deferre appellationi in manifeſtis. 368.c.2.
Iudex laicus poſſeſſorium cauſæ ſpiritualis iudicare non poteſt. 291.c.2.
Iudex domicilij poteſt citare reum morantem in alieno territorio. 292.c.2.
Iudicis Eccleſiaſt. poteſtas extenditur ad omnẽ caſum peccati nutritiuũ. 293.c.2.
Iudicis arbitrio ſtant potiſſimum probationes matrimoniales. 302.c.2.
Iudicis arbitrio linquuntur quæ non ſunt determinata in iure. 439.c.1.
Iudæi medici prohibendi ne accedant ad Chriſtianos ægrotantes. 181.c.2.
Iudæi in quibus caſibus per Iudicem Eccleſiaſt. puniri poſſunt. 312.& ſeq.
Iudæi compellendi ad audiendam concionem Chriſtianam quandoq; 315.c.1.
Iudæorum Talmud cenſetur inter libros prohibitos. 313.c.1.
Iudæo locans bona ſua præſertim Iuriſdictionalia excõmunicari debet. 149.c.2.
Iuramentum calumniæ petitum ſi non præſtetur vitiat proceſſum. 286.c.2.
Iuramentũ calumniæ vix eſt in vſu. ibidem
Iuramentum vbi requiritur pro forma non poteſt expediri per mãdatarium. 287.c.1.
Iuramentum in dubio ſumendum vt minus obligat iurantem. 452.c.1.& 436.c.2.
Iuramẽtum ſuppletorium in matrimonialibus deferri poteſt. 302.c.2.
Iuramentum exactum in receptione ſuper nouo onere à Capitulo impoſito poteſt inualidari. 436.c.2.
Iuramentum Prælati de non alienando reſpicit tantũ bona menſæ ſuæ. 460.c.1.
Iuramentũ quacũq; forma præſtetur ligat, etiã coactum, ſi adeſt intentio. 305.c.2.
Iuramẽtum litis deciſorium ſi defertur debet acceptari vel referri ſi fiat à iudice. 364.c.1.
Iuramentum ſuppletorium non defertur niſi fuerit pluſquam ſemiplene probatum. ibid.c.2.
Iuramentum eſt ſtricti iuris nec trahitur ad non expreſſa. 452.c.1.
Iurantes vel iurare facientes illicita, aut impoſſibilia incurrunt in excommunicationem. 305.c.1.
Iuriſdictio voluntaria non includit contentioſam. 411.c.1.
Iuriſdictione cõceſſa, conceduntur ea ſine quibus illa exerceri non poteſt. 220.c.2.
Iuris correctio non fit per tacitos intellectus. 73.c.2.
Iuris clari ignorantia non excuſat. 440.c.2.
Iuris noui extenſio ad iuuandum ius antiquum valet. 441.c.1.
Iuris noui diſpoſitio non trahitur ad caſus non expreſſos. 444.c.2.
Iuriſpatronatus Principum & Nobilium non ſolet derogari. 384.c.2.& 392.c.1.
Iuriſp. beneficium non poteſt conferri nec permutari ſine conſenſu patroni. 383. & ſeq.
Iuriſp. in materia multum defertur aſſertioni Ordinarij. 385.c.2.
Iuriſp. in donatione conſenſus Epiſcopi ſi ſubſequatur valet. 390.c.1.
Iuriſp. beneficij collatio inſcio patrono cõualidatur conſenſu ſequenti. ibid.
Iuriſp. beneficia comprehenduntur Conſt. de publicandis reſignationibus. 381.c.1.
Iuriſp. Eccleſiaſtici beneficium poteſt vnire Epiſc. in caſibus Conc. Trid. 431.c.2.
Iuſpat. Vniuerſitatum & Principũ præſumitur ex vſurpatione. 388.c.2.
Iuſpat. acquiritur fundatione, conſtructione, ſeu dotatione. 384.c.2.
Iuſpat. probatur fundatione probata, licet non appareat de reſeruatione Iuriſpatr. 387.c.1.
Iuſpatr. emens non incurrit ſimoniam trahentem ſecum excommunicationem. 317.& 391.
Iuſpatr. non probatur libris viſitationum cum iſtæ fiant ſine cognitione cauſæ. 387.c.1.
Iuſpat. non ex qualibet dotatione & reparatione quæritur. 388.c.1.
Iuſpat. probatur per præſentationes frequẽtatas ſed effectu ſequuto. ibid.c.2.
Iuſp. nõ requirit probationes rigoroſas cũ vertitur inter patronos Eccleſ. 389.c.1.
Iuſpatr. coniunctum hæreditati deuoluitur cum hæreditate. 390.c.2.
Iuſpat. ſi debetur familiæ, omnes de familia participant. 389.c.2.
Iuſpat. poteſt donari & legari compatrono

ſine conſenſu Epiſcopi. 390.c.1.
Iuſpat. in poſſeſſorio poteſt facilius probari, aut per teſtes. 385.c.1.
Iuſpat. ex fūdatione loci Regularis aut Collegiatæ debet reſeruari expreſsè. 387.c.2.
Iuſpat. donatum Eccleſiæ ſine cōſenſu Epiſcopi tenet. 390.c.1.
Iuſpat. donatum communitati, pertinet ad omnes vt vniuerſos. 389.c.2.
Iuſpat. deuoluitur cum vſufructu bonorū ad fœminas in dote. 391.c.1.
Iuſp. tranſit cum ſequeſtro bonorū, ſed non cum locatione aut pignore. ibid. c.2.
Iuſpat. amittitur occiſo Rectore Eccleſiæ, & propter hæreſim. ibid.
Iuſpat. amitti poteſt non vſu. ibid.
Iuſpat. Eccleſiaſticum intrat ſub reſeruationibus Papæ. 391.c.1.
Iuſpat. ex fundatione clerici præſumitur laicale, licet ſit ex bonis Eccleſiaſt. ibid.
Iuſpat. mixtū in fauorabilibus ſequitur naturam laicalis. ibid. c.2.
Iuſpat. pinguius habentis præſentatus, debet præferri cæteris. 405.c.1.

L

LAici ad Synodum vocandi vt audiant, non vt iudicent. 121.c.1.
Laici habent forum proprium coram iudice laico. 292.c.2.
Laici ſunt incapaces decimarum nec ei ſuffragatur longa poſſeſſio. 332.c.2.
Laicus non ordinatus eſt incapax beneficij Eccleſiaſtici. 421.c.2.
Lapidis primarij poſitionem poteſt committere Epiſcopus. 83.c.1.
Legatum factum Eccleſiæ poteſt remitti, ſi timeantur odia. 458.c.1.
Legatus de latere cōcurrit cum Ordinario in collatione beneficiorum. 392.c.2.
Legitimatio ſimplex non includit diſpenſationem ad Ordines. 46.c.1.
Legitimatus per ſubſequēs matrimonium poteſt promoueri ad ordines. ibid.
Legitimatus per ſubſequēs matrimonium in ordinibus ante ſuſceptos non conualidatur. 46.c.1.
Lex non recepta vſu vel ſublata conſuetudine quando dicatur. 453.c.1.
Liber Parochi probat contractum matrimonium & ætatem. 45.c.1. & 301.c.1.
Libris Archiuij publici & cenſualibus creditur. 84.c.1.
Libris notarij & officij creditur. 386.c.2.
Librorum cenſura pertinet ad Epiſcopum loci. 203.c.2.
Licentiam egrediēdi monialibus dare ſpectat ad Epiſcopum. 251.c.2.
Licentiam colloquendi cum monialibus vel ad eam ingrediendi ad quem ſpectat. 252.c.2.
Licentiam habens ingreſſus in clauſuram Mon. ea ſine cauſa vtens peccat. 274.c.1.
Literati æquiparantur nobilibus. 439.c.2.
Literæ erectionum Cōfraternitatū. 96.c.2.
Literæ expeditæ dicuntur cum ſunt plumbatæ & habentur loco tituli. 17.c.2.
Literæ expeditæ ſunt de ſubſtantia probationis. 445.c.1.
Literis Epiſcopi atteſtantibus de inſtitutione, & reſignatione non facilè creditur. 386.c.1.
Literis ſcribentis facilè creditur in præiudicium ipſiuſmet. ibid.c.2.
Loca pia æquiparātur Eccleſijs & quæ ſint. 200.c.1.
Locari non poſſunt bona Eccleſię vltra triēnium. 452.c.1.
Locationi prædeceſſoris ſucceſſor ſtare non tenetur. 455.c.1.

M

MAndata ſunt ſtricti iuris nec extendūtur ad non expreſſa. fol. 285.col.1.
Mandati defectus reddit iudicium nullum. 278.c.1.
Mandato in generalia non veniunt ardua. 433.c.1.
Mandatum ſufficiens dicitur ſi ſit ad agendum & defendendum. 285.c.2.
Mandatum probatur ſcriptura authentica, ſeu literis conſtituentis. ibid.
Mandatum expirat morte ſeu reuocatione mandantis. 287.c.1.
Mandatum vniuerſale perpetuum dari poteſt à communitate. 228.c.2.
Manu carens vel digito ad fractionem neceſſario ordinari non poteſt. 55.c.1.
Manualis beneficij natura vt ad beneplacitum conferatur. 429.c.2.

§§§ 2 Ma-

Manuale beneficium non intrat ſub reſeruationibus. 395.c.2.
Maritus vxorē adulterā dimittere non poteſt niſi per ſententiā iudicis. 303.c.1.
Matrimoniales cauſæ pertinent ad iudiciū Eccleſiaſticum. 294.c.1.
Matrimoniales cauſas inferiores Epiſcopo tractare non poſſunt. ibid.
Matrimoniorū impedimenta quæ ſint ibid.
Matrimoniorum celebrandorum tempus præfinitum, nec in Aduentu & Quadrageſima ſint. 183.c.2.
Matrimoniorum impedimenta quæ poſſit diſpenſare Epiſc. 114.c.1. & ſeq.
Matrimonium poſt contractum vacant beneficia poſſeſſa. 423.c.2.
Matri alleganti illegitimitatem nō tenetur credere filius. 45.c.2.
Matrimonium contractum in impedimēto ignoranter non obeſt proli legitimitati. 45.c.2.
Matrimonium eſt nullum ſine Parocho & teſtibus contractum. 295.c.2.
Matrimonium nullum non validatur ſequente copula. 296.c.1.
Matrimonium nullum non conualidatur niſi contrahatur de nouo. ibidem.
Matrimonium dirimi non poteſt ob confeſſionem cōiugē de impedimēto. 301.c.1.
Matrimonium ad validandum ſufficiunt teſtes ordinarij. ibid.
Matrimonium ad impediendum ſufficiunt leuiores probationes. ibidem, c.2.
Matrimonium nullum ob defectum Parochi non conualidatur ratihabitione Parochi. 297.c.2.
Matrimonium poteſt contrahi tempore Interdicti. 338.c.2.
Matrimonium non impeditur ſubſequenti impedimento. 297.c.1.
Medici accedentes ad infirmos quæ ſeruare debeant. 181.c.1.
Mēbri mutilatio non cōtinetur prohibitione de non diſpēſando homicidio. 73.c. 1.
Mendicātes ordines qui ſūt vt nō teneātur ad cōtributionē p̄ ſeminatio. 234. & ſeq.
Mercatus diebus feſtis prohibetur. 177.c.1.
Metus iuſtus in matrimonialibus quomodo æſtimandus. 302.c.1.
Miniſtrans in ordine quem non habet fit irregularis. 59.c.2.
Miniſtrās in ordine quem nō habet quādo poſſit diſpenſari per Epiſc. 74.c.2.
Minor 14. annorum poteſt conſtituere procuratorem. 284.c.2.
Minor diſpenſatus ad beneficium cēſetur impetraſſe veniam ætatis. ibid.
Minores ordines omnes eodem die dari poſſunt. 66.c.2.
Minoris actus non tenet in ipſius præiudicium. 384.c.2.
Miracula noua nō debēt publicari niſi ſeruata ordinatione Vrb. VIII. 164. & ſeq.
Miſſa eſt de neceſſitate præcepti in collatione ſacrorum Ordinum. 66.c.1.
Miſſa celebrari non poteſt extra locum ſacrum. 169.c.2.
Miſſæ celebrari non poſſunt plures eodem die. 168.c.2.
Miſſam celebrans pro mercede temporali peccat. 169.c.1.
Miſsā audiēs apud Regulares die feſto ſatiſfacit præcepto Eccleſiæ. 174. c.2.
Miſſarum numerus reduci poteſt per Epiſcopum. 151. & ſeq.
Miſſarum numerus in fundatione appoſitus non poteſt minui. ibid.
Mitræ ex vſu non poteſt inferri ad iuriſdictionem. 121.c.1.
Monachali ſtatui repugnat regimen Eccleſiæ Parochialis. 426.c.2.
Monachus agere non poteſt ſine ſuo ſuperiore. 283.c.1.
Monaſteria noua non ædificanda niſi vbi poſſint ali 12. Monachi. 154.c.1.
Monaſteria mendicantium non erigenda niſi vocatis alijs mēdicātib. loci. 227.c.2.
Monaſteria exempta quoad exercitium curę animarum ſubiecta ſunt Epiſcop. 225.c.2.
Monaſteria Monialium Sede Apoſt. ſubiecta ab Epiſc. viſitari poſſunt. 25.c.2.
Monaſteria Monialiū licet a Regularibus regantur, quoad clauſuram ſubiecta Epiſcopo. 249.c.2.
Monaſteria nō intrant ſub prohibitione ne onerentur penſionibus. 434.c.2.
Moniales in quibus caſibus poſſint emitti ex clauſura. 252.c.2.
Monialium recipiendarum numerum præſcri-

Digitized by Google

ſcribere ſpectat ad Epiſc. 254.c.2.
Moniales Tertiariæ debent Sacramenta recipere à Parocho loci. 256.c.1.
Monialium loca priuſquam decedant promitti non poſſunt. 255.c.1.
Monialium in viſitatione quæ præcauenda. 256.c.2.& ſeq.
Monita ante ferẽdam excõmunicationem neceſſaria eaq; perſonalis. 345.c.2.
Monitoria ad finem reuelationis non danda niſi quando aliter non poteſt ſciri. 348.& ſeq.
Monitorijs ad finẽ reuelatiouis non ligãtur qui de iure teſtificari non tenentur. ibid.
Monoculum beneficium nõ intrat ſub reſeruatione,& quod dicatur. 396.c.1.
Montes pietatis viſitari poſſunt per Epiſcopum. 200.c.1.
Morbum comitialem patiens non poteſt ordinari. 55.c.2.
Mors coniugis lõgo tempore abſentis qualiter probetur. 301.c.2.
Mortuaria,& portiones funerales æquiparãtur diſtributionibus quotidianis. 140. c. 2.
Mulier agens criminaliter non tenetur ad pœnam talionis. 283.c.1.
Mulier damnata de adulterio amittit dotem,ſed ſi reconciliatur viro eam recuperat. 303.c.1.
Mutilans ſeu mutilatus ex neceſſitate non fit irregularis. 50.c.2.
Mutus non poteſt promoueri ad ordines. 55.c.1.
Mutus non poteſt eſſe iudex. 271.c.1.

N

Negligentia collatorum deuoluitur collatio ad Epiſcopum,ſeu ſuperiorem. fol.406.& ſeq.
Neophiti qui prohibentur ordinari, intelliguntur recenter conuerſi. 42.c.1.
Nobiles genere potioribus beneficijs cohoneſtandi. 439.c.2.
Notarij induſtria probatur non in ſcribendo, ſed vt inſtrumento præſtat fidem. 282.c.1.
Notarios creare qui poſſint. 280.c.2.
Notarius debet eſſe bonæ famæ & iurare de fideliter exercendo officio. 281.c.2.
Notarius põt recuſari vt ſuſpectus. 280.c.2.
Notarius præſumitur legitimè creatus ex vſu longi temporis. ibid.
Notarius in iudicio Eccl.cõuenit vt ſit Clericus ſed poteſt eſſe laicus. 281.c.1.
Notarius non intelligens clauſulas ſui inſtrumenti facit nullum inſtrumentum. ibid. c.2.
Notarius debet habere prothocolum actorum,& ſcribere nomina teſtium.282.c.1
Notarius ad mandatum ſuperioris tenetur edere Acta. ibid.c.2.
Notarius ſcribens ſententiam damnationis ad mortẽ ea ſecuta fit irregularis.50.c.1.
Nouitij ante emiſſam profeſſionem non poſſunt renunciare bonis ſuis. 240.c.1.
Nouitij ratione delicti ante ingreſſum religionis commiſſi ſubſunt iudicio Epiſc. 214.c.1.
Nullitas proceſſus attẽditur ſolũ ex defectu citationis mandati & Iuriſd. 336.c.1.
Nullius Diœceſis Eccleſiæ à viciniori viſitari debent. 264.c.1.
Nuncius Papæ eſt Ordinarius Epiſcoporum. 20.c.2.& 269.c.1.
Nuptiæ ſecundæ non debent benedici. 183.c.2.

O

Oblationes non computantur in congruam Rectoris cum ſint incertæ. 331.c.1.
Oblationes factæ Epiſcopo celebrante in ſua Diœceſi ipſi debentur. 462.c.2.
Oblationes factæ intra fines Parochiæ debentur Parocho. ibid.
Obligatio inhæret perſonæ nec tollitur per Monachiſmum. 214.c.1.
Occultum quid ſit dicendum ex circũſtantijs facti indicatur. 71.c.1.& ſeq.
Occupans fructus beneficij vacantis collationis ſuç fit ſuſpenſus. 342.c.1.
Oeconomus Capituli ſingulis annis rationem reddere tenetur. 150.c.1.
Officia diuina non poſſunt dici niſi iuxta Breuiarium Rom. 172.c.2.
Officium diuinum dicens pro mercede temporali incurrit ſymoniam. 169.c.2.
Olea ſacra non poſſunt conſecrari niſi ab Epiſcopo, & ab ipſo petenda. 82.c.1.

Oratorijs in viſitandis quæ aduertenda. 167.& ſeq.
Oratorij deſignatio & benedictio eſt functio Ordinis Epiſcopalis. 228.c.2.
Oratorium priuatum quando poſſit concedere Epiſcopus. 167.c.2.
Oratorium quando gaudeat immunitate Eccleſiaſtica. 325.c.2.
Ordinarij nomine veniunt Prælati inferiores in materia adaptabili. 275.c.1.
Ordinarij præſcriptio contra exemptionē eſt fauorabilis. 243.c.1.
Ordinarius poteſt punire iniuriam qua impeditur ſua Iuriſdictio. 220.c.1.
Ordinarius non inquirēs de diſpenſatione ſupra pluralitate incurrit ſuſpenſionem. 144.c.2.
Ordinarius ſi tulit ſententiam nullam poteſt iterum iudicare. 277.c.2.
Ordinari prohibentur obligati ad ratiocinia. 49.c.1.
Ordinari nemo debet ſine titulo ſufficientis prouiſionis. 59.c.2.
Ordinari nemo debet ad titulū patrimonij niſi exigat neceſſitas. 62.c.2.
Ordinari non poſſunt deſcendētes ex Mauris & Iudæis. 42.c.2.
Ordinatus ſine titulo decepto ordinario quas pœnas incurrat. 60.c.1.
Ordines ſacri plures eodem die dari non poſſunt. 66.c.2.
Ordines non poteſt conferre Epiſcopus in alia Diœceſi. 63.c.1.
Ordines gradatim conferendi. 66.c.1.
Ordines ſimul omnes vnum efficiunt characterem. 68.c.1.
Ordines aſſignari debent præbendis non perſonis. 137.c.2.
Ordines conferre eſt propria functio Epiſcopi. 30.c.2.
Ordines ſuſcipiens à non ſuo, poteſt abſolui à ſuo Epiſcopo. 73.c.2.
Ordines ſuſcipiēns ante ætatem eſt ſuſpenſus ipſo iure. 44.c.1.
Ord. militum priuilegia ſunt reducta ad terminos Conc. Trid. 210.c.2.
Ord. militum loca curam animarum habētia viſitari non poſſunt ab ordinario. 224.c.1.
Ordo S. Franciſci de Paula & Carmelit. Diſcalceat. cenſetur inter mendicantes. 236.c.1.
Originis locus probari poteſt per librum Baptiſmi. 32.c.2.
Originis mutationi lex reſiſtit. 33.c.2.

P

Pacta ſua Regulares cū Sæcularibus inita tenentur ſeruare. 244.c.1.
Pactum omne in accipiendo beneficio Eccleſiaſtico eſt illicitum. 427.c.2.
Papa poteſt diſpēſare in omnibus iure poſitiuo inductis. 436.c.1.
Papa ſolus habet poteſtatem ſupremam in Eccleſia. 91.c.2.
Papa poteſt ſibi reſeruare caſus quos iudicauerit. ibid.
Papa cōcedendo abſolutionē reſeruati, cōcedit & abſolutionem cenſuræ. 118.c.1.
Papa eſt Ordinarius exemptorum. 206.c.1.
Papa eſt immediatus iudex omnium cauſarum Eccleſiaſticarum. 270.c.1.
Papa poteſt & ſolet reſeruare ſibi collationem aliquorum beneficiorum. 373.c.1.
Papa nō præſumitur derogare Iurip. laicorum niſi hoc exprimet. 384.c.1.
Papa poteſt præuenire Ordinarium in collatione beneficij. ibid.c.2.
Papa ſolus poteſt dare in commendam perpetuam beneficia. 429.c.1.
Papa præſumitur diſpenſare ex cauſa iuſta. 436.c.2.
Papa habet abſolutam poteſtatem in beneficijs & eius ſcientia purgat vitium ſymoniæ. 434.c.1.
Parentum dicto creditur in materia ætatis. 44.c.2.
Parentum confeſſio quandoque non præiudicat filijs. 45.c.1.
Parochialis noua poteſt erigi, quando antiqua eſt nimis ampla. 185.c.1.
Parochi relationi creditur in his quæ pertinent ad eius officium. 297.c.2.
Parochiarum limites diſtinguere ſpectat ad Epiſcopum. 159.c.2.
Parochus accepta Parochiali cenſetur approbatus ad confeſſiones quoad ſuam Parochiam. 101.c.1.
Parochus tenetur prædicare ſuis Parochianis, & aliæ eius functiones. 159.c.2.

Paro-

Parochus poteſt cogi ad tenendum Capellanum niſi excuſetur inopia. 169. c. 1.
Parochus proprius pro aſſiſtentia matrimonij quis dicatur. 297. c. 1.
Parochus non ſacerdos poteſt alteri ſacerdoti delegare vt aſſiſtat contractui matrimonij. 16. c. 2.
Parochus in contractu matrimonij eſt loco teſtis magnæ authoritatis. ibidem, c. 2.
Parochus tenetur ad ſeruandam ſartam tectam domum ſuam. 175. c. 2.
Parochus non excuſatur metu peſtis ab adminiſtratione Sacram. 181. c. 1.
Parochus deponendus ſi ſua culpa moriatur infantuli ſine Baptiſmo. 182. c 2.
Parochus non excuſatur à reſidentia ſeruitio Epiſcopi, ſeu ad ſtudia. 184.
Parochus non poteſt recipere mercedem pro adminiſtratione Sacram. 169. c. 2.
Parochus non habens ſufficientem ſuſtentationem, debet prouideri à Parochianis. 185. c. 1.
Parochus tenetur publicare Bullam Cœnæ Domini, & Conſtitutionem de medicis Hæbreis. 168. c. 2.
Parochus in quibus functionib. à Capellanis impediri non poſſit. 195. c. 1.
Parochus habet intentionem in iure fundatam ſuper quarta funeralium. 238. c. 1.
Pauper cenſetur Clericus cuius reditus anni nō excedunt triginta ducatos. 464. c. 1.
Pater & mater in ſolidum tenentur ad dotē filiæ. 303. c. 1.
Patrimonium Clerici ad quod eſt ordinatus gaudet immunitate. 328. c. 1.
Patrini non adhibendi niſi data in baptiſmo & quā affinitatem cōtrahāt, 183. c. 1.
Patrinus in confirmatione cōtrahit affinitatem æquè vt in Baptiſmo. 82. c. 1.
Patroni ſi ſint plures poſſunt conuenire à præſentando alternatiuè. 389. c. 2.
Patroni conſenſus requiritur, in alienatione rei Eccleſiæ patronatæ. 453. c. 2.
Patrono currit tempus præſentandi à die notitiæ vacationis. 404. c. 2.
Patrono poteſt prorogare tempus ad præſentandum Epiſcopus. ibidem
Patronus occidens rectorem ſeu Clericum Eccleſiæ ſuæ amittit Iuſp. 391. c. 2.
Patronus inops debet ſubueniri ex fructibus Eccleſiæ ſuæ. 384. c. 1.
Patronus circa fundationem poteſt ſibi reſeruare aliquas honorantias. ibid. c. 2.
Patronus excommunicatus hæreticus non poteſt vti patronatus iure. 391. c. 2.
Patronus laicus poteſt variare & præſentare plures, non Clericus. 404. c. 2.
Patronus non poteſt præſentare ſeipſum, ſed Epiſcopus poteſt ipſi gratificari. 405. c. 1.
Patronus poteſt præſentare dignum omiſſo digniori. ibidem. c. 2.
Patronus dare poteſt alteri facultatem præſentandi. 409. c. 1.
Pœna pecuniaria poteſt decerni in iudicio Eccleſiaſtico. 280. c. 1.
Pœna pecuniaria appoſita in contractu nō adiudicatur in foro Eccl. 363. c. 1.
Pœna excommunicationis in cōtractu appoſita non habet vim. 347. c. 2.
Pœna vbi non eſt expreſſa eſt arbitraria iudici. 328. c. 2.
Pęna ipſo facto non incurritur niſi id iure exprimatur. 437. c. 1.
Pœna mitior præſumenda in pœnalibus. 352. c. 2.
Pœna non extendenda ad ſimilia ex identitate rationis. 226. c. 1. & 414.
Pœnam pecuniariam poteſt ſibi applicare iudex. 280. c. 1.
Pœnitentia publica hoc tempore raro vſitatur. 112. c. 2.
Pęnitentiarium tenetur conſtituere Epiſcopus in ſua Eccleſia. 118. c. 1.
Pęnitentiarius Epiſcopi non poteſt ſubdelegare, licet ipſe poſſit abſoluere reſeruata. ibid.
Pęnitētiarius lucratur diſtributiones dum attendit ſuo officio. 140. c. 1.
Pēſio poteſt imponi beneficio ſine conſenſu Patroni. 384. c. 1.
Pēſio non poteſt imponi ſuper Epiſcopatu valoris mille, nec Parochiali centum ducatorum. 434. c. 1.
Penſio ſuper beneficijs conſiſtentibus in diſtributionibus imponi ſolet. ibid. c. 2.
Penſio extinguitur morte penſionarij & reſignatione. ibid. & ſeq.

Penſui non inducit incompatibilitatem. ib.
Penſionem ex quibus cauſis poteſt imponere Epiſcopus. 433. & ſeq.
Penſionem emens non incurrit pęnas ſymoniæ realis. 317. c. 1.
Penſionis quota debet exprimi in literis aliàs cenſetur ſubreptitia. 434. c. 1.
Penſionis reſignatio corã Notario publico valet ſine ſuperioris aſſenſu. 435. c. 1.
Periurium inducit pęnam priuationis ſi ſit iudiciale. 361. c. 1.
Permutatio bonorum Eccleſiæ eſt ſpecie alienationis. 452. c. 2.
Perſonalia onera ſunt quæ animi prouiſione ſeu proprio labore implẽtur. 327. c. 2.
Polluta Eccleſia cenſetur pollutum Cęmiterium non con. 87. c. 2.
Pollutio Eccleſiæ nõ ſequitur niſi cauſa pollutionis ſit publica. 85. c. 2.
Poſſeſſio beneficij capi non poteſt ſupplicatione ſignata niſi in Gallijs. 18. c. 1.
Poſſeſſio beneficij ipſo iure vacantis non poſſet adimi niſi parte vocata. 424. c. 1.
Poſſeſſio beneficij debet tradi, per quem pertinet ex loci conſuetudine. 445. c. 2.
Poſſeſſio beneficij non poteſt capi ſine mãdato ſpeciali. 446. c. 1.
Poſſeſſionem pacificam adeptus eſſe cenſetur cum in ea non trahatur de facto vel iure. 436. c. 2.
Poſſeſſionem beneficij capiens non expeditis literis quas pęnas incurrat. 444. c. 2.
Poſſeſſionis eſt magnum commodum & abhorret altiorem indaginem poſſeſſorium. 385. c. 1.
Præbenda Theologalis debet inſtitui in qualibet Cathedrali. 137. c. 2.
Præcedentiæ inter Regulares cauſæ ſpectãt ad Epiſcopum & quomodo iudicãdæ. 231. & ſeq.
Pręcedere in conſeſſu Synodali qui debeat. 122. & ſeq.
Præcepto Eccleſiæ de communicando in Paſchate quomodo ſatisfiat. 180. c. 2.
Pręcedicare eſt actus proprius curati & ſignificat poſſeſſionem beneficij ſui. 341. c. 1.
Prædicator quæ vitare debeat in concionando. 160. & ſeq.
Præferri debet in concurſu nullum habens beneficium nec indigens diſpenſatione. 420. c. 1.
Prælatus habens ſuum territorium poteſt conuocare Synodum & viſitare. 265. & 121.
Pręlatus exemptus poteſt inſtituere ad beneficia & indicere concurſum. 418. c. 2.
Pręlatus non tenetur defendere bona Eccleſię contra conſcientiam. 458. c. 1.
Prælatus poteſt concedere vſum bonorum menſæ ſuę ad vitam ſuam. 457. c. 1.
Pręlatus poteſt viuere ex fructibus Eccleſiæ licet ſit diues ex patrimonio. 463. c. 1.
Prælatus poteſt dare quid modicum conſanguineis ex ſuis fructibus Eccleſiaſticis. ibidem. c. 2.
Præsbyter Epiſcopo præſente non poteſt dare benedictionem. 80. c. 2.
Præſcribi poſſunt res Eccl. 453. c. 2.
Præſentandi actus eſt fructus Iuriſpat. 409. c. 1.
Præſentatio ad beneficium vacaturum per reſignationem eſt valida. 410. & ſeq.
Præſentati plures à patrono laico poſſunt committi in concurſum. 419. c. 1.
Præſentatum indignum non tenetur inſtituere Epiſcopus. 405. c. 2.
Præſentatus negante inſtitutionem Ordinario, poteſt recurrere ad ſuperiorem. 406. c. 1.
Præſtimonium non venit nomine beneficij. 395. c. 2.
Priuatio ob non reſidentiam quam non præceſſerunt leuiores pęnę eſt nulla. 362. c. 2.
Priuatio beneficij ob crimen requirit iudicis ſententiam. 424. c. 1.
Priuationis pœna non imponenda niſi in caſibus expreſſis. 361. & ſeq.
Priuationem debet pręcedere monitio & ſententia iudicis. 362. c. 2.
Priuilegia Regulares ſibi inuicem communicant in certis caſibus. 205. c. 2.
Priuilegia Regularium de non ſoluendis decimis, non ſeruiunt ad ius alteri quæſitum decimas ſolui ſolitas. 375. c. 2. & ſequ.

Priuilegia Regul. moderata fuerunt in Conc. Lateranen. & deinde à Conc. Trid. 206. & ſequ.
Priuilegia Regularium præſcribi poſſunt, & tolli non vſu. 243.c.1.
Priuilegia in præiudicium tertij ſtricte interpretanda, nec plus quàm verba ſonāt. ibidem.
Probatio quod centum remaneāt pro Rectore debet eſſe concludens. 434.c.1.
Probationes leuiores ſufficiunt vbi non agitur de præiudicio tertij. 69.c.1.
Proceſſiones debent conuenire ad matricem Eccleſiam & ſunt ſignum ſubiectionis. 231.c.1.
Proceſſionaliter incedentium locus honoratior eſt qui & poſterior. 254.c.1.
Proceſſus ſummarius in iudicijs Eccleſiaſtici teneri debet, & qualis ſit. 335.c.2.
Procuratio debetur Epiſcopo viſitanti Diœceſim, & quæ veniant eius nomine. 267.c.1.
Procuratio non debetur cum viſitatur Cathedralis, exempti hoſpitalia, pia loca, & vbi non eſt vſus. ibidem
Procurator in omnibus repræſentat perſonam ſui principalis. 285.c.1.
Procuratoris factum non præiudicat Domino ſi contradicat, vel excedens fines mādati. ibidem.
Procurator ante acceptum mandatum poteſt defendere. 286.c.1.
Procurator reuelans ſecreta ſui principalis puniri debet. 287.c.1.
Procurator non poteſt paciſci de quota litis. ibidem.
Procurator conſtitui poteſt per quemlibet qui per ſe poteſt ſtare in iudicio. 284. c. 1.
Procuratoris poteſtas quando expirat. 285.c.2.
Profeſſio Religionis an ſit valida iudicare debet Epiſcopus. 240.c.1.
Profeſſionis de validitate non factæ in nouitiato aſſignato, non poteſt iudicare Epiſc. ibidem.
Proteſtatio facto contraria nihil operatur. 272.c.1.
Protonotarij Apoſtol. in eorum beneficijs poſſunt viſitari ab Ordinario. 263.c.1.
Prouiſio Papæ habet vim electionis & confirmationis. 2. c.2.
Prouiſio facta non habenti ætatem vt intra annum promoueri poſſit, eſt nulla. 137.c.1.
Prouiſio Ordinarij probari poteſt per teſtes ſi literæ perdantur. 445.c.1.
Publica eſt vtilitas vt delicta puniantur. 218.c.2.
Purgatio Canonica in quibus caſibus iniungenda. 363.c.2.
Purgationem non præſtans iniunctam habeatur pro conuicto. 364.c.1.

Q

QVarta debetur Epiſcopo de omnibus Eccleſijs ſuæ Diœceſis. 330. fol. 2. & ſequ.
Quarta quanta eſſe debeat conſuetudo attendenda, & tollitur præſcriptione. 461.c.2.
Quarta Epiſcopalis non deducitur ex legatis ad alimoniam pauperum. ibidem c.1.
Quarta funeralis Parochi pendet ab adminiſtratione ſacram nec poteſt præſcribi. 240.c.2.
Quartam funeralium tenentur dare Regulares curato, & quæ eius nomine veniāt. 462. & ſeq.
Quartam ex legatis laicorum poteſt petere Epiſcopus vbi eſt conſuetudo. ibidem.
Quarta computanda deductis oneribus. ibidem.

R

RAdix delicti attenditur in diſcernendo occulto. fol.71. c.1.
Raptor tenetur dotare raptam, & incurrit excommunicationem. 303.c.2.
Raptus dicitur vbi abducitur puella de domo inſcio patre nullo pmiſſo tractatu. ib.
Recuſari iudex vt ſuſpectus ex quibus cauſis poſſit. 271.c.2.
Recuſato Epiſcopo, ex eadē cauſa eius Vicarius pōt recuſari, non è contra. 273.c.1.
Regula de veriſimili non habet locum in præſentatione patroni. 410.c.2.

Regu-

Regulares non debent ordinari niſi à ſuo Diœceſano. 34.c.2.
Regulares non poſſunt dare dimiſſorias ad Ordines ſuis monachis, niſi in certis caſibus. 36.c.2.
Regulares non profeſſi non poſſunt ordinari ſine prouiſione. 62.c.2.
Regulares debent examinari ab Epiſcopo cum volunt ordinari. 65.c.2.
Regulares ſuperinterſtitijs ad ordines non niſi ab Epiſc.poſſunt diſpenſari. 66.c. 1.
Regulares tenentur ſeruare feſta, quæ in Diœceſi loci ſui ſeruantur. 229.c.2.
Regulares tenentur ſeruare cenſuras publicatas à ſuo Epiſcopo. 230.c.1.
Regulares nō poſſunt audire confeſſiones ſæcularium niſi approbentur ab Epiſc. 101.c.2.
Regulares curam animarum gerentes tenētur venire ad Synodum Epiſc. 121.c.2.
Regulares non poſſunt vti ſuis priuilegijs pro reductione Miſſarum, quia ſunt reſtricti. 151.& ſeq.
Regulares non poſſunt concionari niſi approbentur ab Epiſcopo. 209.c.1.
Regulares compelli poſſunt vt accedant ad proceſſiones maioris Eccleſiæ. 230.c.2.
Regulares tenentur in ſuis locis habere lectionem ſacræ Scripturæ & linguarum. 209.c.1.
Regulares extra clauſtra degentes ſubdūtur Ordinario. 211.c.2.
Regulares non poſſunt trahere reum ad conſeruatorem, vt actores, ſed conueniri coram eo. 217.c.1.
Regulares quandoq; poſſunt excommunicari, vel declarari aut alijs pęnis puniri. 244.c.2.& ſeq.
Regulares adminiſtrantes Sacrum ſine licentia Parochi incurrunt excommunicationem. 226.c.2.
Regulares incurrunt excomm.ſi abſoluant à caſibus vel excom. Epiſcopi. ibid.
Regulares habent reſiſtentiam iuris in decimis percipiendis. 330.c.2.
Regulares vſurpantes decimas debent probare præſcriptionem non conſuetudinem. ibid.
Regulares poſt Conc.Trid.non poſſunt celebrare in loco non ſacro. 229.c.1.
Regulares quoad curam animarū ſubduntur Epiſcopo loci, & cogi poſſunt ad cōgruam curam. 222.c.1. & ſeq.
Regularia beneficia cenſentur manualia, nec intrant ſub reſeruationibus.429.c.2.
Regulari poteſt conferri beneficium ſęculare in neceſſitate. 425.c.2.
Regularium priuilegijs de alienando bona ſua nunc eſt derogatum. 458.c.2.
Regularis eiectus ex Monaſterio ſubditus Ordinario, & quando eijci poſſit. 211.& ſeq.
Regularis quoad cauſam hæreſis non poteſt effugere iudicium Epiſcopi.210.c.2.
Regularis in clauſtro degens, ſi delinquit puniri debet à ſuperiore ad requiſitionē Epiſcopi. 217.c.2.
Regularis litigans pro re non exempta ſequi debet forum Ordinarij. 219.c.1.
Regularis negligentia non pręſentantis intra tempus deuoluitur collatio ad Epiſcopum. 226.c.1.
Regularis prædicando abſtrahens fideles à debito decimarum incurrit excommunicationem. 226.c.2.
Regularium Superiores habent priuilegiū benedicere paramenta Eccleſiæ, & reconciliare ſuas Eccl. 87. & ſeq.
Regularium Superiores poſſunt abſoluere ſuos Monachos in caſibus Conc. Trid. 245.c.2. & ſeq.
Regulæ Cancellariæ ſuper reſeruatione beneficiorum. 374.& ſeq.
Religionis per ingreſſum vacant beneficia poſſeſſa poſt profeſſionem. 423.c.2.
Reliquiæ SS. cenſentur inter res quæ alienare non licet. 452.c.2.
Reſeruata beneficia poteſt vnire Epiſcopus. 431.c.2.
Reſidentiæ obligatio pendet ex ſtatutis & vſu Eccleſiæ. 439.c.2.
Reſignatio beneficij in manibus Notarij publici nō tenet niſi in præiudicium reſignantis. 412.c.2.
Reſignationem recipere eſt ſpecies deſtitutionis. 411.c.1.
Reſignatio beneficij non ſeruata forma Conſt.Pij V.eſt nulla. 424. & ſeq.
Reſignatio beneficij poteſt fieri per procuratorem laicum. 446.c.1.

Reſigna-

Reſignationem beneficij alleganti nō creditur niſi probetur. 386.c.2.
Reſignationes beneficiorum publicari debent alias reſeruatum cenſetur beneficium. 425.c.1.
Res iudicata in matrimonialibus non præiudicat. 302.c.1.
Res in feudum concedi ſolita quæ dicatur. 454.c.2.
Res modica quæ ſit dicenda, manet æſtimationi boni viri. 456.c.2.
Reuelare contra ſeipſum nemo tenetur. 348.c.2.
Reus non tenetur edere inſtrumenta ſua, niſi fiſco aut Eccleſiæ. 284.c.1.
Reus criminaliter non poteſt defendi per procuratorem, niſi carceratur. ibid.c.2.
Rex vngitur oleo Catechumenorum dum benedicitur. 80.c.1.
Ritus Pontificalis Rom. & Breuiarij de neceſſitate ſeruandi. 68.c.2.& 171.c.2.
Romanæ Curiæ ſtylus facit ius, & eum ſequi plus eſt quam opinionem communem. 336.c.2.& 409.c.2.

S

SAcerdos non poteſt audire confeſſiones niſi ſit approbatus ab Ordinario. 100.c.1
Sacerdoti ſeni poteſt aſſignari penſio pro ſuſtentatione ex ſuo beneficio. 433.c.2.
Sacramenta adminiſtrari debent ſine precio & ſpecie auaritiæ. 169.c.2.
Sacramentum SS. nō debet deferri per plateam vbi habitant Iudæi. 180.c.2.
Sacramentum Euchariſtiæ non debet ſeruari intra clauſuram Monialiū. 256.c.2.
Sacram. Euchariſtiæ non poteſt ſeruari in Capellis. 195.c.2.
Sacram. Euchariſtiæ abutens in ſortilegijs vt hæreticus puniendus. 358.c.2.
Sacrilegij peccatum eſt reſeruatum Epiſcopo, ſed poſt denunciationem eſt Papale. 105.c.2.
Sanguinis reſpectus vitandus in collatione beneficiorum, ſed nō inducit ſimoniam. 428.c.1.
Sanguinis cauſæ in Eccleſia tractari non debent. 325.c.1.
Scabies enormis impedit à ſuſcipiendo Ordines. 56.c.1.
Scientia literarum requiritur in ordinando. 58.c.2.
Scientia nō præſumitur niſi probetur. 59.c.1.
Scriptura poteſt facere fidem ex conſuetudine loci. 84.c.1.
Scripturæ Epiſcopi non creditur in præiudicium prouiſi Apoſtolici. 386.c.1.
Scripturæ creditur in præiudicium ſcribētis. ibid.c.2.
Scripturæ exemplificatę per Notarium publicum creditur. ibid.
Seminarij prouiſores eligi debent in Synodo, & debet erigi vbi non eſt. 124.c.2.
Seminariſtæ non poſſunt ordinari ad titulum ſeminarij. 62.c.1.
Seminarij in viſitatione quę ſeruāda. 196.c.1
Sentētiam ſuam interlocutoriā poteſt reuocare iudex nō definitiuā. 279.& 369.c.1.
Sententiam ſuam definitiuam declarare poteſt iudex. 279.c.2.
Sepulturæ ius debetur Parochiali non Capellis. 203.c.1.
Sepulturam eligere ſibi quiſq; poteſt etiam apud Regulares nō perſuaſione. 259.c.2.
Sepultus in loco ſacro tempore interdicti, non debet exhumari. 338.c.1.
Serui qui prohibentur Ordinari. 49.c.1.
Seruitus noua in bonis Eccleſiæ induci nō poteſt. 452.c.1.
Sequeſtrum dari non poteſt pro bonis litigioſis, niſi vbi poſſeſſio vacat. 371.
Signum notariale non eſt de ſubſtantia inſtrumenti. 280.c.2.
Simonia eſt ſpecies hæreſis. 316.c.1.
Simonia in ordine licet occulta non poteſt diſpenſari vigore Conc. Trid. 74.& ſeq.
Simonia ſola amiſſa circa ordines & beneficia inducit cenſuras non alia. 316.c.2
Simonia mentalis non inducit cēſuras nec obligat ad dimiſſionem beneficij. 317.
Simonia incurritur ex pacto dandi quid ſpirituale pro ſpirituali, vel obſequij. 427.c.1.
Simonia non incurritur ex actione eorum quæ iure debentur. ibid.
Simoniacus ignoranter non incurrit cenſuras, ſi non habet ratam ſimoniam. 76.c.2.& 318.c.1.
Simoniacus quoad beneficia ante ſimoniā quæſita pōt diſpenſari. 77.c.1.& 319.c.1

Si-

Digitized by Google

Simoniacus non poteſt amoueri à poſſeſſione ſua appellatione pẽdente. 318.c.1.
Simoniacus in beneficio non debet abſolui etiam in foro conſcientiæ niſi dimittat beneficium. ibid.
Simoniacus aliter quam in ordine vel beneficio, abſolui poteſt per Epiſcopum. 74.c.1.
Simoniam confidentialem ad probandam ſufficiunt coniecturæ. 321.& ſeq.
Simoniam incurrit pro alio in examine ſe obtrudens vel penſionem offerrens. 324.
Soc. IESV Religioſi cenſentur Profeſſi poſt emiſſa vota ſimplicia. 61.c.2.
Soc. IESV ſuos Religioſos poteſt emittere cum abſolutione plena voti. 62.c.1.
Soc. IESV Religioſi habent priuilegium accipiẽdi ordines extra tempora. 64.c.1.
Soc. IESV ſuperiores poſſunt benedicere paramenta Eccleſiæ ſuæ. 89.c.1.
Soc. IESV Patres poſſunt celebrare in loco non ſacro dum ſunt in miſſionibus. 229.c.1.
Soc. IESV eſt Ordo mendicantium. 234. c. 2. & ſeq.
Soc. IESV Patres non tenentur accedere ad Proceſſiones. 231.c.1.
Solemnitates contractuum attendũtur pro loci conſuetudine. 280.c.1.
Solemnitas in alienatione bonorum Eccleſiæ præcipua conſenſus Papę. 453.c.1.
Solemnitates in alienatione præſcripta præſumuntur ſeruatæ. ibid.c.2.
Solutionem certo loco ſtipulans, ibidem forum ſortitur. 280.c.2.
Sortilegium ex pacto cum Dęmone eſt reſeruatum Epiſcopo. 115.c.2.
Spoliorum Cameræ Apoſt.nomine quæ veniunt. 464.c.2.& ſequ.
Sponſalia de futuro non requirunt ſolemnitates à Cóc.Trid.præſcriptas. 298.c.2.
Sponſalia de futuro inducunt publicam honeſtatem. ibidem.
Sponſalia de præſenti quoad publicam honeſtatem manent in terminis iuris antiqui. 299.c.2.
Sponſalia de futuro mutuo ſponſorum cõſenſu poſſunt diſſolui. 301.c.2.
Statuta Capituli reuidere & corrigere poteſt Epiſcopus. 150.c.2.
Statuta Fraternitatum debent examinari & confirmari per Epiſcopum. 197.c.2.
Statuti vires non extenduntur vltra territorium ſtatuentis. 360.c.2.
Statutum Epiſcopi non debet contrariari ſtatutis Synodi Prouincialis. 126.c.1.
Statutum Epiſcopi poteſt derogare conſuetudini. 126.c.2.
Statutum Epiſcopi circa teſtamenta ligat etiam Regulares. 239.c.2.
Subdelegatus amplius ſubdelegare non poteſt. 276.c.1.
Succeſſor tenetur ſoluere debita anteceſſoris contracta in rem Eccleſiæ. 457.c.2.
Sufficientia ſuſtẽtationis æſtimatur & perſonæ & loci qualitate. 439.c.2.
Sumptum de regeſtro Bullarum facit fidẽ non ſupplicationum. 18.c.1.
Superſtitio circà diuina maximè vitanda. 202.c.2.
Surdus promoueri non poteſt ad Ordines. 55.c.1.
Suſpectus de fuga poteſt detineri in carcere. 128.c.2.
Suſpenſio in tantum ligat in quantum exprimitur in ſententia. 340.c.2.
Suſpenſio iudicialis requirit monitionem præcedentem. 339.c.2.
Suſpenſus à iure debet citari ad declarandum. ibid.
Suſpenſus ab vno ordine cenſetur ſuſpendi & quoad ſuperiores, non inferiores. 340.c.1.
Suſpenſus ab adminiſtratione non eſt ſuſpenſus ab ordine & è contra. ibid.
Suſpenſiones in iure expreſſæ contra Epiſcopos. 341.c.2.& ſequ.
Suſpenſus ad tempus eo adueniente cenſetur abſolutus, nec indiget abſolutione. 343.c.2.
Suſpenſus à iudice ab illomet debet abſolui. ibid.
Suſpenſio iuris abſolui debet ab habente poteſtatem. ibidem.
Synodaticum debetur Epiſcopo, nec poteſt præſcribi cum ſit ſignum ſubiectionis. 129.c.1.
Synodaticum non tenentur dare Regulares exempti. ibidem.

Synodum

Synodum annis ſingulis celebrare tenetur Epiſcopus. 121.c.1.
Synodus quo ordine celebranda, & qui ad eam venire obligantur. ibid.&ſeq.

T

TAbernaculum vbi SS. Euchariſtia aſſeruatur quomodo viſitandũ.180.c.1.
Tempora conferendis Ordinibus à iure ſtatuta quæ ſunt. 63.c.2.
Tempus in beneficijs conferendis computatur à die notitiæ. 383.&ſeq.
Tempus ad vitam,aur nõ excedens ſeptennium reputatur modicum. 333.c.1.
Teſtamenti executor licet Regularis tenetur reddere rationem Epiſcopo.239.c.2.
Teſtari non poſſunt clerici de bonis ex Eccleſia quæſitis. 463.c.2.
Teſtari poteſt clericus de bonis Eccleſiæ ad pios vſus. ibid.
Teſtari poteſt clericus de bonis Eccleſiæ, quam tulit ex ſuo peculio contulit in Eccleſ. 464.c.1.
Teſtari poteſt clericus de quæſitis ex diſtributionibus & penſionibus. ibidem.
Teſtari poteſt clericus qui non habuit vltra decentem ſuſtentationem. ibid.
Teſtari de bonis Eccleſiæ permittens conſuetudo toleratur ab Eccleſia. 466.c.2.
Teſtes Synodales qui dicantur. 123.c.2.
Teſtis omni exceptione maior dicitur cui nihil poteſt opponi. 300.c.2.
Teſtimonium ferre filius contra patrem non tenetur. 349.c.1.
Teſtis vnius ſufficit ad impediendum matrimonium. 301.c.2.
Teſtium nomina in cauſa hæreſis reuelari non debent. 306.c.2.
Titulus beneficij viſitatori oſtendi debet. 193.c.1.
Titulus iniuſtus inualidat alienationem rei Eccleſiæ. 454.c.1.
Tortura ex quibus indicijs poſſit decerni in clericum. 358.c.1.
Triremium pœna pro delicto imponi poteſt clericis. ibid.

V

VAſa ſacra non debent attectari à laicis. 88.c.2.& 177.c.2.
Verborum legis proprietas in dubio iudici attendenda. 278.c.2.
Vicariatus locari non poteſt. 274.c.1.
Vicarij poteſtas expirat morte conſtituentis ſiue naturali,ſiue ciuili. 273.c.1.
Vicarios plures poteſt conſtituere ſibi Epiſcopus. 272.c.1.
Vicarium tenetur ſibi conſtituere Epiſcopus ex communiori ſententia. ibid.
Vicarium ſuum poteſt præuenire Epiſcopus in collatione beneficij. 382.c.2.
Vicarius Epiſcopi non poteſt concedere dimiſſorias ſine expreſſa licentia. 35.c.2.
Vicarius Epiſc.non poteſt abſoluere reſeruata ſine expreſſa facultate. 118.c.1.
Vicarius Epiſcopi non lucratur diſtributiones ſi eſt abſens à choro. 139.c.1.
Vicarius capituli vacante ſede lucratur diſtributiones licèt abſens à choro. ibid.
Vicarius poteſt habere amplam ſeu limitatam poteſtatem arbitrio Epiſc. 272.c.2.
Vicarius Epiſcopi poteſt reuocari ad libitum etiam ſine cauſa. ibid.c.2.
Vicarius poteſt paciſci de ſalario ſibi dando ab Epiſcopo. 274.c.2.&428.c.2.
Vicarius non poteſt vnire beneficia vel ſupprimere,ſine expreſſa facultate.433.c.1.
Vicarius ad curam animarum debet cõſtitui in Eccleſia vnita collegio. 142.c.2.
Vicarius in curato perpetuus æquiualet beneficiato titulari. 184.c.2.
Vicarius generalis cenſetur vnum Tribunal cum Epiſcopo. 273.c.2.
Vicarius ad curam animarum non poteſt conſtitui niſi authoritate Epiſc. 143.c.1.
Vicarius in curato beneficio quam prouiſionem habere debet Epiſc. debet moderari. ibid.c.2.
Vicarius Epiſc. poteſt remittere denunciationem bannorum. 295.c.1.
Vicarius venit nomine Ordinarij in materia adaptabili. ibid.& 275.c.1.
Vicarium foraneum poteſt habere Epiſc. & quæ eius poteſtas. 273.c.2.
Vicarius Epiſcopi laicus conſtitui non poteſt niſi ad iuriſd.ſæcularem. 274.c.1.
Vicarius Capituli ſede vac. non ſuccedit in delegatis Vicario Epiſc. 275.c.1.
Vicarius vigore generalis mandati non põt conferre beneficia. 274.c.2.&411.c.1.

Vicarius habeēs facultatem conferre beneficia, non poteſt recipere reſignationem neq; priuare. ibid.
Vicarius vigore generalis mandati poteſt inſtituere præſentatus à patrono. 411.c.2
Vinum qui non poteſt bibere ſine nauſea; non debet ordinari. 56.c.1.
Viſitandi poteſtas ſequitur iuriſd. 130.c.1.
Viſitare tenetur Epiſc. ſuam Diœceſim ſiue per ſe, ſiue per alium. 130.c.2.
Viſitationem inſtituens debet præmittere eius intimationem. 135.c.2.
Viſitator præcipuè debet inquirere de moribus Cleri. 130.c.1.
Viſitationis proceſſus eſt de natura fori pœnitentialis. 164.c.2.
Viſitationis executio non impeditur appellatione. ibid. & ſeq.
Viſitatoris correctio non poteſt recuſari vt ſuſpecti iudicis. ibid.
Viſitator accipiens munera à Viſitatis incurrit ſuſpenſionem. 266.c.1.
Viſitatori procuratio debetur à viſitatis & qualis. 267
Vnio beneficiorum eſt ſpecies alienationis & requirit ſolemnitates. 430.c.1.
Vnio facta ab immemorabili præſumitur legitimè facta. ibid.
Vnio ad vitam eſt diſpenſatis palliata, & non datur niſi per Papam. 432.c.1.
Vnio poteſt fieri non vocato poſſeſſore, ſaluo tamen eius iure in vita. ibid.c.2.
Vnio facta virtute Conc. Trid. non derogatur per Regulas Cancel. ibid.c.1.
Vniri non debet beneficium liberum patronato. 431.c.2.
Vota non ſolemnia poteſt diſpenſare Epiſcopus. 113.c.1.& ſeq.
Vſufructuarius tenetur conſeruare ſarta tecta. 175.c.2.
Vſura licitè peti poteſt pro dote non ſoluta. 303.c.1.
Vxor excuſatur à cohabitatione viri propter morbum contagioſum. 13[illegible].c.2.
Vxorem ſecundam ducens viuente prima mentito nomine damnandus ad triremes. 302.c.1.

FINIS.

PRA-

PRAXIS EPISCOPALIS

PAVLI PIASECII

EPISCOPI CHELMENSIS.

PROOEMIVM.

De Electione ſeu Prouiſione, & Electi ſeu Prouiſi poteſtate.

1 *ELectiones Capitulorum liberæ ſublatæ.*
2 *Eccleſiæ Cathedrales ſunt reſeruatæ Sedi Apoſt.*
3 *Prouiſio Papæ habet vim electionis & confirmationis.*
4 *Promouendi ad Epiſcopatum quomodo examinandi.*
5 *Electus ante confirmationem adminiſtrare non poteſt.*
6 *Electus quando acquirat ius ad rem.*
7 *Electus confirmationem debet petere intra tres menſes.*
8 *Literarum expeditio an ſit de ſubſtantia prouiſionis Papæ, & quid de prouiſione inferiorum.*
9 *Prouiſus à Papa capiens poſſeſſionem beneficij literis non expeditis amittit ius in beneficio.*
10 *Prouiſus ab inferiore & capiens poſſeſſionem literis non expeditis, non incurrit pœnas Conſt. Iul. III.*
11 *Literæ prouiſionis habentur loco tituli.*
12 *Literæ dicuntur expeditæ tum primum cùm ſunt plumbatæ.*
13 *Supplicatio ſignata non ſufficit ad capiendam poſſeſſionem.*
14 *Supplicationis ſumptum ex Regiſtro in iudicijs nil probat.*
15 *Galli habent Priuilegium quod in eorum impetrationibus ſola ſupplicatio ſignata ſufficit.*
16 *Breue ad capiendam poſſeſſionem quando conceditur.*
17 *Electus confirmatus antequam conſecretur poteſt exercere ea quæ ſunt iuriſdictionis.*
18 *Electus confirmatus poteſt conferre beneficia antequam conſecretur.*
19 *Diſpenſandi facultas pertinet ad iuriſdictionem.*
20 *Indulgentiarum conceſſio ſequitur Iuriſdictionem.*
21 *Capitulum Sede vacante poteſt concedere execitium Pontificalium externo Epiſcopo.*
22 *Capitulum Sede vacante ſuccedit in Iuriſdictione neceſſaria, non voluntaria.*
23 *Electus antequam conſecretur poteſt alteri Epiſcopo committere ea quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis.*
24 *Electus confirmatus debet ſuſcipere conſecrationem intra tres menſes.*
25 *Epiſcopus conſecratur à tribus Epiſcopis.*

26 Bene-

26 *Beneficia promoti ad Epiſcopatũ vacãt poſt adeptam poſſeſſionem Epiſcopatus.*
27 *Penſiones promoti ad Epiſcopatum vacant non obtenta retentione à Papa.*
28 *Beneficia tranſlati ad alium Epiſcopatum vacant non expectata apprehenſione poſſeſſionis.*
29 *Epiſcopo titulari in partibus infidelium poteſt conferri ſimplex beneficium, nec eius beneficia vacant per promotionem.*
30 *Coadiutor Epiſcopo ex quibus cauſis dari poſſit.*
31 *Coadiutor cum futura ſucceſſione à ſolo Papa datur.*
32 *Coadiutoris poteſtas ex tenore literarum regulatur.*
33 *Coadiutor datus dementi habet plenam Iuriſdictionem.*
34 *Coadiutori quæ reuerentia debeatur à Canonicis ſuæ Eccleſiæ.*
35 *Limina Apoſtolorum quilibet Epiſcopus viſitare obligatur.*
36 *Limina Apoſtolorum non viſitans quas pœnas incurrat.*
37 *Minorennis habens Epiſcopatum in Commendam non viſitat limina Apoſt. ſed eius Coadminiſtrator.*

DE Poteſtate & Officio
Epiſcopi tractaturis, ex-
pedit de ipſius Canoni-
co ingreſſu pauca præ-
fari. Hinc etenim tan-
quam è fonte quodam
tota Epiſcopalis deri-
uatur authoritas, *per tex. c. noſti. de elect.*
& non niſi poſt electionem & confirma-
tionem Canonicam, inter ſponſum Epi-
ſcopum & ſponſam Eccleſiam, coniugiũ
ſpirituale contrahitur. *c. inter corporalia*
§. ſicut autem de tranſlat. Nec immeritò
quidem: oportet enim vt paſtor intret
per oſtium, & non ipſe ſibi aſſumat ho-
norem, ſed vocetur tanquam Aaron. *cap.*
qualiter. tit. cit. de elect. Non ideo tamẽ
vniuerſam electionis materiam tractabi-
mus, ſed eam tantùm, quæ vſu noſtrorum
temporum obſeruatur; libera etenim Ca-
1 pitulorum amiſſa prærogatiua, omnes il-
læ antiquæ circa electionem difficultates
euacuatæ ſunt, ſuperfluumq; de illis di-
ſputare, dicit *Vgonius in ſuo tract. de*
Concilijs. in prælud. c. 7. de his tamen qui
volet, videre poteſt Summiſtas, & præci-
puè. *Hoſt. in ſum. de elect.*

Hodie autem omnes Eccleſiæ Cathe-
drales & Metropolitanæ reſeruatæ ſunt
2 diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ per Regu-
lam Cancellariæ, quam infrà cùm de col-
latione beneficiorum tractandum erit,
referemus. Itaque de huiuſmodi dignita-
tibus ſolus Rom. Pontifex abſque aliquo
præuio actu electionis prouidet: niſi ali-
quibus ſpeciali priuilegio vel concorda-
tis ius ad eas eligendi vel nominandi con-
ceſſerit. vti Germaniæ Capitula obtinue-
runt per concordata liberas Epiſcoporũ
electiones, & plerumque Reges in Chri- 3
ſtianitate ad eorum ditionum dignitates
Epiſcopales ius nominationis habent.

Prouiſio verò Papæ vigore reſeruatio-
nis facta, habet vim electionis & confir-
mationis. *iuxta not. per Abb. in c. cum in*
cunctis. §. cum vero. num. 3. de elect. &
in c. cum olim. de cauſ. poſſ. & prop. Fe-
lin. in c. eam. de reſcrip. facitq; ad hoc *gl.*
in c. 1. v. prouiſionẽ. de elect. in 6. Quo-
ad indagandam autem perſonæ ſiue ex
electione vbi eſt libera, ſiue ex nomina-
tione aliqua, ſiue ex prouiſione Papæ 4
promouendæ ſufficientiam, mores, do-
ctrinam, & ſeruandum in examine & cõ-
firmatione obtinenda modum, ſalubriter
prouid. *Concil. Trid. ſeſſ. 22. c. 2. & ſeſſ.*
24. c. 1. de ref. cuius ordinationem de in-
de Greg. XIV. renouauit, & modum exa-
minis, quem quælibet Prouincia in ſua
Synodo Prouinciali præſcribere debue-
rat, cùm omnes hoc perficere negligerẽt,
ipſe perfecit & ordinauit, vt in eius Con-
ſtitutione quæ ſequitur.

ONus *Apoſtolicæ ſeruitutis.* & in-
frà. *Habita igitur cum Venerabili-*
bus Fratribus noſtris Sanctæ Romanæ
Eccleſiæ Cardinalibus matura delibera-
tione, ac de eorum vnanimi conſilio, &
aſſenſu

Digitized by Google

aſſenſu, præſenti noſtra perpetuò valitura conſtitutione decernimus, vt cùm extrà Rom. Curiam examen, inſtructio, ſiue inquiſitio facienda erit, nemo omninò cuiuſcunq. ſtatus, gradus, conditioniſuè fuerit, inquiſitionem prædictam ſibi arrogare præſumat, ſed integrum hoc negotium ijs, qui à prędicto Trident. Conc. deſignantur, Apoſtolicæ videlicet Sedis Legatis, ſeu Nuncijs Prouinciarum, aut eius de quo inquiſitio ſit ordinario, eoq. deficiente, Ordinarijs vicinoribus relinquatur niſi iuſtis de cauſis nobis aut pro tempore exiſtenti Rom. Pontifici, per ſpeciale mandatum alicui alteri hoc munus quandoq. committendum eſſe viſum fuerit. Quod ſi forte aliquis prædictorũ conſanguinitate, aut affinitate vſq. ad tertium gradum incluſiuè promouendum contingeret, vt omnis ſuſpicio carnalis affectus à tam ſancto negotio repellatur ille quidem eo caſu cenſeatur excluſus, atq. ad eum qui proximè ſequitur, hoc eſt, ſi legatus excludendus erit, ad Nuncium, ſi Nuncius ad Ordinariũ, ſi Ordinarius ad viciniorem Ordinariũ inquiſitionis officium deferatur. In Curia verò hæc functio ſpectet, vel ad eos Cardinales, qui à nobis vel pro tempore exiſtente Rom. Pont. deligentur, vel ad Cardinales earum Prouinciarum, ſeu Regnorum apud nos, & Sedem Apoſtolicam Protectores, in quibus Eccleſia ipſæ conſiſtunt, ſi tamen ad ipſos huiuſmodi vacantium Eccleſiarum relatio pertinebit. Quod ſi de Epiſcopo, vel Metropolitano extrà Rom. Curiam degente ab vna Eccleſia ad aliam ex aliqua graui, & iuſta cauſa transferendo agetur, hoc munus deficientibus Legato, vel Nuncio Apoſtolico eius Prouinciæ, aut Regni, vbi Eccleſia ipſa à qua tranſfertur ſita erit, ad Metropolitanum ſi Epiſcopus, ad Suffraganeum verò antiquiorem reſidentem ſi Metropolitanus transferẽdus erit, pertinere declaramus. Deinde quia Sac. Conc. Trident. non ſine magna ratione eminentes perſonas, & quæ magnitudinem negotij probè intelligerent ad hoc officium nominauit, declaramus, & ſtatuimus tam Legatos, ſeu Nuncios, quàm Ordinarios, vel alios ab hac Sancta Sede forte delegandos, non per Auditores, ſeu Vicarios, alioſuè Miniſtros, ſed per ſeipſos inquirendi munus exercere debere, quamuis ab huiuſmodi perſonis, alijſq. viris peritis adiuuari poſſint, & ſi Prælatus inquirens, per ſe non poſſet ob locorum diſtantiam teſtes examinare circà articulum aliquem, vt legitimos natales, vel ætatem, aut aliquid eiuſmodi, licebit ei articulum illum alteri perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ ſubdelegare, non autem vniuerſam inquiſitionem. Quod ſi fortè contingat aliquem ſupradictorum legitimè impediri, vt per ſe hoc munus præſtare non poſſit, ad alios ea cura transferatur, qui ſunt ab eodem Conc. Trident. ad hoc officium deſignati, vt ſuprà dictum eſt de ijs, qui ob conſanguinitatem, vel affinitatem ab hoc munere excludũtur. Adhoc, vt mens eiuſdem Conc. ſacri rectè, ac fideliter debitæ exequutioni mandetur, & tale ſit examen, quale requiritur in negotio tanti ponderis, declaramus, ac ſtatuimus, non eſſe in vita ac doctrina promouendi inueſtiganda eã. rationem adhibendam, vt ab ipſo promouendo articuli offerantur, ac teſtes producantur, ſed oportet, vt Prælatus, qui munus inquirendi ſuſcepit, articulos conſcribat, atq. ipſe ex officio ſuo illos teſtes vocet, atq. examinet, quos de rebus inquirendis ſincerum, ac fidele teſtimonium daturos eſſe exiſtimet. Verùm, vt inquiſitio prædicta facilius, ac pleniùs perfici, atq. expediri queat, vtile erit ſi Prælatus, qui inquiſitionem facturus eſt, vel a promouendo, vel ab aliquo alio confici curet ſchedulam, in qua ſint ordine deſcripta, nomen promouendi, cognomen, Patria, parentes, ætas, ordo, gradus, profeſſio, functio, ſi quam is fortè exercuit, loca in quibus aut Theologiæ, vel iuri Canonico operam dederit, aut longo tempore verſatus fuerit; deniq. amici, & familiares, qui tam ipſum quàm parentes eius intimè norint. Quod ſi promouendus documentum aliquod

quod exhibere voluerit, vnde ipſius ætas, gradus, dignitas, ſacri Ordines, functio, officia, muneraq. aut aliquid eiuſmodi comprobetur, admittendum, ac proceſſui inſerendum erit: modò documentum publicum, ſeù authenticum fuerit. Illud quoq. prohibendum cenſuimus, ac expreßè prohibemus, ne ad teſtimonium dicendum de fide Catholica, vita, moribus, doctrina, atq. aptitudine ad regendam Eccleſiam, quilibet homines admittantur, ſed viri tantùm graues, pij, prudentes, docti, qui de qualitatibus promouendorum rectum iudicium ferre valeãt, ac vt ſuprà diximus, fidele ac ſincerum teſtimonium dare velint. Proindè tam cognati, ac nimium familiares, quàm inimici, atq. æmuli excludendi erunt. Porrò teſtes eiuſmodi Prælatus qui examen, ſeu inquiſitionem habiturus erit, ſeorſim, ac ſigillatim examinabit, & ſi quando iudicauerit expedire, eis ad memoriam reducet, tum iuramenti vim, tum periurij grauitatem, eoſdem etiam ſeriò, & grauiter admonebit, ipſos reos futuros apud omnipotentem Deum eorum omnium, quorum, vel committendo, vel omittendo rei erũt qui promouebuntur, ſi vel falſa narrando, vel reticendo vera in cauſa erunt, vt homines indigni, vel minùs idonei eiuſmodi Eccleſijs præficiantur. Diligenter etiam teſtium qualitates cognoſcere ſtudebit, ac potiſſimùm, quam ſint ad promouendos affecti, vt inde conijciat, vtrum ex affectu, an ex veritate teſtimonium dicant. Denique cùm teſtes de qualitatibus promouendi interrogabit, dabit operam, vt quoad eius fieri poterit, omnia, & ſingula quæ ad prædictam inquiſitionem facere videbuntur per ipſos exprimantur. Quamuis autem qualitates omnes promouendorum, quæ in generalium Synodorum decretis, alijsq. Canonicis ſanctionibus continentur, probè cognitæ eſſe debeant ijs, quibus inquiſitionis officium demandatum eſt, quales ſunt: natum eſſe ex legitimo matrimonio, atq. ex parentibus Catholicis, annum trigeſimum iam expleuiſſe, ſacris ordinibus ſaltem ante ſex menſes initiatum eſſe, gradum Doctoratus aut Licentiæ in Theologia, vel iure Canonico, aut certè publicum alicuius Academiæ teſtimonium obtinuiße, quoad alios docendos idoneus eße declaretur, ad hæc in Eccleſiaſticis functionibus diu eße verſatum; item fide, puritate, innocentia vitæ, prudentia, vſu rerum, integra fama, doctrina deniq. præditum eſſe, tamen quia circa doctrinam plures fraudes committi ſolent, & ſæpè contingit, vt nonnulli ſcientia vacui de ſolo Doctoris titulo, aut Priuilegio glorientur, volumus, vt de eorum etiam doctrina diligenter inquiratur, qui vel Doctoratus, aut Licentiæ titulis, & Priuilegijs gaudent, vel etiam à publicis Academijs teſtimonium habuerunt, quod idonei eſſent ad alios docendos; niſi forte aliquorum inſignis doctrina ex publica ipſorum functione notoria eſſet. Ita verò inquiſitio facienda erit. vt quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu Theologiæ, vel iuri Canonico promouendus operam dederit, cognoſcatur. Et quoniam in quibuſdam Prouincijs nulla ſunt generalia ſtudia, neq. vllæ publicæ ſcholæ, neq. vſus habet, vt qui ſtudijs operam nauant, vllis Doctoratus, aut Licentiæ inſignibus decorentur, declaramus in eiuſmodi locis ſufficere, ſi teſtimonio virorum grauiũ, & Sacræ Theologiæ, vel iuris Canonici peritorum conſtet, promouendos ea ſcientia Theologiæ, vel Canonum verè pollere, vt idonei ſint ad ea docenda, quæ populum Chriſtianum ſcire oportet, ac muneris ſibi iniungendi neceſſitati valeãt, ſatisfacere. Teſtes prætere a deponant ſe de ſcientia promouendorum certos redditos eſſe ex eo, quod prædictos promouendos ſpecimen ſuę doctrinę publicæ, vel priuatim dediſſe cognouerint. Quod autem ad Regulares pertinet, cùm ad Eccleſias Cathedrales promouendi fuerint, ne fraus vlla ſubrepere poſſit in eo quod idem Trident. Conc. ſtatuit, vt Regulares à ſuis ſuperioribus ſufficientis doctrinæ teſtimonium habeant. Declaramus nomine ſuperiorum eos duntaxat in

telli-

telligendos eſſe, qui nullum ſui ordinis ſuperiorem agnoſcunt, ſiue ij cuiuſuis ordinis Abbates, Magiſtri, aut Miniſtri, aut Præpoſiti generales, aut quarumlibet Congregationum præſidentes, ſiue definitores, aut viſitatores Capitulum generale repræſentantes, ſiue alij quocunq. vocabulo nominentur, & in eorum abſentia, ipſorum Vicarij, ſeu Commiſſarij generales, vel in Rom. Curia Procuratores, Ordinum, aut Congregationum generales, in hac parte ſuccedant. Et nihilominus præter ſuperiorum teſtimonium, quia fidem facient eiuſmodi regulares ad alios docēdum idoneos eſſe, volumus ea ſeruari, quæ de iis diximus, qui publicum aliquod ſuæ doctrinæ ab aliqua Academia teſtimonium habent, vt videlicet ſeriò inquiratur, an Regulares ad Cathedrales Eccleſias promouendi eos progreſſus in ſtudijs fecerint, qui in futuro Antiſtite requiruntur. Poſt inquiſitionem verò de fide, vita, moribus, & doctrina promouendi, nec non informationem de ſtatu Eccleſiæ, alijsq. neceſſarijs rebus, quæ pariter, coram ſuperius expræſſis Prælatis, iuxta eiuſdem Concilij decreta fieri debet, profeſſio fidei Catholicæ à promouendo facienda erit; quam quidem ab eo duntaxat recipiendam eſſe declaramus, ad quem inquiſitio pertinebit, niſi fortè qui profeſſionem emiſſurus eſt, à Prælato inquirente, longè diſtet, tunc enim is Prælatus ex ſubdelegatione inquirentis profeſſionem admittere debebit, cui promouendus vicinior erit; quod idem intelligatur, de informatione de ſtatu Eccleſiæ accipienda, ſi quando contingeret, vt in alia Prouincia, ſiue Regno eſſet Eccleſia, in alio promouendas. Recipiet autem Prælatus profeſſionem promouendi præſente Notario publico, ac teſtibus, atq. eam à ſe admiſſam, ac receptam, propriæ manus ſubſcriptione teſtabitur. Is quoq. qui profeſſionem eiuſmodi fecerit, in eo loco vbi proprium nomen profitentis exprimi ſolet, nomen ſuum manu propria adſcribet. Deniq. his peractis Notarius publico inſtrumento fidem faciet de profeſſione prædicta adhibitis teſtibus vt præfertur. Vbi verò totum examen, ſeu inquiſitio de perſona promouenda perfecta fuerit, ea in inſtrumentum publicum redacta cum toto teſtimonio, ac profeſſione fidei emiſſa, ad hanc ſanctam ſedem, vt Concilium ſtatuit, quamprimum clauſa, & obſignata in forma authentica traſmittenda erit. In qua re obſeruari volumus, vt profeſſio fidei iiſdem omninò verbis deſcripta ſit, quæ in ea forma continentur, quam fel. rec. Pius Papa IV. prædeceſſor noſter ſtatuit obſeruandam, & vt Prælatus, qui inſtructionem, examē, & inquiſitionem fecit, vel per literas ſeparatas, ſimul tamen cum proceſſu mittendas, vel per ſubſcriptionem dicti proceſſus ſignificet, quanta fides teſtibus examinatis eorumq. dictis, & ſcripturis productis ſuo iudicio habenda ſit; ſimul etiam, quid de promouendo ipſe ſentiat. Proceſſus autem ſic formati, & ad Curiam tranſmiſſi à Cardinale cui promouendi munus incumbit, & à tribus prioribus ordinum Cardinalibus, vt moris eſt, iuxta formam Concilij prædicti ſubſcribentur, & expedientur. Volumus autem, vt Cardinalis relator moneat promouendum, ſi præſens in Curia fuerit, vt iuxta Concil. Lateranen. nouiſſimè celebratum, omnes Cardinales, ſiue maiorem partem Collegij adeat, antequam Eccleſiam proponat, vt quæ à referente collega ſint auditi ri, occulta fide quantum ad perſonam promouendi attinet, cognoſcere poſſint. Hæc porrò omnia, quæ de promouendis ad Eccleſias Cathedrales dicta ſunt, ad eos etiam pertinere, atq. in eorum promotione ſeruanda eſse declaramus, & decernimus, qui nominati, præſentati, aut electi fuerint ad dignitates Abbatiales ac prioratus, ſeu præpoſitatus, monaſteriorum regimina, aut alias Regularium cuiuſuis ordinis, aut etiam ſæcularium præfecturas, de quibus conſiſtorialiter prouideri contigerit, atq. eos præſertim quibus præter curam, & regimen Monachorum, aut Canonicorum, Clericorumq.

Regularium, vel ſæcularium, annexa eſt in populum iuriſdictio ſpiritualis, vel temporalis; exccepta tamen ætate, circa quam nihil innouamus. Quo verò ad doctrinam, cùm generalia Concilia non ſtatuant, vt perſonæ promouendæ ad regulares dignitates Doctoratus, ſiue Licentiæ gradum ſuſcipere, vel publicum teſtimonium ab aliqua Academia habere teneantur, & tamen æquum ſit, vt ea doctrina polleant, qua onus ſibi imponendum ſuſtinere valeāt, declaramus, & ſtatuimus, vt Prælati qui inquirendi munus ſuſcepturi ſunt, ſtudioſè ac diligenter inquirant ſuper doctrina eiuſmodi perſonarum, iuxta modum, & formam ſuperius præſcriptam, vt nos, & pro tempore Romani Pontifices habita de illis vera informatione per proceſſum, qui ab inquirente tranſmitetur, certò ſtatuere, ac iudicare poſſimus, an perſona promouenda verè ſit talis, qualem dignitas illa ad quam promouenda eſt exigit, & requirit. Hortamur verò in viſceribus Domini noſtri IESV Chriſti, ac paterna charitate monemus eos omnes qui ab hac Sancta Sede nominandi, præſentandi, vel etiam eligendi futuros Epiſcopos, , vel Abbates ius habent, vt ſeriò apud ſe cogitent quanti momenti ſit hoc negotium, ex quo ſalus animarum, tranquillitas Reipublicæ, incolumitas Religionis, propagatio Fidei, aliaq. permulta, & maxima bona dependent. Illud etiam ſæpè, & ſæpius ad mentem reuocent, quod Sancta Tridentina Synodus admonet, nihil ſe ad Dei gloriam, & populorum ſalutem vtilius poſſe facere, quàm ſi bonos Paſtores, & Eccleſiæ gubernandæ idoneos promouere ſtudeant, eoſq. alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis vtiles ipſi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium cupiditatibus, ſed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curauerint. De nominandis verò præſentandis, vel eligendis ad Regulares dignitates præter ea, quæ ſuperiùs obſeruanda eſſe declarauimus; illud quoq. paternis his noſtris hortationibus, & monitionibus adijciendum cenſuimus, vt nominationis, præſentationis, vel electionis ius habentes eos deligere ſtudeant, atq. omninò conentur, qui non modò eundem ordinem ſint ante profeſſi, ſed in eodem etiam ſatis diu laudabiliter verſati, neq. enim decet vt Magiſtri aliorum eſſe incipiant, qui non fuerint ante diſcipuli, & ſubditis imperare præſumant, qui prius non didicerint ſuperioribus obedire. Eos deniq. qui vel examinando, & inquirendo, vel teſtimonium ferendo operam ſuam in hac re præſtabunt ſeriò admonemus, vt ea fide ac diligentia in negotio tanti momenti verſentur, vt à Deo, & à Nobis laudem pro bono opere expectare valeant. Nulli ergò, &c. Dat. Romæ in Monte Quirinali die 1. Maij. An. Incarn. Domin. 1591. Pontificat. noſtri An. primo.

Recentior autem habetur Inſtructio, circa faciendos Proceſſus promouendorum ad Epiſcopatus pro ſeruando in eis Conc. Trident. & Conſt. Greg. XIV. præinſerta de Dat. Romæ A. C. 1627. Iulij Vrb. VIII. PP. edita, vt ſequitur.

CIRCA PERSONAS, AD QVAS ſpectat dictos Proceſſus conficere.

SI Proceſſus Inquiſitionis conficiendus ſit extra Romanam Curiam, hoc munus ſpectat ad Legatos Sedis Apoſtol. vel ad Nuncios Prouinciarum in locis in quibus commorantur.

Si non adſint Legati neq. Nuncij, ſpectat ad Ordinarios perſonarum promouendarum, & ipſis deficientibus ad Ordinarios viciniores, qui ordo gradatim ſeruandus eſt, nec quiſquam debet ſibi hoc munus arrogare, præter ordinem ſupradictum, niſi Romano Pontifici per ſpeciale mandatum, alicui altori illud demandare placuerit.

Quo caſu apparere debet de mandato ſpeciali in principio Proceſſus.

Si aliquis ex Prælatis ad quem ordine

ſupra-

ſupradicto ſpectat Proceſſum conficere, conſanguinitate, vel affinitate, vſq. ad tertium gradum incluſiuè promouendum contingat, ille excludatur ab hoc munere, quod eo caſu deferatur ad illum qui proximè ſequitur, ſeruato eodem ordine, & gradu.

Si quis etiam ſit legitimè impeditus, vt per ſeipſum Proceſſum conficere non poſſit, & ea adimplere quæ continentur in §. *inferius ſcripto qui incipit:* Quicunque confecturus, &c. *ea cura transferatur eodem ordine, & gradu ad alium Prælatum viciniorem Prælato impedito.*

Si Proceſſus conficiendus in Romana Curia ſit, videndum eſt, an Eccleſia, vel Monaſterium, cui eſt prouidendum, ſit ad nominationem, vel præſentationem Imperatoris, vel alicuius Regis, aut Principis, quo caſu munus conficiendi Proceſſum in Curia ſpectat ad Cardinalem, qui apud Pontificem, & Sedem Apoſtolicam eſt Protector illius Prouinciæ, in qua ſita eſt Eccleſia, & Monaſterium.

Quod ſi Eccleſia, vel Monaſterium non ſit ad nominationem, aut præſentationem, vt præmittitur, Proceſſus conficiendus erit per Cardinalem à Romano Pont. deligendum, qui de huiuſmodi deputatione curabit aliquid apparere, vel ſaltim vigore ſuæ aſſertionis aliquid narrari à Notario in principio proceſſus.

Quando contingat Proceſſum confici debere de qualitatibus Archiepiſcopi, vel Epiſcopi extra Romanam Curiam degentis, qui ab vna ad alteram Eccleſiam ſit transferendus, hoc munus, deficiente Legato, vel Nuncio Apoſtolico illius Prouinciæ, vel Regni, vbi ſita ſit Eccleſia, à qua aliquis transferendus erit, ſpectat ad Metropolitanum, ſi perſona transferenda eſt Epiſcopus, ſi verò eſt Metropolitanus, ſpectat ad Epiſcopum ſuum Suffraganeum antiquiorem reſidentem.

Si Prælatus inquirens ob locorum diſtantiam non poſſet commodè per ſeipſum teſtes examinare ſuper aliquo articulo, vt puta ſuper legitimis natalibus, ætate, aut aliquo eiuſmodi, licebit ei partem illam, alteri perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtituta ſubdelegare, nō autem vniuerſam inquiſitionem.

Quoad Proceſſus conficiendos pro habēda informatione ſtatus Eccleſiarum, vel Monaſteriorum, quibus prouidendum erit, hoc etiam conficere debeant iidem Prælati, qui Proceſſum de qualitatibus promouendorum confecturi ſunt. Si verò contingat in alia Prouincia, vel Regno eſſe Eccleſiam, & in alia promouendum, tunc Prælatus inquirens poterit ſubdelegare Epiſcopo, qui erit vicinior ipſi Eccleſiæ, vel Monaſterio munus conficiendi Proceſſum ſuper ſtatu dictæ Eccleſiæ, vel Monaſterij.

QVOMODO CONFICIENDI ſint Proceſſus, vt dici poſſint, & videantur cōfecti per viā Inquiſitionis.

Qvicunq. confecturus ſit Proceſſum Inquiſitionis in qualitates promouendi, etiamſi ſit Legatus, non per ſuos Vicarios, Auditores, vel alios Miniſtros, ſed per ſeipſum id munus exercere debet, licèt poſſit ab huiuſmodi perſonis, vel alijs viris peritis adiuuari. Hæc autem in ſpecie ſeruanda ſunt.

Non recipiantur teſtes à promouendo, vel pro parte ſua inducti, neq. articuli ab ipſo, vel nomine ſuo producti, ſed Prælatus inquirens interrogatoria, ſeu articulos per ſeipſum formatos habeat, & ſuper eis examinet teſtes, quos de rebus inquirendis ſincerum, & fidele teſtimonium daturos eſſe exiſtimet, ipſe ex officio ſuo ſecreto vocari mandet, & ſecreto examinet, ipſemet recipiat in manibus ſuis ſingulorum teſtium iuramentum, quod ab Epiſcopis teſtetur tacto pectore: à cæteris verò inferioribus cuiuſcunq. qualitatis ſint, tactis Sacris Scripturis, & ità reſpectiuè referat Notarius Proceſſum ſcripturus, qui etiam aſſerat teſtem fuiſſe ex officio vocatum, & examinatum à Præla-

to inquirente: inſuper Prælatus ipſe teſtes interroget ſuper vnoquoque articulo. Ipſorum autem teſtium dicta, vnà cum reliquis hoc negotium tangentibus ſcribat aliquis Notarius publicus, qui debebit etiam tàm dicta teſtium, quàm ſcripturas, & documenta producenda, vt inferiùs dicetur, in Proceſſum, & in publicum inſtrumentum reducere. Articuli autem, & interrogatoria inferiùs deſcribentur.

CIRCA QVALITATES TESTIVM vocandorum, & examinandorum, quoad perſonam promouendi.

TEſtes ſint viri graues, pij, prudentes, docti, & qui de qualitatibus promouendorum rectum iudicium ferre valeant, ſincerumq. ac fidele teſtimonium veriſimiliter ſint daturi, præſertim verò huiuſmodi qualitates eſſe debent in teſtibus, qui interrogandi erunt de Fide Catholica, vita, moribus, doctrina, & aptitudine promouendi ad regendam Eccleſiam.

Scire enim debent ipſi teſtes quæ requirantur in eo, qui recturus eſt Eccleſiam Cathedralem, ad hoc vt ſit idoneus, ad alios docendos aptus, ad illam gubernandam, & dignus qui ad eam promoueatur.

Non ſunt recipiendi in teſtes cognati, vel nimium familiares, aut inimici, ſiue æmuli perſonæ promouendæ.

In inueſtigandis teſtium qualitatibus adhibenda eſt diligentia per Prælatum inquirentem, vt cognoſcere poſſit, quàm ſint ergà promouendum affecti, exindeq. conijcere, vtrum ex affectu, an ex veritate teſtimonium dicant.

Si aliquando Prælato inquirenti ita expedire videbitur, teſtibus ad memoriam reducet vim iuramenti, & grauitatem periurij, admonebitq. ipſos reos futuros apud Deum eorum omnium, quorum, vel committendo, vel omittendo rei erunt, vt homines indigni, vel minus idonei Eccleſijs præficiantur.

QVOMODO PRÆLATVS INquirens procedere poſſit per viam Inquiſitionis, quando non habet notitiam perſonæ promouendæ.

SI contingat Prælatum inquirentem non habere ſufficientem notitiam perſonæ promouendæ, ad hoc vt poſſit deligere, & reuocare teſtes ex officio, abſq. ſcientia ipſius promouendi, & ſecretò, poterit curare, vt ipſemet promouendus, vel aliquis alius det ei ſchedulam, in qua ſint ordine deſcripta, nomen dicti promouendi, cognomen, patria, ætas, parentes, ordo, gradus, profeſſio, functio, ſi quam is forte exercuit, loca in quibus Theologiæ, vel Iuri Canonico operam dederit, aut longo tempore verſatus fuerit, amici, & familiares, aliæue perſonæ, quæ tàm ipſum quàm parentes eius optimè norint.

Cùm autem huiuſmodi ſchedula petenda ſit tantummodò ad habendam quandam extra iudicialem notitiam eorum, quæ Prælatum inquirentem ſcire oportet pro inquiſitione facienda, non debebit ipſa ſchedula inſeri Proceſſui, neq. de ea aliqua mentio in dicto Proceſſu fieri, ſed ad partem ſeruari, donec Inquiſitio perficiatur, & ea perfecta poterit lacerari, ſi Prælato videbitur.

INTERROGATOTIA QVÆ NECESSARIA SVNT AD INQVIRENDVM omnes qualitates, quæ in promouendis requiruntur.

PRimò, An teſtis cognoſcat promouendum, quomodo, à quo tempore citrà, an ſit ipſius conſanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, æmulus, vel odioſus.

2 *An ſciat in qua Ciuitate vel loco, & Diœceſi promouendus ſit natus, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

3 *An ſciat ipſum natum eſſe ex legittimo matrimonio, atq. honeſtis, & Catholicis parentibus, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

4 *An ſciat cuius ætatis ſit, præſertim an expleuerit annum 30. & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

5 *An ſciat eum in ſacris Ordinibus eſſe conſtitutum, quibus, à quo tempore citra, præſertim, an ante ſex Menſes, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

6 *An ſciat eum eſſe in Eccleſiaſticis functionibus, & in exercitio ordinum ſuſceptorum diu verſatum, in ſuſceptione Sacramentorum frequentem, & deuotum, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

7 *An ſciat eum ſemper Catholicè vixiſſe, & in Fidei puritate permanſiſſe, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

8 *An ſciat eum præditum eſſe innocentia vitæ, boniſq. moribus, & an ſit bonæ conuerſationis, & famæ, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

9 *An ſciat eum eſſe virum grauem, & prudentem, & vſu rerum præſtantem, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

10 *An ſciat eum aliquo gradu in Iure Canonico, vel in ſacra Theologia inſignitum eſſe, quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu ipſi Theologiæ, vel Iuri Canonico operam dederit, & an verè ea doctrina polleat, quæ in Epiſcopo requiritur, ad hoc, vt poſſit alios docere, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

11 *An ſciat eum aliquo munere aliquando functum eſſe, vel circa curam animarum, aut regimen alterius Eccleſiæ ſe exercuiſſe, & quomodo ſe in eis geſſerit, tàm quoad doctrinam, quàm quoad prudentiam, integritatem, mores, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

12 *An ſciat eum aliquando publicum aliquod ſcandalum dediſſe circa fidem, mores, ſiue doctrinam, vel aliquo corporis aut animi vitio, alioue Canonico impedimento teneri, quo minus poſſit ad Eccleſiam Cathedralem promoueri, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

13 *An eum idoneum exiſtimet ad bene regendam Eccleſiam Cathedralem, & præſertim eam ad quam ipſe eſt promouendus, an dignum qui ad illam promoueatur, & an ipſius promotionem eidem Eccleſiæ vtilem, & proficuam futuram eſſe cenſeat, & quare ita exiſtimet. Depoſitiones teſtium ſeriatim, & per extenſum ſcribantur: neq. præciſæ affirmationes, ſeu negationes tantummodo admittantur.*

QVÆ REQVIRVNTVR AD PERfectam Inquiſitionem præter ea quæ ex teſtibus habebuntur.

QVoad ſacros Ordines petendæ ſunt à promouendo, & proceſſui inſerendæ originales Bullæ, vel literæ teſtimoniales collationum ipſorum Ordinum, vel ſaltim earum exemplaria in forma authentica, præſertim ſi teſtes in ſufficienti numero non depoſuerint ſe nō modò vidiſſe eum Epiſtolam cantantem & Euangelium, vel celebrantem, ſed etiam legiſſe dictas Bullas, vel literas teſtimoniales, vel interfuiſſe collationibus Ordinum, & collatorum.

Quoad gradum ſimiliter inſerendum eſt Proceſſui Priuilegium Originale, vel eius exemplar in authentica forma.

Si Prælato inquirenti, vel promouendo videbitur, Proceſſui etiam adiungantur aliqua breuia, literæ patentes, vel aliæ ſcripturæ, aut publica documenta, quibus maior aut melior probatio habeatur de natalibus, & functionibus promouendi, vel aliud eiuſmodi, præſertim ſi teſtes circa ea ſufficienter, & plenè non depoſuerint recipiantur, & adiungantur.

Si fortè promouendus nullum habet gradum in S. Theologia, vel in Iure Canonico, neceſſe eſt, vt præter probatio-

nem aliunde habendam circa eius doctrinam iuxta præinſertum decimum interrogatorium pro parte promouendi exhibeatur publicum alicuius Academiæ teſtimonium, quo idoneus eſse declaratur ad alios docendos, quæ populum Chriſtianum ſcire oportet. Perſona promouendi enuncietur hac nota videlicet, ſi ſit Prælatus Adm. R. P. ſi verò non ſit R. N.N.

Promouendus nunquam vocetur Electus, neq. ipſe ſe talem, vel nominet, vel ſcribat, niſi vbi præceſserit Electio Capituli, aut Conuentus.

QVID SERVANDVM QVOAD probationem doctrinæ quando promouendi orti ſunt in Prouincijs, in quibus non ſunt Vniuerſitates ſtudiorum, neq. conſuetum eſt ſuſcipi gradum aliquem.

IN huiuſmodi locis, & perſonis ſufficiet, ſi teſtimonio virorum grauiũ, & S. Theologiæ, vel Iuris Canonici peritorum conſtet promouendos ex ſcientia Theologiæ, vel Canonum verè pollere, vt idonei ſint ad ea docenda, quæ populum Chriſtianum ſcire oportet, ac muneris ſibi iniungendi neceſſitati valeant ſatisfacere. Ideò formandum erit Interrogatorium ad hunc ſenſum, iuxta quod ſi teſtes depoſuerint ſe de ſcientia promouendorum certos redditos eſse ex eo quod prædictos promouendos ſpecimen ſuæ doctrinæ publicè, vel priuatim dediſse cognouerint: hoc modo ſufficiens cauſa ſcientiæ dici poterit, aliàs non plenè probabunt doctrinam ad mentem ſupradictæ Conſtitutionis Gregorij XIV.

QVID SERVANDVM, SI PROmouendus ſit Regularis.

OMnia quæ ſeruari debent in promouendo ad Eccleſiam Cathedralem ſi ſit ſecularis, ſeruanda etiam ſunt ſi ſit Regularis. Sed quia Regulares non ſolent, vt plurimùm ſuſcipere inſignia doctoratus in Vniuerſitatibus ſtudiorũ, neceſse eſt iuxta Decretum Conc. Trid. vt promouendus Regularis à ſuis ſuperioribus Regularibus teſtimonium habeat ſufficientis doctrinæ, & quod ſit aptus ad alios docendos. Nomine autem ſuperiorum intelligendi ſunt duntaxat, qui nullum ſui Ordinis ſuperiorem agnoſcunt, ſiue ij cuiuſuis Ordinis Abbates, Magiſtri, Miniſtri, aut Præpoſiti Generales, vel quarumlibet Congregationum Præſidentes, ſiue Definitores, aut Viſitatores Capitulum Generale repræſentantes, ſiue alij quocunq. vocabulo nuncupentur, & in eorum abſentia ipſorum Vicarij, ſeu Commiſsarij Generales, vel in Romana Curia Procuratores Generales Ordinum, aut Congregationum ſuccedent. Animaduertendum eſt, quod præter ſupraſcriptum Superiorum teſtimonium, eſt etiam aliundè inquirendum in huiuſmodi Regularium doctrinam, quemadmodum dictum eſt de ſeculari, qui habet ſuæ doctrinæ teſtimonium à publica aliqua Academia.

QVID SERVANDVM IN TRANſlatione alicuius Epiſc. ad alteram Eccleſiam.

SEruanda eſt eadem forma inquirendi ex officio, quæ ſuperiùs dicta eſt.

Si Epiſcopus transferendus promotus fuit poſt publicationem Concilij Trid. & conſtat in Proceſsu tunc temporis, confecto plenè probata eſse requiſita omnia, ſufficiet inquirere, & teſtes examinare ſuper infraſcriptis articulis. Si verò non conſtet de huiuſmodi probatione in totum, vel in partem, expediens erit teſtes examinare ſuper omnibus articulis ſuperius deſcriptis, vel ſaltim ſuper illis, de quorum probatione non conſtiterit, & præterea ſuper articulis ſequentibus erunt vtroq. caſu, omnino examinandi teſtes, & de contentis in eis facienda Inquiſitio ex officio videlicet.

1 An

1 An teſtis cognoſcat Epiſcopum transferendum quomodo, à quo tempore, citrà, an ſit ipſius conſanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, æmulus, vel odioſus.
2 An ſciat ipſum conſecrationis munus ſuſcepiſse, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.
3 An ſciat per quot annos fuerit Epiſcopus illius Eccleſię, & quę ſit cauſa ſcientiæ.
4 An ſciat eum in ſua Eccleſia, & Diœceſi aſſiduè reſediſse.
5 An ſciat eum diligenter, & ſępè dictam ſuam Eccleſiam, & Diœceſim viſitaſsè oportunè, omnibus neceſſitatibus occuriſse, & prouidiſse, eiuſq. decreta, & mandata debitæ executioni demandari curaſse, & quæ ſit cauſa ſcientię.
6 An ſciat eum ſępè ſolenniter celebraſse, Ordinationes iuxta neceſſitatum exigentiam habuiſse, Confirmationis Sacramentum miniſtraſse, cæteraq. Pontificialia exercuiſse, & quę ſit cauſa ſcientię.
7 An ſciat eum pietatis, charitatis, & prudentiæ in gubernando ſpecimen dediſse, ac verbo, & exemplo profeciſse, & quę ſit cauſa ſcientię.
8 An ſciat eum prudenter vbilibet, & diligenter ſe geſſiſse in defendendis, conſeruandis, & augendis Iuriſdictionibus ſpirituali, & temporali, iuribus ac bonis omnibus ſuę Eccleſię, & quæ ſit cauſa ſcientię.
9 An ſciat verè ea doctrina ipſum ad pręſens pollere, quę in Epiſcopo requiritur ad hoc, vt poſſit alios docere, & quę ſit cauſa ſcientię.
10 An dignum eum exiſtimet qui transferatur ad Eccleſiam N. & an cenſeat eius translationem fore ipſi Eccleſiæ N. vtilem, & proficuam, & quare ita exiſtimet, & cenſeat.

QVID SERVANDVM CIRCA Inquiſitionem faciendam in qualitates eorum qui in Conciſtorio promouendi ſunt, vel confirmandi ad dignitates Abbatiales, & Prioratus, & Regimina Monaſteriorum, vel alias Regularium Præfecturas.

Eadem omnia ſeruanda ſunt, quę dictum eſt ſeruari debere in promouendis ad Eccleſias Cathedrales, pręſertim quando præter curam, & regimen Monachorum annexa eſt Monaſterio Iuriſdictio ſpiritualis, vel temporalis in populum. Ideò ſuper eiſdem Interrogatorijs examinandi ſunt teſtes, mutatis tamen mutandis reſpectu Eccleſię Cathedralis, & reſpectu Monaſterij vel dignitatis Regularis.

Addatur Interrogatorium circa profeſſionem Ordinis, & tempus, à quo eam emiſit. Circa verò ætatem ſufficit interrogare, & ſcire cuius ætatis ſit, non reſtringendo ſe ad trigeſimum annum expletum: poſtea enim videbitur an in huiuſmodi promouendo ſit ętas legitima reſpectu dignitatis ad quam promoueri debet.

Quoad doctrinam cum promouendi ad huiuſmodi dignitates Regulares non ſint per Concilia Generalia adſtricti ad gradum Doctoratus ſiue licentiæ, vel ad publicæ Academię teſtimonium, & nihilominus ęquum ſit vt ea doctrina polleant, qua onus ſibi imponendum ſuſtinere valeant. Pręlati inquirentes ſtudioſè, ac diligenter inquirere debebunt, ſuper doctrina eiuſmodi perſonarum, iuxta modum, & formam ſuperiùs notatam, vt Reuerendus Pontifex habita informatione, quęnam ſit promouendi doctrina, iudicare poſſit, an ſit talis qualem dignitas illa exigit, & requirit.

CIRCA

CIRCA FIDEI PROFESSIONEM emittendam à promouendis tàm ad Eccleſias Cathedrales, quàm ad dignitates Regulares.

Fidei profeſſio debet emitti in manibus Prælati, ad quem inquiſitio (ſeruato ordine ſuperiùs dicto) pertinet, à quo ſi promouendus longè diſtet, poterit idem Prælatus ſubdelegare receptionem dictæ Profeſſionis Ordinario cui promouendus vicinior erit. Prælatus recipiet profeſſionem Fidei à promouendo, præſente Notario publico ac teſtibus, ipſe autem promouendus eam emittet genibus flexis ante Prælatum, & in fine tangendo ambabus manibus, Sacroſancta Euangelia, & ſpondendo, vouendo, ac iurando, prout in forma ea deoſculabitur.

Profitens duobus in locis, in quibus nomen, & cognomen ſuum exprimendum erit, ea duntaxat ſua propria manu adſcribet.

Prælatus propriæ etiam manus ſubſcriptione in fine exemplaris dictæ profeſſionis, teſtabitur eam à ſe receptam fuiße ſub hac forma. Ego N. fidei profeſſionem iuxta ſupraſcriptam formam à R. P. D. N. in manibus meis ad verbum emiſſam recepi, & ita teſtor manu propria.

Demum Notarius qui præſens fuit publico inſtrumento in calce eiuſdem exẽplaris immediatè poſt ſubſcriptionem Prælati inquirentis extenſo fidem faciet de prædictæ profeſſionis emiſſione, ac receptione præſentibus teſtibus, quorum nomina, & cognomina exprimet.

Maximè curandum eſt, vt exemplaria profeſſionis fidei tranſmittãtur abſq. mendis ne leuibus quidem, cum nec in minimis liceat immutare fidem à Sede Apoſtolica præſcriptam, nimiſq. non modò Notarij ſcribentis, ſed etiam præcipuè Prælati inquirentis incuria circa hoc notetur à Sacro Conciſtorio, quando in eo fit relatio Proceſſus, & mendorum in profeſſione fidei repertorum, cum neceſſe ſit ea etiam nominatim referre, ideò expediens erit ad tollendam occaſionem errorum prouenientium ex incuria ſcribentis, vt vbiq. imprimantur exemplaria iuxta formam Romæ impreſſam, & maxima diligentia adhibeatur ne mendosè imprimantur. Cùm verò tranſmittenda ſunt inſtrumenta profeſſionis fidei, hæc ipſa ſubſcribantur à profitente, & à Prælato inquirente, & in eiſdem Notarius extendat inſtrumentum prout dictum eſt.

INTERROGATORIA PRO HABENDA INFORMATIONE STATVS ECCLESIÆ.

PRIMO. An teſtis ſciat in qua Prouincia ſita ſit Ciuitas N. cuius ſitus, qualitatis, & magnitudinis ſit, quot conſtet domibus, & à quot Chriſti fidelibus inhabitetur, cuius Dominio in temporalibus ſubiaceat, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.

2 *An ſciat in illa Ciuitate eſſe Eccleſiam Cathedralem, vel Metropolitanam, ſub qua inuocatione, cuius ſtructuræ, & qualitatis, aut aliqua reparatione indigeat, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

3 *Si eſt Eccleſia Archiepiſcopalis, an ſciat quot Epiſcopos, Suffraganeos habeat, & qui ſint, ſi eſt Epiſcopalis, an ſciat cui Archiepiſcopo ſit Suffraganea, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

4 *Quot, & quales ſint in dicta Eccleſia dignitates, Canonicatus, & alia Beneficia Eccleſiaſtica, quis ſit numerus omnium Præsbyterorum, & Clericorum, inibi in Diuinis inſeruientium, quæ ſit dignitas maior poſt Pontificalem, quales ſunt redditus Dignitatum, Canonicatuum, & aliorum Beneficiorum, & an adſint Præbendæ Theologalis, & Penitentiaria, & quæ*

& quæ ſit cauſa ſcientiæ.

5 *An in ea cura animarum exerceatur, per quem, an ſit in ea fons baptiſmalis, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

6 *An habeat ſacrarium ſufficienter inſtructum ſacra ſupellectili cæteriſq. rebus ad diuinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda neceſſarijs, Chorum, Organum, Campanile cum campanis, & Cœmeterium, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

7 *An ſint in ea corpora, vel aliquæ inſignes Reliquiæ Sanctorum, quomodo aſſeruentur, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

8 *An habeat domum pro Archiepiſcopi, vel Epiſcopi habitatione, vbi, & qualem, quantum diſtet ab Eccleſia, & an reparatione indigeat, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

9 *An ſciat verum valorem redituum menſæ Archiepiſcopalis, vel Epiſcopalis, ad quam ſummam annuatim aſcendant, in quibus conſiſtant, an ſint aliqua penſione onerati, ad cuius, vel quorum fauorem dicta penſio ſit reſeruata, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

10 *Quot exiſtant in illa Ciuitate Eccleſiæ Parochiales, & an vnaquæq. habeat fontem Baptiſmalem, quot item in illa exiſtant Collegiatæ, quot Monaſteria virorum, & mulierum, quot Confraternitates, & Hoſpitalia, & an ibi ſit mons pietatis, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

11 *Quantum ſit ampla Diœceſis, quos, & quæ loca complectatur, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

12 *An in ea erectum ſit Seminarium, quot in eo pueri alantur, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

13 *An ipſa Eccleſia vacet, quomodo, à quo tempore, citrà, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

De ſtatu Eccleſiarum quæ ſunt in partibus infidelium, quantum fieri poterit diligens examen inſtituatur, neq. admittantur Tituli in Prouinciali non deſcripti, vel qui in Scripturis Sacri Collegij non reperiuntur.

Interrogatoria Pro Habenda Informatione Statvs Alicvivs Monaſterij.

P*Rimò. In qua Prouincia, & Diœceſi ſit Monaſterium, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

2 *Cuius Ordinis ſit, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

3 *Quis ſit numerus Monachorum, & quis eos tanquam caput regere conſueuere, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

4 *Sub qua Inuocatione ſit Eccleſia ipſius Monaſterij, cuius ſtructuræ, & qualitatis. An indigeat reparatione, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

5 *Qui ſunt reditus menſæ Abbatialis, vel Prioralis, qui reditus menſæ Conuentualis, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

6 *An Monaſterium habeat aliquam Iuriſdictionem temporalem, aut Spiritualem, quam, in quos, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

7 *An habeat curam animarum, per quem hec exerceatur, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

8 *An vacet, quomodo, & à quo tempore, citrà, & quæ ſit cauſa ſcientiæ.*

QVID AGENDVM PERFECTA INquiſitione.

C*Vm totum examen, ſeu Inquiſitio de perſona promouenda, & informatio de ſtatu Eccleſiæ, ſeu Monaſterij perfecta fuerint. Notarius eas vnà cum Scripturis, & documentis publicis, & & authenticis, ac profeſſione Fidei in inſtrumentum publicum rediget.*

Si

Si Proceſsus inquiſitionis confectus
fuerit extra Rom. Cur. Prælatus, qui
cum confecerit ad Pontificem clauſum,
& obſignatum tranſmittet, ſi Eccleſia,
vel Monaſteria non ſint ad nominatio-
nem, vel præſentationem Imperatoris,
vel alicuius Regis, ſi verò ſint de huiuſ-
modi nominatione, vel præſentatione,
tranſmittet Proceſſum ad Cardinalem
illius Regni, vel Prouinciæ protectorē,
in qua eſt Eccleſia, vel Monaſterium
prouidendum. Ipſe autem Prælatus, vel
per literas ſeparatas, ſimul tamen cum
Proceſsu mittendas, vel per ſubſcriptio-
nem huiuſmodi Proceſſus ſignificabit,
quanta fides teſtibus examinatis, eo-
rumq. dictis, ſcripturis, productis ſuo
iudicio habenda ſit, ſimul etiam quid
de promouendo ipſe ſentiat.

Proceſsus ſic formatus, & tranſmiſ-
ſus primùm à Cardinale, cui illum in Con
ciſtorio referendi munus incumbet, dein
dè à tribus Cardinalibus, Prioribus Or-
dinum ſubſcribetur, & poſtea fiet rela-
tio in Conciſtorio.

Cardinalis relator monere debet Pro
mouendum, ſi præſens in Curia ſit, vt
iuxta Concilium Lateranenſe, nouiſſi-
mè celebratum omnes Cardinales, vel
maiorem partem Collegij adeat, ante-
quam Eccleſia, vel Monaſterium pro-
ponatur, vt quæ à referente Collega ſunt
audituri, oculatæ fide quantum ad per-
ſonam ipſius promouendi attinet, cogno-
ſcere poſſint.

Promouendus autem interim ante-
quam obtinuerit à Papa confirmationē
ſuæ promotionis, non poteſt ingerere ſe
in adminiſtrationem Eccleſiæ, ad quam
aſſumitur, nec in toto, nec in aliqua par-
te, & ne quidem titulo procuratoris, aut
Oeconomi, alioquin amitteret ipſo facto
ius ad illam Eccleſiam, neque poſſet ad
eam amplius eligi. *c. noſti. c. qualiter. de*
elect. c. auaritiæ. eo. tit. in 6. Niſi quis
vellet excuſari, ſaltem in foro conſcien-
tiæ conſuetudine loci, *vt Pariſ. de con-*
fid. benef. q. 5. n. 23. vel authoritate. *c.*
nihil de elect. nimirum concurrente ne-
ceſſitate, & vtilitate Eccleſiæ, & cùm eſ-
ſet in remotis, vt Vltramontes, & vbi eſ-
ſet libera electio, & expediretur ſine con
tradictione: nam ex tali electione acqui-
ritur electo ius ad rem, & adminiſtratio
in habitu. *gl. in c. quanto. 65. diſt. In-*
noc. in c. cùm veniſſent. de reſt. in integ.
Abb. in c. cùm Bertoldus. nu. 12. de re
Iud. in c. poſtquam. nu. 10. de elect. Bel-
lam. deciſ. 167. Sarn. in Reg. 1. de iur.
quæſ. non toll. col. 13. Rot. deciſ. 489. in
no. Non ſic in poſtulatione, vel nomina-
tione, nam iſtis nullum ius quæritur pro-
mouendo donec conſenſerit Papa, in
quem preces poſtulantium, vel nomi-
nantium diriguntur, vt DD. *in cit. c. ni-*
hil. præſertim. *Innoc. nu. 1. Butr. nu. 17.*
Abb. nu. 4. & Gem. in c. ſi electionis. eo.
tit. in 6. Sed omninò nunc præſertim in
foro fori, nullus eſt vſus illius, *c. nihil.* &
quia electiones liberæ vix iam alicubi re-
tinentur, ſed omnes Epiſcopatus ſunt
reſeruati diſpoſitioni Papæ, & propter
poſteriores conſtitutiones, quibus ſeue-
riùs inhibetur, ne etiam Capitula admit-
tant promouendum ad adminiſtratio-
nem aliquam ante confirmationem, *vt*
extrauag. iniunctæ. de elect. comm.

Tenetur itaque promouendus intra
vnum menſem à die habitæ notitiæ, vel
dati conſenſus nominationi, poſtulatio-
ni, vel electioni, arripere iter ad Sedem
Apoſt. in perſona, vel legitimè impedi- 7
tos, per procuratorem pro confirmatio-
ne obtinenda, alioquin amitteret ius ex
electione quæſitum, niſi cauſam ratio-
nabilem diuturnioris moræ probauerit.
c. cupientes. tit. cit. in 6. vbi ponuntur
alia interſtitia itineris, deducendæ cau-
ſæ tardioris moræ, ad quod DD. *ib. &*
gl. fin. in c. quam ſit ib. quæ dicit expe-
dientem ſuam promotionem poſt elapſa
tempora de iure præfinita, non poſſe re-
tinere Epiſcopatum, nec facere fructus
ſuos, niſi interuenerit ſcientia Papæ illum ni-
hilominus promouentis. Et hoc idem
procedere in præſentato per patronum
laicum, & æqualiter procedere præſen-
tationem, & electionem quando tendunt
ad eundem finem, deducit *Gem. in. cit.*
c. quam ſit. §. 1.

Et

Et quidem in ſcripto confirmationis teſtimonium à Sede Apoſt. obtinere debet: nam licèt ſolo verbo Papæ compleatur gratia. *c. institutionis.* 25. *q.* 2. *Clem. fin. iun. gl. v. verbo. de ſepult. Gem.* 10. *And. in Proem.* 6. *Caſſad. dec.* 4. *nu.* 2. *de cauſ. poſſ.* Et poſtquam Papa nominauit aliquem Epiſcopum, ſtatim ille fit Epiſcopus. *Dec. in Rub. de conſt. lect.* 1. *n.* 38. communéque hanc eſſe ſententiam teſtatur *Maſcard. de prob. concl.* 843. *nu.* 20. licèt item ſignata ſupplicatione, ſtatim prouiſo acquiratur titulus. *Sarn. de*
8 *infirm. reſig. q.* 31. ita quod poſſit etiam reſignare tale beneficium, vt multis probat, *Pariſ. de reſig. lib.* 2. *q.* 24. tamen quo ad exercitium gratiæ, requiritur neceſſario expeditio literarum. *arg. tex.* 6. *ſuper eo.* 2. *de appell. Io. Andr. in c. eam te. de reſcript. Mandoſ. in Reg. de nõ iud. iux. for. ſuppl. q.* 17. *Lap. alleg.* 81. *nu.* 6. *Mobed. deciſ.* 203. *alias.* 3. *de reſcrib.* Vel contrarium procedit de iure communi: quod autem diximus, procedit de ſtylo Curiæ quoad probandam gratiam. *Card. in proem. Clem. Verall. deciſ.* 175. *p.* 2. *Maſcard. lo. cit. nu.* 10. Vnde etiam dicitur informis, & imperfecta gratia Papæ ante confectionem literarum, ſed demũ illis confectis perficitur *cit. Mobed. dec.* 189. *alias* 28. *de renun. Bellam. dec.* 432. *Caſ. de Graſ. deciſ.* 47. *ſeu* 1. *de prob. nu.* 5 *Paris loc. cit. lib.* 8. *q.* 2. vbi, & rationes colligit, propter quas hoc induxit ſtylus Curiæ, & limitat quoad inferiores Papa, vt nimirum illorum gratiæ probari poſſint per teſtes, non autem gratiæ Papæ, ad hoc *Maſcard. loc. cit.*

Hinc eſt, quod ſi promotus appre-
9 henderet poſſeſſionem Eccleſiæ, vel beneficij ad quod promouetur, non expeditis literis Papæ, non faceret fructus ſuos, & eo ipſo amitteret ius in illo beneficio: recipientes autem eum ſine literis ad poſſeſſionem benefitij, efficerentur ſuſpenſi à ſuis beneficijs, nec poſſent abſolui niſi à Papa *cit. extrauag. iniuncta*, quam poſtmodum innouauit, & ampliauit *Iul. III. Conſt. ſua*, vt ſequitur.

Sanctiſſimus in Christo Pater, & Dominus noſter, Dominus Iulius, Diuina prouidentia PP. III. cui nuper innotuit, quod licèt aliàs fe: re: Gregor. X. in generali Concil. Lugdn. ſua generali conſtitutione ſanciuerit, quod nullus ex tunc de cætero adminiſtrationem dignitatis ad quam electus eſſet, priuſquam celebrata de ipſo electio confirmaretur, ſub æconomatus, vel procurationis nomine, aut alio de nouo quæſito colore, in ſpiritualibus, vel temporalibus per ſe vel per alium pro parte, vel in totum gerere, vel recipere, aut illis ſe immiſcere præſumeret, omnes illos qui ſecùs feciſſent, iure ſi quod illis per electionem quæſitum foret, decernens eo ipſo priuatos, & piæ me: Bonifac. VIII. etiam ſua perpetuo valitura Conſtitutione ſanciuerit, vt Epiſcopi, & alij Prælati ſuperiores, nec non Abbates, priores, ac cæteri Monaſteriorum regimina exercentes, quocunq. nomine cenſerentur, qui apud Sedem Apoſtolicam promouerentur, aut confirmationis, conſecrationis, vel benedictionis munus reciperent, ad commiſſas eis Eccleſias, & Monaſteria dictæ Sedis literis eorum promotionem, confirmationem, conſecrationem, ſeu benedictionem huiuſmodi continentibus, non confectis, accedere, vel bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem accipere non præſumerent, nulliq. eos abſque dictarum literarum oſtẽſione reciperent, aut eis parerent, vel intenderent, quod ſi forſan contra præſumptum fuiſſet, quod Epiſcopos, Prælatos, Abbates, Priores, & alios Monaſteriorum regimina exercentes prædictos, medio tempore actum foret, irritum haberetur, nec quicquam interim ijdem Epiſcopi, vel Prælati, Abbates, Priores, vel regimina exercentes, de Eccleſiarum, vel Monaſteriorum eorundem prouentibus perciperent, & re: me: Paul. III. Rom. Pont. prædeceſ. noſtri quibuſcunq. tabellionibus publicis ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna inhibuerit, ne ex tunc de cætero, de tranſumptis ſupplicationum, præterquam habentium

*clauſulam, quod earum ſola ſignatura ſufficeret, ac Decreto, & conceſſione li-
terarum, ſeu Mandatorum poſſeſſionem
beneficiorum Eccleſiaſticorum vigore
ſupplicationem huiuſmodi apprehendi,
rogari deberent, neue illa ſcribere, vel
ſubſcribere, aut quouis modo authen-
ticare, vel partibus tradere præſu-
merent; volens, & Apoſtolica
auctoritate ſtatuens inter cætera, quod
partes tranſumptis, ſeu litteris, aut man-
datis huiuſmodi ex tunc deinceps viten-
tes, ac illorum prætextu poſſeſſionem
huiuſmodi apprehendentes, fructus quos
ex illis pro tempore perciperent, ſuos
non facerent, quinimmò ad beneficia in
eiſdem tranſumptis, & literis, ac man-
datis expreſſa efficerentur ipſo facto per-
petuo inhabiles, & ad reſtitutionem fru-
ctuum ex illis pro tempore perceptorum
in vtroq. foro tenerentur. Decernentes
ſic iudicari debere, ac irritum, &c. &
ſucceſſiuè Sanctitas ſua attendens quod
ante confectionem literarum gratia A-
poſtolica eſt informis, inter alia volue-
rit, ſtatuerit, & ordinauerit, quod Indi-
ces in Rom. Curia, vel extra pro tempo-
re exiſtentes, etiamſi eſſent S.R.E. Car-
dinales, vel cauſarum palatij Apoſtoli-
ci Auditores, aut quicunq. alij, non iux-
ta ſupplicationem ſuper impetratione
ſignatarum tenores, & formas iudi-
care deberent, etiam decreto irritanti
adiecto. Nihilominus diuerſi Epiſcopi,
& alij Tralati ſuperiores, & Abbates
literis ſuper diſpenſatione retinendi be-
neficia, per eos antequam promoueren-
tur, aut eorum electiones confirmaren-
tur obtenta, per prædictam Sedem pro
tempore conceſſis minime confectis, be-
neficia per eos obtenta prædicta retine-
re, & diuerſæ aliæ perſonæ Eccleſiaſticæ
poſſeſſionem beneficiorum Eccleſiaſti-
corum eis dicta auctoritate conferri, ſeu
commendari, vel in eorum fauorem vni-
ri, aut aliàs diſponi cōſueta literis Apo-
ſtolicis deſuper non expeditis appreben-
dere præſumant, inhabilitatem, & alias
pœnas in ſanctionibus, & inhibitione,
ac voluntate, & ſtatuto prædictis con-
tentas damnabiliter incurrendo, in ani-
marum ſuarum periculum. Volens pe-
riculis animarum huiuſmodi occurrere,
ſanctiones, & inhibitionem, ac volunta-
tem, & ſtatutum huiuſmodi, quorum
tenores Sanctitas ſua, ac ſi de verbo ad
verbum insererentur, haberi voluit pro
expreſſis, approbans, innouans, ac per-
petuo obſeruari debere decernens, &
ſanctiones ipſas ad inferiora beneficia
Eccleſiaſtica quęcunq. quomodocunque
qualificata amplians, & extendens, hac
ſua in perpetuum valitura conſtitutione
ſtatuit, & ordinauit, quod omnes, & ſin-
gulæ perſonę Eccleſiaſticæ, tam ſæcu-
lares, quàm quoruncunq. ordinum Regu-
lares cuiuſuis ſtatus, gradus, ordinis, vel
conditionis exiſtant, etiamſi Epiſcopali,
vel Archiepiſcopali, aut Patriarchali,
vel aliæ maiori dignitate præfulgeant,
quod de cætero literis ſuper diſpenſatio-
nem retinendi beneficia, per eos antequā
promoueantur, aut eorum electiones cō-
firmentur obtenta, eis per Sedem ean-
dem pro tempore conceſſis minimè con-
fectis beneficia ipſa retinere, aut poſſeſ-
ſionem alicuius, ſeu aliquorum benefi-
ciorum Eccleſiaſticorum cum cura, vel
ſine cura, ſæcularium, vel quorumuis
Ordinum Regularium quæcunq. & qua-
litercunq. qualificatorum eis dicta au-
thoritate Apoſtolica conferri, ſeu com-
mendari, aut in eorum fauorem, ac cōmo-
dum vniri, ſeu aliàs diſponi, conceſſio-
nem literis Apoſtolicis, ſuper collatio-
ne, ſeu commenda, aut vnione, ſeu alia
diſpoſitione huiuſmodi non expeditis,
per ſe, vel per alium, ſeu alios eius nomi
ne, et ſupplicationum, ſeu ſumptorū, vel
trāſumptorū huiuſmodi, aut collatio nū
eis poſt modū de ipſis beneficijs tanquam
etiam tunc certo modo in ſupplicatione
expreſſo vacantibus, ordinaria, vel a-
lia quauis authoritate factarum prætex-
tu, apprehendere præſumpſerint, aut per
alios apprehenſam ratam, & gratam ha-
buerint, ipſorum beneficiorum non poſ-
ſeſſores, ſed meri, & nudi detentores, ac
violenti ſine aliquo titulo in eis intruſi
cenſeantur, & pro talibus habeantur, &
repu-*

Digitized by Google

reputentur, nec fructus ſuos faciant,
ſed ad illorum reſtitutioné, vt præfertur
teneantur, & obligati exiſtant, conſtitu
tiones, ſeu dictæ Cancellariæ Regulæ de
annali, & triennali poſseſsore in illis lo
cum non habeant, nec eiſdem detentori-
bus, & intruſis in aliquo ſuffragentur,
quinimò beneficia per eos tempore pro-
motionis ſuæ, aut eorum electionis, con-
firmationis obtenta, literis ſuper diſpen
ſatione ea retinendi ſibi conceſsa non ex-
peditis retinentes, aut poſseſſionem be-
neficiorum literis Apoſtolicis ſuper il-
lis non confectis apprehendentes, ſeu per
alios apprehenſam, ratam, & gratam
habentes, beneficia ſic retenta, aut appre-
henſa, & omne ius, quod in illis, vel ad
illa pro tēpore quomodolibet habuerint,
eo ipſo amittant, illis, & illo priuari, ac
ad illa de cætero obtinenda perpetuo in-
habiles, nec illa vlterius, & prætextu
noui tituli, aut nouæ commendæ, vel
vnionis, ſeu alterius diſpoſitionis etiam
authoritate Apoſtolica facta aſsequi
valeant, ſed beneficia ipſa tanquam de
iure, & facto vacantia alijs conferri, ſeu
commendari, & per quoſuis, tam ab eo-
rum ordinarijs collatoribus, quam à Se-
de prędicta liberè impetrari poſſint, & ſi
beneficia ipſa litigioſa fuerint, colliti-
gātes in omni iure, & ad omne ius, quod
beneficia retinentibus, aut poſseſſionem
apprehendentibus huiuſmodi in eiſdē be-
neficijs, vel ad illa quomodolibet cōpe-
tebat, aut cōpetere poterat, eo ipſo abſq.
iuris, aut hominis miniſterio ſurrogētur,
& ſurrogati eſse cenſeātur, ac in eorū fa
uorē cauſa deſuper pendens aduocata, &
lis extincta fuiſse, & ſimiliter eſse cē-
ſeantur. Quodque de cętero ſupplicatio-
nes etiam manu noſtra, & motu proprio
ſignatę, niſi habuerint clauſulam, quod
earum ſola ſignatura ſufficiat, nullam
aliam, quam pro literarum ſuper illis
confectione, fidem, aut probationem fa-
ciant, ſeu pręſtent, nec vlla eis in aliquo
alio caſu fides adhibeatur, & adhiberi
poſſit. Decernentes ſic, & non aliter,
& c. Ac irritum, &c.

Lecta, & publicata Romæ in Cancell.
Apoſt. An. Incarn. Dom. 1553. die 17.
May. Pont. an. 4.

Similem Conſt. edidit Pius IV. contra
ingerentes ſe in adminiſtrationem
poſſeſſionem beneficiorum Regulariū
reſeruatorem Sedi Apoſt. antequam eo-
rum electiones confirmentur in Curia.
Et quod Ordinarius confirmans talium
electiones, incurrat interdictum ab in-
greſſu Eccleſiæ, & ſit ſuſpenſus ab admi-
niſtratione, & regimine ſuæ Eccleſiæ, ha-
betur in Bull. fol. 121.

In iſta autem Iul. III. conſtitutione il- 10
lud ſingulare conſiderandum eſt, quod
per illam prohibitio de non apprehen-
denda poſſeſſione beneficiorum literis
non expeditis, extenditur ad quæuis etiā
inferiora beneficia per Papam collata,
non tamen extenditur ad collationes in-
feriorum, iuxta not. gl. in cit. extrauag.
iniunctæ. v. non præſumant.

Debent itaq. expediri literæ, ſeu Bul- 11
læ ſuper promotione, vel confirmatione:
quæ literæ expeditæ habentur loco ti-
tuli. Staphil. de litt. grat. in prin. nu. 17.
Et expeditæ dicuntur cùm ſunt plumba-
tæ, ſeu bullatæ. c. licet. de crim. falſ. 12
Rebuff. in prax. tit. Bullæ nouæ declar.
& fuiſſe reſolutum. in Rot. in vna Sala-
mant. coram Creſcentio. de menſe No-
uemb. 1539. teſtatur Pariſ. lo. ſup. cit. de
reſig. lib. 8. q. 2. nu. 18. Earundem litera-
rum vigore capitur beneficij poſſeſſio,
quæ acceptio poſſeſſionis quam effica-
ciam habeat, videri poteſt Innoc. in c. in
literis. de reſt ſpol. & an ſit de ſubſtantia
poteſtatis adminiſtrandi, vel de ſolemni-
tate tantum, docet Abb. in c. trāſmiſſam
nu. 3. de elect. Supplicatio autem ſola li-
cet ſignata, non ſufficit ad deprenhen- 1
dendam poſſeſſionem: quinimò capiens
poſſeſſionem ex ſola ſupplicatione ſigna-
ta literis non expeditis, dicitur intruſus,
pœnaſq. per inſertæ Conſt. Iul. III. incur-
rit. Burſat. conſ. 393. nu. 21. Mandoſ. lo.
ſup cit. q. 4. num. 2. Rebuff. in Reg. 32.
Canc. Bellam. deciſ. 110. Et quidem in
tantum ſupplicatio ſignata non ſufficit
ad poſſidendum beneficium, vt neque in
iudicialibus aliquid probet. Sarn. de non

iudi.

14 *iudicand.iux.form.ſuppl.q.1.* Vnde nec ſumptum de regiſtro ſupplicationum quicquam valet in iudicijs, cum alioquin ſumptum de regiſtro Bullarum faciat plenam fidem. *Bellam. deciſ.252. & 620.* eſtque hic vſus in viridi obſeruãtia, ita vt plures allegationes huc cõgerere ſuperuacaneum ſit, cùm contrarium in diſputatione contendentibus abundè ſatisfiat ſi reſpondeatur, de iure antiquo veram eſſe contrariam ſententiã, ſed poſt Cõſt. Iul. III. ſupra relatam teneri, quod diximus.
15 Vel etiam concedi poteſt quoad ſupplicationes habentes clauſulã, quod earum ſignatura ſola ſufficiat, ſicut nationi Gallicæ per concordatas eſt conceſſum, & aliquando Papa ex ſpeciali fauore concedit, vt pauperibus. *Nau. conceſ.32. de tempore ord. in antiq. Rebuff.in prax. de reſcript.* etiam, & perinde valere. *nu.52. Bellam. cit. deciſ.* 110.

Non ſolùm autem vigore literarum expeditarum capitur beneficij poſſeſſio, ſed quandoque ex cauſa, ne videlicet
16 Eccleſia vacans patiatur propter morã, quæ intercurrit in expeditione Bullarũ, poſt propoſitionem Eccleſię vacantis factam in Conſiſtorio Papæ, ſolet concedi breue ad capiendam poſſeſſionem antequam bullæ expendiantur. *Staphil. de reſcript. in form. bre. tit.2. nu.3.* Vel ſi capienda ſit poſſeſſio nomine Cameræ, vt in beneficijs litigioſis: ſolet enim tum ad capiendam poſſeſſionem dari breue, quod ſuccedit loco literarum expeditarum. *Put. deciſ.149. lib.1. Sarn. in tract. breuium. Lancellot. de attent. 2. p. c. 4. nu.394.* eſtq. praxis Curiæ vſitatiſſima.

17 Accepta verò poſſeſſione, ſiue vigore breuis, ſiue vigore bullarum, plenum ius in beneficio competit prouiſo, ſeu confirmato, & liberè adminiſtrare poteſt, licet non dum fuerit conſecratus: præſertim ea omnia exercere poteſt, quæ concernunt poteſtatem iuriſdictionis Epiſcopalis, vt iudicare, excommunicare, beneficia conferre, inſtituere, deſtituere. *c. trãſmiſſam. de elect. iun. gl. v. de talibus.* An autem poſſit confirmatus literis expeditis, ſed nondum apprehenſa poſſeſſione ſolemni, conferre beneficia, vel inſtituere, videri poteſt *Couar. Var. reſ. lib.3. c. 16. nu.1. Rebuff. in prax. tit. de Sim. in reſig. à nu.25. Rot. deciſ.182. nu.6. p.2. diuerſ.* vbi tenet affirmatiuè, & teſtatur de communi, ſed *Abb. in. cit. c. tranſmiſsã. nu.3.* dicit attendendam in talibus locis cuiuſuis conſuetudinem, quæ eſt optima legum interpres. *c. cum dilect et. de conſuet.* Confirmatum etiam antequam cõſecretur poſſe vti priuilegio. *c. fin. de priuil. in 6.* de celebrando miſſam in loco priuato, tenet *Gem. in. eod. c. §. quaro,* quod poſſet tranſire in proximè conſecrando, non aliàs, vt alibi. 18

Poteſt item confirmatus, nec dum cõſecratus, accepta poſſeſſione diſpenſare in caſibus in quibus Epiſcopus diſpenſat. diſpenſare enim eſt iuriſdictionis. *Abb. in c. cum olim. verſ. octauo dubitatur. de maior. & obed. & in c. at ſi Clerici. §. de adulterijs. nu.16. de iudic. Dec. ib. nu.150. Suarez Tom.5. diſp.50. ſect. 1. nu.6.* Imò electus cùm non teneatur de neceſſitate eſſe ſacerdos, ſed ſufficiat dummodo ſit in ordine ſacro, vt ſubdiaconatu. *cũ multis de ætat. & qual. § fin. Abb. ib. & in c. dudum. nu.12. de elect. & in c. vn. de cler. per ſalt. prom.* ſi obtinet confirmationem antequam promoueatur in ſacerdotem, ea omnia quæ pertinẽt ad iuriſdictionem exercere poteſt: ad exercitium enim iuriſdictionis non requiritur ſacerdotium. *id. Abb. in cit. c. tranſmiſſam. nu 2.* imò, & indulgẽtias concedere poteſt, conceſſio enim indulgentiarum, non ſequitur ordinem Epiſcopalem. *S. Th.3. ſent. 20. diſt. q.4. art.2. Abb. in c. ſuffraganeis. de elect. Card. in Clem. 2. de pœnit. & remiſſ. qu. 3. Summa Syluеſ. Armil. v. indulgentia. nu.13. & 14. DD. in c. accedentibus. de exceſ. pral.* Cautius tamen facit ſi abſtineat à conceſſione indulgentiarum, vt notat. *Hoſt. in ſum. de remiſſ. §. quis poſſit. verſ. ſed nunquid.* 19 20

Ad quod facit quòd mihi conſulenti an Princeps Poloniæ Carolus obtinens Epiſcopatum Vratiſlauien. cum diſpenſatione Apoſt. de non ſuſcipiendo Ordines

ne; ſacros, & Epiſcopalem, poſſit interim Vicario ſuo Epiſcopo in partibus dare facultatem cōcedendi indulgentias circa conſecrationem Eccleſiarum per Epiſcopos concedi ſolitas. Reſpondit S. Cong. Epiſcop. quòd non poſſit, & oportuit talem facultatem obtinere illi Vicario à Papa.

Vnde, & Capitulum ſede vacante, ſeu eius Vicarius tales indulgentias concedere non poteſt iuxta comm. DD. ſent. de qua atteſtatur. *Card. lo. cit. Pauin. de poteſt. Cap. p. 1. q. 4.* Quia nimirum poteſtas concedendi Indulgentias conceſſa eſt dignitati Epiſcopali. *c. accedentibus. de conceſſ. præb.* in his autem quæ ſunt conceſſa dignitati Epiſcopali non ſuccedit capitulum. *Card. lo. cit.* Sicut etiam non ſuccedit in his quæ Epiſcopo competūt iure ſpeciali, ſeu accidentali. *Abb. in c. cum olim. de ma. & obed.* DD. *in c. verum. de fo. comp.* Neq. in caſu vbi ſuccedere in Iuriſdictione Epiſcopali ſede vacante, competeret certæ alicui perſonæ, ex priuilegio, quod morte Epiſcopi nō expirat, ſeu vbi adeſſet collega, aut Coadiutor cū futura ſucceſſione. *ut Pau. lo. cit. q. 9.* & poſſe euenire innuit *Conc.*
21 *Trid. c. 10. ſeſſ. 23. de ref. circa finem.*

Neque ſuccedit Capitulum in eis quæ Epiſcopo competunt ex priuilegio, vt enumerantur. *in c. fin. de pænit. & remiſſ. & in c. quod nōnullis. de priuil. c. fin. eo. tit. in 6.* Neq. in eis quæ expreſſe prohibentur, nam licet comm. DD. teneant regulam affirmatiuā, quod in omnibus quæ ſunt iuriſdictionis Ordinariæ ſuccedat Capitulum, tam quoad perſonas Eccleſiaſticas, etiam è medio Capituli, quàm quoad laicos, etiam in criminalibus, præſertim vbi habet Epiſcopus Dominium temporale, vt comm. DD. *in Clem. 1. de hæret.* Etiam quoad Pontificalia, vt illorum exercitium poſſit concedere in ſua Diœceſi externo Epiſcopo neceſſitate exigente, vt conſecrationem Eccleſiarum, Altarium, Calicū, *vt ijdem DD. in cit. c. cum olim. de ma. & obed. et in c. vn. eo. tit. in 6.* Tamen excipiunt caſus à iure exceptos, vt de non faciendo Ordinari ſubditos Diœceſis vacantis intra annum eius vacationis, niſi arctentur neceſſitate ſuſcepti beneficij requirentis ordines ſacros, & de non dandis Dimiſſorijs ad Ordines ſuſcipiendos, quos ante Conc. Trid. abſolutè poterat dare Capitulum ſede vacante. *vt c. nullus. de tēp. ord. in 6. Nau. conſ. 30. eo. tit. in antiq. Quaran. v. Capitulum. nu. 1. q. 20. 11. prope fin.* vbi dicit Neapoli ne quidem Regulares ordinari concedi ſede vacante.

Neq. ſuccedit Capitulum in litigijs deducendo iura Epiſcopi in iudicium idq. etiam defendendo, & etiamſi iam fuiſſet inchoata cauſa viuente Epiſcopo. Debet enim expectari futurus Epiſcopus propter periculum præiudicij, quod ipſi poſ- 22
ſet inde generari. *Abb. in c. 1. nu. 4. ne ſed. vac. Felin. in c. his quæ. num. 2. de maior. & obed. & cōſ. 40. à nu. 3. Pauin. lo. cit. q. 9. p. 2.* niſi ſit defendenda libertas Eccleſiæ in facto, ſeu ipſe nudus actus exercendæ Iuriſdictionis Epiſcopalis, in quo plenè ſuccedit Capitulum. *Rot. deciſ. 1. nu. 12. p. 2. diuerſ. Quar. lo. cit. n. 4.*

Tanto communior DD. ſententia eſt, non ſuccedere Capitulum in ijs quæ Epiſcopo competerent ex delegatione, ita quod non poſſet exequi mandatum, vel executoriales, aut prouiſionē beneficij, ſiue abſolutionem à Papa directam ad Epiſcopum, ſeu eius Vicarium, etiamſi moriatur Epiſcopus literis ſibi præſentatis. *c. paſtoralis. §. præterea. de off. ord. Abb. loc. cit. Felin. in c. eam te. de reſcrip. Card. in Clem. fin. de ſtat. monach. Roman. conſ. 406. & 606. Bellam. concluſ. 166. Pauin. lo. cit. q. 10.* In iuriſdictione autem à iure delegata Epiſcopo licet plerique teneant, quod ſuccedat Capitulum, vt exemplum eſt, eſt talis Iuriſd. *c. irrefragabili. de off. ord. c. ad abolendam. de hæret. Clem. attendentes. de ſtatu mon.* Et poteſt addi de diſpenſationibus in caſibus in quibus diſpenſare poteſt Epiſcopus, vt cum illegitimo ad minores Ordines, & ſimplex beneficium. *vt c. 1. de fil. præsb. in 6.* tamen in praxi quotidiana recepta eſt ſententia, quod in iſtis quoq. nonniſi exigente neceſſitate, ſeu

iuſtitia, nempè tali, in qua, denegata expeditione, poſſet adiri ſuperior, Capitulum poſſet facere, quod faceret Epiſcopus, *vt Innoc. in cit. c. ad abolendam. Hoſt. ib.* & multò magis in ijs, in quibus vertitur periculum animæ, ad quod infra alio loco referetur reſponſum Sac. Cong. Conc. ad meam inſtantiam datũ, poſſe Capitulum, ſeu eius Vicarium ſede vacante diſpenſare virtute *c. 6. ſeſs. 24. de ref.* in caſibus in quibus diſpenſat Epiſcopus. ad hoc *Henricquez. in ſua ſum. lib. 14. c. 40. Gutierez lib. 1. can. q. c. 3. nu. 10.*

Neq. ſuccedit in ijs, qui ſunt gratuita, ac voluntaria, ſeu authoriſabilis poteſtatis tantùm, vt non concedit gratias, non confert beneficia, non præſentat vbi ius præſentandi eſt Epiſcopale. *c. illa deuotionis. ne. ſe. vac. in 6. gl. comm. recepta. in c. his quæ. v. pro bono pacis, de maior. & obed.* Neq. poteſt recipere reſignationes beneficiorum niſi ex cauſa graui, & neceſſaria, ſeu in pœnam reſignantis, aut in caſu permutationis benef. *Rebuff. de deuol. nu. 91. Felin. in c. cum olim cit. Innoc. ib. Pauin. loc. cit. p. 2. q. 1. Quaran. lo. cit. q. 9. Lambert. de iurep. p. 1. lib. 2. tit. 14.* Sed præſentatos ab habentibus ius patronatus, poteſt inſtituere, quia hoc pertinet ad Iuriſdictionem neceſſariam. *c. 1. & 2. de inſtit. in 6.* & eſt communis opinio.

Neq. poteſt Capitulum ſede vacante viſitare Diœceſim, niſi particularem aliquem locum exigente neceſſitate, ſeu ad puniendum delinquentem. *Abb. in c. cum olim. cit.* Si autem vellet facere viſitationem generalem, præſertim quando diutiùs vacaret Sedes, requirenda illi eſſet licentia ſuperioris. *gl. in cit. Clem. 1. v. Capituli, de hæret. Rebuff. lo. cit. nu. 65.*

Neq. exercere poteſt Capit. ſede vacante iuriſdictionem in Suffraganeos ſi eſt Sedes Archiepiſcopi, nec iudicat appellationes ab eis interim deuolutas, quia hoc quoq. eſt authoriſabilis poteſtatis, & ita praxi communi obſeruatur. vt per diligentes indagationes comperi obſeruari Mediolani, Neapoli, Bononiæ, & in alijs Archiepiſcopijs. Tanto magis quod hodie in omnibus penè Regnis Catholicis adſunt Nuncij Sedis Apoſt. ad quos recurritur loco Archiep. iſtiq. cenſentur Ordinarij Epiſcoporum iuxta praxim receptam in Rot. Rom. *vt teſtatur Caſ. de Graſs. deciſ. 104. nu. 1.*

Imò per omnia tutiùs eſt ſequi illam DD. ſententiam, quæ tenet, Capitulum ſuccedere in Iuriſdictione Epiſcopali, in caſibus tantùm in iure expreſſis, ſeu iuſtitiæ, ac exigentibus celerem expeditionem, aut neceſſarijs ad conſeruandum ſtatum Eccleſiæ tempore eius vacationis, & ſi quid ſtatueret in futurum, præſertim in præiudicium iurium, emolumentorumuè Epiſcopalium, hoc poſſet reuocare, irritumq. facere futurus Epiſcopus. *vt Gemin. in cit. c. vn. de maior. & obed. in 6. Io. monach. ib. Abb. in c. cum olim cit. Felin. ib. Pauin. lo. cit. p. 1. q. 6. Quaran. lo. cit.*

Omnia autem iſta, quæ attigimus de Capitulo, poſſunt applicari ipſius Vicario ſede vacante. Imò ad ipſum pertinet exercitium Iuriſdictionis Capitulo tunc competẽtis, cùm eam per ſeipſum, Capitulum exercere non poſſit, niſi interim donec elegerit Vicarium, quem tenetur elegere intra octo dies a morte Prælati, ſeu à die notitiæ de morte ipſius, vti Oeconomum quoq. eligere tenetur intra idem tempus, alioquin deuoluetur ad Archiepiſcopum, ſeu ad viciniorem Epiſcopum poteſtas eligendi, tam Vicarium, quàm Oeconomum, ex noua diſpoſitione *Concil. Trid. c. 16. ſeſs. 24 de ref.*

Similiter, & à die notitiæ de tranſlatione Prælati ad aliam Eccleſiam, eiuſq. abſolutione à vinculo Eccleſiæ prioris per Papam facta, intra octo dies debet Capitulum eligere Vicarium: ab illo enim tempore ceſſat tranſlati poteſtas, & ius percipiendi emolumenta in prima Eccleſia, & ab illo currere dictum octiduum eligendi Vicarium declaraſſe S. Cong. Conc. refert *Quaran. lo. cit. nu. 3.* Dummodo tamen notitia ſit certa, & pro-

probari poſſit, vnde oportet, vt literæ ſint expeditæ in Cancellaria Rom. ſuper translatione,(non poſſunt expediri intra octo dies,& poſſet longiùs retardari illarum expeditio aliquo caſu , vel morte Papæ) per iſtas enim ſolùm probatur translatio facta. *c. ex tuto. de translat. in 6. Seraph. deciſ. 775.* nec crederetur translato petenti poſſeſſionem ſecundæ Eccleſiæ ſine talibus literis. *cit. extrauag. iniunctæ. de elect. comm.* & tamen requiritur ad perfectam translationem, vt inducatur in poſſeſſionem ſecundæ Eccleſiæ translatus: nam licet ſolo Decreto Conſiſtoriali Papæ acquirat in ea ius , poſſeſſionem tamen eius non acquirit , niſi in eam inducatur. *vt notant DD. in c. cum Bertoldus. de re iud.* Et tum demùm cum habuerit poſſeſſionem realē pacificam ſecundæ Eccleſiæ,amittit poſſeſſionem primæ,vt dici poſſit vacare . *Clem. gratiæ. de reſcrip. ad hoc Oied de benef. incomp. p. 1. c. 3.* Alioquin poſſet euenire,vt translatus excideret , & à prima,& à ſecunda Eccleſia,quod eſſet iniquum, faceret enim ſuam conditionem deteriorem, quam Papa intendit facere meliorem, dum transfert. Maximè verò hoc timendum eſſet in locis lōginquis,vt Vltramontanis, Vltramarinis , quando occurrere poſſet difficultas aliqua in adeunda poſſeſſione ſecundæ Eccleſiæ , vt meo tempore accidit Bernardo Macieiouio (poſtmodum facto Cardinali) qui de Eccleſia Luceorienſi translatus ad Vilnenſem, ab iſtius poſſeſſione propè armis Lituanorum (eo quod non eſſet eorum natiuus) fuit repulſus,& Clem. VIII. PP. tunc declarauit ipſum iure retinuiſſe primam ſuam Eccleſiam Luceorienenſem , prout retinuit, ſine aliqua noua Electione,vel prouiſione,donec poſtea fuit translatus ad Epiſcopatum Cracouien. Debet autē eligi Vicarius, quod ſit Doctor, vt Concilium Trid. loc. cit. quòd ſi non habeatur Doctor,præſertim rebus talibus gerendis idoneus , poteſt eligi alius idoneus, ſeu etiam extraneus, qui non ſit è gremio Capituli. *Pauin. lo. cit. p. 2. q. 10. Sbroz. de poteſt. Vic. lib. 1. q.* 50. qui ibid. varia referunt de inſtituendo Vicario ad tempus , de dando illi Aſſeſſore,de inſtituendis pluribus Vicarijs, quæ tamen hoc tempore poſt Conc. Trid. non practicantur , vt ſæpius vidi S. Cong. Conc. reprobaſſe electiones Vicarij ad tempus, vel de pluribus Vicarijs.

Poteſt tamen Capitulum circa electionem Vicarij reſeruare ſibi aliqua ſingulariora , & cautiùs facit, ſi aliqua ſibi reſeruet. Imò ſi expreſsè non concederet quædam ſingulariora , penes ipſum manent, vt diſpenſare in caſibus neceſſitatis, in quibus poſſet diſpenſare , dimiſſorias dare , quando poſſet , ab excommunicatione etiam ad finē reuelationis, vel à caſibus conſeruatis, præſertim virtute. *c. 6. ſeſſ. 24. de ref. Concil. Trid.* pœnitentes abſoluere , vel de cauſa hæreſis cognoſcere, penes Capitulum enim reſidet talis plenitudo iuriſdictionis,nec generali conceſſione eius veniunt ea , quæ requirunt ſpeciale mandatum. *arg. c. fin. de off. Vic. in 6. ad hoc Gutierez. lib. 1. can. q. c. 11. nu.* 10. Vnde, & excommunicato, ſeu interdicto Capitulo , manet ſuſpenſa Iuriſdictio Vicarij , ac recuſato Vicario, vt ſuſpecto , recurri debet ad Capitulum, vt cognoſcat cauſam recuſationis , & conſtito de iuſta recuſatione , cauſam committat alteri non ſuſpecto , & impedito Vicario infirmitate , ſeu alio caſu, Capitulum debet ſubdelegare alterum , ipſe enim Vicarius ſubdelegare non poteſt , niſi ad aliquem actum cauſæ vertentis ſingularem , ſeu ad quid modicum , *Card. in Clem. vn. de offic. Vicar. qu. 19. Hoſt. in c. clericos eo. tit. Pauin. loc. cit. Quaran. loc. cit. nu.* 10.

Hinc etiam venit, quod Vicarius non poteſt iudicare,vel excommunicare Capitulum, nam iuriſdictio non poteſt redundare contra dantem Iuriſdictionem. idque etiamſi Vicarius conſtituatur ab Archiepiſcopo , ſeu viciniore Epiſcopo in caſu negligentiæ Capituli, *vt latè Suarez. de cenſ. diſp. 7. ſect. 3.* Singulares tamen perſonas ex Capitulo,poteſt iudica-

re,& excommunicare, niſi hoc quoq. ſibi reſeruet Capitulum. *Fel. in c. cum acceſſiſsent. de conſt.* Adhibere tñ deberet Vicarius deputatos ex Capitulo, cũ iudicaret perſonã Capitularem, prout, & Epiſcopus tenetur ex præſcripto Cõc. Trid. vt alio loco dicemus. *Quar. lo. ci. ſub. ſin.*

Ad ſuperioritatem quoque remanentem penes Capitulum ſpectat, quod Capitulum abſoluere poteſt Vicariũ ſuum à cenſuris, ſi quas incurrit, & indiget abſolutione. *c. vn. de ma. & obed.* in 6. Et quod poteſt reuocare Vicarium ſuum ex cauſa, vt ſi nimium ſit negligens, ſeu proteruè agat vendendo iuſtitiam, & ſimilia. Tenetur enim Capitulum pro delicto ſui Vicarij, & eius intereſt, ne delinquat in ſuo officio. *Pauin. lo. cit. Boer. deciſ. 153. nu. 20. Sbroz. lo. cit. lib. 3. qu. 32. nu. 7.* Sine cauſa tamen graui, & iuſta non poſſet eum reuocare, idque etiamſi in eius conſtitutione addiderit conditionem de remouendo: nam huiuſmodi cõditiones licet addantur, ſemper referendæ ſunt ad arbitrium boni viri, an ſint iuſtæ. *Menoch. de arb. iud. lib. 1. q. 8. & in addit. q. 55. nu. 22. ad hoc Abb. in c. verum. num. 6. de fo. comp. Felin. in c. 1. nu. 51. de conſtit.* & à Sac. Cong. Conc. ſimiles cõditiones ſæpè reijciuntur. Præmiſſa conſequitur, quod Vicario aſſignari debet prouiſio ex fructibus Sedis vacantis cùm non teneatur proprijs ſtipendijs militare: ad quod *Card. in Clem. ſtatutum. q. 7. de elect. Imol. ib. n. 13. Sbroz. lo. cit. q. 55. nu. 7.* Et quod poteſtas Vicarij ceſſat, ceſſante Capituli poteſtate: quę deſinit cùm nouus Epiſcopus præſentat Capitulo literas ſuæ promotionis, ſeu eorum tranſumptum Authenticum, aut Breues literas ad capiendam poſſeſſionem, vt ſolent dari ex Curia Rom. poſſeſſionemq. Epiſcopatus earum virtute ſibi facit tradi. Abſq. literis autem talibus non tenetur Capitulum cedere de exercitio ſuæ Iuriſdictionis, vel inducere promotum in poſſeſſionem. *extrauag. iniunctæ. cit. Vitalin. in Clem. 1. nu. 176. de hæret. Gonzal. in Reg. 8. Cancel. gl. 11. nu. 49.* Vel etiam ceſſaret Capituli poteſtas, ſi Papa daret Adminiſtrationem Sedi vacanti, talis enim Adminiſtrator æquiualeret Prælato, vel Capitulo, & ipſe poſſet conſtituere Vicarium. *c. is cui. de elect. in 6. Sbroz. lo. cit. lib. 1. q. 62. Quaran. lo. cit. nu. 13.*

Vlterius dicendum quod electus con-
firmatus antequam conſecretur, licet
non poſſit exercere ea quæ ſunt Ordinis 23
Epiſcopalis, poteſt tamen alteri Epi-
ſcopo ea committere, per ea quæ dicit
Abb. in ci. c. Suffraganeis. nu. 1. Hoſt. in
ſum. tit. de elect. verſ. Tu dic. ſub. nu. 20.
Ipſemet autem tenetur intra tres men-
ſes poſt confirmationẽ obtentam com-
putandos, facere ſe conſecrari. *c. quo-*
niam. diſt. 100. alioquin teneretur ad re-
ſtitutionem fructuum perceptorum: &
ſi intra tres alios menſes negligeret ſu-
ſcipere conſecrationem abſq. euidenti 24
cauſa, vel abſq. pmiſſione Sedis Apoſt.
ipſo iure eſſet priuatus Eccleſia ſua. *Con-*
cil. Trident. ſeſs. 23. c. 2. de ref.

Conſecratur autem à tribus Epiſco-
pis, duobus codicem Euangeliorum ſu-
per caput ipſius tenentibus, & manus ip-
ſi impotẽtibus, tertio autem benedictio- 25
nem ſuper ipſum fundente. *c. Epiſcopus.*
23. diſt. Vngitur Chriſmate in capite, &
in manibus dum conſecratur. *c. cum ve-*
niſset. de ſac. vnct. & non niſi die Domi-
nico, vel feſto Apoſtolorum conſecrari
debet. *c. ordinationes. 75. diſt. Abb. in c.*
cum ſis. de conſecr. nu. 2. Aliæ quoque
ceremoniæ myſteriorum pleniſſimę ad-
hibentur circa huiuſmodi conſecratio-
nem, quæ in Pontificali Rom. videri poſ-
ſunt: & qui volet apud Stanislaum So-
colouium, qui ſacrarum ſcripturarum, &
DD. authoritatibus eaſdem eruditiſſimè
explicauit, edito de conſecratione Epi-
ſcopi elegantiſſimo tractatu.

Sequuta conſecratione, vacant ipſo
iure omnia beneficia cõſecrati prius poſ
ſeſſa, & liberè cõferri poſſunt per legiti-
mum collatorem. *c. cum in cunctis. de*
elect. Innoc. Hoſt. ib. Caſsad. deciſ. 2. de 26
conſtit. & eſſe communem ſententiam
teſtatur. *Hoied. in tract. de incomp. be-*
nef. p. 1. c. 4. Gig. de penſ. q. 56. nu. 3. vbi

dicit

dicit vacare tum quatuus beneficia, etiam penſiones, quod etiam practicari in Ro-
27 ta teſtatur. *Seraph. deciſ. 91. Caputaq. deciſ. 303. 400. 401. p. 2.* vbi teſtatur de cõmuni. Imò etiam non ſequuta conſecratione, dummodo labantur tres menſes, ab obtenta confirmatione, nempè ſi poſſeſſio fuerit adepta, vacant beneficia huiuſmodi. *Abb. in cit. c. cum in cũctis. §. cùm verò. à nu. 7.* vbi limitat de non conſecrato intra tres menſes ex diſpenſatione Papæ, ad quod *Pauin. lo. cit. q. 9. Rot. deciſ. 575. in antiq.* deberet tamen obtinere diſpenſationem etiam ſuper retentione beneficiorum, ſi iam habuerit poſſeſſionem ſui Epiſcopatus.

Si etiam conſecretur Epiſcopus nondum elapſis tribus menſibus, vacant ipſius beneficia, dummodo habuerit poſſeſſionem, & liberam adminiſtrationem ſui Epiſcopatus, alioquin ſi non habuerit poſſeſſionem liberam, nec ſteterit per ipſum quo minùs eam haberet, non cenſerentur vacare ipſius beneficia propter ſolam conſecrationem ſuſceptam, vtrũque enim requiritur ad vacationẽ beneficiorum, & conſecratio, & poſſeſſionis apprehenſio. *c. ſi qui Epiſcopi. 92. diſt. Innoc. in cit. c. cum in cunctis. Staphil. de vac. per promot. nu. 2. Seraph. deciſ. 110.* ita quod etiamſi elapſi fuerint tres menſes, non vacant tamen beneficia, niſi promotus aſſequutus fuerit poſſeſſionem ſui Epiſcopatus. *Innoc. loc. cit.* Et licèt de ſtylo Curiæ Rom. ſtatim, vt in Conſiſtorio quiſ eſt renunciatus Epiſcopus poſt propoſitionem Cardinalis proponentis, ſoleant conferri ipſius beneficia, tanquam vacantia, non expectata conſecratione, aut poſſeſſionis apprehenſione: de quo ſtylo teſtatur *Ioan. Andr. in Clem. 1. vt lit. pend. Gig. lo. cit. de penſ. qu. 56. nu. 3. Mandoſ. in Reg. 1. Canc. q. 15. & in Reg. de vac. per promot. q. 4. nu. 4.* Sed hoc ideo fit, quia ſolet circa decretum confirmationis apponi, quod beneficia promoti vacare debeant ab ipſa die confirmationis, ſeu promotionis. *Caſſad. lo. cit. Hoied. lo. cit. nu. 14.* Collatio autem exindè facta non dicitur habere effectum, niſi ſubſequuta poſſeſſione: in facto enim beneficia illa non dicuntur vacare, niſi habita poſſeſſione. *Abb. lo. cit. in c. cum in cunctis. §. cum verò. nu. 3.* & fuiſſe deciſum in Rota refert *Caputaq. ſup. cit. deciſ. 401. p. 2.*

Eodem ſenſu accipiendum eſt, quod cõmuniter DD. tenent, beneficia tranſ- 28
lati de vno Epiſcopatu ad alium, vacare ſtatim poſtquam in Conſiſtorio abſoluitur à vinculo prioris Eccleſiæ, & transfertur decreto Papæ ad aliã Eccleſiam, vt *Hoſt. in ſum. de transl. Epiſ. nu. 6. Innoc. lo. cit. Abb. ib. & in c. cum nobis. nu. 5. eo. tit. de elect. & conſ. 101. p. 2. Felin. in c. 2. nu. 7. de conſtit. Pauin. loc. cit. de poteſt. cap. vlt. prælud. nu. 7.* Nimirum quod prior Epiſcopatus, & alia beneficia tranſlati cenſeantur vacare de iure, & ſoleant conferri alijs, defacto tamen eorum collatio non poſſet habere effectum, niſi interlabatur tantum tempus, quod translatus habere potuerit notitiam de ſua translatione, & adiret poſſeſſionem ſecundæ Eccleſiæ, ad quod *Seraph. deciſ. 1 ro.* & quod geſta per tranſlatum antequam ſciat de ſua translatione, tenent. *arg. tex. c. audita. iun. gl. v. receptionem. de reſtit. ſpol. Bart. in l. Barbarius. col. 12. de off. præt. Bertach. de Epiſ. p. 8. lib. 4. q. vlt.* Nec obſtat ſi conſenſerit ſiue in præparatorijs, ſiue per mandatarium ſuæ translationi: iſte enim conſenſus præſupponit ſemper adeptionem ſecundi Epiſcopatus, nemo enim eſt tam rudis, vt velit amittere prius beneficium, non habita reali poſſeſſione ſecundi. Vnde eſt conditionalis iſte conſenſus, nec præiudicat conditione non ſequuta: qui enim facit cum conditione, non dicitur conſentire, antequam conditio impleatur: & conſenſus limitatus non abdicat ius. *c. vn. in fin. de ſponſ. in 6. l. qui promiſit. ff. de condict. indeb. Bellam. deciſ. 738. Achil. de Graſ. deciſ. 41. Cæſ. de Graſ. deciſ. 121. Seraph. deciſ. 1097.* Tanto magis quod æqualiter in translato militant rationes, quæ, & in promoto ſimpliciter: æquè enim in iſto præcauendum ne deueniat ad mendici-

tatem, quam iura abhorrent in Clericis. *c.diaconi.93.diſt.* multo magis in dignitate Epiſcopali. *Clem. in pleriſq. de elect.* Imò neq. Papa præſumitur ita transferre, vt velit amitti primum Epiſcopatum, licèt non ſequatur poſſeſſio ſecundi, niſi conſtet de mente ipſius: eſſet enim talis translatio ſimilis priuationi, quæ nō præſumitur abſq. delicto, ad hoc *Io. Mon. in c. generali. à nu. 10. de elect. in 6. Præp. ib. nu. 38. Io. Andr. c. in quod ob gratiā. de Reg. iur. ibi. in 6. Calder. conſ. 1. de transl.* Et vidi in facto cùm circa ann. 1596. Illuſtr. Bernardus Macieiovvski poſtmodum Cardinalis, de Epiſcopatu Luceorien. fuiſſet translatus ad Epiſcopatum Vilnen. in Polonia, & propter quædam impedimenta non potuiſſet aſſequi poſſeſſionem ipſius, retinuit Luceorien. ſciente, nec improbante Clem. VIII. idque, abſque expeditione nouæ prouiſionis; quæ tamen fuiſſet neceſſaria, ſi velimus ſequi iſtos nimium rigidos interpretes. *c. ſi quis trāslatus. 21. q. 2.* qui dicunt illum locum non procedere in vera translatione de vno Epiſcopatu ad alium. Vel ad minus in iſtis locis eſſet cōſuetudo regionis, præſertim immemorabilis interpretandi illum text. vt etiā deductū fuit in Rota in vna Plocen. Canonicatus. 1616. 25. Maij. coram Coccino.

29 Non vacant tamen beneficia ipſo iure promoti ad Epiſcopatum titularem, ſeu in partibus infidelium conſiſtentem, vulgo dictum nullatenenſem: maxima enim eſt differentia inter iſtum Epiſcopum nullatenenſem, & alios: imò impropriè, & abuſiuè talis dicitur Epiſcopus, cùm non habeat niſi ſolùm nomen ventoſum. *Felin. in c. poſtulaſti. de reſcrip. Achil. de Graſ. deciſ. 37. Sarnen. in reg. de annal. q. 47. Burſat. conſ. 357. lib. 4.* namque iſte non poteſt aſſequi poſſeſſionem ſui Epiſcopatus, nec poteſt dici eſſe in mora, cùm non ſtet per ipſum quominus eam aſſequatur. *Mandoſ. lo. cit. Hoied. lo. cit. in fin. Staphil. tit. de qual. & ſtat. benef. nu. 53. Pariſ. de reſig. lib. 3. q. 1. nu. 89.* imò tali poſſe conferri beneficium ſimplex, deducit *Nau. conſ. 21. de præb. in antiq.*

Hoc idem dicendum videtur de promoto ad Epiſcopatum viuente alio, vt cum alicui Epiſcopo datur Coadiutor cum futura ſucceſſione. *c. non autem. c. petiſti. 7. q. 1.* quod licèt ſit vetitum multis iuribus, vt *c. Epiſcopi. c. pleriq. 8. q. 1. & à Conc. Trid. ſeſs. 25. c. 7. de ref.* cum quadam tamen mōdificatione toleratur, vt nimirum hoc fiat ex cauſa neceſſitatis Eccleſiæ, vel vtilitatis per Sedem Apoſt. examinandæ, & approbandæ. *id. Conc. lo. cit.* Cauſæ autem numerantur plures. Vt propter ſenectutem Epiſcopi grauē, *c. vn. de Cler. ægr. in 6. Archid. Gemin.* 30 *ibid.* vel ſi laboret morbo aliquo incurabili, propter quem officium ſuum exercere non poteſt. *c. de rectoribus. c. ex parte. de Cler. ægr. Abb. ib. Nau. co. tit. conſ. 1. Card. Pariſ. conſ. 49. nu. 30. Rebuff. in prax. de reprob. benef. impet. nu. 59.* Item ſi Epiſcopus ſit deſtitutus vſu rationis, & demens, dandus eſt illi Coadiutor. *cit. c. vn. de Cler. ægr. in 6. DD. ib.* non poteſt enim propterea priuari Eccleſia ſua, cùm Clerici non debeant inhumaniter tractari, ne alij deterreantur à ſtatu clericali. *c. 1. de Cler. ægr. Abb. ib. nu. 3.* nec debet addi afflictio afflicto. *c. cum percuſſio. 7. q. 1. cit.* ſed tamen debet prouideri indemnitati Eccleſiæ.

Datur præterea Coadiutor illi qui eſt ſuſpectus de dilapidatione bonorum Eccleſiæ ſuæ. *Abb. in c. venerabili. nu. 4. de off. deleg. & in c. licet heli. n. 8. de ſim.* Epiſcopo etiam in captiuitate exiſtenti dari debet Coadiutor, vel Vicarius, qui adminiſtret captiuitate durante. *c. ſi Epiſcopus. de ſup. neg. prel. in 6. Rebuff. lo. cit. nu. 60.* Ad extremū dari poſſet Coadiutor inhabili, & qui non poſſet ſatisfacere muneri ſibi iniuncto. *DD. in cit. c. vn. de cler. ægr. in 6. Card. conſ. 70.* prout etiam de illiteratis Parochis ordinauit *Concil. Trid. ſeſs. 21. c. 9. de ref.* vt nimirum detur illis Coadiutor.

Datur autem Coadiutor quandoque ad tempus, quandoque in perpetuum ſiue cum futura ſucceſſione. *Card. Alex.*

in

in c. paſtoralis. à nu. 2. q. 1. ſed cum futura ſucceſſione non poteſt dari Coadiutor niſi per Papam. *Abb. in c. venerabili nu. 4. de off. deleg. & in c. conſultationibus. nu. 5. de cler. ægr.* Et quidē nō ſolum ad Epiſcopatus, ſed ēt ad quæuis alia beneficia inferiora Coadiutor cū futura ſucceſſione non datur niſi à Papa. *Conc. Trid. cit. c. 7. ſeſſ. 25. de ref.* Cum autem datur alicui Epiſcopo coadiutor, datur illi coadiutori aliquis Epiſcopatus in partibus infidelium, ſeu nullatenenſis cum onere, & adiutuet N. vt eſt ſtylus vulgaris Rom. Curiæ, de quo teſtatur *Pariſ. lo. cit. de reſig. lib. 7. q. 20. nu. 17.* Et poteſtas iſtius Coadiutoris pendet ex forma literarū expeditarum ſuper coadiutoria, ita vt non pateat latiùs, niſi in
52 quantum fuerit in literis expreſſum. *Imol. Io. Andr. in cit. c. vn. de cler. ægr. in 6. Card. Alex. in c. ſcripſit. 7. q. 1. cit. Nau. conſ. 1. & 2. de cler. ægr. Tho. Campeg. in ſuo tract. de coad. Epiſc. Pauin. de viſit. p. 1. q. 2. nu. 32. Bellenc. de charitat. ſubſ. q. 8.* Vel eſſet inſpicienda cauſa ob quam datur Coadiutor, ita vt ipſius poteſtas extendatur ad exercitium illius cauſæ ob quam datur. Vt ſi Coadiutor datur ſuſpecto de dilapidatione bonorum Eccleſiæ, officium ipſius verſabitur circa curam temporalium. *Anchar. in cit. c. vn. de cler. ægr. in 6. nu. 9.* Si autem datur ſeni, vel infirmo, infirmitate quæ impedit adminiſtrationem ſpiritualium tantum, habebit adminiſtrationem ſpiritualium cum ſcitu coadiuti. *Gemin. in cit. c. vn. nu. 4. Oldrad. conſ. 44. nu. 4. Pauin. vbi ſup.* ad temporalia autem non extendetur huiuſmodi coadiutoris poteſtas, ſed coadiutus percipiet omnes reditus aſſignata coadiutori cōgrua portione. *Abb. in c. de rectoribus. à num. 5. de cler. ægr.* vbi dicit hoc caſu ſi non ſufficerent reditus Eccleſiæ pro vtroq. præferendum aſſe prælatum coadiutum, vt de reditibus Eccleſiæ ſuſtentetur, coadiutorem autem aliunde, vel induſtria ſua debere quærere ſibi victum, & ſibi imputet quod tam vile ſuſceperit beneficium. *id. Abb. in c. ſuam nobis. num.* *10. de ſim.* Quando verò daretur Coadiutor ob infirmitatem, quæ impediret adminiſtrationem, & in ſpiritualibus, & in temporalibus, vt ſi daretur dementi, furioſo, & ſimilibus, iam talis Coadiutor haberet plenam poteſtatem tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, dummodo exprimatur hoc in literis prouiſionis ipſius: teneretur tamen infirmo ſubminiſtrare omnia neceſſaria iuxta qualitatem gradus ipſius. *c. quamuis. 7. q. 1. cit. Abb. in c. de rectoribus. cit.* & poſſet talis coadiutor conferre beneficia, inſtituere, deſtituere. *Card. Alex. lo. ſupr. cit. Gemin. Anchar. in cit. c. vn. in 6.* Reſignationes quoq. beneficiorum recipere poſſet. *DD. loc. cit.* eſſeque hanc communem opinionem teſtatur. *Pariſ. lo. ſup. cit.* Et de facultatibus coadiutoris Epiſcopi plura videri poſſunt apud *Tho. Campeg. in ſuo tract. de coad. Epi. ſup. cit.* nobis ſuffecerit adhuc retuliſſe ad hanc materiam decretum S. Cong. Rituum relatum apud *Quarant. v. Archiepiſcopi authoritas.* in ſuo ſumm. Bull. vt ſequitur. 53

Die Iouis 31. Ian. 1591. Congregatio Illuſtriſs. DD. Card. ſuper ſacris Ritibus ad dubia nomine illuſtriſs. DD. Card. Paleoti, & Veronen. propoſita, ſic reſpondendum cenſuit. 54

Ad primum dubium cenſuit: Coadiutori cum futura ſucceſſione, non licere ingredi ciuitatem pontificaliter, quia licet ſit coadiutor cum futura ſucceſſione, ex quo tñ non habet ius in re, ſed ad rē nō debet recognoſci tanquā ſuperior, & caput, ſed vti coadiutor, & eo magis quia contingere poteſt, vt nō ſuccedat in Epiſcopatu, ſed prior moriatur.

Ad ſecundū: reſpondit ipſum non debere vti cruce in diuinis, nec in functionibus Pontificijs, nec dum incedit per vrbem, cùm crux ſit ſignum, & ornamentum dignitatis, & iuriſdictionis, & Coadiutor vtraq. careat.

Ad tertium: Cenſuit: Coadiutorem Pontificalia in Eccleſia exercētē, abſente Archiepiſcopo, vti poſſe cappa, cùm ea ſit tantum ornamentum dignitatis

Digitized by Google

Epiſcopalis, præſente autem Archiepiſcopo, vti debet mantelleto, & rocheto, neque licere vnquam coadiutori vti mozzeta, & rocheto, etiam abſente Archiepiſcopo, cum hoc proprium ſit eius penes, quem eſt dignitas, & iuriſdictio.

Ad quartum: Reſpondit negatiuè, cum vna ſedes non capiat duos.

Ad quintum; Cenſuit, Canonicos eſſe compellendos, vt Coadiutori Epiſcopo ſolemniter celebranti, & Pontificalia, exercenti ſemper aſſiſtant; alioquin indecorum videretur, ſi Epiſcopus ſine Canonicorum aſſiſtentia celebraret, nec nõ videretur eſſe contra decretum Concil. Trident. quod extenſiuè huic etiam caſui accommodari poteſt.

Quoad circulos reſpondit, Canonicos non debere accedere ad circulos, cum ipſi circuli denotent membrorum vnionẽ ad ipſum caput, & ex ſuperiùs deductis conſtat coadiutorem non debere eſſe caput.

Quod verò ad confeſſionem faciẽdam cum celebrante ſolemniter, reſpondit decere, vt Coadiutor Epiſcopus confeſſionem faciat cum Sacerdote Canonico celebrante, & vt idem quoq. benedicat in fine Miſſæ, ne populus præſens Diuinis, benedictione Epiſcopi defraudetur, & iam eſt vſu receptum, vt Epiſcopus benedicturus in fine Miſſæ, faciat etiam confeſſionem cum celebrante.

Ad ſextum: Cenſuit, licere Coadiutori de licentia tamẽ Archiepiſcopi benedicere populo, dum per ciuitatem incedit.

Ad ſeptimum: reſpondit, maximè decere, vt Canonici prodeant obuiam coadiutori Epiſcopo ad Eccleſiam Pontificaliter accedenti ad oſtium Eccleſiæ, eũque diſcedentem ad idem oſtium deducere, imò eſſet valdè commendandum, ſi nonnulli Canonici officij, & vrbanitatis gratia, ad ipſius Coadiutoris ædes accederent.

Ad octauum: reſpondit, Coadiutorem non habere facultatem largiendi indulgentias, & ſi eas Archiepiſcopi nomine, ſi quas Archiepiſcopus concedere voluerit eſſe publicandas.

Ad vltimum illud quoque commodè hic referri poteſt, omnes iſtos qui promotionem, confirmationem ad Epiſcopatum, ſiue pallium pro Archiepiſcopatu à Sede Apoſt. recipiunt, teneri viſitare limina Apoſtolorum ſtatutis temporibus. *c. iuxta.* 93. *diſt.* imò hoc iurare debent. *c. ego N. de iureiuran.* circa quã viſitationem liminum nouiſſimè emanauit Conſt. Six. V. cuius verba ſequuntur.

Romanus Pontifex, & infrà. Hac perpetua conſtitutione ſancimus, decernimus, & mandamus, vt omnes Patriarchæ, Primates, Archiepiſc. Epiſc. per vniuerſum orbem terrarum conſtituti, à nobis deinceps ordinandi, etiamſi Cardinalatus honore præfulgeãt, antequam munus conſecrationis ſuſcipiant, ſeu eis conſecratis pallium de B. Petri corpore ſumptum tradatur, aut ſi ad aliam Eccleſiam transferantur, antequam illius regimini, & adminiſtrationi ſe immiſceant, ſi quidem præſentes in Curia fuerint in manibus S.R.E. Diaconi Cardinalis ordine prioris, ſi verò abſentes in manibus Antiſtitis, qui ad impendendum munus prædictum, aut ad tradendum pallium huiuſmodi à Sede Apoſtolica delegabitur, iurent iuxta formulam in libro Cancellariæ Apoſtolicæ Quinterno appellato nuper deſcriptam, ſe Beatiſſimorum Apoſtolorum Petri, & Pauli limina ſtatutis in hac noſtra conſtitutione temporibus, perſonaliter, ac per ſeipſos viſitaturos, ac nobis, & ſucceſſoribus noſtris pro tempore exiſtentibus Romanis Põtificibus rationem reddituros de toto eorum paſtorali officio, deque rebus omnibus ad ipſarum quibus præſunt Eccleſiarum ſtatum, ad cleri, & populi diſciplinam, animarum deniq. quæ illorum fidei creditæ ſunt ſalutem, quouis modo pertinentibus, & viciſſim mandata Apoſtolica humiliter recepturos, & quàm diligentiſſimè exequuturos. Quod ſi legitimo impedimento detenti fuerint, iurent ſe prædicta omnia adimpleturos per certum nunciũ

ad illa ſpeciale mandatum habentem, de gremio ſuorum Capitulorum, aut aliũ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum, ſeu alias perſonatum habentem, aut ſi huiuſmodi hominem Eccleſiaſtica dignitate, & perſonatu præditum non habeãt, per Diœceſanum ſacerdotem, & ſi clero careant omninò, per alium aliquem presbyterum ſecularem, vel regularẽ ſpectatæ probitatis, & religionis de ſupradictis omnibus plenè inſtructũ. De huiuſmodi autem impedimento docere debeãt per legitimas probationes ad dictum primum Diaconum Cardinalem per ſupradictum nuncium tranſmittendas. Quin etiam Principes temporales ſi quid pro eorum pietate, & erga hanc Apoſtolicam Sedem obſeruantia Rom. Pont. voluerint ſignificare, eoſdem ſiue Epiſcopos, ſiue alios, qui ab eis mittentur, fidos habebunt nuncios, ac relatores, quorum opera ab eadem Sede pro illorum Dominijs, ditionibus, & rebus firmandis, ac ſtabiliendis, & cum Dei, & Sanctæ Religionis cauſa, ſine qua tuto conſiſtere haud poſſunt, coniungendis, opportuna ſinceræ charitatis officia, conſilia, atq. ſubſidia expectare certò poterunt. Ad hoc autem debitum viſitationis officium commodè explendum, ſupradicti omnes Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, Itali videlicet, vel ex Italicis Inſulis, vndè in Italiam commodiùs traijci poteſt, veluti Siculi, Sardi, Corſi, & alij adiacentium Prouinciarum Italiæ, ac etiam Dalmatiæ, & Græcarum, quæ è regione ipſis Italiæ, & Siciliæ oris ſunt, tertio anno. Germani verò, Galli, Hiſpani, Belgæ, Bohemi, Vngari, Poloni, Angli, Scoti, Iberni, & cæteri omnes qui in Europa ſunt citra Mare Germanicum, & Balticum, ac omniũ Inſularum Maris Mediterranei, quarto anno. Et qui intra Europæ fines his prouincijs remotiores, ac etiam Aphricani, littoribus noſtris aduerſi, ac inſularum Maris Oceani Septentrionalis, & Occidentalis Europæ, & Aphricæ, citra continentem noui orbis, tam qui nunc ſunt, q. in qui ad Catholicam fidem per miſericordiam Dei aliquando redierint, quinto anno. Aſiatici verò, & qui extra Aſiam, & in alijs nouis terris Orientalibus, Meridionalibus, Occidẽtalibus, & Septẽtrionalibus, tam in inſulis, quã in continentibus, & deniq. in quibuslibet mundi partibus, decimo anno iter ſuſcipiant, & Deo concedente perficiant; idemq. inſtitutum tertio quoq. quarto, quinto, & decimo anno repetant, & obſeruent. Hæc autem annorum ſpatia à tempore ſuſcepti muneris conſecrationis, vel pallij traditionis, aut translationis, vt præfertur, incipiant. Quę ne lõgiùs differantur, volumus quod tempus qualecunq. excurſum alicui ex ſupradictis præſulibus, qui ſiue morte præuentus, ſiue alia quacunq. de cauſa ob non finitum tempus ei præſcriptum dicta limina non viſitauerit, ita illius ſucceſſori effluxiſſe, & excurriſſe intelligatur, vt termino ipſo iuxta prædeceſſoris ſui iuſiurandum completo, debitam tunc viſitationem quamprimum conficere teneatur. Hi vero ex ſupradictis Antiſtibus qui hactenus ab hac ſancta Sede ordinati ſunt, aut dictum pallium ab ea ſuſceperunt, aut ad aliam Eccleſiam translati ſunt, prout cuiq. diſtantia locorum, & tẽporum interualla præſcripta ſunt, ad ſupradicta omnia obſeruanda à die publicationis præſentis conſtitutionis omninò teneantur. Iubemus igitur in virtute Sanctæ obedientiæ ſupradictis omnibus Antiſtitibus præſentibus, & futuris, vt viſitationem prædictam ſibi ſuisq. Eccleſijs adeò vtilem, ac neceſſariam, iuxta præſcriptam formulã omninò conficiant. Si verò, ꝙ abſit, nõ egerint, eos ab ingreſſu Eccleſiæ, ac ẽt ab adminiſtratione tam ſpiritualium, quàm temporalium, nec non à perceptione fructuum ſuarum Eccleſiarum, a Capitulis eorum omni exceptione, & mora ceſſãte interim liberè exigẽdorum, & in opus fabricè, ſeu ornamentorum Eccleſiæ emptionem, prout maior exegerit neceſſitas inſumendorum, ipſo facto tamdiu ſuſpenſos eſſe volumus, donec à contumacia reſipiſcentes, relaxationem ſuſpenſio-

ſionis huiuſmodi à Sede prædicta meruerint obtinere. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ. Ann. Incarnatio. Dom. 1585. 13. Kalend. Ianuarij.

IN QVA CONSTITVTIONE ILLA ſpecialiter ordinantur.

PRimò, quod iurare debeat quilibet promotus ad Pontificalem dignitatẽ circa promotionem ſuam, viſitaturum ſe limina Apoſt. ſtatutis temporibus per ſe, vel legitimè impeditus per alium.

Secundò, quòd Itali, & viciniores Italiæ tertio anno, Vltramontani quarto anno, remotiores Europæi, Africani quinto anno, Aſiatici, Indiani decimo anno viſitationẽ hãc repetere tenentur.

Tertiò, quod anni iſti non ſunt computandi à tempore promotionis, ſed ab vltima anteceſſoris viſitatione.

Vltimò, quod non viſitans incurrit ſuſpenſionem ipſo facto ab ingreſſu Eccleſiæ, & adminiſtratione, tam ſpiritualium, quàm temporalium, & à perceptione fructuum, donec reſipuerit, & abſolutionem à ſuſpenſione obtinuerit à Sede Apoſtolica.

Illud prætereà hic commodè adnotari poteſt, quod cùm conſuluiſſem S. Cõg. Concil. pro Sereniſſimo Principe Poloniæ, & Sueciæ Ioanne Alberto Epiſcopatus Varmien. in Polonia Adminiſtratore perpetuo, habẽte in illo Epiſcopatu coadminiſtratorem à Sede Apoſt. quoad ſpiritualia, quouſq. ea ipſemet exercere per ætatem poſſit, an ipſe teneretur ad prædictam viſitationem liminum, vel eius coadminiſtrator. Reſponſum fuit, quod non ipſe Epiſcopus Princeps, ſed ipſius coadminiſtrator teneatur, tam ſuo quàm Sereniſſimi Principis nomine viſitare limina Apoſt. deque ſtatu Varmien. Eccleſiæ referre.

PRA-

PRAXIS EPISCOPALIS

PAVLI PIASECII

PARS PRIMA.

De poteſtate ordinis Epiſcopalis.

POteſtatem Epiſcopi duplicem conſiderat, *gl. in c. tranſmiſsam. v. de talibus. de elect. ibiq. Innoc.* & alia ſimilis, *gl. in c. 1. v. confirmaſſe. de translat.* nimirum poteſtatem ordinis Epiſcopalis, & poteſtatem iuriſdictionis. Sub eadem itaq. diſtinctione, nos quoq. eam proſequemur, ab ea quæ eſt ordinis, vt potè nobiliori incipientes, cum nobiliora ſint præponenda. *c. 1. c. ſtatuimus. de ma. & obed.*

CAPVT PRIMVM.

De conferendis Ordinibus.

ARTICVLVS I.

1 *ORdinis Sacramentum quid ſit.*
2 *Ordines in Eccleſia nouem ſecundum Canoniſtas.*
3 *Epiſcopatus eſt ordo.*
4 *Prima tonſura eſt ordo.*
5 *Ordinis in Sacramento quæ requirantur pro materia, & forma.*
6 *Epiſcopus ſolus eſt miniſter Sacramenti Ordinis.*
7 *Cardinalis non Epiſcopus poteſt conferre minores Ordines.*
8 *Abbas benedictus poteſt conferre minores Ordines.*
9 *Abbas non poteſt conferre minores non ſubditis licet habeant dimiſſorias.*
10 *Papa poteſt committere ſimplici ſacerdoti, quod conferat Ordines.*

PRimum autem occurit tractanda Ordinis Epiſcopalis functionum nobiliſſima quæ in ordinatione Cleri verſatur. Quam nos quo facilius exequamur, pauca, ea nimirum quæ non tam præſentis inſtituti ſunt, quàm illorum qui de Sacramento Ordinis ſpeciales tractatus faciunt, tanquam materiam non noſtram, ad intelligentiã tamen propoſitæ quæſtionis neceſſariã, indiſputata ſupponamus.

Et primo ſupponendum, Sacramentum Ordinis eſſe verè, & propriè Sacramentum in Eccleſia Dei à Chriſto Domino noſtro inſtitutum. *ita Concil. Flor. in decreto Armenis tradito. & Conc. Trid. ſeſs. 23. c. 3. & Can. 2. & 3. Victor. de Sacram. Ordinis. nu. 226.* & cõmuniter Theologi, & Canoniſtæ. *in c. ad abolendam. de hæret.* ita vt contrarium ſentire hæreticum ſit.

Secundo ſupponamus cum *Nau. in ſuo man. c. 22. nu. 17.* Sacramentum Ordinis eſſe ſignaculum Eccleſiæ, quo traditur character, & poteſtas conſecrandi

Eucha-

Euchariſtiam, vel in id miniſtrandi.

Tertio ſupponamus cum Canoniſtis
hoc communiter tenentibus, quorum
opinio præſenti tractatui magis conue-
2 niet, Ordines eſſe in Eccleſia nouem.
Primam tonſuram, Oſtiariatum, Lecto-
ratum, Exorciſtatum, Acolytatum, Sub-
diaconatum, Diaconatum, Presbytera-
tum, & Epiſcopatum. *ita Hoſt. in ſum. de
ord. ab Epiſc. qui renunc. num. 1. Ang. de
Clauaſ. in ſua ſum. v. Ordo. nu. 1.* & teſta-
tur de hac cõmuni Canoniſtarum. *Nau.
lo. cit. num. 18. Couar. in c. quia nos nu. 4.
de teſtam.* Et quidem quantum ſeptem
intermedios attinet, concordant tam
Theologi quàm Canoniſtæ eos eſſe or-
dines: de vltimo etiam videlicet Epiſco-
3 patus, ſatis clarè probat. *Abb. in c. trã ſ-
miſſam. nu. 3. de elect. Ang. Nau. locis
cit. & tex. in c. Cleros. 21. & cap. 1. 32.
diſt. cap. vn. de ord. ab Epiſc. qui renun.*
Quoad primum autem ſeu primam ton-
4 ſuram, probant communiter DD. *in c.
cùm contingat. de ætat. & qual. & gl. in
c. nullus. v. tonſuram. de temp. ord. in 6.
& in c. Cleros. cit.* hancq; doctrinam eſ-
ſe communẽ apud Canoniſtas aſſirmat
Rot. deciſ. 731. nu. 6. p. 1. diuerſ. Et ma-
gis confirmat quod Pontificale Rom. &
iura participare volunt ordinatos ad pri
mam tonſuram ex priuilegiis Cleri, *vt
gl. in cit. c. cùm contingat.* dicit eos gau-
dere priuilegio Canonis. *ſi quis ſuaden-
te. 17. q. 4. & alia. gl. in c. in Eccleſia. v.
tales. de inſtitut.* docentur eſſe capaces
beneficiorum Eccleſiaſticorum, à qui-
bus tamen excluduntur merè laici, Imò
& in prohibitorijs huiuſmodi clerici
primæ tonſuræ includuntur quandoque
æquè cum alijs clericis, vt apertè *Concil.
Trid. ſeſſ. 14. c. 2. de ref. & ſeſſ. 23. c. 4. &
6. de ref. ad hoc. cap. nullus. cit. de temp.
ord. in 6.*

Quarto Ordines prædictos diuidi in
minores qui ſunt quinque primi, & ma-
iores qui ſunt quatuor reliqui à Subdia-
conatu incluſiuè.

Supponamus & quinto, in Sacramen-
to Ordinis requiri materiam & formã.
5 Materia eſt illud inſtrumentum per cu-
ius traditionem confertur Ordo, vt de
ſingulis ſuo loco dicetur. Forma, ſunt
verba quibus in traditione inſtrumenti
materialis vtitur ordinator. *Victor. lo.
ſup. cit. num. 229.*

Vltimo ſupponamus Sacramenti hu-
ius verè & propriè Epiſcopum eſſe di-
ſpẽſatorem & miniſtrum. *Victor. lo. cit.* 6
*nu. 234. Concil. Trid. ſeſſ. 23. c. 4. & can.
7.* ad hoc *c. cũ nullus. de temp. ord. in 6.*
Et licèt Cardinales Presbyteri nondum
Epiſcopi in eorum titulis ſubditis pro-
prijs tantùm, in quos habent iuriſdictio-
nem Epiſcopalem ſeu quaſi, minores or-
dines conferre poſſint. *Abb. in cit. 2. nu.* 7
*6. de vit. & hon. cler. 10. And. in c. 1. de
ſupp. negl. præl. Pariſ. de reſig. lib. 4. q. 2.
num. 88. Rot. deciſ. 731. nu. 9. p. 6. diuerſ.*
Licet etiam Abbas ſi fuerit benedictus
& actu presbyter ſuis monachis ordines
minores conferre poſſit. *cap. fin. 69. diſt.* 8
*c. 1. de ſuppl. neg. præl. c. cùm contingat.
de ætat. & qual.* dummodo illos confer-
rat monachis tantũ ſibi ſubiectis, *c. Ab-
bates. de priuil. in 6. Ioan. And. Butr. in
c. cum contingat. cit. Gemin. in c. pſal-
miſta. 23. diſt.* quod & S. Cong. Regul.
conſulta ſuper ſimili dubio ac Abbate
Caſſinen. anno 1594. declarauit verbis
quæ ſequuntur.

*Cong. cenſuit, quod Abbas benedictus
poſſit Regularibus ſibi ſubditis conferre
primam tonſuram & quatuor minores,
ac etiam benedicere calices & paramẽ-
ta ſine vnctione olei ſancti, nec non om-
nes benedictiones facere ſine aliqua
licentia.*

Imò Abbas, etiamſi non ſit benedi-
ctus, poſſet conferre minores Ordines,
dummodo ſit Presbyter, ex ſententia
*Innoc. in cit. c. cum contingit. & in c. 1.
de ſuppl.* quem ſequuntur omnes com-
muniter.

Sæcularibus tamen licet ſubditis ſuis,
& etiamſi in eo; habeat iuriſdictionem
quaſi Epiſcopalem, Abbas conferre non
poteſt minores, & conſequenter neque
ſubditis alienis ſæcularibus, neque Re-
gularibus ex alienis Monaſterijs, licèt 9
habeant dimiſſorias, vt tenuiſſe Rot. cõ-
ſultam

Digitized by Google

ſultam ſuper hoc dubio à S. Cógr. Concil. refert *Seraph. deciſ. 985.* per rationes ibi deductas, & præſertim, quia Concil. *c. 10. ſeſſ. 23. de ref.* reſtringere voluit expreſsè hanc facultatem Abbatibus, ad Regulares tantùm, quamuis ante Conc. ea potuerint vti etiam in ſæculares ſubditos, in quos haberent Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, niſi tamen habuerit licentiam ab Epiſcopo loci, ad ordinandum ſæculares habentes dimiſſorias, vel Regulares ex alienis Monaſterijs. vt fuiſſe reſolutum à Sac. Cong. Concil. refert *Quaran. v. ordo. propè fin.* vbi notat, quod non ſufficiat ad hoc conceſſio generalis Epiſcopi loci, ſed oportere, quod ſinguli ordinandi ſemper habeant hanc conceſſionem.

10 Licet etiam Papa ſimplici ſacerdoti vt conferat minores ordines committere poſſit. *Victor. loc. cit. num. 234.* Prout in facto Innoc. IV. Fratribus S. Dominici conceſſerat, vt in partibus infideliū poſſent conferre perſonis illorum locorum ordines minores etiam Acolytarū. vt in eius *Bulla relata apud Confect. in collect. priuil. mend. fol. 2.* Et Guardianis, Prioribusque Regularium ſæpiùs concedi, vt poſſint conferre primam tonſuram eorum monachis, teſtatur *Præp. lo. cit. diſt. 60. Io. Andr. in cit. c. 1. de ſuppl. negl. præl. Innoc. in c. quanto. de conſuet. Abb. ib. nu. 9.* dicit quod etiam maiores ordines conferendi poteſtatem Papa ſimplici ſacerdoti concedere poſſet: vt Abbati Ciſtercien. & quatuor primis eius Ordinis Abbatibus Innoc. VIII. PP. vt ſuis Monachis poſſint conferre Subdiaconatum & Diaconatum cōceſſit per ſuas literas *de Dat. Romæ. 5. idib. April. 1409. habetur in collect. priuil. illius Ordinis*: tamen cum iſtis caſibus præmiſſis non ex vi officij, ſed potius ex priuilegio ſpeciali poteſtas iſta perſonis prædictis competat, nihil impedit quominùs poteſtas ordines conferendi ſolis dicatur conuenire Epiſcopis, *Suarez de cenſ. diſp. 31. ſect. 4. num. 28.* Et his ita præſuppoſitis, difficultates quæ circa collationem ordinum occurrere poſſunt articulatim videamus. Et primò.

ARTICVLVS II.

De Subditis ordinandis.

1 *Ordinans non ſuum ſubditum incurrit ſuſpenſionem.*
2 *Subditus ex quibus cauſis quis efficiatur.*
3 *Originem ſortitur filius ex domicilio parentum.*
4 *Origo probari poteſt per librum Baptiſmi.*
5 *Filij ſequuntur domicilium parentum.*
6 *Filius vulgo quæſitus domicilium matris ſequitur.*
7 *Domicilium quibus modis acquiratur.*
8 *Beneficij aſſecutione acquiritur domicilium.*
9 *Diæceſis appellatione intelligitur illa quæ eſt domicilij in dubio.*
10 *Originis mutationi lex reſiſtit.*
11 *Domicilia poteſt quis habere plura.*
12 *Epiſcopus non poteſt ordinare ad minores non ſuum ſubditum.*
13 *Regulares ordinari non debent niſi à proprio Diæceſano.*
14 *Archiepiſcopus non poteſt ordinare ſubditum ſui Suffraganei ſine dimiſſorijs.*
15 *Dimiſſorias habens poteſt ordinari à quocunque Epiſcopo.*
16 *Epiſcopo creditur aſſerenti ſe cum dimiſſorijs ordinaſſe.*
17 *Dimiſſorias petens debet examinari ſuper ſufficientia.*
18 *Dimiſſorias habens poteſt examinari ab ordinatore.*

19 Epi-

Digitized by Google

19 *Epiſcopus excommunicatus dimiſſorias concedere non poteſt.*
20 *Vicarius Epiſcopi non poteſt concedere dimiſſorias niſi habeat ſpeciale mandatum.*
21 *Capitulum Sede vacante quando poſſit concedere dimiſſorias.*
22 *Capitulum Sede vacante poteſt diſpenſare ſuper irregularitate.*
23 *Capitulum concedens dimiſſorias extra caſus permiſſos incurrit Eccleſiaſticum Interdictum.*
24 *Regulares quomodo concedere debeant dimiſſorias ſuis ſubditis.*
25 *Regulares quas pœnas incurrant peccantes in dandis dimiſſorijs.*
26 *Abbas quando dicitur habere Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*
27 *Dimiſſoriæ non expirant morte concedentis.*
28 *Capituli geſta tenent finita ſedis vacatione.*
29 *Familiaris triennalis quis dicatur vt poſſit ordinari ſine dimiſſorijs.*
30 *Epiſcopus nullatenenſis non poteſt ordinare familiarem triennalem.*
31 *Epiſcopus titularis Pontificalia exercere non poteſt, niſi in Diœceſi in qua fuerit conſtitutus Suffraganeus.*
32 *Epiſcopi titulares Suffraganei vbi conſtituendi.*

NOnniſi Subditos & Diœceſanos
ſuos debet ordinare Epiſcopus.
c. cùm nullus. c. nullus. de temp. ord. in 6.
c. primates. 7. diſt. Hoſt. in ſum. de temp.
ord. ſub num. 5. Concil. Trid. ſeſſ. 14. c. 2.
de ref. & ſeſſ. 23. c. 8. de ref. vbi Ordina-
torem qui contra fecerit à collatione or-
dinum in quibus peccauerit per annum,
1 & ſic ordinatũ ab exercitio ordinis ſu-
ſcepti ad beneplacitum proprij Epiſcopi
ſuſpendit. ad hoc *Rot. deciſ. 731. nu. 20.*
p. 1. diuerſ. vbi dicit hoc caſu ordinatum
eſſe ſuſpenſum ipſo iure ex ea ratione
quod decretum cit. Concil. eſt irritans.

Tripliciter autem quis efficitur ſub-
ditus & Diœceſanus Epiſcopi. Ratione
originis, ratione domicilij, & ratione be-
neficij. *c. cùm nullus. cit.* Et hoc ad effe-
2 ctum ſuſceptionis ordinum, nam quo ad
alios effectus plures poſſent enumerari
modi quibus quis ſubijcitur iuriſdictio-
ni alterius. *c. 1. de ſepult. c. 2. eo. tit. In 6.*

Ratione originis vbi nimirũ quis na-
tus eſt. *gl. in c. 1. v. alienigenas. de vſur.*
in 6. & l. qui ex vico. ff. ad municip. dũ-
modo natus ſit non fortuito, vel in tran-
ſitu, vt ſi naſcatur in itinere, nam ita na-
tus nõ dicetur trahere originem loci in
quo naſcitur, ſed retinebit originem loci
3 in quo parentes ipſius haberent domi-
cilium. *Abb. in c. Rodulphus. nu. 9. de re-*
ſcrip. Felin. ib. num. 13. Bart. in l. filios.
C. de municip. & orig. Rip. in tract. de
peste, p. 2. & de priuil. cõtract. cauſ. peſt.
priuil. 18 nu. 183. Caſtr. in l. huiuſmodi.
§. legatum. ff. de leg. 1. Barbat. conſ. 52.
ſecũdum quam diſtinctionem illud etiã
accipiendum eſt quod dicitur, inde quẽ
trahere originẽ vbi fuit baptizatus. *Bar.*
in l. 1. nu. 8. ff. de municip. Bal. conſ. 183.
lib. 2. Rebuff. in tract. de pacif. poſs. num.
217. & in tract. de regeſt. nu. 15. Et quo-
modo probetur origo, videri poteſt *Ma-*
ſcard. de prob. concluſ. 1141. vbi ſub *nu.*
21. docet originem probari etiam per li-
brum baptiſmi. idem deducit *Mantica*
deciſ. 132. & plures congerit *Gonz. ſup.* 4
8. Reg. Canc. gl. 9. §. 1. à num. 105.

Ratione domicilij, nimirum parentũ,
liberi enim domicilium parentum reti-
nent. *c. licet. de ſepult. in 6. l. vn. C. vbi*
petant. tut. & præſertim impuberes, iſti
enim domicilium ſibi eligere non poſ-
ſunt. *c. licet. cit.* vel ſi habitant ſimul cũ
parentibus præſumuntur enim conſti- 5
tuiſſe ſibi idem domicilium, niſi contra-
rium probetur. *l. filios. C. loc. cit.* ſi modo
in eiſdem domicilijs retineantur. *C. de*
municip. & orig. Bald. in l. fin. col. 2. poſt
nu. 7. C. ſi non à comp. iud. Nau. conſ. 11.
de temp. ord. in antiq. Et quidem atten- 6
dendum domicilium patris, non matris.
l. filios. C. de municip. & orig. niſi ſit vul-
go quæſitus, talis enim matrem ſequitur.

l. cum

l. eum legittimè.ff.de ſtat.hom. l.eius qui
iuſtum . ff. ad municip. vel ſi deſit patris
domicilium, maternum erit ſequendum
DD.in cit.l.filius.C.de municip.& orig.
vel proprium ſi illud alicubi cōſtituerit,
poteſt enim filiusfamilias in annis pu-
bertatis conſtituere ſibi domiciliū.*l.pla-*
cet.l.nihil.ff.lo.cit.ad municip.

Conſtituitur autem domicilium cùm
quis in locum aliquem maiorem partem
7 bonorum transfert. *l.ciues.C.de incol.*&
ibi contrahit, dies feſtos celebrat: aliter
enim ſola emptio domus,vel alicuius par
tis bonorum non facit domicilium. *l. li-*
bertus.§.ſola.ff.lo. cit. c.dilectus.2.iun.
gl.v.domicilium. de reſtrip. c.vt domi-
nicis.iun.gl.1.de paroch. & alia gl.in c.
nullus. cit. in 6. v. domicilium. Hoſt.in
ſum. de fo.comp.num.4. Sum. Ang. Ar-
mil.v.domicilium . Quod ſi bona nō ad-
ſint, acquirere dicetur quis domicilium
vbi habitat longo tempore & continuè,
cum animo ſeu aliquo adiuncto actu ſeu
ſigno aſſumpti domicilij,vt ſi proteſtatur
quis ſe velle in certa vrbe domicilium
figere. *Abb.in cap.fin.de paroch.cir.fin.*
vel ſi impetret priuilegium quo ius ciui-
tatis obtineat. *Alciat.in l.pupillus.§.in-*
cola.ff.de verb.ſignif. Dec.conſ.283.nu.
11. Si verò nullus adſit externus actus aſ-
ſumpti domicilij, ex decem annorum ha
bitatione preſumetur aſſumptum domi-
cilium. *Accurſ.in l.hæres abſens.§.pro-*
inde. ff.de iudic. Bart. in l.lex Cornelia.
§.ſi tamen.ff.de iniur. Bal.conſ.311.vol.
4. Burſat.conſ.36.volum.1. niſi adſit ali-
quod indicium, ex quo appareret illum
non habere animum permanendi, quod
accidit in ſcholarib. *l. nec ipſi. C. de in-*
col. Felin.in cit.c.dilectus.2.nu.11.de re-
ſcrip. Bart. in l.quæſitum. ff. de legat.3.
vel hoc poteſt declarare iuramento alle-
gans. *Quaran.lo.cit.v.ordo.circa tertiā.*
alioquin manet iudicis arbitrio,qui faci-
lius ex coniecturis in facto occurrenti-
bus iudicare poteſt,an ſit aſſumptum do
micilium, nam etiam momento non ex-
pectata diuturnitate temporis poteſt ac-
quiri domicilium etiam ſortiendi Diœ-
ceſim & ſuſcipiendi Ordines, vbi adſit
voluntas, & intentio perpetuo manendi.
Abb. in c.fin. nu.8. de paroch. Menoch.
de arb.iud.lib.2.caſu.86.cent.1. Maſcar.
de prob. concluſ.535. Rot.deciſ.105.nu.
4.p.2.diuerſ. Nau.conſ.10. de temp.ord.
in antiq.

Ratione beneficij ſortitur quis Diœ-
ceſim, vbi nimirum obtinet Canonicè
beneficium Eccleſiaſticū. *c. cùm nullus.* 8
*cit.in 6. Franch.ib.*quia nimirum per be-
neficij poſſeſſionem acquiritur domici-
lium.*cit.c.dilectus.2.de reſcrip.*dummo-
do beneficium ſit curatum ſeu reſiden-
tiam requirens. *Abb.in eo.c.dilectus.nu.*
3.Fel.ibid.Rebuff. in prax.tit. de diſpen.
de non reſid.nu.74. Vnde *Genuen.in pra-*
xi.c.48.num.3. teſtatur ſeruari in Curia
Archiepiſcopi Neap.vt aliquis non ordi-
netur abſque dimiſſorijs ratione benefi-
cij ſimplicis: ſed cùm textus præſertim
cit.c. cùm nullus. non diſtinguat de be-
neficijs curatis vel ſimplicibus, fortaſſis
nec nos diſtinguere debemus, iuxta not.
gl.ib.v.eccleſiaſticū. & Gemin. Frāch.
ib. Sed illud magis aduertendum, vt be-
neficium ſit ſufficiens ad ſuſtentationē,
iuxta arbitrium Epiſcopi,vt notat *Qua-*
ran. in ſua ſum.v.ordo . Et caueri debet,
ne beneficium conferatur in fraudem,
quo aliquis extrahatur ex aliena Diœce-
ſi,talis enim fraus non prodeſſet,*cap.eos*
qui.iun.gl.v.figmento. de temp.ord. in 6.
Quaran.lo.cit.

In concurrentia autem diuerſarū ra-
tionum quæſita Diœceſis, præferēda vi-
detur ea domicilij, eſt enim potētius ius
& forum domicilij.*Iaſ.in l.ſi adrogator.*
nu.48 ff.de adopt. Soc.iun.conſ.37. à n.9.
lib.1. Et in dubio Diœceſis appellatione 9
intelligitur illa quæ eſt domicilij. *Nau.*
conſ.4.nu.5.de conſtit.in no.Cæſ.de Graſ.
*deciſ.61. alias 15. de prob.*vbi *nu.10.* re-
fert ita ſeruari in Rom. Curia, vt nō ori-
go ſed incolatus attendatur,& hoc quo-
ad commodum originis, alioquin enim
quiſque originem ſuam retinere ſemper
dicitur, ita vt etiam voluntate ſua illā ſe
eximere non poſſit, cum mutationi ori-
ginis lex reſiſtat. *L.aſſumptio ff. ad muni-*
cip.l.origine.C.de municip. et orig.Felin.

in c. Rodulphus. à num. 17. *de reſcrip.* ſed
tantum commoda originis amittuntur
tranſlatione domicilij. *Bart. in l. domici-
lium. ff. ad municip. & in l. prædia. §. 1.
ff. de fund. inſtruct. Caſtren. in l. 2. §. lega-
tis. ff. de iudic. Socin. ſen. conſ. 69. nu. 12.
vol. 4. Socin. iun. conſ. 37. cit. Boer. conſ.
13. & conſ. 160. num. 33.* Præterquam ſi
non in toto relinquatur locus originis,
tunc enim adhuc integra manent bene-
ficia originis, præſertim perſonalia, cũ
ibi præſumatur ſemper retineri domici-
lium. *l. 1. C. de municip. & orig. Abb. in
c. accedens. 2. vt lit. non conteſt. nu. 4. &
in cit. c. fin. de paroch.* Nec amittitur pri-
mum domicilium licet alio transferatur
etiam maior pars bonorum & cõſtitua-
tur aliud domicilium, niſi adſint aliquæ
coniecturæ ex quibus appareat animus
11 relinquendi primum domicilium, cùm
etiam pluribus locis poſſit haberi domi-
cilium. *l. aſſumptio. l. eius. qui manumi-
ſit. ff. ad municip. l. ſenatores. iun. gloſ. v.
adiectionem. ff. de ſenat. l. in adoptionẽ.
C. de adopt. l. 2. C. de incol.* hac ratione &
plura beneficia obtinens, cẽſetur habe-
re plura domicilia ſi in diuerſis reſidere
ſolet æqualiter. *Abb. in c. poſtulaſti. n. 4.
de fo. cõp. Felin. lo. ſup. cit. in c. dilectus.
2. de reſcrip. nu. 3.* Et quando quis præſu-
matur reliquiſſe primum domicilium &
aſſumpſiſſe alterum, colligi poteſt ex do-
ctrina *Bart. in l. de iure. ff. ad municip.
Abb. lo. cit. nu. fin. Felin. lo. cit. num. 12.
Bald. conſ. 393. Fed. de ſen. conſ. 353. &
ſeq. Petr. de Vbal. in tract. de cau. Epiſc.
& Paroch. c. 7. Menoch. de arbitr. lib. 2.
cent. 1. caſ. 86 à nu. 7. Henriquez in ſum.
lib. 10. de ord. Sacram. c. 22. §. 2.*

Ampliatur noſtrum dictum principa-
le, quod non ſit ordinandus niſi ſubdi-
tus, vt procedat etiam in minoribus or-
dinibus, iura enim prohibitoria etiã de
iſtis expreſsè loquuntur, vt patet ex text.
citatis. *Rot. in vna Cremonen. penſionis.
3. Dec. 1582. deciſ. 732. p. 1. diuerſ.* vbi
ſub *nu. 14.* refertur idem fuiſſe declara-
tum à Sacra Cong. Concil. Quia nimirũ
eadem ratio militat in minoribus & pri-
ma tonſura, quæ & in maioribus, vt notat
*Franch. in cit. c. cùm nullus. de temp. ord.
in 6. Gemin. ib.* Et non minùs peccatur
in ordinatione ad minores, imò tum & à
ſpirituali & à ſæculari poteſtate ordina-
tus ſubtrahitur, & ponitur fundamentũ
ſine quo reliqui ordines dari nõ poſſunt.
vt notat *Rebuff. in prax. de lit. dimiſſ. nu.
16. Quaran. lo. cit.* nonnulli tamen tenẽt,
quod non habeat locum diſpoſitio pœ-
nalis. *Conc. Trid. c. 8. ſeſſ. 23. de ref.* quo-
ad primam tonſuram, & ita reſpondiſſe
ferunt S. Cong. Conc.

Ampliatur ſecundò, vt neque ille or-
dinari debeat qui domiciliũ acquiſiuit,
ſi priùs ab alio Epiſcopo ad alicuius Ec-
cleſiæ ſeruitium fuerit ordinatus: talis. n.
inconſulto priore Epiſcopo locum ſuum
deſerere non poteſt. *Conc. Trid. ſeſſ. 23.
c. 16. de ref.* idem dicendum de illo, qui
fuerit ordinatus ab Epiſcopo originis,
& poſtea tranſlato domicilio vellet or-
dinari ab Epiſcopo domicilij, tenet
Quaran. lo. cit.

Ampliatur tertio, vt hoc idem proce-
dat, etiamſi ordinandus eſſet perſona
benè cognita & ſufficies. *Dec. conſ. 455.
num. 7. Quaran. lo. cit.*

Quartò, extende etiam ad Regulares,
iſti enim debẽt quoque ordinari ab Or-
dinario loci in quo ſitum eſt monaſteriũ
ſi teneat ordinationes: licet in ipſis non
requirantur alij modi quærendæ Diœ- 13
ceſis, vt ex decreto S. Cong. Conc. infra
referendo patebit, & ordinatum fuit à
Leone X. in Conc. Lateranenſi, in Bul-
la moderationis priuilegiorum, Regula-
rium quæ infra ponetur.

Quintò, ampliari poteſt, vt neque ille
ordinari debeat, qui nullius eſt Diœceſis.
Concil. Trid. ſeſſ. 14. c. 2. de reform. vici-
nior tamẽ Epiſcopus quem ſemel locus
ille carens proprio Diœceſano elegerit,
tales ordinare, & dimiſſorias ipſis con-
cedere poſſet, ex diſpoſitione eiuſdem
Concilij lo. cit. c. 9.

Ampliatur vltimò, vt neq; Archiepi-
ſcopus ſui ſuffraganei ſubditum, vel in
eius Diœceſi ſine ſpeciali ipſius permiſ- 14
ſione ordinare poſſit. *c. ſaluo. & ſeq. 9.
q. 3. Hoſt. in ſum. de off. ord. num. 7.*

Limi-

Limitatur autem primò, vt non pro-
cedat in illis qui literas commendatitias
ſeu dimiſſorias habent à proprio Ordi-
nario, iſti enim licitè à quouis ordinari
poſſint. *cit. Conc. Trid. ſeſſ. 6. c. 5. & ſeſſ.*
23. c. 8. de reform. Quod in tantum ope-
ratur, vt cùm huiuſmodi dimiſſis etiam
15 diſpenſari poſſit à non Diœceſano ordi-
natore in caſibus per Epiſcopum diſpẽ-
ſari conſuetis: conceſſa enim ordinandi
facultate, videntur conceſſa ea quoque
ſine quibus ipſa ordinatio expediri non
poſſet. *c. præterea. de off. deleg. Hoſt. cit.*
lo. in ſum. de ſcrut. in ord. circa fin. Abb.
in cit. c. præterea. nu. 2. ſuper interſtitijs
tamen ad ſuſcipiendũ ordines per *Con-*
cilium cit. ſeſſ. 23. cap. 13. de reform. di-
ſtinctis, diſpenſari non poſſe vigore lite-
rarum dimiſſorialium, niſi hoc expreſsè
concedatur in dimiſſorijs, praxis com-
munis obſeruat, & vidi ſimiliter reſpon-
ſum à S. Congr. Concil. Vel conſideran-
dus contextus dimiſſoriarum, vt ſi di-
mittant abſolutè ex Diœceſi, tunc enim
abſque dubio ordinans poteſt beneficiũ
conferre ordinato: collato autem bene-
ficio, etiam ſuper interſtitijs diſpenſare
non prohibetur.

Differunt autem commendatitiæ à
dimiſſorijs, quia illæ ad effectum tantum
ſuſceptionis ordinum dantur, dimiſſoriæ
verò à iuriſdictione dimittũt. *Syl. Tinto.*
in tract. de ord. q. 8. art. 12. & quomodo
dimiſſoriæ ſola aſſertione ordinantis aſ-
ſerentis ſe ordinaſſe cum literis dimiſſo-
16 rijs prohibentur, videri poteſt *Oldrad.*
conſ. 15. n. 9. Accoramb. deciſ. 21. lib. 1.
Put. deciſ. 349. lib. 1. & deciſ. 397. lib 2.
Pariſ. de reſig. lib. 4. q. 2. n. 67. Rot. deciſ.
1064. p. 3. lib. 3. diuerſ. ad hoc Abb. Fel.
& c. Alberi. de teſtib. et & c. ſicut. de re iud.

Concedendæ autem ſunt dimiſſoriæ
17 ex iuſta cauſa, & prius examinari debet
ſuper habilitate ad ſuſcipiendum ordi-
nes ille qui petit dimitti *Conc. cit. ſeſſ. 23.*
c. 3. de reform. idque in literis ſuis debet
exprimere dimittens, ſua enim intereſt:
nam ſi promoueretur dimiſſus indignus,
vel ſine prouiſione ſufficienti, non ordi-
nator, ſed iſte qui dimittit teneretur ad
prouidẽdum ipſi. *c. ſi Epiſcopus. de præb.*
in 6. Abb. in c. cùm ſecũdum. n. 7. eo. tit.
vbi infert, quòd Epiſcopus ordinãs alie-
num ſubditum propter commendatitias
literas, non tenetur illum examinare, ni-
ſi ſciret manifeſtè eſſe indignum. Tutius 18
tamen eſt, vt ordinator etiam habentem
commendatitias examinet, cùm hoc fa-
cere poſſit, vt notat *id. Abb. in c. in La-*
teranenſi. num. 6. de præb. & Concil. cit.
ſeſſ. 7. c. 11. de refor. & præſertim ſi di-
mittens in literis ſuis non faciat fidem de
ſufficientia doctrinæ, morum honeſta-
te, ſufficientia prouiſionis promouendi.
Imò etiamſi faceret fidem de iſtis omni-
bus dimittens, ſi tamen ordinator ſciret
contrarium, non deberet ordinare, quia
non debet committere rem illicitam ad
petitionem illius qui diſpenſare non po-
teſt. *Abb. lo. cit. n. 8.*

Et vt de dimiſſorijs aliqua adhuc ſal-
tem magis neceſſaria attingamus. Di-
cendum, quod dimiſſorias concedit Epi-
ſcopus Diœceſanus, vt patet *ex tex. Con-*
cil. cit. Niſi fuerit excommunicatus vel 19
ſuſpenſus declaratus, tunc enim dimiſ-
ſoriæ ipſius nõ valerent, ſed ſubditi poſ-
ſent ſe facere ordinari à viciniore Epi-
ſcopo; incumberet tamen ipſis onus pro-
bandi Epiſcopum eſſe excommunicatũ.
c. 1. de temp. ord. in 6. Rebuff. in prax. tit.
de dimiſſor. num. 19.

Concedit dimiſſorias & Vicarius ge-
neralis Epiſcopi, dummodo habeat ſpe-
cialem ad hoc commiſſionem, alioquin
ex generali commiſſione iuriſdictionis, 20
dimiſſorias cõcedere non poteſt. *ad not.*
Abb. in c. ſignific. de off. Archid. Frãch.
Gemin. in cit. c. cùm nullus. de temp. ord.
in 6. Pauin. de poteſt. c. ſe. vac. p. 2. q. 10.
Mandoſ. in Reg. 24. Cancel. tit. 3. de malè
prom. q. 6. à nu. 8. Imò & in caſu *cit. cap.*
cùm nullus. videlicet cum Epiſcopus mo-
ratur in longinquis, tutiùs eſt vt Vicarius
non concedat dimiſſorias, niſi habeat
ſpeciale mandatum. *Rebuff. in prax. cit.*
de form. Vic. n. 47. Iacob. Sbroz. de Vic.
Epiſc. lib. 2. q. 41. n. 12. Quaran. lo. ſup. ci.

Capitulum quoq; ſede vacante anno
vacationis elapſo dimiſſorias concedere

21 poteſt, & antè annum elapſum illis tan-
tù qui beneficij receptione ad ſuſcipien-
dos ordines arctantur, vel illis qui prę-
ſentantur ad beneficium Eccleſiaſticum
ad effectum ſuſcipiendi minores ordi-
nes, vel ſaltem primam tõſuram, quo ca-
paces fiant beneficij ſuſcipiendi. *Concil.*
cit. ſeſſ. 6. *c.* 10. *de ref.* Imò hoc caſu ni-
mirum ad effectum ſuſcipiendi benefi-
cium Eccleſiaſticum, poteſt Capitulum
ſede vacante diſpenſare in caſibus per
Epiſcopum diſpenſari ſolitis. *Fed. de ſen.*
conſ. 3. 4. & 30. *Gemin. in c. cũ ex eo. n.* 7.
de elect. in 6. *Pauin. lo. ſup. cit. p.* 1. *q.* 5.
vnde & cum illegitimo diſpẽſare poſſet
prout Epiſcopus diſpenſat vigore *c.* 1. *de*
fil. præſ. in 6. *Abb. in c. cum olim. n.* 2. *de*
ma. & *obed. Nau. conſ.* 28. & 30. *de tẽp.*
ord. in antiq. Quia videlicet facultas di-
ſpenſandi dependet à iuriſdictione ordi-
naria, in qua Capitulum ſede vacãte ſuc-
cedit, eãq; exercere poteſt in omnibus,
præterquam in caſibus expreſsè prohi-
bitis. *DD. in cit. c. cùm olim. Fed. de ſen.*
lo. cit. & *conſ.* 40. *Dec. in c. atſi cleri.* §. *de*
adulterijs. n. 150. *de iudic. Pauin. lo. cit.*
q. 1. præſertim ſtante neceſſitate ſi ſequi-
mur *gl. in Clem.* 1. *v. Capituli. de hæret.*
Felin. in cit. c. cùm olim. nu. 70. Ex qui-
22 bus conſequenter dici poſſet Capitulum
ſede vacante diſpenſare poſſe in irregu-
laritatibus facultate Epiſcopis conceſſa
à *Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *c.* 6. *de ref.* vt *Hẽriq.*
in ſum. lib. 14. *de irreg. c.* 20. §. 1. qui vi-
deri poteſt, & *Guttier. lib.* 1. *can. q. c.* 3.
nu. 10. ſicut etiam ab excommunicatio-
ne ab Epiſcopo abſoluenda, & à caſibus
Epiſcopo reſeruatis poteſt abſoluere.
c. vn. de ma. & *obed. in* 6. *Abb. in c. his*
quæ. eo. tit. circa fin. nimirum vrgente
neceſſitate, & in ca *cit. c.* 6. tum demũ
ſi intelligamus ibi prorogari iuriſdictio-
nem Epiſcopi, & non delegatam conce-
di ad notata per *Hoſt. Io. Andr. in c. ad*
abolendam. de hæret. contrarium tamen
tenet *Suarez. de cenſ. diſp.* 41. *ſect.* 2. *nu.*
13. & ſecurior videtur ipſius ſententia
dum fuerit hoc dubium reſolutum à S.
Cong. Concil. vt infra referemus.

Capitulum quoque ſede vacante ante
lapſum anni vacationis obtinenti facul-
tatem à ſede Apoſt. de ſuſcipiendo or-
dines extra tẽpora à iure ſtatuta à quo-
cunq; Antiſtite Catholico, cum licentia
proprij Ordinarij (prout ſemper in con-
ceſſionibus huiuſmodi, clauſula de petẽ-
da ordinarij licẽtia apponi ſolet in Rom.
Curia) facultatem hanc ſubordinatam
concedere poteſt. *Nau. conſ.* 18. *de temp.*
ord. in antiq. Quaran. cit. v. capitulum ſe.
vac. q. 10. *alias fol.* 139. *in meo exempl.*
Et inſuper eodem anno durante capitu-
lum concedere poteſt Epiſcopo extero
exercitiũ Pontificalium, & vt poſſit con-
ferre ordines in Diœceſi vacante, dum-
modo non ſubditis Diœceſis vacantis,
ſed proprijs tantùm ſubditis ſeu haben-
tibus dimiſſorias. *Abb. in c. ſuffraganeis.*
poſt n. 2. *de elect. Archid. Dom. in c. nul-*
lus. de temp. ord. in 6. *Nau. conſ.* 20. *eo.*
tit. in antiq. Quaran. lo. cit. q. 11. vel etiã
Regularibus nam *Conc. cit. c.* 10. *ſeſſ.* 7.
loqui tantùm de ſæcularibus non ordi-
nandis deduxit *Henriq. lo. cit. lib.* 10. *de*
ord. c. 22. & infra dicetur quod Regula-
res ſede ordinaria vacante poſſint ordi-
nari à quocunque Epiſcopo cum dimiſ-
ſorijs ſuorum ſuperiorum Regularium.
Eadem omnia vicarius Capituli ſede va-
cante poteſt. Imo ad ipſum ſpectat exer-
citium iuriſdictionis & huiuſmodi facul-
tatũ, dummodo ſibi Capitulum expreſ-
ſè cõcedat talia ſpecialiora, vt eſt dimiſ-
ſorias dandi poteſtas, prout & Vicarius
Epiſcopi eas non dat, niſi expreſſam ad
hoc habeat ab Epiſcopo facultatem. ad
quod *Sbroz. lo. ſupra cit. Guttier. lib.* 1.
Can. quæſt. c. 11. *num.* 10. *Quaran. lo. cit.*
verſ. Quarto dubitatur.

Extra permiſſos verò caſus Capitulũ
concedendo dimiſſorias incurreret Ec- 23
cleſiaſticum interdictum. *cit. Conc. ſeſſ.*
7. *c.* 10. *de ref.* & alij ſingulares conce-
dentes dimiſſorias in caſibus prohibitis,
efficerentur ſuſpenſi ipſo facto ab offi-
cijs & beneficijs per annum. *id. Concil.*
ſeſſ. 23. *c.* 10. *de ref.*

Dimiſſorias etiam concedunt Regu-
lares ſuperiores eorum Monachis: ipſi
enim in ſuis monaſterijs gerut vices Epi- 24
ſcopo-

ſcoporum, *gl. in Clem. 1. v. proprij. de re. Eccl. non alien.* & habēt ibi iuriſdictionem *c. quanto. iun. gl. de off. ord. Abb. in c. ſignificaſti. nu. 2. de fo. comp. & in c. 1. n. 3. de re. Eccl. non alien. & in c. fin. nu. 1. de ſtat. Monach. Dec. in c. ad noſtram nu. 14. de appell. Nau. conſ. 21. de temp. ord. in antiq. cit.* In eis tamen concedendis tenentur ſeruare modum & formam præſcriptam conſtitutione Clem. VIII. quæ ſequitur.

De mandato S. D. N. Clementis Diuina prouidentia Papæ VIII. tenore præſentium mandatur omnibus & ſingulis quorumcunq; Regularium ſuperioribus, vt de cætero obſeruent, & obſeruari faciant ea, quæ in decreto Sac. Coug. Conc. Trid. continentur, cuius tenor eſt talis.

Cong. Conc. cenſuit ſuperiores Regulares poſſe ſuo ſubdito itidem Regulari, qui præditus qualitatibus requiſitis ordines ſuſcipere voluerit, literas dimiſſorias concedere, ad Epiſcopum tamen Diœceſanum, nempè illius Monaſterij, in cuius familia ab ijs ad quos pertinet, is Regularis poſitus fuerit: etſi Diœceſanus abfuerit, vel non eßet habiturus ordinationes ad quemcunq; alium Epiſcopū, dum tamen ab eo Epiſcopo qui ordines contulerit, examinentur quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares nō diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſſoriarum in id tempus, quo Epiſcopus Diœceſanus vel adfuturus, vel nullas habiturus eſſet ordinationes, vel ſedes Epiſcopalis vacaret. Verùm cùm à ſuperioribus Regularibus Epiſcopo Diœceſano abſente, vel ordinationes non habente, literæ dimiſſoriæ dabuntur, in eis vtiq; huiuſmodi cauſam abſentiæ Diœceſani Epiſcopi, vel ordinationū ab eo non habendarum, exprimendam eſſe. Quod ſi Regulares ordinandi morentur in Monaſterio nullius Diœceſis, huiuſmodi dimiſſorias concedēdas eſſe ad Epiſcopū vicinorē, in eoq; procedere oīa quæ de Epiſcopo Diœceſano ſuperiùs præſcripta ſunt. Quod qui nō fecerint officij & dignitatis ſeu adminiſtrationis, ac vocis actiuæ & paſſiuæ priuationis, ac alias arbitrio eiuſdē S. D. N. Papæ reſeruatas pœnas incurrēt. In quorū, &c. Dat. Ro. die 15. Mart. Ann. 1595.

Concedentes autē dimiſſorias Abbates aut alij quicunque ſuperiores Regulares quantumuis exempti alijs quàm 25 monachis ſibi ſubditis, efficerentur, ipſo iure ſuſpenſi per annum ab officio & beneficio. *Cōc. Trid. cit. ſeſs. 23. c. 10. de ref.* Ex quo loco Concil. manifeſtè apparet, etiam exemptos ſeu Abbates, qui nullius ſint Diœceſis, ſeu habeant iuriſdictionē quaſi Epiſcopalem, non poſſe dare dimiſſoriales alijs quàm ſuis Monachis, licet ſubditis, vt ad requiſitionem Cong. Conc. decidit *Seraph. deciſ. 985.* Vnde tales exempti deberent in dandis dimiſſorijs ſubiacere diſpoſitioni. *c. 9. ſeſs. 24. de ref.* eiuſdem Conc. vt videlicet ad viciniorem Epiſcopum, vel ad eum quem ſemel elegerint, remittant ſuos ſubditos pro dimiſſorijs. Neque priuilegium vel conſuetudo illis ſuffragari poſſet in dandis dimiſſorijs, quia *Concil. lo. cit.* tollit omnes conſuetudines, vt etiam notat idem *Seraph. deciſ. 219. in vna Salamantinen.* Idem tamen in eadem cauſa Salamantinen. iuriſdictionis ex rationibus quod conſuetudo eſſet ſpecificè confirmata per priuilegium Papæ, qualis conſuetudo generali derogatione non comprehenditur, vt allegat *Achil. de Graſs. in deciſ. vn. ſuper reg. de reuoc. vnion. alias deciſ. 388. & facit Put. deciſ. 457. num. 6. lib. 2.* deducit pro Abbate, quod ex illa conſuetudine immemorabili potuerit vti ſua iuriſdictione non obſtantibus decretis Concil. Trident. & dare dimiſſorias. Caſus iſte eſt rarus & vix adaptabilis, cùm difficile poſſit inueniri, vbi cōcurrat iſta immemorabilis ſpecificè confirmata per priuilegium Papæ, & in contrarium quoad dimiſſorias emanarunt innumeræ etiam in ipſa Salamantinen. declarationes, Sac. Cong. Concil. nec ab eis recedendum. Tamen quia iſta deciſio Seraph. in priori editione fuit, & ſeruire poteſt in alijs iuriſdictionum materijs, eam hic poſuimus. habetur etiam apud *Genuen. in prax. c. 83. num. 9.* vt ſequitur.

SALAMANTINENS. IVRIS-dictionis coram R.P.D. Seraphino. 9. Maij. 1580.

26 *Dubitaui, an Reuerendiſſimo Abbati obſtet decretum c. 8. de ref. ſeſſ. 7. Item decretum c. 10. ſeſſ. 23. Et quantum ad prius decretum Domini dixerunt nõ obſtare, quia cũ loquatur de ordinarijs, quorum appellatione comprehenduntur etiã inferiores in materia eis adaptabili, vt per Gemin. in c. ordinarij. nu. 3. cum alijs adductis. ſub die 23. Octob. 1579. in hac eadem cauſa, ſequitur Abbati hoc decretum non obſtare, cum conſuetudo, de qua fit mentio in Bulla, ſit talis, quæ nedum eximat, ſed etiam tribuat iuriſdictionẽ, quo caſu territorium dicitur effectum propriæ Diœceſis Abb. Ioan. Andr. in c. nimis. col. penult. ad fin. de iureiur. Anchar. in c. poſtulaſti. ſub nu. 45. de fo. cõp.*

Neq; obſtat quod nõ ſit ordinarius loci ſed perſonarum; cum hæc iuriſdictio proueniat à conſuetudine non confirmata reſpectu locorum, quia eſt eadem conſuetudo, de qua Papa teſtatur, alioquin ſi voluiſſet tantummodo eximere, non autem intellexiſſe iuriſdictionẽ ad Abbatem de conſuetudine ſpectare, vtique hæc loca immediatè ſubieciſſet ſedi Apoſtolicæ, prout in ſimilibus exẽptionib. fieri ſolet, quod clarè ex vſu ſubſecuto comprobatur. Aym. conſ. 118. nu. 2. & conſ. 211. nu. 8. necnon ex quatuor caſuũ exceptione, quæ in non exceptuatis firmat regulã iuribus vulgaribus, & ideò non ſumus in nuda exẽptione, ſed in conſuetudine, quæ ordinariã tribuit iuriſdictionem. Hoſt. in Sum. de off. ord. num. 2. Abb. in c. cũ contingat. n. 5. de fo. comp.

Non obſtat, quod Reuerendiſſimus Epiſcopus velit viſitare tanquam ſedis Apoſtolicæ delegatus, quia Concilium hoc tribuit ordinarijs tantùm; ipſe autẽ in hoc loco non eſt talis, ſed Abbas, viſitatio enim pendet ab ordinaria iuriſdictione. c. 1. in fin. de cenſ. lib. 6. cum alijs allegatis. & quamuis decretum hoc deroget conſuetudinibus non tamen derogat confirmatis, vt fuit reſolutum.

Non obſtat decretum c. 9. ſeſſ. 24. quia non tollit iuriſdictionẽ præfati c. 8. ſeſſ. 7. loquẽtis de ordinarijs generaliter, quorũ appellatione vt dictum eſt; tã Epiſcopi quàm inferiores cõprehẽduntur. Præterea cum ſimpliciter loquatur de exẽptis, non eſt trahendum ad eas Eccleſias, quæ habẽt proprios Prælatos iuriſdictionem ordinariam habentes, non enim eſt veriſimile, Cõciliũ hoc caſu voluiſſe ſubditos duplici onere viſitationis grauare.

Quantũ ad decretũ c. 10. ſeſſ. 23. Domini dixerũt, ſi ex conſuetudine Abbas dabat literas dimiſſorias, dictũ decretũ ex rationibus ſupra deductis ei non obſtare, cũ hmõi conſuetudo cenſeatur cõfirmata, vti conſuetudo tribuens iuriſdictionem, non autẽ exemptionẽ, & ideo non obſtare c. cùm nullus. de temp. ord. in 6. non enim hoc ius ita Epiſcopo vel Epiſcopali dignitati competit excluſiuè ad alios, vt nõ poſſit cõſuetudine præſcripta induci, vt tradit gl. ibid. in v. indultum. & ideò cum hic habeamus conſuetudinẽ confirmatam, eam nõ tollit hoc decretũ, ex his q̃ aliàs deducta & deciſa fuerũt.

Semel autẽ conceſſę dimiſſoriæ, ſemper durant, nec expirant morte ciuili vel naturali concedentis, niſi per ſucceſſorem reuocentur: priuſquam ſortitæ fuerint effectum ſuſceptione Ordinum ad minus primæ tonſuræ earum vigore. 27 *Cardin. in Clemen. fin. q. 5. de elect. Nau. in c. placuit. de pœnit. diſt. 6. n. 34. et 163. & conſ. 48. de temp. ord. in antiq.* gratia enim per mortem concedentis non expirat. *c. ſi ſuper. de off. de leg. c. ſi cui. de præb. in 6. Gig. de penſ. q. 91. à nu. 4.* Imo etiam ſi concedatur ad beneplacitum tantum, dummodo fiat ſub nomine dignitatis, non expirat morte concedentis, *cap. ſi gratioſè de reſcript. in 6.* vel ſi fiat per ſtatutum, *Abb. in cap. irrefragabili. §. cæterum. num. 2. de off. ord.* vnde 28 neque dimiſſoriæ conceſſæ a Capitulo expirant finita ſedis vacatione. *Imol. in cap. 2. ne ſe. vac. Rebuff. de for. dimiſſ. num. 43. Quaran. loc. cit. v. Capitulum ſe. vac. verſ. Dubitatur ſecundo.* Geſta enim per Capitulum tenent etiam finita Capituli poteſtate. *c. his quę. de maior. et obed.*

Digitized by Google

obed.Fed.de ſen.cõſ.16. Lopez.ad Diaz. in pract.crim.cap.26. §. poſtquam verò dimiſſoriæ. Tutius tamen eſſe vt petantur nouæ dimiſſoriæ ſeu confirmatio primarum, tenet *Rebuff. de for. dimiſſ. num.*40.

Limitatur ſecundò noſtra propoſitio de ſubditis ordinandis, vt non habeat locum in familiari triennali: familiarem enim triennalem ordinare poteſt Epiſcopus, licet fuerit ex aliena Diœceſi. *Conc.cit.ſeſſ.23. c.9.de ref.* Ita tamen vt beneficium ſufficiens ſtatim illi conferat. *id.Concil.ib.* Et quidem etiam ordinando ad minores, tenetur ordinator ordinato ratione familiaritatis, prouidere de beneficio: quia nimirum facultas promouẽdi familiarem fundatur in collatione beneficij, & eadem ratio militat in minoribus etiam prima tonſura, quæ & in maioribus ordinibus, & vtrobique neceſſario requiritur prouiſio beneficij. *Franch.Gemin.in c.cum nullus.de temp. ord.in 6.* hocq; declaraſſe S.Cong.Conc. teſtatur *Rot.deciſ.731.nu.3.p.1.diuerſ. Pariſ.de reſig.lib.4.q.2.nu.91.vbi n.91.* refert eandem S.Cong. declaraſſe, quod huiuſmodi prouiſio poſſit aſſignari etiã in patrimonialibus bonis, dummodo ſufficientibus.

29 Dicitur autem familiaris, qui ſemper aſſiſtit Epiſcopo, & qui eſt ipſius continuus commenſalis. *c.fin.de verb.ſignif. in 6. Gemin. ib.not. vlt.* non verò qui in longinquo moratur etiamſi ibi ſumptib. Epiſcopi viuat. *Maiol. lib.4. de irreg.c. 2.n.5.Lopez.lo.cit.c.26. §.tertius caſus.* rationemque dant ijdem, quia videlicet in longinquo degentis Epiſcopus mores cognoſcere non poteſt, ob quem maximè reſpectum videtur hanc facultatem *Conc. cit.* indulſiſſe Epiſcopis. *Lopez lo. cit. & Quaran. ſup. cit. lo. v.Ordo.* An autem diſpenſari poſſit cum familiari triennali in caſibus aliàs per Epiſcopum diſpenſari ſolitis, videri poteſt *Nau. cõſ. 23.& 27.de temp.ord.in antiq.*

30 Sublimitatur autem noſtra propoſitio de familiari triennali ordinando, vt non habeat locum in Epiſcopis titularibus, iſti enim ratione familiaritatis neminem, ordinare poſſunt, ne quidem ad primam tonſuram. textus eſt expreſſus *cit.Conc.ſeſſ.14.c.2. de ref.* in illis verbis (*etiam prætextu familiaritatis cõtinuæ commenſalitatis ſuæ.*) Et hoc propterea quod Epiſcopus titularis non habet Diœceſim, in qua familiaris efficiatur domiciliarius, nã neque ipſemet poteſt dici morari in domicilio proprio, cùm non habitet in propria Diœceſi, nec habet beneficia de quibus prouideat promouendum. *Lopez. lo.cit.* Vnde etiam talis Epiſcopus titularis pontificalia nullibi exercere poteſt, niſi in quantum ipſi in ſuis literis preuiſionis à Papa fuerit conceſſum, vel in Diœceſi ad quam fortè conſtituitur Suffraganeus, vt plerumque fit *c.quoniam. de off. ord. Abb.ib.à* 31
num.3. Idque non niſi de expreſſa licentia illius loci Epiſcopi. vnde & ſtylus Curiæ ſolet in Bullis prouiſionum talium Suffraganeorum ponere iſtam clauſulam. *Quodque extra ciuitatem & Diœceſ. N. Pontificalia officia nequeas exercere.* Et in alijs ſeorſiuè diſpenſatur ſic: *Quodque poſtquam munus conſecrationis ſuſceperis, in ciuitate & Diœceſi dũtaxat N. ſi ad id per N. ac pro tempore exiſtentem eiuſdem Eccleſiæ N. Præſulem requiſitus fueris, ac de eius expreſſa licentia, officia Pontificalia exercere liberè & licitè valeas, &c.* Nec indulgẽtias concedere poteſt dum cõſecrat Eccleſias in Diœceſi in qua eſt Suffraganeus ſolitas concedi per Epiſcopũ. quòd mihi conſulenti de Suffraganeo Vratiſlauienſi reſpondit S. Cong. Epiſc. Eoſdẽ titulares Epiſcopos Suffraganeos non debere dari niſi Eccleſijs Cardinalium, 32
vel illis quæ ſolitæ fuerint eoſdem habere, idque non niſi cum aſſignatione certi annui ſtipendij ad minus ducatorum auri ducentorum de Camera, quos propria authoritate percipere poſſint, deducit *Franciſc. Leo. in ſua prax. cap.39. num.17.* & allegat reſcriptum quoddam Pij V.

Nouiſſimè autem emanauit Conſtit. Vrb. PP. VIII. de non promouendis in

Italia Vltramontanis, niſi cũ dimiſſorijs in forma in eadem Cõſtitutione expreſſa. Quam etiam hìc vtilitati communi adiungendam putauimus, vt ſequitur.

Secretis æternæ prouidenti &c. & infra. Alias ſiquidẽ fel. rec. Clemẽs Papa IV. prædeceſſor noſter, volens periculis animarum eorum obuiare, qui vinculo Excommunicationis adſtricti, aut Apoſtatæ ſeu Irregulares, vel alias Ordinum ſacrorum ſuſceptione indigni, ſuam patriã, in qua de his haberetur notitia fugiẽtes, ſe in remotis partibus faciebant ad huiuſmodi Ordines promoueri: ſtatuit, vt nullus Epiſcoporum Italiæ de cętero aliquem Vltramontanum Clericum ordinare præſumeret, niſi ab eodem Clemente Prædeceſſore, vel ab Epiſcopo, de cuius Diœc. traxerat originem ordinãdus, vel in cuius Diœceſi beneficiatus exiſtebat, per eius patentes literas cauſam rationabilem continentes, quare ipſum nolebat, aut nequibat ordinare, ſpecialẽ licentiam haberet, eos verò quos contra præmiſſa contigiſſet ordinari, manere voluit abſque ſpe diſpenſationis ſuper hoc à Sede Apoſt. obtinendę ſuſpenſos, ac ordinantes condigna pœnitentia puniri. Cũ autem non ſine graui animi noſtri moleſtia nobis innotuerit, quàmplures Vltramontanos ſuæ ſalutis immemores, Deiq; timore poſtpoſito, ad Ordines prædictos cum falſis dimiſſorialibus literis, ſeu etiam cum Titulo patrimonij ficto, vel fiduciario, ſeu etiam falſo, cum maximo bonorum omnium ſcandalo ſe promoueri feciſſe. Nos innumeris, quæ ex minùs Canonica Clericorum ordinatione huiuſmodi proueniunt malis, quantum nobis ex alto conceditur prouidere volentes, prædictam prædeceſſoris Clementis Conſtitutionem, cum omnibus & ſingulis in ea contentis approbantes, & innouantes, Motu proprio, & ex certa ſcientia ac matura deliberatione, noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis in Italia exiſtentibus, tenore præſentium prohibemus, ne quouis prætextu, & ex quacunque cauſa Hiſpanos, Luſitanos, Gallos, vel Germanos, alioſque quoſcunque Vltramontanos & ex quibuſuis locis extra Italiam oriundis, nõ ſolùm ad Sacros, ſed neque etiam ad minores Ordines vel Clericalem characterem promouere audeant, ſeu præſumant, niſi Dimiſſoriales ſuorum Ordinariorum literas à noſtris, & huius S. ſedis Nuntijs, ſeu Collectoribus in illis partibus commorantibus recognitas, probatas, & ſubſcriptas habeant, eorundemve Nuntiorum, ſeu Collectorum ſubſcriptiones à dilecto filio noſtro in Alma Vrbe Vicario in Spiritualibus generali ſimiliter examinatæ, recognitæ, & probatæ fuerint, aliàs promouentes ad annum ab exercitio Pontificalium, promoti verò perpetuæ ſuſpenſionis pœnam, abſque ſpe diſpenſationis à ſede Apoſtolica obtinenda, incurrant eo ipſo. Inſuper promotos huiuſmodi ac etiam eos, qui cum falſis, vel fictis, aut fiduciarijs Patrimonij Titulis ſcienter ſe ad Ordines huiuſmodi promoueri fecerint, non ſolùm prædictis verùm etiam maioribus arbitrio noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontif. infligendis pœnis: Italos verò ſi quos in poſterum Clericali charactere inſigniri, vel ad minores Ordines promoueri ab alieno Epiſcopo, cũ falſis Dimiſſorijs contingerit, etiam ſi qualitatibus per Concil. Trident. Decretum c.16. ſeſſ.23. requiſitis, præditi ſint, nihilominus, ſecuta tamen priùs de ſuper Iudicis Eccleſiaſtici declaratione, fori Priuilegio minimè gaudere, ſed ſeculari Iuriſdictioni, vt antea plenè in omnibus ſubiacere, & ſubiectos eſſe reſpectiuè volumus. Sicque & non aliter, &c. Datum Romæ, apud S. Petrum ſub annulo piſcatoris. die 11. Decemb. Anno Dom. 1624. Pont. noſtri anno 2.

V. Theatinus.

AR-

ARTICVLVS III.

De Fœminis, Gentilibus, Infidelibus, & Iudæis non ordinandis.

1 *Foemina non eſt capax ordinis.*
2 *Hermaphroditus an poſſit ordinari.*
3 *Ordinari non poteſt non Baptizatus.*
4 *Baptiſmum iterans incurrit irregularitatem.*
5 *Baptiſmum iterans ex metu, poteſt diſpenſari per Epiſcopum.*
6 *Neophyti qui dicantur & ordinari non poſſunt.*
7 *Clericum ferientis filij ordinari non poſſunt ad quartam generationem.*
8 *Hæreticorum filij ad quartum gradum ordinari non debent.*
9 *Iudæorum filij ad quartum gradum ordinari non debent.*
10 *Epiſcopus excommunicatus non poteſt conferre ordines.*
11 *Excommunicatus ordinari non debet.*
12 *Excommunicatus ſuſcipiendo minores incurrit irregularitatem.*

1 FOeminæ non poſſunt ordinari, & ſi ordinentur, non recipiunt characterem. *c. noua. de pænit. & remiſs. S. Tho. in 4. diſt. 25. q. 2. ar. 1. Archid. in c. Diaconiſſam, 27. q. 1. Hoſt. in ſum. de temp. ord. num. 31. §. ſed & præter. & omnes communiter Theologi & Canoniſtæ.*

2 Hermaphroditus quoque ſi in fœmineum ſexum magis declinet, vel dubium ſit ad quem declinet magis, ordinari non poteſt, & ordinatus non reciperet characterem. *Summ. Angel. v. Ordo. 3. num. 21. ad quod citat tex. cap. illiteratos. 26. diſt. Armil. v. Hermaphroditus. num. 2.* Quod ſi in virilem ſexum magis declinaret, ſi ordinetur recipiet quidem characterem ſed tamen ordinari non debet. *DD. cit. & Syluej. in ſum. v. irregularitas. q. 19.*

3 Gentiles quoque, Pagani, Iudæi, Cathecumeni, & vno verbo qui non ſunt baptizati, non debent ordinari, & ſi ordinentur, non recipiunt characterem: quia nimirũ baptiſmus eſt ianua & fundamentum omnium ſacramentorum. *c. 1. & 3. de preſ. nõ Baptiſ. Innoc. Abb. ib. Hoſt. in ſum. tit. eo. Nau. in man. cap. 27. nu. 207. Viuald. de irreg. num. 6.*

4 Rebaptizati etiam ſeu bis baptizati ſiue à Catholicis, ſiue ab Hæreticis ſcienter vel ignoranter, maximè vero ſi poſt factum ratam habuerint iterationem, ſponte etiam vel metu qui non cadit in conſtantem, licet ordinati recipiãt characterem, ordinari tamen prohibentur, *cap. qui bis ignoranter. de conſec. diſt. 4. Nau. lo. cit. num. 246. Viuald. lo. cit. nu. 39. Armil. v. irregularitas. nu. 84. Angel. eo. 1. num. 24.* hacque eadem irregularitate ligari dicit ipſum rebaptizantem, & rebaptizationis miniſtrum. Ad quod adhibendæ limitationes a *Nau. lo. cit.* allegatæ de baptizante ignoranter. Iterantem autem alia Sacramẽta imprimentia characterem, ſeu non iterabilia, vt Confirmationis, Ordinis, licet peccet, non incurrere irregularitatem communior eſt ſententia. *vt Couar. in Clem. ſi furioſus. de homicid. p. 1. nu. 8. Suarez. Tom. 5. diſp. 42. ſect. 2.*

5 De illis tamen qui ignorantia probabili, vel metu cadente in cõſtantem fuerint rebaptizati, omiſſis diuerſis diuerſorum diſtinctionibus, ſecurior videtur ſentẽtia *Armil. lo. cit.* qui dicit, cum talibus per Epiſcopum diſpẽſari poſſe, ita quod in caſu ſimili quo non videretur ſequi irregularitas, ad maiorem cautelam petenda ſit diſpẽſatio ab Epiſcopo; præſertim in tanta Doctorum diſcrepã-

Digitized by Google

tia,quorũ plurimi nullam omnino igno-
rantiam, nec aliquam aliam rationem
tenent excuſare poſſe in tali caſu reba-
ptizationis, quo minùs ſequatur irregu-
laritas. ad hoc *Hoſt. lo. cit. de ſacram.
non iteran. circa finem.*

Iterantes autem alia ſacramenta cha-
racterem imprimentia, vt Ordinis, Cõ-
firmationis, peccant iuxta modum itera-
tionis: an autem incurrant irregularita-
tem, vltra præmiſſa videri poſſunt *Scot.
in 4.d.7.q.vlt. Victor. de ſacram.conf.
nu.45. Sum. Angel. Armil. lo. cit. Hoſt.
lo. cit. in fine. Nau. lo. cit. nu. 247.*

Huc reducendi ſunt Neophyti, Apo-
ſtatæ, & fidem abnegãtes hæretici, quod
ordinari non poſſint etiam poſtquam
Eccleſiæ fuerint reconciliati: recipiunt
tamen characterem ſi ordinentur. De
Neophytis eſt *tex. c.1. diſt.48. Hoſtien.
lo. cit. de ord. nu.30.* ne videlicet efferã-
6 tur ſuperbia. Intelligendum tamen de
recenter conuerſis, non de illis qui per
multos annos fuerint probati in fide
Chriſtiana. *Felin. in c. eam te. de reſcript.
nu.12. Nauar. lo. cit. nu. 205.* ſeu de illis
qui ætate adulta baptizati ſunt, & noui
ſunt in fide. *Suarez lo. ſup. cit. de cenſ.
diſp.43. ſect.3. num.5.* De Hæreticis eſt
*text. c. quicunque. c. ſtatutum. de hæret.
in 6.* vbi pœna huiuſmodi extenditur ad
filios & ſecundam generationem pater-
nam, & primam maternam. Et licet ille
text. non exprimat de ordinibus, tamen
communis vſus interpretum compre-
hendit & ordines, vt nobilius officium
Eccleſiaſticum, & cuius ſunt conſecuti-
ua alia officia, vt *Reginald. lib.30. tract.
2. num.193. de irreg.* Non extenditur ta-
men hæc pœna ad filios illius qui conuer
ſus ab hæreſi pœnitens ac reconciliatus
Eccleſiæ deceſſit, vt *cõm. DD.* licet *Sua-
rez loc. cit. num.3.* contrarium teneat de
filijs relapſi & traditi Curię ſeculari. Ne-
que extenditur hæc pœna ad filios hære-
tici occulti: imo & ipſemet occultus, aut
infamatus, ſeu ſuſpectus de hæreſi pur-
gata infamia & ſuſpicione, liber eſt ab
irregularitate. *id. Suarez lo. cit. ſect.2.
nu.9.* Ad quod facit, quod iura loquentia
de iſtis, præſupponunt notorietatem fa-
cti, *vt cap. ad abolendam. de hæret.* vtitur
iſtis verbis: *Quicunque manifeſtè fuerit
in hæreſi deprehenſus.* quod notat *Hen-
riq. lib.14. c.4. & 5. Reginald. lo. cit. &
nu.78. ib.* Tanto minus ſchiſmaticorum
filij afficientur iſta irregularitate: nempe
propriè ſumpto ſchiſmate, prout diſtin-
guitur ab hæreſi, vt *Suarez lo. cit. nu.7.
Reginald. lo. cit. num.193.* Vnde & Sum-
miſtæ dum recenſent pœnas ſchiſmatis,
de hac irregularitate nuſquam memine-
runt, quod euidentius apparet in ſchiſ-
maticis Græcis, qui facta profeſſione fi-
dei Catholica, admittuntur communiter
ad ordines, nec petunt diſpẽſationem à
tali irregularitate, vt ſæpè vidi practicari
ab Antiſtitibus illius Ritus in partibus
Ruſſiæ. Eadem pœna procedit ſi & pa-
tronus, vel feudatarius, aliusvè beneficia
rius Eccleſiæ, rectorẽ vel clericum illius
Eccleſiæ occidet vel mutilet, punitur. n.
in filijs vſq; ad quartam generationem, vt
promoueri non poſſint ad ordines. *c. in
quibuſdã. de pęnis.* Paulus IV. PP. etiam 8
deſcẽdẽtes ex Iudæis vel hæreticis pro-
hibuit promoueri ad ſacros ordines vſ-
que ad quartã gñationem. cuius Conſti- 9
tutionẽ poſtmodum confirmauit Greg.
XIII. eamq; extendit ad deſcendentes
ex Mauris in Hiſpanijs, vt *Nau. conſ.1.
de Iudæis.* cum diſtinctionibus quas ibi
affert. De Apoſtatis vide text. *c. placuit.
c. hi qui diſt.50.* In hæreſi præterea ba-
ptizati, ſiue ab hæreticis baptizati, arcẽ-
tur ab ordinibus. *c. qui in aliquo. 51. diſt.
c. qui in qualibet. 1. q.7.* Et qui differunt
baptiſmum vſque ad adultam ætatem,
vel ægritudinem. *c. ſi quis. 51. diſt. An-
gel. v. irregularitas. num.55. in ſua ſum.*

Ab Epiſcopo hæretico, apoſtata, ex- 10
communicato, ſuſpenſo, interdicto, ſi-
moniaco declarato, vel intruſo aut re-
moto ab Epiſcopatu ordinati, licet cha-
racterem recipiant, ad ſuperiores tamen
ordines non ſunt promouendi, & in ſu-
ſceptis abſque diſpenſatione miniſtrare
non poſſunt. *cap.1. & 2. de eo qui renun.
Epiſc. c. gratia. c. ſi qui. & ſeq. c. conſtat.
multos. 1. q.1. Armil. v. irregularitas.
nu.78.*

nu. 78. vbi diſtinguit de talibus, nimirum ſi id fecerint ſcienter, nõ niſi per Papam eſſe diſpenſandos: ſi verò ignoranter, vel metu cadente in conſtantem, poſſe cum illis per Epiſcopum diſpenſari. Ordinati autem ab hæretico, qui non fuit Epiſcopus, vltra id quod ſunt inhabiles ad ordines, etiam illa ordinatio nullum ipſis imprimit characterem: ita quod ſi ex gratia ſedis Apoſtolicæ fuerint diſpenſati, iterum debeant ordinari. *c. Daibertum. & ſeq. 1. q. 7.*

Ipſi etiam ordinandi dum fuerint excommunicati, ſuſpenſi, ordinari non debent. & incurrunt irregularitatem ſi ordinentur. *Conar. in Clem. ſi furioſus. p. 1. §. 1. Nauar. lo. cit. in man. Angel. lo. cit. nu.* 22. Similiter & violatores interdicti Eccleſiaſtici, ſi illud violent in ordinibus exiſtentes actum aliquem ordinibus deputatum exercendo, ad ſuperiores ordines promoueri non poſſunt. Si autem violent interdictum, dum ſunt laici, licet peccent, non tamen incurrunt prohibitionem ab ordinibus. *Nau. lo. cit. n.* 145.

Ad minores autem ordines ſi promoueatur excommunicatus, ipſum non incurrere irregularitatem tenet *Nauar. conſ. 28. de ſent. excom. in antiq.* ſed communior eſt ſententia quod etiam iſte incurrit irregularitatem, quia iura prohibentia, vt *c. ſi quis. de cler. excom. min.* vtitur verbo clericus, & clerici nomine venit tam maiorum, quàm minorum ordinum clericus. niſi ignoret excommunicationem probabiliter. *vt Vgolin. lib. 1. de cenſ. cap. 14. §. 1. nu.* 12. ad hoc *Hoſt. Abb. in c. Clerici. de cler. excom. min. & in c. fin. de exceſ. præl. Sylu. v. irregularitas. num.* 15.

ARTICVLVS IV.

De requiſitis ætatis, Confirmationis natalium.

1 *Ætas quæ requiritur in ordinandis.*
2 *Ordinatus ante ætatem efficitur ſuſpenſus.*
3 *Ordinatus ad minores ante ætatem non eſt ſuſpenſus.*
4 *Parentum dicto creditur de ætate filij.*
5 *Libro patris creditur in quo notauit natiuitatem filij.*
6 *Ordinari non debet non confirmatus.*
7 *Illegitimus ordinari non poteſt.*
8 *Illegitimus occultè indiget diſpenſatione ad ordines.*
9 *Parentum confeſſio quando noceat filijs.*
10 *Illegitimitas Canonica non ciuilis attenditur in ordinibus.*
11 *Legitimatio Principis ſæcularis non habilitat ad ordines.*
12 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium eſt habilis ad ordines.*
13 *Regulares diſpenſare poſſunt ſuper illegitimitate cum eorum ſubditis.*
14 *Papa diſpenſat cum illegitimis ad omnes ordines.*
15 *Epiſcopus diſpenſat cum illegitimo ad minores ordines tantùm.*
16 *Expoſiti vulgo an poſſint ordinari.*
17 *Expoſiti æquiparantur vulgo quæſitis.*
18 *Expoſitio infantis repugnat legitimæ filiationi.*

1 ORdinandi præterea non ſunt, qui non habent ætatem requiſitam: quæ prohibitio non eſt quidem de neceſſitate Sacramenti ordinis, nam quoad hoc nulla ætas certa requiritur. *Hoſt. in ſum. de temp. ord. nu. 31. §. ſed & præter, Armil. v. ætas. num.* 1. ſed tamen eſt de neceſſitate præcepti, *authores cit.* Eſt autem ætas requiſita, primò quoad primam tonſuram & tres primos minores, annorum ad minus ſeptem, ad acolytatum annorum duodecim, *c. in ſingulis. 77. diſt. c. nullus. de tẽp. ord. in 6.* & eſt conſideranda ætas, quoad iſtos ordines ſecun-

ſecūdum præſcriptum iuris communis, ſiquidem nihil circa eam eſt innouatū, præſertim à Conc. Trid. vt declarauit S. Cong. Conc. his verbis:

1 *Cong. Conc. reſpondit, nullam eſſe à Trid. Cōc. præſtitutam ætatē tonſuræ, & quatuor minoribꝰ ordinibus, ſed cā attē dēdā, q̄ a ſacris Canonibus præſcribitur.* De reliquis verò ordinibus poſt iura antiqua depoſuit *id. Conc. ſeſſ. 23. c. 12. de ref.* aſſignando pro Subdiaconatu annos viginti duos, pro Diaconatu annos viginti tres, pro Presbiteratu annos viginti quinque: & ſufficit quod annus ſit inceptus, præterquam in Epiſcopatu, in quo requiritur annus trigeſimus completus. *c. cū in cunctis. ꝟn. gl. de elect. Clem. generalem. de ætat. & qual. Hoſt. in cit. ſum. eo. tit. nu. 1.*

Pœna autem ante ætatem requiſitam
2 ordinari ſeſe ſcienter est, quod ipſo facto efficiuntur ſuſpenſi *c. vel non eſt compos. de temp. ord.* ſed magis facit Conſtit. Pij II. quam hic propter frequentē eius vſum inſeri voluimus, vt ſequitur.

Cùm ex ſacrorum Ordinum collatione character inuiſibilis animæ imprimatur, ſacra myſteria diſpenſentur, & ipſarum cura tribuatur animarum, in eorum ſuſceptione exceſſus graues tantò magis plectendi ſunt, quantò ex illis maiora in mentibus fidelium ſcandala generantur. Cùm itaq. ſicut fide dignorum relatione nō niſi moleſtè accepimus, nonnulli Clerici extra tēpora à iure ſtatuta, quidam ante ætatem legitimam, aliqui verò ſine dimiſſorijs literis contra ſanctiones Canonicas ſe faciant ad ſacros Ordines promoueri: Nos eorundem temeritatem tali caſtigatione reprimentes, vt alijs in poſterum committendi ſimilia aditus præcludatur, auctoritate Apoſt. præſenti Conſtitutione perpetuo valitura ſtatuimus, & ordinamus, quòd omnes, & ſinguli, qui abſq. diſpenſatione Canonica, aut legitima licentia, ſiue extra tempora a iure ſtatuta, ſiue ante ætatem legitimam, vel abſq. dimiſſorijs literis, etiam Citramōtani à Citramontanis (præterquam ſi in hoc vltimo caſu per cameram Apoſtolicam iuxta ipſius ſtylum ordinati fuerint) ad aliquem ex ſacris ordinibus ſe fecerint promoueri, à ſuorum ordinum exequutione ipſo iure ſuſpenſi ſint. Et ſi huiuſmodi ſuſpenſione durante in eiſdem ordinibus miniſtrare præſumpſerint, eo ipſo irregularitatē incurrant: præterea vltra alias pœnas in tales generaliter à iure inflictas, beneficijs Eccleſiaſticis quæ obtinent poſſint iure priuari. Volumus autē quod præſens noſtra Cōſtitutio in Romana Curia exiſtētes poſt quindecim dies, abſentes verò Italicos poſt duos menſes, alios verò Vltramontanos poſt ſex mēſes ab ipſius in audientia contradictarū, & Cancel. Apoſt. publicatione, & affixione ligare incipiat. Nulli ergo, &c. Dat. Rom. Anno Incarnationis 1461. 15. *Kal. Decembr.*

Et hæc ſuſpenſio durat non tantùm ad ætatem ſuperuenientem, ſed perpetuo donec abſolutio ſubſequatur. *Tolet. in ſum. lib. 1. c. 6. Rebuff. in prax. in Reg. de Cler. malè prom. gl. 4. nu. 3.*

Ad minores tamen ordines ſi quis ordinetur contra Conſtit. permiſſam ante ætatem debitam, non incurret huiuſmodi ſuſpenſionem. *Rebuff. lo. cit. gl. 2. nu. 11. & gl. 3. Nau. in man. c. 25. nu. 70. & conſ. 28. & 25. de temp. ord. in antiq.* vbi dicit hoc teneri cōmuniter. De Epiſcopo verò ordinante ante ætatem debitā, cùm neque Conc. Trid. neque dicta Pij II. extrau. quicquam diſponat, recurrendum eſt ad iura antiqua, vt videlicet ſi ſuſpenſus à collatione ordinum quos cōtulit. *c. vel non eſt compos. cit. c. fin. eo. tit. in 6.* & quomodo incurrat irregularitatē violando hanc ſuſpenſionem, conſuli poteſt *Franch. in c. 1. §. ſciturís. nu. 4. de re iud. in 6. Maiol. de irregul. lib. 1. c. 30.* & quali ignorantia excuſetur à ſuſpenſione, deducit *Io. And. in c. 2. lo. cit. in 6. Io Monach. Gemin. ibid.*

Creditur autem in materia ætatis dicto parentum, vel teſtium. *l. de ætate. ff.* 4
de minoribus. Rebuff. de lit. pri. tonſ. nu. 13. prax. Creditur, & libro patris in quo ſcripſit natiuitatem filij. *Mantic. & ibi* *allega-*

5 *allegati.deciſ.133.*& libro Baptiſmi, *Se-*
raph.deciſ.1138.& quot modis probetur
ætas, videri poteſt *Menoch.de præſump.*
51.præſumpt. Maſcard.de prob.concluſ.
667.& ſeq.

Ordinari item prohibetur qui ſacra-
6 mentum Confirmationis prius non ſu-
ſceperit. *Conc. Trid.cit.ſeſſ.23.c.4.de re-*
form. ad hoc *Sot.in 4.diſt.14.q.1.art.4.*
Victor.de ſacr.ord.nu.232. Nau.lo.cit.
in man c.22.n.9.

Requiritur præterea in ordinando, vt
7 non ſit illegitimus. *c.1.de fil.presb.*& ta-
les dicuntur, qui ex parentum coniun-
ctione ſacris Canonibus reprobata na-
ſcuntur: de quorū diuerſitate plura *Hoſt.*
in cit.ſum.tit. qui fil.ſint legit. Angel. v.
filius. Nau.lo.cit.à nu. 19. vbi tractat de
impedimentis matrimonij, ratione quo-
rum vltra conceptos ex adulterio, ince-
ſtu, fornicatione, ſequitur prolis illegiti-
mitas.

Ampliatur hoc requiſitum, vt proce-
8 dat etiam in illo qui ſecretò ſcit ſe eſſe il
legitimum, quo ad forum enim conſciē-
tiæ, ordines ſuſcipere non deberet, niſi
obtenta diſpenſatione: quam tamen ſuf-
ficeret obtinere ſecretò. *Abb.in c. niſi.*
nu.16.de renun. Nau.loc.cit.c.27.num.
201. licet non teneatur credere matri
dicenti eum eſſe ex adulterio conce-
ptum. *Abb.in c. per tuas. nu.4.de prob.*
& communiter DD.in l. ſi vicinis. C. de
nupt. Nau.conſ.1. de fil. presb. in antiq.
Imò etiamſi ambo parentes negarent eū
eſſe ſuum filium, non teneretur ſtare ip-
ſorum aſſertioni, dummodo probare
poſſet aliquibus argumentis, ſe eſſe filiū
ipſorum, vt *tex. in. c. tranſmiſſa. qui fil.*
ſint legit. iun. gl. & l. ſi poſthumus. §. ſi
quis.ff.de li. & poſth. l. Lucius.ff.de cōd.
& demonſt. Bart. & alij communiter in
l.filium ff.de his qui ſunt ſui, vel alien.
iur. quo caſu ſufficere probationes præ-
ſumptiuas, vult *Dec. in rub.de prob.nu.*
162. Patris enim dictum filio non præiu-
dicat. *l.1.ff. Carb.edict. neque matris. l.*
Imperatores.ff.de probat. Abb.in c. offi-
cij.nu.3. de pœn.& remiſ. nimirū quod
negatio filij facta per patrem tendit ad
detegendam eorum turpitudinem, & ſic
non habetur in conſideratione, *vt Rot.*
deciſ.238.p.1.diuerſ. Quinimo nec iura- 9
mentum matris hoc caſu noceret filio,
arg.l.ait prætor.ff.de iureiuran. Hoſt. in
ſum.cit. de aſſert. iuran. nu. 5. niſi con-
currat reputatio illegitimitatis, educatio
extra domum adulteræ, tractatio non fi-
lialis, fama viciniæ cum confeſſione pa-
rentum, his enim concurrentibus tolli-
tur iuris præſumptio. *Caſtren.conſ. 115.*
Alex.conſ.88. vol. 7. & ita declarata in
fuiſſe *l. miles.§.defuncto .ff. ad l. Iul. de*
adult. in Rot. Rom. in vna Placentina,
coram Sarnen. de menſe Mart. 1538. re-
fert *Mohed.deciſ.19.alias 1. qui fil. ſint*
legit. E contra confeſſio parentum in fa-
uorem prolis multum prodeſt. *arg. l.1.§*
Iulianus.ff.de l.b.agnoſ. & ſtatur hoc ca
ſu confeſſioni parentum, donec contra-
rium probetur, *gl. in c. Michael. de fil.*
presb. Bald.in l.non epiſtolis.not.2. C. de
prob. concurrentibus nimirum admini-
culis, vt tractationis filialis, præſtationis
alimentorum, vt communiter DD. præ-
ſertim *Ant. Butr. Aret. Dec. in cit. c. per*
tuas. qui fil.ſint legit. Bart. in l.1.§.idem
per contrarium.ff.de agnoſ. & alen. lib.
Iaſ.conſ.107.vol.4. Duen. Reg.342. Put.
deciſ.159.lib.2. Seraph. deciſ. 1282.

Ampliatur ſecundò, vt procedat etiāſi 10
natus eſſet quis ex matrimonio licito ſe-
cundùm ius ciuile, ſecūdùm canones au-
tem prohibito: in ordinibus enim legiti-
mitas canonica eſt attendenda non ciui
lis. *c. per venerabilem. qui fil. ſint legit.*
Hoſt.in ſum.eo.tit. ſub.nu.11.

Ampliatur, & vltimò, vt huiuſmodi il- 11
legitimi ordinari non poſſint, etiamſi le-
gitimentur per Imperatorem, ſeu alium
Principem ſæcularem, non recognoſcē-
tem ſuperiorem, vel per aliquem ab eis
poteſtatem habentem, vt per comitem
Palatinum: legitimatio enim huiuſmodi
non ſuffragatur quoad ſpiritualia, ſed tā-
tum quoad ſæcularia, idq. in terris tantū
illius qui legitimat. *c. lege diſt. 10. c. per*
venerabilem.cit. Innoc. Abb.ib.nu.24.
& in c. cùm te. nu.17. de re iud. Dec. in
c. decernimus.nu.184.de iudic. Nau.cōſ.

5. de

21 poteſt, & ante annum elapſum illis tantū qui beneficij receptione ad ſuſcipiendos ordines arctantur, vel illis qui præſentantur ad beneficium Eccleſiaſticum ad effectum ſuſcipiendi minores ordi-
nes, vel ſaltem primam tōſuram, quo capaces fiant beneficij ſuſcipiendi. *Concil. cit. ſeſſ.6. c.10. de ref.* Imò hoc caſu nimirum ad effectum ſuſcipiendi beneficium Eccleſiaſticum, poteſt Capitulum ſede vacante diſpenſare in caſibus per Epiſcopum diſpenſari ſolitis. *Fed. de ſen. conſ.3.4. & 30. Gemin. in c. cū ex eo. n.7. de elect. in 6. Pauin. lo. ſup. cit. p.1. q.5.* vnde & cum illegitimo diſpēſare poſſet prout Epiſcopus diſpenſat vigore *c.1. de fil. præſ. in 6. Abb. in c. cum olim. n.2. de ma. & obed. Nau. conſ.28. & 30. de tēp. ord. in antiq.* Quia videlicet facultas diſpenſandi dependet à iuriſdictione ordinaria, in qua Capitulum ſede vacāte ſuccedit, eāq; exercere poteſt in omnibus, præterquam in caſibus expreſsè prohibitis. *DD. in cit. c. cùm olim. Fed. de ſen. lo. cit. & conſ.40. Dec. in c. at ſi cleri. §. de adulterijs. n.150. de iudic. Pauin. lo. cit. q.1.* præſertim ſtante neceſſitate ſi ſequimur *gl. in Clem. 1. v. Capituli. de hæret. Felin. in cit. c. cùm olim. nu.70.* Ex qui-
22 bus conſequenter dici poſſet Capitulum ſede vacante diſpenſare poſſe in irregularitatibus facultate Epiſcopis conceſſa à *Conc. Trid. ſeſſ.24. c.6. de ref.* vt *Hēriq. in ſum. lib.14. de irreg. c.20. §.1.* qui videri poteſt, & *Guttier. lib.1. can. q. c.3. nu.10.* ſicut etiam ab excommunicatione ab Epiſcopo abſoluenda, & à caſibus Epiſcopo reſeruatis poteſt abſoluere. *c. vn. de ma. & obed. in 6. Abb. in c. his quæ. eo. tit. circa fin.* nimirum vrgente neceſſitate, & in cap. *cit. c.6.* tum demū ſi intelligamus ibi prorogari iuriſdictionem Epiſcopi, & non delegatam concedi ad notata per *Hoſt. Io. Andr. in c. ad abolendam. de hæret.* contrarium tamen tenet *Suarez. de cenſ. diſp.41. ſect.2 nu.23.* & ſecurior videtur ipſius ſententia cùm fuerit hoc dubium reſolutum à S. Cong. Concil. vt infra referemus.

Capitulum quoque ſede vacante ante lapſum anni vacationis obtinenti facultatem à ſede Apoſt. de ſuſcipiendo ordines extra tēpora à iure ſtatuta à quocunq; Antiſtite Catholico, cum licentia proprij Ordinarij (prout ſemper in conceſſionibus huiuſmodi, clauſula de petēda ordinarij licētia apponi ſolet in Rom. Curia) facultatem hanc ſubordinatam concedere poteſt. *Nau. conſ.18. de temp. ord. in antiq. Quaran. cit. v. capitulum ſe. vac. q.10. alias fol.139. in meo exempl.* Et inſuper eodem anno durante capitulum concedere poteſt Epiſcopo extero exercitiū Pontificalium, & vt poſſit conferre ordines in Diœceſi vacante, dummodo non ſubditis Diœceſis vacantis, ſed proprijs tantùm ſubditis ſeu habentibus dimiſſorias. *Abb. in c. ſuffraganeis. poſt n.2. de elect. Archid. Dom. in c. nullus. de temp. ord. in 6. Nau. conſ.20. eo. tit. in antiq. Quaran. lo. cit. q.11.* vel etiā Regularibus nam *Conc. cit. c.10. ſeſſ.7.* loqui tantùm de ſæcularibus non ordinandis deduxit *Henriq. lo. cit. lib.10. de ord. c.22.* & infra dicetur quod Regulares ſede ordinaria vacante poſſint ordinari à quocunque Epiſcopo cum dimiſſorijs ſuorum ſuperiorum Regularium. Eadem omnia vicarius Capituli ſede vacante poteſt. Imo ad ipſum ſpectat exercitium iuriſdictionis & huiuſmodi facultatū, dummodo ſibi Capitulum expreſsè cōcedat talia ſpecialiora, vt eſt dimiſſorias dandi poteſtas, prout & Vicarius Epiſcopi eas non dat, niſi expreſſam ad hoc habeat ab Epiſcopo facultatem. ad quod *Sbroz. lo. ſupra cit. Guttier. lib.1. Can. quæſt. c.21. num.10. Quaran. lo. cit. verſ. Quarto dubitatur.*

Extra permiſſos verò caſus Capitulū concedendo dimiſſorias incurreret Ec- 23
cleſiaſticum interdictum. *cit. Conc. ſeſſ.7. c.10. de ref.* & alij ſingulares concedentes dimiſſorias in caſibus prohibitis, efficerentur ſuſpenſi ipſo facto ab officiis & beneficiis per annum. *id. Concil. ſeſſ.23. c.10. de ref.*

Dimiſſorias etiam concedunt Regulares ſuperiores eorum Monachis: ipſi enim in ſuis monaſterijs gerūt vices Epi- 24
ſcopo-

ſcoporum, *gl. in Clem. 1. v. proprij. de re. Eccl. non alien.* & habẽt ibi iuriſdictionem. *c. quanto. iun. gl. de off. ord. Abb. in c. ſignificaſti. nu. 2. de fo. comp. & in c. 1. n. 3. de re. Eccl. non alien. & in c. fin. nu. 1. de ſtat. Monach. Dec. in c. ad noſtram nu. 14. de appell. Nau. conſ. 21. de temp. ord. in antiq. cit.* In eis tamen concedendis tenentur ſeruare modum & formam præſcriptam conſtitutione Clem. VIII. quæ ſequitur.

De mandato S. D. N. Clementis Diuina prouidentia Papæ VIII. tenore præſentium mandatur omnibus & ſingulis quorumcunq; Regularium ſuperioribus, vt de cætero obſernent, & obſeruari faciant ea, quæ in decreto Sac. Cong. Conc. Trid. continentur, cuius tenor eſt talis.

Cong. Conc. cenſuit ſuperiores Regulares poſſe ſuo ſubdito itidem Regulari, qui præditus qualitatibus requiſitis ordines ſuſcipere voluerit, literas dimiſſorias concedere, ad Epiſcopum tamen Diœceſanum, nempè illius Monaſterij, in cuius familia ab ijs ad quos pertinet, is Regularis poſitus fuerit: etſi Diœceſanus abfuerit, vel non eſſet habiturus ordinationes ad quemcunq; alium Epiſcopũ, dum tamen ab eo Epiſcopo qui ordines contulerit, examinentur quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares nõ diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſſoriarum in id tempus, quo Epiſcopus Diœceſanus vel adfuturus, vel nullas habiturus eſſet ordinationes, vel ſedes Epiſcopalis vacaret. Verùm cùm à ſuperioribus Regularibus Epiſcopo Diœceſano abſente, vel ordinationes non habente, literæ dimiſſoriæ dabuntur, in eis vtiq; huiuſmodi cauſam abſentiæ Diœceſani Epiſcopi, vel ordinationũ ab eo non habendarum, exprimendam eſſe. Quod ſi Regulares ordinandi morentur in Monaſterio nullius Diœceſis, huiuſmodi dimiſſorias concedẽdas eſſe ad Epiſcopũ vicinorẽ, in eoq; procedere oĩa quæ de Epiſcopo Diœceſano ſuperiùs præſcripta ſunt. Quod qui nõ fecerint officij & dignitatis ſeu adminiſtrationis, ac vocis actiuæ & paſſiuæ priuationis, ac alias arbitrio eiuſdẽ S. D. N. Papæ reſeruatas pœnas incurrẽt. In quorũ, &c. Dat. Ro. die 15. Mart. Ann. 1596.

Concedentes autẽ dimiſſorias Abbates aut alij quicunque ſuperiores Regulares quantumuis exempti alijs quàm 25
monachis ſibi ſubditis, efficerentur, ipſo iure ſuſpenſi per annum ab officio & beneficia. *Cõc. Trid. cit. ſeſſ. 23. c. 10. de ref.* Ex quo loco Concil. manifeſtè apparet, etiam exemptos ſeu Abbates, qui nullius ſint Diœceſis, ſeu habeant iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem, non poſſe dare dimiſſoriales alijs quàm ſuis Monachis, licet ſubditis, vt ad requiſitionem Cong. Conc. decidit *Seraph. deciſ. 985.* Vnde tales exempti deberent in dandis dimiſſorijs ſubiacere diſpoſitioni. *c. 9. ſeſſ. 24. de ref.* eiuſdem Conc. vt videlicet ad viciniorem Epiſcopum, vel ad eum quem ſemel elegerint, remittant ſuos ſubditos pro dimiſſorijs. Neque priuilegium vel conſuetudo illis ſuffragari poſſet in dandis dimiſſorijs, quia *Concil. lo. cit.* tollit omnes conſuetudines, vt etiam notat idem *Seraph. deciſ. 219. in vna Salamantinen.* Idem tamen in eadem cauſa Salamantinen. iuriſdictionis ex rationibus quod conſuetudo eſſet ſpecificè confirmata per priuilegium Papæ, qualis conſuetudo generali derogatione non comprehenditur, vt allegat *Achil. de Graſs. in deciſ. vn. ſuper reg. de reuoc. vnion. alias deciſ. 388. & facit Put. deciſ. 457. num. 6. lib. 2.* deducit pro Abbate, quod ex illa conſuetudine immemorabili potuerit vti ſua iuriſdictione non obſtantibus decretis Concil. Trident. & dare dimiſſorias. Caſus iſte eſt rarus & vix adaptabilis, cùm difficile poſſit inueniri, vbi cõcurrat iſta immemorabilis ſpecificè confirmata per priuilegium Papæ, & in contrarium quoad dimiſſorias emanarunt innumeræ etiam in ipſa Salmantinen. declarationes, Sac. Cong. Concil. nec ab eis recedendum. Tamen quia iſta deciſio Seraph. in priori editione fuit, & ſeruire poteſt in alijs iuriſdictionum materijs, eam hic poſuimus, habetur etiam apud *Genuen. in prax. c. 83. num. 9.* vt ſequitur.

obed.Fed.de ſen.cōſ.16. Lopez.ad Diaz. in pract.crim.cap.26. §. poſtquam verò dimiſſoriæ. Tutius tamen eſſe vt petantur nouæ dimiſſoriæ ſeu confirmatio primarum, tenet *Rebuff. de for. dimiſſ. num.*40.

Limitatur ſecundò noſtra propoſitio de ſubditis ordinandis, vt non habeat locum in familiari triennali: familiarem enim triennalem ordinare poteſt Epiſcopus, licet fuerit ex aliena Diœceſi. *Conc.cit.ſeſſ.23.c.9.de ref.* Ita tamen vt beneficium ſufficiens ſtatim illi conferat. *id.Concil.ib.* Et quidem etiam ordinando ad minores, tenetur ordinator ordinato ratione familiaritatis, prouidere de beneficio: quia nimirum facultas promouēdi familiarem fundatur in collatione beneficij, & eadem ratio militat in minoribus etiam prima tonſura, quæ & in maioribus ordinibus, & vtrobique neceſſario requiritur prouiſio beneficij. *Franch.Gemin.in c.cum nullus.de temp. ord.in 6.* hocq; declaraſſe S.Cong.Conc. teſtatur *Rot.deciſ.731.nu.3.p.1.diuerſ. Pariſ.de reſig.lib.4.q.2.nu.91.vbi n.91.* refert eandem S.Cong. declaraſſe, quod huiuſmodi prouiſio poſſit aſſignari etiā in patrimonialibus bonis, dummodo ſufficientibus.

29 Dicitur autem familiaris, qui ſemper aſſiſtit Epiſcopo, & qui eſt ipſius continuus commenſalis. *c.fin.de verb.ſignif. in 6. Gemin. ib.not. vlt.* non verò qui in longinquo moratur etiamſi ibi ſumptib. Epiſcopi viuat. *Maiol. lib.4. de irreg. c. 2.n.5.Lopez.lo.cit.c.26.§.tertius caſus.* rationemque dant ijdem, quia videlicet in longinquo degentis Epiſcopus mores cognoſcere non poteſt, ob quem maximè reſpectum videtur hanc facultatem *Conc. cit.* indulſiſſe Epiſcopis. *Lopez lo. cit. & Quaran. ſup. cit. lo. v.Ordo.* An autem diſpenſari poſſit cum familiari triennali in caſibus aliàs per Epiſcopum diſpenſari ſolitis, videri poteſt *Nau. cōſ. 23.& 27.de temp.ord.in antiq.*

30 Sublimitatur autem noſtra propoſitio de familiari triennali ordinando, vt non habeat locum in Epiſcopis titularibus, iſti enim ratione familiaritatis neminem, ordinare poſſunt, ne quidem ad primam tonſuram. textus eſt expreſſius *cit.Conc.ſeſſ.14.c.2. de ref.* in illis verbis *(etiam prætextu familiaritatis cōtinuæ commenſalitatis ſuæ.)* Et hoc propterea quod Epiſcopus titularis non habet Diœceſim, in qua familiaris efficiatur domiciliarius, nā neque ipſemet poteſt dici morari in domicilio proprio, cùm non habitet in propria Diœceſi, nec habet beneficia de quibus prouideat promouendum. *Lopez. lo.cit.* Vnde etiam talis Epiſcopus titularis pontificalia nullibi exercere poteſt, niſi in quantum ipſi in ſuis literis preuiſionis à Papa fuerit conceſſum, vel in Diœceſi ad quam fortè conſtituitur Suffraganeus, vt plerumque fit *c.quoniam. de off. ord. Abb.ib.* 31 *num.3.* Idque non niſi de expreſſa licentia illius loci Epiſcopi. vnde & ſtylus Curiæ ſolet in Bullis prouiſionum talium Suffraganeorum ponere iſtam clauſulam. *Quodque extra ciuitatem & Diœceſ. N. Pontificalia officia nequeas exercere.* Et in alijs ſeorſiuè diſpenſatur ſic: *Quodque poſtquam munus conſecrationis ſuſceperis, in ciuitate & Diœceſi dūtaxat N. ſi ad id per N. ac pro tempore exiſtentem eiuſdem Eccleſiæ N. Præſulem requiſitus fueris, ac de eius expreſſa licentia, officia Pontificalia exercere liberè & licitè valeas, &c.* Nec indulgētias concedere poteſt dum cōſecrat Eccleſias in Diœceſi in qua eſt Suffraganeus ſolitas concedi per Epiſcopū. quòd mihi conſulenti de Suffraganeo Vratiſlauienſi reſpondit S. Cong. Epiſc. Eoſdē titulares Epiſcopos Suffraganeos non debere dari niſi Eccleſijs Cardinalium, 32 vel illis quæ ſolitæ fuerint eoſdem habere, idque non niſi cum aſſignatione certi annui ſtipendij ad minus ducatorum auri ducentorum de Camera, quos propria authoritate percipere poſſint, deducit *Franciſc. Leo. in ſua prax. cap.39. num.17.* & allegat reſcriptum quoddam Pij V.

Nouiſſimè autem emanauit Conſtit. Vrb. PP. VIII. de non promouendis in

D 3 Ita-

Italia Vltramontanis, niſi cũ dimiſſorijs in forma in eadem Cõſtitutione expreſſa. Quam etiam hìc vtilitati communi adiungendam putauimus, vt ſequitur.

Secretis æternæ prouidenti ę. & infra. Alias ſiquidẽ fel. rec. Clemẽs Papa IV. prædeceſſor noſter, volens periculis animarum eorum obuiare, qui vinculo Excommunicationis adſtricti, aut Apoſtatæ ſeu Irregulares, vel alias Ordinum ſacrorum ſuſceptione indigni, ſuam patriã, in qua de his haberetur notitia fugiẽtes, ſe in remotis partibus faciebant ad huiuſmodi Ordines promoueri: ſtatuit, vt nullus Epiſcoporum Italiæ de cętero aliquem Vltramontanum Clericum ordinare præſumeret, niſi ab eodem Clemente Prædeceſſore, vel ab Epiſcopo, de cuius Diœc. traxerat originem ordinãdus, vel in cuius Diœceſi beneficiatus exiſtebat, per eius patentes literas cauſam rationabilem continentes, quare ipſum nolebat, aut nequibat ordinare, ſpecialẽ licentiam haberet, eos verò quos contra præmiſſa contigiſſet ordinari, manere voluit abſque ſpe diſpenſationis ſuper hoc à Sede Apoſt. obtinendę ſuſpenſos, ac ordinantes condigna pœnitentia puniri. Cũ autem non ſine graui animi noſtri moleſtià nobis innotuerit, quàmplures Vltramontanos ſuæ ſalutis immemores, Deiq; timore poſtpoſito, ad Ordines prædictos cum falſis dimiſſorialibus literis, ſeu etiam cum Titulo patrimonij ficto, vel fiduciario, ſeu etiam falſo, cum maximo bonorum omnium ſcandalo ſe promoueri feciſſe. Nos innumeris, quæ ex minùs Canonica Clericorum ordinatione huiuſmodi proueniunt malis, quantum nobis ex alto conceditur prouidere volentes, prædictam prædeceſſoris Clementis Conſtitutionem, cum omnibus & ſingulis in ea contentis approbantes, & innouantes, Motu proprio, & ex certa ſcientia ac matura deliberatione, noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis in Italia exiſtentibus, tenore præſentium prohibemus, ne quouis prætextu, & ex quacunque cauſa Hiſpanos, Luſitanos, Gallos, vel Germanos, alioſque quoſcunque Vltramontanos & ex quibuſuis locis extra Italiam oriundis, nõ ſolùm ad Sacros, ſed neque etiam ad minores Ordines vel Clericalem characterem promouere audeant, ſeu præſumant, niſi Dimiſſoriales ſuorum Ordinariorum literas à noſtris, & huius S. ſedis Nuntijs, ſeu Collectoribus in illis partibus commorantibus recognitas, probatas, & ſubſcriptas habeant, eorundemve Nuntiorum, ſeu Collectorum ſubſcriptiones à dilecto filio noſtro in Alma Vrbe Vicario in Spiritualibus generali ſimiliter examinatæ, recognitæ, & probatæ fuerint, aliàs promouentes ad annum ab exercitio Pontificalium, promoti verò perpetuæ ſuſpenſionis pœnam, abſque ſpe diſpenſationis à ſede Apoſtolica obtinenda, incurrant eo ipſo. Inſuper promotos huiuſmodi ac etiam eos, qui cum falſis, vel fictis, aut fiduciarijs Patrimonij Titulis ſcienter ſe ad Ordines huiuſmodi promoueri fecerint, non ſolùm prædictis verùm etiam maioribus arbitrio noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontif. infligendis pœnis: Italos verò ſi quos in poſterum Clericali charactere inſigniri, vel ad minores Ordines promoueri ab alieno Epiſcopo, cũ falſis Dimiſſorijs contingerit, etiam ſi qualitatibus per Concil. Trident. Decretum c. 16. ſeſſ. 23. requiſitis, præditi ſint, nihilominus, ſecuta tamen priùs de ſuper Iudicis Eccleſiaſtici declaratione, fori Priuilegio minimè gaudere, ſed ſeculari Iuriſdictioni, vt antea plenè in omnibus ſubiacere, & ſubiectos eſſe reſpectiuè volumus. Sicque & non aliter, &c. Datum Romæ, apud S. Petrum ſub annulo piſcatoris. die 11. Decemb. Anno Dom. 1624. Pont. noſtri anno 2.

V. Theatinus.

AR-

ARTICVLVS III.

De Fœminis, Gentilibus, Infidelibus, & Iudæis non ordinandis.

1 *Fœmina non eſt capax ordinis.*
2 *Hermaphroditus an poſſit ordinari.*
3 *Ordinari non poteſt non Baptizatus.*
4 *Baptiſmum iterans incurrit irregularitatem.*
5 *Baptiſmum iterans ex metu, poteſt diſpenſari per Epiſcopum.*
6 *Neophyti qui dicantur & ordinari non poſſunt.*
7 *Clericum ferientis filij ordinari non poſſunt ad quartam generationem.*
8 *Hæreticorum filij ad quartum gradum ordinari non debent.*
9 *Iudæorum filij ad quartum gradum ordinari non debent.*
10 *Epiſcopus excommunicatus non poteſt conferre ordines.*
11 *Excommunicatus ordinari non debet.*
12 *Excommunicatus ſuſcipiendo minores incurrit irregularitatem.*

1 Fœminæ non poſſunt ordinari, & ſi ordinentur, non recipiunt characterem. *c. noua. de pœnit. & remiſſ. S. Tho. in 4. diſt. 25. q. 2. ar. 1. Archid. in c. Diaconiſſam, 27. q. 1. Hoſt. in ſum. de temp. ord. num. 31. §. ſed & præter. & omnes communiter Theologi & Canoniſtæ.*

2 Hermaphroditus quoque ſi in fœmineum ſexum magis declinet, vel dubium ſit ad quem declinet magis, ordinari non poteſt, & ordinatus non reciperet characterem. *Summ. Angel. v. Ordo. 3. num. 21. ad quod citat tex. cap. illiteratos. 26. diſt. Armil. v. Hermaphroditus. num. 2.* Quod ſi in virilem ſexum magis declinaret, ſi ordinetur recipiet quidem characterem ſed tamen ordinari non debet. *DD. cit. & Syluest. in ſum. v. irregularitas. q. 19.*

3 Gentiles quoque, Pagani, Iudæi, Cathecumeni, & vno verbo qui non ſunt baptizati, non debent ordinari, & ſi ordinentur, non recipiunt characterem: quia nimirū baptiſmus eſt ianua & fundamentum omnium ſacramentorum. *c. 1. & 3. de preſ. nō Baptiſ. Innoc. Abb. ib. Hoſt. in ſum. tit. eo. Nau. in man. cap. 27. nu. 207. Viuald. de irreg. num. 6.*

4 Rebaptizati etiam ſeu bis baptizati ſiue à Catholicis, ſiue ab Hæreticis ſcienter vel ignoranter, maximè vero ſi poſt factum ratam habuerint iterationem, ſponte etiam vel metu qui non cadit in conſtantem, licet ordinati recipiant characterem, ordinari tamen prohibentur, *cap. qui bis ignoranter. de conſec. diſt. 4. Nau. lo. cit. num. 246. Viuald. lo. cit. nu. 39. Armil. v. irregularitas. nu. 84. Angel. eo. 1. num. 24.* hacque eadem irregularitate ligari dicit ipſum rebaptizantem, & rebaptizationis miniſtrum. Ad quod adhibendæ limitationes à *Nau. lo. cit.* allegatæ de baptizante ignoranter. Iterantem autem alia Sacramēta imprimentia characterem, ſeu non iterabilia, vt Confirmationis, Ordinis, licet peccet, non incurrere irregularitatem communior eſt ſententia. *vt Couar. in Clem. ſi furioſus. de homicid. p. 1. nu. 8. Suarez. Tom. 5. diſp. 42. ſect. 2.*

5 De illis tamen qui ignorantia probabili, vel metu cadente in cōſtantem fuerint rebaptizati, omiſſis diuerſis diuerſorum diſtinctionibus, ſecurior videtur ſententia *Armil. lo. cit.* qui dicit, cum talibus per Epiſcopum diſpēſari poſſe, ita quod in caſu ſimili quo non videretur ſequi irregularitas, ad maiorem cautelam petenda ſit diſpēſatio ab Epiſcopo; præſertim in tanta Doctorum diſcrepā-

tia,quorũ plurimi nullam omnino igno-
rantiam, nec aliquam aliam rationem
tenent excuſare poſſe in tali caſu reba-
ptizationis, quo minùs ſequatur irregu-
laritas. ad hoc *Hoſt. lo. cit. de ſacram.
non iteran. circa finem.*

Iterantes autem alia ſacramenta cha-
racterem imprimentia, vt Ordinis, Cõ-
firmationis, peccant iuxta modum itera-
tionis: an autem incurrant irregularita-
tem, vltra præmiſſa videri poſſunt *Scot.
in 4.d.7.q.vlt. Victor. de ſacram. conſ.
nu.45. Sum. Angel. Armil. lo. cit. Hoſt.
lo. cit. in fine. Nau. lo. cit. nu. 247.*

Huc reducendi ſunt Neophyti, Apo-
ſtatæ, & fidem abnegãtes hæretici, quod
ordinari non poſſint etiam poſtquam
Eccleſiæ fuerint reconciliati: recipiunt
tamen characterem ſi ordinentur. De
Neophytis eſt *tex. c.1. diſt. 48. Hoſtien.
lo. cit. de ord. nu.*30. ne videlicet efferã-
6 tur ſuperbia. Intelligendum tamen de
recenter conuerſis, non de illis qui per
multos annos fuerint probati in fide
Chriſtiana. *Felin. in c. eam te. de reſcript.
nu.12. Nauar. lo. cit. nu.* 205. ſeu de illis
qui ætate adulta baptizati ſunt, & noui
ſunt in fide. *Suarez lo. ſup. cit. de cenſ.
diſp.43. ſect.3. num.*5. De Hæreticis eſt
*text. c. quicunque. c. ſtatutum. de hæret.
in 6.* vbi pœna huiuſmodi extenditur ad
filios & ſecundam generationem pater-
nam, & primam maternam. Et licet ille
text. non exprimat de ordinibus, tamen
communis vſus interpretum compre-
hendit & ordines, vti nobilius officium
Eccleſiaſticum, & cuius ſunt conſecuti-
ua alia officia, vt *Reginald. lib. 30. tract.
2. num. 193. de irreg.* Non extenditur ta-
men hæc pœna ad filios illius qui conuer
ſus ab hæreſi pœnitens ac reconciliatus
Eccleſiæ deceſſit, vt *cõm. DD.* licet *Sua-
rez loc. cit. num. 3.* contrarium teneat de
filijs relapſi & traditi Curiç ſeculari. Ne-
que extenditur hæc pœna ad filios hære-
tici occulti: imo & ipſemet occultus, aut
infamatus, ſeu ſuſpectus de hæreſi pur-
gata infamia & ſuſpicione, liber eſt ab
irregularitate. *id. Suarez lo. cit. ſect.2.
nu.9.* Ad quod facit, quod iura loquentia
de iſtis, præſupponunt notorietatem fa-
cti, *vt cap. ad abolendam. de hæret.* vtitur
iſtis verbis: *Quicunque manifeſtè fuerit
in hæreſi deprehenſus.* quod notat *Hen-
riq. lib. 14. c.4. & 5. Reginald. lo. cit. &
nu. 78. ib.* Tanto minus ſchiſmaticorum
filij afficientur iſta irregularitate: nempe
propriè ſumpto ſchiſmate, prout diſtin-
guitur ab hæreſi, vt *Suarez lo. cit. nu.7.
Reginald. lo. cit. num.* 193. Vnde & Sum-
miſtæ dum recenſent pœnas ſchiſmatis,
de hac irregularitate nuſquam memine-
runt, quod euidentius apparet in ſchiſ-
maticis Græcis, qui facta profeſſione fi-
dei Catholica, admittuntur communiter
ad ordines, nec petunt diſpẽſationem à
tali irregularitate, vt ſæpè vidi practicari
ab Antiſtitibus illius Ritus in partibus
Ruſſiæ. Eadem pœna procedit ſi & pa-
tronus, vel feudatarius, aliusvè beneficia
rius Eccleſiæ, rectorẽ vel clericum illius
Eccleſiæ occidet vel mutilet, punitur n.
in filijs vſq; ad quartam generationem, vt
promoueri non poſſint ad ordines. *c. in
quibuſdã. de pęnis.* Paulus IV. PP. etiam 8
deſcẽdẽtes ex Iudæis vel hæreticis pro-
hibuit promoueri ad ſacros ordines vſ-
que ad quartã gñationem. cuius Conſti- 9
tutionẽ poſtmodum confirmauit Greg.
XIII. eamq; extendit ad deſcendentes
ex Mauris in Hiſpanijs, vt *Nau. conſ. 1.
de Iudæis.* cum diſtinctionibus quas ibi
affert. De Apoſtatis vide text. *c. placuit.
c. hi qui diſt.* 50. In hæreſi præterea ba-
ptizati, ſiue ab hæreticis baptizati, arcẽ-
tur ab ordinibus. *c. qui in aliquo. 51. diſt.
c. qui in qualibet. 1. q.7.* Et qui differunt
baptiſmum vſque ad adultam ætatem,
vel ægritudinem. *c. ſi quis. 51. diſt. An-
gel. v. irregularitas. num. 55. in ſua ſum.*

Ab Epiſcopo hæretico, apoſtata, ex- 10
communicato, ſuſpenſo, interdicto, ſi-
moniaco declarato, vel intruſo aut re-
moto ab Epiſcopatu ordinati, licet cha-
racterem recipiant, ad ſuperiores tamen
ordines non ſunt promouendi, & in ſu-
ſceptis abſque diſpenſatione miniſtrare
non poſſunt. *cap. 1. & 2. de eo qui renun.
Epiſc. c. gratia. c. ſi qui. & ſeq. c. conſtat.
multos. 1. q. 1. Armil. v. irregularitas.
nu.* 78.

nu.78. vbi diſtinguit de talibus, nimirum ſi id fecerint ſcienter, nõ niſi per Papam eſſe diſpenſandos: ſi verò ignoranter, vel metu cadente in conſtantem, poſſe cum illis per Epiſcopum diſpenſari. Ordinati autem ab hæretico, qui non fuit Epiſcopus, vltra id quod ſunt inhabiles ad ordines, et iam illa ordinatio nullum ipſis imprimit characterem: ita quod ſi ex gratia ſedis Apoſtolicæ fuerint diſpenſati, iterum debeant ordinari. *c. Daibertum. & ſeq. 1. q. 7.*

Ipſi etiam ordinandi dum fuerint excommunicati, ſuſpenſi, ordinari non debent. & incurrunt irregularitatem ſi ordinentur. *Couar. in Clem. ſi furioſus. p. 1. §. 1. Nauar. lo. cit. in man. Angel. lo. cit. nu. 22.* Similiter & violatores interdicti Eccleſiaſtici, ſi illud violent in ordinibus exiſtentes actum aliquem ordinibus deputatum exercendo, ad ſuperiores ordines promoueri non poſſunt. Si autem violent interdictum, dum ſunt laici, licet peccent, non tamen incurrunt prohibitionem ab ordinibus. *Nau. lo. cit. n. 243.*

Ad minores autem ordines ſi promoueatur excommunicatus, ipſum non incurrere irregularitatem tenet *Nauar. conſ. 28. de ſent. excom. in antiq.* ſed communior eſt ſententia quod etiam iſte incurrit irregularitatem, quia iura prohibentia, vt *c. ſi quis. de cler. excom. min.* vtitur verbo clericus, & clerici nomine venit tam maiorum, quàm minorum ordinum clericus. niſi ignoret excommunicationem probabiliter. *vt Vgolin. lib. 1. de cenſ. cap. 14. §. 1. nu. 12.* ad hoc *Hoſt. Abb. in c. Clerici. de cler. excom. min. & in c. fin. de exceſ. prœl. Sylu. v. irregularitas. num. 15.*

ARTICVLVS IV.

De requiſitis ætatis, Confirmationis natalium.

1 *Aetas quæ requiratur in ordinandis.*
2 *Ordinatus ante ætatem efficitur ſuſpenſus.*
3 *Ordinatus ad minores ante ætatem non eſt ſuſpenſus.*
4 *Parentum dicto creditur de ætate filij.*
5 *Libro patris creditur in quo notauit natiuitatem filij.*
6 *Ordinari non debet non confirmatus.*
7 *Illegitimus ordinari non poteſt.*
8 *Illegitimus occultè indiget diſpenſatione ad ordines.*
9 *Parentum confeſſio quando noceat filijs.*
10 *Illegitimitas Canonica non ciuilis attenditur in ordinibus.*
11 *Legitimatio Principis ſæcularis non habilitat ad ordines.*
12 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium eſt habilis ad ordines.*
13 *Regulares diſpenſare poſſunt ſuper illegitimitate cum eorum ſubditis.*
14 *Papa diſpenſat cum illegitimis ad omnes ordines.*
15 *Epiſcopus diſpenſat cum illegitimo ad minores ordines tantùm.*
16 *Expoſiti vulgo an poſſint ordinari.*
17 *Expoſiti æquiparantur vulgo quæſitis.*
18 *Expoſitio infantis repugnat legitimæ filiationi.*

ORdinandi præterea non ſunt, qui
1 non habent ætatem requiſitam: quæ prohibitio non eſt quidem de neceſſitate Sacramenti ordinis, nam quoad hoc nulla ætas certa requiritur. *Hoſt. in ſum. de temp. ord. nu. 31. §. ſed & præter, Armil. v. ætas. num. 1.* ſed tamen eſt de neceſſitate præcepti, *authores cit.* Eſt autem ætas requiſita, primò quoad primam tonſuram & tres primos minores, annorum ad minus ſeptem, ad acolytatum annorum duodecim, *c. in ſingulis. 77. diſt. c. nullus. de tẽp. ord. in 6.* & eſt conſideranda ætas, quoad iſtos ordines

ſecun-

ſecūdum præſcriptum iuris communis, ſiquidem nihil circa eam eſt innouatū, præſertim à Conc. Trid. vt declarauit S. Cong. Conc. his verbis:

S. Cong. Conc. reſpondit, nullam eſſe à Trid. Cōc. præſtitutam ætatē tonſuræ, & quatuor minoribus ordinibus, ſed eā attēdēdā, q a ſacris Canonibus præſcribitur. De reliquis verò ordinibus poſt iura antiqua depoſuit *id. Conc. ſeſſ. 23. c. 12. de ref.* aſſignando pro Subdiaconatu annos viginti duos, pro Diaconatu annos viginti tres, pro Presbiteratu annos viginti quinque: & ſufficit quod annus ſit inceptus, præterquam in Epiſcopatu, in quo requiritur annus trigeſimus completus. *c. cū in cunctis. cum gl. de elect. Clem. generalem. de ætat. & qual. Hoſt. in cit. ſum. eo. tit. nu. 1.*

2 Pœna autem ante ætatem requiſitam ordinati ſeſe ſcienter eſt, quod ipſo facto efficiuntur ſuſpenſi *c. vel non eſt compos. de temp. ord.* ſed magis facit Conſtit. Pij II. quam hic propter frequentē eius vſum inſeri voluimus, vt ſequitur.

Cùm ex ſacrorum Ordinum collatione character inuiſibilis animę imprimatur, ſacra myſteria diſpenſentur, & ipſarum cura tribuatur animarum, in eorum ſuſceptione exceſſus graues tantò magis plectendi ſunt, quantò ex illis maiora in mentibus fidelium ſcandala generantur. Cùm itaq. ſicut fide dignorum relatione nō ſine moleſtiâ accepimus, nonnulli Clerici extra tēpora à iure ſtatuta, quidam ante ætatem legitimam, aliqui verò ſine dimiſſorijs literis contra ſanctiones Canonicas ſe faciant ad ſacros Ordines promoueri: Nos eorundem temeritatem tali caſtigatione reprimentes, vt alijs in poſterum committendi ſimilia aditus præcludatur, auctoritate Apoſt. præſenti Conſtitutione perpetuo valitura ſtatuimus, & ordinamus, quòd omnes, & ſinguli, qui abſq. diſpenſatione Canonica, aut legitima licentia, ſiue extra tempora a iure ſtatuta, ſiue ante ætatem legitimam, vel abſq. dimiſſorijs literis, etiam Citramōtani à Citramontanis (præterquam ſi in hoc vltimo caſu per cameram Apoſtolicam iuxta ipſius ſtylum ordinati fuerint) ad aliquem ex ſacris ordinibus ſe fecerint promoueri, à ſuorum ordinum executione ipſo iure ſuſpenſi ſint. Et ſi huiuſmodi ſuſpenſione durante in eiſdem ordinibus miniſtrare præſumpſerint, eo ipſo irregularitatē incurrant: præterea vltra alias pœnas in tales generaliter à iure inflictas, beneficijs Eccleſiaſticis quæ obtinent poſſint iure priuari. Volumus autē quod præſens noſtra Cōſtitutio in Romana Curia exiſtētes poſt quindecim dies, abſentes verò italicos poſt duos menſes, alios verò Vltramontanos poſt ſex mēſes ab ipſius in audientia contradictarū, & Cancel. Apoſt. publicatione, & affixione ligare incipiat. Nulli ergo, &c. Dat. Rom. Anno Incarnationis 1461. 15. Kal. Decembr.

Et hæc ſuſpenſio durat non tantùm ad ætatem ſuperueniētem, ſed perpetuo donec abſolutio ſubſequatur. *Tolet. in ſum. lib. 1. c. 6. Rebuff. in prax. in Reg. de Cler. malè prom. gl. 4. nu. 3.*

Ad minores tamen ordines ſi quis ordinetur contra Conſtit. permiſſam ante ætatem debitam, non incurret huiuſmodi ſuſpenſionem. *Rebuff. lo. cit. gl. 2. nu. 11. & gl. 3. Nau. in man. c. 25. nu. 70. & conſ. 28. & 25. de temp. ord. in antiq.* vbi dicit hoc teneri cōmuniter. De Epiſcopo verò ordinante ante ætatem debitā, cùm neque Conc. Trid. neque dicta Pij II. extrau. quicquam diſponat, recurrendum eſt ad iura antiqua, vt videlicet ſi ſuſpenſus à collatione ordinum quos cōtulit. *c. vel non eſt compos. cit. c. fin. eo. tit. in 6.* & quomodo incurrat irregularitatē violando hanc ſuſpenſionem, conſuli poteſt *Franch. in c. 1. §. ſciturus. nu. 4. de re iud. in 6. Maiol. de irregul. lib. 1. c. 30.* & quali ignorantia excuſetur à ſuſpenſione, deducit *Io. And. in c. 2. lo. cit. in 6. Io. Monach. Gemin. ibid.* 3

Creditur autem in materia ætatis dicto parentum, vel teſtium. *l. de ætate. ff. de minoribus. Rebuff. de lit. pri. tonſ. nu. 13. prax.* Creditur, & libro patris in quo ſcripſit natiuitatem filij. *Mantic. & ibi* 4

alle-

5 *allegati.deciſ.*133.& libro Baptiſmi, *Seraph.deciſ.*1138.& quot modis probetur ætas, videri poteſt *Menoch.de præſump.* 51 *.præſumpt. Maſcard.de prob.concluſ.* 667.*& ſeq.*

Ordinari item prohibetur qui ſacra-
6 mentum Confirmationis prius non ſuſceperit. *Conc. Trid.cit.ſeſſ.*23.*c.*4.*de reform.* ad hoc *Sot.in* 4.*diſt.*14.*q.*1.*art.* 4. *Victor.de ſacr.ord.nu.*232. *Nau.lo.cit. in man c.*22.*n.*9.

Requiritur præterea in ordinando, vt
7 non ſit illegitimus. *c.* 1. *de fil.presb.* & tales dicuntur, qui ex parentum coniunctione ſacris Canonibus reprobata naſcũtur: de quorũ diuerſitate plura *Hoſt. in cit.ſum.tit.qui fil.ſint legit. Angel.v. filius. Nau.lo.cit.à nu.* 19. vbi tractat de impedimentis matrimonij, ratione quorum vltra conceptos ex adulterio, inceſtu, fornicatione, ſequitur prolis illegitimitas.

Ampliatur hoc requiſitum, vt proce-
8 dat etiam in illo qui ſecretò ſcit ſe eſſe illegitimum, quo ad forum enim conſciẽtiæ, ordines ſuſcipere non deberet, niſi obtenta diſpenſatione: quam tamen ſufficeret obtinere ſecretò. *Abb.in c. niſi. nu.*16.*de renun. Nau.loc.cit.c.*27.*num.* 201. licet non teneatur credere matri dicenti eum eſſe ex adulterio conceptum. *Abb.in c. per tuas. nu.*4.*de prob. & communiter DD.in l. ſi vicinis. C. de nupt. Nau.conſ.*1. *de fil. presb. in antiq.* Imò etiamſi ambo parentes negarent eũ eſſe ſuum filium, non teneretur ſtare ipſorum aſſertioni, dummodo probare poſſet aliquibus argumentis, ſe eſſe filiũ ipſorum. vt *tex. in. c. transmiſſa. qui fil. ſint legit. inn. gl. & l. ſi poſthumus.* §. *ſi quis.ff.de li. & poſth.l. Lucius.ff.de cõd. & demonſt. Bart. & alij communiter in l. filium ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur.* quo caſu ſufficere probationes præſumptiuas, vult *Dec. in rub.de prob.nu.* 162. Patris enim dictum filio non præiudicat. *l.* 1.*ff. Carb.edict. neque matris. l. Imperatores.ff.de probat. Abb.in c. officij.nu.*3. *de pœn. & remiſ.* nimirũ quod negatio filij facta per patrem tendit ad detegendam eorum turpitudinem, & ſic non habetur in conſideratione, *vt Rot. deciſ.*238.*p.*1.*diuerſ.* Quinimo nec iuramentum matris hoc caſu noceret filio, 9
arg.l.ait prætor.ff.de iureiuran. Hoſt. in ſum.cit.de aſſert. iuran. nu. 5. niſi concurrat reputatio illegitimitatis, educatio extra domum adulteræ, tractatio non filialis, fama viciniæ cum confeſſione parentum, his enim concurrentibus tollitur iuris præſumptio. *Caſtren.conſ.* 115. *Alex.conſ.*88. *vol.* 7. & ita declaratam fuiſſe *l. miles.§.defuncto .ff. ad l. Iul. de adult.* in Rot. Rom. in vna Placentina, coram Sarnen.de menſe Mart.1538. refert *Mohed.deciſ.*19.*alias* 1. *qui fil. ſint legit.* E contra confeſſio parentum in fauorem prolis multum prodeſt. *arg. l.* 1.§ *Iulianus.ff.de lib.agnoſ.* & ſtatur hoc caſu confeſſioni parentum, donec contrarium probetur, *gl. in c. Michael. de fil. presb. Bald. in l. non epiſtolis.not.*2. *C. de prob.* concurrentibus nimirum adminiculis, vt tractationis filialis, præſtationis alimentorum, vt communiter DD. præſertim *Ant. Butr. Aret. Dec. in cit. c. per tuas.qui fil.ſint legit. Bart. in l.*1.*§.idem per contrarium.ff.de agnoſ. & alen. lib. Iaſ.conſ.*107.*vol.*4. *Duen. Reg.*342. *Put. deciſ.*159.*lib.*2. *Seraph.deciſ.* 1282.

Ampliatur ſecundò, vt procedat etiãſi 10
natus eſſet quis ex matrimonio licito ſecundùm ius ciuile, ſecũdùm canones autem prohibito: in ordinibus enim legitimitas canonica eſt attendenda non ciuilis. *c. per venerabilem. qui fil. ſint legit. Hoſt.in ſum.co.tit. ſub.nu.*11.

Ampliatur, & vltimò, vt huiuſmodi illegitimi ordinari non poſſint, etiamſi le- 11
gitimentur per Imperatorem, ſeu alium Principem ſæcularem, non recognoſcẽtem ſuperiorem, vel per aliquem ab eis poteſtatem habentem, vt per comitem Palatinum: legitimatio enim huiuſmodi non ſuffragatur quoad ſpiritualia, ſed tãtum quoad ſecularia, idq. in terris tantũ illius qui legitimat. *c. lege diſt.*10. *c. per venerabilem.cit. Innoc. Abb.ib.nu.*24. *& in c.cùm te.nu.*17.*de re iud. Dec. in c.decernimus.nu.*184.*de iudic. Nau.cõſ.* 5. *de*

Digitized by Google

3.de fil. presb. in antiq. ſum. Angel. v. legitimatio nu.4. & differunt multum legitimatio ſimplex, & diſpenſatio quoad ſpiritualia: nec includit legitimatio ſimplex diſpenſationem ad ſpiritualia, quia hæc eſt magis odioſa, licèt è contra diſpenſatio Papæ ad ſpiritualia habilitet ad dignitates ſæculares ſaltim in terris Eccleſiæ, ſed non ad hæreditates, niſi id exprimatur. *Abb. in cit. c. per venerabilem. nu. 24. & alij communiter Bellam. deciſ. 293.*

12 Limitatur autem primò, vt nõ habeat locum in natis ex ſoluta, & ſoluto, qui poſtmodum legitimè contraxerunt: filij enim ante nati legitimantur per ſubſequens matrimonium, & ſunt habiles ad ordines. *c. tanta. qui fil. ſint legit. Abb. ibid.* ſi nimirum eo tempore quo geniti fuerint nullum adfuerit impedimentum ad contrahendum matrimonium, alioquin ſi tum adfuerit impedimentum, licet contrahentes poſtea diſpenſentur ſuper impedimento ad effectum contrahendi, & contrahant, filij tamen ante nati manebunt illegitimi, niſi in diſpenſatione cum illis quoque expreſsè diſpenſetur. *Angel. lo. cit. nu. 7.* vbi *Io. Andr. & Abb. in c. per venerabilem. cit.* tenẽtes contrarium, dicit intelligi debere de matrimonio ſtante impedimento contracto, & in eo prole ſuſcepta: nam tum ſi poſtmodum tollatur impedimentum per diſpenſationem, diſpenſatio hæc retrotrahetur quoad filios ante genitos. *arg. l. cùm decem mihi. ff. de ſolut.* ſecus de illis qui ſuſcipiunt filios abſque matrimonio ſtante impedimento: nam in talibus diſpenſatio non retrotrahetur ad filios; ſicut etiam non retrotrahitur ad conceptos in adulterio, licet matrimonium poſtmodum ſubſequatur. *c. tanta qui fil. ſint legit. Nau. conſ. fin. de ſecun. nupt. in no. Rot. deciſ. 207. p. 1. diuerſ.*

Sublimitari etiam debet limitatio precedens, vt ſi illegitimus ordinetur, & ex poſt facto parentes eius contrahant, licet ipſe legitimetur per hoc ſubſequens matrimonium, & purgetur irregularitas, ordinum tamen ante ſuſceptorum executio non conualidatur, ſed eſt neceſſaria diſpenſatio ſuper ſuſpẽſione incurſa. *Vivald. de irreg. nu. 129.*

Nec valet quod dicit *Reginald. cit. li. 30 tract. 2. nu. 11.* ceſſare talem ſuſpenſionem ipſo facto ſublata illegitimitate, quia hęc ſuſpenſio eſt pœnalis lata ob ordinem furtiuè ſuſceptum, vnde non tollitur niſi per abſolutionem. *c. 1. de eo. qui furt. ord.* Imò in tali poſſet inueniri alia inſuper irregularitas, vt ſi accepto vno ordine, poſt ſuſpenſionem exinde incurſam, iterum fecit ſe promoueri ad alium maiorem ordinem, priuſquã fuiſſet ſublata illegitimitas, vel ſi miniſtrauerit in ordine ſuſcepto, antequam abſoluatur à ſuſpenſione, ſeu ſi Ordinator iuxta ritũ Pontificalis Rom. prohibuit ante inchoatam ordinationem, ne quis accederet ad Ordines ſpurius illegitimus, ſeu habens canonicum impedimentum, ſub pœna excommunicationis, vt patebit ex ſequẽtibus.

Limitatur ſecũdò dictum principale, vt nõ procedat in caſu, cùm parẽtes ſtante impedimento contraxerunt præmiſſis denuntiationibus, & ſolemitatibus debitis prolemque ſuſceperunt, ſed impedimentum alter eorum, ſeu vterq. ignorauit. Proles enim ſic ſuſcepta cenſetur legitima, & eſt habilis ad ordines. *c. cùm inter. c. referente. qui fil. ſint legit.* ſufficit enim matrimonium putatiuum, ſeu cum bona fide contractum ad ordines, vt notat *Abb. in c. ex tenore. tit. cit.* Et in tantum quidem, quod etiamſi lite iam mota ante ſententiam concipiatur proles, & propter impedimentum vir, & mulier ſeparentur poſtmodum, adhuc iſta proles gaudebit iure legitimitatis. *c. cùm inter. c. ex tenore. cit. iun. gl. v. legitimũ. Abb. ib. nu. 3.*

Limita tertiò in illis quorum parentes in infidelitate exiſtentes in gradu Canonibus prohibito, ſed ſibi tunc licito contraxerunt, ſic enim nati, poſt conuerſionem legitimi reputantur, & ordinari poſſunt niſi ex alia cauſa prohibeantur. *c. fin. loc. cit. Hoſt. ib. & in ſum. eo. tit. num. 11.*

Limi-

13 Limita quartò in illegitimis ingredientibus Religionem, iura enim religionis fauore cum talibus diſpenſarunt. *c.1.de fil.presb.* Et licet Six.V.Conſt.ſua incip. *Cum de omnibus. de an. 1587. publ. die 27.Nouemb.* prohibuerit illegitimos ad Religiones recipi, eam tamen prohibitionem poſtmodum Greg. XIV. alia ſua Conſtit.incip. *Circũſpecta. de an.* 1590. *Idib. Mart.* relaxauit, permittens arbitrio ſuperiorum Regularium ſuſceptionem illegitimorũ ad ſtatum Regularem.

Limita quintò ad legitimatos per Pa-
14 pam, vel ab eo poteſtatem habentem. Papa enim legitimare poteſt quoad omnes ordines, cum & poſſit diſpenſare in
15 omnibus quæ ſunt inducta iure poſitiuo. vt cõm. DD. *in cit.c. per venerabilem.* Epiſcopus autem diſpenſat quoad minores tantum ordines & ſimplex beneficium.*c.1.de fil.presb.in 6.Gemin.ib.* vt dicemus paulò infra.

16 Limitant etiam alij, vt non procedat in infantibus vulgò expoſitis, iſti enim præſumuntur pro legitimis.*c.cum deputati.de iudic.ib. Felin. num.*10. In dubio enim ſemper pro fauore prolis iudicatur. *c.ex tenore.qui fil. ſint legit.* Quinimo tales etiamſi eſſent de ſeruili conditione conſequuntur plenam libertatẽ. *l.nemini. C. de Epiſc.aud.l.3. & vlt. eo. de inſan.expoſ.c.ſi expoſitis.87.diſt.iun. gl.c.vn. de inf. expoſ.ibiq; DD.& Gab. Palleot.de ſpurijs.c.63. à num.3.* vbi 17
hanc ſententiam multis probat & communem eſſe teſtatur. *Hoſt.quoq; in ſum. cit. qui fil. ſint legit. num.* 8. refert eandem ſententiam, licet magis inclinet in contrariam ex ratione quod communiter non exponantur niſi illegitimi. Imò iſti expoſiti æquiparantur vulgo quæſitis. *Put. & ibi allegati. deciſ.*425.*lib.*1.cũ expoſitio infantis repugnet legitimæ filiationi. *Seraph.deciſ.*1081. Vnde tutior 18
eſt ſententia vt iſti reputentur pro illegitimis,& ita practicatur, prout vidi ſæpius in ſimilibus expediri diſpenſationes in Rom. Curia. Hoſpitale S.Spiritus in Saxia Romę habet ſpeciale ad hoc priuilegiũ, quod ipſius alumni expoſititij, poſtquam ibi ſunt educati, poſſunt promoueri ad ordines ſine alia diſpenſatione.

ARTICVLVS V.

De honeſtate vitæ & morum in ordinandis requiſita.

1 *INfamis ordinari non poteſt.*
2 *Infamia quotuplex & quomodo contrahatur.*
3 *Arbitri ſententia non inducit infamiam.*
4 *Seruitus qualis impediat ad Ordines.*
5 *Obligati ad ratiocinia non ſunt ordinandi.*
6 *Homicidium quomodo inducat irregularitatem.*
7 *Iudex condemnans ad mortem incurrit irregularitatem.*
8 *Exequutores iuſtitiæ incurrunt irregularitatem.*
9 *Homicidium cum moderamine inculpatæ tutelæ non cauſat irregularitatem.*
10 *Irregularitas incurri poteſt ſine peccato.*
11 *Irregularitates omnes tolluntur per Baptiſmum.*
12 *Abortum procurans quando incurrit irregularitatem.*
13 *In procurantes abortum pœnæ in quibus moderatæ.*

1 VItæ probatæ ſunt ad ordines aſſumendi. *Conc.Trid.cit.Seſſ.23.c.5. 7.& 12. de ref. c. hinc etiam. 49. diſt.* Vnde infames, criminoſi, non ſunt ordinandi. Et infamis dicitur, cuius ſtatus, vita, & moribus eſt reprobatus.*ſum. Angel. v. infamia. in princip.*

Triplex autem numeratur infamia, facti,

2 facti, iuris, & canonica. Canonica eſt, quæ propter quodlibet peccatum mortale incurritur. *c. fin. 25. diſt. c. quoniam. 48. diſt. c. infames. 6. q. 1.* Sed hæc infamia ſola pœnitentia tollitur. vt *Abb. in c. ex diligenti. num. 6. de ſim. Viuald. de irreg. num.* 105. nec de ea quis iudicari poteſt in foro exteriori, cum ſit occulta: tenetur tamen in conſcientia habens peccatum mortale confiteri prius antequam ordines ſuſcipiat.

Facti infamia eſt, cùm aliquis apud bonos & graues viros infamatur, vel frequentatione criminum, quæ non vno actu, ſed pluribus inducunt infamiam, vel vno patrato crimine inducente de iure infamiam. Prioris generis poſſunt eſſe exempla. Aleatores, *c. inter dilectos. de exceſ. præl.* vinolenti & delicatè viuentes, *c. ante omnia. c. Eccleſiæ Principes. 25. diſt.* ſeditioſi, *c. ſeditionarios. 46. diſt.* concubinas ſeu fornicarias habentes, *c. qui in aliquo. 51. diſt.* conuiuia facientes, *c. multis. 44. diſt.* tabernarum frequentatores, mimis & hiſtrionibus attẽdentes, vel eadem exercentes, in ſcæna ludentes. *c. maritus. 33. diſt. c. clerici. 2. de vit. & hon. cler.* Item vſurarij, *c. clerici. 1. lo. cit.* Item & exercentes artes ſordidas, *Clem. 1. eo. tit.* Sed hæc infamia ceſſat arte relicta. Imò vt contrahatur, requiruntur actus frequentati & aſſuefactio, aliter enim vnus actus ſiue plures ſine aſſuefactione nõ infamarent. *Innoc. in c. cùm decorem. lo. cit. de vit. & hon. cler.* vbi *Abb. nu. 2.* vult binum actum ſufficere ad contrahendam hanc infamiam; nempè ſi exerceantur ex profeſſo cauſa lucri. *arg. te. c. ita nos. iun. gl. v. vſum. 25. q. 2. ib. Archid. & in c. illud. diſt. 12.*

Secundi generis infamiæ facti exempla ſunt, periurium, *c. querelam. de iureiuran.* homicidium, hæreſis, ſimonia, adulterium. *c. qui in aliquo. 51. diſt. & 1. q. per totum.* & qui contrahit cũ duobus, vel habet duas ſponſas. *l. quid ergo. ff. de his qui not. inf.* Idẽ de eo qui lenociniũ exercuit, filias, vel neptes proſtituit. *l. athletas. §. ait prætor. lo. cit.* & qui pugnant cum feris. *l. 1. §. item ſenatus conſ. ff. de poſtulan.*

Diximus autem apud bonos & graues viros debere infamari quem in præmiſſis, quando eſſet, pro infami reputandus; nam dicta paucorum & leuiũ perſonarum non inducerent talem infamiã. *ſum. Angel. lo. cit. num. 2.* & requiritur quod ſit infamatus ex vero delicto. ſi enim ſola fama ſpargatur de aliquo, purgare ſe poterit & ordinari. *Suarez de cenſ. diſp. 48. ſect. 1. num. 19.*

Iuris verò infamia eſt, cùm quis iudicis ſententia vel ex genere delicti, vel ex genere pœnæ, vel ſimul ex vtroq; infamis efficitur. vt cum pronunciat iudex aliquem eſſe adulterum. *l. palam. §. in adulterio. ff. de rit. nup.* vel vſurarium, *c. infames. 3. q. 7.* vel cùm Princeps mittit quẽ in exilium, ſeu aliam pœnam infligit qua inducitur infamia. *l. quod ait. ff. de his qui not. infam.* euidentior enim eſt infamia quæ ex pœna procedit, quàm quæ ex ſententia. *Innoc. in c. qualiter. de accuſ.* idem dicendum de illo qui publica pœnitentia crimina defleuit. *c. maritum. 33. diſt.* Qui vero fuſtibus cæduntur, ſiquidẽ ob crimen à ſuperiore, fiunt infames; ſi verò non ob crimen, nullã incurrunt infamiam. *l. ictus. ff. lo. cit. de his qui not. inf.*

Et contrahitur hæc infamia iuris etiãſi non ferat iudex ſententiam, dummodo reus confiteatur delictum. *c. teſtimoniũ. de teſtib.* vel ſi ob crimen à teſtimonio quis repellatur. *l. eos. ff. de decurion. & notat. gl. in c. ipſi Apoſtoli. 2. q. 7.*

Arbitri autem ſententia non inducit infamiam. *l. quid ergò. §. ex compromiſſo. iun. gl. v. non facit ff. lo. cit. de his qui not. inf.* Collegimus autem hic infamias iuris ciuilis & Canonici, quia ad paria iudicantur, & infamis in ciuili, eſt etiã infamis in Canonico. *c. omnes. 6. q. 1. Innoc. lo. cit. de accuſ.* ſed an reſtitutus ab infamia ciuili per Imperatorem, ſeu aliũ Principem non recognoſcentem ſuperiorem, poſſit promoueri ad ordines, videri poteſt *Abb. in c. cùm te. nu. 17. de re iud. Armil. v. infamia. n. 7.*

Omnes itaque prædicti infames prohiben-

Digitized by Google

hibentur ordinari. *c. fin iun. gl. 25. diſt. c. omnes. 6 q. 1. c. vlt. iun. gl. notorium. & v. iudicio com probatum. de temp. ord.*

Status & conditio perſonarum in ordinando etiam conſideratur. Vnde ſerui prohibentur ordinari. 56. *diſt. per totũ. Hoſt. in ſum. de ſer. non ord. Angel. v. ſeruitus.* Dicitur autem ſeruus qui iure gentium contra naturam ſubijcitur dominio alterius. *Inſtit. de iur. perſ. §. ſeruitus.* Sed quoniam huius generis ſeruitus in tota ferè Chriſtianitate his temporibus non ſeruitur, plura de ea congerere eſſet ſuperfluum, alia genera ſeruitutum ſi quæ ſunt videamus.

4 Et primo occurrunt ſerui originarij & adſcriptitij, qui videntur ab ordinibus repellendi. *Angel. lo. cit. num. 2.* Sed iura municipalia omnium ferè prouinciarum Chriſtianitatis talibus concedunt licentiam ad ſtatum Eccleſiaſticum aſpirandi, vt in diuerſarum Prouinciarũ particularibus legibus videre licet. Aliud genus ſeruitutis eſt voluntarium, cùm quis voluntariè ſeruitijs alienis mancipatur. Et quidem vel publicis vel priuatis. Si publicis & in cauſis ſanguinis, vt iudex criminalis, notarius, lictor, miles, apparitor, procurator ſeu inſtigator, grauioris prohibitionis vinculo tenetur, vt infra alia occaſione attingemus. Si publicis iiſque ciuilibus cauſis, & perſeuerat in officio quo fortè geritur cura miſerabilium perſonarum, vt pupillorũ cura, tutela legibus vel à iudice impoſita; & talis promoueri poteſt etiam non depoſito officio. *c. peruenit. 86. diſt.* Si verò officium non ſit cum cura miſerabilium perſonarum, promoueri non debet, niſi deponat officium. *c. 1. & ſeq. c. ſed nec procurat. ne cler. vel mon.*

Vltra etiamſi officium depoſuerit, re-
5 maneret, tamen obligatus ad ratiocinia, promoueri nõ debet niſi redditis rationibus. *c. præterea. 51. diſt.*

Priuati verò alicuius ſeruituti deditus, ſi perſeuerat, promoueri non debet, 21. *q. 3. per totum.* Si autem non perſeuerat, ſed tamen remanet obligatus ex dolo vel perfidia, de qua illi quæſtio fortè moueatur, vel ſi eſſet publicè infamatus, promoueri quoque non debet, *c. omnipotens. de accuſat. Hoſt. in ſum. de oblig. ad ratioc. num. 3. Innoc. in c. magnus. eo. ti. Angel. v. ratiocinia.*

Sequitur vt de criminoſis aliqua notemus, nimirum de homicidis, nam de alijs in genere ſupra iam attigimus.

Homicidæ itaque non poſſunt ordi- 6
nari, *c. 1. c. continebatur. c. de cætero. de homicid. DD. ib. communiter.* Et ſub hac prohibitione quoad incurrendam irregularitatem continetur nõ ſolùm homicidium ipſum ex quo mors ſequitur, ſed etiam abſciſſio membri, ita quod abſcindens membrum aliquod corporis humani afficiatur irregularitate huius generis. *Abb. in c. tua nos. §. ad vltimum. num. 7. de homicid.*

Dicitur autem membrum pars hominis diſtinctum officium habens, vt manus, pes, non autem digitus, qui potius eſt pars membri, *c. fin. de homicid. in 6. iun. gl. magnæ. Clem. vn. iun. gl. v. mutilet. eo. tit. Nau. lo. cit. nu. 206. c. 27. in man.*

Ampliatur vt procedat huiuſmodi 7
prohibitio in homicida tam iniuſto, quã iuſto. Iuſtus autem dicitur, qui dum homicidium facit, licitè facit, vt eſt Iudex, qui ſontem ad mortem condemnat, & omnes illi qui lege permittente occidũt: vt occidens in bello iuſto, bannitum, adulterum deprehenſum cum vxore, matre, ſorore, *c. clericum. 50. diſt. ſum. Sylu. v. homicidium. 1. q. 3. Viuald. de irreg. nu.*
294. Simuliter Iudex recludens quem in 8
carcere ſtricto, & in anguſtia victus, ita vt veriſimiliter inde mors acceleretur, incurrit irregularitatem ſequuta morte. *Abb. in c. cũ nõ ab homine. in fin. de iudic.*

Amplia ſecundò ad illos, qui non per ſe, ſed per alios exequuntur homicidiũ: vt qui mandat. *c. periculosè. de pænit. diſt. 1.* vel qui auxilium, conſilium dat homicidio, *c. ſicut dignum. de homicid. c. ſi quis viduam. 50. diſt.* ſola tamen voluntas non inducit irregularitatem. *Abb. in c. ſi aliquis. nu. 3. de homicidijs. Armil. v. irregularitas. num. 10.* neque ratihabitio. *Suarez. de cenſ. diſp. 44. ſect. 3. num. 24.*

præ-

Digitized by Google

præſertim ſi quis ratum habuerit homicidium, quod non fuit factum nomine ipſius: neque enim poteſt verè ratum haberi ab aliquo quod non fuit factum nomine ipſius. *c. cùm quis. de ſent. excom. in 6. Nau. conſ. 36 num. 6. de homicid. in antiq.* Neque commiſſio generalis ad exercendum iuriſdictionem criminalē: vt ſi Clericus habeat iuriſdictionem tēporalem, poteſt abſq; metu irregularitatis committere alicui cauſas criminales. *c. fin. ne cler. vel monach. in 6.*

Amplia tertiò ad illú qui cauſam dat homicidio, vt ſi quis venenum præbet, maleficijs inficit, abortum procurat fœtus animati, canem incitat, ex cuius morſu mors aut mutilatio ſequitur. *Suarez lo. ſu. cit. num. 5.* Cauſa tamen debet eſſe proxima & directa ad homicidium immediatè, non autem remotè, *Abb. in c. de cætero. de homicid.* & eſt exemplum de illo qui dat arma eunti ad bellum, & de illo qui dat arma pugnanti in ipſo feruore pugnæ: primus enim excuſatur ab irregularitate licet ſequatur homicidiū, ſecundus verò non excuſatur. *ſum. Syluеſ. v. homicidium. 2. & Tabien. v. irregularitas. 2. Nau. lo. cit. c. 27. à n. 206. ad. 218. Suarez lo. cit. diſp. 45. ſect. 2. & 3.*

Amplia quartò ad illum qui caſualiter & nolens occidit, ſed rei illicitæ operam dando. *c. continebatur. de homicid.* vel etiamſi dederit operam rei licitæ, ſed nō adhibuit debitam diligentiam. *Abb. in eo. c. continebatur.*

8 Amplia quintò ad Conſiliarios, notarios, aduocatos, procuratores impugnātes reum, qui poſtea ad mortem condemnatur. *gl. in c. 2. diſt. 51.* Item & lictores, apparitores, cuſtodes, & omnes qui iudici ſiue in ferenda ſiue in exequenda ſententia capitali operam præſtant, ſeu aſſiſtunt, ſeu comitantur armati vel authorizantes dum quis capite punitur ad effectum ne effugiat. *lo. cit. 51 diſt.* Qui verò aſſiſtunt non cooperando, licet peccent, nimirū Clerici quibus hoc eſt prohibitum. *c. ſententiam. ne cler. vel monach. c. ex literis. de exceſ. prœl.* irregularitatem tamen non incurrunt. *Victor. de Sacram. ord. num. 239. Nau. lo. cit. Suarez lo. cit. diſp. 47. ſect. 5. nu. 10.*

Amplia ſextò ad illos qui furem ſeu alium malefactorem iudici tradunt, vel detinent donec apprehendatur: iſti enim irregularitatem incurrunt ſi ſequatur mors, niſi fuerint proteſtati quod velint agere ſolū ciuiliter, & quod nolint mortem ipſius. *c. prælatus. de homicid. in 6.* & qui ligat aliquem quo facilius interficiatur. *Abb. in c. ſuſcepimus. num. 2. lo. cit. de homicid.* vel qui circa exequutionem iuſtitiæ aliquem actum facit, quo facilius mors ſequatur. vt ſi hortatur quis miniſtrum iuſtitiæ quo mortem acceleret, vel enſem acuit, ſcalam, funes & ſimilia inſtrumēta quibus mors paratur ſubminiſtrat. *Nau. lo. cit. nu. 238 Suarez lo. cit. Victor. lo. cit.* vbi tales excuſat ab irregularitate ſi faciūt actum aliquem præmiſſorum bona fide, & non intendēdo accelerationem mortis: ſed in dubijs huiuſmodi ſecus iùs eſt vt præſumatur irregularitas in foro animæ, non autem in foro contentioſo, vbi ageretur de impoſitione pœnæ. *Abb. in c. ad audientiā. n. 3. & in c. ſignificaſti. 2. nu. 4. de homicid.*

Ampliari poſſet ſeptimò ad illum, qui ira vel deſperatione ductus violētas manus ſibi iniecerit, ſeu membrum aliquod ſibi abſciderit. *c. qui partem. c. ſi quis abſciderit. c. hi qui. 55. diſt.* Non tamen fieret irregularis huius generis, qui hoc faceret ex neceſſitate, vt ob vitandū morbum ex conſilio medici, hoc enim caſu excuſatur tā ipſe quàm medicus, & chirurgus membrum abſcindens. *c. ſi quis à medicis. c. ſi quis in infirmitate. diſ. 55. cit.*

Limitatur autem vt nō habeat locum hæc irregularitas in caſu cùm aliquis occidit in defenſione vitæ propriæ. *Clem. vn. de homicid. Couar. ib.* vbi diffusè tractat hanc materiam. In defenſione tamen hæc ſeruari debet moderamen inculpatæ tutelæ, ita quod defendens ſe occidat, eo quod nec fugere, nec alio quouis modo ſe defendere poſſit. potiùs n. deberet fugere quàm occidere præſertim clericus. *Abb. in c. ſuſcepimus. num. 4. de homicid. Nau. lo. ſup. cit. Vgold.*

de

de irreg.nu.225. qui notat defenſionem tum excuſare ab irregularitate cùm illa præceſſerit periculum.ad hoc *Suarez.lo. ſup.cit.diſp.46.ſect.1. nu.7.* vbi deducit quæ dicenda ſit moderata defenſio. In defenſione autem bonorũ occidens non excuſatur ab irregularitate, potiùs enim debet pati iacturam bonorum quàm occidere. *Abb.lo.cit.nu.3.& in c.interfeciſti.nu 4. ib.* Similiter & occidens in defenſione vitæ patris, matris, vxoris, liberorum non excuſatur ab irregularitate, licet ſecundum leges licitè defendat & ſine peccato.irregularitas enim etiam
10 ſine peccato quandoq; incurritur. *gl.fin. in cit. Clem. vn.de homicid. Abb.ib.nu. 9. Couar. ib.p.3.§.vn.Armil.v.irregularitas.n.41. Nau.lo.cit. in man.n.213.* Hac ratione & in defenſione bonorum Eccleſiæ occidens, non excuſatur ab irregularitate, licet defendere teneatur. *Abb. in c.ſignificaſti.nu.2. de homicid.*

Limita ſecundò vt non incurratur irregularitas,ſi infans occidat,vel exiſtens in phræneſi, vel dormiens. *Clem. cit.de homicid.*

Limita tertiò in illo qui occidit ante-
11 quam fuiſſet baptizatus, poſt baptiſmũ enim non remanet talis irregularitas. *c. ſi quis viduam.iun.gl.v. poſt baptiſmũ. 50.diſt. Nau. Victor. lo.cit. Abb. in c. presbyterum.nu.2. de homicid.*

Limita quartò in illo qui debilitauit membrum alterius,ita vt illo amplius vti non poſſit,non tamen abſcidit:nam licet ſic debilitatus efficiatur irregularis ex inutili membro, debilitans tamen non incurrit irregularitatem. *Abb. in Clem. cit.de homicid. num.7. Nau.lo.cit.*

Limita quintò & ad illos qui in ſimilibus poſſunt excuſari priuilegio Papæ vti Eccleſiaſticis Poloniæ indulſit Clemens 8. PP. tali reſcripto ſuo: *Securitati, & infra: Omnibus & ſingulis Archiepiſc. Epiſcopis,& alijs Prælatis præfatis, vt in eodem Senatu, Comitijs, conſilijs, & iudicijs, quandocunque de rebus & negotijs bellicis,& ſententijs ac cauſis criminalibus tractabitur, eorum ſententiã liberè ſine aliquo conſcientiæ ſcrupulo, aut cenſurarum Eccleſiaſt. & irregularitatis incurſu, etiamſi inde aliquorum mors aut membrorũ mutilatio ſubſequatur, dummodo ipſimet ſententiam ſanguinis non ferant,& à ſubſcriptione ſententiarum abſtineant, niſi forſan ex officio huiuſmodi etiam ſententias ſubſcribere teneantur: quo caſu vt illas etiã ſubſcribere poſſint, authoritate Apoſtolica tenore præſentium gratioſè concedimus & indulgemus. Non obſtantibus &c. Datum Romæ, ſub annulo Piſcat. die 9. Auguſti, Anno Domini, M. DC. III. Pont. 12.*

Aliud quoque indultum habent Clerici vniuerſi ibid. in Polonia à Greg. XIII. PP. de Dat. Romæ 8. April. 1578. quòd per ſuos Procuratores & Oeconomos poſſint agere criminaliter ad pænã ſanguinis contra ſuos iniuriatores, & ſententiæ executionem petere,citra metum irregularitatis.

Limita vltimò, vt non procedat ſi occidatur homo nondum completus, vt ſi quis procurat abortum antequam fœtus 12
anima rationali informetur; quod accidit in mare poſt dies quadraginta, in fœmina poſt dies octuaginta à conceptionis die. *Abb. in c.ſi aliquis.in fin.de homicid.* non incurrit enim talis irregularitatem, licet grauiter peccet, *c. ſicut ex literarũ de homic.c.quod verò.c.Moyſes. 32.q.* & ſi dubitetur num fuerit maſculus an fœmina,præſumẽdũ eſſe de maſculo,vult *Nau.conſ.22.de homic. in antiq.*

Et licet Sixt.V. Conſtitutione ſua procurantes abortum etiam fœtus inanimis vltra alias pænas irregularitatem incurrere decreuerit, hæc tamen conſtitutio cum ſuis pęnis quoad fœtum huiuſmodi inanimatũ moderata fuit & reducta ad terminos iuris communis à Greg. XIV. quæ conſtitutiones cùm vltra diſpoſitionem iuris antiqui aliquas pęnas de nouo contra cauſantes abortum contineant,& in multis vſui eſſe poſſint,eas hic ſubiunximus. et Six. V. eſt vt ſequitur.

Effrenatam perditiſſimorum hominũ, & infrà.Omnes & quoſcunq.tam viros quã mulieres, cuiuſcunq. ſtatus, gradus,

Digitized by Google

ordinis, & conditionis, etiam clericos ſæculares, vel cuiuſcunq. ordinis regulares quauis dignitate, & præeminentia Eccleſiaſtica, vel mũdana fulgentes, qui de cætero per ſe, aut interpoſitas perſonas, abortus, ſeu fætus immaturi, tã animati, quàm etiã inanimati, formati, vel informis eiectionem procurauerint, percuſſionibus, venenis, medicamentis, potionibus, oneribus, laboribuſq. mulieri prægnanti impoſitis, ac alijs etiam incognitis, vel maximè exquiſitis rationibus, ita vt reipſa abortus inde ſecutus fuerit, ac etiam prægnãtes ipſas mulieres, quæ ſciẽter præmiſſa fecerint, pœnas tam diuino quàm humano iure, ac tam per canonicas ſanctiones, & Apoſtolicas conſtitutiones, quàm ciuilia iura, aduerſus veros homicidas, qui homicidium voluntarium, actu, & re ipſa patrauerint, propoſitas, & inflictas (quorum omnium tenores his noſtris literis pro expreſſis, & ad verbũ inſertis habemus) eo ipſo incurrere, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione ſtatuimus, et ordinamus, ipſaſq. pœnas, leges, & conſtitutiones ad caſus præfatos extẽdimus. Eos verò qui Clerici fuerint, omni priuilegio, officijs, dignitatibus, & beneficijs Eccleſiaſticis, quæ ſic vacatura noſtræ, & Sedis Apoſtolicę diſpoſitioni perpetuo reſeruamus, ipſo facto priuamus, & in futurum inhabiles ad ea ſuſcipienda decernimus: adeò vt illi qui hoc delictum commiſerint, non ſecus atq. ij, qui ſua voluntate homicidium perpetrauerint, iuxta Conc. Trid. decreta, etiamſi crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, ſed occultum fuerit, ad ſacros ordines promoueri, aut in ſuſceptis ordinibus miniſtrare nullo modo poſſint, nec illis aliqua Eccleſiaſtica beneficia, etiamſi curam non habeant animarum, conferri liceat, ſed omni ordine, ac beneficio, & officio perpetuo careant; necnon, & illos, qui clerici non fuerint, & talia perpetrauerint, non ſolùm pœnas incurrere ſupra narratas, ſed etiam inhabiles ad ordines, & alia prædicta, decernimus, & declaramus. Volentes quod hi, qui foro Eccleſiaſtico ſubiecti vt præfertur, deliquiſſe cõperti fuerint, per iudicem Eccleſiaſticũ depoſiti, & degradati, curiæ, & poteſtati ſæculari tradantur, quæ de eis illud capiat ſupplicium, quod contra laicos verè homicidas, per diuinas leges, ac ciuilia iura eſt diſpoſitum. Præterea eiſdem pęnis teneri omninò ſtatuimus eos, qui ſterilitatis potiones, ac venena mulieribus propinauerint, & quominus fætum concipiant, impedimentum præſtiterint, ac ea facienda, & exequenda curauerint, ſiue quocunq. modo in his conſuluerint, ac mulieres ipſas quæ eadem pocula ſpõtè, ac ſcienter ſumpſerint. Quocirca mãdamus vniuerſis, & ſingulis iudicibus ordinarijs, & delegatis, tã Eccleſiaſticis, quã ſæcularibus, quibus contra criminũ reos, etiam quo ad cauſas huiuſmodi de iure, vel ratione delicti, aut perſonarum legitimè competet iuriſdictio, ita tamen vt inter eos præuentionis locus ſit, vt in his delictis, quæ vt plurimũ occulto perpetrantur, contra quoſcunq. non ſolùm per accuſationem, & delationẽ, verùm etiã per inquiſitionem, & ſimplicem denunciationem procedant, ac ad illa probanda teſtes alias de iure inhabiles, eorundem tamen iudicum arbitrio habita ratione perſonarum, cauſarum, & qualitatum illarum, ac circumſtantiarum quarumcunq. admittant, ac in eos qui culpabiles fuerint prout per nos ſancitum eſt, demum animaduertant. Inſuper, vt immaniſſimi huius delicti grauitati non ſolùm temporalibus, verùm etiam ſpiritualibus pœnis proſpiciamus, ac prouideamus: omnes, & ſingulos cuiuſcunq. ſtatus, gradus, ordinis, vel cõditionis exiſtentes, tam laicos, quàm clericos ſæculares, & cuiuſcunq. ordinis regulares, nec non mulieres ſæculares, vel quæcunq. ordinem profeſſas, quæ vel qui, vel vti principales, vel vt ſociæ, conſcięne ad tale facinus committendũ, opẽ, conſiliũ, fauorẽ, potionẽ, vel alia cuiuſcunq. generis medicamenta ſcienter dederint, ac ẽi ſcribẽdo literas priuatas, uel apochas, uel alias verbis, aut ſignis iuuerint, aut conſuluerint, vltra ſupradictas pęnas, ipſo facto,

nunc

nunc prout extunc excommunicamus, et pro excommunicatis declaramus. Decernentes, ac declarantes, quòd per quęcūq. Iubilæa, & indulgentias per Nos, & ſucceſſores noſtros, etiam anno Iubilæi, aut alio quouis tempore, etiam Cruciatæ ſanctæ, Iubilæi, vel quouis alio titulo conceſſas, & concedendas, nec non per quaſcunq. literas Apoſtolicas, quibuſuis Principibus, ſeu ad eorum inſtātiam, per nos, & ſucceſſores noſtros pariter conceſſas, & concedendas, ac etiam vigore priuilegiorum mare magnum, vel alias quomodolibet nuncupatorum, quibuſuis congregationibus Regularium, aut Epiſcopis vigore Conc. Trid. vel aliàs per nos, & prædeceſſores noſtros quomodocunq. conceſſorum, vel in futurum concedendorum, nec pſonæ ſic vt præfertur delinquētes, & excommunicatæ præterquam in mortis articulo, abſolui valeant, nec cùm ijs clericis qui huiuſmodi delicta perpetrauerint, etiamſi eorum crimen occultum fuerit ſuper irregularitate præmiſſorum occaſione contracta, nec per locorum ordinarios, nec per alios quauis auctoritate fungētes, quàm per nos, & Rom. Pōt. noſtros ſucceſſores, & tunc non niſi vrgētiſſimis de cauſis, diſpenſari poſſit. Ac tam abſoluendi, quàm diſpenſandi facultatem huiuſmodi, etiam quo ad forū cōſcientiæ, in caſibus ſuperiùs expreſſis, nobis, & ſucceſſoribus noſtris duntaxat reſeruamus: ſtatuentes ſic in præmiſſis vniuerſis, & ſingulis, per quoſcunq. iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarū Palatij Apoſt. et S. R. E. Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, in quauis cauſa, & inſtantia iudicari, & definiri debere. Irritumq. & inane, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Rom. in monte Quirinali. Ann. incarnat. Dom. 1588. 4. Kalend. Nouemb.

Tenor autem Gregorij XIV. Conſtitutionis, qua moderatur præmiſſa Six. V. Conſtitutio eſt, vt ſequitur:

Sedes Apoſtolica, & infra. Nos igitur animaduertentes gladium Eccleſiaſticæ diſciplinæ, præſertim quoad cēſuras, & pœnas ſpirituales, ita exercendā eſſe, vt ad medicinam tendat, non ad perniciem animarum, verumq. Paſtorem, cuius vices in terris gerimus, quantū diuina eius gratia adiutrice poſſumus, imitari volentes, qui venit animas hominū ſaluare non perdere, nemimq. quantuncumq. grauiter, & enormiter deliquerit, viam ſalutis præcluſit, quin potius ad eam aſſequēdam copioſè remedia adhibuit, ac nobis reliquit, & ſimul vtilius cēsētes vbi nec de homicidio, ne de animato fætu agitur, pœnas nō imponere duriores his, quæ per ſacros Canones, & leges prophanas ſunt inflictæ.

Habita ſuper hoc cum Venerabilibus fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, ſuper negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum deputatis matura deliberatione, de eorum conſilio Conſtitutionem prædictam ſic duximus moderandā, vt à peccato, & excommunicatione contra perſonas ibi expreſſas lata, tam quoad eos qui hactenus deliquerunt, quàm quoad illos qui poſt noſtram conſtitutionem in eiſdem caſibus deliquerint, quilibet presbyter tam ſæcularis, quàm cuiuſuis Ordinis regularis, ad Chriſti fidelium cōfeſſiones audiendas per loci ordinarium approbatus, plenam, & liberam in foro cōſciētiæ tantùm abſoluendi habeat facultatem eandem prorſus, quam idem Six. prædeceſſor ſibi, ac ſuis ſucceſſoribus reſeruauit. Quò verò ad pœnas procurantium abortum fætus inanimis, aut exibētium mulieribus, vel ſumentium venena ſterilitatis, aut quocunq. modo auxilium, vel conſilium eis dantium in prædicta Conſtitutione contentas, Conſtitutionē præfatā in ea parte vbi de his agit, ad terminos iuris communis, ac ſacrorū Canonum, & Conc. Trid. diſpoſitionem, auctoritate Apoſtolica tenore præſētiū, tam quoad præterita, quā quoad futura perpetuò reducimus, perinde acſi eadem Conſtitutio in huiuſmodi parte nūquam emanaſſet. Nō obſtātibus eadē prædeceſſoris noſtris Cōſtitutione, quā quoad reliqua omnia, preter contenta in hac noſtra Cōſtitutione in ſuo robore omninò permanere

nere volumus, cæteriſq. contrarijs quibuſcunq. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis Notarij publici manu ſubſcriptis, & ſigillo Prælati Eccleſiaſtici munitis, eadem prorſus fides habeatur in iudicio, & extra illud, quæ eiſdem originalibus haberetur exhibitis, vel oſtēſis. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ in monte Quirin. Anno Incarnationis Domini, 1501. prid. Kal. Iunij. Pontif. anno primo.

Vnde notandum, relatam Conſt. Sixti V. circa fœtus animati abortum moderatam eſſe, quoad abſolutionem peccati, & excommunicationis, quoad reliqua vero ibidem expreſſa, vt inhabilitatem, priuationem, degradationem, pœnas in Conc. Trid. contra homicidas voluntarios decretas, remanere in ſuo vigore. Quoad abortum autem fœtus inanimis, in toto eſſe reductam ad terminos iuris communis.

ARTICVLVS VI.

De Corpore vitiatis, Bigamis, Inuitis non ordinandis.

1 *Corpore vitiatus quis dicatur.*
2 *Oculorum defectus qui impediat ad Ordines.*
3 *Auditus ſeu aliorum membrorum officio carens, quando non debeat ordinari.*
4 *Corporis deformitas quæ impediat ad Ordines.*
5 *Morbum caducum patiens non debet ordinari.*
6 *Irregularitates ex vitijs corporis, pendent ex iudicio ordinantis.*
7 *Bigamia quomodo inducat irregularitatem.*
8 *Inuitus nemo poteſt ordinari.*
9 *Inuitus ordinatus quando non obligetur voto continentiæ.*
10 *Infans ordinatus an recipiat characterem.*
11 *Beneficium curatum habens poteſt cogi ad ſuſcipiendum ordines.*

Corpore vitiati ordinari non debent. *c. non confidat. 50. diſt.* Quod lege quoque diuina cautum fuit, ne deformati ſeu aliquod corporis vitium habentes
1 altari ſeruirent, *Leuit. cap. 21.* quia nimirum tales, vel diuinis tractandis inhabiles ſunt, vel malitiam naturæ, & animi deformitatem præſeferunt, quam plerumque informis diſpoſitio corporis deſignat. *Abb. in c. quia diuerſitatem. not. 1. de conceſſ. præb. Menoch. de arb. iud. caſu. 126. in princ. Tiraq. de leg. connub. l. 2. à num. 47. Philo Iudæus de monarch. lib. 2.* Tales autem ſunt, qui toto corpore, vel aliqua eius parte ita ſunt affecti, vt commodè celebrare non poſſint, vel notabilem deformitatem præſeferant, Sed quia hæc deſcriptio non ita latè patet, vt omnia ſic vitiatorum genera comprehendat; quinimo vix tradi poteſt, neque ab authoribus hanc materiam tractantibus affertur, ideò potius exempla corpore vitiatorum ab ordinibus arcendorum in iure expreſſa, quo faciliùs hæc prohibitio appareat, videamus.

Vnde primò, cæcus promoueri non poteſt. *c. hinc etenim. 49. diſt.* Monoculus etiam ſeu vno oculo videns, altero cæcus non ordinatur. *c. ſi euangelica. 55. diſt.* Et quidem ſi oculus ſit erutus, cùm 2
hoc caſu vltra cæcitatem adſit deformitas, difficulter diſpenſatur: ſi autem ſit ſolum cæcitas talis, vt oculus nihilominus integer nec deformis appareat, iſque ſit oculus dexter dummodo ſiniſtro ſufficienter videatur, nullam cauſat irregularitatem, nec impedit promotionem ad ordines. *Nau. cit. c. 27. num. 199. in man. Angel. v. corpore vitiati. num. 2.* ſed ſi fuerit cæcitas in oculo ſiniſtro, licet non appareret deformitas.

indu-

inducet tamen impedimentum ad ordines: nam iſte oculus vocatur Canonis, cùm ſine ipſo non poſſit legi Canon ſine indecora ad populum conuerſione. *Nau. lo. cit.*

Eadem ratione habens in oculo albuginem, prohibetur ordinari *c. hinc etenim. 94. diſt.* ſecùs de habente maculam in oculo quæ non ſit adeò deformis.

De lippis autẽ & habentibus lachrymantes aſſiduè oculos dicendum eſt, quòd ſi inde non ſequatur notabilis deformitas, poſſunt ordinari. *Viual. lo. cit. de irregul. num. 141.*

3 Auditus etiam ſenſu carens promoueri non debet, qui tamen in vna tantũ auricula hunc defectum pateretur, vel non omnino eſſet ſurdus, non teneretur hac prohibitione. *Maiol. de irreg. lib. 1. cap. 25.*

Auriculam ſeu cartilaginem ſupereminentem qui amiſit, ſi hoc inducat notabilem deformitatem, promoueri quoque non debet tantò magis ſi hoc fuerit paſſus ex opere illicito vel pro delicto. *Angel. Viuald. lo. cit.*

Mutus item, ſeu qui officio linguæ caret, vel adeò impeditam habet pronuntiationem vt vix intelligi poſſit, nõ promouetur. Similiter & claudus enormiter, ita vt ſine ſcipione ad altare accedere non poſſit, non promouetur. *Sum. Tabien. v. corpore vitiati. Syluef. eod.* ſecus ſi claudicet aliquantulum, ita vt ſine adminiculo incedere poſſit, & ſi non ex opere illicito defectum huiuſmodi contraxit. *c. ſi quis. iun gl. 55. diſt.*

Manu carens, vel digito neceſſario ad fractionem Euchariſtiæ, non promouetur. *c. expoſuiſti. de corp. vit. c. presbyterum. de cler. ægr.* Parte tamen digiti carens, vel vnguẽ ab ipſo auulſum habens, dummodo commodè frangere poſſit Euchariſtiam, licitè promouetur. *c. 1. & fin. lo. cit. de corp. vit.*

Manus habens tremulas vel chiragram, ſi iſte tremor vel chiragra eſſet perpetua, non poſſet promoueri, & promotus non poſſet celebrare. *Maiol. lo. ſup. cit. de irreg. lib. 2. cap. 21. & 24.*

Habens aliquam in corpore deformitatem, quæ ſcandalum vel horrorem ſeu 4 nauſeam aſpicientibus generaret, non promouetur, vt gibboſus, dentes habens nimium prominentes, vel digitos plures ſeu compactos, ita vt non ſine periculo in fractione celebraret: partes tamen ſuperfluas vt digitos plures reſecare poſſet arte medica, & ſic promoueri. *gl. in c. qui partem. cit. diſt. 55.*

Naſum truncum vel deformiter tortum habens, vel labiorum graui deformitate laborans, vel enormibus cicatricibus ſeu maculis in facie ſignatus, ſimiliter non promouetur. *Viuald. de irreg. num. 147.*

Hic ponendi ſunt, qui aliqua alia infirmitate corporis perpetua laborant, vt vertigine capitis, deliquio mentis fre- 5 quenti, Apoplectici. *Maiol. lo. cit. c. 24. num. 2.* & Paralitici. *cap. fin. de cler. ægr. D. Thom. 3. p. q. 82. art. fin. Tabien. v. corpore vitiati.* & qui morbum epilepticum ſeu caducum patiuntur: tales enim prohibentur quoque ordinari. *cap. communiter. 33. diſt. Archid. ib.* vnde nec beneficia Eccleſiaſtica obtinere poſſunt, & collatio talibus facta, eſt nulla ipſo iure. *c. cùm inter canonicos. de elect. Hoſt. Abb. ib. Io. de ſyl. in tract. de benef. 3. p. q. 5.* Non inducere tamen ipſo iure inhabilitatem ad obtinenda ſimplicia beneficia morbum caducum, tenuit *Rot. die 4. & 9. Nouemb. 1551.* coram Veſtano in vna Toletan. Canonicatus referente Carutaquen. *deciſ. 236. p. 2.* quem etiam allegat *Pariſ. de reſig. lib. 5. q. 6 n. 107. Æmil. Veral. deciſ. 238 p. 2.*

Prohibentur item ordinari maleficiati, præſertim ſi quis maleficium patiatur in toto corpore, ſecus enim eſſet de patiente maleficium in aliqua corporis parte, quæ non impediret functiones debitas. *Viuald. loc. cit. ſup. de irregul. num. 186.*

Lunaticum quoq; non poſſe promoueri, & promotum non poſſe miniſtrare tenet *Maiol. lo. cit. de irreg. lib. 2. cap. 15.* Similiter energumeni ſeu à dæmone obſeſſi non ordinantur, *cap. cùm in lite-*

literis.7.q.2. niſi ad minus ab vno anno vexari deſierint *c. communiter.33.diſt. Archid.ib.*& tum adhuc ad maiores ordines promoueri non poſſent, niſi fortè ad minores. *Nau.conſ.35.de temp.ord. in no.* Qui etiam ſimulant ſe dæmoniacos, eadem pœna puniendi ſunt, vt non promoueãtur. *Viuald.lo.ſup.cit.nu.*187. Similiter,& deliri, phrenetici, niſi à multo tempore ad minus ab vno anno hoc morbo laborare deſierint, non ordinantur. *c. quamuis.7.q.1.*

Leproſi quoque non ordinantur: tales enim etiam à cætu hominũ ſegregandos voluit vetus teſtamentum. vt *Num. 12. Leuit.14. Deuter.24.* Et ſi promotus cõtraheret lepram, deberet remoueri ab adminiſtratione. *c.tua. nos.de cler. ægr. Tabien.v. corpore vitiati.* vel deberet priuari cum aſſignatione alicuius portionis fructuum beneficij pro ſuſtentatione. *S.Th.3.p.q.82.art. vlt. Maiol. lo. ſup.cit.de irreg. lib.2.c.18.*

Scabiem enormem perpetuò habẽtes nõ ordinantur, *c. hinc.etenim.49. diſt.* vt ſi fuerit ſcabies grauis, quæ à phiſicis vocatur herculea, quæ eſt affinis lepræ. *S. Th.4.Sent.diſt.9.art.4. Maiol.lo. cit.* vel ſi quis patiatur morbum gallicum, vt vulgo nominatur, donec ſanetur non deberet ordinari: præſertim ſi appareant vlcera extrinſecus, quæ facerent deformitatem. *Maiol. lo.cit. c. 19.* in talibus enim vltra turpitudinem ex delicto manentem, adeſt etiam periculum contagionis: propter quod etiam vxor viro,& è contra non teneretur cohabitare. *S. Th.lo.cit.36.art.1.Tabien. v. matrimonium.3.nu.6.*

Inter vitiatos corpore non immerito ponendi quoq. ſunt, qui vinum ſine nauſea bibere non poſſunt, tales enim non eſſe ordinandos propter periculum in celebratione, cenſet *Nau.lo.cit.in man. c.27.nu.204.* Idem dicendum de omnibus alijs vitijs corporis perpetuis, in quibus militaret ſimilis ratio inhabilitatis ad exequenda munia ordinum ſuſceptorum; niſi fortè vitium tale fuerit, quod impediret adminiſtrationem vnius alicuius muneris, non verò omnium. *Pariſ. lo.cit.de reſig.lib.5.q.6. nu. 30.*

Et circa iſtam materiam generaliter obſeruari debet. Primò irregularitatem huius generis non ſequi ex imbecillitate vel defectu membri, ſed ex deformitate, vel impotentia ad celebrandum: tum ex culpa ex qua oritur defectus. Vnde abſciſſus à medicis, ab hoſtibus, vel à parentibus puer, vel ita natus, ſeu alio mẽbro carens, aut deformitatem habens, quæ extrinſecus non apparet, nõ prohibetur promoueri; ſecus autem ſi ex opere illicito fuiſſet abſciſſus, nam tunc non ordinaretur. Secundò vitia corporis impedientia ordines meliùs ex re oculis ſubiecta dijudicari quam ſcripto exprimi poſſe, vt notat *gl.in c.presbyterum.v. deformitatem. de cler. ægr.* vnde ſemper 6
hic defectus pendebit ex iudicio ordinatoris præter mutilationem membri alicuius meram, vel oculi effoſſionem. Similiter ſi quis dicatur recuperaſſe ſanitatem à morbo impediente Ordines, iudicare pertinet ad Epiſcopum, qui diligentius explorare debet, an ſit recuperata plenè ſanitas, præſertim poſt longum morbum delirij, deliquij frequenti. *c. communiter. 33. diſt. c. 1. de corp. vit. Innoc.ib. Angel.v. corpore vitiati. nu. 5. Gemin. in c. 1. de dol. & cont. in 6. Guid. pap. qu.64. Menoch.de arbit. caſu 226.Seraph.deciſ.625.*

Tertiò, & vltimò obſeruandum, vitium corporis impediens ordines, aliter conſiderandum eſſe ſi accidat iam ordinato ad aliquem ordinem, aliter verò in illo, qui nunquam fuit ordinatus; vt notat *Seraph.deciſ.625.nu. 6.* Ordinandus enim ſi defectum aliquem ex prædictis patiatur, omninò eſt repellendus ab ordinibus: ordinatus autem licet efficiatur inhabilis ſuperueniente aliquo vitio corporis ad celebrationem, vel ſimilia, poterit tamen aliqua alia officia exercere, vt prædicare, confeſſiones audire, miniſtrare, vel quid ſimile facere, & ita promoueri ad altiores ordines, vel ſaltem tolerari, vt exerceat aliquam functionem quam poteſt in ordinibus ſu-

ſce-

ſceptis. *Innoc. in c. ad audientiam. de homicid. Hoſt. in ſum. de corp. vit. num. 3. Angel lo. cit. nu. 4. Nau. lo. ſup. cit. nu.* 200. vt legimus plures cæcos inſignes viros excelluiſſe doctrina, & dono in prædicando verbo Diuino, nimirum Venerabilem Bedam, & Dydimum Alexandrinum. de quo *Caſſiod. trip. hiſt. lib. 8. c. 8. Hieron. de ſcrip. Eccl. & Surius in ſua Hiſt.* ſcribit de Roberto Scoto à puerili ætate cæco inſigni Theologo, & poſtmodum Archiepiſcopo Armacan. in Hibernia, quem etiam perfunctum refert legatione ſolemni pro Iul. III. PP.

7 Bigami quoque prohibentur ordinari. *c. 1. & 2. de Big. non ord.* in tantum autem hæc prohibitio procedit, vt etiamſi quis ante baptiſmum contraxerit bigamiam, ſeu vnam vxorem habuerit ante baptiſmum, alteram poſt baptiſmum, tamen ligabitur hac prohibitione: bigamiæ enim impedimentum non tollitur per baptiſmum. *c. acutiùs. iun. gl. 26. diſt. Hoſt. in ſum. lo. tit. de Bigam. non ord. num. 5. & 6.* vbi multas rationes colligit propter quas bigami non ordinantur, & eſt comm. ſent. licet *S. Hieron. in Epiſt. ad Oceanum* teneat contrarium.

Triplex autem eſt bigamia, *gl. in c. 2. de Big. non ord.* Vera, cum quis duas vxores veras, alteram nimirum prima mortua, habuit, & cognouit. *c. ſi quis. 33. diſt.* nec ſufficit quod contrahat, ſed etiam quod conſumet matrimonium; multominus ſufficerent ſola ſponſalia etiam cum pluribus, hæc enim nullam inducunt bigamiam. *Ar. v. bigamia. num. 2. Nau lo. cit. nu.* 195.

Interpretatiua bigamia dicitur, cùm quis contrahit cum vidua. *c. maritum. cit. 33. diſtinct.* nimirum corrupta per alium, nam ſi fuerit deſponſata tantum alteri, ſed matrimonium ex aliqua cauſa non fuerit conſumatum, nulla ſequetur bigamia. Corruptam etiam vulgo, ſeu meretricem publicam ducens, vel vxorem propriam cognoſcens quam ſcit commiſiſſe adulterium, ſimili genere bigamiæ ligatur: corruptam verò per ſeipſum qui ducit, vel ipſemet ſiue ante matrimonium, ſiue ſtante matrimonio plures cognoſcens, non efficitur bigamus. Scurrilem item ſeruam, ſeu publicam fabularum actricem ducens tanquam de bigamia huiuſmodi ſuſpectus, promoueri non debet. *c. ſi quis viduam. 34. diſt.*

Similitudinaria bigamia eſt, cùm aliquis in ſacris ordinibus conſtitutus, vel poſt votum ſolemne religionis, caſtitatis contrahit de facto, & conſumat matrimonium. Et tum vltra bigamiam huius tertij generis quæ ipſo facto contrahitur. *c. à nobis. de bigam. non ord. Angel. Armil. v. bigamia. Nau. loc. ſup. cit.* etiam nullum eſt matrimonium. *c. omnium. 32. diſt. c. 1. de cler. coniug.* & excommunicatio incurritur. *Clem. vn. de conſang. & affin.*

Inuitus quoq. nemo debet ordinari, 8 & ordinans inuitum ſuſpenditur ab officio ſuo per annum. *c. 1. 74. diſt.* Diſtinguendum eſt autem de inuito. Nam aut non reclamauit voce, vel ſigno, nec illi adhibitus fuit metus qui caderet in conſtantem: & talis præſumitur voluntariè feciſſe, nec ordinator incurret pœnam, ordinatuſq. ligabitur Sacramento ordinis. *c. ſeruus. 54. diſt.* Si verò reclamauit, adhuc eſt diſtinguendum, quod aut reclamanti adhibita fuit coactio cum comminatione verberum, pœnarum, quæ elicerent metum cadentem in conſtantem, & tum imprimeretur quidem character. *arg. text. c. de iud. eis. 45. diſt.* nam licet conditionaliter conſentiat, conſentit tamen, coacta enim voluntas, voluntas eſt. *c. merito. 15. q. 1. S. Th. 1. 2. q. 6. art. 6.* non tamen præiudicaret ordinato quin poſſet reclamare, & liberari voto continentiæ, niſi poſtmodum metu liberatus ratam habuerit ordinationem. *c. perlatum. c. cum dilectus. de his quæ vi metuùe. c. veniens. de ſponſal. Turrecrem. diſt. 74. in princip. Archid. ib. in c. vbi iſta. Syluеſ. v. ordo 4. num. 1. Calder. conſ. 1. qui cler. vel vou. Sanchez. de matrim. lib. 7. diſp. 29* & licet hoc ſit maximè controuerſum apud Doctores, quinimò contraria opinio videa- 9

tur magis communis, vt de communi teſtatur. *Abb. in c. maiores. §. item quæritur. num. 7. de baptiſ. Petr. de Rauen. in comp. iur. can. tit. de baptiſ.* tñ pro hac noſtra militant plures rationes, quas colligit *Cæſ. de Graſ. deciſ. 20. aliàs. 2. de his quæ vi metueſuè.* hæcque ſeruatur de cõmuni ſtylo, & conſuetudine Cancellariæ Rom. de quo ſtylo teſtatur *Hieron. Paul. in pract. Cancel. Couar. in epit. 2. p. c. 6. §. 3. ſub nu. 1. Rot. deciſ. 560. & 562. p. 1. diuerſ.* hocq. iudicatum fuiſſe in Rot. ead. refert *Cæſ. de Graſſ. lo. cit.* Et idem tenendum de infante, vel dormiente, vel
10 amente: recipiunt enim characterem ſi ordinentur. vt *S. Th. in 4. ſent. diſt. 25. q. 2. art. 1 Card. in Clem. 1. de ætat. et qual.* reclamare tamen poſſent quo ad continentiam. *Innoc. in c. vel non eſt compos. de ætat. & qual. Hoſt. ib. S. Th. lo. cit. q. 3. Abb. in c. vn. de cler. p ſalt. prom. n. 3.*

Vlterius ſi reclamauit in terrore, vel metu adhibito qui non caderet in conſtantem, licet, & hoc modo nemo deberet ordinari, ſi tamen ordinetur, & character imprimetur, & ordinatus tenebitur voto caſtitatis. *c. cùm dilectus. de his quæ vi metuſuè. cit.* Quod ſi coactio fuerit abſoluta, & reclamatio abſoluta, ita vt opponatur obex contrariæ voluntatis, nec character imprimitur, nec ordinatus recipit ligamen ordinis. *c. de Iudæis. 45. diſt. cit. c. vbi iſtc. 74. diſt. c. maiores. de baptiſ.*

Ex cauſa tamen poſſet quis cogi ad ſuſcipiendum ordines, vt ſi obtineat beneficium requirens certum aliquem ordinem: talis enim cogi poteſt ſaltem ſubtractione fructuum, priuatione beneficij, vel ſimilibus ad ſuſceptionem ordinum beneficio ſuo annexorum. *c. licet. canon. §. quod ſi. de elect. in 6. Clem. vt hi. de ætat. & qual. Abb. in c. quæris. nu. 6. eo. tit. & in c. extirpandæ. §. qui verò nu. 3. de præb.*

ARTICVLVS VII.

De Illiteratis, & nõ habentibus certũ titulũ non ordinandis.

1 *Literatura quæ requiratur ad ordines.*
2 *Scientia non præſumitur niſi probetur.*
3 *Miniſtrans in ordine quem non habet quomodo incurrat irregularitatem.*
4 *Ordinari nemo debet niſi habeat prouiſionem ſufficientem.*
5 *Ordinatus ſine titulo quas pœnas incurrat.*
6 *Epiſcopus tenetur de facto examinatorum ſuorum.*
7 *Epiſcopus quando non tenetur prouidere ordinatum ſine prouiſione.*
8 *Ordinans, & ordinatus cũ pacto de non petenda prouiſione, incurrit ſuſpenſionẽ.*
9 *Regulares non profeſſi non poſſunt ordinari ſine prouiſione.*
10 *Soc. IESV Patres cenſentur profeſſi poſt emiſſa vota ſimplicia.*
11 *Ordinari quis non poteſt ad manuale beneficium.*
12 *Beneficium, ad quod aliquis ordinatur, dimitti non poteſt.*
13 *Reſignati beneficium ad quod fuit promotus competit actio ſpolij.*
14 *Ordinari quis poteſt ad prouiſionem ſui patrimonij.*
15 *Ordinari quis poteſt ad minores ordines, licet non habeat prouiſionem.*

ILliterati prohibentur ordinari. *c. illiteratos. 36. diſt. c. fin. de ætat. & qual.* & cenſetur irregularis illiteratus. *Suarez. de cenſ. diſp. 51. ſect. 1. nu.* 8. Diuerſa autem literatura ſecundum ordinũ diuerſitatem requiritur. Et ad primam quidem tõſuram ordinandus ſuffi[illegible]t ſi ſciat fidei rudimenta. *Conc. Triden. ſeſſ. 23. c. 4. de
reform.* Ad alios minores ordines pro- 1
mouendi, ſaltem Latinam linguam intel-

ligere

ligere debent.*id Con.ib.c.5.& 11.*

Ad ſacros maiores ordinãdi, ſcire debent ea quæ exercendo eorum ordini ſunt neceſſaria,*id Conc.ib.c.13.* Ad preſbyteratum talis ſcientia requiritur, vt ordinatus ſacramenta adminiſtrare, & populum in his quæ ad ſalutem ſcitu neceſſaria ſunt, inſtruere valeat. *id Cõc.ib. c.14.* maximè verò ſi ordinatur ad beneficium ſeu officium habens adnexũ exercitium curæ animarum, alioquin enim promouẽdus ad aliquod ſimplex beneficium, admitti poſſet ad ordinem preſbyteratus dummodo habeat ſcientiam competentem qua deſeruire poſſit illi beneficio.*c.ſedulo.38 diſt. Abb.de Ferrar.in c.1.de celeb.miſſ.q.27.*

Non præſumitur autẽ quis ſciens niſi probetur. *c.ſi forte.iun.gl.v.ſcientiæ.de elect.in 6. Feli.in c.fin.de præſump. Menoch.de præſump.lib.6.præſump.91. nu. 18. Pariſ.de reſig.lib.10. q.3.nu 64. Gonzal.ſup.8.reg.Canc.gl.4.n.105* Et ſic de alijs qualitatib. extrinſecis, vt idoneitate ad aliquid agendũ, ætate quoque, natalibus, hæc.n.etiã in dubio non præſumuntur niſi probentur. *Abb.in c.cùm in iure.nu.2.de elect.* Tanto magis ſi idoneitas requiratur à lege, tunc.n.non præſumitur, ſed eſt probanda etiam in perſona omni exceptione maiori. *Alex.conſ. 44.n.2.vol.4. Dec.conſ.3.col.4. Alciat. de præſump.Reg.3.præſump.3.Maſc.de prob.concl.878.* licet aliæ idoneitates intrinſecæ in dubio præſumantur ineſſe. vt in dubio præſumitur quis ſobrius, iuſtus, & ſimilia.*Fel.lo.cit.& DD.cit. Lãbert.de iurep:p.1. lib.2.art.2.q.10.nu.4.*

Non debent item ordinari qui in ordinibus malè ſuſceptis, vel nondum ſu-
5 ſceptis miniſtrarunt. *c.1.& 2.de cler.nõ ord.miniſ.* ſi nimirum quis miniſtrauerit ſolemniter, cũ cerimonijs & veſtibus tali Ordini deputatis, & in actu propriè & ſpecialiter illi ordini deputato, ita qđ exerceri non poſſit niſi ab habente eum Ordinem; aliàs enim ſi miniſterium aliquod fecerit non tanquam in illo ordine conſtitutus, ſed quia miniſterium illud in alio minori ordine vel ẽt per laicum exerceri conſueuit, non cadit ſub hanc prohibitionem: Vt cũ ſubdiaconus Euãgelium cantat ſine manipulo in defectu diaconi, vel miniſtrat quis ad altare tanquam nudus miniſter, talis.n.non efficitur propterea irregularis: ſicut neq; laicus incurrit aliquam irregularitatẽ miniſtrans in ordine quem non habet, cùm iura loquãtur ſolum de clericis, nec poteſt extendi ex identitate rationis, cum ſit pęnale. *Vgolin.de cenſ. Tab.1.lib.14. c.6. §.1. Angel.v.irregularitas. nu.38. Quaran.v.ordo.limit.2.ad extrauag.Pij PP.11.* Imò hanc prohibitionem nonniſi ad ſacrificium Miſſæ extendi, & non ad confeſſiones audiẽdas, vel Baptiſmũ miniſtrandum cenſent pleriq; DD. licet tales quoque alijs pœnis poſſint puniri. *Syluest.v.confeſſor.1. Ledeſma.in 4.p.2. q.7.Cornel. à lap. in Epiſt. Iacobi. c.5.v. 16. Angel.v.irregularitas.n.38. Quaran. v.ordo.limit. 2.ſuper extrauag. Pij II.*

Titulum ſeu beneficium Eccleſiaſticũ ſufficiens ad ſuſtentationem non habentes, ordinari quoq; prohibẽtur.*cit.Conc. Trident.ſeſſ.21.c.2.de ref.* Quam autem 4
pœnam incurrat faciens ſe ordinari ſine titulo vel prouiſione ſufficienti, controuerſum eſt. Nam quidam volunt talem incurrere ſuſpenſionem ipſo facto, authoritate. *text.c.neminem. c.ſanctorum. 70.diſt.* quæ iura licet fuerint correcta per *c. cum ſecundum. de præb. vt notat. gl.fin.in cap.non liceat.ib.de præb.* tamen per Conc. Trident. lo.cit. videntur fuiſſe iterum renouata, cum indiſtinctè Conc. ib. loquatur de iuribus antiquis *Maiol. de irregu.lib.4.c.15. Burgaſ. de irreg.tit. de diſpenſ.p.1.q.5.nu.24. Nauar.conſ.1. de conſt.q.16.in fine.* Non tamen conſtat de huiuſmodi mente Concil. cit. Imò S.Cong.interpretum eiuſdem Conc.declaraſſe, quod Conc.lo.cit.ſolum.*cit.cap. cum ſecundum.* & non alios Canones innouauerit, teſtatur *Henriq.in ſum.lib.13. de excomm.cap.37. Tolet. in ſum.lib.1. c.48. Pariſ.de reſig.lib.2.q.6.nu.18.Gonzal.lo.ſup.cit.gl.5.§.10. num. 24.* Quæ declaratio videtur magis conuenire iuri cõmuni, cum de iure in pęnalibus benignior

gnior

gnior interpretatio ſit tenēda. *Reg. odia. Reg. in obſcuris. Reg. in pœnis. de reg. iur. in 6. gl. communiter recepta. in Clem. 2. v. in eiſdem. de ætat. & qual. Achil. de Graſ. deciſ. 161. Mohed. deciſ. 329. ilids 1. de ſequeſt. poſſ.* & legum interpretatione pœnæ molliendæ ſunt non augēdæ. *L. interpretatione. ff. de pœnis. Bald. in*
5 *l. cum proponas. C. de bæred. inſtit.* Vnde potius tenendum eſt non incurrere ipſo facto ſuſpenſionem ordinatum ſine prouiſione ſufficienti, ſed quod ordinator teneatur illi prouidere de beneficio iuxta diſpoſitionem. *c. Epiſcopus. & c. cum ſecundum. cit. de præb.* In tantum autem adhæret ordinatori huiuſmodi obligatio, vt etiam tranſeat ad ſucceſſores ipſius: ita quod ſi ipſe ordinator non prouiderit ordinato ſine titulo, ſucceſſores in Epiſcopatu prouidere tenebuntur. textus expreſſus *cit. cap. cum ſecundum. Abb. ib. nu. 9.* Et quidem obligatur ordinator ad huiuſmodi prouiſionem, licet ipſe non fuerit in culpa ordinando ſine titulo, ſed quia examinatores ab ipſo de-
6 putati hoc non aduerterint: tenetur. n. ipſe de facto ſuorum examinatorum. *c. ad hæc. iun. gl. v. examinentur. de off. Archid.* & caſu quo examinatores ob eorū culpam tenerentur ad prouiſionem, ſi non eſſent ſoluendo, adhuc ordinato pateret recurſus ad ipſum ordinatorem. *gl. cit. Abb. ibi. num. 2.* Si nimirum ordinatus accepit ordines bona fide ab ordinatore ſciente vel ſcire debente illum
7 non habere prouiſionem: alioquin ſi ipſemet fuit in culpa decipiendo ordinatorem, vel aſſerendo veriſimilibus documentis ſe habere prouiſionem ſufficientem, Epiſcopus non teneretur ipſi prouidere. *Dec. in cit. c. Epiſcopus. nu. 24.* ne videlicet abſque ſua culpa puniatur Epiſcopus. *c. cognoſcentes. de conſt.* & ne ordinatus ex fraude ſua reportet commodum, fraus enim & dolus nemini debent patrocinari. *c. ſedes Apoſtolica. in fin. de reſcrip.* Imò fraude tali promotus incurret ſuſpenſionem ipſo facto, nam quoad hunc caſum per *cit. cap. cùm ſecundum.* non fuiſſe reuocata. *c. neminem. c. ſanctorum.* tenet *Dec. poſt. Ant. de Butr. in c. non liceat. nu. 30. de præb.* imò innouatos fuiſſe quoad hoc dictos canones per Concil. Trid. deducit *Nau. conſ. 15. nu. 2. & conſ. 46. num. 3. de temp. ord. in antiq. Pariſ. lo. cit.* licet *Abb. in cit. cap. non liceat. num. 3.* teneat contrarium, & fuiſſe reuocata iura dicta etiam quoad hunc caſum ex rationibus per eum ib. allatis. Sed ſtante tali dubio tutius eſſet ſic ordinato petere abſolutionem à ſuſpenſione. *arg. tex. c. ſi quis. in fin. diſt. 7. de pœnit. c. ad audientiam. de homicid. c. iuuenis. iun. gl. v. dubia. de ſponſal.* alioquin ad minus ſuſpendi poſſet ab ordinatore, vel puniri etiam pœna arbitraria. *Gonzal. lo. ſup. cit. nu. 19.*

Similiter non teneretur ordinator ad prouiſionem illi, quem ordinaret ad præſentationem alterius, ſed præſentans deberet prouidere. *c. cùm ſecundum. cit. de præb. c. ſi Epiſcopus. eo. tit. in 6.*

Si autem ordinaret accepta promiſſione ab ordinato de nonpetenda pro- 8
uiſione, tam ordinans quàm ordinatus promittens incurreret ſuſpenſionem ipſo iure: ordinatus quidem ab ordine ſuſcepto, ordinator verò à collatione ordinum. *c. penult. de ſim.* Similiter & præſentans aliquem ordinandum ad ſuam prouiſionem accepto promiſſo de non petenda prouiſione, ipſo facto incurrit ſuſpenſionem ab exequutione ſuorum ordinum, donec fuerit à Papa abſolutus. *tex. lo. cit. de ſim. Innoc. Abb. ib. Marol. lo. cit. de irreg. 2.*

Ampliatur autem dictum principale de non ordinandis non habentibus titulum, vt neq; Regulares non profeſſi poſſint ordinari ſine titulo: quinimo iſti ma- 9
iore prohibitione ligantur, & contrauenientes incurrunt ſuſpenſionem ipſo facto ex conſtitutione Pij V. vt ſequitur.

Romanus Pontifex ſacrorū Conciliorū auctor, & interpres, illa quæ in hmōi Concilijs à prudentibus Patribus in ſpiritu ſancto legitimè cōgregatis, ſalubriter ſancita ſunt, pro ſui Paſtoralis officij debito, dū æquitas, honeſtas, & decus ſuadet, ſicuti declarare & moderari, ita ėt
ad

ad alios caſus extendere conſueuit. Sanè cùm nō deceat Diuino miniſterio adſcriptos cum Ordinis dedecore mendicare, aut ſordidum aliquem quæſtum exercere, Sac. Trid. Concilio inter alia decretum fuit, ne quis deinceps clericus ſæcularis, quamuis alias moribus, ſcientia, & ætate eſſet idoneus, ad ſacros ordines promoueretur, niſi priùs legitimè conſtaret, eum beneficium Eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſtè ſufficeret, pacificè poſſidere, vel alias ordinari non poſſet, niſi iuxta decreti ab ipſo Concilio deſuper editi formam & tenorem.

Cùm autē nulla in huiuſmodi Decreto religioſorum Clericorum mentio facta fuerit, ac propterea nonnulli (vti moleſtè accepimus) certorum Ordinum Religioſi ſeu Canonici vel Clerici, intra clauſtra monaſteriorum ſeu domorum, more Regularium in communi viuentes, qui nunquam ſeu non niſi ad certum tēpus profeſſionem emittunt, & ex clauſtro exire vel dimitti, ad ſæculum redire liberè & licitè poſſunt, religionis prætextu, abſque titulo ſufficientis beneficij, nec iuxta dicti decreti tenorem ad ſacros Ordines ſe promoueri prætendunt, & à nonnullis Epiſcopis paſſim promoueantur, atque inde plerumque illud inconueniens eueniat, vt ſic promoti, & à clauſtro exeuntes, & per ſæculum vagantes, vel mendicare, vel ſordidum quæſtum exercere, non ſine ipſorum dedecore, ac Ordinis vilipendio, & quàm plurimorum Chriſti fidelium ſcandalo cogātur. Nos igitur, qui ſingulorum Dei miniſtrorum honorem & decus, (quantum in nobis eſt) ſinceris exoptamus affectibus, motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac perpetuò valitura ſanctione decretum prædictum de Clericis ſæcularibus loquens, ad omnes & ſingulos, etiam cuiuſcunque Ordinis Clericos religioſos, ſiue ſæculares more religioſorum viuentes in communi non profeſſos, harum ſerie extendimus & ampliamus, ac religioſis & alijs prædictis non profeſſis, vt ad ſacros Ordines promoueri, nec non omnibus & ſingulis Venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, gratiam & communionem ſedis Apoſtolicæ habentibus, vt Ordines ipſis huiuſmodi Religioſis perſonis impendere, niſi obſeruata forma dicti decreti, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub indignationis noſtræ pœna, interdicimus & prohibemus, ac contrafacientes per annum à præſtatione talium ordinum ſuſpendimus. Statuentes & decernentes, promotiones quarumlibet religioſarum perſonarum prædictarum ad ordines huiuſmodi contra ipſius decreti Conc. Trid. formam, etiam cuiuſuis licentiæ illis ab Apoſtolica ſede, vel illarum ſuperioribus, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, & præeminentiæ exiſtant, etiamſi Pontificali dignitate fungantur, vel Cardinalatus honore præfulgeant, conceſſæ prætextu factas, executione prædictorum ordinum omnino carere, nullasque prorſus & irritas exiſtere, ſicque promotas perſonas in altari miniſtrare non poſſe. Quinimo miniſtrantes priuilegijs, exēptionibus, immunitatibus, & alijs gratijs Clericis conceſſis omnino priuari, & irregularitatis, aliasq; in dicto decreto contentas pœnas eo ipſo incurrere, à quibus niſi à Rom. Pont. vel in mortis articulo minimè abſolui poſſint. Non obſtantibus, &c. Dat. Rom. prid. Id. Octobr. Anno 1568.

Nomine autem religioſorum profeſſorum comprehenduntur etiam Patres Soc. IESV, & verè ſunt religioſi profeſſi 10
licet tantum ſimplicia vota emiſerint, & ordinari poſſunt, non obſtante Conſtitutione præmiſſa, vt declarauit *Greg. XIII. Conſtit. ſua incip. Aſcendente. Anno 1584. 8. Kal. Iun. & Greg. XIV. Conſtit. incip. Eccleſiæ Catholicæ. Anno 1591. Kal. Iulij.* Verba autem Conſtitutionis huius Greg. XIIII. quoad hoc propoſitum ſunt.

Quo verò ad reliqua quæ in controuerſiam vocata erant, ſic ſtatuimus, nomen Societatis IESV, *quo laudabilis hic ordo naſcens à ſede Apoſtolica nomina-*

minatus eſt, & hactenus inſignitus, perpetuis futuris temporibus in ea retinendum eſſe, ac Religioſos huiuſmodi poſt emiſſa vota, & ſi ſimplicia, ad ſacros etiam presbyteratus ordines, iuxta Sũmorum Pontificum conceſſiones promoueri poſſe, eiſdemque emiſſis huiuſmodi votis, ad quemuis alium ordinem mendicantium, vel non mendicantiũ (Chartuſienſium duntaxat excepto) tranſire minimè licere: laicos vel alios non ſacerdotes ad ſacerdotium, vel eoſdem, aut qui ſacerdotes ſunt ad profeſſionem, aut cuiuſuis alterius gradus mutationem aſpirare non debere, poteſtatem quoque à Societate dimittendi quoſuis non profeſſos, ab hac ſede Apoſt. ſæpius approbatam, eoſque ab omni obligatione votorum iuxta Conſtitutiones, & diplomata huiuſmodi emiſſorum per dimiſſionem ipſam, per quam vota prædicta ceſſant, liberandi, tanquam rem magni momenti, ad ſocietatis puritatem, & conſeruationem retinendam, omnino ratam, intactam, & illibatam eſſe volumus, &c.

Quod adnotare placuit, quia à pleriſq; harum Conſtitutionum ignaris, hoc in dubium vocari conſueuit.

Ampliatur item, vt nõ poſſit quis pro-
11 moueri ad beneficium manuale, vel vicariatum ſeu ſeruitium alicuius Eccleſiæ temporale. *Maiol. de irreg. lib. 4. c. 13. n. 4.* neque ad titulum Seminarij, niſi promoueatur quis ad ſeruitium perpetuum beneficij ſeminario vniti, vel ad ſeruitiũ ſeu vicariatum perpetuum alicuius Eccleſiæ. Vicariatus enim perpetuus habetur loco tituli. *Abb. in c. Michael. de fil. presb. Maiol. lo. cit. num. 2. Pariſ. lo. cit. de reſig. lib. 2. q. 6. nu. 33.* Quod autẽ *Quaran. v. ordo.* refert reſcriptum Sixti V. ad Patriarcham Venet. vt ordinare poſſit ad ſimplicia Eccleſiarum ſeruitia, illud fuit indultum ſpeciale illi loco, nec trahendum in exemplum, ideo prætermittendum putauimus.

Ampliari adhuc poteſt, vt ſic ordina-
12 tus beneficium ſeu titulum ad quem fuit ordinatus, dimittere non poſſit, niſi habita alia ſufficiẽti prouiſione. *Conc. Trid. lo. cit. ſeſs. 21. c. 2. de refor. Nau. ci. conſ. 14. nu. 2. de temp. ord.* hocque communiter practicari teſtatur *Pariſ. lo. cit. nu.*
35. Vnde & reſignatio talis beneficij nõ 13
facta mentione quod ad illud fuerit promotus reſignans, eſſet omnino nulla, & reſignanti competeret actio ſpolij: vt fuiſſe declaratum à S. Cong. Conc. & deciſum in Rot. coram Millino. 19. Nouembr. 1602. in vna Aret. teſtatur *Gonzal. cit. gl. 5. §. 10. num. 35.* hocque idem reſolutum fuiſſe in eadem Rot. coram Orano, menſe Maij. 1588. in vna Salamant. & in alia Iſpalen. coram Platta, 17. Iunij eod. anno teſtatur *Pariſ. lo. cit. num. 39.*

Limitatur autem idem dictum primo, vt non procedat inſtante neceſſitate vel
vtilitate Eccleſiæ: nam tum licet ordinã- 14
dus non habeat titulum ſeu beneficium, promoueri tamen poteſt arbitrio Epiſcopi ad penſionem vel patrimonium, ſi illud habuerit ſufficiens. *c. Epiſcopus. iun. gl. v. ſubſidium. c. tuis. iun. gl. v. de patrimonialibus. de præb. Conc. Trid. lo. cit.* Nomine autem patrimonij intelligi poſſunt quæuis facultates, ſiue ex patrimonio, ſiue ex induſtria propria, ſiue ex donatione aliqua quæſitæ, dummodò ex illis poſſit ordinatus hábere alimenta, hoc enim ſolum attenditur *Dec. in cit. c. Epiſcopus. nu. 6. de præb. Nau. cit. conſ. 13. nu. 1. de temp. ord. Pariſ. lo. cit. nu. 9. & ſeq.* Et patrimonium ſeu facultates huiuſmodi poſtmodum renunciari non poſſent, niſi habita alia prouiſione ſufficienti, quemadmodum & de titulo beneficij diximus. *Conc. Trid. lo. cit. Abb. in cit. c. tuis. nu. 8. de preb. Dec. lo. cit. nu.* 20. vbi deducit talia bona gaudere immunitate Eccleſiaſtica. Quod autem patrimonium ſeu facultates debeant dici ſufficientes ad ſuſtentationem, remanet iudicis ordinatoris arbitrio. *arg. l. 1. ff. de iur. delib.*

Limitatur ſecundò, vt non procedat 15
in minoribus ordinibus: iſti enim conferri poſſunt non habenti titulum. *Hoſt. in ſum. à nu. 6. §. & qualiter. verſ. puto verius.*

verius. de presb. Pariſ. lo. cit. nu. 4. vbi dicit, hoc eſſe receptum communi praxi.

Limitat etiam *Gouzal. lo. ſup. cit. gl.* 4. *n.* 36. quoad perſonam graduatam & literatam, vt poſſit promoueri abſq; titulo: quia nimirum tali non ſit defutura decēs ſuſtentatio, hocque reſpondiſſe dicit Salamant. & Complut. Academias. Sed hęc doctrina cõtrariatur apertè Conc. Trid. *lo. cit.* quod expreſsè de huiuſmodi quoque perſonis qualificatis, diſponit in illis verbis: *quãuis alias ſit idoneus, moribus, & ſcientia, & ætate.* praxiq; communi non ſeruatur dicta ſententia Gonzalezij.

ARTICVLVS VIII.

Quomodo ſint Ordines conferendi.

1 *Epiſcopus non poteſt ordinare in Diœceſi non ſua.*
2 *Ordines conferri non poſſunt extra tempora à iure ſtatuta.*
3 *Societatis IESV Patres quando ordinari poſsunt extra tempora.*
4 *Ordinandi quomodo debeant examinari.*
5 *Parochianorum aſsertioni de vita promouendi creditur.*
6 *Ordines ſacri conferri non poſsunt niſi in Miſſa.*
7 *Ordines ſuſcipiendi poſt temporum interſtitia.*
8 *Regularis ſuperior diſpenſare non poteſt ſuper interſtitijs.*
9 *Ordinator & ordinatus qualem debeant habere intentionem.*
10 *Ordine in conferendo an ſit neceſsaria traditio inſtrumentorum materialium.*

PRæmitti debet proceſſus intimatorius, & publicari per menſem ante tempus celebrandæ ordinationis, diesque & locus celebrationis notificandus, vt praxi omnibus nota ſeruatur.

Locus autem celebrandæ ordinatio-
1 nis debet eſſe in propria Diœceſi, in aliena enim Diœceſi Pontificalia exerceri non poſſunt, niſi de licentia diœceſani: alioquin & Pontifex ab exercitio Pontificalium, & ordinatus ab exercitio ordinum quos ita reciperet, eſſent ipſo iure ſuſpenſi. *cit. Concil. Trid. ſeſs.* 6. *c.* 5. *de ref. & Nau. conſ.* 69. *de ſent. excom. in antiq.* vbi etiam Epiſcopum qui in aliena Diœceſi benedixit corporalia, dicit fuiſſe ſuſpenſum. Imò & Archiepiſcopũ non poſſe exercere Pontificalia in Diœceſi ſui Suffraganei, alioquin incurrere eandem ſuſpenſionis pęnam ſæpiùs declarauit S. Cong. Concil.

Locus item debet eſſe Cathedralis Eccleſiæ, vel ſi ex cauſa alibi in Diœceſi propria ordines celebrari contigerit, eligi debet Eccleſia dignior, & adhiberi præſentia cleri illius loci, *id. Conc. ſeſs.* 23. *c.* 8. *de reform.*

Tempora à iure ſtatuta conferendis
ſacris ordinibus ſunt, quatuor ſabbatha 2
quatuor temporum anni, & ſabbathum ante Dominicam paſſionis, & ſabbathũ aliud hembdomadæ ſanctæ. *c. de eo. de temp. ord. Hoſt. in ſum. eo. tit. nu.* 3. Et ordinatus extra hæc tempora efficeretur ſuſpenſus ipſo iure ex Conſtit. Pij II. ſupra relata. Ordinator tamen nullam pęnam incurreret ipſo facto, cùm non ſit in iure expreſſa, ſed poſſet puniri. Nec pęnæ Conſt. Six. V. ſuper hoc editæ illũ afficerent, cùm illa Conſtit. ſit reuocata & reducta ad terminos iuris & Concil. Trid. à Clem. VIII. alia Conſt. quæ infra referretur. Ordines tamen minores conferri poſſunt etiam extra hæc tempora quolibet die dominico vel feſto, nonniſi de mane, dummodo ordinatio non inſtituatur tam frequens, vt videatur generalis ordinatio. *tex. & Hoſt. loc. cit. Nau. conſ.* 47. *de temp. ord. in antiq.* Patribus item Societatis IESV Greg. XIII. indulſerat vt poſſint ordinari

ad

Digitized by Google

ad quoſuis ordines etiam maiores extra tempora prædicta à iure ſtatuta, quod indultum quoniam continet plura neceſſaria circa ordinationem eorundem Patrum, hic referendum voluimus, vt ſequitur.

Greg. Papa XIII. Seruus ſeruor. Dei.

Ad Futuram rei memoriam.

Pium & vtile Societatis IESV inſtitutum, non patitur certa quædam ab ijs qui ſub eius vexillo atque diſciplina ſalutari militant, obiri, quæ in ſacris ineundis generaliter præſcribuntur. Quocirca, cum dictæ Societatis ac diſciplinæ alumni, nulli Eccleſiæ, nulliuè loco certo mancipati ſint, vt ibi permaneant, ſed veluti viatores omni tempore parati, expectanteſque diem & horam, qua uel ad extremas orbis regiones cùm venit vſus emittantur, vbi quiſque pro captu ſuo & iuxta datam ſibi à Domino ſapientiam ſeſe in vinea Domini excolenda exerceat; eiuſque rei cauſa, fel. record. Paulus PP. III. Præpoſito eius ſocietatis cõceſſerit, vt idoneos, & cõprobatos ab ipſa ſocietate quibuſcũque mallet Catholicis Antiſtitibus gratiam, & communionẽ ſedis Apoſtolicæ habentibus præſentare poſſet, qui illos ſic præſentatos abſq. vlla promiſſione, vel obligatione ad ordines huiuſmodi promouerent. Nonnulli tamẽ Antiſtites poſt Concil. Trid. decreta, eos ſic præſentatos, prius in cuiuſq. tã minorum quàm ſacrorũ huiuſmodi præſcripto munere exercitatos, temporũ determinatorum poſt ſuſceptos præſcriptum finem, antequã ad ſuperiores ordines aſcendant omnino expectandum, eoſq. in eorundem ordinũ functionibus, choriq. officijs plenè inſtructos, & deniq. ſuper eorundem vitę, moribus, ætate, & natalibus, ad parochi inquiſitiones, aut alias teſtimoniũ, & certa alia requiſita habenda obligatos eſſe contendunt, quamuis non niſi ad eoſdem ordines ſuſcipiendos numeris alioqui omnibus idonei dimittantur. Nos his incommodis quantum in nobis eſt occurrere volentes, omnibus Epiſcopis, & alijs Antiſtitibus præſentibus & futuris in perpetuum pręcipimus atque interdicimus, ne ab huiuſmodi promouendis, qui licentiam à Prępoſito generali dictę Societatis pro tempore exiſtente, vel ab eo delegatis habuerint, quicquam prædictorum requirant, vel exigant, ſed ipſos etiã abſque vlla functione in ordinibus ipſis, interſtitiorumque ad illos ſuſcipiendos obſeruatione, aut inquiſitione de cantus, officijs & ceremonijs Eccleſiaſticis idoneitate, proprij Ordinarij licentia, & alijs in alijs requiſitis, ad minores, ac etiã extra tempora à iure ſtatuta, tribuſque Dominicis, vel alijs feſtis diebus etiam continuis, ad ſacros etiam presbyteratus ordines promoueant, ac ſi illi omnibus requiſitis pręditi eſſent.

Nos enim illis ordines omnes prædictos ſic ſuſcipiendi, ac pręd ictis Antiſtitibus eos ipſis conferrendi facultatẽ tribuimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcunque. Pręſentis autem gratiæ communicationem, omnibus alijs etiam qui ſua priuilegia cum ipſa ſocietate copioſe participant, participareque poterunt, quomodolibet in futurum fieri omninò prohibemus. Cæterum quia difficilè eſſet præſentes quocunque illis opus erit deferre, volumus vt eorundem præſentiũ tranſumptis manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, ſeu etiam dicti præpoſiti munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra illud adhibeatur, quæ ipſis præsẽtibus adhiberetur, ſi eſſet exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Tuſculi. ſub annulo Piſc. die 22. Sept. 1582. Pont. Ann. 2.

Notandum tamen illis tantùm ex Societate hoc priuilegium ſuffragari, quibus hoc conceſſerit generalis Præpoſitus iſtius Societatis vel eius delegatus. Vnde ordinator ſemper poteſt adhuc inquirere de hac conceſſione: parcior enim eſt in iſtis P. Præpoſitus Generalis, & rariſſimè licentiam dat, præſertim quoad ordinationes extra tẽpora praxi moderna vix vtatur, & quoad recipiendos ordines à non proprio Diœceſano. Imò & quoad alia ſingulariora priuilegia

eidem

eidem Societati conceſſa, ſemper poteſt requiri conceſſio illis vtendi Præp. Generalis: illi enim ſoli conceduntur ſimiles gratiæ communicandæ pro neceſſitate in alios. vt etiam notat *Rot. deciſ. 80. p. 4. diuerſ.*

Tempore adueniente præfixo, examinari debent ordinandi. *c. nullus. c. quando. 24. diſt. Conc. Trid. cit. ſeſſ. 23. c. 7. de reform.* deponendos enim iura ſtatuunt eos, qui nō examinati ordinantur. *c. vlt. diſt. cit.* imò incurrunt ſuſpenſionem ipſo facto, nec habent executionem ordinis, donec per Epiſcopum fuerint diſpēſati. *cap. veniens. de eo qui furt. ord.* Et ſi ab Epiſcopo ante inceptam ordinationem inhibitum fuerit, vt ex præſcripto Pōtificalis Rom. obſeruari ſolet, ne quis ad ordines accedat non examinatus, nec approbatus, ſub pęna excommunicationis, ordinatus contra huiuſmodi prohibitionem incurreret excommunicationem. & ſi poſtmodum miniſtret in ordine ſic ſuſcepto, priuſquam abſoluatur ab excomm. incurrit ſuſpenſionem non niſi à Papa diſpenſandam. *cit. c. veniens. cap. innotuit. lo. cit. Abb. in eo. cap. veniens. num. 3.* vbi dicit cum tali diſpenſari adhuc poſſe per Epiſcopum vt miniſtret in ordinibus prius legitimè ſuſceptis. ad hoc *Reginald. in prax. pœnit. tit. 3. tract. 2. num. 183.*

4 Diuerſum autem examen ad cautelam maiorem eſt inſtitutum. Primum dici poteſt vno menſe ante ordinationem in loco patriæ, ſeu in parochia ordinandi, per parochum ſeu alium cui id committere voluerit Epiſcopus faciendum, quod redactum in ſcripturam occluſo rotulo ad Epiſcopum eſt remittendum *cit. Concil. lo. cit. c. 5.*

Secundum examen feria quarta & ſequentibus diebus immediatè præcedentibus diem ordinationis fieri debet. *id. Concil. ib. c. 7. Rebuff. in prax. in Reg. de cler. non legit. prom. gl. 4. num. 12.* Et hoc examen de iure ſpectat ad Archidiaconum. *c. ad hæc. c. vt noſtrum. de off. Archid. Innoc. ib. Hoſt. in ſum. de ſcrut. in ord. nu. 4.* eſt enim primus prælatus poſt Epiſcopum & de iure cenſetur Vicarius Epiſcopi, vt notat *Abb. in c. 1. nu. 1. lo. cit. de off. Archid.* Poteſt tamen Epiſcopus etiam alijs viris peritis hoc demandare. *c. quando. 24. diſt. gl. in cit. cap. ad hęc. Abb. lo. cit. & in c. 2. de exceſſ. pręl. num. 4.* vbi dicit tum demum aliquam functionem ſpectare ad Archidiaconū, cùm illam habuerit ex ſpeciali iure vel conſuetudine, aliàs non.

Ipſemet etiam Epiſcopus poſſet præſidere examini, ſua enim intereſt ne indigni ordinentur, & ipſe tenetur ex culpa examinatorum. *gl. v. examinentur. in c. ad hæc. cit.* Et rigoroſè hoc examen inſtitui debet. *c. conſtitutus. de purg. can. c. cùm in cunctis. de elect.* ſimplici tamen aſſertioni parochianorum teſtificātium de bona fama ordinandi ſtatur: præſertim ſi teſtificantur de honeſtate morum, quia nimirum cum huiuſmodi atteſtatione concurrit iuris præſumptio, qua quilibet præſumitur bonus niſi probetur malus. *c. cùm deputati. de iudic. c. dudum. de præſump. l. cum pater. §. rogo. ff. de leg. 2.* & dat rationē *Hoſt. lo. cit.* quia virtutes naturaliter homini cenſentur ineſſe maximè poſt baptiſmum. *c. 2. diſt. 4. de conſec.* doctrina verò non præſumitur, ſed debet probari per examen vti quid extrinſecus adueniens. *c. ſi fortè. de elect. in 6. Gemin. ib.* idq; de ſtylo Curiæ. *Maſcard. de prob. concluſ. 877.* Vnde neque Regulares excuſari poſſunt ab huiuſmodi examine. *Conc. Trid. cit. ſeſſ. 23. c. 12. de ref.* Quoad mores tamen & vitam teſtimonium Superiorum Regularium ipſis ſufficeret. 5

Tertius examinis modus ſeruatur ipſo die ordinationis, dum Archidiaconus clara & intelligibili voce monet adſtantem populum, vt ſi quis contra quempiā ex ordinandis aliquid ſciat quod ordines impediret, liberè proponat. Et ibidē inchoando promotionem Epiſcopus interrogat Archidiaconū, num ſciat quos ex catalogo legit ordinādos eſſe dignos: ipſe verò reſpondet, & ſcio & teſtificor quantum humana fragilitas noſſe ſinit, ipſos eſſe dignos. *c. vn. de ſcrut. in ord.* In

qua

qua reſponſione non peccat, licet ipſemet non examinauerit, dummodo ab alijs examinatoribus deputatis ſciat fuiſſe approbatos,& dummodo contra conſcientiam non loquatur.nam ſi ſciret aliquod impedimētum, illud deberet Epiſcopo vel ſecretò nunciare. *Hoſt. lo. ſup. cit.num.5.*

6 Vltra prædicta requiritur circa ordinum collationem, vt in Miſſa conferantur:maiores videlicet,nam minores poſſunt etiam abſque Miſſa conferri etiam à non ieiuno. *Angel.v.ordo.4.num.5.& ordo.7.per totum.num.9. Viuald. de ſacram.ord. diſt.18.num.14.* maiores verò non niſi in Miſſa conferuntur. *c.quod ſicut.de elect.*de neceſſitate videlicet præcepti, non de neceſſitate Sacramenti. *c. quod ſicut.cit.iun.gl.v.diuidatur.Abb. ib.num.12. Armil.lo.cit.*

Requiritur item,vt graduatim ordines conferantur incipiendo à prima tonſura per ordinem, *c.ſi officia.59.diſt.* & accipiens maiorem ordinem omiſſo minori, remaneret ſuſpenſus ab eius exercitio ipſo iure. *c.de cler.per ſalt.prom. Hoſt. ib. & in ſum.eo.tit.nu.2. Victor. de ſacram.ord.num.232.* Non tamen teneretur ad aliud niſi ad ſuſcipiendum ordinē quem omiſit. *Abb.in c.vn.cit.nu.4.* vbi de ordine conferendo de quo dubitaretur fuiſſe collatum, dicit ſequēdam cautelam.*c.2.de Baptiſ.*

7 Seruatis etiam temporum interſtitijs cōferendi ſunt ordines. *c.in ſingulis.77. diſt.* & ad minus vno anno elapſo poſt ſuſceptionem vltimi minoris, demum procedendum ad Subdiaconatū, & iterum poſt annum ad Diaconatum,& alio inſuper interlapſo anno ad Presbyteratum.*cit.Conc.Trid.lo.cit.c.11.& 13.& 14.* Poſſet tamen Epiſcopus diſpenſare ſuper huiuſmodi interſtitijs temporum, vt patet ex *text.Conc.cit.* ad ipſum enim hoc ſpectat. *Nau.conſ.25. de temp.ord.*

8 *in antiq.* Vnde etiam regulares ab Epiſcopo,& non à ſuis ſuperioribus regularibus ſuper eiſdem interſtitijs diſpenſari debent. *Eman. Roder. quæſt. Reg.q.24. art.3.tom.3.* & declaratum fuiſſe à Sac. Cong.Concil. refert *Quaran.lo.ſup.cit. v. ordo.* his verbis.

Cong.Concil.cenſuit ſuperiores Regulares non poſſe diſpenſare ſuper interſtitijs Regularium ordinandorum, ſed id pertinere ad Epiſcopum ordinātem: qui tamen quoad cauſam diſpenſationis iudicium formare debet ex atteſtatione ſuperiorum Regularium.

P. Aemilius Card.S.Marcelli.

Eadem interſtitia remitti poſſe per Capitulum ſede vacante,ſeu per eius Vicarium in caſibus, in quibus poſſet dare dimiſſorias ſeu licentiam ordinandi, teſtatur declaratum fuiſſe ab eadē S. Cōg. Conc.*id.Quaran.v.Capitulū.quaro.10.*

Nullam etiam incurrit pœnam ordinans vel ordinatus non expectatis interſtitijs,cùm à Conc. *lo. cit.* non ſit expreſſa,licet peccet. *Nau.conſ.4.& 6. de tēp. ord.in no.*ſed ordinatus puniri poſſet pœna arbitraria, ſi dolosè ſubticuerit corā examinatoribus hoc impedimentum, & fecerit ſe ordinari.

Huc ſpectat, quod duo ſacri ordines eodem die dari non poſſunt.*c.literas.de temp.ord.cit.Conc.lo.cit.c.13.*collati tamen tenent, ſed eorum executio ſuſpenditur, nec poteſt diſpenſari niſi per Papam,*c.innotuit.de eo.qui furt.ord.Abb. ib.num.3.* Minores tamen plures, vel & omnes vno die licitè conferuntur.*c.cum N. lator. lo. cit.* Imò & Subdiaconatus eodem die cum minoribus poſſet conferri,vbi talis eſſet conſuetudo. *Nau. in man.c.25.nu.71. Ema.Sa. in aphor.conſeſſ. de ſacram. ord.* nec in contrarium adduci poteſt ius aliquod expreſſum, vbique enim loquuntur iura de ſactis tantum ordinibus non conferendis pluribus eodem die,& ita vidi vt plurimum practicari. licet *Reginald.lo.cit.nu.189.* velit non excuſari à cenſuris ordinatum ad minores & ſubdiaconatum eodem die, vbi vigeret conſuetudo contraria, vel ſi quis inſcio & non aduertente Epiſcopo fecerit ſe ordinari.

Requiritur præterea circa ordinationem, vt ordinans habeat intentionem conferendi ordinem,ſicut & in collatione

Digitized by Google

ne omnium aliorum ſacramentorum in-
9 tentio neceſſariò requiritur, *Innoc. in c. 2. de Baptiſ. S. Th. in 3. p. q. 64. art.* 8. Imò Conc. Trid. *cit. ſeſſ. 7. can.* 11. anathemate damnat ſentientes intentionem, vel ſaltem voluntatem faciendi id quod facit Eccleſia non requiri in ſacramentorum collatione: ſufficeret tamen intentio virtualis. *cit. S. Th. 4. ſent. diſt. 25. q. 2. art. 6. Sot. ſimiliter in 4. diſt. 1. q. 5. art. 8.* & in dubio præſumitur nõ defuiſſe intẽtionẽ. *Nau. conſ. 7. & 8. de tẽp. ord. in antiq.*

In ordinato quoque requiritur intentio ſaltem virtualis, vel dummodo nõ opponatur obex contrariæ voluntatis, ita quod omnino repugnet. *c. maiores. de Baptiſ. ib. DD. communiter S. Th. lo. cit. Victor. de Sacram. ord. nu.* 237. ad quod facit, quod alias diximus de puero vel amente ſeu inuito ordinato.

Requiritur item, vt ordinandi habeãt indumenta neceſſaria. Subdiaconus quidem manipulum, Diaconus ſtolam, Preſ-
10 byter ambiatur ſtola vtroque humero, & caſulam ſeu planetam habeat. *c. preſbyter. c. Eccleſiaſtica. 23. diſt. Angel. v. ordo. 7. nu. 7.*

Requiritur & traditio inſtrumentorũ ordinatis, prout cuique ordini aſſignata ſunt: & tradita inſtrumenta tangi debẽt ſi tamen non tangantur, nihil obeſſe, nec eſſe ſupplendum, docet *Armil. v. ordo. nu. 4. Victor. lo. cit. nu.* 230. ſecuriùs tamen eſt, vt tangantur. *Viuald. lo. ſup. cit. nu.* 22. cùm nimirum multi graues Doctores teneant huiuſmodi contactum eſſe de neceſſitate huius Sacramenti.

Et quidem Præsbytero traditur panis cum patena, & calix cum vino, manuſq; ipſius vnguntur oleo ſancto, *c. præterea. iun. gl. 23. diſt. c. generaliter. § vtriusque 16. q.* 1. manus etiam ſuper ipſum imponit ordinator, & presbyteri adſtantes. *c. presbyter. cit. 23. diſt. c. fin. de ſacram. nõ iter.* vel ſufficit quod non omnes adſtantes, ſed ſaltem duo presbyteri manus illi imponant. *Hoſt. in ſum. tit. cit. de ſacrã. non iteran. nu.* 11.

Diacono orarium ſuper ſiniſtrum humerum imponitur, Euangeliorum liber ipſi traditur, manuſq; ſuper ipſum imponit ſolus Epiſcopus. *c. diaconus. diſt. cit.*

Subdiacono traditur calix cum patena vacuus ab Epiſcopo, Archidiaconus verò tradit ipſi vrceolos cum vino, & aqua, & manile cum manutergio, *c. ſubdiaconus. lo. cit.*

Acolytho traditur candelabrum cum cereo, & vrceoli vacui. *c. Acolythus. ibid.* Exorciſtæ liber exorciſmorum. *c. Exorciſta. ib.* Lectori codex diuinarum lectionum. *c. lector. ib.* Oſtiario claues Eccleſiæ. *c. oſtiarius. ib.*

Traditio autem huiuſmodi inſtrumẽtorum de neceſſitate fieri debet per ipſummet Epiſcopum in collatione maiorum ordinum. *c. quorundam. diſt. 23. cit.* In minoribus verò ordinibus ſufficit ſi tradantur per Archidiaconum, Epiſcopo traditionis verba proferente. *c. Acolythus. cit. Nau. conſ. 3. de ſacram. non iter. in no. Sylueſ. v. ordo. 2. q. 5. Armil. eo. nu. 12. Viuald. lo. cit. nu.* 14.

Circa ordinationem in omnibus etiã ſeruandæ ſunt cerimoniæ & ritus Pontificalis Rom. nihilque omittendum quod ibi præſcribitur. *Angel. v. ordo. 7. cit. nu.* 4. Et tanto magis quia tenent aliqui. vt *Armil. lo. cit. nu.* 10. omnia quæ ſunt præſcripta in Pontificali ſeu Paſtorali, eſſe de ſubſtantia ordinis, niſi oppoſitum in iure ſit expreſſum. Et licet aliqui dicãt, illa ſolùm eſſe de ſubſtantia quorum vſu imponitur character, tamen in hac opinionum diuerſitate, ſecurior via tenenda eſt, & cum quid dubitatur eſſe de ſubſtantia, quod tutiùs ſequendũ eſt, & ſubſtantiale iudicandum. *Hoſt. in ſum. de ſacr. vnct. nu. 7. Angel. lo. cit.* In dubio enim ſemper præſumitur quod ſalutarius eſt animæ, *c. iuuenis de ſponſ.* vt in dubio præſumitur quis non eſſe baptizatus. *c. paruulos. de conſec. diſt.* 4. & præſumitur quis non eſſe ordinatus. *c. presbyter. 68. diſt.* & in dubio præſumitur quis excommunicatus. *c. cùm deſideres. § ſecundæ. de ſent. excom. Hoſt. in ſum. de ſcrut. in ord. nu. 5. Caſſad. deciſ. 5. de conſt.*

Quod ſi omittatur aliquid neceſſariũ, cautè ſupplendum eſt alio tempore cele-

brandæ ordinationis. *c. 1. & fin. de ſacram.non iter. Innoc.ib.* Si tamen omittatur leue aliquid quod non ſit de ſubſtantia, tolerari poteſt, nec oberit omittent. *Hoſt.lo.cit.de ſacram.vn.nu.7. & de ſacram. non iter. nu. 10.*

ARTICVLVS IX.

Qui ſunt effectus Ordinationis.

1 *Ordinis ſuſceptione character imprimitur.*
2 *Ordinatus ad ſacros ordines obligatur voto continentiæ.*
3 *Ordinatus tenetur recitare horas Canonicas.*
4 *Ordinatus acquirit priuilegium fori Eccleſiaſtici.*
5 *Clericatus ordo nobilitat.*
6 *Epiſcopi literis probatur Clericatus.*
7 *Clericatus probari poteſt per teſtes.*
8 *Clericatum in illegitimo non ſufficit probare per teſtes.*
9 *Ordinator pro collatis ordinibus nihil poteſt accipere.*
10 *Notarius Epiſcopi nihil debet accipere pro literis ordinum.*

PRimus & principalis ex ordinatione reſultat effectus, quia per illam im-
1 primitur character in anima, & datur poteſtas exercendi officium ordinis ſuſcepti. *Conc.Trid.ſeſſ.23.c.4. & can.4. Victor.lo.ſup.cit.de ſacram.ord.n.232. Angel. v. ordo. 1.nu.2. Armil.eod.n.5.* Eſt autem character ſpiritualis, qualitas animæ ſignans gratiam gratum facientẽ, & ad gratiam diſponentem, aſſimilantem & diſtinguentem. *S. Bonau. in 4. diſt.6. q.1. & 2.Angel.cit.v.character. num. 11.*

Imprimitur character in ſingulis ordinibus, ita tamen vt omnes faciant vnũ ſacramentum, quæ eſt communior ſententia, eamq; tenet *S. Th. in 4.diſt 24.q. 2. S.Bonau. ib. Turrecrem. in c.Epiſcopi.23. diſt.*

Secundus effectus ſeu obligatio ordinationem conſequens eſt, quod ordina-
2 tus ad ordines ſacros obligatur ad ſeruãdam caſtitatem. *c. de his.28. diſt. c. ante triennium.31.diſt.c.omnium.32. diſt. c. cum in præterito.84.diſt. Conc.Trid. lo. cit. c. 13. de ref.* cuilibet enim ordini ſacro adnexũ eſt votum continentiæ. *c. cũ olim.iun.gl.v.votũ.de cler.coniug. Abb. in c.vn.de cler.per ſalt.prom.nu.3.* non quod ſit de ſubſtantia ordinis ſacri, ſed ex ordinatione Eccleſiæ. *S.Th.2.2.q.88. art.11.Turrecrẽ. in c.diaconus.27. diſt. Berous in c.in præſentia.n.121. de prob.* quod votum videtur poſſe expreſſe exigi circa ordinationem. *per tex.c.quam quã. 23.diſt.Turrecrem.ib.* hocque ſolere facere Epiſcopus aliquos, teſtatur *Rot. deciſ.561.nu.14.p.1. diuerſ.* Potius tamen ſequendus eſt ordo Pontificalis Rom. in quo nulla mentio habetur de exigendo tali voto, & Conſt. Clem. PP. VIII. appoſita iſti Pontificali Rom. diſponit ſeruandam formulam eiuſdem Pontificalis, nil ea detrahendo vel addendo, vt ex eius contextu videre licet.

Obligatur etiam ordinatus ad recitãdũ horas Canonicas, *gl.in c.fin.92.diſt. & alia gl. in c.1. de celeb. Miſſ. Sot. de iuſt.& iur.lib.9.q.7.art.2.Nau.in tract. de orat.c.7.n.2. & in man.c.25. nu.97.* 3
Idq; non tantum ratione beneficij, ſed etiam ratione ſolius ordinis ſacri: vnde & promotus ad patrimoniũ licet beneficium non habeat, tenetur tamen ad recitationem horarum. *Abb.in c.tuis.n.8.de præb.* Ad minores tamẽ ordines ordinatus non obligatur ad continentiã, poteſt enim redire ad ſæculum. *Hoſt.& DD.in c.2.de præb. Rot.deciſ.731.n.14.p.1. diuerſ.* neq; obligatur ad recitandũ horas Cano-

Canonicas niſi habuerit beneficium, nam ratione beneficij teneretur ad recitationem. *Nau. lo. cit. de orat. num. 3.* & ſi non haberet beneficium, teneretur ad recitandum Officium B. M. V. Tanto magis ſi ordinatori qui ſolet circa ordinationem indicere recitationem huiuſmodi officij, vel ſeptem Pſalmorum, con ſentiat & promittat ſe recitaturũ. *Nau. lo. cit. in man. nu.* 108.

4 Tertius effectus ordinationis eſt, quia ordinati tranſeunt ad iuriſdictionem fori Eccleſiaſtici, & incipiunt gaudere priuilegijs cleri. *cap. cùm non ab homine. de iudic. Abb. in c. 1. nu. 7. de celeb. Miſs.* Ad primam tamen tonſuram, & ad quatuor minores ordinati, non aliter gaudent priuilegijs huiuſmodi, niſi habitum & tonſuram deferant, vel obtineant beneficium Eccleſiaſticum, ſeu moteutur in ſeminario clericorum tãquam in via ad maiores ordines. *Conc. lo. cit. ſeſſ. 23. cap. 6. de reform.*

5 Effectus item ordinationis eſt, quia ordinati efficiuntur nobiles: clericatus enim nobilitat. *Abb. Io. And. in c. eo libentius. de ſer. non ord. Tiraq. de nobilit. c. 9. Caſsaneus in catal. p. 8. conſid. 26.*

6 Ordinationem ad extremum conſequitur, quod ordinato dari debent literę teſtimoniales ordin ationis ſuæ ab ordinatore Epiſcopo. *c. 1. de cler. pereg. Innoc. ibid.* & creditur in iſtis literis Epiſcopi, per adducta apud *Seraph. deciſ.* 713. alioquin ſine literis non crederetur fuiſſe ordinatum. *c. primatus. c. nullum 71. diſt. c. legum. 2 q. 1.* Nec ſufficeret habere literas ſacerdotij, ſed omnium ordinum haberi debet teſtimoniales: poſſet enim præſumi fuiſſe promotum per ſaltum. *Hoſt. in ſum. lo. cit. de cler. peregr. Rebuff. in prax. de lit. tonſ. n. 28.*

7 Si tamen deperderentur literæ, poſſet probari ordinatio per teſtes, per vocem publicam, vel famam, vel quod communi opinione reputetur quis clericus: vel etiã probari poſſet per iuramentum concurrentibus famæ adminiculis: ea enim in quibus agitur de modico præiudicio, nec agitur de præiudicio tertij, vel de intereſſe burſali, facilius probantur, & ſufficiũt in illis leuiores probationes. *Abb. in c. cùm cauſam. n. 1. de probat. Ant. de Butr. in c. veſtra. nu. 16. oppoſ. 2. in fin. de cohabit. cler. & mul.* & dum agitur de validitate ordinis collati, dicitur agi de modico præiudicio. *Felin in c. Albericus. nu. 3. de teſtib. Boer. deciſ. 171. n. 23. Couar. pract. quæſt. c. 23. nu. 3. Nau. conſ. 4. de præſumpt. & de ſucceſs. ab inteſt. conſ. 5. Pariſ. de reſig. lib. 4. q. 2. nu. 69* vbi dicit ita obſeruare Rotam in poſſeſſorio & petitorio, imò & ſemiplena probatio ſufficit in talibus. *Seraph. dec. 162.* Vel ſi quis eſſet bonæ famæ, & longo tẽpore miniſtrauerit, præſumetur ordinatus. *Innoc. in c. innotuit. de cler. per ſalt. prom. Felin. in c. ſuper his. n. 18. de accuſ. Gemin. conſ. 91. Accoramb. deciſ. 11. lib. 1. Maſcard. de prob. concluſ. 302. & tribus ſeq. & concluſ.* 1140. Poſſet tamen 8 probari in contrarium, ſed opponenti incumberet onus probandi. *Felin. lo. ci.* in illegitimo tamen non ſufficeret probare clericatum per famam, præſertim ſi de illegitimitate daretur fumus. *Put. deciſ. 349. lib. 1. & deciſ. 77. lib. 3.*

Non poteſt autem ordinator accipere ab ordinato aliquam mercedem, pre- 9 tium, ſeu munera, et in collatione primę tonſuræ, ne quidem à ſponte offerente. *Conc. Trid. ſeſſ. 21. c. 1. de refor.* alioquin & accipiens & dans, & mediator huiuſmodi ſimoniæ incurreret ipſo facto excommunicationem Papæ reſeruatam, & ordinatus efficeretur ipſo facto excõmunicatus, & ſuſpenſus ab ordinibus omnibus, etiam ante ſimoniam comiſſam ſuſceptis. *Extrauag. cùm deteſtabile. de ſim. comm.* quam poſtmodum innouauit Pius V. Conſtit. ſua incip. *Cùm primum. de ann. 1566. Kal. April.* & Sixtus V. Conſtit. ſua incip. *Sanctum & ſalutare.* infra referenda, pœnas dictis Conſt. ſancitas auxit. ad hoc *Syluеſ. in ſum. v. ſimonia. q. 19. Guttier. lib. 1. can. q. cap. 9. Vgolin. de ſim. tab. 4. c. 3. nu. 2. Lopez ad Diaz cap. 92. in pract. crim. Suarez de cenſ. diſp. 31. ſect. 4. nu. 32. & ſeq.* vbi teſtatur de communiori ſententia. Et ne

quidem forbices, mappæ, aut pectines, ſeu ſimilia poſſunt accipi, vt *DD. cit. &* *S. Thom.* 2. 2 *q.* 100. *art.* 2. *ad* 4. *Sot lib.*9. *de iuſt. & iur. qu.*5. *art.*1. *Tolet. in ſum. lib.*5. *c.*88. vbi dicit periculoſum eſſe etiã cereum accipere, ſed *Genuen. in prax. c.* 83. *nu.*8. refert, declaratum fuiſſe à Sac. Cong. Concil. quòd cereus licitè accipi poſſit iuxta Pontificale Rom. Ordinatus etiam ſimoniacè ignoranter, non afficitur pœnis ſimoniæ prædictis, *c. de ſimo-*
40 *niacc. de Sim. DD. ib.* cõmuniter, & multis deducit *Suarez lo. cit. num.*40. Et ne quidem pro literis teſtimonialibus vel dimiſſorijs accipi aliquid debet, niſi iuxta quod diſponit *Conc. lo. cit.* ad quod videri poteſt *Nau. in man. c.*23. *n.*102. *&* *c.*27. *nu.* 106. vbi pœnas præexpreſſas dicit non extendi ad ſimoniam mẽtalem, & conuentionalem, hancq́; interpretationẽ eſſe receptam praxi Curiæ Rom. teſtatur *Caſſad. deciſ.*5. *de conſt. Gomez in Reg. de trien. q.*12. *Lopez in annot. ad Diaz. lo. ſup. cit. Rot. dec.*405. *p.*1. *diuerſ.*

Et quoniam ſuperius enumerauimus quoſdam caſus, in quibus prohibentur aliqui ordinari, videndum nunc eſt paucis, an iſti ſaltem diſpenſatiuè ordinari poſſint, & in quibus caſibus Epiſcopus poſſit diſpenſare.

ARTICVLVS X.

In quibus caſibus poſſit Epiſcopus diſpenſare ad Ordines.

1 *Irregularitates quas Epiſcopus diſpenſare poſſit virtute Conc. Trid.*
2 *Occultum quod dicitur in ſenſu Conc. Trid. c.*6.
3 *Citatio eſt fundamentum iudicij.*
4 *Epiſcopus diſpenſare non poteſt cum homicida Voluntario.*
5 *Homicidium in defenſione vitæ an poſſit diſpenſari per Epiſcopum.*
6 *Homicidium merè caſuale non inducit irregularitatem.*
7 *Mutilatio membri licet æqualiter procedat cum homicidio quoad irregularitatem incurrendam, non tamen quoad diſpenſationem.*
8 *Epiſcopus diſpenſare poteſt cum promoto per ſaltum.*
9 *Epiſcopus quando poteſt diſpenſare cum malè promotis.*
10 *Excommunicatus ordinatus etiam ad minores, non poteſt diſpenſari per Epiſcopum.*
11 *Simoniacus quando poſſit diſpenſari per Epiſcopum.*
12 *Ætatis defectum non poteſt diſpenſare Epiſcopus.*
13 *Bigamus non poteſt diſpenſari ad ordines per Epiſcopum.*
14 *Epiſcopus non diſpenſat cum hæretico & Neophyto.*
15 *Illegitimus poteſt diſpenſari ad minores per Epiſcopum.*
16 *Epiſcopus poteſt diſpenſare in omni irregularitate quoad minores, præter homicidium & bigamiam.*
17 *Epiſcopus non diſpenſat niſi in caſibus in iure expreſſis.*
18 *Ordinans habentem impedimentum an cenſeatur eo ipſo diſpenſaſſe.*

1 IN primis itaque diſpenſare poteſt Epiſcopus quaſuis irregularitates & impedimenta facultate permiſſa à Cõc. Trident. *ſeſſ.*24. *cap.* 6. *de refor.* concurrentibus tribus requiſitis. Quorum primum eſt, vt irregularitas proueniat ex delicto: vnde ſi non proueniret ex delicto, vt eſt illegitimitas, bigamia, corporis aliquis defectus, diſpenſari non poſſet hac facultate à Conc. conceſſa. Quinimo non ſufficere quod impedimentũ proueniat ex delicto veniali ad hoc vt prædicta facultate diſpenſari poſſit, tenet *Nau. c.*27. *n.*252. *in mã.* qui & homicidium

cidium iuſtum ex defectu perfectæ lenitatis veniens, vult non poſſe dici ex delicto, vt poſſit diſpenſari hac facultate. *cōſ. 34. de homicid. in antiq.* idē docet *Henriq. de irreg. cap. 19. Suarez diſp. 50. ſect. 5. num. 5. de cenſ. & diſp. 41. ſect. 2. num. 6. ib. de cenſ.* vbi dicit hac facultate *c. 6.* non poſſe vti Epiſc. in locis in quibus nō eſt receptum *Conc. Trid.*

2 Secundo requiritur, vt hoc delictum ſit occultum. Et occultum hìc accipitur (ſaluo tamen vero ſenſu Concilij, cui nullam gloſam apponere volo, interpretationem ipſius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ reuerenter relinquens) non tantùm pro omnino occulto, ſed etiam prout æquiparatur penè occulto, & prout opponitur notorio & manifeſto, vel publico: ita quod ſciatur ab aliquibus, etiam à quatuor, quinque, & ſit aliquo modo probabile, ſed difficulter, nullaque fama inde ſit orta, poſſitque celari tergiuerſatione, prout accipitur occultum. *in gl. in cap. manifeſta. 2. q. 1. & ab Abb. in cap. fin. num. 5. de temp. ord.* & latè *Nau. lo. cit. in man. num. 255. Henriq. vbi ſup. cap. 20. nu. 40. Maiol. lib. 5. de irreg. cap. 51. Suarez de Sacram. diſp. 30. ſect. 2. Vivald. de irreg. numer. 325. Zechus de caſ. reſer. caſu vlt.* Ad quod facit quod facultas diſpenſandi eſt fauorabilis, & latè interpretanda, licet ipſa diſpenſatio reſpectu diſpenſati ſit odioſa, *cap. fin. de ſim. Abb. in cap. at ſi clerici. § de adulterijs, num. 6. de iudic. Dec. ib. num. 129. Nau. conſ. 2. de cler. nō ord. min.* Tum & quod parum prodeſſet Epiſcopis hæc facultas, ſi ſolùm permitteret omnimodè occulta, cum adhuc controuerſum ſit apud authores, an omnimodè occultum inducat irregularitatem. *c. erubeſcant. iun. gl. 32. diſt. c. inquiſitionis. §. adhæc. de accuſat. Hoſt. in c. fin. de temp. ord. Abb. in c. niſi. nu. 15. de renunc.* excepto homicidio: hoc enim quantumuis fuerit occultum, inducit tamen irregularitatem. *cit. c. fin. de temp. ord. Hoſt. ib. Abb. ib. nu. 5.*

Et quidem attendenda eſt radix delicti quod ſit occulta: quomodo ſi excommunicatus occultè, publicè celebret, licet celebratio ſit notoria, irregularitas tamen cenſetur occulta propter occultam excommunicationem ex qua ipſa deſcendit. *Henriq. lo. ſup. cit. Nau. lo. cit. & conſ. 52. de tēp. ord. & cenſ. 2. de cler. non ord. Genuen. in prax. c. 67. num. 4.* vbi plura exempla ad hoc propoſitum videre licet: nos ſatiùs omittēda putauimus, cùm nec poſſint facilè adaptari ad caſus occurrentes. Quilibet enim caſus in facto occurrens habere ſolet diuerſas circumſtantias, ex quibus iudicandum quid publicum vel occultum, vnde & *Nau. locis cit. & præſertim. cit. conſ. 51.* ex diuerſitate circumſtantiarum fortaſſis, ferè contraria concluſit. & mihi conſulenti in anno 1610. de quodam Ioāne Poſnanien. Diœceſis excommunicato à iudice non tamen publicato, & interim ordinato in alia Diœceſi, in qua excommunicatio erat occulta, reſponſum fuit à Sac. Cong. Concil. excommunicatum per acta Tribunalis quamuis non publicatum; non intelligi occultum, nec potuiſſe diſpenſari vigore *cit. cap. 6.* vnde debuit obtineri diſpenſatio in Rom. Curia. Huc pertinet quod dicit *Suarez cit. de Sacram. diſp. 30. ſect. 2. num. 2.* publicum alicubi, licet videatur alibi occultum, non poſſe dici niſi publicum: quæ omnia ſi conferantur exemplis allatis per *Nauar. & Genuen. lo. cit.* non ſatis conuenient. Vnde tutius erit in talibus recurrere ad iudicis arbitrium, qui iuxta circumſtantias facti occurrentis, facilius diſcernere poterit inter occultum & publicum, iuxta doctrinam *Abb. in cap. olim. 1. num. 15. de reſt. ſpol.* & per ea quæ aliàs diximus, ſemper dubia relinquenda iudicis arbitrio.

Diſpenſatus autem à delicto occulto, licet poſtea detegatur, non indiget alia diſpēſatione quoad irregularitatem diſpenſatam in foro conſcientiæ, niſi quod in foro exteriori poſſet adhuc puniri, maximè ſi pars aduerſa inſtaret. *Henriq. cit. lib. 14. cap. 20. Reginald. cit. lib. 30. tract. 2. num. 29.*

Tertio requiritur, vt hoc delictū non ſit deductum ad forum contentioſum:

cenſetur autem deductum ad foru͂ con-
tentioſum poſt interpoſitam citatione͂:
citatio enim eſt iudicij fundamentum
cum à citatione iudicium inchoetur. *cap.*
Eccleſia S. M. iun.gl.v.non conuenti.de
conſt. c.fin.iun.gl.de off.leg.Clem.fin. vt
lit.pēd. Mohed.deciſ.16. alias 1. de cau.
poſſ. Mantic. deciſ.204.nu.5. Rot.deciſ.
42.p.2. & deciſ 1533. lib.3. p.3.diuerſ.
nec ſufficere ſi ſolum informatione͂ ca-
peret curia, tenet *Genuen. lo.cit.num.5.*
Neque dicetur deductum ad forum con-
tentioſum, ſi tantum ſocius criminis fue-
rit tractus ad iudicium. *Nau. conſ.2. de*
re iud. Neque dicetur deductum ad foru͂
contentioſum ad effectum, vt non poſſit
abſolui virtute. *cit.c.6.* ſi reus in iudicio
fuerit abſolutus, licet abſolueretur ex
falſis rationibus. *Nau.lo.cit.* poſt abſolu
tionem enim huiuſmodi, rediret delictu͂
ad eum ſtatum in quo ante erat, & æquè
maneret occultum. *Suarez cit. de cenſ.*
diſp.41. ſect.2. nu.6. Delictum etiam de
quo quis accuſatus nō fuit abſolutus, nec
condemnatus, ſed compoſuit cum parte
vel cum curia, ſi ſuit delictum tranſigi-
bile, adhuc poſſe dici occultum & diſpē-
ſabile vigore *cit. c. 6.* deducit *Genuen.*
lo.cit.num.6. Sed mouet in contrarium,
quod attigimus in deſcriptione iſtius
occulti, nempe orta infamia, qua omni-
modè carere non poteſt qui componit,
& quæ maximè cauſat irregularitatem.
Vnde & illud quod dicit *Reginald.lo.ci.*
delictum iudicatum in foro contentio-
ſo, licet ita fiat publicum, eſſe diſpenſa-
bile, eo quod per pœnam ſit purgatum
ſcandalum, non eſt ſecurum, quia tali
adhuc inhæret nota malæ famæ, nec fa-
cile ſunt admittendæ tales interpreta-
tiones Concilij, niſi procedant à Sacr.
Cong. eius interpretum ſeu à Papa, per
ea quæ diximus aliàs, in dubijs ſequen-
dum eſſe quod ſalutarius eſt animæ. ad
hoc *gl. in cap. vn. de ſcrut. in ord. Abb.*
in c. ex tenore. num.6. qui fil. ſint legit.
Caſſad.deciſ.5.de conſt.

4 Excipitur autem ab hac facultate à
Concil. conceſſa homicidium volunta-
rium, illicitum & iniuſtum, & non poteſt
diſpenſari. vt clarus tex. *cit. cap.6. & ſeſſ.*
14. capit.7. de reform. ib. niſi fortè ad
retinendum ſimplex beneficium ante
incurſam irregularitatem obtentum, ne
diſpenſatus egeat, ſed non ad exercitium
ordinum ſuſceptorum. ad not. per DD.
communiter *in cap. 2. de cler. pugn. Co-*
uar. in Clement. vn. p.2. §.3. nu.5. de ho-
micid. Zecchus ſup.cit. cap. 1. num.34.
Staph. de lit. grat. de mo. priuat. num. 11.
Nau. conſ.13. de off. ord. in antiq. & li-
cet in man. cap.27. nu.240. & conſ.17.
de homicid. videatur tenere contrarium,
tamen illis locis non apparet eum loqui
de beneficijs ante incurſam irregulari-
tatem obtentis, de quibus *cit. conſ.13.* &
nos ad præſens loquimur,

Abortus quoq; procuratus fœtus ani-
mati æquiparatur homicidio, *c. ſicut ex*
literarum. de homicid. Abb. ib. num.3.
nec poteſt diſpenſari hoc delictum licet
occultum virtute, *cit. c.6.* & hoc propter
Conſtit. Six. V. ſupra à nobis relatam, vt
videre licet ex ipſius contextu. quæ Cō-
ſtit. moderata quidem fuit per Gregor.
XIV. ſed quoad abſolutionem peccati
& excommunicationis tantum, & quo-
ad abortum fœtus inanimis: quoad alia
verò vt inhabilitatem, æquiparationem
homicidio voluntario, & reliqua ibi ex-
preſſa de fœtus animati abortu, relicta
eſt in ſuo vigore, vt patet ex Conſt. Gre-
gor. XIV. quam etiam ſupra ſimul cum
illa Six. V. retulimus, quo remittimus le-
gere volentem.

Homicidium autem commiſſum in 5
defenſione vitæ propriæ, licet exceda-
tur moderamen inculpatæ tutelæ, vel in
defenſione vitæ parentum, propinquo-
rum, vel bonorum ſuoru͂, & aliud quod-
cunque quod legibus non punitur, non
ſine peccato tamen committitur, cùm
non poſſit dici omnino voluntarium,
ſaltem quoad obtinendam abſolutio-
nem. *c. tua nos. de homicid. Abb. ib. §. ad*
vltimum. num.3. Nau. conſ.8. eo. tit. in
antiq. idcirco ſi fuerit occultum virtute
prædicti. *cap. 6.* diſpenſabile videtur.
Nau. in man. c.27. num.239. & conſ.37.
de temp. ord. in antiq. Capeauil. de caſ.
reſer.

Digitized by Google

reſer.q.3.c.3. Henriq.cit.lib.14. c.19. §. 2. ſi verò non fuerit occultum, rem manebit in terminis iuris communis, ita vt diſpenſari poſſit ad ordines minores & ad ſimplex beneficium. *Hoſt.in ſum.de homicid.§.fin.Abb.eo.tit.in c.ad audientiā n.5.Felin.ib.nu.4. & communiter. DD. in c.2.cit.de cler.pugn.* qui tenēt in quocunque caſu quoad beneficium ſimplex diſpenſare poſſe Epiſcopum. ad hoc *Innoc. in c.2.de cler.non ord.min. Abb.ib. num.2. Dec.in c. atſi clerici.§. de adulteriis. nu.129. de iudic.*

6 De homicidio autem merè caſuali, & de illo quod nullatenus eſt voluntarium, hic non loquimur, cùm nullam inducat irregularitatem, nec indigeat diſpenſatione. *c. lator. c. ex literis.de homicid. Clem.vn. eo.tit. Innoc. in c. ad audientiam.eo.tit. Abb. in c. ſignificaſti. 1. & in c. exhibita.eo. tit. Couar. lo. ſup. cit.* Neque de homicidio ex defectu perfectæ lenitatis proueniente,quia cùm illud non proueniat ex delicto, non videtur diſpenſabile virtute. *cit. c.6.* vt ſupra diximus, ſed manebit in terminis iuris antiqui, vt diſpenſari poſſit ad minores ordines & ſimplex beneficium. iuri enim communi non derogari illo *c.7. ſeſſ.14. de ref. Conc. Trid. vidi declaraſse S.Cōg. Conc. in vna Genuen.*

7 Deformatio quoq; ſeu mutilatio membri licet æqualiter cenſeatur inducere irregularitatem ſicut homicidium. *c.1. de cler.pugñ. Abb.ib.nu.2. & in Clem. vn. nu.6. de homicid.* non tamen continetur prohibitione Conc. Trid. cit. de non diſpenſando homicidio voluntario, cùm hoc ibi non dicatur expreſsè, & ſit vulgatum iuris pœnalia non extendi ad ſimilia ex identitate rationis. *gl. in c.1. v. Italiæ. de temp. ord in 6. & alia gl. in Clem. 2. v. in eiſdem. de ætat. & qual. Caſsad. deciſ.5. de conſt.* & ſit tenenda mitior interpretatio,vbi pœna non exprimitur. *l.ſi præſes. ff. de pœnis.* Vnde ſi talis irregularitas fuerit occulta, erit diſpēſabilis virtute. *cit.c.6. Genuen. in prax. c.67.nu.9.* vbi refert hoc idem reſponſum fuiſſe a S. Cong. Conc. ſi verò fuerit publica, remanebit in terminis iuris antiqui, vt diſpenſari poſſit ad minores & ſimplex beneficium, vt diximus de homicidio non directè voluntario.

Ex conceſſione eiuſdem Conc. Trid. 8 *ſeſſ.23. c.14. de reform.* diſpenſare poteſt Epiſcopus cum clerico per ſaltum promoto, ſi in ordine ſuſcepto non miniſtrauerit,ad hoc *Rebuff.in prax.in Reg. de cler.mal.prom.gl.4. nu.1.* Et etiamſi miniſtrauerit, ſed hoc fecerit ignoranter, diſpenſari enim adhuc cum tali poſſe tenet *Nau. lo.cit. in man. num. 242.* Hanc tamen conceſſionem Conc. non poſſe applicari ad eum qui per ſaltum promotus miniſtrauit in ordine non ſuſcepto,& non poſſe talem diſpenſari niſi per Papam, deducit *Suarez de cenſ.diſp. 31. ſect.1.num.52.*

Cum eo etiam qui plures ordines ſacros vno die ſuſcepit, quoad vſum ritè ante ſuſceptorum diſpenſari poſſe, docet *Innoc. in c. dilectus. de temp. ord.* niſi ipſemet Epiſcopus circa hoc deliquerit.

Item & cum eo qui miniſtrat in ordine quem non habet. *c.2. de cler.nō ord.min. ibi gl. v. miſericordiam. Hoſt. in ſum.eo. tit.nu.5. Innoc.lo.ſup.cit.* nimirū quoad beneficium, & quoad vſum ſuſceptorū, quo autem ad ſuſcipiendos alios ordines maiores, diſpenſare non poſſet. *Abb. in cit.c.2. de cler. non ord. min.* 9

Et cum eo qui furtiuè ordines ſuſcepit ſeruata diſtinctione, *c. 1. de eo qui furt. ord.* ſi nimirum ante inchoatam ordinationem non prohibuerit Epiſcopus ſub pœna excommunicationis, ne quis accederet ad ordines non approbatus. Si enim interceſſerit talis prohibitio, ordinatus furtiuè non poſſet diſpenſari niſi per Papam. *Nau. conſ.61.nu.1. de Sim. in antiq. Rebuff. lo. ſup.cit.nu.18.*

Abſq; dimiſſorijs à non ſuo diœceſano ordinatus,per Epiſcopum quoq; diœceſanum diſpenſari poteſt. *Conc.cit.ſeſſ. 23. c. 8. in fin. de ref.* vbi expreſsè diſpenſationem talium diœceſani arbitrio relinquit.

Cum ordinato quoq; extra tempora

videtur poſſe diſpenſare. *c. penul. de tēp. ord. & conſt. Pij II.* ſupra relata non videtur obſtare, cum nil ſtatuat noui circa diſpenſationem ſuſpenſionis hoc caſu incurſæ, nec corrigat expreſsè in hoc ius antiquum, & non ſit recedendum à iure antiquo, niſi cogente ad id nouo. *l. præcipimus. § fin. C. de appel. gl. ſing. in c. licet canon. v. carere. de elect. in 6.* nec poſſit fieri iuris correctio per tacitos intellectus gl. communiter recepta. *in c. cupientes. §. quod ſi. v. petere. de elect.* Vnde ſi ſequamur ius antiquum, diſpenſare poſſet Epiſcopus tanquam in caſu in iure expreſſo. per not. apud *D D. in c. at ſi clerici. §. de adulterijs. ſæpius. cit. de iudic.* Contrarium tamen obſeruari in praxi, nimirum quod nemo cum talibus diſpenſare ſoleat præter Papam, refert *Rebuff. lo. ſup. cit. gl. 2. & 3. in fin.*

Præterea cum ordinato ab Epiſcopo Schiſmatico, Hæretico, excommunicato, cuius denunciatio ignoratur, diſpenſat Epiſcopus, *c. 1. & 2. de eo qui renun. Epiſ. Henriq. cit. lib. 14. c. 6. § 6. Nau. lo. cit. in man. nu. 241.*

Et cum violante interdictum exercendo actum aliquem ſacro ordini deputatum, quoad vſum ſuſceptorum licitè diſpenſat Epiſcopus, non tamen quoad ſuſcipiendum maiores ordines. *Nau. lo. cit. nu. 243.*

Cum ordinato excommunicato excō-
10 mmunicatione maiori, ſuſpenſo, interdicto, ſolus Papa diſpenſat: ipſam verò excommunicationem, ſuſpenſionem, interdictum, tum demum abſoluit Epiſcopus, ſi non fuerit expreſsè ſuperiori reſeruata. *Nau. lo. cit. nu. 241. 244. & 262.* vbi citat Card. *in Clem. dudum. § ac etiā de ſepult.* dicentem poſſe quem abſolui à cenſura & peccato per habentem poteſtatem, antequam cum illo in irregularitate diſpenſetur, Cum excommunicato ordinato ad minores ordines diſpenſare poſſe Epiſcopum, tenent aliqui, quos allegat *Sylueſ. v. irregularitas. nu. 15.* ipſe tamen tenet tutiorem eſſe ſententiam, vt tales diſpenſari quoque non poſſint niſi per Papam.

Cum Simoniaco quoque qui non fuerit ſimoniacus in ordine vel beneficio, diſpēſare ſemper poteſt Epiſcopus. *Hoſt. in ſum. tit. de Sim. nu. 16.*

Cum Simoniaco autē in ordine ſcien- 11
ter etiam occulto diſpenſare nulla ratione poteſt ſtante Conſt. Six. V. quam licet Clem. VIII. reduxerit ad terminos iuris communis, illā tamē quoad caſum hunc ſimoniæ in ſuo robore reſeruauit, vt patet ex Conſt. eadem Clem. VIII. habente inſertam illam Six. V. vt ſequitur.

Clemens Epiſcopus Seruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

Romanum Pontificem decet ea quæ ob iuſtas cauſas interdum ſtatuta ſunt, cum ipſa rerum experientia ſuadet, moderari, & immutare prout in Domino ſalubriter conſpicit expedire. Alias ſanè emanarunt literæ fel. rec. Sixti PP. V. prædeceſſoris noſtri contra clericos malè promotos, ac in Epiſcopos in ordinum collatione peccantes, tenoris infra ſcripti videlicet. Sixtus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Sanctum, & ſalutare Sacri Ordinis Sacramentū ab ipſo Domino & ſaluatore noſtro IESV Chriſto inſtitutum, beatiſque Apoſtolis, & eorum legitimis ſucceſſoribus ſingulari diuinæ bonitatis munere traditum, ita ad Dei omnipotentis gloriam ſalutemq; animarū ſanctè ac religioſè adminiſtrari decet, & infra.

Vt igitur Præſules Eccleſiarum intelligant ſi in re tam graui & tanti momēti, culpa aut negligentia peccauerint, ſe non modo in tremendo Dei iudicio, verùm in hoc quoque ſæculo Rom. Pontifici ſuæ villicationis rationem fore reddituros. Præſenti conſtitutione perpetuo ſtatuimus, & ordinamus, vt ſi in poſterū Antiſtes aliquis Epiſcopali, Archiepiſcopali, Primatiali, vel etiam Patriarchali dignitate præfulgens, aut Abbas ad primam tonſuram minoreſque ordines ſuis ſubditis conferendos à Sede Apoſtolica auctoritatem habens, quemcunque ſæcularem vel cuiuſuis ordinis aut militiæ regularem, ex aliquo crimine, vitio, aut defectu, ſeu alias inhabi-

lem

lem vel irregularem exiſtentem, vel extra tempora à iure ſtatuta, vel abſq; veris dimiſſorijs ſui ordinarij literis, aut per ſaltum vel furtiuè, aut quod ſæculares ſine titulo ſufficientis beneficij vel patrimonij, aut ante ætatem per ſacri generalis Trid. Concilij decreta primæ tonſuræ aut cuique ordini præſcriptam, aut non ſeruatis temporum interſtitijs, ita vt aliquis vnico die, ſeu continuatis diebus ad plures ordines ſacros, vel poſt vnum ordinem ſuſceptum ſine cauſa rationabili antequam tempus ab eodem Conc. Trid. præfixum èlabatur, ad alium ordinem promoueatur ſine diſpenſatione aut induito Apoſtolico, Clericali charactere non legitimè inſigniuerit, aut ad ordines minores vel ſacros vt præfertur vel alias malè promouerit, ſiue id ſcienter, ſiue ignoranter fecerit, niſi debita diligentia adhibita iuſtus error, & probabilis facti ignorantia eum excuſet, vt in quo deliquit, in eo puniatur, à collatione quorumcunque ordinum, atq; adeo ipſius tonſuræ, & ab exequutione omniũ munerum Pontificalium eo ipſo ſuſpenſus, & ab ingreſſu Eccleſiæ interdictus exiſtat, aliiſque grauioribus pœnis noſtro, & pro tempore exiſtentis Rom. Pontificis arbitrio puniatur.

Quod ſi ſpreta huiuſmodi ſuſpenſione, & interdicto in præmiſſis ſe temerè ingeſſerit, etiam à regimine, & adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ ſeu Monaſterij, & à perceptione fructuum menſæ eiuſdem ac quorumcunque beneficiorũ per eum in titulum vel commendam ſeu alias obtentorum, ſuſpenſionem eo ipſo incurrat, eiuſque interdicti aut ſuſpēſionis relaxationem, aut pœnarum remiſſionem ab alio quam à Rom. Pont. pro tempore exiſtente nequeat obtinere.

Et nihilominus fel. rec. Pij II. & aliorum Rom. Pont. noſtrorum prædeceſſorum, qui per ſuas conſtitutiones, aut in Cancellaria Apoſtolica publicatas Regulas, contra huiuſmodi Clericos malè promotos diuerſas pœnas inflixerunt, veſtigijs inhęrentes, eoſdē Clericos poſthac malè promotos, ab executione miniſterio, & exercitio ordinum ſuſceptorum, & ab omni ſpe & facultate aſcendendi ad alios ſuperiores, perpetuo ſuſpenſos declaramus; & ſi in eis miniſtrare præſumpſerint, illos ſic irregulares effectos, omnibus, & quibuſcunque per eos in titulum, commendam, aut alias obtentis dignitatibus, officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura quomodocunque qualificatis, ſæcularibus vel cuiuſuis ordinis aut militiæ regularibus; ac etiam, ſi ipſi clerici regulares fuerint, actiua & paſſiua voce ipſo facto priuamus, & ijs priuatos atque ad illa & alia ſimilia vel diſſimilia in poſterum obinenda in perpetuum inhabiles, & incapaces eſſe decernimus, & declaramus. & vltra. tam abſoluendi quã diſpenſandi facultatem in caſibus ſuperius expreſſis etiã in foro cõſcientiæ nobis & ſucceſ. noſtris dũtaxat reſeruamus.

Iſta ſunt abrogata, ſed pœnæ eorum ſeruiunt non abrogatis, vt ſequuntur.

Cęterum ſi quis Antiſtes, vel Abbas ſeruatis quidem cunctis pręmiſſis & cęteris omnibus, quę in ipſius tonſurę, & ordinum collatione obſeruari debent, perſonas habiles & idoneas, ſed tamen recepta ab ijs quibus tonſurã aut ordines conferet pecunia, precio, vel præmio, ſimoniacè in futurũ inſigniuerit, vel promouerit, volumus, vt præter alias cēſuras, & pœnas contra ſimoniacè ordinantes, & ordinatos à ſacris Canonibus, & conſtitutionibus Apoſtolicis alias inflictas, & irrogatas, quibus nequaquã derogare intendimus, etiã omnia & ſingula ſupradicta in ſic promouentibus, & promotis locum habeant. Decernentes præſētes literas ſub quibuſuis cõceſſionibus, facultatibus & gratijs, & in caſibus quibuſcunq. ſedi Apoſt. quomodolibet etiã in Bulla Cęnæ Domini reſeruatis, etiã ſub nomine Iubilei plenarij, vel Cruciatæ ſanctæ, abſoluendi facultatem quibuſuis perſonis generaliter, vel ſpecialiter tribuentibus, minimè cõprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas eſſe, & cenſeri, ſicq. in præmiſſis vniuerſis, & ſingulis p quoſcunq. Iudices, & Commiſſarios, etiam

cau-

cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, & S.R.E. Cardinales ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretādi facultate, in quauis cauſa, & inſtantia iudicari, & definiri debere: ac irritum, & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Non obſtantibus, &c. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum. anno Incarnat. Domini, Milleſimo, Quingenteſimo, Octuageſimo Octauo. Nonis Ianuar. Pont. noſtri anno quarto.

Nos animaduertentes in dictis literis nihil ferè quoad ea, quæ in ordinum collatione ſeruanda ſunt diſponi, vltra id quod in ſacris Canonibus, & in Concilij Trid. decretis, ac aliorum Rom. Pont. prædeceſſorum noſtrorum conſtitutionibus diſpoſitum fuit, ſed diuerſas pœnas, & cenſuras Eccleſiaſticas, contra Epiſcopos, & alios Prælatos in ordinum collatione peccantes, & ſimiliter contra clericos, tam ſæculares, quam cuiuſuis ordinis inſtituti, & militiæ regulares male promotos conſtitui, abſolutionemq. & diſpenſationem ſedi Apoſt. reſeruari, & alias ſicut in præfatis literis continetur, conſiderantesq. tam promouentes, quàm eos qui ad dictos ordines promouentur, ſæpè cenſuris, & pœnis huiuſmodi ob illarum multiplicitatem in eorum perniciem animarum, varijs modis illaqueari, nonnullos ex Prælatis, & Epiſcopis in conferendis huiuſmodi ordinibus nimis ſcrupulosè procedere, multoſq. metu pœnarum, & cenſurarum præfatarum ab ordinum collatione prorſus deterreri, adeò, vt Clericorum, & ſacerdotum numerus propterea aliquibus in locis valdè imminutus ſit, omnium in præmiſſis ſecuritati, ac animarum ſaluti paterna charitate proſpicere volentes. Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtris, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione, ſupradictas literas ad terminos Sacr. Canonum, ac conſtitutionis rec. mem. Pij Papæ II. etiam prædeceſſoris noſtri, quæ incipit. Cum ex ſacrorum ordinum. ſub Dat. videlicet 15. Kal. Decemb. Pont. ſui anno 4. Cuius tenorem præſentibus pro expreſſo haberi volumus, & ad diſpoſitionem decretorum Sacri Concilij Trid. reſtringimus, & reducimus, nec non cenſuras, & pœnas in eiſdem Sixti literis contra quoſcunq. præterquam contra Simoniacè ordinantes, & ordinatos inflictas, quas volumus in ſuo robore permanere, (alijs etiam pœnis, & cenſuris per eoſdē Canones ac conſtitutionem Pij II. Conciliumq. Trident. inuiolatis ſaluis, & firmis remanentibus) moderamus, & abolemus. Decernentes ſic, & non aliter, &c. Non obſtāntibus, &c. Dat. Rom. apud S. Petrum, Ann. Incarn. Dom. 1595. prid. Kalend. Mart. Pont. anno Quinto.

Cum ſimoniaco demum in beneficio Epiſcopus diſpenſare non poteſt, ſed ſolus Papa. *c. nobis. de ſim. extrauag. cum deteſtabile. comm. DD. communiter. in c. atſi clerici. §. de adulterijs. de iudic.* Præterquam in ſimonia ignoranter contracta. *c. de ſimoniace. de ſim.* dummodo non habuerit ratam ſimoniam, & poſt notitiam dimiſerit beneficium per ſimoniam ignoranter quæſitum. *c. de regularibus. c. ex inſinuatione. do&cir. de ſim.* tenetur enim ad dimittendum beneficium tali ſimonia quæſitum etiam in foro conſcientiæ, & ad reſtitutionem fructuum perceptorum. *S. Th. 2.2. q. 100. art. 5. & 5. ad 3. Couar. in Reg. peccatum. de Reg. iur. in 6. § 8. p. 2. à nu. 7. Suarez de cenſ. diſp. 31. ſect. 4. nu. 45.* Poſſet tamen illud ipſum beneficium, quod renunciauerit obtinere ab Epiſcopo ſi fuerit ſimplex beneficium. *c. penul. de elect.* cum, & alia beneficia poſtmodum acquirere poſſit per diſpenſationem Epiſcopi. *c. poſt trāſlationem. iun. gl. v. nequeat. de renunc. DD. lo. cit. de elect. & Abb. in cit. c. de ſimoniace. à n. 6.* Et horum ratio eſt quia nullus ſimoniacus ignoranter cenſetur excommunicatus, vt verè ſimoniacus. *c. de ſimoniacè. cit. Nau. conſ. 60. de ſim. in antiq.* vnde talem non indigere propriè diſpenſatione, ſed tantùm purgatione, & publica prælati declaratione, qui declaret illum non incidiſſe in cenſuras, & in pœ-

pœnas ſimoniæ deducit *Suarez. lo. cit. de cenſ. diſp.* 31. *ſect.* 1. *nu.* 11. *& ſect.* 4. *nu.* 40. Idem notat de ſuſpenſis ad tempus. *gl. in Clem.* 1. *v. donec. de decim. Abb. ib. nu.* 14.

Quoad beneficium etiam ante ſimoniam quæſitum, communior eſt ſententia poſſe diſpenſare Epiſcopum, ita vt ſimoniacus etiam ſcienter habere poſſit beneficium ante ſimoniam obtentum, dummodo ſit abſolutus ab excommunicatione: quod multis rationibus firmat. *Nau. conſ.* 34. 35. *&* 60. *de ſim. in antiq.* vbi deducit *Conſt. Pij V. incip. Cùm primum.* contra ſimoniacos editam, non extendi ad beneficia ante ſimoniam quæſita. idem docet *Suar. lo. cit. de cēſ. diſp.* 31. *ſect.* 4. *nu.* 46. & ad hoc facit doctrina communis, quod Epiſcopus poſſit diſpenſare cum ſimoniaco quoad alia beneficia, præter illa quæ acquiſierit per ſimoniam, vt *Io. Andr. & alij in c. penul. de elect. cit. Dec. in cit. c. atſi clerici.* §. *de adulterys. nu.* 129. *Achil. de Graſſ. deciſ.* 341. *alias* 2. *de ſim. Rot. deciſ.* 83. *lib.* 1. *p.* 3. *diuerſ.*

An autem Epiſcopus cum ſimoniaco poſſit diſpenſare in caſu occulto vigore *cit. c.* 6. *ſeſſ.* 24. *de ref. Concil. Trid.* affirmat *Nau. lo. cit. conſ.* 61. ſed tutius eſſet in tali caſu petere declarationem, à S. Congr. Conc. & hoc propter Conſt. Pij V. allegatam, quæ edita fuit poſt Conc. Trid. & vltra pœnas antiquas contra ſimoniacos, adiunxit nouas: ad nouas autem leges poſt idem Conc. editas non extendi. *cit. c.* 6. *ſeſſ.* 24. declaraſſe Greg. XIII. ex relatione S. Cong. refert *Suarez de Sacram. diſp.* 30. *ſect.* 2. *nu.* 12.

12 Super defectu ætatis Epiſcopus non diſpenſat. *c. vel non eſt compos. de temp. ord.* ib. DD. communiter. & Conſt. Pij II. quam ſupra retulimus ad hoc *Vitali. in Clem. fin. nu.* 32. *de æt. & qual. Burgaſ. de irreg. p.* 6. *c.* 2. *nu.* 30.

In bigamia ſimilitudinaria diſpenſat
13 Epiſcopus etiam ad maiores ordines, ex communi DD. ſententia, vt *Abb. in c.* 1. *qui cler. vel vouen.* in bigamia autem vera vel interpretatiua non diſpenſat niſi Papa, *c. vn. de Bigam. in* 6. *Anchar. Frā-ch. ib. in Præpoſ. in c. lector. diſt.* 34. *Angel. in ſum. v. bigamus. Couar. in Clem. vn. de homicid. p.* 1. §. *ſecundus. num.* 4. huncq́; eſſe ſtylum Curiæ Rom. teſtatur *Nau. conſ.* 34. *de homicid. in antiq.* Et licet idem *Nau. in man. c.* 27. *nu.* 197. velit Epiſcopum poſſe diſpenſare cum bigamo quoad vſum minorum ordinum ſuſceptorum, ad quod *Rot. deciſ.* 447. *incip. quoddam. in no.* cōmunior tamen eſt ſententia, quod ad nullos ordines Epiſcopus cum bigamo diſpenſare poſſit. *Abb. in c.* 1. *nu.* 4. *de Bigam. Suarez de cenſ. diſp.* 49. *ſect.* 6. *nu.* 8. & ita reſponſum ſibi fuiſſe à S. Cong. Conc. de an. 1606. refert *Genuen. in prax. c.* 113. *in fin.* Papam autem diſpēſare poſſe cū bigamo, etiam quoad omnes ordines, & quaſuis dignitates, dubitari non poteſt, vt in omnibus quę ſunt inducta iure humano, qualis eſt etiam bigamia. *Innoc. in c.* 2. *de bigam. Rot. deciſ.* 447. *cit. Hoted. de incomp. benef. p.* 1. *c.* 23. *Couar. lo. cit. S. Th.* 4. *ſent. diſt.* 24. *qu. vlt. & quol.* 4. *art.* 8. *Palud. eod.* 4. *ſent. diſt.* 25. *q.* 3. *Sylueſ. v. irregularitas. ſub fin.* vbi teſtatur de communi.

Item cum Hæretico, Neophyto, diſpenſare non poteſt Epiſcopus, *Nau. lo. cit. in man. nu.* 205. accipiendo nimirum hæreticum notorium, & neophytum vt aliàs diximus. cum hæretico tamen conuerſo, quoad vſum ſuſceptorum ordinū præter quam ad ſacerdotiū poſſe diſpenſari per Epiſcopum vult *Suarez Tom.* 5. *diſp.* 43. *ſect.* 1. *nu.* 6. 14

Neque ſuper defectu corporis quo induci irregularitatem iudicauerit ipſe Epiſcopus, cuius iudicio hoc eſt relictū, vt aliàs diximus. *Innoc. in c.* 1. *de corp. vit. Vivald. de irreg. nu.* 174. ad minores tamen ordines poſſet diſpenſare cum tali. *Villadieg. de irreg. col.* 39. *Nau. lo. cit. nu.* 201.

Cum illegitimis ſimiliter ad ordines minores tantùm, & ſimplex beneficium licitè diſpenſat Epiſcopus. *c. fin. iun. gl. de fil. presb. c.* 1. *eod. tit. in* 6. *Io. Andr.* 15 *ib. Syluef. in v. illegitimi. num.* 8. Imò, & Capitulum ſede vac. poſſe diſpenſare cum illegitimo quoad minores quia ſuccedit

cedit in iuriſdictione præter caſus exceptos. at hic non eſt exceptus. *Nau. conſ. 28. de temp. ord. in antiq.* Ad maiores autem ordines diſpenſare non poteſt cũ illegitimo, ne quidem virtute. *cit. c. 6. Cõc. Trid.* ſi fuerit illegitimitas occulta, quia nimirum hæc irregularitas non deſcendit ex delicto illius qui eſt irregularis quod tamen requiri ad hoc vt irregularitas ſit diſpenſabilis in terminis cit. Conc. diximus ſupra, & notat *Suarez loc. cit. diſp. 50. ſect. 5. num. 5.* Ex cuius dictis patet non poſſe practicari ſententiam *Reginald. de cẽſ. lib. lo. ſup. cit.* vbi dicit, etiã ex alieno delicto occulto, deſcendentem irregularitatem, poſſe diſpẽſari virtute. *cit. c. 6.* ac ponit exemplum de bigamia interpretatiua ex delicto vxoris occulto, & de illegitimitate ex delicto matris occulto, nimis enim latè extenderetur hæc facultas diſpenſandi, & vix inuenirentur irregularitates indiſpenſabiles cùm raro contingat, vt in aliqua non concurrat delictum ſaltem alienum. niſi talis interpretatio procederet ab authoritate Papæ.

Cum expoſitis verò ſi velimus eos præſumere pro illegitimis, ad omnes ordines diſpenſare poteſt Epiſcopus: cum talibus enim facilius diſpenſatur. *Couar. in Clem. vn. p. 1. numer. 9. de homicid.* quem ſequitur *Suarez loc. cit. ſect. 4. num. 4.*

16 Regulariter autem circa diſpenſationum materiam tenendum eſt, in omnibus irregularitatibus Epiſcopum diſpenſare poſſe quoad minores ordines, & ſimplex beneficium, præterquam in bigamia, & homicidio voluntario, ac impedimento ex hæreſi. *c. placuit. 50. diſt. Archid. ib. & DD. communiter. in c. ad audientiam. de homicid. Viuald. lo. ſup. cit. de irreg. nu. 317.*

Ad maiores autem ordines ex cõmuniori ſententia in nulla regularitate diſpenſare poteſt, niſi in caſibus in iure expreſſis, vt ſunt crimina minora. *c. atſi clerici. §. de adulterijs. ib. DD.* apud quos videre licet quæ crimina dicenda ſint minora. Ex ea autem ratione Epiſcopus diſpenſare non poteſt irregularitates niſi in caſibus expreſſis, quia ipſe contra legem ſuperiorem, & contra Concilia à quibus irregularitates ſtatuuntur, diſpenſare non poteſt, niſi ipſi concedatur. *c. inferior. 21. diſt. c. cum dilectus. iun. gl. v. in ætat. de elect. c. dilectus. iun. gl. v. non obſtante. de fil. presb. & alia gl. in c. dilectus. v. cum ſe facultas. de præb. Innoc. in c. dilectus. de temp. ord. nu. 10. Abb. in c. poſt translationem. nu. 7. de renunc. & in c. ſuper eo. nu. 4. de Bigam.* ad hoc Sũmiſtæ præſertim *Angel. v. diſpenſatio. nu. 5. Syluef. eo. q. 10. & ſequ.* Contraria autem ſententia quæ dicit Epiſcopũ poſſe diſpenſare in omnibus caſibus, in quibus expreſsè non prohibetur, procedit tanquam in caſu in iure expreſſo in abſolutione excõmunicationis: in iſta enim, vt in pœna maiori quæ priuat ſuffragijs, participatione Sacramentorum, magis eſt neceſſaria abſolutio, & facilius illam iura concedunt. *art. t ex c. vt conſtitueretur. in fin. 50. diſt. gl. ſing. in c. præſenti. v. declaramus. de ſent. excomm. in 6.* Vnde in omni excommunicatione à iure lata, cuius abſolutionem author canonis alicui non reſeruat, permittitur abſolutio Epiſcopo. *c. nuper. de ſent. excom. DD. ib. communiter.* ſimiliter, & in ſuſpẽſione per modum cenſuræ ſeu ob contumaciam lata, cuius argumentum eſt *in c. ex literis. de conſt.* hæc enim æquiparatur aliquo modo excommunicationi, & ad eam extenditur. *cap. nuper. cit. vt Abb. in c. tam literis. nu. 3. de teſtib. & DD. in eo. c. nuper.* ſed non ad ſuſpenſionem impoſitam non per modum cenſuræ, ſed loco pœnæ: talis enim ſuſpenſio diſpenſari non poteſt, niſi in caſibus in iure expreſſis. *c. cupientes. §. cæterum. iun. gl. v. ſuſpenſos. de elect. in 6. Abb. in cit. c. ſuper eo. de Bigam. in fin. Couar. in epit. 4. de decret. p. 2. c. 6. à nu. 6. Suarez de cenſ. diſp. 25. ſect. 1. nu. 3. & diſp. 29. ſect. 1. à nu. 15.* quibus locis videre licet differentias ſuſpenſionum huiuſmodi. *et diſp. v. 1. ſect. 1. nu. 19. apud eundem. ib.* vbi deducit quomodo cognoſcẽda ſit ſuſpenſio ob contumaciam, & ſuſpenſio in pœ-

pœnam: fræquentioremq. eſſe in iure ſuſpẽſionem ob contumaciam, quàm aliã. & in dubio præſumendum eſſe de ſuſpẽſione ob contumaciam, quia eſt mitior. *c. in pœnis. de Reg. iur. in 6.* ad quod *Abb. in d. c. ex literis. nu. 10. de conſt. Dec. ib. nu. 47.* Quomodo etiam cognoſcendum ſit, an Canon contineat irregularitatem, an ſuſpenſionem ſeu cenſuram aliquam, & quomodo irregularitas differat à ſuſpenſione, & alijs cenſuris, conſuli poteſt *cit. Suarez lo. cit. de cenſ. diſp. 40. ſect. 1. & 8.* cuius etiam dictum ex alia occaſione. *lo. cit. diſp. 41. ſect. 1. nu. 3.* nimirum non poſſe de omnibus irregularitatibus tradi certam regulam, ſed in ſingulis cõſulenda eſſe iura, mente tenendum eſt. Et pro ſingulari notandum, vt in dubijs diſpenſationum, potiùs abſtineat Epiſcopus à diſpenſatione, & remittat ad ſuperiorem, vt notat *gl. in c. penul. v. diſpenſatum. de pœnis Hoſt. ib. Abb. in c. at ſi clerici. ſæpius cit. §. de adulterijs. num. 7.*

Inſuper illud hic aduertendum, quod facultate abſoluendi à cenſuris, non poteſt irregularitas abſolui. Vnde neq. virtute Iubilæi abſolui poteſt, niſi hoc expreſsè in eo concedatur. *Reginald. lo. ci. nu. 24.* & eſt communis ſententia.

Ordinans autem habentem impedimentum, & ſciens de impedimento, in 18
quo ipſemet diſpẽſare poſſet, cenſetur ipſo facto diſpẽſare, licet hoc aliquo facto non expreſſerit ſecundum doctrinam *Hoſt. in ſum. de ſcrut. in ord. n. 6. Armil. v. irregularitas. nu. 91. Syluet. eo. in fin.* ſed hoc procedit in prælato non habente ſuperiorem, & qui in diſpenſando non tenetur præmittere cauſæ cognitionem. vt Papa, cuius ſola voluntas in diſpẽſando ſufficit, ſecus in inferioribus: iſti enim diſpenſare non poſſunt abſq. cauſæ cognitione præuia, alioquin diſpenſatio ſubiaceret nullitati. *Abb. in c. innotuit. nu. 8. de elect. & in c. fraternitati. n. 4. de apoſtat. & in c. at ſi clerici. §. de adulterijs. nu. 12. de iudic. cit. Dec. ib. n. 125. Seraph. deciſ. 625. Nau. conſ. 38. de temp. ord. in antiq.* vbi teſtatur de communi, ad quod facit *Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 18. de ref.* vbi vltra præmiſſa de non dandis diſpenſationibus abſque cognitione cauſæ, etiam gratis eſſe dandas diſpenſationes ſtatuit.

CAPVT SECVNDVM.

De Benedictionibus, & conſecrationibus Epiſcopi.

ARTICVLVS I.

De Benedictione Regum, Abbatum, Populi.

1 *Rex, vel Princeps à quo Epiſcopo ſit benedicendus.*
2 *Abbates benedici debent per Epiſcopum.*
3 *Abbatiſſæ benedici debent, niſi ſint triennales tantum.*
4 *Benedictiones populi ſolemnes pertinent ad Epiſcopum.*
5 *Epiſcopus poteſt dare benedictiones ſolemnes etiam in locis exemptis ſuæ Diœceſis.*
6 *Abbas non poteſt dare benedictionem ſolemnem, niſi dum celebrat in propria Eccleſia.*

AD officium Epiſcopi pertinet benedicere Reges, & Principes. Et quidem ſi plures adſint Epiſcopi in Regno in quo Rex vngendus eſt, Metropolitanus vngere debet. *Hoſt. de ſacr. vnct. nu.*
8. in ſum. vel cõſuetudo locorũ ſeruanda 1
eſt.

eſt, & illius Eccleſiæ Epiſcopus vnget,
quæ hoc longo vſu præſcripſit, vel priui-
legio obtinuit.*c.1.& 2.25.q.2.* Vngitur
1 autem Rex oleo Catechumenorum in
brachio dextro inter iuncturam manus,
& cubiti,& in humero.*c.vn.de ſac.vnct.*
§ vnde.Angel.v.oleum. Imponitur quo-
que capiti ipſius corona, & traditur ipſi
ſceptrum in manu,& gladius. Similiter,
& Regina vngitur in brachio dextro, &
recipitur ab ipſis fidei profeſſio:alię quo
que cerimoniæ adhibentur, videndæ in
Pontificali Rom.

Benedicit,& Abbates Epiſcopus,poſt
quam benedictionem poteſt Abbas cō-
2 ferre minores ordines.*c.quoniā.69.diſt.*
c.cùm contingat.de æt.& qual.Clem.at-
tendentes.de ſtat.monach.iun.gl.v.be-
nedici Angel.v.Abbas.nu.4. ad quod
pertinet moderatio. *ca.1.de ſuppl.negl.*
præl.iun.gl.v.alia. vt alio loco attigimus.

Debet autem benedictio huiuſmodi
dari illis diebus, quibus minores ordines
conferri poſſunt.*gl.in cit.Clem.attendē-*
tes.Angel.v.ordo.n.6.& ſine aliquo præ-
uio examine dari poteſt.*Innoc.in cit.c.1.*
de ſuppl.negl.præl. niſi quod fidei pro-
feſſionem emittere benedicendus obli-
gatur. Cerimoniæ videndæ in Pontifica-
li Rom.

3 Similiter,& Abbatiſſæ benedicuntur.
Clem.cit. tamen propter fragilitatem ſe-
xus non recipiunt aliam poteſtatem,niſi
ſolam adminiſtrationem officij.*gl.in ea-*
dem Clem. Minores autem annis quadra
ginta, vel ad minus triginta, & quæ per
octo, vel ad minus quinque annos ante
religionem profeſſæ non fuerint, bene-
dici in Abbatiſſas prohibentur.*c.iuuen-*
culas.20.q.1.Conc.Trid.ſeſſ.25.c.7.de
Regul. Et quæ ad tempus eliguntur be-
nedici non debent, vt obſeruat *Nau.*
conſ.4.n.4.de Reg.in antiq. Vnde per to
tam Italiam his temporibus non ſolent
benedici,cùm non niſi ad triennium eli-
gātur ex ordinatione *Greg.XIII.de an.*
1583.1.Ian.incipit.Expoſcit. relata *in*
lib.priuil.mend.Confect.fol.243. ne vide
licet contingat iterari benedictionem ſi
vna ſæpius eligeretur, cum tamen non
ſit iterabilis.vt *gl.in cit.Clem.attenden-*
tes.v.benedici.Abb.ib.nu.18.Nau.cōſ.
cit.nu.3. Extra Italiam autem vbi eſt cō-
ſuetudo, omnino electa ſuſcipere debet
benedictionem, & non ſuſcipiens infra
annum à die electionis, & confirmatio-
nis ſuæ, ipſo facto eſſet priuata officio
ſuo *Clem.cit.de ſtat.monach.Cōfect.cit.*
in ſum.priuil.mend.tit.20.c.2.

Benedicit inſuper Epiſcopus populū 4
benedictione ſolemni, tam in Eccleſia,
quàm per vias, illique ſoli debetur hæc
prærogatiua in ſua Diœceſi.*c.miniſtrare.*
27.q.6. Et hæc poteſtas eſt potius ordi-
nis quam iuriſdictionis. *Turrecrem.in c.*
deniq.21.diſt.nu.12. Remittuntur autem
per iſtam benedictionem peccata venia-
lia.vt *not.gl.fin.in procem.6.Abb.in c.an*
tiqua.num.10.de priuil. & poteſt illam 5
dare Epiſcopus etiam in locis quantum-
uis exemptis ſuæ Diœceſis. *Clem.fin.de*
fo.comp.

Presbyter autem ne quidem ſimpli-
cem benedictionem dare poteſt Epi- 6
ſcopo præſente, niſi cum ipſius aſſenſu,
nec poteſt dare trinam benedictionem
in fine Miſſæ, nam hoc ſoli competit
Epiſcopo. *c.miniſtrare.26.q.6.c.cùm*
ad celebrandas.iun.gl.diſt.1.de con-
ſec.c.accedentibus.de exceſſ.priuil.
Abbates tamen dare poſſunt benedictio-
nem etiam ſolemnem, ſed dum cele-
brant in eorum Eccleſijs tantùm, & non
cum per vias incedunt, neque extra
eorum Eccleſias.*c.Abbates.de priuil.*
in 6. ad hoc *Seraph.deciſ.467.nu.5.*

ARTI-

ARTICVLVS II.

De Sacramento Confirmationis.

1 *Confirmationis Sacramentum ſolus Epiſcopus adminiſtrare poteſt.*
2 *Epiſcopus non poteſt delegare adminiſtrationem confirmationis niſi alteri Epiſcopo: ſed Papa poteſt etiam ſimplici ſacerdoti.*
3 *Confirmationis Sacramentum quid ſit.*
4 *Confirmationis in Sacramento conferendo quæ ſeruari debeant.*
5 *Baptiſmus eſt fundamentum omnium Sacramentorum.*
6 *Confirmationis in Sacramento quæ ætas requiratur.*
7 *Patrinus confirmationis contrahit affinitatem vt in Baptiſmo.*

FRontis chriſmationem vt vocatur. *c.*
vn. §. de frontis. de ſacr. vnct. ad
1 ſolum pertinere Epiſcopum, probat *tex.*
c. præsbyteris. de conſer. diſt. 4. & c. quā-
to de conſuet. Concil. Flor. in decr. Ar-
menis tradito. §. ſecundum ſacramentū
eſt. Et eſt actus ordinis Epiſcopalis. *Ar-*
mil. v. confirmatio Sacram. nu. 3. Nau. in
man. c. 22. nu. 9. Conc. Trid. ſeſſ. 7. de con-
firm. Sacram. Canon. 3. Committi tamen
poſſet per Papam Abbati, vel etiam ſim-
plici ſacerdoti huius ſacramenti admini
ſtratio, vt notat *Innoc. in cit. c. quanto de*
conſuet. Victor. de ſacram. confirm. nu.
50. Nau. lo. cit. nu. 8. Couar. var. reſ. lib.
2 *1. c. 10. nu. 7.* Sed Epiſcopus hoc delegare
non poteſt, niſi alteri Epiſcopo. *Innoc. lo.*
cit. vbi dicit ſic teneri communiter.

Eſt autem confirmatio, ſacramentum
vnctionis chriſmatis conſecrati, quo Epi
3 ſcopus frontem baptizati inungit, ſub
certa verborum forma. Hanc definitio-
nem *Nau. lo. cit.* colligit ex S. Th. *3. p. q.*
72. Et eſt confirmatio vnum ex Eccleſiæ
Sacramentis, *Conc. Trid. lo. cit. can. 1.* cō-
fertq. gratiam ad fortiter vincendū ad-
uerſa mundi huius. *c. 2. c. nouiſſimè. diſt.*
4. de conſ. & imprimit characterem in-
delebilem: vnde non poteſt iterari. *An-*
gel. v. Confirmatio. nu. 10. Armil. eod. nu.
3. Victor. lo. cit. nu. 45. Confertur hoc Sa-
cramentum omni tempore. *Armil. lo.*
cit. Angel. ibid. qui etiam ieiunium di-
cit eſſe ſolum de cōſilio circa ſuſceptio-
nem huius ſacramenti,

4 Vnguntur in fronte confirmandi chri
ſmate conſecrato, & ſi oleo ſancto tantū
vngeretur quis, ſupplendum eſſet cautè,
& chriſmate iterum vngendum repetito
ſolum *Signo tè, &c.* non autem alijs Ora
tionibus. *c. 1. de ſacram. non iter. Innoc.*
ibid. Angel. lo. cit. nu. 8. ſi verò quis oleo
non conſecrato vngeretur, nihil fieret, &
totum eſſet iterandum. *Victor. lo. cit. nu.*
24. In modum crucis debet fieri delini-
tio, cùm ſit in forma verborum *Signo te*
ſigno crucis, &c. c. nunquid. diſt. 5. de
conſec.

Percutitur maxilla cōfirmati in ſignū
confirmatum forti, & inuicto animo de-
bere ferre pericula imminentia propter
fidem Chriſti.

Cum pluuiali, mitra, ſtola, & baculo
paſtorali conferendum eſt hoc ſacramē
tum, vt in Pontificali Rom. & idem vidi
reſpondiſſe S. Cong. Conc. Suffrag. Bri-
xonien. Et non niſi Diœceſanos ſuos
confirmare debet Epiſcopus. *Armil.*
lo. cit. nu. 3.

In confirmandis etiam videnda ſunt
requiſita. Primò, vt ſint prius baptiſati, cū 5
omnia ſacramenta præſupponant bapti-
ſmum, illiq. innitantur tanquam proprio
fundamento. *Victor. lo. cit. nu. 46.* Confi-
teri etiam debent prius peccata ſua con-
firmandi. *c. vt ieiuni. de conſ. diſt. 5.* vel
ſaltem ſine mortali accedere ad hoc ſa-
cramentum. *Nau. loc. cit. Angel.*
loc. cit. vel ad minus contritio eſt ne-
ceſſaria in adultis, & eſtde precepto
Eccleſiæ. *Vinald. de ſacrament. Con-*
firm. nu m. 42.

Siue

Siue autẽ quis ſit ſanus, ſiue infirmus, confirmari poteſt, ſed ætas perfecta vi-
6 detur expectãda. *arg. tex. cit. c. vt ieiuni. iun. gl. diſt.* 5. *de conſec.* licet contrarium obſeruetur communiter. *Angel. lo. cit. nu.* 3. *Victor. vbi ſup. nu.* 49. vbi dicit tutius eſſe expectare ad minus ſeptennium propter periculum reconfirmationis.

Patrinum debet habere confirmãdus, qui patrinus contrahit affinitatem æquè vt per ſuſceptionẽ ex baptiſmo. *c. ſi quis.* 30. *q.* 1. *Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *de ref. matr. c.* 2. *in fine.* & patrinus debet eſſe confirmatus, ſicut, & in baptiſmo non poteſt eſſe patrinus niſi baptiſatus. *c. in baptiſmate. diſt.* 4. *de conſec.* nec contraheret affinitatem ſi non eſſet ipſe confirmatus *Angel. lo. cit. nu.* 11. Debet etiam eſſe alius quàm ille qui fuit in baptiſmo, niſi neceſſitas cogat. *capit. in catechiſmo. diſt. cit.* Monachus autem, & Abbas compater fieri prohibetur. *c. non licet. c. monachi. diſt. cit. c. placuit.* 16. *q.* 1. *c. peruenit.* 18. *q.* 2.

ARTICVLVS III.

De conſecratione Oleorum.

1 *Oleorum SS. diuerſitas.*
2 *Oleorum SS. vſus.*
3 *Olea SS. non poſſunt conſecrari niſi per Epiſcopum.*
4 *Olea SS. non conſecrantur niſi in die Cœnæ Domini.*

Oleum ſanctum ſub trina diuerſitate conſecratur. Aliud quod voca-
1 tur chriſma, ex oleo oliuarum, & balſamo, cuius mixturæ myſterium explicatur. *c. vn. de ſacr. vnct.* Hoc vnguntur baptiſati in vertice, & fronte, & Eccleſiæ, altaria, calix, patena, fons baptiſmalis, Epiſcopus dum conſecratur in capite, & in manibus, & confirmandi. Aliud dicitur oleum Catechumenorũ, ex oleo oliuarum ſolo; hoc vnguntur baptiſati inter ſcapulas, & in pectore: item
2 Eccleſia ante chriſmationem, item Sacerdotis manus, Reges, & Principes in brachio; & humero. Tertium eſt oleum infirmorum, quo vnguntur infirmi ex primæua inſtitutione Eccleſiæ, de qua in epiſtola Canonica B. Iacobi Apoſtoli: *Infirmatur quis ex vobis, inducat presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum vngentes cum oleo, &c.*

Hæc itaque olea ſacra à ſolo Epiſco-
3 po conſecrantur. *c. ſi quis. cit. diſt.* 4. *de conſec.* & ſingulis annis conſecrari debent. *c. omni tempore. diſt. cit.* & itidem ſingulis annis ad omnes Eccleſias parochiales per Preſbyterum, vel ſaltem Subdiaconum, ſub ſigillo, & decenti cultu, & cuſtodia deferenda ſunt, vetera verò cremanda: nec aliunde peti debent, niſi à proprio Epiſcopo. *cap. presbyteri.* 95. *diſt.* & aſſeruanda ſunt diſtinctim in vaſis ſeu argenteis, vt ſuppetunt facultates Eccleſiæ ſeu ad minus ſtanneis. *Fuſcb. de viſit. lib.* 1. *c.* 6. *nu.* 14.

Conſecranda autem ſunt ſolo diæ cœnæ Domini. *c. literis. diſt.* 3. *de conſec.* & in Miſſa. *c. te referente. de celeb. miſſ.* vbi *gl. v. ſipontina.* quærit vtrum Miſſa ſit de ſubſtantia huius conſecrationis: ſed tenendum eſt, Miſſam eſſe de neceſſitate præcepti, non de neceſſitate ſacramenti, vt de ordinatione diximus.

Salutationum, & aliarum cerimoniarum quæ in conſecratione SS. oleorum adhibentur, ex vſu perpetuo Eccleſiæ Catholicæ, redit rationem *Guilhelm. Durand. in ſuo rationali Diuinorum lib.* 6. *c.* 74.

ARTI-

ARTICVLVS IV.

De conſecratione Eccleſiæ, Altaris & Cœmiterij.

1 *Eccleſia non poteſt ædificari niſi de conſenſu Epiſcopi.*
2 *Eccleſiæ ædificari non debent cum præiudicio antiquarum,*
3 *Eccleſiam ædificans eam dotare tenetur.*
4 *Eccleſiæ conſecratio eſt actus ordinis Epiſcopalis.*
5 *Eccleſia in quibus caſibus debeat reconſecrari.*
6 *Eccleſiam fuiſſe conſecratam quomodo probetur.*
7 *Probationes leuiores ſufficiunt vbi non vertitur præiudicium tertij.*
8 *Eccleſia ex quibus cauſis habeatur pro polluta.*
9 *Eccleſiæ reconciliatio non poteſt delegari non Epiſcopo præterquam à Papa.*
10 *Regulares habent priuilegium reconciliandi eorum Eccleſias.*
11 *Cæmiterium habetur pro polluto cum polluitur Eccleſia, non è contra.*
12 *Altaria quomodo conſecranda.*
13 *Altaris portatilis vſum extra Eccleſiam non poteſt concedere Epiſcopus.*
14 *Altare quando dicendum violatum.*
15 *Epiſcopus quas indulgentias concedere poſſit.*
16 *Conſecrationem paramentorum Eccleſiæ Epiſcopus delegare non poteſt alteri quàm Epiſcopo.*
17 *Papa ſolet concedere ſimplici ſacerdoti benedictioné paramentorũ Eccleſiæ.*
18 *Regularium prælati poſſunt benedicere paramenta Eccleſiæ.*
19 *Abbas poteſt benedicere paramenta Eccleſiæ.*
20 *Epiſcopus pro conſecratione Eccleſiæ vel paramentorum nihil poteſt exigere niſi procurationem.*

Eccleſiæ ædificari non poſſunt ſine ſcitu & aſſenſu Epiſcopi, *loci c. ſi quis. 16. q. 3.* & ipſe locum ædificationis aſſignat, crucem figit, lapidemque ponit primarium. *c. nemo Eccleſiam. diſt. 1. de conſec.* Hunc tamen actum poſitionis primarij lapidis poteſt alteri ſubdelegare. vt not. *gl. in c. nemo Eccleſiam. cit. v. veniat.*

Ædificandæ autem ſunt ſine præiudicio antiquarum: & ſi quando nouæ parochiales erigendæ ſunt, fieri id debet abſque diminutione iurium & emolumentorum antiquæ parochiæ. Poteſt tamen Epiſcopus etiam de fructibus matricis parochialis nouam aliam parochialem fundare, ſi neceſſitas exigat, nec adſit modus dotandi aliunde nouiter erectam Eccleſiã, præſertim ſi ipſa matrix abundet fructibus. *Concil. Trid. ſeſſ. 21. c. 4. de ref.* nimirum ſine præiudicio poſſidentis, vt alio loco dicemus.

Alioquin ædificans Eccleſiam, dotem ſufficientem pro alendis miniſtris, ornamentis neceſſarijs prouidendis, & iuribus Epiſcopalibus ferendis, aſſignare ipſi tenetur: vel Epiſcopus permittens ædificari Eccleſiam ſine dote, ad dotandum de proprio obligaretur. *c. cùm ſicut. iun. gl. de conſec.* Eccleſ. *Abb. ib. nu. 2.* 3

Circa Eccleſiarum ædificationem illud quoq; notari poteſt, quod ex antiqua conſuetudine verſus orienté capite porrecto Eccleſiæ ædificabantur. de qua conſuetudine teſtatur *Clemens in 2. lib. Apoſt. conſt. c. 61. Abb. in Clem. 1. de reliq. & ven. nu. 27. Durand. in cit. ration. Diuin. lib. 1. c. 4.*

Ædificata auté Eccleſia conſecratur quocunque die, ſiue feſto, ſiue feriali. *c. 2. de conſec. Eccl.* idq; ab ipſomet Epiſcopo loci: eſt enim actus iſte ordini Epiſcopali deputatus, *c. ſi quis. cit.* vnde ipſum Epi- 4

ſcopus alteri committere ſeu ſubdelega-
re non poteſt, præterquam alteri Epi-
ſcopo. c. aqua. lo. cit. de conſec. Eccl.
Abb. ib. nu. 2. Hoſt. ib. & in ſum. eo. tit.
nu. 2. Simplicem tamen benedictionem
Eccleſiæ nondum conſecratæ, delegare
poſſet ſimplici ſacerdoti, vt & de poſi-
tione primarij lapidis deleganda dixi-
mus. arg. tex. c. fin. de conſec. Eccl. & hęc
ſimplex benedictio Eccleſiæ nondũ con-
ſecratæ adhiberi ſolet ad effectum, vt in
ea celebrari poſſit interim donec conſe-
cretur, alioquin enim in Eccleſia nondũ
conſecrata celebrari non poſſet abſque
permiſſione huiuſmodi Epiſcopi. c. nul-
lus presbyter. c. clericos. de conſec. diſt. 1.

Semel etiam conſecrata Eccleſia ite-
rum reconſecrari non debet. c. Eccleſijs.
diſt. 1. de conſec. præterquam in caſib.
qui ſequuntur.

Primò, ſi dubitetur an fuerit cõſecra-
ta. c. Eccleſiæ. diſt. cit. Armil. v. conſe-
5 cratio Eccleſ. num. 3. Creditur autem di-
cto vnius teſtis, qui dicat fuiſſe conſecra-
tam ſiue de viſu, ſiue de auditu: vel ſi ap-
pareat aliqua nota in libris Eccleſiæ, vel
in pariete, vel in columna, ſeu aliqua ta-
bula lapidea, prǽſumitur fuiſſe conſecra-
6 tam. c. ſolemnitates. iun. gl. v. ſcriptura.
diſt. 1. de conſec. Specul. in tit. de prob. §.
videndum. verſ. non. per libros. Abb. in
c. propoſuiſti. num. 6. de conſec. Eccleſ.
Vel ſi ſit Cathedralis ſeu inſignis Eccle-
ſia, præſumitur conſecrata, eo quod in
talibus maior diligentia ſolet adhiberi.
Lambert. de iurep. lib. 2. p. 1. q. 2. princ.
art. 7. Fuſch. de viſit. lib. 2. c. 25. vel ſi ibi
ſit ſepultura mortuorũ: præſumitur enim
eſſe Eccleſiam conſecratam, cùm fideles
non ſepeliantur, niſi in locis ſacris. c. non
æſtimamus. 13. q. 2. Mantic. deciſ. 65. Vel
ſi reperiatur in Chronicis ſeu libris hi-
ſtoriarũ aliqua mentio, huiuſmodi enim
ſcripturis creditur. gl. ſing. in c. inter di-
lectos. v. magis. de fid. inſtrum. Abb.
in c. cum cauſam. num. 1. de prob. Si-
militer creditur & libris archiuij publici,
& libris cenſualibus Eccleſiæ, idque etiã
in iudicialibus. id. Abb. in c. ad audien-
tiam. de pręſcrip. & libris antiquis cen-
ſualibus Canonicorum vel aliorum, ſi in
loco non ſuſpecto inueniantur. Innoc. in
eo. c. ad audientiam. Archid. in c. ab eo.
diſt. 11. Bart. in rub. C. de fid. inſtrum. Et
tantò magis præmiſſa probant in caſu
quo nemini generatur præiudicium, tunc 7
enim etiam ſemiplenæ probationes ſuf-
ficiunt. Innoc. in c. 1. de conſec. Eccl. Ar-
mil. lo. ſup. cit. gl. in c. nuper. v. niſi iura-
tus. de teſtib. Vel ſi iuuamur loci conſue-
tudine, ex conſuetudine enim loci ali-
cuius, poteſt facere fidem etiam ſcriptu-
ra non authentica. c. dilectus. de fid. in-
ſtrum. Abb. conſ. 68. p. 2. nu. 2. Rot. deciſ.
789. p. 1. diuerſ.

Secundò reconſecratur Eccleſia in
caſu quo parietes fuerint incendio ab-
ſumpti, deſtructi, ſeu diruti omnes ſiue in
maiori parte. c. Eccleſijs. cit. ſi tamen ſo-
lum tectum combuſtum ſit, vel etiam de
parietibus quid modicum, non reconſe-
cratur, c. de fabrica. lo. cit. de conſecr.
diſt. 1. c. propoſuiſti. iun. gl. de conſecr.
Eccl. quod totum pendere ex iudicio E-
piſcopi qui in facto occurrenti diſcerne-
re debet neceſſitatem reconſecrationis.
docet Hoſt. eo. tit. de conſec. Eccl. num.
5. in ſum.

Tertiò reconſecratur ſi fuerit ab Hæ-
retico conſecrata. c. Eccleſias. c. Arria-
norum. diſt. 1. cit. de conſec.

Reconciliatio autem quæ eſt diuerſa
à conſecratione, adhibetur in caſibus
pollutionis Eccleſiæ, qui plures numerã-
tur. Vt primò Eccleſia polluitur effuſio-
ne ſanguinis magna & iniurioſè cauſata
in ipſa Eccleſia. Magna quidem, nam
ſi ſit effuſus modicus ſanguis, ſeu percu-
tiatur quis leuiter, vt in naribus vnde ſan-
guis facilè fluit, non ſequetur pollutio Ec-
cleſiæ. cap. cùm illorum. de ſent. excom.
Angel. v. conſecratio. nu. 4. Armil. eod.
Et iniurioſè facta, nam ſi caſu aliquo per-
cutiatur quis in Eccleſia ad ſanguinis
profluuium, vel ab amente, furioſo, pue-
ro vſu rationis carente, propterea non
cenſebitur polluta Eccleſia. c. fin. de de-
lict. puer. Archid. in c. vn. de conſec.
Eccl. in 6. Couar. in Clem. ſi furioſus. p.
1. §. 2. de homicid. Neque ſi fiat in defen-
ſione

ſione vitę ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ. *Abb. in c. propoſuiſti. de conſec. Eccl. Innoc. ib. Syluеſ. v. conſecratio. 2. q. 5.* & alij communiter, niſi hoc vltimo caſu conſideretur pollutio ex parte offendentis.

Non ſequetur etiam pollutio ſi alibi quis vulneretur, & poſtmodum confugiens in Eccleſiam, ibi ſanguinē fundat: pollutio enim hæc fundatur non in ſola ſanguinis effuſione in Eccleſia, ſed in effuſione ſanguinis ex violentia cauſata in Eccleſia. Vnde & ē contra vulnerato aliquo in Eccleſia etiamſi inde egrediatur, antequam ſanguinem fundat, ſeu illum excipiat pãno, aut vaſe aliquo, vel ſi quis ibi ſuffocatur, ſtrangulatur, veneнato poculo interficitur, vel ſeipſum quis laqueo ſuſpendit, animo deſperato vulnerat, interficit, polluitur Eccleſia, licet non profluat ſanguis, ſed propter violentiam in ea patratam. *gl. & DD. in cit. c. vn. in 6. & ſummiſtę vt Angel. Syluеſ. Armil. lo. cit.* Cauſaret autem hanc pollutionē violentia etiam ſine peccato commiſſa, vt ſi iudex ex officio ſuo faceret ibi ſuffocari, ſuſpendi vel mutilari aliquem, ſeu interfici. *Suarez tom. 3. diſp. 81. ſect. 4.*

Violentia tamen facta ſine ſanguinis effuſione, vel non ſequuta morte, etiamſi fuerit cum graui concuſſione, non cauſat hanc pollutionem. vt notat *Nau. in man. c. 27. nu. 256.* niſi alicubi ſit conſuetudo, vt hoc etiam caſu habeatur Eccleſia pro polluta, præſertim ſi circa talem caſum excitata fuerit grauis rixa in Eccleſia, & ortum ſit ſcandalum. *Abb. lo. cit. de conſec. Eccl. num. 4.*

Item polluitur Eccleſia, ſeminis humani effuſione, ſiue ibi effundatur ex coitu aliquo vel pollutione illicita, ſiue per copulam coniugalem: nam hæc quoque eſt illicita in loco ſacro, niſi accedat aliquo caſu, qui excuſet à peccato, hic enim excuſabit etiam à violatione Eccleſiæ iuxta communiorem recentiorum ſententiam, vt *Suarez lo. ſup. cit. Henriq. in ſum. tom. 2. lib. 9. cap. 27. §. 5. Reginald. in prax. pœnit. lib. 29. nu. 18*. Vnde & menſtruis & pollutione per ſomnum non pollui Eccleſiam tenetur communiter *Abb. in cap. fin. de conſec. Eccl. Henriq. lo. cit.*

Tertiò polluitur Eccleſia ſi in ea ſepeliatur Paganus, Hæreticus, vel excommunicatus, nec debet reconciliari niſi cadauere huiuſmodi exhumato ſi diſcerni poſſit. *c. Eccleſiam. de conſec. diſt. 1. cap. ſacris. de ſepult.* alioquin ſi diſcerni non poſſit, abſque exhumatione debet reconciliari. vt *Suarez cit. tom. 5. diſp. 12. ſect. 4. nu. 7.* Et pagani nomine intelligitur etiam infans non baptizatus, vel abortus, nec poteſt ſepeliri in loco ſacro, niſi moriatur ſimul cum matre, & ita ſepeliatur in vtero matris exiſtens, nam tum cenſeretur vnum cum corpore materno. *Hoſt. in ſum. de conſec. Eccl. nu. 8.* Et caſu cum polluitur Eccleſia ſepultura Pagani, non ſolum eſt reconcilianda, ſed etiam parietes eius abradendi. *Abb. in c. conſuluiſti. lo. cit. de conſec. Eccl. & authores cit.*

Quartò polluitur Eccleſia, ſi ab Epiſcopo publico excommunicato reconciliatur vel conſecratur, ſiue tota, ſiue eius altare. *Abb. lo. cit. Syluеſ. Armil. lo. cit.* Quintus caſus pollutionis numerari hic ſolitus ex dirutis parietibus Eccleſiæ, non eſt propriè pollutio. vt ſufficienter *Nau. lo. cit. nu. 258.*

In omnibus autem pollutionis caſibus ad effectum quod Eccleſia indigeat reconciliatione, requiritur vt delictum ſit publicum: nam ſi ſit occultum, non eſt opus reconciliatione, cum Eccleſia non iudicet de occultis, nec reuelet occulta, cum alioquin publica reconciliatione etiam delictum quamuis eſſet occultum, proderetur. vt *gl. & DD. in cit. cap. vn. in 6. Abb. in cap. ſignificaſti. num. 2. de adult.* Nec ſufficit quod ſciatur à duobus vel tribus, ſed eſt neceſſaria facti euidentia, & notorietas, vt ſummiſtæ communiter *locis cit. & Suarez lo. ſup. cit.* licet teneatur peccato mortali & reſeruato Epiſcopo cauſans pollutionem quantumuis occultè.

Tempus etiam notificati delicti attendendum. vnde licet fuerit occultum ab

ſinito, & ſucceſſiuè publicatur, à publicatione incipiet Eccleſia habert propolluta, vt notat *Nau. lo. ſup. cit. num. 156.* Dummodo tamen in modico tempore ſubſequatur publicatio: alioquin ſi interlabatur multum tempus, vt vnius anni, videretur habere locum illorum opinio, qui dicunt reconciliari Eccleſiam pollutam, ſi in ea poſtmodum celebretur bona fide. vt *Caſtren. lib. 2. de leg. pœn. c. vlt.* qui ſolus allegatur pro hac opinione. vt ab *Henriq. lo. ſup. cit. §. 6. in fin.* & alijs, non tamē aſſeritur, nec videtur practicandum niſi fortè vnico hoc caſu nō publicati delicti multo tempore, ſtantibus iuribus expreſſis, Eccleſiam prophanatam non niſi benedictione Epiſcopi reconciliari, allegatis ſupra.

Polluitur autem Eccleſia etiam nondum conſecrata, nam hæc quoque gaudet veneratione & immunitate Eccleſijs conceſſa. *c. Eccleſiæ. de immun. Eccl. c. fin. de conſec. Eccl.* Dummodo tamen in ea Diuina peragantur ex conceſſione Epiſcopi, ſeu fuerit ab eo aut eius authoritate benedicta, idque ad vſum publicum: nam ſi ſit oratorium priuatum, non gaudet hac prærogatiua. *cap. fin. de cenſ. c. patentibus. de priuil. Suarez lo. ſup. cit. circa fin. Henriq. lo. cit. §. 5.* niſi ad effectum vt Epiſcopus poſſit interdicere vſum oratorij priuati ſi videret illud indecenter haberi. *ex cap. vn. de euit. in celeb. Conc. Trid. ſeſſ. 22.*

Vlterius aduertendum quod ante reconciliationem in Eccleſia polluta celebrari non debet, nec in hoc expectanda iudicis ſententia, ſed eo ipſo quod violatio eſt facta, ceſſandum à Diuinis. *Abb. in cap. tuarum. num. 2. de priuil. Syluef. lo. cit. ſup. q. 8. Viuald. de interd. nu. 84.* vbi teſtatur de communi. Si nimirum notoria ſit pollutio: alioquin in dubio peti deberet declaratio iudicis, ita vt hoc caſu procedat doctrina. *Suarez lo. ſup. cit.* vbi dicit in his caſibus violationis Eccleſiæ intrare Conſt. Leon. X. *incip. Ad euitandam.* de non vitandis interdictis antequam declarentur, quod in hoc vnico caſu cum dubia eſt pollutio, ſaluari poteſt. In alijs autem eſt contra communem, & quia violatio Eccleſiæ non poteſt dici propriè interdictum, ex qua ratione ipſemet *Suarez ib.* tenet illam non comprehendi. *c. Epiſcoporum. de priuil. in 6.* quæ ratio militat æqualiter in Leonina allegata.

Celebrans autem in Eccleſia polluta peccat mortaliter, iuxta communiorem ſententiam. vt *Sot. in 4. diſt. 13. q. 2. ar. 3. Syluef. Suarez locis cit.* Non tamen incurrit irregularitatem. *cap. is qui. de ſent. excom. in 6.* neque ſuſpenſionem, quam aliqui inducere conantur ex. *cit. c. Epiſcoporum.* vt benè deducit *Suarez lo. cit.* quia nimirum pollutio non eſt cenſura. vt *Henriq. lib. 14. c. 7. cit.* Niſi tamen ordinarius poneret expreſſum ibi interdictum propter pollutionem, quod facere poteſt, ſed raro fit, nec præſumitur, niſi probetur. *Abb. in cap. tuarum. cit. de priuil. num. 5.*

Reconciliari demū non poteſt Eccleſia polluta ſeu violata per alium quā per Epiſcopum, niſi ex commiſſione Papæ: Epiſcopus enim hoc delegare non poteſt alteri quàm Epiſcopo, cum ſit actus ordinis Epiſcopalis, vt ſupra diximus, ex *cap. aqua. de conſec. Eccleſ.* & eſt communis doctrina. Poteſt tamen dare facultatem celebrandi in Eccleſia polluta interim donec reconcilietur. *Suarez lo. cit. Eman. Sà. in Aphoriſ. v. conſecratio.* ſicut etiam dat facultatem celebrandi in Eccleſia nondum conſecrata, alioquin ſine permiſſione ipſius ibi celebrari nō poſſet, ex allegatis ſupra. ad hoc *Abb. in cap Eccleſia. ſup. cit.* Poteſt etiam committere reconciliationem Eccleſiæ nondum conſecratæ ſi polluatur. *cap. fin. de conſec. Eccl.* Et licet alij velint hoc poſſe ſimplicem ſacerdotem abſque commiſſione Epiſcopi. vt *Fuſch. de viſit. lib. 2. c. 25. nu. 12.* tamen tutior eſt ſententia. *S. Th. 3. p. q. 83. art. 3.* quē et allegat *Henriq. lo. cit. § 6.* vt nimirum neceſſaria ſit ad hoc conceſſio Epiſcopi. Nā cū pollutione non ſolum loco inferatur iniuria, ſed & immunitati Eccleſiaſticæ, cuius Epiſcopus eſt vindex *cap. ſcire vos. 23. q. 8.*

q. 8. ipſius intereſt non relaxari ipſo inſcio pœnam inductam in terrorem delinquentis, donec ſatisfecerit pro delicto, & ipſius adiutores. Tum quod communiter Epiſcopi ſolent ſibi reſeruare hunc caſum pollutionis Eccleſiæ.

Papa autem abſque vlla controuerſia committere poteſt ſimplici ſacerdoti reconciliationem Eccleſiæ conſecratæ dum polluitur, vt omnes conueniunt *DD. cit.* Prout quotidie multis hæc facultas à S. Apoſt. conceditur, & mihi gratioſè fuit conceſſa. Imò Leo X. omnibus ſuperioribus Fratrum Minorum de Obſeruantia hoc idem indulſit, cuius priuilegium cum per communicationem alijs etiam ordinibus mendicantium inſeruiat, & frequens ſit in vſu in priori editione omiſſum, hic appoſitum habebit qui volet, habetur etiam apud
10 *Confeſſ. in ſua collect. priuil. mend.* vt tenor eius ſequitur.

Religionis ſuadet honeſtas, &c. Nos igitur qui Religioſarum perſonarum vota per quæ eorum diſpendijs obuiatur, ac commodis & profectibus prouidetur, ſtudio charitatis libenter proſequimur, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, vobis & pro tempore exiſtentibus Generalibus & Prouincialibus ac Guardianis veſtrorum Ord. obſeruantiæ, vt Eccleſias, Oratoria, & loca quæcunque recepta, & recipienda nōdum conſecrata ſeu conſecranda, facta prius requiſitione ab Epiſcopis locorum, eiſque recuſantibus per quemlibet alium Catholicū Epiſcopum gratiam & communionem dictæ ſedis habentem conſecrari facere. Ac veſtri Ordinis Generalibus & Prouincialibus, Vicarijs, & Cuſtodibus, & Guardianis pro tempore exiſtentibus præfatis, vt omnia & ſingula eiuſdem ordinis & obſeruantiæ Eccleſias, Cœmiteria, & Capitula, & Oratoria vbicunque exiſtentia, receptas & recepta, recipiendas ſeu recipienda, ac paramenta & ornamenta, ac alia quæcunque ad Diuinum cultum & vſum veſtrum neceſſaria in, quibus Chriſma non interuenit pro veſtro vſu tantùm, ſolemni benedictione, ac etiam per Vicarium ſeu Guardianum, aut alios ad hoc à vobis in veſtris Capitulis Generalibus prouidè deputandos benedicere: Ac illos ſeu illa, & earū quaslibet ſanguinis ſeu ſeminis effuſione, ſeu alias quomodolibet pollutas, ſeu polluta, quoties opus fuerit aqua per vos præſertim in locis remotis, vbi Epiſcopū aquam benedicentem per duas dietas adire non poteritis, benedicta, reconciliare liberè & licitè valeatis authoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus & indulgemus. Nō obſtātibus &c. Dat. Ro. apud S. Petrū, ſub annulo Piſcator. die 3. Feb. 1514. Pōt. noſtri an. 1.

Quod priuilegium licet poſtmodum in multis reuocatum fuerit ab eodē Leone X. in Concil. Lateranen. & poſtmodū in Conc. Trid. præſertim *cap. 5. ſeſſ. 6. de ref.* vbi prohibetur Epiſcopis, ſub pœna ſuſpenſionis exercitium Pontificalium in aliena Diœceſi: quo derogatur priuilegijs Regularium de aduocando exteros Epiſcopos ad exercenda Pontificalia in eorum Eccleſijs, & conſequenter circa conſecrationem eorum Eccleſiarū, fatetur *Eman. Roder. quæſt. Reg. Tom. 1. q. 19. art. 4. & ſeſſ. 22. c. vn. de euit. in celeb. Miſſæ.* vbi ſtatuitur de Oratorijs non extruendis, niſi per Epiſcopum reuideantur & viſitentur: hoc enim decretum afficere quoque Regulares, ita vt hoc tempore non poſſint ipſimet abſq; authoritate Epiſcopi benedicere Oratoria ſua licèt priuata, deducit luculentiſſimè *id. Roder. eo. lo. q. 43. art. 6.* vt dicemus ſuo loco. Tamen quoad reliqua iſtis reuocationibus non expreſſa, vt quoad reconciliationem Eccleſiæ pollutæ, & ad benedictionem paramentorum Eccleſiæ, retinet ſuum vigorem, & eſt in vſu.

De Cœmiterij vero cōſecratione, pollutione, & polluti reconciliatione, idem 11
omnino tenendum eſſe, quod de Eccleſia diximus. patet ex tex. *c. cōſuluiſti. tun. gl. lo. cit. de conſec. & alia gl. in c. fin. ib. Hoſt. lo. ſup. cit. nu. 9.* niſi quod Eccleſia polluta, cenſetur pollutum quoque Cœmiterium, non verò è contra. *c. vn. de cōſec. Eccl. in 6. Angel. v. conſecratio. cit.*

Digitized by Google

Altaria etiam conſecrantur ſiue ſola, ſiue vnà cum Eccleſia, plura ſeu vnum ſolum. *c. cùm ſit. lo. cit. de conſ. Eccl.* vnguntur chriſmate dum conſecrantur. *c. altaria. diſt.* 1. *cit. de conſec.* & ritus in Pontificali Rom. præſcripti, omnes neceſſario ſunt circa hanc conſecrationem obſeruandi. *Angel. Armil. lo. cit.*

Non niſi autem lapidea altaria debēt conſecrari, *c. altaria cit.* & non ſine reliquijs Sanctorum, quæ in eis recondi debent. *c. placuit. diſt. cit. Abb. in c.* 1. *nu.* 2. *de conſec. Eccl.* Et quidem non niſi reliquiæ Sanctorum ab Eccleſia approbatorum reponi debent in huiuſmodi altaribus. *c. placuit. cit. circa finem.* & praxi vſitatur continua, vnde plura etiam reſcripta S. Cong. Conc. ad hoc argumentum emanarunt.

Non ſolum autem altare ſolo fixum, ſed & portatile, quod etiam viaticum dici ſolet, conſecratur. de quo *text. c. concedimus. diſt. cit.* Sed iſtius vſus quoad celebrandas in eo Miſſas extra locum ſacrum, ſeu extra Eccleſiam, ad Diuinū cultum perpetuo deſignatam eſt prohibitus. *c. miſſarum. cap. hic ergo. lo. cit.* & præſertim *Conc. Trid. ſeſſ.* 22. *de euit. in celeb.* quo obſtante, licet olim potuerit celebrari extra locum ſacrum, vel in ędibus priuatis cum ſimilibus altaribus de licentia Epiſcopi. *c. cōcedimus. cit. Abb. in c. fin. de conſec. Eccl. & in c. in his. nu.* 2. *de priuil.* tamen hodie poſt Conc. Trident. non poteſt talem licentiam concedere Epiſcopus, vt deducit *Nau. conſ.* 1. *qu.* 37. *de conſt. in antiq.* vbi teſtatur de conſuetudine recepta interpretandi hoc ſenſu allegatum locum Conc. Trid. Sed à Sede Apoſt. obtineri ſolet nunc ſuper hoc licentia, vt de Regularibus nonnullis infra dicetur.

Violatur altare ſolo fixum ſi loco moueatur: vtrumque autem ſi fuerit læſum enormiter, vel ſi ſigillum, ſub quo conduntur reliquiæ, frangatur, aperiatur, ſeu lapis ſub quo ſunt reliquiæ loco moueatur. *c. ſi motum. diſt.* 1. *de conſec. cit. iun. gl. v. altare. Abb. in c.* 1. *nu.* 13. *de conſec. Eccleſ. Azor p.* 1. *lib.* 10. *c.* 27. *q.* 8. *Henriq. lo. ſup. cit. c.* 28. ſed hoc potius manet iudicio Epiſcopi, qui ex re oculis ſubiecta facilius dignoſcere poteſt, quando ſecuta fuerit violatio altaris, vt & de Eccleſia reconſecranda diximus. ad hoc *Hoſt. lo. ſup. cit. Armil. v. altare. cit.* ſemel autem violatum altare non reconciliatur amplius, ſed iterū eſt conſecrandum. *Armil. lo. cit.* & altari violato, non violatur Eccleſia, *Abb. lo. cit. in cap. propoſuiſti. num.* 10.

Conſecratio tam Eccleſiæ quàm altaris ſine Miſſa fieri prohibetur, *c. omnes Baſilicæ. diſt. cit. de conſec.* circa conſecrationem autem Eccleſiæ concedere poteſt Epiſcopus vnius anni indulgentiam, & pro diebus ſingulis anniuerſarijs conſecrationis, indulgentiam dierū quadraginta: nec valet indulgentia maior, licet plures Epiſcopi conſecrent, & à pluribus concedatur. *c. cùm ex eo. §. ad hæc. de pœnit. & remiſ. c. fin. eo. tit. in* 6.

Vltra Eccleſiæ & altaris conſecrationem, conſecrantur etiam ad miniſteriū Diuinorum vaſa ſacra, & veſtes, quæ & tractari non debent, niſi per miniſtros Eccleſię, in ſacris ordinibus conſtitutos, nec debent præſtari ad vſus ſæculares. *c. in ſancta. c. veſtimenta. c. ad nuptiarū. diſt. cit.* vbi gl. notat, caſſulam non conficiendam ex veſte alicuius mulieris.

Et quidem calix & patena, dum conſecratur, vngitur chriſmate, nec debet conſecrari ligneus, ſiue ex vitro aut oricalco, ſed ex auro, argento, ſiue et paupertate vrgente, ex ſtanno fabrefactus. *c. vaſa. c. vt calix. diſt. cit. de conſec.*

Veſtes autem, lintea & panni altaris, ſine aliqua vnctione benedicentur, cæremonijs adhibitis, quæ in Pontificali videri poſſunt. *c. veſtimenta. lo. cit.* Nec Epiſcopus poteſt eorum benedictionem alteri committere. *Armil. v. benedictio. num.* 12. niſi ad hoc habeat facultatem à ſede Apoſt. vt Poloniæ Epiſcopi habent ex tali reſcripto.

Sac. Rit. Cong. ſupplicationi Reuerendiſs. Archiep. Gneſnen. cæterorumq. Poloniæ Regni Archiep. & Epiſcoporum libenter inclinata, facultatem benedicen-

cendarum rerum ſacrarum, in quibus vnctio chriſmatis non adhibetur, perſonis in dignitate conſtitutis, atque vltra trigeſimum milliarium, delegandi concedendam decreuit. &c. Romæ. 19. Nouemb. Ann. 1622.

Franciſcus M. Card. à Monte.

Sed Papa omnimodè poteſt hoc, vnde
17 & in facto plurimis perſonis concedit facultatem conſecrandi paramenta Eccleſiæ, in quibus non intrat vnctio olei, vt & ego nuper obtinui, cùm non eſſem adhuc Epiſcopus. imò etiam in perpetuum ſæpe conceditur Dignitatibus, vt alicubi vidi. Regularibus quoque hoc idem eſt
18 Indultum, vt Six. IV. & Leo X. reſcriptũ ad hoc ſuperius retulimus quod per communicationem alijs quoque mendicantium Ordinibus ſeruit, cùm ipſi omnia ſibi priuilegia communicent, & vni eorum conceſſum, ſeruit æqualiter alijs, niſi expreſsè excipiatur. quod pluribus deducit *Eman. Rod. in ſuo Tom. 1. quæſt. Reg. q. 19.* Societas autem Iesv vltra hanc communicationẽ ſpeciale ad hoc habet priuilegiũ, & in eo ſingulare, quod etiam calicem & patenam benedicere poſſint eorum ſuperiores in locis remotis miſſionum, vbi non poteſt haberi Epiſcopus. *Henriq. lo. ſup. cit. c. 27. § 6.* verba quibus hoc ipſis conceditur, ſi fortè venerint ad aliquem vſum lectori, ex Conſt. Pauli III. incip. *licet debitum. de dat. Rom. Cal. Mart.* 1558. ſunt vt ſequuntur.

Ac in locis prædictis remotiſſimis quæcunque Eccleſias, hoſpitalia, & alia pia loca, prout expediens fuerit erigere, ac nunc & pro tempore erecta reformare, ſine alicuius præiudicio, & veſtes ſacerdotales, pallas, corporalia, calices, altaria, (ſi Epiſcopus qui ea faciat Catholicus inibi non adſit) benedicere, ac prophanatas Eccleſias recõciliare poſſint.

Vbi tamen adeſſet Epiſcopus, deberent requirere talium permiſſionem ab ipſo: nam iſtis eorum priuilegijs derogauit *Concil. Trid. ſeſſ. 6. c. fin. de ref.* vt ſuo loco dicetur, & cauetur hoc expreſsè in allegato eorum priuilegio.

Similiter & Abbates benedicere poſſunt dicta paramenta, quæque pro vſu 19
dumtaxat Eccleſiæ ſuæ, *c. Abbates. iun. gl. v. tonſuram. de priu. in 6.* non tamen calicem vel patenam, neque alia in quibus adhibenda eſſet vnctio olei. vt *gl. cit.* neque corporalia, *c. conſultò. diſt. cit. de conſec. Angel. v. benedictio n. 2.* niſi habeãt ad hoc ſpeciale priuilegium, vt Abbati Ciſtercien. & quatuor primis iſtius Ordinis Abbatib. conceſſit Innoc. VIII. PP. poteſtatem conſecrandi calices, dũmodo habeant chriſma ab aliquo Epiſcopo conſecratum, prout & de conferendis ordinibus Subdiaconatus & Diaconatus ſupra attigimus.

Campanæ etiam ex vſu antiquo Eccleſiæ Catholicæ benedicuntur cum vnctione olei & chriſmatis, ſed libri Eccleſiæ non ſolent benedici. *gl. in c. 1. de pignorib.*

Profanantur vaſa ſacra & veſtes, cùm amittunt formam propriam, non autem ſi ſint leuiter lacera. *Angel. Armil. lo. cit.* Vetuſta autem & conſumpta in vſus prophanos conuerti non debent, ſed in loco honeſto reponi, vel ſicut & ligna parietum Eccleſiæ ſeu altaris cremanda ſunt, & cineres in locis occultis proijci. *cap. ligna Eccleſiæ. & ſeq. loc. cit. de conſec.*

Ad extremum aduertendũ, quòd pro conſecratione Eccleſiæ vel altaris, vel 20
pro benedictionibus prædictis, nihil poteſt recipere Epiſcopus præter procurationem, ſi fuerit loci conſuetudo eã dandi: præſertim circa conſecrationem Eccleſiæ. *c. cùm ſit Romana. de ſim. c. placuit. 1. q. 2. Abb. in c. propoſuiſti. nu. fin. de conſec. Eccleſ.*

PRAXIS EPISCOPALIS
PAVLI PIASECII
PARS SECVNDA.
De poteſtate iurisdictionis Epiſcopalis.

ORdinis Epiſcopalis poteſtate ſecundùm quod breuitatis ratio poſtulabat abſoluta. ſubſequitur Iuriſdictionis ipſius tractatio. Quæ quoniam multiplex eſt, alia enim fori animæ ſeu Pœnitentialis, alia fori exterioris & iudiciarij, alia demum voluntaria dici ſolet: nos etiam iuxta diuiſionem hanc aliqua de ipſa referre conabimur. Et in primis quidem eam quæ eſt fori animæ ſeu Pœnitentialis abſoluemus, tanquam affiniorem præcedenti tractatui, ſimilia ſimilibus magis coniungentes.

CAPVT PRIMVM.
De Iurisdictione fori pœnitentialis.

ARTICVLVS I.
In quibus caſibus abſoluere non poſsit Epiſcopus.

1 *Epiſcopi in locum Apoſtolorum ſucceſſerunt.*
2 *Papa ſolus habet plenitudinem poteſtatis in Eccleſia.*
3 *Papa ſolet ſibi reſeruare certos caſus.*
4 *Reſeruatio caſuum vſitatur ab exordijs Eccleſiæ.*
5 *Caſus reſeruati in Bulla Cœnæ Domini.*
6 *Caſus Papæ reſeruati in corpore iuris & Conciliorum.*
7 *Confeſſio Sacramentalis inter abſentes per literas damnata.*

CIrca hoc itaque notandum eſt in primis, quòd licèt Apoſtoli à Domino parem cum Petro acceperint poteſtatem. *c. in nouo. 21. diſt. Hoſt. in ſum. de temp. ord. n.* 34. eam tamen acceperunt in perſona Petri, *c. quodcunque* 24. *q.* 1 Et propterea Petrus ſolus obtinet principatum. nam illi ſoli dictũ eſt *Ioan.* 21. *Paſce oues meas*
3 *c. puto,* 4. *q.* 7. conſequenter & Papa, qui in Petri ſucceſſit locum, licèt eandem videatur habere poteſtatem cum Epiſcopis, qui in locum Apoſtolorum ſucceſſerunt. *c. quorum vices.* 68. *diſt. c. videntes.* 12. *q.* 1. *Abb. in c. per vener abilem. n.* 20. *qui fil. ſint leg: t. Conc. Trid. ſeſſ.* 23. *c.* 4. Principatum tamen iuriſdictionis ſolus habet, eamque immediatam à Chriſto Domino in vniuerſa Eccleſia. *c. fuit ſem-*
per. c. cuncto. & ſeq. 9. *q.* 3. *c. eſt aliud.* 24. 2
q. 1. *extrauag. vnam ſanctam. de maior. & obed. comm.* Epiſcopi autem habent illam communicatiuè à Papa, & dependenter ab ipſo. *c. ita Dominus.* 19. *diſt.*

Theo-

Theologi communiter, *in 2.2. q.1. art. 10.* præterea S.Th. *in 4. diſt.19.q.1.art. 3. Caiet. Tom.1. opuſc.tract.1.c.2. Turrecrem. in ſum. de Eccleſ.lib.2.c.54. Couar. in Reg. peccatum.2.p.§.9. à num.6. Nau. in man. c.27. nu. 263. Suarez de ſacram. diſp. 25. ſect. 1.* qui ex hoc fundaměto diſputant, an poteſtas Epiſcoporum ſit de iure diuino vel humano, cù in illis non detur niſi mediatè per ſum mũ Pontificem. Et quidem limitata ipſis ſemper conceditur, tum quoad certum populum ſeu Diœceſim determinatam, extra quam ipſorum iuriſdictio non extendatur: vnde manauit prohibitio, ne aliquis in ſubditos alienæ Diœceſis iuriſdictionem exerceat. *c. placuit. de pœnit. diſt.6.c.quod autem. c. omnis. de pœnit. & remiſſ.* Tũ etiam quoad genera peccatorum: nam aliqua conſueuit ſibi retinere Papa. *c. ſi quis.17.q.4.c.cùm illorũ.*
3 *de ſent.excom.* Hanc quoque poteſtatẽ reſeruandorum caſuum fuiſſe ſemper in Eccleſia, ſufficienter deducit *Suarez lo. cit. de ſacram. diſp.29. ſect.1.nu.2.* & expreſsè Conc.Trid. *ſeſſ.14.c.7. & can. 11.* vbi tenentes contrarium anathemate damnat.

Reſeruare itaque ſolet ſibi Papa plures caſus, in quibus Epiſcopi ſeſe intromittere non poſſunt. & primò reſeruati ſunt ipſi caſus contenti in Bulla Cœnæ Domini, in qua cùm tot ferè ſint caſus & ſententiæ quot verba. nec ſine periculo omiſſionis neceſſariorum ſummari poſſit: & vt ex ipſo fonte potius caſus huiuſmodi reſeruati cognoſcantur, tenorem ipſius vtilitati & commoditati omnium hic poſuimus.

Explanatio autem eius haberi poteſt à *Nau. in man. c.27. à num.49. Suarez de cen. diſp.21. ſect.1. & 2. Viuald. in ſuo candelab. aureo.* & eſt vt ſequitur.

Vrbanus Epiſcopus Seruus ſeruorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Paſtoralis Romani Pontificis vigilãtia, & ſolicitudo, cùm in omni Reipublicæ Chriſtianæ pace & tranquilitate procuranda, pro ſui muneris officio aſſiduè verſatur, tum potiſſimũ in Catholicæ fidei, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, vnitate atque integritate retinenda & conſeruanda, maximè elucet. Nimirum vt fideles Chriſti non ſint paruuli fluctuantes, neque circumferantur omni vento doctrinæ in nequitia hominum ad circumuentionem erroris: ſed omnes occurrant, &c. Ob quas ſanè cauſas Rom. Pontifices Prædeceſſores noſtri, hodierna die, quæ anniuerſaria Dominicæ Cœnæ commemorationi ſolemnis eſt, Spiritualem Eccleſiaſticæ diſciplinæ gladiũ, & ſalutaria iuſtitiæ arma, per miniſterium ſummi Apoſtolatus ad Dei gloriam, & animarum ſalutem ſolemniter exercere conſueuerunt.

Nos igitur, quibus nihil optabilius eſt, quàm fidei inuiolatam integritatem publicam pacem, & iuſtitiam, Deo auctore tueri, vetuſtum, & ſolemnem hunc morem ſequentes.

Excommunicamus & anathematizamus ex parte Dei omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, auctoritate quoq; Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli ac noſtra, quoſcunque Huſſitas, Vuicleffiſtas, Lutheranos, Zuinglianos, Caluiniſtas, Vgonottos, Anabaptiſtas, Trinitarios, & à Chriſtiana fide Apoſtatas, ac omnes & ſingulos alios Hæreticos quocunque nomine cenſeantur, & cuiuſcunque ſectæ exiſtant, eorum credentes, receptatores, fautores, & generaliter quoslibet illorum defenſores, ac eorundem libros Hæreſim continentes, vel de religione tractantes ſine auctoritate noſtra, & ſedis Apoſt. ſcienter legentes aut retinentes, imprimentes, ſeu quomodolibet defendẽtes ex quauis cauſa publicè vel occultè, quouis ingenio vel colore: nec non Schiſmaticos, & eos qui ſe à noſtra & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis obedientia pertinaciter ſubtrahunt vel recedant.

Item, excommunicamus & anathematizamus omnes & ſingulos cuiuſcunque ſtatus, gradus, ſeu conditionis fuerint, Vniuerſitates verò, Collegia, & Capitula quocunque nomine nuncupentur, interdicimus, ab ordinationibus ſeu

man=

mandatis noſtris, ac Rom. Pontificum pro tempore exiſtentium, ad vniuerſale futurum Concilium appellantes: nec non eos quorum auxilio, vel fauore appellatum fuerit.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes Pyratas, Curſarios, ac latrunculos maritimos, diſcurrentes mare noſtrum, præcipuè à monte Argentario, vſque ad Terracinam: ac omnes eorũ fautores, receptatores, & defenſores.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos qui Chriſtianorum quorumcunq. nauibus tempeſtate ſeu in tranſuerſum (vt dici ſolet) iactatis, vel quoquo modo naufragium paſſis, ſiue in ipſis nauibus, ſiue ex eiſdẽ eiectã, in mari, vel in littore inuenta, cuiuſcunque generis bona, tam in noſtris Tyrrheni, & Adriatici, quàm in cæteris cuiuſcunq. maris regionibus, & littoribus ſurripuerint. Ita vt nec ob quodcunq. priuilegium, conſuetudinem, aut longiſſimi et am immemorabilis temporis poßeſſionem, ſeu alium quemuis prætextum excuſari poſſint.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes, qui in terris ſuis noua pedagia ſeu gabellas, præterquam in caſibus ſibi à iure ſeu ex ſpeciali ſedis Apoſtolicæ licentia permiſſis imponũt, vel augent, ſeu imponi vel augeri prohibita exigunt.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes falſarios literarum Apoſtolicarum, etiam in forma breuis, ac ſupplicationum gratiam, vel iuſtitiã concernentium, per Romanum Pontificem, vel S.R.E. Vicecancellarium, ſeu gerentes vices eorum, aut de mandato eiuſdem Rom. Pontifici ſignatarum: nec non falſo fabricantes literas Apoſtolicas etiam in forma breuis, & etiam falsò ſignantes ſupplicationes huiuſmodi, ſub nomine Romani Pontificis, ſeu Vicecancellarij, aut gerentium vices prædictorum.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sarracenos, Turcas, & alios Chriſtiani nominis hoſtes, & inimicos, vel Hæreticos, per noſtras ſiue huius ſanctæ ſedis ſententia expreſsè, & nominatim declaratos, deferunt ſeu tranſmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, ſtannum, chalibem, omniaq. alia metallorum genera, atq. bellica inſtrumenta, lignamina, canapem, funes tam ex ipſo canape, quam alia quacunque materia, & ipſam materiam, aliaq. huiuſmodi quibus Chriſtianos, & Catholicos impugnant. Nec non illos qui per ſe, vel alios de rebus ſtatum Chriſtianæ Reipublicæ concernentibus, in Chriſtianorum perniciem, & damnũ ipſos Turcas, & Chriſtianę religionis inimicos, nec non Hæreticos, in damnum Catholicæ religionis certiores faciunt, illiſq. ad id auxilium, conſilium, vel fauorem quomodolibet præſtant. Non obſtantibus quibuſcunq. priuilegijs, quibuſuis perſonis, Principibus, Rebuſpub. per nos, & ſedem prædictam hactenus conceſſis, de huiuſmodi prohibitione expreſſam mentionem non facientibus.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes impedientes, ſeu inuadentes eos qui victualia, ſeu alia ad vſum Rom. Curiæ neceſſaria ducunt, ac etiam eos, qui ne ad Romanam Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, ſiue perturbant, ſeu hæc facientes defendunt per ſe vel alios cuiuſcunque fuerint ordinis, præeminentiæ, conditionis, & ſtatus etiamſi Pontificali, ſeu Regali, aut alia quauis Eccleſiaſtica, vel mundana præfulgeant dignitate.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sedem Apoſtolicam venientes, & recedentes ab eadem, ſua vel aliorum opera interficiunt, mutilant, ſpoliant, capiunt, detinent; nec non illos omnes qui iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam, à nobis vel noſtris iudicibus non habentes, illam ſibi temerè vendicantes; ſimilia contra morantes in eadem Curia audent perpetrare.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes,

lantes,

lantes, vulnerantes, detinẽtes, ſeu deprædantes Romipetas, ſeu peregrinos ad Vrbem cauſa deuotionis ſeu peregrinationis accedentes, & in ea morantes, vel ab ea recedentes, & in his dantes auxilium, conſilium, vel fauorem.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hoſtiliter inſequentes S. R. E. Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, ſedisq. Apoſtolicæ Legatos, vel Nuntios, aut eos à ſuis Diœceſibus, territorijs, terris, ſeu dominijs eijcientes, nec non ea mandantes, vel rata habentes, ſeu præſtantes eis auxilium, conſilium, vel fauorem.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per ſe vel per alios, perſonas Eccleſiaſticas quaſcunq. vel ſæculares ad Rom. Curiam ſuper eorum cauſis, & negotijs recurrentes, ac illa in eadem Curia proſequentes, aut procurantes, negotiorumq. geſtores, aduocatos, procuratores, & agentes, ſeu etiam Auditores, vel iudices ſuper dictis cauſis, vel negotijs deputatos, occaſione cauſarum, vel negotiorum huiuſmodi occidunt, ſeu quoquo modo percutiũt, bonis ſpoliant, ſeu qui per ſe, vel per alios directè vel indirectè delicta huiuſmodi committere, exequi vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel fauorẽ præſtare non verentur, cuiuſcunq. præeminentiæ, & dignitatis fuerint.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes, tam Eccleſiaſticos, quàm ſæculares cuiuſcunq. dignitatis, qui prætexentes friuolam quandam appellationem à grauamine, vel futura executione literarum Apoſtolicarum, etiam in forma Breuis, tam gratiam quã iuſtitiam concernentium, nec non citationum, inhibitionum, ſequeſtrorum, monitoriorum, proceſſuum executorialium, & aliorum decretorum à nobis, & à ſede prædicta, ſeu Legatis, Nuncijs, Præſidẽtibus, Palatij noſtri, & Cameræ Apoſtolicæ Auditoribus, Cõmiſſarijs, alijsq. Iudicibus, & delegatis Apoſtolicis emanatorum, & quæ pro tempore emanauerint, aut alias ad Curias ſæculares, et laicam poteſtatem recurrunt, & ab ea inſtante etiã fiſci procuratore, vel aduocato, appellationes huiuſmodi admitti, ac literas, citationes, inhibitiones, ſequeſtra, monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciũt, quiuè illa ſimpliciter, & ſine eorũ beneplacito, & cõſenſu, vel examine, executioni demãdari, aut ne tabelliones & notarij ſuper huiuſmodi literarũ & proceſſuum executione, inſtrumenta vel acta conficere, aut confecta parti cuius intereſt tradere debeant, impediũt & prohibent, ac etiam partes ſeu eorum agentes, conſanguineos, affines, familiares, notarios, executores literarũ, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum, capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex ciuitatibus, locis, & Regnis eijciunt, bonis ſpoliant, perterrefaciunt, concutiunt & comminantur per ſe, vel per alium ſeu alios, publicè ſeu occultè, quique alias quibuſcunque perſonis in genere vel in ſpecie, ne pro quibuſuis eorum negotijs proſequendis ſeu gratijs, vel literis impetrandis ad Rom. Curiam accedant aut recurſum habeant, ſeu gratias ipſas, vel literas à dicta Sede impetrent, ſeu impetratis vtantur, directè, vel indirectè, prohibere, ſtatuere, ſeu mandare, vel alias apud ſe aut notarios, ſeu tabelliones vel alias quomodolibet detinere præſumunt.

Item, excommunicamus & anathematizamus omnes & ſingulos, qui per ſe vel alios auctoritate propria ac de facto quarumcunque exemptionum vel aliarum gratiarum & literarum Apoſtolicarum prætextu beneficiales, & decimarum, ac alias cauſas ſpirituales & ſpiritualibus annexas ab Auditoribus & Commiſſarijs noſtris alijſque iudicibus Eccleſiaſticis auocãt, illarumuè curſum & audientiam, ac perſonas, Capitula, Conuentus, Collegia, cauſas ipſas proſequi volentes impediunt, ac ſe de illarum cognitione, tanquam Iudices interponunt. Quiuè partes actrices quæ il-

las

las committi fecerunt, & faciunt, ad renocanda, & reuocari faciendum citationes, vel inhibitiones, aut alias literas in eis decretas, & ad faciendum, vel conſentiendum eos, contra quos tales inhibitiones emanarunt à cenſuris, vel pœnis in illis contentis abſolui, per ſtatutum, vel alias compellunt, vel executionem literarum Apoſtolicarum, ſeu executorialium proceſſuum, ac decretorum prædictorum quomodolibet impediunt, vel ſuum ad id fauorem, conſilium, aut aſſenſum præſtant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum pretenſionum, ſeu etiam donec ipſi ad nos informandos vt dicunt ſupplicauerint, aut ſupplicari fecerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi coram nobis, & ſede Apoſtolica legitimè proſequātur; & ſi talia cōmittētes, fuerint præſidentes Cancellariarum, conſiliorum, parlamentorū, Cancellarij, Vicecācellarij, conſiliarij, ordinarij, vel extraordinarij quorumcūq. Principū ſecularium, etiamſi Imperiali, Regali, Ducali vel alia quacunq. præfulgeant dignitate, aut Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Commendarij ſeu Vicarij fuerint.

Quiuè ex eorum prætenſo officio, vel ad inſtantiam partis, aut aliorum quorumcunque perſonas Eccleſiaſticas, Capitula, Conuentus, Collegia Eccleſiarum quarumcunque coram ſe ad ſuum Tribunal, audientiam, Cancellariam, conſiliū vel parlamentum, præter iuris Canonici diſpoſitionem trahunt vel trahi faciunt, vel procurant directè vel indirectè quouis quæſito colore; nec non qui ſtatuta, ordinationes, conſtitutiones, pragmaticas ſeu quæuis alia decreta in genere, vel in ſpecie, ex quauis cauſa, & quouis quæſito colore, ac etiam prætextu cuiuſuis conſuetudinis aut priuilegij, vel alias quomodolibet fecerint, ordinauerint & publicauerint, vel factis & ordinatis vſi fuerint, vnde libertas Eccleſiaſtica tollitur, ſeu in aliquo læditur, vel deprimitur, aut aliàs quouis modo reſtringitur, ſeu noſtris & dictæ ſedis, ac quarūcunque Eccleſiarum iuribus, quomodolibet directè & indirectè, tacitè vel expreſsè præiudicatur.

Necnon qui Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſuè ſuperiores & inferiores Prælatos, & omnes alios quoſcunque Iudices Eccleſiaſticos ordinarios, quomodolibet hac de cauſa directè vel indirectè, carcerando vel moleſtando eorum agentes, procuratores vel familiares, necnon conſanguineos, & affines impediunt, quominus ſua iuriſdictione Eccleſiaſtica cōtra quoſcunque vtantur, ſecundum quod Canones & ſacræ Conſtitutiones Eccleſiaſticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præſertim Tridentini ſtatuunt; ac etiam eos, qui poſt ipſorum ordinariorum vel etiam ab eis delegatorum quorumcunq; ſententias & decreta, aut aliàs fori Eccleſiaſtici iudicium eludentes, ad Cancellarias & alias Curias ſeculares recurrunt, & ab illis prohibitiones & mandata etiam pœnalia, ordinarijs aut delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant; eos quoq; qui hæc decernunt & exequuntur, ſeu dant auxilium, conſilium, patrocinium & fauorem in eiſdem.

Quiuè iuriſdictiones ſeu fructus, reditus & prouentus, ad nos & ſedem Apoſtolicam, & quaſcunque Eccleſiaſticas perſonas ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum pertinentes vſurpant, vel etiam quauis occaſione vel cauſa ſine Rom. Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expreſſa licentia ſequeſtrant.

Quiuè collectas, decimas, talleas, præſtantias, & alia onera Clericis, Prælatis, & alijs perſonis Eccleſiaſticis, ac eorum & Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum bonis, illorumque fructibus, reditibus, & prouentibus huiuſmodi, abſque ſimili Rom. Pont. ſpeciali et expreſſa licentia imponunt, & diuerſis etiam exquiſitis modis exigunt, aut ſic impoſita etiam à ſponte dantibus & concedentibus recipiunt. Nec non qui per ſe vel alios, directè vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eiſdē

auxi-

auxilium,conſilium, vel fauorem præſtare non verentur, euiuſcunq. ſint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis,aut ſtatus,etiamſi Imperiali, aut Regali præfulgeant dignitate, ſeu Principes, Duces,Comites, Barones, & alij Potentatus quicunq.etiam Regnis, Prouincijs,Ciuitatibus,et Terris,quoquomodo Præſidentes, & Conſiliarij, & Senatores,aut quauis etiam Pontificali dignitate inſigniti. Innouantes decreta ſuper his per ſacros Canones tam in Lateranenſi nouiſſimè celebrato,quàm alijs Concilijs generalibus edita, etiam cum cenſuris, & pœnis in eis contentis.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoſcunq. Magiſtratus, & Iudices,Notarios, Scribas, Executores,& Subexecutores, quomodolibet ſe interponentes in cauſis capitalibus ſeu criminalibus contra perſonas Ecclaſiaſticas,illas proceſſando. banniẽdo,capiendo, ſeu ſententias contra illas proferendo,vel exequendo,ſine ſpeciali. ſpecifica, & expreſſa huius ſanctæ ſedis Apoſtolicæ licentia: quiq. eiuſmodi licentiam ad perſonas,& caſus non expreſſos extendunt,vel alias illa perperà abũtũtur,etiamſi talia cõmittentes fuerint Conſiliarij Senatores,Præſidentes, Cancellarij, Vicecancellarij,aut quouis alio nomine nuncupati.

Item, excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per ſe, ſeu alios directè, vel indirectè ſub quocunq. titulo,vel colore inuadere,deſtruere,occupare ac detinere præſumpſerint in totum,vel in partem Almam Vrbem,Regnum Siciliæ,Inſulas Sardiniæ,Corſicæ, Terras circa Pharum, Patrimonium B. Petri in Tuſcia, Ducatum Spoletanum, Comitatum Venayſinum, Sabinenſem, Marchiæ Anconitanæ,Maſſæ Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & maritimas prouincias,illarumq. terras, & loca, ac Terras ſpecialis commiſſionis Arnulforum,Ciuitateſq. noſtras Bononiam, Caſenam, Ariminum, Beneuentum,Peruſium, Auinionem, Ciuitatem Caſtelli, Tudertum, Ferrariam, Comaclum, & alias Ciuitates,Terras, & loca, vel iura, ad ipſam Romanam Eccleſiam pertinentia, dictæq. Romanæ Eccleſiæ mediatè, vel immeditè ſubiecta,nec non ſupremã iuriſdictionem in illis nobis, & eidem Romanæ Eccleſiæ competentem, de facto vſurpare,perturbare,& retinere, & vexare varijs modis prçſumunt:nec non adhærentes, fautores, & defenſores eorum ſeu illis auxilium, conſilium, vel fauorem quomodolibet præſtantes.

Volentes prçſentes noſtros proceſſus, ac omnia,& quæcunq. his literis contenta,quouſq.alij huiuſmodi proceſſus à nobis aut Rom. Pontifice pro tempore exiſtente fiant,aut publicẽtur,durare,ſuoſq. effectus omnino ſortiri.

Cæterum à prædictis ſententijs nullus per alium quàm per Rom. Pontificem niſi in mortis articulo cõſtitutus,nec etiã tunc, niſi de ſtando Eccleſiæ mandatis & ſatisfaciendo cautione præſtita, abſolui poſſit, etiam prætextu quarumuis facultatum, & indultorum quibuſcunq. perſonis Eccleſiaſticis, ſæcularibus, & quorumuis ordinum etiam mendicantiũ, ac militarium Regularibus, etiam Epiſcopali,vel maiori dignitate præditis, ipſiſq. ordinibus, & eorum Monaſterijs, Conuentibus,& Domibus, ac Capitulis, Collegijs,Confraternitatibus,Congregationibus,Hoſpitalibus, & locis pijs, nec non laicis etiam Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus, per nos, & dictam Sedem, ac culuſuis Concilij decreta, verbo, literis, aut alia quacunq.ſcriptura in genere, & in ſpecie conceſſorum,& innouatorum,ac cõcedendorum,& innouandorum.

Quod ſi fortè aliqui contra tenorem præſentium talibus, excommunicatione,& anathemate laqueatis, vel eorum alicui abſolutionis beneficium impendere de facto præſumpſerint,eos excommunicationis ſententia innodamus, grauius contra eos ſpiritualiter,& temporaliter prout expedire nouerimus,proceſſuri.

Declarantes,ac proteſtantes quãcunq. abſolutionem etiam ſolemniter per nos faciendam, prædictos excommunicatos

ſub

ſub præſentibus comprehenſos, niſi priùs à præmiſſis cum vero propoſito vlterius ſimilia non committendi deſtiterint, ac quoad eos qui contra Eccleſiaſticam libertatem vt præmittitur ſtatuta fecerint, niſi prius ſtatuta, ordinationes, conſtitutiones, pragmaticas, et decreta huiuſmodi, publicè reuocauerint, & ex Archiuijs ſeu Capitularibus locis, aut libris in quibus annotata reperiuntur, deleri, & caſſari, ac nos de reuocatione huiuſmodi certiores fecerint, eos non comprehendere, nec eis aliter ſuffragari: quin etiã per huiuſmodi abſolutionem aut quoſcunq. alios actus contrarios tacitos, vel expreſſos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam noſtram vel ſucceſſorum noſtrorum quantocunq. tempore continuatam, in præmiſſis omnibus, & ſingulis, ac quibuſcunq. iuribus ſedis Apoſt. ac S. R. Eccleſiæ vndecumq. & quandocunq. quęſitis, vel quærendis nullatenus præiudicari poſſe aut debere.

Non obſtantibus priuilegijs, indulgẽtijs, & literis Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus, ſupradictis, vel eorum alicui, ſeu aliquibus alijs cuiuſcunq. ordinis, ſtatus, vel conditionis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, etiamſi vt præmittitur Pontificali, Imperiali, Regali, ſeu quauis Eccleſiaſtica & mundana prędulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, ſeu locis à prædicta ſede ex quauis cauſa etiam per viam contractus aut remunerationis, & ſub quauis alia forma & tenore, ac cũ quibuſuis clauſulis etiam derogatoriarum derogatorijs conceſſis, etiam continentibus, quod excommunicari, anathematizari vel interdici non poſſint per literas Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi, ac de ordinibus locis, nominibus proprijs & cognominibus & dignitatibus eorum mentionem; necnon conſuetudinibus etiam immemorabilibus ac præſcriptionibus quantumcunque longiſſimis & alijs quibuslibet obſeruantijs ſcriptis vel non ſcriptis per quæ contra hos noſtros proceſſus ac ſententias, quo minus includantur in eis ſe iuuare valeant vel tueri. Quæ omnia quoad hoc, & eorum omnium tenores ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo inſerentur, præſentibus pro expreſſis habentes, penitus tollimus, & omnino reuocamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque.

Vt vero præſentes noſtri proceſſus ad publicam omnium notitiam facilius deducantur, chartas ſeu membranas proceſſus ipſos continentes valuis Eccleſiæ S. Ioannis Lateranenſis, & Baſilicę Principis Apoſtolorum de vrbe appendi faciemus, vt ij quos proceſſus huiuſmodi concernunt, quod ad ipſos non peruenerint, aut quod ipſos ignorauerint, nullam poſſint excuſationẽ prætendere, aut ignorantiam allegare, cum non ſit veriſimile id remanere incognitum, quod tam patenter omnibus publicatur.

Inſuper, vt proceſſus ipſi, & præſentes literæ, ac omnia, & ſingula in eis contenta eo fiant notiora, quo in pleriſque ciuitatibus, & locis fuerint publicata, vniuerſis, & ſingulis Patriarchis, & Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum ordinarijs, & Prælatis vbilibet conſtitutis, per hæc ſcripta committimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè pręcipiendo mandamus, vt per ſe, vel per alium ſeu alios, præſentes literas, poſtquã eas receperint, ſeu earum habuerint notitiam, ſemel in anno, aut ſi expedire viderint etiam pluries in Eccleſijs ſuis, dũ in eis maior populi multitudo ad diuina conuenerit, ſolemniter publicent, & ad Chriſtifidelium mentes reducant, nũtient, & declarent. Cæterum Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, alijq. locorum Ordinarij, & Eccleſiarum Prętati, nec non Rectores, cæteriq. curam animarum exercentes, ac presbyteri ſæculares, & quorumuis ordinum Regulares, ad audiendas peccatorum confeſſiones quauis authoritate deputati, tranſumptum præſentium literarum penes ſe habeant, eaſque diligenter legere, & percipere ſtudeant.

Volentes earundem præſentium tranſum-

ſumptis, etiam impreſſis, Notarij publici manu ſcriptis, & ſigillo Iudicis ordinarij Rom. Curiæ, vel alterius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eandem prorſus fidem in iudicio, & extra illud vbiq. locorum adhibendam fore, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum. Anno Incarnat. Dom. 1624. Prid. Non. April. Pontificatus noſtri anno 1.

Vltra Bullam præmiſſam in corpore iuris, & in diuerſorum Pontificum extrauagantibus, multæ aliæ reſeruationes Papales reperiuntur, vt ſequuntur.

1. *Cap. ſi quis ſuadente. 17. qu. 4. & c. mulieres. de ſent. excom.* percutientium clericum.

2. *Cap. ſtuduiſti. de off. leg. c. ſanè. de off. deleg.* excommunicationis latæ à legato abſolutio, poſtquam ipſius legationis tempus expirauit.

3. *Cap. dura. c. ad falſariorũ. de. crim. fal.* declaratorum falſariorum, ſi intra dies viginti poſt declarationem non obtemperauerint.

4. *Cap. ſignificauit. de ſent. excom.* clericorum communicantium ſcienter in Diuinis excommunicatis nominatim à Papa, & denunciatis *ad not. Nau. in man. c. 27. nu. 93.*

5. *Cap. tua. ib.* incendariorum poſtquã fuerint declarati.

6. *Cap. conqueſti ſunt ib.* effringentium, & ſpoliantium Eccleſias ſi fuerint declarati.

7. *Cap. fundamenta. de elect. in 6.* eligẽtium in Senatorem Rom. Imperatorem, Regem, vel Principem aliquẽ, Comitem, & ſic electi ſeſe intrudentis in dictum officium ſine Papæ conſenſu.

8. *Cap. quicunque de ſent. excom. in 6.* tribuentium facultatem vexandi, capiendi, interficiendi perſonas, ſeu eorum, ſuorumque res, bona, eo quod tulerint excommunicationis, ſuſpenſionis, ſeu interdicti ſententiam.

9. *Clem. multorum. §. verum. de hæret.* Inquiſitorum propter odium, gratiam, fauorem, quæſtum, negligenter procedẽtium in eorum officio. Vel falsò alicui ex dictis cauſis hoc crimen imponentium.

10. *Clem. 1. de priuil.* Regularium ſine licentia loci Parochi miniſtrantium Euchariſtiæ, Vnctionis extremæ, Matrimonij ſacramenta; vel abſoluentium excõmunicatos à Canone, ſeu ſtatuto Prouinciali, Synodali, præterquam in caſibus a iure vel ſpeciali priuilegiõ ipſis cõceſſis.

11. *Clem. cupientes. de pœnis.* inducentium aliquem ad vouendum vel iurandũ de eligẽda ſepultura in eorum Eccleſijs.

12. *Clem. graue. de ſent. excom.* facientium celebrari diuina in loco interdicto, vel prohibentium ne excõmunicati tempore Diuinorum eijciantur ex Eccleſia, tum, & ipſorum excommunicatorum, ſi non exierint moniti.

13. *Extrauag. deteſtãdæ. de ſepul. com.* incidentium cadauera mortuorum, vel coquentium vt oſſa ſeparentur, quo alias transferri poſſint.

14. *Extrauag. etſi Dominici. 2. de pœnit. & remiſſ. comm.* abſoluentes in caſibus ibi expreſſis, & alijs Papæ reſeruatis, incidunt in excommunicationem ipſo facto Papæ reſeruatam, & eorum abſolutio eſt nulla.

15. *Extrauag. 1. & 2. de ſimonia com.* committentium ſimoniam in ordine, vel beneficio, vel religionis ingreſſu ſimiliter accipientes pro collatione ſiue traditionẽ poſſeſſionis benefici partem aliquam fructuũ vel diſtributionum ipſius beneficij, ſeu de dando aliquid iurare facientes proui ũm de beneficio, incurrunt enim eandem reſeruatã excommunicationem ex *Conſt. Pij. V. incip. durum nimis. de an. 1570. Cal. iun.* Et diuerſæ aliorũ Pont. Conſt. emanarunt contra Simoniacos tam in ordine quàm beneficio, in quibus omnibus excommunicantur iſti Simoniaci, & excommunicatio reſeruatur, vt refertur ſuis locis.

16. *Extrauag. Viam ambitioſæ. de Regul. comm.* Regulares tranſeuntes de regula mendicantium ad non mendicantes ſine licentia Papæ, incurrunt ipſo facto excommunicationem hanc reſeruatam.

17. *Conc.*

17. *Conc. Conſtantien. ſeſſ. 41. incip. omnis ætas.* rapientium bona Cardinalium dum in conclaui ſunt, ſeu electi in Papã.

18. *Conc. Trid. ſeſſ. 5. de peccato originali. innouat extrauag. Six. IV. incip. graue nimis, de reliq. & vener. SS*, qua reſeruatur excommunicatio aſſerentiũ peccare mortaliter eos qui dicunt B. M. V. conceptam eſſe in peccato originali vel è contra. Idem innouauit Pius V. Conſtitutione ſua *incip. ſuper ſpecula, de an.* 1570. Poſtmodum autem Paul. V. de an. 1617. 12. Sept. publicauit Conſt. ſuam, qua decreuit incurrere pœnas dictarum Conſt. eos qui in publicis actibus aſſerere auderent B. M. V. conceptam fuiſſe in peccato originali. Et demum ſuper hoc emanauit Conſt. Greg. XV. extendens dictas prohibitiones ad priuata quoq; colloquia, quam alio loco referemus.

19. *Extrauag. 1. de ſent. excom. cõm.* innouata per Greg. XIII. de an. 1574. contra dantes, accipientes, promittentes aliquid in Curia Rom. pro gratia ſeu iuſtitia obtinenda.

20. *Conc. Lateranen. ſub Iul. 11. ſeſſ. 5.* incurrere voluit excommunicationem ipſo facto Cardinales committentes ſimoniam in electione Papæ eamq; reſeruauit, & Paul. III. edidit Conſt. contra tractantes de nouo Papa eligendo viuente alio; cum excomm. reſeruata, ſed nouiſſimè Greg. XV. de iſta electione multa ſalutaria ordinauit & pœnas auxit, quæ omnia ſunt reſeruata.

21. *Apud S. Ant. 3. p. tit. 25. num. 30. & Syluef. v. excommunicatio.* numeratur reſeruatus caſus, peregrinantium ad ſepulchrum Domini ſine licentia Papæ.

22. *Conc. Lateran. ſub Leon. X. ſeſſ. 9. reſeruat excom.* Cardinalium reuelantium ſecreta Conſiſtorij.

23. *Ibid. ſeſſ.* 11. excommunicantur ipſo facto prædicantes falſa miracula, & allegantes prophetias quæ nõ extant, & reſeruatur abſolutio.

24. *Ibid.* detrahentes Epiſcopis Prælatis, eorumque ſtatui in concionibus ipſo facto incidunt in excom. reſeruatã.

25. *Extrauag. munera Paul. II.* reſeruatur excomm. Officialium Papæ accipientium munera præter comeſtibilia paucorum dierum.

26. *Conc. Trid. ſeſſ. 22. c. 11. de reform.* voluit incurrere ipſo facto excomm. eos qui bona, fructus, cenſus Eccleſiarum, vel piorum locorum, vſurparent eamq; reſeruauit, ſed videtur contineri in Bulla Cœnæ Domini.

27. *Extrauag. Pauli III. & Gregor. XIII.* non reddentes integrè computa in Camera Apoſtolica excommunicantur, & reſeruatur caſus.

28. *Extrauag. diuerſorum Pontificum, & Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 19. de ref.* & demum *Clem. VIII. Conſt. incip. Illius vices, de an.* 1592. ſtatuerunt incurrere ipſo facto excommunicationem Papæ reſeruatam, omnes qui duellum ſeu certamen ſingulare ex compoſito ineunt, nec non qui id ſuadent, prouocant ad id, opem, conſilium, fauoremque præſtant, equos, arma, & commeatus præbent, aut duellum facientes comitantur, chartas libellos ad hoc deferunt, de induſtria ſpectatores, defenſores, fautores, & qui in conflictu duelli obierint, debere carere Eccleſiaſtica ſepultura perpetuo. Ciuitates verò, Terras, Oppida, Caſtra, & loca in eorum Territorijs tale facinus tacitè vel expreſsè permittentes aut tolerantes, Eccleſiaſtico interdicto ſubijci voluerunt, ipſius relaxationẽ Sedi Apoſt. reſeruando videri debet Bulla iſta Clem. VIII. quæ reaſſumit omnia prædeceſſorum de hoc decreta & ampliat.

29. *Extrauag. in eminentiſs. Eug. IV.* excommunicantur excommunicatione ſimiliter reſeruata procedentes, per cenſuras contra eos, qui in Curia in ſeruitio Papæ, ſeu pro negotijs expediendis morantur, tum & illi qui Beneficia per priuationem ſic in Curia morantium quaſi vacantia, acceptauerint; ſed hæc etiam videtur comprehenſa Bulla Cœnæ Domini.

30. *Extrauag. cùm ſicut, VIII.* Fingentes ſe eſſe nepotes Cardinalium quo lit-

teras gratis expediant. excõicantur ipſo facto, & excommunicatio reſeruatur.

31. *Extrauag. Romanum Pij V. Intolerabilis Pij V.* accipientes beneficia in confidentiam, excommunicantur excõmunicatione reſeruata. Et ſupponentes ſe examini pro alijs, offerentes penſiones vt beneficia obtineant, vel obtinentes beneficia pro ſe vel alijs, vt penſiones ſibi reſeruent, ſeu aliquid temporale conſequantur, *ex Conſtit. Pauli IV. incip. Inter cęteras, an. 1557.*

32 *Extrauag. Pij IV. In ſublimi Pij V. In omnibus*, excommunicat officiales S. Pœnitentiariæ, qui aliquid pro expeditione etiam à ſponte dantibus accipiunt, vel ea quæ ipſis ſunt prohibita expediunt ſimiliter, & Officiales, Correct. Cancellariæ, & contradictarum, & reſeruat abſolutionem.

33 *Conſtit. ſua incip. Vbi gratiæ ann.* 1575. Greg. XIII. innouauit excoĩcationem antiquas contra ingredientes Monaſteria moniali͂u, ſine licentia expreſſa Superiorum, & excõmunicationis abſolutionem reſeruat. Similiter & moniales exeuntes extra eorum clauſurã præterquam in caſibus magni incendij, infirmitatis lepræ, vel Epidemiæ. & eas acceptantes, comitantes, incurrunt excommunicationem reſeruatam, *ex Conſt. Pij V. incip. Decori, an.* 1570. *k* 11. *Febr.* ad quod alia Conſt. eiuſdem Pij V. *incip. Regularium, an.* 1566. 24. *Oct.* qua prohibetur mulieres quæcunque ingredi Monialium Monaſteria, ſub excommunicatione incurrenda ipſo facto, quam etiam reſeruat, & priuilegia ingrediendi reuocat.

34 *Conſt. Pij V. incip. Quam plenum, an.* 1570. 4. *Non. Ian.* Publicantes indulgentias, & facultatem dantes eligendi confeſſores in reſeruatis aliquid ſoluentibus, minores Prælatos voluit incurrere excommunicationem, Epiſcopos verò ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, & Sacramentorum perceptione vſque ad reſtitutionem, & abſolutionem Sedi Apoſt. reſeruauit.

35. *Extrauag. Mart. V. incip. Ad reprimendas*, excommunicat trahentes perſonas Eccleſiaſticas ad forum ſeculare, & Iudices ſæculares ſi iudicauerint, & reſeruat abſolutionem.

36 *Varijs extrauag. Pij V. Greg. XIII. Sixti V.* excommunicantur bannitorum receptatores, fautores, & abſolutio reſeruatur.

37. Multæ etiam excommunicationes reſeruatæ reperiuntur in fauorem diuerſarum Religionum factæ, vt contra eos qui famoſos libellos contra Religioſos publicant, eorum Apoſtatas recipiunt, perſonas ingredi religionem voletes impediunt, Religioſos ipſos, ſi per fauores, ſubordinationes in eorum electionibus officia quærunt, quæ in diuerſis priuilegijs Reg. videri poſſunt apud *Confect. in ſua Collect. priuil. Mendican.*

38. *Extrauag. Pij V. incip. Licet omnibus*, excommunicat capientes Chriſtianos in locis à Turcis occupatis.

39. *Idem Pius V. edidit Conſtit. incip. Quantam.* qua recipientes reſignationes beneficiorum præter formam in illa Conſt. præſcriptam, voluit incurrere ipſo facto ſuſpenſionem, quam reſeruat, & ſi violauerint ſuſpenſionem hanc, debere incurrere in excomm. ſimiliter reſeruatam, ſtatuit.

40. *Conſt. Greg. XIII. incip. Inter Apoſtolicas, an.* 1584. *Non. Septemb.* excõmunicat iurare facientes illicita, ſeu contraria decretis Concil. Trid. & reſeruat abſolutionem.

41. *Clem. VIII.* decreto ſuo damnauit opinionem aſſerentium, confeſſionem, & abſolutionem ſacramentalem inter abſentes, per literas poſſe fieri, & ſi quis talem opinionem docuerit, defenderit, tractauerit, imprimi fecerit, decreuit incurrere ipſo facto excommunicationem à ſolo Rom. Pont. abſoluendam, quod decretum ſcitu perutile hìc poſuimus, vt ſequitur.

Sanctiſſimus D. N. auditis votis Patrum Theologorum, et re cum Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D D. Cardinalibus, contra hæreticam prauitatem Generalibus Inquiſitoribus, maturè & diligenter conſiderata, hanc propoſitioné, ſcilicet licere

H per

per literas, ſeù internuncium confeßario abſenti peccata ſacramentaliter conſiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere, ad minùs vti falſam, temerariam, & ſcandaloſam damnauit, & prohibuit; præcepitq; ne deinceps iſta propoſitio in publicis priuatiſq; lectionibus, concionibus, & congreſſibus doceatur, neuè vnquam tanquam aliquo caſu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad praxim quouis modo deducatur. Quod ſi quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea etiam diſputatiuè tractauerit, (niſi forſan impugnando) vel ad praxim directè ſeu indirectè deduxerit, præter excommunicationem latæ ſententiæ, quam ipſo facto incurrat, & à qua non poſſit, (præterquam in articulo mortis) ab alio, quacunque etiam dignitate fungente, etiam S.R.E. Pænitentiario, niſi à pro tempore exiſtente Romano Pontifice abſolui, alÿs etiam pœnis arbitrio infligendis ſubiaceat. Publicata Romæ 16. Iulÿ 1602.

Quintil. Adrian. Not.

Reſeruata eſt ad extremum Papæ diſpenſatio quinque votorum Religionis, caſtitatis, peregrinationis ad limina SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, Hieroſolimam, Compoſtellam, *extrauag. Six. IV. Et ſi Dominici, de pœnit. & remiſſ. com. Nau. c. 12. num. 75.* In præmiſſis itaque reſeruatis abſolutiones dare non poteſt Epiſcopus, præterquam ſi priuilegium ad hoc habuerit ſpeciale, vel in caſibus quos in ſequentibus attingemus.

ARTICVLVS II.

In quibus Caſibus abſoluere poſſit Epiſcopus.

1 *Epiſcopo incumbit cura animarum totius Diœceſis.*
2 *Sacerdoti non approbato ad confeſſiones audiendas, confeſſio facta eſt inualida.*
3 *Parochus cenſetur approbatus ad confeſſiones audiendas ipſa aſſecutione Beneficÿ Curati.*
4 *Parochus non poteſt audire confeſſiones, niſi in propria Parochia.*
5 *Parochus poteſt audire confeſſionem ſui Parochiani etiam in aliena Diœceſi.*
6 *Epiſcopus concedit facultatem, ſiue amplam, ſiue limitatam ad confeſſiones audiendas.*
7 *Regulares non poſſunt audire confeſſiones externorum, niſi cum approbatione Epiſcopi.*
8 *Regularibus conceſſa facultas ad confeſſiones audiendas quomodo ſit reuocãda.*

CAſibus itaq; pręmiſſis exceptis, in omnibus alijs abſoluere poteſt Epiſcopus in foro animæ: habet enim plenam quoad hoc poteſtatem in ſua Diœceſi, *c. Deus, qui de pœnit. & remiſſ.* & eſt ordinarius rector, & confeſſor ſuæ Diœceſis, vt notat *gl. in c. ſi Epiſcopus, tit. cit. in 6. Hoſt. in ſum. eo. tit. nu. 14. Angel. v. con-*
1 *feſſio, 3. nu. 3.* ipſiq; principaliter incũbit cura animarum ſuæ Diœceſis, *c. quæcunque, 10. q. 1. c. præcipimus, 12. q. 1.* ita quod alij inferiores ſacerdotes, licet in ordinatione ſua recipiant abſoluẽdi peccata poteſtatem, tamen ſine alia ſpeciali Epiſcopi licentia, & approbatione abſoluere non poſſunt, *c. cunctis fidelibus, 16. q. 1. c. Præsbyteri, & c. fin. 26. q. 6. S. Th. in 4. ſent. diſt. 17. q. 3. art. 3. Conc. Triden. ſeſſ. 23. c. 15. de ref.* alioquin eſſet inualida abſolutio, quam daret ſacerdos nõ habens hanc poteſtatem ſiue ordinariã, ſiue 2
delegatam, *cit. Conc. ſeſſ. 14. c. 7. adhoc c. fin. iun. gl. v. pro ignorantia, diſt. 6. de pœnit. c. omnis vtriuſque, de pœn. & remiſſ. S. Th. lo. cit. in 4. ſent. diſp. 17. q. 3 art. 3. S. Bonau. ib. q. 2. art. 2. Palud. ib. q. 5. ar. 1. Angel. lo. cit. n. 2. Sylu. v. confeſſor. q. 1.* hocque idem reſponſum fuiſſe à S. Cõg.

Conc.

Conc. in anno 1580. DD. Examinatori-
bus Diœceſis Leodien. videlicet confeſ-
ſionem ſacerdoti non approbato factam
eſſe nullam, & iterandam teſtatur *Ca-
peauilla de caſ. reſer. c. 3. q. 1.*

Dat autem Epiſcopus poteſtatem hãc
3 abſoluendi. Primò curatis ipſa beneficij
parochialis collatione, ita vt eo ipſo ꝙ
aliquis cõſequitur beneficiũ parochiale,
niſi aliud obſtet, vt dũmodo ſit ſacerdos,
& dummodo nõ ſit ſuſpenſus, & ſimilia,
poſſit audire cõfeſſiones in ſua parochia,
*c. vbicunque, 16. q. 1. Hoſt. lo. ſup. cit. in
ſum. de pœnit. & remiſſ. §. cui confitẽdũ,
ſub n. 14. Abb. eo. tit. in c. omnis vtriuſq;
n. 14.* & patet ex tex. Conc. *lo. cit. c. 15.
ſeſſ. 23. de ref.* Nõ tamen extra parochiã
4 ſuam: alienæ enim parochiæ terminos,
& iura inuadere non debet, *c. Eccleſias,
13. q. 1.* nec cenſetur approbatus ad alia
loca Diœceſis, eò quod prouiſus fuerit
de beneficio Parochiali, *Guttierez. lib. 1.
can. quæſt. c. 27. n. 21.* ſuper quo etiã con-
ſulta S. Cong. Conc. idem reſpõdiſſe re-
fert *Suar. de ſacram. to. 4. diſp. 28. ſect. 4.
n. 17.* ipſe tamen ibid. à *n. 12.* contendit
ſic approbatũ per aſſecutionẽ Parochia-
lis, ſaltem de licentia Parochi loci, poſſe
alibi quã in propria Parochia audire cõ-
feſſiones per Diœceſim: quod multis rõ-
nibus ex iure antiquo deducit, pręſertim
ex *c. placuit, diſt. 6. de pœnit.* tũ ex conſue
tudine ſuarũ regionũ cõfirmat hoc idem,
de qua conſuetudine *lo cit. n. 19.* ſic dicit:
*Inter nos verò hanc ſcimus eſſe conſuetu
dinẽ, vt Parochi ſeſe mutuo iuuẽt ex ſolo
ſuo cõſenſu, nõ tantũ intra eandẽ Diœce-
ſim quod eſt certiùs, & frequentiùs, ſed
etiam in confinio diſtinctarũ Diœceſum.*

Eandem conſuetudinem extra Italiã
multis locis vigere, præſertim in Polonia
& Germania, nos quoq; vſu cõperimus:
ſed meliùs cõſuleretur conſuetudini hu-
iuſmodi, ſi proponeretur S. Cong. Conc.
declaranda in ſpecie ad loca prædicta:
Vel ſi ipſimet Epiſcopi locorũ hoc appro
bent, vt enim poſſunt dare facultatem
ad confeſſiones iſtis externis, ita & poſ-
ſent approbare cõſuetudinẽ ſic receptã.

Propriũ autẽ Parochianũ poſſet Paro
chus abſoluere in aliena Parochia, vel ẽt
in aliena Diœceſi, quia nimirũ iſta iuriſ-
dictio nõ eſt contentioſa, ſed voluntaria.
Hoſt. lo. ſup. cit. verſ. & nũquid. Nau. in 5
*c. placuit, n. 84. de pęnit. diſt. 6. Victor. de
confeſſ. n. 152.* Vel poteſt concedere fa-
cultatem ſuo Parochiano recipiendi ſa-
cramenta in aliena parochia. *Abb. in
Clem. 1. à n. 8. de priuil.* vbi dicit, hoc poſ-
ſe facere Parochum etiamſi nondũ eſſet
Sacerdos: imò etiamſi eſſet excõicatus.
Nau. in cit. c. placuit, n. 51. de pœn. diſt. 6.

Etſi dimiſerit ex aliqua cauſa beneficiũ
Parochiale, deſinit approbatio, nec cẽſe-
tur idoneus ad audiẽdas cõfeſſiones abſ-
que alia licẽtia. *Suar. lo. cit. n. 20. & 21.*
vbi notat nomine Parochialis beneficij,
intelligi etiam beneficia habẽtia iuriſdi-
ctionem in foro ſpirituali, vt officiũ Vica-
rij Epiſcopi, Pœnitẽtiarij Cathedralis Ec
cleſiæ, Archipręsbyteri, Archidiaconi ha
bẽtium iuriſdictionẽ actu, ad hoc *gl. in c.
2. v. ſuo ſubdito, de pœn. & remiſſ. & in
Clem. 1. v. Præsb. de priuil. Abb. in c. om-
nis vtriuſq; n. 12. de pęnit. et rem. DD. ib.*

Eandem poteſtatẽ ad cõfeſſiones dat 6
Epiſcopus nõ tantùm curatis, ſed etiam
aliis præsbyteris approbãdo eos ad con-
feſſiones audiendas. Circa quam appro-
bationem poteſt præmittere examen ſu-
per ſufficientia approbãdi, ſi ipſi videtur
neceſſarium. *Conc. Trid. lo. cit.* & poteſt
dare approbationem ſiue ad certũ locũ,
ſiue ad certum tempus, ſiue generaliter,
& indiſtinctè pro ſuo arbitrio, cõceſſãq;
poteſt reuocare ex cauſa. *Henriq de Sa-
cram. pęn. lib. 3. c. 6. § 3. & 7.* alioquin niſi
reuocetur approbatio ſemel cõceſſa, ſẽ-
per durat, nec expirat etiam per mortem
cõcedentis, per ea quæ adducit *Nau. in
cit. c. placuit, n. 161. & ſeq. diſt. 6. de pęn.*
vel niſi per ſucceſſorem reuocetur: huic
enim eſt integrum reuocare huiuſmodi
facultates, aduocare in examen approba-
tos, & reprobare quos viderit minùs ido
neos, vt plenè deducit *Suarez lo. cit. ſect.
7. nu. fin. & ſect. 8. per totum.*

Dat Epiſcopus etiam Regularibus po-
teſtatem prædictam ad confeſſiones au- 7
diendas: neque enim iſti poſſint cõfeſ-

ſſiones audire, niſi fuerint examinati, & approbati ab Ordinario. *Clem. dudum, §. ſtatuimus, de ſep. Conc. Trid. lo. ſup. cit. & Conſt. Leon. X. in Conc. Later. incip. Dum intra mentis arcana*, quam alio loco referemus. Hoc idem cum limitatione, ne ſemel approbati iterum examinẽtur ab eodẽ Epiſcopo, innouauit Pius V. Conſt. ſua de Ann. 1571. 8. Id. Auguſt. cuius verba ſequuntur.

Romani Pontificis prouidẽtia, & inf. Hac noſtra Conſtitutione perpetua ſancimus, decernimus, & declaramus, decretum Conc. Trid. de approbatione Regularium audiendis confeſſionibus ſæcularium præpoſitorum ab Epiſcopis faciẽda, obſeruari debere etiã in omnibus Regularibus quorumuis Ordinum Mẽdicãtium, etiã ſub Regulari diſciplina viuentibus, etiamſi ſint Lectores aut in Theologia etiam de Superiorum ſuorum licẽtia graduati vel promoti, vel à ſuis Magiſtris generalibus vel Prouincialibus Miniſtris, ſæcularium confeſſionibus audiẽdis expoſiti. Volumus tamen eos qui ſemel ab Epiſcopo in Ciuitate, & Diœceſibus ſuis præuio examine approbati fuerint, ab eodem Epiſcopo iterùm non examinari; ab Epiſcopo autẽ ſucceſſore pro maiore conſciẽtiæ ſuæ quiete examinari de nòuo poterunt. Inhibẽtes quibuſcunq; Regularibus quorumuis Ordinum etiam Mendicantium, vt præfertur, ne vigore deputationis, & approbationis ad eiſdẽ Magiſtris, & Miniſtris Prouincialibus, etiam quod illarum occaſione ab Ordinarijs hucuſque tolerati fuerint, abſque ſpeciali in poſterum licentia, & approbatione ab Ordinarijs obtinenda, ſæculariũ confeſſiones audire præſumant. Decernẽtes irritum & inane, ſi ſecùs ſuper his à quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerat attentari. Nõ obſtãtibus cõſtitutionib. et ordinationib. Apoſt. ac noſtris literis prædictis, et alijs poſteà quibuſcũq; Regular. cõceſſis, et forſan extẽſis quas ad ea quæ præſẽtibus aduerſantur & contrariantur penitus, & oĩnò reuocamus, caſſamus, & irritamus.

Cæſar Glorierius, H. Cumyn.

Neque hæc ordinatio reuocata fuit per reductionem priuilegiorum Regularium ad terminos Conc. Trid. factam à Greg. XIII. vt declarauit S. Congr. Conc. referente *Confect. in ſum. priuil. Mend. tit. 17. c. 5.* in hæc verba:

Cong. Conc. cenſuit Regulares ad audiendas in Ciuitate & Diœceſi ſæcularium confeſſiones ſemel ab Epiſcopo præuio examine approbatos, iterùm ab eodẽ Epiſcopo non eſſe examinandos. Ceterũ à ſucceſſore poſſe vtiq; examinari iuxta cõſtitutionem ſanctæ memoriæ Pij V. datam 8. Id. Aug. Pont. ſui ann. 6. quæ à fe. rec. Greg. XIII. non eſt reuocata per reductionem priuilegiorum Regularium ad terminos Conc. Trid.

A. Card Caraffa.

De modo reuocandi eaſdem approbationes Regularibus ad audiendas cõfeſſiones ſæcularium conceſſas, emanauit quoque recens decretum S. Congr. Epiſcoporum, & Regularium, cuius tenor eſt talis.

Cum ſacræ Congregationi Cardinaliũ negotijs Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorum innotuerit: Confeſſarios Regulares grauiter conqueri, quod ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum ordinarijs ab audiendis confeſſionibus, quauis de cauſa indiſcriminatim ſuſpẽdantur; & propterea ſæpè contingere, vt ab eiſdem Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorũ Ordinarijs, omnibus ſimul vnius conuentus Confeſſarijs confeſſiones audiendi facultas adimatur; Illuſtriſſimi eiuſdẽ ſacræ Congregationis Patres rati vix fieri poſſe, vt hæc ſine ſcandalo, magnaq; animarum pernicie contingant, re maturè perpẽſa ad omnem ſcandali materiam ſummouendam, & quo magis Spirituali piarum mentium conſolationi cõſulatur, ſtatuunt & decernunt Archiepiſcopis, Epiſcopis, alijſq; locorũ ordinarijs ad quos Confeſſarios approbandi ius ſpectat, Confeſſarios Regulares, aliàs ab ipſis liberè approbatos, ab audiẽdis cõfeſſionib⁹ ſuſpẽdere poſt hac minimè licere, niſi ex noua cauſa, eaq; ad cõfeſſiones ipſas pertinente, aut ob non ſeruatũ interdictum

dictum ab ipſis ordinarijs impoſitum. Statuunt inſuper eoſdem Archiepiſcopos, Epiſcopos, Locorumque ordinarios confeſſiones audiẽdi facultatem omnibus ſimul vnius Conuentus Regularibus Confeſſarijs, eadem ſacra Congregatione incõſulta, nullo pacto adimere poſſe. Quod quidem decretum vt ijdem Illuſtriſſimi Patres opportunum & neceſſarium duxerunt, ita inuiolabiliter iubẽt obſeruari. Romæ 20. Nouemb. 1615.

Ant. Mar. Epiſc. Hoſtien. Card. Gallus.

Nouiſſimè autem emanauit Conſtit. Vrbani PP. VIII. reuocatoria, quarũuis facultatum datarum Regularibus ad audiendum confeſſiones ſæcularium, abſq; approbatione Ordinarij, vt eius tenor ſequitur.

Cũ ſicut accepimus, aliquibus Religioſis quorundam Ordinum ſeu Congregationum, à ſede Apoſtolica indultum fuerit, vt ſacramentales perſonarum ſæcularium confeſſiones audire valeant, etiãſi ab Epiſcop. Diœceſanis ad id examinati & approbati non fuerint, nec deſint, qui temerè aſſuerent, hoc ipſum priuilegium cęteris quoq; aliorum ordinum Regularibus competere, ex ampliſſimis priuilegiorum communicationibus, quas ab eadem ſede Apoſtolica obtinuerunt, & hinc ſaluberrimum ſacri Concilij Tridentini decretum deſuper ſancitum penitus euertatur. Nos huic malo opportunè prouidere volentes, de Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium negotijs Regularium Præpoſitorum conſilio, omnia & ſingula indulta huiuſmodi, audiendi ſæcularium confeſſiones abſque ordinarij examine & approbatione, quibuſuis Collegijs, Capitulis, Religionibus, Societatibus, etiam Societati IESV, Congregationibus & Ordinibus, tam mendicantium, quàm non mendicãtium, necnon monachorum quorumcunq; etiam S. Benedicti, Ciſter., & Carthuſien. ac etiam quibuſuis militijs, etiam Hoſpitalis S. Ioan. Hieroſolymitani, ac quibuſcunq; Eccleſijs, etiã Patriarchalib. & Metropolitanis, Monaſterijs, cæteriſq; locis pijs, ſiue eorum & earum reſpectiuè Abbatibus, Præpoſitis, Decanis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, etiam Generalibus vel Prouincialibus, Capellanis, Confeſſarijs, aut alijs quocunq; nomine nũcupatis Superioribus, & perſonis quibuſcunq; etiam quomodolibet exemptis, ac ſedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectis, cuiuſcũq; dignitatis, præeminentiæ, & conditionis exiſtentibus, & quouis priuilegio munitis, et tam ad ſupplicationem partium, quàm motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine hactenus quandocunq; & qualitercũq; ex quauis, etiam de neceſſitate exprimenda cauſa, & alias quomodolibet conceſſa, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium reuocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, viribusq; & effectu euacuamus, ac reuocata, caſſata, ſublata, abrogata, & annullata, viribusq; & effectu vacua eſſe & fore, nec Religionibus, Societatibus, etiam Societati IESV, Congregationibus, Ordinibus, ac Militijs, & Eccleſiis, Monaſterijsq; prædictis, eorũq; Superiorib. & perſonis quibuſcunque in poſterum vllo modo ſuffragari, minusq; illos & illas, etiãſi de ijs ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, ac de verbo ad verbum mẽtio haben. foret, indultu huiuſmodi vti poſſe, præſentes verò literas, & in eis contenta quæcunque, etiam ex eo quod quicunq; in præmiſſis intereſſe haben. ſeu habere prętendentes, ad hoc vocati, & auditi non fuerint, de ſubreptitionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, vel alio quocunq; defectu notari, impugnari, redargui, in ius vel controuerſiam reuocari, ad terminos iuris reduci, aut aduerſus illas quodcunq; iuris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullatenus poſſe, ſed illas ſemper validas & efficaces exiſtere, & fore, ſuosq; plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere. Sicq; per quoſcunq; Iudices, &c. Nõ obſtantibus, &c. Romæ apud S. Mariam maiorem, ſub annulo piſcatoris, 12. Septembris. Anno M.DC.XXVIII. Pontif. anno 6.

M. A. Maraldus.

ARTICVLVS III.

De Caſibus Epiſcopo reſeruatis.

1 *Sacerdos ex generali approbatione ad Confeſſiones, non poteſt abſoluere reſeruata.*
2 *Regulares etiam Soc. IESV non poſſunt abſoluere reſeruata Epiſcopo.*
3 *Regulares nullis priuilegijs defendi poſſunt vt abſoluant reſeruata Epiſcopo.*
4 *Caſus de iure reſeruati Epiſcopo qui ſunt.*
5 *Hæreſis caſum non poteſt abſoluere Epiſcopus vigore c.6. Conc.Trid.*
6 *Epiſcopus quandoq; poteſt abſoluere in caſibus Sedi Apoſt. reſeruatis.*
7 *Clerici percuſſio quando dicenda leuis manet Iudicis arbitrio.*
8 *Excommunicationis iuris non reſeruatæ Papæ, cenſentur reſeruatæ Epiſcopo.*
9 *Excommunicationis iuris non reſeruatæ quæ ſint.*
10 *Epiſcopus in quibus votis diſpenſare poſſit.*
11 *Epiſcopus quando poſſit diſpenſare in impedimentis Matrimonij.*
12 *Caſus reſeruati Epiſcopo ex conſuetudine qui ſint.*
13 *Epiſcopus quàm cautè agere debeat in reſeruandis ſibi caſibus.*
14 *Epiſcopus non debet eſſe difficilis in concedenda facultate abſoluendi reſeruata.*
15 *Poteſtate conceſſa ad reſeruata non intelligitur ad irregularitates vel cenſuras.*
16 *Epiſcopus tenetur inſtituere præbendam pœnitentialem in Cathedrali.*
17 *Vicarius Epiſcopi non poteſt abſoluere reſeruata vigore generalis mandati.*
18 *Capitulum Sede vac. poteſt omnia reſeruata Epiſcopo abſoluere etiam irregularitates.*
19 *Mortis in articulo nullus caſus eſt reſeruatus, & quilibet Sacerdos abſoluere poteſt.*
20 *Epiſcopus poteſt abſolui à ſuo confeſſario, in quibus ipſe Epiſc. abſoluere poteſt.*
21 *Caſus reſeruati Epiſcopo expirant morte ipſius, niſi ſint reſeruati de iure.*
22 *Archiepiſcopus non poteſt abſoluere à reſeruatis Epiſcopo ſubditum ipſius.*
23 *Reſeruati caſus an poſſint abſolui extra confeſſionem.*

1 Licet autem modo præmiſſo approbet Epiſcopus inferiores Sacerdotes ad confeſſiones audiendas, adhuc tamen reſeruati ſunt ipſi certi caſus ſpeciales, qui ſub approbatione, & facultate generaliter conceſſa non veniunt, niſi expreſsè concedantur. *Clem. dudum, §. per huiuſmodi de ſepul.* in generali enim conceſſione non veniunt ea quæ requirunt ſpeciale mandatum, *c. fin. de off. Vic. in 6. c. ſi Epiſcopus, de pœnit. & remiſ. ib. Clem. non poteſt, de procur. Felin. in c. ſedes, de reſcrip. à nu. 3.* Et de non abſoluendis caſibus Papæ, vel Epiſcopo reſeruatis, vltra iura antiqua emanauit recens decretum S. Congreg. Epiſcoporum, & Regularium, relata quoque apud *Quaran. in ſum. Bullarij, v. caſus reſeruati*, vt ſequitur.

Sacra Congregatio S. R. E. Cardinaliũ negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum & Regularium præpoſita, iuſtis & grauibus cauſis id exigentibus, ac de Sãctiſs. D. N. Clem. Papæ VIII. ſpeciali mandato viuæ vocis oraculo deſuper habito, Sacerdotibus omnibus tàm ſæcularibus quàm Regularibus per vniuerſã Italiam extra Vrbem degentibus; ad Confeſſiones audiendas probatis quorumuis Ordinum etiam Mendicantium, Militarium, aut Congregationum, etiam Societatis IESV, & generaliter quarumcunq; aliarum, quouis nomine nuncupētur, iubet & præcipit, ne quis eorum ſub prætextu priuilegiorum, indultorum, aut facultatum generaliter, vel ſpecificè ſcri-

ſcripto, aut viuæ vocis oraculo, vel per communicationem à ſede Apoſtolica, vel eius authoritate eorum Ordinibus, Congregationibus, Collegijs, vel Societatibus, aut Archiconfraternitatibus ſæcularium, aut ſingularibus perſonis, ſeù alias quomodocunque ſub quibuſuis tenoribus, formis, & clauſulis, etiam derogatoriarum derogatorijs, ad cuiuſuis etiam Imperatoris, Regum, & aliorum Principum inſtantiam conceſſarum, ſeù confirmatarum, alicui cuiuſuis ſtatus, gradus, & conditionis aut dignitatis tã Eccleſiaſticæ quàm ſecularis, etiam Regiæ, vel Imperialis, ab vllo ex caſibus clarè vel dubiè in Bulla die Cænæ Domini legi ſolita, contẽtis, vel aliàs quomodocunq; ſedi Apoſtolicæ reſeruatis, aut in futurum per ſanctitatem ſuã, eiuſque ſucceſſores pro tempore in eadem Bulla, vel aliter reſeruandis, nec etiam à caſibus, quos Ordinarij locorum hactenus reſeruarunt, vel in poſterum ſibi reſeruabunt, nullo caſu etiam neceſſitatis, vel impedimentis, niſi in mortis articulo, ſeu cum noua vel ſpeciali ſanctitatis ſuæ, aut ſucceſſorum ſuorum, vel Ordinariorum, quod caſus ab ipſis tantum reſeruatis reſpectiuè impetrata in ſcriptis licentia Ordinarijs locorum exhibenda, abſolutionis beneficium de cætero impendere audeat vel præſumat, ſed cùm opus fuerit pœnitentes ad Superiores legitimos; Iudices ſuos accedere conſulant, ſub pęna contra facientibus tàm Regularibus quam Sæcularibus excommunicationis, priuationis officiorũ, & dignitatum, aut Beneficiorum, inhabilitatis item audiendi confeſſiones, & ad quæcunque officia, Prælaturas, Beneficia in poſterum obtinenda, ipſo facto abſque vlla alia declaratione incurrenda; ſuper quibus à nemine niſi à Rom. Põtifice habilitatio, diſpenſatio, aut abſolutio, præterquam in mortis articulo poſſit impartiri. Sanctitas enim ſua (quatenus opus ſit) facultates & conceſſiones ipſas in hac parte viti. caſſas, & irritas haberi de cętero voluit & vult, non obſtantibus quibuſcunque.

Præterea, nouerint pęnitentes abſolutionem ſi quam obtinebunt contra huiuſmodi prohibitionem eſſe nullam, nullîuſque roboris vel momẽti. Et ne locorũ Ordinarij, quibus ius hoc reſeruãdorum caſuum competit, plurium quàm opus ſit reſeruatione ſubditis aut Confeſſarijs in animarum ſalute procurãda cooperatoribus ſint oneroſi, monentur omnes vt paucos, eoſq; tantum quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam, animarũq; ſibi creditarum ſalutem pro cuiuſuis Diœceſis ſtatu & qualitate neceſſario reſeruãdos eſſe iudicauerint, reſeruent. Dat. Romæ, die. 9. Menſis Ianuarij. Anno 1601.

Eiuſdem Decreti declaratio ſequitur.

Cum autem dubia quædam ac difficultates circa eiuſdem Decreti interpretationem atq; obſeruationem emerſiſſent, eadem Cong. ne vllus deinceps obſcuritati, ſcrupulo, ambiguitatiuè locus relinquatur, & vt clariùs appareat, in quibus caſibus vigore eiuſdem Decreti reſeruatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato eiuſdem S. D. N. Clement. PP. VIII. ſimiliter viuæ vocis oraculo ſuper ea re habito, ipſum decretũ ita moderatur ac declarat, videlicet ſub eiuſdẽ prohibitione illos tantum in poſterum cõprehendi caſus, qui in Bulla die Cęnę Domini legi conſuetæ cõtinentur. Ac prętereà violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis fel. record. Greg. XIIII. quæ incip. Cùm aliàs nonnulli. Violationis clauſuræ monialium ad malum finem, prouocantium & pugnãtium in duello, iuxta decretum S. Conc. Trid. & Conſt. fel. recordat. Greg. PP. XIII. incip. Ad tollendum, inijcientium violẽtas manus in Clericos, iuxta Canon. Si quis ſuadente, &c. 17. q. 4. ac iuris diſpoſitionem. Simoniæ realis ſciẽter cõtractæ, atq; etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes caſus, quos Ordinarij locorũ ſibi reſeruarunt, vel in poſterum reſeruabunt. In quibus omnibus iam enumeratis caſibus duntaxat, & ſublata etiam pęna inhabilitatis audiendi Confeſſiones, eadẽ S. Cong. vult & mandat dictum decretũ

in ſua firmitate & priſtino robore permanere. Ac præterea, declarat eos quidem Sacerdotes, tam ſæculares quàm regulares, qui aliquo ex priuilegijs, indultis & facultatibus, in ſupra dicto Decreto expreſsè ſuffulti fuerint, poſſe iuxta eorũ priuilegia, indulta, & facultates vſu ante idem Decretũ receptas, & quæ ſub alijs reuocationibus non cõprehẽduntur tantùm, & non aliàs, abſoluere à caſibus in præſenti declaratione nõ cõprehenſis, alijs verò ſacerdotibus huiuſmodi priuilegia nõ habẽtibus, nihil de nouo cõcedi.

Sed ne locorum ordinarij, ad quos caſuũ reſeruatio ſpectat, ea in re modum excedant, eadẽ Sac. Cõg. illos rurſus magnoperè admonendos cẽſet, vt nõ paſſim, ſed cũ id videbitur cõi bono expedire, atrociorũ tantũ, & grauiorũ criminum abſolutionem ſibi reſeruent, quorum reſeruatio ad Chriſtianam diſciplinam retinendam conferat in ædificationem, non autem in deſtructionem cedat: ne alioqui Sacramenti Pœnitentiæ miniſtrorũ coarctata poteſtate, ſanctæ matris Eccleſiæ piæ mentis cõtrarius effectus ſubſequatur. Prohibet etiam, ne ſibi ſuperfluè reſeruent caſus in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta contentos, neque alios Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruatos. Facultatem verò & licentiam abſoluendi à caſibus reſeruatis, quam in ſcriptis tantùm concedi permittebatur, etiam ſola viuæ voce concedi poſſe declarat. Cæterum, ne quis ſacerdotum ſæcularium, aut regularium ſub prætextu quòd per primo dictum decretum non fuerit ſufficienter eorum ſpecialibus priuilegijs derogatum, eidem Decreto ſic, vt præfertur declarato, contrauenire audeat, Sanctitas ſua Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis omnibus in fauorem quorumcunq; Ordinum, ſeu inſtitutorum Regularium, aut Sacerdotum tam ſæcularium, quàm regularium editis, nec non eorundem Ordinum, ſeu inſtitutorum, ac etiam Eccleſ. & Monaſteriorum, & aliorum ſæcularium, ſeu regularium locorum quorumcunque, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apoſtolicis, etiam Mari Magno, ſeu Bulla aurea, aut alias nuncupatis eiſdem Ordinibus, ſeu inſtitutis, ac etiam Eccleſijs, & Monaſterijs, & ſæcularibus, ſeu regularibus locis, aut perſonis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarũ derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & alijs decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut alias quomodolibet etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, ac etiam iteratis vicibus, approbatis & innouatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis eorumq; totis tenoribus & formis, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita, obſeruata, inſerta forent, præſentibus pro expreſſis habens; quoad ea quæ præſentibus aduerſantur, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſè derogat, contrarijs quibuſcunq; non obſtantibus. Dat. Romæ 1602. 26. Nouemb.

Alex. Card. Floren. Epiſc. Præneſtinus.

Hieron. Aguchius Secret.

Et cum præmiſſa S. Cong. prohibitio, vt vidimus pro Italia tantùm ſit edita, extra Italiam remanebit diſpoſitio iuris communis: ita quod cõfeſſio & abſolutio à reſeruatis per non habẽtem ſpecialem ad hoc poteſtatẽ, ſit inualida. DD. communiter, in c. omnis vtriuſq; de pœnit. & remiſ. Theologi, in 4. ſent. diſt. 17. Sylueſ. v. confeſſor. 1. q. 1. Caiet. to. 1. opuſ. tract. 7. Angel. v. confeſſio, nu. 4. & quod confeſſarius abſoluens ſi ſit ſæcularis, poſſit puniri ab Ordinario pœna per ipſum contra tales ordinata ſeu arbitraria;

& Regularis ſubiaceat pœnis, *in Clem. 1. de priuil. & extrauag. 1. eo. tit. comm.* expreſsis; Nam etiam ante præmiſſum Decretum Sac. Cong. nullis priuilegijs ſe tueri potuerunt contra iura allegata vetera Regulares, vt poſſent licitè abſoluere à caſibus reſeruatis Epiſcopo, vt reſpondit etiã Sacra Cong. Conc. B. Carolo Borromeo, Card. Archiep. Mediolanen. referente *Confeſſ. lo. ſup. cit. tit. 17. c. 6.* in hæc verba.

Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Domine.

Cum à Sac. Cõg. Cardinalium qui præpoſiti ſunt Decretis Trid. Conc. interpretandis Illuſtriſs. amplitudo tua quæſierit, an Regulares ex priuilegio à Sede Apoſt. impetrato, præſertim autem ex eo quod nominant Mare magnum, poſſint in caſibus, quos ſibi Epiſcopus reſeruauerit, abſoluere confitentes. Hac de re vbi Congregatio accuratè egiſset, deindè ad S. D. N. retuliſset, Sanctitas ſua etiam de ſententia Congregationis cenſuit, ex facultatibus per hoc Mare magnum, aliauè priuilegia Regularibus conceſſis, factam eis non eſse poteſtatem abſoluendi in caſibus ſibi ab Epiſcopo reſeruatis. Deus Illuſtriſs. Amplitudini tuæ perpetuam vitæ tranquillitatem, & incolumitatem largiatur. Dat. Romæ, die 10. Septemb. 1577.

Sunt autem caſus Epiſcopis reſeruati, alij de iure, alij de conſuetudine, *extrauag. inter cunctas, §. obſeruent, de priuil. comm.* alios autem poteſt ſibi reſeruare Epiſcopus, vt notat *gl. in Clem. dudum, §. per huiuſmodi, v. cõceſſa, de ſepult. Abb. ib. nu. 35. Anchar. in c. canonum ſtatuta, de Conſtit.* quam poteſtatem reſeruandi aliquos caſus fuiſſe ſemper in Eccleſia, ſufficienter deducit *Suarez de Sacram. diſp. 29. ſect. 1. nu. 2.* eſtque hoc de fide, vt patet ex Conc. Trid. *ſeſſ. 14. c. 7. & canon. 11.* & quomodo per reſeruationem caſuum reſeruetur non ſolum cenſura, ſed & culpa, tractant Theologi, *in 4. diſt. 17. & Suarez loc. cit. ſect. 2.*

De iure caſus Epiſcopo reſeruati ſunt. Primò excommunicationes Papæ reſeruatæ, quarum in certis caſibus abſolutio inferiori permittitur: tunc enim per inferiorem non quilibet Sacerdos, ſed Epiſcopus intelligitur, *Innoc. in c. Monachi, de ſent. excomm. Abb. in c. poſtulaſtis, num. 8. de Cler. excomm. min. Dec. in c. Epiſcopalia, n. 26. de priuil. Nau. in man. c. 27. nu. 261.*

Et expreſsè permittitur ipſi facultas abſoluendi quaſuis irregularitates & ſuſpenſiones ex delicto occulto prouenientes, nec deductas ad forum cõtentioſum præter homicidij voluntarij, & quoſuis caſus occultos Sedi Apoſt. reſeruatos relaxandi in foro conſcientiæ, *Conc. Trid. c. 6. ſeſſ. 24. de ref.* Quoad caſus tamen in Bulla Cœnæ Domini contentos non extenditur hoc decretum Conc. neque in illis poſſet abſoluere Epiſcopus vigore huius decreti Concil. vt fuiſſe declaratum à Greg. XIV. & à Clem. VIII. teſtatur *Gennen. in prax. c. 67. n. 10.* & legitur declaratio S. Cong. Conc. quoad caſum hæreſis contentum in eadem Bulla Cœnæ Domini, qui aliàs videretur etiam conceſſus Epiſcopis ex dicto loco Conc. verba declarationis ſunt.

An Epiſcopus, & Inquiſitores poſſint hodie ex c. 6. ſeſſ. 24. abſoluere lapſos in hæreſim non obſtante Bulla Cœnæ Domini.

Congr. cenſuit eam Bullam derogare decreto, c. 6.

De hac declaratione teſtatur etiam *Pegna. in 3. p. direct. Inquiſ. comm. 141.* & peculiariter quoad caſum hæreſis, quod non poſſit abſolui vigore dicti *cap. 6.* propter Bullam Cœnæ Domini, tenet *Nauarr. loc. cit. in man. num. 275. Suarez de Sacram. diſp. 30. ſect. 2. num. 11.* ita quod de hoc nullum reſtet dubium, quicquid dicat *Vinald. de abſolut. num. 13. in ſuo Candelab. aureo*, cum & quotidie videamus in praxi Epiſcopus obtinere à Sede Apoſt. facultatem abſoluendi ab hæreſi etiam occulta.

Conceditur item Epiſcopis abſolutio caſuum Papalium in caſu quo quis iudicio Epiſcopi legitimo impedimento detenseq

Google

ictus, ad Sedem Apoſt. vel eius Legatum accedere non poteſt, *c. de cætero, c. quāuis, c. ea noſcitur, c. quod de his, de ſent. excom. Felin. in c. quamuis, it. Nau. lo. ſup. cit. nu. 89.* Cauſæ autem legitimè impedientes numerantur: Paupertas, valetudo imbecilla, perpetua infirmitas, conditio ſexus, vt muliebris, *c. mulieres, de ſēt. excom.* ſeu ſtatus, vt ſi non ſit ſui iuris, ſeu ſi ſit ſeruus: Item grauis ſenectus, membrorum mutilatio, inimicitiæ capitales ob quas ſecurè iter peragere non poſſet: vel ſi aliquod periculum probabile immineret ex peregrinatione. Quas omnes cauſas colligit *Innoc. in c. Monachi, loc. cit. de ſent. excom.* Circa abſolutionem tamen legitimè impediti, ſi impedimentum non fuerit perpetuum, debet imponi conditio pœnitenti, vt impedimento ceſſante, teneatur repræſentare ſe Sedi Apoſt. quod niſi faceret, reincideret in priores cenſuras, *c. eos, qui de ſent. excom. in 6.*

7 Conceditur Epiſcopo, & abſolutio leuis percuſſionis clerici, *c. peruenit, de ſent. excomm.* quæ ex qualitate perſonæ percuſſæ, percutientis, modo, loco percuſſionis, ſiuè ex circumſtantijs facti occurrentis faciliùs iudicari poteſt, quam illius regula certa tradi. Et quidem excepto homicidio, & membri mutilatione, ſemper relinquitur taxanda huiuſmodi iniuria iudicis arbitrio ex communiori DD. ſententia, vt teſtatur *Felyn. in c. cùm illorum, num. 12. de ſent. excom. Abb. ib. nu. 11.* alijque per Felin. allegati. Explicat etiam quæ ſit atrox iniuria. *Suarez de cenſ. diſp. 22. ſect. 1. num. 89.* ſed maximè ad hoc facit *extrauag. Ioan. 22.* relata apud Confect. inter priuilegia mendicantium, quam & nos hìc inſerendam vtiliter putauimus, eo quod à *Nau. loc. cit. nu. 91* ſatis diuerſis verbis & mutilatè refertur, ipſius tenor ſequitur:

Perlectis literis veſtris circa abſolutionem excommunicatorum, vos in eis dubitare perſpeximus, quæ eſſet modica aut leuis iniuria, circa quam ſicut talis loquitur abſoluendi vobis contulimus poteſtatem. Ad quod, cum ſit facti potius quàm iuris quæſtio, vobis prout poſſumus reſpondemus: illam videlicet modicam percuſſionem aut impulſionem pugni, palmæ, manus, pedis, digiti, aut baculi, vel lapidis, quæ ad liuorem, mutilationem membri, fractionem dentis, depilationem capillorum non modicam, vel effuſionem ſanguinis non excedit; nec ſi tum leuiſſimi ictus, aut pugni percuſſione ſanguis exiret, tranſire in atrocem iniuriam profitemur, vt propter hoc ſit ab abſolutione talium abſtinendum; Vt tamen non ſolum ipſum factum imò etiā facti qualitas, percutiendi modus, aut iniuriandi circa hoc diligentiùs attendatur, & ipſius facti circumſtantia loci videlicet, & etiam perſonæ, quæ ſit leuis & modica, grauis aut enormis iniuria manifeſtius cognoſcatur: Loci quidem vt in theatro, vel in foro, coram Rege, Prælato, vel Iudice, in Eccleſia, coram multis in aliquo loco publico alicui iniuria inferatur; Perſona veluti ſi Magiſter, vel Iudex, aut etiam Magiſtratus, aut Prælatus, pater aut patruus, vel aliquis in dignitate, vel perſonatu conſtitutus ab inferiori, vel humili contra naturam iuris patiatur. Per hæc quidem graues videantur iniuriæ, & quæ ſint leues aut modicæ tanquam ex oppoſito cognoſcantur. Sanè quia negotij natura non patitur, vt ad plenum omnia diſſerantur, iudicium talis enormis iniuriæ veſtro duximus arbitrio committēdum, vt poteſtatem veſtram, cum ad hac proceſſeritis temperetis, vt citra metas huiuſmodi potius, quam vltra eas circa abſolutionem talium procedatur, ne iniuriantes de vicina abſolutione confiſi, de facili in atroces prorumpant percuſſiones, vel iniurias, & ſententias Canonis iam periculoſiùs contemnentes, in excommunicationis ſententias procliuius prolabantur. Tolerabilius eſt enim aliquos, qui per vos etiam poſſunt abſolui, nobis vel ſuperioribus abſoluendo relinquere, quam contra ſtatuta Canonum imagine quadam abſolutionis (quod non ſit ſine grandi periculo) quemquam relinquere innodatum, cum vmbra quadam

dam

dam videatur in opere, veritas autem non ſubeat in effectu, &c.

Secundò reſeruata cenſetur Epiſcopo excommunicatio quam ipſe tulit, vel eius prædeceſſor, & excommunicatio lata per ſtatutum Prouincialis vel Diœceſanæ Synodi. *c. ad reprimendam, c. paſtoralis, de off. ord. Clem. 1. de priuil. Abb. in c. ex frequentibus, num. 6. de inſtit.* vbi notat ſingulare, quod Epiſcopus poſſit abſoluere ab excommunicatione lata per ſtatutum Archiepiſcopi.

Eodem modo reſeruata eſt Epiſcopo excommunicatio participantis in crimine excommunicato excommunicatione ipſi reſeruata, *c. nuper, c. ſi concubinæ, de ſent. excomm.*

Omnes etiam excõmunicationes ma-
8 iores iurſi, quarum abſolutio nemini eſt reſeruata, per Epiſcopum, & non per aliquem alium inferiorem abſolui debent, *c. nuper cit. iun. gl. v. non retinuit, & alia gl. in c. ſi Epiſcopus, v. reſeruantur, de pœnit. & remiſ. in 6. Abb. in c. 1. num. 3. de priuil.* In caſu tamen quo de facili non poſſit haberi Epiſcopus, etiam proprius Parochus poſſet abſoluere ab huiuſmodi cenſuris *per Innoc. in cit. c. nuper, de ſent. excomm.* Imò indiſtinctè quocunque caſu quoad forum conſcientiæ poſſe abſolui huiuſmodi cenſuras per proprium Confeſſarium ſeu Parochum tenet *Nau. loc. ſup. cit. num. 39.* eſſeque hanc ſententiam communiorem Summiſtarum, & Theologorum multis deducit, *Suarez Tom. 2. de cenſ. diſp. 7. ſect. à nu. 23.* Contraria autem ſententia. *Couar. in c. alma mater, p. 1. §. 10. nu. 5.* & aliorum, procedet quo ad forum exterius, vt *Nau. loc. cit.*

Reperiuntur autem plurimę huiuſmodi cenſuræ non reſeruatæ, quas in priori quidẽ editione prætermiſimus, eo quod reperiuntur collectæ apud Summiſtas, præſertim *Angel. Syluest. v. excommunicatio. Nau. lo. cit. à nu. 114. Vinaldi in Candelab. à nu. 130. Suarez lo. cit. de cenſ. diſp. 23. tota.* vbi accuratè etiam
9 eas explicatas videre licet. Tamen non omninò inutile erit, ſi nos quoque eaſdem hic enumeremus, non quaſi tranſcribendo aliorum doctrinam, ſed excerpendo ex canonum fontibus, qui omnibus ſunt communes, ſequuntur itaque:

Ex Decreto, & Decretalibus.

Prima, *in c. adminiſtratores. 23. q. 5.* contra præſidentes iuſtitiæ, qui perſonis Eccleſiaſticis quęrulantibus iuſtitiam adminiſtrare negligunt.

Secunda, *c. quoniam de off. ord.* contra eos qui ſe ingerunt in Epiſcopatu alterius priuſquam adſciſcantur à proprio Epiſcopo.

Tertia, *in c. clericis, ne cler. vel monach.* contra Clericos ſuſcipientes officium præpoſiti ſæcularis, & non deſiſtentes ab illo poſt monitionem.

Quarta, *in c. non minus, de imm. Eccl.* Contra imponentes tributa perſonis Eccleſiaſticis. Sed hæc videtur contineri Bulla Cœnę Domini, ſicut & illa *c. nouerit. de ſent. excom.* contra facientes ſtatuta præiudicantia libertati Eccleſiaſticæ, & illa *c. excommunicatione, de raptor.* contra rapientes bona naufragantium.

Quinta, *c. licet de elect.* contra vſurpantem Papatum cùm non fuerit ritè electus à duabus partibus Cardinalium, quã etiam contineri Bulla Cœnæ Domini, ſub articulo diſponẽte de Schiſmat. vult *Suarez lo. cit. ſect. 3, nu. 2.* Sed ad minus continebitur nouis Conſt. Summorum Pont. & nouiſſima Gregor. XV. fe. mem. de eadem electione editis, quibus cenſura hęc reſeruatur ſedi Apoſt. vt ſupra notauimus.

Sexta, *c. fin. ne cler. vel monach.* Contra clericos dignitates, ſeu perſonatus habentes, plebanos, presbyteros, qui leges vel phyſicam audiunt, niſi intra duos menſes moniti deſtiterint, & Religioſos, niſi intra tempus idem ad clauſtra redierint.

Septima, *c. 1. de locat.* Contra ſcholares Bononien. conducentes hoſpitia in præiudicium inhabitantium.

Vltima, *in c. excommunicamus. §. qui verò,* vbi illi qui prohibiti, vel non miſſi legitimè prædicant verbum diuinum

iuben-

:H

iubentur excommunicari, ſed eſt ferendæ potiùs quàm latæ ſententiæ iſta excommunicatio.

Ex lib. 6. Decretalium.

Prima, *in c. periculū de elect. in 6.* Cōtra eos, qui mittunt literas, nuncios ad Card. in conclaui, vel eos clam alloquuntur: & contra Magiſtratus loci in quo moritur Papa, ſi non exequuntur ea quæ ibi mandantur: ſed etiam hæc comprehenſa eſt dictis nouis Conſtitutionibus de electione hac emanatis.

Secūda, *in c. ſciāt cūcti. lo. cit. de elect. in 6.* Contra eos, qui Clericos habentes ius aliquod eligendi, & non eligentes ad eorū preces grauāt ſeu aliàs perſequūtur.

Tertia, *c. generali. lo. cit. in 6* Contra eos, qui prætextu defenſionis Eccleſiæ vacantis, aliqua bona illius occupant, vel qui hoc fieri procurant, ſed hæc quoque videtur cōtineri decreto *Conc. Trid. ſeſſ. 22. c. fin. de reform.* vt poſſit cenſeri pro reſeruato.

Quarta, *in c. indemnitatibus, eo. lo. cit.* Contra præſidentes electionibus monialium, ſi quid fecerint ex quo nutriretur vel oriretur diſcordia.

Quinta, *in c. fin. de off. leg. lo. cit.* Cōtra eos, qui procurant vt iudices cōſeruatores ſe intromittant in alijs cauſis, quàm manifeſtis iniurijs & violentijs, ſeu alijs quę nō requirunt iudicialem indaginem.

Sexta, *in c. 1. de his quæ vi metusuè. ib. in 6.* Contra eos qui per vim extorquent abſolutionem à cenſura à iudice Eccleſiaſtico,

Septima, *c. mulieres, de iudic. ib.* Contra iudices accedentes ex cauſa ficta ad mulieres, pro excipiendo teſtimonio, vel ſimilia.

Octaua, *c. fin. de reb. Eccl. non alien. ibid.* Contra eos, qui perſonas Eccleſiaſticas compellunt ad ſubijciendum laicis bona vel iura Eccleſiæ quocunque modo; ſed etiam hæc poteſt reduci ad Bullam Cœnæ Domini, vel ad cit. Conc. Trid. locum, *c. fin. ſeſſ. 22. de ref.*

Nona, *in c. vn. de Rel. dom. ib.* Contra Regulares, nouam Religionem à ſede Apoſt. non approbatam adinuenientes, ſeu habitum ſumentes; vel ad Nouitiatum aſſumentes earum religionum, quæ tum fuerant reuocatæ, & pro illis noua loca acquirentes, ſimilis *extrauag. 1. de Rel. dom. Ioan. 22. contra Ordinem Fraticellorum ſiue Beguinorū, & Clem. 1. eo. tit. Clem. cupientes, de pœnis,* contra fœminas eundem ordinem ſectantes, ſed hæc euanuit cum ipſis ordinibus. Noua autem Vrb. VIII. emanauit, *Conſt. incip. Paſtoralis. Rom. Pont. de an. 1631. Id. Ian.* quæ innouat illas *Ioan. 22. & Clem. 5.* & extinguit fieriq; vetat recēs fundari cæptam Cong. virginum ſeu mulierum Ieſuitiſſarū dictarum ſub pœna excomm. ipſo facto incurren. Papæ reſeruata. Vt & Pius V. ſuppreſſit ordinem Humiliatorum. *Conſt. ſua incip. Quemadmodum. Dat. Rom. Ibid. Febr. 1570.*

Decima, *c. quanquam, de cenſ. in 6.* Cōtra eos, qui imponunt Eccleſijs pedagia, tributa, aut ea exigunt: quæ an ſit in Bul. Cœn. Dom. vide *Nau. lo. cit. nu. 128. Suarez lo. cit. ſect. 4. nu. 21. Syluеſ. v. excommunicatio. 9. nu. 46.* illa tamen *in c. quoniam de imm. Eccl. ib. in 6.* contra impedientes iuriſdict. Eccleſiaſticam, continetur certè Bulla Cœnæ Dom. *Nau. lo. cit. nu. 129. & Suarez lo. cit. nu. 24.* ſicut & illa *c. fœlicis. de pœnis, ibid.* contra perſequentes hoſtiliter Cardinales, & *extrauag. ſuper gentes, de conſuet. comm.* contra impedientes Legatos, Nuncios ſedis Apoſt. ne ad loca, ad quæ deſtinantur, adeant, & ſua legatione fungantur.

Vndecima, *ex c. fin. de imm. Eccl. eo. lib.* Cōtra Dominos temporales, qui ſuis ſubditis præcipiunt, ne clericis vendant, emant, molant, ſeu alia obſequia præſtēt, & hæc excommunicatio in eo caſu prodeſt, quo non poſſet extendi Bulla Cœnæ Domini, vt *Suarez lo. cit. nu. 25.*

Duodecima, *in c. 2 ne cler. vel monach. eo. lib.* Contra Religioſos, qui in ſcholis vel alibi habitum religionis dimittunt, vel accedunt ad quauis ſtudia ſine licentia proprij ſuperioris, qua etiam cenſura ligantur Doctores, qui eoſdem

Re-

Regulares dimiſſo habitu, leges vel phyſicam audientes docent, vel in ſuis ſcholis retinent. De religioſis dimittentibus habitum, habetur etiam decretum *Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 9. de Regul.* vt dicemus ſuo loco.

Tredecima, *in c. 2. de hæret. ib.* Contra tradentes ſepulturæ Eccleſiaſticæ corpora hæreticorum.

Quatuordecima, *c. vt inquiſitionis, lo. cit.* Contra impedientes officium Inquiſitorum, vel ad id conſilium, auxilium dantes. Sed hæc quoq; continetur Conſt. Pij. 5. de impedientibus eoſdem officiales Inquiſitionis edita *incip. Si de protegendis, de dat. Rom. 2. Maij. Ann. 1569.* vbi hæc excommunicatio reſeruatur, & aliæ grauiores pœnæ ſtatuuntur contra ſic delinquentes.

Quindecima, *c. 1. de homicid. eo. lib.* Contra occidentes aliquem Chriſtianum, vel occidi facientes per ſicarios ſeu aſſaſſinos.

Sedecima, *c. 1. de vſur. ib.* Contra Clericos, qui in eorum bonis permittunt habitare vſurarios, vel illis domum locant ad fœnerandum.

Vltima, *in c. vn. de iniur. ib.* Contra eos qui concedunt vel extendunt pignorationes, ſeu repreſſalia contra Clericos, vel eorum bona, niſi vltra vnum menſem deſtiterint: intelligendo de repreſſalijs propriè, quibus vnus pro alio grauatur, & non de illis, cum pro proprio debito quis requiritur. *Nau. lo. cit. nu. 136. Suarez lo. cit. n. 48.*

Ex lib. Clementinarum, & Extrauagan.

Prima, *Clemen. vn. de ſeq. poſſ.* Contra impedientes ſequeſtrum impoſitum ab ordinario, ſuper beneficio de quo lis verteretur in Curia Rom. ſed non eſt in vſu.

Secunda, *in Clem. 1. de ſepult.* Contra ſepelientes corpora mortuorum in loco ſacro tempore interdicti vel excommunicatorum, interdictorum, vſurariorum publicorum.

Tertia, *in Clem. 1. de decim.* Contra Religioſos, qui decimas ad eos non pertinentes ſed Eccleſijs debitas, vſurpant, vel aliquo modo impediunt.

Quarta, *in Clem. ne in agro. de ſtat. mon.* Contra monachos recurrentes ad Curias Principum, vt monaſterio vel ſuperioribus ſuis noceant, & qui ſine facultate ſuperiorũ arma tenẽt in eorũ Cellis.

Quinta, *Clem. attendentes, lo. cit.* Contra impedientes viſitatores Monialium, in eorum officio exercendo, niſi moniti reſipuerint.

Sexta, *in Clem. vn. de conſag. & affinit.* Contra eos qui in gradibus prohibitis contrahunt, vel cum moniali, vel ipſi exiſtentes in ſacris Ordinibus aut Religioſi.

Septima, *in Clem. nolentes, de hæret.* Contra Inquiſitores, prætextu officij inquiſitionis aliquibus modis extorquentes pecuniam, vel Eccleſiarum bona ob delicta clericorum fiſco applicantes.

Octaua, *in Clem. vn. de vſur.* Contra officiales facientes, dictantes, ſeu ſcribẽtes ſtatuta de ſoluendis vel non repetendis ſeu non reſtituendis vſuris, & ſecundum illa iudicantes, nec eadem caſſantes intra tres menſes.

Nona, *Clem. cupientes, de pœnis.* Cõtra Religioſos concionantes vel dicentes aliquid, quo populi abſtrahantur à ſolutione decimarum, nec incutiunt ſcrupulos conſcientiæ de ſolutione earundem, & poſtea concionantur.

Decima, *Clem. 1. de ſent. excom.* Contra Religioſos quoſuis, non ſeruantes interdictum quod ſeruat Cathedralis matrix, aut Parochialis Eccleſia.

Vndecima. *Extrauag. Ambitioſæ. comm. de reb. Eccl. alien.* Contra eos, qui quocunq; titulo alienant vltra triennium bona Eccleſiaſtica, & qui eadem bona alienata recipiunt.

Duodecima, *Extrauag. quia nonnulli, de ſent. excom. comm.* Contra impugnãtes literas Papæ confectas ante ipſius coronationem.

Conſtit. Pij V. ſuper confirmatione Conc. Trid. excommunicantur, qui ederent interpretationes vel commentarios in decreta eiuſdem Concilij, quod etiam ſtatu-

ſtatutum fuit *de Conc. Lateranenſi, & de Clem. Exiuit. de verb. ſignif.*

Ex Concilijs.

Lateranen. Leo. X. ſeſſ. 10. Contra eos, qui imprimũt vel faciunt imprimi libros vel ſcripturas abſque approbatione, quã eandem pœnam reaſſumit *Conc. Trid. ſeſſ.* 4. in decreto de editione librorum, & eam extendit ad eos, qui ſine nomine authoris imprimunt, vel qui diuulgant ſcripta, libros non examinatos, ſed nominat tantùm libros de rebus ſacris.

Idem Conc. Lateranen. ead. ſeſſ. Impugnantes montes pietatis quocunq; modo, voluit incurrere ipſo facto excommunicationem ſine reſeruatione.

Conc. Trid. Aſſerentes non eſſe neceſſariam Confeſſionem peccati mortalis ante ſumptionem SS. Sacramẽti, excommunicat ipſo facto, *ſeſs.* 13. *Can.* 11.

Idem Conc. Trid. ſeſs. 24. *c.* 6. *de ref. matr.* ſtatuit pœnam excommunicationis ipſo facto incurrendam, contra raptores virginum, mulierum, & conſilium, auxilium, fauorem ad hoc dantes, & *c.* 9. *ib.* contra eos qui ſuos ſubditos vel alios quoſcunque cogunt, ne liberè matrimonium contrahant.

Id. Conc. ſeſs. 25. *c.* 18. *de Regul.* anathemati ſubijcit cuiuſcunq; conditionis perſonas, quæ virginem aliquam vel viduam cogunt ad ingrediendum monaſterium, & ſuſcipiendam religionem, & qui ad hoc conſilium, auxilium, & fauorem præſtant.

Id. Conc eo. lo. c. 5. ſanciuit excommunicationem ipſo facto incurrendam contra Principes non præbẽtes auxilium ad clauſuram monialium perficiendam.

Id. Conc. ea. ſeſs. c. 19. *de ref.* ſimiliter excommunicatos eſſe voluit Principes & Dominos locorum quorumcunq; cõcedentes locum ad duella, & ipſoſmet duellum committentes, patrinos duelli, ſeu conſilium, auxilium ad id dantes, & ſpectatores. Sed hæc reſeruata eſt iam Sedi Apoſt. per Conſt. *Clem. VIII.* ſupra nominatam.

Et has excommunicationes enumeraſſe ſufficiat alijs prætermiſſis, quæ vel ſingularium locorum, vel Religionum cauſæ ſeruiunt, vel non ſunt in vſu. Hoc ſolum de omnibus excommunicationibus in genere adnotaſſe ſufficiat, quod ſupra diximus, eas omnes poſſe abſolui per Epiſcopum, niſi expreſſè reſeruentur ſuperiori.

Tertiò, de iure reſeruata ſunt Epiſcopo peccata, propter quæ ſolemnis pœnitentia eſſet iniungenda, quæ debent eſſe peccata grauia & ſcandaloſa. *26. q. 6. c. vlt.* vtque ſint publica, nam pro occultis hæc pœnitentia non eſt imponenda, ne per eam reueletur pœnitens. *Reginald. in prax. pœnit. lib.* 29. *nu.* 183. Et quomodo imponatur huiuſmodi pœnitentia, traditur *c. in capite.* 50. *diſt.* Authores tamen moderni hanc ſolemnem pœnitentiam dicunt non eſſe amplius in vſu, vt *Armil. v. caſus, nu.* 5. Vnde & blaſphemiam quam enumerat *gl. in c.* 2. *de pœnit. & remiſſ. in* 6. inter reſeruatos caſus Epiſcopo, idque ratione ſolemnis pœnitentiæ, quæ pro ea imponebatur, dicunt poſſe abſolui per quemcunque confeſſarium. *Armil. lo. cit. nu.* 8. *Nau. lo. cit.* Publicam tamen huiuſmodi pœnitentiam dam noſo non vſu intermiſſam, optima ratione iubet ſeruari & imponi pro publicè commiſſis delictis *Conc. Trid. ſeſs.* 24. *c.* 8. *de ref.* & aliquibus locis ſeruatur quoad homicidas.

Quartò, reſeruatur Epiſcopo peccatum incendiariorum, ſiue ſacrarum ędium, ſiue priuatarum domorum, frugum, aliarumque rerum, qui hoc ex propoſitio faciunt, vel conſilium ad id præſtant, *c. ſi quis, c. peſſima.* 23. *q.* 8. Si tamen Epiſcopus incendiarium huiuſmodi declarauerit vel excommunicauerit, iam eum abſoluere non poteſt niſi ſolus Papa, *c. tua nos. inn. gl. de ſent. excom. Sylueſ. v. excõmunicatio* 7. *nu.* 13. Et ita datur caſus in quo excommunicationem à ſe latam Epiſcopus abſoluere non poteſt; Similiter & clericum hæretico ſacramenta adminiſtrantem licet priuare poſſit officio, reſtituere tamen ipſum non poteſt, *c. excommunicamus. §. credentes, de ſent. ex-*

com.

som. Item & degradare poteſt, ſed degradatum reſtituere non poteſt, *c. ex tua, de cler. non reſid. & c. ideo. iun. gl. v. ac reſtitutionibus, 2. q. 6.* ſolemniter nimirum degradatũ, nam verbo tantũ degradatũ, vel etiam poſt prolatam ſententiam degradationis, antequam actum degradetur, reſtituere poteſt. *ib. & c. Epiſcopus. 11. quaeſt. 3.*

Peccatum item à quo Epiſcopus rationabiliter abſoluere noluit, ipſi eſt reſeruatum, nec inferior de eo intromittere ſe poteſt ſine ſpeciali permiſſu ipſius, *c. inferior. 21. diſt. Armil. lo. cit. nu. 5.*

Item & peccatum clerici quod annexam habet irregularitatem, poni ſolet inter reſeruatos Epiſcopo. *Hoſt. lo. cit. in ſum. nu. 14. Nau. tamen lo. cit. nu. 262.* dicit, talem poſſe abſolui à peccato per quemlibet confeſſorem, antequam cum illo in irregularitate diſpenſetur, ipſam verò irregularitatem diſpenſandam fore per ipſummet Epiſcopum, ſi fuerit diſpenſabilis. Quas autem irregularitates ipſe diſpenſare poſſit vel non, dictum iam fuit in præcedentibus.

Præterea diſpenſatio & commutatio votorum numeratur pro reſeruato: & licèt eam *Nau. lo. cit.* vnà cum abſolutione excommunicationis iuris nemini reſeruatæ ex claſſe reſeruatorum excludat, nos tamen ne alio minùs conuenienti loco hanc materiam reaſſumere cogamur, & maximè cum hic nomen caſus ſumatur generaliter pro vinculo, quo quis ligatus ad habentem poteſtatem venit abſoluendus, eam caſibus recenſitis ſubiungamus.

Diſpenſatio itaque votorum pertinet ad Epiſcopum, vel alium Prælatum, Ordinariam ſeu quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentem, *c. 1. de vot. Innoc. Abb ib. Hoſt. in ſum. eo. tit. nu.* 16 & eſ-
20 ſe communem opinionem, teſtatur *Angel. lo. cit. Nau. c. 12. nu. 75. in man.*

Diſpenſatio nimirùm votorum omnium præter illa quinque Papæ reſeruata quæ ſupra poſuimus. Vt votum ſimplex continentiæ, quod quis vouit Deo ſimpliciter ſine profeſſione, præſertim ſi adſit magnum periculum incontinentiæ, & ſi ſit difficilis ad Papam recurſus; *c. conſuluit. c. rurſus, qui cler. vel. vo. c. 1. de voto, in 6. Bertach. de Epiſ. p. 2. lib. 4. q. 130.* eò magis ſi fuit ex leuitate ſeu facilitate vouendi emiſſum, aut ex metu, licet non adfuerit metus, cadens in conſtantem, præſertim ſi inſtet periculum fornicationis, *c. veniens, qui cler. vel vouen. Abb. ib. nu. 6. Armil. v. diſpenſatio, nu. 17.* Item & votum caſtitatis ab altero coniugum emiſſum ob metum alicuius periculi. *Angel. v. votum 3. nu. 9.*

Temporale etiam votum continentiæ, verbi gratia ad annum factum, ſine dubio poteſt diſpenſare Epiſcopus: & multò magis votum de non nubendo, cũ huiuſmodi votum non contineat directè votum caſtitatis, *Abb. in c. veniens, cit. Nau. lo. cit.*

Et generaliter in omnibus votis preter ea quæ ſupra diximus, eſſe Papæ ſpecialiter reſeruata, diſpenſare poteſt Epiſcopus. Ex cauſa tamen iuſta, nam ſine cauſa diſpenſare non debet, *c. requiritis, §. niſi rigor, 1. q. 7. Hoſt. lo. ſup. cit. nu. 16.* è cõtra verò ſi non diſpenſaret cum adeſſet iuſta cauſa, peccaret. *Archid. in c. quanto 2. q. 5. Armil. lo. cit. nu. 14.* ſed vbi cauſa eſſet temporalis, ad tempus etiam eſſet concedenda diſpenſatio.

In commutatione etiam voti debet haberi reſpectus expenſarum, quæ in explendo voto fuiſſent faciendæ, habita ratione perſonarum: vt nimirum diſpenſatus eaſdem obligetur expendere in aliquod pium opus pro prudentia diſpenſantis. *Nau. lo. cit.*

In voto autem de dando, faciendo aliquid licitum & honeſtum, videndum eſt num inde iam fuerit quæſitum ius alicui: diſpenſare enim amplius nõ poteſt Epiſcopus ſine illius aſſenſu, cui ius eſſet quæſitum. Niſi eſſet ipſius dominus ſuperiorue tam abſolutus, vt poſſet illi tollere, & dare alteri rem ipſi quæſitam. *Armil. v. diſpenſatio, cit. nu. 20.*

Ad extremum *gl. in c. ſi Epiſcopus, de pœnit. & remiſſ. in 6.* ponit pro reſeruato matrimonium clandeſtinè & contra in-

interdictum Eccleſiæ contractum: quoad forum videlicet contentioſum, nam quoad forum conſcientiæ, poſſet abſolui à quolibet confeſſore. *Angel. Armil. v. caſus cit.* & communiter hi caſus non numerantur inter reſeruatos: nos tamen vel propter ſolas diſpenſationes matrimoniales quæ pertinent ad Epiſcopum, aliũ æquè aptum locum illas ponendi vix habituri hanc etiam materiam caſibus reſeruatis apponendam voluimus.

Quoad diſpenſationem itaq; huiuſ-
11 modi caſuum, dicendum eſt, in omnibus impedimentis quæ impediunt matrimonium contrahendum, non tamen dirimunt contractum, Epiſcopus diſpenſare poteſt, *c. rurſus, qui cler. vel vouen. Palud. in 4. diſt. 28. q. 2. Armil. v. matrimonium num. 60.*

Ex hac claſſe ſunt, impedimenta orta ex crimine, vt eſt inceſtus, cum ſanguinea ſeu affinæ vxoris ea viuente commiſſus, hunc enim committens non poteſt contrahere matrimonium, ne quidem cũ alia perſona *c. 1. c. transmiſſæ, de eo qui cog. conſang.* licet ſi contrahat, teneat cõtractum, vt notat *gl. in c. 2. v. ex diſpenſatione lo. cit. Abb. in cit. c. transmiſſæ. nu. 3.* & de communi teſtatur *Nau. conſ. 1. nu. 5. de conſang. & affin. in antiq.* Similiter & committens vxoricidium ſeu occidens vxorem ſuam, prohibetur à contrahendo matrimonio cum alia, ſed contractum tenet cum ea, quæ non fuit conſcia criminis aut adultera. *c. interfectores. 33. q. 2.* alioquin contrahentis cum adultera, aut conſcia vxoricidij, nullum eſſet matrimonium, hoc enim impedimentum continetur ſub *verbo crimen.* inter impedientia contrahendum & dirimentia contractum, *c. ſuper hoc c. ſignificaſti, de eo qui duxit in matrim. & c. 1. de cõuerſ. infid.* ad quod *Sanchez. de matrim. lib. 7. diſp. 78.* Similiter & occidens preſbyterum arcetur à matrimonio *c. qui preſbyterum. de pœnit. & remiſſ.*

Item leuãs filium proprium in Baptiſmo, ne reddere teneatur debitum vxori prohibetur à matrimonio, ſed ſi contrahet, eſt validum. Et qui rapuit deſponſatam alteri, *c. ſtatutum 27. q. 2.* Ac contrahens matrimonium cum Moniali, aut committens peccatum propter quod ſolemnis pœnitentia ipſi eſt iniuncta, vt videri poteſt apud Summiſtas, ſed diſpenſare poteſt Epiſcopus in iſtis, *c. hoc ipſũ, iun. gl. v. de pœnitentibus. 33. q. 2. c. ſi duo. 35. q. 6. Abb. in cit. c. 2. nu. 3. de eo qui cog. conſang. Nau. conſ. 5. de cõſang. & affin. & conſ. 2. de ſponſal. nu. 3. in antiq.* Et à fortiori diſpenſare in iſtis Epiſcopus poteſt ad effectum petendi debitum, vt deducit *Abb. in cit. c. transmiſſæ, nu. 6.* Imò conſuetudo obtinuit quod in iſtis non petitur in foro exteriori diſpenſatio, & eſt validum matrimonium in iſtis impedimentis contractum ſine diſpenſatione. *Nau. in man. c. 22. nu. 75. & ſeq. Reginald. in prax. pœnit. lib. 31. nu. 192.* vbi tamen monet tutiùs eſſe petere diſpenſationem vbi eſſet conſuetudo eam petendi. Similiter diſpenſat Epiſcopus in impedimentis per ſuas vel anteceſſorum ſuorum conſtitutiones inductis. *Nau. in man. c. 22. nu. 85.*

Et in matrimonio contra interdictũ m Eccleſiæ contracto quoad omiſſas ſolẽnitates; non tamen quoad illas quę ſunt de ſubſtantia matrimonij inductæ à Cõc. Trid. *ſeſſ. 14. c. 1. de ref. matr.* vt quod matrimonium contrahatur in præſentia proprij parochi, & teſtium: quoad hoc. n. Epiſcopus diſpẽſare nõ poteſt cũ nõ poſſit diſpẽſare cõtra Concilia, vt alias diximus, niſi vt cõtrahentes denuo contrahãt & adhibeant ſolemnitates prædictas, præſertim ſi nullũ aliud obſtet impedimẽtũ.

Diſpenſat etiã Epiſcopus quod ſponſi de futuro ſe abſoluant, vel vt puella nubilis dimittat ſponſum minorem 14. annis, ſi appareat periculum ne quid deterius contingat. *c. præterea. de ſponſal. c. ex literis, de deſponſ. impub. Bertach. de Epiſ. 2. p. lib. 4. q. 137.*

Diſpenſat & in impedimentis impedientibus & contractum dirimentibus, & in gradibus prohibitis ex poſtfacto, iſtis concurrentibus. Quoad impedimentum ſit occultũ, quod ſeparatio ſine ſcandalo fieri non poſſit, quod matrimonium ſer-

ſeruatis Eccleſiæ ſolemnitatibus fuerit contractum, & quod probabilis ignorãtia adfuerit tempore cõtractus, & quod ad Papam difficilis ſit recurſus. quod & in diuitibus obuenire poteſt, nempe diffamationis ex longiori mora ac abſentia, ſeu incontinentiæ periculum. *Armil. v. diſpenſatio. Nauar. lo. ſup. cit. & conſ. 14. de conſang. & aff. in no.*

Imò poteſt diſpenſare Epiſcopus etiã ante contractum matrimonium vrgente graui neceſſitate in dirimẽtibus occultis, quæ probari non poſſunt publicè, nec poſſunt detegi ſine graui famæ aut vitæ periculo, vt in impedimentis conſanguinitatis & affinitatis occultis, ex crimine prouenientibus, & alijs ex delicto contractus: tantò magis ſi ex recurſu ad Sedem Apoſt. poſſet oriri ſuſpicio de crimine, vt latè *Sanch. lo. cit. lib. 2. diſp. 40. q. 1. Henriq. lib. 12. c. 3. Armil. v. diſpenſatio. Nau. lo. ſup. cit. & conſ. 14. de cõſang. & affin. in no.* Ab excõmunicatione etiam incurſa propter matrimonium ſtantibus iſtis impedimentis contractũ, *ex Clem. vn. de conſang. & affin.* abſoluere poteſt, cùm non ſit ſuperiori reſeruata, vt ſupra notauimus, ſed non debet concedere abſolutionem, niſi prius ſic coniugati ab inuicem ſeparentur, vt patet *ex tex. Clem. cit.*

De conſuetudine autem reſeruantur caſus Epiſcopo qui enumerantur *in Extrauag. inter cunctas, de priuil. comm. & in gl. in c. ſi Epiſcopus, v. reſeruantur, de pœ nit. & remiſs. in 6.*

12 Et primò quidem homicidium voluntarium, ſeu realis membri abſciſſio, vt ponitur apud *Nau. in man. c. 27. n. 262.*

Secundò, peccatum falſitatis, quo crimine intelliguntur literas vel ſcripturas falſantes, teſtis falſus, & non ſolũ dicens falſum, ſed & occultãs veritatem, & etiã teſtis recipiens pecuniã ne ferat teſtimonium, vel etiam vt ferat verum teſtimonium. Iudex quoq; accipiens pretium pro ferenda iniuſta ſeu iuſta ſententia: ſimiliter & Notarius, Aduocatus, Procurator aduerſæ parti inſtrumẽta ſuæ partis oſtendens, *l. 1. ff. ad l. Cornel. de falſ.* Et monetam adulterans, *c. quanto, de iureiur. Abb. ib. num. 4.* & hos omnes comprehendi ſub nomine falſarij communiter tenent *DD. in c. 1. de crim. falſ.* Falſarij autem literarum Papæ, alia reſeruatione ligantur, vt vidimus ſupra.

Tertiò, peccatum violationis immunitatis Eccleſiaſticæ, leuioris ſpeciei quæ nõ comprehenderetur reſeruatione Papali, & peccatum violationis Eccleſiæ, vt ſi quis Eccleſiam violauerit aliquo ex modis quibus violari Eccleſiam ſupra retulimus. Imò & omne ſacrilegium cenſetur Epiſcopo reſeruatum ex conſuetudine. *Syluest. v. caſus, q. 4.* Sed ſi fuerit ſacrilegium ex ſpoliatione, vel incendio Eccleſiæ, poſt denunciationem reſeruatur Papæ, vt diximus ſupra.

Quartò, ſortilegium, diuinatio, incantatio: talia enim crimina abominanda ſunt. *26. q. 5. c. 1.* Et hoc fit cum aliquis per inuocationem Dæmonis manifeſtã, vel etiam tacitam, hoc eſt ſignis per aliũ habentem pactum cum Dæmone inuentis, futura ſcire quærit, fruges, hominum vitas, ſeu brutorum faſcinat, furta explorat, & ſimilia. *Angel. v. ſors, num. 3. Sylueſ. lo. cit.*

Item & peccatum blaſphemię in Deũ, & Sanctos, *c. ſtatuimus, de maled. Abb. ib. Nau. tamen in man. c. 27. nu. 262.* reſtringit reſeruationem hanc ad forum contentioſum. eum ſequitur *Suar. diſp. 29. ſect. 3. nu. 10. de ſacram.*

Addi poteſt peccatum retinendi incerta aliena, vt *Abb. in Clem. 1. num. 24. de priuil. & gl. ib. v. in aliorum*, ſed cõmunior eſt ſententia detinentem incertum, poſſe reſtituere vel conuertere in opus pium ſine requiſitione Epiſcopi, & ſic abſolui per quemcunque, *Angel. v. reſtitutio. 2. nu. 14. Armil. v. caſus, cit. nu. 9. Nau. lo. cit. c. 17. nu. 92.*

Vltra autem caſus prędictos, poſſunt ſibi Epiſcopi reſeruare etiam alios caſus, prout cuique loco viderint expedire. vt notat *gl. in Clem. dudum, v. conceſſa, de ſepult. Abb. ib. nu. 35. Sylueſ. v. confeſſor. 1. quæſt. 3. Suarez loc. cit. ſect. 4* Et

I com-

communiter reſeruare ſolent grauiora crimina, vt abortus procurati, oppreſſionis infantum, inceſtus, violationis Monialium, vitij contra naturam, & alia plura pro vſu loci cuiuſq; quorum certa regula dari non poteſt, cum poſſint reſeruari quęcũque crimina pro arbitrio Epiſcopi, vt ſufficienter deducit *Suar. de Sacram. diſp. 29. ſect. 1. n. 2. & ſeq.* Modus
13 tamen in reſeruatione huiuſmodi caſuũ tenendus, ſumi poteſt ex reſcripto Sac. Congr. Epiſcoporum, Archiepiſcopo Neapolit. dato, quod exempli cauſa hic referendum voluimus, vt ſequitur.

Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Domine.

Accipiet Illuſtriſs. Amplitudo Veſtra, vna cum hiſce literis exemplum declarationis, quam Sacra Congregatio S.R.E. Cardinalium negotijs & conſultationibus Epiſcoporum & Regularium præpoſita, de expreſſo S. D. N. mandato nuper edidit, ſuper Decreto de prohibita abſolutione à caſibus reſeruatis, die 9. Ian. 1601. promulgato, quod in ſuis Diœceſibus Oſtienſi & Neapolitana publicandum, ac ſtudioſè obſeruandum diligenter curabit.

Cùm autem locorum Ordinarij magna ex parte indicem, ſeù notam ſingulorum caſuum à ſe reſeruatorum huc miſerint, compertũ eſt in hoc genere variè quidã varijs admiſſum fuiſſe, quod aliqua emẽdatione indigeret; quoſdam nimirũ quædam reſeruaſſe, quæ iam Apoſtolica Sedes ſibi iam reſeruarat, alios alia quæ minimè expediebat, nonnullos verò in ea re modũ exceſſiſſe, vt nullũ ferè ſupereſſet peccatum, quod non ſibi vendicaret: indifferens illa reſeruãdi ratio, quæ (vt neceſſe erat) res pleraſque leuis momenti, & alioquin Conc. Trid. aliorumq; ſacrorum Canonum ſententiæ parum congruẽtes complectebatur. Verùm quia nondũ ſatis hìc explorata erat cuiuſq; loci conditio, ac neceſſitas, non potuit vnicuique reſeruationum huiuſmodi ſigillatim modus, ac temperamentum, quod res poſcebat adhiberi. Nec ſanè debuit vna eademq; regula omnibus Eccleſijs præſcribi, quandoquidem alia alibi magis conuenire certũ eſt, et fieri vix poteſt, vt oĩa omnibus in locis æquè probẽtur & proſint. Quæ cũ ita ſint, viſum eſt eidẽ S. Cõgregationi præter illam declarationẽ, priuatas quoq; literas ad ſingulos Ordinarios mittere, quibus moneantur, vt ſimul ac eas acceperint omnes caſus ſibi iam olim reſeruatos, adhibitis aliquibus pietate & doctrina præſtantibus viris, de integro diſcutiãt, diligenterque examinẽt, et ad ipſius Decreti iam declarati normã accomodẽt, eorum multitudinẽ ſic reſecantes, vt ad quam pauciſſimos eoſq; maximè neceſſarios redigantur ijdem caſus, vnde ſalutaris ille ſequatur effectus, cuius cauſa hæc reſeruãdi atrociores quoſdam caſus Epiſcopis in ſua cuiq; Diœceſi tributa eſt auctoritas.

Præcipuè verò hæc monenda cenſet Sac. Congregatio, vt videant ipſi Ordinarij, ne illos caſus promiſcuè reſeruent, quibus annexa eſt excommunicatio maior à iure impoſita, cuius abſolutio nemini reſeruata ſit, niſi fortè propter frequẽtiam, ſcandalum, aut etiam neceſſariam cauſam aliqui huiuſmodi caſus nominatim reſeruandi viderentur; neque caſus in quibus abſolutio, niſi cum reſtitutione vel executione eorum ad quæ pęnitẽtes tenentur, non confertur, neque illos qui, etſi mortale peccatum inducãt, circa res tamen parui momenti verſantur, & frequenter inter idiotas euenire ſolẽt vti damni dati, & ſimilium. In peccatis etiam carnalibus reſeruandis, multa vtantur circumſpectione propter periculum ſcandalorum, in ijs maximè perſonis, in quas ob acceſſum ad Confeſſarios extraordinarios, vel frequentem reditum ad ordinarios, ſuſpicionis aliquid cadere poteſt. Poſtremò eam potiſſimũ ineant, ac ſequantur rationem, quæ conſideratis diligenter cuiuſq; Prouinciæ ac populorum moribus, natura, & propenſione, magis in Domino expedire videbitur. Poſtquam autem ab ijs peracta, deſcriptaq; fuerit hæc moderatio, vnuſquiſque eam primo quoq; tempore ad me perferẽdam curet, addita inſuper cauſa, quæ cuiuſque caſus reſeruationis potiſſimum

ſua-

ſuaſerit. Hoc enim S.D.N. deliberatum eſt, vt poſtmodum ſingulæ huiuſmodi reſeruationes diſtinctius examinentur, quo perfectè tandem adiutrice Dei gratia, opportunum iis incommodis remedium adhibeatur. Interim de ipſius Sanctitatis ſuæ mandato, iidem Ordinarij monentur, vt per totam ſuã Diœceſim, ac præſertim in iis locis, qui à Ciuitate & Cathedrali ſede longius remoti ſunt, Pœnitentiarios aliosq; Sacerdotes conſtituãt ac delegent, quibus facultatem abſoluẽdi à caſibus ſibi reſeruatis concedant, ita vt his quoq; liceat eandem alijs Confeſſarijs ſi opus ſit, etiam viua voce impartiri. Idq; maximè in ſolemnioribus, & præcipuis anni feſtiuitatibus, vt peccatores quibus obuia & facilis fuerit huiuſmodi Sacerdotum copia, ac peragendam confeſſionem alliciantur, quam alioquin plerique, vel ob id ipsũ omittere poſſent, ſi neceſſe haberent pœnitentiæ miniſtros, quibus indigent longius quærere. In eam igitur curam quantum in ſe erit ſedulò incumbet Illuſtriſs. Amplitudo veſtra, vt hæc omnia ex Sanctitatis ſuæ, & Sacræ Congregationis mente debita exequutioni mandentur, ea diligentia, eoq; zelo vbiq; adhibito, quem optimus quiſq; Paſtor erga animarum ſibi creditarum ſalutem præſeferre debet. Vt autẽ apud ſe, ſucceſſoreſq; ſuos perpetuum extet monumentum, quid hic circa totam hanc reſeruandi rationem deliberatum ſit, dabit operam, vt hæ literæ vnà cum ipſo Decreto ac Declaratione in publicis ſuarum Curiarum Epiſcopaliũ actis integrè deſcribantur. Eas verò cùm primum acceperit, dignabitur facere nos ea de re certiores, miſſura poſteà quantò ocius fieri poterit expetitum nouæ reſeruationis Indicem, ex præſcripto huiuſce mandati confectum. Quæ omnia mandante ipſa S. Cong. ego Illuſtriſs. Dominationi Veſtræ ſcripſi, Deum precaturus, vt eandem quàm diutiſſimè incolumẽ tueatur. Romæ, die 26. Nouẽb. 1602.

Dignabitur etiam Ampl. Veſtra Illuſtriſs. operam dare, vt Prælatis inferioris ordinis exemptis, ſeu nullius Diœceſis, ſi qui ſint in ſua Prouincia, innoteſcat Decretum hiſce literis incluſum, tum etiam hæc reliqua quæ ei ſcribuntur ſuper caſuum reſeruatione.

Alex. Card. Floren-

Vndè colliguntur vulia monita, & pręcepta circa caſuum reſeruationem ab Epiſcopis obſeruanda, videlicet.

Ne reſeruent caſus contentos in Bulla Cœnæ Domini, ſeù aliàs reſeruatos Sedi Apoſtolicæ. Neque eos quibus annexa eſt de iure maior excommunicatio. Neque eos in quibus abſolutio non datur, niſi facta reſtitutione. Neq; eos, qui verſantur circa res parui momenti, licèt cũ mortali peccato committantur.

Item vt in reſeruatione peccatorum carnalium adhibeatur magna circumſpectio propter periculũ ſcandali, quod poſſet oriri ex recurſu frequenti aliquarum perſonarum, ad extraordinarios Confeſſarios.

In ſumma, vt quam pauciſſimi atrociorum, & grauiorum criminum reſeruẽtur, & illi quos Epiſcopus neceſſarios iudicauerit ad retinendum populum in diſciplina Eccleſiaſtica.

Præcipitur præthereà, vt Epiſcopi ſacerdotibus inferioribus locis opportunis facultatem abſoluendi ab huiuſmodi reſeruatis concedant: ne videlicet militet contra charitatem, quod eſt pro charitate inductum, & pœnitentes deterreantur à pœnitentia propter inopiam confeſſorum, vel diffi[illegible]ilem acceſſum ad ordinarium. Ad hoc Summiſtæ, præſertim *Angel. v. confeſſio. 3. nu. 31. Syl. ueſ. v. confeſſor. 1. Victor. in ſum. de confeſſ. nu. 146. Nau. in c. placuit, nu. 151. de pœnit. diſt. 6.* qui monent ne ſint diffi[illegible]iles Ordinarij in concedendo hac facultate abſoluendi, & eos peccare ſi eam non concedunt abſque cauſa graui, vt & *S. Th. in 4. diſt. 17. q. 3. art. 2. Sot. ib. diſt. 17. q. 2. art. 5. & latè Suarez de Sacram. diſp. 30. ſect. 4.*

Dum aũt cõcedit Epiſcopus abſolutionẽ reſeruatorũ, per hoc non cenſetur cõcedere facultatem abſoluendi cenſuris, neque vota, neque irregularitates diſ-

 ſpen-

Digitized by Google

ſponſandi, cum in generali conceſſione non veniant ea, quæ quis in ſpecie non eſſet veriſimiliter conceſſurus, *c. ſi Epiſcopus, de pœnit. & remiſs. in 6. c. in generali, de reg. iur. ib.* Imò licet dicat cõmittimus tibi vices noſtras, adhuc non cenſetur dare poteſtatem in reſeruatis ſpecialiter. *Hoſt. in ſum. tit. de pœnit. & remiſſ. nu. 14. Angel. v. abſolutio, nu. 5. Nau. in man. c. 27. nu. 261. Suarez lo. cit. ſect. 1. nu. 3.* Secus autem ſi Papa dat facultatem in reſeruatis ſibi, ille enim cõcedendo abſolutionem reſeruati, cenſetur concedere etiam abſolutionem cenſuræ, aliter fruſtranea eſſet illa conceſſio reſeruati, cum cuilibet caſui Papæ reſeruato, annexa ſit cenſura, nec poſſit abſolui niſi vtrumque ſimul. Caſibus verò Epiſcopalibus non ſemper eſt annexa cenſura, vt communiter tenent Scholaſtici *in 4. diſt. 17. Nau. lo. ſup. cit. nu. 261. Suarez lo. cit. diſp. 29. ſect. 2.*

Præter hæc autem obligatur etiã Epi-
ſcopus ex ordinatione *Conc. Trid. ſeſſ. 24.
c. 8. de ref.* in Eccleſia Cathedrali cõſti-
16 tuere Pœnitentiarium cum vnione præ-
bendæ, eumque Doctorem ſiue Licen-
ciatum in Theologia ſeu in iure Cano-
nico. Qui quidem Pœnitentiarius ſi ſuæ
præbendæ fuerit annexum pœnitentia-
riæ officium, poterit abſque alia aliqua
facultate abſoluere in omnibus caſibus
Epiſcopo reſeruatis, *Capeaul. de caſ. re-
ſeru. c. 3. q. 1. diff. 2.* Alteri tamen non po-
terit ſubdelegare eandem poteſtatem,
niſi fuerit hoc ipſi expreſſè conceſſum
ab Epiſcopo: delegatus enim ad nudum
miniſterium, iterum ſubdelegare nõ po-
teſt, niſi ipſi expreſſè concedatur, *c. vlt.
§. cęterum, de off. deleg. Palud. in 4. ſent.
diſt. 17. q. 4.* abſolutionem tamẽ caſus ali-
cuius particularis in facto occurrentis,
poſſet alteri committere, ſeu nudum mi-
niſterium abſoluendi. *Nau. lo. cit. nu. 45.*

Vicario quoq; ſuo communiter dare
ſolet Epiſcopus facultatem abſoluendi
reſeruatos: ſed id expreſſè cõcedere de-
17 bet, aliter enim Vicarius vigore genera-
lis mandati abſoluere non poſſet. *Ar-
chid. in c. 2. de pęnit. & remiſ. in 6. Hoſt.
lo. ſup. cit. nu. 14. circa finem. Rebuff. in
prax. de for. Vic. nu. 179.* Eidem poteſt
delegare etiam abſolutionem caſuum, *c.
6. ſeſs. 24. de ref. Conc. Trid.* vt clarus tex
tus ipſius Cõc. præter caſum hæreſis, dũ-
modo ſpecialiter hoc cõcedat. *Nau. cõſ.
15. de ſent. excom. in antiq. Genuen. in
prax. c. 67. nu. 15.* vbi dicit S. Cong. Cõc.
declaraſſe, quod hanc facultatem, *c. 6.
ſeſſ. 24.* poſſit Epiſcopus delegare non
tantùm Vicario ſuo, ſed etiam alijs, nem-
pè pœnitentiarijs, confeſſarijs diſcretio-
ribus, & ſic ſeruari in Curia Archiepi-
ſcopali Neapolit.

Item & Capitulum ſede vacante ab- 18
ſoluere poſſet reſeruata Epiſcopo: imò
& cẽſuras latas ab Epiſcopo, & irregula-
ritates in quibus Epiſcopus ipſe diſpen-
ſare ſoleret, poſſet diſpenſare, cùm iſta
pertineant ad iuriſdictionem & Capitu-
lum ſuccedat in omni iuriſdictione quæ
iure ordinario competit Epiſcopo, *C. his
quæ, c. cũ olim. iun. gl. de maior. & obed.
c. ſi Epiſcopus, de ſupp. negl. prael. in 6. gl.
ſing. in c. 2. v. in collationibus, ne ſe. vac.
Abb. in cit. c. his quæ. Fed. de Sen. conſ.
3. & 4. Nau. de temp. ord. conſ. 31.* vbi di-
cit, Capitulum Sede vacante poſſe etiam
diſpenſare cum illegitimo ad minores
Ordines & ſimplex beneficium, quomo-
do ipſemet Epiſcopus diſpenſare poſſet.
Ex cauſa tamen iuſta & propter quam
diſpenſatio eſſet debita, vt declarat *Qua-
ran. in ſua ſum. Bull. v. Capitulum, quæro
2.* vbi dicit etiam Vicarium Capituli ſe-
de vacante hoc facere poſſe, ſi ipſi à Ca-
pitulo expreſſè concedatur, aliàs non ad
hoc *Pauin. de poteſ. cap. p. 1. q. 5.*

In facultate quoque prædicta, *c. 6. ſeſs. 24. Conc. Trid.* ſuccedere Capitulũ ſede vacante tenet *Henriq. in ſum. lib. 14. de irreg. c. 20. §. 1. in fine. Genuẽ. lo. cit. c. 67. nu. 20.* & licet contrarium multis rationibus firmat *Suarez de cẽſ. diſp. 41. ſect. 2. nu. 13.* præſertim per ea quæ aliàs diximus: Capitulum ſede vacante non ſuccedere in his quæ Epiſcopo competunt iure ſpeciali, aut ex delegatione: Tamen cura noſtra ſublatum eſt iam illud dubiũ declaratione S. Cong. Conc. tali.

Quæ-

Quæritur pro parte Epiſcopi Camenecen. per EE. VV. declarari, in facultas competens Epiſcopis vigore Cõc. Trid. c. 6. ſeſſ. 24. de ref. transferatur in Vicariũ Capitularem ſede Epiſcopali vacante. Die 4. Dec. 1632. Sac. Cong. Card. Conc. Trid. interpretum inhæren. declarationibus aliàs factis, reſpondit Epiſcopos vigore c. 6. non poſſe abſoluere nec diſpenſare in caſu hæreſis, neq; in alijs noua lege poſt Concilium ſedi Apoſt. reſeruatis. Verùm in ijs caſibus in quibus Epiſcopis talis facultas nõ eſt adempta, eam vtiq; transferri in Vicarium Capitularem ſede Epiſcopali vacante, dummodo talis facultas ſpecialiter per Capitulum eidem Vicario tributa fuerit.

Rober. Card. Vbaldinus.

Vigore Iubilæi & aliarum conceſſionum Apoſtolicarum abſoluuntur etiam reſeruati Epiſcopo, Papa enim dare poteſt facultatem abſoluẽdi huiuſmodi reſeruata Epiſcopo, nec per hoc tollit ius ſuper caſuum reſeruatione competens Epiſcopis, ſed illud limitat quandoque, ſeu concedit facultatem quam ipſe habet; ipſe autẽ pleniſſimam habet in omnes, & reſpectu illius nullum poteſt reſeruare caſum Epiſcopus, ſed reſpectu tantùm ſubditorum ſuorum reſeruat. *Nau. lo. ſup. cit. in man. c. 27. nu. 263. Suarez lo. cit. de ſacram, diſp. 30. ſect. 1. nu. 2.* In conceſſionibus autem huiuſmodi à Sede Apoſt. impetratis, attendendus eſt tenor reſcripti ſiue Bullæ, & ſecundum quod fuerit expreſſum, tantum, & non amplius poteſtatis ad abſoluendum vſurpandum, & in dubio pro reſeruatione potius iudicandum: vbi enim vertitur periculum animæ, quod tutius eſt, ſequendum, vt aliàs diximus, ex *c. iuuenis, de ſponſal. Hoſt. in ſum. de ſcrut in ord. nu. 5. Abb. in c. cum tu. circa fin. de teſtib.*

In articulo autem mortis nullus caſus eſt reſeruatus, & quilibet ſacerdos abſol-
19 uere tum poteſt ſiue Papæ ſiue Epiſcopo reſeruata, vt communiter *DD. in c. quamuis, de ſent. excom. & Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 7.* ita nimirum, vt ſi conualuerit abſolutus, quamprimum opportunitatem habuerit, repræſẽtet ſe ſuperiori cui fuit cẽſura reſeruata, alioquin ipſo facto reincideret in eandẽ cenſuram, *c. de cetero de ſent. excõ. c. eos qui eo. tit. in 6.* Quæ reincidentia nõ procedit in alijs reſeruatis quæ non habent cenſuram adnexam, cum ille *tex. eos qui. cit.* de ſolis cenſuris Canonis vel hominis loquatur, vt notat. *Nau. in man. c. 26. nu. 26. Suarez lo. ſup. cit. ſect. 3. nu. 6.* Hanc quoq; reincidentiã debere declarari per iudicem præmiſſa cognitione ſummaria parte vocata vbi probabiliter dubitatur, nempe in delicto publico notorio, docet *Abb. in Clem. 1. de pœnis, in fine.*

Quod vero attinet ad pſonã Epiſcopi, 20
ille poteſt ſibi eligere confeſſorem quem vult, & omnes prælati inferiores exempti, *c. fin. de penit. & remiſ. Abb. ib. nu. 2.* qui confeſſarius habebit eandẽ poreſtatẽ etiam in reſeruatis, quã habet ipſe eligẽs. *Hoſt. lo. cit. in ſum. nu. 15.* etiam in delictis vel irregularitatibus quorum abſolutio permittitur decreto *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de ref. c. 6. cit. Hẽriq. lib. 14. de irreg. c. 18. Tolet. in ſũ. lib. 1. c. 89.* vbi teſtatur ita fuiſſe à S. Cong. Conc. declaratum, communiterque omnes aſſerunt, & legitur eiuſdẽ S. Cong. declaratio in hæc verba.

Cong. Conc. cẽſuit de omni peccati vinculo de quo poteſt abſoluere vel diſpenſare Epiſcopus, poſſe etiam confeſſorem ab ipſo electum ipſum Epiſcopum abſoluere & diſpenſare.

Simile reſpõſum eiuſdem S. Cong. refert *Suarez de ſacram. lo. cit. ſect. 2. nu. 15. & de cenſ. diſp. 41. ſect. 2. nu. 9.*

Imò taliter electus confeſſarius habet tantam poteſtatem ſuper Epiſcopum, quantam haberet Archiepiſcopus, qui eſt proprius Epiſcopi confeſſarius, *Angel. v. confeſſio. 3. nu. 7. Maiol. lib. 2. de irreg. c. 2. nu. 12. Suarez lo. cit. de ſacram.* & iſtã poteſtatẽ habet nõ ab Epiſcopo eligẽte, ſed à iure permittẽte. *S. Ant. 3. p. ſum. tit. 17. c. 2 §. 2. Sylueſ. v. confeſſor. 1. q. 9.*

Sciendum item quod caſus, quos Epiſcopus ſibi reſeruat, expirãt morte ipſius 21
non verò illi qui de iure vel cõſuetudine ipſi reſeruantur, neq; illi quos per ſtatu-

tum ſuum ſibi reſeruauit: cum enim ſta-
tutum duret etiam poſt mortem, *c.fin. de
off.leg.* reſeruatio quoq; durabit,& abſo-
lutio petenda eſt à ſucceſſore, ſeu Capi-
tulo ſede vacante, iuxta notata, *gl. in c.
vnica,v.impartiri, de maior.& obed.in
6.* vel à Papa, ille enim poteſt abſoluere
reſeruata Epiſcopo, & eius Pœnitentia-
22 rius, vt diximus ſupra. Archiepiſcopus
tamen non poſſet abſoluere à reſeruatis
Epiſcopo, nam licèt ſit ſuperior, non ta-
men habet immediatam iuriſdictionem
in Diœceſibus Suffraganeorum, niſi dum
eòs actu viſitat, *Suarez lo.cit.ſect.1.n.1.
& ſect.2. num.8.*

Cùm autem recurritur ad Epiſcopum
in reſeruatis, deberet pœnitens integrè
confiteri omnia peccata ſua tam reſerua-
ta quàm non reſeruata: confeſſionem
ènim diuidere non licèt iuxta communē
DD. ſententiam,& Epiſcopus ſeu habens
facultatem pro reſeruatis, ſi velit audire
omnia, abſoluet ab omnibus; ſi verò no-
luerit audire omnia, abſoluet à reſerua-
tis, & cum reliquis remittet ad inferio-
rem, vel ſimpliciter poterit remittere ad
inferiorem permiſſa facultate abſoluen-
di reſeruatum: quod ſufficit ſignificare
ipſi pœnitenti, dicendo vt faciat ſe ab-
ſolui ab inferiore, vt Scholaſtici com-
muniter in 4. *ſent. diſt.17.* & Summiſtæ,
præſertim *Syluef.v.confeſſio,1.q.19. Vi- 23
ctor.de confeſs.à nu.149. Nauar.in man.
c.26. nu.6. Suarez lo. cit. diſp.31.ſect.1.
& ſeq. Zechus de caſ. reſer. obſer. 4. Ca-
peauil.lo.ſup.cit.c.9.q.vn. p.1.* Et credi-
tur pœnitenti aſſerenti prædictam facul-
tatem ab Epiſcopo fuiſſe conceſſam, *per
not.gl.in Clem.1.v.non habita, de priuil.
& Abb. in Clem. 1. num. 28. de pęnis.
Nau.conſ.1. de conſt. q. 2.* Si tamen ab-
ſoluenda eſſet irregularitas, excommu-
nicatio ſeu cenſura, non requireretur
confeſſio aliorum peccatorum, quia cē-
ſura quæuis etiam extra confeſſionem
abſolui poteſt; vnde & ſtylus S. Pęniten-
tiariæ in Rom. Curia ſeruat, vt abſoluā-
tur ibi extra confeſſionem præſentes à
cenſuris, alioquin abſentibus dantur li-
teræ ad partes vt ibi abſoluantur. *Nau.
conſ.15.de ſent.excom.* Et tutius eſſet in
caſibus cenſurarū pęnitenti quando cen-
ſura eſſet notoria, habere literas ſuæ ab-
ſolutionis; etſi committitur abſolutio
ipſius, deberet facere ſe abſolui coram
Notario publico, & teſtibus, quo poſſit
probare ſuam abſolutionem. *id. Nau. in
man. c. 27. num. 42.*

CAPVT SECVNDVM.

De Iuriſdictione Epiſcopi in celebranda Synodo.

ORdinem propoſitum ſequentes, videamus alteram partem Iuriſdictionis Epiſcopalis, quæ eſt fori iudicialis exterioris, vt eam vocat *Abb. in c.accepta, nu. 8. de reſtit. ſpol.* Quam quoniam multipliciter exerceri contingit, aliquando enim Ordinarius authoritatiuè agit per Synodum, & ſtatuta ſanciendo, & quandoque ex Officio ſuo per Inquiſitionem vel Denunciationem crimina inueſtigat: quod iudicium extraordinarium dici poſſet, vt *gl. in c.quoniam, v. extraordinaria, de prob. Abb. ib. num. 7.* aliquando inſtante actore contra reum iudicialibus terminis ſeruatis procedit. Ordinarium hoc dicitur. *Marant. de ord. iud. p.4. diſt. 10. nu. 1.* Nos quoque ad ſubdiuiſionem huiuſmodi noſtrum tractatum reducemus; & pro reſolutione prioris membri iuriſdictionis, de Synodo & de Viſitationibus pauca, eaque in praxi ſæpius occurrentia referemus, poſtmodum forenſia tractaturi.

ARTICVLVS I.

De modo conuocandi Synodum.

1 *Synodus Diœceſana ſemel in anno quolibet celebranda.*
2 *Synodo Diœceſanæ qui tenentur intereſſe.*
3 *Regulares quando tenentur venire ad Synodum.*
4 *Capitulum Cathedralis Eccl. de neceſſitate vocandum ad Synodum.*
5 *Capitulum Collegiatæ Eccl. quando vocandum ad Synodum.*
6 *Laici ad Synodum an ſint vocandi.*
7 *Abbates quem locum habere debeant in Synodo.*
8 *Epiſcopus in prima Synodo debet facere profeſſionem fidei.*
9 *Synodales teſtes qui dicantur.*
10 *Examinatores promouendorum ad beneficia in Synodo eligendi.*
11 *Seminarij rationes in Synodo audiendæ.*
12 *Seminarium erigi debet per Epiſcopum & quomodo.*

AD occurrendum Eccleſiarum incommodis in dies naſcentibus, & ad mores Cleri reformandos, controuerſias componendas, ſalubriter ordinarunt Canones ſacri, vt quilibet Epiſcopus in ſua Diœceſi ſemel in anno Synodũ conuocet, *c. quoniam, 18. d. Concil. Trid.*
1 *ſeſs. 24. c. 2. de ref.* Etſi iuſto aliquo impedimento detineretur, ad minùs deberet deputare aliquem in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum, qui loco ipſius Synodum celebraret, & in illa præſideret, *arg. tex. in c. Epiſcopus, 1. diſt. cit.* negligens autem celebrare Synodum, pœnam ſuſpenſionis per duos menſes ſuſtinere deberet, *c. vlt. diſt. cit.* Similiter, & alius Prælatus, qui haberet iuriſdictionem ordinariam in ſuo territorio, & eſſet exemptus à lege alterius Diœceſana, nam ad iſtum quoq; pertineret ius congregandi Synodum, vt tenuit *Rot. in vna Vrbinat. iuriſdict. coram Gypſio. 4. Maij 1594. ſub nu. deciſ. 619. p. 4. diuerſ.* Secus ſi quis haberet ſolũ priuilegium ſuper vſu mitræ, & baculi paſtoralis; hæc enim dantur in honorem Eccleſiæ non in amplitudinem poteſtatis, nec poteſt ex iſtis inferri ad poteſtatem iuriſdictionis alicuius. *Io. And. Gemin. in c. vt Apoſtolici, de priuil. in 6. Rot. loc. cit. deciſ. 709.*

Modus autem ipſius celebrãdæ eſt, vt in primis moneantur omnes, qui intereſſe Synodo tenentur, circumlato proceſſu intimatorio de loco & tempore celebrandæ, *c. propter Eccleſiaſticas, iun. gl. diſt. cit. c. vlt. de his quæ fiunt à præl.* ſufficit autem vnica monitio, licèt in iudicalibus trina requiratur, vt notat *gl. in c. ſi Epiſcopus, cit. d. 18.*

Tenentur autem de iure venire ad Sy- 2
nodum. Primò Abbates ſi ſit conſuetudo, & ſi propter aliquam cauſam fuerint vocati, *c. decernimus, 18. diſt. cit. c. Abbates, 18. q. 2. c. ex ore, de priuil. c. vt Apoſtolicæ, eo. tit. in 6.* Et ratione Capellarum, ſeu Eccleſiarum Baptiſmalium, ſi quis habent, vel ſaltem mittere debent ad Synodum Capellanos, qui illas adminiſtrant, *Abb. in c. quod ſuper, de maior. & obed.* Et ſi citentur, ſeu contra illos querelæ proponantur in caſibus in quibus cõtra ipſos procedere põt Epiſcopus iuriſdictione ordinaria vel delegata. *cit. c. propter Eccleſiaſticas, 18. diſt. cit.*

Eodem modo tenentur venire ad Sy- 3
nodum Monachi curam animarum exercentes, vel Capellas obtinentes. *Conc. lo. cit.* alij autem Monachi, & Prælati exempti præſertim Mendicantes, quorum Eccleſijs nulla cura animarum eſt adnexa, venire non tenentur. *Felin. in cit. c. quod ſuper, num. 1.*

Sæculares item Clerici Capellas, vel
beneficia curata obtinẽtes, venire tenẽ- 4

tur ad Synodum: & Capitulum Eccleſiæ Cathedralis de neceſſitate debet inuitari, *c. vlt. de his quæ fiunt à præl. Abb. ib. nu. 4.* Imò ſine ipſius conſilio non debet Synodus conuocari. *Innoc. in c. niſi, de author. & vſu pall. Aemil. Veral. deciſ. 305. p. 1.* poteſt tamen comparere per nuncios tantum, ſeu aliquos de medio Capituli, non autem omnes ex Capitulo venire tenentur, ſed pars in ſeruitio Eccleſiæ manere debet.

Habet autem Capitulum in Synodo vocem conſultiuam, deciſiuam verò non niſi ſede vacante: nam tum ſuccedit in iuriſdictione integra, & poteſt condere ſtatuta. *Fed. de Sen.* allegatus ab omnibus, *conſ. 16. Abb. in c. cum olim, num. 2. de maior. & obed. Felin. in c. cum omnes lect. 2. nu. 28. de conſtit. Dom. in c. 1. eo. tit. in 6. Tauin. de poteſ. cap. p. 1. q. 6.* non tamen in præiudicium futuri Epiſcopi, nam & Epiſcopus non poteſt facere ſtatuta in præiudicium ſucceſſoris, *c. innotuit, de elect.* quia nimirum par in parem non habet poteſtatem; vndè & ſucceſſor in Epiſcopatu ſtatuta anteceſſorũ reuocare poteſt. *Abb. lo. cit. & in c. cùm acceſſiſſent, nu. 3. de conſtit. Dec. in c. Canonum ſtatuta, in 1. Lect. num. 55. eo. tit.* niſi fuerint confirmata per Superiorem, vel iuramento firmata, & cõcernant bonum publicum, per ea quæ dicit *Abb. in c. 2. n. 1. & 6. de maior. & obed. & in c. cum acceſſiſſent, nu. 2. in c. cum M. nu. 6. de conſtit. & in c. 1. nu. 4. de locat. Bald. in Authen. hodie. C. de iudic.*

5 Capitula etiam Collegiatarum Eccleſiarum vocanda eſſe ad Synodum, reſpõdit S. Cong. Conc. vt teſtatur *Quaran. in ſum. Bull. v. concilium, quæro 4.* & legitur tale ipſius reſcriptum.

Cong. Conc. cenſuit, Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia, ad Synodum eſſe vocãda.

Et non ſolum Diœceſani, ſed etiam alij nullius Diœceſis ad Synodũ viciniores Epiſcopi, quem ſemel elegerint, tenentur venire. *Conc. Trid. lo. ſup. cit.*

6 Laici etiam ad Synodum inuitari poſſunt, ſi de eorum præiudicio ibi agẽdum ſit, vt ſi tractetur quid circa Fidem, *c. vbinam. 96. diſt.* vel circa matrimonia, *c. ad ſedem. 35. q. 5.* aderunt tamen in Synodo, non vt doceant vel iudicent, ſed vt audiant, *gl. in cit. c. vlt. v. contingere, de his quæ fiunt a præl.*

Temporis autẽ ratio & loci attendenda eſt, nimirum vt non celebretur Synodus tempore quo ieiunijs, & deuotionibus ſeu peragendis ſolemnitatibus præcipuarum feſtiuitatũ eſt vacandum: neq; graui hyeme, & temporibus ad itinerandum periculoſis; & vt peragatur in loco proportionato ad omnes qui venire debent, ne aliqui nimio itinere fatigentur. *Archid. Card. Alex. in cit. c. quoniam, diſt. 18.*

Die autem præfixa, è domo ſua Clero comitante, campanis & organo ſonantibus, in Eccleſiam deſcendit Epiſcopus, ibiq; de S. Spiritu Miſſa peracta, & orationibus vt in Pontificali Rom. ordinantur recitatis, ad vigilantiam circa cultum Diuinum, Synodumque cum fructu & vtilitate celebrandam, Clerum exhortatur Epiſcopus ſiue ipſemet, ſiue per aliquem alium Prælatum vel Theologum.

Legit deindè Notarius Epiſcopi omniũ Synodo intereſſe obligatorũ nomina, qui ſinguli vocati reſpondente, Adſum, accedere debent ad oſculũ manus Epiſcopi, in ſignum obediẽtiæ quam ipſi debent, *c. quod ſuper, de maior. & obed.*

Capiunt poſtmodum ſua loca quiſque ſecundum gradus ſui præeminentiam; & ſi quidem plures Epiſcopos ſimul adeſſe contigerit, ſecundùm prius conſecrationis ſuæ tempus quiſque priorẽ capiet locum, *c. vlt. 17. diſt.* Vel loci cuiuſuis conſuetudo attendenda; plurimum enim defertur conſuetudini in materia præcedentiæ, etiamſi repugnaret iuris diſpoſitioni. *Hoſt. in c. indecorum, de æt. & qual. Bald. in c. cùm olim, de conſuet. Dec. conſ. 21. lib. 1. Pariſ. conſ. 31. nu. 39. lib. 4. Menoch. conſ. 52. lib. 1. Seraph. deciſ. 694.* Præſidens etiam Synodo non attento conſecrationis ſuæ tempore, priorem obtinere debet locum, & ille qui Sedis Apoſt. priuilegio ſuper hoc

fuerit

fuerit munitus, vt notat *gl. in cit. c. fin. 17. diſt. Put.deciſ.* 104. *lib.*3.

Canonici autem Cathedralis Eccleſiæ
Capitulariter ſedentes, ſeu eorum nũcij
repræſentantes Capitulum, præcedunt
Abbates. *Felin.in c.paſtoralis,n.9.de off.
deleg.* Imò quòd omnes Clerici ſæcula-
7 res debeant præcedere regulares, tenet
*Gemin.& Card. Alex.in cit.c.fin.*17. &
cætum Clericorum ſæcularium, eſſe no-
biliorem cętu Monachorum, notat *gl.
fin.in c. qualiter & quando, de accuſ.
Boer.de author. mag. conſ. p.* 1. *num.* 14.
Locus autem prior cenſetur à dextris,
quàm à ſiniſtris, *gl.in l.decernimus,* C.*de
ſacroſ.Eccl. Felin. in c. per tuas, de ma-
ior.& obed.Henr.Bott. de Syn.p.*4. *n.*17.
vel qui ſit proximior Epiſcopo. *Caßan.
Cath. glor.mun.p.*4. *conſid.*75. Seu po-
tiùs loci cuiuſuis conſuetudo in iſtis at-
tendenda, vt diximus. Cautius etiã pro-
mulgatur decretum, quo cauetur nullius
præeminentiæ præiudicari, licet forte
non ſuo loco nominetur vel collocetur,
exemplo Conc.Trid. *circa fin. ſeß.* 25.

Et circa præcedentiam huiuſmodi, declarationes Greg. XIII. factas ad petitionem Conc. Prouincialis Rothomagen. hìc ſubiungere placuit, ea enim omnia etiam ad Synodum Diœceſanam quandoq; accommodari poſſunt, & ſequuntur relata, *apud Genuen. in prax. c.*89. hoc tenore verborum.

Primò, in actibus Conciliorum Prouincialium attendendum eſſe tempus ordinationis Epiſcoporum, non autem dignitatem aut ordinem Eccleſiarum.

Secundò, Commendatarios inter Abbates recipiendos eſse.

Tertiò, Canonicos Cathedralium Eccleſiarum præferendos eſse, quando Capitulariter procedunt: Abbates benedictos, & qui vſum mitræ habent præcedere Commendatarios, poſt hos locum obtinere dignitates, poſteà collocandos eſse procuratores.

Quartò, nõ teneri niſi eos, qui de iure vel conſuetudine intereſse debent; Capitula tamen Eccleſiarum Cathedralium ſpecialiter inuitanda eſse: obligari antè ad decreta Conc. Prouincialis omnes qui Epiſcoporum Iuriſdictioni ſubduntur, exemptos etiam in caſibus, in quibus de iure communi, & Conc. Trid. ſpecialiter Epiſcopis, aut Concilio Prouinciali in ipſos poteſtas tributa eſt, & contra inobedientes iuris remedijs procedendum.

Quintò, Abbates, Commendatarios, Capitulorum deputatos, vocem duntaxat conſultiuam habere, Epiſcoporũ procuratores poſse, ſi Concilio Prouinciali placuerit, & deciſiuam habere.

Hactenus verba declarationum. Quod autem ſequitur in Synodo peragẽda eſt, quod inhiberi ſolet ſub pœna excommunicationis, ne quis illicentiatus diſcedere audeat, niſi finita Synodo & benedictione accepta. Eligendi deindè inſigniores Theologi, ſeu Iuriſperiti pro conſiliarijs, quibus dat Epiſcopus vocem conſultiuã, & ſi velit etiam deciſiuam. Eligitur & Secretarius, Notarius Synodi, quem ordinem Synodi celebrandæ colligit ex diuerſis Concilijs, *Mich.Thomaſius in ſuo tract.de ratione Synodi.*

His temporibus pleriſq; locis laudabi-
liter quoque ſeruatur, quod in principio 8
Synodi legitur profeſſio Fidei iuxta præ-
ſcriptum Bullæ Pij IV. *incip. Iniunctum.*
quam alio loco referemus; & ea lecta, E-
piſcopus ſi primam Synodum poſt ſuam
promotionem celebrat, clara & intelli-
gibili voce S. Fidem Catholicam iuxta
normam ipſius Bullæ ſe tenere profite-
tur, damnatq; & Anathematizat Hære-
ſes ab Eccleſia damnatas; quod & in Sy-
nodo Prouinciali cui adeſt prima vice
poſt ſuam promotionem facere tenetur.
Similiter & Clerici omnes beneficia Ec-
cleſiaſtica obtinentes, & qui in Synodo
intereſſe debent, in prima quoque Syno
do poſt ſuam promotionem, fidei profeſ-
ſionem emittere obligantur. *Conc. Tri-
den. cit.ſeſs.*25.*c.*2. *de ref.*

Faciunt deindè ſuas relationes teſtes
Synodales, aliter vocantur denunciato-
res, vt *Felin.in c. ſicut olim, de accuſat.* 9
Iſti enim per Diœceſim haberi debent
viri prudentes & fide digni, qui ſi vide-
rint aliquid in Diœceſi corrigendũ, refe-
rant

rant

rant in Synodo, *c. Epiſcopus, in fine, 35. q. 6. & DD. communiter, in cit. c. ſicut olim.* Vſus tamen eorum interijt, ſed illorum loco Epiſcopi fiſcales ſibi creare conſueuerunt; poſſunt enim Epiſcopi, & alij Prælati habere fiſcales ſuos & fiſcū, *Capel. Toloſ. deciſ. 229. Diaz. in ſua pra. crim. c. 4.* vbi dicit fiſcales iſtos debere eſſe Clericos, & iurare de fideliter adminiſtrando officio, alibi vidi conſtitui Correctores, vel vt dicunt Decanos Rurales, quorum quiſq; in proprio Decanatu ſibi aſſignato aduertere tenetur defectus Cleri & Eccleſiarum, & referre officio Epiſcopi; Vel pro prudentia Epiſcopi diuerſus in diuerſis locis tenetur modus inquirēdi, & corrigendi vitia ſubiectorū.

Datur etiam in Synodo locus omnibus proponendi ſuarum Eccleſiarū neceſſitates vel querelas, quas fortè haberent ad inuicem, & accuſati ſi adſint, tenentur reſpondere, licèt non fuerint citati: habent tamen ius reuocandi domū, ſi conueniantur actionibus realibus, ſeù ciuilibus. In ò etiamſi fuerint actiones perſonales, non tamen notoriæ, & de quibus euidenter conuinci non poſſent, adhuc poſſent prouocare domum, niſi fuerint cauſæ de ſui natura Synodales. *Card. Zab. in c. graue. de præb.*

Eliguntur ſubſequenter ad minus ſex Examinatores, qui promouendos ad beneficia curata dum vacant examinent,
10 ſuique officij rationem in Synodo reddere tenentur, & ibidem puniri deberent ſi deprehendantur deliquiſſe circa hoc eorum officium. *Conc. Trid. cit. ſeſſ. 24. c. 18. de ref.* De modo autem faciendæ huiuſmodi electionis, extat reſcriptum S. Cong. Conc. ad Patriarcham Venetiarum, vt ſequitur.

Illuſtriſſime & Reuerendiſſ. Domine vti Frater. Amplit. tua ſuper Examinatoribus in Synodo approbandis, ſic reſpondit Cong. S. Trid. Conc. interpretum, nempe Examinatores qui ab Amplit. tua propoſiti fuerint, à Synodo tam per vota ſecreta, quàm aperta poſſe probari. Itaque Amplit. tua eum modum in probatione ſeruari faciat, quem magis expedire iudicauerit. Quod reliquum eſt, Deum illi quam beneficentiſſimum precamur. Romæ, die 11. Iuly. 1592.

Vti Frater.

Hier. Card. Matheius.

Cauendum eſt autem, vt omninò eligantur iſti Examinatores, nam vbi non eligerentur, amitteret Epiſcopus prærogatiuam ordinandi concurſum, & præſentandi perſonam quam ex concurſu ſeu examine elegerit idoneam ad beneficium curatum vacans in mēſe reſeruato Papæ, quam habet ex *Conc. Trid. loc. cit.* & ex quadam Conſt. Pij V. quam alio loco referemus. Eo enim caſu vbi nō eligerentur examinatores in Synodo, quoad beneficia curata vacantia in menſibus Papæ reſeruatis, ſpectare indictionem concurſus & examen ad Nuncios Sedis Apoſt. ſeu Legatos in Prouincijs vel ad Datariam, tenet Praxis Curiæ Rom. & ita vidi ſæpius reſponſum Nuncijs Sedis eiuſdem Apoſt. in Polonia.

Aſſignantur in Synodo etiam perſonæ ad id aptæ ad minus quatuor, quibus cauſæ in partibus delegandæ committuntur, quorum ſi aliquis deceſſerit, Epiſcopus de conſilio Capituli in locum ipſius alium ſufficere poteſt, vſque ad proximam Synodum. *id. Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 10. de ref.*

In Synodo quoq; audiendæ ſunt rationes redituum Seminarij, per quatuor deputatos, quorum duo ex Capitulo, vnus 11
ab ipſo Capitulo alter ab Epiſcopo electus, duo alij ex Clero, vnus ſimiliter electus à Clero alter ab Epiſcopo eſſe debet. Defectus etiam ſeminarij ibidem corrigendi ſunt, vbi vero nondum fuerit erectum, vel non ſit ſufficienter prouiſum, elaborādum eſt Epiſcopo, vt quamprimum erigatur, ſeu competenter prouideatur, alioquin à Synodo Prouinciali, vel Archiepiſcopo iuris remedijs ad hoc compelli poſſet. *Conc. Trid. cit. ſeſſ. 23. c. 18. de ref.*

Erigi autem debet & dotari ex fructibus quorumcunque beneficiorum Diœceſis, etiam Abbatiarum, Prioratuum, Regularium non mendicantium: & cui-

libet

libet beneficio pro qualitate redituum cuiuſq; imponere poteſt Epiſcopus certam quotam pro ſeminario ſoluendam: Dummodo eam imponat beneficijs habentibus ſecuros fructus in bonis certis & ſtabilibus, nam vbi fructus conſiſteret in incerto, vt in oblationibus, Eleemoſynis piorum vel ſimilibus, nihil poſſet ipſis imponi oneris ratione ſeminarij, vt fertur reſpondiſſe S. Cong. Conc. Epiſcopo Trident. die 13. Maij. 1585. Oblationes enim piorum non ſunt verè fructus beneficij. *Felin. in c. ad aures, de reſcrip. Put. deciſ. 173. lib. 1.* nec computantur in congruam propter incertitudinem, *Seraph. deciſ. 1092.*

Publicantur præterea in Synodo decreta Prouincialis Synodi, & aliqua inſigniora capita generalis Synodi proximè præteritæ prælegenda ſunt, præcipuè de reſidentia curatorum, de vitæ honeſtate à Clero tenenda, de obſeruandis circa Diuinorum, vel Matrimoniorum celebrationem, aliaque vtiliora pro loci & temporis exigentia, *c. vlt. diſt. 18. c. ſicut olim. de accuſat.* & de ordine tenendo in Synodo Epiſcopali conſuli etiam poteſt. *Henr. Bott. in ſuo tract. de Synodo Epiſ. ſup. cit.*

ARTICVLVS II.

De Statutis ab Epiſcopo faciendis.

1 *Epiſcopus poteſt condere ſtatuta pro ſua Diœceſi.*
2 *Epiſcopus non poteſt ſtatuere contra Canones.*
3 *Epiſcopus non poteſt definire circa dubia fidei.*
4 *Statuere non poteſt Epiſcopus in præiudicium immunitatis Eccleſiaſticæ.*
5 *Conſuetudini poteſt derogari per ſtatutum Epiſcopi.*
6 *Epiſcopus poteſt apponere per ſtatutum pœnam vbi non eſt in iure appoſita.*
7 *Conſuetudo interpretatiua legis facilius introducitur.*
8 *Capituli conſilium non conſenſus requiritur in condendis ſtatutis.*
9 *Capituli conſenſus requiritur vbi agitur de ipſorum præiudicio.*
10 *Capitularis perſona non poteſt iudicari ſine aſſiſtentia deputatorum ex Capitulo.*
11 *Epiſcopus poteſt procedere ſine deputatis ex Capitulo ad capiendam ſummariam informationem.*
12 *Epiſcopus abſtinere debet à multitudine præceptorum.*
13 *Synodatici nomine quid debeatur Epiſcopo.*
14 *Charitatiuum ſubſidium quando poteſt petere Epiſcopus à ſuo Clero.*
15 *Charitatiuum ſubſidium peti poteſt ab exemptis.*
16 *Pauper quis dicitur.*
17 *Charitatiui ſubſidij quantitas eſt arbitraria Clero concedenti.*

1 Licitum eſt autem Epiſcopo in ſua Diœceſana Synodo condere ſtatuta ſeu ordinationes aliquas circa ea quæ tangunt ſtatum Eccleſiæ ſuæ prout viderit expedire ad retinendum in diſciplina Clerum, vel abuſus tollendos, *c. Catholica. 11. diſt. c. 1. diſt. 3. de conſecr. iun. gl. v. non generaliter, c. 2. iun. gl. de maior. & obed. c. vt animarum, de conſtit. in 6.*

2 Statuta tamen quæ condit non debent eſſe contraria ſacris Canonibus, Epiſcopus enim tenetur cuſtodire non violare Canones, *c. cum ſimus. 9. q. 3.* alioquin poſſet puniri, *c. denique. §. fin. diſt. 4. Clem. 1. de æt. & qual.* & poſſet dici periurus. *Abb. in c. ego. N. nu. 3. de iureiur.* & quicquid ſtatueret contrarium Canonibus, ſubiaceret nullitati *c. quod ſuper, de maior. & obed. Abb. in c. fin. nu. 9. de cõſuet. Dec. in Rub. 2. de conſt. in fin.* Vnde non

vale-

valeret ſtatutum Epiſcopi diſponens ne poſſet appellari à ſententia ſua *c. venientes, de iureiur. Bald. in c. cùm omnes de conſtit. Anchar. in c. Canonum ſtatuta, q.* 11. *princ. eo. tit. Fed. de Sen. conſ.* 17.

Neque debent eſſe contraria ordinationibus Sedis Apoſt. *c. omnia* 25. *q.* 1. *cũ inferior. de maior. & obed. c. venientes, cit. de iureiur. Clem. ne Romani, de elect.* Neq; debent eſſe contraria ſtatutis confirmatis à Papa cum præcepto quod obſeruentur. *Felin. in c. cum omnes, nu.* 7. *de Conſtit. Dec. in c. cum acceſſiſſent, nu.* 9. *eo. tit. Seraph. deciſ.* 538.

Neque circa dubia fidei, hæc enim de-
3 cidere ſpectat ad Sedem Apoſt. *c. quoties.* 24. *q.* 1. neque de maioribus negotijs, ſed de minoribus tantùm concernentibus illius Diœceſis neceſſitates, vt notat *gl. in c.* 1. *diſt.* 18. *& alia gl. communiter recepta in cit. c.* 2. *de maior. & obed.*

Neque contraria ſtatutis Metropolitani, ſeu Prouincialis Synodi, *c. cum inferior. cit. de maior, & obed.*

Neque in præiudicium priuilegiorum Cleri. *c. veſtra nobis, de locat.* præſertim priuilegiorum concernentium fauorem Eccleſiæ, ſeu bonum publicum, alioquin enim priuilegijs cõcernentibus fauorem Cleri particularis, Clero illo conſentiente, derogari poſſet, conſentiendo enim cenſerentur renunciare priuilegio ſuo, quod & facere poſſunt, cum cuilibet iuri ſuo renunciare liceat. *c. pro illorum. iun. gl. v. recepiſse de præb. & communiter DD. in c. cum acceſſiſsent. de conſtit.*

Neque debet Epiſcopus facere ſtatuta
4 contraria immunitati Eccleſiaſticæ, nam neque quoad propriam perſonam poſſet renunciare libertati in fauorem vniuerſi Cleri inductæ, *c. ſi diligenti, de fo. comp.* itaque & aliquem ex Clero ſuo non poteſt ſubijcere iuriſdictioni Laicali. *c. decerminus, de iudic. Hoſt. ib. & in ſum. eo. tit. nu.* 4. *Th. Gramm. deciſ.* 29. *num.* 10.

Præter Canones tamen poſſet aliquid Epiſcopus ſtatuere. *Abb. in c. cum conſuetudinis, num.* 5. *de conſuet.* præſertim in caſibus qui ſequuntur.

Primò, in caſibus à iure non determinatis, *c. illa autem. diſt.* 12. *c. vtinam. diſt.* 76. *c.* 1. *de locat.*

Secundò, ſi ſtatuat aliquid antequam Canon promulgetur, teneret enim tale ſtatutum, licet contrariaretur Canoni, niſi expreſsè reuocetur per Canonem, & dummodo fuerit rationabile, *c.* 1. *de conſtit. in* 6.

Tertiò, ſi faceret ſtatutum conſuetudini contrarium: nam licet conſuetudinis & legis pars ſit poteſtas, *diſt.* 11. *per totũ. & eſt arg. l. de quibus. ff. de legib.* faciliùs tamen recedi poteſt à conſuetudine etiã iuramento firmata, *c. in his. iun. gl. diſt. cit. c.* 1. *de his quæ fiunt à ma. par. c. Abb. ib. nu.* 7. *& in c. fin. nu.* 7. *de conſuet.* Tãto magis ſi ſtatutum Epiſcopi diſponat contra conſuetudinem ſine aliqua rationabili cauſa inductam, circa ſolemnitates & ordinem in ſua Eccleſia ſeruandum, *c. Eleutherius.* 91. *diſt. Archid. ib.* vel circa ea quæ ipſius iuriſdictioni ſunt conceſſa. *Bart. & Bald. in l. omnes populi. ff. de iuſt. & iur. Innoc. Abb. int. veſtra, de locat.* Vel ſi ſtatuat in ſuum tantum præiudicium, *c. cum dilectus, iun. gl. v. conſtitutum, de conſuet.* Vel ſi ſtatuat contra cõſuetudinem Canonibus contrariam, vt ſi ſtatuat quod Canonici teneantur ad reſidentiam conſuetudine non obſtante. *Abb. in c. ad audientiam, nu.* 4. *de Cler. non reſid. & in c. cum omnes, nu.* 1. *de conſtit.* 5

Quartò, ſi ſuo ſtatuto auget vires iuris communis ſine alteratione ipſius: vt ſi decernat excommunicationem contra non ſeruantes Canones, vel ſi appo- 6
nat pœnam vbi non eſt appoſita, vel aggrauet appoſitam, tunc enim non derogaret ſed deſeruiret Canoni. *c. prodeſt.* 23. *q.* 5. *Abb. in c. ex frequentibus, nu.* 5. *de inſtit. & in c. innotuit. nu.* 2. *de eo qui furt. ord.*

Quintò in caſibus quibus contra Canones conſuetudo rationabilis fuerit præſcripta, tunc enim viribus conſuetudinis innixum ſtatutum Epiſcopi valeret, dummodò ſit rationabile. *Felin. in c. quod ſuper his. nu.* 10. *de maior. & obed. ad hæc*

An-

Anchar. in c. 1. de conſtit. & in c. 1. eo. tit. in 6. Bart. Bald. in l. omnes populi. ff. de iuſt. & iur. cit. Tanto magis ſi conſuetudo fuerit interpretatiua legis, ſeu decla-
7 ratiua, hæc enim facilius introducitur, nec requiritur ad eam introducendam præſcriptio ſolita, ſed ſufficiunt aliqui actus, *Abb. in c. cum dilectus, num. 7. de conſtit. Socin. ſen. conſ. 148. nu. 2. lib. 1. Soc. iun. conſ. 111. n. 8. lib. 1. Aymon. conſ. 201. nu. 12. Bellam. deciſ. 619.* Et quomodo poſſint fieri ſtatuta præter ius cōmune per modum interpretationis, extēſionis, reſtrictionis, videre licet apud DD. allegatos, nobis præmiſſos caſus poſuiſſe ſufficiat, vti ad praxim quotidianā vtiliores & non controuerſos: hoc ſolo addito, quod conſultius eſt abſtinere in quantum fieri poteſt ab immutatione legum antiquarum, & ſi occurrat graue dubium, ad ſuperiorem potius pro interpretatione recurrendum, præſertim cū de facili haberi poteſt, ad hoc *Abb. in c. 1. nu. 14. de conſtit. Dec. ib. in 2. lect. circa fin. Bald. in l. ꝗ ex relationibus, C. de leg.*

Eadē ſtatuta facere debet Epiſcopus cum cōſilio Capituli ſui, *c. Epiſcopus 24.*
8 *diſt. c. quanto, de his quæ fi. à præl. Abb. ib. nu. 4. Hoſt. in c. fin. de his quæ fi. à ma. par. cap.* & conſuetudo ſi qua eſſet in cōtrarium, reputaretur irrationabilis, nec tenenda, *cit. Hoſt. in ſum. de his quæ fi. à præl. nu. 2.* quia nimirum Capitulum poſſet allegare cauſas ex quibus Epiſcopus moueretur ad ſequendum meliores rationes pro expeditione rei gerendæ. *Io. And. in Reg. nullius, de Reg. iur. in 6. Abb. Dec. in c. cùm omnes, de conſtit. Aemil. Veral. deciſ. 305. p. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 615. p. 1.* Non tenetur tamen Epiſcopus ſequi hoc conſilium Capituli, cum nō cōſenſus ſed cōſiliū ipſius requiratur, *c. cum olim. iun. gl. v. diſcordit. de arbit. Abb. in c. at ſi Clerici. §. de adulterijs, nu. 17. de iudic. & in c. quāto, cit. nu. 5. & in c. 1. nu. 3. de capel. mon. Archid. in c. 1. nu. 13. de conſtit. in 6. Felin. in c. quod ſuper his, de maior. & obed.* communemq; hanc eſſe opinionem teſtatur *Henr. Bott. in tract. de Sinod. p. 3. nu. 137. limit. 2.* ſuper quo etiam reſponſum à S. Cong. Conc. datum Patriarchæ Venet. refert *Quaran. in ſua ſumm. v. Synodus Diœceſana.* his verbis:

Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. vti Frater.

Sacra Cong. Illuſtriſs. Patrū qui Trid. Cong. interpretando à S. D. N. præfecti ſunt, per libellū Ampl. tuæ nomine porrectum conſulta reſpondit, eādem Amplit. tuam in Synodo Diœceſana facere poſſe conſtitutiones abſque conſenſu & approbatione Cleri, debere tamen requirere conſilium Capituli, licet illud non teneatur ſequi, niſi in caſibus à iure expreſſis, non obſtāte quod ex forma Rom. Pontificalis in celebranda Diœceſana & Prouinciali Synodo expreſsè habeatur, vt conſtitutiones in Synodo publicādæ à patribus per verbum placet confirmentur, cui Congregationis ſententiæ Amplit. tua inhærens in ſuam Synodum naniter peragendam incumbat & benè valeat in Domino, quem vt illi in huiuſmodi Paſtoralibus ac ſalutaribus munijs ſua gratia ſemper adſit, ex animo rogamus. Romæ. die 27. April. 1592.

Hier. Card. Matthæius.

Et cùm excipiat caſus in iure expreſſos, videamus qui ſint iſti. Et breuiter, 9
in primis de iure requiritur non tantum conſilium, ſed etiam conſenſus Capituli in illis omnibus, in quibus vertitur ipſius intereſſe particulare, *c. vlt. de his quæ fi. à præl. Innoc. in c. veſtra. de locat. Abb. ib. nu. 6. & in c. quę in Eccleſiarum, nu. 7. de conſuet.* Vnde ſi collatio beneficiorum pertineat communiter tam ad Capitulū quam ad Epiſcopum, nō poterit Epiſcopus diſponere de talibus beneficijs, nec ſtatuere ſine conſenſu Capituli. *c. ea noſcitur, de his quæ fi. à præl.* Et in rebus, in quibus vertitur intereſſe totius Cleri, nō poteſt ſtatuere ſine Cleri conſenſu. *Innoc. in c. veſtra. cit. Abb. in c. non minus, nu. 5. de immunit. Eccl.* Ad quod facit quod nec Epiſcopus, nec alius quiſquam poteſt quem priuare dominio rei ſuæ, niſi ſupremus Princeps, & niſi ex iuſta cauſa, vt notat *Innoc. Abb. Dec. in c. quæ in Eccleſiarum. de conſtit.*

Item in caſu quo diminueretur authoritas Eccleſiæ, tunc enim nihil valeret ſtatutum, etiamſi fieret de conſenſu quoque Capituli, *c. dilecti, de maior. & obed.*

Similiter ſi ageretur de alienatione bonorum Eccleſiæ, *c. ſine exceptione. 12. q. 2. c. 1. de his quæ ſi. a præl.* vel ſi ageretur de oneranda Eccleſia aliquà obligatione, *c. quod quibuſdam, de fideiuſs.* vnde etiã non poteſt donare ius quod habet in aliqua Eccleſia inferiori. *Abb. in c. paſtoralis, nu. 4. de donat.*

Item ſi ageretur de præiudicio quoad ſubiectionem, vel limitationem conſenſus Capituli, *c. fin. de maior. & obed.*

10 Ad extremum in caſuum criminalium ventilatione, Capituli votum conſenſiuum intercedere debet. 15. q. 7. *per totum c. 2. de conſuet. in 6. Put. deciſ. 203. lib. 1.* Et maximè in iudicanda perſona aliqua ex Collegio Capituli, ſiue Cathredralis ſiue Collegiatæ Eccleſiæ, nam ſine aſſiſtentia & voto duorum ex Capitulo deputatorum, non poteſt iudicare perſonam Capitularem, ex noua ordinatione *Conc. Trid. c. 6. ſeſs. 25. de ref.* Ita quod iſtorum adiunctorum ex Capitulo, requirere debeat non tantum conſilium, ſed & aſſenſum. *Seraph deciſ. 1213.*

Vel vbi eſſet ſtatutum ſpeciale de modo ſi indicandi vel detinendi de fuga ſuſpectam perſonam Capitularem, præſertim ſi ſtatutum ſit iuratum, aut legitimè confirmatum, illud eſſet obſeruandum.

Debet autem Capitulum hos duos qui aſſiſtant Epiſcopo in iudicandis perſonis Capitularibus eligere initio cuiuslibet anni, & ſi non eligeret, poſſet Epiſcopus iudicare ſolus, vt reſponſum fuit à Sac. Cong. Conc. Epiſcopo Gerundinen. his verbis,

Cong. Conc. cenſuit debuiſse Canonicos & debere in principio anni eligere illos duos: ſi id non fecerint, Epiſcopum poſse procedere, & ita referendum Sanctiſſimo. Sanctiſſimus audita relatione Cong. dixit reſcribendum Epiſcopo, prout Cong. cenſuit: hoc addito, vt antea Capitulum moneat ſi à principio anni non eligant, ſe ſolum eam iuriſdictionem exerciturum, non admiſsa electione quam poſtea fecerint.

Dictum tamen Conc. Trid. decretum 11 intelligendum de proceſſu ordinario & prolatione ſententiæ, vt non poſſit fieri niſi cum adiunctis ex Capitulo, alioquin enim ſolus Epiſcopus ſine iſtis adiunctis ex Capitulo poteſt procedere ad ſummariam informationem, & ad capturam perſonæ Capitularis vbi adeſſet ſuſpicio fugæ, vt ſubiungitur in *Conc. eo. lo. cit. verſus finem*, & ad ipſum ſolum ſpectat electio Notarij. *vt Conc. lo. cit.* & electio fiſcalis ſeu inſtigatoris, deputatio carceris, quia hæc ſunt conſequentia iuriſdictionis quæ eſt penes ipſum. *Card. in Clem. in §. ſanè. q. 2. de hæret. Vitalin. ib. nu. 144. Seraphin. deciſ.* 1040. Contra alium autem Clericum qui non ſit ex Capitulo, procedere poteſt ſua iuriſdictione ordinaria abſque iſtis adiũctis. *Mantica deciſ.* 180. Et ſi perſona Capitularis obtineret aliud beneficium extra Eccleſiam Capitularem, & in eius adminiſtratione delinqueret, ratione delicti, talis poſſet illum ſolus Epiſcopus iudicare & punire. *Seraph. deciſ.* 1058. qui *idem deciſ.* 710. refert tenuiſſe Rot. in vna *Carthagin. iuriſdictionis.* 27. *Nouem.* 1585. quod tam in grauibus, quam in leuibus adhiberi debeãt iſti deputati ex Capitulo. Sed ſi delinquat totũ Capitulum, ſine iſtis adiunctis, poſſet iudicare Epiſcopus, per *not. apud DD. in c. irrefragabili, de off. ord.* niſi delinquat in intereſſe ipſius Epiſcopi, tunc enim Epiſcopus non poſſet iudicare vti in cauſa propria, ſed deuolueretur iuriſdictio ad Archiepiſcopum, per inducta apud allegatum. *Seraph. deciſ.* 1050.

Illa autem ſpecialiter aduertenda ſunt Epiſcopo in condendis ſtatutis, vt quam rariſſimè apponat excommunicationis pęnã, ne videlicet ex frequentia vileſcant cenſuræ & contemnãtur. *Abb. in c. Clericos, nu. 3. de cohab. cler. Couar. in c. alma mater. nu. 10. de ſent. excom. in 6.* ſed potius vtatur pęnis temporalibus; rarius tamen pecuniarijs, ad euitandum ſuſpicionem auaritiæ, quæ longè abeſſe debet ab Epiſcopo, *c. cum ab omni, de vit. & hon. cler.*

cler.Fuſch.de viſit.lib.1.c.32.

Deniquè cauere debet vt abſtineat à
12 multitudine præceptorum, nec ſtatuat
niſi ſuper neceſſarijs: neq; faciat ſtatuta
quæ parum profutura, vel quæ contem-
ptui futura veriſimiliter conijcitur. Ali-
quando enim toleranda ſunt potius ali-
qua mala, ne eueniant grauiora: nam qui
nimis emungit elicit ſanguinem, *c. deni-
que, diſt.* 4. Imò illud Chryſoſtomi ſuper
Matthæum mente eſſet retinendum: *Cir-
ca vitam tuam eſto auſterius, circa alio-
rum benignus, audiant te homines parua
mandantem & grandia facientem.* Et
aliud Bernardi: *Quid iugum veſtrum ſu-
per eos aggrauatis, quorum onera potius
portare deberetis.*

An autem poſſit aliquid exigere à Cle-
ro pro ſui ſuſtentatione ſi indigeat, quæri
poteſt hoc loco. Et certum eſt quod ta-
leis & exactionibus Clerum onerare pro-
hibetur Epiſcopus, *c. quoniam* 18. *diſt. c.
quia cognouimus, c. relatum.* 10. *q.* 3. *c. cō-
querente, de off. ord* Synodaticum tamen
ſeu Cathedraticum iure ſuo exigere po-
teſt: cuius nomine à qualibet Eccleſia de-
bentur duo ſolidi valore ipſorum compu-
tato ſecundum antiquam conſuetudinem
cuiuslibet Diœceſis. *c. conquerente. cit.*
13 *iun. gl.* Neq. vllo tempore præſcribi po-
teſt Synodaticum, cum debeatur in ſignū
ſubiectionis, & in honorem Cathedræ,
vt notat *gl. in c. paſtoralis, de donat. Abb.
ib. numer.* 7. *Henr. Bott. lo. ſup. cit. de Sy-
nod. Epiſc. p.* 2. *num.* 90. Imò licet ple-
no iure libertaretur Eccleſia, adhuc
non cenſeretur remiſſum Synodaticum
gl. in cit. c. paſtoralis. Innoc. Abb. ib.
nemo enim poteſt eſſe ſine ſubiectio-
ne aliquali, alioquin cenſerentur acepha-
lus, *c. nulla ratione.* 93. *diſt.* Regulares
tamen non obligantur ad Synodaticum,
c. inter cætera, 10. *q.* 3. nam habent ad
hoc exemptiones particulares, vt ſuo lo-
co dicemus.

Charitatiuum ſubſidium petere quoq;
poteſt Epiſcopus a ſuo Clero, *c. conque-
rente, cit. in fin. de off. ord. c. cauendum*,
10. *q.* 3. *cit.* dummodo ſubſit iuſta cauſa,
c. cum Apoſtolus, §. prohibemus, de cenſ.
vbi *Innoc.* addit quod etiamſi iuſta cau-
ſa ſubſit, tamen requiri in imponendo
hoc ſubſidio charitatiuo cōſenſum Ca- 14
pituli & Cleri: nec ſufficeret ſolius Capi-
tuli conſenſus, ſed neceſſario interuenire
debet etiam Cleri aſſenſus, ſicut in omni-
bus alijs in quibus vertitur proprium in-
tereſſe ipſius Cleri. ad quod *Abb. in
cit. c. non minus, nu.* 4. *de immun. Eccl.*

Tantò magis ſi illud petat Capitu-
lum Sede vacante, vt poteſt ex iuſta
cauſa, *Gemin. in c. vn. de maior. & obed.
in* 6. *q.* 17. *Fauin. de poteſt. Cap. p.*
1. *q.* 10.

Si autem dubitaretur de veritate cau-
ſæ ob quam peteretur charitatiuum ſub-
ſidium, pateret Clero recurſus ad ſupe-
riorem, *c. quia cognouimus*, 10. *q.* 3. *Hoſt.
in ſum. de off. ord. nu.* 3.

Poteſt autem peti hoc ſubſidium etiam
ab exemptis, *vt notat gl. in Clem.* 1. *v. in
exigendo. de exceſſ. præl. Abb. in c. dile-* 15
ctus, nu. 4. *de off. ord.* Et à penſionarijs, niſi
expreſſa in eorum prouiſionibus eximan-
tur, *Belenc. de charit. ſubſid. q.* 37. *Gig. de
penſ. q.* 38.

A pauperibus tamen exigi non debet:
& dicitur pauper, qui ex annuo reditu
non recipit vltra decentem ſuſtentatio-
nem, vt notat *Bellenc. lo. cit. de charit.* 16
ſubſid. q. 30. *Menoch. de arb. iud. caſu.*
520. *nu.* 20. vel dependebit à iudicis ar-
bitrio, quiſnam dicendus ſit pauper. *Me-
noch. lo. cit. caſ.* 67. *nu.* 7. *Couar. var. reſ.
lib.* 2. *c.* 6. *nu.* 8. *Rot. deciſ.* 48. *p.* 2. *& deciſ.*
250. *p.* 4. *diuerſ.*

Nec poteſt præſcribi vllo tempore cha
ritatiuum ſubſidium, eſſet enim præſcri-
bere contra charitatem, *Bellenc. lo. cit.
q.* 45. Taxa verò ipſius eſt arbitraria,
Card. in Clem. 1. *de cenſ. & in Clem.* 1. *de
exceſſ. præl. §. nonnulli, nu.* 4. & arbitrium
ſtat penes Clerum offerentem, ſi petatur
plus quam antea ſolebat dari; inuito enim 17
Clero plus non poſſet exigi, vltra id quod
dari conſueuit, vel vltra taxam poſitam,
in extrauag. vn. §. præmiſſis de cenſ. cōm.
Videlicet ne excedat valorem procura-
tionis debitæ viſitatori, vt ib. à principio
determinatur, ad hoc *Bellen. lo. cit. q.* 62.

Aſ-

Afflict. deciſ.136. Boer. deciſ.133. Panin.de charit.ſubſid. Duen.in Reg.90. v. charitatiuum ſubſidium, & hoc idem declaratum fuiſſe quadã Conſtit. Six.V. refert *Nau. conſ.10.de cenſ. in antiq.*

Expeditis negotijs Synodi, legit Notarius abſentium nomina, qui abſentiam ſuam ſiue per literas, ſiue per nuncios non excuſarunt, & Epiſcopus pronunciat illos contumaces, pœnaſque decernit arbitr rias contra ipſos. Et priuſquã Synodus dimittitur, acclamationes fiunt cum gratiarum actione iuxta ritum Pontificalis: & accedunt ſinguli iterùm ad oſculum manus Epiſcopi, illudque ſibi inuicem dant in charitate. Interim autẽ Archidiaconus verbis in Pontificali præſcriptis, concluſam Synodum dimitti denunciare debet, Epiſcopo ſolemniter omnes benedicente.

CAPVT TERTIVM

De Iuriſdictione Epiſcopi in Viſitationibus.

ARTICVLVS I.

De Viſitationibus in genere.

1 *Viſitare tenetur Epiſcopus Diœceſim ſemel in anno.*
2 *Epiſcopi vita debet eſſe alijs in exemplum.*
3 *Reſidere tenetur Epiſcopus in ſua Diœceſi.*
4 *Epiſcopus Miſſam ſingulis diebus audire debet.*
5 *Epiſcopus an poſſit tenere familiam armatam.*
6 *Viſitationem præcedere debet monitio, ſeu intimatio.*

NOn ſolum in Synodali Congregatione, de qua egimus, ſed etiam viſitatione parti-
1 culari Eccleſiarum tenetur Epiſcopus inquirere & corrigere defectus ſubditorum ſuorum. Et pertinet ad iuriſdictionem ius viſitandi. *c. conquerente, de off. ord.* propriè autem conuenit viſitationi, inquirere de vita, & moribus Cleri, *c. 1. §. ſanè, de cenſ. in 6. Seraph. deciſ.475.* Vndè omnes Eccleſias ſibi ſubiectas, totamque Diœceſim ſemel in anno, vel ad minùs ſemel quolibet biennio viſitare obligatur, *c. Epiſcopũ, 10.q. 1 gl. fin. & Abb. in c. cùm venerabilis, de cenſ. Rot. deciſ.263. in no. & deciſ. 166. p. 1 diuerſ.* quod poſt iura antiqua prouidè innouauit *Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 3. de ref.* Non tamen obligatur Epiſcopus intra hoc tempus expedire viſitationem ſuam, *Anchar. in Clem. fin. not. 4. de ſtat. man.* Et ita reſpondit Sac. Cong. Conc. Epiſcopo Aſtoricen. in hæc verba:

Dubitauit Epiſcopus Aſtoricen. an teneretur ſuam Viſitationem concludere intra certum, & determinatum tempus iuxta latitudinẽ ſuæ Diœceſis. Cong. cenſuit, Concilium nullum tempus ad hoc præfixiſſe, ſed reliquiſſe arbitrio Epiſcopi, quod tamen debet eſſe moderatum & diſcretum:

Sufficiet itaque ſi modò non permittat interlabi biennium poſt vltimã peractam viſitationem, & aliam incipiat. Non tamen prohibetur ſæpius viſitare ex cauſa, per deducta apud *cit. Seraph. deciſ.1008. & Card. in Clem. fin. de ſtat. monach.* Et poteſt per alium viſitare, ſi ipſe ſit legitimè impeditus, *c. ſi Epiſcopus, de off. ord. in 6. Gemin. ib.* Imò tenetur per alium viſitare ſi ipſe ſit impe-

ditus,

ditus, *c. ſi Epiſcopus, de off. ord. in 6. Genuen. ib.* Imò tenetur per alium viſitare, ſi ipſe ſit impeditus, *c. Epiſcopum, cit. Conc. Trid. lo. cit. Seraph. deciſ. 337. n. 6.* nec excuſatur ſi viſitet Archidiaconus ex officio ſuo, diuerſa enim eſt obligatio Epiſcopi ad viſitationem ab illa Archidiaconi *gl. in c. Epiſcopum cit.* niſi Archidiaconus viſitaret ex ſubſtitutione Epiſcopi, qui poſſet ipſi committere vices ſuas ad hoc dum ipſemet eſt impeditus. ſed tunc vltra procuratorem, teneretur Epiſcopus ipſi prouidere ſumptus neceſſarios, alioquin Archidiaconus poſſet recuſare hoc onus, *c. inter cætera, de off. ord. c. Epiſcopus, eo. tit. in 6.*

Sed quoniam nihil magis alios ædificat quàm innocentia Prælatorum, ſicut è conuerſo maiorum delicta facilè trahun-
2 tur à ſubditis in exemplum, *c. nemo, 33. diſt. c. præcipuè. 11. q. 3.* ne Viſitator volens ſubditis exhibere medicamenta ſalutis, præbeat mortis exempla, prius domum ſuam reformare, moreſque & vitam ad ſacrorũ Canonum præſcripta cõponere, ac factis ipſis, & actionibus ſe muneri ſuo cõformem oſtendere deberet. Ideò nos quoque pauca de norma in viuendo ab Epiſcopo ſeruãda viſitationi præmittamus, non noſtris verbis in materia tam graui vſuri, ſed *Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 1. de ref.* quæ ſequuntur.

Optandum & infrà. Quapropter exẽplo Patrum noſtrorum in Concilio Carthaginenſi, non ſolum iubet vt Epiſcopi modeſta ſuppellectili & menſa, ac frugali victu contenti ſint, verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota domo, caueant ne quid appareat, quod à ſãcto hoc inſtituto ſit alienum, quodq; non ſimplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum cõtemptum præſeferat, omnino verò eis interdicit, ne ex reditibus Eccleſiæ conſanguineos familiareſuè ſuos augere ſtudeant, cùm & Apoſtolorũ Canones prohibeãt, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint, iis vt pauperioribus diſtribuant; eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorũ cauſa. Imò quam maximè poteſt, eos Sancta Synodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquoſq; carnis affectum, vnde multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat, penitus deponant, &c.

Præcipuè autem contendere deberet Epiſcopus, vt ſit norma cęteris in frequẽtando Eccleſias, & vacando Diuinis: nam & tenetur ad minus diebus feſtis, niſi impediatur infirmitate, accedere ad audiendum publicè Diuina in viciniori Eccleſia, *c. Epiſcopus, de conſecr. diſt. 3. c. magnæ, de vo. & vo. red. Hoſt. Abb. ib.* Te-
netur & reſidere penes propriam Eccle- 3
ſiam, ſeu in Diœceſi ſua, *c. peruenit. 7. q. 1. cit. Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 1. de ref.* ſuper quo etiam emanarunt, diuerſæ Summorum Pont. Conſtitutiones, vt Pij IV. & Conſiſtorialia Decreta, vt Greg. XIII. & Clementis VIII. & nouiſſimè longè ſeuerius Vrbani VIII. vt ſequitur.

Sancta Synodus Trid. &c. Motu ſimili, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, præfata Concilij decreta, literaſq; Apoſtolicas, ac primo dictum Motum proprium, decretaq; Cõſiſtorialia præfata, & in eis cõtenta quęcunque hac noſtra Cõſtitutione perpetua confirmamus, & approbamus, & quatenus foret opus, aduerſus quemcunq, prætenſum non vſum, vel contrarium vſum, innouamus, et pleniſſimè reſtituimus. Inſuperque omnes, & ſingulos, Eccleſijs Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, Archiepiſcopalibus, & Epiſcopalibus quocunq; nomine, ſeu titulo præfectos, etiã S.R.E. Cardinales à præfatis ſuis Eccleſijs abſentes, in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub interdicti ingreſſus Eccleſiæ, amiſſioniſq; tam fructuum earundem Eccleſiarum pro tempore, quo abſentia durauerit, quam facultatum teſtandi, & diſponendi de bonis ſuis, à Sede Apoſtolica ſibi aliàs conceſſarum, eo ipſo abſque alia declaratione incurrendis, nec non priuationis à regimine, & adminiſtratione ſuarum Eccleſiarum huiuſmodi, alijſque pœnis \, noſtro, & Romani Pontif. pro

tempore exiſtentis, arbitrio inſtigẽdis, diſtrictè præcipiendo monemus, Vt omnibus poſtpoſitis quanto citiùs, in Romana Curia videlicet morã trahẽtes intra vnũ, extra eam verò in Italia intra duos, extra verò Italiam exiſtẽtes intra quatuor menſes, à die publicationis præſentium, in locis infraſcriptis faciendæ, computãdos, quos pro tribus Canonicis monitionibus, peremptorijs dilationibus, & terminis reſpectiuè eis aſſignamus, & aſſignatos eſſe volumus, ſe itineri committere, & legitimis itineribus ad Eccleſias, ſeu Diœceſes ſuas proficiſci, & ſe perſonaliter conferre, ac ibidem, vt tenentur, reſidere debeant: eiſdemq; Præfectis, poſtquam perſonaliter ad reſidendum ſe contulerint, necnon quibuſcunq; alijs, apud ſuas Eccleſias quandocunque perſonaliter reſidentibus, ſub eiſdem pœnis, etiam eo ipſo reſpectiuè incurrendis, iniungimus, ne ab eorum Eccleſijs diſcedant, niſi prius obtenta noſtra, & Romani Põtificis, pro tempore exiſtentis, per Breue, ſeu literas miſſiuas, licentia; Illos etiam, qui in poſterum per Nos, ſeu Rom. Pont. ſucceſſores noſtros, alicui præfatarum Eccleſiarum Patriarchalium, Primatialium, Metropolitanarum, Archiepiſcopalium, & Epiſcopalium quouis nomine, vel titulo præfecti fuerint, etiamſi S.R.E. Cardinales quãdocunq; fuerint, vel ſint, ſub eiſdem pęnis, etiam eo ipſo reſpectiuè incurrendis, debeant, & quilibet ipſorum debeat infra præfatum tempus, à die eorum promotionis ad aliquam Eccleſiarum præfatarum, inchoandum, quod eis pro tribus monitionibus, & dilationibus, vt præfertur, ex nunc aſſignamus, pariter ſe itineri committere, & ad Eccleſias ſiue Diœceſes ſibi commiſſas, ad perſonaliter in eis reſidendum, conferre; Et reſpectiuè poſtquam reſidere inceperint, ab illis non diſcedere, niſi obtenta prius à Nobis, & Rom. Pont. pro tempore exiſtente licentia præfata. A quarum pœnarum incurſu, nolumus poſſe aliquem ſe excuſare prætextu, & ratione cuiuſcunq; ſeruitij, quomodolibet præſtiti, & præſtandi pro gerendis & tractandis negotijs quorumcunq; Principum, etiam Imperatoris, & Regum, aut Rerumpublicarũ, Regnorum, ac Prouinciarum, nec ratione cuiuslibet iuſſionis, vel mandati eorum, vel earum, quandocunque facti, vel faciendi, nec etiam ratione proſecutionis, ſeu defenſionis quarumcunq; litium, ſeu controuerſiarum, etiam Eccleſiaſticarũ, vel ineundi fœderis, aut cuiuſcunq; alterius negotij, etiã grauiſſimi, & ſpeciali mentione digni, tractandi, vel diſtantiæ locorum, aut breuitatis temporis, ob quã non videatur expectãda Sedis Apoſtolicæ licentia præfata, antequam à ſuis Eccleſijs, & Diœceſibus diſcedãt, aut ratione cuiuſcunq; alterius cauſæ, vel occaſionis, etiam publicæ, vel alias fauorabilis & æquè piæ, etiam cuiuslibet vtilitatis, ſiue neceſſitatis Eccleſiarum, & perſonarum, præterquam perſonalis intereſſentiæ in Synodis, Prouincialibus, vel Congregationibus, ſeu Aſſembleis generalibus, in quibus Eccleſiaſtici interuenire ſolent, vel ratione muneris, aut Reipublicæ officij, Epiſcopatibus, vel Eccleſijs maioribus præfatis adiuncti, cuius ratione ad certum tempus occupari ſolẽt, & tunc pro tempore, quo illæ Synodus, Congregationes, & Aſſembleæ, exercitiumq; muneris, ſeu officij publici, ipſis Eccleſijs adiuncti, actu durauerint, quibus finitis, recto tramite ad Eccleſias præfatas, ſibi commiſſas, ſe conferre debeant. Nec etiam à prædicta reſidentia, & pęnarum præfatarũ incurſu volumus excuſari S.R.E. Cardinales, nunc & pro tempore exiſtentes, alicui præfatarũ Eccleſiarum præfectos, ſeu præficiendos, ẽtſi tanquã in ordine priores, aliquem ex dictis titulis Epiſcopalibus, prope Vrbem, vel in eius diſtrictu conſiſtentibus, obtineant, & in poſterum obtinuerint, & in prædictis Epiſcopatibus titularibus, Vrbi proximis reſederint, vel in Rom. Curia in ſuis titulis reſpectiuè, etiam nobis, ac Rom. Pont. ſucceſſoribus Noſtris, ſcientibus, vidẽtibus, et quomodolibet tolerãtibus, moram traxerint; ita vt nulla noſtra, ac Rom. Pont. ſucceſſorum noſtrorũ conniuentia, taciturnitate, & ad quorũ-

cunq;

cunq; functionum & actuum Pontificalium, etiam publicorum, & ſolemnium celebrationem, receptione, & admiſſione, vnquam tueri ſe poſſint. Et pro præmiſſorum, & infraſcriptorum inuiolabili obſeruatione committimus, & mandamus dilecto filio Cam. Apoſt. Generali Auditori, nunc & pro tempore exiſtẽti, quatenus contra omnes, & ſingulos prædictos, tã in Vrbe, quam alibi, & vbique locorũ, nunc, & pro tempore commorantes, & in ſuis Eccleſijs, ſeu Diœceſibus nõ reſidentes, per affixionem ad valuas Baſilicæ Sancti Petri, ac in Acie Campi Floræ, & quoad præſentes in Romana Curia ad abundantiorem cautelam, etiam domi dimiſſa copia, procedat. Et conſtito ſibi quantũ ſufficere videbitur ſũmariè, ſimpliciter, & de plano, ſola veritate inſpecta, & manu Regia, de contrauentione, & inobedientia præfatis vſq; ad ſententiam excluſiuè procedat, & deindè Nobis, & Romano Pontifici pro tẽpore exiſtenti, referat; vt Nos, ac Rom. Pont. pro tempore exiſtens, in Conſiſtorio ad ſententiã declarationis incurſus, pœnarũ, ac reſpectiuè priuationis, ſeu depoſitionis, aliarumq; punitionum præfatorum inobedientium, valeamus, & ipſe Pont. Rom. pro tempore exiſtens, valeat procedere. Volumus tamen, Epiſcopos, Archiepiſcopos, Metropolitanos, Primates, & Patriarchas, etiam S.R.E. Cardin. citra Montes, vel mare exiſtẽtes, per quatuor, alios verò vltra montes vel mare degentes per ſeptem menſes continuos à reſidentia, in præfatis Eccleſijs facienda, ad effectum viſitãdi limina SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, iuxta ſacros Canones, ac Apoſtolicas Conſtitutiones, pro qualibet viſitatione excuſari: ita tamẽ, vt tunc illis durantibus, viſitationis huiuſmodi munus explere teneantur, nec ad alios actus ſe diuertant; Cardinalibus verò, nunc & pro tẽpore exiſtentibus, qui in caſu vacationis Sedis Apoſtolicæ, ad electionem Romani Pontificis faciendã accedere ſolent, ad locũ Conclauis ad hoc deſignati, concedimus licentiam diſcedẽdi ab Eccleſijs præfatis ſibi cõmiſſis, habita tamen priùs certa notitia vacationis ipſius Sedis Apoſtolicæ, & extra reſidentiã in loco, in quo electionem huiuſmodi celebrari continget, commorandi, & permanendi vſq; ad peractã electionem, ac etiã poſtea per duos menſes, poſtquam Romanus Pont. Coronationis ſuæ inſignia ſuſceperit, quo tempore elapſo, præfati Cardinales, niſi illicò, vt præfertur, ad Eccleſias præfatas, quibus præſidere eos contigerit, ſe contulerint, ſubiaceant pœnis ſupradictis. Preſentes quoq; literas, omniaq; & ſingula in eis contenta, de ſubreptionis &c. Datum Romæ, die 12. Decembr. Anno M. DC. XXXIV. Pontificatus noſtri Anno 12.

An autem fuerit intentio Sum. Pont. ligari iſtis pœnis eos, qui aliquando non reſident in ſua Diœceſi, non vt ſequantur aulas Principum, ſed quod habent ſuorum Epiſcopatuum poſſeſſiones, aut bona patrimonialia ſeu beneficia, Abbatias ex conceſſione ſedis Apoſt. pro ſui ſtatus adiumento extra ſuas Diœceſes, vt Vltramontani, & coguntur in illis poſſeſſionibus manere cùm indigeant eorũ præſentia, & difficilior illis eſt recurſus ad ſedem Apoſt. toties quoties occurrente hoſtilitate, valetudine, neceſſitate, legem, moramq; non patiente, expectandũ vt auditis rationibus declaret hoc ſedes Apoſt. & interim excuſari poſſunt tales ab iſtis pœnis, tantò magis apud quos vt in Polonia non fuit publicata, nec vſu recepta iſta Conſtitutio, quoad pœnas iſtas nouas adeò rigidas.

Imò & in alijs requiritur, vt Summ. Pont. declaret incurſas eſſe pœnas, vt expreſsè diſponit iſtius Conſt. §. *Vt nos.*

Debet Epiſcopus celebrare Miſſam
quotidie, vel ad minus audire, *c. fin. de pri-*
uil. in 6. Abb. in c. 1. n. 10. de vit. & hon. 4
Cler. & in Clem. 1. nu. 3. de celebr. Miſs.
Tenetur prædicare, præſertim dum viſi-
tat, cum ad ipſum propriè ſpectet prædi-
cationis officiũ, *c. placuit,* 10. *q.* 1. *Abb.*
in c. inter cætera, de off. ord. nu. 1 *Concil.*
Trid. ſeſs. 24. *c.* 4. *de ref.* ad hoc *Bertach.*
de Epiſ. p. 1. *lib.* 4. *q.* 3. *& ſeq.*

Ad qualitates Epiſcopi pertinet quoq;

diſpoſitio *c.fin.diſt.*40. talis: *Hoc tẽpore talis in regiminis arce debet conſtitui, qui non ſolùm de animarum ſalute, verùm etiam de extrinſeca vtilitate, & cautelis ſciat eſſe ſolicitus.*

Viros item boni teſtimonij, graues, doctos circa ſe habere debet Epiſcopus, & nonniſi per Clericos in cubiculo ſeruiri. *c.cùm paſtoris, & c. vlt. 2.q.7.* Et quia domus Epiſcopi quaſi in ſpeculo eſt poſita, eſtque magiſtra publicæ diſciplinæ, & quicquid in ea agitur, id omnes putãt ſibi quoq; licere, prouidere debet Epiſcopus, vt tota familia ſua ſit honeſta. Ad hoc optimè faciunt verba S. Bernardi ad Eugenium IV. *lib.4. c. 16.* vt ſequuntur.

Domũ Epiſcopi decet ſanctitudo, decet modeſtia, decet honeſtas, horũ diſciplina cuſtos. Sacerdotes Domeſtici, aut cæteris honeſtiores, aut fabula omnibus ſint. Ament te domeſtici, ſi non, facito vt te timeant. alius alia diſpenſat, de diſciplina tu prouide, illud nemine credas, pertinet ad te vt his quos præ oculis habes, quatenus totius honeſtatis ac condecentiæ ſpeculum ſint, & forma. Non licet tibi vt vitia domus tuæ vltimus ſcias: ſi inſolentior ſermo coram te ſonuerit, ſi indecẽs habitus apparuerit, manus tua ſit ſuper huiuſmodi, tu vlciſcere iniuriam Dei, in vultu, in habitu, in inceſſu illorum qui tecum ſunt, nihil reſidere impudicũ, vel indecẽs patiaris &c.

Maximè autem tam in ſua perſona, quàm in miniſtris ſuis auaritiæ ſuſpicionem vitare debet, *c.cùm ab omni, de vit. & hon.cler. c.1. §.procurationes, de cenſ. in 6. cit. Conc.Trid.ſeſſ. 21.c.1. de ref.*

Hoc eodem loco non incongruè quæri poteſt, num Epiſcopus poſſit tenere familiam armatam. Et quidem cùm Eccleſiaſticus iudex habeat carcerem, & 5
poſſit infligere pœnas corporis in cauſis ad forum ipſius ſpectantibus. *c. contra idolorum. 26.q.5. c.cùm Epiſcopus. de off. ord. in 6. Abb. in c.1. eod.tit. Dec. conſ. 131. in princ. & conſ. 300. nu. 4.* Rationabiliter concludi poſſet, quod debeat habere etiam executores armatos per quos reos capere, in carcerem detrudere, & punire valeat, *c. attendendum. 17. q.4. Dec. in c. ſignificaſti, nu. 19. de off. deleg.* Tanto magis vbi haberet dominium temporale. *Abb. in cit. c. ſignificaſti, nu. fin.* Vel ad minus non poſſet illi requirenti denegare iudex Làicus ſuam familiam pro executione facienda, *c. Princeps, c. Adminiſtratores. 23.q.5.* ad hoc videri poſſunt *Anchar. in c. cum Epiſcopus, de off. ord. in 6. Dom. Franch. ib. Felin. in cit. c. ſignificaſti, de off. deleg. Oldrad. conſ. 86. Couuar. pract. q. cap. 10. Diaz. in pract. crim. c. 153.*

Quod autem ad ordinem in ipſa Viſitatione proſequenda ſeruandum attinet, 6
antequam ipſa incipiatur, præmonendi ſũt ſubditi generali per Eccleſias publicato edicto de viſitatione celebranda, tẽpusq; ipſius & locus à quo incipiendum ſit intimandus: cuius intimationis forma, vulgaris eſt Notarijs & facilis, qui volet, videri poteſt apud *Ant. Reſta. in ſuo Direct. Viſit.* Reliqua autem in viſitatione conſeruanda, quo meliori methodo explicentur, diſtinctè de locis viſitandis videamus.

ARTICVLVS II.

De Viſitatione Eccleſiæ Cathedrali.

1 *Cathedralis Eccleſia nulla exẽptione defendi põt quominus viſitetur per Epiſc.*
2 *Epiſcopus viſitando Capitulum poteſt ſibi adhibere externos iuriſperitos.*
3 *In receptione Canonici nihil poteſt accipi.*
4 *Iuramentum de illicitis non ligat.*
5 *Archidiaconus, & Scholaſticus debet eſse Doctor.*
6 *Epiſcopus in aſſignando certos ordines Canonicatibus, debet habere conſilium Capi-*

Capituli non conſenſum.
7 *Canonicus antequam promoueatur ad Ordinem ſuæ præbendæ annexum, non habet vocem in Capitulo.*
8 *Præbenda Theologalis debet inſtitui in qualibet Cathedrali.*
9 *Diſtributiones vbi ſunt ſufficientes, an poſſit pro illis detrahi tertia pars fructuum præbendarum.*
10 *Diſtributiones quomodo augeri debeant vbi ſunt tenues.*
11 *Diſtributiones quotidianæ quæ dicantur.*
12 *Diſtributiones quotidianæ non debent dari niſi intereſſentibus.*
13 *Epiſcopus obtinens præbendam Canonicalem reputatur vt alter Canonicus, & obtinet locum ſuæ promotionis.*
14 *Diſtributiones abſentium quando accreſcant præſentibus.*
15 *Diſtributiones quando debeantur abſentibus.*
16 *Diſtributiones non computantur in valore beneficij.*
17 *Diſtributiones groſſæ quæ dicantur, & an lucrentur per abſentes.*
18 *Canonicus non reſidens puniri poteſt alijs pœnis vltrà amiſſionē diſtributionū.*
19 *Priuatio beneficij ob non reſidentiam omiſſis gradibus. Conc. non tenet.*
20 *Beneficia curata vnita præbendis quomodo debeant adminiſtrari.*
21 *Epiſcopus vbi Capitulum habet ius corrigendi debet monere vt corrigat, & ſi non corrigit ipſemet poteſt corrigere.*
22 *Archidiaconus quamuis habeat iuriſdictionem actu, non poteſt tamen de vitijs carnis cognoſcere.*
23 *Canonici Cathedralis Eccl. veniunt ſub nomine dignitatis.*
24 *Clerici an poſſint conducere prædia lucri gratia.*
25 *Clericorum habitus quis ſit proprius, & quando pœnas incurrant habitum non deferentes.*
26 *Clerici quomodo teneantur ad recitandas horas Canonicas.*
27 *Capitulum an poſſit facere ſtatuta.*
28 *Epiſcopus poteſt ſtatuere vt quilibet ex Capitulo contribuat quotam pro fabrica Eccleſiæ.*
29 *Teſtatoris voluntas in legatis pijs immutari non poteſt.*
30 *Capitulum tenetur implere onera Miſſarum per anteceſſores ſuſcepta.*
31 *Miſſarum pro defunctis numerū quomodo reducere poſſit Epiſcopus, c. 4. ſeſſ. 25.*
32 *Regularium priuilegijs derogatum ne vna Miſſa valeat pro pluribus Miſſis integralibus.*

PRima itaque viſitāda eſt Eccleſia Cathedralis, *c. Romana, de cenſ. in 6.* nec 1 aliqua exēptione ſe tueri poteſt quo minus viſitetur. *Conc. Trident. c. 4. ſeſſ. 6. de ref.* quo decreto derogatum eſſe exemptioni viſitationis etiam immemorabili, teſtatur *Rot. deciſ. 744. p. 1. diuerſ.* Tanto magis ſi exemptio eſſet ſimplex, ſeu in genere non faciens mentionem de viſitatione, hæc enim non eximeret à viſitatione, vt *Socin. de viſit. lib. 6. q. 14.* Et in caſu quo exemptio valeret, adhuc Epiſcopus poſſet viſitare vti Sedis Apoſt. delegatus, *cit. Conc. ſeſſ. 7. c. 8. & ſeſſ. 24. c. 10. de ref. Scragh. deciſ. 738.*

Quare die præfixa viſitationis adueniēte, Clero comitante, cappa Pontificali ſuper Rocchetum indutus Epiſcopus, ad Eccleſiam Cathedralem deſcendere debet, ibiq; Miſſa de S. Spiritu per ipſummet Epiſcopum, ſiue eo impedito per aliquem inſigniorem Prælatum celebrata, orationibusque ad eum vſum in Pontificali Rom. præſcriptis recitatis, & ſermone de vtilitate viſitationis & cauſis viſitationis habito, ad particularem viſitationem Eccleſiæ deſcendit. *Hoſt. in ſum. de cenſ. nu. 16. verſ. & in primis.*

Et primò Ciborium, Baptiſmi fontem, Altaria, Sacriſtiam, Veſtem, appa-

ramenta,& ſuppellectilem Eccleſię, num in decenti cuſtodia teneantur, reuidere debet. Circa quæ particulares animaduerſiones videri poſſunt in *direct. Viſit. Ant. Reſte.* & nos infra de viſitatione Parochialiũ Eccleſiarum aliqua attingemus, hic ſolum ea quæ peculiaria ſunt in viſitatione Cathedralis Eccl. videamus.

2 Reuiſis itaque præmiſſis, deſcendere debet Epiſcopus ad locum in quo congregari ſolet Capitulum cum omnibus Prælatis, & Canonicis illius Eccleſiæ ad ſonum campanæ congregatis, adiuncto ſuo Notario, qui deberet eſſe Clericus, *arg. tex. c. vt iuxta, de off. ord.* & aſſumptis ſecum duobus iuriſperitis, qui poſſunt eſſe externi, & non de gremio Capituli, *arg. tex. extrauag. 1. de off. ord. comm. Conc. Trid. lo. ſup. cit. & ſeſſ. 25. c. 6. de ref.*

Tum faciet connotari per Notarium numerũ Prælatorum & Canonicorum, tum & qualitatem præbendarum & prouentuum earundem: ac deinde quærere debet quomodo Capitula ſua celebrent, quoties generalia, quoties particularia, & quo ordine, & num ad pulſum campanæ ſoleant congregari: nam hic mos in congregandis Capitulis eſt ſeruandus, *c. in cauſis, de elect.*

Inquiret ſubſequenter num in receptione, inſtallatione, ſeu in admiſſione
3 ad poſſeſſionem Canonicatuum, Præbẽdarum, vel Diſtributionum accipiāt aliquas deductiones ex fructibus beneficij, ſeu ſolutiones, donatiua, iucundos ingreſſus, & ſi quo alio nomine vocentur: hæc enim non debent exigi, *c. Iacobus, de Sim.* niſi in pios vſus conuertantur, *cit. Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 14. de ref.* quam prohibitionem innouauit poſtmodum Pius V. Conſt. ſua *incip. Durum nimis*, quam alio loco referemus.

An autem poſſet defendi conſuetudo quod pars fructuum vacantis beneficij debeatur fabricę, vel mortuo beneficiato, vel alicui alteri, videri poteſt *Nau. conſ. 1. de Sim. in antiq.* vbi reſpondet affirmatiuè *per tex. extrauag. ſuſcepti. ne ſe. vac. comm.* Sed in huiuſmodi cõſuetudine tutius eſſet habere priuilegium à Sede Apoſtolica, prout obtinuit à Leon. X. *in Conc. Lateran.* Regnum Poloniæ priuilegium, quod morientes in tribus menſibus primis anni, habeant quartam partem prouentuum eius anni, in ſecundis menſibus tribus morientes, medietatem, in tertijs tribus menſibus tres partes, in quatuor reliquis integros prouentus eius anni, habetur hoc priuilegium in Conſtitutionibus Synodi Prouincialis illius Regni.

Videre deindè debet qualia habeant 4
ſtatuta, & ne faciant recipiendos iurare de obſeruando aliqua illicita, vel Canonibus præſertim decretis Concil. Trid. contraria, talia enim iuramenta nõ obligarent. *Mantic. deciſ. 52.* & facientes iurare incurrerent pœnas Conſt. Greg. XIII. *incip. Inter Apoſtolicas*, quam alio loco referemus.

Profeſſionem fidei num exigant à recipiendis; hanc enim tenetur emittere in Capitulo quilibet aſſequutus Canonicatum, prelaturam, vel prębendã in Cathedrali, etiãſi illã prius emiſerit in manibus Epiſcopi, ſeu in manibus conferentis beneficium, *Conc. Trid. lo. cit. c. 12.*

Archidiaconus, Scholaſticus an ſint
Doctores ſeu Licentiati in Theologia, 5
vel iure Canonico, aliter enim illorum prouiſio eſſet nulla, *Conc. lo. cit. & ſeſſ. 23. c. 18. de ref.*

Inquirendum etiam eſt, an quilibet officium ſuę prębendę exerceat; & ſi non habuerit quiſque aſſignatum officium, ipſe Epiſcopus aſſignare poterit, aliquibus ordinem Presbyteratus, alijs ordinem Diaconatus, Subdiaconatus, alijs ordinem imponendo, *arg. tex. c. in Eccleſia, de inſtit.* Ita tamen vt ad minus dimidia pars Canonicatuum Pręsbyteratus ordinem adnexum habeat, niſi ſuerit loci conſuetudo, vt plures vel omnes
ſint Pręsbyteri, *Conc. Trid. cit. ſeſſ. 24. c.* 6
12. de ref. Et in hac diſtributione ordinum licet Epiſcopus teneatur requirere conſilium Capituli, illud tamen non tenetur ſequi ex allegatis ſupra alio loco, & per ea quę dicit *Archid. Io. And. in.*

Digitized by Google

in c. 1. de conſtit. in 6. Abb. in c. cùm nos, de his quæ fiunt a præl. hocque cenſuiſſe fertur S. Cong. Conc. quæ eadem Cong. reſpondit ordinem aſſignandum eſſe non perſonis, ſed Canonicatibus, ſeu præbendis, cuius reſponſi verba ſequuntur.

Congreg. Conc. cenſuit debere Epiſcopum cum Conſilio Capituli deſignare quibus Canonicatibus quiſq; ordo adnexus eſſe debeat, non quibus Canonicis, quoniam Conc. ſeſſ. 24. cap. 12. mandat ſacros ipſos ordines annecti Canonicatibus, non autem perſonis eos obtinẽtibus.

Aſſignatis autem huiuſmodi ordinum officijs, nõ teneret collatio Canonicatus facta illi qui non haberet ætatem quam ordo illi præbendæ annexus requirit, vel qui ſaltem intra annum ordinem illum ſuſcipere non poſſet. *Felin. in c. cũ adeò, de reſcrip. & in c. cum acceſſiſſent, de conſtit.* ad quod *Gemin. in c. ei cui, de præb. in 6.* vbi dicit collationem præbendæ ſacerdotalis non valere ſi fiat non habenti ætatem, ad hoc *Put. deciſ 330. lib. 1. & Conc. ſeſs. 22. c. 4. & ſeſs. 24. c. 12.*
7 *de ref.* Is etiam non poſſet habere vocem in Capitulo, antequam ordinem ſuę prębendæ adnexum ſuſceperit, & dimidia pars diſtributionum illi interim eſſet ſubtrahenda donec promoueatur. *Clem. 2. de æt. & qual.* & ſi adhuc negligeret promoueri, poſſet priuari ſuo beneficio, vt notat *gl. & Abb. in cit. Clem. num.* 3. Multò magis ille, qui non haberet ad minùs ordinem Subdiaconatus, carere deberet voce in Capitulo. *Hoſt. in c. miniſterium, de off. Archypresb. Abb. in c. in Eccleſiã. n. 5. de inſtit. & in Clem. cit. & Conc. Trid. lo. cit. ſeſs. 22. c. 4. de ref.* Neq; Capitulum ſuper hoc diſpenſare poſſet, nec Epiſcopus, vt notat *gl. in cit. Clem. v. concedatur. Abb. ib. nu. 6. Nat. conſ. 7. de Cler. non reſid.* in nõ poſſet tamen habere ſtallum in choro, domũ ſeu præbendam optare, diſtributionũ parte frui, & alijs Canonicatus iuribus, quę non dependent à voce in Capitulo, niſi obſtaret loci conſuetudo ſeu ſtatutum particulare, vt notat *gl. in cit. Clem. v. Capitulo, & v. ex tunc. Card. ib. Abb. ib. nu. 6. Gemin. in c. vn. de cler. non reſid. in 6.* Et ratio eſſe poteſt, quia de voce in Capitulo neganda non promoto ſunt expreſſa iura, vt *cit. Clem. & Conc. Trid. cit.* quæ ad non expreſſa, vt ſunt iſta quæ diximus, extendi non poſſunt, cùm ſint pœnalia. *c. Reg. odia, de Reg. iur. in 6. Bellam. deciſ. 619. Caſſad. deciſ. 5. de conſtit.*

Videndum præterea in viſitatione an obtinens præbendam Theologalem faciat functiones ſibi incumbentes, & num ſufficiens ſit ad interpretandum ſacram ſcripturam per ſe ipſum, nam ad hoc tenetur. vt *cit. Conc. ſeſs. 5. c. 1. de ref.* vbi autem non fuerit erecta præbẽda Theologalis, curare debet Epiſcopus vt erigatur ſuper præbenda proximo vacatura; & ſi non adeſſet pinguis præbenda, quæ iſti fundationi per ſe ſufficeret, augeri poſſet, & ſufficienter dotari annexione ſimplicis alicuius beneficij. *Conc. Trid. lo. cit. ſeſs. 5. c. 1. de ref.* 8

De diſtributionibus quotidianis aduertendum eſt, an aliquæ ſint, an ſint ſufficientes, & ne ſint ita tenues, vt veriſimiliter negligantur: hoc enim caſu poſſet Epiſcopus ex fructibus cuiusque dignitatis & Canonicatus præbendarum, deducere tertiam partem pro diſtributionibus quotidianis, *cit. Conc. ſeſs. 21. c. 3. de ref.* ſed circa deductionem deberet fieri diuiſio, vt proportionaliter cuiq; ex ſua tertia diſtribuatur pro rata reſidentiæ, vt *tex. Conc. cit.* & vt quiſq; recipiat integram ſuam tertiam, ſi integrè reſedit, vt ſæpius declarauit S. Cong. Conc. ſeu vt tantum amittat quantum non reſedit, & pœna extendatur ſolum ad modum delicti non vltra, ad *not. gl. in c. ſi qui Epiſcopi, 1. q. 1.* & ſi integrè reſedit, totam tertiam percipiat, nec puniatur vbi non deliquit, ad *l. ſancimus, C. de pœnis.* Eſt enim de corpore beneficij iſta tertia pars, & computatur inter fructus beneficij, nec amittitur niſi propter abſentiam, vt *Staphil. de lit. grat. ſub tit. de form. expect. §. nona forma, n. 47. Oldrad. conſ.* 118. Et differt iſta tertia ab alijs diſtributionibus quantum pœna à lucro. 9

vt deducit *Caſ. de Graſs. deciſ.* 120. Eſt
enim conſtituta merè in pœnā & odium
non reſidentium. Vndè & in locis vbi
eſſent aliæ diſtributiones ſufficientes,
nempè vbi non eſſet ſtatutum vel cõſue-
tudo, vt non reſidentes amittant aliquam
partem fructuum ſuarum præbēdarum,
debet deduci iſta tertia pars, vt *id Conc.
ſeſs.* 22. *c.* 3. *de ref.* æqualiter enim in ta-
libus quoq; Eccleſijs debetur reſidentia,
& puniri debent non reſidentes, *id. Conc.
ſeſs.* 24. *c.* 12. *de ref.* Præſuppoſita nimirū
obligatione ad reſidentiam: alioquin ſi
quis legitimè excuſaretur ab iſta obliga-
tione, vt priuilegio, vel quia haberet ex-
tra Cathedram exercitium ſuæ iuriſdi-
ctionis, adminiſtrationis, ſeu officij, ſeu
curam cui incumbere vellet, & ſimilia,
non poſſet puniri amiſſione tertiæ, dum
taliter non reſidet penes Cathedralem,
vel Collegiatam, vt *tex. Conc. cit. c.* 3. *ſeſs.*
22. *de ref.* & ſæpius declarauit S. Con-
greg. Conc.

Item diſtributiones ſi fuerint tenues
10 augeri poſsīt per ſuppreſſionem aliquo-
rum Canonicatuum eiuſdem Eccleſiæ.
Abb. in c. cum M. de conſtit. n. 1. *Rip. ib.*
de conſenſu tamen Capituli & Patrono-
rum ſi ſint de iurep. ad quod DD. *in c. no-
bis, c. dilectus, de iurep.* vel per vnionem
aliquorum beneficiorum ſimplicium ēt
extra ipſam Eccleſiam exiſtentium poſ-
ſent augeri diſtributiones, ſimiliter de
conſenſu patronorum ſi ſint patronata,
id. Conc. ſeſs. 24. *c.* 15. *de ref.* vel abſque
vnione per applicationem fructuum
ſuperabundantium alicuius Eccleſiæ,
per ea quæ tradunt DD. *in c.* 1. *de reb.
Eccl. non alien. & in c.* 1. *eo. tit. in* 6.

Dicuntur autem diſtributiones quæ
actu diſtribuuntur intereſſentibus, *vt gl.*
11 *in extrauag. vn. v. in totum. ne ſe. vac.
comm.* etiam ſi non ſoluantur dietim, ſed
poſt longum tempus, dummodò in ſolu-
tione habeatur reſpectus ad ſingulas ho-
ras ſeruitij & intereſſentiæ in choro. *A-
chil. de Graſs. deciſ.* 275. *Gemin. & alij
communiter in cit. c. vn. de cler. nō reſid.
in* 6. *Seraph. deciſ.* 1140. & non dantur
ratione præbendæ, ſed ratione intereſsē-
tiæ & miniſterij, & ſudoris perſonalis.
*Imol. in c. licet nobis, de præb. Oldrad.
conſ.* 118. *Boer. conſ.* 340. *Caſsad. deciſ.
v. de cler. non reſid.* Vndè viſitator quæ-
rere debet, quomodo in iſtis procedant
Capitulares, poteſt enim inquirere, de
fructibus malè perceptis. *Caſsad. deciſ.
6. nu.* 7. *de præb.*

Diligenter itaque Viſitator inquirere
debet, an diſtributiones huiuſmodi iux-
ta præſcriptum iuris diuidantur: nonniſi 12
enim præſentibus & intereſsentibus dari
debent, *c. vn. de cler. non reſid. in* 6. *Ge-
min. Franch. Anchar. ib. Caſsad. lo. cit.
Conc. Trid. lo. cit. c.* 12. Nec ſufficit ad-
eſse in Eccleſia dum Diuina peragūtur,
ſed oportet adeſse præſentem in choro
decantandis officijs quoad lucrandas di-
ſtributiones iſtas. Vndè non excuſaretur
Canonicus, quo minùs amittat diſtribu-
tiones, ſi abſit à choro, etiamſi adeſſet
tum in eadem Eccleſia Miſsam priuatam
ſuam celebrando. *Abb. in c. cum olim.
n.* 3. *de re iud.* & fuiſse declaratū à S. Cōg.
Conc. refert *Gonzal. ſuper.* 8. *Canc. in* 7.
§. proœm. n. 181. *& n.* 83. vbi refert eiuſ-
dem S. Cong. reſponſum de Canonicis
aſſociantibus eorū Prælatum volentē au-
dire Miſsā in alia Eccleſia, quod interim
non cenſeantur pro intereſsentibus, nec
poſſint participare diſtributiones.

Item & ratione trium menſium, qui-
bus licitum eſt abeſse Canonico à ſua
Eccleſia, non poſſunt dari diſtributiones:
vt declaraſſe eandem S. Cong. in vna *To-
letan. die* 2. *Aug.* 1584. teſtatur *Pariſ. de
reſign. lib.* 1. *q.* 10. *nu.* 65. Neque deben-
tur diſtributiones Vicario Epiſcopi, ſi
non interſit occupatus in adminiſtra-
tione iuſtitiæ, per ea quę de duobus Ca-
nonicis morantibus in ſeruitio Epiſcopi
tradit *Abb. in c. de cætero. de cler. non
reſid. Rot. deciſ.* 222. *p.* 2. *diuerſ. Nauar.
conſ.* 11. *de cler. non reſid. in antiq.* licet
ſecus ſit de Vicario Capituli ſede vacan-
te, vt *Panin. de poteſt. cap. p.* 2. *q.* 10. quia
nimirū iſte eſt propriè in ſeruitio Capi-
tuli & Eccleſiæ, non autem Vicarius Epi-
ſcopi qui cēſetur potius inſeruire Epiſco-
po ſuo quam Eccleſiæ, vt *Rot. lo. cit. Mo-
bed.*

Digitized by Google

hed.deciſ.356.alias 4.de off.Vic. Alios tñ
fructus præbendæ ſuę lucratur Vicarius
Epiſcopi in ſua abſentia.vt *DD.in cit.c.
de cetero.& in c.ad audientiam. de cler.
non reſid.* & videri poteſt *Alex Monet.
in tract.de diſtrib.quotid. p. 2. q.11. nu.
85.* qui etiam Vicarium Capituli ſede va-
cante non debere participare ex diſtri-
butionibus quotidianis in abſentia,mul-
tis probat; ad quod optimum *arg. tex. c.
cùm non deceat.de elect.in 6.* vbi abſen-
tes in negotijs Capituli, percipiunt quidē
fructus præbēdæ ſolitos, non tamen di-
ſtributiones quotidianas,niſi iuuētur lo-
ci conſuetudine, vel ſtatuto à ſuperiore
confirmato,vt *Archid.cit.c.vn.de cler.
non reſid.in 6.* vel ad minus hoc procedet
cum longè abeſſet Vicarius Capituli ab
Eccleſia,non verò cùm pœnes ipſammet
Eccleſiam exercet iuriſdictionem, & nō
intrat chorum propterea,ſicut & Procu-
rator Capituli ſi interim occupatur cal-
culandis præſentijs & ſimilia, dum alij
ſunt in choro,habetur pro præſente.
idem Monet.lo. cit.

Epiſcopus quoq; obtinens portionem
Canonicalem niſi interſit choro,non po
13 teſt lucrari diſtributiones quotidianas:
quoad omnia enim reputari tum debet
vt Canonicus, & ſedere debet inter Ca-
nonicos nō primus, ſed in loco ſuæ pro-
motionis,*c.poſtulaſtis. de conceſs. præb.
c.à collatione.iun. gl. v. prælatus. de ap-
pell.in 6.* nam vbicunq; dignitas Epiſco-
palis non confert ad actum,ſeu vbi eſt ſi-
ne iuriſdictione ſiue adminiſtratione,nō
inducit præcedentiā. *Felin.in c. ex lite-
ris.not.1.de prob.* & præceditur à mino-
ri dignitate habente ibi iuriſdictionem,
debetque ipſi reuerentiam. *Put.* & per
eum inducti.*deciſ.104.lib.3.Seraph.de-
ciſ.1058.nu.7.* Imò & iuriſdictio ſine
prælatione non ſemper dat præceden-
tiam in Collegijs: vnde & Vicarius ſiue
Epiſcopi,ſiue Capituli Sede vacante,,dū
eſt in choro ſiue alia ſeſſione Capitulari,
non præcedit alios,ſed debet ſedere in lo
co ſuæ præbendæ.*Gemin. Franch. in c. à
collatione. de appell. in 6. Menoch. de
arb. iud. lib. 2.cent.1.caſu 68.Felin. in
rub.de maior.& obed.nu.10. Sbroz lib.
2.de poteſt. Vic.* niſi iuuetur loci conſue-
tudine.vt *Nau.cōſ.2.de off.Vic.in antiq.*

Neq; debentur diſtributiones intereſ-
ſentibus per modicum tempus,omnibus
enim horis tenētur intereſſe Canonici,
& per omnes horas debet fieri compar-
titio diſtributionum. *Clem. 2. iun.gl. v.
certis horis. de ætat. & qual. Card. ib.
Nau.conſ.8.de cler. non reſid. in antiq.*

Non poteſt etiam Epiſcopus neq;Ca-
pitulum remittere amiſſionem diſtribu-
tionum,vt patet ex *tex.Conc. lo. cit.* in il-
lis verbis:*quauis colluſione aut remiſſio-
ne excluſa.* quod etiam notat *Nau.lo.cit.
conſ. 9. Menoch. de arb. iud. caſu 429.
num. 6.*

Diſtributiones autem huiuſmodi qui-
bus priuantur abſentes, accreſcere de- 14
bent præſentibus ſi ſit conſuetudo loci,
gl.in cit.Clem.2.de ætat.& qual. ſi nimi
rum ſit conſuetudo vt inter præſentes
diuidatur certa quota, puta 12. alioquin
ſi ſit ſolitum vt cuilibet intereſſenti den-
tur 3.verbi gratia,licet abſint aliqui non
debet dari amplius ,ſed cedit abſentium
ſors Eccleſiæ. *Abb.in cit. Clem. num.
fin. Card. ib. Gemin. Franch. in c. fin.
de reſcript. in 6. Mantic. deciſ. 226. &
deciſ.236.in vna Valentin. emolumen-
torum.* Quod idē tenendum eſt de diſtri-
butionibus in tertia parte fructuum præ
bendarum ex ordinatione Conc.Trid.aſ-
ſignatis.iſtæ enim diuerſæ sūt ab alijs di-
ſtributionibus ordinarijs, vt *Staphil. de
lit.grat.tit.de form.expect. nu. 47. Rot.
deciſ.270.p.2.diuerſ.* & pro parte abſen-
tiū,nō accreſcūt præſentibus, ſed debēt
conuerti in vtilitatem Eccleſiæ, vel alteri
pio loco arbitrio Ordinarij applicari.*id.
Conc.ſeſs.22.c.3.de ref.* Vbi nimirū ad-
ſunt diſtributiones aliæ præter iſtas ex
tertia parte: alioquin vbi non adeſſent,
vel eſsēt tenues, adhuc iſtę quoque ex ter
tia parte deberēt accreſcere intereſsēti-
bus.vt declaraſſe S. Cōg. Conc.teſtatur,
*Rot.deciſ.325.p.2.diuerſ.ad conciliatio-
nem.c.3.ſeſs.21.& c.3.ſeſs.22 de ref.*

In caſibus tamen qui ſequuntur,etiam
absēs lucrari poſset diſtributiones quo- 15
tidia-

tidianas. Vt ſi aliquis adeſt pro exercitio curæ animarum incumbentis ipſi Capitulo, vel qui abeſt pro negotijs Capituli. *c. ex parte. 2. de cler. non reſid. Nau. lo. cit. conſ. 10. Couar. lo. ſup. cit. nu. 8. Conc. Trid. cit. c. 3. ſeſſ. 23. §. quodſi.*

Pęnitentiarius quoque interim dum confeſſiones audit, cenſetur pro præſente in choro, nec amittit distributiones, *id. Conc. lo. cit. c. 8.*

Similiter & Theologus ſeu lector ſacrę ſcripturæ eo tempore quo legit, pro præſenti habetur, vt declaratum fuiſſe à S. Cong. Conc. coram Greg. XIII. teſtatur *Gonzal. lo. ſup. cit. nu. 180.*

Infirmus etiam infirmitate durante participare debet ex diſtributionibus quotidianis, etiamſi culpa ſua fuerit factus infirmus, *c. vn. de cler. non reſid. in 6. Franch. Gemin. ib.* Si nimirum dum eſſet ſanus, fuerit ſolitus frequentare chorum & intereſſe, ita vt lucraretur diſtributiones. *Abb. in c. de cler. ægr. nu. 6. & in c. ad audientiã. nu. 5. de cler. nõ reſid. Felin. in c. Apoſtolicæ. nu. 17. de excep.* & ſi talis ſit infirmitas, cum qua ſine periculo valetudinis non poſſet adeſſe in choro: itemque dummodo decumbat in ciuitate ſeu loco vbi ſita eſt Eccleſia. *Couar. lo. cit. d. nu. 8.*

De ſenio autem confectis, & in ſpecie de conſuetudine Eccleſiæ Compoſtellæ, in qua ſenio confecti, & qui per quadraginta annos Eccleſiæ deſeruierint, poſtmodum tanquam rude donati cenſentur ſemper pro præſentibus, participantq; ex diſtributionibus quotidianis, reſpõdit Greg. XIII. ſtatutum ſeu conſuetudinem huiuſmodi eſſe tolerandam, vt vidimus hoc reſcriptum in bona copia ex originali ſuo deſumptum.

Suſpenſo item interdicto, excommunicato iniuſtè, vel in exilium relegato, debentur diſtributiones, *Felin. lo. ſup. cit. & in c. cùm omnes, de conſtit.* Similiter & carcerato, licet propter violentam ſuſpicionem de patrato crimine fuerit carceratus, dummodo poſtmodum declaretur ipſius innocentia, ſiue primi, ſiue appellationis Iudicis decreto, & ſolutus fuerit dum eſſet liber frequentare chorum. Qua ratione Canonico expulſo à Capitulo debitas fuiſſe diſtributiones tenuit *Rot. in vna Auguſtana. 7. Feb. 1601. coram Coccino.* habetur hæc *deciſ. ſub. nu. 168. p. 4. diuerſ.* Hoc idem dicendum de vi detento, non ſolum vi de facto illata, ſed etiam probabiliter præuiſa, ſicut & de impedito quacunque neceſſitate corporis. *Ioan. Monach. Phil. Prob. Gemin. & communiter DD. in cit. c. vn. de cler. non reſid. in 6. Nau. lo. cit. ſup. conſ. 9. Couuar. lo. ſup. cit. Seraph. deciſ. 1239.*

Mortuaria quoque ſeu portiones funerales quæ pro intereſſentia anniuerſarijs mortuorum dari ſolent, cùm æquiparentur diſtributionibus quotidianis, participare debere carceratum, vult *Lap. & Gemin. lo. cit.*

In adiudicatione quoque fructuum beneficiato, qui prouiſus de beneficio non fuit admiſsus ad poſſeſſionem beneficij, & litem obtinuit, veniunt diſtributiones quotidianæ: nimirum ſi iſte beneficiatus, proteſtatus fuerit de repetendis diſtributionibus cùm non admitteretur ad poſſeſſionem beneficij, & ad intereſſentiam in Eccleſia. *Mohed. deciſ. 109. alias 6. de pręb. Put. deciſ. 233. lib. 1. Rot. deciſ. 618. p. 1. & dec. 1170. p. 3. li. 3. diuer.* licet alias diſtributiones quotidianæ non veniant regulariter appellatione fructuum. *Felin. in c. ad aures, nu 13. de reſcrip. Phil. Prob. in cit. c. vn. de Cler. non reſid. in 6. Io. Andr. ib.* Nec conſtituitur ſuper illis 16 penſio. *Felin. lo. cit.* niſi expreſſe nominetur vel ſit conſuetudo. *Mandoſ. de ſig. grat. v. penſiones, col. 8. Achil. de Graſſ. deciſ. 120. alias. 8. de penſ.* Neque debetur ex illis charitatiuum ſubſidium, *Bellenc. de charit. ſubſid. q. 76. Lap. alleg. 136.* Neque decima Papalis. *Mandoſ. lo. cit. Gemin. conſ. 85.* quos etiam allegat ad ſimile propoſitum. *Pariſ. de reſig. lib. 6. q. 2. nu. 31.* Neque contributio pro ſeminario debetur ex diſtributionibus quotidianis, vt conſuluiſſe *cit. Mandoſ. conſ. 19.* refert *Gonzal. lo. ſup. cit. ſuper 8. Reg. Canc. §. 7. proœmium. n. 170.*

Neq;

Neq; cōputantur diſtributiones quo-
tidianę in valore beneficij circa impetra
tionem, neque ſoluitur de illis annata.
*Caſſad. deciſ. 6. nu. de præb. Put. lib. 2. de-
ciſ. 455. Rot. deciſ. 134. in no. & deciſ.
406. & 765. in ant. & deciſ. 5. nu. 7. p. 2.
diuerſ.* licèt computetur tertia pars quæ
adimitur abſentibus, quia nimirum hæc
cenſetur de corpore beneficij, vt *Staphil.
de lit. grat. tit. de form. expect. nu. 47. Ol-
drad. conſ. 118. Cæſ. de Graſ. deciſ. 120.
alias 9. de præb. Rot. deciſ. 270. p. 2. diuer.*
vbi dat differentiam inter diſtributiones
& tertiam partem.

Aliæ autem diſtributiones, quæ com-
putantur inter fructus groſſos, qui nimi-
rum ſingulis annis percipiūtur nomine
17 Capituli per eius miniſtrum, & in com-
muni ponūtur, ac poſtea in fine anni ſeu
ſtatutis tēporibus diuiduntur reſidenti-
bus licet non ingrediantur Eccleſiam, &
non habito reſpectu puncturarum inter-
eſſentiæ in choro, ſed ſolius reſidentiæ
quæ eſt diuerſa ab intereſſentia, præſer-
tim vbi ratione intereſſentię dantur aliæ
diſtributiones, nō dicūtur propriè diſtri
butiones, *extrauag. cùm nonnulla. §. præ-
tereà. de præb. comm. Gemin. Arcbid.
Phil. prob. in cit. c. vn. de cler. non. reſid.
in 6. Caputaq. deciſ. 29. p. 1. Caſſad. deciſ.
vn. de cler. non reſid. Mohed. deciſ. 182.*
apud quos videre licet diſtinctiones hu-
iuſmodi diſtributionum.

Iſtæ itaq; diſtributiones quamuis non
debeant quoque dari niſi præſentibus
reſidentibus, facilius tamen dantur etiā
alijs: præſertim ex iuſta cauſa abſenti-
bus vt ſtudiorum cauſa abſenti de licen-
tia Epiſcopi, *c. relatum. c. inter quatuor.
de cler. non reſid. c. licet vobis. de præb.
Inno c. ib. Calder. conſ. 1. de cler. nō reſid.*
detracta nimirum tertia parte pro inter-
eſſentibus iuxta præſcriptum Conc.
Trid. lo. ſup. cit. vt reſpondiſſe S. Cong.
Conc. refert *Quaran. in ſum. Bull. v. reſi-
dentia.* his verbis.

*Cong. cenſuit. Canonicum abſentem
ſtudiorum cauſa percipere quidem fru-
ctus præbendæ, non autem diſtributio-
nes quotidianas: quod ſi in huiuſmodi di-
ſtributionibus omnes Capituli reditus
conſiſtant, percipere etiam diſtributiones
dempta tertia parte quæ inſeruientibus
accreſcit, nullo autem caſu debere ipsū
Canonicum percipere diſtributiones Miſ
ſis aut defunctorum anniuerſarijs appli-
catas.*

Hanc autem licentiam ad ſtudia non
poſſe concedi vltra quinquennium, nec
vltra ſuffragari conceſſam, deducitur a-
pud eundem *Quaran. eo. lo*, ad quod etiā
adducitur in declaratio. S. Cong. Conc.
Et ſi Epiſcopus denegaret licentiam iſtā
ad ſtudia ſine cauſa, poſſet adiri ſupe-
rior. *Abb. in c. relatum. de cler. nō reſid.*
Eædem diſtributiones debentur Vicario
Epiſcopi vel Capituli abſenti pro exerci-
tio officij ſui, & alijs abſentibus in ne-
gotijs Capituli, *c. cùm non deceat. de
elect. in 6.*

Similiter & duo Canonici morantes
in ſeruitio Epiſcopi diſtributiones hu-
iuſmodi percipere poſſent in abſentia. *c.
de cętero. c. ad audientiam. de cler. non
reſid. Nau. conſ. 11. eo. tit. in antiq.*

Intelligendum tamē in omnibus præ-
miſſis caſibus deberi diſtributiones iſtas
abſentibus ex cauſa, vbi talis eſſet con-
ſuetudo, alioquin ſi eſſet conſuetudo in
contrarium, non deberent dari. *Franch.
in c. 1. §. qui verò, nu. 4. de cler. non reſid.
Couar. var. reſ. lib. 3. c. 13. nu. 8. Seraph.
deciſ. 426. nu. 5.*

Non ſolùm autem ſubtractione di-
ſtributionum puniendi ſunt abſentantes 18
ſe à ſeruitio Eccleſiæ ſuæ, ſed etiam alijs
pœnis creſcente contumacia puniri poſ-
ſunt. Videlicet ſequeſtratione particu-
larium fructuum præbendæ, pro prima
cōtumacia dimidia parte fructuum, pro
ſecunda totis fructibus; tum cēſuris Ec-
cleſiaſticis, & alijs iuris remedijs ad ex-
tremum etiam priuatione ipſius benefi-
cij. *Conc. Trid. cit. ſeſs. 24. c. 12. de. ref.*
Et non ſtatim incipiendum à priuatio-
ne, ſed ſeruandi iſti gradus præſcripti à
Conc. lo. cit. quod etiam de iure antiquo
ſeruari debuit, vt *Abb. in c. ex tua, nu. 6.
de cler. non reſid.* Et debet præcedere
trina monitio, nec ſufficit vna pro tri- 19
bus.

bus. *Abb. lo. cit. Felin. in c. conſuluit. nu. 13. de off. deleg.* Et ſi ſcitur vbi moretur abſens, debet citari perſonaliter, *cit. Abb. conſ. 67. p. 1. Felin. in c. cùm contingat. de reſcrip. Rot. deciſ. 770. in antiq.* alioquin priuatio eſſet nulla. *Veral. deciſ. 114. p. 1.* Si tamẽ neſcitur vbi ſit, vel adeò longè diſtet, vt commodè perſonaliter citari non poſſit, debet citari ter diſtinctis citationibus quæ publicari debent in Eccleſia ſua; & poſt terminum earum lapſum, debet adhuc expectari ſex menſibus, *c. ex tua. cit. Abb. ib. nu. 10. & cit. conſ. 67.* vbi dicit non potuiſſe priuari Canonicos pluribus annis abſentes ex eo quod fuerint citati per edictum ſine tribus citationibus, licet fuerit vna perẽptoria, vel vna pro tribus. Vnde non teneret priuatio facta contra non reſidentem non ſeruatis iſtis gradibus, & non præmiſſa trina monitione per deducta apud *Seraph. deciſ. 27. & 1346.*

Cenſetur autem abeſſe quis etiamſi maneat in ciuitate vbi ſita eſt Eccleſia, ſed non inſeruit, nec frequentat Eccleſiam, & poteſt puniri prædictis pœnis, vt etiam declarauit S. Cong. Conc. his verbis:

An puniendi ſint, qui à ſeruitio Eccleſiæ abſunt, quãuis vbi ipſa Eccleſia conſiſtit ſint præſentes. Conc. cenſuit eſſe puniendos.

Ad reſidentiam etiam Collegiatarum Eccleſiarum Canonici tenentur, vt clarè *Conc. Trid. lo. cit. c. 12. ſeſs. 24. §. præterea*, & declarauit S. Cong. Conc. in vna *Comen. An. 1598. die 5. Iulij.* his verbis.

Cong. cenſuit Canonicos Eccleſiarum Collegiatarum etiam in oppidis non inſignibus exiſtentium teneri ad reſidentiam, niſi eſſent Collegiatæ rurales prorſus deſtructæ, aut in quibus nunquam antea ſupra hominum memoriam ſolitum eſſet reſidere, & quarum Canonicatus ea eſſent fructuum tenuitate, vt qui eos obtinuerint, nec ex eis alì poſſint, nec aliundè habeant vnde commodè viuant.

Similes declarationes eiuſdem Cong. referuntur *in deciſ. Rot. 608. & 609. p. 4. diuerſ.* Et eas communiter ſequitur Rota, vt alio loco attingemus.

Tres tamen menſes in anno licitum eſt abeſſe, tam in Cathedrali, quàm in Collegiata, niſi obſtet particularis loci conſuetudo, vel ſtatutum, quod etiam talem abſentiam prohibeat: *Conc. lo. cit.* idq; ſeruit Epiſcopo quoq; non obſtante Conſt. Vrb. VIII. præinſerta, quæ quoad iſtos tres menſes abſentiæ licitæ non derogauit Cõc. Trid. diſpoſitioni. Et hi tres menſes computari debent, ſiue ex vna abſentia, ſiue ex pluribus interpolatis, nec requiri licentiam ordinarij pro abſentia trium iſtorum menſium, ſtetus etiam declaratum à S. Cong. Conc.

Vltra tres etiam menſes abeſſe licitũ videtur cum licentia Ordinarij, quam ipſe concedere poteſt ex cauſa rationabili, *c. inter quatuor. de cler. non reſid. & c. vn. eo. tit. in 6.* cui facultati non apparet alicubi derogatum.

Inquirendum præterea Viſitatori, an aliquæ Eccleſiæ curam animarum habẽtes actu, vnitæ ſint Capitulo, vel Dignitati aut Canonicatui alicui & quomodo adminiſtrentur: & prouidendum ne ipſimet Capitulares per ordinem curam agant, ſed vt in talibus Eccleſijs curatis an- 20
nexis conſtituatur Vicarius pro exercitio curæ animarum, aſſignata ipſi congrua portione fructuum pro ſua ſuſtentatione. *cit. Conc. ſeſſ. 7. c. 7. de ref.* ad hoc *c. extirpãde. §. qui verò, de præb. Rebuff. in prax. de non promot. int. an. nu. 68.* Et conſultius eſt, vt conſtituatur Vicarius perpetuus, non rectè enim adminiſtratur cura per temporaneos quaſi mercenarios, *c. fin. 21. q. 2.* Nec liberatur ab onere curæ Collegium vel dignitas per Conſtitutionem Vicarij temporalis, cum iſte non dicatur habere curam, licet habeat exercitium curæ, ſed cura remanet penes principalem, *gl. in extrauag. execrabilis. v. temporales. Imol. in Clem. frequens. nu. 3. de exceſſ. prel. Rebuff. in cit. prax. de diſpenſ. ætat. nu. 14.* Vnde & mortuo vel excommunicato prælato ceſſat poteſtas Vicarij temporalis, licet

non

nõ ceſſet perpetuì Vicarij, vt notat *Anchar. in Clem. vn. de off. Vic. Imol. in c. extirpandæ. cit. nu.* 16. Imò & in Conſtitutione Vicarij perpetui debet apertis verbis exprimi, quod tota cura trãsferatur in Vicarium priuatiuè ad Collegium vel prælatum, alioquin adhuc cenſeretur remanere etiam penes ipſum principalem, præſertim ſi ipſe percipit fructus illius Eccleſiæ curatæ. *Vitalin. in Clem. vn. de off. Vic. à nu. 19. Card. ib. nu. 10. q. 9.* Et quidem ſi beneficium annexum curatum vnitum eſt menſæ collegij, cura ſpectat non ad ſingulos, ſed ad totum collegium. *Felin. in c. in noſtra. correl. 10. de reſcrip. Caſtad. conſ. 11. de præb. Put. deciſ. 282. lib. 1.* Si autem curatum huiuſmodi eſſet vnitũ menſæ prælati, cura reſidet penes ipſum prælatum, & etiamſi ex conſtitutione aliqua Eccleſiæ alij tenerentur gerere exercitium curæ, iſti vices gerentes non poſſunt reputari curati, ſed cura integrè reſideret in perſona prælati. *Felin. lo. cit. Anchar. in Clem. frequẽs, not. 12. de exceſſ. præl. & conſ. 59. Archid. in c. ſicut in vnaquaque. 21. q. 2.*

Non poteſt autem conſtitui Vicariatus perpetuus niſi cum authoritate Epiſcopi: eſt enim facultas authoriſabilis Epiſcopi cõmittere curã animarũ. *c. ad hæc de off. Vic. Abb. in c. extirpandæ. cit. §. qui verò. 2. num. 9.* vnde & inſtitutio talis Vicarij quoties mutatur, ſpectat ad Epiſcopum, ex præſentatione principalis, ſimiliter & priuatio: non poteſt enim amoueri niſi per Epiſcopum. *c. vn. de capel. Monach. in 6. Gem. ib. Rot. deciſ. 470. in no. vetuſt.* per omnia enim reputatur talis Vicarius perpetuus, vt rector principalis. *Clem. cit. vn. de off. Vic.* Imò & Vicarius temporalis non debet poni ad curam, præſertim ad longum tempus, niſi approbetur per Epiſcopum, licet poſſit amoueri pro libitu, cùm hoc ſit beneficium manuale. *Ant. de Butr. in cit. c. vn. de capel. Monach. in 6. Imol. ib. & in cit. c. extirpandæ. nu. 13. Seraph. deciſ. 1304.* Et poteſt Epiſcopus cogere Capitulũ vel prælatũ habentẽ annexã curam animarum ad conſtituendum ad eam Vicariũ, vel ſi non curaret cõſtituere, ipſemet Epiſcopus poſſet cõſtituere & aſſignare ipſi congruam portionem fructuũ pro ſuſtentatione. *Conc. Trid. lo. cit. c. 5. & 7.* vbi ponitur qualis debeat eſſe iſta portio; nimirum vt tertia pars fructuũ illius beneficij curati, ſeu maior aut minor arbitrio Epiſcopi, cedat pro Vicario. Quã ordinationem Conc. declarauit poſt modum, & alia neceſſaria addidit Pius V. Conſtitut. ſua vt ſequitur.

Ad exequendum. & infrà. Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia authoritate Apoſtolica hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, ac declaramus, quemadmodum etiam de ipſius Concilij mente fuiſſe colligimus, Patriarchas, Archiepiſcopos, et Epiſcopos præfatos in aſſignatione portionis ipſi Vicarijs perpetuis ex prædicto Cõcilio ipſorum Prælatorum arbitrio faciẽda, ita ſe continere & arbitrari debere, vt non maior centum, non minor quinquaginta ſcutorum in annorũ ſumma computatis omnibus, etiam incertis emolumentis, & alijs obuentionibus communiter percipi ſolitis, eis omnino aſſignetur, niſi Vicarijs temporarijs ſolitũ fuiſſet plus aſſignari, ſiue in quantitate aut quota fructuum pecuniaque numerata, fundo, ſeu alia re ſtabili portio huiuſmodi conſtituatur, cuiuſcunque valoris Parochialis Eccleſia vnita fuerit, & habita etiam ratione redituum & onerum loci, cui Parochialis ipſa vnita fuerit, ita quod portiones vltra vel infra dictas ſummas ſcutorũ cẽtum, & ſcutorũ quinquaginta hactenus aſſignatæ, vel in poſterũ forſan aſſignandæ quoad exceſſum et defectum huiuſmodi nullius roboris & momenti exiſtant, & ad ſummas prædictas reductæ, & auctæ reſpectiuè cenſeantur, niſi tamen valor annuus ipſius Parochialis vnitæ habita ratione (vt præfertur) minor ſit quiquaginta ſcutis, quo caſu portio quoque aſſignata, vel aſſignanda Vicario perpetuo, non debeat excedere ſummam annuam valoris dictæ Parochialis, ſed ſufficiat quod omnes fructus eius duntaxat atribuantur ipſi Vicario

per-

perpetuo. Et quoniam iniquum eſſet eos qui commodis priuantur, eadem onera quæ prius ſuſtinebant debere ſufferre; Volumus & ſtatuimus quod Eccleſiæ, Monaſteria, Collegia, *beneficia & pia loca huiuſmodi, in quorum Parochialibus Eccleſijs vnitis contingat Vicarias prędictas erigi, pro quantitatibus fructuū ipſis Vicarijs perpetuis aſſignatorum ad ſolutionem Quindeniorum, quam nobis & Cameræ Apoſtolicæ ſoluunt, vlterius non teneantur, ſed eis detractio fiat ad ratam certorum, quæ de fructibus dictarū Parochialium percipiuntur. Ita tamen quod Vicarij perpetui qui pro tempore deputabuntur, teneantur accipere à Sede Apoſtolica nouam prouiſionem ſuæ deputationis, & ſoluere Annatam proportione fructuum, redituum, & prouentuū certorum ſibi aſſignata, & expedire literas Apoſtolicas, nec alias ad poſſeſſionē dictarum Vicariarum perpetuarum, & ſeruitium earundem Parochialium admitti poſſint, niſi ſoluta annata, & expeditis literis Apoſtolicis nouæ prouiſionis vt præfertur, alioquin integrum quindennium ſolui debere, nec Vicarij prędicti antea tuta conſcientia fructus percipere poſſint. Volumus inſuper, & ita mandamus, quod dicti Vicarij perpetui, non ad liberam ordinariorum electionem, ſed ad nominationem illorum, in quorum Eccleſijs vnitis ponentur, cum ipſorum Ordinariorum, ſeu eorum Vicariorum præuio examine approbatione deputentur. Et ſi dictæ Parochiales vnitæ erunt Monaſterijs Regularium Mēdicantium, poſſint à ſuperioribus dictorum Monaſteriorum nominari ex ipſis mendicantibus, quos in Ordinarij præuio examine per ſe, aut eorum Vicarios faciendo, idoneos ad curam animarum exercendam inuenerint, & ita pro idoneis approbauerint, teneantur in Vicarios (ad nutum tamen ſuperiorum ſuorum amouibiles) deputare. Idemq; etiam ſeruetur in Regularibus Monachis tantum, dummodo in ea Parochiali, in qua vnus ex eis Monachis fuerit ſeruata forma prædicta Vicarius deputatus, habitent cum eo ſaltē quatuor alij ex dictis Monachis. Sicq; etc. Nulli ergo, &c.*

Dat. Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ. 1567. Kalend. Nouembris. Pontificatus noſtri anno 2.

Et hæc de curatis annexis. In non annexis autem, vt ſi quis prælatus, Canonicus obtinet beneficium curatum per ſe exiſtens, non poteſt in eo deſeruire per Vicarium perpetuum, ſed per ſe ipſum, quia eſt electa induſtria ipſius perſonæ, quo caſu non poteſt quis ſeruire per alterum, licet poſſit vti opera Vicarij temporalis ſeu capellani, qui ipſum adiuuet in exercitio curæ. *Anchar. lo. cit. in Clem. vn. de off. Vic. Imol. in c. extirpanda. cit. num.* 7. Vltra hoc autem prælatus vel Canonicus obtinens beneficium diſtinctum curatum, debet docere de diſpenſatione: curatum enim beneficium cum Canonicatu Cathedralis Eccleſiæ eſt omninò incompatibile, nec poteſt retineri vtrumque ſine diſpenſatione vel plura incompatibilia. *Conc. lo. cit. ſeſſ. 24. c. 17. de ref.* vnde & compelli poſſet plura incompatibilia obtinens vt de diſpenſatione doceat *id. Conc. ſeſſ. 7. c. 5. de ref. c. ordinarij. de off. ord. in 6. DD. ib. Abb. in c. cùm noſtris, de conceſ. præb. in fin. Gemin. in c. ordinarij. gl. 1. de off. in 6. Veral. deciſ. 377. p. 2.* Imò ordinarius non inquirens de diſpenſatione ſuper pluralitate incompatibilium, incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto. *extrauag. fin. de off. ord. comm.*

Præcipuè autem elaborandum eſt viſitatori, vt de morum & vitæ honeſtate Clericorum ſe bene informet, propriè enim hoc conuenit viſitationi, *c. irrefragabili, de off. ord. Seraph. deciſ.* 475. Vnde ſi qua Eccleſiaſticis inſtitutis contraria inuenerit corrigere debet. Vel ſi ius corrigendi exceſſus Capitularium aliquo iure vel conſuetudine etiam poſt Conc. Trid. fuerit pœnes Capitulum, debet ſaltem monere Capitulum, vt corrigenda corrigat & præfigere terminum correctioni; & ſi intra terminum aſſignatum Capitulum non corrige-

rigeret, poſſet ipſemet Epiſcopus corrigere. *c. irrefragabili. cit.* poteſt enim Epiſcopus ſupplere negligentiam Capituli hoc caſu, & alterius cuiuſuis inferioris habentis iuriſdictionem in ipſius Diœceſi. *Abb. in eo. c. irrefragabili. à num. 1.*

Et circa morum honeſtatem vltra ea quæ de perſona Epiſcopi ſupra retulimus, quæ etiā inferioribus Clericis adaptari poſſunt, vt patet ex *tex. Conc.* ſupra relato; à ſacris Canonibus ordinatum eſt quoque, vt Clerici ebrietates vitent, tabernas ne frequentent, aleas, taxillos ne ludant, negotiationes, artes mechanicas, ſæculariaq; negotia ne exerceant: mulieribus ne cohabitent, quæ enumerantur apud *Hoſt. in ſum. de vit. & hon. cler. nu. 2.* Et de concubinarijs quidem videndum eſt decretu n *Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 14. de ref.* vbi tales ſi poſt primam monitionem non reſipuerint, tertia parte prouentuum, & ſi adhuc non reſipuerint, totis fructibus & ſuſpenſione, & ſi nec tunc ſe correxerint priuatione beneficiorum, & demum ſi intermiſſum conſortium mulierum inhoneſtarum repetierint, excommunicationis, ſi verò beneficia non habuerint, carceris, ſuſpenſionis, inhabilitatis ad obtinenda beneficia, & alijs pœnis arbitrarijs puniri decreuit, nulla appellatione obſtante. Et quidem ſummariè & ſine figura iudicij cauſas carnalitatis iudicari voluit, nec
22 aliqua ratione pertinere ad Archidiaconum vel alios ius viſitationis habentes, ſed ad ſolum Epiſcopum, Epiſcopi verò ipſi tali vitio obnoxij a Synodo Prouinciali moneri debent, & ſi non reſipuerint ipſo facto incurrunt ſuſpenſionem, & ſi adhuc perſeuerent, debent deferri ad Sedem Apoſt. vt *id. Conc. ib.*

Et hæc vitia tantò magis in Canonicis Cathedralis Eccleſiæ euitari debent, cū illi ſint norma totius Cleri, & Senatus Diœceſis, & faciunt vnum corpus cum Epiſcopo, *Abb. in c. nouit de his quæ fi. à præl.* & ſunt membra Epiſcopi, appellanturque fratres Epiſcopi. *Abb. lo. cit. n. 3. Fuſc. de viſit. lib. 1. c. 15. n. 2. Achil. de Graſ. deciſ. 57. aliàs 1. de off. ord.* Et veniunt appellatione dignitatis Canonici Cathedralis Eccleſiæ ſublata ſignifi- 23 catione. *Veral. deciſ. 84. par. 1. Achil. de Graſ. deciſ. 17. ſeu 1. de reſcript. Pariſ. de reſig. lib. 2. q. 1. nu. 103.* vt & Capituli appellatione ſoli Capitulares & Canonici comprehenduntur. *Abb. in c. ſcriptum. nu. 4. de elect. Rot. deciſ. 411. nu. 6. p. 1. diuerſ.* Vnde viſitator diligenter inquirere debet an aliquis circa præmiſſa culpabilis inueniatur.

Præterea adminiſtrationes ſeu procurationes bonorum ſæcularium ſuſcipere non debent. *c. credo. 11. q. 3.* Neque teſtamentorum tuitionem, *c. Epiſcopus 88. diſt.* Nec aduocati cauſarum, neuè fideiuſſores pro aliquo fiant. *c. te quidē 11. q. 1. iun. gl. v. ne fideiuſſor.* quæ limitat vt Clericus fideiubere poſſit pro Eccleſia ſua, vel ſi ſubueniendum ſit alicui in caſu grauis neceſſitatis, tunc enim ex pietate Chriſtiana recuſare non poſſet. *c. non ſatis. diſt. 86.*

Prædia quoque conducere non debent, vt colant cauſa lucri. *c. fin. 86. diſt. c. ſecundum ne Cler. vel Monach.* Si tamen aliquis egeret, poſſet conducere ab Eccleſia ſeu alijs Clericis ex ſententia *Innoc. in c. ſecundum. cit.* licitum eſt enim Clerico pauperi aliqua negotiatione honeſta victum ſibi quærere, *c. Clericus victum 91. diſt. Abb. in c. Clerici. 2. nu. 3. de vit. & hon. cler.*

Ad vitæ honeſtatem pertinet, quod Clerici iubentur deferre habitum & tōſuram clericalem. *cit. c. clerici. 2. de vit. & hon. cler. Clē. 2. eo. Tit Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 6. de ref.* Nouiſſimè autem pœnas grauiores ſanciuit contra clericos non deferentes habitum *Six. V. Conſt. ſua de anno 1589. die 5. Ianuarij* vt ſequitur.

Cum Sacroſanctum, & infra. Hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione præcipimus & mandamus omnibus, & quibuſcunq; Clericis, non ſolùm in ſacris, ſed etiam in alijs minoribus ordinibus conſtitutis, & Clericali tantum tonſura inſignitis, & nedum beneficia Eccleſiaſtica qualiacunq; etiam ſimplicia nunc &

*& pro tempore obtinentibus & in illis
vel ad ea ius habentibus, verùm etiam
penſiones ſuper quibuſuis fructibus, redi-
tibus, aut prouentibus quarumuis Pa-
triarchalium, Primatialiũ, Metropoli-
tanarũ, Cathedralium, & aliarum qua-
rumcunque Eccleſiarum ſeu Abbatia-
lium, Capitularium, & Conuentalium
menſarum, nec nõ Monaſteriorum, Præ-
poſiturarum, Prioratuum, Præceptoria-
rum, Hoſpitalium, Canonicatuum, Præ-
bendarum, Dignitatum, Perſonatum,
Adminiſtrationum, Officiorum, & be-
neficiorum quorũcumque Eccleſiaſtico-
rum ſæcularium, & quorumuis ordinum
Regularium, ſeu illorum diſtributioni-
bus quotidianis, ac iuribus, emolumen-
tis, & obuentionibus vniuerſis ſibi re-
ſeruatas, aut fructus ipſos, prædia, aùt bo
na Eccleſiaſtica loco penſionum ſibi aſ-
ſignatos, vel aſſignata, ex quacunque cõ-
ceſſione ſeu diſpenſatione Apoſtolica
percipientibus, etiam coniugatis, præſer-
tim ſi ijdem Clerici coniugati iuxta
Conſtit. piæ memor. Bonif. PP. VIII. præ
deceſſoris noſtri in Conc. Trid. innouata
priuilegijs Clericalibus vti velint, tam
in Rom. Curia degentibus, quam extra
eam vbilibet gentium, & locorum con-
ſtitutis, vt ipſi & eorum quilibet, quan-
tumuis exempti exiſtant, & quouis pri-
uilegio vel immunitate gaudeant, qua-
cunque dilatione aut tergiuerſatione
poſtpoſita, debeant omninò qui in vrbe
præſentes fuerint intra quindecim dies,
qui verò citra montes, intra quatuor
menſes, qui denique vltra montes conſti-
tuti ſunt, intra octo menſes à die publi-
cationis præſentium literarum in Rom.
Cur. faciendæ, tonſuram & habitum Cle
ricalem, veſtes ſcilicet talares, aut mi-
lites infra dicendi quibus penſiones aut
fructus aliaue bona Eccleſiaſtica reſer-
uata ſint, ſuæ militiæ conuenientem qua
cunque remota excuſatione aſſumere,
& iugiter deferre. In futurum autem nõ
niſi actu Clericis in habitu Clericali, &
tonſura, & militibus infra dicendis in
militari incedentibus, ſuæ militiæ pro-
pria aut quacunque Eccleſiaſtica etiam
ſimplicia beneficia reſpectiuè conferan-
tur, aut commendentur, aut pẽſiones fru
ctusuè aut bona Eccleſ. reſeruentur, alio-
quin ipſos & ipſorum quemlibet, qui
quoad geſtandum habitum Clericalem
& militarem ſupradictum lapſo huiuſ-
modi tempore eorum vnicuique vt ſupra
dictum eſt præfixo, noſtris huiuſmodi præ
cepto & mandato, nunc & in poſterum
perpetuis futuris temporibus cum effectu
non obediuerint, præter alias pœnas, con-
tra eos inflictas, etiam quibuſcunque di-
gnitatibus, adminiſtrationibus, officijs, Ca
nonic. & præbendis, ac beneficijs etiam
ſimplicibus & præſtimonijs per eorum
quemlibet in titulum, commendam vel
alias pro tempore obtentis, nec non pen-
ſionibus & fructibus, ac prædijs, boniſq;
Eccleſiaſticis huiuſmodi quocunq; modo
eis reſeruatis, vel reſeruandis, omniq; iu-
re ſibi in eis, vel ad ea quomodolibet cõ-
petenti, harum ſerie ex certa noſtra ſcië
tia, deq; Apoſtolicæ poteſtatis plenitu-
dine priuamus, ac ſine vlla alia monitio
ne, citatione, iudicis decreto, aut mini-
ſterio ipſo facto priuatos declaramus, ac
tam beneficia ipſa per priuationem hu-
iuſmodi vacare, liberè alijs conferri poſ
ſe, quàm etiam penſiones caſſatas extin-
ctas eſſe, & fore, ac fructuum & aliarũ
rerum reſeruationes ceſſare, & quem-
quam vlterius ad illorum ſolutionem
minimè teneri, & ob non ſolutionem cẽ
ſuras & pœnas aliquas incurrere non poſ
ſe, nec debere decernimus: ipſasq; dignita
tes, perſonatus, adminiſtrationes, officia,
nec non Canonicatus & præbendas, &
beneficia ſic pro tempore vacantia, col-
lationi, prouiſioni, & diſpoſitioni noſtræ
& Romani Pontif. pro tempore exiſten-
tis perpetuo reſeruamus. Statuentes ſic
in præmiſſis vniuerſis & ſingulis p quoſ-
cunq; iudices, & Commiſſarios etiam
cauſarum Pallatij Apoſtolici Audito-
res, & S. R. E. Cardinales, ſublata eis, &
eorum cuilibet quamuis aliter iudican-
di & interpretandi facultate, in quauis
cauſa & inſtantia iudicari & definiri
debere, Nec non irritum & inane quic-
quid ſecus ſuper his à quoquam quauis
aucto-*

auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit, attentari. Cęterum milites quarumuis militiarum ſub regula aliqua approbata Canonicè inſtitutarum, vel alios Rom. Curię Officiales qui non vti Clerici, ſed potiùs tanquam milites iuxta priuilegia & diſpẽſationes Apoſtolicas eis in genere vel in ſpecie per nos aut prędeceſſores noſtros nominatim conceſſa, & ſub felicis recordationis Pij Papę V. prędeceſſoris noſtri conſtitutione quę incipit. Sacroſanct. *&c. huiuſmodi priuilegiorum forſan reuocatoria minimè cõprehenſa, beneficia militiæ quam profeſſi ſunt regularia obtinent, ſeu penſiones ſuper quibuſuis fructibus, redditibus & prouentibus, Eccleſiaſticis, etiam prędictarum Eccleſiarum, & beneficiorum ſæcularium aut fructus ipſos ſibi reſeruatos percipiunt, aut obtinebunt, vel percipient in futurum, ſiue Clericali charactere inſigniti ſint, ſiue non ſint; qui verò Clerici ſunt, etiamſi ab initio tempore reſeruationis penſionum ſeu fructuum huiuſmodi regularem habitum nondum ſuſceperint, nec militijs officiorum Romanæ Curiæ adſcripti fuerint, ſed ob factas eorum cuiq; reſeruationes, ante vel poſt publicationem præſentis conſtitutionis milites effecti extiterint, ſub præcepto, & mandato præfatis de habitu & tonſura Cleri deferendis, nolumus comprehendi; ſed ijs permittimus, vt regulari habitu militiæ quam profeſſi ſunt conuenienti, vel ſi ipſi milites Rom. Cur. Officiales fuerint, qui penſiones aut fructus aliaue prædia aut bona Eccleſiaſtica ex diſpenſatione ſeu priuilegio Apoſtolico percipiant, habitu militari ſupraſcripto abſq; alicuius cenſuræ, vel pęnæ Eccleſiaſticæ incurſu licitè vti valeant, & nihilominus tam beneficia ſua militiæ regularia retineant, quàm etiam penſiones ſuper Eccleſiarum & beneficiorum prædictorum etiam ſæcularium fructibus, ſeu bona vel fructus præfatos ſibi pro tẽpore reſeruatos percipiant. Non obſtantibus, &c.*

Quæ Conſt. fuit poſteà ab eodẽ Pont. moderata, & declarata alia ſua Conſtit. anni eiuſdem prid. Kal. Febr. vt ſequitur.

Paſtoralis. & infra. Omnibus & quibuſcũq; Clericis, tam in Rom. Curia quã extra eam vbilibet gentium & locorum conſtitutis, qui penſiones, fructus, aut prædia vel bona Eccleſiaſtica ſibi in vna vel pluribus vicibus reſeruata & conceſſa, ſummã ſeu valorem annuum ſexaginta Ducat. auri de Camera, inſimul non excedentes, ſeu excedẽtia percipiunt, aut percipient in futurum. Ac præterea noſtris familiaribus nobis in quibuſdam inferioribus miniſterijs, quales ſunt, qui à pedibus ſeu paraphrenarij, menſæ diſpoſitores, aut credentiarij, aut diſpenſatores, vulgo dicuntur, & alijs ſimilibus ſeruitijs actu miniſtrantibus, quiq; in futurum inſeruient, necnon quibuſuis noſtrorum familiarium infirmorũ, actu nobis in Palatio noſtro Apoſtolico inſeruientiũ familiaribus, continuis cõmenſalibus præſentibus & futuris, qui penſiones aut fructus bonaue Eccleſiaſtica loco penſionũ, vſq; ad quamcunque ſummam & valorem nunc percipiunt, aut in poſterum pro tempore percipient, ac ipſi & eorũ quilibet in habitu, & tonſura Clericali incedere minimè teneantur, ſed laicali habitu impunè & licitè vti poſſint, quo ſua munia promptius expeditiuſq; obire valeant, nec pęnis in eadem conſtitutione inflictis ſubiaceant, authoritate Apoſtolica tenore præſentium de ſpeciali gratia concedimus & indulgemus. Reliquis autem noſtris, aut perſonarum nobis inſeruientium familiaribus continuis cõmenſalibus, omnibuſq; & ſingulis alijs tam Clericis quã militibus beneficia, fructuũ vel bonorum Eccleſiaſticorũ reſeruationes, ac penſiones obtinentibus, aut in ipſis beneficijs, vel ad ea ius habentibus, in vrbe præſentibus, tẽpus quindecim dierum in dicta Conſtitutione præfixũ, necdum elapſum ad alios quindecim dies à fine dicto primi termini computãdos extendimus, & prorogamus. Ac demũ militibus tam militiarum Canonicè inſtitutarũ, quã Romanæ Curiæ Officialibus, qui iuxta præfatam noſtram Conſtitutionem in militari habitu incedere tenen-

tur, vt veſtibus communibus, cum inſignibus tamen Crucis, aut Numiſmatis ſuæ militiæ proprijs vti valeant, atque hac ratione ipſius Conſtit. præcepto, plenè ſatisfacere cenſeantur, pariter indulgemus. Eos vero Clericos aut milites, quibus penſiones aut fructus, bonauè, aut prædia Eccleſiaſtica ad quamcunque ſummã reſeruata aut reſeruari conceſſa ſunt, vel poſthac reſeruabuntur non aliter ad gerendum huiuſmodi habitum teneri volumus, niſi poſtquam penſiones, fructus, aut alia præfata cum effectu exigere aut percipere cœperint, vel per eos ſteterit, quominus exigant, vel percipiant. Decernentes, &c.

Quis autem habitus proprius ſit Clericorũ, nullibi determinatur, vt teſtatur *gl. fin. in Clem. 1. de elect. Abb. ib. nu. fin.* niſi quod nimia breuitas reprobatur, *cit. c. Clerici 2. de vi. & hon. Cler.* Quare honeſtas veſtium Clericalium ponderabitur ex conſuetudine & vſu cuiuſq; regionis. *c. ſi quis virorum. 30. diſt. iun. gl. v. veſte. Abb. in cit. c. Clerici, nu. 18. Card. in Clem. 2. de vi. & hon. Cler. Couar. prac. qu. c. 31. n. 8. Lopez ad Diaz. pract. crim. c. 77.* videlicet ne ſint communes cum illis quibus laici & militares in illa regione vtuntur *gl. cit. & alia gl. in c. Cler. cit. v. deauratis.*

Prohibitus eſt tamen aliquorum vſus expreſsè. Vt primò veſtes viridis, & rubei coloris prohibitæ ſunt, *c. Clerici cit.* Cardinalibus tantum Rom. Eccl. ab Innoc. IV. ſub Cõc. Lugdunen. de an. 1240. conceſſus fuit galeri & purpuræ vſus; vt teſtatur Platina in vita illius Pontificis. *Sarn. in reg. de annal. c. 47.*

Virgulatæ item veſtes ſeu variatæ, & coloribus, ſericeæ fulgidæ, & claræ Clericis prohibentur. *21. qu. 4. per totum.* Item fræna, ſellæ, pectoralia, calcaria deaurata, fibulæ, corrigiæ auri vel argẽti ornatum habentes. Item & annulli, niſi quibus ratione dignitatis eſt conceſſum. *Clem. cit. Greg. Toloſ. partit. lib. 4. tit. 8. c. 2.* Arma item deferre, vnguentis ſeu odoramentis inungi, barbam vel comam nutrire prohibentur Clerici, *c. Clerici, 23. diſt.* Sed debent verticem capitis in modum ſphæræ radere, *c. prohibete. diſt. cit. ad hoc gl. in Clem. cit. v. & tonſura.*

Regulariter autem circa cultum corporis ſeruari debet à Clero, vt illius habitus neq; ſit vilis nimium, neq; delicioſus, ſed mediocris ſublato exceſſu ſæculari, & retenta dignitate ſtatus Eccleſiaſtici: nã vt Diuus Hieronymus ad Euſtochium de virginitate ait: neque affectatæ ſordes, neque exquiſitæ deliciæ conueniunt.

Excuſaretur tamen Clericus ab habitu decenti, ſi propter aliquod veriſimile periculum transformari cogeretur, vel ſi propter paupertatem decenter veſtiri non poſſet, *c. Clerici cit.* Neq; incurreret pœnas præinſertæ Conſt. Six. V. videlicet priuationis beneficij, vel amiſſionis priuilegij fori, ſi vna vice non deferret habitũ decentem: nam ad incurrendam hanc pœnam requiritur perſeuerantia, & vt ex tali habitus indecentis vſu communiter exiſtimetur laicus, vt notat *Proſper. Farinac. in pract. crim. tit. de inquiſ. q. 8. nu. 68.* ſicut etiã non dicitur quis calumniator, aleator, eo quod exercuerit iſtos actus aliquibus vicibus, ſed tum demum ſi tranſierit in vſum frequentem, & ſit periculum ſcandali. *Abb. in cit. c. Clerici. Bart. in proœm. ff. nu. 10. Nau. in man. c. 27. nu. 249.* in alijs autem indecentijs habitus non expreſſis in dicta Conſtit. Six. V. vt in illis quas enumerauimus ex *cit. c. Clerici.* ad incurrendas pœnas iuris vltra frequentationem actus, requiritur præcedens monitio: vnde non amittit priuilegium fori Clericus tractans negotia ſæcularia, niſi monitus non deſiſtat. *c. Clerici. ne Cler. vel mon. Abb. ib. & in cit. c. Clerici, de vit. & hon. cler. nu. 9.* Et monitio fieri debet ab Ordinario ſeu iuriſdictionem habente, alioquin non afficeret. *Anchar. in Clem. fin. in fine, de ſtat. monach.*

Ad morum honeſtatem ſpectat, vt Canonici cõpoſito ad deuotionem habitu, nõ vana & prophana intermiſcentes colloquia Diuinis interſint, & ad chorũ tempeſtiuè conueniant, nec ſine rationabili

cauſa

cauſa ante finita officia exeant; & pſal-
lant horas Canonicas debito tempore,
prout tenentur *Clem.* 1. *de celebr. Miſſ.*
Abb. ib. nu. fin. De quibus omnibus in-
formari debet Viſitator, & defectus quos
inuenerit corrigere pro modo culpæ:
præſertim ſi pœna amiſsionis diſtribu-
tionum quotidianarum contemnatur. Et
quidem circa decantationem horarũ in
choro, diuerſimodi pro diuerſitate par-
ticularium locorum, & diuerſæ pœnæ
contra negligentes habentur, nec certa
regula de illis tradi poteſt: ſed obligatio
recitandi has Horas, ſiue in choro, ſiue
extra chorum communis eſt omnibus,
16 de qua *Sot. de iuſt. & iur. lib.* 10. *q.* 5. *art.*
6. *Henriq. in ſum. lib.* 13. *de excom. c.* 13.
Tolet. in ſum. lib. 2. *c.* 12. *Nau. de orat.*
c. 7. *nu.* 31. *Diaz in pract. crim. c.* 56. quo-
rum omnium doctrina fundatur in Ca-
nonibus & conſuetudine in Eccleſia Ca-
tholica ab ipſis initijs recepta & ſanctè
continuata: ſed nouiſsimè Pius V. in in-
nouationem Conſt. Conc. Lateranen. cir-
ca obligationem recitandi Horas Cano-
nicas editæ, ordinauit etiam plura ſalu-
bria, & pœnas contra non recitantes ſan-
ciuit Conſtit. ſua, quæ quia frequens ad
vſum, hic appoſita ſequitur.

Ex proximo Lateranen. Concilio pia, & ſalubris ſanctio emanauit, vt quicunque habens beneficium Eccleſiaſticum cũ cura & ſine cura, ſi poſt ſex menſes quã illud obtinuerit diuinum officium legitimo ceſſante impedimento non dixerit beneficiorum ſuorum fructus, pro rata omiſſionis officij & temporis, ſuos non faciat, ſed eos tanquam iniuſtè perceptos, in fabricas ipſorum beneficiorum vel pauperum eleemoſynas erogare teneatur. Verumtamen multorum animi ſuſpenſione tenentur, cuiuſmodi rata prædicta ratio ſit habenda. Nos huic rei euidentius atque expreſſius prouidere volentes, ſtatuimus vt qui horas omnes Canonicas vno vel pluribus diebus intermiſerit, omnes beneficij ſeu beneficiorum ſuorũ fructus, qui illi, vel illis diebus reſponderent, ſi quotidiè diuiderentur: qui vero matutinum tantum, dimidiam, qui cęteras omnes horas aliam, dimidiam, qui harum ſingulas, ſextam partem fructus eiuſdem diei amittat, tametſi aliquis choro addictus non recitans, omnibus horis Canonicis cum alijs præſens adſit, fructuſq; & diſtributiones fortè aliter aſſignatas, ſola præſentia iuxta ſtatuta, conſuetudinem fundationem, vel alias ſibi lucrifeciſſe prætendat. Is etiam præter fructuum & diſtributionum amiſſionem, item ille qui primis ſex menſibus officium non dixerit, niſi legitimum impedimentum ipſum excuſauerit, graue peccatum intelligat ſe admiſiſſe. Declarantes præſtimonia, præſtimoniales portiones, & qualiacunq; alia beneficia, etiã nullum omninò ſeruitium habentia obtinentes, cum prædictis pariter contineri. At quicunq; penſiones, fructus, aut alias res Eccl. vt Clericus percipit, eum modo prædicto ad dicendum officium paruum Beatæ Mariæ Virginis decernimus obligatum, & penſionum, fructuum, rerumq; ipſarum amiſſioni obnoxium. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum ſtatuti, declarationis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotẽtis Dei, ac Beatorũ Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, An. Incarnationis Dominicæ 1571. *duodecimo Kalend. Octobr. Pont. noſtri anno ſexto.*

Circa bona ſtabilia communia Capituli & particularia præbendarum, inquirendum eſt quomodo gubernentur: alienatio Canonibus prohibita ne aliqua ſit facta; limites fundorum & iura quomodo defendãtur. Ne locentur Iudæis, pręſertim bona in quibus exercetur iuriſdictio temporalis in ſubditos, *c. nulla,* 56. *diſt.* nam locans Iudęis, etiam laicus, deberet excommunicari, *c. conſtituit,* 17. *q.* 4. Neq; debent locari bona Eccleſiaſtica alicui alteri vltra triennium. *extrauag. ambitioſæ, de re. Eccl. alien. comm.* neq; anticipatis ſolutionibus. *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 11. *de ref.*

Si non fuerit in pręterito obſeruatum,

poſſet Viſitator ordinare, vt certis temporibus aliqui ex Capitulo deputentur, qui bona omnia tam communia quàm particularium reuideant, & ex eorum relatione Capitulum quæ viderit corrigenda vel reparanda illis quibus incumbit ſub pœnis iniungat.

Oeconomum an habeant, & rationes redituum an ſingulis annis, & quo ordine ab ipſo exigant videri debet. *c. quoniam, 16. q. 7.*

Domus etiam Canonicales, ne locentur laicis, vel ne mulieribus concedantur ad habitandum prohiberi debet: præſertim ſi ſitæ ſint propè Eccleſiam, ſeu non vltrà quadraginta paſſus ab Eccleſia. *c. nulla, 12. q. 1. c. ſicut antiquitus, 17. q. 4.*

Priuilegia, ſcripturæ, libri fundationũ, ſeu actorũ Eccleſiæ, quo ordine teneantur & cuſtodiantur quæri debet: & vt archiuium ſeparatum pro illorum cuſtodia prouideatur, ordinari poteſt.

Statuta & ordinationes, ſi quas habet Capitulum, Viſitator reuidere debet; & cogere poteſt vt ſibi exhibeantur, vt aduertat ne ſint aliqua Canonibus contraria, vel in derogationẽ iuris ſuperiorum. *Bart. in l. ſub prætextu, ff. de extraord. crim. Bald. in l. omnes populi, ff. de iuſt. &*
27 *iur.* Et ſi quæ inuenerit irrationabilia, vel decretis Conc. Trid. aut Canonibus cõtraria, illa caſſare & annullare poteſt, tantò magis ſi fuerint ſancita ſine aſſenſu Epiſcopi, cum Capitulum nil poſſit ſtatuere ſine Epiſcopo, *c. cùm cõſuetudinis, de conſuet. Abb. ib. nu. 1. Innoc. ib. Anchar. in c. Canonum ſtatuta, 8. q princ. de conſtit.* Præſertim in iis quæ ſtatũ Eccleſiæ tangunt, vel iura Epiſcopi: licet poſſint ſtatuere circa eorum res proprias, dummodo nil ſtatuant Canonibus cõtrariũ, aut in præiudicium Epiſc. *gl. & DD. in c. conſtitutionem, de verb. ſignif. in 6. Abb. in c. 1. num. 14. de his quæ ſi. à ma. par. cap.*

Videre etiam debet Viſitator, quæ cura habeatur circa neceſſitates Eccleſiæ, vt circa paramenta altarium, fabricam, & quæ ſint pro iſtis prouiſiones, & num fideliter diſpenſentur. Si autem non haberentur ſpeciales prouentus fabricæ, vel non eſſent ſufficientes, poſſet Epiſcopus cum maiori ſeu ſaniori parte Capituli, etiam contradicẽtibus aliquibus ſtatuere, vt quilibet ex Capitulo vnà cũ ipſo Epiſcopo conferat certam quotam pro fabrica, *c. fin. de his quę ſi. à ma. par. cap. Abb. ib.* apud quem videre licet, quomodo imponere poſſit Capitulum collectã Canonicis pro neceſſitatibus Eccleſiæ, vel pro ſolutione debitorum contractorum in vtilitate Eccleſiæ, & *in c. cùm omnes, de conſtit.* vbi deducit, quomodo per contradictionem vel appellationem poſſit tolli ſtatutum Capituli latum in præiudicium particularis perſonæ ex Capitulo, *& Dec. ib. lect. 2.* & quod vnus contradicere poſſit, cùm Capitulum ſtatuit quid contra priuilegia. *Abb. in c. veniẽs nu. 25. de reſcript.* & in gratioſis vt poſtulatione, coadiutoria. *DD. in c. bona, 1. de poſtul. prel.* vel ſi quis non fuerit vocatus, plus inualidat contemptus vnius quã cõtradictio pluriũ. *c. bonę, 2. de elect.* Ad extremum, inquirere debet, an legata ſi quæ relinquuntur Eccleſię, ſecundũ mentem teſtatorum diſpenſentur: immutari enim non debet voluntas teſtatoris, niſi eo modo vt eſt ordinata, commodè impleri non poſſit: & etiam tum nõ poſſet immutari, niſi per Epiſcopum de conſenſu hæredum. *Abb. in c. cùm acceſſiſſent, nu. 5. de conſtit. Dec. ib. nu. 53. Felin. in c. ſuper his, nu. 2. de accuſat. Mobed. deciſ. 124. alias 1. de iurepatr. Seraph. deciſ. 1149.*

Hinc aduertendum, vt Miſſarum vel Anniuerſariorũ obligationibus pro mortuis, ſi ad aliqua adſtricti ſunt, Capitulares ſatisfaciant: tenentur enim ad Miſſas, ad Anniuerſaria, & alia onera per anteceſſores acceptata, præſertim ſi legatum pro quo illa onera fuerunt ſuſcepta ceſſit in vtilitatẽ Eccleſiæ ipſorũ. ad hoc *Butr. in c. ſignificatum, nu. 12. de pręb. Abb. ib. nu. 7.* Et tanto magis obligarentur ad iſta onera, ſi appareret conſuetudo per eorũ anteceſſores obſeruata eadem onera adimplendi, vt fuiſſe deciſum in *Rot. in vna Pampilonen. decimoſexto Nouẽb. 1588.*

coram

coram Comitulo]. *teſtatur Genuen. in prax. c.* 56.

Et circa eadem Anniuerſarij vtiliter adhuc notari poteſt; quod ſicut Miſſarũ numerum reducere poteſt Epiſcopus ex iuſta cauſa ad minorem numerum, ſeu aliter de illis diſponere facultate ſibi cõceſſa à *Conc Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 4. *de ref.* ita & anniuerſaria reducere poſſet, ſi ſubſit parratio. ad quod emanauit reſcriptum S. Cong. Conc. relatum apud *Quaran. lo. ſup. cit. v. Miſſa*, in hęc verba:

Perilluſtri & Reuerendiſſ. vti Fratri D. Archiepiſcopo Neapolitano.

Perilluſtris, ac Reuerendiſs. D. Cùm ex libello hoc Capituli iſtius Cathedralis nomine oblato, cognitum eſset Illuſtriſs. Cardinalib. qui ſacra Trid. Conc. Decreta interpretantur, dubitari abs te; an eiuſdem Conc. Decretum ſeſs. 25. *c.* 4. *intelligatur etiam de Anniuerſarijs. Id Ampl. Tuæ ſignificandum cenſuerunt, Decretum prædictum in ſacrorum etiam Anniuerſariorum reductione locum habere, vt in margine ipſius libelli adſcriptum eſt. Quamobrem Ampl. Tua præfati Canonis facultate in caſu propoſito vti non dubitabit, & benè in Domino valebit.* Rom. die 26. Nouemb. 1583.

Philip. Boncomp. Card. S. Six.

Sed cùm poſt priores iſtius operis editiones, emanarint decreta vtiliora de modo huiuſmodi reductionis Miſſarum, ea in iſtà quarto repetita impreſſione vtiliter communi apponenda iudicauimus, vt ſequuntur.

Cùm ſæpè contingat in quibuſdam Eccleſijs, tam magnum Miſſarum celebrãdarum numerum ex varijs Defunctorũ relictis, aut piorum eleemoſynis impoſitum eſſe, vt illis pro ſingulis diebus præſcriptis nequeat ſatisfieri; & tamẽ noua onera Miſſarum in dies ſuſcipiantur; indeq; fiat, vt depereant piæ teſtantium voluntates, obſtricta benefactoribus fides violetur, Defunctorum animæ ſuffragijs priuentur, Eccleſijs debitus ſubtrahatur cultus, ac Chriſti fideles graui ſcãdalo affecti, plerumque à ſimilibus charitatis operibus detrahantur: Cumq; his malis maximum inter cætera fomentum præbeat, aut quod ij, qui Miſsas ſupra vires celebrandas ſuſcipiunt, ſperant illas breui ad pauciorem numerum à Superioribus reductum iri; aut quòd Eccleſijs, ſorte pecuniarum abſumpta, plerunq; nuda remaneant onera Miſsarum abſque vllo emolumento, aut quòd eleemoſyna pro illis celebrandis ſit adeò tenuis, vt nõ facilè inueniantur, qui velint huic ſe muneri ſubijcere, & redditus Eccleſiæ, aut Monaſterij adeò exigui, vt Sacerdotes pro neceſsaria ſua ſuſtentatione nouis ſe oneribus obſtringere compellãtur. Sacra Congregatio Card. Conc. Trid. interpretũ animaduertens, facturam ſe rem Deo gratiſſimam, charitatiq; ac Iuſtitiæ maximè conſentaneam, ſi pro viribus ſatagat, hũc teterrimum abuſum è Chriſtiana Republica conuellere, atque eradicare; Sanctiſs. D. N. Vrbani Diuina Prouidentia PP. VIII. authoritate ſibi ſpecialiter attributa, infraſcripta Decreta edidit.

Ac primò diſtrictè prohibet, atque interdicit, nè Epiſcopi in Diæceſana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla Miſsarum celebrandarum; aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fundationis, ſed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apoſtolicã Sedem recurratur, quæ, re diligenter perſpecta, id ſtatuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur; aliòquin reductiones, moderationes, & commutationes huiuſmodi, ſi quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas atque inanes decernit.

Deinde, vbi pro pluribus Miſsis etiam eiuſdem qualitatis celebrandis plura ſtipendia, quantumcunque incongrua, & exigua, ſiuè ab vna, ſiuè à pluribus perſonis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Eccleſijs, Capitulis, Collegijs, Hoſpitalibus, Societatibus, Monaſterijs, Conuentibus, Congregationibus, Domibus, ac locis pijs quibuſcunque tàm ſæcularibus, quam regularibus, Sac. Congregatio ſub obteſtatio-

ne Diuini Iudicij mandat, ac præcipit, vt abſolutè tot Miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint; ita vt alioquin ij, ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciãt; quinimò grauiter peccent, & ad reſtitutionem teneantur.

Id verò vt deinceps obſeruetur exactiùs, Sac. Congregatio eadem authoritate reuocat priuilegia, indulta omnia quibuſuis perſonis, Eccleſijs, ac locis pijs, tã ſæcularibus, quàm regularibus cuiuſcunque Ordinis, Congregationis, & Inſtituti, quamcunque ob cauſam conceſſa, quibus indulgetur, vt certarum Miſſarum, vel Anniuerſariorum celebratione, aut aliquibus collectis, ſeu orationibus, pluriũ Miſſarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat.

Ac ſimiliter, omne damnabile lucrũ ab Eccleſia remouere volens, prohibet Sacerdoti, qui Miſſam ſuſcepit celebrãdam cum certa eleemoſyna, ne eamdem Miſſam alteri, parte eiuſdẽ eleemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committat.

Prætereà, ne in Eccleſijs, in quibus onera Miſſarum in perpetuum impoſita ſunt, Sacerdotes in eis, vt par eſt, adimplendis eò tepidiores, ac ſegniores reddantur, quòd onera huiuſmodi cum nulla, aut parua ſint vtilitate coniuncta, ſtatuit, atque decernit, vt pecuniæ, ac bona mobilia Eccleſijs, Capitulis, Collegijs, Hoſpitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monaſterijs, Conuentibus, ac locis omnibus, tàm ſæcularibus, quàm regularibus, atq; illorum perſonis in futurum ſimpliciter acquirenda cum onere perpetuo Miſſarum celebrandarum, ab ijs, ad quos pertinet, ſub pœna Interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda à die realis acquiſitionis, ſtatim deponi debeant penès ædem Sacram, vel perſonam fide & facultatibus idoneam, ad effectum illa, ſeu illorum pretium quãprimùm inueſtiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expreſſa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur: ac ſi eadem bona immobilia authoritate Apoſtolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium ſub eadem pœna, vt ſupra, deponi, atque in alijs bonis ſtabilibus itidem fructiferis cum eiuſdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat.

Ad hæc Sac. Congregatio quibuſuis Capitulis, Collegijs, Societatibus, & Cõgregationibus, necnon omnibus & ſingulis Eccleſiarum, ac piorum locorum, tàm ſæcularium, quàm regularium Superioribus, vel alijs, ad quos pertinet, diſtrictè prohibet, nè in poſterùm onera perpetua ſuſcipiat Miſſarum celebrandarum; ſeculares quidem ſine Epiſcopi, vel eius generalis Vicarij, Regulares verò ſine Generalis, vel Prouincialis conſenſu, & licentia in ſcriptis, & gratis concedenda: alioquin ſecularis, qui huius prohibitionis tranſgreſſor extiterit, ab ingreſſu Eccleſiæ interdictus ſit eo ipſo; Regularis verò pœnam priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cetero obtinenda, vociſque actiuæ, ac paſſiuæ, abſque alia declaratione incurrat. Eleemoſynas verò manuales, & quotidianas pro Miſſis celebrandis ita demum ijdem accipere poſſint, ſi oneribus antea impoſitis, ita ſatisfecerint, vt noua quoq; onera ſuſcipere valeant; alioquin omninò abſtineant ab huiuſmodi eleemoſynis, etiam ſpontè oblati in futurum recipiendis, & capſulas auferant ab Eccleſijs cum inſcriptione illa: Eleemoſyna pro Miſſis, vel alia ſimili, ſub iiſdem pœnis ipſo facto incurrendis, nè fideles hac ratione fruſtrentur. Epiſcopus verò, ſeu eius Vicarius, aut Generalis, vel Prouincialis, vbi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requiſiti, in ſingulis caſibus diligenter inquirãt de ſingulis Miſſarum celebrandarum obligationibus cuiq; Eccleſiæ, Monaſterio, aut loco pio incumbentibus; nec anteà aſſenſum huiuſmodi, aut licentiam præbeant, quàm eis legitimè conſtiterit, illius Sacerdotes tam nouo oneri ſuſcipiendo, quàm antiquis iam ſuſceptis ſatisfacere poſſe; præcipuamq; rationẽ habeant, vt redditus, qui Eccleſijs, & locis pijs relinquuntur,

tur,

tur, omninò reſpondeant oneribus adiunctis, ſecundum morem cuiuſque Ciuitatis, vel Prouinciæ, intelligantque ſi in re tanti momenti deſides, aut negligentes fuerint, in Nouiſſimo die ſe huius prætermiſſi muneris rationem eſſe reddituros.

Poſtremò Illuſtriſs. Patres, non ſine graui animi dolore intelligentes mala ferè omnia, quæ regularem diſciplinã euertunt, ac præcipuè nimiam hanc facilitatem fouent in oneribus Miſſarum ſupra vires ſuſcipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare ex maiori Regulariũ numero, quam ferant redditus, & eleemoſinæ cuiuſq; Monaſterij, inhærentes Sũmorum Pontificum, ac Sac. Trid. Conc. decretis hac de re editis, Sanctiſs. D.N. authoritate præcipiunt, ac mandant omnibus, & ſingulis Generalibus, Prouincialibus, Commiſſarijs, Miniſtris, Præſidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Guardianis, Vicarijs, & quibuſcũque alijs Superioribus Monaſteriorum, Conuentuum, ac Domorum regularium bona immobilia poſſidentiũ, vel non poſſidentium, cuiuſcunque Ordinis, Congregationis, & Inſtituti exiſtentium intra fines Italiæ, & Inſularum adiacentium, vt ſingulis, ad quos pertinet, in qualibet Prouincia, adhibitis duobus, aut tribus Regularibus ſui ordinis, vel Congregationis probatioribus, & rerũ vſu peritioribus, bona immobilia, cenſus, redditus, & prouentus omnes, conſuetas itẽ eleemoſynas, & obuentiones, tàm communes Monaſteriorum, Conuentuum, & Domorum eiuſdem Prouinciæ, quàm etiã ſingularibus perſonis religioſis aſſignatas, ſeu permiſſas, in cõmunem vſũ deinceps conferendas, decem annorum immediatè præcedentium habita ratione diligenter, & maturè recognoſcant, ijs omnibus detractis, quæ reparationes, præſtationes, grandines, ſterilitates, aliaue cuiuslibet generis onera conſueuerunt abſorbere; eaq; omnia ſcripto fideliter exarata, idẽ Superior cuius intereſt, in proximo Capitulo, ſeu Congregatione generali, vel prouinciali corã tribus Iudicibus ab ipſomet Capitulo, ſeu Congregatione deligendis, proponat, qui cõputatis huiuſmodi redditibus, eleemoſynis, & obuentionibus vniuerſis, & oneribus, vt ſupra, detractis, ſedulò examinent, quot religioſi homines, connumeratis ẽt laicis, alijſq; neceſſarijs ſeruientibus, in vnoquoque Monaſterio, Conuentu, & Domo regulari, iuxta regionis, & proprij inſtituti morem, victum, veſtitum, & medicinalia in cõmuni habentes, cõpetenter valeant ſuſtentari. Tùm eorundem bonorum redditiuum, eleemoſynarum, & onerum præciſam notam ipſimet Capitulo, ſeu Congregationi exhibeant, vt in illo diligenter omnibus diſcuſſis: cuiuſque familiæ Monaſterij, Conuentus, ac Domus regularis in ſingula quaque Prouincia certus earũ tantum perſonarum numerus, Patrum capitularium voto, præfigatur. quæ redditibus, eleemoſynis, & obuentionibus, vt ſuperius, ſufficienter ali poſſint. Ne verò Superiores, qui id præſtare debent, ſeriùs aut remiſſius quam par eſt, ſuo muneri ſatisfaciant, mandat Sac. Congregatio, vt infra annum, poſt proximum Capitulum generale, vel prouinciale computandum, omnia hoc de genere capitulariter geſta, in authenticam formam redacta ad Sacram ipſam Congregationem Concilij ſinguli mittant, numerumq; familiæ, ſingulorumq; Conuentuum, Monaſteriorum, & Domorum huiuſmodi regularium, Capituli, ſeù Congregationis generalis, vel prouincialis ſententia, & authoritate præfinitum, ijdem Superiores, tam Generales, & Prouinciales omnes, quàm locales perpetuò ſeruare omninò teneantur, nec poſſint illum quoquo modo augere, etiam prætextu augmẽti redditiuum, abſque Sacræ ipſius Congregationis licentia. Superiores autem huiuſmodi, qui prædicta omnia in præfixo termino non præſtiterint, vel numerum, vt ſupra præſcriptum quouis modo augere præſũpſerint, priuationis omnium officiorum, quæ tũc temporis obtinebunt, vocisq; actiuæ, ac paſsiuæ, & ad omnia ſuæ religionis officia, & gradus inhabilitatis perpetuam pœnam eo ipſo incurrere, atque alijs etiã grauioribus à Sede Apoſtolica infligen-

dis pœnis Sacra Congregatio ſubiacere voluit, & declarauit.

Deinceps verò Monaſterium, Conuentus, Domus, Congregatio, vel Societas Religioſorum, ſeù Regularium, nullibi recipiatur, niſi præter alia ad id requiſita, in ſingulis eiuſmodi locis duodecim ſaltem Fratres, aut Monachi, ſeù Religioſi degere, & ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis, detractis omnibus, vt ſupra, detrahendis, competenter ſuſtentari valeant, ad præſcriptum decreti fel. rec. Greg. XV. hac de re editi. Alioquin Monaſteria, & loca huiuſmodi poſthac recipienda, in quibus duodecim Religioſi, vt ſupra, ſuſtentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non inhabitauerint, Ordinarij loci viſitationi, correctioni, atq; omnimodæ iuriſdictioni ſubiecta eſſe intelligantur.

Porrò, ne vllo vnquam tempore hæc in obliuionem, ſeu deſuetudinẽ abeant, Superiores locales cuiuſq; Monaſterij, Conuentus, ac Domus regularis curare, atque efficere teneatur ſub pœna priuationis Officij, vociſque actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrenda, vt in perpetuum, ſexto quoque menſe, idest feria ſecunda poſt primam Dominicam Aduentus, & feria ſexta poſt Octauam Corporis Chriſti præſentes ordinationes in publica menſa perlegantur. Omnibus tam Eccleſiaſticis perſonis, cuiuſcunque ſint ordinis, conditionis, & gradus, quàm laicis quocunque honore, ac poteſtate præditis, præſentia Decreta declarandi, vel interpretandi facultate penitùs interdicta.

Non obſtãtibus quoad ſupraſcripta omnia, & ſingula in præſentibus Decretis contenta, Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis in fauorem quarumcunq; perſonarum, atq; Ordinum tã Mendicantium quàm non Mendicantiũ, Militiarum etiam S. Ioan. Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, ad cuiuslibet alterius Inſtituti, etiam neceſſariò & in indiuiduo exprimendi, Eccleſiarum, Monaſteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Capitulorum, Hoſpitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcunque, tam ſæcularium quam regularium locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apoſtolicis, etiam Mari Magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, ſub quibuſcunque tenoribus & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, aliiſq; efficacioribus & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus Decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis ſpecialis & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita, obſeruata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habent, quibus quoad ea quæ præſentibus aduerſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, Sacra Congregatio, Sanctitatis ſuæ auctoritate, ſpecialiter & expreſsè derogat, cæteriſque contrarijs quibuſcunque.

Et ne præmiſſorum ignorantia à quoquam prætendi poſſit, voluit eadẽ Sacra Cong. vt præſentes Ordinationes in valuis Baſilicarum S. Ioan. Lateranen. & Principis Apoſtol. de Vrbe, ac in Acie campi Floræ, vt moris eſt, affixæ, omnes ad quos pertinet, ita arcent, & afficiant, ac ſi vnicuiq; perſonaliter intimatæ fuiſſent. Vtq; earundem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhibere-

beretur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Dat. Romæ die 21. Iunij, Anno 1625.

Coſmus Card. de Torres.

Anno D.N. Ieſu Chriſti, Milleſimo ſexcenteſimo vigeſimoquinto, Indictione octaua, Pontificatus autem in Chriſto Patris & D.N. Vrbani Diuina prouidētia PP. Octaui, Anno eius Tertio, die verò vigeſimaſecunda menſis Septembris, ſupraſcripta Decreta *affixa & publicata fuerunt ad valuas Baſilicarum S. Io. Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum de Vrbe, ac in acie campi Floræ, vt moris eſt, per nos Camillum Fundatum, & Fabium Emilianum Sanctiſs. D.N.PP. Curſ.*

Brandimartes Latinus Prælibati Sanctiſs. D.N.PP. ac S. Rom. & Vniuerſalis Inquiſitionis Curſor. pro Mag. DD. Curſ.

Et iterum orta dubia ſuper iiſdē Decretis eadem Sac. Coug. Conc. declarauit, vt ſequuntur:

Super primo Sacræ Cōgregationis De*creto, de celebratione Miſſarum, quo prohibetur, ne Epiſcopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in* Capitulis *Generalibus, vel aliàs quoquomodo, reducant onera vlla Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fundationis.*

Quæritur, quid ſi legatũ ſit ita tenue, vt non ſit, qui velit onus illi iniunctum ſubire, &, ſi recurrendum ſit ad Sedem Apoſtolicam pro moderatione oneris, totum, aut ferè totum inſumendum ſit pro expenſis ad id neceſſarijs?

Et quid, ſi permittatur Epiſcopo in fundatione, vt poſſit huiuſmodi onera moderari?

Secundò, ſuper ſecundo eiuſdē Congregationis Decreto, quo cauetur, vt celebrētur tot Miſſæ, quot ad rationem tributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint.

Quæritur, an verba illa, præſcripta fuerint, *intelligenda ſint de præſcriptione facta ab offerente, vel ab Ordinario?*

Tertiò, an cum Ordinarius præſcripſerit eleemoſynam congruam iuxta qualitatem loci, perſonarum, ac temporũ, Sacerdotes accipientes ſtipendiũ minus congruum, teneantur Miſſas illis ab offerēte præſcriptas celebrare?

Quartò, an Sacerdotes, qui tenentur Miſſas celebrare ratione beneficij, ſeu capellæ, legati, aus ſalarij, poſſint etiã manualem eleemoſynã, pro Miſſis votiuis, aut defunctorum recipere, & vnico Miſſæ ſacrificio vtrique oneri ſatisfacere?

Quintò, poſito, quod Teſtator relinquat, vt celebrentur pro eius anima centũ Miſſæ, abſq; vlla præſcriptione eleemoſynæ. Quæritur, an liberum ſit hæredibus, eleemoſynam ſibi benè viſam præſcribere, an verò eadem eleemoſina præſcribenda ſit ab Ordinario?

Sextò, ſuper tertio Congregationis Decreto, in quo eadem Congregatio reuocat Priuilegia, quibus indulgetur, vt certarum Miſſarum, vel anniuerſariorum celebratione, aut aliquibus collectis, ſeu orationibus, plurium Miſſarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat.

Quæritur, An verba, in futurum ſuſcipiendis, *intelligenda ſint de oneribus ſuſcipiendis poſt Priuilegium?*

Septimò, ſuper quarto eiuſdem Congregationis Decreto, quo probibetur Sacerdoti, qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum certa eleemoſyna, ne eandem Miſsã alteri, parte eiuſdem eleemoſyna ſibi retenta, celebrandam committat.

Quæritur, An permittendum ſit adminiſtratoribus Eccleſiarũ, vt retineant aliquam eleemoſynarum portionem pro expenſis manutentionis Eccleſiæ, Altarium, inſeruientium, paramentorum, luminum, vini, hoſtiæ, & ſimilium?

Octauò, An hoc Decreto habeat locũ in beneficijs, quæ conferuntur in titulũ, id eſt, An Rector Beneficij, qui poteſt per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare ſtipendium ad rationem redditum Beneficij?

Decimò, An Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemoſyna maior ſolita pro celebratione Miſſæ, debeant dare eandem integram eleemoſynam ijs, quibus Miſſas celebrandas committunt; An verò ſatis ſit, vt dent celebrantibus eleemoſynam conſuetam.

Vn-

Vndecimò, ſuper quinto eiuſdem Congregationis Decreto, quo inter cætera ſtatuitur in hæc verba (eleemoſynas verò manuales, & quotidianas pro Miſſis celebrandis) ita demum ijdem accipere poſſint, ſi oneribus antea impoſitis ita ſatisfecerint, vt noua quoq; onera obire valeant; Alioquin omninò abſtineant ab huiuſmodi eleemoſynis, etiam ſponte oblatis, in futurum recipiendis, & capſulas auferant, &c.

Quæritur, An hoc Decretum prohibeat abſolutè, quò minus accipiãt nouas eleemoſynas ij, qui acceptis non ſatisfecerunt, & quid ſi congruo tempore poſſint omnibus ſatisfacere?

Duodecimò, quid ſi offerens eleemoſynas, audito impedimento, conſentiat, vt Sacerdos Miſſam celebret cum primum poterit?

Decimotertiò, An pœnæ interdicti, & aliæ appoſitæ in eodem Decreto afficiãt tam eos, qui accipiunt eleemoſynas contra formam ibi præſcriptam, quàm eos, qui non auferunt capſulas ab Eccleſiis, vt ibidem præcipitur?

Decimoquartò, An in hoc Decreto comprehendantur illæ capſulæ, quæ apponi ſolent in Eccleſiis in die commemorationis omnium Sanctorum, & vulgò dicuntur (caſſe de Morti)?

Decimoquintò, An Adminiſtratores Eccleſiæ magnæ deuotionis, & concurſus poſſint eleemoſynas pro Miſſis celebrandis accipere, ſi iiſdem Miſſis non niſi poſt longum tempus ſatisfacere valeant, ne aliàs cultus Eccleſiæ, & deuotio, ac concurſus fidelium, vt aiunt, minuantur?

Decimoſextò, quia prohibitio dicti Decreti videtur aliquibus directa ſolis Capitulis, Collegijs, Societatibus, Congregationibus, nec non omnibus, & ſingulis Eccleſiarum, & Piorum locorum, tam ſæcularium, quàm regularium ſuperioribus, de quibus ſit expreſſa mentio, non autem priuatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur ſub clauſula generali (& alijs, ad quos pertinet) ſupplicatur pro opportuna declar.

Decimoſeptimò, ſuper ſeptimo eiuſdẽ Sacræ Congregationis Decreto, quo cauetur, vt in ſingulis Monaſterijs Religioſorum præfigatur numerus, qui ex cõſuetis redditibus, aut eleemoſynis commodè poſſit ſuſtentari:

Quæritur, An vbi hæc præfixio facta iã fuit in vim ſimilis Decreti ſan. mem. Pauli V. abſq; tamen computatione redditũm cuiuſq; Religioſi, ſit denuo facienda, nec ne?

Decimooctauò, An Nouitij, ad habitum Regularem admiſſi poſſint admitti ad profeſſionem in Monaſterijs, in quibus habita vt ſuprà præfixione numeri, commodè ali non poſſunt?

Decimonono, ſuper vltimo, quo cauetur, vt nullibi recipiantur Conuentus Regularium, niſi præter alia ad id requiſita, duodecim ſaltem Fratres in eis degere, & competenter ſuſtentari valeant, ita vt alióquin ſubſint iuriſdictioni ordinariæ.

Quæritur, an hoc decretum, quod videtur editum in Ordine ad celebrationem Miſſarum, comprehendat eas Religiones, quæ non conſueuerunt onera Miſſarum recipere, vt ſunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis IESV?

Vltimò, an idem Decretum, vbi diſponit, vt nullibi recipiantur Monaſteria, niſi &c. habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam eſt reſtrictum Decretum proximè antecedens, an verò etiam extra Italiam?

Sac. Congreg. Cardinalium Conc. Trid. Interpretum, authoritate ſibi à SS. D. N. attributa, ad ſingula dubia ſuperiùs propoſita ad hunc modum reſpondit, videlicet:

Ad primum. etſi legatum ſit adeò tenue, nihilominus pro reductione oneris, vt ſuprà, impoſiti, ab ijs ad quos pertinet, ſedem Apoſtolicam eſſe adeundam, quæ abſque vlla impenſa id ſtatuet, quod magis in Domino è re eſſe iudicauerit; verumtamen ſi in ipſa beneficij erectione expreſsè cautum fuerit, vt liceat Epiſcopo iniunctum onus reducere, ac moderari, legem hãc fundationis, quam De-

creta

creta hac de re edita non ſuſtulerunt, eſſe validam & obſeruandam.

Ad ſecundũ, eſſe intelligenda de præſcriptione facta ab eo, qui eleemoſinam tribuit, non autem ab Ordinario. Quod ſi tribuens eleemoſinam numerum Miſſarum celebrandarum non præſcripſerit, tunc tot Miſſas celebrari debere, quot præſcripſerit Ordinarius ſecundùm morem ſuæ Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Ad tertium, Teneri.

Ad quartum, Sacerdotes quibus diebus tenentur Miſſas celebrare ratione beneficij, ſeu Capellæ, legati, aut ſalarij, ſi eleemoſynas pro alijs etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem Miſſa vtrique obligationi ſatisfacere.

Ad quintum, cenſuit, vbi nullam certam eleemoſinam teſtator reliquit, eſſe ab Epiſcopo præſcribendam eleemoſinã congruam, quæ reſpondeat oneribus Miſſarum celebrãdarum, ſecundùm morem Ciuitatis vel Prouintiæ.

Ad ſextum, ita eſſe intelligenda.

Ad ſeptimum, reſpondit, permittendum non eſſe, vt Eccleſiæ ac loca pia, ſeu illorum Adminiſtratores, ex eleemoſynis Miſſarum celebrandarum vllam, vtcunque minimam portionem retineant ratione expẽſarum, quas ſubeunt in Miſſarum celebratione, niſi cum Eccleſiæ & loca ipſa alios non habent reditus quos in vſum earundem expenſarum erogare licitè poſſint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expẽſarum, quæ pro ipſomet tantùm Miſſæ ſacrificio neceſſariò ſunt ſubeundæ, & nihilominus eo etiam caſu curandum eſſe, vt ex pecunijs quæ ſuperſunt, expenſis vt ſupra deductis, abſolutè tot Miſſæ celebrentur, quot præſcriptæ fuerint ab offerentibus eleemoſynis.

Ad octauum, non habere locum, ſed ſatis eſſe, vt Rector beneficij, qui poteſt Miſſam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemoſinam congruam, ſecundùm morem Ciuitatis vel Prouinciæ, niſi in fundatione ipſius beneficij aliud cautum fuerit.

Ad decimum, debere abſolutè integram eleemoſynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem ſibi retinere poſſe.

Ad vndecimum, reſpondit, non prohibere abſolutè: Ac propterea, etſi oneribus iam ſuſceptis nõ ſatisfecerint, poſſe tamen noua etiam onera ſuſcipere Miſſarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus poſſint omnibus ſatisfacere.

Ad duodecimum, quamuis onera ſuſcepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, ſi tamen tribuens eleemoſynam, pro aliarum Miſſarum celebratione, id ſciat, & conſentiat, illæ tunc demum celebrẽtur, cùm ſuſceptis oneribus ſatisfactum fuerit, Decretum non prohibere, quo minùs eo caſu eleemoſyna accipiatur pro iiſdem Miſſis iuxta Benefactoris conſenſum celebrandis.

Ad decimumtertium, has pœnas non habere locum, niſi in ſuſcipientibus onera perpetua Miſſarum celebrandarum ſine licentia Epiſcopi, vel eius Generalis Vicarij, aut Generalis, vel Prouincialis.

Ad decimumquartum, comprehendi.

Ad decimumquintum, non poſſe, niſi de conſenſu eorum, qui eleemoſynas tribuunt, vt ſupra in reſponſione ad duodecimum.

Ad decimumſextum, comprehendi etiam priuatos Sacerdotes.

Ad decimumſeptimum, numeri præfixionem eſſe iterum faciendam, ſeruata forma vltimi Decreti hac de re editi.

Ad decimumoctauum, eſſe admittendos ad profeſſionem, ſi aliàs habiles exiſtant, ac deinde in aliquo alio Monaſterio eiuſdem Religionis eſſe collocandos, vbi commodè ali poſſint.

Ad decimumnonum, cenſuit comprehendere.

Ad vltimum, habere locum etiam extra Italiam.

Coſmus Card. de Torres.

Ex quibus patet indiſcretam reductionem Miſſarum huiuſmodi reſtringi, ad mentem Conc. Trid. quod non niſi

de

de numero Miſſarum ante ſuum tempus inducto diſponere videtur, nec loquitur, de futuris, neque de illo, qui in fundationis limine appoſitus fuit.

Vel, quod pro vna tantùm vice poſt dictum Conc. quilibet Ordinarius potuit feciſſe talem reductionem, non toties quoties liberet, vt euidentius apparet ex iſto Apoſt. reſcripto Poloniæ Epiſcopis dato ab Vrb. VIII. Papa ſuper eadem reductione, vt ſequitur:

Cùm ſicut accepimus, redditos fundationum, & legatorum antiquorũ, Eccleſijs Regni Poloniæ, à diuerſis perſonis, cũ onere certam Miſſarum quantitatem celebrandi, ſeu celebrari faciendi, relictorum, ad præſens oneri huiuſmodi adimplendo non ſufficiant, eò quod monetæ valor plurimùm auctus ſit, & præterea ob peſtem & alias Regni præfati calamitates, Sacerdotum eiuſdem Regni numerus adeò imminutus ſit, vt illi qui ſuperſunt, tot Miſſis celebrandis impares ſint. Nos in præmiſſis, quantum ab alto cõceditur, prouideri cupientes, Apoſtolica authoritate, tenore præſentium concedimus, vt vbi in dicto Regno, poſt Sacri Conc. Trid. publicationem; non fuit in aliqua Synodo facta reductio Miſſarum huiuſmodi, ea in prima Synodo, iuxta Sacri Conc. Trid. præfati formam, fieri poſſit; etiamſi illa non ſit prima Synodus celebrata poſt eiuſdem Sacri Concilij Trid. celebrationem. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ, 26. Nouemb. 1634. Pontificatus anno 12.

Item ex eiſdem Decretis conſtat, Priuilegijs quoque Regularium, de reducendo numero Miſſarum, à diuerſis Pontificibus datis derogatum eſſe; & eos teneri ad obſeruationem eorundem Decretorum.

ARTICVLVS III.

De Viſitatione Parochialis Eccleſiæ.

1 *Parochi Officium quod ſit.*
2 *Parochiarum limites debet inſtituere Epiſcopus.*
3 *Parochus tenetur prædicare verbum Dei.*
4 *Epiſcopus non poteſt prædicare in aliena Diœceſi.*
5 *Vitari quæ debeant in prædicando.*
6 *Conceptio B. Mariæ Virginis quomodo aſſerenda.*
7 *Miracula noua cùm occurrunt, quomodo examinanda & notanda.*
8 *Parochus tenetur doctrinam Chriſtianam explicare pueris.*
9 *Iudæus Medicus non poteſt curare Chriſtianos.*
10 *Parochus tenetur celebrare Miſſas, & poteſt cogi, vt habeat Capellanum.*
11 *Clericus pauper an poſſit locare operas ſpirituales.*
12 *Miſſa non poteſt celebrari in ædibus priuatis, etiam de conſenſu Epiſcopi.*
13 *Epiſcopus non niſi in propria Diœceſi poteſt vti priuilegio c. fin. de priuil. in 6.*
14 *Epiſcopus poteſt deſignare oratoria priuata, & quomodo.*
15 *Miſſæ plures in die quando celebrari poſſint.*
16 *Ritus ab Eccl. præſcripti in celebrando ſeruandi.*
17 *Ritu Græco Latinus celebrare non poteſt, nec è contra.*
18 *Miſſæ quo tempore celebrari debeant.*
19 *Miſſæ & officia Diuina debent dici iuxta ordinem Breuiarij Rom.*
20 *Criminoſi notoriè à Diuinis repellendi.*
21 *In Eccl. Regularium Miſſam audiens ſatisfacit præcepto Eccl.*
22 *Fabricam Eccleſiæ qui curare teneatur.*
23 *Feſti dies quomodo & qui ſint celebrandi.*

24 Num-

24 Nundinæ diebus feſtis prohiberi debent.
25 Reuerentia Diuinorum in quibus attendenda.
26 Superſtitio circa Diuina euitanda.
27 In viſitatione Tabernaculi SS. Euchariſtiæ quæ aduertenda.
28 Communicans pro Paſchate in Cathedrali an ſatisfaciat præcepto Eccleſiæ.
29 Parochus non excuſatur metu peſtis à cura ſuorum Parochianorum.
30 Peſtis tempore non currunt fatalia iuris.
31 Infirmus de quibus admoneri debeat.
32 Medici debitum curantis infirmum.
33 Baptiſmus miniſtrari non poteſt in domibus priuatis niſi Regum filijs.
34 Patrini ad Baptiſmum qui admittendi, & quam affinitatem contrahant.
35 Baptiſmi Sacram. in neceſſitate quomodo adminiſtrandum.
36 Nuptiarum ſolemnitates quando prohibitæ, & quæ circa illas aduertenda.
37 Parochus tenetur ad reſidentiam.
38 Parochus non poteſt abeſſe à ſua Eccl. per duos menſes niſi de licentia Epiſcopi.
39 Parochus non excuſatur à reſidentia ſeruitio Epiſcopi.
40 Coadiutor curati tenetur reſidere, licet & ipſe curatus reſidere quoque teneatur.
41 Vicariatus perpetuus venit appellatione beneficij.
42 Curatus quando excuſatur à reſidentia.
43 Parocho pauperi quomodo ſubueniendum.
44 Parochialis noua quando poſſit erigi & vnde dotari debeat.

EA quæ in precedenti titulo retulimus, non ſolum Canonicorum viſitationi, ſed etiam Parochorum & cuiuſuis ex Clero in multis applicari poſſunt. Quæ autem ſingulariter in viſitatione Parochi aduertenda ſint, ex ijs quæ propriè ad eius officium pertinent, facilè colligemus.

Spectat autem ad ipſum in primis verbi Diuini prædicatio. *Clem. dudum, §. in Eccleſijs, de ſepult. Abb. in c. officij, nu. 3. de elect.* Item Miſſarũ & officiorũ Diuinorum celebratio: Sacramentorũ videlicet Baptiſmi, Pœnitentiæ, Matrimonij, Vnctionis extremæ adminiſtratio. Hæc enim propriè ad Parochum ſpectant, & ille habere dicitur certum locum cuius populus eſt deputatus ad illius Eccleſiã, vt in illa teneatur percipere Sacraméta. *c. Eccleſias, 18. q. 1.* Vnde Parochus dicitur à partitione curæ, quia habet partitam curam certorum limitum, *Abb. in c. extirpanda, §. quia vero, 2. num. 10. de præb.* aliàs non habens certum populũ, qui de neceſſitate teneatur ab eo percipere ſacramenta, non dicitur curatus, licet quandoque adminiſtret ſacramenta. *Abb. in c. de multa, nu. 24. de præb. Dec. in c. ad aures, nu. 14. de reſcript. Rot. deciſ. 52. n. 10. p. 2. diuerſ.* Et vbi Parochiæ non haberent diſtinctum populũ, poſſet Epiſcopus diſtinguere parochias, & aſſignare vnicuiq; vbi debeat percipere Sacramenta *Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 13. de ref.* 2

1

Circa primum itaque aduertere debet Viſitator, an Parochus diebus Dominicis & Feſtis intra Miſſarum ſolemnia explicet populo Diuina eloquia, docendo neceſſaria ad ſalutem, quæuè ſequenda, quę fugienda ſint ad obtinendam vitam æternam, vt præcipit *Conc. Trid. cit. ſeſſ. 5. c. 2. de ref.* Similiter an virtutes Sacramentorum explicet dum illa miniſtrat: & ne leuia, & prophana & diſcurſus minus neceſſarios admiſceat. *id. Conc. ſeſs. 24. c. 7. de ref.* Quod ſi circa hæc Parochus culpabilis, vel inſufficiens reperiatur, poſſet Epiſcopus ex fructibus ipſius Eccleſiæ aſſignare partem congruam alteri, qui loco ipſius hoc miniſterium adimpleat, *id Conc. lo. cit. ſeſs. 5.* 3

Regulares & quoſuis alios ab Epiſcopo non approbatos in ſua Eccleſia prædicare ne permittat. *id. Conc. lo. cit.* nullus enim ne quidem Epiſcopus cum eſt in aliena Diœceſi prædicare poteſt abſque 4

Diœ-

Diœceſani licentia, vt reſpondiſſe *Clem. VIII. in vna Neapol. teſtatur Genuen. in prax. c. 58.*

Et de habenda approbatione ad prædicãdum, ac de obſeruandis vitandiſque in prædicatione, libet hic referre ordinationem Leon. X. factam in Conc. Lateran. vt ſequitur.

Supremæ Maieſtatis præſidio & infrà. Sacro approbante Cõcilio ſtatuimus & ordinamus, vt nullus tam Clericus ſæcularis, quàm cuiuſcunq; etiam mendicantium Ordinis Regularis, aut quiuis alius ad quem facultas prædicandi, tam de iure, quàm de conſuetudine vel priuilegio, aut alias pertinet, ad huiuſmodi officium exercẽdum admittatur, niſi prius per ſuperiorem ſuum reſpectiuè diligenter examinatus, (qua in re conſcientiam ipſius ſuperioris oneramus) ac morum honeſtate, ætate, doctrina, probitate, prudentia, & vitæ exemplaritate ad illud aptus & idoneus reperiatur, & hic quocũq; poſtea prędicaturus acceſſerit, de huiuſmodi examine & idoneitate ſua per literas authenticas, ſeu alias ſui examinatoris Approbatoriſq; Epiſc. & alijs locorum ordinarijs fidem legitimè faciat. Mandãtes omnibus qui hoc onus ſuſtinent, quiq; in futurum ſuſtinebunt, vt Euangelicam veritatem & ſacram ſcripturam iuxta declarationem Doctorum, quos Eccleſia vel vſus diuturnus approbauit, legendoſque hactenus recepit, & in poſterum recipiet, prædicent & explanent, nec quicquam eius proprio ſenſui contrarium, aut diſſonum adijciant. Sed illis ſemper inſiſtant, quæ ab ipſius ſacræ ſcripturæ verbis ritè ac ſanè, & præfatorum Doctorũ interpretationibus intellectis non diſcordant, tempuſq; præfixum futurorum malorum, vel Antichriſti aduentum, aut certum diem Iudicij prædicare, vel aſſerere nequaquam pręſumant, cùm Veritas dicat nõ eſſe noſtrum noſſe tempora vel momenta, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate, ipſoſq; qui hactenus ſimilia aſſerere auſi ſunt mentitos, ac eorum cauſa reliquorum etiam rectè prędicantium authoritati non modicum detractum fuiſſe cõſtat. Inhibentes omnibus & ſingulis Clericis ſæcularibus vel Regularibus præfatis, cæteriſq; cuiuſcunque ſtatus, ordinis, & conditionis exiſtant, qui hoc onus aſſument, ne de cætero in ſermonibus ſuis publicis alia quęque futura ex literis ſacris conſtanter prædicare, nec illa à Spiritu Sancto vel Diuina reuelatione ſe habuiſſe affirmare, & alienas inaneſq; diuinationes aſſeueranda aut alio quocunq; modo tractanda aſſumant. Sed ex Diuinæ vocis præcepto Euangelium omni creaturæ cum vitiorum deteſtatione, & virtutum commendatione enucleent, & declarent. Et pacem ac dilectionem mutuã à Redemptore noſtro tantoperè commendatam vbiq; fouentes, non ſcindant veſtẽ inconſutilem Chriſti, ſed ab Epiſcoporũ & Prælatorum, ac aliorum ſuperiorum, eorumque ſtatus ſcãdaloſa detractione, quos coram vulgo et Laicis non modo incautè, ſed etiam intemperanter reprehendunt & mordent, & ab eis malè geſtorũ expreſſis quandoq; nominibus aperta & manifeſta redargutione abſtineant. Deniq; Conſtitutionem fe. recor. Clementis PP. V. quæ incipit Religioſi, *quam tenore præſentium innouamus & approbamus, inuiolabiliter ab eis obſeruari debere decernimus, vt hac ratione ad vtilitatem populi prædicantes, & cum Domino lucrifacientes, talentum quod ab eo acceperunt ſuperlucrari, & eiuſdem gratiam & gloriam cõſequi mereantur. Cæterum ſi quibuſdam eorum Dominus futura quędam in Dei Eccleſia inſpiratione quapiã reuelauerit, vt per Amos Prophetam ipſe promittit, & Paulus Apoſtolus Prædicatorum Princeps, Spiritum, inquit, nolite extinguere, Prophetas nolite ſpernere, hos aliorum fabuloſorum & mendacium gregi connumerari, vel aliter impediri minimè volumus. Extinguitur nãq; ipſius gratia Spiritus, Ambroſio teſte, ſi incipientibus loqui feruor contradictione ſopiatur, & tunc Spiritui Sancto iniuria certè fieri dicitur. Et quoniam res magni momenti eſt, eo quod non de facili credẽdum ſit omni Spiritui, ſed ſint probandi ſpiritus, teſte Apoſtolo, an ex Deo*

prone-

Digitized by Google

proueniant, volumus vt lege ordinaria tales aſſertæ inſpirationes antequam publicentur, aut populo prædicentur, ex tunc Apoſtolicæ ſedis examini reſeruatæ intelligantur. Quod ſi ſine moræ periculo id fieri non valeret, aut vrgens neceſſitas aliud ſuaderet, tunc eodem ordine ſeruato, Ordinarijs loci notificetur, vt illi adhibitis ſecum tribus aut quatuor doctis & grauibus viris, & huiuſmodi negotio cum eis diligenter examinato, quãdo id expedire videbunt, (ſuper quo eorum conſcientias oneramus) licentiam cõcedere poſſint. Si qui autem cõtra præmiſſorum aliquod committere quicquã auſi fuerint, vltra pœnas contra tales à iure ſtatutas, excommunicationis etiam ſententiam, à qua non niſi à Rom. Pont. præterquàm in mortis articulo cõſtituti, abſolui poſſint, eos incurrere volumus. Et vt eorum exemplo alij attentare ſimilia minimè audeant, eis prædicationis etiam officium interdictum eſſe, perpetuo decernimus. Non obſtantibus, &c. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ, in publica ſeſſ. in Lateranen. Sacroſ. Baſilica ſolemniter celebrata. Anno Incarnat. Dom. 1516. 14. Kal. Ian. Pontific. anno 4.

6 Ad euitanda in Concionibus apud populum pertinet, quod decreuit Six. IV. *extrauag. Graue nimis, comm. de reliq. & reliq. & vener. SS.* ne quiſpiam in Concionibus de Conceptione B. V. M. in peccato originali affirmatiuè vel negatiuè diſputare auderet, alioquin contraueniens incurreret ipſo facto excommunicationem Papæ reſeruatam. Quod etiam approbauit *Cõc. Trid. ſeſſ. 5. in decreto de peccat. orig.* Et iterum Pius V. eandem prohibitionẽ reaſſumpſit *Conſt. ſua incip. Super ſpecula. de ann.* 1570. *prid. Kal. Decemb.* & pœnas auxit contra tranſgreſſores, videlicet decernendo pœnam ſuſpenſionis à Diuinis, & priuationis officiorum & dignitatum obtentarũ, tum & inhabilitatis ad eaſdem in futurũ obtinendas, ipſo facto incurrendam. Poſtmodum autem Paul V. eandem prohibitionem extẽdit ad diſputationes quaſuis publicas; & demùm Greg. XV. etiam ad priuata colloquia, & ſcripta ea omnia dilatauit, ſtatuendo ne quiſquam non ſolùm in Concionibus & diſputationibus publicis, ſed ne quidem in priuatis colloquijs aſſerere audeat Conceptionem SS. V. Mariæ in peccato originali, donec à ſede Apoſt. ſuper hoc fuerit determinatum. Conſtitut. iſtæ nouellæ Pauli V. & Greg. XV. vno contextu continentur, & ad praxim ſunt neceſſariæ, ideò ſubiunctæ ſequuntur.

Feria 3. die 24. Maij. Anno à nat. D. N. Ieſu Chriſti 1622. In Generali Cong. S. Rom. & Vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſt. in monte Quirinali, coram S. D. N. D. Gregorio Diuina prouidentia Papa XV. ac Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. S. R. E. Card. aduerſus hæreticam prauitatem Inquiſitoribus Generalibus à ſede Apoſt. ſpecialiter deputatis. Sanctiſſ. D. N. auditis votis Illuſtriſſimorum & Reuerendiſſ. DD. Card. contra hæreticam prauitatem Generalium Inquiſitorum Decretũ, aliàs editum à fel. re. Paulo V. eius prædeceſſore tenoris ſequentis.

Sanctiſſ. D. N. poſt longam & maturam diſcuſſionem, auditis votis Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. Cardinalium contra hæreticam prauitatem Generalium Inquiſitorum, re accuratè ac diligenter perpenſa, prouidè conſiderans, quod quamuis in Conſtit. fel. re. Sixti IV. ſuper Conceptione B. V. Mariæ pro ſubmouendis inter Chriſti fideles ſcandalis, rixis, & contentionibus edita, à ſancta Tridentina Synodo innouata, & deinde in alia Conſtitut. Sanctæ me. Pij V. ſuper eadem re, quas ſimiliter Sanctitas ſua innouauit, cum quibuſdam prouiſionibus & adiectionibus pœnarum, pro efficatiori earum obſeruatione, relinquatur vnicuiq; libera facultas tenendi, & etiam aſſerendi vtramq; partem, quod ſcilicet fuerit, vel non fuerit concepta cum peccato originali, dum tamẽ neutra veluti erronea aut hæretica damnetur; nihilominus ex occaſione aſſertionis affirmatiuæ in publicis Concionibus, Lectionibus, Concluſionibus & actibus publi-

tis, quod eadem Beatiſſima Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo Chriſtiano cum magna Dei offenſa ſcandala, iurgia, & diſſenſiones. Propterea volens huiuſmodi ſcandalis ex debito ſui muneris prouidere, decreuit & præcepit, ac præſentis Decreti virtute mandat, & præcipit omnibus & ſingulis, cuiuſuis ordinis & inſtituti Regularibus, & alijs quibuſcunq; tam Eccleſiaſticis quàm ſæcularibus perſonis cuiuſuis conditionis, ſtatus, gradus, ordinis aut dignitatis tam Eccleſ. quàm ſæcularis, etiamſi ſpecialis ſpecifica & indiuidua earum eſſet neceſſario mentio facienda, vt in poſterum donec articulus huiuſmodi à S. ſede fuerit diffinitus, vel per Sanct. ſuam & ſedem Apoſt. fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis Concionibus, Lectionibus, Concluſionibus, & alijs quibuſcunq; actibus publicis aſſerere quòd eadem B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali. Contra facientes autem eadem Sanctitas ſua voluit, & declarauit, ſubiacere debere, & ſubiecit cenſuris & pœnis contentis in ſupradictis Cōſtitutionibus ſuorum Prædeceſſorum, & ſua ipſo facto incurrendis. Per huiuſmodi tamen prouiſionem Sanctitas ſua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei vllum prorſus præiudicium inferre, eam relinquens in eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus de præſenti reperitur, præterquam quoad ſupra diſpoſita. Vlterius ſub eiſdem cenſuris & pœnis mandans, quod negatiuam opinionem, videlicet quod non fuerit cōcepta cum peccato originali, in prædictis publicis actibus aſſerentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, ſeu tractent. Inſuper voluit & expreſsè mandauit, vt extra hos caſus expreſſos publicorum actuum, in reliquis omnibus ſupra dictæ Conſtitut. firmæ & illæſæ remaneant, & exactè obſeruētur, perinde ac ſi præſens Decretum non emanaſset. Et ita decreuit & mandauit vbiq; inuiolabiliter obſeruari, non obſtantibus in hac parte ſupradictis Conſtitutionibus, & alijs omnibus in contrarium facientibus. Volens & decernens pro obſeruatione & executione præſentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra huiuſmodi tranſgreſsores etiam Regulares cuiuſuis ordinis & inſtituti etiam quomodolibet exemptos, & alias quaſcunq; Eccleſiaſticas & Sæculares perſonas cuiuſcunq; ſtatus, conditionis, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ quàm Sæcularis, tàm Epiſcopi et Prælati ſuperiores, alijq; Ordinarij locorum, quam Hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquiſitores procedāt, & in eos ſeuerè animaduertant, tribuēs eis & eorum cuilibet liberam facultatē & auctoritatem cōtra eoſdem transgreſſores procedendi, ac pœnis coercendi & puniēdi. Voluit demum ne præmiſſorum ignorantia à quoquam prætendi poſſit, quod præsēs decretum ſeù illius exempla ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de vrbe, & in acie campi Floræ affixa, omnes ita arctent, & afficiant, perinde ac ſi vnicunq; perſonaliter intimata fuiſsent: quodq; præſentium tranſumptis etiam impreſſis manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Hoc ſuo præſenti decreto ex eiſdem cauſis euitandi ſcandala, diſſēſiones atque diſcordias in populo Chriſtiano, quæ pari ratione oriri poſſunt, & vt accepit, in aliquibus Regionibus iam ortæ ſunt ex ſermonibus priuatis occaſione aſſertionis affirmatiuæ, extendit, & ampliauit etiā ad priuata colloquia, & ſcripta, mandans & præcipiens omnibus, & ſingulis ſupradictis, ne de cætero, donec articulus huiuſmodi à Sede Apoſtol. diffinitus, vel per Sanctitat. ſuam, & Sedem Apoſt. fuerit aliter ordinatum, neque etiam in ſermonibus, & ſcriptis priuatis audeant aſſerere, quod eadem Beatiſſ. Virgo fuerit concepta cum peccato Originali, nec de hac opinione affirmatiua aliquo modo agere, ſeu tractare, exceptis tamen quibus à S. Sede Apoſtol. fuerit

ſu-

ſuper hoc ſpecialiter indultum. Per hoc tamen ſanctitas ſua non intēdit reprobare hanc opinionem, nec ei vllum prorſus præiudicium inferre, eā relinquēs in eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, præterquam quoad in ſupradicto ſec. ret. Pauli V. & hoc ſuo decreto diſpoſita; Eademq; Sanctitas ſua voluit, & expreſſè mandauit, vt in reliquis omnibus, vbi huiuſmodi decretis non aduerſantur, Conſtit. Sixti IV. Alexandri VI. & Pij V. ac Pauli V. eius prædeceſſorum ſuper Conceptione Beatiſs. Virg. firmæ, & illibatæ remaneant, ac exactè obſeruentur, perindè, ac ſi huiuſmodi decretum non emanaſſet. Et inſuper eadē Sanctitas ſua, cum S.R.E. de Beatiſſimæ Virginis Conceptione feſtum ſolemniter, & Officium celebret omnibus & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis tam Sæcularib. quàm cuiuſuis Ordinis, & inſtituti Regularibus mandat, ac præcipit, vt in Sacroſancto Miſſæ Sacrificio, ac Diuino Officio celebrandis, tàm publicè quàm priuatim, non alio, quàm Conceptionis nomine vti debeant. Contrauenientes autem Sanctitas ſua voluit, & declarauit ſubiacere debere, & ſubiecit cenſuris, & pœnis cōtētis in ſupradictis Conſtit. ac præfato decreto ſuorum Prædeceſſ. ipſo facto incurren. Et ita decreuit, & mandauit vbique inuiolabiliter obſeruari, nō obſtantibus in hac parte Conſtit. ſuprascriptis, Decreto præfato Pauli V. conſuetudinibus etiam immemorabilibus, nec non omnibus, & ſingulis, quæ Prædeceſſores prædicti voluerunt non obſtare, ac alijs quibuſcunq; in contrarium facientibus. Volēs, & decernens pro obſeruatione, & executione præſentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra huiuſmodi tranſgreſſores etiam Regulares cuiuſuis Ordinis, & inſtituti, etiam quomodolibet exēptos, & alias quaſcunq; Eccleſiaſticas, & ſæculares perſonas, cuiuſcunq; ſtatus, conditionis, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tàm Eccleſiaſticæ, quam ſæcularis, tàm Epiſcopi, & Prælati ſuperiores, aliique Ordinarij locorum, quam Hæreticæ prauitatis, vbique locorum deputati inquiſitores procedant, & in eos ſeuerè animaduertant, tribuens eis, & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eoſdem tranſgreſſores procedendi, ac pœnis coercendi, & puniendi; voluit demum, ne præmiſſorum ignorantia à quoquam prætendi poſſit, quod præſens decretum, ſeu illius exempla ad Valuas Baſilicę Principis Apoſtol. de vrbe, & in acie campi Florę affixa omnes ita arctent, & afficiant, perindè, ac ſi vnicuique perſonaliter intimata fuiſſent; quodq; pręſentium tranſumptis etiam impreſſis manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſ. conſtitutę munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ pręſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitę, vel oſtenſę. Publicata Romę, 2. Iunij. 1622.

Andreas de Pettinis S. Rom.
& Vniuerſ. Inquiſ. Notarius.

Videre item debet Viſitator, ne aliqui abuſus irrepſerint in vſu Indulgentiarū. Conc. Trid. ſeſſ. 25. de indulg & ne publicentur niſi ex permiſſione Epiſcopi. id. Conc. ſeſſ. 21. c. fin. de ref. ipſius enim cenſuræ committuntur talia, ſicut & cauſas abſolutionis obtentæ ille examinare poteſt. id. Conc. ſeſſ. 13. c. 5. de ref. & diſpenſationes omnes ad ipſum remittuntur: & etiam gratioſè conceſſas ille poteſt reuidere, & inquirere de ſubreptitione. id. Conc. ſeſſ. 24. c. 5. de ref. Et hoc idem competit cuilibet habēti iuriſdictionem ordinariam. vnde & Abbati habēti proprium territorium cum iuriſdictione quaſi Epiſcopali debere committi diſpenſationes matrimoniales & ſimiles, declarauit S. Cong. Conc. vt teſtatur Seraph. deciſ. 1052.

De Sanctorum vtili & neceſſaria inuocatione, & ſacrarum reliquiarum veneratione iuxta Eccleſiæ Catholicæ vſum, vidēdum eſt an Parochus populum inſtruat ex præſcripto eiuſdem Conc. Trid. lo. cit. de inuocat. SS. Ad quod facit ne publicet noua miracula vel ficta, niſi prius fuerint ab Epiſcopo examinata & approbata. Epiſcopus autem caſibus huiuſmodi mi-

taculorum occurrentibus , ſingula diligenter examinare debet adhibitis Theologis,ſeu alijs peritis viris.*Conc.lo.cit.*Et præcipuè circa iſta aduertendum eſt , an caſus occurrẽs,arte vel ratione aliqua naturali euenire non potuerit : ſi enim naturaliter vel arte euenire poſſet , tolleretur præſumptio miraculi *Ab.in c.cùm marthæ.nu.7.de celeb Miſs.* Item aduertendæ ſunt in facto occurrenti circumſtantiæ miraculi propriæ , vt quod in inſtanti fiat, & quod ſit perfectum ex omni parte , & alia requiſita annotata , in *gl. mag.in c.vn. de reliq. & vener. ſanct. in 6.*ad hoc *S.Th.in 3.p.q.44. ar.3. Archid. in c.nec mirum.26.q.5. Turrecrem. in c. ſunt plures.de pœnit.diſt.3.*

Nec credendum eſt in talibus teſti ſingulari. *Archid.lo.cit.*Et interrogari debent teſtes de ſingulis circumſtantijs caſus occurrentis,& de cauſis ſcientiæ: non enim ſufficeret ſi diceret teſtis ſe ſcire quia audiuit ab alijs , etiamſi maneret in vicinia. *Abb.in c.Venerabili. de teſtibus Felin.in c.licet ex quadam. eo. tit.*

Nouiſſimè autem de modo examinãdi talia miracula emanarunt diuerſa Decreta in Curia Rom. primò Sac. Cong. Rituum vt ſequitur.

Cùm in tota Eccleſia gubernatione nihil maius,nihil ſit auguſtius Beatificatione & Canoniſatione SS. vt potè homines iam demortuos etiam cum fama ſanctitatis,& miraculorum,declarare pro ſanctis,eoſq; vt tales colendos & venerãdos decernere. Sac. Rituum Congreg. vt res hæc planè ampliſſima , atque grauiſſima ritè ſanctèq; conficiatur , prohibet omnibus & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis tam ſæcularibus quàm regularibus , etiam S.Ioan. Hieroſolymit. Societ. IESV,vel aliorum quantumuis ſpeciali nota dignorum,ne audeant ipſi per ſe , aut per alios capere informationes ſuper ſanctitate,aut miraculis alicuius defuncti , neq; vllo modo exquirere,atque obtinere ad hunc effectum extraiudiciales teſtificationes,aut ſubſcriptiones ſub pœnis arbitrio ſacræ Congreg.infligen. Quod ſi Superiori,Sacriſtę,ſeu alteri Officiali illius Eccleſiæ in qua requieſcit corpus ipſiuſmet defuncti , vel alterius etiam Eccleſiæ,fuerint reuelata aliqua miracula,ſiue prophetiæ dona,poſſint ea recipere ſub ſigillo ſecreti ab ipſis tãtùm relatoribus , in quorum gratiam cõtigiſſe narrabitur ; teneantur tamen quàmprimum commodè poterunt eadem deferre,vel obſignata tranſmittere Epiſcopo loci, cum expreſſa declaratione,quod reuelationes ſic vt ſuprà receptæ non faciant aliquem probationis gradum,etiam cuiuſuis longiſſimi temporis curſu. Quod decretum cùm fuerit ad notitiam S.D.N. Vrbani PP. VIII. deductum, Sanctitas ſua illud approbauit,ac imprimi,et vbique publicari mandauit. Die 12. Mart. 1631.

C. Card. Pius.

Forma autem tenenda ab Epiſcopis in talibus informationibus præſcripta fuit ab eadem Cong. in literis miſſiuis ad Epiſcopos coniunctis iſto decreto , prout & ad me tunc Epiſcopum Camenecenſem peruenerunt tales:

Illuſtriſſ. D. Epiſcopo Camenecen.

Illuſtriſſime Domine. Cùm quotidie magis notum fiat,quanta ſinceritate mentis,& maturitate cognitionis incipere et proſequi deceat eorum cauſas , qui diem vltimum obiere,non ſine aliqua populis relicta opinione Sanctitatis,& quàm accuratè fideliterq;in re tanti momenti adhiberi teſtes, & in examen vocari conueniat , S. Rit. Cong. facto prius verbo cum Sanctiſſimo,ne aliquis ſubrepat abuſus,iuſſit Ampl. T. hac peculiari Epiſtola fieri certiorem de ijs , quæ in adiuncto decreto continentur. Nempè vt curet,ne in poſterum vlla ex parte aduerſus illud à quopiam in tua Diœceſi aliquid committatur,ſed ab omnibus omninò inuiolabiliter obſeruetur . Et quando apud Ampl. T. ab aliquo fuerit petitũ , vt velit inquirere in ſanctitatem vitæ & miracula alicuius , qui cum prætacta fama obijſſe dicatur,(quoniã nimia plerumque procliuitas atq; celeritas occaſionem errori præbet)nõ prius generaliter ſuper vitæ ſanctitate inquiri permittat, quã particulariter de alicuius virtutis eminenti gradu ,

gradu, aut peculiari aliquo miraculo præcedat fama cõprobatio, prout prudentia T.m. git expedire videbitur. Quod per te ipſum exequi Sac. Cong. ſummopere exoptat: ſed ſi ob inualetudinem, vel ob legitimum aliud & graue impedimentum id conficere non valebis, ſuper quo conſcientiam tuã onerat eadẽ Cong. poterit Ampl. T. delegare Vicarium ſuum generalem, vel alium in dignitate Eccl. conſtitutũ, qui delegatus, ſiue ille ſit Vicarius ſiue cuiuſcunq; dignitatis, cũ alijs minimum duobus doctis viris, altero ſcilicet Magiſtro in Theologia, altero verò graduato vel licentiato in Iure Can. rem totam ita peragere debeant, vt omnes nomina ſua ſubnotent poſt ſubſcriptionem cuiuſq. Teſtis, antequam diſcedant à loco ipſius examinis. Curabit inſuper Ampl. T. vt teſtes omnes quacunq; habet, explanatè & per extenſum deponãt, nec ſe referant ad atteſtationes redditas, neque eis recitentur quæ aliàs ipſi depoſuerint. Poſtquàm verò fuerint per Ampl. T. vel per alios à te ex cauſis ſupranarratis ſubrogatos, acta completa, ſecrete retineantur, præſtito etiam iuramento à Notarijs & teſtibus, ſe nemini promulgaturos, quicquid ipſi ſcripſerint, & reſpectiuè depoſuerit, vel de quibus interrogati fuerint. De his autem actis per te, aut iuſſu tuo confectis, certiorem ſtatim reddere debebit Ampl. T Summum Pont. eaque quanto citiùs poterit authenticè trãſcripta, & ſigillo obſignata ad S. Rit. Cong. tranſmittere: Originalia verò, eodem modo conſignata, & in capſa clauſa pluribus clauibus, quæ diuerſis ad arbitrium tuũ cuſtodiendæ tradentur, in Archiuio Epiſcopali conſeruentur. Notum tamen ſit Ampl. T. neq; per hanc Epiſt. neq; per aliquid in ea propoſitum voluiſſe Summum Pont. neq; S. Rit. Cong. tribuere aut augere Iuriſdictionem ſeu facultatem, quæ aliàs Epiſcopis competere poſſet: atq; vt hæ literæ nulla in poſterum obliuione deleantur, ſed ſemper in recordatione vigeant, & tua & tuorum deinceps ſucceſſorum, dabit operam Ampl. T. vt illæ quantocitiùs tam in Curia tua Epiſcopali, quàm in Archiuio Capitulari ad perpetuam memoriam aſſeruentur, V. de. Rom. 12. Mart. 1631.

C. Card. Pius.

Alia quoq; circa venerationem Sanctorum nondum à Rom. Pont. approbatorum, ac circa examinandas de eorum ſanctitate atteſtationes edita decreta ſcitu neceſſaria, quaſi in compendium contraxit & confirmauit idem Vrb. VIII. PP. Conſt. ſua vt ſequitur.

Cæleſtis Ieruſalem ciues, &c. Alias ſi quidem Nos animaduertentes abuſus, & infrà. *Volenteſque proinde huiuſmodi abuſibus pro debito Officij Paſtoral. occurrere, re etiam cum Venerab. Fratrib. noſtris S. R. E. Card. contra hæreticam prauitatem in vniuerſa Repub. Chriſtiana generalibus Inquiſit. ab eadẽ Sede ſpecialiter deputatis communicata, & maturè cõſiderata, ac diſcuſſa, de eorundem Card. conſilio, ſub die 13. Mart. 1625. declarauimus, ſtatuimus, & decreuimus, ne quorumuis hominum cum ſanctitatis, ſeu Martyrij fama (quantacunq; illa eſſet) defunctorum imagines, aliaq; præfata, & quodcunq; aliud venerationem, et cultum præſeferens, & indicans, in oratorijs, aut locis publicis, ſeu priuatis, vel Eccleſijs, tam ſæcularibus, quàm regularibus, cuiuſcunq; Religionis, Ordinis, Inſtituti, Congregationis, aut Societatis apponerẽtur, antequam ab Apoſtolica Sede Canonizarentur, aut Beati declararentur, & (ſi quæ appoſitæ eſſent) amouerẽtur, prout eas amoueri mandauimus. Ac pariter imprimi de cætero inhibuimus libros eorundem hominum, qui ſanctitatis, ſiue Martyrij fama, vel opinione, vt præfertur, celebres è vita migrauiſſent, geſta, miracula, vel reuelationes, ſeu quæcunq; beneficia, tanquam eorum interceſſionibus à Deo accepta continentes, ſine recognitione, atque approbatione Ordinarij, qui in ijs recognoſcẽdis Theologos, alioſq, pios, ac doctos viros in conſilium adhiberet: & ne deindè fraus, aut error, aut aliquid noui, & inordinati in re tam graui committeretur, negotium inſtructũ ad Sedem Apoſtolicam tranſmitteret,*

eiuſq; reſponſum expectaret: reuelationes verò, & miracula aliaq; beneficia ſupradicta, quæ in libris horum hominum vitam, geſtaque continẽtur eatenus ſine recognitione, atq; approbatione huiuſmodi, impreſſa erant, nullo modo approbata cenſeri volumus, mandauimuſque. Ad horum hominum ſepulchra, vetuimus etiam ac inhibuimus tabellas, atque imagines ex cera, aut argento, ſeu ex alia quacũq; materia, tam pictas quàm fictas, atq; exſculptas appendi, ſeu affigi, & lãpades, ſiue alia quæcunq; lumina accendi ſine recognitione ab Ordinario omninò prout ſuprafacienda, Sediq; Apoſtolicæ referenda, ac probãda. Declarãtes quod per ſupraſcripta præiudicare in aliquo nolumus, neque intendimus ijs, qui aut per communem Eccleſiæ conſenſum, vel immemorabilem temporis curſum, aut per Patrum virorumque Sãctorum ſcripta, vel longiſſimi temporis ſcientia, ac tolerantia prefatæ Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarij celebrantur. Cumque poſtea die 2. Octobris eiuſdem anni 1625. à quibuſdam reuocari in dubiũ accepiſſemus, an tabellas, & imagines, quas in poſterũ offerri contingeret, recipere, & antea oblatas conſeruare liceret; Nos, qui tantummodo voluimus occurrendo abuſibus, qui irrepere videbantur, certiorem parare viam, ad eorũ in terris gloriam, quorum ſanctimoniam diuinæ clementię placuerit admirandis operibus illuſtrare, re prius cum eiſdem Cardinalibus communicata, de ſimili eorum conſilio declarauimus, quòd ſicut nunquam prohibuimus, nec intentionis noſtræ fuit prohibere oblationem, receptionemque tabellarum, & imaginum huiuſmodi, ita vt deinceps nulli dubitationis locus relinqueretur; ſtatuimus, & decreuimus, vt quoties ad aliquam Eccleſiam, aut Oratorium, locumuè alium publicum ſæcularem, ſeu regularem, tabellas, & imagines, aliuduè ſimile quiſpiam deferret, ac interceſſione hominum inter Sanctos, vel Beatos non adſcriptorum, quamuis cum Martyrij, aut sãctitatis fama demortuorum, optata ſe impetraſſe diceret, liceret Eccleſiaſticis perſonis Eccleſiarum, locorumuè prædictorum curæ prepoſitis, tabellas, & imagines ſiue pictas, ſiue ex quauis materia fictas, atque alia quæcunque collatæ gratiæ fidem facientia ſimul cum deferentis, aliorumq; qui conſcij fuiſſent, atteſtationibus recipere, atq; approbantibus Ordinarijs, ad quos referre ſtatim omnia tenerẽtur, in ſecreto aliquo ſeorſum ab Eccleſia loco cuſtodire, ibidemque iam amota collocare & aſſeruare, vt ſi quando Dominus talium virorum merita Beatificationis, ſeu Canonizationis honore in terris decorare voluiſſet, extarent huiuſmodi ſanctitatis qualeſcunq; probationes Apoſtolicæ Sedis iudicio tunc examinandæ. Demum vero vt eiuſmodi decreta obſeruarentur indubiè, ac omnimodam ſortirentur executionem, cum eiſdem Cardinalibus re pariter communicata, deq; eorundem conſilio præmiſſis addidimus, ſtatuimus, decreuimus, atque declarauimus, ne ex tunc deinceps quiſpiam Ordinariorum, aut ab Apoſtolica Sede ad hoc ſpecialiter delegatorum, ſuper alicuius vtriuſque ſexus cum ſanctitatis, aut Martyrij fama, vel opinione defuncti miraculis, reuelationis, alijſq; eiuſmodi ſanctitatem redolen. ex integro informationes quoquomodo reciperet, aut proceſſum inſtrueret, vel hucuſque receptas informationes, inſtructumuè proceſſum vlterius proſequeretur, niſi poſtulator prius per legitimas iuridicè ſuſceptas probationes circa perſonam eius, de cuius miraculis, reuelationibus, alijſuè rebus geſtis ſanctitatem præſeferentibus ageretur, præſcriptam in præfato noſtro decreto formam omninò ſeruatam extitiſſe docuerit; & niſi poſtea ſucceſſiuè idem Ordinarius, aut ab Apoſtolica Sede ad hoc ſpecialiter delegatus, diligenti prahabita diſquiſitione circa eandem perſonam, ſupracitato decreto nullatenus contrauentum eſſe, ritè pronunciauerit. Vtque id inuiolabiliter obſeruetur, ſtatuimus inſuper, ac decreuimus, ne tranſmiſſi ad Vrbem vndecun-

que

que huiuſmodi proceſſus, à Congregationis Sacrorum Rituum Secretario, minuſuè à Sanctæ Fidei promotore quomodolibet aperiantur, niſi prius in ipſa Sacrorũ Rituum Congregatione, alio ſeiunctim oblato authentico proceſſu, ex eo Ordinarium, aut ab Apoſtolica Sede ſpecialiter delegatum ritè, ac rectè vt præmittitur, cognouiſſe, ac pronunciaſſe prælibato decreto nequaquam cõtrarium eſſe plenè conſtiterit, ac deinde à Nobis iudicialiter aperiẽdi eos proceſſus facultas indulta fuiſſet. Inſuper longiſſimum tempus, illiuſuè immemorabilem curſum, de quo in prædicto decreto intelligi declarauimus, eſſe tempus cẽtum annorum metam excedens. Deq; his atque infraſcriptis omnibus, quæ in his decretis diſpoſita, & ordinata ſunt, aliqua ſuboriẽte difficultate, Ordinarijs locorum, et delegatis Apoſtolicis quibuslibet omnem omninò interpretandi facultatẽ ademimus; vtq; Sedem Apoſtolicam deſuper conſulerẽt, ab eaq; reſponſum expectarent, mandauimus eiſdem, & alias prout in decretis deſuper editis plenius continetur.

Quare inuiolabili decretorum prædictorum obſeruationi, quantum cum Domino poſſumus conſulere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac mera deliberatione noſtris, deq; Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, decreta prædicta, cum omnibus & ſingulis in eis contentis, tenore præſẽtium perpetuo approbamus, & cõfirmamus, illiſq; inuiolabilis Apoſtolicę firmitatis robur adijcimus, omnia que & ſingula decreta huiuſmodi ab omnibus, ad quos ſpectat, & in futurũ quomodolibet ſpectabit, obſeruari omninò præcipimus, ſub pœna nullitatis quarũcũque informationũ, proceſſuum, ac interpretationis aliter, quàm præuia ſuprascripta præcognitione inſtructorum, eorumq; admiſſionis, publicationis, aut interpretationis; ita vt earundem informationum receptiones, proceſſuumque inſtructiones, nec non eorum admiſſiones, ac publicationes, & interpretationes habeãtur pro non receptis, non inſtructis, nõ admiſſis, non publicatis, non interpretatis eorumque ampliùs ratio aliqua nullatenus alicubi vnquam haberi debeat. Decernentes, &c.

Quo circa Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs locorum Ordinarijs, necnon dilectis filijs noſtris, & Apoſtolicæ Sedis Nuncijs, ac hæreticæ prauitatis Inquiſit. vbilibet exiſtẽtibus, p Apoſtolica ſcripta mandamus, vt ſtatim atq; præſentes literæ noſtræ ad eorum, & cuiuslibet eorum notitiam peruenerint, in ſua quisq; reſpectiuè Diœceſi, vel Prouincia ſedulò peruigilet, ne ſine approbationibus prædictis imagines cum memoratis ſignis exponantur, aut miracula, reuelationes, ac beneficia prædicta publicẽtur, aliauè contra ſuperius diſpoſita fiãt: tranſgreſſores verò, ſi regulares fuerint, priuationis ſuorum officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ, nec non ſuſpenſionis à diuinis; ſi verò Clerici ſæculares, priuationis pariter ſuorũ officiorũ, ſuſpẽſionis à diuinis, & ab adminiſtratione Sacramẽtorum, exequutioneque ſuorum Ordinum reſpectiuè, alijſq; arbitrio prædictorum Ordinariorum, ſeu Inquiſitorum pro modo culpæ infligendis pęnis plectendo. Qui autem libros impreſſerint, aut imagines pinxerint, ſculpſerint, ſeu quoquo modo affixerint, vel formauerint, cæterique artifices circa præmiſſa qualitercunq; delinquentes, prædicta omnia amittant, & inſuper pecuniarijs, alijſq; etiam corporalibus pœnis iuxta criminis grauitatem, eorundem Ordinariorum, ſeu Inquiſitorum, arbitrio afficiantur. Contradictores quoslibet & rebelles, ac præmiſſis non parentes, per ſententias, cenſuras, & pęnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia, omni & quacunque appellatione, recurſu, & reclamatione remotis compeſcendo, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus, &c. Datum Romæ, die 5. Iulij 1634. Pont. Vndecimo.

Videndũ prætęrea quomodo ſe gerat Parochus circa doctrinam Chriſtianam & fidei rudimenta ſingulis diebus Dominicis

nicis & Feſtis pueris explicanda, iuxta ordinationem *cit. Conc. ſeſſ. 24. c. 4. de ref.* Et ad huius præclari inſtituti meliorem exequutionem, emanauit quoque Pij V. Conſt. quam non debet ignorare Parochus, & eſt vt ſequitur.

Ex debito Paſtoralis Officij, & infrà. *Cupientes igitur tam pio tamq; laudabili operi viribus totis fauere, & animas lucrifacere Creatori, ex certa noſtra ſcientia vniuerſos & ſingulos Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, cæteroſq; Eccleſiarum Prælatos, & locorum quorūcunq; Ordinarios, vbilibet conſtitutos, præſentes & futuros rogamus, & hortamur, attentè eis ac eorum in ſpiritualibus & temporalibus Vicarijs ſeu Officialib. Generalibus, per Apoſtolica ſcripta mādantes, quatenus hoc opus ſanctiſſimum toto pectore amplectentes, aliquas Eccleſias in ſuis Ciuitatib. & Diœceſib. reſpectiuè, ſeu loca honeſta, in quibus præfati infantes & pueri ad audiendum doctrinam Chriſtianam conuenire poſſint, deputent, & viros ad id idoneos, vita & moribus approbatos, qui diebus ſaltem Dominicis eoſdem infantes & pueros, ac alias perſonas Diuinæ legis expertes, in articulis fidei & præceptis S. Matris Eccleſ. inſtruant, confirment & eligant, atque tot Societates ſeu Cōfraternitates, quot ad hoc tam Sanctiſſimum opus exercendum eis opportunè videbuntur, inibi authoritate noſtra erigant & inſtituant. Nos enim vt promptius & alacrius ad hanc curam ſubeundam omnes Chriſti fideles alliciantur, & eò libentius curam ipſam ſuſcipiant, quo ex hoc, dono cæleſtis gratiæ conſpexerint ſe vberius refectos, de Omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, omnibus & ſingulis vtriuſq; ſexus Chriſti fidelibus verè pęnitentibus & confeſſis, ſeu ſtatutis à iure temporibus firmum confitendi propoſitum habentibus, qui in aliqua dictarum ſocietatum ſeu cōfraternitatum vbilibet cōſtitutarū intrauerint, & adſcripti fuerint, illis videlicet, tā qui alios docuerint, quam qui ab alijs in articulis fidei & pręceptis Eccleſię huiuſmodi inſtructi fuerint, quotieſcunq; in præfato ſanctiſſimo exercitio ſe occupauerint, quadraginta dies de iniunctis eis pęnitētijs auctoritate Apoſtolica tenore præſentium miſericorditer in Domino relaxamus, pręſentibus perpetuis futuris temporibus valituris, &c. Dat. Romæ, die 6. Octob. an. 1571.*

Præterea videndum eſt, an Parochus, prout tenetur habeat Bullam Cœnæ Domini, eamq; populo ſaltem ſemel in anno ad notitiam deducat, quam iam ſupra poſuimus. Similiter vidēdum an curatus obſeruare curet prohibitionem ne Iudęi ad medicādum Chriſtianos adhibeātur. vt *c. nullus. 28. q. 1.* quam prohibitionem innouauit Paulus IV. & Pius V. PP. & demum Greg. XIII. PP. eam confirmauit, publicariq; mandauit ſingulis annis initio Quadrageſimæ in Parochijs, vbi degunt Iudæi Conſtitut. ſua, vt ſequitur.

Aliàs piæ mem. Paulus PP. IV. prædeceſſor noſter edita perpetua Conſtit. inter alia ſanciuit, ne Medici Iudæi etiam vocati & rogati ad Chriſtianorum ægrotantium curam accedere, aut illi intereſſe poſſent.

Quam Conſtitutionem poſtea Pius Papa Quintus, etiam prædeceſſor noſter per ſuas literas approbauit. & infra. *Hac noſtra in perpetuum valitura Conſtit. eiſdē Conſtitutionis & præceptis pro firmiori illorum obſeruatione addentes. Vniuerſis vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus diſtrictè prohibemus & interdicimus, ne poſt hac Iudæos vel alios infideles ad ipſorū Chriſtianorum ægrotantium & infirmorum curam vocent, ſeu admittant, aut vocari admittiuè faciant, concedant, vel permittant. Mandantes propterea omnibus & ſingulis Venerabilibus fratribus noſtris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, nec non dilectis filijs alijs locorum ordinarijs, & quibuſuis Parochis, alijſuè animarum curam habentibus, & exercētibus, ſub indignationis noſtræ ac alijs arbitrio noſtro infligendis pęnis, vt præſentes literas noſtr. in ſuis Eccleſijs, quæ in illis ciuitatibus, vel*

Diœ-

Diœceſibus conſtitutæ ſunt, in quibus Hebræi & alij infideles moram trahunt, quamprimum ad eos perlatæ fuerint, & deinde ſingulis annis initio Quadrageſimalis ieiunij publicent, aut publicari faciant. Et quod ſi quis poſt earum publicationem etiam quomodolibet exẽptus, ac cuiuſcunq; ſtatus, gradus, ordinis, cõditionis & præminentiæ exiſtens aduerſus illas facere auſus fuerit, Sacramenta ei Eccleſiaſtica nullatenus miniſtrentur, nec etiam à regularibus exemptis; & ſic decedens Eccleſiaſtica careat ſepultura. Quæ quidem omnia Parochi ægrotantibus ſignificare apto tempore non omittant, præſertim cùm Iudæum vel infidelem Medicum ab eis admiſſum eſſe cognouerint; & aliàs ipſi locorum ordinarij contra huius mandati transgreſſores debita animaduerſione procedant, Iudæoſque ipſos nihilominus iuxta Pauli & Pij Pontificum prædictorum literas contra illos editas pro earum transgreſſione puniant. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ. an. 1581. die 30. Martij.

10 Circa ſecundum videlicet Miſſarum & Diuinorum celebrationem, vidẽdum eſt Viſitatori, quomodo Parochus ſit frequens in Miſſis celebrandis, & vt ad minus diebus Dominicis & Feſtis celebret. *c. quotidie. de conſecr. diſt. 2.* Si autem Eccleſia abundaret fructibus, poſſet adiungi Parocho Capellanus, quo frequẽtius Miſſæ celebrentur. *cit. Conc. ſeſſ. 21. c. 4. de ref.* imò tenetur Parochus habere capellanum à quo adiuuetur in officijs Diuinis, niſi inopia excuſetur. *c. vt quiſq; de vit. hon. cler. Abb. ib. nu. 2. Put. deciſ. 233. lib. 3.* Vt autem diſtinctius indagandi defectus circa Miſſarum & Diuinorum celebrationem conſiderentur, reducendi videntur ad tria capita, ex quibus communiter omnes alij defectus emanare ſolent, & iſta ſunt auaritia, irreuerentia, ſuperſtitio.

11 Quoad auaritiam, prohibet *Cõc. Trid. ſeſſ. 22. de euit. in celeb. Miſſa.* importunas Eleemoſynarum exactiones, pacta quæuis de obtinendo lucro ſeu commodo aliquo temporali pro celebranda Miſſa, ſeu pro dicendo officio Diuino. *ad hoc c. nullus. c. placuit. & ſeq. 1. q. 1.* Celebrãs enim ſeu dicens officium Diuinum pro mercede temporali, incurrit Simoniam. *c. ſuam nobis. de Sim.* quinimo etiã propter ſolam intentionem percipiẽdi mercedem temporalem celebrans, contrahit Simoniam mentalem, vt notat *gl. in c. fin. lo. cit. de Sim.* Vnde & Canonicum accedentem ad Eccleſiam ea intentione ſolum vt lucretur diſtributiones quotidianas, non euitare labem Simoniæ, vult *Anchar. in c. 1. de celeb. Miſſ. Abb. in c. 2. & 3. ib.* qui tamen dicit talem nõ teneri ad reſtitutionem lucri percepti, ſed tantum ad agendam pœnitentiam, ad hoc *Card. in Clem. 1. de celeb. Miſſ.*

Si tamen datur aliquid gratuito, ſeu in modum Eleemoſynæ, non ex pacto, licitè accipi poteſt. *c. ſicut Epiſcopum. 1. q. 2. Nau. in man. 23. nu. 102.* ſeu pro ſtipendio prouiſionis ſi ſacerdos nõ habet aliũde quo viuat. *Armil. v. ſimonia. nu. 19.* Licitè enim pauper ſacerdos locat operas ſuas ſpirituales, dummodo non intendat principaliter mercedem temporalẽ, ſed tantũ vt inde viuat, ſi non habet aliunde. *c. ſuam nobis, cit. de Sim. gl. in c. ſignificatum. v. ita quod. de præb. Abb. ib. & in c. cum ſecundum. nu. 3. ib. de præb.*

Similiter neque pro adminiſtratione Sacramentorum, neque pro ſepultura quicquam exigi debet, & exigens committeret Simoniam. *c. quæſta eſt & ſeq. 13. q. 2. c. non ſatis de Sim.* Si tamen ſit conſuetudo quod circa hæc aliquid accipiatur, poteſt accipi licitè, dummodo fiat ſine pacto, & liberè Sacramentum prius conferatur. *c. ad Apoſtolicam. lo. cit. de Sim.* & ſi nil datur, non eſt propterea retardanda Sacramenti adminiſtratio. *Innoc. in c. ad Apoſtolicam. cit. Nau. conſ. 2. de decim.* niſi forte deneganda ſint Sacramenta vel ſepultura non reddentibus talia iura, ex authoritate ſuperioris. *Genuen. in prax. c. 76. n. 10.*

Ad irreuerentiam autem ſpectat ne Miſſæ in loco prophano celebrentur. Et 12
primo in Eccleſia nondum conſecrata celebrari non debet. *c. nullus presbyter. de*

conſec.diſt. 1. niſi de licentia Epiſcopi: ille enim poteſt in Eccleſia non conſecrata interim donec conſecretur, dare licentiam celebrandi ſuper altari viatico ſeu portatili, vt aliàs diximus, ad quod facit *c. clericos. diſt. cit. Abb. in c. Eccleſiæ de imm. Eccleſ.*

Neque in domibus priuatis Miſſæ poſſunt celebrari. *Conc. Trid. lo. cit. ſeſſ. 22.* in illis verbis:

Neuè patiantur priuatis in domibus, atq; omnino extra Eccleſiam & ad Diuinum tantum cultum dedicata Oratoria, ab eiſdem Ordinarijs deſignanda & viſitanda, ſanctum hoc ſacrificium à ſæcularibus aut Regularibus quibusq; peragi. &c.

Quo decreto Conc. derogatum eſſe etiam priuilegijs Regularium de celebrãdis Miſſis extra locũ ſacrum, tenet *Nau. in man. c. 25. nu. 81. Cõfect. in ſum priuil. mend. tit. 19. c. 2.* Et licet *Roderic. Tom. 1. Qu. Reg. q. 28. art. 3. & q. 43. art. 5.* velit Regulares vti poſſe eorum priuilegijs celebrandi Miſſas in loco priuato non obſtante cit. Conc. Trid. vbi non contradiceret Epiſcopus, tamen vidimus reſcriptum S. Cong. Concil. quod etiam non contradicente Epiſcopo, non poſſent vti Regulares priuilegijs eorum contrarijs illi decreto Conc. Trid. cum negligentia Epiſcopi non poſſit tollere prohibitionẽ Concilij. Tanto magis quod Pius V. reuocauit eorũ priuilegia in omnibus, in quibus contrariantur decretis Conc. Trid. vt in eius Conſt. *incip. In principijs. an. 1565. Kal. Mart.* quã alio loco referemus.

13 Propter idem decretum Conc. Trid. Epiſcopus etiam non poteſt dare licentiam celebrandi Miſſam in loco non ſacro, vt ſæpius declarauit S. Cong. Conc. & eſſe vſu receptum, interpretandi hoc ſenſu prædictum Conc. decretum, teſtatur *Nau. conſ. 1. de conſtit. q. 37.* Qui tamen *conſ. 16. de priuil. in antiq.* tenet, poſſe adhuc Epiſcopum in caſu grauis neceſſitatis concedere hanc licentiam virtute *c. concedimus, diſt. 1. de conſec. Suarez, tom. 3. diſp. 81. ſect. 3. Reginald. in prax. pœnit. lib. 29. num. 145. & comm. Canoniſtæ*, quod etiam vidi practicari à multis grauioribus Epiſcopis, ac ſuſtineri poteſt ita quod non concedatur celebratio continuatè frequentata, ſed ad actum alicuius neceſſitatis, vt ſi quis ægrotet periculosè in loco remoto, ſeu quo non poſſet commodè deferri SS. Sacram. Euchariſtiæ. Ipſe tamen Epiſcopus poteſt celebrare & celebrari facere, in præſentia ſua in loco non ſacro vel priuato, etiam nunc poſt Conc. Trid. *iuxta c. fin. de priuil. in 6.* cui priuilegio Epiſcoporum non fuiſſe derogatum per Cõcil. prædictum, ſæpiùs declarauit S. Cõg. Conc. licet *Nau. conſ. 16. cit.* reſtringat hoc priuilegium ad propriam cuiuſque Diœceſim: fortè ad effectum, quod volens vti iſto priuilegio in aliena Diœceſi, non poſſet niſi cũ ſcitu Diœceſiani, vt & alij, qui modò obtinent ſimilia priuilegia à Sede Apoſt. debent illa inſinuare Ordinario loci, in quo eis volunt vti. *arg. tex. eiuſ. Conc. c. 2. ſeſſ. 6. & c. 9. ſeſſ. 21. & c. 5. ſeſſ. 22. de ref.* ad hoc *Abb. in c. in his. prope fin. de priuil.* Ad hoc etiam facit, quod cùm nuper conſuluiſſem de Epiſc. titulari in partibus infidelium, an ipſe in Diœceſi N. ad quam fuit conſtitutus in Suffraganeum pro exercendis in ea Pontificalibus functionibus, poſſet vti priuilegio *cit. c. fin. de priuil. in 6.* reſponſum fuit à S. Cong. Concil. quod poſſit. Quæ eadem Congr. reſpondit mihi negatiuè, de tenente Epiſcopatum ſolum cum titulo Adminiſtratoris per diſpẽſationem, donec habilis eſſet per ætatem ad ſuſcipiendum Ordinem Epiſcopalem, quia nimirũ iſtud priuilegium reſpicit & dignitatem & Ordinem Epiſcopalem.

Ob dictum item decretum Cõc. Trid. non poteſt modò Epiſcopus concedere Oratorium priuatum in ædibus priuatis vel prophanis, vt in eo Miſſæ celebrentur ſuper altari portatili, vt pluribus reſcriptis firmauit eadẽ S. Cõg. Conc. Poſſet tamen cõcedere Oratoriũ in loco publico extra ædes priuatas, vel etiam coniunctũ ædibus priuatis, dummodo habeat formam templi, nec quicquam præferat vſus priuati aut prophani, & conſecretur ad per-

perpetuum cultum Diuinum , & altare
fixum in eo conſecretur ad celebrãdum
Miſſas. Tale enim Oratorium ſeu Ca-
pella cenſeretur locus ſacer , & haberet
naturam Eccleſiæ.*c.nemo.diſt.cit.* tanto
magis ſi fundetur cum dote perpetua
competenti,*iuxta.c.cum ſicut.de conſec.*
Eccl. Et facile viſitari poteſt tale Orato-
rium prout requirit *Conc. lo.cit.* cum
alioquin illa alia Oratoria non perpetua
in ædibus priuatis difficile poſſit viſita-
ri. Et eſt frequentiſſimus vſus in Chriſtia-
nitate huiuſmodi Oratorium ſeu Capel-
larum,& ſeparatim in locis palam publi-
cis, & pœnes Hoſpitalia , Arces , Palatia
nobiliora .

In conſtruendis autem & viſitandis
14 huiuſmodi Oratorijs, præcipuè caueri
debet,vt extructum decenter ornetur, &
ab omnibus actibus mundanis omninò
ſit liberum.*c.oratorium* , *42.diſt.* tum vt
ibi peragantur Diuina ſine Parochialis
Eccleſiæ præiudicio , præſertim diebus
Natalis D. N.Reſurrectionis, Penteco-
ſtes , quibus Parochialis frequentari de-
bet.*c.ſi quis.diſt.1.de cõſecr.* quæ etiam
ſtylus Rom. Curiæ in facultatibus ad
conſtruenda in priuatis ædibus Oratoria
apponere conſueuit .

Huc ſpectat quòd plures Miſſæ eodem
15 die ab eodem ſacerdote celebrari non
debent.*c.ſufficit.de conſecr.diſt.* 1.præ-
terquam in die Natalis D.N. *c.conſului-*
ſti.iun.gl.de celeb. Miſs. Sylueſ. v. Miſ-
ſa. 1. §. 7. Nau. in man.c.25.num.87. vbi
plures enumerantur caſus, in quibus lici-
tum ſit eodem die plures dicere Miſſas ,
ſed in talibus tutius eſſet permiſſionem à
Sede Apoſt. obtinere, prout pro Regno
Poloniæ Leo X. reſcripto ſuo *incip. ſa-*
croſanctæ. de an. 1515. 5. Id. Aug. conceſ
ſit,vt in locis in quibus laboratur penu-
ria ſacerdotum poſſit vnus ſacerdos eo-
dem die in duabus Eccleſijs celebrare ,
dummodo non niſi in vltima Miſſa ſu-
mat purificationem : alias enim ſecun-
dam Miſſam celebrare non liceret , *c.*
ex parte de celeb. Miſs. Pœna autem
contra celebrantes pluries in die nulla
eſt ſtatuta , vt teſtatur *Diaz. in pract.*
crim.c.35. Vnde pœna hæc manebit iu-
dicis arbitrio , qui ſecundum circum-
ſtantias delicti , & ſcandali inde fortè
exorti , pœnam imponere poteſt arbi-
triam.*arg.l.1.§.expilatores.ff. de effract.*
& quidem maiorem ſi quis cauſa lucri
hoc fecerit.*c.ſufficit. cit.* & in ſimili caſu
fuiſſe in Curia Neap. impoſitam pœnam
triremium , refert *Genuen. lo. ſup. cit.*
cap. 79.

Sine Oratio, ſeu ſtola & alijs veſtibus
ſacris celebrari, & alia Sacramenta ad-
miniſtrari non debent , & contrafaciens
iudicis arbitrio puniri poſſet.*c.Eccleſia-*
ſticæ.23.diſt. ad hoc *cit. Conc. Trid. ſeſs.*
22.c.5. & *Can.7.* vbi docet, veſtes huiuſ-
modi,& alias ceremonias in Eccleſia vſi-
tatas,eſſe ritè inſtitutas,& contrarium aſ
ſerẽtes anathemate damnatione, ad hoc
Diaz cum Lopez lo. cit. c. 38. Viſitales
quoq; veſtes decẽtes habere debet cele-
brans,nec nudipes celebret,aut opertò
capite.*Suarez.lo.cit.diſp.81. ſect. 2. Re-*
ginald.lo.cit.nu.162. Alij etiam ritus &
ceremoniæ vel orationes adhiberi non
debent , quam illæ quæ ſunt ab Eccleſia 16
approbatæ,& in Miſſali Rom. deſcriptæ.
id.Conc. lo. cit. de celeb. Miß. Et in Ec-
cleſia Latina non niſi Eccleſiæ Latinæ, in
Græca non niſi Græcæ. *Abb. in c.literas.*
nu.5. de celeb. Miß. S.Th.in 3.p.4.74.art. 17
4. Vnde & Pius V. Conſt. ſua de an. 1566.
Kal.7bt. prohibuit ne Latinus ritu Græ-
co,vel Græcus ritu Latino celebrare poſ
ſit,niſi ſpeciale ſuper hoc Priuilegium à
Sede Apoſt. obtinuerit , verba Conſt.
iſtius ſequuntur .

Prouidentia , & infrà . *Sanè cùm ad*
notitiam noſtram peruenerit , quod non-
nulli Presbyteri tam Greci quàm Lati-
ni , antiquum S. R. E. ritum , tam in
celebratione Miſſarum quàm aliorum
Diuinorum Officiorum peruertere ſata-
gentes , diuerſas licentias & facultates,
Miſſas, & alia Diuina Officia Greci
Latino More , ac Latini Greco ritu
celebrandi ab Apoſtolica Sede , vel eius
Legatis , ac etiam maiore pœnitentia-
rio pro tempore exiſtente , varijs præ-
textibus impetrarunt , illiſque iam

pri-

pridem vtuntur. Hoc ab antiquo Catholicæ Eccleſiæ inſtituto, Sanctorumq; Patrum decretis deuiare conſiderantes, propterea hunc abuſum ab Eccleſia Dei extirpantes, & ſubmouere volentes, omnes & ſingulas licentias & facultates huiuſmodi hactenus, etiam motu proprio, vel quorumuis etiam Imperatorum, Regum, & aliorum Principum contemplatione, & ex quibuſuis cauſis conceſſas, illarum omnium tenores pro ſufficienter expreſſis habentes, Apoſtolica authoritate ex certa ſcientia hac præſenti noſtra perpetuo valitura cõſtitutione reuocamus, caſſamus, annullamus, & irritamus, quibuſuis presbyteris tam Græcis quàm Latinis in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub indignationis noſtræ, ac perpetuæ ſuſpenſionis à Diuinis pœnis diſtrictius inhibentes, ne deinceps Presbyteri Græci, præcipuè vxorati Latino more, & Latini Græco ritu huiuſmodi licentiarũ, & facultatum, aut alio quouis prætextu Miſſas, & alia Diuina officia celebrare, vel celebrari facere præſumant. Mandantes in virtute ſanctæ obedientiæ omnibus, & ſingulis Venerabilibus Fratribus noſtris Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, quatenus in Ciuitatibus & Diœceſibus proprijs, præſentes noſtras literas publicari, & ſub prædictis & alijs ſibi benè viſus pœnis, per quoſcunq; Prælatos, Capitula, Clericos, Fratres, Superiores, & perſonas quaslibet inuiolabiter obſeruari faciant, contradictores quoslibet authoritate Apoſtolica compeſcendo. Non obſtantibus, &c.

Statutis item horis celebrandum eſt.
18 *Conc. lo. cit.* & horæ debitæ ſunt poſt horam diei tertiam. *c. nocte, diſt. 1. de conſec.* ſitc vt non celebretur poſt meridiẽ, neque ante lucem diei. *Nau. in man. c. 3. nu. 86.* Præterquam in nocte Natiuitatis Domini: tum tamen non poſſe etiam rectè dici ante lucem plures Miſſas quam vnam vult idem *Nau. ib. nu. 87.* Neque priuilegio ſpeciali aliquis ſe tueri poteſt, vt Miſſas non debito tempore, ante lucẽ vel tempore veſpertino celebret: omnia enim priuilegia huiuſmodi etiã quibuſuis exemptis & Regularibus conceſſa, annullauit & reuocauit Pius V. Conſt. ſua *incip. Sanctiſſimus, de an. 1566. publicata Rom. die 29. Mart.* relata apud *Quaran. v. Miſſa.* Niſi aliqui poſt Cõc. Trid. & poſt hanc Conſt. Pij V. ſuper hoc noua priuilegia obtinuerint, de quo videri poteſt *Eman. Roderic. q Reg. Tom. 1. præſertim, q. 43.* In caſu tamen neceſſitatis vt ſi agonizaret infirmus, & non haberetur Euchariſtia pro illius communione, poſſet celebrari extra tempus debitum. Et Epiſcopum, dum eſt in itinere, poſſe celebrare ante diem, vel celebrari facere tenet poſt *gl. fin. in c. fin. de priuil. in 6. Syluest. v. Miſſa. 1. q. 6.*

Hùc pertinet quod Sacerdos in recitã- 19
do officio Diuino, & Miſſis celebrandis, tenetur ſequi ordinem Breuiarij Romani, nec debet dicere officium pro libitu, vel Miſſam de vno ſancto, ſeu certas ſpeciales tantum, *c. quidam laicorum, de celeb. Miſſ.* præſertim Sacerdos officians Eccleſiam: alioquin ſi ſint plures Sacerdotes, poſſet aliquis dicere Miſſam peculiarem, vt pro defunctis, vel pro libitu, dummodo Miſſa conuentualis ſeu publica celebretur de die. *Abb. in c. quidam, de celeb. Miſſ. & in c. ſignificatum, de præb. Card. in Clem. 1. §. fin. de relig. dom. & in Clem. 2. de re iud.* Ad hoc propoſitum facit reſcriptum Greg. XIII. ad Eccleſias Hiſpaniarum, quod aliarũ quoque Prouinciarum vſui vel exemplo ſeruire poteſt, ideò apponendum videtur, vt eſt in ſequenti tenore.

Paſtoralis officij, & infrà. *Ad omnem ſcrupulum dimouendum, motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hæc quæ ſequuntur declaranda duximus & concedenda. In primis illud nobis declarandum ſe offert, ex quo magna oriri poterat confuſio: cùm enim prædeceſſor prædictus indiſtinctè conceſſerit, vt Eccleſiæ Hiſpaniæ poſſint celebrare officia propria Sanctorum illius Prouinciæ, illique plures ſint numero, ex hoc ſequebatur, vt officium maioris partis feriarũ omitteretur, & ordo Breuiarij ferè ſubuerteretur.*

Digitized by Google

retur. Nos huic incommodo occurrere volentes, & prædeceſſoris prædicti mẽtem ſano modo interpretantes, declaramus, vnamquamq; Hiſpaniæ Eccleſiam, eorum tantum Sanctorum, qui in Breuiario non ſunt deſcripti, officia propria celebrare poſſe, qui vel illius Diæceſis ſunt naturales, vel eius Eccleſiæ, ſeu Diœceſis ſunt Patroni, vel eorum corpora ſeu notabiles reliquiæ in ea Eccleſia, ſeu Diœceſi requieſcunt. De aliis verò Sanctis etiamſi ſint naturales vel Patroni alterius Diœceſis, etiamſi illorũ corpora, vel notabiles reliquiæ in aliqua Eccleſia alterius Diœceſis requieſcant, non celebretur officium proprium, ſed ſeruetur ordo Breuiarij Rom. & quo die celebrabitur feſtiuitas Patroni vnius Diœceſis, religiones omnes teneantur eodem die in ſuis Eccleſiis intra limites illius Diœceſis exiſtentibus eandem feſtiuitatem celebrare, & in hoc cum Eccleſia matrice ſe conforment.

Item, concedimus quod qualibet Eccleſia & Monaſterium Hiſpaniæ, habens aliquas reliquias inſignes, puta caput, brachium, vel crus alicuius Sancti, etiã alienigenæ non exiſtentis in Breuiario, vel de quo in dicto Breuiario fit tantùm commemoratio, poſſit illius feſtiuitatem celebrare, & officium duplex facere, & de alio Sancto eodem die occurrenti ſi fuerit ſimplex fiat commemoratio. Si verò fuerit duplex vel ſemiduplex, transferatur in primam diem ſimili feſto non impeditam, &c.

Cùm verò in Eccleſiis & religionibus Hiſpaniæ vigeat conſuetudo, quòd diebus Paſchalibus, & feſtiuitatibus maioribus, celebret Miſſam Conuentualem Antiſtes, vel alia perſona principalis, & regula Miſſalis ordinet, quòd omnibus diebus Dominicis infra annum Sacerdos, qui celebrauit Miſſam Conuentualem, exeat ante celebrationem Miſſæ cum pluuiali, vel cappa, & cum miniſtris ad incipiendum in Altari maiori Antiphonam Aſperges, & ad aſpergendum aquam benedictam populo, concedimus, quòd Antiſtes, ſeu alia perſona principalis, celebrans Miſſam Conuentualem præmiſſa facere non teneatur, ſed illa facere poſſit quilibet alius ſimplex Sacerdos eius loco, & quòd talis Sacerdos non deferat pluuiale, ſed albã & ſtolam, vel ſuperpellicium & ſtolam, nec procedat aſſociatus cum miniſtris, ſed ſolùm cum Acolytis, &c. Dat. Romæ, &c. die 30. Decembr. Anno 1573.

Habetur in proprio SS. Toletanæ Eccleſiæ, & apud Quaran. in ſua ſum. v. Diuinum officium, & iterum ad idem propoſitum emanarunt vtilia Decreta Sac. Cong. Rituum, ſub Vrb. VIII. PP. vt ſequuntur.

Sacra Rituum Congregatio, annuente S. D. N. in electione Patronorum, mandauit infraſcripta in poſterum ſeruari debere, declarans, quòd aliter facta electio nulla ſit ipſo iure.

Primò. quòd eligi poſſint in Patronos ij ſolùm, qui ab Eccleſia vniuerſali titulo Sanctorum coluntur, nõ autem Beatificati duntaxat.

Secundò, quòd de Patrono Ciuitatis electio fieri debeat per ſecreta ſuffragia à populo, mediante conſilio generali illius Ciuitatis vel loci; non autem ab Officialibus ſolùm, & quod accedere debeat conſenſus Epiſcopi, & Cleri illius loci.

Idemq; ſeruari debeat in Patrono Regni, qui pariter eligi debeat per ſecreta ſuffragia à Populo, ſingularum Ciuitatum Prouinciæ.

Et quòd Repræſentantibus Regnum, Ciuitatem, Prouinciam nulla competat facultas eligendi Patronos: niſi ad hoc habeant ſpeciale mandatum, & vlterius interueniat conſenſus Epiſcopi, & Cleri dictarum Ciuitatum.

Et tertiò, quòd cauſæ electionis nouorum Patronorum debeant in Sacra Congreg. deduci, & ab ea examinari, ac demum cauſa cognita ab eadem Congregatione approbari & confirmari.

Et ne præmiſſorum ignorantia vllo vnquam tempore poſſit allegari, eadem Sacra Rituum Congregatio ſupradictum Decretum imprimi, & publicari mandauit.

dauit. Romæ 23. Mart. Anno 1630.

Ioannes Baptiſta Card. Detus.

Sub eodē Pont. iterum in an. 1631. hæc eadem S. Cōg. decreuit in hunc modum:

Sacra Rituum Cong. declarauit & decreuit non potuiſſe poſt Bullam Pij V. de Breuiarijs Rom. neq; poſſe locorum Ordinarios tàm ſæculares quàm Regulares addere Calendarijs etiam proprijs Sāctorum Officia, niſi ea duntaxat, quæ Breuiarij Rom. Rubricis, vel Sacræ Rituum Cong. ſeu Sedis Apoſt. licentia concedūtur; Neque propria authoritate quouis prætextu mutare ritum, qui habetur in Calendario Rom. ſeu Rubricis Breuiarij in altiorem Ritum; Neque extendere conceſſa officia de loco ad locum.

Item vetuit, & probibuit celebrari per totam Ciuitatem vel Diœceſim, etiā de cuiuſcunq; Ordinarij authoritate Feſtum cum officio, eo quod in loco adſit Eccleſia Parochialis, vel Regularis, vel Abbatialis, aut aliquæ Reliquiæ; ſed tantùm in ipſius ſancti Eccleſia titulari, ſeu vbi aſſeruatur corpus, aut inſignis Reliquia, & non alibi.

Inſignes autem Reliquias declarauit eſſe, caput, brachium, crus, aut illam partem corporis, in qua paſſus eſt Martyr, modò ſit integra & non parua, & legitimè ab Ordinarijs approbata.

De Sanctis Epiſcopis locorum, Martyribus, Ciuibus, & alijs Feſtis, de quibus in Calendario Rom. ſeu Rubricis Breuiarij nihil habetur, vti etiam de Beatis nōdum canonizatis, nihil propria authoritate conſtituatur, ſed omninò conſulatur Sacra Rituum Congreg.

Decretum quoque nuper editum ſuper electione Sanctorum in Patronos, & impreſſum omninò ſeruetur. Et hæc omnia decreuit, ſtatuit, & mandauit, innouando pœnas Conſtit. Pij V. reſpectiuè.

Facta demum relatione horum Decretorum Sanctiſs. D. N. Vrbano PP. VIII. ea laudauit, & approbauit, atq; ab omnibus vbiq; ſub prædictis pœnis ſeruari præcepit, necnō in nouis Breuiarijs de mādato Sāctitatis ſuę imprimēdis apponi iuſſit.

F. Tegrimius Epiſ. Aſſiſen. Secret.

Reliqua requiſita ad celebrationem Miſſarum, vt videlicet non niſi à ieiuno celebrentur, & Officio ad minus nocturno diei recitato, & præmiſſa prius cōfeſſione Sacramentali, ſi ſciat Sacerdos celebraturus ſe eſse in mortali peccato, & habet copiam Confeſsoris, ac alia quæ circa celebrationem obſeruanda, & euitanda ſunt, videri poſſunt apud Summiſtas, vt *Sylueſ. Armil. Nau. Suar. Reginald. locis ſupra cit.*

Ad reuerentiam item Diuinorum ſpectat; ne publicè & notoriè criminoſi altari miniſtrēt, vel ſacris interſint. *Conc. lo. ſupra cit. de cel. Miſ. & gl. ſing. in c. de homine, v. grauiter, de celebr. Miſſ. Abb. ib.* Vnde peccat audiens Miſsam fornicarij notorij ab Eccleſia ſeu iudicio con- 10
demnati. *c. nullus, c. præter, diſt. 32. c. veſtra, de cohab. clericorum.*

Hoc eodem modo interdicti, ſuſpenſi, excommunicati ſacris intereſſe non debent, *c. ſignificauit, c. cùm deſideres, de ſent. excomm. c. is qui, eod. tit. in 6.*

Populum item monere obligatur Parochus, vt Miſſas frequentet, & inſtruat
de præcepto Eccleſiæ audiendi Miſſam in 11
diebus feſtiuis ſub peccato mortali. Cogi tamen nemo poſſet vt audiat hanc Miſsā in propria parochiali, quia nimirū *Conc. lo. cit.* vtitur verbo (*moneant*) vt etiam reſpondiſſe fertur S. Cong. Conc. Ad quod facit reſcriptum Leon. X. quo declarauit ſatisfieri huic præcepto, ſi audiatur Miſſa in Eccleſijs Regularium, cuius reſcripti tenor relatus apud *Confect. in collect. priuil. mend. fol. 149.* eſt huiuſmodi.

Intelleximus quoſdam in dubium reuocare, & perinde conſcientijs timoratis ſcrupulum inijcere, ſi Chriſti fideles, qui Dominicis & feſtis diebus extra Eccleſias ſuas Parochiales Miſsas audiunt in Eccleſijs Fratrum Ordinum Mendicantium, Eccleſiæ præcepto de Miſſa audienda ſatisfaciant. Nos ambiguitatem huiuſmodi penitus tollere volentes, vt cum ſynceriori conſcientia fideles quiq; Deo Creatori ſuo ſeruiant, authoritate Apoſtolica tenore præſentium notū facimus,

cimus, omnes Chriſti fideles vtriuſq; ſexus, (qui non contempto proprio Sacerdote Parochiali) in Eccleſijs Fratrum Ordinum Mendicantium Dominicis, & feſtis diebus Miſſas audiunt, ſatisfacere præcepto Eccleſiæ de Miſſa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati pœnamuè propterea incurrere. In contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcunque &c. Datum Romæ ſub annu. Piſcat. die 15. Nouemb. 1517.

Et hoc idem declaratū fuiſſe à Clem. VIII. quodam Breui directo ad Nunciū Sedis Apoſt. inferioris Germaniæ, de an. 1592. die 2. Sept. refertur apud *Roderic. in Collect. priuil. Regul. pag. 520. ſub n. 4.*

Nō modicum etiam facit ad maieſtatem decoris Eccleſiæ ſeruandam, ſupellectilis, veſtium, & ornamentorum Altaris, Eccleſiæ decens apparatus & munda cuſtodia pro loci facultate. *Clem. 1. §. in multis, de celeb. Miſſ.* & ne ſint vilis, ſed decentis æſtimationis pro modo conditionis loci, vt notat *gl. vn. in Clem. cit. v. indecentibus. Abb. ab. nu. 9.* Vnde ſingula Viſitatori reuidenda ſunt, & ſi quæ reperirentur minus decentia, corrigenda. Tecta item & fabrica tota Eccleſiæ intus, & foris diligenter circumſpicienda ſunt, & ſi quid reparatione indigeat, vt reparetur prouidendum; *arg. l. ſi in aliam, ff. de off. proconſ. Fuſch. de viſit. lib. 1. c. 10. nu. fin.*

Quis autem teneatur ad expenſas, tam pro veſtibus, quàm pro fabrica Eccleſiæ,
22 dicendum eſt, quod ſi adſit quarta, ſeu prouentus ſeparati pro fabrica, inde ſunt faciendæ expēſæ neceſſariæ pro Eccleſia, *c. vnio. 10. q. 3.* ſi autem nihil horū habetur, tenetur ad expenſas Parochus, *c. decernimus, lo. cit. q. 1. & c. de his, de Eccl. ædif. Abb. ib.* & poteſt per Epiſcopum deſignari pro fabrica quota fructuū beneficiati. *Abb. in c. fin. de his quæ fi. à ma. par. cap. Mantic. deciſ. 284.* Æquiparatur enim beneficiatus vſufructuario, *gl. in c. fin. v. reſeruari, de off. ord. in 6.* vſufructuarius autem tenetur conſeruare in integro ſtatu bona ſibi commiſſa, *l. vſufructu legato, ff. de vſufructu*; imò tenetur cauere quòd vtetur ſalua rerum ſubſtantia. *Abb. in c. cùm conſtet, de pignor. Seraph. deciſ. 514.*

Tum tamen tenetur beneficiatus ad fabricam, ſi illi ſupereſſe poteſt aliquid vltra neceſſariam vitæ ſuſtentationem parcè viuendo, *Abb. lo. cit. circa fin.* quātum autem requiratur ad ſufficiētem ſuſtentationem curati, vel quomodo æſtimari debeat, colligi poteſt ex Cōc. Trid. *ſeſſ. 7. c. 7. de ref. & ſeſſ. 22. c. 13. de ref. & ſeſſ. 25. c. 16. de ref.* tum & Bulla Pij V. ſupra à nobis relata in qua determinatur vt curatus ad minus ducatos 50. pro ſua ſuſtentatione habeat.

Si autem Parochus eſſet adeo pauper, quod non haberet ſufficientem ſuſtentationem, tenerentur Parochiani contribuere pro fabrica, & neceſſitatibus Eccleſiæ, *cit. Conc. ſeſſ. 21. c. 4. de ref.* Sed ad conſeruandam domum ſuam plebanalē adhuc teneretur ipſemet Parochus omninò, *arg. l. eum ad quem. C. de vſufruct. Cæpol. de ſeruit. vrb. præd. c. 59 nu. 14.*

Non minus item ad cultum Diuinum cum decore perficiendum ſpectat, vt dies 23
feſti ab Eccleſia inſtituti, vel locorum pio vſu recepti ſeruentur. Vnde tenetur Parochus, dum concionatur ad populum, annunciare Feſta quæ incidunt pro tempore celebranda, ſiue pro vniuerſa Eccleſia inſtituta, ſiue particularium locorum vſu vel ſtatutis Prouincialibus, aut Epiſcopalibus approbatis à Sede Apoſt. introducta, *c. Catholica, diſt. 11. c. 1. de conſecr. diſt. 3.* Et quæ feſta ſint omninò celebranda, declarauit recēter Vrb. VIII. PP. conſtitutione ſua, vt ſequitur.

Vniuerſa &c. Motu proprio, & ex certa ſcientia, meraq; deliberatione noſtris, necnon de prædicta Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, hac perpetua valitura Conſt. de voto etiam Ven. Fratrū noſtrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus Præpoſitorum, Apoſtolica auctoritate decernimus, & declaramus, infraſcriptos dūtaxat dies pro Feſtis ex præcepto colēdos eſſe, quos nēpè vel ab initio venerāda ſacrauit antiquitas, vel Vniuerſalis Eccleſiæ probauit cōſuetudo, vel

omnium

Digitized by Google

omnium gentium vnanimis pietas veneratur; Dominicos ſcilicet dies totius Anni, Natiuitatis D.N. Ieſu Chriſti, Circūciſionis, Epiphaniæ, Reſurrectionis cum duabus ſequentibus ferijs, Aſcenſionis, Pentecoſtes cum duabus pariter ſequentibus ferijs, Sanctiſſimæ Trinitatis, Solemnitatis Corporis Chriſti, & Inuentionis S. Crucis, necnon feſtiuitatum Purificationis, Annunciationis, Aſſumptionis, & Natiuitatis Deiparæ Virginis, Dedicationis S. Michaelis Archangeli, Natiuitatis S. Ioannis Baptiſtæ, SS. Petri, et Pauli, S. Andreæ, S. Iacobi, S. Ioānis, S. Thomæ, SS. Philippi & Iacobi, S. Bartholomæi, S. Matthæi, SS. Simonis & Iudæ, & S. Matthiæ Chriſti Domini Apoſtolorum; Item S. Stephani Protomartyris, SS Innocentium, S. Laurentij Martyris, S. Sylueſtri Papæ & Confeſſoris, S. Ioſephi etiam Confeſſoris, & S. Annæ Deiparæ reſpectiuè Sponſi, ac Genitricis, Solemnitatis omnium Sanctorum, atque vnius ex principalioribus Patronis in quocunq; Regno, ſiue Prouincia, & alterius pariter principalioris in quancunq; Ciuitate, Oppido, vel Pago, vbi hos Patronos haberi, & venerari contigerit. Ad reliquorum verò dierum obſeruantiam, quos hactenus ſiuè in vniuerſa Eccleſia, ſiuè in quauis Natione, aut Regno, Prouincia, Diœceſi, aut loco quomodocunq; ſiuè ex præcepto, ſiuè ex conſuetudine, ſiuè ex deuotione Chriſti fideles tanquam feſtiuos celebrarunt, nequaquam ex præcepto ipſos teneri dicta auctoritate tenore præſentium perpetuo etiam decernimus, & declaramus. Ne autem dies feſtos à locorum Ordinarijs nimia aliquorum facilitate, aut Populum importunitate deinceps iterum multiplicari contingat, eoſdem Ordinarios in Domino monemus, vt ad Eccleſiaſticam vbiq; ſeruandam æqualitatem, de cætero perpetuis futuris temporibus ab indictione ſub præcepto nouorum feſtorum ſtudeant abſtinere. Vt verò ea quæ ſuperius expreſſa ſunt feruentiori, qua decet veneratione, ac deuotione colantur, eiſdem Ordinarijs antiquorum Canonum obſeruantiam ad memoriam reuocamus in cōcedendis licentijs laborandi diebus feſtis; Quæ quidem licentiæ non aliter quam ad formam prædictorum Canonum, vt præmittitur concedendæ, non niſi gratis, liberè, & ſine vllo prorſus precio, aut pacto, directè, vel indirectè concedantur, ſub pœnis etiam grauioribus, noſtro ſucceſſorumq; noſtrorum arbitrio infligendis. Non intendimus tamen per hanc noſtram Cōſtitutionem Dies feriatos circa Iudicialia in aliquo immutare, quos ad hunc effectum relinquimus in eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus erant ante eiuſdem promulgationem. Mandantes propterea in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub indignationis noſtræ pęna, nunc, & pro tempore exiſtenti noſtro in Vrbe, eiuſq; diſtrictu Vicario in ſpiritualibus Generali, ac vniuerſis, & ſingulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, alijſq; Prælatis, ac cuiuſcunq; generis locorum Ordinarijs, etiamſi Cardinalatus honore fulgeant, vt has præſentes literas, omniaq; & ſingula in eis contenta ſinguli videlicet in eorum reſpectiuè Dięceſibus publicent, & ab omnibus eorum ſubditis ad vnguem obſeruari faciant. Non obſtantibus, &c. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Domin. M. DC. XLII. Id. Septemb. Pontif. noſtri Anno 20.

In quibus autem conſiſtat obſeruatio Feſtorumn, conſulendi ſunt Summiſtæ, præſertim in *v. Dominica*, nobis ſufficiat ad hoc propoſitum referre S.Cōgr.Rituū declarationem, cuius tenor eſt talis.

Congregatio cenſuit licere diebus feſtis dare operam rebus ad vitam neceſſarijs, ac tempore perituris, præſertim tempore vindemiarum, ac meſſium, ac recollectionis fructuū, vel ſi neceſſitas vrgeat, ac ſuadeat pietas. Ceterum quoniam verendum eſt, ne priuatis affectibus, domeſticarumq; rerum ſtudio aliqui eò perducantur, vt hac Sacrorum Canonum indulgentiā in alijs etiam caſibus abutantur, ijdem Patres Illuſtriſs. adijciunt, ad Ordinarij cuiuſq; iudicium ac cenſurā pertinere, vt dignoſcat, nū verè vlla ex cau-

ſis

ſis ſupraſcriptis ſubſit, propter quam liceat diebus feſtis rebus ſeruilibus vacare, vt nec dierum feſtorum obſeruantia vlla in re violetur, nec opera illis diebus ſumma cum ratione permiſſa impediantur.

Sub eadem obſeruantia dierum feſtorum poni poteſt, quod mercatus & nundinæ diebus feſtiuis exerceri non debent, & ab Ordinario prohiberi poſſunt, & inobedientes puniri, ad quod Conſt. Pij V.
24 quam paulò inferius referemus, *& Steph. Grat. in deciſ. Rot. Marchiæ deciſ. 11. à nu. 17.* refert ad hoc propoſitum declarationem S. Cong. præfatæ occaſione nundinarum Recanaten. factam, relatam etiam apud *Quaran. lo. ſup. cit. v. dies feſtus*, in hæc verba:

Præceptum de Dominicis, & feſtiuis diebus ſanctificandis, & obſeruãdis ſub prætextu mercatuum, nundinarum & feriarum, nullatenus eſſe violandum. Cæterùm his diebus licere agaſonibus, ac alijs iumentorum vectoribus, ſeu merciũ conductoribus, baiulis, & alijs huiuſmodi ſeruientibus ac miniſtris, ſarcinas & onera nundinarum cauſa exonerare & deponere, inceptumq; iter, Miſſa tamen prius audita, tranſeundo proſequi, & continuare. Non autem debere ſarcinas componere, & iumenta onerare ad iter de nouo incipiendum. Neq; mercatoribus, aut alijs ciuibus & viatoribus ijs diebus etiam clauſis apothecis merces vendere, emere, aut aſportare licere, niſi tantum ad victum neceſſaria, aut alia minuſcula, & modici momenti opera iã confecta & elaborata, pro tranſeuntium hoſpitum aduenarum & externorum vrgenti, & præſentanea neceſſitate, & opportunitate. In quo partes erunt Epiſcopi propoſitis edictis prouidere, vt in primis hi feſti dies debita obſeruatione colantur, ſimulq; populorum eò confluentiũ neceſſitatibus, quantum ſine Diuina offenſione fieri poteſt, conſulatur. Quo ad iudicia autem, quæ Dominicis & feſtis diebus ſilere debent, id obſeruari poterit, quod iure communi permittitur in quibuſdam vrgentibus caſibus, qui moram, & dilationem non patiuntur, in quibus & alijs iuriſdictionem Conſulum nundinis propoſitorum concernentibus, Conſtitutiones & ſummorum Pontificum, ſi quæ habent Priuilegia, & allegatum Breue fel. recordationis Pij V. ſeruanda eſſe ſtatuit.

Ad decorem item Eccleſiæ facit, ne in eis prophana, & ſæcularia negotia tractentur, ne conuiuia exerceantur, *c. nulli, diſt. 42. & ſeq. Fuſch. de viſit. lib. 1. c. 28.* ſupellex prophana ne ibi aſſeruetur, niſi
fortè ſub periculo incendij, hoſtilitatis, 25
vel ſimilium, *c. 2. de cuſt. Eucbariſt.* Laici præsbyterium nempe chorum, ſeu cancellos altaris maioris ne ingrediantur dũ celebratur, *c. ſacerdotũ, de conſec. diſt. 2.* vaſa ſacra ne tractentur niſi a conſecratis. *c. in ſancta, & ſeq. ib. diſt. 1.* tanto minus à fœminis etiam monialibus, *c. ſacratas, & ſeq. 23. diſt.* & ne Sacerdos celebret capite velato. *c. nullus, ib.* imò vidi reſponſum à S. Cong. Rituum, non poſſe Epiſcorum diſpenſare vt quis cum beretino celebret, ſed tales licentiæ obtinendæ ſunt à ſede Apoſt. Cantus etiam laſciui, & theatrales prohiberi debent circa Diuina. *Conc. Trid. lo. ſup. cit. de celeb. Miſſ. ad hoc c. cantantes, 92. diſt.* & ne in ſacris ordinibus conſtituti modulationi ſtudeant, *c. in ſancta. ib.*

Et ne ſingula circa ſacrorum cultum enumerare cogamur, cùm alterius potiùs inſtituti ſint, & vix tractatu integro expedire queant, ſolam adhuc Conſtitutionem Pij V. in hac materia ſcitu omninò neceſſàriam Eccleſiarum Rectoribus apponamus, vt ſequitur.

Cùm primum Apoſtolatus officium, & infrà. *Statuimus & ordinamus, vt ad Eccleſias ſit humilis, & deuotus ingreſſus, quieta conuerſatio, deuotis orationibus inſiſtant, & omnes genibus flexis SS. Sacramentum adorent: ad nomen IESV Chriſti Domini Noſtri, cum exhibitione reuerentiæ caput inclinent, nullus in dictis Eccleſijs ſeditionem faciat, tumultum excitet, clamores moueat, impetumuè committat; ceſſent vana, fœda, & profana colloquia, riſus immoderati,*

& ſtre-

Digitized by Google

& ſtrepitus omnes indiciorum, & alia quæcunq; quæ Diuinum officium perturbare poſſunt. Nullus inter Eccleſias deambulare audeat, ſiue præſumat, dum celebrantur ſacra Miſſarum myſteria, & alia Diuina officia. Qui verò prædicta petulanti animo contempſerint, præter Diuinæ vltionis acrimoniam, noſtri quoque arbitrij penas incurrent, quæ omnia locorum quoque Ordinarij in ſuis Eccleſijs facient obſeruari. Quicunq; verò in Eccleſijs, dum ibi ſacrificium Miſſæ, & Diuina celebrantur officia, aut verbum Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut verſo tergo ad SS. Sacramentum irreuerenter ſedere, aut aliquid quod ſcandalum generet, aut Diuina perturbet officia, facere præſumpſerit, pœnam viginti quinque Ducatorũ incurrat, præter aliàs arbitrio noſtro imponendas, & moderandas pœnas; & qui non habebit in ære, luet in corpore, aut exilio mulctabitur. Qui verò in Eccleſijs cum mulieribus impudicis, ſiue etiam honeſtis colloquium ſcurrile habuerit, aut alios inhoneſtos actus fecerit, viginti quinque Ducatorũ pęnam incurrat, & carceris per mẽſem. Qui in Eccleſijs vt ſupra, obſcenis & inhoneſtis verbis, aut ſignis vſus fuerit, aut alia fęda colloquia cum perſonis quibuſcunq; habuerit, decem aureorum pęna mulctetur, aut alias corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus & ſingulis, Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Eccleſiarum, Capitulis, Rectoribus, Vicarijs, Sacriſtis, Oſtiarijs, & alijs ipſarum cuſtodibus, quatenus præfatos omnes in Eccleſijs delinquentes admoneant, & vt in eis vetita fieri nõ permittant, vel ſaltem ipſis Ordinarijs, & Officialibus noſtris puniendos deferant; quod ſi facere neglexerint, pęnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mendicantes, ſeu eleemoſynas petentes per Eccleſias tempore Miſſarum, Prædicationum, aliorumque Diuinorum officiorum ire non ſinant, ſed eos ad valuas Eccleſiarum ſtare faciant, ſub pęna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, niſi eos ejci curauerint, & Parochis dimidij aurei; Religioſis etiam clauſtralibus ſiue Regularibus præcipimus in virtute ſanctæ obedientiæ, vt in Eccleſijs ſuis deputent aliquem, qui tales ejciat, & ſi negligentes fuerint, grauiſſimè ab Ordinario corripiantur: Quod ſi illi parere recuſauerint, grauiſſimas pęnas incurrent, & pro qualitate perſonarum etiam corporaliter punientur arbitrio noſtro ſiue Superiorũ ſuorum. Et vt in Eccleſijs nihil indecens relinquatur, ijdem prouideant, vt capſæ omnes, & depoſita, ſeu alia cadauerum conditoria ſuper terram exiſtentia omninò amoueantur, prout aliàs ſtatutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur. Cùm verò dierum Feſtorum obſeruatio ad Dei cultum maximè pertineat, & in lege Diuina præcipiatur. Cupientes abuſus prauos, qui ex eorum inobſeruantia inualuerunt omninò corrigere, & antiquorum Canonum ſtatuta renouantes, mandamus vt omnes dies Dominici, & præcipuè in honorem Dei, Beatæ Mariæ Virginis, Sanctorum Apoſtolorum feriati, cum omni veneratione obſeruentur, & omnes in diebus præfatis Eccleſias frequentent, Diuinis officijs deuotè intendant, ab omni illicito, & ſeruili opere abſtineant. Mercatus non fiant, prophanæ negotiationes & Indiciorum ſtrepitus conquieſcant. Qui verò in diebus præfatis opus aliquod illicitum feciſse deprehenſus fuerit, præter Diuinam vltionem, & amiſſionem animalium quibus ad vecturam vtetur, etiam graues pęnas incurret, arbitrio noſtro, ſeu Vicarij noſtri in Vrbe. In alijs autem locis arbitrio Ordinariorum, vel aliorum Magiſtratuum, ita vt præuentioni locus ſit. Quibus omnibus diſtrictè præcipimus, vt hæc diligenter obſeruari procurent. Illas etiam feſtiuitates, quæ iuxta conſuetudinem locorũ ſolenniter celebrari conſueuerunt, iuxta laudabilem conſuetudinem debita cum reuerentia obſeruari faciant, ſub pęnis arbitrio ipſorum imponendis, & moderandis. Et vt Simoniacæ prauitatis labes prorſus aboleatur, Conſtitutiones ante-

ceſ-

ceſſorum noſtrorum contra Simoniacos editas, & præſertim Pauli II. inuiolabiliter obſeruari mandamus, & delinquentes, tam in Sacrorum Ordinum receptione, quàm in beneficiorum aſſecutione, ſtatutis etiam inferius pœnis noſtra auctoritate, affici volumus. Quicunq; igitur deteſtabile crimen Simoniacæ prauitatis commiſiſſe conuictus fuerit, in conſequendis Ordinibus, eo ipſo ſit ab illorum executione per decennium ſine ſpe diſpenſationis ſuſpenſus, & per annum carceribus mancipetur. Qui dignitates Eccleſiaſticas Simoniacè acquiſiuerit, illis ſit ipſo iure priuatus, & in futurum inhabilis ad eas & quaſcunq; alias obtinendas. Qui beneficium aut officium Eccleſiaſticum Simoniacè adeptus fuerit, illis ſimiliter ſit ipſo iure priuatus, & ad fructuũ omnium quos perceperit reſtitutionẽ teneatur, & perpetuo ſit inhabilis ad ea, & quæcunq; alia beneficia Eccleſiaſtica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commiſiſſe conuictus fuerit, præter ſupradictas pœnas etiam corporaliter puniatur, & ab Ordinibus Eccleſiaſticis degradatus à fidelium cõſortio eijciatur. Qui verò ordines & beneficia Simoniacè contulerint, pœnis à iure ſtatutis puniantur cuiuscunq; gradus, conditionis, et dignitatis, etiamſi Epiſcopi, Archiepiſcopi, vel maiores fuerint. Caueant præterea quicunq; ne in Sacramentorum exhibitione Simoniacum aliquid faciant: Alioquin grauiſſimè puniantur per locorum ordinarios, qui huiusmodi criminis reos, cum maxima ſeueritate coercere procurent iuxta Concilij Tridentini ſtatuta. Ad abolendum verò nefarium & execrabile blaſphemiæ ſcelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat, & Imperialibus quoque legibus receptũ eſt, nunc autem propter nimiam Iudicum in puniendo ſegnitiem, vel potius deſuetudinẽ ſupra modum inualuit, Leonis X. Prædeceſſoris noſtri in nouiſſimo Lateranen. Concilio ſtatuta innouantes, Decernimus, vt quicunq; Laicus Deum & Dominum noſtrum IESVM Chriſtũ, vel glorioſam Virginem Mariam eius genitricẽ expreſſè blaſphemauerit, pro prima vice pęnã viginti quinque ducatorũ incurrat, pro ſecũda pęna duplicabitur, pro tertia autem centum ducatos ſoluet, & ignominia notatus exilio mulctabitur. Qui verò Plebeius fuerit, nec erit ſoluẽdo, pro prima vice manibus poſt tergũ ligatis, ante fores Eccleſiæ cõſtituetur per diẽ integrum, pro ſecũda fuſtigabitur per vrbẽ, pro tertia lingua ei perforabitur, et mittetur ad triremes. Quicunq; Clericus in hoc blaſphemiæ crimen incurrerit, pro prima vice fructibus vnius anni omnium & quorũcumq; beneficiorũ ſuorum, pro ſecũda beneficijs ipſis priuetur, pro tertia omnibus etiã dignitatibus exutus deponatur, & in exiliũ mittatur. Quod ſi Clericus nullum obtinuerit beneficium, pęna pecuniaria vel corporali pro prima vice puniatur, pro ſecunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos Sãctos blaſphemauerit, pro qualitate blaſphemiæ atq; perſonæ, arbitrio Iudicis puniatur. Si quis crimen nefandum contra naturam propter quod ira Dei venit in filios diffidentiæ perpetrauerit, curiæ ſæculari puniendus tradatur. Et ſi Clericus fuerit omnibus ordinibus degradatus, ſimili pœnæ ſubijciatur. Monemus præterea omnes locorum Ordinarios, & in virtute ſanctæ obedientiæ eis præcipimus, vt Statuta Tridentini Concilij contra cõcubinarios, tàm Clericos quàm Laicos edita, diſtrictè faciant obſeruari, redituri Deo ac Nobis, ſi id omiſerint rationem. Et vt præmiſſorum delictorum Simoniæ, blaſphemiæ, ac ſtupri nefandi notitia facilius habeatur, Volumus quod in ſingulis caſibus non ſolum per accuſationem & inquiſitionem, ſed etiam ad ſimplicem & ſecretam denunciationem procedatur per quoſcunque Iudices, illos tamen de iure competentes, tam ratione delicti, quàm perſonarum, ita quod inter eos locus ſit præuentioni. Monemus præterea omnes & ſingulos, vt ſolum Dei timorem præ oculis habentes, & non alia animi praua affectione ducti, culpabiles tantum deferant,

innocentes non vexent. Quod ſi aliqui ex calumnia aliquos denunciaſſe comperti fuerint, eos ad pœnam talionis teneri volumus & mandamus. Mulctæ autem pecuniariæ applicabuntur pro duabus partibus locis pijs, arbitrio noſtro in Vrbe, extra verò ordinariorum, pro tertia accuſatori qui delinquẽtes detulerit. Mandamus autem, &c. Dat. Rom. Kal. Apr. 1566. Pont. 1.

26 Superſtitio demum vt corrigatur, inquirere debet Viſitator, an aliquis circa candelarum vel Miſſarum certum numerum vſus tenaciter ſeruetur: ne ſuper rebus aptis ad ſortilegia, vel adhibitis verbis, aut orationibus, ceremonijſuè ſuperſtitioſis Diuina peragantur; talia enim prohibenda ſunt. *Conc. Trid. lo. cit. de celeb. miſs.* Vel ne Miſſa pro defunctis ordinata pro viuis celebretur, quod aliqui ſuperſtitioſi facere ſolent, vt alteri mortis periculum inducant. *c. quicunq; 26. q. 5.* Imagines Eccleſiæ & altarium aduertendum eſt, vt pietatem præſeferant, neuè ibi ſit geſtu aut corporis diſpoſitione aliquid indecorum, vel ſcurrile ſeu prophanum. Ne etiam exponantur imagines aliorum Sanctorum, quàm illorum qui ab Eccleſia ſunt approbati. *cit. Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reliq. & vener. SS. Abb. in c. 1. eo. tit.* Imagines quoque etiam in priuatis ædibus ſitæ, quibus populus ſuperſtitioſè abuteretur, interdicendæ ſunt. *Simanc. de Cathol. Inſtit. tit. 33.*

Quoad tertiam autem functionem Parochi, quæ verſatur circa Sacramentorũ adminiſtrationem, plurima Viſitatori cõſideranda ſunt, quorum ſingula facilius in ipſo viſitationis actu prudẽti Viſitatori occurrere, quàm ſcripto exprimi poſsũt, & ſatis exquiſitè collecta habentur in *Dir. Viſit. Ant. Reſta. ſup. cit.* Nos ea ſolum quæ ſæpius occurrunt, & maiori cum iactura prætermittuntur, attingemus.

Vnde primò viſitandũ eſt Tabernaculum, vbi SS. Sacramentum Euchariſtiæ conſeruatur: quod in altari maiori, vel ſi commodè ibi non poterit, ſaltem

27 in aliquo Eccleſię conſpicuo & nobiliori loco collocari debet, decenter pro facultatibus loci exornatum, bene clauſum; & clauis ferraturæ ipſius non relinquenda in aliquo loco communi, ſed pœnes Capellanum vel ipſum Parochum cuſtodienda. *c. 1. de cuſt. Euchariſ.* Intus etiam decenter ornari debet, & tenendæ ſunt intrò duæ pixides ſeu vaſa, in quorum vno conſeruetur SS. Sacramentum retinendum continuè in Tabernaculo, in alio autem deferatur ad infirmos; & vaſa iſta non niſi ſuper altari, viatico vel ad minus ſuper corporali collocentur. Cauendum etiam ne in eodem Tabernaculo olea ſacra aſſeruentur, ſed in alio ſeparato decenti loco: & videndum quam frequenter renouetur SS. Sacramẽtum, renouari enim debet ſingulis octo diebus.

Ad infirmos cùm defertur, non niſi præeuntibus luminaribus, cum baldachino, & campanula ſonante, vt obuij notificentur & concitentur ad adorationem, & à Parocho ſeu Capellano ſuperpelliceo cum ſtola ſuperinduto, & Pſalmos & orationes inter eundum recitante deferri debet: & debent ferri duæ particulæ, vt in regreſſu fiat adoratio, alioquin ſi occurrerint plures infirmi & cõſumpſerint, debet redire ſacerdos depoſito ſuperpelliceo & ſine luminaribus. *Fuſch. de viſit. lib. c. 5.* Per plateam etiam in qua habitãt Iudæi ad euitandum irreuerentię periculum, SS. Sacram. deferri vetuit S. Cong. Rituum Epiſcopo Anconitan. 22. Febr. an. 1593.

Circa feſtum Paſchatis quo omnes fideles in propria Parochia confiteri & ſacram communionem ſumere obligãtur, *c. omnis vtriuſq; de pœnit. et remiſ. Theol. in 4. ſent. diſt. 17.* Videndum eſt an Parochus adhibeat diligentiam, & ſciat qui præcepto Eccleſiæ nõ ſatis faciant, & an deferat ſuperiori puniẽdos. Debent enim tales puniri, & poſſet illis interdici ingreſſus Eccleſiæ. & ſi ita moriantur, denegari illis deberet Eccleſiaſtica ſepultura: *c. omnis vtriuſq; cit.* ſi nimirũ hoc delictũ fuerit manifeſtum, & præmittatur cognitio & ſententia. *Suarez de Sacram. diſp. 36. ſect. 8.* & ſi negatur ex parte rei, illi incumbere probationem quod communica-

nicauerit.deducit *Genuen.lo.ſup.cit.c.76.*
Satisfaceret tamen talis pręcepto Eccle-
ſię, ſi communicaret in Eccleſia Cathe-
drali, Epiſcopus enim & Eccleſia Cathe-
28 dralis concurrũt in cura animarum cum
omnibus Parochis Dięceſis.*c.quæcũque.*
10. q. 1. Imò Epiſcopus eſt curatus totius
Diœceſis, Parochus autem eſt illius ad-
iutor participans onus.*Veral.deciſ.* 340.
p. 3. Et quilibet ex Diœceſi poteſt reci-
pere Sacramẽta neceſſaria in Cathedrali
ſeu ab Epiſcopo. *Genuen. lo. cit.* nec po-
teſt conqueri Parochus quod in eius Pa-
rochia adminiſtrẽtur Sacramenta ab E-
piſcopo, ſeu ab alio de eius mandato. *In-
noc. Ab. in c.officiũ. de off. Archipręsb.*
Satisfacere etiam huic pręcepto commu
nicantem quocunq; die hebdomadę ſan
ctę, vel intra octauam Paſchę, vel etiam
quocunque die Quadrageſimæ, ſi ſit con-
ſuetudo, tenet *Nau.in man.c.21.num.45.*
Imò in Curia Neap. ita demum excom-
municari tales ſi moniti intra octauam
Corporis Chriſti non communicauerint.
teſtatur *Genuen.lo.cit.* Pro Polonia autẽ
indulſit Vrb. PP. VIII. vt tempus, com-
munioni, Paſchalis ſit à Dominica Paſſio-
nis ad octauam Paſchę,

Quomodo etiam Parochus publicos
& notorios peccatores, vt vſurarios pu-
blicos, meretrices, à communione arcere
poſſit; & quomodo occultos peccatores
quibus abſolutionem denegauit, à com-
munione quam publicè petũt prohibere
debeat, & ſimul pręcaueat ne illorum
peccata diuulgare videatur, conſuli po-
teſt *Nau.lo.cit.nu.55. Armil.v.communic.nu. 23.*

Periculo mortis laborantibus Paro-
chus quoque viaticum miniſtrare debet.
29 Itaque videndum eſt quomodo diligens
ſit in viſitandis infirmis, & cohortandis
ad pęnitentiam & benè moriendum: pu-
niendusque eſſet grauiter ſi deprehendã-
tur aliqui mortui ſine Sacramentis ex
ipſius negligentia. *c.ſi præsbyter. 26. q.6.*
pęna tamẽ eſt arbitraria iuxta delicti mo
dum. *Nau.conſ.3. de pœnis.* Et quidem
nullo caſu excuſari poteſt Paroch⁹, quo-
minus miniſtrare teneatur morienti Sa-
cramẽta neceſſaria, ne quidem metu pe-
ſtis ſeu alterius contagioſę infirmitatis,
vt probat *Rip. in tract. de peſte. nu. 147.
Rebuff. in prax. de diſpenſ. non reſid. nu.
30. Suarez de Sacram. diſp. 44. ſect. 3. Ge-
nuẽ. in man. paſtor. c. 16. nu. 8.* quia nimirũ
tenetur ponere animam pro ouibus, ſeu
pro ſalute ſpirituali ouium: ad hoc *Scho-
laſtici in 2.2.q.26. S. Thab. & q.185.art.
5. Summiſtæ. vt Armil. Tabien. in v. Epi-
ſcopus.* Alioquin in alijs caſibus metus pe
ſtis excuſaret, nec dicitur negligens omit
tens aliquid cauſa peſtis. *Abb. Felin. in
c. ex tranſmiſſa. de pręſcript. Bart. in l. na
turaliter. col. fin. ff. de vſucap.* Nec cur-
runt tempore peſtis pręſcriptiones aut
fatalia. *DD. in c. ex tranſmiſſa. cit. Frãch.* 30
*in c. ex ratione. de appell. Alex. conſ. 42.
lib. 3. Neuiz. conſ. 51. art. 15.*

Ad hoc idem ſpectat vt Parochus in-
firmum de ijs quę tenetur ſeruare in infir
mitate, admoneat: vt de non adhibendo
medico Iudęo ſeu alio infideli; pręſer- 31
tim ſi viderit admiſſum, opponere ſe de-
bet & denũciare pęnas propterea incur-
rendas; videlicet quod infirmo non ſint
miniſtrãda Sacramenta, & carere debeat
Eccleſiaſtica ſepultura. *ex Conſt. Greg.
XIII. ſupra relata.*

Item monere debet infirmum, de de-
bito confitendi ad minus tertia die infir-
mitatis. *c. cùm infirmitas. de pœnit. & re* 32
miſſ. ad quod idem emanauit Conſtitutio
Pij V. de an. 1566. die 11. Martij. vt
ſequitur.

Supra gregem dominicũ, & infrà. *Sa-
nè cum infirmitas corporalis nonnunquã
ex peccato proueniat, dicente Domino lã
guido quẽ ſanauerat: Vade, noli amplius
peccare, ne quid deterius tibi contingat,
ac propterea prouidè fel. rec. Innoc. III.
Prædeceſſor noſter, Medicis præceperit,
vt cum eos ad ægrotos vocari contigerit,
ipſos ante omnia moneant, vt animarum
medicos vocent, ne cum eis hoc in ex-
trema ægritudine conſtitutis ſuadeatur,
in deſperationis articulum incidant.
Nos igitur volentes hoc tam ſalutare
præceptum nulla temporis præſcriptio-
ne aboleri, ſed ſemper obſeruari, Con-*

 ſtitu-

ſtitutionem præfatam auctoritate Apoſtolica tenore præſentium innouamus, & hac noſtra in perpetuũ valitura conſtitutione ſtatuimus & decernimus, quod omnes Medici, cum ad infirmos in lecto iacentes, vocati fuerint, ipſos ante omnia moneant, vt idoneo Confeſſori omnia peccata ſub iuxta ritum S.R.E. confiteãtur, neque tertio die vlterius eos viſitent, niſi longius tempus infirmo Confeſſor ob aliquam rationabilem cauſam, ſuper quo eius conſcientiam oneramus, conceſſerit, & eis per fidem Confeſſoris in ſcriptis factam conſtiterit, quod infirmi vt præmittitur peccata ſua confeſſi fuerint. Coniunctos verò ac omnes familiares & domeſticos infirmi, in Domino rogamus, ac monemus, vt de infirmitate Parochũ certiorem faciant, ac tàm Parochus quàm coniuncti & familiares præfati infirmum ad confeſſionem peccatorum ſuadeant & inducant. Quod ſi qui Medicorum præmiſſa non obſeruarint, vltra pœnas in dicta Conſtitut. contentas, quas ipſos incurrere declaramus, perpetuo ſint infames, & gradu medicinę quo inſigniti erunt, omninò priuentur, & à Collegio ſeu Vniuerſitate medicorum eijciuntur, ac pœna etiam pecuniaria arbitrio Ordinariorum vbi delinquerint mulctentur. Et vt hæc omnia inuiolabiliter obſeruentur, volumus & eadem auctoritate præcipimus & mandamus, vt nullus poſt hac vbiq; locorum in medicina doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas à quouis Collegio & vniuerſitate concedatur, niſi omnia in præſenti noſtra Conſtitutione contenta medio eorum iuramẽto coram Notario publico & Teſtib. obſeruare in eorum manibus, vel ordinarij iurauerint, & de huiuſmodi iuramento in priuilegio ſeu licentia medendi ſpecialis mentio fiat. Quod ſi Collegia & vniuerſitates præfatæ non recepto à promouendis iuramento huiuſmodi, eoſdem ad gradum prædictum promouerint, aut eiſdem medendi licentiam præſtiterint, pœnam priuationis facultatis alios vlterius doctorandi incurrant. Mandantes in virtute ſanctæ obedientię omnibus & ſingulis Venerabilibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, quatenus in Ciuitatibus & Diœceſibus proprijs noſtras præſentes literas publicari faciant, ac iuramentũ prædictum à Medicis iam promotis, ſeu licentiam medendi habentibus, omnibus iuris remedijs exigant, neque aliquos ad medendum in Ciuitatibus & Diœceſibus prædictis admittant, niſi eis conſtiterit eoſdem iuramentum huiuſmodi præſtitiſſe, & cõtumaces, & iurare ac iuramentũ huiuſmodi iam præſtitum exbibere recuſantes, gradu medicinæ, & omnibus priuilegijs eiſdem medicis tàm coniunctim quã diuiſim ijs & eorum cuilibet cõceſſis per quoſuis etiam Rom. Pontific. priuent, ac ab ingreſſu Eccleſiæ arceant, donec reſipuerint. Non obſtantibus. &c.

Eorum quoq; qui ob aliquod crimen damnantur ad mortem curam debet habere Parochus, & poteſt illis dare communionẽ ſacram eo die quo iuſtitiantur, ac ſiquidem confeſſi moriantur, non eſt illis deneganda ſepultura Eccleſiaſtica. *c. quæſitum. 13. q. 2.*

Fontis Baptiſmalis cuſtodia conſequẽter eſt reuidenda, num decenter pro facultate loci teneatur: an intus ſit aqua munda & ſufficiens & deſuper cautè occluſa, & num iuxta Rituale Rom. benedicatur, vt & renouetur quandoque propter mundiorem conſeruationem, *Fuſch. de viſit. lib. 1. c. 7. nu. 16.*

Item quomodo ſe Parochus gerat in adminiſtratione huius Sacramenti, an ſit peritus cęremoniarum, & nũ habeat ad hoc Rituale ab Eccleſia Rom. vſitatum. Quomodo etiam ſit diligens in miniſtrando hoc Sacramẽto, & num aliquem ſine Baptiſmo mori culpa ſua permiſerit: eſſet enim deponendus propter tale delictum. *c. quicunque. de conſec. diſt. 4.*

Aduertendum præterea, ne Baptizet in domibus priuatis, hoc enim fieri prohibetur, præterquam in Regum filijs, vel 33
in caſu grauis neceſſitatis. *Clem. vn. de Baptiſ.* Neuè Baptizet ſine aqua benedicta, aut omiſſis cœremonijs ab Eccleſia præſcriptis, niſi in caſu grauis neceſſitatis,

tis,

Digitized by Google

tis, alioquin grauiter peccaret; Imò qui diceret ſine peccato omitti iſtis cęremonias anathemate damnatur à Conc. Trid. *ſeſſ. 7. Can. 13. de Sacram.*

Et ne Parochus quoſuis patrinos ad ſuſceptionẽ ex Baptiſmo admittat; præſertim ne minorennes, aut non habentes annos diſcretionis. *Abb. in c. debitũ. nu. 3. de Baptiſ.* debent enim eſſe eius iudicij vt ſciant quid agant, & quale vinculum contrahunt. *Nau. conſ. 3. & 4. de cog. ſpirit. in antiq.* Neque plures admittendi ſunt, ſed vnus tantum Patrinus, & vna Patrina ad ſummum, vel vnus iſtorum ſufficeret. *c. non plures. de conſec. diſt. 4. Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 2. de ref. matr.* Si tamen plures admittantur, omnes efficien-
34 tur patrini. *c. fin. de cog. ſpir. in 6.* licet Sacerdos plures admittens poſſit puniri arbitrio Ordinarij. vt *Conc. lo. cit. & notat Nau. conſ. fin. lo. ſup. cit.* Ad hoc *Sanchez lib. 7. diſp. 57. nu. 7. de matrim. Reginald. lo. cit. lib. 31. nu. 154.* vbi ait Epiſcopum non poſſe diſpenſare, vt ſint plures patrini, & ita declaraſſe Sacram Cong. Conc.

Iiſdem ſuſcipientibus ex Baptiſmo denunciari debet quod onus in ſe aſſumãt, quomodo efficiãtur pædagogi & fideiuſſores apud Deum pro perſeuerantia baptizati in fide. *c. vos ante omnia. de conſec. diſt. cit.* Quomodo contrahant cognationem ſpiritualem quæ impedit matrimonium contrahendum, & dirimit contractum, ſi contrahatur cum aliquo ex iſta affinitate. *c. 1. de cog. ſpirit. in 6.* Contrahit autem eam patrinus cum Baptizato, cum Baptizati Patre, Matre: ſed patrini inter ſe nullam affinitatem contrahunt, neque cum Baptizante, de quo videri poteſt *Nau. in man. c. 22. nu. 39.* Et debet Baptizans facere nominari patrinos, alioquin omnes tangentes fierent patrini. vt *Sanchez lo. cit. Reginald. lo. cit. num. 152.*

Librum item habere debet Parochus, in quo nomina baptizatorum, & patrinorum, parentumque ipſorum diligenter adnotentur. *Conc. lo. cit. Fuſch. de viſit. lib. 1. c. 7. nu. 17.*

Informare quoque tenetur rudiores, præſertim fœminas, quæ ad partus excipiendos adhibentur, quomodo debeant ſe gerere in caſu quo dubitatur de vita 35
infantis, & qua forma verborum poſſint ipſæmet hoc caſu baptizare: licitè enim baptizare tum poſſunt, dummodo adhibeant eſſentialia Baptiſmi, vt verborum formam, & materiam aquæ. *c. mulier. c. in neceſſitate. de conſec. diſt. 4.* Imò & pater, materuè ſi nõ adeſſent alij, poſsẽt hoc caſu baptizare ſine periculo contrahẽdę affinitatis. *c. ad limina. 30. q. 1. Nau. conſ. 5. de cog. ſpirit. in no.* Caſu autẽ quo dubitaret Sacerdos fuiſſe adhibita eſſentialia in tali Baptiſmo, deberet iterum baptizare adhibita cautela. *c. de quibus. de Baptiſ.* alioquin ſi conſtaret adhibita fuiſſe eſſentialia, ſufficeret adimplere ſolemnitates in Eccleſia. vt communiter Summiſtæ, ad hoc *Sanchez lo. cit. Nau. lo. cit. in man. nu. 40.* vbi tenent contrahi, tunc affinitatem vbi confertur Sacramentum Baptiſmi, non vbi Sacramentalia.

Circa matrimoniorum celebrationem videnda ſunt potiſſimum quæ ſequuntur: nimirum ne temporibus prohibitis, à Dominica videlicet prima Aduentus Domini, ad diem Epiphaniæ, & à feria tertia carnis priuij ad Dominicam in Albis matrimonia ſolemniter celebrentur. 36
Conc. Trid. lo. cit. c. 10. ſine ſolemnitatibus tamẽ etiam iſtis tẽporibus prohibitis matrimonium contrahi & conſummari, & banna publicari licitè poſſent, cùm ſolæ ſolemnitates nuptiarum à Conc. cit. prohibeantur, *Nau. cit. in man. nu. 21.*

Videndum item, vt ante matrimonij contractum banna ſeu denunciatio trina præmittatur, niſi eam Epiſcopus ex cauſa omittendam permiſerit, alias Parochus hoc dimittere non poteſt. Præterea vt nõ niſi coram proprio Parocho & in præſentia trium, vel ad minus duorum teſtium contrahatur, alioquin enim omninò nullum eſſet matrimonium. *Conc. lo. cit. c. 1.*

Secundæ item nuptiæ ne benedicantur. *c. vir autem. de ſecun. nupt.* niſi eſſent ſecundæ ex parte viri tantùm, tunc enim benedici eas poſſe tenet *Armil. v. matri*

*moniū,n.*71.ſeu loci cōſuetudo in talibus attendenda. *Nau.lo.proximè cit.nu.*83.

Cùm autē reſidentia Parochi ad exercitium curæ animarum præcipuæ cōducat, diligenter Viſitator aduertere debet, quomodo ſit frequens Parochus circa ſuā Eccleſiam,& ne extra parochiam ha-
37 bitet neque in ciuitate, ſed penes Eccleſiam propriā in domo ſua presbyterali. *c.neceſſariò,*12.*q.*1. neuè frequenter abſit: non enim poteſt Parochus abſentare ſe vltra duos menſes, ſiue menſes iſti cōtinui,ſiue interpolatis abſentijs cōputentur. Et tunc adhuc non poteſt abeſſe niſi licentia ab Epiſcopo obtenta, quæ gratis eſt concedenda, & ſubſtitui debet interim Capellanus, qui curam in abſentia Parochi adminiſtret, *cit.Conc.Trid.ſeſſ.* 23.*c.*1.*de ref.* Eandem ordinationem Cō-
38 cilij de reſidentia curatorum & Epiſcoporum Pius IV. innouauit Conſt. ſua. *incip. In ſuprema,de an.*1564.14.*Decēb.* pœnas tamen nullas alias appoſuit, præterquam quod talium non reſidentium res quæcunq; derelictæ quæſitæ ex iſtis beneficijs, licet habuerint facultatem teſtandi, ſi extra eorum loca vbi reſidere deberent,decedant,ſpectare debeant iure ſpolij ad Cameram Apoſt. Et iterum Pius V. eos qui curata cum alijs beneficijs etiam ex diſpenſatione Apoſt. obtinebant,in eorum Eccleſijs curatis reſidere debet,&ad hoc per Ordinarios omni appellatione remota pœnis arbitrarijs cogi poſſe,declarauit tunc Conſt. ſua de an. 1568. die. 5. Iunij. Quoad Epiſcoporum autem reſidentiam, ſeueriores pęnas ſanxit Vrb.VIII.Papa, vt ſupra attigimus.

In tantum autem Curatus obligatur ad reſidentiam, vt ne quidem pro ſerui-
39 tio Epiſcopi, vel Diœceſis abeſſe poſſit vltra duos menſes prædictos à ſua Eccleſia. Vnde Epiſcopum non poſſe vti opera alicuius Curati pro ſuo Secretario vel Vicario,nec pro Viſitatore: item neque pro Inquiſitore, vel Collectore Apoſtolico, vt interim excuſetur à reſidentia in Parochiali, declarauit S.Cong.Conc. referente. *Gonz.ſuper reg.* 8. *Canc gl.*6.*nu.*
40 168.*& gl.*4.*§.*9.*nu.*25. vbi eandem Sacr. Cong.dicit reſpondiſſe, quòd Rector Parochialis Eccleſiæ, cui datus eſt coadiutor, teneatur ad reſidentiam; & ipſumet coadiutorem teneri nihilominus ad reſidentiam. Vnde etiam dicendum videtur, quòd talis coadiutor teneatur promoueri intra annum, *per tex. c. cùm in cūctis, de elect.& gl. in c.ſi tibi, v. adeptus, de præb.in* 6. *Idem Gonz.cit.gl.*6. refert ſimiliter fuiſſe declaratum a S.Cong. quòd etiam obtinens curatum beneficium, ſuper quo moueretur ipſi lis in petitorio, dummodo obtineat liberum exercitium curæ, & habeat liberam poſſeſſionē fructuum ipſius, tenetur reſidere. Eaſdem declarationes refert *Quaran. v. reſidentia,& v.Capitulum*, quod Curatus non poſſit eligi Vicarius Cap. ſed. vac.

Imò neque cauſa ſtudij poſſe curatum excuſari à reſidentia hoc tempore, cùm in concurſu & examine ad curatum, debeat inueniri ſufficiens: vt etiam declaraſſe S.Cong. Conc. teſtatur id *Gonz.lo. cit.gl.*6. *nu.* 351. Quare & Pius IV. reuocauerat omnes facultates datas de nō reſidendo in curatis cauſa ſtudij,niſi fuiſſent approbatæ conſenſu Ordinarij. habetur hæc Conſtit.de Ann. 1564.24. Nouemb. *apud Quaran.lo. cit.* quæ quia reuocat tunc præterita tantum, & de futuris nihil ſtatuit noui, propterea hîc eſt omiſſa.

Quod autem diximus de habente curatum beneficium, hoc idem dicendum de Vicario perpetuo in beneficio cura- 41
to: venit enim appellatione beneficij Vicariatus perpetuus. *Abb.in Clem.vn.de off.Vic.* & iura loquentia de Parochis, intelliguntur & de Vicarijs perpetuis in Parochialibus. *Card.Vital. in cit.Clem. Rom. conſ.*356. *Rebuf. in prax. tit. de Vic. perp. nu.* 14. *Pariſ. de reſig. lib.*3. *q.*1. *num.*115.

In caſibus tamen à iure permiſſis quos notat *gl.in c.fin.de cler.non reſid.* curatus excuſaretur à reſidentia: vt cauſa infirmitatis ſi inciderit in morbum, dum eſſet extra parochiam,vel ſi ſit eundum extra cauſa valetudinis curandæ: vel propter graues inimicitias,ex quibus immineret 42
vitæ

vitæ periculum, dummodo relinquat Vicarium ad curam animarum, & reconciliationem procuret: alioquin ſi culpa ipſius non ſequeretur reconciliatio intra annum poſſet puniri. *Lopez. ad Diaz. in prax. c. 53.* vbi refert ad hoc propoſitum declarationes S. Cong. Conc. *Io: de Syl. in tract. de benef. p. 4. q. 6. Quaran. lo. cit.* Aliæ autem cauſæ excuſantes de iure à reſidentia, cur tis non proſunt, licet proſint alijs beneficiatis, videri poſſunt apud *Rebuff. lo. cit. in prax. de diſpenſ. de non reſid.*

Ad extremum de bonis, & prouentibus Eccleſiæ Parochialis, videri debet quomodo adminiſtrentur, ne deſolentur vel alienentur, neuè locentur vltra trienniū, neque anticipatis ſolutionibus, vt aliàs
dixímus. Videndum etiam quomodo
43 ſufficientes habeat reditus Parochialis,
nam ſi non haberet ſufficientes, deberet Viſitator ſeu Epiſcopus prouidere vt Parocho neceſſaria non deſint, vel per aſſignationem aliquarum decimarum, ſeu prouentuum menſæ ſuæ, dummodo illa quoque nimium non grauetur, *c. Apoſtolica, de donat. Abb. ib. & in c. tua nos, de Eccl. ædif. Redoan. de reb. Eccl. alien. q. 55. nu. 58.* Vel poſſet compellere Parochianos, vt neceſſaria Rectori, & Eccleſiæ ſuæ ſubminiſtrent. *Conc. Trid. ſeſs. 21. c. 4. de ref. Abb. in c. 1. nu. 4. de Eccl. ædif.* Vel poſſet vnire duas Parochiales vbi vna non ſufficeret pro ſuſtentatione Rectoris, & populus eſſet minus frequens, vt vna curæ animarum ſatisfacere poſſet. *Id. Conc. lo. cit. c. 5.*

Ad extremum poſſet Epiſcopus nouam Parochialem Eccleſiam erigere, vbi
Parochia eſſet tam ampla, vt per vnum
adminiſtrari non poſſit, vel vbi populo 44
ob locorum diſtantiam ad vnam Eccleſiam difficilior eſſet acceſſus: & hæc Eccleſia de nouo constructa, poſſet dotari ex fructibus Eccleſiæ matricis, ſi ipſa abundet fructibus. *Abb. in c. tua nos, cit. & in c. conquerente, num. fin. de cler. non reſid. Rot. deciſ. 566. p. 4. diuerſ.* poſſeſſoris tamen iure ſaluo, *c. ad audientiam, lo. cit. de Eccl. ædif.* Vel ſi deeſſent facultates in Eccleſia matrice, poſſent cōpelli Parochiani ad contribuendum pro fundatione nouę Eccleſiæ, *Cōc. lo. cit. c. 4. de ref. ad hoc, c. 1. de Eccl. ædif. Abb. ib. Fuſ. h. de viſit. lib. 1. c. 10. nu. fin. & lib. 2. c. 2. nu. 17. Couar. pract. q. c. 35.*

ARTICVLVS IV.

De Viſitatione Eccleſiarum Græcorum.

1 *Græcorum Eccleſiæ vnitę ſubiectę ſunt viſitationi Epiſcopi Latini.*
2 *Græci vniti quæ teneantur obſeruare.*

GRæcorum Eccleſiæ quæ ad vnitatem
1 S. Rom. Eccleſiæ Catholicæ redierunt, ſubduntur Epiſcopo Latino, in cuius Diœceſi exiſtunt, *c. translationem, de temp. ord.* Quæ materia melius apparere poteſt ex ordinationibus Summorum Pontificum quas diuerſas ſuper hoc ediderunt. Et in primis ponenda videtur Conſt. Pij IV. vt ſequitur.

Romanus Pontifex præcipuus æquitatis & religionis aſſertor, facultates & gratias ab Apoſtolica Sede conceſſas, ex quibus tempore, præcedente animarum pericula, & inter Catholicos ſcandala prouenire animaduertit, pro ſui Paſtoralis officij debito maturè reuocare conſueuit. Sanè nonnulli locorum ordinarij nuper ad audientiam noſtram referri curarunt, quod in quampluribus Regni Siciliæ citra, & vltra Pharum, & alijs Chriſtiani nominis Ciuitatibus & locis, magna Græcorum tam religioſorum, & ſæcularium Clericorum, quàm Laicorum multitudo reperiatur, qui Eccleſiæ Græcæ mores & ritus obſeruantes, ſeq; ſuos proprios einſdem nationis Prælatos ha-

bere, ac illis non autem locorum ordinarijs ſubeſſe, ſed immunitatum aliorumq; Priuilegiorum ſibi per fel. re. Leonem X. Paulum III. Iulium etiam III. & forſan alios Rom. Pont. prædeceſſores noſtros, & dictam Sedem antiquitus conceſſorum prætextu, ſe ab eorundem Ordinariorum iuriſdictione, & ſuperioritate exemptos eſſe prætendentes, impunitate ſibi propoſita in diuerſas hæreſes nefariaſq; opiniones & abſurda deliramenta paſſim prolabuntur, aſſerentes inter alias eorum blaſphemias, nullum eſſe defunctorum Purgatorium, Rom. Pōt. aliquam in eos iuriſdictionem, vel authoritatem habere negantes, indulgētias ab illo conceſſas damnantes, Eccleſiaſticas ſententias, & cenſuras ab eo latas ſpernentes, Sanctiſſimæ Dei Genitricis Virginis Mariæ, Beatorum Apoſtolorū & aliorum Dei Sanctorum feſtiuitates ab Eccleſia Romana Sanctiſq; Patribus ordinatas non obſeruantes, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſuis infantibus in Baptiſmo exhibentes, inhumata defunctorū cadauera ſuperſtitione quadam impia, & pluſquam barbarica è ſepulchris eruentes, igneq; comburentes, Ordinariorum locorum quos habitant viſitationem iuriſdictionemq; contemnentes, & Eccleſiaſticam diſciplinam perturbantes, ac demum huiuſmodi aliiſq; ſuis opinionibus erroneis, atq; Sacrilegis populos Latinos inficientes, correctionē legitimam ſuæ prætenſæ exemptionis clypeo repellentes, in ſuis impietatibus abuſibuſq; conſeneſcunt, & immoriuntur, in ſuarum vicinorumque populorū, præſertim ſimplicium animarum perniciem & ſcandalum plurimorum. Nos igitur prouidè conſiderantes eiuſdē Sedis intentionem nunquam fuiſſe, exemptionem aliudue Priuilegium à ſe conceſſum iri, vt inde ſcelerum impunitas, & animarum periculum emergat; abuſibus & periculis huiuſmodi, quantū cū Deo poſſumus, tempeſtiuè obuiare volētes, ac quarumcunq; exemptionum, aliorumq; priuilegiorū dictis Græcis eorūq; Prælatis, Rectoribus, Abbatibus, & alijs tam S. Baſilij, & alterius ordinis Regularibus, quam ſæcularibus, ac etiam Laicis perſonis, quocunq; nomine nuncupatis, per præfatos & alios quoſcūq; Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac nos & Sedem præfatam in genere vel in ſpecie hactenus conceſſorum, ac etiā iteratis vicibus approbatorū, & innouatorū, literarumq; deſuper confectarū, & inde ſequutorum tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes: Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnes & ſingulas exemptiones, ac prout illas concernunt deſuper confectas literas præfatas, ad hoc videlicet, vt ipſi locorum Ordinarij quaſcunq; Græcorū Eccleſias, Monaſteria, Prioratus, & alia pia loca, tam ſæcularia quam cuiuſuis ordinis regularia, earumq; Prælatos, etiamſi Epiſcopali, Archiepiſcopali, ac maiori dignitate præfulgeant, necnon Abbates, Rectores, Miniſtros, & quaſuis alias eiuſdem nationis perſonas in ſuis Ciuitatibus & Diœceſibus conſiſtentia, quoties opus fuerit viſitare, ac in illis ſuam ordinariā iuriſdictionem, plenamq; & omnimodā ſuperioritatem in ijs quæ Dei cultū, Sacramentorum adminiſtrationem, & animarum ſalutem, hæreſumq; extirpationē concernunt, exercere & exequi liberè, & licitè valeant: reliquis ipſorum Græcorum in Diuinis celebrandis aliiſq; ritibus à Sede Apoſtolica approbatis, necnō priuilegijs & gratijs Apoſtolicis intactis remanentibus, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuo reuocamus, caſſamus & annullamus; ac reuocatas, caſſatas, & annullatas eſſe, nec ipſis Græcis Clericis, vel Laicis eorumq; Prælatis, Eccleſijs, Cœnobijs, aut alijs pijs locis in aliquo ſuffragari, ſed illos omnes & ſingulos locorū, in quibus moram traxerint ordinariorum viſitationi, correctioni, punitioni, iuriſdictioni, & omnimoda ſuperioritatis in præmiſſis ſubeſſe, illiſque tanquā ſuperioribus ſuis, ſuarumq; animarum Paſtoribus humiliter obedire; Et ſic per quoſcunq; Iudices, & Commiſſarios quauis auctoritate fungentes, etiam

S.R.E.Cardinales, ſublata eis quauis aliter iudicandi facultate, iudicari & definiri debere, ac quicquid ſecus à quoquã quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis cęterisq; cõtrarijs quibuſcũque. Per hoc tamen non intendimus quod ipſi Græci ab eorum Græcanico ritu abſtrahantur, vel alias deſuper quoquomodo per locorum ordinarios, aut alios impediantur. Et quia difficilè foret præſentes ad diuerſa loca, in quibus illarum exhibitio forſan erit neceſſaria circũferri, volumus & eadem auctoritate ſimiliter decernimus, quod earundem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis Notarii publici manu ſubſcriptis, & perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ ſigillo ſignatis, plenaria & indubia, eaq; prorſus adhibeatur fides in iudicio, & extra, quæ præſentibus adhiberi deberet, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Dat. Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcator. die 16. Feb. 1564. Pont. anno 5.

2 Quæ autem Epiſcopo viſitanti, in huiuſmodi Eccleſiis Gręcorum, ſaluis eorũ quoad reliqua ritibus aduertenda ſint, & corrigenda, facilè ex ſub inſertis Conſtitutionibus Romæ ex mandato Clem. Papæ VIII. impreſſis patebit, vt ſequitur.

Perbreuis inſtructio ſuper aliquibus ritibus Gręcorum, ad Reuerẽdiſſ. Patres DD. Epiſcopos Latinos, in quorum Ciuitatibus, vel Diœceſibus Gręci, vel Albaneſes Græco ritu viuentes degunt, ac literæ quædam Apoſtolicæ ad ipſos Græcos vel eorum ritus pertinentes, nec non forma profeſſionis fidei orthodoxæ à Græcis ad vnitatem S.R. Eccleſiæ venientibus facienda, mandato Sanctiſſimi D.N. D. Clem. Papæ VIII. ſimul excuſſæ. Romę apud impreſſores Camerales an. 1597.

Circa Sacramentum Baptiſmi.

Presbyteri Gręci baptizatos Chriſmate in fronte non conſignent, & ideò ab ipſis in ordine Baptiſmi apud eorum Euchologium prętermittantur, quæ ſequentur poſt illa verba: καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν, &c. vſque ibi, εἶτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς σχῆμα κύκλου. hoc eſt, & poſt orationem, &c. vbi habetur forma huius conſignationis vſque ad verba. Poſtea facit ſacerdos figuram circuli, &c.

Circa Sacramentum Confirmationis.

Epiſcopi Latini infantes, ſeu alios Baptizatos à Prçsbyteris Gręcis de facto Chriſmate in fronte conſignatos confirment, & tutius videtur, vt cum cautela, & ſub conditione id faciant, videlicet (niſi es confirmatus, ego te confirmo. ſed ſi non es confirmatus, ego conſigno te ſigno crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti) præſertim verò cùm veriſimiliter dubitari poteſt, quod ab Epiſcopis Græcis fuerint Baptizati.

Circa Sacramentum Eucharistiæ.

Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, quod pro infirmis aſſeruatur, ſingulis octo diebus, aut ſaltem quindecim renouetur.

Non aſſeruetur idem Sacramẽtum toto anno, ſi tamen aſſeruatum fuerit, ſaltem in fine anni ſumatur.

Tollatur abuſus tundendi, vel etiam miſcendi ſacro oleo, ac iterum coquendi vel alias exſiccandi ſpecies Sacramenti Sacræ Euchariſtiæ feria quinta Cœna Domini, vt deinde illud aſſeruent.

Si Græci velint accipere altaria portatilia ab Epiſcopis Latinis conſecrata, benè erit, ſin minus, tolerentur eorum thioni, ſeu throni ſuper altaria lapidea ponendi cùm celebrant.

Corporalia vti Latini habeant, niſi thionis etiam pro corporalibus vtantur.

Circa Sacramentum Pœnitentiæ.

In caſu neceſſitatis Præsbyteri Græci Catholici, poſſunt Latinos abſoluere, vtantur forma abſolutionis in generali Concilio Florentino præſcripta, & poſteà ſi voluerint, dicant orationem illam deprecatiuam, quam pro formæ huius abſolutionis dicere tantum conſueuerunt.

Tollendus abuſus vbi eſt, vt vir atq; vxor ſimul, & eodem tempore eidem Præsbytero confiteantur.

Aqua

Digitized by Google

Aqua ex ritu Græco in die Epiphaniæ vel primo die Menſis benedicta conſeruetur in Eccleſia, vt illa fideles aſpergantur.

Circa Oleum Sanctum Catechumenorum, & Infirmorum.

Non ſunt cogendi Presbyteri Græci Olea Sancta præter Chriſma ab Epiſcopis Latinis Diœceſanis accipere, cum huiuſmodi olea ab eis in ipſa Oleorum & Sacramentorum exhibitione, ex veteri ritu conficiantur, ſeu benedicatur. Chriſma autem quod nonniſi ab Epiſcopo etiã iuxta eorum ritum benedici poteſt, cogãtur accipere. Prohibeantur verò ab Epiſcopis Græcis externis Schiſmaticis, ſeu San. Rom. Eccleſiæ cõmunionem non habentibus, illud accipere, vel eo vti.

Circa Sacramentum Ordinis.

Ordinati ab Epiſcopis Schiſmaticis, alias ritè ordinatis ſeruata debita forma recipiunt quidem ordinem, ſed non executionem.

Proinde ordinati ab Epiſcopis Schiſmaticis, correcti vel emendati reconciliandi ſunt, & abſoluendi cum pœnitentijs ſalutaribus, dummodo errores, vel ſaltem ſchiſma ordinatoris abiurent in iudicio, vel publicè, vel ſecretò pro qualitate facti. In ordinibus autem per eos aliàs ritè ſuſceptis, miniſtrare non permittantur, niſi cum ipſis ſuper irregularitate huiuſmodi occaſione contracta auctoritate S. Sedis Apoſtolicæ fuerit diſpenſatum.

Non ſunt admittendi Epiſcopis Schiſmatici, ſiue pro ordinibus, ſiue pro alijs Sacramentis conferendis, ſed detinendi quoad S. ſedes Apoſtolica deſuper cõſulatur, & reſponſum habeatur.

Græci ſine literis dimiſſorijs Epiſcopi Latini Diœceſani, ad ſacros ordines promoti ſuſpenſi ſunt, & ſi ſuſpenſi in ſuis ordinibus miniſtrauerint, efficiuntur irregulares, ſicut & Latini.

Super huiuſmodi autem & ſimilibus irregularitatibus diſpenſandi, facultatẽ à S. ſede Apoſtolica obtineri oportet.

Si Epiſcopus Latinus Græcum aliquẽ ordinare voluerit, qui à Presbytero Græco in Baptiſmo Chriſmate in fronte fuerit conſignatus, debet illum antea confirmare, ſaltem ſub conditione, videlicet: Niſi ex confirmatus. &c. vt ſuprà.

Presbyteri vidui, ſeu vxoribus orbati, habitum deferant diuerſum ab alijs.

Circa Sacramentum Matrimonij.

Curent Ordinarij locorum, vt Decretum S. Generalis Conc. Trid. de reformatione matrimonij vertatur in linguam Græcam vulgarem, & in locis & Parochijs Græcorum Albanenſium euulgetur & publicetur.

Matrimonia inter coniuges Græcos dirimi, ſeu diuortia quoad vinculum fieri nullo modo permittant aut patiantur, & ſi qua de facto proceſſerunt, nulla & irrita declarent.

Maritus Latinus vxoris Græcæ ritum non ſequatur. Latina vxor non ſequatur ritũ mariti Græci. Græca verò vxor ſequatur ritum mariti Latini. Quod ſi id fieri nõ poſſit, quiſque cõiugũ in ſuo ritu, Catholico tamẽ manere permittatur.

Proles ſequatur Patris ritum, niſi præualuerit mater Latina.

Presbyter Græcus coniugatus ante Sacr. Sacrificium ſeu ſanctam Miſſam celebrandam, vel per Hebdomadam, vel per triduum abſtineat ab vxore.

Circa alia Dogmata.

Græci credere tenentur a Filio Spiritum Sanctum procedere, ſed non tenentur pronunciare niſi ſubeſſet ſcandalum, præſertim ſi degant inter Latinos aut neceſſitas poſtularet confitendi fidem Catholicam, quia tunc oportet etiam pronunciare.

Nunquam Monachis Græcis ſeu Calogeris animarum cura committatur, niſi ex neceſſitate vel alia iuſta cauſa.

Presbyteri ſeculares Græci abiuratis Schiſmate & erroribus atq; in fide Catholica benè inſtructi in Parochialibus ſeu Curatis Eccleſijs Græcorum inſtitui poſſunt.

Tolerandus eſt apud Græcos vſus carnium die Sabbathi, vbi ſine ſcandalo fieri poteſt, in locis tamen ipſorum & inter eos tantùm.

Item

Item tolerandum eſt, vt ad ieiunium eadem die Sabbathi in Quadrageſima excepto vno Sabbatho Sancto ex antiqua traditione non teneantur, ſed duntaxat ad abſtinentiam.

In ieiunijs biduanis vel triduanis, vel alias à Diœceſianis, vel in Iubilæis à ſummo Rom. Pont. indictis, dies Sabbathi in eis comprehenſus vel præſcriptus in aliũ diem pro plebibus Græcis ab ipſis Diœceſianis Apoſtolica auctoritate Sãctiſſimi D.N. Clementis Diuina prouidentia Papæ VIII. permittitur commutari.

Si ipſi Græci ad obſeruationẽ ieiuniorum & vigiliarum Latinæ Eccleſiæ induci poſſent, optimum eſſet, ſed non cogantur, cum ipſi qualibet hebdomada & feria 4. & 6. ieiunent.

Græci exiſtentes inter latinos dies feſtos de præcepto eiuſdem Latinæ Eccleſiæ ſeruare teneantur.

Inſuper idem Sanctiſſimus D. N. conſtituit Romæ habendum eſſe Epiſcopum Græcum Catholicum, qui Græcos Epiſcopis Latinis Italiæ, & Inſularũ adiacẽtium ſubiectos ab Epiſcopo Græco ordinari volẽtes, cum illorũ dimiſſorijs ad id tantum concedendis ritu Græco ordinet.

Item mãdauit, vt ad maiorem inſtructionem Dominorum Epiſcoporum Latinorum imprimantur cum hac ipſa Decretales ſeu literæ quædam Apoſtolicæ ad Græcorum ritus pertinentes, ac etiam profeſſio orthodoxæ fidei à Græcis, qui ad vnitatem S.R.E. veniunt facienda.

Ita Sanctitas ſua ex ſentẽtia Cong. ſuper reformatione Græcorum decreuit & declarauit, ac fieri mandauit. Romæ in Palatio montis Quirinalis apud S. Marcum, die 31. Menſis Auguſti, Anno Domini, 1595. Põtificatus ſuo an. 4.

Iul. Ant. Card. S. Seuerinæ.

Forma profeſſionis Fidei Cath. per Græcos facienda ponetur infra alio loco.

Innocentij Papæ IV. Bulla, ſeu literæ ad Epiſcopum Tuſculanum Apoſtolicæ Sedis Legatum in Regno Cypri, quæ extant in eius Regeſtro Bullarum, Pontificatus ſui anno 2. apud Bibliothecã Vaticanam ſuper ritibus Græcorum qui tolerari vel non tolerari poſſunt.

INNOCENTIVS. IV. &c. Epiſcopo Tuſculano Apoſt. Sedis Legato.

Sub Catholicæ profeſſione fidei, atque cultu conſiſtere ac proficere vniuerſos, cæteris noſtræ mẽtis deſiderabilibus præferentes illud tanquam acceptabilius pleniori deſiderio cupimus, & ad hoc velut operatiuum ſalutis præcipuum, intimis affectibus anxius aſpiramus. Hæc, inquam, vnio ſiue cõnexio cordi noſtro inæſtimabilis gaudij rorem infunderet, ſi varias gentium nationes eiuſdem obſeruantiæ fidei in vnum acceptabilem in Chriſto populum adunaret.

Id vtiq; anxiæ mentis noſtræ ardorem affluentis lætitiæ refrigeraret irriguo, ſi omnes quos olim in vnum Catholicum gregem ouile collegit Domini, cùm multi ab eo diſceſſerint in idẽ indiuiduum Collegium vnius Paſtoris ſoli daret magiſterium, & cuſtodia communiret. O ſi oriẽtalibus oriens ex alto luceret, & ſui luminis illuſtratione ipſos ad Catholicam reduceret vnitatem, vt cum reliquis orthodoxis in vnius aulæ collecti gremio de Matris Eccleſiæ vbere fluenta doctrinæ ſalutaris haurirent, tunc ipſi Eccleſiæ proueniret magnum & deſiderabile ſalutare: tunc eius vterus ſobole geminata concreſceret, tunc orientalibus oriretur ſupernæ illuminationis aurora, tunc eis clareſceret Lucifer veritatis, tunc per vniuerſam Eccleſiam inundantis gaudij erumperet plenitudo; tunc exultatione nimia clareſceret totus orbis, quia valdè bonum & iucundum exiſteret fratres ſimul in domo Domini habitare: tunc eadẽ Eccleſia multiplicata lætitia nouæ iucũditatis canticum perſonaret. Verùm quia nonnulli Græcorum iamdudum ad deuotionẽ Sedis Apoſt. redeuntes, ei reuerenter obediunt & intendunt, licet expedit vt mores ac ritus eorum, quantum cũ Deo poſſumus tolerantes, ipſos in Eccleſiæ Romanæ obedientia præſeruemus; quanquam in his quæ animarum periculum parerent, vel honeſtati Eccleſiaſticæ derogarent, nec debeamus illis deferre aliquatenus, nec velimus. Sanè inter Ve-

ner. Fratrem noſtrum Archiepiſcopum Nicoſien. & eius Suffraganeos Latinos ex parte vna, & Epiſcopos Græcos Regni Cypri ex altera, de quibuſdam certis articulis diſcordiam, & turbationem fortè ſubortam, & eorundem tenoré articulorum, ac reſponſiones ipſorũ Græcorum ad illos, nobis vt meliùs poßemus inſtrui ſuper eis plenè ac prouidè per tuas literas intimaſti, ſollicitè requirendo, vt prouidere ſuper hoc Apoſtolica dignitate curaremus. Nos autem literis ipſis affectuosè receptis, earum ſeriem et ipſos articulos ac reſponſiones eaſdem, & cætera quæ continebantur in illis cum vnà cum Fratribus noſtris perlegimus, intelleximus diligenter prudentiam tuã multipliciter in Domino commendantes, & meditantes ac deliberantes ſuper his prout rei qualitas exigebat.

Circa hanc itaque ſic deliberatio noſtra reſedit, vt Græci eiusdem Regni in vnctionibus quæ circa Baptiſma fiunt, morem Eccleſiæ Romanæ teneant, & obſeruent. Ritus verò ſeu cõſuetudo quam habere dicuntur vngendi per totum Baptizandorum corpora, ſi tolli ſine ſcandalo vel remoueri nõ poteſt, cum ſiue fiat, ſiue non, quantum ad Baptiſmi efficaciã vel effectum non multum referat, toleretur. Nec refert etiam vtrum in frigida vel calida aqua baptizent, cùm parem vim & effectum in vtraq; baptiſmum habere aßeuerare dicantur. Soli autem Epiſcopi conſignent Chriſmate in frontibus baptizatos, quia huius vnctio non debet niſi per Epiſcopos exhiberi, quoniã ſoli Apoſtoli, quorum vices gerunt Epiſcopi, per manus impoſitionem, quam confirmatio vel frontis Chriſmatio repræſentat, Spiritum Sanctum tribuiße leguntur.

Singuli quoq; Epiſcopi in ſuis Eccleſijs in die Cœnæ Domini poſſunt ſecundùm formam Eccleſiæ Chriſma conficere, ex Balſamo quidem et oleo oliuarum. Nam Spiritus Sãcti donum in Chriſmatis vnctione confertur, & columba vtique quæ ipſum deſignat Spiritum oliuæ ramum ad arcam legitur retuliße. Sed ſi ſuum antiquum ritum in hoc Græci potius ſeruare voluerint, videlicet quod Patriarcha vnà cum Archiepiſcopis & Epiſcopis eius Suffraganeis, & Archiepiſcopi cũ Suffraganeis ſuis ſimul Chriſma conficiant, in tali eorum conſuetudine tollerentur. Nullis autem per Sacerdotes vel confeſſores pro ſatisfactione pœnitentiæ, vnctio aliqua ſolummodo iniungantur. Infirmis verò iuxta verbum Iacobi Apoſtoli vnctio exhibeatur extrema. Porrò in appoſitione aquæ ſiue frigidæ ſiue calidæ, vel tepidæ in altaris ſacrificio, ſuam ſi velint conſuetudinem Græci ſequantur, dummodo credant, & aſſerant, quod ſeruata Canonis forma cõficiatur pariter de vtraq; Sed Eucharistiam in die Cœnæ Domini conſecratam vſque ad annum prætextu infirmorum, vt de illa videlicet ipſos communicent, non reſeruent; liceat tamen eis pro infirmis ipſis corpus Chriſti conficere, ac per quindecim dies, & non longiori temporis ſpatio conſeruare, ne per diutinam ipſius reſeruationem, alteratis forſitam ſpeciebus, reddatur minus habile ad ſumẽdum, licet veritas & efficacia ſemper eadem omninò remaneat, nec vlla vnquam diuturnitate ſeu volubilitate temporis euaneſcat. In celebratione verò ſolemnium & aliarum Mißarum, & de hora celebrandi eas, dummodo in confectione vel conſecratione formam verborum à Domino expreſſam & traditam obſeruent, & celebrando non tranſgrediantur horã nonam, ſuam ſequi conſuetudinem permittantur. Sacerdotes autem dicant horas Canonicas more ſuo; ſed Miſſam celebrare priuſquam officium matutinale compleuerint non præſumant. Promouendi verò ad Sacerdotium & Presbyteri qui præficiendi fuerint Eccleſiarum regimini, examinentur antea diligenter, ſi præcipuè de horis Canonicis, & Miſſarũ officijs ſecundùm diſtinctionem temporũ exequendis ſint ſufficienter inſtructi, vt ad hæc niſi digni & idonei admittantur. Cæterum vnuſquiſq; Sacerdos in aureo, vel argenteo ſolum aut ſaltem ſtanneo Calice ſacrificet, habens corporale de li-

no candidum & nitidum, & altare mũdis veſtimentis opertum, vel decentibus paramentis. Mulieres autem ſeruire ad altare non audeant, ſed ab illius miniſterio repellantur omninò. De ieiunio verò diei Sabbathi Quadrageſimali tempore, quanquam honeſtiùs & ſalubriùs Græci agerent, ſi ſic toto illo tempore abſtinerẽt, vt nec vnico die inſtitutum ieiuniũ violarent, teneant, & ſeruent pro libitu morem ſuum. Sacerdotes quoque coniugati, & alij quibus Parochiarum cura, vel Eccleſiarum Parochialium regimen per Epiſcopos ſuos committitur, licitè ac liberè poſſint Parochianorum ſuorum confeſſiones audire, ipſiſq; pœnitentiam iniungere pro peccatis: quia cui licet vel conceditur, quod eſt maius, competit nimirum, nec negari conuenit quod eſt minus: liberum tamen ſit ipſis Epiſcopis viros alios idoneos coadiutores, & cooperatores habere in audiendis confeſſionibus, & pœnitentijs iniungendis, ac cæteris quæ ad ſalutem pertinent animarum, ipſiſq; in his per eorum Diœceſes abſq; ſacerdotum ipſorum præiudicio, & grauamine committere vices ſuas, cùm propter occupationes multiplices, & occaſiones varias poſſit cõtingere, quod nequeant per eaſdem Diœceſes officiũ ſuũ exequi per ſe ipſos. De fornicatione autẽ quã ſoluens cũ ſoluta committit, quin ſit mortale peccatum, non eſt aliquatenus ambigendum, cùm tam fornicarios, quàm adulteros à Regno Dei Apoſtolus aſſerat alienos.

Ad hæc volumus, & expreſsè præcepimus, quod Epiſcopi Græci ſeptem ordines ſecundum morem Eccleſiæ Romanæ de cętero conferãt, cùm hucuſque tres de minoribus circa ordinandos neglexiße, vel prætermiſiſſe dicantur. Illi tamẽ qui iam ſunt taliter ordinati per eos propter nimiam ipſorum multitudinem, in ſic ſuſceptis ordinibus tolerentur.

Quia verò, ſecundum Apoſtolum mulier mortuo viro ab ipſius eſt lege ſoluta, vt nubendi cui vult in Domino liberam habeat facultatem, & ſecundas, tertias, ac vlteriores etiã nuptias Græci non reprehendant aliquatenus, nec condemnẽt, ſed potius illas approbent inter perſonas, quæ aliàs licitè ad inuicem matrimonio iungi poſſunt. Secundò tamen nubentes, Præsbyteri nullatenus benedicant.

Et quoniam apud eos conſueuerunt cõtrahi Matrimonia inter perſonas contingentes ſe iuxta eorum computationem, octauo gradu, qui ſecundum computationem, & diſtinctionem graduum quã nos facimus, apud nos quartus habetur, ne id præſumatur deinceps, firmiter prohibemus, diſtrictè præcipientes, vt cum in vlterioribus gradibus licitè Matrimonia contrahantur, in prædicto quarto conſanguinitatis, vel affinitatis gradu, copulari vlterius non præſumant, ſtatutum hoc generalis Concilij obſeruantes. Illos tamen qui iam in gradu huiuſmodi contraxerũt, diſpenſatiuè permittimus, in ſic contracto matrimonio remanere. Denique cùm veritas in Euangelio aſſerat, quod ſi quis in Spiritum ſanctum blaſphemiam dixerit, neque in hoc ſæculo, neque in futuro dimittetur ei, per quod datur intelligi quaſdam culpas in præſenti, quaſdam verò in futuro poſſe ſæculo relaxari: & Apoſtolus dicat, quod vniuſcuiuſq; opus quale ſit ignis probabit, & cuius opus arſerit, detrimentum patietur, ipſe autẽ ſaluus erit, ſic tamen quaſi per ignem; & ipſi Græci verè, & indubitanter credere ac affirmare dicantur, animas illorum, qui ſuſcepta pœnitentia, ea non peracta, vel qui ſine mortali peccato, cum venialibus tamen, & minutis decedunt, purgari poſt mortem, & poſſe ſuffragijs Eccleſiæ adiuuari. Nos quia locum purgationis huiuſmodi dicunt non fuiſse ſibi ab eorum Doctoribus certo, & proprio nomine indicatum, illum quidem iuxta traditiones, & auctoritates Sanctorum Patrum Purgatorium nominantes, volumus quod de cætero apud ipſos iſto nomine appelletur; illo enim tranſitorio igne peccata vtique non tamen criminalia, ſeu capitalia, quæ prius per pœnitentiam non fuere remiſsa, ſed parua & minuta purgantur, quæ poſt mortem etiam grauant, ſi in vita non fuerint relaxata.

Si

Si quis autem abſque pænitentia in peccato mortali decedit, hic proculdubio æternæ gehennæ ardoribus perpetuo cruciatur. Animæ verò paruulorũ poſt Baptiſmi lauacrum, & adultorum etiam in charitate decedentium, qui nec peccato, nec ad ſatisfactionem aliquam pro ipſo tenentur, ad patriam protinus tranſuolant ſempiternam.

Ordinationes demum & inſtituta Regularia Sanctorum Patrum de vita, & ſtatu Monachorum; præcipimus ab Abbatibus, & Monachis Græcis inuiolabiliter obſeruari. Fraternitatem itaq; tuã hortamur attentè per Apoſtolica tibi ſcripta mandantes, quatenus præmiſſa omnia Epiſcopis Græcis præfati Regni ſeriatim, & diligenter exponi facias, diſtrictè ipſis iniungens, vt ea ſolicitè attendere, ſtudiosè tenere, ac efficaciter procurent, & à ſuis faciant ſubditis obſeruari. Memoratis autem Archiepiſcopo Nicoſienſi, & eius Suffraganeis Latinis, firmiter auctoritate noſtra præcipiat, vt eoſdem Græcos ſuper præmiſſis contra huiuſmodi prouiſionem, & deliberationem noſtram nõ inquietent aliquatenus, nec moleſtent, Contradictores eadem auctoritate appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtãtibus, ſi prædictis Archiepiſcopo, & Suffraganeis, & quibuſcunque alijs à Sede Apoſt. ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per literas Apoſtolicas, plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum non facientes de indulto huiuſmodi mentionem. Dat. Lateran. 2. Non. Mar. An. 11.

ARTICVLVS V.

De Viſitatione Beneficiorum Simplicium, Seminarij, Confraternitatum, Hoſpitalium.

1 *Epiſcopus tenetur inquirere de titulo Clericatus, & Beneficij.*
2 *Beneficiatus tenetur exhibere titulum ſui beneficij.*
3 *Beneficiatus quando præſumitur habere bonum titulum licet non doceat.*
4 *Titulus beneficij quando probetur per teſtes.*
5 *Epiſcopus non poteſt immutare ordinationem Fundatoris.*
6 *Beneficiatus quando tenetur per ſe ipſum adimplere onera beneficij ſui.*
7 *Conſuetudo eſt optima rerum interpres.*
8 *Beneficij collatio contra tenorem fundationis nulla.*
9 *Patronus non poteſt imponere onera beneficio, niſi de conſenſu Epiſcopi.*
10 *Beneficio vacanti poteſt imponere onus Epiſcopus.*
11 *Beneficiati non poſſunt vſurpare illa quæ pertinent ad curatum.*
12 *Parochialis iura in quibus præcipuè conſiſtunt.*
13 *Sepulturæ ius propriè pertinet ad Parochum.*
14 *Epiſcopus non poteſt concedere in Eccl. non parochiali aſſeruari SS. Sacram.*
15 *Epiſcopi iuriſdictio ad omnia pia loca extenditur.*
16 *Seminarij in viſitatione quæ aduertenda.*
17 *Confraternitates qualibet viſitari poſſunt ab Epiſcopo.*
18 *Confraternitates in quibus dependent ab Epiſcopo.*
19 *Montes pietatis æquiparantur Eccleſijs.*
20 *Pia loca quæ dicantur.*
21 *Hoſpitalia quando veniunt appellatione piorum locorum.*
22 *Hoſpitalia in titulum dari ſolita æquiualent beneficijs Eccleſiaſticis.*
23 *Hoſpitalia quæ dantur in titulum.*
24 *Hoſpitalia quæ dantur in adminiſtrationem cenſentur beneficia manualia.*

25 Ho-

25 *Hoſpitalia publica,et iam laicalia viſitari poſſunt per Epiſcopum.*
26 *Hoſpitale publicum ex quibus præſumitur.*
27 *Religioſus locus non poteſt effici ſine authoritate Epiſcopi.*
28 *Hoſpitale priuatum non poteſt viſitari per Epiſcopum.*
29 *Epiſcopus omnium piorum operum eſt executor.*
30 *Hoſpitalium rectores ſunt ad inſtar tutorum, & iurare tenentur de benè adminiſtrando.*
31 *Hoſpitalium in viſitatione quæ aduertenda.*
32 *Hoſpitalis bona ſuperflua Epiſcopus poteſt ad alia pia opera applicare.*
33 *Capella Hoſpitalis quomodo viſitanda.*
34 *Capellanus Hoſpitalis, vel conſeruatorij puellarum an poſſit adminiſtrare Sacr.*
35 *Librorum cenſura ſpectat ad Epiſcopum.*
36 *Librorum pro reuiſione debet deputare Epiſcopus viros peritos.*

CIrca viſitationem Capellarum, Altarium, ſeu quorumuis beneficiorum
1 ſimplicium, vltra ea quæ de moribus beneficiati corrigendis ex ſuperioribus cognoſci poſſunt, videri debent literæ ordinum, ſi quibus eſt inſignitus beneficiatu, *c.legum. 2.q. 1.* Item videri debet titulus quo beneficium poſſidetur: Epiſcopus .n. in viſitatione tenetur inquirere de titulo quo quiſque obtinet ſuum beneficium, *c.ordinarij, de off.ord.in 6. Gemin.ib.n.7. Franch.ib.nu.5. Abb. in c. cum noſtris, de conceſſ.præb.in fin.& in c.licet Heli. nu.22.de Sim. Verall. deciſ.377.p.2.* Et beneficiatus tenetur docere de ſuo titulo
2 iudici inquirenti ex officio ſuo, licet aliàs nemo teneatur deducere titulum ſuum ad petitionem partis, *c.1.2.q. 4. Abb.in cit.c.cum noſtris, nu.fin.* Et ſi non oſtenderet titulum, poſſet priuari beneficio. *c.ex frequentibus, de inſtit. Abb.ib. Sarn. in reg.de trien. q.43. Rebuff. in prax. de reſcrip. ad benef. vacan.nu.20.*

Nec ſuffragaretur beneficiato diuturna poſſeſſio, quo minus teneatur Epiſcopo ex officio ſuo inquirenti, exhibere titulum ſui beneficij, *gl.ſing. in c.1.de reg. iur.in6.* niſi eſſet plurium annorum poſſeſſio cum reputatione communi, vt viginti vel triginta annorum, tunc enim
3 cum poſſeſſione concurreret ratio ſpecialis propter viſitationes Ordinarij, qui dum viſitat annis ſingulis, ſolet inquirere de titulis beneficiatorum, & præſumitur vidiſse titulum. *Io. And. Felin. in c. illud, de præſcrip. Dec.in c.1.num.48. de fid.inſtrum.* & quod non toleraſset ſine titulo tanto tempore poſſeſſionem. *Mohed.deciſ.241.alias 15. de cauſ. poſ.* vel tolerando videretur conſentire poſseſſioni, & prçiudicaret ſibi ipſi. *Abb. in cit. c.licet.Heli.nu.23. de Sim.* Qua ratione præſumitur etiam calumnioſa petitio Viſitatoris petentis literas ſuper collatione beneficij: à poſſidente beneficium ab annis triginta. *Gemin.in c.ſi iudex, §. fin.nu.4. de ſent.excom.in 6.* & ita reſpódiſse S.Cong. Conc. in vna Nolan.viſitationis refert. *Pariſ. de reſig. lib. 13. q. 5. num. 114.*

Poſset etiam beneficiatus ſi deperdãtur literæ prouiſionis, probare titulum ſuum per teſtes, per iuramentum propriũ concurrentibus adminiculis communis reputationis, & poſseſſionis. *Abb. in c.ex diligenti, num.3. de Sim. Felin. in Rub.de conſtit.nu.5. Franch. in proœ n.6 v. vniuerſitati. Maſcard.de prob.concluſ.143. nu.10. & concluſ. 843. à nu 11.* ſed non titulum ex prouiſione Papę, hanc enim non poſse probari per teſtes praxis Curię obtinuit. de qua teſtatur *Pariſ. lo. cit.lib.8. q.2.num. 13.*

Inquirere debet pręterea Viſitator, an onera, ſi quę annexa ſunt, beneficio adimpleantur: adimpleri enim debent nec illis poteſt derogari, *c.ſignificatum, de præb. Innoc.in c.fin.de cler.non reſid. Rebuff.in prax.de non promot.int.an.nu.17. Conc.Trid.ſeſſ.25. c.5. de ref.* Neq; poſſunt immutari niſi de conſenſu fundatoris vel hęredis. *Abb. in c.cùm acceſſiſſent,*

ſent,nu.5. de conſtit. Dec. ib. nu.53. Felin. ib.à nu.18. Nau. conſ.7. de cler. non reſid. in antiq. Mohed. deciſ. 124. aliàs 1. de iurep. Neque taciturnitas eorum quorum intereſt immutare poteſt primæuum ſtatum beneficij, *c. præterea, 2. de iurep. Felin. in c. nonnulli, num. 18. de reſcrip. Mantica deciſ. 67.*

Vnde neq; infirmitate excuſari poſſet beneſiciatus, quominus Miſſas celebret, vel per alium celebrari faciat, ſi beneficium eſt principaliter fundatum pro Miſſis celebrandis, niſi infirmitas duret per modicum tempus, vt per octo vel decem dies. *Pet. Nau. de reſtit. lib. 2. nu. 210.* al-
6 legatus à *Genuen. in prax. c. 56.* In alijs verò beneficijs, quæ non principaliter sũt fundata pro Miſſis celebrandis, clericus infirmus percipit fructus, licet non adimpleat onera beneficij, *c. ad audientiam, de cler. nõ reſid. c. vn. de cler. æg. in 6. Abb. in c. 1. eo. tit. Rebuff. in prax. de diſpenſ. de non reſid. nu. 27.*

Non poſſet tamen obtinens beneficiũ cum onere celebrandi Miſſas, cogi ad dicendum Miſſas debitas per ſeipſum, ſed poſſet ſatisfacere oneri per ſubſtitutum. *Lap. alleg. 35. & alleg. 117. Felin. in c. cũ omnes, nu. 32. de conſtit. Dec. ib. lect. 2. nu. 55.* ad quod etiam refert declarationem S. Cong. Conc. *Gonzal. ſuper 8. Canc. gl. 5. nu. 84.* in hæc verba:

Epiſcopus non poteſt compellere obtinentem Capellam, vt ipſemet celebret, licet in eius fundatione diſponatur, quod Capellani celebrent, nam iſtis oneribus Miſſarum rectè per ſubſtitutum ſatisfit.

Vnde etiam ad tale beneficium ſimplex, quod non requirit reſidentiam, licet obliget ad celebrationem Miſſarum, poſſet promoueri non Sacerdos, quia nimirum poſſet ſatisfacere oneri per ſubſtitutum, prout fuit deciſum in Rot. in vna beneficij Pampilonen. 11. *Febr. 1591. coram Mantica, vt in eius deciſ. 129.* & hoc idem reſpondiſſe S. Cong. Conc. teſtatur. *cit. Gonzal. lo. cit. nu. 85.* vbi reſponſum ſuper hoc eiuſdem Cong. refert his verbis.

Si fundatio Capellæ eſſet ſub verbis teſtatoris, quod Capellanus debeat celebrare Diuina officia die noctuque, ſicut cæteri Capellani faciunt, an Capellanus hic debeat eſſe Præsbyter.

Cong. cenſuit ex his verbis poſitis in fundatione huius Capellæ, non inferri neceſſario vt Capellanus debeat eſſe Præsbyter.

Tum demum autem teneretur benefi-
ciatus huiuſmodi ipſemet onera adim- 7
plere, & promoueri ad præsbyteratum, ſi ex longa obſeruantia, & conſuetudine ſoleret hoc modo interpretari fundatio: conſuetudo enim eſt optima rerum interpres. *c. cum dilectus, de conſuet. Abb. in c. cùm in cunctis, §. inferiora, de elect.* & hæc conſuetudo interpretatiua non requirit longi temporis præſcriptionem, ſed ſufficiunt actus frequentati. *Dec. cõſ. 156. & 483. Crauet. conſ. 101. nu. 3. Put. deciſ. 276. lib. 1. Seraph. deciſ. 1001. Mãtica deciſ. 129.*

Item beneficiatus teneretur ipſemet implere onera, ſi in fundatione exprimeretur quod debeat eſſe actu Sacerdos, ſeu per ſeipſum celebrare. *Gemin. in c. nemo deinceps, de elect. in 6. Roch. de iurep. v. honorificum, num. 27. Lambert. eo. tract. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 27. Franch. in c. 2. de elect. in 6. Dec. conſ. 129. num. 5. Seraph. deciſ. 871.* vnde nec teneret collatio beneficij talis requirentis celebrationẽ facta impuberi. *Dom. in c. ei cui, de præb. in 6. Bart. conſ. 33. Put. deciſ. 330. lib.*
Fuſch. de viſit. lib. 2. cap. 11. Quomodo 8
etiam ſi fundatione apponeretur conditio quod Capellanus non faciens ſe promoueri intra annum, ſit priuatus ipſo iure Capellania, ſi non ſatisfaceret fundationi, ſequeretur ipſo facto priuatio. *Rebuff. lo. cit. de non promot. int. an. nu. 62.* talis enim fundatio haberet vim ſtatuti. *Staph. de lit. grat. tit. de var. mod. vac.* Si nimirum conditio fuerit appoſita de conſenſu Epiſcopi; vbi enim fundator
diſponit aut ordinat onera pro beneficio 9
quod fundat, & reſtringit beneficium vltra ius commune, ſeu ordinat de officijs Diuinis, non tenet niſi conſenſerit Epiſcopus. *Innoc. in c. quoniam 2. ne præl.*

Digitized by Google

prel.vic.ſuas.Felin.in c.cum acceſſiſſet.
ſup.cit.de conſtit.Abb.in c.cum dilectus.
nu.4.de conſuet. vbi dicit Epiſcopum cir-
ca fundationem poſſe quid concedere
etiam in derogationem iuris ſui, licet præ
ter fundationem non poſſit derogare iu-
ri ſuo. Neque in fundatione poteſt dero-
gare ita iuri ſuo, vt beneficium ſit in li-
bera diſpoſitione patroni, & Epiſcopus
in eo non ſe intromittat: talis enim dero-
gatio non teneret, etiamſi fundator dicat
quod alias diſpoſitio ſua eſſet caſſa & ir-
rita, valeret enim diſpoſitio derogatio-
ne irrita. *c.ſic quidam.10. q.1. Archid.*
ib. Felin. in c. cùm venerabilis. num.
32. de excep. Fuſ.h. de viſit. lib. 2.c.11.
d num. 13.

Teneretur item beneficiatus ad ſatiſ-
faciẽdum ipſemet per ſe oneribus ſui be-
10 neficij, ſi arctaretur ſtatuto particulari,
vel ordinatione aliqua ſuperioris, vt cum
ſuperior vacanti beneficio impoſuit hoc
onus: poteſt enim imponi onus benefi-
cio vacanti vrgente neceſſitate, vel ex iu-
ſta cauſa. vt DD. in *c.ſignificatũ.de preb.*
Lap.alleg.20.Card.Pariſ.conſ. 90.nu. 3.
vol.4.Pauin.de poteſt.cap.q.7.Achil.de
Graſſ.deciſ.344.alias.fin.de Sim.Put.de-
ciſ.396.lib.3.

Aduertendum præterea Viſitatori, ne
huiuſmodi beneficiati in concernentibus
11 Eccleſiæ Parochiali ſe intromittant; ad
proceſſiones publicas Parochialis, ſeu al
terius maioris Eccleſiæ vt accedant: ad
hoc enim obligãtur, & poſſunt compelli.
Conc.Trid.ſeſſ.25.c.13.de Regul. Tenẽ-
tur aſſiſtere benedictioni palmarũ in Ec-
cleſia maiori, & inde eas recipere. *Se-*
raph.deciſ.402.

Functiones autem propriæ Parochi, &
in quibus Capellanorum & quorumuis Be-
neficiorum ſimpliciũ Rectores intromit-
tere ſe non poſſunt, determinatur in *c.cũ*
inter.de verb.ſignif.DD.ib. & in decreto
S.Cong.Rituum relato apud *Quaran. v.*
Miſſa. vt ſequitur.

In Eccleſijs Parochialib. & quæ ſub
Magiſtrorum Laicorum gubernio & di-
12 ***rectione eſſe ſolent ex ſtauritis nuncupa-***
tis, Sacerdotalia munera ac Presbytera-
les functiones, quæ populi & animarum
curam quoquo modo concernere viden-
tur, quales ſunt, Candelarum Cinerum,
Palmarum, Fontis Baptiſmalis benedi-
ctiones, SS.Sacramenti delationes, cele-
brationes Miſſarum feria quinta in Cœ-
na Domini, & Sabbati Sancti, aſperſio-
nes domorum, & quæ in Dominicis die-
bus in Eccleſia fiunt, quæq; circa cultum
SS.Sacramenti Corporis Chriſti in 40.
horarum oratione, & ſimiles, non ad Ca-
pellanos ſeu Sacriſtam Eccleſiarum hu-
iuſmodi ab eiſdem Laicis deputatos, ſed
ad Parochum, ſeu Rectorem, animarum
curam habentem in Eccleſijs huiuſ-
modi inſtitutum præcedente exami-
ne, & alijs requiſitis, ab ordinario loci
prouiſum, ſpectare debere cenſuit Sa-
crorum rituum Congregatio. ***die 17.***
Maij. 1602.

Ptolomæus Cardinalis.

Alex. Gratian. pro Secret.

Huc pertinet quod in huiuſmodi Ca- 13
pellis ſeu Eccleſijs non Parochialibus, nõ
poteſt haberi ſepultura mortuorũ: hanc
enim nulla Eccleſia habere debet, niſi
quæ habet populum. *Abb. in Clem. du-*
dum.nu.37.de ſepult.Vitalin.ib.§. verũ.
nu.9. Vnde & forenſes ſeu tranſeuntes
non alibi debent ſepeliri quam in Paro-
chiali, ſub qua deceſſerunt, & tanto ma-
gis ſi inde perceperunt Sacramenta; hoc
enim ſolo in dubio præſumuntur ibi ele-
giſſe ſepulturam. *Archid.Gemin.in c. 1.*
de ſepult.in 6. ius enim ſepulturæ pendet
maximè ab adminiſtratione Sacrament.
Innoc.Hoſt.in c.1. de ſepult.Abb.ib.n.4.
Seraph. dec. 1135. Et in caſu quo Capella
ſeu oratorium haberet ius ſepulturæ, fu-
neralia tamen ſpectant ad Parochialem.
c.1.c.relatum.c.cum liberum. de ſepult.
Syluеſ.in ſum.v.ſepultura.nu. 8. Manti-
ca.deciſ.293.& 367.

Nec poteſt in talibus Eccleſijs non Pa- 1
rochialibus aſſeruari SS.Sacramẽtũ pro
adoratione, ne quidem de licentia Epi-
ſcopi, niſi pro modico tempore puta ali-
qua feſtiuitate ſolemni in illo loco cele-
brãda, vel quadraginta horarum oratio-
ne, alioquin pro aſſeruatione perpetua

requiri deberet conceſſio à Papa. quod ſibi reſponſum fuiſſe à S.Cong.Conc. in ann. 1609. refert *Genuen. lo.cit.in prax. c.110.* his verbis:

Duo enim dubia circa hoc petij declarari. Primum an Epiſcopus poſſit concedere Eccleſiæ non Parochiali, vt in ea retineatur SS. Sacramentum Euchariſtiæ
14 *ſolum pro adoratione, vel requiratur authoritas Papæ. Secundum preſuppoſito quod Epiſcopus conceſſerit licētia aſſeruandi SS. Sacramētū in Eccleſia non Parochiali pro adoratione, an poſſit Epiſcopus ſucceſſor dictam licentiam reuocare. S.Cong. reſpondit infraſcriptis verbis:*

Ad primū id non poſſe concedi ab Ordinario, ſed requiri licentiā Sedis Apoſt.

Ad ſecundum huiuſmodi licentiam fuiſſe nullam, ac propterea ei non eſſe deferendum, nec eſſe neceſſariam reuocationem.

Ex iſta ratione ſolent habere Regulares à Sede Apoſt. de tenendo SS. Sacramento in eorum Eccleſijs facultatem expreſſam.

Ad extremum huiuſmodi beneficia ſimplicia ſi fuerint ad tenuitatem redacta, vel fundata in Eccleſijs quæ vetuſtate collapſæ, amplius inſtaurari non poſſent, transferri deberent, vel vniri alteri Eccleſiæ vocatis quorum intereſt. *Conc. Trid. ſeſſ.21.c.7. de ref.*

15 Non ſolum autem circa Eccleſias & beneficia Eccleſiaſtica & Clericos iuriſdictio Epiſcopalis verſatur, ſed etiā quoad omnia loca pia, & cauſas pias intromittere ſe poteſt. *c. tua nobis. de teſtam. c. ſuper quibuſdam. de verb. ſignif. Abb. ib. & in cauſā eſſes. nu.33. tit. cit. de teſtam.* Idcirco ad iſta etiam viſitatio ipſius extenditur.

Vnde primo ſeminarium viſitare poteſt & tenetur. In viſitatione autem illius
16 videndum eſt quomodo obſeruetur in receptione ſingulorum, ne minores duodecim annis ſuſcipiantur; item vt recipiendi habeāt bonam indolem, & aliqua principia literarum, & vt de iis ſit ſpes quod Eccleſiaſticis miniſterijs perpetuo ſint inſeruituri. Ne item recipiantur niſi pauperes, diuites autem ita demum, ſi ſuo ſumptu ibidem viuere velint.

Inquirendum præterea, an aliqui ſint diſcoli, & alios corrūpentes, & caſtigādi.

An habeant aliqua exercitia ſpiritualia; Miſſas an audiant ſingulis diebus, an ſæpiùs confiteantur, communicent. In literis quo ordine, à quibus præceptoribus, num a viris probis & literatis inſtituantur. In victu & alijs neceſſarijs quomodo prouideantur: prouentus Seminarij quam fideliter diſpenſentur. Et ſi ipſemet Epiſcopus viſitat, poſſet vnà cum deputatis ex Clero & Capitulo rationem expēſorum exigere & auſcultare. *Fuſch. de viſit. lib.1. c.16.*

Ordinationes item aliquas in poſterū obſeruandas, ſi quas ſalubres & neceſſarias iudicauerit, poſſet ibidem de conſilio dictorum deputatorum ex Capitulo facere & relinquere. *Conc. cit. ſeſſ. 23. c. 18. de reform.*

Quod autem ad Cōfraternitates quaſcunque etiam Laicorū attinet, iſtæ quo- 17
que quoad actiones ſpirituales, vt quoad ordinem circa confeſſiones, communiones, Miſſas, ſepulturam, habitum, & modum in proceſſionibus publicis ſeruandum, ſubſunt Epiſcopo, etiamſi in Eccleſijs Regularium congregationes ſuas habeant. *Nau. conſ.3. de ſo. comp.* Et poſſunt ab Epiſcopo viſitari quoad præmiſſa nulla exemptione obſtante. Eæ tamen quæ ſub Regum immediata protectione exiſtunt, non niſi de eorundem Regum licentia viſitari debent, *cit. Conc. ſeſſ.22.c. 8. de ref.* Adminiſtratores quoque Confraternitatum reddere tenentur rationē adminiſtrationis ſuæ Ordinario. quodſi alicubi ſiue legitima conſuetudine, ſiue priuilegio obtinuerint, vt rationem nonniſi deputatis è medio Congregationis eorum reddant, adhuc Epiſcopus poſſet vnà cum illis deputatis intereſſe rationi. *id. Conc. lo. cit.* Melius autem diiudicari poterit, in quibus Cōfraternitates huiuſmodi ſubſint Ordinario, & quæ Viſitatori in earum viſitatione ſint aduertenda, ſi quædam ab eiſdem Confraternitatibus obſeruanda ex ordinatione Clem. VIII. videri-

Digitized by Google

viderimus, ac propterea inſerendam hic voluimus Conſt. hanc iſtius Pont. publicatam Rom. die 24. Decembr. 1604. vt ſequitur.

CLEMENS PP. VIII. Ad perpetuam rei memoriam.

18 *Quæcunq; à Sede Apoſtolica ad mouēdam Chriſti fidelium ſalutem, &c. Quibus nos pro commiſſo nobis Apoſtolicæ ſollicitudinis officio, paternaq; erga omnes Chriſti fideles charitate proſpicere volentes, hac noſtra Conſtitutione perpetuo valitura.*

Confraternitates non ſunt erigendæ niſi de conſenſu Loci Ordinarij.

Decernimus atq. ſtatuimus, vt in poſterum tàm huius almæ Vrbis noſtræ, quã aliarum Ciuitatum & locorum totius Chriſtiani orbis Regularium ordinum, Religionum, & inſtitutorum, quibus in eorum, & quibuſcunq; alijs Eccleſijs & Collegijs Cõfraternitates Sæcularium erigẽdi & inſtituendi facultas cõceſſa eſt, nec nõ etiã Archicõfraternitatum et Congregationum cuiuſuis nationis, nominis, & inſtituti illæ ſint, & in quibuſcunque Eccleſijs, Domibus & Oratorijs, tàm Sæcularium quàm vt præfertur quorũcunq; etiã mẽdicantium ordinũ, Religionum, & inſtitutorum, Regularium, quauis tam ordinaria quàm Apoſtolica authoritate erectæ ac conſtitutæ exiſtant, ſeu alio quouis modo introductæ repertãtur, quibus alias Confraternitates, & Cõgregationes inſtituendi, erigẽdi ac ſibi aggregãdi, illisq; priuilegia, indulgẽtias, facultates, aliasq; Spirituales gratias, & indulta prædicta elargiendi, & communicandi poteſtas à Rom. Pontif. prædeceſſoribus noſtris, vel à nobis, & Apoſt. Sede attributa fuit, Magiſtri, Priores, Præpoſiti, Rectores, Gubernatores, Præceptores, Primicerij, Prælati, Cuſtodes, Guardiani, Præfecti, Adminiſtratores & alij Officiales ſeu ſuperiores quouis modo nuncupati, Regularium ſiquidem ordinum, Religionum, & inſtitutorum; vnã tantum Confraternitatem, & Congregationem de conſenſu tamen ordinarij loci, & cum literis eius teſtimonialibus, quibus Confraternitatis, & Congregationis erigendæ, & inſtituendæ pietas, & Chriſtianæ charitatis officia, quæ exercere cupit, apud eos commendentur, in eorum, et quibuſcunq; alijs Eccleſiis, & Collegijs erigere & inſtituere, cęterarum verò Archiconfraternitatum, & Congregationum in ſingulis Ciuitatibus, Oppidis, vel locis, vnam etiam Confraternitatẽ, & Congregationem duntaxat, quæ Apoſtolica, vel ordinaria authoritate prius erecta nulli alteri ordini, Religioni, inſtituto, Archiconfraternitati, & Congregationi eiusdem, vel alterius nationis, nominis, & inſtituti aggregata ſit, prævio ſimiliter loci ordinarij conſenſu, & cum eius literis teſtimonialibus, quibus eiusdem Confraternitatis, & Congregationis aggregandæ inſtitutum, pietas, & Chriſtianæ charitatis officia quæ exercere conſueuit, apud eos commendentur, ſibi adiũgere, & aggregare poſſint. Huic verò Confraternitati, & Congregationi erigendæ, inſtituendæ, ſeu aggregandæ, ea tantum priuilegia, indulgentias, facultates, aliasq; Spirituales gratias, & indulta, quæ ipſi Ordini, Religioni, inſtituto erigenti, inſtituenti ac communicanti, ſeu Archiconfraternitati, & Congregationi aggreganti nominatim, & in ſpecie, non autem quæ per extenſionem, vel communicationem ſibi quouis modo conceſſa ſunt, & illa quidem non ſub generali forma verborum, vel ad inſtar, ſed expreſſè & in ſpecie communicare valeant.

Statuta Confratrum ab ordinario examinari, approbari & corrigi poſſunt.

Statuta autem pro regimine ordinum, Religionum & inſtitutorum erigẽtium, & inſtituentium ac communicantium, ſeu Archiconfraternitatum, & Congregationum aggregantium edita, Confraternitatibus erigendis, inſtituendis, & aggregandis, & quibus communicationes priuilegiorum, & aliorum prædictorum fiunt, impartiri non poſſint, niſi ea prius ab Epiſcopo Diœceſano examinata et pro ratione loci approbata fuerint, quæ nihilominus eiuſdẽ Epiſcopi decretis ac mo-

derationi, & correctioni in omnibus ſẽper ſubiecta remaneant.

Indulgentias concedendas aggregatis Confraternit. Ordinarius prius cognoſcere debet.

Inſuper volumus, & ordinamus, vt prædicti Ordines, Religiones, inſtituta erigentia, inſtituenta, ac communicantia, nec non Archiconfraternitates & Congregationes aggregantes, certam erigendi, inſtituendi, aggregandi, & communicandi formulam à nobis nouiſſimè approbatam diligentiſſimè obſeruent, ſecundum quam priuilegia, indulgentias, facultates, aliaſq; Spirituales gratias & indulta ipſis Ordinibus, Religionibus, inſtitutis erigentibus, inſtituentibus, & communicantibus, ſeu Archiconfraternitatibus, ſeu Congregationibus aggregantibus nominatim & expreſsè, non autem per communicationem, neq; ad inſtar, vt ſupra conceſſa, ipſis Confraternitatibus, & Congregationibus, erigendis, inſtituendis, & aggregandis, & quibus communicationes fiunt, communicare poſſint; quibus Confraternitates & Congregationes eiuſdem duntaxat nationis, & nominis, ordinis, Religionis & inſtituti, Archiconfraternitatis & Congregationis cui aggregantur, tam hactenus aggregatæ, quàm in poſterum aggregandæ vtantur, potiantur & gaudeant: ita vt dictarum Cõfraternitatum & Cõgregationum erectarũ, inſtitutarum et aggregatarum, ex quibus communicationes factæ ſunt, Miniſtri & Officiales, & alij ſupra dicti, priuilegia, indulgentias, facultates, aliaſq; Spirituales gratias & indulta huiuſmodi, præuia tamen recognitione ordinarij loci, qui adbibitis duobus de eiuſdem Eccleſiæ Capitulo illa iuxta Conc. Trid. decretum promulganda decernant, debitis temporibus promulgare valeant.

Quibus etiam Miniſtris Officialibus et alijs prædictis eleemoſynas, & alia oblata Chriſtianæ charitatis ſubſidia, iuxta modum & formã per Ordinarium loci præſcribẽdam, remotis tamen menſis, peluibus, & capſis quæ in Eccleſijs, & Oratorijs dictarum Confraternitatum & Congregationum publicè ad hoc exponi conſueuerint, excipiendi poteſtas detur. Atq; hoc ipſum ordines, Religiones, inſtituta erigentia, inſtituentia, ac communicantia, ſeu Archiconfraternitates & Congregationes aggregantes, tam almæ Vrbis, quàm aliarum Ciuitatum & locorum quorumcunque, iuxta modum à Vicario vrbis & ab Ordinarijs locorum reſpectiuè præſcribendum, obſeruare teneantur.

Eleemoſynas collectas pro arbitrio Ordinarij ad pios vſus exponant Confratres.

Eleemoſynas autem ſic collectas in reparationem & ornatum Eccleſiarum tã ordinum, Religionum, Inſtitutorum erigentium, inſtituentium & communicantium, ac Archiconfraternitatum & Cõgregationum erigendarum, inſtituendarum, & aggregandarum, & quibus communicationes fient, aut in alios earum pios vſus arbitrio eiuſdem Vicarij noſtri in Vrbe, nec non ordinariorum locorum reſpectiuè fideliter exponere atque erogare procurent, vt omnes intelligant cæleſtes Eccleſiæ theſauros non quæſtus aut alicuius lucri cauſa, ſed pietatis & charitatis excitandæ gratia, ex Apoſtolicæ ſedis benignitate Chriſti fidelibus aperiri.

Confeſſarij Confratern. ſint approbati ab Ordinario.

Præterea volumus, vt Confeſſarij, qui vigore Priuilegiorum ipſis Ordinibus, Religionibus, Inſtitutis erigentibus, inſtituentibus, & communicantibus, ſeu Archiconfraternitatibus & Congregationibus aggregantibus conceſſorum, ac Confraternitatibus & Congregationibus aggregandis communicandorum eligi poſſunt & poterunt, ſæculares in alma Vrbe à prædicto noſtro Vicario, extra vrbem verò à locorum ordinarijs: Regulares autem non ſolùm à prædicto Vicario noſtro, & à locorum ordinarijs reſpectiuè, ſed etiam à ſuis Superioribus approbati ſint, vtq; cõfratres confitentes à criminibus, caſibus, et cẽſuris iuxta dictorũ priui-

legio-

legiorum (quatenus tamen ſint in vſu & ſacris Conc. Trid. Decretis ac Romanorum Pont. prædeceſſorum noſtrorum & noſtris Conſtitutionibus non aduerſentur, nec reuocata aut ſub aliquibus reuocantibus comprehenſa ſint; formam & tenorem duntaxat abſoluere valeant.

Caſus reſeruatos quos abſoluere nō poſſint Confeſſarij Confraternitatum.

Decernimus inſuper, vt ijdem Confeſſarij prædictos confratres cuiuscunq; gradus, ſtatus, conditionis & præeminentiæ, etiam ſi ſpeciali nota digna fuerint, à caſibus contentis in literis, quæ die Cœnæ Domini legi conſueuerunt, nec non violationis immunitatis & libertatis Eccleſiaſticæ, & Clauſuræ Monaſteriorum Monialium, ſi videlicet ſine neceſſaria & vrgenti cauſa, ac ſine ſuperiorum licentia, vel etiam ſi cauſa & licentia conceſſa abutentes, prædicta Monaſteria ingreſſi fuerint, nec non violentæ manus iniectionis in Clericum, & ſingularis certaminis ſeu duelli, ac ab alijs etiam caſibus tam à nobis quàm à prædicto noſtro in vrbe Vicario & locorum ordinarijs reſpectiuè reſeruatis, & pro tempore reſeruandis, & etiam à quauis excommunicatione ab homine lata, abſoluere, & ſuper irregularitatibus tam ex aliquo defectu prouenientibus, quàm occaſione delicti contractis, cum aliquo diſpenſare prætextu dictorū priuilegiorū nullo modo poſſint.

Confraternitates ante erectæ nouas erectionum literas petant.

Demum ſtatuimus & pariter ordinamus, vt Confraternitates, & Congregationes vbiuis locorum, quauis authoritate vt præfertur erecta & instituta, quibus communicationes prædicta factæ ſunt, ac cuicunque ex dictis Ordinibus, Religionibus, Inſtitutis, Archiconfraternitatibus, & Cōgregationibus, nouas erectionum, inſtitutionum, communicationum, & aggregationum literas iuxta formam à nobis nouiſſimè approbatā infra annum ſi in Europa ſint, & ſi extra Europam fuerint, infra biennium a die publicationis præſētium in Romana Curia facienda computandus impetrare teneantur, alioquin dicto tempore elapſo; erectiones, inſtitutiones, & quæcunq. cōmunicationes priuilegiorum, facultatū, indulgentiarum, aliarumq; Spiritualium gratiarum, & indultorum, & aggregationes illarum vigore ipſis conceſſæ, nullius ſint roboris & momenti, ac reuocata & abolitæ cenſeantur eo ipſo.

Literæ erectionum gratis dandæ.

Erectionum autem, inſtitutionum, cōmunicationum, & aggregationum, tàm hactenus factarum, quàm deinceps faciēdarum literæ ab ipſis ordinibus, Religionibus, Inſtitutis ſeu Archiconfraternitatibus & Congregationibus, gratis omnino, ac nulla prorſus mercede, etiam à ſponte dantibus accepta, expediri & concedi debeant.

Pœna contra contrauenientes.

Quod ſi miniſtri aliqui ſuperiores vel officiales quocūq; nomine nūcupati, Ordinū, Religionum, Inſtitutorū, ſeu Archicōfraternitatū, Cōgregationū & Confraternitatū huiuſmodi quauis auctoritate vel priuilegio & officio fungātur & præfulgeant. contra præmiſſa in aliquo venire, ac facere præſumpſerint, erectiones, inſtitutiones & cōmunicationes priuilegiorū, indulgentiarū, facultatū, ſpiritualiūq; gratiarū & indultorum, aliorumq; præmiſſorū conceſſiones, nec non aggregationes per ipſos facienda ſeu renouandæ, nullius ſint roboris, & mometi, et quilibet eorundē Miniſtrorum, Superiorum, Officialium, & aliorum prædictorum, priuationis officiorum quæ obtinet ac inhabilitatis ad illa & alia in poſterū obtinenda pœnā, quæ ab alio quam à nobis vel Romano Pontifice pro tēpore exiſtente remitti non poſſit, incurrat eo ipſo. Decernentes præſentes literas perpetuo validas & efficaces exiſtere, & fore, ac ab omnibus, & ſingulis ad quos ſpectat inuiolabiliter obſeruari debere. Sicq; noſtræ mentis, & intentionis exiſtere, & ita, & non aliter per quoſcunq; Iudices, &c. Non obſtantib. &c.

Frequenter etiam in negotijs Confraternitatum occurrere ſolet dubium, an

Digitized by Google

poſſint cõpelli ad publicas Proceſſiones per Epiſcopum, ad quod reſoluendum ſubiunximus hic decretum S. Congreg. Conc. datum Epiſcopo Scaléſi, prout refertur apud *Quaran.* verbo *præcedentia*. vt ſequitur.

Reuerendiſſ. vti Frater. Quamuis Theſaurarij Magiſtri & Confratres Sanctæ Mariæ Annunciatæ magis conſcientiæ ſuæ, ac pietati ſatisfeciſſēt, ſi Ampl. Tua eos ad publicas proceſſiones vocanti morem geſſiſſent: cum tamen ad eas accedere detrectauerint, neq; ab Ampl. Tua compelli, neque vllis propterea cenſuris diſtringi atq; innodari debuerunt, quòd ſæpiùs alios conſulti reſponderunt Illuſtriſſimi Patres Sacri Conc. Trid. interpretes. Itaq; interdictum hac de cauſa latum, protinus tollas oportet, ac de cætero à ſimilibus compulſionibus abſtineas. Deus Amplit. Tuam incolumem ſeruet. Romæ die ſexta Martij. 1597.

Amplit. Tuæ vti Frater
Card. Matthæius.

Poſt viſitationem Fraternitatum ſe-
19 quuntur montes pietatis ſiue charitatis, & quæcunque loca pia; hæc enim viſitari quoq; poſſunt per Ordinarium *Cõc. Trid. ſeſſ. 22. c. 8. de ref.* quia nimirum cēſentur de foro Eccleſiæ & æquiparãtur Eccleſijs. *Abb. in c. accedentibus. num. 3. de priuil. & in c. de quarta. nu. 7. de præſcr. Felin. ib. Dec. in c. Eccleſia. S. M. nu. 27. de conſtitut.*

Dicuntur autem pia loca, in quibus
20 exercentur opera pietatis. *cit. Abb. in c. fin. nu. 2. de teſtam.* vt circa ſalutem animarum, ſuſtentationem pauperum, officia Diuina. *Conc. Trid. lo. cit.*

Hæc itaq; loca niſi fuerint ſub immediata protectione Regum, viſitari poſsũt liberè per Ordinarium. Et circa eorum viſitationem inquiri debet, quo ordine eorum prouentus vel eleemoſynæ colligantur, an ſecundùm diſpoſitionem fundationis, & an propriè in vſus pios tantũ conuertantur. Tenentur enim reddere rationem de iſtis Ordinario Adminiſtratores talium locorum: & ſi ex aliquo priuilegio vel conſuetudine alijs ad id deputatis ſoliti eſſent reddere rationē, adhuc cum illis deputatis intereſſe deberet rationi Ordinarius. *Conc. cit. c. 8. & 9. ſeſſ. 22. de ref.*

Hoſpitalia quoque, Xenodochia, Leproſaria, vel ſi quo alio nomine vocen-
tur, dummodo ſint deputata ad curandũ 21
infirmos, ſuſtentandũ pauperes vel peregrinos, veniunt appellatione piorum locorum ſi fuerint fundata authoritate Epiſcopi. *Abb. in c. officij. nu. 7. de teſtam.* & cenſetur hoſpitale pro re Eccleſiaſtica & religioſa, & gaudet priuilegio Eccleſiæ. *c. ad hæc de rel. dom. Abb. ib. & in c. accedentibus. num. 3. de priuil. Felin. Dec. lo. cit. Gambar. de auth. Leg. tit. de poteſ. Leg. circa Hoſpit. num. 29. Anchar. conſ. 253. num. 5.* Sed quomodo viſitari poſſint, ex qualitate ſingulorum eſt iudicandum.

Vnde primo Hoſpitalia alia ſunt quæ ſunt fundata perpetuè & conferri ſolent certæ perſonæ in titulũ: & hæc per omnia cenſentur vti alia beneficia Eccleſiaſtica, & veniunt appellatione beneficiorum. *Mil. in repert. v. beneficij appellatione. Sarn. in Reg. de trien. q. 7. nu. 3. ib. Selu. de benef. p. 2. q. 11. Rebuff. in prax. tit. de deuolut. num. 73. Rot. deciſ. 739. in fin. p. 1. diuerſ.* Vnde comprehenduntur ſub Regula de annali. *Mandoſ. in Reg. 1. de reſeru. q. 10.* comprehenduntur & ſub conſtitutione de publicandis reſignationibus vt tenuit *Rot. deciſ. 739. cit.* ſimiliter comprehenduntur ſub reſeruationibus Regularium Cancell. vt deducit *Gonzal. lo. ſup. cit. ſup. 8. Reg. Cancel. gl. 5. nu. 14.* Et in eis intitulati faciunt fructus ſuos ſicut & alij beneficiati. *Vitalin. in Clem. quia contingit. à num. 12. de rel. dom. Sarn. lo. cit. Rot. deciſ. 114. & 122. p. 2. diuerſ.*

Dicuntur autem conferri in titulum, quando in eorum fundatione ita fuerit expreſſum, quod ſiue per nominationem
alicuius patroni, ſiue per electionem, ſiue 23
ſimpliciter vni perſonæ prouideantur. *Clem. quia contingit. §. vt autem. de rel. dom. Vitalin. ib. à nu. 11. Pariſ. de reſig. lib. 8. q. 2. num. 39.* vel ſi hoſpitale vniatur

acceſ-

acceſſoriè ali ui Eccleſiæ. *Bellam. deciſ. 387. Rebuff. de nominat. q. 15. nu. 14.* ſed probari debet quod fuerit acceſſoriè vnitum: alioquin in dubio præſumeretur principaliter vnitum, & retineret naturam, & conditionem hoſpitalis. *Abb. in Clem. per literas. nu. 5. de præb. Card. ib. q. 17. Rot. deciſ. 14. p. diuerſ.* omnis enim diſpoſitio in dubio debet interpretari, vt potiùs concordet cũ iure communi, quàm cõtra ius. *gl. penul. in c. cum dilectus. de conſuet. Abb. ib. nu. 21.* de iure autem communi prohibentur hoſpitalia conuerti in beneficia titularia. *cit. Clem. per literas. Mohed. deciſ. 343. alias 18. de cauſ. poſſ.* Et de iſtis hoſpitalib. dubium non eſt quod poſſint viſitari, quemadmodum de alijs beneficijs Eccleſiaſticis dictum eſt in ſuperioribus.

Alia Hoſpitalia ſunt quæ non dantur in titulum perpetuum, ſed in adminiſtra-
24 tionem ſeu ad nutum: & hæc propriè ſunt hoſpitalia: nam de natura hoſpitalium propria eſt, vt non dentur niſi in adminiſtrationem. & de iſtis diſponit *Clem. per literas. cit. & Clem. quia contingit. de rel. dom.* vel tum dici poſſunt manualia beneficia, ſeu amouibilia ad nutum, quia in illis conſtitutio & deſtitutio fit ad nutum cõmittentis. *Vitalin. lo. ſup. cit. Calder. conſ. 4. de rel. dom. Gemin. conſ. 89. nu. 5. Card. conſ. 117. Mandoſ. in Reg. 1. Canc. q. 10. nu. 4.* Nec cõprehenduntur ſub regula de annali vel triennali. *Rot. deciſ. 739. cit.* nec afficiuntur reſeruationibus. *Lap. de Hoſpital. nu. 63. Dec. conſ. 165. Simonet. de reſeruat. q. 7. Aen. de Falcon. de reſeruat. q. 3. princ. à num. 15. Achil. de Graſſ. deciſ. 272.* Nec veniunt appellatione beneficiorum. *Card. in cit. Clem. per literas. q. 19. Vitalin lo. cit. nu. 39. Gig. de pẽſ. q. 28. nu. 6. Mãdoſ. in Reg. 1. Cancel. q. 9. Rot. deciſ. 725. p. 1. diuerſ.* præterquam in fauorabilibus. *gl. in Clem. fin. v. beneficijs. de iudic. Anchar. ib. nu. 2. Card. ib. q. 3. Lap. alleg. 42. Felin. in c. de quarta ſup. cit. nu. 15. Selu. de benef. p. 1. q. 3.* vel in illis tantum quæ ſunt introducta in fauorem publicum, vt *Pariſ. lo. ſup. cit. à nu. 47.* probat huiuſmodi Hoſpitalia comprehendi ſub Conſtitutione de publicandis reſignationibus, tãquam inducta in fauorem publicum ad obuiandum fraudibus: *vt Put. deciſ. 189. lib. 1.* & quia in illis militant rationes conſtitutionis illius, vt videlicet Ordinarius certus eſſe poſſit, à quo debeat exigere calculũ adminiſtrationis, & vt coloni ſciant, cui debent ſoluere penſiones, vt per eum latius ad quod. *Rot. deciſ. nu. 667. & 668. p. 4. diuerſ.*

Sed adhuc diſtingui poteſt de huiuſmodi hoſpitalibus: nam alia ſunt quæ adminiſtrari ſolent per Clericos vel Religioſos, vt ſunt Hoſpitalia S. Spiritus in Saxia. S. Mariæ Theutonicorum, & iſta poſſunt viſitari ab Ordinario, cùm eius iuriſdictioni ſubſint niſi ſpecialiter ſint exempta. *c. de xenodochijs. & ſeq. de Rel. dom.*

Alia ſunt Hoſpitalia quæ per laicos adminiſtrari cõſueuerunt. vt *gl. in cit. Clem. quia contingit. v. ſecularibus.* ſeu in quibus inſtitutio Rectoris & deſtitutio ſpectat ad Laicos, puta alicuius Vniuerſitatis, Fraternitatis, domus ſeniores. Et hæc 25
dummodo ſint publicè deputata ad vſum pauperum vel infirmorum, ſeu aliud opus pium authoritate Ordinarij, cenſentur loca Religioſa. *gl. in Clem. cit. per litteras. v. Eccleſias de præb. Rebuff. lo. cit. de nominat. q. 15. nu. 2.* Et ſubduntur Ordinario, niſi in eorum fundatione de conſenſu ipſius Ordinarij, ſeu cum confirmatione Sedis Apoſt. aliter fuerit ordinatũ. *Abb. in cit. Clem. quia cõtingit. nu. 4.* & poſſunt viſitari per Ordinarium. *id. Abb. Vitalin. Card. in ea Clem.* præſertim poſt *Conc. Trid. lo. ſupra cit. ſeſſ. 22. c. 8. de ref.* niſi fuerint ſub immediata protectione Regum, vt dictũ fuit ſup. ex eo. lo. Conc.

Præſumitur autem in dubio Hoſpitale publicum & fundatum authoritate Ordinarij, præſertim cõcurrentibus adminiculis; vt ſi haberet formam ſeu faciem Eccleſiæ, vel ſi eſſet Eccleſiæ coniunctum, vel haberet Capellam, altare, & ibi ſolerent celebrari Diuina patẽtibus foribus populo, ſeu cuicũque ingredienti, ſeu haberetur cãpanile, ſepultura. *Felin. in cit.* 26

Digitized by Google

c. de quarta, de præſcrip. Abb. in cit. c. de xenochijs, de rel. Dom. Fed. de Sen. conſ. 106. Petr. Benintend. deciſ. 13. Rot. Bononien. vbi ex talibus indicijs concludit Hoſpitale publicum & Eccleſiaſticum, ad effectum quod eius bonorum alienatio vel locatio contra Paulinam facta ſine ſolemnitatibus, cenſenda ſit nulla.

Alia demum ſunt Hoſpitalia merè priuata, vt cùm aliqua perſona domũ ſuam deſtinat pro pauperibus excipiendis ſine authoritate Epiſcopi. hoc enim fieri poteſt. *c. quidam, 18. q. 1. iun. gl. & alia, gl. in cit. Clem. quia contigit, v. altare. Ant. de Butr. in c. adhæc, nu. 4. de cenſ.* ſed talis locus cenſetur prophanus; locus enim ſine authoritate Epiſcopi nunquam poteſt effici religioſus, *gl. in c. in Eccleſiaſt. 13.*
27 *q. 2. Butr. Abb. in cit. c. adhæc. Dec. in c. quantò, nu. 51. de iudic.* Et poteſt redire ad vſum priuatum voluntate fundatoris viuentis. *Innoc. in c. inter dilectos, de donat. Abb. lo. cit. Felin. in c. de quarta, cit. Syluest. Armil. v. Hoſpitalia. Calder. cõſ. 4. de rel. dom. Redoan. de reb. Eccl. alien. q. 41. num. 16.* Non poteſt itaque viſitari
28 per Ordinarium huiuſmodi Hoſpitale, *cit. Fed. de ſen. conſ. 130. & 225. Abb. in c. officij, circa fin. de teſtam.* Si tamẽ fundator ordinaret, vt eadem Hoſpitalitas ibidem per hæredes continuetur, poſſet poſt mortem fundatoris habere curam Ordinarius, quomodo ſatisfiat piæ voluntati ipſius, vt in alijs omnibus pijs teſtantium diſpoſitionibus exequendis inter-
29 uenire poteſt. *Abb. lo. cit. & in c. de Xenodochijs cit. ad quod Authen. ſi quis autem pro redemptione, tit. de Eccl. tit.* Imò omnium piorum actuum non ſolũ morientium, ſed etiam viuentium ipſe eſt executor, *c. ex parte, de cenſ. Innoc. ib. Capel. Toloſ. deciſ. 135.*

His itaq; præmiſſis de ſtatu Hoſpitalium & diuerſitate; in caſu quo viſitari poſſunt, videndum eſt circa eorum viſitationem per quales perſonas adminiſtrẽtur, & ne committantur, niſi perſonis quæ ſciant diſpenſare, non niſi in vſus pauperum prouentus Hoſpitalis, viris nẽpè idoneis, prouidis & boni teſtimonij.

Clem. quia contingit, cit. iun. gl. v. ſæcularibus, & perſonæ iſtæ, quibus commit- 30
titur cura Hoſpitalium, cùm ſint ad inſtar tutorum, & curatorum, tenentur ad inſtar curatorum iurare de fideliter adminiſtrando eorum officio, tenentur & inuentarium conficere rerum Hoſpitalis, & rationem adminiſtrationis ſuæ reddere annis ſingulis. *Clem. cit. Abb. ib. nu. 17. Gemin. conſ. 89. Rot. deciſ. 725. nu. 9. p. 1. diuerſ.* Et quidem ſi ex fundatione, priuilegio, aut conſuetudine eſſet reddenda ratio communitati, confraternitati, ſeu patronis Hoſpitalis, adhuc rationi huiuſmodi intereſſe poſſet Ordinarius, vt ſæpius diximus ex *Conc. Trident. ſeſſ. 22. c. 9. de ref.*

Aduertendum præterea Viſitatori, vt 31
prouentus ſeu obuentiones Hoſpitalis non niſi in vſus deſtinatos in fundatione, ſeu pro pauperibus ſuſtentandis conuertantur. *Clem. cit & Conc. Trid. lo. cit. c. 8.* Et ne adminiſtratio locorum huiuſmodi vltra triennium committatur, *id Conc. ſeſſ. 25. c. 8. de ref.* Et ſi bona eorum deteriorarentur, vel alienarentur, poſſet Ordinarius prohibere, & iniungere vt reſtaurentur, vel recuperentur omninò etiam in exemptis. *Clem. cit. quia contigit, § nos incuriam.*

Ea verò quæ alendis pauperibus fortè 32
ſupereſſent, poſſet Ordinarius cum conſilio Capituli ſui, vel etiam patronorum in alium pium vſum conuertere: imò & totos fructus ad aliud opus magis pium, ſeu illo loco commodius poſſet applicare. *id. Conc. lo. cit.*

Circa Hoſpitale poteſt haberi Capella 33
ſeu Oratorium pro Miſſis celebrandis, dummodo ſit authoritate Epiſcopi fundatum, alioquin in Hoſpitali ſine authoritate Epiſcopi fundato non poſſet haberi Oratorium pro Miſſis celebrandis, licet ſimplex Oratorium conſtruere cuiq; ſit liberum, *c. quidem, iun. gl. 18. q. 2. c. vnicuique, diſt. 2. de conſec. iun. gl. Abb. in c. fin. nu. 3. de cenſ. Rot. deciſ. 725. cit. nu. 3.* Vnde Viſitator videre debet, quo ordine Capella, ſi quæ eſt penes Hoſpitale, teneatur, quam decenter in illa ſacra

peragan-

Digitized by Google

peragantur. Capellanus ipſius an ſuo muneri ſatisfaciat: an habeat ius adminiſtrandi Sacraméta, vel Sepulturæ, alioquin enim adminiſtratio Sacramentorũ ſpectaret ad Parochum. *Clem. cit. quia contingit, §. fin. iun. gl. Abb. ib. num. fin. Imol. Anchar. ib.* Vnde & Capellanus
34 Clauſtri ſeu conſeruatorij puellarum, nó poſſet adminiſtrare Sacramentum matrimonij puellis morantibus in Clauſtro, ſed id pertinet ad Parochum, niſi habuerit Capellanus ad hoc priuilegium ſpeciale. *Genuen. in prax. c. 61.* vbi refert, ita fuiſſe deciſum in facto occurrenti in Curia Archiep. Neapolitana:

35 Ad extremum circa viſitationem, & quouis alio tempore debet Epiſcopus videre, an in loco vbi viſitat ſint aliqui impreſſores librorum vel propolæ, & prouidere ne imprimant quicquam, niſi examinatum & approbatum ab ipſius officio, & præſertim inquirere debet ne imprimant libros Hæreticos, vel ſine nomine authoris, neque venales exponant: ad ipſum enim ſpectat cenſura librorũ, & etiamſi adeſſet in illo loco Inquiſitor, tamen Epiſcopus quoq; poſſet attendere cenſuræ librorum. *Conc. Trid. ſeſſ. 4. de edit. lib.* ad hoc *Suarez de cenſ. diſp. 23. ſect. 7. Fuſch. de viſit. lib. 2. c. 31.*

Vnde cõſtituere deberet Epiſcopus in 36 ſua ciuitate viros peritos qui reuideãt libros imprimendos, & concedant imprimendi licentiam, quam gratis dare tenẽtur. ad hoc Conſt. Leon. X. *incipit. Inter ſolicitudines*, habetur in Bullario nouiſſimæ impreſſionis, fol. 484.

ARTICVLVS VI.

De Viſitatione Regularium.

1 *Epiſcopus habet intentionem fundatam ſuper iuriſdictione in omnes de Diœceſi*
2 *Papa ſolus eximere poteſt à iuriſdictione inferiorum.*
3 *Epiſcopus an poſſit eximere.*
4 *Regulares communicant ſibi inuicem eorum priuilegia.*
5 *Communicari non poteſt priuilegium perſonæ particulari conceſſum.*
6 *Papa eſt ordinarius exemptorum.*
7 *Priuilegiorum Regul. moderatio in Conc. Lateranen.*
8 *Regularium libros antequam imprimantur examinare debet Epiſcopus, Inquiſitor, & alij.*
9 *Regulares compelli poſſunt ab Epiſcopo, vt habeant Lectionẽ ſacræ Scripturæ.*
10 *Prædicare non poteſt Regularis niſi permittente vel conſciente Epiſcopo in alienis Eccleſijs, ſecus in proprijs, ex Sac. Cong. Epiſc. & Reg. 30. Ian. 1629.*
11 *Regulariũ priuilegia obtẽta poſt Cõc. Trid. ſunt reducta ad terminos Conc. eiuſd.*
12 *Regularis ſuſpectus de hæreſi per Epiſcopum iudicari debet, & per Inquiſitores.*
13 *Capitulum ſede vac. ſuccedit in iuriſdictione Epiſc. delegata in cauſa hæreſis.*
14 *Regularis in crimine depoſitione digno ab Epiſcopo iudicari debet.*
15 *Regularis extra clauſtrum manens quando poſſit iudicari per Epiſcopum.*
16 *Regulares vagabundi ab Epiſcopo coerceri poſſunt.*
17 *Regularis eiectus è monaſterio ſubiectus eſt Epiſcopo, & quando eijci poſſit.*
18 *Regularium familia ſeu nondum profeſſi poſſunt iudicari per Epiſcopum.*
19 *Regulares tenentur eligere ſibi Conſeruatores coram quibus conueniantur.*
20 *Iudex conſeruator de quibus cognoſcere poſſit.*
21 *Iudex conſeruator qui eligi poſſit.*
22 *Regulares non publicantes electos conſeruatores quas pœnas incurrant.*
23 *Regularis delinquens extra clauſtrum poteſt comprehendi à miniſtris Epiſcopi.*

24 Epi-

24 Epiſcopus carcerans iniuſtè Clericum incidit in pœnas c. ſi quis ſuadente.
25 Regularis ſuperior quomodo debeat punire delinquentem Regul. ad requiſitionem Epiſc.
26 Regularis litigans de re non exempta ſequi debet forum Ordinarij.
27 Regulares non comprehenduntur. c. 1. de priuil. in 6.
28 Regularis in teſtem productus coram Ordinario, ſi delinquat, ibidem puniri poteſt.
29 Iudex quilibet punire poteſt etiam exemptum ob iniuriam notoriè ſibi illatam.
30 Regulares cum non ſoluunt decimas, ſi quas ſoluere tenentur, clero poſsunt iudicari ab Epiſcopo.
31 Monaſteria commendata quando poſſint viſitari per Epiſcopum.
32 Monaſteria quæ noua ſubſunt Capitulis generalibus pertinent ad Epiſcopum.
33 Regulares ratione Eccleſiarum quas habent non exemptarum ſubſunt Epiſcopo.
34 Regulares cuius conſenſum requirere debeant in eorum bonis alienandis.
35 Regulares habentes curam Hoſpitalium, in quibus poſſunt corrigi per Epiſc.
36 Regulares habentes curam animarum in omnibus ipſam curam concernentibus ſubduntur Epiſcopo.
37 Curam animarum exercentes in Eccl. Regularibus ſubiectis in quibus dependeant ab Epiſcopo.
38 Beneficia iuriſp. Regularium quando deuoluuntur ad diſpoſitionem Epiſcopi.
39 Regulares quomodo ſubſunt Epiſcopis quoad Confeſſiones ſæcularium audiendas.
40 Regulares incurrunt excommunicationem ſi abſoluunt in caſibus Epiſcopo reſeruatis.
41 Regulares incurrunt excommunicationem, ſi adminiſtrant Sacramentum matrimonij, & extremæ vnctionis Baptiſmi.
42 Regulares incurrunt excommunicationem ſi monent populos in Concionibus ne ſoluant decimas.
43 Regulares non poſſunt petere Pontificalia niſi à proprio Epiſcopo, vnus eſt in contrarium.
44 Monaſteria noua fundari non poſſunt niſi de conſenſu Epiſcopi.
45 Oratoria priuata non poſsunt inſtituere Regulares ſine authoritate Epiſcopi.
46 Regularium priuilegijs de celebrandis Miſſis extra locum ſacrum derogauit Conc. Trid.
47 Feſtos dies Diœceſis quomodo debeant obſeruare Regulares.
48 Regulares tenentur publicare cenſuras Ordinarij in eorum Eccleſijs.
49 Iniuria damnum paſſi quomodo debeat taxari.
50 Regulares quæſtuantes tenentur docere de Superiorum ſuorum miſſione.
51 Regulares tenentur accedere ad proceſſiones publicas.
52 Præcedentiarum cauſæ inter Regulares an ſpectent ad ordinarium.
53 Regularibus controuertentibus de præcedentia, quid ſit faciendum Epiſcopo.
54 Regulares aliqui poſsunt compelli ab Epiſcopo ad ſoluendam contributionem pro Seminario.
55 Mendicantes Ordines qui dicantur
56 Societas IESV eſt ordo Mendicantium.
57 Regulares non poſsunt leuare funera ſine aſſiſtentia Parochi loci.
58 Regulares aliqui non poſsunt incedere proceſſionaliter extra eorum clauſtrum.
59 Quarta funeralium dependet ab adminiſtratione Sacramentorum.
60 Quartæ nomine quid veniat loci conſuetudo attendenda.
61 Præſcriptio eſt probanda non conſuetudo cum agitur de iure particulari etiam inter Collegia.

62 *Regulares non tenentur ſoluere quartam Epiſcopalem.*
63 *Regularis ſuſcipiens onus executionis teſtamenti, tenetur reddere rationem Epiſcopo.*
64 *Ad ſepulturam eligendam in ſua Eccleſia inducens, quas pœnas incurrat.*
65 *Lex diſponens de Regularibus, non habet locum in Clericis ſæcularibus.*
66 *Controuerſiæ nouitiorum de renunciationibus rerum, & de validitate profeſſionis pertinent ad Epiſcopum.*
67 *Regulares in quibus tenentur reddere honorem matrici Eccleſiæ, & Epiſcopis.*
68 *Epiſcopus poteſt in loco exempto erigere tribunal ad exercendam ſuam iuriſdictionem.*
69 *Epiſcopus poteſt in Eccleſijs Regularium Pontificalia exercere, & baldachinum erigere.*
70 *Abbas quando debeat confirmari & benedici ab Epiſcopo.*
71 *Regulares ſubduntur Epiſcopis in ijs quæ non continentur in eorum priuilegijs.*
72 *Priuilegia ſunt ſtrictè interpretanda quando agitur de præiudicio tertij.*
73 *Exempti tenentur exhibere eorum priuilegia cum de exemptione quæritur.*
74 *In præſcribendo tantum cenſetur præſcriptum quantum poſſeſſum.*
75 *Priuilegium amitti poteſt non vſu.*
76 *Pacta Regularium cum Prælatis vel curatis obligant.*
77 *Regulares quando poſſint excommunicari per Epiſcopum.*
78 *Regulares quando excommunicari non poſſunt, alijs pœnis poſſunt puniri.*
79 *Regulares poſſunt declarari per Epiſcopum & citari ad videndum declarari.*
80 *Regulares abſolui non debent niſi ab eorum Superioribus etiam in caſibus, c. 6. ſeſſ. 24.*
81 *Regulares quando poſſint abſolui per Epiſcopum.*
82 *Viſitator quando vti debeat inquiſitione præparatoria, quando ſolemni.*

QVibus legibus circumſcripta fuerint ab initio inſtituta Regularium, videre licet *in c. Eccleſia, c. placuit, c. iuxta, & tota. 16. q. 1. & 18. q. 2. & c. venerabilis, de rel. dom.* vbi Regulares ſubijciuntur iuriſdictioni Diœceſani, idem docet *Abb. in c. nimis praua, n. 4. de exceſſ. præl.* Et quomodo Diœceſanus habeat iuriſdictionem fundatam in iure ſuper omnes in ſua Diœceſi, patet ex *tex. omnes Baſilicæ. 16. q. 7. cùm Epiſcopus, de off. ord. in 6. & notat gl. in c. ſanè, de exceſſ. præl. c. cum perſonæ, de priuil. in 6.* Idque etiam ſuper Abbates, & alios Prælatos Regulares, *cap. Abbates 18. q. 2. c. fin. de confirm. vtil. vel inutil. Dec. ib. num. 16. Rot. deciſ. 78. p. 1. diuerſ.*

Poſtmodum tamen à iuriſdictione hac Epiſcoporum fuerunt exempti varijs priuilegijs Summorum Pontificum, qui ſoli poſſunt eximere, *c. frater noſter, 16. q. 1. c. luminoſo, 18. q. 2.* nam inferior Papa, vt Epiſcopus vel Archiepiſcopus etiam proprios ſubditos in totum eximere, non poteſt à ſua iuriſdictione, licet aliqua iura poſſit remittere, *gl. ſingularis, in c. 1.* 5
v. exemptionis, de priuil. in 6. Abbas in c. paſtoralis, nu. 7. de donat. & in c. conſtitutus, num. 11. de relig. dom. in c. cum olim de priuil. num. 4. Felin. in c. cum inter, de re iud. Anchar. Franch. in cit. c. 1. de priuil. in 6. Oldrad. conſ. 172. & conſ. 244. Dec. conſ. 152. Fed. de Sen. conſ. 247.

Priuilegia autem hæc & exemptiones Regularium videre licet ſufficienter collecta apud *Eman. Roder. quæſt. Reg. To. 1.* 4
d q. 8. & q. 55. per totum, & Tom. 3. q. 51. vbi *art. 1. & 2.* deducit quomodo Regulares ſua ſibi inuicem priuilegia cōmunicent, præſertim ea quæ tēpore dati priuilegij cōmunicatiui habentur, & nō ad futura: ad futura enim non extenditur cōmunicatio conceſſa, niſi in priuilegio exprimatur quod etiam futura cōmunica-

ri

ri debeant per not. *apud D.D. in l. 1. ff. de legat. 1. & in l. ſi ita ff. de aur. & arg. Abb. in c. ſuper ſpecula. nu. 5. ne Cler. vel mon.* Neque communicabitur priuilegium quod cōceditur alicui particulari
5 perſonæ. imò neq; conceſſum particulari loco, niſi expreſsè extendatur; extenſum autem ad alia loca vnius Religionis, cōmunicabitur, & ab alijs, idem *Roder. cit. q. 55. art. 18. Tom. 1.* in communicatione quoque conſideranda capacitas, habilitas, & ſi poſſunt congruè referri ad communicantem, neque plus communicetur quam continetur in communicato vt latè per DD. in cit. *l. 1. ff. de leg. 1. & Pariſ. conſ. 22. lib. 4. Rot. deciſ. 54. p. 2. diuerſ. Seraph. deciſ. 605.*

De hac communicatione Priuilegiorum Regularium tractat etiam *Confeſſ. in ſum. priuil. Mend. tit. 3. c. 5. Sorb. in comp. priuil. Reg. v. communicatio priuil.* Hic breuiter dici poteſt, hoc tempore ferè omnes Regulares eſſe exemptos à iuriſdictione Epiſcoporum, & omnes præſertim mendicantes æqualibus Priuilegijs, quæ ſibi inuicē communicant, æqualiter gaudere. Papæ tamē ſubſunt & eius Legatis, & ille eſt Ordinarius exemptorū vt notat *gl. in c. authorit. v. Sedis Apoſt.*
6 *de priuil. in 6. Gemin. in c. cùm nullus. §. fin. de temp. ord. ib. in 6.* non enim poſſunt ita eximi, vt Papæ non ſubſint. *c. cum inſtantia. de cenſ. Abb. Io. Andr. ib. & in c. 1. de priuil. in 6. nu. 3. Card. in Clem. dudum. §. nos etenim. q. 11.* alioquin videretur acæphali, quod eſſe non poteſt. *c. cum ex officij. c. cùm non liceat. de præſcrip.*

In multis tamen hæc eorum priuilegia fuerunt reſtricta & limitata varijs. Conciliorum & Summorum Pontificum decretis & reſcriptis. Quorum vtiliora & ad praxim iuriſdictionis Epiſcopalis neceſſaria, hìc referre conabimur, vt appareat, num aliquibus caſibus iuriſdictionem ſuam exercere in eos poſſint locorum Epiſcopi. Vnde primo moderata fue-
7 runt priuilegia Regularium in Conc. Lateranen. vlt. à Leon. X. Conſtitutione ſubinſerta relata in Bullario nouiſſimæ impreſſionis. fol. 509. vt ſequitur.

Sacro approbante Concilio, ſtatuimus & ordinamus, quod Epiſcopi & eorum ſuperiores, & alij Prælati præfati, Parochiales Eccleſias ad eoſdem fratres ratione locorum legitimè ſpectantes, quoad ea quæ ad Parochiarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem conſeruationemq; pertineant (ſine tamen viſitator inſolito grauamine, vel impenſa) viſitare, & illorū curam gerentes, & circa illam delinquentes ſi religioſi fuerint, iuxta ipſius ordinis Regularia inſtituta intra ſepta regularis loci, ſæculares verò Præsbyteros & fratres huiuſmodi beneficia obtinentes, liberè tanquam ſuæ iuriſdictioni ſubiectos punire; Ac tam Prælati quam Præsbyteri ſæculares, qui vinculo excommunicationis ligati non fuerint, Miſsas in Eccleſijs domorum eorundem deuotionis cauſa celebrari volentes, libenter recipere debeant.

Ac ab eiſdem Prælatis ad Proceſſiones ſolemnes pro tempore faciendas, requiſiti (dummodo eorum loca ſuburbana vltra vnum miliare à ciuitatibus reſpectiuè non ſint remota) accedere.

Nec non ſuperiores eorundem fratrum, fratres quos ad audiendas confeſſiones ſubditorum eorundem Prælatorum pro tempore elegerint, eiſdem Prælatis perſonaliter exhibere, ac præſentare, ſi eos ſibi exhiberi ac præſentari petierint; alioquin eorum Vicarijs (dummodo ad Prælatos vltra duas dietas accedere non cogantur) omninò teneantur. Poſſintq; illi per eoſdem Epiſcopos & Prælatos ſuper ſufficienti literatura, & aliqua ſaltem huiusmodi Sacramenti peritia duntaxat examinari, talibuſq; præſentatis admiſſis, vel etiam indebitè recuſatis confitentes, conſtitutioni quæ incipit. Omnis vtriuſq; ſexus, *quoad confeſſionem duntaxat ſatisfeciſſe cenſeantur.*

Ipſiq; fratres etiam forenſium Confeſſiones audire valeant; Laicos tamen & Clericos ſæculares à ſententijs ab homine latis nullatenus abſoluere poſſint.

Eucharistiæ verò & Extremæ vnctionis, aliaq; Eccleſiaſtica Sacramenta

illis,

illis, quorum etiam infirmorum ac decedentium confeſſiones audierint, di cētibus proprium Sacerdotem illā ſibi dare denegaſſe, dare nequeant, niſi denegatio ſine legitima cauſa facta, vicinorum teſtimonio probata, aut requiſitio coram Notario publico doceretur. Eorundem verò fratrum obſequio inſiſtentibus Sacramenta huiuſmodi nullatenus miniſtrare valeāt, niſi illorum durante obſequio.

Pacta autem, & Conuentiones inter eoſdem Fratres, & Prælatos, atque Curatos pro tempore inita valeant, niſi per ſubſequutum Capitulum proximum Generale, vel Prouinciale refutata, & per eos refutatio huiuſmodi intimata debito tempore fuerit.

Parochias autem cum Cruce ad leuāda funera eorum, qui apud Eccleſias domorum, & locorum eorundem ſuam elegerint ſepulturam, intrare non poſſint, niſi prius præmonito, & requiſito, ac recuſante Parochiano Præsbytero; & tunc ſine eius ac ordinarij præiudicio, niſi eiſdem fratribus ſuper hoc antiqua conſuetudo, quæ ſit in viridi obſeruantia, & cum pacifica poſſeſſione ſuffragetur.

Volentes quoque ſepeliri in habitu eorundem fratrum in clauſtro nō degentes, ſed in proprijs domibus habitantes, in eorum vltima voluntate ſepulturam ſibi eligere poſſint.

Quodq; fratres ipſi ad ordines promouendi per ordinarios de grammatica, & ſufficientia examinari, & dummodo cōpetenter reſpondeant, per eoſdem ordinarios liberè admitti; ac nullatenus in eorum Eccleſijs, ſeu domibus, aut alijs eorū locis ab alio, quā à Diœceſano Epiſcopo, vel eius Vicario ſuper hoc cum debita reuerentia requiſito, & abſque rationabili cauſa contradicente, vel eo a Diœceſi abſente, ad dictos ordines promoueri debeant.

Nec ab alieno Epiſcopo conſecrationem Eccleſiæ vel Altaris, aut Cœmiterij benedictionem petere, ſeu in Eccleſijs per eos pro tempore ædificandis primum lapidem per alienum Epiſcopum poni facere poſſint, niſi Ordinarius bis aut ter cum debita reuerētia, & inſtantia requiſitus, ſine legitima cauſa id recuſauerit.

Et abſque curatorum conſenſu, ſponſum & ſponſam benedicere nequeant. Et vt debitus honor matrici Eccleſiæ red datur, tam ipſi fratres, quàm alij Clerici ſæculares, etiam ſuper hoc Apoſtolicæ Sedis priuilegio muniti, die Sabbati maioris hebdomadæ antequam campana Cathedralis, vel matricis Eccleſiæ pulſauerit; campanas in Eccleſijs ſuis pulſare minimè poſſint, contrafacientes pœnam centum ducatorum incurrant.

Cenſuras autem per eoſdem Ordinarios latas & promulgatas, ac in matrice Eccleſia ciuitatum, nec non in Collegiatis, & Parochialibus Eccleſijs, Caſtrorū & Oppidorum reſpectiuè ſolemniter publicatas, quando ſuper hoc ab eiſdem Ordinarijs requiſiti fuerint, in Eccleſijs domorum ſuarum publicare ac ſeruare.

Et vt animarū vtriuſq; ſexus Chriſti fideliū ſaluti vberius cōſulatur, illos quorū confeſſiones pro tempore audierint, ad ſoluendū decimas, ſiue aliam bonorū, ſeu fructuū quotā, in locis in quibus decimæ ipſa, aut ſimilia ſolui conſueuerunt, etiā ſub onere conſcientiarum ſuarū monere, & hortari, ipſiſq; etiā illas ſoluere recuſantibus, abſolutionem denegare, & ſuper hoc requiſiti, id populo etiam publicè prædicare, & perſuadere teneantur.

Conſeruatores autem eiſdē fratribus pro tempore à Sede Apoſtolica deputandi, doctrina, & probitate præſtantes, & in Eccleſiaſtica dignitate conſtituti eſſe debeant, & corā eis per eoſdem fratres, quibus dati fuerint, vltra duas dietas loco ſolitæ ſuæ habitationis nullus trahi poſſit, priuilegijs ſuper hoc aliàs eis conceſſis nullatenus ſuffragantibus.

Excommunicati quoque ordinem mēdicantium profiteri volentes, vbi de intereſſe tertij ageretur, abſolui non poſſint, niſi præuia ſatisfactione.

Procuratores quoque, & negotiorum geſtores, ac operarij eorundem fratrum ſeruitijs inſiſtentes, ſententijs excomunicationis promulgatis illaqueati ſint, & eſſe cenſeantur, ſi illis cauſam dederint, aut

aut dantibus conſilium, auxilium, vel fauorem præſtiterint.

Fratres autem, & ſorores tertij Ordinis, nec non Mantellati, Corrigiati, Pizochare, Cordellati, & alij quocunq; nomine nuncupati, in proprijs domibus habitantes, ſepulturam vbi voluerint, eligere valeant. Sed die Paſchatis tantū Euchariſtiam, nec non extremam vnctionē, cæteraq; Eccleſiaſtica Sacramenta (pœnitentiæ Sacramento duntaxat excepto) à proprio Sacerdote recipere, & ad onera, quæ Laicis, incumbunt, perferenda teneantur, ac in foro ſæculari coram Iudicibus ſæcularibus conueniri poſſint.

Et ne cēſura vileſcat Eccleſiaſtica, & minoris auctoritatis interdicti ſententia reputetur, ijdem dicti Tertij Ordinis ad Diuina audienda in Eccleſijs ſuorū Ordinum tempore interdicti nullatenus admittantur, ſi cauſam dederint interdicto, vel cauſam ipſam nutriant, ſeu foueant, aut dantibus auxilium, conſilium, vel fauorem quoquo modo præſtiterint.

Collegialiter autem viuentes, ſeu cum clauſtralibus habitantes, ac mulieres virginalem ſeu cœlibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto, & ſub dicto habitu, vitam ducentes, priuilegijs quibus fratres Ordinis cuius tertiæ Regulæ habitum geſtant, gaudere debeant.

Omnia etiam & ſingula ſupradicta, ad reliquos Religioſos Ordinum quorūcunq; extendi, & per eos etiam ſeruari debere volumus, atque decernimus. Saluis tamen in reliquis deſuper non expreſſis, tam Epiſcoporum, quàm Fratrum, & aliorum Religioſorum prædictorum iuribus, quibus per præmiſſa in aliquo præiudicare, ſeu quicquam innouare non intendimus. Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus dictorū Ordinum iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoq; & indultis, ac literis Apoſtolicis contra præmiſſa, ſeu aliquod præmiſſorum eiſdem Ordinibus conceſſis, etiam in mari magno contentis, quibus (etiamſi ad illorum derogationē de eis, eorumq; totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, illorumq; tenores præſentibus pro ſufficiēter expreſſis, & inſertis habentes) ſpecialiter, & expreſſè derogamus, cæteriſq; contrarijs quibuſq; decernentes ex nunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Eoſdem inſuper fratres in virtute ſanctæ obedientiæ monemus, vt eoſdē Epiſcopos, loco Sanctorum Apoſtolorū ſubrogatos, pro debita & noſtra, & Sedis Apoſtolicæ reuerentia, congruo honore, & conuenienti obſeruantia venerentur. Ipſoſq; Epiſcopos hortamur, ac per viſcera miſericordiæ Dei noſtri requirimus, vt fratres ipſos affectu beneuolo proſequentes, charitatiuè tractent, ac benignè foueant, ſeq; illis minimè difficiles, aut duros vel moroſos, ſed potius faciles, mites, propitios, piaq; munificentia liberales exbibeant, ac in omnibus prædictis tanquam in agro Dominico cooperatores, eorumque laborum participes prompta benignitate recipiant, eorumq; iura omni cum charitate cuſtodiant, atque defendant, vt tam Epiſcopi, quā fratres præfati, (quorum opera veluti lucernæ ardentis ſupra montem poſitæ, omnibus Chriſti fidelibus lumen præbere debent) ad Dei laudem, Fidei Catholicæ exaltationem, populorumq; ſalutem, de virtute in virtutem proficiant, ac exinde à largiſſimo bonorum omnium retributore Domino, perennis vitæ præmium conſequi mereantur. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ in publica ſeſſione in Lateran. Sacroſancta Baſilica ſolemniter celebrata. Ann. Incarn. Dominicæ 1516. 19. Decemb. Pont. noſtri ann. quarto.

Aliorum etiam Summorum Pont. varijs decretis reſtricta fuerunt eorundem Regulariū priuilegia, & iuriſdictio Ordinariorū cōtra ipſos dilatata: & præcipuè in Conc. Trid. vt ex ſequentibus patebit.

Vt

Digitized by Google

Vtprimò *id. Conc. Trid. ſeſs. 4. de edit.*
8 *librorũ* ordinauit, ne libros quoſcunq; im
primere vel ĩprimi facere poſſint, niſi pri
us examinatos, & approbatos ab Epiſcopo.

Idem Conc. ſeſs. 5. c. 1. de ref. voluit vt
lectiones ſacræ Scripturæ in monaſterijs
habeantur, & quod compelli poſſint ad
hoc Regulares ab Epiſcopo ſi negligen-
tes fuerint. Nouiſſimè autem Paul. V.
9 in executionem iſtius decreti Conc. ordi-
nauit, vt in omnibus Regularium domi-
bus ſeu monaſterijs lectio Linguarũ He-
braicæ, Græcæ, Latinæ, & Arabicæ, ha-
10 beatur, & à Regularibus iſtæ linguæ dili-
genter addiſcãtur. *Conſt. ſua incip. Apo-
ſtolicæ ſeruitutis, de an. 1610. Kal. Aug.*

Idem Conc. antiqua iura de non præ-
dicãdo verbo Diuino per Regulares, niſi
obtenta benedictione ſeu licentia ab Or-
dinario innouando, decreuit, vt ijdem
Regulares prædicare non poſſint in eo-
rum Monaſterijs niſi petita benedictio-
ne ab Epiſcopo: in alijs verò Eccleſijs nõ
eorum Ordinis, non ſolùm benedictio-
nem, ſed etiã licentiã ſufficit. n. petita, &
nõ obtẽta, ex S. c. cõg. Reg. 30. Ian. 1629.
ab Ordinario, & cùm petunt licentiam
huiuſmodi tenentur docere per teſtimo-
nia ſuorum Superiorum Regularium, de
eorũ doctrina, moribus, *vt Conc. lo. cit.
ſeſs. 5. c. 2. de ref.* ad quod etiam recens
Conſt. Greg. XV. infrà poſita.

Si etiam prædicaret errores Regula-
ris, poſſet illi interdicere prædicationem
Epiſcopus, *id. Conc. lo. cit.* Imò quocunq;
alio prætextu etiam non reddita cauſa,
poteſt Epiſcopus interdicere Regulari
ne prædicet, etiam in propria Eccleſia,
idem Conc. ſeſs. 24. c. 4. de ref. in illis ver-
bis (*contradicente Epiſcopo*) quod etiã
reſponſum fuiſſe à S. Cong. Cõc. teſtatur
Franc. Leo in ſua praxi. p. 1. c. 8. nu. 9.

Et licet Pius V Cõſt. ſua *incip. Ad hoc
nos Deus, de ann. 1571. die 23. Septemb.*
conceſſerit de nouo Regularibus, vt ir-
requiſito, vel etiam contradicente Epi-
ſcopo prędicare poſſint, tum & in mul-
tis alijs per idem Conc. Trid. ordinatis,
diſpenſauerit cum iſdem Regularibus
diuerſis ſuis Conſtit. vt præter allegatã
legitur alia *incip. Et ſi mendicantium, de
ann. 1567. 17. kal. Iun.* & alia *incip. Ex
ſuperne. eo. ann. kal. Septemb.* & alia *in-
cip. Ad exequendum eo. ann. Kal. No-
uemb.* pariterq; inter omnes Regulares
tam mendicantes quàm non mendican-
tes eadem priuilegia, & declarationes
communicauerit: illa tamen omnia per
Greg. XIII. reuocata fuerunt, & reducta
ad terminos iuris, & dicti Conc. Trid.
Conſt. quæ ſequitur.

*In tanta rerum & negotiorũ mole, etc.
Nos hac tanta varietate cognita, quæ
etiam ex multiplici literarum, & Con-
ſtitutionum editione procedit, præſenti-
bus, & futuris diſcriminibus occurrere
volentes. De nobis attributa poteſtatis
plenitudine ſtatuimus, & ordinamus, de
prædictis, & alijs omnibus literis & Cõ-
ſtitutionibus, quæ ab eodem prædeceſſo-
re eiſdem de rebus pro quorumcunque
Regularium etiam mendicantium Ordi-
nibus, & Cõgregationibus quomodolibet
emanarunt, ac omnibus & quibuſcunque
in eis contentis, eam deinceps diſpoſitio-
nem atq; deciſionem pro ſubiecta mate-
ria futuram eſſe, quæ ſiue ex iure veteri,
ſiue ex Sacris dicti Concilij decretis, ſiue
alias legitimè antedictarum literarum,
& Conſtitutionum editionem erat, & ſi
ipſæ non emanaſſent, futura fuiſſet, ad
quam diſpoſitionẽ & deciſionem, ſuũq;
priſtinum & integrum ſtatum ac termi-
num illa omnia reducimus. Quin etiam
tollimus & abrogamus omnia irritãtia,
& alia decreta, nec non prohibitiones,
declarationes, mandata, & quæcunque
alia ipſis literis, conſtitutionibus appoſi-
ta, & alias eorum occaſione vel cauſa
facta, his noſtris ſtatuto, ordinationi, &
reductioni aduerſantia, quibuſcunq; illa
ſint concepta formulis, ac præſeruationi-
bus, declarationibus, modificationibus,
reſtitutionibus, mentis atteſtationibus,
derogatoriarum derogatorijs, alijſq; for-
tiſſimis efficaciſſimis, & inuiolabilibus
clauſulis, etiam motu & poteſtatis ple-
nitudine ſimilibus, & ex certa ſcientia,
etiam pro conſeruatione ſtatus Regula-
ris, & ex quibuſcunque alijs vrgentiſſi-*

mis

mis cauſis quotieſcunque roborata. Decernentes illa omnia pro nullis & infectis haberi, omneſq; ſupradictos illarum vſu commodo & effectis carere. Ac omnes lites controuerſias, quæ coram quibuſuis Iudicibus ſiue Ordinarijs, ſiue Cõmiſſarijs etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditoribus, & Sanctæ Rom. Eccleſiæ Cardinalibus etiam de latere Legatis, prædictarum literarum, & Conſtitutionum occaſione ſuper præmiſſis iam motæ ſunt, nec dum deciſæ, aut definitæ, vel etiam quæ tam deciſæ ſunt, ſi modò tractum habeant ſucceſſiuum, eaſq; rurſus & inter quoſcunq; excitari in poſterum contingat, ſecundum prædictam diſpoſitionem, nec aliter decidendas; futura verò dubia, & difficultates, quandocunq; & vbicunq; orientur, ad nos & ſedem Apoſtolicam, vbi & cætera quæ ad decreta dicti Concilij pertinent quotidie declarantur, omnino referenda eſſe. Nec non irritum & inane quidquid ſecus ſuper his per quoſcunq; ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Mandamus itaq; in virtute ſanctæ obedientiæ præſentes ab omnibus vbique Epiſcopis, & locorum Ordinarijs, nec non Eccleſiarum Prælatis, Rectoribus, Fratribuſq; prædictis, ac cæteris ad quos pertinet ſẽper inuiolatè obſeruari. Non obſtantibus præmiſſis, &c. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarn. Domini, 1572. kal. Mart. Pont. anno 1.

Et licèt idem Greg. XIII. poſtmodum priuilegia Mendicantium confirmauerit, cum clauſula (*nullis contrarijs etiam noſtris obſtantibus*) in ipſis tamen cõfirmationis literis appoſita eſt alia clauſula (*in quantum decretis Conc. Trid. non ſunt contraria.*) Ita quod nec poſteriores iſtæ cõfirmationes reualident dicta reſcripta Pij V. in quãtum aduerſantur Conc. prędicto. quam clauſulã etiã alij Pontifices poſtmodum in ſimilibus ſuis confirmationibus ſemper apponi voluerunt, vt ex diuerſarum confirmationum Religioſis datarum tenore cognoſcere licet.

Idem Gregor. XIII. reuocauit confirmationem eiuſdem Pij V. priuilegiorũ militum S. Ioan. Hieroſolimitani, & eam ſimiliter reduxit ad terminos dicti Cõc. Trid. Conſtit. ſua *incip. Circumſpecta, de an. 1580. die 25. Nouemb.* Tanto minus autem nunc releuari poſſunt Regulares dictis Pij V. relaxationibus, cùm emanauit Gregor. XV. Conſtitut. quam paulò poſt referemus.

Vltra præmiſſa autem, Regularẽ prædicãtem hæreſim Epiſcopus ipſemet punire poteſt. *Conc. Trid. lo. cit. ſeſſ. 5.* Et quocunque alio modo ſe fecerit ſuſpectũ de hæreſi Regul. ab Epiſc. tanquã ordinario, vt Sed. Apoſt. delegato, & ab Inquiſit. iudicari poteſt exemptione non obſtãte. *c. ad abolendam, de hæret. §. fin. Abb. ib. nu. 8. & notat gl. in c. per hoc. v. delegato co. tit. in 6. Roder. lo. ſup. cit. Tom. 2. q. 63. art. vlt.* Et nouiſſimè diſertiùs declarauit Vrb. VIII. PP. Conſt. ſua incipit. *Cum ſicut accepimus.* de Dat. Romæ ſub annulo Piſcat. 5. Nouembr. 1631. Pont. ann. 9. quod Regulares, & quiuis exempti non poſſint ſuis exemptionibus ſubterfugere, quominus comprehendantur Conſtitutionibus Sedis Apoſt. in concernentibus Fidem Catholicam & ſacræ Inquiſitionis officium. verba iſtius Conſt. quoad hoc propoſitum ſunt talia:

Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deq; Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine declaramus. Quod quæuis generales Conſtitutiones, diſpoſitiones, & ordinationes Apoſtolicæ per Nos, & quoſcunq; Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros in concernentibus Fidem Catholicam, illiuſq; propagationem, & ſanctæ Inquiſitionis officium præfatum, præſertim quoad ea, quæ in Congregationibus ſancti Officii, & de propaganda fide coram Nobis tractari ſolent, hactenus editæ, omnes & ſingulos tam S. Benedicti, Ciſtercien. Præmonſtratcnſis, Sancti Amerij de S. Antonio Viennen; & Societatis Ieſu præfatorum, quàm quorumcunq; aliorum Ordinum, Congregationum, Societatum, & Inſtitutorum profeſſores, omninò cõprehendant, perinde ac ſi præfati, & alij quantumlibet priuilegiati, in eis

no-

nominatim expreſſi fuiſſent.

Edendæ verò in poſterum per Nos, & Rom. Pont. ſucceſſores noſtros tã in fauorem præfatæ Fidei Catholicæ, illiuſque propagationis, & S. Officij Inquiſitionis præfati, quàm ſuper quæcunq; alia re, negotio, ſeu materia, Conſtitutiones, diſpoſitiones, ordinationes huiuſmodi, ſimiliter omninò comprehendunt præfatos eorundem Ordinum, Congregationum, Societatum, & inſtitutorum Profeſſores, niſi in edendis Conſt. huiuſmodi ſpecialiter, & expreſsè excipiantur etiamſi ipſi priuilegiati forent magis ſpeciali nota, & expreſſione digni, &c. ſicq; per quoſcunque iudices ordinarios & delegatos, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ apud S. Mariam maiorem ſub annulo Piſcat. die 5. Nouemb. 1631. Quæ poteſtas tranſit etiam ad Capitulum Sede vacante. *Abb. lo. cit. nu. 5. Hoſt. Io. And. ib.* videlicet neceſſitate vrgente, idque fauore Fidei Catholicæ. *Pauin. de poteſt. cap. 9. 7. & 10.* alioquin enim regulariter non ſuccedit Capitulum in iuriſdictione Epiſcopi delegata. *Innoc. in c. ad abolendã, cit. Abb. in c. cùm olim, nu. 2. de maior. & obed. Fed. de ſen. conſ. 291. Bellam. deciſ. 166* Hæretici autem nomine quoad hoc comprehenditur, tam ille qui malè ſentit de articulis fidei, & de Sacramentis Eccleſiæ, quàm ille qui prauum tenet dogma, vel falſas opiniones in rebus fidei, ſeu interpretationibus ſacræ Scripturæ ſequitur. vt *gl. in Clem. vn. v. hæreticum, de hæret. Calder. conſ. 4. & 5. de hæret. Oldrad. conſ. 210.*

De omni etiam crimine depoſitione
14 digno per Regularem commiſſo, non ſuperior Regularis, ſed Epiſcopus cognoſcere debet. *Nau. conſ. 6. de fo. cõp. in no.* nemo enim alius degradare poteſt præter Epiſcopum. *c. degradatio, de pœnit. in 6. DD. ib. Abb. in c. cum contingat. nu. 6. de fo. comp.*

In cauſis item mercedum & miſerabilium perſonarum cõtra Regulares extra clauſtra degentes exemptione nõ obſtãte, & quamuis habuerint conſeruatorem ſeu iudicem ſuum deputatum procedere poteſt Epiſcopus, & in alijs cuilibet cauſis ſimiliter poteſt procedere contra eoſdem manentes extra clauſtra, ſi non habuerint iudicem conſeruatorem. *Concil.* 15
Trid. ſeſſ. 7. c. 24. de ref. Quo loco Conc. dilataſſe ordinariorum iuriſdictionem in exemptos extra clauſtra degentes prius Epiſcopis conceſſam vigore, *c. 1. de priuil. in 6.* deducit *Rot. deciſ. 702. p. 1. diuerſ.* ad hoc *Roder. lo. ſup. cit. To. 2. q. 63. art. 7. & q. 65. art. fin.* apud quem videre licet quando Regularis dicendus ſit habitare extra clauſtrum.

Eoſdem Regulares degentes extra clauſtrum ſi delinquant, punire poteſt Epiſcopus tanquã delegatus Sedis Apoſt. *cit. Conc. ſeſſ. 6. c. 3. de ref.* ad quod facit *cit. c. 1. de priuil. in 6.* Idque etiam ſi in ſtudijs morentur, ſeu aliàs de Superioris ſui licentia in Ciuitate, ſeu alibi extra Monaſterium ſui Ordinis habitent, *id. Conc. ſeſſ. 25. c. 4. de Regular.* Idemq; declaratum fuiſſe à S. Cong. Conc. refert *Genuen. in prax. c. 59.* his verbis.

Regularis manens extra clauſtrum de licentia Superioris, etiam in domo deputata ad erectionem Monaſterij, niſi in dicta domo ſit Regularis obſeruantia, vt ſaltem viuat ſub ſuperiore Conuentualiter, poteſt puniri ab Ordinario.

Item & vagabundi, & abſque literis 16
obedientiæ per Ciuitates, ſeu Diœceſim tranſeuntes, ab Epiſcopo detineri, carcerari, & tanquam inſtituti ſui deſertores puniri poſſunt. *c. quidam. 16. q. 1. Conc. Trid. lo. cit.* hocq; idem videre licet apud *DD. in cit. c. 1. de priuil. in 6.* Tanto magis ſi religioſus dimittit habitum, vel accedit ad ſtudia abſq; licentia Superioris ſui, talis enim incurrit ipſo facto excommunicationem, *c. vt periculoſa, ne Cler. vel Monach. in 6.* ſeu deberet excommunicari ſi monitus non redit ad monaſterium. *c. fin. de Regul.*

Eiecti è monaſterijs propter eorũ de- 17
merita, vel ex aliqua cauſa Superioribus viſa, amittunt priuilegium exemptionis, & ſubiecti sũt iuriſdictioni Ordinariorũ ſub quibus morantur. *Nau. in 2. cõment. de Reg. ad c. non dicatis. 12. q. 1. num. 34.*

& conſ. 50. & 65. de Regul. vbi deducit etiam profeſſum poſſe eijci è Monaſterio per Superiorem ſi cauſa iuſta ſubſit, ad quod habent diuerſa priuilegia Regulares à Sede Apoſt. vt videre licet in eorũ priuil. præſertim Societ. Iesv, quæ in hoc ampliores obtinuit facultates à Summis Pontif. vt in Conſt. Greg. XIV. *incip. Eccleſia Catholicæ, de an. 1591. Kal. Iulij.*

Quomodo autem debeant vti ſuperiores Regulares huiuſmodi poteſtate, clarius præſcriptũ habetur in decretis Sac. Cong. Conc. circa reformationem educationis in Nouitiatu conſeruationemq; Inſtituti Regularis à Clem. PP. VIII. ordinatam, de Dat. Rom. 20. Mart. 1601. approbandam: ex quibus puncta ad noſtrum propoſitum nempè vti Epiſcopum quoque concernunt, ſeruientia ſunt vt ſequuntur.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, Regularium eiectorum, & fugitiuorum ſtatui conſulere, illorumq; ſcandala ſummouere, & ſuccreſcentem numerum reſtringere operæprecium exiſtimans, auditis Religionum Superioribus; req; diligentiſſimè perpenſa, communicato etiam conſilio cum S. D. N. Vrbano VIII. atq; ex peculiari Sanctitatis ſuæ facultate infraſcripta decreta edidit.

Ac primò, vt infecta ſemina, è quibus praui eiuſmodi fructus potiſſimum prodeunt, deinceps ne ſerantur in vinea Domini, cenſuit, eſſe innouandas, & Sanctiſſimi auctoritate innouat Conſtitutiones, & decreta generalia Sanct. mem. Clementis VIII. ad Regularium reformationem, ac Nouitiorum receptionẽ, profeſſionem, atq; inſtitutionem ſpectantia, diſtrictèque præcipit Generalibus, atque alijs omnibus Ordinum Superioribus, vt illa exactè obſeruent, atq; vt obſeruentur, efficiant, ſub pœnis ſtatutis, in ijſdem Conſtitutionibus.

A quibus tamen excipiendum cẽſuit, caput illud, quo decernitur, ne in Conuentibus, ſeu Monaſterijs ad Nouitios recipiendos hactenus deſignatis, & approbatis, ſeu in poſterum deſignandis, & approbandis, Nouitij ad habitũ vllatenus recipi poſſint, niſi prius à Congregatione Reformationis Apoſtolicæ, vel à proprijs locorum Ordinarijs expreſſè, & nominatim approbati fuerint. A cuius quidẽ decreti obſeruatione Sacra Congregatio iuſtis de cauſis cenſuit Regulares eſſe abſoluendos, prout auctoritate S. D. N. abſoluit atq; exemit.

Deinde, vt Apoſtatandi opportunitas Regularibus præripiatur, ſtatuit, vt de cætero nullus permittatur ad arctiorẽ Religionẽ trãſire, niſi prius Superiori legitimè conſtiterit, eam Religionẽ paratã eſſe illum recipere, qui licentiam petit, tumq; Regularis rectà ſe trãsferat ad arctiorẽ. Quod vt re ipſa adimpleatur, idem Superior omni ſtudio, ac diligentia inuigilet.

Rurſus ſtatuit, vt fugitiui, & Apoſtatæ, ſiue habitum Regularem deferant, ſiue non poſſint, ac debeant ab Epiſcopo loci, vbi moram trahũt, in carceres coniici, ac Superioribus Regularibus conſignari, ſecundum Regularia inſtituta puniendi, vtque ipſi quoq; Superiores teneantur eos perquirere, ad Religionem reducere, atque efficere, vt apprehendantur; ſalua tamẽ in omnibus facultate Ordinarijs locorũ attributa decreto, Conc. c. 3. ſeſſ. 6.

Quod ſi Apoſtatæ huiuſmodi citra mõtes infrà quatuor, vltrà montes verò infrà octo menſes à præſentis decreti publicatione inchoandos, ſua ſponte ad ſuam quiſq; Religionem redierit, tum pœnarũ omnium ipſis propter Apoſtaſiam inflictarum, aut infligendarum remiſſionem, atque impunitatem aſſequantur. Ita tamen vt debeant à Superiore abſolutionẽ humiliter petere, & coram eo culpam fateri, atq; emendationem polliceri; Superior verò è contra benignè illos teneatur ab huiuſmodi pœnis abſoluere, & paterna caritate complecti.

Adhæc, vt in poſterum à Religionibus nullus legitimè profeſſus eijci poſſit, niſi ſit verè incorrigibilis, verè autem incorrigibilis minimè cenſeatur, niſi non ſolũ concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis diſpoſitione requiruntur, ſublatis hac in parte ſtatutis, & Conſtitu-

Digitized by Google

ſtitutionibus cuiuſq; Religionis, & Ordinis, etiam à Sede Apoſtolica approbatis, & confirmatis: verùm etiam vnius anni ſpatio in ieiunio, & pęnitentia probetur in carceribus; proindeq; vnaquæq; Religio priuatos habeat carceres in qualibet ſaltem Prouincia. Elapſo autem anno, ſi nihilominus non reſipuerit, ſed animo indurato in ſua pertinacia perſeuerauerit, ne contagione peſtifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, & membrum putre, eijci tandem poſſit, ſed ab ipſomet tantùm Generali de conſilio, & aſſenſu ſex Patrum ex grauioribus Religionis eligēdis in ſingulis Capitulis, vel Cōgregationibus generalibus, tumq; non niſi inſtructo ſecundùm eorum ſtylū, & Conſtitutiones proceſſu, & plenè probatis cauſis expulſionis ad Sacrorum Canonum præſcriptum. Interea tamen vſq; ad primum generale Capitulum, ſeu Congregationem proximè celebrandam, ſi quempiam ex iuſtis, & neceſſarijs cauſis expellere oportebit, electio fieri poſſit à Generali cum conſilio, & aſſenſu ſex Patrum, vt ſupra, quos idemmet Generalis eligere debeat infrà quatuor menſes à præſentis decreti publicatione; ſeruata tamē in reliquis forma ſuperius præſcripta.

Sic verò eiecti, quamdiu non redierint ad Religionem, in habitu Clericali incedant, atq; Ordinarij loci iuriſdictioni, & obedientiæ ſubſint; proindeq; Generalis illicò expulſionis ſententiam eidem Ordinario notificare teneatur.

Cæterum Sacra Congregatio Religionum Superiores ſeriò admonet, ac per IESV Chriſti viſcera obteſtatur, vt memores paternæ charitatis, et manſuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, vt lucrentur animas fratrum ſuorum ferè in profundum malorum delapſas, antequam grauiſſimum, atque extremum expulſionis remedium experiantur. Idq; eò magis, quod ſubditorum ſanguinem, qui ex malo negligentium, & ſui officij immemorum Prælatorum regimine peribunt, Dominus noſter IESVS Chriſtus in ſupremo Dei iudicio de eorūdem Prælatorū manibus ſit requiſiturus.

Præterea ſtatuit, vt ijdem Superiores nemini ex Religioſis expulſis literas teſtimoniales concedant, illos ad Sedem Apoſtolicam reijcientes, vel iubentes aliam ingredi Religionem.

Item, vt eiecti extra Religionem degentes, ſint perpetuò ſuſpenſi ab exercitio Ordinum, ſublata Ordinarijs locorum facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi, aut moderandi.

Ac poſtremò cenſuit, eſſe innouandam, & ſuæ Beatitudinis auctoritate innouat Conſtitutionem fel. rec. Gregorij IX. relata in c. fin. extra. de Regul. *ac præterea declarat eam Conſtitutionem in ijs quoq; vendicare ſibi locum, ſeruādamq; eſſe, qui iuſtè, definitiuèque ac iuris ordine ſeruato expulſi fuerint; dummodo tamen in expulſis huiuſmodi ſubſit ſpes euidens emendationis ex literis ſaltem teſtimonialibus Ordinarij, cuius conſcientiam in his literis concedendis Sacra Congregatio ſeriò onerauit.* Et inf.

Si quis verò ipſorum aduerſus ea, quæ ſuperius præſcripta ſunt, vel eorum aliquid, quoquomodo facere, vel moliri præſumpſerit, ipſo facto pœnam incurrat priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vociſq; actiuæ, & paſſiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa imposterum obtinenda, pœnaque huiuſmodi ſit Sanctitati ſuæ, ac Sedi Apoſtolicæ reſeruata, ijſdem Superioribus, etiam Generalibus, & Protectoribus illam moderandi, ſeu relaxandi poteſtate penitus interdicta, & nihilominus ſit irritum, & inane quicquid ſecùs à quoquam actum extiterit. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ die 21. Septemb. ann. 1624.

De reliquo eodem Decreto, adiunctę ſunt reformationes dictæ Clemen. VIII. Papæ, pro diſciplina Regularium conſeruanda, vt habentur *in* Bullario extenſæ, nec pertinent ad Epiſcopi officium, ſed ad Regulares tantum, *ideò* omittuntur.

Confratres, & qui nondum perfectè
tranſlati ſunt ad Regulam, & qui Mona-
ſterijs inſeruiunt tantum, eodem iure cē- 18
ſendi ſunt, vt videlicet ſubiaceant iuriſ-
dictioni Epiſcopi. *Conc. Trid. ſeſſ 24. c,*

*11.de ref.*ad hoc *c.cum & plantare.§.de confratribus,c.tuarum,c.penul.de priuil. Abb.in eo.c. cum & plantare ,num.*4. Et nouitij ratione delicti ante ingreſſum religionis commiſſi, ſeu ratione rei in ſeculo poſſeſſæ aut contractus initi ſubſunt Epiſcopo, & poſſunt iudicari in ipſius foro: iſti enim ante emiſſam profeſſionem non poſſunt cenſeri pro verè Religioſis. *c.Religioſo,de ſent.excom. in 6.* præſertim in ijs quæ non cõcernunt Regulam. *Nau.conſ.58. de Regul. in antiq.* & maximè in obligationibus quæ inhærent perſonæ, nec tolli poſſunt per Monachiſmum. *Abb. in c. cum I. & A, à nu.27.de re iud. Nau.in cit. comment. 2. de Regul.nu.67.*

Intra clauſtra degentes Regulares teneri ad eligendos conſeruatores coram quibus conueniantur: alioquin ſi eos non elegerint, poſſe iudicari per Ordinarios. ex *cit.Conc.Trid.ſeſs.7.c.14.de ref.* deducit *Guttierez.lib.3.quæſt.pract.q.9.&*
19 *10.* Sed melius ad hoc facit decretum S. Congr. Conc. relatum apud *Confect. in comp. priuil. Mend.tit.4.c.9. & Quarant. in ſum. Bull. v. priuilegia Regularium.* vt ſequitur.

Sanctæ memoriæ Greg. XIII. ex ſententia Congr. mandauit omnibus Procuratoribus Regularium, vt intra menſem in ſingulis Conuentibus Italiæ, eligant ſuos Conſeruatores coram quibus conueniri poſſint, ita vt variare non liceat: & ſignificandum hoc Ordinarijs: quod ſi non elegerint lapſo menſe, ſcribendum ad Ordinarios, quod corã ipſis conueniri poſſint.

Quod decretum innouauit Greg. XV.
20 Conſtit. ſua, quam paulò infra poſitã leges. Quantum autem extendatur poteſtas iudicum Conſeruatorum, videri poteſt *tex.c.1.& c.fin.de off.de leg. in 6. & DD. ib. præſertim Dom. Anchar. Ioan. And. Archid.* vbi tenent communiter, quod Conſeruatores iudices ſolùm poſſint cognoſcere de iniurijs, & violentijs manifeſtis, ita vt iniuria ſit notoria nec indigeat iudiciali indagine. vt cum quis turbatur in poſſeſſione pacifica, ſeu ipſius iura & immunitates de quibus conſtat manifeſtè, & ſunt in vſu, de facto violantur. per notata apud *Abb. in c. cũ ſit generale,nu.13.de fo.comp.* vel etiam quando nõ ſoluitur debitum de quo manifeſtè conſtat & debitor non diffitetur. *Roder.Tom.1.q.65.art.12.in fine q.Reg. & q. 11.*vbi deducit conſeruatorẽ poſſe etiam cognoſcere an ſit notorium, quia nimirum iudex delegatus poteſt cognoſcere de ijs, ex quibus deducitur, quod ſit ipſius iuriſdictio, vt cognoſcit de validitate reſcripti, per quod ipſi cauſa delegatur, *c.ſuper literis,de reſcrip.DD.ib. & in c.1.de off. deleg. in 6.* Intromittens autem ſe Cõſeruator ad alias cauſas quã prædictas, ipſo facto incurrit ſuſpenſionẽ ab officio per annum, & pars quæ hoc procurauerit incurrit excommunicationem ſimiliter ipſo facto à qua non poſſit abſolui niſi ſatisfecerit parti, *c.fin.cit. de off.deleg.in 6.* Niſi tamen laxior poteſtas concedatur Conſeruatori expreſsè,vt aduertit *Io.And.Dom.in eo. c. fin. Couarr. pract.q.c.9.* Vnde ex inſpectione priuilegiorum Regularium in facto occurrenti facilius poſſet diſcerni, quaſnam cauſas, & num per ſtrepitum iudicialem Cõſeruatores ipſorum iudicare poſſint. de hac materia fusè tractat *Roder. cit.To.1. quæſt.Reg.q.65. præcipuè art.11.12.& 13.& Guttier.lo.cit.* nos ſolùm Conſtitutiones Clem.VIII.& Gregor. XV. de qualitate perſonarum, quæ in conſeruatores eligendæ ſint,& de publicandis electionibus Conſeruatorum emanatas apponemus, vt ſequuntur.

Sanctiſſimus in Chriſto Pater, & D.N. D.Clemens, Diuina prouidentia Papa VIII. ne ob malitioſam petentium ſuggeſtionem, & ex eo quod ob locorum diſtantiam perſonarum quibus cauſa mandantur, certa notitia haud ita facilè haberi poteſt, per Iudices aliquos minus interdum idoneos in Conſeruatores deputatos, cauſas ipſas cognoſci contingat, cupiens ſalubriter prouidere.

Reuocauit ac declarauit nullas, inualidas, & ſubreptitias, omnes & quaſcunq; Iudicũ deputationes, in literis cõſeruatorijs iuxta formam in quinterno Cancellariæ

*lariæ deſcriptam ſeu alias quomodolibet
expeditis, hactenus per ſedem Apoſtoli-
cam, perpetuo vel ad tempus nonaum ela
pſum conceſſas, & directas ijs Conſerua-
toribus & Iudicibus, qui qualitates non
habent requiſitas, & deſcriptas in Conſti
tutione fel.record. Bonifacij Papæ Octa-
ui prædeceſſoris ſui, quæ incipit,* Statutũ.

*Quique etiam in Concilijs Prouincia-
libus, aut Diœceſanis, iuxta decretum
Concilij Tridentini, electi & deſignati
non ſunt, ad inſtantiam quorumcunque
Conuentuum, Capitulorum, Militiarum,
Vniuerſitatum, Collegiorum, Ordinum,
ac in fauorem quorumuis Monaſteriorũ,
Hoſpitalium, & aliorum quorumuis pio-
rum, tàm ſæcularium, quàm cuiusuis Or-
dinis, aut inſtituti Regularium locorũ,
quantumuis exemptorum obtentas, cum
quibusuis præſeruatiuis, reſtitutiuis, men
tis atteſtatiuis, derogatoriarum deroga-
torijs, efficacioribus & inſolitis clauſu-
lis, & decretis, quorum omnium tenores
Sanctitas ſua haberi voluit pro expreſſis.*

*Non tamen quoad negotia iam capta
vel quoad ea in quibus illæ ſuum ſortitæ
effectum, ſeu executionem habuerunt.*

*Ac etiam inſuper voluit & ordina-
uit, quod omnes deinceps, literæ conſer-
uatoriæ huiusmodi per Sedem Apoſtoli-
cam concedendæ, ad* Conſeruatores *&
Iudices duntaxat dirigantur, qui quali-
tates iuxta dicti Bonifacij* Conſtitutioñ
habeant, quiq; in præfatis Concilijs *ele-
cti, & deſignati ſint, & non alijs: aliter
verò expeditæ literæ præfatæ nullius ſint
roboris, vel momenti.*

Decernens, &c.

Placet, publicetur, & deſcribatur.

Hipp. Romæ publ. 19. Mart. 1592.

21 Conſtitutio autem Gregor. XV. recen-
tior continet multo plura vtilia de eo-
rundem Conſeruatorum electione, & eſt
vt ſequitur.

Sanctiſſimus in Chriſto *Pater & D.
N. D. Gregorius Diuina prouidentia Pa-
pa XV. ex certis rationabilibus cauſis,
animum ſuum mouentibus, & de voto
Venerabilium fratrum ſuorum S. R. E.
Cardinalium Concilij Triden. interpre-
tum, partim felicis recordationis Clemẽ-
tis P. P. VIII. prædeceſſoris ſui veſtigijs
inhærens, reuocauit, ac nullas & inuali-
das decreuit omnes & quaſcunq; Iudicũ
Conſeruatorum electiones, nominationes
ſed deputationes, tam in vim literarum
conſeruatoriarum iuxta formam in quin
terno* Cancellariæ *deſcriptam, quàm in
vim quorumcunq; priuilegiorum perpe-
tuo vel ad tempus nondum elapſum Apo
ſtolica authoritate conceſſorum, ſeu alias
quocũq; iure vel titulo hactenus factas,
pro quibuscunq; Conuentib. Capitulis, Mi
litijs, etiam S. Ioan. Hieroſolymitani Cõ-
gregationibus, Collegijs, Ordinibus, Mo-
naſterijs, Hoſpitalibus, aut alijs quibus-
uis pijs, tam ſæcularibus quàm cuiuſuis
Ordinis etiam Mendicantiũ ſeu inſtituti
vel ſocietatis. Regularibus locis, quantũ
uis exemptis, etiam de neceſſitate ex-
primendis, ſeu illorum perſonis, cuiuſuis
qualitatis ſeu conditionis exiſtant. In fu
turum verò Sanct. ſua, hac generali &
perpetuo valitura Conſtitutione ſtatuit
& decreuit, vt Iudices Conſeruatores hu
iuſmodi, ſiue principales, ſiue ſubrogati,
eligi, nominari, aut deputari non poſſint;
niſi non ſolùm habeant qualitates requi-
ſitas & deſcriptas in Conſtitut. ſimilis re
cordationis Bonifacij PP. VIII. etiã præ
deceſſoris ſui, quæ incipit* Statutũ. *ita vt
vel dignitate Eccleſiaſtica præditi, vel
perſonatum obtinentes, vel Eccleſiarum
Cathedralium Canonici exiſtãt, ſed etiã
in Concilijs Prouincialibus aut Diœceſa-
nis, iuxta Decretum Concilij prædicti
Iudices electi ſeu deſignati ſint. Quodq;
deinceps literæ Cõſeruatoriæ per ſedem
Apoſt. concedendæ, ſupaſcriptis tan-
tũ dirigantur; & ſi quæ literæ aliter ex-
pediẽtur, illæ ac deputationes huiuſmodi
omniaq; exinde ſequẽda, nullius ſint robo
ris vel momẽti. Et nihilominus qui ſecus
quàm iuxta formã ſuperius præſcriptam
Cõſeruatores huiuſmodi cũ effectu elige-
re, nominare, ſeu deputare, aut electis, no
minatis ſeu deputatis vti auſi fuerint, Re
gulares quidẽ voce actiua & paſſiua ſint
ipſo iure priuati, adeò vt habilitationẽ à
nemine præterquam à Rom. Pont. conſe-*

*qui valeant, reliqui verò alijs pœnis ar-
bitrio Sanct. ſuæ coerceantur, & prædi-
ctorum omnium Conuentus, Monaſteria,
& loca huiuſmodi, eorumq; perſonæ ac
bona careant Conſeruatore ad annum, ita
vt illorum cauſæ interea coram locorum
Ordinarijs duntaxat cognoſci ac definiri
debeant. Cæterùm vt latiùs pateat Con-
ſeruatorum huiuſmodi deligendorum fa-
cultas, Sanctitas ſua admonitos voluit
omnes locorum Ordinarios, vt in Syno-
dis Prouincialibus aut Diœceſanis, quã
plures perſonas ex habentibus qualitates
in prædicta Conſtit. eiuſdem Bonif. præ-
deceſſoris contentas, & alioquin ad id
aptas deſignari procurent, & ſi aliquem
interim ex deſignatis mori contigerit,
ſubſtituat Ordinarius loci cum conſilio
Capituli alium in eius locũ vſq; ad futu-
ram Prouincialẽ aut Diœceſianam Sy-
nodum. Inſuper Sanctitas ſua inhærendo
hac in parte decreto ſimilis recor. Greg.
Papæ XIII. etiam prædeceſſoris ſui, ſta-
tuit & ordinauit, vt Regulares ac perſo-
næ huiuſmodi in Italia infra duos, extra
Italiam verò infra ſex menſes à die pu-
blicationis in Vrbe præſentis Conſtitu-
22 tionis inchoandos, debeant ſibi eligere,
ſeu aſſumere Conſeruatores iuxta formã
ſuperius propoſitam, eiuſq; electionis ſeu
aſſumptionis documentum infra tempus
huiuſmodi penes Acta Curiæ Ordinario-
rum exhibere, & dimittere teneantur,
alioquin eo termino elapſo quamdiu Cõ-
ſeruatores ſecundùm formam præſentis
Conſtit. non elegerint, coram eiſdem Or-
dinarijs conueniantur, quodq; Conſerua-
tores huiuſmodi ſemel legitimè deputa-
ti, niſi ex legitima cauſa à Sede Apoſt.
aut locorum Ordinarijs prout ijſdẽ Re-
gularibus, & alijs ſupradictis libuerit ap
probanda, durante quinquennio à die de-
putationis amoueri aut mutari nullate-
nus poſſint aut valeant. Ad hæc ſtatuit
Sanctitas ſua, vt coram ipſis Conſerua-
toribus Regulares, ac perſonæ ſupraſcri-
ptæ conueniri quidem aut trahi debeant,
ſed alios conuenire aut trahere non poſ-
ſint, ita vt memorati Cõſeruatores in cau
ſis in quibus Regulares, & alij Actores
fuerint, prorſus iuriſdictionem habeant;
ſed in ijs tantum in quibus rei extiterint,
neq; extra Ciuitates ſeu Diœceſes, in qui-
bus fuerint deputati, cõtra quoſcũq; pce
dere præſumãt. Si quæ verò inter iudices
Cõſeruatores huiuſmodi, et locorũ Ordina
rios cõtrouerſia ſuper cõpetẽtia iuriſdi-
ctionis orta fuerit, nequaquã in cauſa pro
cedatur, donec per arbitros in forma iu-
ris electos ſuper iuriſdictionis competen-
tia iudicatum fuerit. Quod ſi qui Conſer-
uatores, ſiue in hac parte ſiue aliàs quo-
modolibet limites ſuos exceſſerint, per
annũ ab officio Conſeruatores huiuſmodi
ſuſpenſi ſint, & pars quæ hoc fieri procu-
rauerit ſententiam excommunicationis
incurrat iuxta formã alterius cõſtitutio-
nis eiuſdem Bonifacij Prædeceſſoris, quæ*
incipit. Hac Conſtitutione. *quam Sãcti-
tas ſua in his omnibus quæ præſenti Con-
ſtitutioni non aduerſantur innouauit, &
innouat. Per hoc tamen non intẽdit San-
ctitas ſua prohibere, quominus Regulares
& alij ſupradicti in caſibus à iure per-
miſſis petant Iudicem non ſuſpectum à
Principibus ſeu Magiſtratibus ſæculari-
bus, dumtamen hæc tria copulatiuè con-
currant, videlicet vt Regulares & alij
prædicti ſint Actores nõ autem rei, vtq;
agant contra Laicum, non autem contra
Eccleſiaſticũ vel aliàs à iuriſdictione ſæ-
culari exemptum, atque vt cauſa in qua
Iudex deputatur, fuerit prophana, non
autem Eccleſiaſtica, & in ea iuxta Sa-
crorum Canonũ diſpoſitionem Laicus vt
præfertur eligendus Iudex cõpetens exi-
ſtat. Quæ omnia & ſingula in præſenti
Conſtitutione contenta, Sanctitas ſua vo-
luit inuiolabiliter obſeruari, decernẽs ſic
in ijs cæteriſq; omnibus præmiſſis per quos
cunq; etiam Sacri Palatij Apoſtolici
Auditores, nec non S. R. E. Cardinales,
&c. iudicari, &c.* Nec *non irritũ & ina-
ne, &c.* Non *obſtantibus* Conſtitutioni-
*bus & Ordinationibus Apoſtolicis, ac li-
teris conſeruatorijs, quas omnes ad formã
præſentis* Conſtitutionis *reduxit, in fauo
rem quarumcunq; Ordinum tam Mendi-
cãtium, quam non Mendicantium, Mili-
tiarum etiam Sãcti Ioannis Hieroſolymi-*

tani

tani Congregationum, Societatum, aut cuiuſuis alterius inſtituti, ac piorum quorumcumq; tam Secularium quā Regularium locorum, nec non illorum etiam iuramento confirmatione Apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, conſuetudinibus etiā immemorabilibus, priuilegijs quoq; etiam ex cauſa, & titulo oneroſo indultis, & literis Apoſtolicis, etiam mari magno ſeu Bulla aurea aut alias nuncupatis, ſub quibuſcunq; tenoribus & formis, ac cum quibuſuis etiā derogatoriarum derogatorijs, alijſq; efficacioribus & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut alias quomodolibet, et per viam cōmunicationis ſeu extēſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis & innouatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis eorūq; tenoribus & formis ſpecialis & indiuidua, ac de verbo ad verbū, non aūt per clauſulas generales idē importantes mētio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbū nullo penitus ommiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens, quibus quoad ea quæ præſentibus aduerſantur, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter & expreſsè derogauit, cęteriſq; contrarijs quibuſcunque. Cęterūm, vt præſens Conſtitutio facilius omnibus innoteſcat, Sāctitas ſua voluit & mādauit, vt non ſolūm in Cancel. Apoſt. ſed etiā ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorū de vrbe, et in acie cāpi Floræ publicetur, illiuſq; exempla in ijſdem locis affixa dimittantur, ac in quinterno Cancellariæ inter Conſtitutiones perpetuas deſcribantur & annotentur, & c. Publicata Romæ 20. Septemb. 1621. Pont. ann. 8.

Ex iſtis itaq; Conſt. patet quod Regulares licet habeant diuerſa priuilegia eligendi ſibi quos velint, & ad quas cauſas velint conſeruatores, tamen non poſſunt eligere alios, niſi qui exprimūtur *in c. ſtatutum, de reſcrip. in 6.* & præterea non niſi perſonas in Concilijs Prouincialibus deputatas pro delegationibus cauſarum, iuxta præſcriptū *Conc. Trid. ſeſ. 25. c. 10. de ref.* Item quod. Conſeruatores eligi poſſint, in cauſis, in quibus Regulares eſſent cōueniendi, ſi autē eſſent actores, nō poſſent ad hoc eligere conſeruatores, ſed deberent ſequi forū rei, & ibi conuenire, niſi agendū ſit contra ſæculares & perſonas ad forū Eccleſiaſticū non pertinētes.

Demum, illud ſingulare hic aduertendum, quod cum Greg. XIII. decretum de eligendis Conſeruatoribus, ſolos Regulares in Italia degentes, obliget hic Conſtit. Greg. XV. etiam alijs omnibus extra Italiam degentibus eadem obligatio imponitur, vt videre licet in contextu Conſtitutionis relatæ.

Intra clauſtra item degens Regularis, ſed extra ea ita notoriè delinquens vt populo ſcandalo ſit, ad requiſitionem Epiſcopi à ſuo Superiore puniri debet intra tempus ab Epiſcopo præfigendum: Et ſi Superior requiſitus non puniret, ipſe Epiſcopus poſſet punire. *id. Cōc. ſeſ. 25. 14. c. de Regul.* Imò delinquens hoc modo extra clauſtrum Regularis, & deprehenſus in delicto, præſertim ſi ſit ſuſpectus de fuga, poſſet deduci ad carcerem Epiſcopi, remittēdus ad Superiorem ſuū cū copia proceſſus, ſumpta informatione sūmaria ſuper delicto cōmiſſo. *Abb. in c. fin. nu. 11. & 17. & 18. de fo. cōp. Felin. ibid. Gemin. in c. licet, de off. vic. in 6. Aufrer. in repet. Clem. 1. de off. ord. q. 10. propè fin. Roder. To. 2. q. Reg. q. 63. art. 7.* quia videlicet ipſe Epiſcopus debet punire ſic delinquentem, in caſu quo Superior Regularis nollet punire. vt patet ex textu Concilij *cit.* & propterea ipſi intereſt, vt informetur de delicto com miſſo; ad quod neceſsaria eſt in recēti informatio & detentio: elapſo .n. criminoſo difficilius procederet informatio, teſtes poſſent corrumpi, & ſic facile eluderetur iudicii cōtra publicam vtilitatem, cui intereſt crimina puniri, *c. cùm fama, de ſent. excom.* Vnde priuatæ etiam perſonæ hoc videtur conceſſum, nimirum apprehendere delinquentem fugitiuum, ne 23

eludat iudicium impunitate. *Abb. lo. cit. & in c. cùm nō ab homine, de iudic. Anchar. in Clem. vn. de for. comp. not. 7. & conſ. 439. & eſt gl. not. in l. nullus. C. de Iudæ, & l. capite quinto, ff. ad Leg. Iul. de adult.* Dummodò tamen ſubſit vera cauſa vel ſuſpicio fugæ, & informatio ſumatur abſq; mora, & carceratus quamprimū remittatur ad ſuum Superiorem, puta ad ſummū intra viginti horas, vt notat
24 *gl. 1. in c. cùm non ab homine, de iudic.* alioquin enim capiens, vel carcerans, & detiñens diutius iniurioſè non ſuſpectum de fuga, ſeu in caſu non permiſso à iure tam Religioſum quàm ſæcularem quemcunque Clericum, non euitaret excommunicationem de percuſſoribus Clericorum ſancitam. *in c. ſi quis ſuadente, 17. q. 4. vt not. gl. in Clem. frequens, v. capiūt, de exceſs. præl. Abb. ib. nu. 4.*

Ad maiorem autem dicti *c. 14. ſeſſ. 25.* exequutionem, ne videlicet Regulares
25 ſuperiores Epiſcopum requirentem puniri delicta aliquo prætextu eludāt, emanauit Conſtit. Clem. VIII. vt ſequitur.

Suſceptis muneris ratio poſtulat, vt ea quæ in ſacro Trid. Conc. prouidè conſtituta ſunt, ab ijs ad quos ſpectat inuiolatè obſeruari curemus. Maturo ſanè cōſilio ipſius Concilij decretum prouiſū eſt, vt quicunq; Regularis non ſubditus Epiſcopo intra clauſtra degens, extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo ſcādalo ſit, Epiſcopo inſtante, à ſuo Superiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum ſeuerè puniatur, & Superior de punitione Epiſcopū certiorem faciat; ſin minus, ipſe à ſuo item Superiore officio priuetur, et delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit. Verū, quia experientia compertum eſt, interdū in huiuſmodi decreti exequutione nimis remiſsè procedi; cùm enim Epiſcopus inſtat, aliquē Regularem eo quo ſupra dictum eſt modo, delinquentem à ſuo Superiore puniri, ſæpè fit, vt Superior Regularem delinquentem, ad alia ſuorum Ordinum loca, extra Epiſcopi Diœceſim ex induſtria impunitum tranſmittat, atque etiam ipſe aliquando ad alias Prouincias ſe cōferat, nec vlterius ſuper delinquentis exceſſibus inquirat, & de eius punitione Epiſcopum certiorem reddat, vnde nec Regularis delinquens tunc ab Epiſcopo puniri poteſt, cùm extra ipſius Diœceſim exiſtat, nec Superior qui delinquentem corrigere negligit officio priuatur. Nos pro Paſtorali noſtra ſolicitudine præfati decreti executioni, quantum cum Domino poſſumus fauere, & præmiſſis malis (vt par eſt) opportuno aliquo remedio occurrere volentes, de Venerabilium fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium prædicti Concilij interpretū ſententia: Motu proprio, & ex certa ſcientia, noſtris, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione, omnibus, & ſingulis cuiuſcunq; ordinis, & inſtituti Regulariū, etiam Mendicantium Superioribus, in virtute ſanctæ Obedientiæ, & ſub indignationis noſtræ, ac priuationis dignitatū, & officiorum per eos obtentorum, eo ipſo incurrendis pœnis, præcipimus, & mandamus, vt iuxta prædictum decretū, quilibet ipſorum Regularem non ſubditū Epiſcopo, intra clauſtra degētem, & extra ea ita notoriè delinquentem vt populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, intra tēpus ab Epiſcopo præfigendum, ſeuerè puniat, ac de punitione Epiſcopū certiorem faciat, & alias decretum ipſum in omnibus, & per omnia exequatur. Cæterum ſi Superior in Regularem delinquentē non animaduerterit, quinimò ſi illum impunitum ad alia ſuorum ordinum loca extra Epiſc. Diœceſim, vt præfertur tranſmiſerit, volumus & ſimili motu, atque authoritate decernimus, vt Superior inſtante Epiſcopo intra terminum ab Epiſcopo præfigendum, & ſub eiſdem indignationis noſtræ, ac priuationis dignitatum & officiorum obtentorū, nec non & ſub inhabilitatis ad illa, et alia ī poſterū obtinenda, ac vlterius priuationis actiuæ & paſſiuæ vocis, ad quas à nemine præterquam à Nobis & Rom. Pontifice pro tēpore exiſtenti reſtitui poſſit, ipſo facto ſimiliter incurrendis pœnis, ipſum Regularem delinquentem à loco ad quē tranſmiſſus fuit reuocare, & in quo deliquit con-

conſtituere, ſeu ſiſtere teneatur. Quod ſi hoc etiam facere prætermiſerit, per præſentes ſimiliter ſtatuimus, vt Ordinarius loci ad quem Regularis delinquens tranſmiſsus fuerit, ſuper præmiſſis ab ipſo Ordinario loci in quo deliquit ſimiliter requiſitus, vel alias de illius delicto informatus vt præfertur, tanquam ſedis Apoſt. delegatus, prædictum Concilij Decretum omninò exequi, & in Regularem delinquentem ſeuerè animaduertere poſſit & debeat. Decernentes ſic & non aliter per quoſcunq; Iudices, &c. Non obſtantibus, &c. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ, apud S. Petrum Ann. D. 1595. 7. kal. Mar. Pont. anno 5.

Ijdem Regulares degentes intra clauſtra, dum contrahunt vel litigant pro re
26 non exempta, ſeu ratione rei non exemptæ, ſequi debent forum Ordinarij, in cuius Diœceſi res litigioſa conſiſtit, & ibi poſſunt conueniri. ex *c. 1. de priuil. in 6. Gemin. ib. in 4. not. præſertim, in §. in eos, circa fin. Franch. à nu. 1. Io. Monach. n. 4. ib. Abb. in c. fin. nu. 11. de fo. comp. Felin. ib. num. 5. Dec. in c. tuarum, à num. 44. de priuil. Rot. deciſ. 702. p. 1. diuerſ.* vbi dicit *cit. c. 1. de priuil. in 6.* ampliari decreto Conc. Trid. *ſeſs. 14. c. 7. de ref.* vnde non apparet illi iuri alicubi fuiſſe derogatum generaliter. Sed tamen plerique Regulares dicuntur habere ſpecialia priuilegia etiam cum derogatione illius, *c. 1. de priuil. in 6.* quare vſus *c. 1. iſtius.* ex inſpectione priuilegiorum cuiuſque Regulæ videtur moderandus, conſiderata re vel contractu ſuper quo controuertitur. vt *Io. And. Dom. in eo. c. 1. & Io. Monach. in c. Epiſcoporum. ib.*

Sed magis mouet recens Conſtit. Pauli V. qua declarauit, neque *cit. c. 1. de priuil. in 6.* neque decreto *cit. Conc. Trid. ſeſs. 14. c. 7. & ſeſs. 25. c. 20.* cõprehendi Regulares intra clauſtrà degẽtes. Vnde
27 aliunde quàm ex allegatis iuribus petẽdę ſunt rõnes trahendi Regulares ad forum Ordinarij, quod potiſſimum in cauſis occurrentibus diſcerni poteſt. Conſtit. aũt Pauli V. quam nominauimus, quia valdè præſertim pro Hiſpanijs vtilis eſt ad praxim, hic referre viſum eſt, vt ſequitur:

Religioſorũ ſub ſuaui Religionis iugo, Altiſſimo famulãtium quieti proſpicere cupientes, quæ illã quoquomodo perturbare poſſe videntur, opportuna noſtra declaratione è medio tollere, ac alias deſuper opportunè prouidere curamus, prout ĩ Domino ſalubriter cõſpicimus expedire.

Cùm itaq; nomine dilecti filij Baſilij Auguſtolæ, Procuratoris generalis Ordinis Fratrum Carmelitarum in Congr. Venerabilium Fratrum noſtrorũ S. R. E. Cardinalium, Trid. Cõc. interpretum, expoſitum fuerit, in Hiſpaniarum Regnis, quoſdam Ordinarios locorum contẽdere, Religioſos intra clauſtra degentes corã ipſis Ordinarijs conueniri debere in cauſis ciuilibus. cap. Volentes, *de priuil. in 6. comprehenſis, propter illius innouationẽ à Conc. Trid. factam, ſeſſ. 7. cap. 14. quo præfatos Religioſos, eorum priuilegijs abrogatis, defendunt comprehendi. Præterea eoſdem locorum Ordinarios pariter contendere, eoſdem Religioſos intra clauſtra degentes in prima inſtantia coram ipſis conueniri debere ex decreto eiuſdem Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 20. de ref.*

Cumq; ab eodem Baſilio Procuratore generali, in eadem Congregatione ſupplicatum fuerit, vt ſuper vtraq; re reſponſa darent: Ab eadem verò Congregatione fuerit reſponſum. Neq; Conſtitutione in generali Concilio Lugdunenſi edita, quæ incipit, Volentes, *neq; decreto Conc. Trid. c. 14. ſeſs. 7. comprehẽdi Regulares, ideoque eos iuxta eorum priuilegia, corã ſuis Superioribus, vel Conſeruatoribus eſſe conueniendos. Nec non decretum eiuſdem Concil. Trid. dicto c. 20. ſeſs. 24. ad Regulares non pertinere, nec eorum conſeruatorias imminuere, nec quoad primam illarum inſtantiam aliquid noui inducere, ipſeq; B. filius Procurator Generalis nobis humiliter ſupplicari fecerit, vt pro ſui Ordinis quiete, ſupradictas declarationes ab eiſdem locorum Ordinarijs ſeruari debere Apoſtolica auctoritate præcipere dignaremur.*

Nos illius ſupplicationibus huiuſmodi

incli-

inclinati, omnibus & ſingulis locorum Ordinarijs, in virtute ſanctæ obedientiæ per præſentes diſtrictè præcipiendo mandamus, ne Fratres & Religioſos dicti Ordinis Carmelitarum cōtra diſpoſitionem declarationum prædictarum perturbare, vel inquietare quoquo modo audeant. vel præſumant; irritum nihilominus & inane decernentes, quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate, ſcienter & ignoranter contigerit attentari.

Quocirca dilectis cauſarum Curiæ Cameræ Apoſt. generali Auditori, & noſtro & Apoſtolicæ ſedis in Regnis Hiſpaniarum Nuncio, per præſentes committimus & mandamus, quatenus ipſi vel alter eorum præſentes literas & in eis contenta quæcunq; vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Religioſorum, eorumue Superiorum fuerint requiſiti ſolemniter publicantes, eisq; in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant auctoritate noſtra illos eorundem præmiſſorum effectu pacificè frui & gaudere, non permittentes eos deſuper à quoquàm quauis auctoritate quomodolibet indebitè moleſtari. Contradictores, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Rom. apud S. Marcum, ſub annulo Piſcatoris die 24. Aug. 1607. Pont. noſtri ann. 3.

28 Regularis productus in teſtem coram Ordinario & falſum deponens, pro crimine huiuſmodi ibidem poteſt puniri. *arg. l. nullum. C. de teſtib. Io. de Anan. in c. 1. de crim. falſ. Abb. in c. verum. de fo. comp.* quam quæſtionem latè examinat *Aufrer. ſup. cit. in Clem. 1. de off. ord. q. 4. princip.*

Ad hoc facit quòd iudex iniuriam no-
29 toriam ab exempto ſibi illatā, ſi per hoc turbatur ipſius iuriſdictio, punire poteſt. *Salice. in cit. l. nullum. C. de teſtib. Abb. in c. cum veniſſent. num. 11. de iudic.* Vnde & delegatus punire poteſt etiam extraneas perſonas ſi committant aliquid circa eius iudicium quo turbatur ipſius iuriſdictio. *Innoc. in c. de off. deleg. & in c. Dilectus 1. de pœnis.* quia nimirum conceſſa iuriſdictione, conceſſa etiam videntur omnia ſine quibus illa exerceri non poteſt. *c. præterea. de off. deleg. Abb. ib. num. 4.* Quinimo Epiſcopus ſeu Ordinarius nō ſolùm eam iniuriam quæ impediret ipſius iuriſdictionem, ſed & quamcunque aliam, dummodo ſit notoria, exemptione non obſtante vindicare poſſet. *c. cùm & plantare. §. fin. de priuil. c. 1. de pœnit. in 6.* vbi dicitur expreſsè Epiſcopum iniurias etiam ſuis illatas punire poſſe. ad hoc *Card. in Clem. 1. q. 3. de off. ord.* vbi dicit exemptos ſi ſint clero graues, vel ei præiudicent denegando quartam, vel ſimilia, præſertim ſi ad Papam vel eius Legatum difficilis ſit recurſus, poſſe ab Epiſcopo coerceri. hocque idem docet *Innoc. in c. olim. 1. de reſtit. ſpol. & in c. vt famæ. de ſent. excom.*

Regulares item cùm non ſoluunt de- 30
cimas Eccleſijs non exemptis, de locis ex quibus antequam peruenirent ad eorum poſſeſſionem debebantur decimæ, per Epiſcopum compelli poſſunt vt ſoluant. *c. ſtatuto. §. Diœceſani. de decim. in 6. Arch. Franch. ib. Gemin. conſ. 72.* Quo caſu etiam excommunicatione vti poſſet Epiſcopus, iuxta *Clem. fin. de iudic. & Clem. 1. de decim.* ad hoc *Rot. deciſ. 453. in no. Rom. conſ. 256.* ad quas autem decimas teneantur, latiùs videbitur infrà ſub titulo de decimis.

Cùm autem communiter monaſteria 31
Regularium à Viſitatione Epiſcopi ſint exempta, viſitari tamen poſſunt monaſteria commendata in quibus non viget regularis obſeruantia, nulla præſcriptione, priuilegio, conſeruatorum deputatione obſtante. Et ſi in eis viget obſeruantia regularis, monere poteſt Epiſcopus eorum Superiores regulares vt ipſi viſitent, & corrigenda corrigāt: qui ſi intra ſex menſes poſt monitionem viſitare neglexerint, adhuc Epiſcopus ipſe viſitare poſſet & corrigere, nullo priuilegio aut appellatione obſtante *Concil. Trid. ſeſſ. 21. c. 8. de ref.*

De cætero Religioſi tum & bona ac ſubditi Monaſteri commendati, in quo viget Regularis obſeruantia, gaudēt priuilegijs

uilegijs ſui ordinis in omnibus, præter hanc cauſam in Conc. Trid. expreſſam. vt ad meam petitionem pro Monaſterio Claræ Tumbæ mihi commendato declarauit S. Congr. Reg. his verbis.

Monachi Abbatiæ Claræ Tumbæ Ord. Ciſtercien. in quo viget Regularis obſeruantia petunt declarare, an ipſimet Religioſi, nec non bona & ſubditi eiuſdem Monaſterij debeant gaudere ſuis priuilegijs ſui Ordinis non obſtante quod modernus dicti Monaſterij Abbas non ſit Religioſus, ſed perpetuus Commendarius. Sac. Congr. Card. negotijs Regularium præpoſita cenſuit gaudere. Romæ 26. Martij. 1627.

F. A. Card. S. Onufrij.

P. Fagnanus Secret.

32 Similiter Monaſteria quę generalibus Capitulis non ſubſunt, nec ſuos habent viſitatores Regulares, ſi monita in Congregationes ſeſe non redegerint, in omnibus ſubiecta ſunt iuriſdictioni Epiſcopi *id. Conc. ſeſſ. 25. c. 8. de Regul.* Viſitari etiam poſſent eadem monaſteria, quæ ſe in Congregationes non ſedegerint, exẽplo commendatorum. vt reſpondit S. Congr. Concil. *die* 20. *Febr. de an.* 1616. his verbis.

S. Cong. Card. Conc. Trid. interpretum cenſuit, non licere Ordinarijs locorum Monaſteria Regularium eo prætextu viſitare & corrigere, quod illorum Superiores admoniti intra ſex menſes illa non viſitauerint, vel correxerint, niſi eadem Monaſteria vel ſub commenda exiſtant ex decreto c. 8. ſeſſ. 21. vel ſuorũ ordinum capitibus non ſubſint, ac ſeſe in Congregationes redigere neglexerint iuxta c. 8. ſeſſ. 25. de Regul.

Horat. Card. Lancellot.

33 Regulares exempti manentes in Prioratibus ſeu Eccleſijs non comprehenſis ſub illorum priuilegijs, quamdiu ibi morantur ſubijciuntur Ordinario. *c. 1. de pri uil. in 6.* Calder. *conſ. 13. de fo. comp. Ab. conſ. 35. p. 2.* Idq; etiamſi iſtæ Eccleſiæ vnirentur Monaſterijs, *c. cum capella. de priuil.* cùm exemptio non poſſit egredi proprios terminos, & conceſſa monaſterio, non extenditur ad Eccleſias vel Capellas alio titulo quam fundandi monaſterium acquirendas. *Abb. in cit. c. cum capella. & in c. ex ore. num. 4. de priuil. Innoc. in eo. c. cum capella.* Calder. *conſ. fin. de cenſ. Rot. deciſ. 744. p. 1. diuerſ.* Vnde ratione huiuſmodi Eccleſiarum non exemptarum tenentur ſoluere iura Epiſcopalia. *Abb. in c. conſtitutus. num. 2. de rel. dom.* tenentur venire ad Synodum Epiſcopi. *id. Abb. in c. ex ore. cit.* eaſdem Eccleſias non poſſunt recipere ſine authoritate Epiſcopi. *c. paſtoralis. de priuil. DD. ib.* Neque eas poſſunt applicare mẽſæ ſuæ, nec penſiones illis imponere, aut impoſitas augere, alioquin poſſent coerceri per Epiſcopum, etiam tanquam Sedis Apoſt. delegatum. *Clem. vn. de ſuppl. negl. præl. Card. ib. Innoc. in c. in Lateranenſis. de præb.* Neq; poſſunt alienare vel in feudum cõcedere bona Eccleſiarum huiuſmodi ſine cõſenſu Epiſcopi; in eius enim poteſtate ſunt bona Eccleſiarum Diœceſis, nec poſſunt diſponi ipſo inſcio, *c. 1. 2. & ſeq. 10. q. 1.* Imò & in alijs bonis Regularium alienandis vel infeudandis neceſſaria eſt authoritas Epiſcopi. *c. Abbatibus. 12. q. 2. c. in venditionibus. 17. q. 4.* præſertim vbi Epiſcopus exẽptione non obſtante ſuperioritatem circa alienationes bonorum Regularium exercere conſueuerit, & communiter reputatur in iſtis pro Superiore: valebit enim conſenſus ipſius. *c. conſultationibus, de iurep. Philip. Niger. in tract. de exempt. q. 3. nu. 29.* Et hoc in alienationibus ſeu infeudationibus licitis: alioquin enim in prohibitis requiritur conſenſus ſedis Apoſt. *extrauag. ambitioſæ. de rebus Eccl. non alienan. comm.* Imò & in licitis alienationibus, vbi Regulares ſunt omninò exempti à iuriſdictione Epiſcopi, nec Epiſcopo ſuffragatur vſus immemorabilis, vt diximus, ad Papam debent recurrere, cum ipſe ſeu eius Legatus ſit Ordinarius exemptorum. *c. ſi Abbatem. de elect. in 6.* & ipſius conſenſus eſt requirendus. *Clem. 1. iun. gl. v. proprij. de re. Eccl. non alien. Innoc. in c. ſtatuimus. de tranſact.* vel Vicarij generalis 34

aut

aut Prouincialis ipſorum Regularium, cùm plerumque illis concedatur facultas ad alienationes etiam inconſulta ſede Apoſt. vt vidimus priuilegium Præpoſito generali Societ. I E S V. ad hoc conceſſum à Gregor. XIII. *de an.* 1576. 18. *Decemb. incip. Apoſtolicæ ſedis.* & diuerſis alijs Regularibus, ab alijs Summis Pontif. conceſſa habentur apud *Confect. in ſua Collect. priuil. mend.* alioquin etiam vni eorum conceſſum, ſeruiret per communicationem vniuerſis. Abbatis etiam conſenſus requiritur quoad Monaſteria inferiora illi ſubiecta, in quibus haberet iuriſdictionem quaſi Epiſcopalē. *Innoc. in c. ſtatuimus. cit. Abb. ib. nu.* 4. *& in c. ſignificaſti. nu.* 6. *de fo. comp.* & latiſſimè *Redoan. de reb. Eccl. non alien. q.* 27. *à nu.* 6. *& q* 41. *à nu.* 60. *aliàs corrige vt infrà.*

35 Iidem Regulares ſi habent loca Hoſpitalia, Xenodochia, nulla exemptione obſtante poſſunt compelli ab Ordinario tanquam delegato ſedis Apoſt. vt bona locorum huiuſmodi de manibus occupatorum vel vſurpatorum vindicent, & neglecta vel deſolata reſtaurent. *Clem. fin. de Relig. dom.*

36 Item Monaſteria quævis ſeu Eccleſiæ, aut loca Regularium curam animarum adnexam habentia, quo ad ipſam curam viſitari poſſunt ab Epiſcopo. *c. per exemptionē. de priuil. in* 6. *Seraph. deciſ.* 1067. Tum & perſonæ curam huiuſmodi exercentes, ſiue ſint ſeculares, ſiue regulares, in omnibus curam ipſam cōcernentibus. nulla exemptione defendi poſſunt, quominus viſitentur & corrigantur per Epiſcopum. *Conc. Trid. ſeſſ.* 7. *c.* 7. *de ref. & ſeſſ.* 25. *c.* 11. *de Regul.* quod idem habetur in Conſtitutione Leonis X. ſupra relata, & diuerſa diuerſorum Sum. Pont. ſuper hoc emanarunt decreta. Sed nouiſſimè edita eſt Conſtitutio Greg. XV. qua firmatur iuriſdictio Epiſcoporum in Regulares, non ſolùm quoad curam animarum, ſed etiam quoad prædicationem verbi Diuini, tum & clauſuram monaſteriorum monialium, & adminiſtrationem bonorum ipſorum, & deputationē Confeſſariorum in eiſdem monaſterijs monialium. Eadem Conſtitutio reualidat in præmiſſis omnibus decreta Conc. Trid. & tollit omnia reſcripta in contrarium fortaſſis interim emanata à Summis Pōt. & eſt apprimè vtilis ad praxim Eccleſiaſticam, propterea inſerendam hic voluimus, vt ſequitur:

Inſcrutabili Dei prouidentia. & infrà. *Hac generali ac perpetuo valitura Conſtitutione decernimus, ſtatuimus, & declaramus, vt deinceps tam Regulares, quàm ſæculares quomodolibet exempti, ſiue animarum curam, perſonarum ſæcularium, Monaſterijs, ſeu domibus Regularibus, aut quibuſuis alijs Eccleſijs, vel beneficijs, ſiue regularibus, ſiue ſæcularibus incumbentem exerceant, ſiue alias Eccleſiaſtica Sacramenta, aut vnum ex illis miniſtrent, præuia Epiſcopi licentia & approbatione, ſiue quoquomodo in dicta cura exercitio, aut in eorundem Sacramentorum, vel alicuius ex illis adminiſtratione de facto, abſq; vlla authoritate ſe ingerant, in his quæ eiuſmodi curam ſeu adminiſtrationem concernunt, omnimodæ iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Diœceſani Epiſcopi, tanquā ſedis Apoſt. delegati, plenè in omnibus ſubijciantur. Ad hæc, tam Regulares quàm Sæculares huiuſmodi, nullis priuilegijs, aut exemptionibus tueri ſe poſſint, quominus ſi deliquerint circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa clauſurā, vel circa bonorum adminiſtrationem, Monaſteriorum Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum, ab Epiſcopo loci ſimiliter, tanquam ad hoc ſedis Apoſt. delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant. Confeſſores verò ſiue regulares ſiue ſæculares, quomodocunq; exempti, tam ordinarij quam extraordinarij ad confeſſiones monialium, etiam regularibus ſubiectarum, audiendas nullatenus deputari valeāt, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei iudicentur, & approbationem quæ gratis concedatur, obtineant. Sed & adminiſtrantes bona ad eiuſmodi monaſteria Sanctimonialium vt præfertur, etiam regularibus ſubiectarum pertinentia, ſiue regulares exti-*

extiterint, ſiue ſæculares quomodolibet exempti, Epiſcopo loci, adhibitis etiam Superioribus regularib. ſingulis annis rationes adminiſtrationis, gratis tamẽ exigendas, reddere teneãtur; ad idq; iuris remedijs cogi & compelli queant. Liceatq; Epiſcopo ex rationabili cauſa Superiores regulares admouere, vt eiuſmodi Cõfeſſores atq; Adminiſtratores amoueant, ijsq; Superioribus id facere detrectãtibus aut negligẽtibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores, & Adminiſtratores amouendi, quoties, & quando opus eſſe iudicauerit. Ac ſimiliter, poſſit Epiſcopus vnà cũ Superioribus regularibus, quarũcunq; Abbatiſſarum, Priorißarum, Præfectarum, vel Præpoſitarum, eorundẽ Monaſteriorum, quocũque nomine appellentur, electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere; abſque vlla tamen ipſorũ Monaſteriorũ impenſa. Ac demũ habeat Epiſcopus, tanquam dictæ Sedis delegatus, authoritatẽ coercendi, ac puniendi quoſcunq; exẽptos tã Sæculares, quã Regulares, qui in alienis Eccleſijs, aut quæ ſuorum Ordinũ non ſunt abſque Epiſcopi licẽtia; & in Eccleſijs ſuis, aut ſuorũ Ordinũ, non petita illius benedictione, aut ipſo ccutradicẽte, prædicare præſumpſerint. Ita vt Epiſcopi in ſupraſcriptis caſibus, & in prænominatas perſonas, in præmiſſis omnibus, & ſingulis, aut circa ea quoquo modo delinquẽtes, quoties & quando opus fuerit, etiam extra viſitationẽ, per cenſuras Eccleſiaſticas, aliasq; pœnas, vti eiusdem Sedis delegati, procedere, omnemq; iuriſdictionẽ exercere liberè, & licitè valeant. Decernentes ſic per quoſcunq; Iudices &c. Non obſtãtibus, &c. Dat. Romę. An. Incarn. Dom. 1622. Nonis Februar. Pont. ſ. noſtri anno 2.

Exortis autẽ dubijs infraſcriptis ſuper hac Conſtitutione, emanauit poſtmodũ ſubſequens declaratio quam etiam commoditati lectoris hic inſeruimus deſumptam ex exemplari authentico impreſſionis Typographię Cameræ Apoſt. Rom. de anno 1623. tenoris ſequentis.

Declarationes aliquot Sacræ Congreg. Concilij ſuper Cõſtitutione S. D. N. Greg. PP. XV. de exemptorũ Priuilegijs, &c.

Poſita Conſtitutione Sanctiſſimi Domini noſtri de exemptorum priuilegijs, &c. Dubitatur. Primò, An liceat Epiſcopis viſitare altaria regularium Eccleſiarum, quibus cura animarum perſonarum Sæcularium non incumbit, aut loca vbi in ijsdem Eccleſijs aſſeruatur Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramẽtum, vel vbi audiuntur Confeſſiones perſonarum ſæcularium;

Secundò, An Epiſcopi poſſint Regularibus præſcribere, vt certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum perſonarum Confeſſiones audiant; vel aliàs illorũ priuilegia reſtringere, ac moderari in Sacramentis adminiſtrandis;

Tertiò. An facultas Epiſcopis per Cõſtitutionem attributa in exemptos tàm Sæculares quam Regulares, intelligitur etiã tributa in perſonas nullius Diœceſis;

Quarto. An eadem facultas competat inferioribus Prælatis proprium territorium, ac iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus.

Vltimò. An per eandem Conſtitutionẽ in illis verbis, poſſit Epiſcopus vnà cũ Superioribus regularibus quarumcunque Abbatiſſarum, &c. electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere: ius Abbatiſſas confirmandi Epiſcopis attributum cenſeatur;

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum cenſuit. Conſtitutionem Sanctiſſimi D. N. de exemptorum priuilegijs, nequaquam ſubijcere regulares exemptos, quibus cura animarum perſonarum ſæcularium non incumbit, Epiſcoporum iuriſdictioni in his quæ Sacramentorum adminiſtrationem concernunt, niſi cum in Sacramentis perſonis ſæcularibus adminiſtrandis ijdem regulares delinquunt. Ac propterea.

Ad primum dubium reſpondit, Epiſcopis non licere in vim eiuſdem Conſtitutionis viſitare altaria Eccleſiarum regularium, quibus non incumbit animarum cura perſonarum ſæcularium, nec loca, vbi in ijſdem Eccleſijs aſſeruatur

Digitized by Google

tur Euchariſtiæ Sacramentum, vel vbi Confeſſiones perſonarum ſæcularium audiuntur.

Ad ſecundum, hac in parte Conſtitutionem Sanctiſſimi nihil noui iuris induxiſſe, nec vllam nouam authoritatem Epiſcopis in Regulares attribuiſſe; Ideoque in vim ipſius Conſtitutionis non poſſe Epiſcopos regularibus præſcribere, vt certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum perſonarum Confeſſiones audiant; vel alias illorum priuilegia in Sacramentis adminiſtrandis reſtringere, aut moderari.

Ad tertium cenſuit, eiuſmodi facultatem non intelligi tributam Epiſcopis in perſonas nullius Diœceſis,

Ad quartum, non competere.

Ad vltimum, ius confirmandi Abbatiſſas minimè fuiſſe Epiſcopis per Conſtitutionem attributum.

Quæ cum Sanctiſſimo Domino noſtro relata fuiſſent, eius Sāctitas Sacræ Congregationis ſententiam in omnibus approbauit.

R. Card. Vbaldinus.

Proſper Fagnanus S. Cong. Secret.

Non ſolùm autem Regularium, ſed & Militarium Ordinum Eccleſiæ in quibus exercetur cura animarum, ſubiectæ ſunt quoad eandem animarum curam loci Ordinario, & ab eo viſitari poſſunt tanquam à delegato ſedis Apoſt. ſuper quo emanauit etiam Conſt. Pij V. vt ſequitur.

Expoſcit. & infrà. *Decernimus, declaramus, ſtatuimus omnes & ſingulos locorum Epiſcopos, & alios Superiores tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatos, omnes & quaſcunq; Parochiales Eccleſias cæteraq; beneficia Eccleſiaſtica ſuarum ciuitatum & Diœceſ. quibus animarum cura imminet, ad dictam Religionem, eiuſq; Milites, Capellanos, Miniſtros, Rectores, quomodolibet pertinen. etiam quod in eis Epiſcopalem & temporalem iuriſdictionem religio & milites prædicti haberent, eorumq; Eccleſias, Rectores, Vicarios & Miniſtros quoſcunq; (in his tamen duntaxat quæ animarum curam illiuſque exercitium & Sacramentorum adminiſtrationem reſpiciunt) viſitare, omneſq; actus viſitationem concernentes exercere poſſe & debere, ac Rectores cæteroſque huiuſmodi Miniſtros curam animarum exercentes minus idoneos repertos, ſiquidem ad nutum amouibiles ſint, ſtatim amouere: ſin verò titulares ſint, illico ſuſpendere, ac Superiores eorum monere, vt intra aliquem breuem terminum in locum amotorum ſubrogent alios idoneos, prius tamen per ipſos Epiſcopos, & alios Superiores examinatos & approbatos, titularibus verò ſuſpēſis, deputēt alios idoneos, pariter examinatos, & approbatos, vt ſupra in Coadiutores ſeu Vicarios iuxta decretum* Concil. *ſeſſ.21. c.6. Interea verò dū hæc ſubrogatio ſeu deputatio fiat, ipſi Epiſcopi & alij Superiores pro neceſſitate curæ animarum prouideāt arbitrio ſuo; Quod ſi Superiores dictorum Rectorum & Miniſtrorum intra tempus præfixum non ſubrogauerint aut deputauerint vt ſupra, tunc dicto termino elapſo ipſi Epiſocpi & alij Superiores, alios præuio examine iuxta eiuſdem* Conc. *formam idoneos repertos in locum amotorum ſubrogent; Titularibus verò ſuſpenſis* Coadiutores *deputent iuxta dictum c.6. ſeſſ.21. qui tamen in dictis Parochialibus perinde inſeruiant, ac ſi ſubrogati aut deputati ab ipſis Superioribus Religionis & Militum prædictorum fuiſſent. Volumus autem, quod Epiſcopi & alij Superiores prædicti viſitationem huiuſmodi, & prædicta omnia ſolum tanquam delegati Sedis Apoſt. & abſque vllis dictę Religionis,* Rectorum *& Miniſtrorum impenſis & onere faciant. In collatione item Ordinum, nec non conſecratione Eccleſiarum, & ſacrorum vaſorum ac benedictionibus & alijs actibus ſpiritualitatē concernentibus, ac inſtitutione præſentatorum ab eiſdem militibus ad beneficia, aut approbatione ſeu confirmatione quas ab eiſdem fieri harum præſentium vigore contigerit, gratis omnia faciant, & diligenter attendant, vt nullos admittāt, qui qualitates à Conc. requiſitas non habeant, ac præuio examine iuxta eiuſ-*

dem

dem Conc.decreta idonei non exiſtant. Nolumus autem Epiſcopos & alios Superiores locorum ſupraſcripta ;facultate viſitãdi vti,qui cũ eadẽ religione & militibus ſuper iuriſdictione Epiſcopali in locis viſitan.corã quibuſcũq; iudicibus litigant, niſi ipſi Epiſcopi & alij Superiores in quaſi poſſeſſione antiqua exercitij iuriſdictionis huiuſmodi exiſterent.ſaluo tunc iure vtriq; illæſo in petitorio , ſed quod Epiſcopi & alij ſuperiores viciniores ius aliquod in iuriſdictione huiuſmodi non habentes,nullumq; intereſſe prorſus prætendentes,facultate prædicta vtantur. Nolumus item per præſentes vllum afferri præiudicium iuri viſitandi dictas Parochiales & alia beneficia curam animarum habentia, quod antea Religioni & militibus prædictis competebat, inhibemuſq; expreſsè dictis Epiſcopis,et alijs Superioribus , ne hac facultate viſitan. eis per præſentes conceſſa alio vtantur modo,quàm præſcripto. Sicque per quoſcunq; iudices, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 22. Septembris.1571. Pontific.noſtri anno 6.

Et in Bulla Clem.VIII.de an.1592. 27. Iunij, priuilegiorum eiuſdẽ Relig. Militũ cõfirmatoria,addita eſt hæc clauſula.

Volumus autem quod fe.re.Pij V. 22. Septemb. an.6. ac Greg. XIII. prædeceſſ. noſtrorum literis ſub annulo Piſcat. 25. Nouemb. anno 9. Pont. ſuorum expeditis , in ſuo robore & efficacia permanentibus , præſentes literæ non comprehendant , neq; Eccleſias , neq; perſonas in his quæ ad curam animarum pertinent. in quibus decreta Concilij Trid.huiuſmodi omninò ſeruari debeant.

Quoad exercitium itaq; curæ animarũ in populum, omninò ſunt ſubiecti Regulares Epiſcopo loci, & præſertim illi ,qui curam hanc exercent, ſiue ſæculares ſiue Regulares eſſe debeant. Sed tamen poni debent ad arbitrium Superiorum regularium loci,non ad arbitrium Epiſcopi;niſi quòd examinari ſuper ſufficientia & approbari prius debent ab Epiſcopo, antequam ponantur, *Conc.Trid.ſeſſ.24.c.18. de ref.* Et iſti de cura plebis reſpondere tenentur Epiſcopo. *c.cùm & plantare. §. in Eccleſijs.de priuil.* Et ſemel approbati ſeu inſtituti per Epiſcopum, non poſſunt per Regulares deſtitui, ſed per Epiſcopũ tantum. *c.1.de capel.Monach.et c. vn.eo. tit.in 6.* ſi nimirum inſtituãtur ad vitam: alias temporales poſſunt remoueri ad nutum, licet & iſti debeant approbari per Epiſcopum dum ponuntur. *Gemin.Imol. in eo.c. vn.*

Si etiam in deputanda idonea perſona ad curã huiuſmodi negligentes eſſent, vel nòn deputarent tot perſonas, quot ad exercitium curæ ſufficerent, ab Epiſcopo compelli poſſent vt deputent ; quod declaratum fuiſſe à S. Congr. Conc. teſtàtur *Confect. lo. ſup. cit. in Comp. priuil. mend. tit.5. c.4.*

Si deputatis ad curam ſeu regimen huiuſmod Eccleſiarũ non aſſignarent exẽpti iuxta modum prouentuum portionem, qua iura Epiſcopalia ſoluere, & onera debita ſuſtinere valeant, ipſemet Epiſcopus poſſet ſupplere & aſſignare ex fructibus illius Eccleſię quantũ ſufficeret pro iſtis oneribus, & poſſet compellere exemptos etiam per cenſuras ad obſeruationem aſſignationis. *c.1.& c.de Monach.de præb. in 6. & Clem.1. de iurep.* Quæ autem iuſta portio cenſenda ſit; remanet arbitrio Epiſcopi. *arg.tex. c.de cauſis.de off.de leg.& l.1.ff.de iur. delib.* §.1. qui moderari debet ſufficientiã prouiſionis attenta qualitate perſonæ, loci, onerum, *Rot.deciſ.5 p.2. diuerſ.* & præſertim ſi in ferendis oneribus, vt in Miſſis, Concionibus, Confeſſionibus excipiendis, iuuetur curatus ab ipſiſmet exẽptis: *Clem.cit.Card.id.Abb.in c.Epiſcopus de præb. Menoch. de arb. iud. caſu 169.n.14.* alioquin in iſtis tenendum præſcriptum Conſt.Pij V.incip. *Ad exequendum.* ſup.à nobis relatæ.

Ijdem deputati ad curam animarũ in Eccleſijs Regularium, ad Synodum Epiſcopi venire tenentur, *Conc.Trid.ſeſſ. 24. de refor.* & facit. *c.ex ore.de priuil.Franch.in c.vt Apoſtolicæ. de priuil. in 6.* Et tenentur ad omnia quæ debentur Epiſcopo lege Diœceſana, vt enumerantur apud

Abb.

Digitized by Google

Abb. in c. dilectus. de off. ord. Regulares quoq; ſi qui habitarẽt pęnes Eccleſias huiuſmodi remotas ab eorũ Conuentu, poſſent compelli ab Epiſcopo, vt ibi non maneãt ſinguli, ſed ad minus bini. *c. pen. & fin. de Capell. Monach.*

38 Beneficia in quibus habent ius præſentandi vel etiã inſtituendi regulares, ſi intra debitum tempus nõn præſentauerint vel inſtituerint, deuoluuntur ad collationem Epiſcopi. *Clem. vn. de ſup. neg. præl. Rebuf. in prax. de deuol. nu. 37.* nempè ſi beneficia hæc non fuerint quoque exempta; alioquin enim illorum collatio ob negligentiam ius conferendi obtinentiũ, non ad Epiſcopum, ſed ad Papam deuoluetur. *c. cum ſingula. in fine. de præb. in 6. Abb. in cit. Clem. vn. de ſup. negl. præl. num. 6.*

Regulares ijdem ſubditi ſunt Epiſco-
39 po quoad confeſſiones ſæcularium perſonarum audiendas: ita quod illas audire non poſſunt, niſi prius fuerint ad hoc approbati ab Epiſcopo. ad quod vltra Conſtitutionem Leon. X. ſupra relatam, & Clem. *Dudum. de ſepult.* faciunt declarationes aliàs à nobis relatæ, cùm tractaremus materias fori pœnitentialis.

Vltra hoc autem circa eaſdem confeſ-
40 ſiones aduertendum eſt, quòd Regulares etiamſi habuerint approbationem ab Epiſcopo ad eas audiendas, adhuc tamen nõ poſſunt abſoluere in caſibus Papæ vel Epiſcopo reſeruatis. *Clemen. 1. de priuil.* Neque poſſunt abſoluere excommunicatos, ſuſpenſos, interdictos à Canone, vel ſtatuto Prouinciali ſeu Epiſcopali, vel aliàs à pœna & culpa, incurrerent enim contrafacientes excommunicationem Papæ reſeruatam ipſo facto. *Clem. cit. iun. gl. v. ſententijs.* An autem incurrant talem excommunicationem dum abſoluunt ab excommunicatione, ſeu cẽſura lata ab homine, videri poteſt *Abb. in ea. Clem. nu. 19.* vbi dicit pœnam legis non extendi ad caſus non expreſſos. Ijs tamen pœnis puniri poſſent propterea, vt patet *ex tex. Clem. cit.*

41 Eandem excommunicationem incurrunt regulares, ſi adminiſtrant infirmo Euchariſtiæ vel Vnctionis extremæ Sacramentum, vel Matrimonij, ſeu ſi benedicunt ſpõſos ſine Parochi licentia *Clem. cit. & Conſt. Leon. X. ſupra relata.* ad hoc *Lap. alleg. 100.* Dum tamen adminiſtrant alia Sacramenta, vt Baptiſmi, Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, extra Paſcha, & non in mortis articulo, ſeu alia non expreſſa *in cit. Clem.* non incurrunt quidem excommunicationem ex ſenten. *Abb. lo. cit. nu. 17. Card. in ea. Clem. q. 12.* ſed puniri debent per Superiores ſuos ad requiſitionẽ Epiſcopi, neq; enim hæc debent adminiſtrare. *ea. Clem. §. quibus etiam. ſub fin.* niſi in quantum in ipſorum priuilegijs eſt conceſſum, vt ferè omnibus mendicantibus conceſſum eſt miniſtrare pœnitentię Sacramentum, & Euchariſtiæ præterquam in morte & in Paſchate. *Nau. in man. c. 27. num. 102. Syl. v. excommunicatio, 7. num. 32.*

Similiter incurrunt ipſo facto excommunicationis ſententiam Regulares, ſi aliquid in concionibus vel ſermonibus prædicant, quo populus à ſolutione decimarum abſtrahatur. *Clem. cupientes. de pœnis.* Imò tenẽtur informare populos in 42
eorum concionibus prima, quarta, & vltima Dominica Quadrageſimæ, & Feſtis Aſcenſionis Dominicæ, Pentecoſtes, S. Ioannis Bapt. & Natiuit. B. M. Virg. de debito ſoluendi decimas. Obligantur etiã confitentibus apud ipſos, facere ſcrupulum conſcientiæ de eiſdem decimis ſoluendis, alioquin ſcienter poſtponentes hoc facere, incurrunt ſuſpenſionem ipſo facto eorum concionatores, & confeſſarij, donec confeſſarius data commoditate fecerit conſcientiam pœnitenti, Cõcionator autem ſi præſumpſerit iterum prædicare non purgata prima negligentia, incurret excommunicationem ipſo facto. *Clem. cit.*

Hanc tamen pœnam non extendi ad clericos ſęculares, notat *Ab. in ea. Clem. nu. 4.* quia nimirum pœnæ non extenduntur ad ſimilia ex identitate rationis. *c. pœna. de pęnit. diſt. 1. & l. præſes. ff. de pœnis. Mohed. deciſ. 329. aliàs 1. De ſeque ſ. poſſ.* hac ratione conſtitutio diſponẽs de Mé-

dican-

dicantibus,non includit non Mendican-
tes nec è contra, niſi diſponat in genere
de Religioſis. *Abb.lo.cit.* Ad Rectores
etiam Eccleſiarum vel Religioſos mona-
ſteriorum, quæ percipiunt decimas, non
extenduntur iſtæ prohibitiones, nec pœ-
næ. vt *tex. Clem. cit.*

Ordines ſuſcipere non debent Regu-
lares niſi ab Epiſcopo loci, & ordinandi
43 examinari poſsũt ſuper ſufficiẽtia. *Conſt.*
Leon.X.ſup.rel. ad quod etiam videnda
declaratio *Clemen. PP. VIII. ſupra ſub.*
tit.de conſ.ord.relata. Similiter & poſi-
tionem primarij lapidis, Conſecrationẽ
Eccleſiæ, Altaris, Cœmiterij, non poſsũt
petere niſi à proprio Epiſcopo. *Cõſt.Leo.*
cit. Imò nulla Pontificalia in eorum Mo-
naſterijs exerceri poſſunt per externum
Epiſcopum inuito loci Epiſcopo, poſt
Conc. Trid.vt *id. Conc.ſeſs.6. c.fin.de ref.*
Quod verò *Roder. Tom. ſuo 1. quæſt. Re-*
gul.q.19.art.4 dicit in caſu cum Epiſco-
pus ſine iuſta cauſa denegaret Pontifica-
lia Regularibus, eos poſſe aduocare ex-
ternum Epiſcopum ad ea exercenda.non
eſt in vſu, imò praxi quotidiana contra-
rium ſeruatur, vt *teſtatur Quaran. v. Ca-*
pitulum, q. 11. in fin. vbi refert quod Vi-
carius Capit. Sede vac.Neapol.Archiep.
noluit concedere, vt Epiſcopus externus
commorãs in illa ciuitate ordinaret Re-
gulares in Conuentibus eorum, etiã præ-
uio examine ipſius Vicarij. Et in tali du-
bio tutius eſt Epiſcopo quiſquis fuerit ta-
liter vocatus ad Regulares pro exercen-
dis Pontificalibus abſtinere, quia agitur
de ipſius periculo incurrendæ ſuſpenſio-
nis ipſo facto à Pontificalibus. niſi eſſet
locus exemptus in nullius Diœceſi: licet
etiam tunc eſſet cauendum ne conſuetu-
dine, vel alio titulo acquiſierit ibi ius
exercendi Pontificalia Epiſcopus vici-
nior, ad illum enim deberet recurri pro
Pontificalibus. Vicinior autem reputa-
tur, cuius Eccleſia Cathedralis proximior
eſt clauſtro ſeu domui exemptorum Re-
gularium de quibus agitur. Si etiam Re-
gulares vacãte Sede Ordinarij voluerint
recurrere ad alium Epiſcopum in alia
Diœceſi manentem, poſſent ab eo ordi-
nari, vt alio loco poſuimus ſuper hoc de-
cretum Clem.VIII.PP. & ſi Vicarius ſeu
Capitulum Sedis vacãtis velit concedere
externo Epiſcopo licentiam pro Ordinã-
dis eiſdem Regularibus, aut alijs haben-
tibus dimiſſorias legitimas aut quibus ip-
ſummet Capitulum, tunc poſſet dare di-
miſſorias, hoc facere liberè poteſt, per ea
quæ alibi allegauimus de poteſtate Capi-
tuli Sede vac. circa conceſſionem Ponti-
ficalium in ſua Diœceſi vacante.

Nouum etiam monaſterium ædificare
ſeu fundare non poſſunt Regulares, niſi
obtenta licentia à loci Epiſcopo. *c. qui-*
dam, c.de monachis, 18. q.2. c. fin. de rel.
dom. Conc. Trid.ſeſs. 25. c. 3. de Regul.
Quem autem modum tenere debeat Epi-
ſcopus, in concedenda ipſis fundatione
noui Monaſterij, ordinauit Clemens
VIII. Conſtitut. ſua, vt ſequitur.

Quoniam ad inſtitutum Regularium
locorum, & perſonarum reformationem 44
promouendam, & conſeruandam, maxi-
mè pertinet, vt in quibuſcunq; domibus,
& Monaſterijs is tantum numerus Reli-
gioſorum, qui commodè ibidem ali poſſit
contineatur, ac eo pariter ſpectat, vt in
quibuſcunque Ciuitatibus, & locis, noua
domus, & Monaſteria, præſertim Mendi-
cantium non erigantur, niſi in eiſdem Ci-
uitatibus, & locis aliorum domorum &
Monaſteriorum in eis exiſtentium habita
ratione, commodè ſuſtẽtari poſſe digno-
ſcatur. Hac igitur nos conſideratione
ducti, & in præmiſſis pro noſtro paſtora-
li munere, opportunè prouidere volen-
tes, motu proprio; & ex certa noſtra
ſcientia, ac matura deliberatione, deq;
Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ex
voto etiã S. R. E. Cardinalium ſuper con-
ſultationibus negotijs Epiſcoporũ & Re-
gularium propoſitorum, harum ſeriè de-
claramus, locorum Ordinarios non poſ-
ſe licentiam ad nouos Conuentus, cuiuſ-
cunque etiam Mendicantium Ordinis
in Ciuitatibus, & locis eorum ordi-
nariæ iuriſdictioni ſubiectis, erigendos
impartiri, niſi vocatis & auditis aliorũ
in eiſdem Ciuitatibus, & locis exiſten-
tium Conuentuum Prioribus, ſeu Procu-

ratoribus, & alijs intereſſe habentibus, & cauſa ſeruatis ſeruandis cognita conſtiterit, in eiſdem Ciuitatibus & locis, nouos huiuſmodi erigendos Conuentus, ſine aliorum detrimento commodè ſuſtentari poſſe. Si verò ab earum in huiuſmodi cauſis ſententiis ad nos & Apoſtolicam Sedem prouocari, & appellari contigerit, ipſos Ordinarios tamdiu erectionem nouorum Conuentuum ſuſpendere debere, quouſq; à nobis, & Apoſtolica Sede in eadem cauſa pronunciatum extiterit; Irritum &c. Non obſtantibus, &c. Datum Romæ apud S.Marcum ſub annulo Piſcat. die 23. Iul. 1603. Pontif. an.12.

Quam Conſt.innouauit Vrb.VIII.PP. cum reuocatione quarumcunq; licentiarum erigendi Monaſteria non ſeruata forma eiuſdem Conſt. Clem. VIII. vt ſequuntur verba iſtius reuocatoriæ.

Romanus Pontifex, &c. Interdicimus & prohibemus, ne licentiarum ſeu facultatum per nos vt præfertur reuocatarum, & annualarum ſine alio quouis prætextu vel cauſa etiam quantumuis priuilegiata, noua Monaſteria, Collegia, Domus, Conuentus, & alia loca Regularia huiuſmodi, niſi de expreſſa Ordinariorum licentia, ac ſeruata in omnibus & per omnia Sacrorum Canonum & Conc. Trid. nec non Conſt. fe. re. Clem. VIII. quæ incipit. Quoniam ad inſtitutum. *Dat. Rom. 23. Iulij 1603. Ac decretorum de mandato eiuſdem Clem. nec non ſim. me. Gregorij XV. Rom. Pont. prædeceſſorum noſtrorum deſuper editorum forma recipere, erigere, fundare, ſeu alias quomodolibet inſtituere, ſeu incepta finire & abſoluere audeant, ſeu præſumant. Decernentes, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ 28. Auguſt. 1624 Pont. anno 2.*

Quot autem itidem Clem. VIII. Papa de iiſdē Regularium locis ordinauerat. Conſt. ſua incip. *Nullus omninò, &c.* & infra §. 7. his verbis:

In vnoquoque Conuentu Fratrum is tantùm deinceps conſtituatur, & in poſterum retineatur numerus, qui ex reditibus illius proprijs, vel ex communibus conſuetis, vel etiam ſingulorum eleemoſynis, alijſue quibuſque obuentionibus in commune vt præfertur conferendis commodè poſſit ſuſtentari: redditus verò & ſupradicta omnia in communi loco ac tuto diligenter aſſeruentur, &c. Dat. Rom. 20. Mart. 1601.

Hoc idē accuratius circumſcriptū fuit, ſub Vrb.VIII.PP. decreto S.Cong. Cōc. ſupra à nobis relato ſub tractatu de reductione Miſſarum. Sed nihilominus Religioſi diuerſi, vt in facto vidi Carmelitanos Diſcalceatos emendicaſſe in Curia Rom. reſcripta derogatoria, tam dictæ Conſt.Clem.VIII. quàm iſtus poſterioribus ſancitis ſub Vrb. VIII. Papa.

Similiter & Oratoria priuata ad Miſſas celebrandas ædificare ſeu inſtituere non poſſunt, niſi authoritate Ordinarij, & vt per ipſum deſignentur. *c. authoritate, de priuil. in 6.* Sed præcipuè propter decretum *Cōc. Trid. ſeſſ. 22. de celebr. Miſſ.* Et non ſolum hoc loco Conc. ſed etiam illo *ſeſſ. 6. c. fin.* de non exercendis Pontificalibus in aliena Diœceſi abſq; permiſſione loci Ordinarij, derogatum eſſe huic priuilegio Regularium de inſtituēdis & benedicendis Oratorijs priuatis ad Miſſas celebrandas, deducit *Roderic. cit. Tom. 1. q. Reg. q. 43. art. 6.* ex ea potiſſimū ratione, quod deſignatio, & benedictio Oratorij ad Miſſarum celebrationem, eſt functio propria Ordinis Epiſcopalis ad quod etiam adducit verba Collectoris priuilegiorum Soc. IESV, quæ vnà cum ipſiuſmet *Roderic.* verbis hic appoſuimus. vt ſequuntur:

Vndè iuridicè ait collector priuilegiorum Soc. IESV aduertens circa priuilegium Greg. XIII. concedens ſui inſtitutis Prouincialibus, vt poſſint in eorum Domibus deputare Oratoria, vt ibi ſacrum celebretur. Quod Prouinciales nō vtuntur hac facultate niſi in locis remotis ab Oppidis in quibus Ordinarij exiſtunt, aut vbi probabiliter timetur quod illi cum opus fuerit, difficiles ſe exhibeant ad huiuſmodi Oratoria deputanda. In quibus verbis clarè innuit, quod deputatio Oratorij ad Miſſam celebrandam ad Ordina-

rios

vos pertinet, tanquam quid concernens munus Pontificale, & per conſequens ad idem munus Pontificale pertinet dare licentiam vt extra Eccleſiam in locis priuatis celebretur.

Hæc Rodericus, qui idem *eo. lo. art.5. & Confeſſ. in cit. ſum. priuil. Mend. tit. 19 c.2. & Nau. in man. c.25. nu.82. in fine.* tenent per citatum decretum Conc. Trid. *ſeſſ.22. de celeb. Miſſ.* derogatũ eſſe priuilegijs Regularium de celebranda Miſſa in domibus ſeu locis priuatis cum Altari portatili, ita vt hodie poſt Conc. Trid. non poſſint celebrare Miſſas in loco priuato, niſi expreſsè iterũ poſt Conc. Trid. hoc ipſis fuerit cõceſſum, vt Diſcalceatis Ord. SS. Trinit. redemp. captiuorũ in Hiſpania, vt in Aphrica poſſint celebrare ſuper Altari portatili, & ante diẽ proximè conceſſit Vrb. VIII. PP. ſub data Romæ ſub annulo Piſcat. 20. Ian. 1626. Pont. 3. & alij diuerſi ordines peregrinãtes in Perſiam, in Turcia, ſeu ad certum locum tantum ſolent habere ſimiles gratias à Rom. Pont. vt Soc. Iesv Greg. XIII. conceſſit Breuis literis, vt ſequuntur:

Dilectis Filijs, Præpoſito Generalis, & Præsbyteris Societatis Iesv.

Vſum Altaris viatici Soc. Veſtræ à fel. rec. Paulo PP. III. conceſſum, deinde à Conc. *Trid. vniuersè ſublatum, vobis catenus reſtituimus, vt inter miſſiones quæ à Superioribus fiunt, Præsbyteri veſtri ſeruata alias forma dictæ conceſſionis, Miſſæ ſacrificiũ licitè valeant celebrare ſuper huiuſmodi Altari vbiq; gentiũ, etiam in Caſtris Militum, modo, loca & ſi cõmunia & prophana, tuta & honeſta ſint; & Generalis aut per eum Prouinciales Præpoſiti, eo tum vtendum fore indicauerint. Itidemq; poſſint ibi Præsbyteri ipſi SS. Euchariſtiæ Sacramẽtum miniſtrare fidelibus, ad illud ſumendum debitè præparatis. Non obſtantibus præmiſſis ac Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſq; contrarijs quibuſcunque. Eadem porrò fides vbique detur præſentium exemplis, eo quo ſolẽt alia in Veſtra Societ. tranſumpta modo munitis, quo daretur ipſis præſentibus, ſi exhiberentur, vel oſtenderentur. Dat. Romæ, apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris, die 1. Octob. 1579. Pontif. noſtri anno 8.*

Quo reſcripto, vt apparet ex eius contextu, reſtituuntur Patres Societ. Iesv. solùm ad vſum Altaris viatici, & poteſtatem celebrãdi Miſſam in loco nõ ſacro, dum ſunt in miſſionibus, nempe *in* peregrinatione deſertorum ac longinquorum locorum, vb*i* non eſset Epiſcopus: non verò reſtituuntur ad vsũ totius priuilegij eis conceſſi à Paulo III. quò etiã ipſis permittebatur facultas deſignãdi Oratoria.

Præterea ſatis clarè in eodẽ reſcripto præſupponit Papa derogatum fuiſse illorum priuilegijs de celebrãdis Miſſis extra locum ſacrum, per Conc. Trid. vt deduximus etiam ex allegatis Authoribus. vnde dubitari nõ poteſt Regulares obligari etiam ad alia omnia quæ *in* illo decreto *Conc. Trid. de celeb. Miſſ. ſeſſ.22.* diſponitur, vt quoad cęremonias ſuperſtitioſas, mercedum cõditiones, eleemoſynarum circa celebrationem importunas exactiones, alioſque abuſus ibidem expreſsos euitandos, & poſsunt in iſtis corrigi ab Ordinarijs.

Dies Feſtos quos in ſua Diœceſi Epiſcopus ſeruandos præceperit, Regulares quoque ſeruarę tenentur. *cit. Conc. ſeſſ. 25. c.12. de Regul.* circa quam Feſtorum obſeruationem, emanauit decretum S. Cong. Conc. relatum apud *Quaran. lo. ſup. cit.* his verbis.

Cong. Conc. cenſuit, decretum c. 12. Verſ. Dies etiam feſti. ſeſſ. 25. de Regul. ita eſſe intelligendum, vt Regularium ritus illis feſtis ſemper permaneant quo ad Miſſas celebrandas, & cætera Diuina officia tàm publicè quam priuatim ab ipſis Regularibus in eorum Eccleſijs perſoluẽda, nec circa hæc ab Epiſcopis quoquo modo quicquam in contrarium eiſdem Regularibus præcipi poſſe: Quod ſi de facto præceperint, Regulares neutiquam ipſis Epiſcopis obedire teneri. Verùm quoad Conciones, & Lectiones quas ijdem Regulares ad populum habuerint, debere ſe conformare Euangelijs, &

Epiſtolis, quibus Clerus ſæcularis vtitur illis diebus feſtis.

48 Prætereà cenſuras, & interdicta lata ab Epiſcopo ad mandatum ipſius Epiſcopi publicare, & obſeruare in ſuis Eccleſijs obligantur Regulares. *c. in Lateranenſi, de ſent.excom.c.cum & plantare, §.excommunicatis, de priuil.* alioquin incurrunt ipſo facto excommunicationem. *Clem. 1. de ſent.excomm. Abb. in c.cùm inter.n.3.de cõſuet. Conc. Trid. cit.c.12. ſeſſ. 25.* Et ſi non ſeruarent cenſuras participando excõmunicatis, ſuſpenſis, interdictis in Diuinis, & admittendo illos ad officia Diuina vel vſum Sacramẽtorum, incurrunt interdictum ab ingreſſũ Eccleſiæ, donec ſatisfecerint arbitriũ illius, cuius contẽpſerint cenſuras. *c. Epiſcoporum, de priuil. in 6.* Imò eſſent proximi irregularitati, quia nimirum illam incurrerent, ſi celebrarent in Eccleſia, dũ hoc interdicto eſſent ligati; & ſi decedant in iſto interdicto perſeuerantes, nec pœnitentes, deberent carere Eccleſiaſtica ſepultura. *c.is cui.de ſent.excom.ib.in 6.*

Vltra hoc ſi Regularis ita contemnat cenſuras, quòd celebret in Eccleſia interdicta, incurrit ipſo facto irregularitatem. *c.is qui.lo.cit. in 6.* quas pœnas extendi etiam ad Clericos ſæculares, *notat gl.in cit.c. Epiſcoporum, v. ingreſſum, de priuil.in 6.*

Iidem Regulares ſi ſepeliunt tempore interdicti, ſeu interdictos, aut excommunicatos, incurrunt ipſo facto excommunicationem, à qua non debent abſolui, niſi ſatisfecerint parti læſæ arbitrio Epiſcopi. *Clem. 1. de ſepult.*

49 Quomodo autẽ arbitrari debeat Epiſcopus in ſatisfactione huiuſmodi decernenda, colligi poteſt *ex gl. in c.dilecti, v. cum iuſtis, de fo.comp. & alia gl. in c.ſacro, v. intereſſe, de ſent. excom.* quo argumẽto deberent damna declarari iuramento læſæ partis, præmiſſa iudicis taxatione. Plus autẽ dicit *Abb. in cit.c.ſacro, nu.16.* quod hoc caſu damnum, non ſolũ ſecundùm valorem, ſed etiam ſecundùm affectionem damnum paſſi debeat æſtimari: Et in caſu quo damna per legitimas probationes conſtare non poſſent, quomodo ſit procedendum, videri poteſt *Bellam.deciſ.721.Rom. cenſ.97. Dom.in c.fin.de pœn.in 6.* qui tenent, quòd hoc caſu iudex conſideratis qualitatibus cauſæ, debet æſtimare taxam, quam poſtea pars læſa iuramento confirmet.

Indulgentias quaſcunque publicare non debent Regulares abſque ſcitu, & authoritate Epiſcopi. *cit. Conc. Trident. ſeſſ.21.c.9. de ref.*

Quoad quæſtuationes etiam, & eleemoſynarum exactiones, ſubduntur Regulares Epiſcopo in eo, quod delinquentes circa quæſtuationem, puniri poſſunt per Epiſcopum exẽptione non obſtante, *Clem.fin.de pœnit.& remiſſ.* Et quod ipſi quæſtuantes tenentur Epiſcopo facere fidem de licentia ad quæſtuationem ipſis ab eorum Superioribus data: idque per literas authenticas eorumdem Superiorum: ſuper quod emanauit reſponſum S.Cong. Conc. iſtis verbis. 50

An vt quæſtores arceantur, poſſint Ordinarij facultatum à Superioribus Regularium eleemoſynæ quærẽdæ conceſſarũ, aliquam cognitionem, & qualẽ habere.

Cong. cenſuit ex Conc. non prohiberi Regulares Mendicantes, quominus eleemoſynas quærant, nõ tamen alios eorum nomine & authoritate quoquo modo poſſe quæritare. Illos tamen extra locũ vbi ſita ſunt Monaſteria eleemoſynas per eandem Diœceſim corrogantes, teneri ad oſtendendum Ordinario licẽtiam ſuorum Superiorum.

Exercentes Regulares negotiationes illicitas, moneri poſſunt vt deſiſtant ſub pœna amiſſionis priuilegij clericalis. *Card. in Clem. 1.q.2. de vit. & hon. cler. Io.de Anan.in c.ad abolendam, de hæret.*

Subiecti item ſunt Regulares Epiſcopo in eo, quod tenentur cõuenire ad proceſſiones, ſupplicationes, vel Litanias publicas ad Cathedralem vel Baptiſmalem, ſeu matricem Eccleſiam: vt diebus Rogationum, in ingreſſu Epiſcopi, Legati, vel cum ex cauſa graui imminente bello, peſte, vel alio flagello indicuntur. Nec alibi fieri poſſunt tales Conuentus 51

pro-

proceſſionum quàm in Cathedrali ſeu matrice Eccleſia, quia iſti ſunt ſpecies ſubiectionis reuerentialis quæ ſoli matrici debetur. *c. quando 38. diſt. c. & hoc. de conſec. diſt. 1. Seraph. deciſ. 15.* Vnde & poſſunt compelli Regulares per Epiſcopum vt accedant ad huiuſmodi proceſſiones. *Abb. in c. nimis praua. num. 3. de exceſ. præl. Calder. conſ. 8. de priuil.* & expreſſe hanc poteſtatem Epiſcopis in Regulares conceſſit *Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 13. de Regul.* cum moderatione tamen S. Cong. Conc. quæ ſequitur:

Sanctæ memoriæ Gregor. XIII. decreuit Regulares Monaſterij vltra medium milliare è Ciuitatibus diſtantis, non poſſe ab Epiſcopo compelli accedere ad proceſſiones quæ intra ciuitatem habentur.

Ad hoc *Sicul. Felin. in c. dilectus. de of. ord. Capel. Toloſ. deciſ. 485.* vbi deducitur nõ eſſe compellendos exemptos ad publicas proceſſiones, niſi quando eæ indicuntur ex graui cauſa. Patres autem Societatis IESV non teneri nec poſſe vnquam compelli ad huiuſmodi proceſſiones publicas declarauit allegatus Greg. XIII. Conſtit. ſua *incip. Quæcunq; de an. 1576. die. 16. Iulij.*

Controuerſias de præcedentia in pro-
52 ceſſionibus publicis inter Regulares, ſeu etiam inter ſæculares Clericos quoſuis exortas, componere pertinet quoque ad Epiſcopum, eaſque decidere poteſt omni appellatione remota. *id. Conc. Trid. lo. cit.* Quis autem modus in eis componendis ſit tenendus, declarauerat primum id Greg. XIII. Conſt. ſua, quæ ſequitur;

Expoſcit Paſtoralis officij munus. et infra. *De nobis attributæ poteſtatis plenitudine volumus, & Apoſt. authoritate decernimus, quod quicunq; ex dictis fratribus Mendicantibus inter ſe de præcedentia huiuſmodi contendentibus, aut Confratribus, Confraternitatum prædictarũ, inter quos lites & cauſæ præmiſſorum occaſione ortæ iam ſint, ſeu oriri contigerit in futurum qui quaſi in poſſeſſione præcedentiæ ac iuris præcedendi ſunt, ij (quibuscunque reclamationibus, proteſtationibus, appellationibus & alijs ſubterfugijs prorſus remotis, & ceſſantibus & poſtpoſitis,) in proceſſionibus tam publicis quam priuatis procedere debeant. Quando vero non probetur, aut non conſtet de quaſi poſſeſſione præcedentiæ huiuſmodi, inter fratres quidem Mendicantes, ij, qui antiquiores in loco controuerſiæ, inter Confratres vero inter ſe litigantes, ij, qui prius ſacris vſi ſunt in proceſſionibus tam publicis quam priuatis præcedere debeant, ita vt ſi contingerit noua monaſteria aut domos alicuius ordinis mendicantium erigi, in loco in quo alterius ordinis ex dictis mendicantibus Monaſteria aut domus prius erecta & inſtituta ſint, ille ordo qui prius Monaſterium ſeu domum in loco habuerit præcedat. Præterea quia inter prædictos Ordines plerumq; aliæ in proceſſionibus, & aliæ in Conciliis Generalibus, et aliis actibus publicis ſiue priuatis ratio circa modum præcedendi ſeruatur, volumus per præſentes, prærogatiuis dictorum Ordinum quoad præcedentias huiuſmodi, quæ propriis ordinibus, præterquam in proceſſionibus prædictis debentur, aut Fratribus Cappucinis nuncupatis, qui in proceſſionibus publicis ſub Conuentualium S. Franciſci aut Minorum de obſeruantia Fratrum nuncupatorum Cruce, vt ſolent, incedere poſſint, aliquod præiudicium generari, ſicq; per quoſcunq; Indices, &c. Non obſtantibus, &c. Romæ die 15. Iulij. 1583.*

Hæc tamen Conſt. poſtmodum moderata fuit, & reducta ad terminos conſuetudinis Romanæ Vrbis, vt nimirum in iudicandis controuerſijs præcedentiæ, attendatur ille ordo, qui in illa Vrbe ſeruatur, non attento quod alicuius Religionis in loco cõtrouerſiæ Monaſterium ſit primitus fundatum. Super quo emanauit primum declaratio S. Cong. Conc. de die 26. Auguſt. 1593. relata apud *Quaran. v. præcedentia,* iſtis verbis:

Sac. Congregatio Illuſtriſſimorum & Reuerendiſſ. DD. Cardinalium, negotiis & conſultationibus Epiſcoporum & Regularium prefecta, ad tollendas omnes lites & controuerſias, quæ inter Re-

gulares plerumq; ſolent oriri, ſuper eorũ præcedentia in proceſſionibus, cæterisq; actibus, tum publicis, tum priuatis, illud in futurum obſeruandum cenſuit, quod in hac alma Vrbe omnium magiſtra ſeruatur. Die 30. Auguſti. 1593. Illuſtriſſ. et Reuerendiſs. D. Card. *Alexãdrinus retulit ſupraſcriptam Congreg. ſententiam Sanctiſſimo placuiſſe, & iuxta eam in caſibus occurrentibus ſemper reſcribi, & ſi opportunum fore videbitur generalem Conſt. deſuper fieri mandaſſe, illã Gregorij XIII. incip.* Expoſcit. *alijſq; cõtrarijs quibuſcunq; non obſtan.*

Poſtmodum autem in exequutionem iſtius declarationis Clem. VIII. diuerſis ſuis reſcriptis, controuerſias inter Fratres Ordinis Prædicatorum S. Dominici, & Fratres Eremitas S. Auguſtini, in Regnis Portugaliæ: & inter eoſdem F. Prædicatores S. Dominici, contra alios Regulãres tam Mendicantes, quàm non mendicãtes, in Regno Aragoniæ exortes, eadẽ ratione compoſuit, vt videlicet in præcedẽtijs iſtorũ ſeruaretur, quod ſeruatur in Vrbe Rõ. & dicti Fratres S. Dominici debeant incedere poſt Canonicos & Clericos ſeculares, & antiquos Ordines monachales, ante omnes alios tam Mendicantes quàm non mendicantes, etiam nõ attento, quòd alicuius Religionis controuertentis in loco controuerſiæ monaſterium ſit prius fundatum, & non obſtante Conſtit. Greg. XIII. *Expoſcit.* præmiſſa. Quæ ordinationes Clemen. VIII. emanarunt quidem pro dictis Prouincijs Hiſpaniæ, & pro Fratribus Dominicanis tantùm, nec videntur facere legem pro omnibus Chriſtianitatis partib. niſi quòd illarum exemplo facile iam poſſunt Fratres Dominicani vbiq; obtinere ius præcedendi. Alioquin controuertitur hucuſque circa hanc præcedentiam, vt vidi in facto in aliquibus locis, & lites pendent indeciſæ in Romana Curia.

Et pro maiori ſatisfactione Lectoris, libet hìc apponere nouiſſimè editã Conſtit. Vrbani VIII. PP. circa eaſdem præcedentias, de dat. Rom. ſub annulo Piſc. 18. Dec. 1637. Pont. 15. vt ſequitur.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

Nuper pro parte dilecti filij Blaſij à Cherſio, Procuratoris Generalis Fratrũ Ordinis Minorum S. Franciſci Conuẽtualium nũcupatorum, Nobis expoſitũ fuit, quòd dictus Ordo grauatur admodum litibus, occaſione præcedentiæ cũ alijs aliarum Religionum regularibus in proceſſionibus, ex quo etiam ſi aliàs à Venerabilibus Fratribus noſtris S.R. Eccl. Cardinalibus negotijs Regularium præpoſitis, diuerſis in præfata materia præcedentiæ literis emanatis, vnam videlicet contra eiuſdem Ordinis de Obſeruantia nuncupatos Arben. aliam contra Seruorum B. M. Virginis Soanen. nec non duas literas contra Prædicatorum reſpectiuè Ordinum, Fratres Caſſanen. & Ferentin. obtinuerit tenoris ſubſequentis, videlicet;

Arbi. All'Arciueſcouo. Pare che ſia nata differenza della precedenza trà coteſti Frati di S. Franceſco Conuẽtuali & Oſſeruanti, allegando ogn'vn di loro alcune ragiõni, per le quali ſi perſuadono di douer precedere à gl'altri, le quali eſſendoſi diligentemente conſiderate nelle Cõgregationi di queſti miei Illuſtriſſimi Signori Prepoſti da Noſtro Signore ſopra le cauſe de Veſcoui, e regolari, s'è riſoluto etiã con il parere dell'Illuſtriſſimi Protettori di tutte due le Religioni di far ſcriuere à V. S. che occorrẽdo più ſimili differenze, le termini ſenza alcuna eccettione nell'iſteſſo modo, che quel Conuento tenga il primo, e più degno luogo, ch'è più antico nella Città ſecondo che s'è fatto ſin'hora, per quanto ſi preſuppone, imperciò che queſto mezzo vſato altroue è ſtato tale, che hà finito ogni controuerſia come ſi ſpera, che ſarà anche coſti per mezzo della prudenza, e deſtrezza di V. S. e Dio, &c. Roma, 6. Marzo, 1582.

Al Veſcouo di Soana, ò ſuo Vicario. Hauendo inteſo queſti miei Signori Illuſtriſſimi, che in coteſta Città ſono in diſparere di precedẽza li Frati de' Serui cõ quelli di S. Franceſco Conuentuali, hanno

no voluto, ch'io faccia ſapere à V. S. che nella precedenza di queſti Frati Mendicanti ſecondo il parere di Noſtro Signore, s'attende ſolamente l'antichità de i loro Conuenti, cioè che precedino quelli che prima hanno ottenuto li Monaſterij ne i luoghi, oue è nata la differenza; & perciò ella potrà dichiarare, che quelli precedino, li quali prima ſono venuti ad habitare in coteſta Città, che ſarà apunto conforme à quello, che s'è riſoluto & oſſeruato in altri luogi. &c. Roma li 24. di Maggio, 1583.

Al Veſc. di Caſſano. Fù dato in Cógregatione vn Memoriale dal Procuratore generale di Frati Conuentuali di S. Fràceſco, à nome del ſuo Monaſterio del Caſtrouilari di coteſta Dioceſi, nel quale ſi doleua, che alcuni Padri di S. Domenico, che poco fà hãno pigliato luogo nella medeſima Terra, pretendeuano nell'attioni publiche di precedergli; non oſtante che già ſiano 350. anni, che quel Monaſterio di Santo Franceſco è fondato: e ſapendoſi, che Noſtro Signore altre volte haueua dechiarato come ſi doueua procedere in ſimili caſi, queſti miei Signori Illuſtriſſimi volſero, che ſe ne daſſe conto à Sua Beatitudine, la quale hà commeſſo, che ſi ſcriua à V. S. che faccia hauere la prerogatiua, oue naſcano queſte nouità alle Religioni, che ſono più antiche nel luogo, il che farà V. S. intendere à detti Padri di S. Domenico, & oprarà che così ſi eſſeguiſca. Roma li 24. di Maggio, 1583.

Al Veſc. Ferentino. Nella differenza, che verte trà coteſti Frati di S. Domenico, e quelli di S. Franceſco, per conto della precedenza, la Sacra Congregatione vuole, che s'oſſerui per l'auenire quello, ch'è ſtato oſſeruato trà loro per il paſſato, ſin tanto, che non ſia deſtinato altro, & inclina, che conforme al Moto proprio di Gregor. XIII. di fel. mem. debbano precedere quelli, che prima hanno hauuto il luogo nella Città, & i decreti, che ſi allegano per parte di Frati di S. Domenico in contrario, non ſono ſtati fatti per derogare generalmẽte al Moto proprio di Greg. XIII. oltre che in quelle occaſioni militauano altre ragioni di quelle, che poſſano militare coſtì. Queſta è la mente di queſti Illuſtriſſimi miei Signori; & ella la douerà eſſeguire, e Dio &c. Roma il 1. Giugno, 1604.

Attamen in caſibus occurrentibus eadem literæ reputantur prouiſiones particulares, non autem declarationes generales, dictiq; Fratres Conuentuales non ſemper iudicia iiſdem de rebus ſubire coguntur. Quare dictus Blaſius, Procurator generalis, Nobis humiliter ſupplicari fecit, vt circa prædictarum literarum obſeruantiam, per aliquod opportunum declarationis noſtræ miniſteriũ prouidere, ac aliàs vt infra indulgere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur dictum Blaſium Procuratorem Generalem, huiuſmodi ſpecialibus fauoribus & gratijs proſequi volentes, & à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis à iure vel ab homine quauis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat cõſequẽdum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati. De Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinaliũ, eiſdẽ Regularium negotijs præpoſitorum conſilio, præinſertas literas ab eiſdem Cardinalibus, aliàs vtcunq; in caſibus particularibus emanatas, cùm innitantur Iuſtitiæ Motus proprij Greg. XIII. hac de re editi, & ſint conformes declarationibus Sacrarum Tridentini Concilij, ac Rituũ Congregationum, vt qui ſunt in poſſeſſione præcedentiæ præcedant: & vbi non probatur, aut non conſtat de poſſeſſione, præcedant ij, qui ſunt antiquiores in loco controuerſiæ, eſſe generaliter obſeruandas vbicunque contingerit de eadem præcedentia dubitari: Apoſtolica auctoritate tenore præſentium præcipimus & mandamus. Decernentes irritum & inane ſi ſecus ſuper his à quocunq; quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Con-

ſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſt. &c. Dat. Romæ, apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris, die 18. Decemb. 1637. Pontif. noſtri anno 15.

M. A. Maraldus.

Sed quod pertinet ad noſtrum propoſitum quoad præcedentiam huiuſmodi cùm in facto occurrit queſtio, poſſet Epi-
53 ſcopus virtute Concilij Trid. iniungere controuertentibus, quomodo debeant incedere pro illa vice proceſſionum, facta ipſis cautela, quòd ille actus non debeat præiudicare alterius eorum iuribus ad litem, ſi eam promouere velint apud Sedem Apoſtolicam, & poſſet nihilominus cogere controuertentes, vt accedant ad proceſſiones: non enim eſt æquum, vt propter illorum contentiones, fraudetur Eccleſia debitis proceſſionibus, & iſti facultati conceſſæ à Conc. Trid. de compellendis Regularibus ad proceſſiones, per allegata reſcripta de iudicandis controuerſijs non apparet derogatum. Dignior autem, & honoratior locus in iſtis proceſſionibus reputatur qui eſt poſterior. *Caſſan. in Cat. gl. mun. p. 4. conſ. 75. Rot. deciſ. 595. p. 4. diuerſ.* & in iudicando ex antiquioribus ſcripturis,] arguitur præcedentia ex eo quod quis priori loco nominatur. vt notat *gl. in c. bene quidem, v. Mediolanenſis. 96. diſt. Tiraq. de iure primog. q. 19. nu. 10.*

Subduntur prætereà Regulares Epiſcopo quoad contributionem pro Seminario præſtandam, eam enim pro modo facultatum monaſterij cuiuſq; imponere ipſis poteſt Epiſcopus. *Conc. Trid. c. vlt. ſeſſ. 23. de ref.* Excipiuntur tamen ab huiuſmodi obligatione Regulares mendicantes, quorum nomine quinam intelligi debeant, declarauit Pius V. Conſtit. ſua, vt ſequitur.

Romanus Pontifex. & infra. *Motu proprio non ad ipſorum fratrum, vel alicuius eorum nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes & ſingulos quatuor Mēdicantium Ordines, videlicet S. Dominici, & S. Frāciſci, & Eremitarū S. Auguſtini, nec non Carmelitarum, & quos etiam recenſeri volumus Seruorum B. Mariæ, nomine comprehenſos, Fratres, eorumq; Domus, Monaſteria, & loca, etiamſi in communi, propria bona tàm mobilia, quàm immobilia, & ſtabilia, ac alia quæcunque poſſederint, Mendicantium vocabulo, & omnibus & ſingulis Mendicantium priuilegijs, eis quomodolibet conceſſis, vti poſſe & debere, nec ſuper præmiſſis vllo vnquam tempore moleſtari poſſe, authoritate Apoſtolica per præſentes ſtatuimus & declaramus, ac tàm* Concil. *Trident. quam omnia, & ſingula alia decreta, ſtatuta, ordinationes, priuilegia, & iura de Mendicantibus loquentia, ad omnes & ſingulos ordines præfatos, eorumq; domos & loca, etiam propria bona, in communi tamen retinentes, extendimus & ampliamus, illaq; de illis loqui etiam authoritate præfata per eaſdem præſentes declaramus. Ac inſuper eiſdem Ordinarijs, & quibuſuis alijs tam Eccleſ. quam ſæcularib. quauis authoritate fungentibus in virtute ſanctæ obedientiæ, & alijs arbitrio noſtro moderādis pœnis ſimiliter per præſentes mādamus, vt ſi quid per eos tā noſtro quàm prædeceſſ. noſtris tēporibus tam ratione Seminarij, Subſidij, & Decimarum, quā aliorū onerum huiuſmodi exactū fuit, id totum eiſdē fratribus omni mora, & dilatione poſtpoſitis reſtituāt; diſtrictius inhibētes eiſdē locorū ordinarijs, cęteriſq; perſonis tā Eccleſiaſticis quā ſæcularibus quauis authoritate fungētibus, & cuiuſuis dignitatis, gradus, & cōditionis exiſtentibus, ne eoſdē Mendicantiū Ordinū fratres præfatos bona huiuſmodi retinentes quouis prætextu ſuper Seminarij ſubſidij, & Decimarū cōtributione moleſtare, inquietare, vel perturbare audeāt vel præſumant. Decernentes, &c. Dat. Romæ die 1. Octobr. 1567. Pont. an. 2.*

Patres quoque Societatis IESV inter Mendicantium Ordines cōprehendi voluit idem Pius V. Conſtit. quæ ſequitur.

PIVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Dum indefeſſæ conſiderationis intuitu per-

Digitized by Google

perſcrutamur, quantam Chriſtianæ Reipub. vtilitatem &c. Hinc eſt, quod nos attendentes, quod licet dilecti Filij Præpoſitus Generalis, & Præsbyteri Societ. huiuſmodi, tum quia ipſa Societas mendicans exiſtit, quippe quæ ex eius inſtituto, & Conſtitutionibus Apoſtolicæ authoritate confirmatis, bona ſtabilia poſſidere nequit, ſed incertis eleemoſynis, fideliū largitionibus, & ſubuentionibus viuit, tum quia & nō minùs quàm cæteri Mendicantes in excolenda vinea Domini aſſiduè laborant, fructuſq; ingentes & ſalutiferos producunt, ac propterea eiſdē Priuilegijs, indultis, & gratijs Fratribus Mendicantibus hactenus conceſſis vti, frui, potiri, gaudere meritò poſſint & debeant. Cùm autem illud aliquando in cōtrouerſiam deduci poſſit, ex eo quòd dicta Societas Collegia habeat ſecū adiuncta. Nos ambiguitatē huiuſmodi omninò amputare volentes, eoſdem Præpoſitum & Societatem, eorumque ſingulos, à quibuſuis excommunicationis, ſuſpēſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, vel pœnis, à iure vel ab homine quauis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtant, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum harū ſerie abſoluētes & abſolutos fore cenſentes, nec non dictę Societatis, inſtituti, cōſtitutionū & diſpoſitionum, tàm de iure quàm ab homine prouenientium, nec non priuilegiorum, immunitatum, indulgentiarum, & gratiarum mendicantibus fratribus huiuſmodi quomodolibet conceſſorum, ac literarum deſuper confectarum tenores præſentibus pro expreſſis habentes: Motu proprio, non ad ipſorum Præpoſiti Generalis & Societatis, vel alicuius eorum, aut alterius pro eis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex mera liberalitate, & certa ſcientia noſtris, illam & illius Præpoſitum ac ſingulas perſonas Societ. huiuſmodi verè & non fictè mendicantes fuiſſe, & eſſe & fore, & inter aliorum Fratrum & Religioſorum Mēdicantium Ordines, alioſque Fratres, & Religioſos mendicantes, prout illos nos connumeramus, & connumerari debere, ac omnes & ſingulos tam iuris quàm hominum diſpoſitiones in fauorem Religioſorum ſeu Fratrum Mendicantium, nunc & pro tempore emanatas, etiam in Societate illiuſq; Domibus, Collegijs Præpoſito, & alijs Religioſis locum habere, nec non omnia & ſingula quæcunque, quotcunque, & qualiacunque ſint, etiam ſpeciali nota digna priuilegia, immunitates, exemptiones, facultates, conceſſiones, indulta, indulgentias, peccatorum remiſſiones, & gratias tàm ſpirituales, quàm temporales, literaſq; Apoſtolicas etiam iuſtitiam ſiue mixtum cōcernentia, hactenus per nos & quoſcunque alios Pontifices, tàm prædeceſſores, quàm ſucceſſores noſtros, & denique Sedem Apoſtolicam, & illius Legatos de latere, ſiue Nuncios & quaſcunq; alias perſonas, quauis authoritate fungentes, etiam motu & ſcientia ſimilibus, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam conſiſtorialiter tàm in genere, quā in ſpecie, & tam communiter, & coniunctim, quàm particulariter & diſiunctim, etiam per modum extenſionis, ſeu communicationis & aliàs quomodolibet quibuſuis Ordinibus Fratrum, & Sororū Mendicantium quocunq; nomine nuncupentur, illorumq; Congregationibus, Cōuentibus & Capitulis, ac vtriuſq; ſexus perſonis, ac illorum Monaſterijs, Domibus, Eccleſijs, Hoſpitalibus, & alijs pijs locis hactenus conceſſa, & in poſterum concedenda quorum omnium & ſingulorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſerti forent, præſentibus pro inſertis, & expreſſis habere volumus, eiſdē Præpoſito, ac Societati, & omnibus illius perſonis, Domibus & Collegiis, vbique terrarum ſitis, ita quòd Societas, Domus, Collegia, Præpoſitus, & perſonæ huiuſmodi omnibus, & ſingulis prædictis priuilegiis, immunitatibus, exēptionibus, facultatibus, conceſſionibus, indultis, indulgentiis, remiſſionibus, gratiis, & literis, eiſdem Fratrum & Sororum Mendicantium Ordinibus, congregationibus, Conuentibus, Capitulis,

Per-

Perſonis, Monaſterijs, Domibus, Eccleſijs, Hoſpitalibus, & alijs pijs locis, vt præfertur conceſſis, & concedendis ante poſuerint ; ex nunc ac in futurum, dummodo inſtituto Societatis & Præpoſiti, ſeu deputatarum perſonarum huiuſmodi voluntatis beneplacito non refragentur, poſſint liberè, & licitè vti, frui, potiri, & gaudere, in omnibus & per omnia, non ſolum ad illorum inſtar, ſed pariformiter & æquè principaliter, abſque vlla prorſus differentia. perinde ac ſi Societati Præpoſito, Perſonis, Domibus, Collegijs prædictis nominatim, ſpecialiter ac generaliter conceſſa fuiſſent, Apoſtolica authoritate tenore præſentium perpetuo ſancimus, volumus, & declaramus, ac pariter concedimus, indulgemus, & elargimur. Decernentes præſentes literas nullo vnquam tempore, per nos, & Sedem prædictam reuocari, aut limitari, vel illis derogari poſſe, neq; ſub vllis ſimilium vel diſſimilium gratiarum reuocationibus, alterationibus, limitationibus, derogationibus, aut alijs contrarijs diſpoſitionibus, nunc & pro tēpore emanatis comprehendi, ſed ſemper ab illis excipi, & quoties reuocari, alterari, limitari, & derogari contigat, toties in priſtinum & eum in quo ante præmiſſa erāt ſtatum reſtitutas, & de nouo etiam ſub poſteriore data, per pro tempore exiſtentem, Societ. huiuſmodi Præpoſitum Generalem eligendam, conceſſas eſſe & fore. Ac ita & non aliter per quoſcunque Iudices, &c. irritum quoq; & inane, quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attētari. Quo circa Venerab. Fratribus, Patriarchis, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ, apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris. 1571. die 7. Iulij. Pont. anno. 6.

Similiter & ordo Minorum S. Franciſci de Paula, annumeratus fuit inter Mendicantes ab eodem Pio V. Conſt. ſua *incip. Apoſtolicæ, de an.* 1567. 9. *Nouemb.* & alia Conſtit. *incip. Romanus*, eiuſdem eod. an. 19. *Nouemb.* Congregatio Ieſuatorum annumerata quoque fuit Ordinibus Mendicantium. Et demū Clem. VIII. Conſt. ſua *incipit Romanum Pont. decet. an.* 1603. 20. *Aug.* Carmelitas Diſcalceatos declarauit eſſe ex Ordine Mendicantium.

Quod autem Pius V. Conſt. ſua *incip. Ex ſupernæ, de an.* 1567. 17. *kal. Septēb.* priuilegia Mendicantium communicauerat alijs etiam Regularibus non Mendicantibus, vt Canonicis Regularibus S. Auguſtini, Caſinenſibus, Ciſtercienſibus, Montis Olíueti, Valis vmbroſæ, & alijs: hoc totum reuocatum poſtmodum fuit per Greg. XIII. Conſtit. ipſius *incip. In tanta.* ſupra à nobis relata. Et aduertendum quod licet vocabulum *Mendicantium* ſonet paupertatem talem vt eam profitentes non poſſint tenere bona ſtabilia certos annuos fructus, prouentuſq; reddētia, & ex quibus alantur, ſed debeāt mendicitate ex ſtipe viuere, vt omnes iſtę Religiones quas nominauimus in ſuis inſtitutis præſcriptum habeant, tamē hodie poſt Conc. Trid. pleriſq; earundem Religionum Mendicantium indulſit Sedes Apoſt. vt bona, prouentuſq; ſtabiles perpetuos acquirere, habere, & ex eis ſuſtentari valeant, ne nimirum moleſti ſint fidelibus mendicitate ſua quotidiana. In Polonia tamen cùm magis coemptione bonorum ſtabilium moleſti eſſent, oportuit eos in iſta facultate acquirendi coercen tali decreto. Vrbani VIII. PP. vt habetur in Conſt. Prouinc. illius Regni, de Dat. Romæ. 27. Nouemb. 1634. Pont. an. 12. tali verborum tenore:

S. D. N. Vrb. Diuina prouidentia PP. VIII. ſalubris Regularium regimine, pia ſolicitudine intendens ex legitimis cauſis animum ſuum mouentibus, ſub pœnis arbitrio Sanct. ſuæ reſeruatis mandat Præpoſito Gener. Soc. IESV, Gener. Ord. Prædicatorum, Gener. Ord. Carmelitarum, Gener. Ord. Ciſtercenſium, vt præcipiat, ac intra tres menſes præcepiſſe doceat omnibus et ſingulis Prouincialibus, Rectoribus, & quibuſcunq; alijs Superioribus de Soc. per Regnum Poloniæ, & magnum Ducatum Lithuaniæ cōſtitutis; ne ſub pœna ſuſpenſionis à Diuinis, priuatio-

nationis omnium officiorum, quæ tūc obtinebunt, vociſq; actiuæ & paſſiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in perpetuum obtinenda, ipſo facto abſque alia declaratione incurren. ac alijs arbitrio Sanct. ſuæ ferendis, bona ſtabilia emere, vel titulo permutationis acquirere audeant vel præſumant in dictis Regno, & Ducatu, niſi eodemmet Generali conſulto, & expreſſa illius obtenta licentia. Eundem verò Generalem ad huiuſmodi conceſſionem non deuenire, niſi eodem Sanctiſs. Rom. Pont. vel Sac. Cong. Card. Concil. Trid. Interpretum, prius aſſentiente, &c.

Moderata etiam fuerunt priuilegia Regularium, in eo, quod ad leuanda defunctorum corpora intra Parochiam cū cruce ſine ſcitu Parochi loci intrare non poſſint: à Leone X. in Conc. Lateran. Conſt. ſupra relata *incip. Dum intra mentis arcana*. Super quo emanauit quoque declaratio S. Cong. Conc. relata apud *Quaran. v. Priuilegia Regularium*, hoc verborum tenore:

Licet in Sacro Generali Lateranenſi Concilio ſtatutum & ordinatum fuerit, vt Fratres Ordinum Mendicantium, cęteriq; Regulares non poſſint intrare Parochias cum cruce ad leuanda funera eorum, qui apud Eccleſias domorum & locorum eorundem ſuam elegerint ſepulturam, niſi prius præmonito & requiſito, ac recuſante Parochiano Præsbytero, & tunc ſine eius & Ordinarij præiudicio: Significatum tamen eſt S. Cong. S. R. E. Card. negotijs Epiſc. & Regularium præpoſitæ, nonnullos fratres, præſertim Ordinis Minorum de obſeruantia, cuiuſdā conſuetudinis prætextu, quam neq; antiquitate vallari, neq; obſeruantia viridi muniri, neq; pacifica & non interrupta poſſeſſione firmatam eſſe conſtat, contēdere ſibi licere defunctorum funera proprio eorum Parocho abſente, eoq; irrequiſito efferre, & leuare, idq; haud leues controuerſias, & altercationes, aliquibus in locis non ſine populi ſcandalo, & Dei offenſione excitaſſe. Idcò volens eadem Sac. Cong. omnium eiuſmodi diſſenſionū & ſcandalorum materiam, & occaſionē præcidere, atq; in futurum prouidere, vt tam Parochi quàm Fratres ipſi vnanimi inter ſe voluntate, & ea qua par eſt charitate, vltima hac Chriſtianæ pietatis officia defunctis præſtent, declarat, & huius decreti tenore ſtatuit, prædictis Fratribus Ordinis Minorum de obſeruātia, alijſq, quibuſuis Regularibus quorumcūque Ordinum, & Congregationum tam Mendicantium quàm non Mendicantiū exiſtant, nullo modo licere etiam ſpecialis alicuius conſuetudinis prætextu Parochias cum cruce proceſsionaliter, aut alias ad efferenda & leuanda defunctorum funera intrare, vel illa leuare & efferre niſi vocato, & expectato proprio defuncti Parocho, eoq; ibidem præſente. Si tamen ipſe aliter fieri non conſentiat, & permittat, vel niſi requiſitus venire expreſsè omninò recuſet. Atque ita obſeruari mandat, & diſtrictè præcipit, firmis cæteroq; & in ſuo robore permanentibus ijs omnibus, quæ ſuper quarta funerum & Canonica portione, alijſq; iuribus ad ſepulturas pertinentibus à Sacris Canonibus & Conciliorum decretis, Summorumq; Pontificum Conſtitutionibus hactenus ſancita ordinata ſunt, vel alias ex particulari conſuetudine, vel alio iure obſeruantur. Romæ die 12. Ian. 1604.

Ex quo reſcripto illud etiam eſt conſiderandum, teneri Parochum concedere petentibus Regularibus facultatem ingrediendi cum cruce intra ipſius Parochiam, ad leuanda corpora defunctorum in eorum Eccleſijs eligentium ſepulturā: conceſſo enim ipſis iure ſepulturæ, vt *Clem. dudum, de ſepult.* conſequens neceſſarium debet quoque concedi, nempè iter ad educendum & deferēdum funus: *arg. tex. c. certum eſt, diſt. 1. de conſecr. Sylu. v. ſepultura, q. 4.* alioquin extra conductionem defuncti eligentis ſepulturam apud ipſos Regulares non poſſunt intrare proceſſionaliter alienam Parochiā, nec Parochus teneretur ipſis concedere hanc licentiam: debent enim eſſe contenti proprijs confinis, quæ ſunt clauſtra 58

ipſo-

ipſorũ, & non poſſunt ingredi aliena. *c. ſicut antiquitus.* 17. *q.* 4. modò tamen poſſunt ex derogatione.

Quartam funeralium tenentur ſoluere Regulares Parochiali Eccleſiæ; illa enim habet fundatam intentionem in iure ſuper funeralibus, quia hæc maximè pendent ab adminiſtratione Sacramentorũ, ſicut & ius ſepulturæ, adminiſtratio autem Sacramentorum nõ niſi Parochiali
59 competit. vt communiter *DD. in c.* 1. *de ſepult. & Gemin. Archid. in c.* 1. *eo. tit. in* 6. *Syl. lo. cit. q.* 3. *Armil. eo. nu.* 12. *Seraph. deciſ.* 1135. *Mantica deciſ.* 294. *& deciſ.* 366. Vnde ſi Regulares non ſoluunt hãc quartã cui debetur, poſſunt coerceri per Ordinarium. *Felin. in c. ſignificaſti. nu.* 1. *de fo. cõp. Card. in Clem.* 1. *q.* 3. *de off. ord.* Nec poſſunt defendi exemptione quominus eam ſoluunt. *Clem. dudum. cũ. de ſepult. Abb. in c. officij. de teſtam. & in c. relatum. de ſepult. Barbat. in c. officij cit. col.* 24 *à nu.* 16. *& conſ.* 1. *col.* 4. *vol.* 4. Et nouiſſimè *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 13. *de ref.* ordinauit, quartã hanc debere ſolui omnino Parochialibus Eccleſijs, in locis nimirum in quibus ſolitum eſſet à quadraginta annis ante illud Conc. talem quartam perſolui, & priuilegia quæcunque tali decreto contraria infra eoſdem quadraginta annos conceſſa reuocauit idẽ Cõcilium, vt patet ex tex. ipſius lo. cit. conſuetudine nimirum præſuppoſita: conſuetudo enim in iſtis, vt & in iuribus ſepulturæ, multum operatur. *Syl. Armil. lo. cit. Mantica. cit. deciſ.* 366. *nu.* 3.

Priuilegijs tamen de quarta hac funeralium non ſoluenda, ſupra quadraginta annos ante idem Conc. conceſſis, vbi fuerint in vſu, nec habuerint conſuetudinẽ contrariam, nõ derogari per illud decretum declarauit S. Cong. Conc. ad petitionem F. Petri à Mera Prouincialis F. Minorum S. Franciſci de Paula in Prouincia Caſtella, his verbis.

Cong. Conc. cenſuit, huiuſmodi priuilegio ante quadraginta annos ante Concilium, vt proponitur, conceſſo, minimè derogatum eſſe eiuſdem Conc. decretis.

Vnde & Monaſteria Religionum habentium huiuſmodi priuilegia de nõ ſoluenda quarta hac, ante quadraginta annos, ante Conc. hoc conceſſa, etiamſi infra dictos quadraginta annos, vel etiam poſt Concil. Trid. recenter ædificantur, non comprehendi dicto decreto Cõc. declarauit eadem S. Cong. Conc. his verbis.

Congr. Concil. cenſuit, non comprehendi Monaſteria ædificata à quadraginta annis citra, aut quæ in dies ædificantur, vel in futurum ædificabuntur, præſuppoſito quod huiuſmodi Monaſteria ſint eius Religionis, cui à Sede Apoſt. indultum ſit, vt quartam funeralium non debeant ſoluere Epiſcopo.

Habentur iſtæ declarationes, apud *Quaran. v. priuilegia Regulariũ.* Sed maximè circa iſta priuilegia aduertẽdũ eſt, an fuerint in vſu in loco vbi controuertitur, ſi enim adeſſet cõſuetudo contraria, illa derogaret etiam talibus priuilegijs, & eſſet tenenda: ſicut & de quota funeraliũ 60
ſoluẽda curato, loci cuiuſuis vſus vel cõuentio particularis cum curato, eſt attendenda. *Roderic. Tom.* 1. *q. Reg. q.* 39 *art.* 2. *Confect. in ſum. priuil. mend. tit.* 20. *c.* 1. vt nimirum medietas, vel tertia ſeu quarta pars detur. *c. relatum. c. certificari. de ſepult. Clem. dudum. §. verum. eo. tit.* vbi ad quartam partem determinantur hæc funeralia quoad Regulares.

Similiter quæ intrent ſub nomine funeralium, ex vſu loci cuiuslibet iudicandum eſt. *Abb. in cit. Clem. dudum. num.* 30. Et vſus tum loci controuerſi ſpectandus, vel in defectu Metropolitanæ Eccleſiæ, aut locorum viciniorum. *Syl. v. canonica portio. q.* 1. *Couar. in c. requiſiſti. & in c. fin. de teſtam. Roderic. lo. cit. art.* 1. Alioquin vſu communiori receptum eſt, vt nomine funeralium non ſoluatur, niſi pars eorum quæ circa pompã funeralẽ deferuntur eo die quo mortuus deducitur ad Eccleſiã, & prout ſunt ſpecificata in *Extrauag. inter cunctas de priuil. comm.* quæ licet ſit reuocata per cit. *Clem. dudum* tamẽ quoad hoc particulare, fuit ſemper & eſt in viridi obſeruãtia, præſertim quoad Regulares, vt *Card. in ea. Clem. Couar. in cit. fin. nu.* 6 *et* 7. *de teſtam. Roder. lo. cit.*

Scu

Seu dicendū quartam funeralium deberi ex omnibus, præterquam de quibus expreſſè in priuilegijs exemptionū cauetur, ne de eis exigatur hæc portio canonica, vt Six. IV. in ſuis Bullis Maris magni, expreſsè decernit de non danda portione hac ex relictis, legatis, donatis, ipſis Regularibus, ſeu eorum domibus: de cętero dicitur ibidem (ſalua iuſtitia illarum Eccleſiarum à quibus mortuorum corpora aſſumuntur) quo nomine intelligi partem eorum quæ circa funus deferuntur, exceptis candelis quæ dantur ad manus Fratrum, notat *Confeſſ. lo. cit.* Et ſi etiam ex iſtis denegaretur quarta, ſumenda eſſet informatio in facto occurrenti ex inſpectione priuilegij quod ſpecialiter eximeret etiam ab iſtis, vel ex vſu legitimè præſcripto: alioquin enim quoad iſta non extenduntur priuilegia exemptorum nec poſſunt iſta cōprehendi generali exēptione de quarta funeralium loquente, vt apparet ex Bulla Six. IV. allegata, & vſus obtinuit interpretandi hoc modo priuilegia exemptorum: Vnde paſſim ſoluunt etiam Romæ quartam hanc ex ijs quæ circa funus deferuntur Eccleſiæ Parochiali Regulares quocunque modo exempti, vt vidi in Praxi.

61 Allegans autem hunc vſum, eum probare tenetur. *DD. in c. 1. de præſcrip. in 6.* Et quidem probare deberet præſcriptionem non conſuetudinem, cùm enim agitur de acquirendo certo iure alteri debito, licet agatur inter duo Collegia ſeu Capitula, vel communitates, non cadit conſuetudo ſed præſcriptio, nec ſufficit vnus actus vel plures, ſed requiritur præſcriptio legitima, vt quadraginta annorum. *Abb. in c. fin. num. 20. de conſuet. & in c. cùm Eccleſia Satrina. à num. 45. de cauſ. poſſ. Caſ. de Graſs. deciſ. 11. alias vn. de conſuet. & deciſ. 129. alias 2. de his quæ fiunt. à ma. par. cap. Rip. reſp. 4. lib. 2. num. 11. Roderic. lo. cit. q. 46. art. 2. Tom. 3.*

62 Quartam autem Epiſcopo debitam, non tenentur dare Regulares exempti, cū hæc debeatur in ſignum ſubiectionis à qua ipſi ſunt liberi, nec ſunt ſubiecti Epiſc. *Abb. in c. officij. nu. 6. de teſtam. & conſ. 110. circa fin. p. 2. Io. Andr. in c. certificari. cit. de ſepult. Bald. in l. ſi quis ad declinandam. col. 6. C. de Epiſc. & Cler.*

Regularis item ſuſcipiens onus exequutionis teſtamēti etiam ex permiſsione ſui ſuperioris, tenetur reddere rationem exequutionis ſuæ Epiſcopo: & ſi in ea deliquerit, poteſt puniri ab ipſo. *Clem. vn. de teſtam. Dec. in c. tuarum. nu. 54. de priuil. Angel. in ſum. v. exequutor. nu.* 20. Hinc infert *Philip. Niger. in ſuo tract. de exēp. q. 4. num.* 12. ſtatutum Epiſcopi diſponens de exequutionibus teſtamentorum, ligare exemptos, licet aliàs exempti non ligentur ſtatutis Epiſcopi. Intelligendum tamen de exequutore teſtamenti, habente aliquam adminiſtrationem bonorum defuncti, ſeu diſpoſitionem, ſiue in diſtribuendis legatis ſiue in nominandis pauperibus, diſpenſandiſuè eleemoſynis, aut alias adimplenda teſtatoris voluntate. *Felin. in c. ſi quis contra de fo. comp. Ab. in c. nos quidem. num. 12. de teſtam.* vbi excipit eos qui nominandi ſolum pauperes, quibus diſtribuenda ſint bona teſtatoris ex teſtamento, habent poteſtatem, cum tamen etiam per iſtos poſsit fraudari vel differri voluntas teſtatoris, quod ne fiat, ſemper poteſt intercedere authoritas Epiſcopi, vt in exequenda pia teſtatoris voluntate. *Conc. Trid. ſeſſ. 22. c. 8. de refor.*

Regularis inducens aliquem ad eligēdum ſepulturam in ſua Eccleſia, vel ad non immutandum electam, incurrit excommunicationem ipſo facto Papæ reſeruatam. *Clem. fin. de pœnis. §. fin.* & tenentur reſtituere cadauer ſi petatur, & omnia quæ occaſione eius ſepulturæ ad eos peruenerint, alioquin Eccleſia ipſorū & Cœmiterium maneret ſuppoſitum Eccleſiaſtico interdicto donec reſtituerint. *c. 1. de ſepult. in 6* Cœterum licitum eſt cuiq; eligere ſibi ſepulturam vbicunque, etiam apud Regulares, dummodo non eligat ad inductionem, ſeu perſuaſionem alicuius. *c. 1. de ſepult.* In dubio autem præſumitur quis tacitè ibi elegiſſe ſepulturam, vbi percipit vltima Sacramenta.

c. is

c. is qui de ſepult. in 6. Abb. in c. 1. eo. tit. extra. Butr. ib. Seraph. deciſ. 1135. Mantica. deciſ. 366. Et quomodo minorennes & Regulares non poſſint ſibi eligere ſepulturam, videri poſſunt *DD. in c. licet. et in c. fin. lo. cit. de ſepult. in 6.* Hæc autem prohibitio & pœna contra inducẽtes aliquem ad eligendũ ſibi ſepulturam in ſua Eccleſia, vel non immutandum electam, extenditur etiam ad Clericos ſæculares,
65 vt expreſsè in *cit. c. 1. de ſepult. in 6. & Clem. cit. de pœnis.* Alioquin niſi expreſsè nominarentur, non extenderetur ad ipſos: diſpoſitio enim loquens de Regularibus, non habet locum in Clericis ſæcularibus niſi exprimatur, vt notat *Abb. in Clem. 1. de decim. num. 1. & in Clem. cit. fin. de pœnis. num. 3.*

Renunciatio quæuis bonorum per nouitium facienda ante annũ probatio-
66 nis expletum, non niſi cum licentia Epiſcopi ſeu eius Vicarij, & non niſi *intra duos* menſes vltimos præcedentes profeſſionem fieri debet: alioquin nullum robur haberet, nec aliter ſortiri debet effectum niſi ſequuta profeſſione. *Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 16. de Regul.* vbi etiam diſponitur, quod Epiſcopus cogere poſſit Regulares, vt abeuntibus nouitijs ante emiſſam profeſſionem, omnia reſtituant, quæ ab ipſo receperint. ad hoc *c. fin. 20. q. 3. Roderic. Tom. 2. q. 63. ar. fin.*

Controuerſia de validitate profeſſionis Regularium ſpectat quoque ad iudicium Epiſcopi. *cit. Conc. Trid. lo. cit. c. 19.* vbi & modus traditur procedẽdi in cauſis huiuſmodi: vt videlicet opponens inualiditatem, cauſas adferat legitimas inualiditatis profeſſionis, nõ niſi intra quinquennium ab emiſſa profeſſione, & antequam dimittat habitum; & ſi ſponte prius dimiſerit habitum, nõ debet ipſi ampliùs ſuffragari oppoſitio.

De nullitate autem profeſſionis, ex eo quod non fuerit facta in Conuentu pro Nouitiatu deſignato iuxta decretũ Clem. VIII. innouatum ab Vrb. VIII. de quo ſupra mentionem fecimus, vt deſignarentur Conuentus certi pro faciendo Nouitiatu, aliàs profeſſio facta nõ in Conuentu deſignato eſſet nulla, cognoſcere non poteſt Epiſcopus niſi ex ſpeciali commiſſione Sedis Apoſt. ſub pœna interdicti: Abbas verò ſeu alius inferior Prælatus ſub pęna excõmunicationis ipſo facto incurrenda. ſed tota hæc cognitio ſpectat ad Sedem Apoſt. ſeu Sac. Cong. Conc. & ſi allegans talem nullitatẽ deponeret habitum, ſeu exiret è Religione nõ cognita ſua cauſa Romæ, eſſet puniendus vt Apoſtata. vt declarauit Sac. Cong. Conc. de mandato Vrb. VIII. Papæ. de dat. Rom. 5. Ian. 1636. habetur in Bullario nouo hæc declaratio.

Communiter autem dum recurrunt tales Romam, reualidantur eorum profeſſiones, ita vt denuo faciant Profeſſionem, vt habetur diuerſa ſimilia reſcripta Sum. Pont. in Bullario. Et in pleriſq; Religionibus illa reformatio de deſignãdis monaſterijs ſeparatis pro Nouitiatu, non practicatur, ac emittuntur profeſſiones in quolibet Conuentu in quo recipitur Nouitius, habenturque ratæ.

Hic etiam adnotari poteſt, quod Re-
gulares tenentur præſtare & deferre ho- 67
norem Cathedrali ſeu matrici Eccleſiæ in conuocando populum ad Diuina officia, præſertim in ſolemnitatibus maioribus, vt Conſtit. Leon. X. ſupra relata in illis verbis:

Et vt debitus honor Matrici Eccleſiæ reddatur, tam ipſi Fratres quàm alij Clerici ſæculares etiam ſuper hoc Apoſtolicæ Sedis priuilegio muniti, die Sabbati maioris hebdomadæ, antequam Campana Cathedralis vel Matricis Eccleſiæ pulſauerit, campanas in Eccleſijs ſuis pulſare minimè poſſint, contrafacientes pœnã centum Ducatorum incurrant.

Signa autem matricitatis notat *Seraph. deciſ. 105.*

Ad hoc facit, quod Regulares non poſſunt habere plures campanas, ſed vnam tantùm, ſeu quas vſu antiquo loci alicuius obtinuerint. *extrauag. vn. de off. cuſtod. cõm.* quia nimirum campana eſt ſignum loci publici ad quẽ tenetur confluere populus: Regulares autem non habent populum qui teneatur accedere ad ipſos, cum

cùm non habeant parochiam. *Abb. in c. cùm inter. nu. 4. de conſuet. & in c. petentibus. de priuil.* vbi dicit hoc caſu poſſe puniri exemptos per Epiſcopum, quia nimirum hinc lreduntur perſonæ non exēptæ ſubiectæ Epiſcopo, & conſequenter delictum videtur commiſſum in locum non exemptum. ad hoc *Gemin. conſ. 72. num. 10. Oldrad. conſ. 228.*

Tenentur & ad reuerentiā condignā exhibendam Epiſcopo. *c. fin. de cōſ. vtil. vel inutil. Dec. ib. nu. 14.* niſi exēptio eſſet tàm ampla, & plena, vt in nulla re prorſus ſubijcerentur Epiſcopo. per notata apud *Seraph. deciſ. 1025. Put. deciſ. 114. lib. 3.* ſed hoc dici nō poteſt niſi de monaſterijs quorum Abbas ſeu prælatus haberet iuriſdictionē quaſi Epiſcopalē, & territoriū propriū. nā iſte in omnibus reputaretur, ac ſi eſſet extra Diœceſim Epiſcopi, *Frācb. in c. fin. de cōſtit. in 6. Seraph. deciſ. 1278. & in vna Salaman. Iuriſdictionis* ſuperius à nobis relata. *p. 1. art. 2. c. 1.*

Non debent itē detrahere Regulares in ſermonibus ſuis Epiſcopo, nec nominatim, nec per circumlocutionē. *Clem. 1. de priuil. Ab. ib. nu. 23.* ad hoc Cōſtit. Leon. X. ſupra *de viſit. Paroch.* relata. Neq; debent retrahere populos à frequentatione Eccleſiarū ſubiectarū Epiſcopo: vel à reſtitutionibus debitorum, ſeu legatorū relictorū in teſtamētis morientiū matricibus Eccleſijs; nec poſsūt procurare, vt malè ablata vel indifferēter legata, ſeu ſimilia, ipſis vel eorū monaſterijs applicentur in præiudicium aliorū. alioquin pœnis pro maioribus criminibus ex eorum inſtituto infligi ſolitis, eſſent ſubijciendi; & ſi ipſorum ſuperior talibus pœnis ipſos non puniret intra menſem à tempore requiſitionis, efficeretur ſuſpēſus ab officio ſuo, ipſo facto, vſque ad ſatiſfactionem. vt patet ex tex. *Clem. cit. Abb. ib. nu. 31.*

Præmiſſis addi poteſt quod Epiſcopus, ab exemptis petere poteſt charitatiuum ſubſidium, dummodo ſubſit iuſta cauſa. *Clem. vn. §. in exigenda. iun. gl. de exceſs. præl. Abb. ib. nu. 11. Card. ib. q. 1. Bellenc. de charit. ſubſid. q. 32.*

Item ſi propter pericula aliqua Epiſcopus non poſſet exercere ſecurè iuriſdictionem in ſuo territorio, & tutius videretur eam exercere in aliquo loco exempto, poſſet ibi exemptione non obſtante erigere ſuum tribunal, & exercere iuriſdictionem etiam contradicentibus exemptis. vt notat *gl. in Clem. vn. v. aut earum parte. de fo. comp. Card. ib. à num. 12. Abb. ib. num. 4.* 68

In Eccleſijs eorundem exemptorum, poteſt etiam Epiſcopus benedicere populum quocunque tempore, & Pontificaliter celebrare, vel Pontificalibus indutus celebrationi adeſſe *Clem. fin. de priuil. Card. Imol. ib.* Et in eiſdem Eccleſijs primum locum habere debet Epiſcopus, & præcedere; & tenentur exēpti ire illi obuiam proceſsionaliter, præſertim in primo ingreſſu quemadmodum & alij clerici Diœceſis. *Abb. in c. nimis praua. num. 3. de exceſs. præl. Bald. in c. cùm nō liceat. de præſcrip. Felin. ib. Oldrad. conſ. 76.* Baldachinum quoq; ad ſolium ſuum attollere poteſt Epiſcopus in Eccleſijs exemptorum, ſuper quo emanauit declaratio Sac. Cong. Epiſcoporum, de mandato Clem. VIII. vt ſequitur. 69

Decet Epiſcopis pro eo quo in Eccleſia Dei excellunt dignitatis gradu, &c. Atque ideò Sac. Congregationi S. R. E. Cardinalium negotijs & conſultationibus Epiſcoporum & Regularium præpoſita, facto verbo cum Sanctiſſimo Domino noſtro Clemente Papa VIII. ac de Sanctitatis ſuæ ſpeciali & expreſſo mandato, hoc præſenti decreto perpetuis futuris tēporibus valituro, declarat, ſtatuit, decernit, & mandat, vt de cætero Epiſcopi, vbi tam ex conſuetudine & Priuilegio, quam ex Sacrorum Canonum conſtitutionibus, & Pontificialis Romani præſcripto, aut alio iure Pontificalia exercere, aut Pontificalibus paramentis cum mitra, vel etiam ſola Cappa induti, in quibuſuis Regularium mendicantium, quam non mendicantium Monachorum etiam Caſſinenſium, Clericorum Præsbyterorū, & cuiuſuis alterius Ordinis & Religionis, militiæ ſocietatis, aut Congregationis Eccleſijs intereſſe poſſunt, ipſi Regulares

lares quoties opus fuerit, teneantur ibi et debeant in loco ad ſolium Epiſcopi conſtituendum opportuno & congruo, Baldachinum attollere, eis autem id facere negligentibus aut nolentibus, liceat e iſdem Epiſcopis illud aſportari, & in quacunq; eorundem Regularium, aut alia quantumuis exempta Eccleſia, ſuper Epiſcopale ſolium, ſeu Pontificale Faldiſtorium erigi facere, atq; ſub eo ſedere & ſtare, quemadmodum in proprijs & Cathedralibus eorum Eccleſijs ſtare & ſedere ſolent; eo tamen duntaxat tempore, quo Pontificales eiuſmodi functiones exercebunt, vel dum actus ipſe cui in Pontificalibus aderunt peragetur. Si qui verò Regularium huic declarationi, ſtatuto, decreto, & mandato inobedientes & contumaces fuerint, ſciant ſe ab eiſdem Epiſcopis, ad id per cenſuras et pœnas Eccleſiaſticas, huius decreti virtute cogi & compelli poſſe; alijsq; pœnis, tam ſpiritualibus quam tēporalibus arbitrio Summi Rom. Pontificis ſubiacere, & obnoxios fore. Non obſtantibus quibuſuis &c. Dat. Romæ die 10. Iunij. A. D. 1603.

Alex. Card. Flor. Epiſ. Præneſtin.

In qua declaratione illud ſingulariter eſt notandum, quòd hoc caſu denegati attollendi Baldachini in Eccleſijs exemptorum, poſſet Epiſcopus contra Regulares exemptos contumaces fulminare pœnā excōmunicationis, vel alias cenſuras, & ius ſuum defendere, vt patet ex textu eiuſdem declarationis paulò ante finem.

70 Specialiter autem Abbates tenentur exhibere reuerētiā Diœceſano ſuo. *Felin. in c. conquerente. nu. 1. de off. ord.* & cùm eliguntur ſunt confirmandi ab Epiſcopo, & benedicendi, *c. cum Monaſterium. de elect. Abb. in c. 1. de ſuppl. negl. præl. & in c. ſicut tuis. nu. 3. de Sim. Hoſt. ib. & in ſum. eo. tit. nu. 4.* Circa quam cōfirmationem & benedictionem, poteſt Epiſcopus exigere iuramentum ab Abbate, de præſtanda ſibi & Epiſcopis ſucceſſoribus reuerentia & obedientia, iuxta formam *c. ne Dei Eccleſia. lo. cit. de Sim.*

Præſertim autem in locis, in quibus Epiſcopi legitimè preſcripſerunt ius huiuſmodi inſtituendi & benedicendi Abbates exemptos: vt in Prouincijs Poloniæ omnes Abbates licet exempti, poſtquam eliguntur, non capiunt poſſeſſionem Abbatiæ, niſi fuerint prius inſtituti & inueſtiti ab Epiſcopo loci: & vacāti Abbatiæ Epiſcopus dat Adminiſtratorem, qui adminiſtrat Abbatiā vacantem, donec prouideatur de Abbate, idemq; Adminiſtrator præſidet nomine Epiſcopi electioni noui Abbatis, vt videre licet in Conſtitutionibus Prouincialis Synodi illius Regni; quæ etiam ſunt approbatæ à Sede Apoſt. & firmantur vſu antiquo & præſcriptione temporis immemorabilis.

In alienatione bonorum Eccleſiæ ſuæ, debet etiam obtinere Abbas conſenſum loci Epiſcopi. *c. Abbat. 17. q. 2. c. in venditionibus, ib. q. 4.* niſi Abbas fuerit ſubiectus immediatè Sedi Apoſt. *Ab. in Clem. 1. de reb. Eccleſ. non alien. Innoc. in c. Statuimus. de tranſact. Redoan. de rebus Eccleſ. non alien. quæſt. 27.*

Nec illud omittendum quod Regulares quantumuis exēpti ſubiecti ſunt Epiſcopo in eo, quod confugientem homicidam ſeu alium facinoroſum ad eorum Eccleſiam, tenentur extradere Epiſcopo, qui talem ſequeſtratum ad carceres proprios, examinare debet an cōmiſerit tale delictum, propter quod eſſet extradendus Curiæ ſeculari, non obſtante quod confugerit ad Eccleſiam. Hoc enim iudicium ad ſolum pertinet Epiſcopum, & non ad alium inferiorem, etiamſi ſit conſeruator Regularium, vel etiamſi habeat iuriſdictionem ordinariā, vel etiamſi ſit nullius Diœceſis: tunc enim ad viciniorē Epiſcopum, deberet remitti confugiens ad Eccleſiam, ex præſcripto Conſt. Greg. XIV. quam infra referemus, vbi etiam videre licebit, in quibus caſibus ſint reddendi Curiæ ſeculari cōfugientes ad Eccleſias: nimirum publici latrones, viarum graſſatores, aſſaſſini & proditoriè interficientes proximum, ſeu in Eccleſia aut Cœmiterio, & hæreſis, vel criminis leſæ maieſtatis in Principem rei.

Vltra prædicta autē in Regulares exēptos Epiſcopus iuriſdictionē prætendere 71 poteſt

poteſt in illis, quæ in ipſorum priuilegijs
non ſunt expreſſa, quæ melius ex inſpe-
ctione huiuſmodi priuilegiorũ dignoſci
poſſunt. *c. porrò, de priuil.* & notat *gl. in
c. ſanè, de exceß. præl. Abb. in c. nimis
praua, nu. 4. ib.* poteſtati enim ordinario-
rum nunquam detrahitur, niſi in quantũ
fuerit expreſſum. vt notat *gl. in c. 1. v. quã
tam, de priuil. in 6. Innoc. Io. And. in c.
cum capellæ, de priuil. Rot. deciſ. 744. p. 1.
diuerſ.* & quidquid exempto per priuile-
giũ exéptionis expreſsè non acquiritur,
intelligitur reſeruatũ Epiſcopo in domi-
nio vniuerſali, quod nunquam amittitur,
niſi alteri acquiratur. *Anchar. in c. poſtu-
laſti, p. 4. de fo. comp. Dom. Franch. in c. cũ
perſonæ, de priu. in 6. Seraph. deciſ.* 1386.
Quia nimirum priuilegia ſunt ſtrictè in-
2 terpretanda, dum agitur de præiudicio
tertij, nec plus operantur, quàm verba
ſonant. *c. ex tuarum, de auth. de vſu pal.
c. porrò, de priuil. cit. Alex. conſ. 86. lib.
1. Socin. conſ. 266. Roderic. 9. Reg. Tom. 2.
quæſt. 63. art. 1.*

Vnde debent inſpici priuilegia huiuſ-
modi, & exempti requiſiti, tenentur ea
exhibere, in caſibus nimirum in quibus
non conſtaret notoriè de exemptione.
*c. Abbate, iun. gl. v. fiat fides, de verb. ſi-
gnif. c. cum perſonæ, cit. de priuil. in 6.*
3 *Felin. in c. cum ordinem, nu. 5. de reſcrip.
Confect. lo. ſup. cit. in ſum. priuil. Mend.
tit. 5. c. 2. Roderic. to. 2. q. Reg. q. 63. art. 7.*
Non creditur enim parti aſſerenti de
qualitate priuilegij de qua non conſtat,
ſed eam aſſerens probare tenetur, per
deducta apud *Seraph. deciſ.* 332.

Similiter ſubſunt Regulares iuriſdi-
ctioni Epiſcopi, quando contra eorum
exemptionem fuerit legitimè preſcriptũ:
valet enim præſcriptio contra priuilegia
Regularium annorum quadraginta, *c. ſi
de terra, iun. gl. de priuil. c. cum perſonæ,
eo. tit. in 6.* vel annorum centum, ſi ſit tra-
henda præſcriptio contra Rom. Eccleſiã
eximentem. *c. ad audientiã, de præſcrip.
Auth. quas actiones, C. de ſacroſ. Eccl.*
præſertim ſi ſit ordinarius ille qui præ-
ſcribit, huius enim præſcriptio eſſet fauo-
rabilis, cum per eam res reuertatur ad
propriam naturam, & ad ius commune:
quod ſuper omnes de Diœceſi concedit
ordinario iuriſdictionem, *c. de Xenodo-
chijs, c. cum venerabilem, de relig. dom.
Abb. conſ. 25. p. 1. Iaſ. in l. ſi vnus, §. pa-
ctus ne peteret. col. 2. nu. 9. ff. de pact.* ita
nimirum vt præſcriptione non in totum
exemptio tollatur, ſed tantùm de ea de-
trahatur quantùm fuerit præſcriptũ, vi-
delicet reſpectu clauſtri, & reſpectu Epi-
ſcopi ſeu alterius præſcribentis, & reſpe-
ctu iuris alicuius particularis præſcripti; 74
tantum enim cenſetur præſcriptum quã-
tum poſſeſſum. *c. ſi de terra. cit. c. acce-
dentibus, ib. de priuil. Reg. ſine poſſeſſio-
ne, de Reg. iur. in 6. Abb. in cit. c. acceden
tibus, nu. 7. & in c. cum acceſſiſſent, n. 8.
de conſtit. Gem. in c. 1. de priuil. in 6.
Dec. conſ. 308. Calder. conſ. 130. Seraph.
deciſ. 951. & 1404.* Vel etiam per non
vſum poſſent amittere priuilegiũ exem-
pti, præſertim ſi euenerint caſus in qui-
bus potuerunt vti eorum priuilegio, &
non ſunt vſi. *Felin. in c. cum acceſſiſſent,
de conſtit. Dec. ibid. & conſ. 271. Abb.
in c. vt priuilegia, num. 4. de priuil.* tantò 75
magis ſi faciant actum contrarium pri-
uilegio, & hoc caſu ſufficerent etiam ali-
qui pauci actus ſine quadragenaria, dũ-
modo fierent collegialiter ſeu à toto cõ-
uentu exemptorum in aliquo loco. *c. cũ
M. Ferrarienſis, de conſtit. Abb. ib. nu. 2.
& in c. pro illorum, nu. 4. de præb. Roder.
Tom. 3. q. Reg. q. 51. art. 7.*

Vnde hoc etiam præſupponere ſolent
Summi Pont. in confirmatione priuile-
giorum exemptorum. vt Pius V. in ſua
confirmatione Ord. Ciſtercienſi data. *in-
cip. In eminenti, de ann. 1563. 6. Kal.
Octob. & Gregor. XIII.* in confirma-
tione priuilegiorum eidem Ord. Ciſter-
cien. conceſſa. *incip. Superna diſpoſitio-
ne, de ann. 1574. die 12. Iunij,* & in alia
pro alijs Regularibus emanata. *incip.
Ex benigna, de ann. 1575. 21. Mart. &
alia incip. Regimini. 19. Nou. an. 1575.*
adhibuit clauſulam huiuſmodi (*quatenus
ſunt in vſu, & Sacris Canonibus ac de-
cretis Sac. Conc. Trid. non aduerſantur,
approbamus, &c.*) Similiter & in lite-

ris aliquibus Six. V. videre licet, prout referuntur apud *Roder. lo. cit. Tom. 1. q. 8. art. 3. & 8.* vbi de hac materia plura videre licet, & apud *Confect. lo. ſup. cit. tit. 3. c. 4.*

Subſunt item Regulares Epiſcopo ſi in aliquo ſponte ſeſe ſubmiſerint iuriſdictioni ipſius, ſiue expreſſo pacto, ſiue tacitè obtemperando iuriſdictioni ipſius: præſertim ſi ſubmiſſio hæc fiat non per particularem perſonam, ſed per vniuerſitatem ſeu Collegium totum, ſeu Capitulum Monaſterij loci alicuius. *c. cum M. Ferarienſis. cit. c. ſi de terra, de priuil.* poſſunt enim renũciare iuri ſuo exempti
76 ſaltem in præiudicium proprium, licet non poſſint in præiudiciũ Superioris eximentis. *gl. fin. in c. cum tẽpore, de arbitr. Abb. in c. 1. nu. 19. de re iud. & in c. ſignificaſti, nu. 11. de fo. comp. & in c. dilectus, nu. 18. de Capel. Monach. Iaſ. & Alberic. & alij DD. in l. ſi quis in conſcribendo.* C. *de Epiſc. & Cler. Bald. in Authen. quas actiones. C. de ſacroſ. Eccl. Guid. Papæ. deciſ. 36. & 63. ſum. Angel. Armil. v. exemptio. num. 5. & Seraph. deciſ. 595.*

Hinc eſt quod pacta per Regulares inita tenent *c. Eleuterius. 18. q. 2. c. 1. de pact. in 6. Roderic. Tom. 3. q. Reg. q. 46. art. 4.* idque etiamſi non fuerint confirmata ab eorum congregatione generali vel Prouinciali, dummodo non fuerint expreſſe reuocata ab eadem, quod magis elucidat *Conſt. Leon. X.* ſupra relata illis verbis.

Pacta autem, & conuentiones inter eoſdem Fratres & Prælatos, atq; curatos pro tempore inita valeant, niſi per ſubſequutum Capitulum proximum generale vel prouinciale refutata, & per eos refutatio huiuſmodi intimata debito tempore fuerit.

Delinquentes autem Religioſi in caſibus in quibus ex ordinatione Conc. Trid. ſubduntur iuriſdictioni Epiſcopi, poſſunt
77 excommunicari, ſuſpendi, interdici, vel alijs pœnis puniri per Epiſcopum, licet habeant priuilegia quod excommunicari non poſſint. *arg. tex. Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 17. de regul.* quia nimirum quoad contenta in dicto Conc. ceſſant omnes eorũ exeptiones & priuilegia. vt patet ex textu eiuſdem *Conc. c. vlt. lo. cit.* & ex Bulla Pij IV. *incip. in principijs, de an.* 1565. 24. Febr. qua reuocauit priuilegia Regulariũ quoad omnia cõtenta in dicto Cõc. Trid. vt latius deducit *Gennen. in prax. c. 59. nu. 9.* Præſertim autem in caſibus expreſſis, vt in caſu Conſt. Clem. VIII. *incip. decet.* & in caſibus Conſt. Greg. XV. *incip. Inſcrutabili.* ſupra poſitis, poſſunt ſine dubio excommunicari, cùm ſit hoc expreſſum in illis Conſtit.

In alijs autem caſibus in quibus eſſent ſubiecti Epiſcopo Regulares, ſiquidem habeant priuilegia quod excommunicari non poſſint, non poterunt excommunicari per Epiſcopum, vt *comm. DD. in c. 1. de priuil. in 6.* niſi in caſibus expreſſis, quorum aliquos ſupra notauimus. *vt in caſu cit. c. 1. de priuil. in 6.* vel in caſu quo Epiſcopus eſſet in poſſeſſione talis iuriſdictionis in ipſos. *Innoc. Abb. in c. cùm dilectus, nu. 4. de rel. dom.* tunc enim ſi notoriè conſtaret de poſſeſſione Epiſcopi, poſſet Epiſcopus etiam extraiudicialiter procedere ad cenſuras, non vt iudex, ſed vt pars defendens ius ſuum. *Abb. in c. cùm veniſſent, à nu. 10. de iudic. Felin. in c. ſacro. nu. 6. de ſent. excom. Suarez de cenſ. diſp. 2. ſect. 4. nu. 8.* neque appellatione impediri poſſet. *Innoc. in c. venerabili, de cenſ. Abb. ib.* neq; abſolutio ad cautelam tum concedenda eſſet, niſi aliqualiter doceretur de dubia vel mala poſſeſſione Epiſcopi: ne videlicet de facili eludatur poteſtas Ordinariorum, cui ſuffragatur ius commune. *Innoc. in c. ſolet, de ſent. excom. in 6. Rot. deciſ. 234. incip. Si rector. & deciſ. 308. incip. Si quis petat. in no. & deciſ. 115. in antiq.* E contra verò ſi Regulares reperiantur in poſſeſſione exemptionis cum titulo ſaltem colorato, in ea manuteneri debent, quouſq; de exemptione cognoſcatur. *c. 1. vt lit. pend. Innoc. Abb. ib.* Cognitio autem huiuſmodi ſpectaret ad Papam. *c. cùm veniſſent, de iudic.* & eò maximè, quia ipſe ſibi eam reſeruare ſolet in ipſo priuile-

uilegiorum quæ concedit exemptis con-
textu, vt videre licet in priuilegijs diuer-
ſis Regularibus conceſſis, ad quod *Ro-
der.lo.cit. Tom.2.q.63.art.7.*

Quocunque tamen caſu, debent exem
pti comparere citati, & opponere exce-
ptionẽ declinatoriã fori allegãdo priuile-
giũ exẽptionis, vel ipſius poſſeſſionẽ no-
toriã. *c.cum perſonæ, de priuil. in 6. Ge-
min.ib.Couar.in Reg.poſſeſſor.2.p.§.10.
nu 9.Roder.lo.cit.* vbi notat exemptos ci-
tatos tantò magis teneri comparere co-
ram ordinario, quando in citatione ex-
primeretur cauſa fundãs iuriſdictionem
ordinarij. & *Sylueſ.v.exemptio, num.8.*
dicit teneri comparere, niſi conſtaret
notoriè de exemptione.

Dato autem quòd Regulares in caſi-
bus in quibus ſubduntur Epiſcoporum
78 iuriſdictioni, propter eorũ priuilegia ex-
communicari, ſuſpendi, vel interdici non
poſſint, alijs tamen pœnis poſſent puniri.
vt notat *Abb.& comm.DD.in c cum ca-
pella.de priuil. & in c.1.eo.tit.in 6.iun.
gl.v.quātum ad iſta. Felin.in c.dilectus,
de off.ord. Gambar. de poteſt. Leg. lib 8.
c.fin.nu.77.Calder.conſ.8. de Regul.Rot.
deciſ.702.& 744.p.1. diuerſ.*

Ad extremum ponẽdum hìc eſt, quòd
cùm Regulares exempti propter eorum
priuilegia ab Epiſcopo excommunicari
non poſſint, nec ligentur ſtatuto Epiſcopi
excommunicationem adnexã habente:
ſi tamen committant aliquod delictum,
propter quod ex iuris diſpoſitione, vel ex
Conſtitutionibus Apoſt.incurrerent ipſo
facto excommunicationem, poſſent de-
clarari per Epiſcopum, & pro excommu-
nicatis publicari ad effectum, vt euitentur
à populo Diœceſis. *Clem.1.de priuil.in 6.
§.1.propè fin.ib.Card.nu.24. Abb.nu.22.
Io.Andr.Dom. Imol.in c.1. de priuil. in
6.Aufrer.in Clem.1.de off. ord. q. 10.a-
lias ſub nu.125. verſu.* Et licet Lap. ad
hoc Felin. *in c.non poteſt, nu.3. de re iud.*
vbi dicit exemptum ſic excõmunicatum
citari etiam poſſe ad videndum declara-
ri: conceſſo enim principali, videtur
conceſſum acceſſorium. *l.cui iuriſdictio.
ff.de iuriſd.omn. iud. c.præterea, c. pru-
dentiam.§.ſexta nobis, in fine, de off.
deleg.* Præſertim cùm ſit ſumenda infor-
matio ſuper excommunicatione incurſa.
*Clem.fin.iun.gl.v.conſtiterit, de cenſ.&
Clem.multorum, iun.gl.v.conſtiterit, de
pœnis.* Informari enim debet Ordinarius
vt ſibi plenè conſtet, & de facto & de
iure. *Abb.in cit.Clem. 1. de priuil.n.22.*
idq; etiam audiendo teſtes, inquirendo:
niſi poſſit conſtare ex informatione ex-
traiudiciali, vel ex euidentia facti quan-
do eſſet delictum notorium inducens ex-
communicationem. *gl. cit. in Clem. fin.
de cenſ.* Imò vbi probabiliter dubitatur
de excõmunicatione incurſa, neceſſario
vocari debet declarandus, vt notat *Abb.
in Clem.1.nu.fin.et in Clem. 2. nu. fin. de
pœnis.* tantò magis quòd multi tenent de-
clarationem excommunicationis incurſę
eſſe nullam, ſi feratur non præmiſſa cita-
tione, niſi eſſet delictum notorium ex quo
incurreretur excommunicatio, vt *Felin.
in c.Rudolph.de reſcrip.Nau.conſ.22.&
35.& 65.de ſent.excom.*

Abſoluere tamen non poſſet Epiſco-
pus Regularem exemptum ab excommu
nicatione ſic incurſa, licet alias ſuos ſub-
ditos ſi eandem excommunicationem in-
currant, aliqua ratione abſoluere poſſet.
Suarez de cenſ.diſp.7.ſect.3.n.9. quia ni-
mirum Regulares exempti non ſunt il-
lius ſubditi. *Abb.in c.ſignificaſti, de fo.
comp.& in c.quoniam, de vit. & honeſt.
Cler.Ang.Armil.v.exemptio.n.6.& 9.*
Huiuſmodi itaq; abſolutio ſpectat ad Pa-
pam qui eſt Ordinarius exemptorum.
*Abb.in Clem. cum ex eo. nu. 11. de ſent.
excom.Felin.Sicul. Io. And. in cit.c.ſi-
gnificaſti, de fo.comp. Aufrer.lo. ſup.cit.*
Vel ad Superiores Regulares, iſti enim
habent priuilegia, vt poſſint abſoluere
Fratres ſui Ordinis ab omnibus cenſuris,
non ſolùm quoad forum pœnitẽtiale, ſed
etiam quoad forum exterius, per deducta
apud *Put.deciſ.50.lib.* 1. Imò etiam in
caſibus, *c.6.ſeſſ.24.Conc.Trid.de ref.* Su-
periores Regulares, ſuos ſubditos itidem
Regulares abſoluere, & diſpenſare poſ-
ſunt, vt latè *Suarez de Sacram. diſp. 30.
ſect.2.num.7. & Confect. lo.ſup.cit.* idq;

ex conceſſione Pij V. cuius reſcriptū ſuper hoc emanatum commoditati lectoris hìc apponendum voluimus, vt ſequitur.

Romani Pont. circumſpecta . & infra. *Exponi nobis nuper fecit dilectus filius Prior Prouincialis Prouinciæ Hiſpaniæ Ordinis Fratrum Prędicatorum, quòd cū in Bulla Cruciatæ Sanctæ, & alijs Priuilegijs, quæ ab Apoſtolica Sede concedi ſolent, detur facultas eligendi confeſſorē idoneū, ab Ordinario approbatum, qui poſſit Chriſti fideles abſoluere à caſibus Ordinario reſeruatis, & à quibuſdam ēt quæ dictæ Sedi reſeruata ſunt, Religioſi dicti Ordinis, ſeu eorum nonnulli etiam his facultatibus vti præſumunt, & illarum prætextu eligunt confeſſorem aliquando, præter eos, qui à ſuis Prælatis pro audiendis eorum confeſſionibus, deputati ſunt, quod aliquando in ſpeciale eorum vergit detrimentum. Quare prædictus Prior nobis humiliter ſupplicari fecit, quatenus in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur.*

Nos igitur huiuſmodi obuiare volentes, ac eundem Priorem à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſq; ſententijs cenſuris, & pœnis à iure vel ab homine, quauis occaſione vel cauſa, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, talem conceſſionem Cruciatæ ſanctæ, & aliorum indultorū particularium, quantum ad prædictū auxilium eligendi confeſſorem, & abſoluendi à caſibus reſeruatis, cum fratribus, & ſororibus, Monialibus totius Ordinis prædicti, tā Prouinciæ Hiſp. huiuſmodi, quā extra eam vbilibet, locum minimè habere, nec cenſeri, ſed noſtræ intentionis exiſtere, quod ijdem fratres, & moniales, quantum ad Sacramenti Pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem, diſpoſitioni ſuorū Prælatorum ſubiecti ſint Apoſt. auth. tenore præſentium perpetuò declaramus: eiſdem tamen Prælatis, vt in vſu huius poteſtatis ſecum ſubditis benignos, & faciles exhibeant pręcipientes & mandantes.

Et inſuper, quia Sacrum Oecumenicū Generale Trid. Conc. conceſſit Epiſcopis, vt abſoluere poſſint, in foro animę, ſeu conſcientiæ ab omnibus peccatis, & diſpenſare in irregularitatibus, prout ſeſſ. 24. cap. 6. habetur, ne Prior Conuentualis, & Superiores Prę lati dicti totius Ordinis in dicta Prouincia, quàm extra eā vbilibet, in hac parte deterioris conditionis quàm Clerici, aut ſęculares exiſtant, eiſdem Priori Conuentuali, & Superioribus Pręlatis, vt ipſi per ſe ipſos idem omninò poſſint in Fratres, & Moniales dicti Ordinis ſibi ſubditos quod poſſunt Epiſcopi in Clericos, & Laicos ſibi ſubiectos, tam quoad abſoluendi, & diſpenſandi huiuſmodi, quam alias quaſcunque facultates, eadem auctoritate, & tenore, etiam perpetuo concedimus & indulgemus, ac etiam declaramus. Decernentes, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Romę 21. Iulij. an. 1571.

Vota autem Regularium de non accipienda aliqua Dignitate extra Religionem ſuam, reſeruata ſunt Papæ, nec poſſunt ab eis abſoluere Superiores Regulares ex Decreto nouiſſimo Vrbani Papæ VIII. vt ſequitur.

Honorum Dignitatūq; vana ambitio adeò quorundam Regularium mentes interdum excecat, vt ab eo, quòd abnegantes ſemetipſos ſpontè vouerunt, poſtmodum inanis glorię cupiditate ducti reſilire conentur; cùm tamen dicat Propheta: Vouete, & reddite vota veſtra Deo. *Quamuis igitur vt accepimus, tam FF. Diſcalceati S. Auguſtini, & B. Marię de monte Carmelo, etiā Diſcalceati Ordinū, quàm Clerici Regulares miniſtrantes infirmis reſpectiuè nuncupati, & nonnulli aliorum Ordinum, ſeu Congregationum Regulares, etiam Societ. IESV, & alij Regulares etiam indiuiduam expreſſionē requirētes, aut in ipſa profeſſione vnà cū tribus eſſentialibus votis, Paupertatis ſcilicet, Caſtitatis, & Obediētię, aut ante vel poſt Profeſſionem prędictam ſiue ſolemne, ſiue vt dicūt ſimplex votū, in manibus*

nibus tamen ſuperioris Regularis emittāt de non procurādo, nec acceptando aliquā dignitatem ſeu Prælationem vel Prælaturam extra Religionem niſi coacti vel adſtricti fuerint præcepto eius, qui ſibi iure præcipere poteſt, & aliqui addant etiam illa verba, videlicet ſub pœna peccati, iuxta formam ſuarum Conſtitutionum à ſede Apoſtolica confirmatarum, nihilominus aliqui ex ipſis Regularibus etiam translati ad Ordines Regularium etiam Mendicantium, qui prædictum aut ſimile votum non emittunt, retrò aſpicientes, emiſſiq; à ſe voti huiuſmodi immemores, Prælationes ſeu Prælaturas vel dignitates ambiunt, imò etiam Epiſcopatus maiorumq; dignitatum ſolium conſcendere moliuntur, prætendentes, quod ſuis Superioribus Regularibus præſertimq; Generalibus liceat eis præcipere, vt Dignitatem, Prælationē ſeu Prælaturam vel Epiſcopatum, maioremuè dignitatē extra Religionem acceptent, aut ipſum votum relaxare, et cum ipſis deſuper diſpenſare, licet per præcepta, & diſpenſationes huiuſmodi ipſi ab obedientia prę cipienti ſeu diſpenſanti debita eximitur, ac etiamſi vota prædicta tāquam emiſſa in manibus Superioris Regularis dicantur ſolemnia, vel ſaltem efficaciā voti ſolemnis habeant, Regulariumque Ordinū & Congregationū ac ſocietatis huiuſmodi Conſtitutiones ſint confirmatæ Authoritate Apoſt. & cum decreto irritante, à quo propterea manus quorumcunq; inferiorum ligatæ exiſtunt. Quapropter Nos ambitum hunc retundere, & prætenſionem huiuſmodi excludere, ac etiam omnem dubitationem ſuper præmiſsorū interpretatione à nōnullis excitatam Apoſtolicæ declarationis authoritate penitus tollere volentes. Motu proprio certaque ſcientia ac matura deliberatione noſtris, deq; Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac perpetua Noſtra Conſtit. declaramus ſuper prædicto voto etiam per trāſlatos ad Ordinem ſeu Congregationem Regularem capacem ante translationem emiſſo, de non procuranda nec acceptanda extra quemlibet ex ipſis Ordinibus ſeu Cōgregationibus Regularibus aut Societate prædicta reſpectiuè aliqua dignitate ſeu Prælatione vel Prælatura ſiue aliquo Epiſcopatu vel maiori dignitate, neminē Superiorē Regularē, etiā Generalē, aut Capitulū ſeu Cōgregationē Generalē, nec etiā Nunciū Apoſtolicum aut prędictorū Ordinū ſeu Congregationū Protectorē, etiā S.R.E. Cardinalem, nec etiā Legatū Sedis Apoſt. de latere, nec quemlibet aliū etiā ſpeciali et indiuidua mentione dignū, ſed tantummodo Nos & Rom. Pontificē pro tempore exiſtentem poſſe diſpenſare, taleq; votum relaxare, aut aduerſus illud aliquā licentiam vel indultum concedere, aut aliquod præceptum procurandi ſeu acceptandi, vel aliud ſimile ipſis Regularib. vouentibus facere, cuius vigore prędicti Religioſi illas & illos procurare vel acceptare poſſint, aut teneantur, ac alias quomodolibet vouentes prædictos à prædicto voto liberare: Prout pariter declaramus quaſcūq; facultates generales diſpēſādi ſuper quibuſcūq; votis, ſeu illa relaxandi aut commutandi, vel aduersus illa pręcipiendi, aut alias quomodolibet vouentes habilitandi, etiam in foro conſcientiæ duntaxat, ſiue per dictas Conſtitutiones à Sede Apoſt. confirmatas, ſiue per literas etiam in forma Breuis Romanorum Pontificum prædeceſſorum Noſtrorum aut Noſtras vel Succeſſorum Noſtrorum etiam motu, ſcientia, deliberatione, ac poteſtatis plenitudine paribus, etiā conſiſtorialiter, etiam ad ſupplicationem ſeu contemplationem quorumcunq; etiam Imperatoris, Regum, et Principum ſeu Rerū publicarum, ac Prędictorum Ordinum, Congregationum, & Societatis, aut vigore cuiuſcunq; Iubilei, etiā vniuerſalis vel Cruciatæ Sanctæ, aut Sanctæ Inquiſitionis ſeu miſſionum, et alias quouis modo & ex quacunq; cauſa quātumlibet pia, fauorabili, publica, & priuilegiata conceſſa & emanatæ concedēdaq, & emananda, nuncq; ac pro tēpore competentes, ad præmiſſa omnia & ſingula nullatenus ſe extēdere, intelligantur, ſed eſſe Nobis & Romanis Pontificibus Succeſſoribus Noſtris duntaxat reſeruata,

R 3 prout

prout tenore præſentium decernimus & reſeruamus. Decernentes quoq; eaſdem præſentes literas etiam ex eo quod prædicti Regulares, & alij quicunq; in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes illis non conſenſerint, nec ad id vocati, citati, & auditi, cauſæq; propter quas illæ emanarunt ſufficienter, aut etiam nullatenus adducta, ſeu probatæ fuerint, de ſubreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, vel intentionis Noſtræ, aut alio quopiam defectu, vel ex quacunq; alia cauſa, occaſione, prætextu, colore & capite notari, impugnari, reſcindi in ius, vel controuerſiam reuocari nunquam poſſe, ſed eaſdem præſentes literas ſemper & perpetuò validas, firmas, & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri, & obtinere, & inuiolabiliter obſeruari. Sicq; & non aliter in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcunque Iudices Ordinarios & Delegatos etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & quoſuis alios quacunque Authoritate fungẽtes, nunc & pro tempore exiſtentes, ſublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & authoritate iudicari, & definiri debere; Irritumq; & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus, præmiſſis ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis etiã Conciliaribus, & quatenus foret Noſtro opus & Cancellariæ Apoſt. Regula de Iure quæſito non tollendo, nec non quorumuis Ordinum, & Congregationum Regularium, dictæq; Societatis etiam Iuramento Confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus etiam immemorabilibus, priuilegijs quoq; indultis, & literis Apoſtolicis. Volumus autem, vt præſentium tranſumpta, &c. Datum Romæ apud S. Petrum ſub Anulo Piſcatoris, die 26. Februarij. M. DC. XLIII. Pontificatus noſtri anno 20.

M. A. Maraldus.

In caſibus tamen in iure expreſſis poſſet etiam Epiſcopus abſoluere Regularem exemptum. Vt in caſu iniectionis manus violentæ in Clericum. *c. monachi, de ſent. excomm. c. religioſo, eo. tit. in 6. Ioan. And. Anchar. ibid.* Vel ſi abſoluat tanquam delegatus Sedis Apoſt. *Clem. cum ex eo. de ſent. excomm.* Et in caſibus in quibus ipſemet poſſet excommunicare eoſdem exemptos: eiuſdem eſt enim abſoluere, cuius excommunicare. *c. paſtoralis. §. præterea, de off. ord. Abb. ib. eo. §. præterea, num. 1. & in c. tuarum, num. 3. de priuilegio. Dec. ibid. num. 13.* Vel in caſibus in quibus exempti poſſunt ſibi eligere confeſſorem. *c. fin. de pœnit. & remiſſ. Hoſt. in ſum. eo. tit. §. cui confitendum ſub nu. 22. Fed. de Sen. conſ. 95.* Vel in caſu quo Superior Regularis abſoluere non poſſet, & remitteret Regularem ad Epiſcopum poteſtatem habentem ad abſoluendum. *vt Suarez. lo. ſup. cit. diſp. 30. ſect. 2.*

Et hæc pro viſitatione Regularium dicta ſint, qui licet à viſitatione Ordinarij ſint exempti nec poſſint viſitari ab ipſo præterquam in caſibus expreſſis poſitis ſupra, tamen cum Epiſcopus viſitat ſuam Diœceſim, & loca domicilijs Regularium exemptorum vicina, an Regulares ibibem degentes in caſibus præmiſſis iuriſdictionem ipſius Epiſcopi concernentibus delinquunt, inquirere poteſt: Nimirum inquiſitione præparatoria, nõ ſolemni, & ſine aliqua exactione iuramenti. Sed ſi ex tali inquiſitione inueniret aliquod delictum, quo daretur ſcãdalum in populo, poſſet procedere etiam ad inquiſitionem ſolemnem, vt vel ipſe corrigat delinquentem Regularem, in caſu quo corrigere de iure poſſet, vel requirat correctionem ab ipſius Superiore Regulari, quod clarè deducitur *in deciſio. Rot.* 740. *par. 1. diuerſ.*

AR-

ARTICVLVS VII.

De Viſitatione Sanctimonialium.

1 *Moniales gaudent priuilegijs Fratrum ſui Ordinis.*
2 *Moniales qualitercunq; exempta quoad clauſuram viſitari poſſunt ab Epiſcopo.*
3 *Adminiſtrator bonorū Monaſterij Monialium tenetur reddere rationem Epiſc.*
4 *Confeſſarius Monialium exemptorum poteſt remoueri ad arbitrium Epiſcopi.*
5 *Monaſteria Monialium ſubiecta immediatè Sedi Apoſt. ſubduntur Epiſcopo vti delegato.*
6 *Moniales debent obtinere ab Epiſcopo licentiam exeundi ex Monaſterio in caſibus in quibus poſſunt de iure exire.*
7 *Licentia ingrediendi Monaſteria per quem danda.*
8 *Monialem alloquens ſine licentia, quas pœnas incurrat.*
9 *Epiſcopus non poteſt ingredi clauſuram Monialium niſi ex iuſta cauſa.*
10 *Epiſcopus debet explorare voluntatem Monialis volentis facere profeſſionem.*
11 *Monialium numerum determinare ſpectat ad Epiſcopum.*
12 *Moniales vltra numerum quomodo recipiendæ.*
13 *Tertiariæ quando non gaudent priuilegijs Regulæ.*
14 *Abbatiſſa qualis eligenda.*
15 *S. Eucharistia non debet aſſeruari intra clauſuram Monialium.*
16 *Monialium in viſitatione quæ ſpecialiter aduertenda.*
17 *Moniales quomodo debeant induci ad vixendum in communi.*

1 MOniales ſub aliqua Regula certa & approbata viuētes, priuilegijs Fratrum eius Regulæ cui ſunt adſcriptæ gaudent: præcipuè verò Moniales Ordinum Mendicantium, quorum priuilegia Fratribus & Sororibus inuicē æqualiter cōmunicauit Leo X. Conſtit. ſua *incip. Dudum per nos, de an.* 1519. 10. *Decemb.* relata apud *Confect. cit. fol.* 160. Aliquando tamen vel ex fundationis modo, ſiue ex legitima præſcriptione, ſeu alia quauis quas diximus de ipſis Fratribus rationū, quæ in multis Monialibus quoq; applicari poſſunt, ſubduntur iuriſdictioni Epiſcopi, vel etiam ex aliqua ſpeciali Sedis Apoſt. ordinatione ſeu reſcripto. Quomodo Monaſteria Monialium ſubiecta olim curæ Fratrum Minorum Conuentualium S. Franciſci, fuerunt commiſſa curæ Ordinariorum, & eorum gubernium dictis Fratribus penitus eſt interdictum à Pio V. Conſt. ipſius, *incip. Cùm ſicut accepimus, de an.* 1568. 3. *Iunij.*

2 Specialiter autem quoad clauſuram omnes Moniales indifferenter ſūt ſubiectæ Epiſcopo, etiam illæ quæ à Regularibus reguntur: ita quòd Epiſcopus quoad clauſuram huiuſmodi eas viſitare poſſit exemptione non obſtante, & cogere ipſas poteſt vt clauſuram obſeruēt, *c. vn. de ſtat. Reg. in* 6. *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 5. *de Regul.* Quod idē confirmauit Greg. XV. & multa de nouo addidit, vt de Admini-
ſtratoribus bonorū Monaſteriorum Mo- 3
nialium, quod teneantur reddere rationē
adminiſtrationis ſuæ Epiſcopo, & de Cō-
feſſarijs ipſarum Monialium, quod poſ-
ſint mutari arbitrio Epiſcopi: q̄ modò nō 4
tenet ex Cōg. ſub die 11. Iul. 1626. q̄ videre licet in Cōſt. iſtius Pōt. *inc. Inſcrutabili ſup. ti. de viſit. Reg.* poſita. Hìc referemus Cōſt. Pij V. de clauſura Monial. vt ſequitur.

Circa Paſtoralis officij, & infra. *Hac igitur perpetuo valitura Conſt. inhærentes etiam Conſt. fel. rec. Bonif. PP. VIII. Prædeceſſ. noſtri, quæ incip. Periculoſo, & decretis Conc. Trid. ſupra clauſura Monialium edi tis authoritate Apoſtol. tenore præſentium ſtatuimus, atq; perpetuò decernimus vniuerſas & ſingulas*

Moniales præſentes atq; futuras, cuiuſcunque Religionis, Ordinis, vel Militiarum, etiam Hieroſolymitani ſint, quæ vel iam receptæ ſint, vel in poſterum in quibuſuis Monaſterijs ſiue domibus recipientur, & tacitè vel expreſsè Religionem profeſſæ etiam ſi Conuerſæ, aut quocũque alio nomine appellentur, etiãſi ex inſtitutis & fundationibus earum regulæ ad clauſuram non teneantur, nec vnquam in earum Monaſterijs, ſeu Domibus, etiam ab immemorabili tempore ea ſeruata non fuerit, ſub perpetua in ſuis Monaſterijs ſeu domibus de cætero debere permanere clauſura, iuxta formam dictæ Conſt. fe. rec. Boniſ. Papæ VIII. prædeceſſ. noſtri quæ incip. Periculoſo. in Sacro Conc. Trid. approbatam & innouatã, quam nos authoritate præfata etiam approbamus & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam diſtrictè obſeruari mandamus. Quod ſi aliquæ Moniales forſan reperiantur, quæ conſuetudine etiam immemorabili, aut inſtituto, vel fundatione Regulæ ſuæ fretæ, animo obſtinato huic clauſuræ reſiſtant, aut quoquomodo reluctentur, Ordinarij vnà cũ Superioribus earum, omnibus iuris & facti remedijs compellant eaſdem tanquam rebelles & incorrigibiles, ad præcisè ſubeundum dictam clauſuram, & perpetuò obſeruandam, mulieres quoq; quæ Tertiariæ, ſeu de pœnitentia dicuntur, cuiuſcunq; fuerint Ordinis, in Congregatione, viuentes, ſi & ipſæ profeſſæ fuerint, ita vt ſolemne votum emiſerint, ad clauſuram præcisè vt præmittitur, & ipſæ teneantur. Quod ſi votum ſolemne non emiſerint, Ordinarij vnà cum Superioribus earum hortentur, & perſuadere ſtudeant, vt illud emittant, & profiteantur, ac poſt profeſſionem & emiſſionem eidem clauſuræ ſe ſubijciant, quod ſi recuſauerint, & aliquæ ex eis inuentæ fuerint ſcandaloſè viuere., ſeueriſſimè puniantur. Cæteris autem omnibus, ſic abſque emiſſione profeſſionis, & clauſura viuere omninò volentibus, interdicimus & perpetuò prohibemus, ne in futurum vllam aliam prorſus in ſuum Ordinem, Religionem, Congregationemue recipiant.

Quod ſi cõtra huiuſmodi noſtram prohibitionem & decretum aliquas receperint, eas ad ſic viuendum omninò inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet profeſſiones, & receptiones irritas decernimus, & nullas, prout etiam præſenti decreto irritas facimus & annullamus.

Porrò ne Moniales vel Tertiariæ prędictæ propter hanc clauſuram detrimentum aut incommodum aliquod, in earum neceſſitatibus maximè in pertinentibus ad illarum victum patiantur, ſed vt eis opportunè conſulatur, authoritate Apoſtolica præfata ſtatuimus, decernimus, præcipimus, atq; mandamus Ordinarijs, & Superioribus earum, vt curent colligi fidelium eleemoſynas per Conuerſas quæ non ſunt profeſsæ, vel ſi profeſsæ fuerint, ſint tamen ætatis annorũ quadraginta, & in domibus contiguis, extra tamen Monaſteriũ degant, & non ingrediãtur clauſuram aliarũ Monialium, niſi in caſibus ex earum cõſtitutionibus permiſſis, & de earũ domibus exire non poſſint pro huiuſmodi eleemoſynis colligendis, niſi de licentia Ordinarij, vel earum Superiorum, & de cętero nullæ aliæ Conuerſæ profeſsæ recipi amplius etiã de cõſenſu ſuorum Superiorum, vel Prælatorũ poſsint. Quòd ſi aduerſus hanc noſtram prohibitionem receptæ fuerint, illarũ receptio nulla, irrita & inanis ſit, prout ex nunc nullã irritam facimus & annullamus. Quòd ſi prædicto modo neceſſitatibus Monialium, & mulierum Tertiariarum prædictarum ſuccurri ſufficienter non poterit, mandamus ipſis Ordinarijs & Superioribus earum, vt ipſi prouideant de alijs perſonis pijs, & Deo deuotis, quæ fideliũ eleemoſynas colligant, vel alias eo meliori & commodiori modo quo fieri poterit, etiam ex opere manuum ipſarum Monialiũ & mulierũ prædictarũ, arbitrio Ordinariorum & Superiorũ earundem, & prout eis congruenter expedire videbitur, prouideatur & ſuccurratur. Et ne propter Monialium numerum exceſſiuum clauſuræ obſeruatio violetur,

Digitized by Google

tur, inhærentes etiam ſimiliter diſpoſitioni dictæ Conſtitutionis Bonif. & Concil. Trid. Decreto Monialibus prædictis, & illarum Superioribus, & Ordinarijs diſtrictè inhibendo præcipimus & mandamus, ne plures in earum Monaſterijs recipiant, admittant, ſiue recipi, admitti, permittãt, quàm ex proprijs reditibus ipſorum Monaſteriorum, vel cõſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari poſſint. Mãdantes propterea in virtute ſanctæ obedientiæ ſub obteſtatione Diuini Iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, vniuerſis Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, quatenus in Ciuitatibus, & Diœceſibus proprijs præſentes noſtras literas publicari faciãt, ac in Monaſterijs Monialium ſibi ordinario iure ſubiectis, in his vero quæ ad Romanã mediatè vel immediatè ſpectant Eccleſiã, Sedis Apoſtolicæ authoritate vnà cũ Superioribus eorundem Monaſteriorum clauſurã, (vt præmittitur) quamprimũ poterunt ſeruari procurrent, contradictores atq; rebelles per cẽſurã Eccleſ. appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Ac vt hoc tàm ſalutare decretum facilius obſeruetur, omnes Principes ſæculares, & alios Dominos, & Magiſtratus tẽporales rogamus, obſecramus, & requirimus per viſcera miſericordiæ Domini noſtri IESV Chriſti, eiſdem in remiſſionẽ peccatorum iniungentes, quòd in præmiſſis omnibus eiſdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs Monialium Superioribus aſſiſtant, ac ſuũ fauorem & auxilium præſtent, ac impedientes pœnis etiã temporalibus afficiant, præmiſſis Conſt. & Ordinationib. Apoſt. ſtatutis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus, etiã per Sedem Apoſtolicã approbatis, & confirmatis, priuilegijs quoque indultis, & literis Apoſtolicis etiam in fundatione & inſtitutione eiſdem Monaſterij vel Domibus & Monialibus ſub quibuſcunque verborum formis & clauſulis irritantibus, & alijs decretis quibuslibet conceſſis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus approbatis & innouatis, quibus omnibus etiamſi pro ſufficienti illorum derogatione de illis eorumq; totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur pro ſufficienter expreſſis habentes, quoad effectum validitatis noſtræ conſtitutionis tantum derogamus, contrarijs quibuſcũque. Aut ſi aliquibus communiter vel diuiſim ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici aut ſuſpendi non poſſint, per literas Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Per hoc autem in Monaſterijs exẽptis Ordinarij locorum, quoad alia nullam ſibi credant iuriſdictionem, vel poteſtatem aliquatenus attributam. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum, ann. 1566. 4. kal. Iunij. Pont. ann. 1.

5 Monaſteria verò quę à Regularibus non reguntur, ſed ſunt ſub immediata Sedis Apoſtolicæ protectione, non ſolùm quoad clauſuram, ſed etiam in alijs omnibus ab Epiſcopo viſitari, & dirigi poſſunt & corrigi. *Clem. attendentes, de ſtat. Monach. Conc. Trident. loc. cit. c. 9.* Tantò magis Monaſteria, ſi quæ reperiuntur omnimodè ſubiecta Epiſcopo, ab ipſomet viſitari, & gubernari debent.

6 Moniales item quæcunq; etiam Regularibus Superioribus ſubiectæ, etiã Mendicantes, in caſibus in quibus licitum eſt ipſis egredi è Monaſterio vltra licentiam ſuorum Superiorum Regularium, etiam ab Epiſcopo licentiam egrediendi obtinere tenentur, ex ordinatione Pij V. Cõſtit. ſua quæ ſequitur, in qua & cauſę propter quas concedenda ſit huiuſmodi licentia egrediendi determinantur, hoc tenore verborum:

Decori & honeſtati omnium Sanctimonialium, quarum IESVS Chriſtus Dominus noſter ſponſus eſt, vt in puritate,

& ca-

Digitized by Google

& caſtitate ſuperædificanter, in ipſo fæliciter inhabitare valeant, conſulentes ea, quæ illarum exiſtimationi detrahere poſſent, decet nos conſulto ſummouere. Sanè periculo & ſcandalo plena res eſt, ac Regulari obſeruantiæ vehementer aduerſatur, Sanctimoniales aliquando parentes, fratres, ſorores, aut alios agnatos vel cognatos, nec nõ Monaſteria, & alia filiationes nuncupata, etiam eis ſubiecta viſitandi, aut infirmitatis cauſa, aliouè prætextu à Monaſterijs exire, & per ſæcularium perſonarum domos diſcurrere, & vagari, quo veluti colore eximium quoque honeſtatis & pudicitiæ decus in diſcrimen committunt. Vnde nos malo huic pro noſtro Paſtorali officij debito ſalubriter ocurrere volentes, inhærentes etiam decreto Sac. Conc. Trid. de Clauſura Monialium diſponenti, ac alijs noſtris literis ſuper huiuſmodi clauſura editis adijcientes, volumus, ſancimus, & ordinamus, nulli Abbatiſſarum, Prioriſſarum, aliarumuè Monialium, etiam Carthuſien. Ciſtercien. Sancti Benedicti, & Mẽdicantium, & quorumcunq; aliorum Ordinum, etiam Militarium, ac ſtatuum, graduum, conditionum, dignitatum, ac præeminentiarum exiſtentium, etiam è Regia, vel illuſtri Proſapia ortarum, de cætero etiam infirmitatis, ſeu aliorum Monaſteriorum, etiam eis ſubiectorum, aut domorum, parentum, aliorumuè conſanguineorum viſitandorum, aliauè occaſione & prætextu, niſi ex cauſa magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut epidemiæ, quæ tamen infirmitas præter alios ordinum ſuperiores, quibus cura Monaſteriorum incumberet, etiam per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium, etiamſi prædicta Monaſteria ab Epiſcoporum et Ordinariorum iuriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita & expreſsè in ſcriptis approbata ſit, à Monaſterijs præfatis exire, ſed nec in prædictis caſibus extra illa, niſi ad neceſſarium tempus ſtare licere.

Aliter autẽ quàm vt præfertur egredientes, ſeu licentiam exeundi quomodocunq; concedentes, nec non comitantes, ac illarum receptatrices perſonas, ſiue laicas aut ſæculares, vel Eccleſiaſticas, conſaguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ ſententiæ vinculo ſtatim eo ipſo abſq; alia declaratione ſubiacere, à qua præterquam à Rom. Pont. niſi in mortis articulo abſolui nequeant. Et inſuper tam egreſſas, quàm præſidentes, & alios Superiores prædictos, eis licentiam huiuſmodi concedentes, dignitatibus, officijs, & adminiſtrationibus per eas & eos tunc obtentis priuamus, & illas & illos ad obtenta, & alia in poſterum obtinenda inhabiles, nec non licentias, & facultates, ſeu indulta, & priuilegia exeundi à Monaſterijs, & extra illa ſtandi, a nobis ſeu alio Rom. Pont. prædeceſſore noſtro, ac Sedis Apoſt. Nuncijs, & Legatis, etiam de latere ac maiori Pænitentiario, aut Ordinum prædictorum Superioribus, alijsq; perſonis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis reſtitutiuis, præſeruatiuis, menris, atteſtatiuis, etiam nouam gratiam, & datam concedentibus, alijſq; efficacioribus & efficaciſſimis, ac inſolitis clauſulis, irritantibuſq; & alijs decretis in genere vel in ſpecie, ẽt motu proprio & ex certa ſcientia, deq; Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, nec non S. R. E. Cardinalium intuitu & contemplatione, ac inſtãtia, vel aliàs quomodolibet conceſſa, quæ prorſus abolemus, & literas deſuper confectas, & in poſterum concedendas, & conficiendas, nullas & inualidas, nulliuſq; roboris & momenti fore, nec illas habẽtibus & habituris ſuffragari poſſe; & ita per quoſcunq; Iudices, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Rom. Kal. Februar. 1570.

Dare licentiam ingrediendi Monaſte-
ria Monialiũ, ſeu colloquendi cum Mo- 7
nialibus in Monaſterijs Apoſtolicæ Sedi,
vel ordinariæ iuriſdictioni ſubiectis, ad
ipſum met ſpectat Epiſcopum. *id. Conc. lo. cit.* quo ad Moniales tamẽ Regularib. ſubiectas, ſæpius declarauit S. Cong. ad ſolos Regulares ſuperiores pertinere conceſſionem licentiæ ingrediendi in cauſa

neceſ-

neceſſitatis earum Monaſterij; ſed tamẽ poſſet ita demum ſpectare ad Epiſcopũ huiuſmodi conceſſio licentiæ, ſi fuerit cõſuetudo loci legitimè præſcripta, quod licentia huiuſmodi vel à ſolo Epiſc. vel ab Epiſcopo & ſuperioribus Regularibus coniunctim obtineatur. de his videri poteſt *Guttier. lib. 1. can. q. c. 14. Roderic. ſup. cit. Tom. 1. q. 45.* & ita declaraſſe S. Cong. Regul. meminit *Quaran. cit. v. monaſteria monialium.*

8 Quoad colloquentes autem cum Monialibus non obtenta licentia ab Epiſcopo, ſeu alio ſuperiori non ingrediendo clauſuram, aduertendum eſt nullam contra tales pœnam eſſe impoſitam de iure communi, ſed eos illas tantùm pœnas incurrere, ſi quas Epiſcopus ſtatuerit pro iſto caſu: prout ferè vbique pro ſimili delicto pœna excõmunicationis promulgari conſueuit. *Abb in c. monaſteria. de vit. et hon. cleric.* An vero talis pœna ſeu alia ex aliquo ſtatuto ſancita liget eos, qui accedunt ad monaſteria Monialium exemptarum curæ ſuperiorum Regularium ſubiecta, videri poteſt *Fed. de Sen. conſ. 2. & 99. Anchar. in c. poſtulaſti. q. 4. de fo. comp. Dom. in c. 1. de ſtat. Reg. in 6.* qui tenent affirmatiuè contra *Io. Andr. in c. vt animarum. de Conſtit. in 6. Calder. Conſ. 13. de fo. comp. Bart. in l. ſi conuenerit. §. ſi nuda. ff. de pign. act.* Sed modò poſt Cõc.

9 Trid. quod etiam in exemptis monaſterijs Monialium clauſuræ curam Epiſcopo commiſit, dubitari non poteſt, quòd Epiſcopi ſtatutum de non colloquendo cum monialibus ſine licentia requiſita ſuperiorum ligabit delinquentes, tantò magis ſi delinquentes non eſſent exempti ſed ex iuriſdictione Epiſcopi.

Licentiæ autem huiuſmodi ingrediendi Monaſteria Monialiũ, nõ niſi ex cauſis neceſſarijs ſunt concedend. *v. cit. Conc. lo. cit. c. 5.* quinimo obtinentes licentiam ingrediendi ex cauſa, ſi ingrediantur pro libitu & ſine cauſa neceſſaria, adhuc incurrant ipſo facto excommunicationem Papæ reſeruatam ex Conſt. Greg. XIII. qua reuocantur omnes licentiæ ingrediendi Monaſteria, legitur apud *Confect. lo. cit. fol. 237.* his verbis:

Vbi gratia. & infrà. *Authoritate præſentium reuocamus & abolemus omnes & quaſcunq; licentias ac facultates ingrediendi Monaſteria, domos & loca Monialium, ac etiam virorum quorumuis ordinum quibusuis etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, Duciſſis, & alijs cuiuſcũq; ſtatus & conditionis mulieribus, ac etiã omnes & quaſcunq; licentias ingrediendi Monaſteria, Domos, & loca ipſarum Sanctimonialium, quibuſcunq; viris, etiã eiuſdem ſtatus et dignitatis tam à prædeceſſoribus noſtris quàm etiam à nobis & ſedis Apoſtolicæ Legatis, aut alijs ex quibusuis quantumcunque vrgentibus cauſis, ſub quibuſcunq; tenoribus ac etiã derogatoriarum derogatorijs, reuocatorũ reſtitutorijs, alijsq; efficacioribus clauſulis, irritantibusq; & alijs decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumuè Principum contemplationem vel ſupplicationem conceſſas confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas; caſſamusq; & annullamus literas deſuper cõfectas, & proceſſus habitos per eaſdem. Inhibentes eisdem qui illas obtinuerunt ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda, ſuper qua à nemine niſi à Romano Põtifice (præterquam in mortis articulo) abſolutionis beneficium poſſit impartiri, ne ipſarum licentiarum prætextu Monaſteria huiuſmodi quoquo modo ingredi audeant, Abbatiſſis verò nec non Abbatibus, Conuentibus & alijs Monaſteriorum vtriusq; ſexus Superioribus & perſonis, quocunq; nomine vocentur, diſtrictè præcipimus, ſub eadem excommunicationis pœna, nec non priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum ſuorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda, ne in Monaſteria, domos, & loca ſua quenquam huiuſmodi prætextu licentiarum & facultatum ingredi faciant vel permittant. Quin etiam ſub eisdem pœnis ipſofacto incurrendis, prohibemus atq; interdicimus omnibus & quibuſcunq; perſonis ſæcularibus & Eccle-*

Eccleſiaſticis, ac etiam ordinum quorũcunq; etiam mendicantium Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Epiſcopis vel Superioribus quibus illas concedendi in caſibus neceſſarijs tantum ex Decreto Concil. Trid. tribuitur, ne Monaſteria ipſa Monialium pro libitu, ſed neceſſitatibus vrgentibus duntaxat ingredi, neuè Moniales ſub eiſdem pœnis illas aliter admittere præſumant. Non obſtantibus, &c. Datum Romæ ann. Incarnat. 1575. *Idibus Iunij.*

9 Quoad ingredienda autem Monialiũ Monaſteria per Epiſcopum ſeu alios Superiores ius ingrediendi habentes, nõ niſi cum iuſta cauſa, edita fuit alia declaratio ab eodem Greg. XIII. relata apud *Confeſſ. cit. fol.* 241. vt ſequitur:

Dubijs quæ emergunt. & infrà. *Harum tenore authoritate Apoſtolica declaramus, Prælatos omnes tam Sæculares quã Regulares, quibus cura & regimen Monaſteriorum Monialium quomodo incumbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi Monaſteria prædicta, ita demum vti poſſe, ſi id faciant in caſibus neceſſarijs, & à paucis iiſq; Senioribus ac Religioſis perſonis comitati. Quocirca vniuerſos et ſingulos Epiſcopali ſeu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, nec non quorumuis Ordinum Abbates, Priores, Miniſtros, ac alios quoſcunq; Superiores Regulares ſeriò monemus, vt facultate huiuſmodi qui eam habent, præterquam in caſibus vt præfertur neceſſarijs neutiquam vtantur. Quòd ſi cõtra fecerint, eadem authoritate Apoſtolica ſtatuimus atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice quâ contrafecerint, ingreſſu Eccleſiæ interdictos, pro ſecunda à munere Pontificali, & à Diuinis ſuſpenſos, ac deinceps ipſo facto abſq; alia declaratione excommunicatos exiſtere. Regulares verò omni officio ac Miniſterio priuatos, excommunicationi ſimiliter ſubiacere. Non obſtantibus, &c. Datum Romæ, anno* 1582. 23. *Decemb.*

10 Explorare quoque voluntatem Monialis, antequam faciat profeſſionem cuiuſcunque Monaſterij illa ſit, pertinet ad Epiſcopũ, & Præfecta Monaſterij vno menſe ante, de huiuſmodi profeſſione facienda ſignificare debet Epiſcopo, alioquin poſſet ſuſpẽdi ab officio ad libitũ Epiſcopi. *Cõc. cit. ſeſſ. 25. cap. 17. de Regul.* & declaratũ fuit à S. Cõg. in vna Burg. his verbis:

Cong. Conc. cenſuit explorationem voluntatis puellarum profiteri volentium ad præſcriptum decreti dicti. c. 17. vtroque tempore, ſcilicet ingreſſus & profeſſionis faciendæ, ad Archiepiſcopum pertinere, quamuis Monaſterium ab eius iuriſdictione exemptum exiſtat.

Determinare numerum Monialium vltra quem plures ad Monaſterium reci- 11
pi non poſſint, pertinet quoque ad Epiſcopum, in quibuſuis Monaſterijs etiam Regularibus ſubiectis, ex Conſtitut. Greg. XIII. *incip. Deo ſacris. anno* 1573. in qua de eleemoſynis applicandis Monialibus, multa ordinantur, ad noſtrum autem propoſitum faciunt verba eiuſdem Conſtitutionis ſequentia.

Eleemoſynarum verò prædictarum contributionem, & applicationem durare & valere decernimus, ac ſuos effectus ad plenum ſortiri debere, donec numerus Monialium etiam Tertiariarum huiuſmodi (quem per ipſos locorum Ordinarios etiam in Monaſterijs ab eorum cura et regimine quomodocunque exemptis, cum illarum Superiorum interuentu ſtabiliri & ordinari, neq; ſupra illum numerum alias recipi poſſe, etiam de conſenſu ſuorum ſuperiorum, volumus & mandamus) ita imminutus fuerit, vt reliquæ Moniales, & Tertiariæ ex proprijs redditibus Monaſteriorum ipſorum, vel coniunctis eleemoſynis ſe commodè ſuſtentare queant, &c.

De recipiendis autem vltra numerum præfixum modo prædicto, edidit Sacr. Cong. Reg. Ordinationem, quæ reperitur apud Impreſſores Camerales tenoris ſequentis.

Quemadmodum ſacri olim Canones et nouiſſimè ſacrum generale Conciliũ Tridẽt. ſumma ratione decreuit, vt in Monaſterijs, & Domibus, tam virorũ quã mulierum

tiarum bona immobilia poſſidētibus, vel non poſſidentibus, is tantum numerus cōſtituatur ac in poſterum conſeruetur, qui vel ex reditibus proprijs Monaſteriorū, vel conſuetis eleemoſynis commodè poſſit ſuſtentari, ita quoq; Sacra Cōgregatio S. R. E. Cardinalium, quæ negotijs & conſultationibus Epiſcoporum & Regularium præeſt, cui antiquius nihil eſt, quam ſalutaria huiuſmodi decreta debitæ executioni demandari curare, ſæpius locorum Ordinarijs reſcripſit, vt certum numerum in ſingulis Monaſterijs Monialium, etiam curæ Regularium ſeu militiarum ſubiectis, iuxta cuiuſq; Monaſterij facultates præſcriberet, & ſi quæ ſupra ſtatutum numerum reciperentur, duplicem eleemoſynam adſerre, et ſupra numerarium locum tenere deberent. Verùm quia in dubium plerumq; venit, num ſupra numerariæ prædictæ, aliquibus ex numero in quolibet Monaſterio definito decedentibus, in eorum locum ſubrogari poſſent, aut deberent, eadem Sac. Congr. quæ peculiariter ſuper ea re ſæpenumero reſcripſit; prouidere volens, ne quis deinceps dubitationis locus relinquatur, huius generalis decreti tenore ſtatuit, & declarat, Moniales quæ ſupra numerū in quolibet Monaſterio conſtitutum recipiuntur, in locum Monialium decedentium, intra numerum nequaquam ſubrogari, neque impedimento eſſe quin aliæ in locum earundem ex numero demortuarum recipi eo modo valeant, quo in ſingulis Monaſterijs Moniales intra numerum poſſunt admitti, quin: imo eaſdem ſic ſupra numerum receptas, ſupra numerarias ſemper quoad hoc remanere, etiam ſi in cæteris nihil ab alijs differant, ſed illis in omnibus pares & æquales, iuxta cuiusque Monaſterij inſtitutum eſſe debeant. Declarat inſuper eadem Sacra Congr. duplicis eleemoſynæ nomine, intelligi ſemper debere duplicatam ſummam eius, quæ in receptione cuiuſque Monialis intra numerum in quolibet Monaſterio conſtitutum erogari pro tempore conſueuerit, ita tamen vt vbi ſumma quæ confertur minor eſt ſcutis ducentis, ibi ſaltem ratione duplicatæ eleemoſynæ ſoluenda ſint ſcuta quingenta & non minus.

Eadem quoq; Sac. Congr. diſtrictè prohibet, ne loca per obitum Monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura, cuiquam puellæ ad habitum Regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, niſi ſequuta vera & reali illorum vacatione, atq; ita demum, & non antea de eis diſponi, ac in Monialis demortuæ locum, promiſſionē aut receptionē in Capitulo, ſeu quouis alio modo fieri iubet; dummodo tunc temporis puella ipſa recipienda, et ætatem habeat idoneam, & cæteras qualitates requiſitas quibus etiā præditas eſſe debere vult eas puellas, quæ ſupra numerum recipiendæ ſunt, iam tunc, cum eis loca vel promittuntur vel dantur. Si quid verò contra à quoquam fieri contigerit, irritū, & inane, ac nullius roboris vel momēti fore et eſſe decernit. Ac nihilominus Abbatiſſas, Prioriſſas, & alios quoſcunq; Monaſteriorum ſuperiores, qui cuiuſuis puellę receptioni vel admiſſioni, aut locorū vacaturorum promiſſioni ſeu conceſſioni, aduerſus preſentis decreti diſpoſitionem conſenſerint, priuationis vocis actiuæ et paſſiuæ, alijsq; arbitrio eiuſdem Congr. infligendis pœnis, obſtrictos & obnoxios fore declarat, ſaluis etiā ſemper et in ſuo robore permanentibus alijs quibuscunq; ipſius Congregationis decretis aliàs latis, præſenti decreto nō contrarijs, præſertim circa Monialium admiſſionem & receptionem ad habitum, & profeſſionem, et circa eleemoſynarum diſpoſitionē, ſolutionem, & erogationem in bona ſtabilia, quibus nullatenus derogare vult & intēdit. Roma, die 6. Septemb. 1604.

Alex. Card. Florent.

Berlingerius Gypſius Secret.

Tertiariarum quoq; curam committit Ordinario Conſtit. Pij V. *incip. Cura Paſtoralis.* ſuprà relata.

Et tales hoc tempore poſſe prohiberi, ne maneāt in cōmunitate niſi profeſſionem emittant, reſpondit Sac. Cong. Reg. Epiſcopo Lucen. ann. 1596. 22. Ian. Eaſdem

dem non gaudere immunitate Eccleſiaſtica, ſi habitant in ædibus priuatis, teneriq; in Paſchate, & in morte à proprio Parocho recipere Sacramenta, reſpōdit eadem Sacra Congr. Epiſcopo Roſſanen. 11. Septemb. 1584. & Epiſcopo Maſcēſi. 26. Aug. 1597. alioquin gaudebunt immunitate & exemptione, ſi habuerint requiſita expreſſa in reſponſo Sac. Cong. Conc. quod ſequitur.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum conſulta, reſpondit. Fratres Tertiarios, Mantellatos, Corrigiatos, aliosq; ſimiles, ita demum ordinis cuius tertiæ Regulæ habitum aſſumpſerunt, priuilegijs potiri, & ab Ordinarij iuriſdictione exemptos eſſe, ſi viri collegialiter viuant, ſeu cum clauſtralibus habitent, et mulieres virginalem, ſeu cælibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam traduxerint, quemadmodum cauetur Conſtitutione Concilij Lateranen. ſub Leone X. quæ habetur ſeſſ. XI. in fin. Hoc autē voto mulierum, alia duo, ſcilicet paupertatis & obedientiæ nequaquam includi. Quinimò huiuſmodi mulieres, ſi vitam virginalem aut cælibem ſimpliciter expreſsèque vouerint, etiam in conſanguineorum et affinum ſuorum, aut proprijs domibus, vel ſeorſum habitantes ſupradictis priuilegijs Ordinis, cuius tertiæ Regulæ habitum deferunt, exemptioneq; ab Ordinarij iuriſdictione frui debere, quemadmodum idem Leo poſtea declarauit Conſtitutione edita die 1. Mart. ann. 1518. Quod ſi Fratres Sororesq; tertij Ordinis quid amplius prætendant vigore conſuetudinis, poſſe ius ſuum proſequi in Iudicio Ordinario.

Hier. Card. Pamphilius.

In Monaſterijs Ordinario, vel delegato iure ſibi ſubiectis, electioni Abbatiſſarū, vel Prioriſſarum adeſſe debet Epiſcopus, & ad Cancellorum feneſtellam, non intrando clauſuram, ſingularum vota excipere. *Conc. lo. cit. c. 7.* In qua electione aduertendum eſt, vt non minor quadragenaria eligatur, & quæ poſt profeſſione emiſſam, ad minus octo annis laudabiliter vixerit; ſi verò talis non reperiretur, ex alio Monaſterio eſſet eligenda. Et ſi hoc incommodum videretur, tum ex eodem Monaſterio illa quæ exceſſerit annum trigeſimū, & ad minus per quinque annos poſt profeſſionem laudabiliter vixerit; eligi poſſet. *Conc. lo. cit.* In electione etiam ſi fuerint diſcordes, poſſe Epiſcopum nominare vnam, quam magis idoneam iudicauerit, reſpondit Sac. Cōg. Reg. Vicario Cremonen. an. 1592.

Prohiberi etiam debet, ne intus clauſtrum Monaſterij Monialium SS. Sacramentum Euchariſtiæ teneatur. *Conc. lo.* 15 *cit. c. 10.* & ne oſtium habeant per quod in Eccleſiā ipſarum exteriorem introire poſſint, vt in Conſt. Greg. XIII. ſupra à nobis ellegata. In alijs circa viſitationem Monialium occurrentibus, ex ordinatione Sac. Cong. Regularium informare ſeſe poteſt prudens Viſitator, pro loci & temporis exigentia; cuius vtilitati eandē ordinationem hic inſerendam putauimus, impreſſam Romæ, apud Impreſſores Camerales, tenore ſequenti:

Ordinationes quædam per Illuſtriß. et Reuerendiſſ. D D. Cardin. ſuper Congrega- 16 *tione Regularium deputatos datæ Reuer. DD. Card. Viſitatoribus Apoſtolicis Monaſteriorum Sanctimonialium Ciuitatū Neap. & Salern. ſub die 2. Iunij 1589. & per eoſdem Illuſtriſſ. D D. Cardinales reformatæ & modificatæ ſub die 22. Iulij. 1592. vt eas perpetuo obſeruari, & cuſtodiri mandent & operentur.*

In quolibet Monaſterio non habeantur, nec permittantur plures crates ferreæ, ſeu feneſtræ collocutoriæ, quam vna, aut ad ſummum duæ.

Hæ nullo modo in Eccleſijs ſint, ſed extra eas tantum.

In Monaſterijs verò, in quibus hactenus laminarum vſus non eſt introductus, in feneſtris collocutorijs ponantur binæ crates ferreæ introrſus altera, altera extrorſus, & diſtantes ab inuicem, ſaltem per ſpatium duorum palmorū, vel totius craſſitudinis muri, necnon ſpiſſæ ſeu ſtrictæ, adeò vt nec puellæ manus per foramina tranſmitti poſſit. In qua exteriori

crate

Digitized by Google

crate figantur claui ferrei eminentes & acuti, ita vt locuturi facies, illi nequeat adhærere, et colloquentium verba exaudiri valeant.

In feneſtellis confeſſionialibus configantur etiam laminæ ferreæ, ſcilicet cum minutis foraminibus, è quibus nec ipſæ Moniales cernere vel ſpectare quemquã, nec à quoquam vllo modo cerni, aut ſpectari poſſint.

Feneſtella vnde SS. Euchariſtiæ Sacramentum percipiunt, alta ſit dimidiato palmo, lata vero integro, quæ binis foriculis, totidemque ſeris & clauibus, alteris intrinſecus, alteris forinſecus occludatur.

Tam in ingreſſu, ſeu in habitu Regulari ſuſcipiendo, quã in profeſſione emittenda, velo ſuſcipiendo, vel conſecratione Monialium, in quibus Monaſterijs Ordinis vel Regulæ S. Benedicti mos eſt, vt conſecrentur, fas ne ſit eis munera, xenia, dona, vel aliud quodlibet ſingularibus vel particularibus Monialibus dare, vel erogare, ſed quidquid à cognatis, vel affinibus donatur, vel offertur, id vniuerſum tribuatur & referatur in commune, nec lauta, aut ſumptuoſa ſiuè luculenta conuiuia fiant aut permittatur, ſed ſobria tantum, quæ ſacras Virgines deceat, ſpiritus corporiſque recreatio concedatur.

In quouis Monaſterio eligatur quotannis Magiſtra nouitiarum, cui vni curæ ſit illas inſtituere, nec eidem curæ, ſiue illis inſtituendis, materteræ ſeu amitæ, vel quæuis aliæ etiam qualibet cognatione coniunctæ ſe immiſceãt vllo pacto.

Ad ianuam Monaſterij, veſtibulum ſit binis foribus munitum, in quod Moniales nunquam intrent, dum fores exteriores vel apertæ ſint, vel mox aperiendæ, ne inde vnquam Moniales ſpectare aut ſpectari poſſint.

Collocutorium interius, locus ſit ſ. ris occluſus, in quem nulla Monialium ingrediatur niſi vocata, & à ſua ſuperiore venia ei data ibiq; aſcultatrices huic muneri deſignatæ ſemper interſint & aſſiſtant, quæ quicquid dicatur audire debeant, niſi futurus ſermo ſecretum expoſtularet, quo caſu de Abbatiſſæ ſeu Prioriſſæ licentia, propinquioribus conſãguineis remotis arbitri permitti poßet.

Non ſcribant literas iniuſſu ſuperioris, ſcilicet Abbatiſsæ ſeu Prioriſsæ, nec dent, neuè ad eas miſsas recipiant, niſi antè ab eiſdem fuerint perlectæ.

Præsbyteris, Confeſſarijs, ab Abbatiſſis, Prioriſſis, vel alijs Præfectis Monaſteriorum, ſtatuatur æqua & idonea eleemoſyna, ſiuè prouiſio, quæ ære communi Monaſterij perſoluatur: ijs autem viciſſitudo munerum quantumuis exigui valoris, quæ ſibi cum Monialibus poſſit intercedere, omnino interdicta ſit, ſub pœna perpetuæ ſuſpenſionis ab audiendis, tam illarum, quam quorumuis aliorum cõfeſſionibus, in quam ipſo facto incurrant.

Nulla Monialis vel Conuerſa, dona, munera, & pecuniam, aut aliud quidpiam, etiam charitatis, aut pietatis, vel eleemoſynæ nomine, ſiue intuitu, cuicunque perſonæ tribuat, donet, aut largiatur, ſed ſi ex aliqua iuſta, vel rationabili cauſa aliquid dandum vel tribuendum viſũ fuerit, id à Præfecta ſeu Superiore Monaſterij, & re communi fiat.

Præſertim verò caueatur, ne quæ Monialis vel Conuerſa quidquam ex bonis Monaſterij det, aut donet, nec ex eis quidem quæ in vſum ſuum aſſignantur, niſi de licentia Abbatiſsæ.

Neq, vllius generis bellaria, edulia, eſculenta, ientacula, offellas, confectiones, & ſirupata, vel alia ſimilia, quæcunque conficiant aut coquant, vt illa vendicent, donent, aut largiantur, niſi de licentia Abbatiſſæ & de rebus modicæ impenſæ, & in conſanguineos tantùm.

Monidles Officiales Monaſterij in ſuis muneribus obeundis nihil niſi de re, & pecuniæ Monaſterij expendant.

Denuncietur cunctis Sanctimonialibus, cuiuscunq; ordinis Religioſas profeſſas, quæ teſtamentum faciunt, vel de rebus ſuoi in vſum aſſiguatis diſponunt, mori & decedere proprietarias, illaſq; cẽſuris & pœnis à Sacris Canonibus, Regulis, ac oratuum & Monaſteriorum conſtitutio.

Digitized by Google

tionibus, atq; alijs ordinationibus contra proprietarios editis & promulgatis, ſubiacere ac obſtrictas eſſe. Idemq; contractus & inſtrumenta in quibus Moniales ab eorum Monaſterio emunt annuos reditus, quoad ipſæ vixerint, vel etiam vt poſt ipſarum obitum alia ſuccedant, & ſimilia, nullius ſint roboris vel momenti, ſed irrita, & inania, ac proinde ijs defunctis cuncta omninò Monaſterio incorporentur, cui ſunt reditus huiuſmodi acquiſiti.

In quouis Monaſterio ſit infirmaria communis, & vbi non fuerit, à Superioribus quamprimum extrui vel fieri curetur, etiamſi res poſtulat ſub cenſuris et pœnis eis benè viſis: in eam autem recipere ſe teneantur in virtute Sanctæ obedientiæ, omnes Moniales, & Converſę tam profeſſæ, quàm nouitiæ ægrotæ, quibus opus ſit medico; nec medicus quampiam ſecundo inuiſat, nec inuiſere permittatur à Præfecta Monaſterij, neq; medicinam præſcribat extra infirmariam ſub pœna excommunicationis. neq; etiam extra illam Confeſſarij Monialium deputati, cuiuſuis audiant confeſſionem, ſub pœna ſuſpenſionis ab illarum, & aliorum quorumuis confeſſionibus audiendis, in quam ipſo facto incurrant. Si tamen aliqua Monaſteria ob anguſtiam loci, aut nimiam paupertatem non poſſent ita ſtatim extruere infirmariam, Ordinarius ſiue Superior viſitet Monaſterium, & illis præſcribat certum locum, & aſſignet ſpatium temporis, intra quod omninò debeat exequi; & quoad impenſam neceſſariam pro fabrica, videat idē Ordinarius, vt per eleemoſynas, aut per alios ſibi bene viſos modos ei prouideatur, & quamprimùm de his quę egerint, Congregationem certiorem faciant.

Ægrotantibus autem & infirmis, in Infirmaria decumbentibus, ex ea pecunia, quę in eam cauſam, vt infra aſſignabitur, ſubpeditentur omnes ſumptus & expenſę pro victu, alimentis, lectulis, & medicinis, et alijs rebus neceſſarijs ad illarū morbos curandos ac valetudinem conſequendam. In ea verò nulla audeat particulares ſumptus ſibi facere. Quocirca Viſitatores, & exinde ſuperiores in Monaſterijs in quibus huiuſmodi ſubuentiones non pouuntur in commmuni depoſito, aſſignabunt huiuſmodi infirmarię cōmuni reditus ſufficientes, tam ex communi menſa Monaſterij, quàm ex aſſignatis rebus, cenſibus & bonis, ad ſingularum ſeu particularium Monialium vſum ſiue ſuſtentationem, pro ea rata tamen quæ eis videbitur huic negotio ſatis eſſe.

Eligatur autem Monialis, ſolicitudine, ſedulitate, & charitate pręſtans, quę ęgrotantium ſororum cum omni ſtudio & pietate curam gerat, fideliterq; pecuniam ſibi commiſſam adminiſtret, cuius rationem reddere teneatur.

Ei autem conſtituantur tot Moniales conuerſę auxiliares, quod videbuntur ei muneri ſatis eſſe.

Nulla audeat accedere ad Infirmariam tanquam ægrotans, vel infirma, niſi febri, aut alio morbo laboret, quem ibi curare oporteat de conſilio medici, qui ad reſtitutionem expenſarum in foro cōſcientiæ, teneatur, ſi cui huiuſmodi, conſilium dederit, vbi opus non erit.

Omnes feneſtrę vel foramina, quę fuerint in clauſtrorum parietibus, è quibus Moniales foras ſpectari poſſint; omninò occludantur, permiſſis ſolis feneſtris aliquibus ad lumen excipiendum neceſſarijs, quę tamen tales ſint, ne inde vllomodo proſpici aut proſpicere queant. Monialibus & earum Eccleſijs non permittatur cantus figuratus, ſed tantum firmus, ac prætera etiam ex omnibus Monaſterijs omnia inſtrumenta muſica (exceptis organis, quæ in exteriori Eccleſia permittuntur) tollantur.

Solę Moniales officium Diuinum in ſuis Eccleſijs celebrent, ita vt nulla regularis vel ſecularis, aut alia quęlibet laica perſona ad id quomodolibet ſe ingerat, ſed tantum Sacerdotes & Clerici deputati, vel deputandi ab Ordinario, ſiue Superiore pro celebrandis Miſſis in die ſolemnitatis Monaſterij, ad ea ſua munera obeunda quę ſint ex vſu neceſſario Eccleſię: cuiuſmodi ſunt Miſſę celebratio, bene-

Digitized by Google

benedictiones & his ſimilia, quæ per Moniales expediri non poſſunt, accedat.

Nulla Monialis vel Cõuerſa, vel quæuis alia perſona etiam quæ nõ ſit de Monaſterio audeat priuatas alias ſibi Miſſas celebrari facere in Eccleſijs Monaſteriorum Monialium, præter eas quæ à Capellanis deputatis communib. impenſis, Monaſterij celebrandæ ſunt.

Quia verò in quibuſdam Monaſterijs quàmplurimæ Miſſæ, quæ magnũ Sacerdotum numerum requirunt, celebrari debent ex teſtamentis vel relictis, & alijs diſpoſitionibus, & nihilominus defectu Capellanorum, aut Monaſteriorum paupertate, vel alia de cauſa omittuntur, vel omitti oportet; mandatur Dominis Viſitatoribus, & ſucceſſiuè Ordinarijs, et Superioribus, vt ei rei opportunè prouideãt iuxta decreta Sacræ generalis Cõc. Trid. & Prouincialis Synodi Neapol. aut alia meliori ratione conſulentes, ac referant huic ſanctæ Sedi.

Nulla Monialis vel Conuerſa cũ aliquo Aduocato, Procuratore, Solicitatore Exactore, alioq; negotiorũ geſtore quodcunq; negotium, cauſam, vel litem pertractet, niſi cũ ſolis ijs, qui pro communibus negotijs, cauſis, et litibus monaſterij procurãdis, et defendẽdis deputati ſunt, et de licentia Præfectæ eiuſdem monaſterij.

Vectores, qui vinum pro vſu monaſterij, vel etiam aquam balneorum pro infirmis conuehunt, Monaſterium ingredi niſi interdiu, nullatenus permittantur.

Ad cõficiẽdũ panẽ, vel etiã ad cernẽdã farinã, nemo in monaſterium intret, quod ſi alia de cauſa neceſſaria et vrgẽti intrauerit, iſtiuſmodi operã ne præſtet.

Abijciantur è monaſterijs oẽs catelli.

Collocutoria exteriora fores non habeant, quæ poſſunt occludi, ſed omnia pateant.

Ianitrices, & quæ Sacriſtiæ curam habent, & Comitatrices quæ ingreſſos comitantur, 40. annis non paucioribus natæ ſint.

Comitatrices Confeſſarios, Medicos, Chirurgos, & alios quos ex neceſſitate intra clauſtra pro tempore admitti oportet, vbi ingreſſi fuerint, ſemper comitentur.

Omninò aſſignetur Confeſſarius extraordinarius, iuxta decretum Sac. generalis Conc. Trid. quem quæuis Monialis adire teneatur, cui tamen liberum ſit illi ſua peccata confiteri vel non confiteri.

Nec quicquam commodato accipiant pro ipſarum Eccleſijs vel Oratoriis ornãdis, ſed proprio ſint ornatu contentæ, quẽ nec alijs commodent.

Omnes Conuerſæ rei communi monaſterii inſeruiant. Conuerſæ autem particulares nulli monialium concedantur, & quæ iam conceſſæ ſunt, in communitatem redigantur, ſed ſi quæ vel propter infirmitatem, morbum, aut ſenectutem particulari miniſterio indigeat, Abbatiſſa vel Præfecta monaſterii ex eiſdem Cõuerſis cõmunibus, vnam pluresuè aſsignet, prout opus fuerit, ad nutũ tamen ipſius reuocabiles, et ex induſtria aliã vel alias viciſsim ad tempus ſubſtituant, vt neceſsitati vniuſcuiuſq; ſit conſultũ, et priuato ſeruitio nequaquam illarum quæpiã addicta ſeu aſsignata ſit, aut addici poſsit.

In Conuerſas non recipiantur in quoquæ Monaſterio plures tertia parte aliarum monialium, vel ad ſummum non niſi duæ ad rationem quinque monialium. Vbi verò conſuetudo eſt, vt ea proportio non expleatur, ſed minor ſit numerus Conuerſarum, ea vtpote laudabilior obſeruetur.

Famulæ ſæculares quæ in monaſteriis pro illarum ſeruitio et miniſterio degũt, omnino dimittantur, nec habitum ſuſcipiant, niſi prius extra monaſterium dimiſſæ, ab Ordinariis illarum voluntas fuerit explorata, iuxta prædicti Sacri Conc. Trid. Decretum, quod tamen fiat omnino gratis, neq; ſint ſupra numerum proximè definitum.

Tam Moniales quàm Conuerſæ, ſuam quæquæ cellam habeat, nec in vna plures commorentur, neq; vna cum alia, ſed ſeorſum qualibet in ſuo lectulo dormiat ſeu quieſcat.

Non recipiatur Monialis vel Cõuerſa in quoduis monaſterium, niſi in eo ſingu-

la ſingulis Monialibus & Conuerſis propriæ cellæ, quæ ſiue ex muro vel cæmento, ſiue ex tabulis, ſiue tela in communi dormitorio diſtinguantur, aſſignata ſint, & actu eas inhabitent, & vacua ſuperſit propria cella, pro recipienda in Monialem vel Conuerſam.

Viſitatores numerum Monialium ac etiam Conuerſarum, iuxta ſupradictam rationem in quolibet monaſterio certum definiant, ex facultatibus & reditibus, qui à monaſterio in communi poſſidentur, & ex conſuetis eleemoſynis, ſtatuentes in Monaſterijs Ciuitatis Neapol. pro ſingulis Monialibus annuatim quinquagenos ducatos, quadragenos autem pro ſingulis Conuerſis, quæ tamen præſcriptam portionem non excedant.

Verùm, vbi Monaſterium aliquas in Moniales ſupra numerum definitum recipere voluerit, id quidem conceditur, ſi fuerint cellæ pro eis, vel aliud ex prædictis non obſtiterit, & in dotem præterea vel eleemoſynam à ſingulis aſſignetur præſens pecunia, ex qua ſaltem poſſit emi annuus reditus ducatorum 66. illius monetæ, in abſolutum monaſterij commodum & vtilitatem conuertendus, & inalienabilis ac perpetuo retinendus. In Monaſterijs verò Salernitanæ ciuitatis (obſeruatis conditionibus cęteris iam dictis) DD. Viſitatores taxent certam annuam quãtitatem redituum pro loci & perſonarum qualitate.

Nulla vnquam recipiatur in Monialem, niſi prius Parentes, fratres, vel ij, ad quos eius cura ſpectat, promptam habuerint vniuerſam pecuniam pro dote vel eleemoſyna conſueta, ex qua puellæ nomine annuus reditus ematur, accedente Monaſterij cõſenſu, cui huiuſmodi reditus alimentorum cauſa vſq; ad profeſſionis diem cedat, ea verò ſequuta, ſucceſſionis iure integer acquiratur.

Cùm verò Regularis viuendi ratio & optimi inſtituti, & tuta via quà ad omnẽ perfectionis gradum aſcenditur, ſit vita communis, nihilq; proprij poſſidere, nec pecuniam tractare, nec ea quidem quæ in vſũ cuiuſq; cõceditur, diſtrictè præcipiatur & mandetur, vt ſi quæ Monialæs huiuſmodi ſanctã & regularẽ viuendi rationẽ elegerint, & omnia bona, reditusuẽ quouis modo ad vſũ cõceſſa, vel reſeruata à ſe abdicauerint, & Monaſterio ceſſerint, Abbatiſſa, Prioriſſa, vel aliæ Præfectæ Monaſteriorũ renunciationẽ huiuſmodi recipere omninò teneantur, & ex Monaſterij bonis & reditibus ſeu introitibus, in his quæ ad victum & veſtitum, et reliquã vitæ ſuſtentationem pertinent, illis præcipuè prouidere, et ita opportunè omnia ſubminiſtrare, vt nulla re indigere permittantur; ſi quis autẽ vel ſi qua intra vel extra Monaſteriũ talem piũ viuendi vſum, dicto vel facto, nutu vel ſigno exturbare, reprehendere, aut quouis modo impedire, maligno Spiritu inſtigante præſumpſerit, Superiores in eum, eamue maledictionem æternam, & excommunicationis ſententiam, etiam ipſo facto incurrendam comminari, & infligere poſſint. Quinimò omnibus dictorum Monaſteriorũ Superioribus et Præfectis in Domino iniungatur, vt prædictarũ Monialiũ piè & religiosè viuentiũ, ſingularẽ curã gerant, vtpotè quæ ſub ſpeciali protectione Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, & noſtræ Congregationis exiſtũt. Et vt hæc tuta viuẽdi ratio dante Domino amplificetur, de cætero in prædictis Monaſterijs, nulla ingreſſura Monaſterium recipiatur, & admittatur aliquo modo in Monialem vel Conuerſam, niſi promiſerit communis vitæ inſtitutum prædictum amplecti, & iuxta illud perpetuo viuere, vbi verò ingreſſa fuerit, vnà cum alijs Monialibus eiuſdem inſtituti & obſeruantiæ adiungatur, & cum eis viuat. Confeſſarij autem ſedulò hortentur, ac moneant Moniales, vt prædictum communis vitæ inſtitutum, & tutam DEO ſeruiendi viam ſequantur.

In Monaſterijs, in quibus ſimiliter retinentur hactenus prouiſiones & ſubuentiones, & non omnia in communi conferuntur, cõcedatur licentia accipiendi aliquam ſubuentionem, de manibus tamen Abbatiſſæ ſiue Præfectæ prædictæ, pro ſuis Religioſis neceſſitatibus; quæ verò

ſu-

ſuperſũt, Abbatiſſa erogare teneatur in cõmunes vſus Monaſterii: ac Ordinarii ſiue Superiores Monaſterii quotannis exigãt rationẽ à Depoſitaria, et Abbatiſſa, ſeu Prefecta predictis de huiuſmodi prouiſionibus, ſubuentionibus, et depoſitis, et in eas tranſgredientes, grauiter animaduertant.

Vt autem ad Dei gloriam, & Monialium in Domino profectum, & animarũ ſalutem, ſupradictæ Ordinationes debita deuotione & reuerentia ſuſcipiantur, vniuerſis & ſingulis Reuerendis Abbatiſſis, Prioriſſis, ac alijs Præfectis et Superioribus Monaſteriorum, ac Monialibus et Cõuerſis, in virtute Sanctæ obedientiæ, et ſub priuationis officiorũ, et perpetuæ inhabilitatis, ac vocis actiuæ & paſſiuæ, atq; alijs cenſuris Eccleſiaſticis, & penis etiã ipſo facto incurrendis reſpectiuè (in caſibus tantũ à Congregatione præſcribendis, quoad cenſuras, ſcilicet) ac alias iuxta facultates dictis Dominis Viſitatoribus conceſſas, diſtrictè præcipitur et mãdatur, vt omnia et ſingula in eiſdẽ Ordinationib. cõtenta obſeruent, et exequantur, ac obſeruari & exequi faciant.

Præterea Dominus Ordinarius Neap. eiuſque Vicarius & Officiales in Spiritualibus Generales, & predicti Domini Viſitatores Apoſtolici, nec nõ et alij Superiores Regulares, ad quos Monaſteriorum cura quomodolibet ſpectat, ſtudeãt vt hęc omnia inuiolabiliter obſeruentur: tranſgredientes verò predictis cenſuris Eccleſiaſticis & pœnis, etiam inuocato ad hoc ſi opus fuerit auxilo brachij ſęcularis, ac alijs prout eis videbitur iuris et facti remediis opportunis exerceant, & caſtigent, cum facultate declarandi Abbatiſſas, Prioriſſas, et alias Prefectas culpabiles repertas, incurriſſe in pœnas etiã priuationis officiorum & inhabilitatis ad ea; atq; illas ſic declaratas deponendi & puniendi, ac alias idoneas illarum loco ſubrogandi & ſufficiendi, quæ Regularis diſciplinæ zelo accenſæ, huic reformationi inuigilare poſſint & velint.

E Monaſterijs S. Mariæ Angelorũ, S. Mariæ conſolationis, Sancti Antonij de Padua, & S. Mariæ Magdalenæ Neapolitanen. Ciuitatis, emittantur omnes, & quæcunq; puellæ atq; ſæculares mulieres, quæ educationis vel alia quauis cauſa in eis morantur; non obſtantibus quibuſcunque.

In Monaſterio S. Mariæ Angelorum, S. Mariæ Conſolationis, & S. Antonij de Padua, nulla de cætero admittatur in Monialem, vel Conuerſam, nec Religionis habitum ſuſcipiat ſub pœna priuationis ipſo facto officiorum, & vocis actiuæ & paſſiuæ, tã per Abbatiſſam, quàm per diſcretas, quæ huic rei auctoritatem vel aſſenſum prębent incurrenda. Ac inſuper illius receptio & profeſſio inde ſequuta, irrita ſit & inanis, ac nullius ſit roboris vel momenti. Sed & quæ de facto in poſterum iam recepta fuerit de Monaſterio eijciatur.

Item quoque obſeruetur in Monaſterio S. Mariæ Magdalenæ, cum propter loci inſalubritatem, & alias iuſtas ac rationabiles cauſas, Dominis Viſitatoribus datum fuerit in mandatis, vt ipſi habita ratione redituum, tam communiũ, quàm particularium, ſeu in proprios vſus aſſignatorum, tantum ex reditibus Cõuẽtui, ſeu menſæ Monialium tribuant, quãtum videatur ſatis eſſe ad illarum congruam ſuſtentationẽ, quod autem ſupereſt futuro Monaſterio extruẽdo reſeruetur. Datum Romæ in Sac. Cong. ſuper Regularibus habita die 2. Iulij; anno 1589.

F. Mich. Bonell. Card. Alex. Ep. Alban.
Georgius Palearius Secret.

Exortis autem diuerſis dubijs ſuper præmiſſis ordinationibus, emanarunt declarationes ſequentes.

M. DC. *Die 6. Maij. Facta relatione SS. Sanctiſſim. D. N. decreuit. Ad primum & ſecundum, vt curet Illuſtriſſ. D. Cardinalis Archiepiſcopus decreta reformationis Apoſtolicæ inuiolabiliter ſeruari, & executioni mandari, præſertim quæ de duplicibus cratis ferreis, in cap. 2. & quæ de vita communi in 45. & 46. diſponuntur, hoc addito, vt Moniales teneantur præſtationes omnes ipſi aſsignatas ſuperioribus fideliter notificare &*

conſignare, in certo libro notandas, & per communes Officiales Monaſterij exigendas ad hoc, vt in vſum Monialium pro ſingularum Religioſis neceſſitatibus, de mandato Abbatiſſæ, ſeu alterius Superioris, per Miniſtros publicos & communes Monaſterij, in totũ vel pro parte, vt opus erit quot annis erogentur.

Ad tertium prouiſum.

Ad quartũ, vnicuiq; Monaſterio vnicus tantum Confeſſarius Ordinarius aſſignetur, ſi d per annũ ter, aut quater alius extra ordinem ad præſcriptum Sacri Cõcilij Tridentini offeratur.

Alex. Cardinalis Floren.

Benardinus Epiſc. Auerſanus Secret.

Sequuntur literæ ad Dominum Cardinalem Archiepiſcopum Neapolit.

Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo Signor mio oſſeruandiſs.

Noſtro Signore iſteſſo hà voluto vedere, & eſſaminar le ſcritture mãdate da V. S. Illuſtriſſ. e date à nome delle Monache ſopra l'oſſeruãza de' Decreti della riforma de' Monaſterij di coteſta Città; Et eſsẽdo aſſai chiari li Capitoli 45. & 46. dell'Ordinationi generali, ſua Santità vuole, che s'oſſeruino, come cantano, ne ſi aggiunga obligo doue non è. E circa la difficultà che conſiſte intorno l'vltimo decreto fatto alli 6. di Maggio 1600 come s'habbia da pratticare, Sua Beatitudine hà ordinato ſi dichiari à V. S. Illuſtriſſ. che ſia lecito all'Abbadeſſa, e Superior à ciaſcuno Monaſterio, di permettere alle monache, che poſſa ciaſcuna di eſſe ſpendere qualche coſa delle ſouuentioni che li vengono date, ſenza paſſare per le mani de miniſtri communi de Monaſterij, è ſenz'obligo d'hauerne à rendere altro conto, come ſaria à ragione di vn ſcudo il meſe per ſeruitij minuti; pur che s'oſſerui nel reſto il Decreto come ſtà. E benche quanto alla vita commune non intende ſua Santità, che le Monache profeſſe prima della riforma, le quali non eleggono volõtariamente, ſiano aſtrette ad accettarla, come nõ le obliga meno il ſudetto Capitolo 45. coſi commanda che non ſi riceuano nell'auenire in modo alcuna monacha all'habito, ne alla profeſſione ſe non ſotto la intiera riforma & oſſeruanza della vita commune, e così in ciaſcuno de ſudetti caſi V. S. Illuſtriſſ. ſi compiacerà ordinare che ſia eſſeguita la ſanta mente di ſua Beatitudine, e le bacciò humilmente la mano. Di Roma, il dì 8. di Marzo. 1602.

Di V. S. Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ.

Humiliſſ. Seruitore

Il Cardinale di Firenze.

Sanctiſſimus Dominus Noſter Clemẽs PP. VIII. ad tollenda dubia et difficultates ortas ſuper executione & obſeruatione Capitulorũ 45. et 46. Conſtitutionũ ſuper regimine Monialium Ciuitatis Neapolitanę declarauit, ac decreuit Capitulũ 45. obſeruandum fore totum vt iacet in Monaſterijs, in quibus iam fuit introducta et accepta à maiori parte Monialiũ vita communis; in alijs verò in quibus retinẽtur hactenus prouiſiones & ſubuẽtiones, in illa parte tantũ, in qua mãdatur, vt ſi quæ Moniales huiuſmodi ſanctã et Regularem viuendi rationem elegerint, & eorũ bona à ſe abdicauerint, & Monaſterio ceſſerint, Superior Monaſterij renunciationẽ huiuſmodi recipere, et ex Monaſterij bonis in his quæ ad victũ et veſtitũ ac reliquã vitæ ſuſtentationem pertinẽt, illis prouidere teneatur. Moniales verò quæ poſt eaſdẽ Conſtitutiones receptæ fuerint, vel in poſterũ admittentur in eiſdẽ Monaſterijs, in quibus ſubuentiones retinentur, nullatenus inuitæ cogantur ad vitã cõmunem, ſed teneantur obſeruare Capitulum 46. cũ declarationibus inde ſecutis, ſub die 6. Maij. 1600. & 5. Mart. præſentis anni 1602. Illæ autẽ Moniales, quę in eiſdem Monaſterijs reperiebãtur profeſſæ ante Conſtitutiones, quibus idẽ Capitulum 46. obſeruare non placuerit, priuatæ ſint omnino voce paſsiua, donec reſipiſcentes iã ſanctũ inſtitutum acceptauerint. Eaſdem porrò Conſtitutiones omnes innouans ſua Sanctitas, mãdauit in cęteris omnibus obſeruari, & executioni demandari. Romæ, 25. Iun. 1602.

Alex. Card. Floren.

Hieronymus Agucchius Secret.

Ad

Alia notabilia Viſitatori in viſitatione tam Monialium quàm aliorum Regularium, tum etiam aliorum omniũ qui poſſunt viſitari aduertenda, videri poſſunt apud *Ant. Roſta. Felician. Comen. Fuſchum in eorum tract. de viſitat.*

ARTICVLVS VIII.

De Viſitatione quorumuis Exemptorum, & de modo in Viſitationis terminatione ſeruando.

1 *Exemptos quoſuis quomodo poſſit viſitare Epiſcopus.*
2 *Exemptio conceſſa perſonæ non extenditur ad beneficium.*
3 *Exemptio præiudicans iuri Ordinarij odioſa & ſtrictè interpretanda.*
4 *Exemptio ſimplex non eximit à viſitatione.*
5 *Eccleſia nullius Diœceſis à viciniore Epiſcopo viſitanda.*
6 *Viſitator qua norma inquirere debeat de delictis beneficiati.*
7 *Teſtes in viſitatione quales admittendi.*
8 *Delicta ex viſitatione comperta qualiter punienda.*
9 *Viſitatio non poteſt impediri recuſatione iudicis vt ſuſpecti.*
10 *Appellatio an poſſit interponi in cauſis correctionis morum.*
11 *Purgatio Canonica quando iniungenda.*
12 *Pœnæ omnes ſunt iudici arbitrariæ.*
13 *Morum correctionis nomine non venit accuſatio ſeruato iudiciali ordine.*
14 *Epiſcopus viſitare poteſt per ſubſtitutum.*
15 *Archidiaconus quomodo viſitare poſſit.*
16 *Archiepiſcopus quando viſitare poſſit Diœceſim Suffraganei.*
17 *Viſitator quid poſſit recipere à viſitatis.*
18 *Procuratio non debetur dum viſitatur locus vbi ſita eſt Cathedra.*
19 *Hoſpitalia ad procurationem non tenentur.*
20 *Procuratio hoc tempore præſcribi poteſt.*

1 VLtra præmiſſa viſitare poteſt Epiſcopus quoſcũq; Clericos ſæculares exẽptos, Prothonotarios Apoſtol. Capellanos Regios, Acolitatus, Comitis Palatini ſeu alicuius militiæ vel Hoſpitalis titulis inſignitos, dummodo actu militiæ ſeu hoſpitali alicui, cui adſcripti ſunt, non inſeruiant. *c. 1. de priuil. in 6.*

Item & reſidentes in Rom. Curia & familiares Cardinalium: iſti enim ratione beneficiorũ Diœceſano in cuius Diœceſi beneficia obtinent, ſubijciuntur quoad pertinentia ad onera implenda huiuſmodi beneficiorum. *Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 11. de ref.* exemptio enim conceſſa perſonę non extenditur contra iuriſdictionẽ
2 competentem Ordinario ratione beneficij: per deducta apud *Seraph. deciſ. 595.* imò & perſonã viſitare poteſt in ijs quæ ſpectant ad curam illius Eccleſiæ, nam hoc venit in conſequentiam viſitationes Eccleſiæ perſonæ viſitatio quomodo adminiſtret Sacramẽta vel ornamenta Eccleſiæ, vt declaraſſe S. Cong. Conc. teſtatur *Seraph. deciſ. 1067.*

Tanto magis ſi reſideat talis circa ſuũ beneficium, nam tum non obſtante familiaritate ſeu exemptione in perſona in cauſis delictorum vel correctionis morũ à Diœceſano ſiue in viſitatione, ſiue extra viſitationem puniri poſſet. *cit. Conc. Trid. ſeß. 14. c. 4. de ref.* Vel ſi ſit exemptus ratione certi loci, & maneat in alio loco non exempto, tunc enim exemptione illius loci defendi non poterit, cum exemptio certi loci nõ trahatur vltra ad alium locum. *c. porrò c. cum capella. de priuil. Abb. ib. nu. 2.* exemptio enim cum ſit 3
iuris ordinarij priuatiua, & præiudicat iuri tertij, eſt odioſa, & ideò de vno loco

S 3 ad

ad alium non dilatanda ſed reſtringenda. *Abb. lo. cit. nu. 5. Felin. in c. cum omnes. de conſtit. Card. in Clem. Dudum. §. ab olim. q. 2. de ſepult.*

Subiecti etiam ſunt viſitationi Ordina-
4 riorum exempti, ſi in illorum priuilegio nulla fuerit mentio viſitationis, ſimplex enim exemptio non eximit à viſitatione. *Innoc. Ab. in cit. c. cùm capella. Socin. de viſit. lib. 6. q. 14. Rot. deciſ. 736. et 744. p. 1. diuerſ.* Et quomodo diſcerni poſſit nũ exemptus quis ſit à iuriſdictione Ordinarij, deducit *Maſcard. de prob. cõcluſ. 713.* ad quod *tex. c. ex parte. in fin. de priuil. c. ſi Papa. eo. tit. in 6.* & quod lite pendente ſuſpenditur iuriſdictio Ordinarij, quoad illam tantum cauſam de qua agitur, niſi Signatura Papæ tunc concedat, vt ſolet, exemptionem etiam quoad omnes alias cauſas, ne Ordinarius interim ſæuiat, videndus *Caſſad. deciſ. fin. de priuil.* vel hoc caſu poſſet Ordinarius ſumere informationem ſummariam de exemptione, & ſi apparuerit bene fundatam, ſuperſedendum, ſin minus, inſiſtendum iuriſdictioni ordinariæ. *Sum. Ang. v. exemptus. nu. 4.*

Iuriſdictionẽ Ordinarijs contra huiuſmodi exemptos Prothonotarios habitũ non deferentes, vel familiares Cardinalium actu familiaritatem non exercẽtes, concesserat etiam Leo. X. Conſtit. ſua, *incip. Regimini. de ann. 1515. 4. Non. Maij.* in Conc. Lateran.

Eccleſias item quæ nullius ſunt Diœceſis, vicinior Epiſcopus vel quem ſemel elegerint viſitare poteſt. *Conc. Trid. lo. cit. c. 9.*

Modus autem in inquirendis defectibus & delictis tenendus eſt, vt de ſtatu generali Eccleſiæ inquiratur, & non in ſpecie de delictis rectoris: & vt procedatur de plano nulla ſeruata forma iudicij. *c. olim. de accuſat.* ſecretò etiam examinandum eſt, & nullum iuramentum ab examinatis exigendũ. *c. Romana. §. ſanè iun. gl. v. coactione. de cenſ. in 6.* ſuper quo extat etiam reſcriptum S. Cong. Conc. tenoris ſequentis.

Congr. Conc. cenſuit. in viſitatione quãdo fit inquiſitio, quæ præparatoria vocatur, non licere Epiſcopo ad detegenda viſitatorum peccata, per dicta publicè monere homines ſub excommunicationis pœna ad reuelandum neq; in ea exigere iuramentum à viſitatis.

Ex quo tamen reuelaretur ſine iuramento aliquid corrigendum, poſſet Viſitator pro meliori verificatione, ſuper illo particulari exigere iuramentum, vt *gl. in c. Rom. cit.* vel in genere poſſet exigi iuramentum, vt dicant deponentes ſi quæ ſciunt in Eccleſia reformanda, tàm in capite, quam in mẽbris, *c. qualiter. de accuſ.*

In huiuſmodi item inquiſitione admittendi ſunt quicunque deponere volentes, etiam criminoſi & qui aliàs à teſtimonio eſſent repellendi, conſiderare tamen debet Viſitator an ex odio deponant, vel ex auditu, ſeu fama tantum incerta, vt ex ſimilibus deponentium & depoſitionum circumſtantijs ſuum ſciat informare iudicium. *Hoſt. in cit. c. qualiter. de accuſ. & in ſum. tit. de inquiſit. ſub nu. 8.*

Viſitationis abſoluto proceſſu, ordinare ſolet viſitator aliqua, quæ corrigenda duxerit, & iniungere Eccleſiæ rectori, vt ea intra aſſignatum terminum exequatur. Delicta etiam ſi quæ detecta ſunt, punire debet.

Et quidem ſi accuſatus fatetur delictũ mitiori pœna puniendus eſt nimirum non pœna ordinaria ſed arbitraria, hæc enim pœna propria eſt iudicij inquiſitionis, ſeu correctio. *c. præsbyterum. 50. diſt. c. non dicatis. 12. q. 1. c. qualiter. cit. & c. inquiſitionis. de accuſat. Abb. conſ. 25. p. 1.* Tanto magis quod viſitatio potius fit per modum fori pœnitentialis, quam contentioſi, nec in ea præcisè puniendi finis intendendus, ſed corrigendi & ſalutaris pœnitentiæ iniungendæ. *Imol. in cit. c. Romana, de cenſ. in 6.*

Huiuſmodi quoque correctio, appellatione vel recuſatione iudicis, vt ſuſpecti non poteſt impediri. *Abb. in c. licet. nu. 1. de off. ord. cit. Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 10. de ref.* hocq; idem fuiſſe declaratum à S. Cõg. Conc. teſtatur *Genuen. in prax. cit. c. 21.* quoad effectum videlicet ſuſpẽſiuum: nam quoad effectum deuolutiuũ appel-

Digitized by Google

appellatio nõ eſt prohibita etiam in correctione morum. Imo & quoad effectum ſuſpenſiuum valet appellatio, vbi ageretur de priuatione beneficij iuxta comm. DD. ſententiam.

Et ſi in correctione excedatur modus, ab huiuſmodi exceſſu poſſet etiã appellari per not. apud *Dec. in c. cum veniſſent. num. 49. de iudic.*

Pro crimine etiam à quo quis aliàs fuit legitimè abſolutus, iterum puniri nõ debet. *c. de his lo. cit. de accuſ. Abb. ib.* ad quod *arg. l. ſi cui. §. idem. ff. de accuſ.*

Quod ſi accuſatus in negatione perſiſtat, & fuit depoſitũ cõtra ipſũ de fama et credulitate tãtũ, nec adſit modus quo inquiri poſſit facti veritas, adſit tamẽ infamatio ſeu ſcãdalũ & nõ leuis præſũptio, iniungenda eſt reo Canonica purgatio. *c. præsbyter. 2. q. 4. c. inquiſitionis. cit. Felin. in cit. qualiter. num. 6. de accuſ.* & ſi in purgatione defecerit, habetur pro confeſſo & conuicto. *c. cum P. c. inter. de purg. Canonic.*

Si autẽ negat accuſatus, & fuit depoſitũ de certitudine facti, & grauis ſit certa infamia ſeu ſcãdalũ, ſeu agatur de præiudicio tertij, reſeruãdus eſt ad iudiciũ ordinariũ, & cõtra eũ per modũ accuſationis ab Aduocato fiſci Epiſcopalis procedi debet: & tũ demũ deueniri poteſt ad inquiſitionẽ ſpecialẽ, in qua & iurare tenentur teſtes, & nõ niſi legitimi admittẽdi. Poteſt enim tum ſi velit accuſatus excipere contra inductos teſtes, poteſt petere probationũ copias, & omnibus defenſionibus iuris vti. *Hoſt. lo. ſup. cit.*

Pœna etiam ordinaria à iure ſtatuta hoc caſu puniri debet delinquens, non autem arbitraria. *c. qualiter. cit.* Licet hoc tempore omnes pęnæ ſunt iudici arbitrariæ & omnes pęnas legum pro circumſtantijs delictorũ & locorum iudex moderari poteſt *Hoſt. in ſum. cit. de pœnit. nu. 6. Boer. deciſ. 289. num. 7.* Detineri etiã hoc caſu poteſt ſub cuſtodia reus interim dũ formatur proceſſus, ſi ſit ſuſpectus de fuga. *cit. Cõc. Trid. ſeſſ. 25. c. 6. de ref. ad hoc Abb. in c. vt fama, num. 7. de ſent. excom.*

Hoc eodem caſu cum proceditur cõpilato proceſſu ſeu iudicio ordinario, in quo cauſa intentatur per viam competẽtis actionis ſeu accuſationis, vt *Marã. de ord. iudic. p. 4. diſt. 10.* recuſari poteſt iudex vt ſuſpectus, & ab eo licitè appellatur appellatione non ſolùm deuolutiua, ſed etiam ſuſpenſiua: neque tunc procedit diſpoſitio, *cit. c. 10. ſeſſ. 24. Conc. Trid.* appellatione enim correctionis morũ, nõ intelligitur correctio quæ fit ſeruato iudiciali proceſſu. *Gen. lo. cit. in prax. c. 21.*

Non ſolùm autem per ſeipſum viſitare poteſt Epiſcopus, ſed & per delegatum, quod ipſi iura concedunt in caſu iuſti impedimẽti. *c. Epiſcopus. 10. q. 1. c. ſi Epiſcopus. de off. ord. in 6.* imò tenetur per alium viſitare ſi ipſe ſit legitimè impeditus, *vt c. inter cętera. de off. ord. Ser. deciſ. 537. n. 6.*

Viſitare poteſt & Archidiaconus, vbi hoc ipſi cõpetit ex ſpeciali priuilegio ſeu conſuetudine loci; *c. fin. 94. diſtin.* non obligatur tamen viſitare, niſi hanc quoq; obligationẽ fundatio vel conſuetudo induxerit. *c. ad hæc iun. gl. fin. de exceſ. prœl. Fuſch. de viſit. lib. 1. c. 2. nu. 19.* Cũ autem poteſt viſitare, non niſi cum ſcitu Epiſcopi & per ſe ipſum viſitare debet & Notarium ad viſitationem ſuam aſſumere de conſenſu Epiſcopi tum & proceſſum, acta omnia viſitationis, ſuæ intra menſem Epiſcopo tradere obligatur, *cit. Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 3. de ref.* Eidem pręſcribere poteſt Epiſcopus terminum expediendæ viſitationis, & comitatum ex voto S. Cong. Conc. vt ſequitur.

An Epiſcopus poſſit præſtituere terminum Archidiacono ad viſitationem expediẽdam, & præſcribere comitatũ et equitatũ, ne oneri ſit Eccleſijs quas viſitauerit. Cong. cenſuit poſſe.

Habẽtes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalẽ in eorum territorijs viſitare quoq; poſſunt, vigore iſtrium, quæ Ordinarijs poteſtatem viſitandi concedunt. Veniunt enim iſti appellatione Ordinariorum in materia ipſis adaptabili, vt *Gemin. in c. ordinarij, gl. 2. de off. ord. in 6.* imò & nomine Diœceſani in materia non noua, merè iuriſdictionali, & in eorum priuile-

gijs expreſſa nec excepuata, vt *Abb. in Clem. 1. de foro comp nu. 15. et in Clem. 1. de iurep.* & quandoq; eos venire nomine Epiſcoporum in materia adaptabili, & in eorũ priuilegijs contenta, ſi expreſsè non derogetur; tenuit *Rota in vna Piſcien. iu riſd. 16. Dec. 1593. coram Gypſio.* vbi hoc idem ſenſiſſe S. Congr. Conc. reſtatur. habetur hęc *deciſ. ſub nu. 798. p. 4. diuerſ.* Sed Vicarius generalis licet veniat nomi ne Ordinarij viſitare non poteſt, niſi ad hoc habeat expreſſã facultatẽ. *ex com. DD. ſẽt. in c. licet. de off. Vic. in 6. Rebuff. de form. Vic. nu. 101.* ſimiliter & Capitulũ ſede vacante, non poteſt viſitationẽ generalẽ facere, *vt gl. in Clem. 1. de Haret. Anchar. ib. q. 2. Gem. in cit. c. licet. gl. fin.* alioquin in particulari aliquem locum, aut perſonam viſitare poſſet occurrente delicto, quod punire deberet. ad hoc *Panin. de poteſt. cap. 1. q. 8.*

Viſitat ad extremum Archiepiſcopus Diœceſim ſui Suffraganei, ſed non niſi cauſa prius cognita & probata in Concilio Prouinciali, *Conc. Trid. lo. cit.*

Reliquum eſt vt videamus quidnam Epiſcopus ratione viſitationis à viſitatis recipere poſſit. Munera itaq; qualiacunque & quomodocunq. offerantur, etiam à ſponte dantibus accipere non poteſt. *Conc. Trid. lo. cit.* ne quidem comeſtibilia vt illa ſecum aſportet, *Imol. Anchar. in Clem. 2. de cenſ.* Recipiens autem aliquid, tenetur ad reſtitutionem dupli, & ſi nõ reſtituerit intra mẽsẽ, ſi eſt Epiſcopus incurrit interdictũ ab ingreſſu Eccleſiæ, & ſi eſt inferior Epiſcopo efficitur ſuſpẽſus donec reſtituat. *c. ex igit. de cẽſ. in 6.* cuius pœnas innouauit *Cõc. Trid. lo. cit.* & quia frequens eſt vſus huius textus, hic inferendum voluimus, vt ſequitur.

Exigit, &c. Statuentes vt vniuerſi & ſinguli qui ob procurationem ſibi ratione viſitationis debitam exigere pecuniam, vel etiam à volente recipere, vel aliàs conſtitutionem ipſam, recipiendo munera ſine viſitationis officio non impenſo procurationem in victualibus, aut aliquid aliud procurationis occaſione, violare præſumpſerint, duplum eius quod receperint, Eccleſiæ à qua id receptum fuerit infra menſem reddere teneantur. Alioquin ex tunc Patri rcha, Archiepiſcopi, Epiſcopi, duplum ipſum vltra prædictum tempus reſtituere differentes, ingreſſum ſibi Eccleſiæ ſentiant interdictum. Inferiores verò ab officio & beneficio nouerint ſe ſuſpenſos, quouſque de duplo huiuſmodi grauatis Eccleſijs plenariam ſatisfactionem impendant, nulla eis in hoc dantium remiſsione liberalitate, ſeu gratia valitura. &c.

Neque Cancellarius, Auditor, vel Notarius Epiſcopi recipere quicquã poteſt à viſitatis pro ſcriptura proceſſus viſitationis: pro copia tamen actorum ſeu decretorum viſitationis ab eis qui ea petũt licitè poſſet petere mercedem competẽtem. *Io. Monach. Gem. Franch. in c. 2. de cenſ. in 6. Nau. conſ. 1. eo. tit.*

Neq; tenentur viſitati præſtare vecturas equorum, neque ferraturas pro equis viſitatoris. *DD. cit. in cit. Clem. 2. de cenſ.* hæc enim non veniunt nomine victualiũ debitorum in procuratione, *vt Gemin. in c. ſi Epiſcopus. de off. ord. in 6. gl. 1.*

Procurationem tamen ſiue alimẽta illius diei quo viſitatio peragitur, pro ipſo viſitatore & eius comitatu viſitati prouidere obligantur. *Conc. Trid. lo. cit. & c. 1. de cenſ. in 6. cit.* Non epulæ autem ſumptuoſæ, ſed victus frugalis pro temporis neceſſitate quo viſitatio expeditur & nõ amplius dari debet. *Conc. Trid. lo. cit.*

Et non niſi pro moderato comitatu, qui viginti vel triginta euectiones excedere non debet. *c. cum Apoſtolus. de cẽſ.* Et quidem hic numerus comitatus *in locis abundantib.* redditibus ſuſtineri poſſet: aliæ autem Eccleſiæ pauperes quæ tanto numero ſuſtentãdo ſufficere nõ poſſent, vltra ſuas vires grauari nõ debent. *c. illud te. 10. q. 3.* ſed ſi vna non ſufficiat ad procurationem, duæ, tres, vel etiam plures vnam cõponant. *c. procurationes. de cenſ.*

Liberum eſt etiam viſitatis ſi velint pecunia redimere procurationem, & Viſitator tenetur recipere in ea ſpecie, quæ fuerit oblata. *c. felicis. de cenſ. in 6. Conc. Trid. lo. cit.* Vel ſi aliqua compoſitio ſuper

per modo procurandi facta ſit, illa ſeruanda eſt. *Ab. in Clem. ad noſtrũ. de cẽſ.*

Dum autem viſitat Epiſcopus Clerum ciuitatis, vbi ſita eſt Cathedra, procuratio illi nulla debetur ex vſu plerumque recepto poſt Conc. Trid. quem etiam Neapoli ſeruari teſtatur *Genuen. in prax. cit. c. 19.* & ſæpius ita vidi reſpondiſſe Sac. Cong. Conc. alioquin contrarium de iure antiquo, videri poteſt apud *Innoc. Abb. in c. venerabili. de cẽſ. Hoſt. ib. et in ſum. eo. tit. num. 19.*

Neq; debetur procuratio dum viſitantur loca ſpecialiter exempta à præſtanda procuratione. *Hoſt. lo. cit. in ſum. nu. 14.*

Neq; debetur dum viſitantur Hoſpitalia, & domus pauperum, ſeu infirmorum. *Card. in Clem. quia contingit. de rel. dom. Lap. de Hoſpital. nu. 98. Sylu. in ſum. v. Hoſpitale. nu. 16.*

Inſuper notandum, quod etiam ſi de iure communi procuratio præſcribi non poſſit. *c. cùm ex officij. de præſcrip.* hodie tamen ex noua diſpoſitione Conc. Trid. lo. cit. præſcribitur, nec peti poteſt, vbi illam non dandi vige et conſuetudo, propter verba expreſſa iſtius Concilij, vt ſequuntur.

In illis verò locis ſeu prouincijs, vbi conſuetudo eſt vt nec victualia, nec pecunia, nec quicquam aliud à Viſitatoribus accipiatur, ſed omnia gratis fiant, ibi id obſeruetur.

CAPVT QVARTVM.

De Iudicijs.

EXpeditis breui Iudicijs extraordinarijs, ordinarium videamus. Et iſtud dicitur actus legitimus trium perſonarum, Iudicis, Actoris, & Rei, qui redditur in inuitum. vt *Hoſt. in ſum. de Iudic. nu. 2. Abb. ib. in Rub. nu. 1.* Vel eſt iudicium ordinariũ illud, in quo agitur aliqua cauſa ciuilis vel criminalis, intentata per viam competẽtis actionis vel accuſationis: & in qua venit irroganda pœna ordinaria à lege, vel ſtatuto expreſsè inducta. vt *Maran. de ord. iudic. p. 4. iudic. diſt. 10. nu. 1.*

ARTICVLVS I.

De perſona Iudicis.

1 *Epiſcopus habet iuriſdictionem ſuper omnes de Diæceſi etiam ſuper Epiſcopum in ea manentem.*
2 *Ordinarius poteſt punire delinquentem in ſua Diæceſi, etiam exemptum.*
3 *Epiſcopus quolibet loco Diæceſis ſuæ iudicare poteſt.*
4 *Archiepiſcopus non habet iuriſdictionem in ſubditos Suffraganei, niſi in quantum per appellationem deuoluitur.*
5 *Stylus Curiæ ſeruat, vt cauſa omnes in prima inſtãtia corã Ordinarijs iudicẽtur.*
6 *Rom. Curia aliquas cauſas iudicat immediatè.*
7 *Excommunicatus iudicare non poteſt.*
8 *Epiſcopus in aliena Diæceſi iudicare non poteſt.*
9 *Epiſcopus eſt iudex cõpetens in cauſis Eccl. ſuæ, ſed poteſt recuſari vt ſuſpectus.*
10 *Iudex quando poſſit recuſari vt ſuſpectus.*
11 *Iudex recuſatus vt ſuſpectus nulliter procedit.*

12 Epi-

12 Epiſcopus an teneatur conſtituere ſibi Vicarium.
13 Epiſcopus poteſt concedere Vicario amplam ſine limitatam poteſtatem.
14 Vicarius poteſt reuocari ad libitum Epiſcopi.
15 Vicarij poteſtas quando expirat.
16 Epiſcopus an teneatur de facto Vicarij ſui.
17 Vicarius generalis & foraneus differunt.
18 Laicus non poteſt eſſe Vicarius Epiſcopi.
19 Laico quæ poſſint committi in iudicijs Eccl.
20 Epiſcopus non poteſt locare iuriſdictionem ſuam.
21 Vicario non poſſunt cōmitti ea quæ ſunt ordinis Epiſcopalis niſi etiam ſit Epiſc.
22 Epiſcopi nomine, non veniunt omnes iuriſdictionem ordinariam habentes.
23 Archiep. continetur in diſpoſitione loquente de Epiſcopis.
24 Ordinarij nomine qui veniunt.
25 Epiſcopo delegata cauſa an tranſeat in ſucceſſorem.
26 Vicario delegata cauſa non poteſt iudicari per Epiſcopum, neq; è contra.
27 Delegatus quando poſſit ſubdelegare.
28 Canonici Cathedralis Eccl. veniunt appellatione dignitatis ad delegationem cauſarum.
29 Delegati iuriſdictio quando expirat.
30 Iudex iudicare debet ſecundum allegata partium.
31 Iudex ex officio ſuo in quibus ſupplere poteſt.
32 Iudex poteſt adiudicare expenſas licet non petantur.
33 Iudici in dubio quid ſequendum.
34 Iudex poteſt inducere partes ad concordiam.
35 Iudex debet occurrere litigantium fraudibus.
36 Iudex poteſt interrogare partes circa merita cauſæ.
37 Iudex quando poſſit reuocare ſententiam.
38 Citari nemo poteſt niſi Iudicis authoritate.
39 Iudex an ſportulas accipere poſſit.
40 Iudex debet moderari ſalaria notariorum.
41 Notarius dicitur iudex chartularius.
42 Notarius poteſt recuſari vt ſuſpectus.
43 Notarius præſumitur ex temporis diuturnitate.
44 Scriptura authentica quæ dicatur.
45 Notarius à quo creari poſſit.
46 Epiſcopus poteſt creare Notarium pro ſua Diœceſi.
47 Notarius poteſt eſſe laicus in iudicijs Eccleſiaſticis.
48 Notarius quam ſcientiam habere debet.
49 Notarius poteſt ſcribere inſtrumenta per alium.
50 Protocollum dat robur inſtrumentis.
51 Notarij inſtrumento in quo non nominantur teſtes an credatur.
52 Notarius quando debeat recipere productiones inſtrumentorum.
53 Notarius non extradens acta appellantibus quam pœnam incurrat.

IVdex fori Eccleſiaſtici proprius eſt Epiſcopus in ſua Diœceſi. *c. de perſo-*
1 *na.2.q.1. c.conquerente, de off. ord.* & ipſe habet iuriſdictionem, fundatam in iure ſuper omnes perſonas in ſua Diœceſi degentes, niſi qui ſint ſpecialiter exē-pti ab ipſius iuriſdictione, *c.cum venerabilis, de cenſ. c. cum perſonæ, de priuil. in 6. Veral. deciſ. 306. p. 1. Seraph. deciſ. 1104. Rot. deciſ. 328. p. 2. diuerſ.* Et allegantem exemptionem, poteſt cogere ad oſtendendū priuilegiū exemptionis quod alle-

allegat *c. cum perſona. cit. in 6. Rot. deciſ. 534. nu. 5. p. 1. diuerſ.* Imò etiã ſtante exemptione, plus habet iuris in exemptos ſuæ Diœceſis, quàm in penitus extraneos. *Rot. deciſ. 702. lo. cit.* Nam poteſt illos iudicare nõ obſtante exemptione in caſibus, *c. 1. de priuil. in 6.* Vel vti delegatus Sedis Apoſt. in caſibus à Concil. Trid. commiſſis, vt *c. 3. ſeſſ. 6. & c. 14. ſeſſ. 7. de ref.*

Vnde & Epiſcopum habitantem in ſua
2 Diœceſi in realibus cauſis ſi conueniatur à ſuo creditore, iudicare poteſt, degens enim ille in aliena Diœceſi habetur pro perſona priuata. *c. cùm inferior. de maior. & obed. c. ſanè, de fo. comp. Abb. Socin. ib. nu. 5. Felin. in cit. c. cùm inferior. nu. 2.* Præſertim ſi ibi contrahat, ſeu non ſit appoſitum in contractu de alio foro. *DD. comm. in cit. c. ſanè, & in c. cùm inferior. Put. deciſ. 61. lib. 2.*

Tantò magis ſi in iſta aliena Diœceſi habet bona aut beneficia, ex quibus conuenitur. *Clem. vn. de fo. comp. Anchar. ib. not. 1. Gemin. in c. ſi Abbatē, de elect. v. prouinciam. in 6.*

Idq; etiamſi adeſſet Nuncius Apoſt. in illa Prouincia, qui licet ſit Ordinarius Epiſcoporũ, tamen quoad degentes Epiſcopos in aliena Diœceſi non cenſetur illi hæc poteſtas data priuatinè quoad Ordinarios loci, & datur locus præuentioni. *Rot. deciſ. 121. num. 4. lib. 1. & deciſ. 30. nu. 3. lib. 2. recent. ac in vna Ceſarauguſtan. iuriſd. 17. Nouemb. 1623. coram Manzanedo.*

Ad præmiſſa facit, quod Epiſcopus in quolibet loco ſuæ Diœceſis pro Tribunali ſedere põt. *c. cùm venerabilis, §. quia verò, de excep. c. cùm venerabilis, de rel. dom. c. cùm Epiſcopus, de off. ord. in 6.*

Quandoq; autem etiam in loco exempto ſuæ Diœceſis Tribunal ſuum erigere poteſt, vt ſi non habeat alium tutum locum exercendæ ſuæ iuriſdictionis in ſua Diœceſi. *gl. communiter recepta, in cit.*
3 *Clem. vn. v. aut earum, de fo. comp. Abb. ib. num. 4.*

Nec quiſquam alius iudicare poteſt ſubditos Epiſcopi ipſo inuito. *c. nullus, de Paroch.* ne quidem Archiepiſcopus, niſi cauſa ad eum per viam appellationis deuoluta. *c. duo ſimul, de off. ord. c. Romana, de fo. comp. in 6.* Ne quidem de conſenſu partium: clerici enim non poſſunt conſentire in iuriſdictionem non ſui Prælati ſine aſſenſu proprij, *c. ſignificaſti, de fo. comp. Gemin. in cit. c. 1. eo. tit. in 6.* Sicut & è contra Epiſcopus nõ poteſt ſubijcere Clericum inuitum alteri tanquam Ordinario, licet cauſam ipſius delegare poſſit. *Hoſt. in ſum. cit. tit. §. item Epiſcop. ſub nu. 14.*

Cauſa etiam ad Archiepiſcopum per appellationẽ deuoluta, non amplius poterit ibi iudicari: niſi in quantum fuerit 4
appellatum, in reliquo autem debet remitti cauſa ad priorem iudicem, niſi ipſe detulerit appellationi. *c. cum appellationibus, de appel. in 6.* vel niſi partes ſe ſpõte ſubmittant liti in reliquo cauſæ de qua controuertitur. *c. Romana, §. in alium, lo. cit. in 6. Franch. Gem. ib.* Et Archiepiſcopus non poterit extendere ſuam iuriſdictionem ad alios ſubditos Suffraganei ſui extra perſonas appellantes, neque poteſt citare aliquem ex Suffraganei ſubditis ad ferendum in cauſa coram ſe vertente teſtimonium, ſed Epiſcopum, requirere debet, vt ipſe compellat teſtes ad deponendum teſtimonium in iudicio illo. Tenetur autem Epiſcopus, parere tali requiſitioni, & ſi non pareret, poſſet ipſum cogere Archiep. vt faciat, & compellat teſtes ad deponendum teſtimonium, & ſi nec hoc iuuaret, deuolueretur iuriſdictio ad ipſum & ipſemet poſſet cogere. *Hoſt. in c. paſtoralis, de off. ord. Io. And. Felin. ib. nu. 6. Couar. pract. q. c. 10. Seraph. deciſ. 1222.* Neque poteſt Archiepiſcopus delegare cauſam inuito ſubdito Suffraganei ſui, licet ipſimet Epiſcopo poſſit, *c. 1. de off. ord. c. 1. de fo. comp. in 6. Seraph. deciſ. 1212.* Imò ſi ipſemet Archiepiſcopus haberet aliquam actionem cõtra ſubditum ſui Suffraganei, corã Suffraganeo cum ipſo litigare teneretur. *Abb. in c. dilecti. 3. nu. 13. de appel.*

Non ſolũ autem Archiepiſcopus ſubditos Suffraganei ſui non iudicat, ſed etiã

Sty-

Digitized by Google

Stylus Curiæ Rom. ſeruat, vt omnes cau-
5 ſas in prima inſtantia coram Ordinario
prius ſemper remittat iudicandas, præſer-
tim poſt Conc. Trid. vt idẽ *Conc. ſeſſ. 24.*
c. 20. de ref. Licet alioquin Sedes Apoſt.
de omnibus cauſis Eccleſiaſticis imme-
diatè iudicare poſſit. *c. cuncta, c. nunc ve-*
rò. 9. q. 3. Vt & adhuc præſens aliquas iudi-
care ſolet: nempè cauſas quæ iuxta Ca-
6 nonicas ſanctiones apud Sedem eandem
ſunt iudicandæ, vel quas ſummus Ponti-
fex arbitrio ſuo ad ſe expreſsè aduocaue-
rit, ſed hoc caſu ſupplicationem manu
propria ſignare ſolet.

Cauſæ autem poſſeſſionis beneficiorũ reſeruatorum illi Sedi, ordinariè iudicari ſolent immediatè in Curia Rom. apud Auditorem Cameræ Apoſt. ſeu apud aliũ delegatum Apoſtolicum, vt eſt Praxis vulgata ſignaturæ, & declarauit Gregor. XIII. Conſt. ſua edita orto dubio ex *loc. cit. Conc. Trid.* ſuper exequutione litterarum in forma Breuis ad capiendam poſſeſsionem: poteſt occurrere in praxi vſus iſtius Conſt. propterea hìc appoſita ſequitur.

Ad Romani Pont. & infrà. *Accepimus ſanè nuper, quod licet multoties Roman. Pont. vt prouiſiones, & gratiæ per eum de beneficijs pro tempore vacantibus &c. Nihilominus nonnulli beneficijs prædictis inhiantes, ac gratias prædictas eludere, eorumq; intruſiones & detẽtiones improbe tueri ſatagentes, executionem litterarum in forma Breuis huiuſmodi, & facultatem per eas ipſis executoribus attributam, diuerſis dubijs & cauillationibus remorantur, & proceſſus per eoſdem executores deſuper habitos & formatos, ac inde ſecuta quacũque nulla & inualida nulliuſq; roboris, vel momenti eſſe, neq; attendi debere contendunt, ſub prætextu quod in Decreto Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 20. diſpoſitũ fuerit, quod cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi beneficiales ſint, in prima inſtantia corã Ordinarijs locorum duntaxat cognoſcãtur, exceptis ijs quæ iuxta Canonicas ſanctiones apud ſedem prædictam ſunt tractandæ, vel quas ex vrgenti rationabiliq; cauſa iudicauerit Summus Pont. Rom. per ſpeciale reſcriptum ſignaturæ ſuæ, eius manu propria ſubſcribendum committere, aut auocare. Verùm cum decretum huiuſmodi Concilij conceſſionẽ prædictarum literarum in forma breuis, & illarum executionem nihil afficiat, neq; per illas cauſa ſeu inſtantia introducatur, ſed merè executiuè procedi mandetur; literæque quoque in forma breuis annulo Piſcatoris munitæ, non minoris ſint efficaciæ, & auctoritatis, quàm reſcripta ſignaturæ Rom. Pont. eius manu propriæ ſubſcripta. Nos in his noſtræ debitæ declarationis cautelam adhibentes, ac prouiſorum prædictorum ius, aduerſus dubia & cauillationes huiuſmodi æquitate, & iuſtitia ſuadentibus, præſeruare volentes, nec non prædictarum, & quarumcunq; literarum in forma breuis ſuper capienda poſſeſſione nomine Cameræ huiuſmodi, aut in fauorem literarum ſub plumbo expeditarum, tam à prædeceſſoribus noſtris, quàm nobis, & dicta ſede hactenus conceſſarum tenores, ac litis, & cauſæ ſi quæ deſuper exiſtant, ſtatum & merita, nominaq; & cognomina iudicum, executorum, & collitigantiũ præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes. Motu proprio, non ad ipſorum Prouiſorum, aut aliorum nobis pro eis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa ſcientia, ac de mera noſtra deliberatione decernimus & declaramus, per conceſſionem literarum in forma Breuis, & ſub annulo Piſcatoris ſuper capiẽdæ poſſeſſione quorumcunq; beneficiorũ diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruatorum, ſeu affectorum, Sedis & Cameræ Apoſtolicarum nominibus apprehendenda, & eiuſdem poſſeſſionis in fauorem Prouiſorum ab ipſa ſede de eiſdem beneficijs, poſtquã literas ſub plumbo ſuper prouiſionibus huiuſmodi habuerint expeditas, relaxatione, nec non aſſiſtentia ipſis prouiſis literas ſub plumbo expeditas habentibus præſtanda, & aliorum ibi expreſſorum executione facienda, quæ mandata executiua ſunt, & ſummariam duntaxat*

eam-

cauſarum, propter quas illa emanarunt, cognitionem requirunt. Decretis huiuſmodi Concilij non contrauenire, nihilq; praeiudicij illis inferri, vel eorum formam in aliquo violari, neq. id dici, aut cẽſeri, vel executionem literarum earundem propterea in aliquo ſuſpẽdi, ſiue remorari, aut facultatem literarum executoribus conceſſam impediri, ſed executores ipſos, & ab eis deputatos ſubexecutores, facultate ſibi per eaſdem literas, vt praefertur conceſſa, vti, frui, gaudere, & contra illis nõ parẽtes ad declarationem incurſus penarum, & cenſurarum in eiſdem literis in forma Breuis contentarum, ac inuocationem brachij ſaecularis procedere, ac alia omnia, & ſingula in eiſdem literis contenta, (illarũ tñ forma ſeruata) facere, & exequi liberè, et licitè potuiſſe, et poſſe; necnon proceſſus deſuper habitos formatos, habendoſq. & formandos, ac inde ſequuta, & ſequẽda, quaecunq firma, valida, & efficacia fuiſſe, & eſſe, & fore, ſuoſq. integros, & plenarios effectus ſortiri debere in oĩbus, & per oĩa; praeſentes quoq. literas de ſubreptionis vitio, aut intentionis noſtrae, vel quopiã alio defectu notari, impugnari, vel inualidari nullatenus poſſe, ſicq. in praemiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcunq. Iudices, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Romę die 10. Iulij. Anno 1574.

Licet autem Epiſcopus, vt diximus, ſit iudex proprius ſuorum Dioeceſanorum, aliquando tamen ceſſat ipſius iuriſdictio, ita quòd iudicare non poteſt. Vt primò

7 ſi fuerit excommunicatus, vel Hęreticus declaratus. *c. ad probandum. de re. iud. c. excommunicatus de haeret.* Itẽ ſi efficiatur furioſus, mutus, ſurdus, *c. 1. 3. q. 7.*

8 Item dum fuerit in aliena Dioeceſi, tum enim ea omnia, quae requirunt cauſae cognitionem, ſeu ſunt iuriſdictionis contẽtioſae, exercere non poteſt, niſi de licentia illius in cuius Dioeceſi moratur. *c. non inuitati. 9. q. 2. Abbas in c. nouit. de off. le.* & ita demum ſi conſentiant partes iudicari volentes; alioquin inuiti nõ poſſent trahi ad alienam Dioeceſim, nec tenerẽtur cõparere citati. *c. vt litigantes. de off. ord. in 6. gl. in Clem. vn. v. indulgemus de fo. comp. Abb. ib. & in c. nouit. cit. nu. 4.* vbi teſtatur de communi. *Rot. deciſ. 371. in no.* Illa tamen, quae expediuntur ſine cauſae cognitione exercere poteſt etiam dum eſt in aliena Dioeceſi, vt poteſt extra Dioeceſim delegare cauſam iudicandã in ſua Dioeceſi. poteſt inſtituere ad beneficia, diſpenſare, & alia omnia, quae ſunt voluntariae iuriſdictionis. *c. nouit. cit. iun. gl. v. terminos Abb. lo. cit. Conar. lib. 3. var. reſ. c. 20.*

Non poſſet item iudicare in caſibus in quibus ab alterutra partium legitimè recuſaretur; vt ſi vellet iudicare cauſam propriam, Et cauſa dicitur propria eius ad quem ex ea emolumẽtum, vel damnũ pertinet, *Hoſt. in ſum. tit. de ſent. ſub. n. 4.* Vel ſi eſſet cauſa ſuae Eccleſiae, ſeu bonorum menſae ipſius, nam licet ipſe ſit iudex 9 competens in cauſis Eccleſiae ſuae *c. ſi quis erga. 2. q. 7. Redoan. de reb. Eccl. nõ alien. q. 78. c. 8.* recuſari tamen poteſt vt ſuſpectus, *Abb. in c. poſtremo. nu. 6. de appel. Franch. ib. Dec. ib. nu. 9.* vbi teſtatur de communi *Felin. Sicul. in c. inſinuante de off. deleg. Caſ. de Graſſ. dec. 93. alias 4. de excep.* Item recuſari iudex poteſt ſi ſit pater, patruus, fili⁹, affinis ſeu amicus inti 10 mus vnius ex collitigantibus *c. accuſatores 3. q. 5. c. ad haec. de reſcrip.* vel ſi fuit Aduocatus ſeu pcurator in ea cauſa. *Ab. in cit. c. poſtremò* Et de his videndus eſt *Aufrer.* qui 93. caſus recuſationis iudicis vt ſuſpecti ſatis accuratè collegit. Hoc aduertendum, quod in caſu recuſationis quocunque, recuſans cauſam recuſationis allegare tenetur, & illam coram arbitris per ipſum, & per iudicẽ qui recuſatur communiter eligendis, probare. *c. 2. c. cum ſpecial. de appel. Innoc. Abb. ib.* & ſi poſt allegatam recuſationem proſequeretur, videretur renunciaſſe recuſationi. *id. Abb. in c. inter monaſterium nu. 3. de re iud.* vbi videri poteſt quomodo etiã poſt litẽ conteſtatam poſſit inferri haec exceptio ex cauſa ſuperueniẽte, ſeu de nouo cognita, ad quod DD. *in cit. c. circa. de elect. in 6. & in authen. offeratur. C. de lit. conteſt. Mohed. deciſ. 155.*

Veral.

perat. decis. 391. p. 2. Recuſatus etiam
poteſt eandem cauſam alteri non ſuſpe-
cto delegare. *Dec. in c. cum ſpeciali à nu.
27. de appell.* Et quando poſſit cognoſce-
re & pronunciare ſe iudicem competen-
tem, videri poteſt. *Abb. in c. cum te con-
ſulente. num. 4. de off. deleg. & in c. ad au
dientiam. nu. 6. de appell. Dec. in c. cœte-
rum. num. 81. de iudic. & in c. ſi duobus.
à nu. 36. de appell.* nimirum vbi oppoſitio
eſſet friuola, vel manifeſtè calumnioſa.
Hoſt. Io. Andr. Ab. in cit. c. cum ſpeciali.
tunc enim poſſet procedere iudex ad vl-
teriora non attenta calumnia. Alioquin
ſi non eſſet manifeſta calumnia, proceſ-
ſus coram recuſato continuatis proteſta-
11 tionibus, eſſet omninò nullus. vt commu-
niter *DD. in cit. c. cum ſpeciali. ad hoc
Seraph. decis. 532. & 897. Capel. Toloſ.
decis. 478. Put. decis. 370. lib. 1.* niſi recu
ſans iterum compareat poſt recuſationẽ,
cenſeretur enim renunciaſſe recuſationi.
Hoſt. Ab. in cit. c. cum ſpeciali. de appell.
tanto magis ſi faceret actum aliquẽ pro-
cedendo in iudicio: vt ſi daret interroga-
toria ad examinandos teſtes, tunc enim
proteſtatio contraria facto nihil operre-
tetur. *Dec. in c. ſollicitudinem. de appell.
Put. Seraph. lo. cit. et decis. 1059. Mohed.
decis. 44. Rot. decis. 80. p. 4. diuerſ.* Imò ſi
in quolibet actu iudiciali non repetitur
iſta proteſtatio, deſerta cẽſetur. *ead. Rot.
decis. 29. lo. cit.*

Non ſolùm autem per ſeipſum iudi-
cat Epiſcopus, ſed & per delegatos. vt
conſtituere ſibi poteſt vnum vel plures
Vicarios. *c. quoniam. de off. ord. c. Roma-
na. eo. tit. in 6. Abb. in Clem. 2. de reſcrip.*
Imò tenetur conſtituere Vicarium iuxta
doctrinam vſu frequentiori receptam de
12 qua *Abb. in c. quoniam. nu. 3. de off. ord.
Bald. in l. aliquãdo. ff. de off. procõs. Boer.
decis. 347. Couar. lib. 3. var. reſ. c. 20. Nau.
conſ. 4. de off. ord.* quia quantumuis ipſe
Epiſcopus ſit ſufficiens, vix tamen poteſt
ſufficere ſolus curæ, & multitudini ne-
gotiorum ſuæ Diœceſis. *arg. tex. c. inter
cætera. de off. ord.* ad hoc *Conc. Trid. ſeſſ.
24. c. 16. de ref. Sbroz. de Vic. Epiſ. q. 46.
lib. 1.* cui ſi cõtrariũ volueris, habes apud
*Io. Andr. in c. cum ab omni. de vit. et hon.
Cler. Felin. in c. quidã. de off. ord. Mohed.
decis. 356. ſeu 4. de off. Vic. Pariſ. de re-
ſig. lib. 1. p. q. 16. nu. 54.*

Dicitur autem vicarius habere iuriſdi-
ctionem quodammodo delegatam, licet
ordinaria communiter reputetur. *Hoſt.
Franch. in cit. c. Romana. & in alio. c.
Romana. de appell. in 6.* & eius poteſtas
non amplius extenditur, quam ipſi fuerit
expreſſe conceſſum. *c. 2. et fin. de off. Vic.
in 6. Hoſt. in ſum. eo. tit. n. 1. Diaz. in pract.
crim. nu. 3.* nec veniunt ſpecialia genera-
li commiſſione niſi exprimatur. *DD. lo.
cit. in 6.* Poteſt enim illi Epiſcopus con-
cedere ſiue amplam ſiue limitatam, &
prout voluerit coarctatam poteſtatem. 13
*DD. in cit. Clem. 2. de reſcrip. Rot. decis.
297. p. 2. diuerſ.* Quia nimirum eſt in mera
voluntate Epiſcopi conſtituere quem ſibi
in Vicariũ. *Anchar. cõſ. 218. col. fin. Put.
decis. 45. lib. 2. Mohed. decis. 356. alias 4.
de off. Vic. Rot. decis. 297. cit.* Committẽs
autem voluntariè iuriſdictionem propriã
alteri poteſt illã limitare prout vult *Abb.
in cit. c. tua nobis. de off. Vic. in fin.* & po-
teſt eã reuocare etiã ſine cauſa ad libitũ. 14
*Abb. loc. cit. et in c. vt noſtrũ. n. 2. de appel.
DD. Capreſert im Rip. in c. 1. de iudic. cõ-
cluſ. 4. n. 43. Rebuf. in prax. tit. de for. Vic.
nu. 190. Sbroz. cit. lib. 3. q. 32.* idque etiam
ſi promiſerit cum iuramento non reuo-
care. *Io. Andr. in c. ſua nobis. de off. Vic.
Butr. ib. Boer. decis. 347. Pariſ. de reſig.
lib. 9. q. 31. nu. 27.* nec tenetur requirere
conſilium Capituli in reuocatione ipſius,
ſicut nec in eius conſtitutione requiritur
capituli aſſenſus. *Gem. lo. cit. circa fin.* &
poteſt aduocare ad ſe cauſam apud Vica-
rium introductã, & interdicere ne ſe de
illa intromittat. *Abb. in c. ſi quis contra.
lect. 1. nu. 25. & lect. 2. nu. 30. de fo. comp.
Io. Andr. Innoc. in cit. c. Romana. de ap-
pell. in 6.* ſicut & omnis delegans, cauſam
delegatam poteſt ad ſe aduocare. *c. ſi de-
legatus. de off. deleg. in 6. Abb. in c. acce-
dens. 2. nu. 8. vt lit. non conteſ.* Poteſt cõ-
mittere cauſam Vicario vt illam iudicet
tanquã delegatus nõ Vicarius. *Abb. in c.
dilecti. à nu. 16. de appell.* Et morte Epi-
ſcopi,

ſcopi, expirat iuriſdictio Vicarij, cũ cõce-
15 datur ex præſuppoſito beneplacito cõce-dentis, quod ſemper morte expirat. *arg. tex. c. ſi gratioſè. de reſcrip. in 6. Abb. lo. cit. nu. 4. Rebuff. lo. cit. num. 216. Mohed. deciſ. 215. alias 29. de renunc. Couar. lib. 2. var. reſ. c. 5. à nu. 8.* Et quidem non ſolũ morte naturali, ſed etiam ciuili expirat; vnde excõmunicato Epiſcopo, Vicarius ipſius iuriſdictionem exercere nõ poteſt, ſed eſt ſuſpenſa ipſius iuriſdictio, vt & Vicarij Capituli ſede vacãte. *c. 1. de off. Vic. in 6. gl. in Clem. fin. de procur. v. conteſtata. Abb. ib. nu. 8.*

Epiſcopo etiam vt ſuſpecto recuſato, ex eadem cauſa Vicarius ipſius recuſari poteſt. *c. inſinuante. de off. deleg.* idq; etiã in cauſa Vicario à Sede Apoſt. delegata. *Abb. in cit. c. inſinuante. Franch. in c. non putamus. nu. 10. de cõſuet. in 6. Rot. deciſ. 2. nu. 11. p. 2. diuerſ.* non tamen è cõtra. *c. ſi contra. de off. deleg. in 6. Dec. in c. de quo vult deo. num. 70. de iudic.* Imò recuſato Vicario deberet cauſa deuolui ad Epiſcopum. vt *Abb. in c. ſi quis cõtra. lect. vtraq; de fo. comp.* vt & Vicario Capituli ſede vacante recuſato, Capitulum debet iudicare ſeu committere alteri. *Quaran. v. Capitulum. num. 5.*

Ex facto etiam Vicarij ſui tenetur Epi-
16 ſcopus, præſertim ſi delinquit in rebus incumbentibus officio ſuo. *Abb. in c. 1. de reſtit. ſpol.* præſumitur enim ſcire, quæ ſunt per eius Vicarium etiam foraneum. *Couar. in Reg. poſſeſſor. num. 8. de reg. iur. in 6. Seraph. deciſ. 106.* Et facta à Vicario cenſentur facta per Epiſcopum. *c. Romana. de appell. in 6. Rot. deciſ. 431. in antiq. & deciſ. 178. in no. et dec. 166. p. 1. diuerſ.* & ſibi imputare debet, ſi malum elegerit Vicariũ. *c. ad hæc. iun. gl. de off. Archid. Bart. in l. vn. ff. fur. aduerſ. naut. Capell. Toloſ. deciſ. 97. Rebuff. lo. ſup. cit. à n. 188.* præſertim ſi non corrigit poſtquam reſciuit. *Beſign. deciſ. 8. de off. Vic.* & ſi ipſe deprehenditur in culpa; alioquin ſi ſit omninò extra ſuſpicionem culpæ, non poſſet ipſi imputari, vt latè per *Bald. in rub. C. de pœn. iud. qui malè iudic. Gemin. Archid. in c. ſi Epiſcopus. de off. ord. in 6. Felin. in c. Petrus. de homicid. Selu. in tract. de benef. p. 2. q. 14. Bertach. de Epiſcop. li. 4. p. 6. tit. de Vic. Epiſc. Henr. Bott. de Synod. p. 2. Pauin. de poteſt. cap. p. 2. q. 10. à nu. 12. Zucc. in inſtit. de Vic. Epiſc.* Imò hoc caſu poſſet punire ſuum Vicarium, & poteſt reuocare quicquid facit contra formam Vicariatus ſui. *Caſtren. cõſ. 348. Dec. conſ. 142. Rebuff. in prax. de Vic. Epiſ. nu. 41. Zucc. loc. cit. nu. 22.*

Similiter & acta Capituli ſede vacãte ac ipſius Vicarij poteſt corrigere Epiſcopus, tenetur enim illi reddere adminiſtrationis ſuæ rationem, vt & alij omnes Officiarij œconom⁹ ac licet iã Capitulo ipſi reddiderint rationes ſui officij. *Pauin. de poteſt. Cap. p. 2. 8. Sbroz. de poteſ. Vic. lib. 3. q. 32.* Vicarius tamen etiã foraneus anteceſſoris Epiſcopi, non obligatur ad reddendum rationem officij ſui ſuccedenti Epiſcopo, nec tenetur ad ſyndicatũ. *Quaran. lo. cit. nu. 14.* vbi refert ita declaraſſe Greg. XIII. PP. pro Eccleſia Tarentina.

Conſtitui autem ſolet Vicarius vel Generalis, vel particularis ſeu foraneus, & licet vterque in eo conueniat, quod non 17
plus poſſit, niſi in quantum ipſi fuerit expreſsè conceſſum, differunt tamen in eo, quod generali cauſarum vniuerſitas cõmittitur. Vnde & cenſetur vnum tribunal ſeu conſiſtorium cum Epiſcopo, & ab eo non ad Epiſcopum ſed ad Archiepiſcopum ſeu ſuperiorem appellatur. *c. non putamus. iun. gl. v. officiali. de conſuet. in 6.* & eſt doctrina communis: Foraneo autẽ non niſi certus locus Diœceſis, & certæ cauſæ demandantur, & ab ipſo ad Epiſcopum, ſeu ad Vicarium generalem appellatur, ſicut & à quolibet alio delegato, nec cenſetur vnum tribunal cum Epiſcopo. *gl. communiter recepta. in Clem. & ſi principalis. v. foraneo. de reſcrip. Card. ib. & DD. cõmuniter. in c. Romana. de off. ord. in 6. Calder. conſ. 2. de appell. Feder. de Sen. conſ. 302. Mohed. deciſ. 135. alias 5. de appell.* Sed licet non appelletur ad Epiſcopum à ſententia Vicarij generalis, tamen Epiſcopus de nullitate ipſius ſententiæ cognoſcere poteſt. vt *Bertach. de Epiſ. p. 8. lib. 4. q. 17. & 4. p. 10. lib. q. 28.*

Con-

Conſtitui autem poteſt Vicarius quilibet Sacerdos, imò etiam minorum Ordinū Clericus, dūmodo promoueatur intra annum ad maiores, & etiamſi non ſit è gremio Capituli Cathedralis. *Card. in Clem. vn. de off. Vic. Sbroz. lo. cit.* Nec tenetur Epiſcopus requirere conſenſum Capituli in conſtituendo Vicario. *Gemin. in c. 1. gl. fin. de off. Vic. in 6.* Regularem tamen non deberet conſtituere Vicarium, *vt c. de praeſentiū 16. q. 1.* Neque laicus poteſt conſtitui Vicarius. *c. decernimus. de iud. Felin. ib. nu. 6.* neq; Clericus coniugatus, *vt Gemin. lo. cit.* Imò neque vna cauſa ſpiritualis debet committi laico, neque in ipſum compromitti, nec valeret ſententia, ſi in ipſum compromittatur. *c. contingit. iun. gl. de arbit. Gemin. lo. cit.* cauſa tamen pecuniaria inter clericos vertēs poſſet committi & compromitti laico. *c. expoſita, iun. gl. v. compromiſit lo. cit.* ſi-
19 militer & pro aſſeſſore in iudicijs ſpiritualibus laicus licite adhibetur. *Abb. in cit. c. contingit. nu. fin.* niſi quod de honeſtate potius ſit adhibendus Clericus ſi habeatur idoneus. *Felin. lo. cit. Dec. ibid. à num. 37.* Vbi etiam haberet Epiſcopus iuriſdictionem temporalem, licitè ad eā exercendam poſſet cōſtituere Vicarium laicum. *c. fin. de cler. vel mon. in 6. DD. ib. Dec. in c. cit. decernimus. de iud. nu. 125.*

Locare autem Vicariatum ſeu exercitium iuriſdictionis ſuæ Epiſcopus non
20 poteſt. *c. preterea. et ſeq. ne prael. vic. ſuas. Abb. in c. dudum. 2. nu. 37. de elect.* Imo ſimoniam committit vendens vel emens iuriſdictionem ſpiritualē. *Innoc. Hoſt. in c. praeterea. cit.* non tamen incidit in excommunicationem, ſeu pęnas *extrauag. de ſim.* quia illa non habet locum niſi in ſimonia circa ordinē & circa beneficia. vt *Nau. conſ. 68. de Sim. in antiq.* Iuriſdictionem etiam in temporalibus ſi locat Epiſcopus, non incurrit quidem Simoniā ſed abſtinere debet à locatione, cum huiuſmodi lucrum ſit turpe & grauiter peccat locans etiam hanc iuriſdictionē. *Ab. in cit. c. praeterea. nu. 1.* iuſtitiam enim nō debet venalē exponere Epiſcopus. *c. vendentes. 1. q. 3.* & lata ab ipſo ſententia pro precio, ipſo facto eſſet nulla. *c. et qui. §. venales. 2. q. 6.* ſimiliter & locare ſeu precio concedere facultatem nominādi Vicarium, prohibet *Cōc. Trid. ſeſſ. 25. c. 11. de ref.* ad hoc *Abb. in c. 1. ne prael. vic. ſuas.* Ipſe tamen Vicarius poteſt paciſci de ſalario ſibi dando ratione Vicariatus. cùm non teneatur proprijs ſtipendijs militare. *c. inter caetera. de off. ord. c. ſi Epiſcopus. eo. tit. in 6. Gemin. ib. & DD. in l. 1. ff. de var. & extraord. cog. & in l. excepto. C. de loc.* & ſi non paciſcitur illud repetere non poteſt. ad quod *Federic. conſ. 218. Dec. conſ. 131. Put. deciſ. 45. lib. 2. & deciſ. 1. lib. 3. Rot. deciſ. 120. p. 4. diuerſ.*

Et de Vicario Epiſcopi ipſiuſque facultatibus, conſuli poteſt *Sbroz.* qui ſatis ac-
curatè hæc omnia collegit, nobis plura 21
de iſtis congerere videtur ſuperfluum, cū ſatis ſit dicere, omnia Vicarium poſſe, quæ poteſt Epiſcopus, ſi ipſi ſpecialiter committantur; præter ea tamen quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis; illa enim Vicario cōmitti nō poſſunt, niſi etiam ſit Epiſcopus. *c. quorundam. 23. diſt. c. quanto. de conſuet. Hoſt. in ſum. de off. deleg. nu. 6. Rebuff. lo. ſup. cit. nu. 168.* & ſi fuerit Epiſcopus, adhuc nō poteſt exercere ea quæ ſunt ordinis Epiſcopalis vigore generalis mādati, niſi ipſi expreſsè cōcedatur. vt neque beneficia conferre poteſt, neque viſitare, niſi expreſsè ipſi concedatur, cùm iſta ſpecialia nō veniant in commiſſione generali niſi exprimantur. *c. licet. de off. Vic. in 6. Gemin. ib. Calder. conſ. 3. de off. Vic.* & alij allegati apud *Sbroz. tit. de Vic. Epiſc. q. 6. lib. 2.*

Iudicat item Epiſcopus non ſolum iuriſdictione ordinaria, ſed etiam delegata quam ipſi iura aliquando concedunt, & nouiſſimè Concil. Trid. circa correctionem morum, & viſitatione in exemptorum, alijſque caſibus plurimis illam Epiſcopis conceſſit, vt ſuis locis annotatur. Generaliter autem de huiuſmodi delegationibus iuris aduertendum eſt, quod vbi
Canon vtitur in delegando verbo, Epi- 22
ſcopi vel Diœceſani, delegatio pertinet ad ſolum Epiſcopum: Diœceſani enim &

Epi-

Epiſcopi nominibus non veniunt alij quã
Epiſcopus, licet habeant ordinariam iu-
riſdictioné, vt notat *gl. in Clem. 1. v. Diœ-
ceſanis. de vit. & hon. cler. Ab. in c. cùm*
23 *olim. nu. 1. de præſcrip.* præterquam Ar-
chiepiſcopus: iſte enim comprehenditur
ſub diſpoſitione loquente de Epiſcopis.
*gl. penul. in c. quia periculoſum. de ſent.
excom. in 6 Gem. Franch. ib.* Si auté Ca-
non vtitur nomine ordinarij, iam non ſo-
24 lùm Epiſcopo competit delegatio, ſed &
cuicunque habenti iuriſdictionem ordi-
nariam: ſub verbo enim *ordinarij*, veniũt
omnes habentes iuriſdictioné ordinariã.
*Ab. in c. poſt ceſſionem n. 1. de probat. Ge-
min. in c. 2. de conſtit. in 6.* Vnde & Vica-
rius generalis venit ſub nomine ordina-
rij: cenſetur enim quaſi ordinarius, cùm
habeat delegationem ad vniuerſitatem
cauſarum. *Abb. in c. ſi quis contra. num.
30. de foro comp. Gem. in c. Romana. nu.
5. de appell. in 6. Anchar. ib. Pariſ. de re-
ſig. lib. 3. q. 11 num. 20.* vbi ex hac ratione
deducit Vicarium poſſe exequi ea om-
nia, quæ Conc. Trid. committit exequen-
da ordinario.

Iudicat item Epiſcopus iuriſdictione
delegata, cùm ſuperior aliquam ipſi cau-
ſam ſpecialiter delegat. vt toto tit. *de off.
deleg.* Et hæc delegatio tranſit etiam in
ſucceſſorem, ſi dignitati fuerit delegatũ,
licet non tranſeat ſi delegatur perſonæ.
25 *c. quoniam. Abb. lo. cit. de off. deleg. Abb.
Felin. Dec. ib. Rot. deciſ. 200. p. 1. diuerſ.*
Delegationé tamé factã Vicario Epiſco-
pi, multi tenét nõ trãſire in ſucceſſoré in
Vicariatu, cũ Vicarius nõ poſſit dici pro-
priè habere ſucceſſoré in Vicariatu: præ-
ſertim apud eos qui tenét Epiſcopum nõ
teneri conſtituere ſibi Vicarium, vt ſu-
pra diximus, ad hoc *Dec. Abb. in cit. c.
quoniam. num. 61. & 11.* vbi teſtantur de
communi per rationes ibi adductas. Sed
contrarium eſt in vſu, & ſucceſſor in Vi-
cariatu, iudicat ex praxi ordinaria cauſas
delegatas ſuo anteceſſori, vt teſtatur
*Achil. de Graſ. deciſ. 5. alias 3. de off. Vic.
Genuen. in prax. c. 85. num. 1.* & in iſtam
ſententiam propendet *Abb. lo. cit.* nec ab
ea recedendum in praxi, præſertim ſi ap-
pareat delegationé factam fuiſſe intuitu
tribunalis Vicarialis, vt ſi dicatur, dele-
gamus Vicario, ipſius proprio nomine
non expreſſo. *Gamba. de poteſt. leg. lib.
8. q. 97. Rot. deciſ. 200. p. 1. diuerſ.* In Vica-
rium tamen Capituli ſede Epiſcopali va-
cante, non tranſit delegatio facta Vicario
Epiſcopi. *Ab. in c. cùm olim. de maior. &
obed. Seraph. deciſ. 816.* Capitulum enim
non ſuccedit in iuriſdictione delegata,
vt diximus.

Cauſam etiam delegatam Epiſcopo,
non poteſt iudicare Vicarius ipſius, etiã 26
ſi habuerit mãdatum ad cauſas generale.
*Innoc. in c. eam te. de reſcrip. Card. in Clé.
2. de reſcrip. q. 9. Felin. in c. etſi clerici. §.
fin. nu. 11. de iudic. Fed. de Sen. conſ. 130.
Bertach. lo. cit. de Epiſ. lib. 4. p. 7. q. 4.* Et
hoc procedit, etiamſi haberet manda-
tum ad cauſas tam ordinarias, quàm de-
legatas, hoc enim mandatum non poſſet
extendi ad cauſas quæ in poſterum dele-
garentur. *Felin. lo. cit. de off. deleg. c. fin.
n. 8. limit. 4. Rot. deciſ. 846. incip. Epiſco-
pus conſtituit Vicarium. in antiq. Biſign.
deciſ. 3. de off. Vic.* iuriſdictio enim quæ
nondum competit, delegari non poteſt.
*Rot. deciſ. 684. in antiq. Pauin. de poteſt.
cap. p. 2. q. 10. num. 35.*

Neq; è contra Epiſcopus cauſam Vi-
cario ſuo delegatam, licet ille ab officio
ſuo fuerit remotus, iudicare poteſt. *An-
char. Card. Imol. in cit. Clem. 2. de reſcrip.
Frãch. in c. ſtatutũ. de reſcrip. in 6. Nau.
conſ. 5. de off. deleg. Achil. de Graſ. deciſ.
17. ſeu. 1. de reſcrip.* hoc enim caſu ſepa-
ratum cenſetur auditorium Vicarij & E-
piſcopi. *Dec. in cit. c. quoniã. Ab. n. 62. de
off. deleg. Card. Imol. & omnes in Clem.
cit.* Et etiã ſi eſſet cauſa cõmiſſa alterna-
tiuè Epiſcopo ſeu Vicario, nã poſtquã vni
eorum fuerit præſentata, alter de ea in-
tromittere ſe non poteſt, niſi impedito
primo infirmitate, vel alia iuſta cauſa,
vel ſi malitiosè nollet exequi delegatio-
nem. *c. cũ plures. de off. deleg. in 6. Frãch.
Imol. ib. & alij cõmuniter. Seraph. deciſ.
506.* ſicut & ordinarius adimit iuriſdictio
né legato ſi præueniat. *c. propoſuiſti. de fo.
cõp.* Et quomodo inducatur præuentio per

citationem, vel litis cōteſtationem, vide *Bart. in l. ſi plures. de leg. 1. Bellam. deciſ.* 608. Et quòd non poſſit delegatus procedere in cauſa, niſi acceptis literis delegationis, vide eundem *Bellam. deciſ.* 110. *Seraph. deciſ.* 1010.

Subdelegari autem poteſt cauſa dele-
27 gata. *c. fin. de off. deleg. Hoſt. Innoc. Felin. ib.* etiam prouiſionis de beneficio in forma, vt dicitur *Dignum. Clem. vn. de off. deleg. Abb. ib. Rot. dec.* 751. *in antiq. Rebuff. de for. no. prouiſ. §. officiali Epiſcopi. nu.* 9. *in prax.* ſed non extra Diœceſim, niſi de partium conſenſu, & non niſi perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis. *c. ſtatutum. §. in nullo. de reſcrip. in* 6. Et dignitatis appellatione quoad capacitatē delegationis huiuſmodi veniunt etiā Canonici Cathedralis Eccleſiæ: imò ſemper
28 veniunt appellatione dignitatis. *Rot. dec.* 445. *nu.* 5. *in no.* & dicuntur coadiutores, cōſiliarii, Senatus, mēbra Epiſcopi. *Felin. in c. paſtoralis. n.* 12. *de off. deleg. Palaot. in Archiep. Bononien. p.* 7. *fol.* 513. Vbi tamen delegatur ſimplex miniſterium, amplius ſubdelegari non poteſt: vt ſi delegatur abſolutio, inductio in poſſeſſionē, pœnitentiæ impoſitio, excommunicatio, diſpenſatio, inquiſitio, *c. fin. de off. deleg. Abb. ib. in §. cæterum. nu.* 1. *Felin. in c. cū Bertholdus. nu.* 7. *de re iud. Alex. cōſ.* 10. *nu.* 7. *Pauin. de poteſ. c. p.* 2. *q.* 30. *Menoch. de arbitr. lib.* 1. *q.* 68. *Put. deciſ.* 144. *lib.* 1. niſi quod etiā tunc poſſet cōmitti actus alicuius cauſæ, abſq; iuriſdictione: vt capiendæ informationis, vel poſt delatum teſtibus iuramentum & receptum, cōmitti poſſet eorundē teſtiū examinatio, ſed nō receptio iuramenti, quia iſte eſt actus iuriſdictionalis. *Abb. in cit. c. cum Bertholdus. à n u.* 19. *Felin. in c. fin. cit. de off. deleg. num.* 8. *Io. Andr. in c. ſi ſuper. de off. deleg. in* 6. Niſi ſit loci conſuetudo, vt in Hiſpanijs ſtylum eſſe ꝙ Notarijs committatur iuramētum & examen teſtium, teſtatur *Rot. deciſ.* 554. *p.* 4. *diuerſ.*

Vel dicendum non poſſe ſubdelegari, vbi delegans elegerit induſtriā perſonæ. *c. is cui. de reſcrip. in* 6. *Felin. lo. cit.* Alioquin ex inſpectione Literarum de poteſtate hac ſubdelegationis iudicādum, & ex ſubiecta materia: regulariter enim vbi reſcriptum fundatur ſuper vtilitate partium, vt cum delegatur cauſa alicuius iudicanda, vel vt prouideatur certa aliqua perſona expreſſo nomine de beneficio, non intelligitur in tali delegatione eligi induſtria perſonæ: ſi autem reſcriptum fundatur ſuper vtilitate tantum publica, præſumitur eligi induſtria delegati, vt ſi mandatur quòd conferat beneficia perſonis non expreſſis, ſeu vt prouideat Eccleſiæ de aliqua perſona idonea, vel vt poſſit diſpenſare ſuper irregularitatibus, *c. is cui. de off. deleg. in* 6. *DD. ib. Abb. in c. fin. §. fin. à nu.* 2. *eo. tit. Syluest. in ſum. v. delegatur. nu.* 12. & clauſula, in quo tuam conſcientiam oneramus, ponitur potius in vim monitionis, quàm pro forma delegationis. *Felin. in c. fin. cit. de off. deleg. Anchar. in Clem. vn. de fo. comp. not.* 15. *Nau. conſ.* 2. *de off. deleg. & conſ.* 12. *de pœnit. in antiq.*

Subdelegatus etiam à delegato, vel delegatus Epiſcopi, ſeu alterius inferioris Papa vel eius Legato, amplius ſubdelegare non poteſt, ſed tamen poſſet committere actum aliquem cauſæ abſque iuriſdictione, vt ſupra diximus. *c. ſuper quæſtionum. de off. deleg. Felin. ib. nu.* 19. *Rot. deciſ.* 368. *in no.* Et ex hac ratione Vicarius quoq; Epiſcopi cum reputetur quaſi delegatus, vi ſupra diximus, non poteſt ſubdelegare aliū loco ſui Vicariū. *Hoſt. Abb. in c. clericos. de off. Vic. Anchar. Gem. Archid. Io. Andr. in c.* 1. *eo. tit. in* 6. *Card. in Clem. vn. eo. tit. & in Clem.* 2. *de reſcrip.* neque locumtenentem ſubſtituere ſibi poteſt. *Put. deciſ.* 163. *lib.* 1. *Card. Pariſ. conſ.* 80. *nu.* 4. & 15. quia nimirum infinitas in delegationibus eſt vitanda. *arg. tex. c. cùm in multis. de reſcrip. in* 6. Poteſt tamen cōmittere alicui vices ſuas ad aliquam cauſam certam. *Ab. lo. ſupra cit.* vel etiam poteſt dare facultatē exercendi aliquam partem iuriſdictionis ſuæ, dummodo totam iuriſdictionem non cōmittat. *Alex. Iaſ. in l. à iudice. C. de iud. Put. lo. ſup. cit. Pariſ. de reſig. lib.* 7. *q.* 24. *num.* 75. Poteſt & ſubſtituere alium loco ſui

ſui ad modicum tempus. *gl. in Clem. 1. v. locum aliorum. de regular. Card. Ab. ib.* dũmodo faciat ex iuſta cauſa. *Put. lo. cit.* dũmodo conſentiat Epiſcopus, ipſo enim nõ conſentiente, ſubſtituere non poteſt. *DD. in cit. c. 1. de off. Vic. in 6. Seraph. dec. 1033.* & ita communiter practicatur.

Vlterius delegati iuriſdictio expirat morte delegantis ſequuta priuſquam delegatus receperit literas delegationis, ſeu antequam delegatus inchoauerit ſuum iudicium, vel re integra. *c. relatum. c. licet de off. deleg.* niſi ſucceſſor delegantis reualidauerit reſcriptum anteceſſoris. *Seraph. deciſ. 1031.* vel niſi delegans delegauerit ſub nomine dignitatis quam gerit, nõ ſuo, vel per ſtatutum. *arg. tex. c. ſi gratioſè. de reſcrip. in 6. c. ſi ſuper. de off. deleg. ib. Ab. in c. quoniã. eo. tit. et in c. irrefragabili. §. cęterum. num. 2. de off. ord.* Non expirat item delegati poteſtas morte delegantis, ſi fuerit perpetuata iuriſdictio.
29 *c. ſi delegatus. de off. deleg. in 6. cit.* Et perpetuatur etiam per vnum ex delegatis. *c. cùm plures. lo. cit. in 6.* & vel per ſolam citationem interpoſitã, in qua debet etiã inſeri tenor delegationis, alioquin eſſet nulla. *c. cùm in iure. de off. deleg. l. et quia ff. de iuriſd. omn. iud. Innoc. in c. præterea. de dilat. Abb. in cit. c. relatum. n. 1. et fin. & in c. præterea. n. 4. de dilat. Duen. Reg. 93.* toleratur tamẽ conſuetudo legitimè præſcripta non inſerendæ delegationis in citatione in re modici præiudicij; ſed non cùm committitur exequutio aliqua, nam tunc dicitur verti graue præiudiciũ. *Put. deciſ. 240. lib. 3.* Neque expirat delegãtis morte delegati poteſtas ad exequendum gratiã data, ſicut neque gratia ipſa expirat morte concedentis, idque etiamſi res eſſet adhuc integra, nec adhuc inchoauerit ſuã exequutionẽ delegatus, & etiamſi exequutio gratiæ requirat exercitium iuriſdictionis, vt communiter *DD. in cit. c. ſi ſuper. de off. deleg. in 6. Sylueſ. in ſum. v. gratia. nu. 3.* Si nimirum fiat per viam gratiæ, non autẽ per viam ſimplicis cõmiſſionis. *Dec. in cit. c. relatum. n. 22. Rot. deciſ. 203. p. 4. diuerſ.*

Expirat denique iuriſdictio delegati, quãdo functus eſt officio ſuo *Hoſt. in ſum. de off. deleg. nu. 11. & DD. cit.* idq; etiãſi pronũciet ſiue benè ſiue malè, ſeu etiãſi ferat ſententia nullam, per deducta apud *Put. deciſ. 364. li. 2.* niſi ſit nullitas ob nõ ſeruatam formam mãdati. *Capel. Toloſ. dec. 114.* vbi deducitur hoc valere pro iudicibus delegatis: Ordinariũ verò, ſi ferat ſententiam nullam, poſſe iterum cognoſcere, niſi nullitas fuerit ex turpitudine iudicantis. Et delegatus licet tulerit ſententiam, ſi ab ea non appellatur, continuare poteſt ſuam iuriſdictionem in exequenda ſua ſententia per annum. *c. quærenti. de off. deleg. Innoc. Abb. ib.* niſi malit pars aliam commiſſionem exequutorialem in Curia expedire. *Put. deciſ. 366. lib. 1.*

Iudicare autem debet Iudex ſiue Ordinarius ſiue delegatus ſecundum leges, conuenienter ſtatui perſonarum litigan- 30
tium. *c. quòd Clericis. de fo. cõp. Anchar. Clem. vn. eo. tit. not. 12.* & ex allegatis partium ſecundum quod conſtat ex actis, non autem ſecundum quod ipſe particulari ſcientia ſua cognoſcit. *c. iudicet. 3. q. 7. c. 1. de off. ord. iun. gl. & alia. gl. v. & cõtra. in c. 1. de re iud. in 6. Ab. in proem. decret. nu. 18. Dec. in rub. de iudic. lect. 2. nu. 15. Caſſad. deciſ. 12. in Reg. de cõmiſſ. cauſ.* quam quæſtionem latiſſimè tractat *Couar. lib. 1. var. reſ. c. 1.* & tandem concludit affirmatiuè, dicitq; hãc opinionem eſſe magis communem, tam apud Canoniſtas, quam apud Theologos. vt *S. Th. 2. 2. q. 67. art. 2. Caiet. ib. Sot. de iuſt. & iure. q. 4. art. 2.* & eam ſequitur *Rot.* vt teſtatur *deciſ. 278. par. 4. diuerſ.* Poſſe tamen iudicem decidere cauſam per rationem à partibus non allegatam, tenet *Abb. in c. peruenit. num. 6. de empt. & vend. Rot. deciſ. 76. lib. 2. p. 3. diuerſ.* vel ex documento notorio, licet non fuerit allegatum in actis. vt eadem. *Rot. cit. deciſ. 278. p. 4. diuerſ.*

In notorio quoque quod conſtat ex actis, etiam parte non opponente, ſupplere poteſt iudex, vt ſi videret teſtẽ inhabilẽ, repellere illũ poteſt. *Ab. in c. intimauit. de teſtib. Felin. ibid. Dec. in c. ex inſi-*

nuatione.num.24.de appell. Et ſi notoriè rei non competere alicui actionem, reijcere ipſum poſſet iudex etiam non opponente parte. *Ab.in c.exceptionem.de excep.et in c.ad aures.n.5.de præſcrip. Dec. lo. cit. Marant. de ord. iud.p.6. de diuiſ. iud.act.1 .num.* 68. Poteſt aduertere falſitatem inſtrumenti, ſi ſit falſitas euidens. *cit. Ab.in c.cum venerabilis.n.19.de excep.* poteſt ſupplere ex officio ſuo, vbi agitur de vtilitate Eccleſiæ. *Abb. in c.cùm veniſſent.nu.9.de inſtit. Dec. in c. quæ in Eccleſiarum.n.3.de conſtit.* Item & ſubſtantialia iudicij, & quibus non ſeruatis ſequeretur nullitas ſententiæ ex officio ſuo ſupplere ſeu aduertere poteſt, ne iudicium reddatur eluſoriũ. *Rot.deciſ.666. p.1.diuerſ.* Vnde poteſt repellere procuratorem non habentem mandatum, etiã parte non petente. *c.cauſam. de iudic. & gl.in c.1.v.abſentia.de elect. in 6.Dec.in cit.c.cauſam.nu.2.* Et de hac quæſtione ſatis controuerſa, ceſſat iam omnis dubitatio, ſtante praxi vulgatiſſima, omnimode iudicium reddi nullum ob defectum mandati, ita quod neque refectis expenſis reintegrari, neque Principis authoritate talis defectus ſanari poſſit. vt teſtatur de hac praxi communi *Gomez. in comp. vtr.ſign.§.& quod dictum eſt.* Plures autẽ caſus quib. iudex officiũ ſuũ exercere poteſt non requiſitus, videri poſſunt apud *Socin.in Reg.245. Viuius. comm. opin. lib.1.opin.145.*

Iudex item non debet ferre ſententiã ſuper non petitis, ſeu non expreſſis in libello. *Fald.conſ.34.nu.2. lib. 1. Abb. in c.cum inter.de conſuet.& in c. grauis.de reſtit.ſpol. Seraph.deciſ. 491. Rot. deciſ. 474.incip.ſuppoſito.in no.* Niſi in cõdemnatione expenſarum: has enim adiudicare poteſt, licet non petantur. *Abb.in c.*
32 *ſignificauerunt.à nu.9.de excep. Iac. Nouel.de Reg. iur.Reg.43.* Non tenetur tamen adiudicare petitas, niſi ipſe velit, vt ijdem DD. Similiter poteſt cõdemnare partem in fructibus perceptis poſt litem conteſtatam, licet non petantur ab altera parte ſed non in fructibus perceptis ante litis conteſtationem. *Innoc.in c.grauis.de reſtit.ſpol.Capel.Toloſ.deciſ.195.*

Ad iudicis item inſtructionem pertinet, vt in dubio, vel vbi lex loquitur generaliter, iudicet ſecundùm loci conſuetudinem, etiamſi iudicet ex delegatione à Apoſt. *c.cùm dilectus.de conſuet. Abb.in* 33
c.certificari.nu.2.de ſepul. Et ſi hæc non adſit, verborum proprietas eſt attendenda. *l.non aliter.ff.de leg.2.* quam proprietatem iudex interpretari poteſt, cum ipſe poſſit interpretari iura in cauſis coram ſe vertentib. *Innoc.in c.cum ſpeciali.de appell.Dec.in c.intimaſti.nu.3.eo.tit.& in c.1.lect.1.nu.91.de conſtit.et in c.ad hæc.n.70.de poſtul.præl.* & etiam priuatas partium apochas in dubio, poteſt interpretari. vt per *Put.deciſ.259.lib.1.* In interpretatione autem in dubio, benignior & fauorabilior intellectus eſt tenẽdus, vel ad ſimilia recurrendũ. *l.ſed Iulianus. §.mutui.ff.de Senat.maced.c.trãſlato. de conſtit. Abb.ib.Dec.ib.vtraq; lect.*

In dubio item in grauioribus ad ſuperiorem eſt recurrendum. *c. inter alia. de ſent.excom.l. Diuus.ff.de off.præſid. Ab. in c.1.nu.3.de fid.inſtrum. & in c. 1. nu. 14.de conſtit.Dec.ib.vtraq; lect.et in cit. c.intimaſti. num.* 1. vel poſſet conſulere peritiores. *id.Dec.lo.cit.nu.5.* & per eum allegati.

Ad extremum communior Doctorũ ſentẽtia eſt ſequẽda. *c.in Canonicis.diſt. 19.c.de iudicijs.iun.gl. v.plurimi. 3.q.3. Felin.in c.ad aures.nu.3.de reſcrip.* vel vbi deficit ius ſcriptum, rationes naturales attendendæ. *Abb.in c.cum ſint. nu.4. de dec.* Et plures modos gradatim in dubijs procedẽdi, recẽſet *gl.in c.conſuetudo.diſt.1.DD.ib.& Neuiſan.lib.5.& 6.*

Iudicis officij quoq; eſt inducere partes ad amicabiliter componendum. *c.1. de mut. petit.iun.gl.v.concordia. & alia* 34
gl.in c.venerabilem.v.fauere. de elect.c. fin.de tranſact. Abb.Imol.ib. Imò & cogere poteſt iudex partes ad concordiam vel arbitros eligendum. *Ab.in c. cũ pridem.n.8.de pact.* præſertim ſi ſubſit cauſa grauis, vt ſi lis fuerit diuturna & intricata, aut imminet ſcandalũ, ſeu armorũ periculũ, aut timeãtur graues inimicitiæ. *c.*

ſtuden-

ſtudendum.c.placuit. 90.*diſt.Abb. in c.ſi quando,& in c.paſtoralis,§. quia vero.*9. *de off.deleg.Felin.in rub.de tregu.et pace, nu.*5.*Lanfranc.de arbit.q.*95. *Rom. conſ.* 126. maximè ſi lis vertatur ſuper dependente à poteſtate ipſius iudicantis, vt ſi lis vertatur ſuper beneficio cuius ipſe eſt collator. *Abb.in c.cum inter.* 1. *n.*9.*de elect.* alioquin ſi res non depēderet à voluntate iudicātis, vel ſi non ſubſit legitima cauſa, hortari quidem iudex poſſet ad concordiam,ſed cogere non poteſt, cùm ipſe teneatur potius vnicuiq. reddere ius ſuum per ſententiam.*gl. in l.*1.*§.& poſt.ff.de no. oper.nunc.Abb.lo.cit. Duen.de Reg. iur. Reg.*30.& 36.vbi ad hoc adducūtur plures pulchræ limitationes. ad hoc *Neuizan.cit.lib.*6.*nu.*13.

35 Prætereà iudicis eſt occurrere litigatorū artibus, quibus cauſas prolongare conantur. *Conc.Trid.ſeſſ.*25. *c.* 10.*de ref.* Præcipuè verò laborare debet,ne veritas opprimatur. *Dec.in c.quoniam, nu.* 5. *de probat.* vnde ipſemet poteſt inueſtigare innocentiam rei accuſati. *Abb. in veniens.à nu.* 19.*de accuſ.*

36 Iudex item poteſt interrogare partes circa merita cauſæ etiam poſt concluſionem in cauſa,dummodo interroget circa ea quæ fuerunt acta ante concluſionem. *Abb.in c.cum Ioannes, nu.* 1. *de fid. inſtrum.Fel.ib.nu.*11.Teſtes quoque etiam poſt publicationem interrogare poteſt ex officio ſuo, licet id facere non teneatur ad inſtantiam partis. *c.cum clamor.c. per tuas,iun.gl.v.audiendum, de teſtibus. Felin.ib.nu.*5. *Rot.deciſ.*86.*lib.*1.*p.*3. *diuerſ.* Poteſt item iuramentum calumniæ deferre parti poſt cōcluſionem in cauſa, licet pars hoc petere tunc non poſſit. *Gemin.Franch.in c.*1.*de iuram. calum.in* 6. *Seraph. deciſ.*1355.

37 Poteſt interlocutoriam ſuam quandocunque ante ſententiæ definitiuæ prolationem reuocare, maximè ſi ab ea appellatur. iuxta communem opinionem DD. de qua teſtatur *Felin. in c. qualiter & quando,nu.*6.*de accuſat. Franch.in c. cū ceſſante, de appell.* Nempè antequā detulerit appellationi ab ea interpoſitæ, cū enim per appellationē trāsferatur ipſius iuriſdictio ad ſuperiorem, nō poteſt amplius intromittere ſe in cauſa. vt *Felin. lo.cit.nu.*14. vbi dicit hoc caſu ne quidē de cōſenſu partium redire poſſe cauſam ad primum iudicem, niſi illam ſuperior remittat iterum, præſertim ſi iam apud ipſum fuit introducta appellatio.

Similiter non poſſet iudex reuocare interlocutoriam, quæ fuit mandata executioni, vel qua pronunciauit ſe eſſe iudicem competentem. *Dec.in cit. c. cum ceſſante,n.*14. *Grauat.ſup.Veſtr.c.*1.*lib.* 7.*n.*33. poteſt enim iudex cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio cum negatur. *Innoc.in c.cæterum,de iud.Capel.Toloſ.deciſ.*211. 38

Sententiam autem definitiuam regulariter reuocare non poteſt. *Felin.lo.cit. à nu.*23.*Dec.in c.literis, nu.*8. *de off. deleg.DD.in l.Actorum, ff.de re iud.* niſi in continenti antequam habeatur pro abſoluta,facit *gl.in c.prædicator.v.imò verò.*16.*q.*1. vel per modum declarationis: declarare enim poteſt, & interpretari ſuam ſententiam.*gl.in c.loci noſtri.v.errorem.*25. *q.*9. Item & per viam reſtitutionis in integrū reuocari poſſet ſententia. *Felin.lo.cit.à nu.*23.vbi numerat plures caſus, in quibus iudex reuocare poſſet ſuam ſententiam definitiuam. Cauti autem iudices reſeruare ſibi ſolent moderationem, diminutionemuè pœnæ appoſitæ in ſententia, ſeu declarationē ſententiæ,ne poſtea dubitare ſit neceſſe de faciēda declaratione, quod & facere poſſunt, vt notat *Couar.pract.q.c.*36. præſertim verò in cauſis criminalibus. *Aufrer. de poteſt.Eccl.in Laic.caſu* 12.

Iudicis item eſt facere citari partes: nec poteſt quis citari niſi ex commiſſione iudicis. *Dec.in c.de quo vult.deo.n.*93.*de iudic.* citatio enim pertinet ad iuriſdictionē. *Abb.in c.ſuper quæſtionum,§.verum,de off. deleg.* Poteſt autem iudex citare per quemcūque,dummodo conſtet, quod alicui commiſerit. *id.Abb.in c. cū ſit Romana.nu.*29. *de appell.* Citare poteſt & per ſe, verbo præfigendo terminū partibus: & talis citatio habet vim peremptorij. *Dec. in c. in nomine Domini, n.* 39

Digitized by Google

8.de teſtib.dummodo fiat parte præſente.
Felin.in c.1.nu.18.de iudic.Seraph.deciſ.
1118.Imò quando pars eſt præſens,& ſe
defendit,valet ordinariè proceſſus ſine
citatione, niſi quis opponat de non præ-
miſſa citatione, & ſe nolle haberi pro ci-
tato. Felin. lo. cit. & in c.paſtoralis.de
re.iud.Rot.deciſ.61.152.& 160.num.9.
p. 4. diuerſ.

Iudex item munera etiam ſponte obla
39 ta recipere nō poteſt,præterquam come-
ſtibilia paucorum dierum, vel expenſas
moderatas in itinere fortè propter cau-
sā ſuſcepto.c.ſtatutū.§.inſuper de reſcr.
in 6.Ab.in c.cùm ab omni.de vit.et hon.
cler.Sportulas quoq; conſuetudine loci
alicuius vſitatas pro ferenda ſententia li-
citè exigit.Abb.lo.cit.à nu. 8.

Ad hoc facit quod pœna pecuniaria
poteſt imponi per Iudicem, quando in
iure ponitur arbitraria, tantò magis ſi
expreſsè ponitur pecuniaria, vel in caſu
quo pœna in iure non eſt expreſſa. c.de
cauſis.de off.ord.Innoc.ib.ſeu vbi magis
pecuniaria timetur quàm alia. gl.in c.li-
cet.de pœnis.Felin.in cit.c.irrefragabili.
nu.25.de off.ord.Sed ad euitandam ſuſpi-
cionem cupiditatis, deberet talis pœna
conuerti ad pias cauſas.Ab.in c.licet nu.
fin.de pœn.vel ad publica aliqua opera,
pro reparatione carceris,& ſimilium.Ca-
pel.Toloſ.deciſ.275.Tamē applicari po-
teſt etiā fiſco Epiſcopi ſeu iudicis. l.mul-
ctarum.C.de mo.mulctan.Bart.ib.& latè
Couar.lib.2.var.reſ.c.9.nu.9. Præſertim
ſi ipſe iudex indigeat pro ſuſtentatione.
Henr.Bott.de Syn.Epiſ.3 p.art.1.n.10.
Tantò magis ſi ſit emenda iudicialis,hęc
enim computatur inter emolumenta iu-
riſdictionis.c.dilectus.lo.cit.de off. ord.

Notariorum quoque ſalaria debet mo
40 derari iudex,ne nimirum grauent partes,
& abſtinere debet, ne participet ipſe ex
huiuſmodi ſalarijs.cit.c. ſtatutum.§.no-
tariorum.de reſcrip.in 6. Et quoniam facta
eſt mentio Notariorum, plura hic de hoc
officio attingi poſsūt ſub perſona iudicis.
cùm Notarius ſit miniſter iudicis,& per-
41 ſona publica.l.Orphanotrophos. C.de E-
piſ.& Cler.& dicitur iudex chartularius.
Marant.in prax.p.4.diſt.18. nu.2. Et iu-
dex ipſum eligit, vel mutat pro libitu.
Dec.in c.quoniam.à n.40.de præb.ſed po-
teſt à partibus recuſari, vt ſuſpectus pro- 42
bata ſuſpicione, quæ etiam ſolo iuramē-
to recuſanti probari poteſt. Peral. deciſ.
64. p. 3.

Vnde in Notario in primis requiritur,
quòd ſit legitimè creatus,vt Innoc.et DD.
communiter in c.1.de fid.inſtrum.Præſu-
mitur tamē ex longiſſima temporis poſ-
ſeſſione creatio legitima notarij, vel ex
inſtrumento antiquo in quo nominatur
notarius.Dec.lo.cit.n.44.Boer.deciſ.76. 43
Couar.pract.q.c.21.nu.7.Rot.deciſ.193.
p.2.diuerſ.vel ex eo quod reperiatur de-
ſcriptus in matricula.Bald.et alij in l.ſcri-
niarios.C.de teſtam.milit.Rot.dec.103.
nu.33.p.2.diuerſ.Capel.Toloſ.deciſ.331.
Vel etiam creditur iudici atteſtanti quē
eſſe notarium, præſertim cū præſcriptio-
ne ſeu reputatione communi triginta an-
norum. Rot.lo.cit.deciſ.193.ad hoc Ber-
tach.de Epiſ.5.p.lib.4.q. 2.

Signum etiam notariale quo inſtrumē-
ta ſua muniat notarius vt habet, obtinuit 44
conſuetudo. Ab.in cit.c.1.de fid.inſtrum.
nu.3.Dec.ib.nu.37.nō eſt tamen de ſub-
ſtantia inſtrumēti appoſitio ſigni.Rot. de-
ciſ.536.p.4 diuerſ.Tātò magis in protoco
lo, nam ibi ſcriptura extenſa etiam alia
manu quam notarij vel ſi ſit in filcia quæ
habeat vim protocoli, cenſetur authenti-
ca:& etiamſi non habeat actum & teſtes,
dummodo ſit continuata cum alijs actis
habētibus iſta requiſita actus & teſtium
niſi obſtet conſuetudo regionis,vel nota-
rij, quæ potiſſimum attendi debet in re-
putandis ſcripturis authenticis.Card.cōſ.
133.num.5.Alex conſ.153.num. 8.lib.
2.Dec.conſ.447.& diſertè Seraph. deciſ.
888.& 909.Mant.deciſ 89.& 174.Simi
liter & ſolemnitates contractuum atten-
duntur ex conſuetudine vel ex ſtatutis lo-
corum.Caſ.de Graſ.deciſ.2.nu. 6.de do-
nat.Rot.deciſ.6.p.4.diuerſ.

Creatur autem Notarius à Papa, Im-
peratore, Rege, vel Principe non reco-
gnoſcente ſuperiorem.Innoc.in c.cum P.
de fide inſtrum.Poteſt etiā creari per E-
piſco-

piſcopũ pro ipſius Diœceſis. *Hoſt. in ſum. ne cler. vel monach. nu. 5.* quam ſentẽtiã teſtatur eſſe communem. *Imol. in c. 1. de*
45 *fid. inſtrum.* ad hoc *Pauin. de poteſ. c. q. 10. nu. 12.* vbi hãc poteſtatẽ trahit ad Capitulum ſede vacante. Similiter & quilibet alius habẽs iuriſdictionem ordinariam ex iiſdem rationibus poſſet pro ſuo territorio creare notarios. *Hoſt. lo. cit. de fide inſtrum. nu. 3. Abb. in cit. cum P. n. 7.*
46 *&* 8. Imò acta per quemcunque deputatum à Iudice confecta, faciunt fidem, textus expreſsè *c. quoniam. cit. de prob. DD. ib.* Magiſtro quoq; Generali & Prouincialibus Ord. Prædicatorum conceſſum eſt vt poſſint creare notarios ad affectũ publicandi ſeu exequendi mandata quæuis pro ipſorũ publica ſeu priuata neceſſitate, vt à Pio V. priuilegio ſuo *de anno 1571. die 21. Mart.* quod refert *Confect. in ſuo cõpẽa. fol. 220.* quod & Ciſtercien. ac alijs religionibus vidi conceſſum, vel ſaltem per communicationem priuilegiorum conuenire poteſt.

Quoad exercitium autem officij Notariatus in foro Eccleſiaſtico requiritur, vt Notarius ſit creatus non à Principe ſæculari ſed Eccleſiaſtico. *Hoſt. lo. cit. ne cler. vel mon.* Creatus enim à Principe ſæculari non poteſt exercere officium ſuũ, niſi in rebus ſpectantibus ad creantis iuriſdictionem, vel niſi ex admiſſione alterius ordinarij, ſeu de conſenſu partium. *Abb. in cit. c. cum P. n. 9. de fide inſtrum.* Et Notarius creatus ab ordinario, ſeu ab alio habente poteſtatem, non poteſt cõficere inſtrumenta, niſi intra territorium creantis: ſed tamen inſtrumentis per eum in proprio territorio confectis vbiq; creditur *Rot. deciſ. 291. in no.* Ipſe tamẽ No-
47 tarius pro cauſis Eccleſiaſticis poſſet eſſe laicus, *cit. Ab. in c. decernimus. n. 14. de iudic.* ibique alij communiter, licet magis cõueniret eſſe clericum. *arg. tex. c. vt iuxta. de off. ord.* Et quamuis clericis prohibitum ſit exercitium notariatus ſeu tabellionatus. *c. ſicut te. ne cler. vel mon.* hoc tamen intelligendum de exercitio notariatus in foro laicorum, non autem in foro iudicis Eccleſiaſtici: vt *gl. in c. ſicut te. cit.* Vel intelligendum de clericis maioribus, & habentibus aliunde ſufficientem prouiſionem: iſti enim abſtinere debent ab exercitio talis officij illudq; relinquere minoribus. *Ab. in cit. c. ſicut te. num. 6.* alioquin ars notariatus eſt per ſe honeſta & honoratis perſonis digna. *Rot. deciſ. 594. nu. 3. p. 4. diuerſ.*

Notarius etiam debet eſſe perſona bonæ famæ, neque illegitimi ortus. *Armil. v. tabellio. nu. 5.* debet iurare in ingreſſu officij, quod fideliter exercebit officium ſuum, & quòd requiſitus cõficiet inſtrumẽta ſine diminutione veritatis, & ſine admixtione falſitatis, *Armi. lo. cit. Sylueſ. eo. q. 6. Ab. lo. cit. n. 19. Calder. conſ. 2. de preb. Mohed. deciſ. 168. aliàs 2. de Sim.* & non niſi ſuper illis ſuper quibus fuerit rogatus extendere debet inſtrumentum, verba enim notarij præſumuntur verba partiũ, non autẽ quòd ſint appoſita ex imperitia notarij, vnde poſſet præiudicare multum ſi adderet aliquid vltra dicta partium, *Bald. in c. cum in iure. nu. 15. de off. deleg. & in Rub. C. de fide inſtrum. nu. 10. Ab. in c. 5. num. 4. de fide inſtrum. Seraph. deciſ. 570. Rot. deciſ. 248. p. 1. diuerſ.*

Omnia pertinentia ad exercitium ar- 48
tis ſuæ ſcire debet, alioquin teneretur ex imperitia. *Abb. lo. cit. nu. fin.* & debet intelligere clauſulas quæ in inſtrumẽto ponuntur: alioquin ſi interrogatus neſciret explicare clauſulas inſtrumenti ſui, inualidum eſſet inſtrumentũ. *Alberic. in l. fin. §. penult. ff. ad Velleianum.* iſtas enim ſcire obligatur, & apponere cõſuetas de ſtylo; cẽſetur enim de illis rogatus, licet ſimpliciter rogatur, & ſi non appoſuit, debet apponere, quia operantur. *Dec. in l. vt liberis. C. de collat. & in l. certi condictio. §. ſi nummos. ff. ſi cert. pet. et conſ. 490. Put. deciſ. 219. lib. 2.* Plura de notariorum requiſitis, qualitate, & peritia, videri poſſũt in *lib. de errorib. notar. Ant. Taſſara.* ſatis curioſè collecto. Quoad ſufficientiam autem doctrinæ notariorũ fori Eccleſiaſtici, prouidè ordinauit *Conc. Trid. ſeſſ. 22. c. 10. de ref.* vt Notarij nulla exceptione obſtante ab Ordinarijs locorum etiã

etiam tanquam Sedis Apoſt.delegatis ſuper ſufficientia examinentur, & vt poſſint ſuſpendi,vel repelli ab exercitio officij ſui,ſi fuerint reperti nim⁹ ſuffi ietes.

Scribere etiam debet Notarius manu
49 propria inſtrumenta. *Hoſt.in c.inter dilectos,de fide inſtrum. Abb.ib.n.7.* cõſuetudo tamen eſt recepta à iure, vt notarij ſcribant per ſubſtitutos, quia non induſtria eligitur notarij in ſcribendo, ſed vt fidem geſtis præbeat, quam ſubſcribẽdo ſatis præſtat. *Abb.lo.cit. Felin. ib.n.38. Dec.conſ.447. Mantic.dec.174.* Et habe-
50 re debet protocolum eorum quæ ſcribit, hoc enim dat robur inſtrumentis, præſertim ſi adſint in illis aliarequiſita quę faciunt ſcripturam authenticã. *arg. tex. c.cum P.cit. iun. gl.fin. de fid.inſtrum. Dec.in c.quoniã.nu.54. de prob.Seraph. deciſ.909.Rot.deciſ.671.p.1. diuerſ.* Debet exprimere annum,diem, indictionẽ, annum Pont.D.Papæ, in inſtrumento, & nomina teſtium. *Hoſt.Innoc. Abb. Dec. in cit.c.1.de fid. inſtrum.* niſi continuet cum alijs actis habentibus dictas clau-
51 ſulas, per perducta apud *Seraph.deciſ. 909.cit.*

Nomina teſtium præſentium, & qui actum intellexerunt ſcribi debent, alioquin ſi actum non intelligerent, ſequeretur vitium inſtrumenti ob defectum teſtium,cum adhibiti & præſentes dici non poſſint, qui rem ad quã debent eſſe præſentes ignorant. *Io.And.in c.paſtoralis, de off.deleg.* Circa iudicialia tamen crederetur ſcripturæ notarij, etiamſi in ea non adhiberentur teſtes, *gl. in c.quoniã, cit.de prob.* Vniuerſa autem acta iudicij ſcribere debet, *c.quoniã,cit.* niſi ſit cauſa parui momenti,talis etiam ſine ſcriptura ex ſimplici informatione iudicis expediri poſſet. *Dec.in eo.c.quoniam, nu.27.*

Ad extremũ notãdum quod Notarius
nõ poteſt recipere in iudicialibus produ- 52
ctiones inſtrumentorũ, niſi in præſentia iudicis. *Dec.lo.cit.n.17.* nec debet edere acta iudicialia niſi de mandato iudicis. *DD.in l.is apud quem. C.de eden. Veſtr. lib.7.c.1.n.20. in ſua pract.* vel de mandato Superioris, nempè iudicis ad quem appellatur: tunc .n. tenetur edere acta appellantibus ad minus intra vnũ menſem, accepta congrua mercede: alioquin ſi in exhibitione actorum moram fecerit, poſſet ſuſpendi ab officio arbitrio Superio-
ris, & ad dupli pœnam, quanti lis de qua 53
agitur inter appellantes æſtimata fuerit condemnari. Imò ſi ipſe Iudex in extraditione huiuſmodi actorum retardationis conſcius vel particeps fuerit, vel obſtiterit aliqua ratione quo minus integrè acta appellantibus extradantur, teneretur & ipſe ad pœnam dupli prædictam. *Conc.Trid.ſeſſ.24.c.20. de ref.*

ARTICVLVS II.

De Perſona Actoris.

1 *Agere poteſt quilibet qui lege non prohibetur.*
2 *Excommunicatus agere non poteſt.*
3 *Agere qui iure prohibentur.*
4 *Actor venire debet paratus.*
5 *Actor tenetur dare reo copiam libelli.*
6 *Reus non tenetur edere inſtrumenta Actori.*
7 *Procuratorem qui conſtituere poſſit.*
8 *Minorennis conſtituere procuratorem poteſt.*
9 *Criminalis actio quando per procuratorem defendi poſſit.*
10 *Procuratoribus pluribus inſtitutis quis eorum aget.*
11 *Procurator quando poſſit præiudicare principali.*
12 *Procuratori quæ poſſunt opponi.*

13 Pro-

13 *Procurator debet habère ſufficiens mandatum.*
14 *Mandatum ſufficiens quod dicatur.*
15 *Procurator ſine mandato quando admitti poſſit.*
16 *Mandatum quomodo probetur.*
17 *Procuratori acquiritur poteſtas à die recepti mandati.*
18 *Procurator iurat de calumnia in animam propriam.*
19 *Iuramentum calumniæ de neceſſitate pręſtandum quando petitur.*
20 *Iurare quando quis poſſit per alium.*
21 *Procurator non debet reuelare defenſiones principalis.*
22 *Procurator non poteſt paciſci de quota litis parte.*
23 *Procuratoris poteſtas quando finitur.*
24 *Procurator reuocari quando poſſit.*
25 *Procuratoris reuocatio intimari debet iudicio.*
26 *Mandatum lapſu temporis an expiret.*
27 *Mandatum perpetuum à quibus dari poſſit.*

1 AGere poteſt in foro Eccleſiaſtico quicunque lege non prohibetur, ſiue fuerit ex Diœceſi aut territorio iudicantis, ſiue non, dummodo reus ad illud forum pertineat, rei enim forum actor ſequitur. *c. ſi clericus. de fo. comp. & l. iuris ordinem. l. in criminali. C. de iuriſd. omn. iud.*

2 Prohibentur autem iure agere. Primò excõmunicatus. *c. intelleximus. de iud.* ita vt neque contra alium excommunicatum agere poſſit. *Dec. in eo. c. intelleximus. num.* 18.

3 Prohibetur etiam agere Collegiũ vel Capitulũ ſine aſſenſu ſui Prælati, & monachus ſine permiſſione Abbatis, ſiue Superioris ſui. *c. cauſam quæ. 1. lo. cit. de iud.* Item & minorennis ſine tutore agere nõ poteſt. *l. cum. et minores. C. aduerſ. ſi rem iudic.* Item nec filius contra patrem, nec ſeruus contra dominum poteſt agere. *l. lis nulla. ff. de iudic.*

Ad extremum ciuiliter nemo agere poteſt, niſi qui fuit principaliter læſus, vel qui læſum habet in poteſtate, vt ſi pater agat pro filio, dominus pro iniuria ſerui, maritus pro vxore. vt latius *Maran. in ſuo tract. iudic. p. 6. de inquiſit. nu. 60.*

In criminalibus autem vltra prædicta prohibetur agere mulier. *c. prohibentur. 2. q. 1.* caſu verò quo agere permitteretur, vt ſi agat pro illata ſibimet iniuria, non tenetur inſcribere ſe ad pœnam talionis. *l. mulier. ff. ad Senatuſc. Turpil.*

Pupilli quoque & minorennes prohibentur agere in criminalibus *c. prohibentur. cit.* Et laicus non poteſt agere pro crimine contra clericum. *c. nullus. et ſeq. 2. q. 7.* imo nec clericus accuſat laicum ad pœnam ſanguinis, ſed ex alia cauſa. *c. ſicut ſacerdotes lo. cit.*

Criminoſi pręterea ab accuſatione repelluntur. *c. qui ſine. 3. q. 7.* Item & ſuſpectus de calumnia, vt ſi quis antea falſum teſtimonium depoſuerit, vel ſi quis videretur ſuſpectus de corruptione propter paupertatem. *c. prohibentur. cit.* Si tamen ſua vel ſuorum iniuria proſequenda ſit, prædicti omnes agere poſſunt. *Abb. in c. de cætero. de teſtib.* vbi ſub finem ponit quinam veniant nomine ſuorum. *ad hoc l. lex Cornel. ff. de iniurijs. DD. ib. Marã. lo. ſup. cit. n. 62. Hoſt. in ſum. de procurat. nu.* 13. vbi ad quartum gradum affines in iudicio ſine mãdato procuratorio admitti poſſe docet, eoſq; coniunctorum nomine intelligi: ſed in computandis ad hunc caſum gradibus ſuorum, ſequendus eſt potius vſus cuiuſque regionis. vt notat *Abb. in c. cùm oporteat. nu. 3. de accuſat. Felin. in c. cùm dilectus. nu. 7. eo. tit.*

Poſſunt etiam prædicti agere pro iniuria contra Religionem vel patriam patrata, talis enim iniuria cenſetur cuique propria, & quilibet eam tanquam propriam proſequi poteſt. *Ab. in c. de cætero. cit. de teſtib. Maran. lo. cit. nu.* 63.

Item ſi ageretur per modum denũciationis,

tionis,ſeu per inquiſitionem, & vbi non
agitur ad pęnam ordinariam, ſed tantùm
ad correctionem. *c. quoniã, i un. gl. v. mu-
lieres, de teſtib.* tunc enim denuncians nõ
agit in iudicio perſonam actoris: vnde
neq; ſe inſcribit ad pęnam talionis, *Hoſt.
in ſum. de denunc. nu. 5.* Alioquin agens
iudicio ordinario teneretur inſcribere ſe
ad pœnam talionis *c. ſuper his. iun gl. v.
oportet, de accuſ.* nam licet pœna talionis
dicatur non eſſe in vſu, tamen hoc proce-
dit vbi membrum pro membro debere-
tur, vbi autem poſſet præſtari alia ratio-
ne eſſet præſtanda, & vbi non poſſet, alia
pœna deberet accuſator deficiẽs in pro-
batione puniri iudicis arbitrio. *Præpoſ.
in c. fin. §. libellorum, nu. 23. 2. q. 8. Iaſ cõſ.*
4 *144. lib. 2. Couar. var. reſ. lib. 2. c. 9. nu. 1.
Rot. deciſ. 119. p. 4. diuerſ.*

Actor autem venire debet paratus ad
iudicium, *c. fin. de dol. & cont. & l. ſi quã-
do. C. de dilat.* Tenetur proprijs ſumpti-
5 bus dare copiã primi libelli reo. *Maran.
cit. de edit. act. nu.* 55. Reus verò non te-
netur edere inſtrumenta ſua actori, non
enim tenetur iuuare probandam inten-
tionem ipſius. *c. 1. de prob.* niſi inſtrumẽta
fuerint communia. *Abb. in eo. c. 1. n. 26.*
vel niſi agat fiſcus, tunc enim teneretur
reus edere inſtrumenta, quæ habet. *l. nec
quiſquam. ff. de eden.* ſi nimirum fiſcus
6 ageret ciuiliter, alioquin ſi ageret crimi-
naliter, vel ad mulctã pecuniariam, non
teneretur reus ad editionem inſtrumen-
torũ. *Bart. & com. DD. in l. 2. C. de eden.*

Teneretur etiam reus edere inſtrumẽ-
ta ſi ageret Eccleſia, hæc enim æquipa-
ratur fiſco. *Abb. lo. cit. & comm. DD.
arg l. fin. C. de ſacroſ. Eccl.* & in caſibus in-
quibus publica vtilitas verſatur, & in cau
ſa alimẽtorum vel dotis, hæc enim æqui-
parantur eodem fiſco. *Dec. in c. 1. cit. de
prob. nu. 75.* vbi plures limitationes cum
ſuis circumſcriptionibus inuenies.

E contra autem actor tenetur reo ede-
re ſuas rationes, & inſtrumenta, ex com-
muni opinione, de qua *Villalob. comm.
opin. ſub lit. E. n. 15. iuuen. Reg. 20.*

In perſona actoris ſiue rei, interuenit
7 etiam procurator in iudicio, quem quili-
bet conſtituere poteſt, qui expreſsè non
prohibetur à iure, ſeu qui per ſe poteſt
ſtare in iudicio, per not. apud *Bart. in l. 1.
ff. de procur. Dec. in c. intelleximus, n. 58.
de iudic.* Et in beneficialibus, ſiue ſpiri-
tualibus eiſque connexis cauſis, poteſt
conſtituere procuratorem etiam minor,
dummodo non ſit minor quatuordecim
annis. *c. fin. de iudic. in 6.* Imò & minor 8
quatuordecim annis, prout diſpẽſari de-
bet ad beneficium, quantumuis ſimplex,
ſi eſt diſpenſatus ſuper iſto defectu æta-
tis, videtur impetraſſe veniam ætatis ſal-
tem quoad expreſſa in diſpenſatione, &
ad ea procuratorem inſtituere poſſet per
doctrinam. *Abb. in c. ex ratione, nu. fin.
de ætat. & qual.* Quod in facto pro Sere-
niſs. Io. Alberto Poloniæ & Sueciæ Prin-
cipe nato, pietate magnanimitate victo-
rijs inclyti, & nunquam ſatis laudati Mo-
narchiæ Sigiſmundi III. Poloniæ & Sue-
ciæ Regis Filio, ad Epiſcopatũ Varmien.
ante pubertatis annos nuper aſſumpto,
mihi conſulenti Dataria S. D. N. reſpon-
dit, videlicet ipſum Sereniſs. Principem
potuiſſe ſine aſſiſtentia curatoris conſti-
tuere ſibi Procuratores, Adminiſtratores
ad negotia illius Epiſcopatus tractanda,
niſi quod ad ſpiritualium Adminiſtratio-
nem datus ipſi fuit à Sede Apoſt. Coad-
miniſtrator. Et ne eiuſdem patris aſſenſũ
requirere tenetur minor in pertinentibus
ad ipſius beneficium Eccleſiaſticũ, licet
quoad alia non liberatur à patria pote-
ſtate per aſſecutionẽ beneficij, vt *Gemin.
cit. c. fin. § fin. de iud. in 6. et alij comm. ib.*
Non poſſet tamen minor reſignare be-
neficium, nec; ad hoc procuratorem cõ-
ſtituere niſi cauſa cognita, & coram Su-
periore. *Mileſ. in repert. v. minor 14. an-
nis. Pui. deciſ. 157. lib. 2.* & quando nõ va-
leat actus minoris in præiudicium ſuum
videri poteſt apud *DD. in c. ex parte, de
reſt. ſpol. & in l. 1. & 3. C. qui legit. perſ.*

In criminalibus autem in quibus agi-
tur de pœna corporali vel exilij, & non
pecuniaria, reus per procuratorem defen-
di non poteſt, niſi ſit communitas, quæ 9
conuenitur, vel niſi accuſatus ſit cõſtitu-
tus in carcere, ſeu velit inferre aliquam
exce-

exceptionem dilatoriam, aut abſentiam excuſare, *c. veniens. de accuſat. Abb. ib. nu. 14. Maran. cit. p. 4. diſt. iud. 1. nu. 42.*

Nemo verò cogitur per procuratorē litigare niſi ipſe velit, præſertim in grauioribus cauſis; vt de ſi fuerit quis legitimè impeditus: ſufficit quod mittat nuncium qui excuſet ipſius abſentiam. *c. querelā. de procur. gl. princ. in c. ſi ægrotans. 5. q. 3. Abb. in Clem. vn. nu. 8. de fo. comp.* Si tamen longum eſſet impedimentum, & negotium de quo litigatur eſſet modici momenti, poſſet cogi per iudicem pars ad conſtituendum procuratorem, quæ ipſamet adeſſe non poſſet. *Hoſt. in ſum. de procur. nu. 10.*

Poteſt autem inſtitui procurator ſiue vnus ſiue plures. *c. ſi duo. de procur. in 6.*
10 & ſi plures fuerint, vnus ſine altero litem proſequi non poteſt. *tex. lo. cit.* In cauſis tamen beneficialibus vſu receptum eſt in Curia, vt valeat proceſſus cum procuratore, licet fuerint dati plures. de qua praxi teſtatur *Veſtr. ſup. lo. cit. lib. 4. c. 5. n. 18.* Si verò fuerint conſtituti plures in ſolidum, præoccupans promouere debet cauſam: alius verò non niſi in caſu quo prior iſte præoccupans proſequi nollet, vel occupatus eſſet. vt poſt *tex. cit. in 6. notat. Dec. in c. in nomine Domini. num. 38. de teſtibus.*

Procurator repræſentat in omnibus perſonā principalis ſui, vnde & acta per ipſum afficiunt principalē. *c. 1. de procur.* & confeſſio ipſius, principali præiudicat,
11 *Felin. in c. ſi cautio. n. 88. de fid. inſtrum.* niſi tamen excedat formam & conditiones mandati, excedendo enim mandatū nihil ageret, nec poſſet Domino præiudicare. *Rot. deciſ. 197. & 884. nu. 3. p. 4. diuerſ.* nam mandata ſunt ſtricti iuris, nec poſſunt extendi vltra quam ſonant. *c. qui ad agendum. de procur. in 6 Clem. non poteſt. eo. tit. Put. deciſ. 413. lib. 1.* Neq; præiudicat Domino factum procuratoris, ſi Dominus ſtatim contradicat. *gl. in v. protinus. in c. cùm olim. de elect.* Et quomodo cōtradici poſſit per principalē, ſeu reuocari confeſſio procuratoris, vel etiam per ipſummet procuratorem, ſaltē cum iuramento ſuper errore, conſuli poteſt *Innoc. Ab. & DD. comm. in c. fin. de conſeſſ. Rot. deciſ. 260. in no. & deciſ. 613. p. 1. & deciſ. 314. p. 4. diuerſ.*

Omnia quoque quæ contra principalē obijci poſſūt, contra procuratorem quoque poſſunt opponi: vt quod principalis ipſius ſit excommunicatus, nec agere poſſit excomunicatione durante, & ſimilia. 12
Hoſt. lo. ſup. cit. num. 15. Abb. in Clem. 1. de procur.

Opponi poteſt & cōtra perſonā ipſius procuratoris, vt quòd ipſe ſit excommunicatus. *c. poſt ceſſionem. de prob. Rot. dec. 195. in no.* vel quid ſimile, propter quod locum ſtandi in iudicio non haberet, vt ſi eſſet infamis. *c. 1. 3. q. 7.* ſi ſit impos, mentis furioſus. *l. 2. §. furioſus. ff. de procur.* Regulariter autem quilibet poteſt conſtitui procurator, niſi certa lege prohibeatur. *Hoſt. in ſum. lo. ſup. cit. num. 8.* Et ſi prohiberetur aliqua lege eſſe procurator, adhuc proceſſus cum ipſo factus eſſet validus, niſi exciperetur contra ipſum ante prolationem ſententiæ, vt deducit *Felin. in c. poſt ceſſionem. cit. nu. 22.* excipiendo ſolum excommunicationis impedimentum: quod tamen æquè cum aliis tranſire, nec vitiari proceſſum ex eo quòd fuerit factus cum excommunicato, niſi opponatur exceptio excommunicationis ante prolationem ſententiæ, probat *Dec. in eo. c. poſt ceſſionem. à num. 17. ſequutus. Innoc. ibid.*

Debet autem procurator habere ſufficiens mandatum, alioquin poſſet contra 13
ipſum opponi in quacunque litis parte, & etiam per ipſummet iudicē poſſet repelli a iudicio, *gl. v. abſentia. in c. 1. de elect. in 6. Abb. in c. innotuit. eo. tit. nu. 10. Achil. de Graff. deciſ. 253.* Imò facta per procuratorem antequam recepit mandatum non tenent, quia ante ſuſceptas literas mandati nondum eſt procurator. *Rot. deciſ. 145. in no. Mohed. deciſ. 101. alias 5. de procur.*

Sufficiens autem mandatum dicitur, 14
dum datur ad agendum & defendendū: nam datum ad defendendum tantum, nō ſeruiret ad intentandum cauſas. *c. conſtitutis.*

tutis.de procurat. licet è contra conſtitutus ad agendum poſſit defendere. *l. mutum.ff.de procur.Put. deciſ.* 366.*&* 413. *lib.1.Rot.deciſ.*120.*p.4.diuerſ.*

Et quidem ſi procurator voluerit ſuſtinere partes actoris,nullo modo ſine mãdato eſt admittendus niſi fuerit perſona coniuncta,& caueat de rato. *c. nonnulli. de reſcrip.* & coniunctorum nomine veniũt affines ad quartum gradum vt diximus ſupra ex *Hoſt.* Si autem pro reo eſſet 15 comparendum,procurator ſine mandato vel ſaltem vt interceſſor cauſæ admittendus videretur, facta ſolum cautione de iudicato ſoluendo in caſibus in quibus per ipſum ſolui poſſet. *Abb.in c.1.nu.*10. *de reſtit. ſpol.* & ratio pro ipſo militat, quia publicè intereſt abſentes per quemcunq; defendi.*l.ſeruum quoq; §.publicè. ff.de procur.Hoſt.lo.ſup.cit.*ſed hoc procedere poſſet in obtinẽda aliqua dilatione citato ex cauſa legitima abſẽtiæ,alioquin hoc tempore omnium ſubſelliorum praxis obſeruat,vt nec propinquum, nec illũ qui cauere vellet de rato vel ſoluendo iudicato, admittant ad defenſionem alicuius cauſæ ſine mandato ſufficienti parte contradicente, multa enim interuenire poſſunt quæ annullent proceſſum. vt *Rot.deciſ.*83.*p.*4. *diuerſ.*

16 Probatur autem mandatum ſcriptura authentica,de qua *Dec.lo.ſup.cit.à nu.*6. Probatur & per teſtes, *Bald.conſ.* 190. *Villalob.comm.op.ſub lit.P.n.*331. Probatur item & per literas priuatas ipſius conſtituentis; vt ſi principalis per literas ſuas conſtituat quem in ſuum procuratorem, talis enim conſtitutio procuratoris valeret.*Veral.deciſ.*397.*p.* 2. *Rot. deciſ.* 54.*p.* 4. *diuerſ.* præſertim ſi literæ recognoſcantur per teſtes, fuiſſe ſcriptæ, ſeu ſubſcriptæ manu propria conſtituentis. *Dec.lo.ſup.cit.*ad hoc *Caſ.de Graſ.deciſ.* 113. *alias* 2. *præb.* Et quandoque ſufficit quod mandatum ſit ſignatum ſigillo conſtituentis ſi iſtud ſit notum. *Rot.deciſ.* 87.*in antiq.*vnde & mandatum cum ſolo ſigillo Prælati, Capituli, ſeu Conuentus, Collegij, tenet ea *Rot. deciſ.* 790. *ibid. in antiq.*

A die autem recepti mandati & non ante, ſiue à vera notitia mandati acquiritur primum poteſtas procuratori, vt 17 *gl.v.receptis. in Clem.* 1. *de procur.* ante receptionem autem ſeu notitiam mandati,acta per procuratorem non tenent. *Alex.in l.licet.nu.*1. *de procur. Felin. in c.ſciſcitatus.num.*5.*de reſcrip.Veſtr.cit. lib.*4.*c.*5.*nu.* 26. *in annot.* & alij allegati ſupra:niſi concurrat præſumptio notitiæ, ſeu tractetur de concordia quæ eſt fauorabilis,& caueatur de rato. *Put. deciſ.* 360. *lib.* 1.

Tenetur procurator iurare de calumnia in animam propriam, & non tantũ 18 in animam principalis, *gl.in c. appellationis. v. ab ipſis.de iuram. calum. in* 6. *DD. comm. in c. præſertim. de teſtibus ib.in* 6. hocq; eſſe vſitatum in Rom. Curia teſtatur *Rot.deciſ.*40.*in no.Veſtr.lo. ſup.cit.num.* 17.Iuratur autem tum,quod lis iuſta videtur, quod dilationem non petet doloſè qua lis retardetur, quod falſis probationibus vel teſtibus corruptis non vtetur,*l. cum & iudices. C. de iureiuran.prop.calum.Authen.iubemus.col.* 9.*tit.*7.*Hoſt.in ſum.de iur.calum.num.*6. *Spec. de iuram.cal.* §. *nunc dicamus.* Et poteſt exigi hoc iuramentum in quacunque litis parte, vſque ad concluſionem in cauſa:poſt concluſionem autem in cauſa ipſemet iudex ex officio illud adhuc deferre poſſet, quia quoad ipſum tunc etiã non cenſetur finalis cauſæ concluſio. *Io. Andr.Gem.Franch.in c.*1.*de iur.calum. in* 6.*Bald.in l.fin.C.de iur.calum.* Omiſſum tamen hoc iuramentum ſilẽtio partium non vitiat proceſſum, *c.*1. *cit. in* 6. 19 ſed ſi petatur,etiã in ſummariis, & omittatur,reddit omninò nullam ſententiam & proceſſum,*DD.cit.& Rot.deciſ.*52.*p.* 4.*diuerſ.& deciſ.* 116.*ib.Put. deciſ.*388. *lib.* 2.*Seraph.*857.*nu.*10.*&* 1355. ſed vix eſt in vſu.& parui æſtimatur. *Bald. in l. ſi poſt perfectum.C.de euict.*nec excuſat iurantem,quo minus poſſit agi contra ipſũ de calumnia euidenti cõmiſſa in iudicio, ſed non de tacita vel præſumpta.*id.Bald. in l.ſi tibi ſeruitutis.C.de liberal. cauſ.* in animam autem principalis tum demum

iurare

iurare poteſt procurator,ſi ad hoc habet ſpeciale mandatum,aliàs non. *Bart.in l. qui bona.§.ſi alieno.ff.de dam. infect. &*
20 *in l.2.§.fin.C.de iuram.cal.* non tamen in caſibus in quibus non poteſt iurare quis per alium,vt in præiudicialibus, vel vbi iuramentũ requiritur pro forma, vel vbi eligitur qualitas perſonæ,vt accidit in teſtibus electis,iſti enim non poſſunt iurare per alium. Et quæ iuramenta poſſint expediri,vel nõ,per mãdatariũ,videri poteſt apud *Ab.Felin.in c. licet ex quadã. de teſtibus.Card.in Clem.1.n.11.de iureiur.Bart.in l.nemo eſt. ff. de duobus reis. & in l. 1. ff. de var. & extraord. cog. Bald. in l.1. §. ne autem.C.de cad.tollen. Pariſ. de reſig. lib. 9. q. 12. à num.5.*

21 Procurator item nõ debet reuelare ſecreta ſeu inſtrumenta principalis ſui aduerſæ parti, alioquin puniri poſſe, tanquam præuaricator. *l.1.§.is qui.ff.ad leg. Corn.de falſ.& l.1. ff. de præuaric.* Non poteſt paciſci de quota litis parte ſibi dãda ſi vincat,puta tertia,quarta dimidia.
22 *l.litem.C.de procurat.* aliàs enim daretur ipſi occaſio vincẽdi,p fas vel nefas: paciſci tñ põt de certo ſalario ſiue ſportula, ſi litẽ obtinuerit vel nõ. *Nau.in Man.c.25. n.30.* Nõ põt itẽ detinere ſcripturas principalis in pignus ſalarij ſui, ſicut neq; iudex niſi pro expẽſis circa actus iudiciales factis. *Boer.dec.15.Veſtr.cit.li.3.c.4.n.8.*

23 Finitur poteſtas procuratoris morte mãdãtis. *Clem.fin.de procur. Hoſt.in ſum. eo.tit.n.15.* et ſi daretur ignorãtia mortis preſertim in beneficialib. *Put.dec.182.li. 2.* & in ciuilibus niſi fuerit effectus dominus cauſæ,nõ ſolũ inſtãtię. Finitur & reuocatione,quã principalis ſẽper facere põt, etſi iurauerit de nõ reuocãdo:iſti.n.facultati renunciari non poteſt etiam per iuramẽtũ,ſicut neq; beneficio reſtitutionis in integrũ. *gl.in c.fin.de proc.in 6. Fel. in c.ſi diligenti.n.32.de fo.comp.Put.deciſ. 126.li.3.Mobed.deciſ.189. alias.28. de renũt.* Poſtq̃ tamẽ fuerit effectus litis dominus,ſeu poſt litẽ cõteſtatã, nõ põt reuocari niſi ex cauſa,et expreſſa reuocatione nõ tacita, ſeu ex ipſius & partis cõſẽſu. *c. 2 de procur.in 6.Fel.in c.ex parte Decani.de reſcr.Mobed.dec.84.aliàs 4. de procurat.Caſſad.deciſ. 2.de appell.* niſi in ſecunda inſtantia, nam tum poſſet adhuc reuocari ſine cauſa. *Bellam. deciſ. 530.*

Minus tñ valet ipſius cõſẽſus, nã licet, cõtradicat, nõ põt ingerere ſe in cauſa ſtãte reuocatione ne videatur ſuſpectus. *l. quã viã. ff.de procur.* ſed ſolũmodo poſſet facere cognoſci an ſit iuſta reuocatio. 24
Rot.dec.145.p.1. diuerſ. alioquin de iſtis nũq̃ vidi litigari, nã facile quiſq; acquieſcit reuocatus, reuocato q petebat ſalario. Reuocatur itẽ mãdatũ ſi cõpareat ſolus principalis abſq; cautela citra,&c. niſi cõpareat ſimul cũ procurat. *Ser.dec.809.*

Hoc adhuc adnotari põt, q reuocatio procuratoris iudicialis intimari debet iudi- 25
ci & parti, alioquin reuocatio nõ intimata nõ obeſſet parti,niſi fiat apud acta, quia tũ ſciẽtia pſumitur. *Put.dec.109 l.2.* & geſta p procuratorẽ taliter reuocatũ, tenerẽt ſi vergãt in pręiudiciũ principalis, neq; valerẽt p cõmodo ipſius,nec ratificari poſſẽt p ipſũmet principalẽ in pjudiciũ partis. *Hoſt.lo.cit.de proc. Fel.in cit. ex parte Decani.n.25.* vbi de reuocatione procuratoris iudicialis plura cõgerit, cõciliando. *c.vlt.de proc.in6.cũ Clem.1.de renũc.*

Finitur itẽ mãdatũ datũ ad vnã cauſã, eo ipſo q in illa cauſa fertur definitiua ſẽtẽtia. vt notat *gl.et DD.in l.inuitus.C. de procur. Mobed.deciſ.126 aliàs 6. de procurat. Rot.deciſ.854 p.3.lib.3. diuerſ.*

An autem lapſu temporis finiatur mã-
datum,diſputari ſolet: ſed verior eſt do- 26
ctrina quod ſolo temporis tractu nõ expirat, cenſetur enim durare conſtituẽtis voluntas,donec de mutatione conſtet. *c. maiores. de Baptiſ. l.eum qui.ff.de prob. l. Lucius ff.de leg.2 Caſſad.deciſ. 1. de renunc.Oig.conſ.11.nu.6.* nec expirat etiã ſpatio viginti annorum, niſi ſententia vigore mandati interceſſerit, & tranſierit in rem iudicatam. *Alex.conſ.189. nu.19. lib. 7. Rot. deciſ. 797. p. 3. lib.3. diuerſ.* Vnde & conſenſum datum pro reſignando beneficio vigore mandati, poſt quadriennium à data mandati, poſtquam nõ conſtabat de mutata voluntate conſtituentis valuiſſe apud *Rot.refert Mobed.deciſ.*

ciſ.219.alias.31.de renũc. Licet ſecurius ſit in talibus renũciationibus habere recens mãdatum, cùm frequenter vocetur in dubium, & in aliquibus locis practicatur, quod mandatum ad reſignandum elapſo anno expiret, vt de vſu regni Frãciæ teſtatur *Rebuff.in prax.tit.de procur. ad reſig.num.* 18. ad hoc *Pariſ. de reſig. lib.9.q.13.* Et hoc cauſis in quibus requiritur ſpeciale mandatum, ſeu de declarãda principali voluntate *Mil.in repert. v. procurator non poteſt declarare.* alioquin 27 mandatum ad lites etiam perpetuum dari poteſt, ſi datur à Capitulo ſeu communitate. *Fel..in c.imputari.de fide inſtrum. Boer.deciſ.311.Seraph.deciſ.194.*

ARTICVLVS III.

De Perſona Rei.

1 *Forum ex quibus cauſis ſortiatur quis.*
2 *Clericus coram iudice laico conueniri non poteſt.*
3 *Clericus depoſitus ſine traditione Curiæ ſæculari à laico iudicari non poteſt.*
4 *Epiſcopus non poteſt ſubijcere clericum iudici laico.*
5 *Papa poteſt committere cauſam clerici laico.*
6 *Clericus non poteſt ſubijcere ſe iudici laico.*
7 *Iudex laicus iudicans clericum quas pœnas incurrat.*
8 *Clericus citatus ad laicum ad docendum de clericatu non tenetur comparere.*
9 *Clericus ratione feudi laicalis ſubditur laico.*
10 *Clericus an poſſit reconueniri in iudicio laico.*
11 *Iudex laicus non poteſt executionem facere in Clericum, etiam cũ licitè iudicat.*
12 *Clericus apoſtata poteſt capi à iudice laico.*
13 *Clericus deprehenſus in rixa an poſſit detineri à Curia ſæculari.*
14 *Clericus monitus vt deſinat tractare ſecul. negotia quando amittit benef. fori.*
15 *Clericus degradatus ſubijcitur laico iudici.*
16 *Iudex laicus non poteſt iudicare cauſas Eccleſiaſticas ne quidem in poſſeſſorio.*
17 *Clericus non poteſt declinare iuriſdictionem ſui Ordinarij.*
18 *Forum quis ſortitur ratione delicti.*
19 *Forum ex contractu vel re quod ſit.*
20 *Forum ratione domicilij eſt præcipuum.*
21 *Iudex domicilij an teneatur remittere reum ad locum patrati delicti.*
22 *Laici in quibus cauſis poſsint conueniri apud iudicem Eccleſ.*
23 *Fori Mixti cauſæ quæ ſint.*

QVatuor modos quibus ſortitur quis forum alicuius iudicis, enumerat 1 *tex.c.vlt.de fo.comp.* videlicet ratione delicti, contractus, rei, & domicilij, ad hoc *tex.l.qua in prouincia.C.vbi de crimin.& c.1.de fo.comp.in 6.vbi gl.v. cõtrahentes.* explicat quomodo ſortiatur quis forum ratione contractus.

Vltra autem hos modos, attenditur etiam in ſortitione fori ſtatus & conditio perſonarum: vt nimirum miles coram Magiſtro militum cõueniatur, & ſimilia. *l.per iniquũ.C.de iuriſd.omn.iud. l. quoties.C.de Senat.& Clariſſ. Abb.in c.fin. nu.11. de fo. comp.* Hinc & Clericus co- 2 ram iudice laico conueniri nõ poteſt. *c.ſi diligenti.de fo.comp.* ne quidem pro crimine læſæ maieſtatis. vt deducit *Thom. Gramm.conſ.1.nu.30.* & in facto iudicatum fuiſſe in Curia Neapolit. teſtatur *Genuen.in ſua prax.c.90.*

Et ne quidem depoſitus Clericus iudicari debet ab alio quàm ab Epiſcopo ſeu iudice Eccleſiaſtico. *Dec. in c. cùm non* 3

ab

ab homine.nu. 22. de indic. ſi nimirum fuerit depoſitus ſine traditione Curiæ ſeculari quæ traditio non in omni depoſitione fit vt clarè conſtat ex *tex. atſi clerici. in fin. de iudic. Hoſt. in ſum. de heret. num.* 10.

Neque poſſet iudicari clericus in foro laici etiam de conſenſu proprij ordinaris.
4 *c. quãto. c. decernimus. lo. cit. de iudic. gl. ſing. in c. ſignificaſti. v. clerici. de fo. cõp. cit. Gramm. conſ.* 29. *num.* 11. vbi notat quod neque Papa poſſit facere, vt Clerici conueniantur coram iudice ſæculari; ſi nimirum permitteret hoc generaliter. nam alioquin cauſam ſingularis alicuius
5 Clerici ſiue ciuilem ſiue criminalem in facto occurrentem, Papa committere poteſt iudicandam laico. *c. Mennam. 2. q. 4. cum gl. v. arbitrio. & alia gl. in c. decernimus. v. non præſumant. de iudic. Abb. in c. Eccleſia S. Mariæ. num. 6. de conſtit. Dec. ib. nu. 16. & in c. decernimus. de iudic. nu.* 52. *& ſeq.* vbi dicit etiam facultatem excommunicandi poſſe concedi laico à Papa.

6 Neque ipſemet Clericus ſubijcere ſe poteſt iuriſdictioni laicali. *c. atſi clerici. lo. cit. de iudic.* & ſi de facto ſe ſubijceret, iudicium eſſet nullum, & ipſe clericus eſſet grauiter puniendus. *Gramm. lo. cit. n.* 7. Quinimò iudex Eccleſiaſticus poſſet tunc repetere clericũ à Iudice laico, etiãſi ipſe Clericus cõfiteatur ſe eſſe laicum, dummodo cõſtet contrariũ. *Conar. pract. q. c.* 33. *nu.* 2. Vltra quod iudex laicus iudicans clericum incurrit pœnas. *Cõſt. Mart.*
7 *V.* & plerumque caſus huiuſmodi includitur Bullæ Cœnæ Dom. Tenorem autem Conſt. prætactæ Mart. V. cum ipſius ſit frequens, hic ponendam voluimus, vt ſequitur.

Ad reprimendas, & infrà. *Nos igitur aduerſus talia præſumentium temeritatem remedia apponere, & ſuper his ſalubriter prouidere cupientes, ac* Conc. Milemitani, *ac fe. re. Innoc. PP. III. prædeceſſoris noſtri Conſt. ſuper hoc editis inhærentes. Auctor. apoſt. ex certa ſcientia, hac noſtra irrefragabili Conſtit. perpetuò duratura tenore præſentium ſtatuimus, decernimus, ac etiam ordinamus, quòd omnes & ſingulæ perſonæ Eccleſiaſticæ, Sæculares & Regulares ordinum quorũlibet quacunque exemptione ſuffultæ, etiamſi Patriarchali & Archiepiſcopali, Epiſcopali, Abbatiali, vel alia quauis præfulgeant dignitate, quæ aliquam Eccleſiaſticam perſonam, Collegium vel Conuentum, in actione reali, mixta vel perſonali, ciuili vel criminali, etiam occaſione cuiuſcunque ſubmiſſionis, etiam iuramento vallatæ, vel alias ad forum ſiue iudicium Laicale directè, vel indirectè (de qua in foro Eccleſiaſtico ordinarè conſueuerit, poſſit vel debeat, de iure vel conſuetudine, aut alias cognoſci) trahere præſumpſerint cauſam ipſam, & omne ius eis, ſiue eis in poſſeſſorio, vel petitorio, in re vel ad rem, cauſa vel occaſione huiuſmodi quomodolibet competens, eo ipſo perdant penitus et amittant, & ſingulares perſonæ excommunicationis: Capitula verò & Conuentus ſuſpenſionis, & interdicti ſententias incurrant ipſo facto; & ſi perſonæ ipſæ, & eis in præmiſſis adhærentes, & ſeruientes, in aliquo rebelles fuerint, & in continenti non obedierint, omnes illas per priuationem ſuorum beneficiorum Eccleſiaſticorum quorumcunq; quæ obtinebunt, & in quibus, & ad quæ eis ius quomodolibet competit, & inhabilitationem ad alia in poſterum obtinenda coerceri & compelli volumus antedictas; Et nihilominus omnes & ſingulos Iudices & Executores, Communitates, Dominia, Laicos et Laicales perſonas, poſtquam exemptum fuerit de non iuriſdictione eorum, aut euidenter appareat huiuſmodi cognitionem ad eos de iure non ſpectare, talia præſumentes, & ea fieri mandantes, ſeu eorum nomine & mandato facta rata habentes, vel eis faciendis dantes auxilium, conſilium, vel fauorem, cuiuſcunq. præeminentiæ, dignitatis, gradus, vel conditionis exiſtant, Sæculares perſonas, eorum videlicet, ſingulos, quocunq; nomine cenſeantur, & Conſiliarios & priuatas perſonas, quæ præmiſſorum Principales perpetratores exiſterent, excommunicationis ſententiam*

tiam incurrere volumus ipſo facto, nulluſq; ab eiſdem ſententijs per alium quã per Romanum Pontificem, præterquam in mortis articulo abſolui valeat vel poſſit, & præmiſſa omnia, non tantum ad futura, ſed etiam ad præſentia & pendẽtia extendimus auctoritate memorata, quodq; etiam Procurator fiſcalis, cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ contra culpabiles in præmiſſis deſuper ſummaria informatione præhabita, per ſe vel alium ſeu alios agere vel procedere poſſit & valeat, nihilominus concedentes. Nonobſtante ſi aliquibus communiter vel diuiſim à Sede Apoſt. ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de eorum proprijs nominibus ac indulto huiuſmodi mentionem, et quibuslibet Conſtitutionibus, priuilegijs, indultis & literis Apoſtolicis, de quibus etiam plena & expreſſa, ac de verbo ad verbum in noſtris literis habenda eſt mentio ſpecialis, cæteriſq; contrarijs quibuſcunq; Nulli ergo, &c. Dat. Romæ, Kal. Febr. an. 1429. Pont. noſtri anno 12.

8 Vnde neque teneret Proceſſus apud Iudicem ſæcularem contra clericum factus, nec poſſet reputari clericus contumax, ſi citatus non compareat coram iudice ſæculari, etiamſi citetur ad docendum de ſuo clericatu, talis enim cognitio ſpectat ad iudicem Eccleſiaſticũ. *Seraph. deciſ.* 742. nec poteſt citatus licitè comparere in tali caſu coram laico: neque bannum ob contumaciam propterea latum illi præiudicaret, dummodo vulgo habeatur pro clerico, ſeu ſit in poſſeſſione clericatus. *Felin. in c. cùm ordinem. à num. 8. de reſcrip. Dec. conſ. 123. num. 7. Couar. pract. q. c. 8. & latè Gramm.* vbi ſupra.

Dantur tamen aliqui caſus in quibus regula huiuſmodi non procedit, quos latiſſimè tractat *Aufrer. per Reg. 4.* cum ſuis limitationibus in *tract. de poteſ. ſæcul. in Eccleſiaſt.* nos ſingulariores tantũ caſus referemus.

9 Vnde primò ratione feudi, quod poſſidet à laico Clericus, coram Domino illius feudi conueniri poteſt. *c. verùm. de fo. comp. Hoſt. ib. & in ſum. eo. tit. nu. 13. Felin. in c. cæterum. nu. 3. de iudic. vbi teſtatur de communi.* Et poteſt tunc Dominus feudi ſententiã ſuã exequi, dummodo agatur ratione rei feudalis, & non ratione delicti ſeu actione perſonali, nam pro hac non poſſet Clericus cõueniri coram Domino feudi, ſed tantum apud iudicem Eccleſiaſticum, nec aliqua executio perſonalis poteſt in illum extendi per Dominum feudi. vt latè *Ab. in cit. c. verùm* præſertim *num.* 23.

10 Item ratione reconuentionis, vt ſi clericus ageret contra laicum coram iudice laico, & ibidem reconueniretur, teneretur ibidem reſpondere, vt & è conuerſo laicus poteſt reconueniri coram iudice Eccleſiaſtico, *c. 2. de mut. pet. Hoſt. in ſum. eo. tit. num. 3. Felin. in cit. c. verùm. num.* 4.

Reconueniri tamen nõ poſſet pro cauſa ſpirituali, cuius incapax eſt laicus: neque criminaliter, neque ſi dolo fecerit ſe trahi laicus ad iudicem ſuum, vt viciſſim reconueniret, huiuſmodi enim dolus illi ſuffragari nõ deberet. *Maran. de ord. iud. 4. p. diſt. 6. nu.* 44. Neque demum coram iudice appellationis, coram illo enim reconuentioni non eſt locus. *Innoc. in c. 1. de mut. petit.*

Eiuſdem reconuentionis virtute clericus agens contra laicum apud ipſius iudicem ſæcularem, ſi in cauſa ſuccumbat, ab eodem poteſt condemnari in expenſis. *Felin. lo. cit.* imò ſi falſum ibi deponat teſtimonium, ab eodem iudice eum poſſe puniri ex vſu aliquorum locorum, refert *Capell. Toloſ. deciſ. 379. in addit.* Executionem tamen præſertim in perſona & bonis Eccleſiaſticis tunc iudex laicus 11 facere non poſſet, ſed eſſet facienda per iudicem Eccleſiaſticum. *Abb. in c. poſtulaſti num. 17. de fo. comp. Franch. in c. ſæculares. eo. tit. in 6.* dummodo requiratur decenter, non cogatur. *Bertach. de Epiſ. p. 5. lib. 4. q. 42.* & eſt communis DD. ſententia.

Vlterius

Vlterius ſubijcitur iudici laico clericus minorum ordinum, ſi nō habuerit requiſita *Conc. Trid. c. 6. ſeſſ. 23. de ref.*

Clericus item Apoſtata, qui pro laico
12 ſe gerit, & reputatur cōmuniter pro laico, ſeu militiam, ſeu alia negotia ſæcularia exercens, per Eccleſiam non defenditur. *c. 1. de Apoſtat.* vnde & Leo X. reſcripſit Galliarum Regi, vt tales Apoſtatæ poſtquam fuerint deprehenſi per quatuor menſes incedere ſine habitu clericali, poſſint capi à ſæculari Curia, quod reſcriptum *incip. Romanum decet Pont. de anno 1516. Kal. Octob. Pont. eiuſdem anno 4. refert Caſſan. in lib. Conſt. Burgund. tit. de iuſt. num. 51.*

Præterea ſi Clericus deprehenditur in
13 crimine vel rixa, licitè poteſt capi & detineri per Curiam ſæcularem, dummodo ſine mora tradatur iudici Eccleſiaſtico. *Abb. in c. cum non ab homine. à nu. 11. de iudic. Dec. ib. à nu. 31.* & eſſe communem opinionem teſtatur *Viuius Comm. opin. v. Iudex laicus.*

Item ſi clericus aſſumit adminiſtratio-
14 nem, officium, ſeu ſeruitia apud Dominum ſæcularem, & tertio monitus non deſiſtit ab exercitio talis officij, amittit priuilegium fori, & poteſt puniri à ſuo Domino ſæculari ratione præuaricationis in eodem officio. *c. ſacerdotib. ne cler. vel mon. ib. Innoc. Aufrer. lo. ſup. cit. Reg. 1. fall. 17.* vbi probat in tali caſu monitionem præmittendam debere eſſe ſpecialem, nec ſufficere generalem contra quoſcunque, neque vnam pro tribus, ſicut neque in alijs omnibus caſibus in quibus ius expreſsè diſponit premittendam trinam monitionem, *per tex. c. conſtitutionem. de ſent. excommunic. in 6.*

15 Ad extremum clericus degradatus & traditus Curiæ ſæculari, ſubeſt iudici laico. *Ab. in c. nouimus. de verb. ſignif. Dec. in c. cum non ab homine cit. nu. 22. et 68.* vbi videri poteſt differentia inter depoſitionem & degradationem: nimirum quod depoſitionem non ſemper ſequitur traditio Curiæ ſæculari, degradationem verò ſemper.

Et quemadmodum iudex laicus perſonas Eccleſiaſticas iudicare non poteſt, ita 16
neque cauſas ad forum Eccleſiaſticum ſpectātes etiamſi vertātur inter ſæculares perſonas. *c. Eccleſia S. M. de conſtit.* neque quidem incidenter. *Ab. lo. cit. de conſtit. Dec. ib. nu. 46.* ne quidem in poſſeſſorio, ſi poſſeſſorium intentatur de re merè ſpirituali. *Capel. Toloſ. deciſ. 471.* & hanc opinionem eſſe tutiorē, præſertim ſi agatur poſſeſſorio adipiſcendę, & definitiuo, ſeu quod induceret perpetuum præiudicium, & ita continuè practicari in Rota teſtatur *Put. deciſ. 351. lib. 1.* & eſſe magis communem deducit *Capel. Toloſ. lo. cit. in add.* licet etiam contraria habeatur pro communi. vt *Rip. in rub. de iudic. col. 19. Innoc. in c. cùm dilectus. de elect. poſt gl. ib. v. iuramento. Abb. ib. num. 11. & in c. literas. num. 5. de iuram. calum. Archid. in c. frequens. de reſt. ſpol. in 6. Afflict. in deciſ. Reg. deciſ. 2. num. 5. Couar. pract. q. c. 36. num. 1.* Et poteſt ſuſtineri in locis in quibus eſſet talis conſuetudo preſcripta legitimè, preſertim concurrente ad hoc aliquo ſpeciali priuilegio, ad notata per *Felin. in c. cauſam quæ. de præſcrip. num. 2. Dec. in c. decernimus. num. 52. Curt. in c. fin. de conſuet. Put. deciſ. 355. lib. 1.* Vel poſſet procedere in poſſeſſorio cauſę non merè ſpiritualis, & poſſeſſorio momentanei ſiue non perpetui præiudicij, ſeu mero facti in quo nulla intraret diſceptatio iuris, *Dec. in cit. c. decernimus. à num. 189. Put. cit. deciſ. 351. lib. 1.* vnde poſſet iudex laicus compellere coniuges ad cohabitandum, vbi de matrimonij validitate non dubitatur. *Abb. in cap. tua nos. 2. num. de iureiuran. & in c. ex publico de conuerſ. coniug.*

Ex precedentibus itaque conſtat directè ac propriè ſubeſſe clericum iudici Ec- 17
cleſiaſtico, ac propterea reus in iudicio Epiſcopali merito cenſetur Clericus, ita quòd non poſſit declinare iuriſdictionem proprij ordinarij, vt teſtatur *Hoſt. lo. ſup. cit. in ſum. de fo. comp. nu. 14.* ſi nimirum ſiue ratione delicti, ſiue ratione contractus, domicilij, vel rei de qua agitur ipſi ſit ſubiectus.

V Ra-

Digitized by Google

Ratione delicti, vbi enim quis deliquit,
ibidem eſt puniendus. c. fin. 3. q. 6. c. pla-
18 cuit. 6. q. 3. & c. 1. de raptor. c. Romana.
§. contrahentes. de fo. comp. in 6. Bertach.
de Epiſ. 3. p. lib. 4. q. 14. nec excuſatur ali-
qua præeminentia quo minus puniri poſ-
ſit. ita quòd neque Epiſcopus delinquens
in aliena Diœceſi excuſetur, ſed poteſt ab
Ordinario loci iudicari in cauſis ſor-
titi fori in realibus. gl. in Clem. vn. v. pro-
cedant. de fo. comp. Abb. ibid. in fin. &
in c. ſanè. num. 5. in c. cùm inferior. de
maior. & obed. Gemin. in c. licet. de off.
Vic. in 6. & quoad perſonales pœnas,
poſſet Epiſcopus loci facere inquiſitio-
nem præparatoriam, vt delictum com-
pertum denunciet Pont. Rom. ſeu Conc.
aut Synodo Prouinciali ſi ſit caſus in quo
iſtud poteſt iudicare ex Conc. Trid. c. 5.
ſeſſ. 28. de ref. ad hoc Rot. deciſ. 740.
p. 1. diuerſ.

19 Ratione contractus, prout contractus
ſumitur pro omni obligatione; in eo .n.
loco conueniendus eſt cõtrahens vbi cõ-
traxit, niſi ſolutio deſtinetur alibi. Felin.
in c. fin. nu. 19. de fo. comp. Abb. ib. nu. 36.
cenſetur enim inhærere contractus terri-
torio in quo contrahitur. Bald. in l. mer-
catores. C. de commerc. Alex. conſ. 31. li.
1. & ſpectatur perſona debitoris non cre-
ditoris. Lap. alleg. 91. Caſtr. conſ. 319. vol.
1. Put. deciſ. 417. lib. 3. & quoad ſolemni-
tates contractus attenduntur ſtatuta ſeu
conſuetudo loci, in quo agitur etiam in
deciſorijs. l. ſi fundus. C. de euict. Bart.
Salic. & alij. in l. cunctos populos. C. de
Sum. Trinit. Vel loci vbi deſtinatur ſolu-
tio. DD. in eod. l. cunctos populos. Lap. al-
leg. 92. Tiraquel. de retract. lig. §. 1. gl. 7.
Seraph. deciſ. 352.

Ratione rei ſortitur quis forum ibi, vbi
ſitæ ſunt eius res ſiue mobiles ſiue im-
mobiles pro quibus conuenitur. Hoſt. lo.
ſup. cit. num. 5.

Ratione domicilij ſortitur quoq; quis
forum: quod quomodo conſtituatur, di-
ximus alias. Et ratione domicilij ſortitum
forum eſt præcipuum & ordinarium, &
illius ratione dicitur quis propriè ſubdi-
tus. Abb. in Clem. vn. nu. 13. de fo. comp.
concurritque hic modus ſortiendi forum
cum alijs omnibus, ita quod iudex domi-
cilij etiam ratione delicti alibi commiſſi,
vel contractus alibi initi, ſiue rei alibi
poſſeſſæ iudicare poſſit. c. dilecti. iun. gl. 20
de fo. cõp. DD. in l. fin. C. de edict. D. Adr.
toll. Rot. deciſ. 160. p. 4. diuerſ. Et citare
reum poſſet etiam extra territorium ſuũ
exiſtentem, & excommunicare alibi de-
gentem, vt de non reſidente in ſuo bene-
ficio, ordinauit Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 1. de
ref. quod tamen iudicibus ex reliquis mo-
dis ſortiendæ iuriſdictionis non eſt con-
ceſſum. Abb. in cit. c. fin. num. 38. de fo.
comp. in c. meminimus. de appell. Felin.
in eo. c. fin. de fo. comp. num. 11. & 23.
Rot. deciſ. 464. in no.

Teneretur tamen iudex domicilij de- 21
linquentem, præmiſſa ſummaria cogni-
tione ſuper veritate obiecti delicti requi-
ſitus demittere ad iudicem loci in quo
perpetratum eſſet delictum, præſertim in
criminibus grauioribus. gl. in Clem. pa-
ſtoralis. v. de more. de re iud. Card. ib.
Abb. ib. num. 12. quinimo etiam non ex-
pectata requiſitione, ex vrbanitate remit-
tere ſolent plerique, vt Couar. lo. ſup. cit.
c. 2. à num. 4. Similiter & in caſu quo quis
iuramento firmauerit ſe certo loco ſolu-
turum, cò remitti debet DD. in l. cunctos
populos. cit. Couar. lo. cit. c. 10. Exequutio
etiam iudicati, remitti debet ad iudicem
loci in qua res eſt ſita, de qua fuerit iudi-
cium. vt DD. in cit. l. fin. C. de edict. D.
Adr. toll.

Laici etiam licet proprium habeant
forum coram iudice laico. c. licet c. ex 22
tenore. de fo. comp. in certis tamẽ caſibus
ſubiecti ſunt iuriſdictioni iudicis Eccle-
ſiaſtici, quos caſus enumerat gl. in c. cùm
ſit generale. v. malefactores. & alia gl. in
c. licet. v. vacante. & in c. ex tenore. v. in-
iuſtitia. lo. cit. de fo. comp. vt comprehun-
tur his verſibus:

Hereticus, ſimõ, ſcuus, periurus, adulter,
Pax, priuilegiũ, violentus, ſacrilegusq;
Si vacat ĩperiũ, ſi negligit, ambigit, an ſit
Suſpect⁹ iudex, ſi ſubdita terra, vel vſus,
Ruſticus, & ſeruus peregrinus, feuda,
viator,

Si quis

Digitized by Google

Si quis pœniteat, miſer aut ſit, cauſaque mixta ,
Si denunciat Eccleſia, quis iudicat? ipſa.
Mixti autem fori ſunt, vſura, concubinatus, adulterium. *Clar. in pract. crim. q.* 37. *Aufrer.* autem in ſuo tract. *de iuriſd. Eccl. in ſaeculares.* colligit 149. caſus, in quibus laici corrigi poſſunt per iudicem Eccleſiaſticum, quem conſule: nobis ſufficiat meminiſſe illius regulæ, generalis, quòd videlicet in omni delicto iure Pontificio inducto, extendatur iuriſdictio Eccleſiaſtica in laicos. *c. 1. de off. ord. iun. gl. v. ſecundum.* & teſtatur *Aufrer. lo. cit. n. 1. in princ.* Similiter & in omni caſu nutritiuo peccati, vel ſaltem quoad ſalutarem pœnitentiam iniungendam. *c. nouit. de iudic. Ab. ib. nu.* 1. Aliquæ etiam cauſæ Eccleſiaſticæ in ſpecie, quæ magis praxi quotidiana teruntur, neceſſario ſunt attingendæ, præſertim illæ pro quibus vltra ius cõmune, emanarunt recẽs diſpoſitiones ſingulariores Cõc. Trid. & Sũm. Põt. Vnde primò matrimoniales videamus.

ARTICVLVS IV.

De Matrimonijs .

1 *Matrimoniales cauſas ſolus iudicat Epiſcopus.*
2 *Vicarius Epiſcopi nõ iudicat cauſas matrimoniales, niſi habeat ſpeciale mãdatũ.*
3 *Matrimonij impedimenta quæ ſint.*
4 *Bannorum omiſſio non reddit matrimonium nullum, ſed clandeſtinum.*
5 *Epiſcopus poteſt remittere denunciationes.*
6 *Matrimonium contrahente ignoto quid faciendum.*
7 *Ordinarij nomine venit non ſolùm Epiſcopus ſed quilibet iuriſdictionem habẽs.*
8 *Matrimonium contractum ſine Parocho & teſtibus eſt nullum.*
9 *Matrimonium contractum ſine Parocho poteſt ſeparari non expectata ſententia iudicis.*
10 *Matrimoniũ nullum ob defectum Parochi, non conualidatur ſubſequẽti copula.*
11 *Matrimonium nulliter contrahentes, debent contrahere de nouo, & quomodo.*
12 *Impedimentum matrimonij ſuperueniens quid operetur.*
13 *Parochi proprij nomine quis intelligatur.*
14 *Sacerdos habens generalem commiſſionem ad adminiſtrationem Sacram. poteſt intereſſe matrimonio.*
15 *Commiſſio ad intereſſendum matrimonio quomodo probetur.*
16 *Parochus non ſacerdos an poſſit validare matrimonium.*
17 *Epiſcopus non poteſt committere alteri quàm ſacerdoti vt interſit matrimonio.*
18 *Parochus in contractu matrimonij adhibetur loco teſtis magnæ authoritatis.*
19 *Sponſalia de futuro non requirunt præſentiam Parochi.*
20 *Sponſalia de futuro an inducant publicæ honeſtatis impedimentum.*
21 *Honeſtas ex ſponſalibus de futuro non excedit primum gradum.*
22 *Sponſalia de præſenti æqualiter cẽſẽtur cũ matrimonio cõtracto non cõſumato.*
23 *Sponſalia de præſenti quando nullum inducũt impedimentũ publicæ honeſtatis.*
24 *Gradus conſanguinitatis quomodo computandi.*
25 *Contrahens in gradu prohibito quas pœnas incurrat.*
26 *Matrimonij impedimenta quomodo probentur.*
27 *Parochi ſcripturæ creditur in pertinentibus ad ipſius officium.*
28 *Sponſalia de futuro poſſunt diſſolui mutuo conſenſu ſponſorum.*
29 *Coniugis abſentis mors quomodo probatur, & quas pœnas incurrat contrahens cum pluribus.*

Digitized by Google

30 *Metus in matrimonio contrahendo vt probatur.*
31 *Iuramentum ſuppletorium an poſſit deferri in matrimonialibus.*
32 *Res iudicata in matrimonialibus non obſtat ſi contrarium probetur.*
33 *Dotis actio poteſt intentari coram iudice Eccleſiaſtico.*
34 *Dos quando amittitur.*
35 *Dotis actio eſt maximè priuilegiata.*
36 *Pater & mater obligantur in ſolidum ad dotem filiæ.*
37 *Dos ſufficiens quæ dicatur.*
38 *Dos debetur licet filia nubat contra voluntatem patris.*
39 *Raptor tenetur dotare raptam.*
40 *Raptor quas pœnas incurrat.*
41 *Rapta quæ propriè dicatur.*

1 MAtrimoniales itaque cauſę ſunt fori ſpiritualis, *c. tuam. de ord. cog. c. cauſam. qui fil. ſint leg.* quinimo nullus alius pręter Epiſcopum cauſas matrimoniales iudicare poteſt. *c. accedentibus. de exceſſ. præl. Abb. ib nu. 1. & in c. ex literis. nu. 4. de cog. ſpir. & in c. 1. num. 11. de conſang. & affin.* pręſertim poſt Conc. Trid. quod *ſeß. 24. c. 20. de refor.* omnes cauſas matrimoniales ad iudicium ſolius Epiſcopi pertinere voluit, ita vt Decani, Archidiaconi, ſeu alij inferiores etiam viſitando in illis ingerere ſe non poſſint. ad hoc *Nau. conſ. 2 de foro comp. in antiq.* Imò
2 ne Vicarius quidem tractare poteſt cauſas matrimoniales, niſi ad hoc habeat ſpeciale mandatum ab Epiſcopo: *Bertach. in tract. de Epiſ. lib. 4. p. 6. q. 20. Rebuff. de for. Vic. n. 155. in prax.* Niſi tamen Archidiaconus vel alius iuuetur immemorabili ꝓ iudicãdis iſtis cauſis, nã Côc. *lo. cit.* non derogauit immemorabili conſuetudini, vt declaraſſe S. Congr. *in vna Palentin. Archidiaconatus*, teſtatur *Seraph. deciſ. 585.*

Et de his diuerſis occaſionibus aliqua
3 ſupra retulimus; nunc videndum eſſet de impedimẽtis matrimonij, quę duodecim impedientia contrahendum, & derimẽtia contractum numerãtur iſtis verſibus:

Error, cõditio, votũ, cognatio, crimen,
Cultus diſparitas, vis, ordo, ligamen, honeſtas,
Si ſis affinis, ſi fortè coire nequibis.

Vel diſtingui poſſunt vt alia ſint iuris naturę impedientia contrahendum, & dirimentia contractum, nempè.

Mens ægra ac coniunx, vis, error, ineptia (alias impotentia) ſanguis.

Alia verò iuris Eccleſiaſtici ſimiliter impedientia contrahendum & dirimentia contractum. vt ſunt.

Ordo ſacer, votũ, nec non ſponſalia firma;
Atque duplex crimen, quadruplex cognatio, raptus.
Si Baptiſ. deeſt, ætas, teſtes, Parochuſuẽ.

Impedientia autem contrahendum, & non dirimentia contractum. iſta

Incæſtus, raptus ſponſatæ, mors mulieris,
Suſceptus propriæ ſobolis, mors presbyteralis.
Vel ſi pęniteat ſolẽniter, aut monialẽ
Accipiat, probibẽt hæc cõiugiũ ſociãdũ.

Quę quia à Summiſtis ſatis ſuperque examinata reperiuntur, vt à *Sylueſ. Ang. Armil. v. matrimonium. Hoſt. in ſum. de ſponſ. & matrim. Nau. in man. c. 22. à n. 30. Henr. l. b. 12. de matrim. Suar. tom. 3. diſp. 2. ſect. 1. Sanchez. lib. 3. diſp. 7.* lectore ad eoſdem remiſſo, ea ſolùm quę per Conc. Trid. circa matrimonia contrahenda ſalubriter correcta ſunt, videamus.

Et primò de prohibitione omiſſionis 4
bannorum eiuſdem *Conc. ſeſſ. 24. de ref. matrim.* aduertendũ eſt, quòd bannorum omiſſio nó reddit matrimonium nullum, ſed clandeſtinum tantùm, ita quòd ſit validum matrimonium illis omiſſis, alijs requiſitis ſeruatis contractum, licet puniri poſſint ſic contrahentes. *Nau. lo. cit. in*
man. Rot. deciſ. 429. p. 1. diuerſ. Quinimò 5
remitti poſſet publicatio bannorum per Epiſcopum, non ſolùm ex cauſa cum matrimonium malitioſè impediri poſſet, in

Conc.

[Digitized by Google]

Cōc.lo.cit.expreſſa; ſed etiam ex alijs iuſtis cauſis, arbitrio ipſius Epiſcopi pōderandis: vt ſi adſit vicinitas temporis, quo nuptiæ prohibentur; ſi contrahendum ſit perſonæ, quæ habet parentes vel tutores iniquos, de quibus veriſimiliter dubitaretur, ne eam tradant ignobili, vel ſimili: vel ſi conſtitutus in mortis articulo velit contrahere cum concubina, vt legitimetur proles iam ante ex ea ſuſcepta: vel ſi adſit inæqualitas inter contrahentes, vt quòd diues ducat pauperem, nobilis ignobilem, ſenex iuuenem. *Nau.lo.cit. Hēriq. lo.cit. c. 5.* Iſtis tamen caſibus & ſimilibus quibus concedenda videretur denūciationū omiſſio, ſecurius eſſet prius examinare teſtes ad minus duos, qui poſſint ſcire inter cōtrahētes nullum adeſſe impedimentum matrimonij contrahendi, vt notat *Genuen. in c. prax. c. 26. num. 4.*

6 Tantò magis examen teſtium fide dignorum præmittendum eſt, ſi contrahentes ſeu alter eorum ſit externus, & velit contrahere conſtituto ibi domicilio, deberet enim diligentius tunc inquiri de impedimentis, vt ne cōtraxerit prius alibi, & tutius eſſet ſi in patria talium proponerentur denunciationes, & inde habeatur teſtimonium de ipſis, vt ſeruari in Curia Neap. Archiep. teſtatur *Genuen. lo. cit. num. 9.* Et talem inquiſitionem præmittēdam cum externis, vagis, ignotis contrahentibus ordinat *Conc. Trid. lo. cit. c. 7.* vbi prohibet ne Parochus talium matrimonio adeſſe poſſit, niſi præuia inquiſitione, & re ad Epiſcopum delata, & licentia ab ipſo obtenta.

7 Poteſt autem remittere & committere remittendas iſtas denunciationes ſeu publicationem, bannorum, non ſolùm Epiſcopus, ſed & alius quilibet Prælatus habens iuriſdictionem Ordinariam, cum *Conc. lo. cit.* vtatur verbo Ordinarij, quo nomine comprehenduntur nō ſolùm Epiſcopi, ſed & alij omnes iuriſdictionem ordinariam habētes, in materia ipſis adaptabili. *gl. princ. in c. Ordinarij. de off. ord. in 6. Gemin. ib. n. 5. Ab. in c. poſt ceſſionē. nu. 1. de prob. Dec. ib. nu. 1. & conſ. 121. Bero. conſ. 24. lib. 1.* vnde & Vicarium Epiſcopi comprehendi in *Conc. cit.* vbi vtitur verbo *Ordinarij.* deducit *Pariſ. de reſig. li. 3. q. 11. n. 22. Sbroz. de Vic. Epiſc. q. 202. lib. 2.* poſſeque eum dimittere has denunciationes licet ad hoc nō habuerit ſpeciale mandatū, firmat *Sanchez lo. cit. q. 7.* Diœceſani autem nomine an veniat quilibet Ordinarius, an verò ſolus Epiſcopus, videri poteſt *gl. ſing. in Clem. 1. v. Diœceſanis. de iur. Anchar. ib. et in Clem. vn. de fo. comp. n. 15. in Clem. 1. de vit. & hon. cler. nu. 1.* vbi reſtringit ad materiam adaptabilem, & non nouam, non de nouo conceſſam, nec exceptuatam in eorū priuilegijs. ad hoc *Rot. deciſ. 798. p. 4. diuerſ.* vbi teſtatur quod S. Cong. Conc. tenuerit tales venire etiam ſub nomine Epiſcoporum in materia adaptabili.

Non reddit item matrimonium per ſe nullum clandeſtinitas orta ex eo, quod tempore prohibito, vel cum excommunicato, ſeu ſtante inhibitione ſuperioris de non contrahendo, fuerit contractum, niſi aliud impedimentum grauius interuenerit, ſed poſſunt puniri ſic contrahentes. *c. ex literis. de matr. con. interd. Eccl.* Clandeſtinitate enim non annullari matrimonium, communiter practicari in Rota teſtantur eius *deciſ. 273. p. 4. diuerſ.*

Alia autem requiſita circa matrimonium contrahendum ab eodem *Conc. lo. cit.* præſcripta, nempè vt matrimonium non niſi coram proprio contrahentiū Parocho, & in præſentia trium vel duorum ad minus teſtium contrahatur ſi omittātur, reddunt matrimoniū non ſolùm clādeſtinum, ſed omninò nullū, & Sacerdos non Parochus proprius adminiſtrans matrimonij contractum efficitur ſuſpenſus à ſuo ordine ipſo facto, donec abſoluatur ab Epiſcopo, vt eſt clarus *tex. eiuſdem Conc. lo. cit.* dummodo in eo loco in quo contrahitur matrimonium, fuerit acceptatum & publicatum idem Conc. nec ſufficit, vt ſit publicatum in Diœceſi, ſed in Parochia illa. *Sanchez. lo. cit. diſp. 17. quæſt. 1.* nam alias non afficeret perſonas loci in quo nō eſſet publicatū. vt *Seraph. deciſ. 189.* in vna Calagurit. Matrimonij.

vbi teſtatur eandem obſeruationem practicari in ſacra Pœnitentiaria.

Matrimonium itaq; contractũ omiſſis prædictis requiſitis præſentiæ parochi & teſtium, erit adeò nullum, quod non debeat amplius annullari per Epiſcopum, cùm iam ipſo iure ſit nullum, niſi quod poſſet declarari eſſe nullum, vt etiam reſpondit S. Congr. Conc. iſtis verbis:

An ſi contractum ſit matrim. præſente ſacerdote alieno, abſq; Parochi vel Ordinarij licentia, debeat Ordinarius illud irritare.

Cong. cenſuit irritum declarare non irritare; quia cùm Cõcilium irritum fecerit, non eſt vlterius irritandum, ſed opus eſſe ſola declaratione quod irritum ſit.

Sic etiam contrahentes abſque præſentia Parochi & teſtiũ adeò nulliter cõtrahũt, vt poſſint ſi velint ab inuicem
9 ſeparari, etiam non expectata iudicis ſententia. *Nau de cland. deſponſ. cõſ. 5. et de ſponſal. conſ. 10. in no.* Nec ratificatur ſic nulliter cõtractum matrimonium ſequẽti copula carnali, ſubſequens enim copula quoad validandum matrimonium &
10 ſanandos defectus præſentiæ Parochi & teſtium, nihil operatur poſt Conc. Trid. vt notat *Nau. lo. cit. de ſponſal. conſ. 18. n. 3. in no. Seraph. deciſ. 1156. n. 6.* licet quoad alios effectus remaneat in terminis iuris communis, vt quoad impediendam libertatem ingreſſus religionis, quæ ante conſumatum matrimonium eſt libera. *c. verum c. ex parte. c. accedens. de conuerſ. coniug.*

Et in tantum quidem eſt nullum matrimonium contra prædictam Conc. diſpoſitionem contractum, vt ne quidem in ſponſalia de futuro diſſoluatur. *Nau. conſ. 3. n. 3. de cland. deſponſ.* Si tñ contrahatur inter impuberes, ſeu vnum puberem & alium impuberẽ, reſolueretur in ſponſalia de futuro, iuxta *tex. c. 1. de deſponſ. impub. Couar. de ſponſal. p. 1. c. 3.*

Sic itaque nulliter contrahentes ſi velint roborare contractum matrimonium, debent contrahere de nouo ſeruatis prædictis requiſitis: & hoc ſeruandum in alijs quoq; defectibus propter quos matrimoniũ eſſet nullum, videlicet vt ſublato defectu ſeu impedimento debeat matrimoniũ cõtrahi de nouo præſtito conſen- 11
ſu, vt tradunt Summiſtæ. *ſup. cit. de impedimẽto erroris, violentiæ. & Nau. lo. cit. de ſponſal. conſ 6. nu. 4. & conſ. 12. nu. 3.*

Vnde & ſtylus Curiæ ſeruat, vt in concedendis diſpenſationibus ſuper matrimonio ſtante impedimento impediẽte & contractum dirimente cõtracto, addatur ſẽper in literis clauſula *(de nouo præſtito conſenſu)* vt teſtatur *Nau. conſ. 6. cit. Genuen. in prax. c. 25. nu. 9.* Vbi tamen matrimonium ab initio fuerit in facie Eccleſiæ ſeruatis ſolemnitatibus ſeu coram Parocho & teſtibus contractum, & obtenta diſpenſatione ſeu ſublato impedimento eſſet contrahendum de nouo, ſufficeret quod ſponſi omiſſis ſolemnitatibus prædictis priuatim tantùm præſtent ſibi cõſẽſum, vt declaraſſe Pium V. refert *Nau. in man. c. 22. nu. 70.* vnde & matrimoniũ metu occulto, vel inter impuberes corã Parocho & teſtibus ignorantibus impedimentum contractum, priuato coniugum conſenſu abſque alijs ſolemnitatibus conualidari tenet *Ledeſma. de matrim. q. 45. Henr. ſimiliter de matrim. c. 3. §. 6.* Et ſi fuerit ſine Parocho & teſtibus cõtractũ, poſſent ſecreto adhiberi Parochus, & teſtes, & ita contrahi. *Nau. conſ. 6. cit. de ſponſal. Guttier. can. quæſt. c. 18. nu. 4.* Et hoc de impedimento occulto: in impedimẽto autẽ manifeſto, repetẽdę eſſent omnes ſolemnit. neceſſariæ publicæ; quod declaraſſe S. Cong. Concil. refert. *Seraph. deciſ. 930.* in hæc verba.

Quæſitum fuit quid ſeruãdum in ijs, qui per vim, & metum & adhibitis omnibus ſolemnitatibus à Sacra Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de ref. contraxerunt. Cong. reſpondit, ſi huiuſmodi impedimentum ſit occultum, & partes poſtea in matrimonio ſic contracto permanere liberè conſentiunt, conſueuiſſe Papam ex ſtylo Pœnitentiariæ quamuis matrimonium ſit nullum, ratione etiam occulti impedimenti diſpenſare, ita vt de nouo poſſint inter ſe contrahere, non adhibitis ſeu repetitis ſolemnitatib. à Conc. requiſitis; ſi verò impedi-

pedi-

Digitized by Google

pedimentum ſit manifeſtum, iterum contrahendum eſt, repetitis omnibus ſolemnitatibus in primo contractu adhibitis.

Impedimentum autem ſuperueniens
12 poſt contractum matrimonium, hic non intrat, cum illud nihil obeſſe poſſit matrimonio iam contracto. *c. diſcretionem de eo qui cog. conſang. vx. & c. vn. de ſponſ. in 6.* niſi fuerint ſpõſalia de futuro, hæc enim ſoluũtur ſuperueniente impedimento. *c. ſuper eo. de conſang. et affin.* vel niſi agatur de exigendo debito, hoc enim impeditur ſubſequenti impedimento, ſaltem quoad eum qui daret cauſam impedimenti. *c. tranſmiſſæ. c. tuę. de eo. qui cog. conſang. vx. Abb. in c. 1. eo. tit.*

Proprius autem Parochus quẽ Conc.
13 requirit, eſt Parochus ſeu ſacerdos, cui principaliter incumbit cura animarũ loci domicilij, ſeu viri; ſi in Parochia viri cõtrahatur matrimonium, ſeu mulieris ſi in ipſius Parochia cõtrahatur. *Nau. conſ. 4. de clandeſt. deſponſ.* vbi teſtatur hoc idẽ declaratum fuiſſe à S. Congr. Conc. nec ſufficit Parochus loci natiuitatis, niſi ſit & domicilij, hoc enim maximè in iſtis attenditur. *vt Sanchez lo. cit. diſp. 23.*

Locus autem domicilij intelligendus eſt de domicilio quod ſit fixum: vnde habens domicilium apertum in ciuitate, ſi commoretur aliquando ruri in ſua poſſeſſione recreationis cauſa, non poterit propterea dici illius proprius Parochus ruralis, ad effectũ contrahendi ritè matrimonij, iuxta præſcriptum Conc. *arg. tex. c. is qui de ſepult. in 6.* & in ſpecie tenuit *Rot. in vna Florent. Matrim. 27. Iunij 1579. coram Viceco. poſita. deciſ. 643. p. 1. diuerſ.* idem docet *Nau. conſ. 2. nu. 1. de clandeſt. deſponſ. in antiq.* Nil tamen obſtat quominus aliquis dici poſſit habere plura domicilia, ſi vtrobique æqualiter commoretur, *c. ex parte. de fo. comp. iun. gl. v. Andegauen. & alia gl. in c. cùm nullius v. domicilium. de temp. ord. in 6.* ad hoc facit *l. Labeo. l. aſſumptio. ff. ad municip. Nau. lo. cit.*

Proprij item Parochi nomine venit quilibet Sacerdos deputatus ab ipſo Parocho ad curam Sacramentorum. *gl. in Clem. 1. v. præsbyteri. de priuil. Nau. in man. c. 27. nu. 102.* vel etiam ab Epiſcopo ſeu Ordinario, aut eorum vicario, Archidiacono Capitulo ſede vac. alioué Prælato, qui exercet de facto iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem, & eſt ſuperior Parochi ac Ordinarius non aliter. Iſti enim dare poſſunt licentiam cuicunq; Sacerdoti ad intereſſendum matrimonio in quolibet Parochia propriæ Diœceſis ſeu territorij, vt ipſemet Parochus & quidẽ à fortiori, cum iſti ſint ſuperiores Parochi, & ipſis incũbit principaliter cura animarũ & adminiſtratio Sacramentorũ in eorũ Diœceſi vel territorio. *c. quæcunq. 10. q. 1. c.* 14
præcipimus. 12. q. 1. Ab. in c. nos inter. de purg. Canon. Nau. conſ. 47. nu. 1. de ſponſ. in antiq. Et ſatisfit Concilio ſi cõtrahatur matrimoniũ corã tali ſubſtituto, etiãſi generaliter tantũ committeretur ipſi adminiſtratio Sacramentorũ ſeu officiũ curati. *Nau. loc. cit. cõſ. 11. in no.* & ẽt verbaliter tm ipſi demãdaretur. *id. Nau. conſ. 27. de ſpõſ.* Et hęc cõceſſio poſſet probari per teſtes. *id. Nau. conſ. 41. de ſponſal. in antiq. Rot. deciſ. 750. nu. 2. p. 1. diuerſ.* vbi teſtatur 15
idem reſpondiſſe S. Congr. Cõcil Vel poſſet probari aſſertione ipſiuſmet Parochi: creditur enim aſſertioni ipſius in illis quæ ſpectant ad eius officium. *Aym. de antiq. temp. p. 1. § quarto limitatur. n. 72. Rot. deciſ. . 11.* & creditur ſacerdoti aſſerenti, ſe habuiſſe licentiam ab Epiſcopo vel Parocho ad aſſiſtendum contractui matrimonij per ea quæ ponit. *Reb off. in prax. de form. dimiſſorial. num. 36. Seraph. deciſ. 1099.* Non ſufficeret tamen licentia ſeu ratihabitio ſubſequuta, & quoad ſuſpenſionem non incurrendam, & quoad validitatem matrimonij, ſed debet concedi ante matrimonium, quia à Conc. requiritur pro forma. *Mantica deciſ. 312. num. 6.*

Si autẽ Parochus nõ fuerit actu præsbyter, licet de iure ſubſiſtere poſſet matrimonium ipſo præſente contractum, cum Parochus etiamſi non dum ſit Sacerdos, omnes functiones parochi exercere poſſit, præter eas quæ ſunt ordinis *arg.* 16
tex. c. ſuffraganeis. c. tranſmiſſã. de elect.

conuenientius tamē eſt, vt deleget alicui præsbytero; qui loco ipſius interſit matrimonio contrahendo, vt conſulit *Nau. conſ. 1. de off. ord. in antiq.* vbi hoc idem reſpondiſſe S. Cong. Conc. teſtatur: & dato quod ipſemet Parochus poſſet intereſſe cōtractui matrimonij licet nondum fuerit ſacerdos, committere tamen non
17 poſſet alteri vices ſuas ad hoc alteri non ſacerdoti, vt deducit *id. Nau. conſ. 30. num. 5. in fin. de ſponſal. in antiq.* imò neque Epiſcopum poſſe committere tales vices alteri quàm ſacerdoti, deducit *Nau. conſ. 44. ib.*

Similiter & ſi Parochus ſit ſuſpenſus, interdictus, excommunicatus, quādiu nō eſt priuatus ſua Parochiali ſi adſiſtat cōtractui matrimonij, validum erit matrimonium. vt *Sanchez lo. cit. diſp. 21.*

Sufficit autem ſi parochus adſit contractui ſiue inuitatus, ſiue caſu: vt ſi fortè adeſſet conuiuij, aut cōfabulationis cauſa, etiamſi non proferat illa verba Ritualis, *Ego vos coniungo.* imò etiamſi diſſentiat, dummodo ad ipſum actum contrahendi matrimonij verè & formaliter ſciens adhibeatur. *Nau. conſ. 20. num. 1. de cland. deſponſ. in antiq.* quod etiam declaraſſe S. Congr. Concil. refert *Gonz. ſuper 8. Reg. Canc. gl. 48. num. 35. & Seraph. cit. deciſ.* 1099.

Similiter validum erit matrimonium præſente Parocho contractum, licet ipſe Parochus præſens non det benedictionē contrahentibus: benedictio enim nec auget, nec minuit validitatem contractus matrimonij. *cit. Nau. conſ. 15. num. 2. de*
18 *ſponſal. in no. & conſ. 2. num. 4. de cland. deſponſ. in antiq.* quia nimirum Parochus circa contractum matrimonij adhibetur tantùm pro teſte magnæ authoritatis, neque ipſius voluntas aut conſenſus in illo requiritur, ſicuti neq; aliorum teſtium. *Ledeſma de matr. q. 43. art. 5. Genuen. lo. ſup. cit. c. 61. num. 5.*

Cauſaret tamen clandeſtinitatem defectus benedictionis, quia eſt de honeſtate tanti Sacramenti, & de præcepto Eccleſiæ: præcipitur enim à *Conc. Trid. lo. cit.* & in Rituali Rom. præſcribitur, vt Parochus adminiſtrās hoc Sacram. interroget ſponſos de voluntate contrahendi matrimonium, & demum explorato conſenſu, debet illos benedicere, ac omittens iſta poſſet grauiter puniri ab Ordinario.

Imò tam in iſto caſu non datę benedictionis, quàm in illis quos recenſet *Sanchez lo. cit. diſp. 19. q. 1. et diſp. 29.* nempè ſi Parochus proprius extra ſuā Parochiā, & in alia Diœceſi, aſſiſtat contractui, vel ſi dolo vel metu accerſatur, ſeu cogatur concedere alteri ſacerdoti vt adſit cōtractui, validum eſſe matrimonium, præter quod iſta opinio nimium eneruaret prouiſionem tam grauem Conc. Trid. & cōfunderet iuriſdictiones, inſuper non excuſaret, quin ſi alter contrahentium poſtea reclamaret, non deberet admitti ad nullitatem contractus probandam, allegato dolo vel fraude, qui præſumitur ſemper in clādeſtinitate, & ita vidi practicari ſæpius ex conſilio Doctorum virorum.

Aduertendum præterea, quòd prædictæ ſolemnitates Concilij, non requiruntur in ſponſalibus de futuro, & valent ſponſalia de futuro illis non ſeruatis celebrata. *Nau. conſ. 3. de ſponſal. in no.* nihil enim innouauit hoc Conc. de iſtis ſponſalibus quoad iſta. vt notat *id. Nau. ib. cōſ. 18. n.* 1. contrahentes tamē ſponſalia de futuro, moneri poſſent vt contrahant de præſenti, præſertim ſi ſponſalia ſint iurata. *c. ex literis. de ſponſal. Ab. ib.* ſed ſi alter ſponſorum pertinaciter perſiſtat in recuſatione, non debet cogi. *c. requiſiuit. lo. cit. Abb. ib. Syluest. v. ſponſalia. à nu. 4. Seraph. deciſ.* 1112.

De eiſdem ſponſalibus de futuro ad- 20
uertendum eſt præterea, quòd per illa inducitur publicæ honeſtatis impedimētū, licet fuerint poſtmodum diſſoluta ob ſuperueniens aliquod impedimentum: dūmodo tamen nō adfuerit à principio defectus conſenſus, quia tum nullum impedimentum cauſarent. *c. ad audientiam. de ſponſal. & in c. vn. eo. cit. in 6.* Et dūmodo non fuerint à principio inualida ex aliqua cauſa, nam tum nullum inducerent impedimentum publicæ honeſtatis. *Cōc. Trid. lo. cit. c. 3.* vnde & illa quæ ſub conditione

ditione contrahuntur, nō cauſabunt hoc impedimentum, niſi purificata conditione. *Nau.conſ. 1.num. 4. de cond. appoſ. in antiq.*

11 Vlterius aduertendum, quòd impedimentum publicæ honeſtatis ortum ex ſponſalibus de futuro, cùm antea afficeret vſque ad quartum gradum de iure antiquo. *c.ſponſam.de ſponſ.* nunc nō afficit vltra primū gradū poſt Cōc.Trid. *lo.cit. c.3.* ꝙ correxit quoad hoc ius antiquum. Impedimentum autem publicæ honeſtatis ortum ex ſponſalibus de præſenti, afficit vſq; ad quartum gradum etiam nūc poſt Conc.Trid. nec cōtinetur reductione eiſdem. *Conc. c. 3. cit.* ſed remanet in terminis iuris antiqui, ſecundùm quod cenſentur ſponſalia de præſenti in omnibus æqualiter: cum matrimonio verò

12 nondum carnali copula conſumato, & idem ſonant. vt *Abb.in Rub.de ſponſal. Felin. ib.* Quod autem non contineantur hæc ſponſalia reductione, *cit. c. 2. Conc. Trid.* declarauit Pius V.Conſt. ſua, quæ ſequitur.

AD Romanum ſpectat Pōtificem ſua ſolicitudine diligenter prouidere, vt Sacrorum Conciliorum decreta ita ſuæ declarationis adminiculo dilucidentur, quòd nulla deſuper dubitādi occaſio cuiquam relinquatur. Sanè ad aures noſtras peruenit, multos eſſe qui dubitant, an decretum Oecumenici Concilÿ Trident. ſeſſ. 24. de reformatione matrimonÿ capitulo tertio, quo cauetur impedimentum publicæ honeſtatis vbi ſponſalia valida non fuerint prorſus tolli, vbi verò valida fuerint non excedere primum gradum, cùm in vlterioribus gradibus non poſſit huiuſmodi probibitio ſeruari, de ſponſalibus per verba, vt aiunt, de futuro tantum conceptis intelligatur, vel etiam matrimonia per verba de præſenti contracta, non tamen conſummata, quæ interdum ſponſalia appellantur comprehendant, ita vt etiam eo caſu impedimentum inde proueniens ſublatum fuerit.

Nos itaq; vt omnis difficultas dubitatioque tollatur, attendentes quod ſponſaliorum appellatione qua dictum Concilium vtitur, non niſi impropriè matrimonium verbis de præſenti conceptis contractum continetur, quodque agitur de correctione iuris veteris, quo caſu ſecundum proprietatem verborum duntaxat procedendum eſt, præſertim cum longè maiorem rationem probibitionis, in Matrimonio per verba de præſenti contracto, quam in ſponſalibus de futuro vigere à nemine dubitetur. Idcirco motu proprio, authoritate Apoſtolica tenore præſentium declaramus & definimus, decretum Concilÿ huiuſmodi omnino intelligendum eſſe & procedere in ſponſalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio ſic vt præfertur contracto. ſed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis caſibus & gradibus, quibus de iure veteri ante prædictum Decretum Concilÿ introductum erat; & ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atq; ſtatuimus. Non obſtantibus, &c. Datum Romæ, anno Incarnat. 1568. Kal. Iul.

Vnde etiam hæc ſponſalia de præſenti cum remaneant in terminis iuris antiqui, inducent impedimentum publicæ honeſtatis, licet fuerit nulla à principio ex aliqua cauſa: iure enim antiquo inducunt etiam hoc caſu, vt patet ex *tex. c. vnic. de ſponſal. in 6.* Niſi fuerint nulla ex defectu conſenſus vel conditionis appoſitæ vt *tex. cit. et Io. Andr. ib. Armil. v. matrimonium. num. 46.* Affinitatem tamē non inducunt hæc ſponſalia, cum affinitas non oriatur ſine carnali copula. *Hoſt. in ſum. de affinit. nu.9. circa fin. Nau.conſ.33. de ſponſ. in antiq.* 13

Vlterius aduertendum in computandis gradibus cōſanguinitatis in matrimonio contrahendo, non eſſe computandos aſcendentes & deſcendentes per lineam rectam, quia in iſtis non ſolum ad quartum gradum, ſed in infinitum durat prohibitio de contrahendo, vt notat *Abb. in c.non debet.nu.8.de conſang. & affin.* Vnde gradus iſti computandi erunt inter 14

col-

collaterales tantum, vſque ad quartū gra-
dum, & in illis computandis, remotior
gradus attendendus, & ne aliquis con-
trahentium ſit in primo gradu, *c. fin. de
conſang. & affin.* Et de huiuſmodi com-
putatione graduum emanauit quoq; Cō-
ſtit. Pij V. public. Romæ, *die 20. Auguſt.*
1566. tenoris ſequentis.

*Sanctiſſimus in Chriſto Pater, & D.
N. Pius Diuina prouidentia Papa V. at-
tendens per quandam conſtitutionem du-
dum per fel. rec. Pium PP. IV. Sanctita-
tis ſuæ prædeceſſorem editam, qua caue-
tur, quod in diſpēſationibus matrimonia-
libus pro diuerſis conſanguinitatis, ſeu af
finitatis ex eodem ſtipite prouenientibus
gradibus coniunctis, non remotioris ſo-
lum prout olim fieri ſolebat, ſed etiam
propinquioris graduum, expreſſa mentio
fieri debeat, alioquin diſpenſationes, ac
deſuper confectæ literæ nullius ſint ro-
boris vel momenti, prout in dicta conſti-
tutione plenius continetur, à diſpenſatio-
ne iuris communis, & laudabili, ac anti-
quo Roman. Cur. ſtylo nimium recedi, ac
fauorem matrimonij debitum reſtringi.
Volensq propterea iuri & ſtylo prædi-
ctis, nec non piæ mem. Greg. X. & Clem.
VI. Rom. Pont. etiā Sanctitatis ſuis Præ-
deceſſorum veſtigijs inhærendo, Sacra-
mento & libertati matrimonij quātum
cum Deo poteſt fauere, ſtatuit & ordi-
nauit, quod de cætero in quibuſcunq; di-
ſpēſationibus, quas pro matrimonijs con-
tractis, aut contrahendis, inter viros &
mulieres inuicem diuerſis prohibitis con-
ſanguinitatis, ſeu affinitatis, aut mixtis,
ex communi ſeu ab eodem ſtipite ſurgen-
tibus quicunq; illi ſint, dummodo primū
quoquo modo non attingant, cùm in eo Sā
ctitas ſuæ nunquam diſpenſare inten-
dat, gradibus coniunctos, ab eadem San-
ctitate ſua, & pro tempore exiſtente
Rom. Pont. aut Sede Apoſtol. impetra-
ri, vel aliàs concedi contigerit, ac literis
commiſſionibusque deſuper etiam loco-
rum ordinarijs faciendis, gradus remo-
tior attendatur, trahatq; ſecum propin-
quiorem: ac ob id ſufficiat remotiorem
tantum gradum exprimere, obtentis ta-
men poſtea ſuper propinquiorem literis
declaratorijs, iuxta Greg. & Clem. Præ-
deceſſ. huiuſmodi Conſtitutiones, quas
quoad hoc innouauit, ac inuiolabiliter
obſeruari mandauit, diſpenſationesque
ſeu diſpenſandi commiſſiones, ac deſuper
confectas literas & proceſſus habitos per
eoſdem diſpenſatos, ſeu hos cum quibus
diſpenſari mandatur, propter proximio-
ris gradus huiuſmodi non expreſſionem
de ſubreptionis, ſeu obreptionis vitio, ſeu
intentionis defectu notari non poſſe, ſed
in omnibus & per omnia ſuffragari pe-
rinde, ac ſi in literis ſeu commiſſionibus
huiuſmodi de proximiori ſeu vtroque
gradu, ſpecialis & expreſſa mentio facta
fuiſſet, ſicque per quoſcūque iudices, etc.*

Quas autem pœnas incurrant, contra-
hentes in gradibus prohibitis, vel exi- 25
ſtentes in ſacris ordinibus, ſeu in aliqua
Religione profeſſi, conſuli poſſunt *DD.
in Clem. vn. de ſponſ.* quam Clem. in-
nouauit, poſtmodum Clem. VII. *Conſt.
ſua. incip. Quia plerunq. de anno* 1524.
Kal. Sept. Pont. anno 1.

In probandis verò impedimentis qui
teſtes requirantur, omiſſis diuerſorum 26
opinionibus controuerſis, dicamus bre-
uiter. Quod ſi agatur de diſſoluendo ma-
trimonio iam contracto, requiruntur te-
ſtes omni exceptione maiores. *Abb. in c.
1. de conſang. & affin. Couar. in 4. Decret.
p. 2. c. 8. q. 12. nu. 7.* & dicuntur teſtes om-
ni exceptione maiores, quibus nihil obij-
ci poſſit. *gl. v. maiores. in cit. c. 1. de con-
ſang. & affin.* vel prout deſcribuntur in
c. licet. de teſtib. ſaltem quoad matrimo-
niales cauſas, nimirum vt iurent, vt ſciant
enumerare gradus ab vtroque latere,
quòd recognouerint ad minus vltimi gra
dus conſanguineos, & à ſenioribus bonæ
famæ audierint, ſintque ipſimet viri gra-
ues bonæ famæ. *ib.*

Et admittuntur etiam conſanguinei,
& pater, mater, ad perhibendum teſti-
monium hoc caſu: imò & alijs præfe-
runtur, quia præſumuntur ſcire melius
ſuam genealogiam. vt notat communi-
ter *DD. in c. ſuper eo. 2. de teſtibus. Hoſt.
ibid. in ſum. num.* 3.

Con.

Confeſſio autem vtriuſque coniugum de impedimento, non ſufficit ad dirimendum matrimonium, *c. ſuper eo. de eo qui cog. conſang. vx. Innoc. Anchar. Abb. in c. laudabilem. de frigid. & malef.* niſi concurrat fama. vt idem *Abb. in eo. c. ſuper eo. Rot. deciſ. 266. p. 4. diuerſ.* Et in caſu cum probari non poteſt, ſuæ conſcientiæ relinquendi coniuges. *Neuizan. lib. 5. num. 121.*

Vltra ſi ſit probandum pro validitate matrimonij, ſufficiunt teſtes ordinarij. *Abb. lo. cit. Felin. in c. licet cauſam. nu. 18. de prob. & tenuiſſe Rot. in vna Tullen. Matrimonij: 14. Ian. 1568. coram Oradino.* refert *Genuen. lo. ſup. cit. c. 22. num. 24.* ad quod multos allegat authores. Vnde etiamſi quæritur an legitimè fuerit contractum matrimonium, liber Parochi in quo annotatur nomina con-
27 trahentium, facit magnam probationem. vt tenuit *Rot. in vna Colonien. 20. Febr. 1581. coram Robuſterio relata. deciſ. 340. p. 1. diuerſ.* creditur enim dicto ſeu ſcripturæ Parochi, in illis quæ ſpectant ad ipſius officium, vt aliàs diximus, & facit ad hoc *c. ad audientiam de præſcrip. Felin. ib. Iaſ. in l. admonendi. num. 132. ff. de iureiuran.* præſertim in fauorem matrimonij & ad effectum legitimitatis prolis. *Lap. alleg. 126. Seraph. deciſ. 1099.* Tantò magis ſi ſint adminicula antiquitatis ſcripturæ, vel conſuetudinis loci, quod tali ſcripturæ credatur. *c. cùm dilectus. de fid. inſtrum. Abb. ib. nu. 5. Dec. in c. 1. nu. 6. eo. tit.* conſuetudo enim poteſt dare fidem ſcripturæ aliàs non authenticæ. *Rot. deciſ. 787. p. 1. diuerſ.*

Item ſi agatur ad impediendum matrimonium contrahendum, ſufficit vnus teſtis, qui deponat iuxta normam *c. licet. cit.* tunc enim minores probationes requiruntur. *Abb. in c. ſuper eo. cit. num. 5.* vel ſaltem effectum ſuſpendendi contrahendum matrimonium, donec veritas indagetur. *arg. tex. cit. c. cum inhibitio. de clandeſ. deſponſ.* vel ad effectum obtinendæ diſpenſationis ſi in contrarium non probaretur. *c. ſuper eo. de teſtibus & c. præterea. 2. de ſponſ.*

Demum ſi agatur de diſſoluendis ſponſalibus de futuro, ſufficeret fama ſuper impedimento. *c. ſuper eo. de conſang. & affin.* vel ſufficeret ſponſorum confeſſio, cùm & mutuo illorum conſenſu ſponſa- 28
lia de futuro etiam iurata diſſolui poſſint. *c. præterea. 1. de ſponſ. Abb. in c. ſuper eo. de eo qui cog. conſang. vx. nu. 5. Nau. conſ. 3 de deſponſ. impub. in antiq.*

In caſu autem quo propter abſentiam diuturnam alterius coniugum alter prætendit tranſire ad ſecunda vota, non ſufficiunt ſemiplenæ probationes de morte abſentis: nec ſufficit expectare quinquennium vel ſpatium longioris temporis, ſed debet apparere certitudo mortis, 29
ſaltem per violentas præſumptiones, vt quod in acie fuerit in qua plurimi cæſi ſunt, quod nauis in qua nauigabat naufragium paſſa ſit, & omnes cum ea perierint. *Armil. v. matrimonium. num. 45.* vel iudicis arbitrio in talibus ſtandum, qui ex coniecturis in facto occurrenti adductis moderari debet ſuum arbitrium. *Nau. & per eum alleg. conſ. 1. de ſecun. nupt. in antiq.*

Aut ſi particularis Prouinciæ ſeu loci habeatur de hoc aliqua ſingularis prouiſio, illa eſt ſeruanda. vt Poloniæ inter alia indulta Leo. X. Papa Bulla ſua incip. *Sacroſanctæ.* de data Rom. 5 Idus Auguſti. A. C. 1515. Pont. anno 3. circa hanc materiam ordinauit, vt verba illius Bullæ quoad hoc propoſitum ſequuntur.

Quodq; Ordinarij vel eorum Vicarij conſtito eis per famam publicam, vel legitimas coniecturas, ſeu aliter facta ſufficienti diligentia quod capti ab infidelibus ſint mortui, aut quod de eorum vita certitudo aliqua haberi non poteſt, licentiam cum alijs contrahendi infra terminum ad arbitrio ipſorũ ordinariorum ſtatuendum dare, ac in caſu huiuſmodi prolem inde ſuſceptam legitimam decernere, abſq; tamen præiudicio prioris, quandocunque redeuntis, &c.

Si tamẽ cõtrahat quis propria authoritate præſuppenens mortuam fuiſſe priorem coniugem, non deberet ſeparari, niſi

Digitized by Google

niſi certò cõſtiterit de vita prioris. & taliter contrahens tenetur reddere debitũ vxori, licet petere non poſſit, ſi adſit ſuſpicio de vita prioris, ſed non certitudo. vt *Sanchez. lo. cit. lib. 2. de diſp. 46. q. 2. Reginal. lo. cit. num. 71.*

Contra eum autem qui mentito nomine ſeu cognomine, adhuc viuente prima vxore contraheret matrimonium cum altera, ſanciuit pœnas grauiores Vrbani VIII. PP. Conſtit. ſua cuius verba ſequuntur.

Magnum in Chriſto et in Eccleſia matrimonij Sacramẽtum. & infrà. *Cùm itaque ſicut non ſine magna animi Noſtri moleſtia accepimus, ij iniquitatis filij reperiantur, qui ſub mentito nomine ſeu cognomine adhuc prima vxore viuente, ad ſecundas nuptias tranſire audẽt. Nos nefariam improborum hominum huiuſmodi temeritatem iuxta creditum Nobis deſuper Apoſtolicæ ſeruitutis officium, quantum cum Domino poſſumus reprimere volentes, habita prius ſuper hoc cũ Venerab. Fratribus Noſtris S. R. E. Card. in vniuerſa Republ. Chriſtiana contra Hæreticam prauitatem generalibus Inquiſitoribus ab hac S. Sede deputatis deliberatione matura, hac Noſtra perpetuò valitura Conſt. decernimus, vt huiuſmodi ſic delinquentes, vltra pœnas quibus ipſi ordinariè puniri ſolent, damnentur ad Triremes in perpetuum: ſi verò pro qualitate et enormitate delicti grauiores pęnas meruerint, etiam Curiæ ſæculari arbitrio eorundem præfatæ Congr. Cardinalium puniendi tradantur. Decernentes, &c. ſicq; & non aliter, &c. Dat. Romæ apud S. Mariam maiorem ſub annulo Piſcat. die 10. Iunij. 1637. Pont. 14.*

Et eum qui diceret licere Chriſtianis duas habere vxores, nec id aliqua lege diuina prohiberi, Anathemate damnat *Conc. Trid. Can. 2. ſeſſ. 24.*

Item ſi ſit probandus iuſtus metus ex parte mulieris probari debet talis iuſtus
30 metus, probari debet, qui poſſit cadere in conſtantem mulierem, & metus iuſtus viri qui caderet in conſtantem virum. *Abb. in c. cum locum num. 6. de ſponſ.* nec præſumendus iuſtus metus in præſentia patris, matris, vel conſanguineorum. *Villalob. comm. opin. ſub. lit. m. nu. 56. Menoch. conſ. 69. vol. 2.* niſi adſint in contrarium probationum adminicula, quæ iudex debet arbitrari. *Rot. dec. 341. p. 2. diuerſ. Nau. conſ. 36. num. 8. de ſponſ. in antiq.* vbi deducit etiam ſolam nimiã reuerentiam parentum quandoque ſufficere ad annullandum matrimonium, quia poteſt cauſare iuſtum metum *Sanchez. lo. cit. lib. 4. diſp. 5. & 6.*

Ad extremum in matrimonialibus vbi fuerit ſemiplenè probatum, iuramentum 31
ſuppletorium deferri poteſt, conſideratis perſonarum & cauſæ circumſtantiis, præſertim ſi ſit iurandum pro validitate matrimonij. *Abb. in c. mulieri. num. 6. & 7. de iureiuran. & in c. continebatur de deſponſat. impub. Seraph. deciſ. 893. num. 1.* Iuramentum tamen hoc non obeſſet, ſi poſtmodum in contrarium veritas probaretur, cum nec res iudicata & appellatio omiſſa præiudicet in matrimoniali- 32
bus quo minus poſſit adiri ſuperior per viam querelæ. *Petr. Benintend. deciſ. 97.* vel quo minus poſſit reſtitui in integrum, ſicut & in alijs in quibus vertitur periculum animæ, dummodo euidenter probetur contrarium. ut *Abb. lo. cit.* Vel potius probationes circa matrimonialia dum inducuntur, prudentis iudicis arbitrio ſunt ponderandæ, cum alioquin certa regula de illis dari non poſſit. *c. cum dilectus. iun. gl. de his quæ vi metuſue. Abb. lo. ſup. cit. & in c. præſentia. de ſponſ. Couar. lo. cit. in 4. Decret. p. 2. c. 8. q. 12. num. 22.*

Sub intrat in matrimonialibus quęſtio 33
dotis & ratione connexitatis cum matrimonio, poteſt quoque iudicari apud iudicem Eccleſiaſticum. *c. ſi annum. de iudic. in 6. gl. in c. licet v. vacante. de fo. comp. et c. de prudentia. de don. inter vir. & vx. Dec. in c. quanta. num. 13. de iudic.* etiam de dote nudo pacto promiſſa. *Innoc. in c. de prudentia. cit. Bald. in l. 1. C. de promiſ. dot. & arr. dat. Fed. de Sen. conſ. 160.* idque etiam poſt ſeparatum matrimonium, *c. ſignificauit. de iudic.* *Abb.*

Abb.ib. imò & de pœna pro contrahen-
do matrimonio interpoſita cognoſcere
poteſt iudex Eccleſiaſticus, & de alijs cõ-
ſequutiuis matrimonij. *Abb. in c. gẽma.
nu. 5. & in c. propoſuit. de coniug. ſeru. et
in c. per veſtras. de don. inter. vir. & vx.*

De dote itaque notandum, quod mu-
lier adulterans amittit dotem: iudicis ta-
men præcedente ſentẽtia ſuper adulterio,
nam abſq; iudicis ſentẽtia nec dimittere
eam poteſt maritus ob adulteriũ. *c. porrò.
de diuort.* niſi fuerit adulterium notoriũ,
vel ipſamet adultera à viro diſceſſerit. *c.
plerumq; de donat. inter vir.* Si autem ſe-
paretur matrimonium ex culpa viri, de-
beret reſtitui dos vxori vnà cũ donatione
propter nuptias. *Abb. in c. fin. de adult.* Si
etiam poſt modum inter ſe concilientur,
tunc dotem mulier recuperat ipſo facto.
cit. c. plerumq; iun. gl. Similiter recuperat
dotem mulier, ſi iudex ex officio ſuo re-
dintégret matrimonium ob fornicationẽ
viri commiſſam poſt diuortium, quod fa-
cere iudex poteſt vt occurratur ſcandalo
fornicationis, & in praxi ſeruari teſtatur
Genuen. lo. ſup. cit. nu. 14.

35 Ad hoc pertinet quod pro dote non ſo
luta, licitè petitur intereſſe donec ſolua-
tur, *c. ſalubriter. de vſur.* etiam poſt mor-
tẽ viri, donec dos reſtituatur. *Couar. var.
reſ. lib. 3. c. 5. nu. 3.* Et actio dotis maximè
eſt priuilegiata, æquiparatur enim fiſco.
Dec. in c. 1. nu. 75. de prob. & præfertur om
nibus creditoribus. *Cou. lo. cit. lib. 1. c. 7.*
Et poteſt probari per cõiecturas, præſum-
ptiones, & indicia, *Rot. dec. 588. p. 1. & de
ciſ. 316. p. 2. diuerſ.*

36 Tenetur autẽ pater dotare filiam, *l. qui
liberos. ff. de rit. nupt.* vel mater ſi pater
ſit inops, *Bart. Bald. in Auth. res quæ. C.
cõm. de leg.* nã vterq; obligatur in ſolidũ:
vnde nõ procedit in illis excuſſio, præſer-
tim ſi eſſet notoria egeſtas patris. *Veral.
37 dec. 275. aliàs 2. de oblig. p. 2.* Et debet da-
ri dos cõgrua ducta proportione patrimo
nij, cũ ſuccedat loco patrimonij & legiti-
mæ. *l. deniq. §. ergo etiam. ff. de minori-
bus. l. Pomponius. ff. fam. erciſcun. Bald.
lo. ſup. cit. Rot. dec. 538. p. 1. diuerſ.* Et poſ-
ſet coæquari filia cohæredibus, ſi appare-
ret enormiter læſa: conſiderata tñ læſione
ex facultatibus patris tẽpore cõſtitutæ do
tis, nõ autẽ poſtmodũ auctis, tũ & attẽtis
diſpoſitionibus ſtatutarijs, ſeu conſuetudi-
nis loci. *Bald. lo. cit. Ruin. in l. Gallus. §. et
quid ſi tantum. n. 134. ff. de lib. et poſth.
Dec. conſ. 181. Menoch. de arbitr. iud. lib.
2. cent. 2. caſu 149. Caſ. Graſſ. deciſ. 162.*

Æquiparatur dos & alimẽtis, *Rot. dec.
538. cit.* vnde etiam filiæ ſpuriæ debet da-
ri, cum etiam ſpurijs debeantur alimenta.
*c. cum haberet. in fin. de eo. qui duxit in
matrim. quam poll. Abb. ib. Dec. in c. Ec-
cleſia S. M. num. 112. de conſtit. Ducn. in
Reg. 366. limit. 5.*

Debet dari dos etiamſi filia nubat con-
tra voluntatem patris; præſertim ſi nubat 38
anno ætatis vigeſimo quinto. *gl. in c. fin.
32. q. 1. & alia gl. in c. fin. 36. q. 1. Auth.
ſed ſi poſt viginti quinq; C. de in off. teſt.*
Sed maximè hoc procedit de iure Cano-
nico, quod ſemper proſpicit libertati nu-
bentium. *Ab. in c. cùm cauſa. de raptor.*
Niſi nubat hæretico, nam talis deberet
carere dote. *c. decredit. de hæret. in 6.* ma-
trimonium tamen eſſet validum Catho-
licæ cum hæretico. *Couar. in Epit. 4. de-
cret. p. 2. c. 6. §. 11. num. 4. Sanchez lo. cit.
lib. 7. diſp. 72. & comm. Summiſtæ.* qui
nullitatem matrimonij fidelis cum infi-
deli reſtringunt ad non Baptizatum cum
Baptizato, ſeu Chriſtiani cum paga-
no. Peccat tamen mortaliter coniun-
gens ſe Catholicus hæretico. vt *Sanchez.
lo. cit. nu. 5. Azor. inſtit. Moral. lib. 8. c.
11. q. 5.* qui tenent tales in locis in quibus
permixtim cum Catholicis manent hære-
tici non denunciati, poſſe excuſari, & lici-
tè contrahere matrimonia, ob leges mu-
tuæ amicitiæ retinendas, ac pacem com-
munem Reip. tuẽdam, dummodo caueа-
tur de libertate Religionis perſonæ Ca-
tholicæ contrahentis, & præter pactum
ſuſcipiendæ prolis educandæ in hæreſi.

Vbi tamen eſſet rapta & cõtra volũta- 39
tem patris, & contra propriam volunta-
tem, raptor illam teneretur dotare decen-
ter iudicis arbitrio. *Coc. Trid. ſeſſ. 24. c. 6.
de ref. matr.* tanto magis ſi ipſam poſtmo-
dum nõ ducat in vxorem, tum enim ma-

iorem

ſorem dotem dare teneretur. *c. 1. de adult. Abb. ib. nu. 4.*

Vltra autem hanc pœnam, raptor ipſo
40 facto incurrit excommunicationem, tũ & cooperatores raptus ſeu conſilium, auxilium, fauorem illi præſtantes. *c. eos qui. c. de puella. 36. q. 2. Cóc. Trid. lo. cit.* nẽpe rapiens fœminam matrimonij contrahẽdi cauſa, nam alium raptorem vt cauſa libidinis, vel ſi fœmina rapiat virum, non comprehendi hoc decreto Conc. Trid. deducit *Sanchez lo. cit. lib. 7. diſp. 13.* Et inter raptorem & raptam nullum eſt matrimonium, niſi rapta è poteſtate raptoris liberata, & in loco tuto ſeparata de nouo præſtiterit conſenſum. *Conc. lo. cit.* & hoc propter libertatem conſenſus qui requiritur in matrimonio, & non præſumitur quamdiu rapta eſt in domo ſeu poteſtate raptoris. *Seraph. deciſ. 893. Nau. conſ. 3. nu. 8. de conſang. & aff. in antiq.* vbi ex eadẽ ratione deducit inter raptorem & raptam dum eſt in raptoris poteſtate non poſſe contrahi ſponſalia de futuro, quia nimirum etiam in iſtis requiritur plena libertas conſenſus.

Dicitur autem raptus, cùm puella de cuius nuptijs nihil ante actum fuerat, abducitur de domo parentum, ſiue vi abducta fuerit, ſiue perſuaſa muneribus datis vel promiſſis: ſemper enim præſumitur conſenſus mulieris extortus, quando nullus tractatus præceſſit de matrimonio. *Abb. in c. cum cauſa. de raptor.* & dicitur rapta etiam volẽs dũmodo ſit rapta inuitis parentibus vel tutoribus *l. 1. C. de rapt. virg. Ab. lo. cit. Nau. cóſ. 1. de rapt.* 41

Saltem quoad obligationem ſiſtẽdi raptam in loco tuto, & quoad pœnas fortè ciuiles, alioquin quoad Canonicas pœnas & excommunicationis, dummodo fœmina volens & conſentiens rapiatur, & etiã ſi prece vel precio aut dolo inducatur ad conſentiendum, licet parentum conſenſus non concurrat, raptus vitium purgatur: Canones enim ipſam libertatem contrahendi matrimonij ſemper ſpectãt. vt latè *Sanchez lo. cit.*

ARTICVLVS V.

De Iureiurando.

1 *Iurare facientes illicita quas pœnas incurrant.*
2 *Iuramentum de illicitis factum non tenet nec indiget diſpenſatione.*
3 *Iuramentum de ſoluendis vſuris vel metu extortum ligat, ſed poſt adimpletum iuramentum datur actio indebiti ſoluti.*

1 IN hac materia poſt iura antiqua emanauit Conſt. Greg. XIII. contra iurantes & iurare facientes illicita, quam hìc propter eius frequentem vſum inſerendam putauimus, vt ſequitur.

Inter Apoſtolicas, & infrà. *Verum tamen multi infirmi cupidiq; ſenſus ſeſe in huiuſmodi iuramenta cum animarum ſuarum periculo precipitant. Nos quoniã hac Sanctorum quoq; Patrum inſtitutis, & ſalubri rerum Eccleſiaſticarum directioni aduerſantur, & tanquam de radice ambitionis procedentia, omne bonum in Eccleſijs rebuſq; publicis peruertunt, ea noua prouiſionis ſubſidio prohibere volentes, preſẽtium authoritate innouamus, prædictam Conſtitutionem Nicolai Papæ, itidemque omnes illas Canonicas ſanctiones de abuſu & reprobatione huiuſmodi iuramentorum promulgatas, volumuſq; eas vbiq; ab omnibus etiam quoad præterita inuiolabiliter obſeruari; ac etiam præcipimus & interdicimus Prælatis, Canonicis & alijs ſupradictis, nec non Eccleſiarum Capitulis & Monaſteriorum cæteriſq; Conuentibus, Ciuitatum quoq;, Caſtrorum, & Terrarum communitatibus, & perſonis quacunque dignitate præditis, ne vlla omninò iuramenta illicita, impoſſibilia, damnoſa, vel liberta-*

libertati Eccleſiaſticæ, aut decretis Conc. Trid. obuiātia, ſiue ante, ſiue poſt electiones, confirmationes, prouiſiones, receptiones, admiſſiones, aut alios actus vbicunq; ac quocūq; tēpore, & prætextu cuiuſuis conſuetudinis, quantocunq; tempore obſeruatæ, quæ potiùs corruptela eſt censēda, ſiue in genere, ſiue in ſpecie præſtare, reddere vel exigere, neuè ſuper præſtitis, redditis, vel exactis hucuſq; quenquā in iudicio vel extra inquietare audeant quoquomodo vel turbare; illos enim qui iuramenta illicita, impoſſibilia, damnoſa, vel Eccleſiaſticæ libertati, aut decretis dicti Concilij obuiantia exigere contenderint, Epiſcopos videlicet & alios quoſcunq; Pontificali dignitate præditos ſuſpendimus à diuinis, Capitula verò & Conuentus eorumque Eccleſias & loca omnia interdicto Eccleſiaſtico ſupponimus, ac ſingulares perſonas excommunicationis ſententia innodamus, inhabileſque facimus ad obtenta & alia obtinenda eo ipſo: nobiſque & Rom. Pont. pro tempore exiſtenti relaxationes ſuſpenſionis, & interdicti, nec non abſolutionē ab excommunicationis ſententia huiuſmodi perpetuo reſeruamus: decernentes eos qui talia iuramenta ſcienter præſtiterint, vſu & commodo rei et gratiæ cuius cauſa iurauerint, eo ipſo priuatos eſſe: alios verò ignorantes ad præſtitorum iuramentorum huiuſmodi obſeruationem minimè teneri. Nec non irritum, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ Nonis Septemb. anno 1584.

Quacunque autem forma præſtetur iuramētū tenet *Armil. v. iuramentum. n. 6.* dummodo adſit intentio; quæ ſi deſit vt accidit in inuitis, vel ſi proteſtatur iurans coram alijs ſe non intendere iurare, non tenet. *c. verùm. de iureiuran.* 2

De illicitis autem vt diſponitur extrauag. præmiſſi, & de illis quæ continent peccatum, iuramentum etiam cum intentione deliberata factum, non tenet, nec indiget diſpenſatione. *c. ſi verò. c. quanto. lo. cit. de iureiurando.* Si tamen illicitum fuerit non ex parte iurantis, ſed alterius in cuius fauorem iuratur, vt de ſoluendo vſuras, vel vi ſeu metu extortum, obligat & eſt ſeruandum, licet reperi poſſint vſuræ poſtquam iuramento fuerit ſatisfactū vel anteqiam incurratur periurium, peti poteſt ab Epiſcopo abſolutio à iuramento, qui ſi iuratum fuerit per contractum nominatum, ex quo ius alteri fuerit quęſitum, non niſi citata parte abſolutionem impēdere debet: ſi autem ius alteri quęſitum non fuerit contractu nominato, abſq; vocatione partis abſoluere poteſt, *Couar. lo. cit. lib. 1. c. 4. à nu. 5. ad 15.* Alioquin poſtquam ſatisfecerit iuramento, poteſt agere actione indebiti ſoluti, & repetere. *c. debitores. de iureiuran. Seraph. deciſ.* 149. 3

ARTICVLVS VI.

De Hæreticis.

1 *Epiſcopus eſt ordinarius inquiſitor in ſua Diœceſi.*
2 *Epiſcopus poteſt procedere contra hæreticum licet & inquiſitor procedat.*
3 *Hæreticus quis dicatur.*
4 *Teſtis quis eſſe poſſit in cauſa hæreſis.*
5 *Hæretico an debeat concedi procurator.*
6 *Hæreticus condemnatus appellare non poteſt.*
7 *Inculpatus de hæreſi cauſa pendente an ad mittendus ad ſacra.*
8 *Hæreſis præſumptiones quæ dicantur vio lentæ vel leues.*
9 *Excommunicatus perſeuerans per ann um eſt ſuſpectus de hæreſi.*
10 *Confeſſarius ſollicitans pœnitentem ad libidinem eſt ſuſpectus de hær eſi & puniendus tali pœna.*

11 *Inquiſitionis officium impugnans, quas pœnas incurrat.*
12 *Hæreticus quando tradendus Curiæ ſæculari.*
13 *Iudex tradens hæreticum Curiæ ſæculari, non incurrit irregularitatem.*
14 *Iudæi iudicari poſſunt ab officio Inquiſitionis in certis caſibus.*
15 *Thalmud Iudæorum eſt prohibitum.*
16 *Iudæi compelli debent ad conciones Catholicas audiendas.*

1 HÆreſis quoq; eſt crimen Eccleſiaſticum. *c. vt inquiſitionis. de hæret. in 6.* & Epiſcopus eſt iudex ordinarius cauſarum hæreſis in Diœceſi ſua, ita quod non impediatur formare proceſſum, licet Inquiſitor adſit in Diœceſi et procedat. Et hoc caſu vel ſeparatim, vel cõiun-
2 ctim cũ Inquiſitore formare põt pceſſũ. *c. per hoc. lo. cit. Clem. 1. eo tit.* ſi tamen ſeorſim procedunt, debent ſibi communicare acta & vterq; ſimul proferre ſententiam: *Anchar. in Clem. cit.* & ſi fuerint diſcordes, remittere debent inſtructam cauſam ad ſedem Apoſt. *Simanc. de Cathol. inſtit. cit. 25. nu. 4.* Vnde & proceſſum contra hæreticos, & ſuper libris prohibitis licet adſit Inquiſitor publicare poteſt Epiſcopus. Collecti tamen libri prohibiti, Inquiſitori conſignari deberent, vt reſpondiſſe S. Cong. Inquiſ. teſtatur *Franc. Leo. in ſua praxi. c. 37.*

3 Hæreticus autem dicitur, qui exiſtens baptizatus, errat pertinaciter in fide, vel qui pertinaciter aliquid credit, quod eſt fidei Catholicæ contrarium. *Simanc. lo. cit. tit. 31.* vbi latè explicat quis dicendus ſit hæreticus. & *Nau. in man. c. 11. nu. 22.* Dummodo verbo, ſcripto, vel facto exprimat ſuum errorem: aliter enim ſolus mentalis error quoad incurrendam excommunicationem, ſeu alias pœnas fori exterioris, non faciet hæreticum, cum Eccleſia actum mentis nudum non iudicet. *Armil. v. hæreſis num. 1. Rot. deciſ. 486. num. 18. p. 1. diuerſ.*

4 In cauſa hæreſis, poteſt eſſe teſtis idem qui denunciat, *c. in omni. de teſtib.* poteſt etiam eſſe teſtis quilibet, licet criminis fuerit particeps, vel infamis, periurus, minor & alias in habilis dummodo nõ ſit inimicus accuſati. *c. in fid. i. de hæret. in 6. Foller. in pract. crim. v. concedatur repulſa. num. 5.* Duo tamen huius qualitatis teſtes non facerent plenam probationem, ſed tantùm indicium ad torturam, vel ad imponendam pœnam leuiorem arbitrariam. *Pegna in 3. p. direct. inquiſ. q. 64.* Alij autem teſtes fide digni, & omni exceptione maiores, duo ſufficiunt ad conuincendum de hęreſi. *Simanc. lo. cit. tit. 64. nu. 36. Pegn. lo. cit. q. 71.*

Denuncians iurare debet, quod nil ex odio vel animi paſſione denunciat: interrogari, debet an verba hęretica prolata 4
fuerint ſeriò, vel iocosè, vel referẽdo aliorum opinionem: duobus enim caſibus extremis prolata, non cauſarent aliquem eſſe hęreticũ. *Eymer. 3. p. direct. de form. exam. teſt.* grauiter tamen eſſet puniẽdus verba hęretica etiam iocosè proferens, vbi adeſſet periculum ſcandali.

Examinandi ſunt teſtes in cauſa hæreſis, adhibito notario & duabus perſonis grauibus, quę in defectu Clericorum poſſunt eſſe laici. *Pegna. lo. cit. q. 63.*

Non debet concedi Procurator hęre- 5
tico poſtquam conuictus eſt de hęreſi: ſi autem eſſet tantùm delatus vel ſuſpectus & negaret ſe eſſe hęreticum, non poteſt illi denegari procurator per quem ſe defendat. *cit. Pegn. in 2. p. direct. q. 10. Simanc. lo. cit. tit. 5.* qui docet procuratorem huiuſmodi prius iurare debere, ſe bona fide iuſtis tantùm rationibus defenſurum, & ſi cognouerit cauſam eſſe iniuſtam, illam ſe deſerturum.

Non debent etiam reuelari nomina teſtium, vel denunciatoris. *c. ſtatuta. lo. cit. in 6.* niſi fuerit ſocius criminis, vel ſi non adſit periculum vindictę. *Pegn. cit. in 3 p. quæſt. 348.*

Appellationis quoque remedium hæ- 6
retico cõdemnato non eſt concedendum. *c. vt inquiſitionis. lo. cit. Simanc. lo. cit. tit. 6.* niſi ab interlocutoria, *Pegn. lo. cit. q. 31.* ſeu ante prolationem ſententię. *Felin.*

in c.

c.ſicut.de Simon.Maran.de ord.iud.p.6. de appell.nu.288.

7 Cauſa pẽdete de hæreſi accuſatis non eſt admittẽdus ad audiendũ Miſſam,neq; illi cõcedi debet Confeſſarius,niſi in periculo mortis ſi conuertatur ſeu pœnitere velit. *Simanc.lo.cit.tit.16.nu.30.*

Variè autem defertur quis pro crimi-
8 ne huiuſmodi; aliquando enim defertur ex ſuſpicione leui, vt qui ſemel dixit ex ira verba hæretica vel blaſphema,vel ſuſtinuit excommunicationem per annum, incurrit enim talis ſuſpicionẽ de hæreſi. *Conc. Trid. c. 3. ſeſſ. 25.de ref.*& poteſt priuari beneficijs,niſi habeat cauſam aliquam,nec faciat pertinaciter in contemptum clauium.vt *Felin. in c. 2. de maior. et obed.DD.in c.cũ cõtumacia. de hæret. in 6.* poteſt enim purgare innocentiam ſuam vel opponere nullam aut illegitimè prolatam excommunicationem, vnde & debet citari priuſquam priuetur. *Seraph. deciſ.1285.nu.3.*nec reputatur iſta ſuſpicio violenta,nec ſufficiens ad cõdemnandum de hæreſi,niſi quòd tali poſſet indici purgatio,in qua ſi deficeret, inſurgeret maior præſũptio. *Innoc.Ab. in c.grauẽ. de pœnit.Eymer.in 2.p.direct.q.46.*vbi & alias ſuſpiciones ſimiles refert. Et pro talibus facta abiuratione de leui, imponitur pęnitentia ſalutaris,& regulariter nõ proceditur ad torturam in talibus. *Genuen.in prax.c.84.*

Aliquando defertur quis ex ſuſpicione vehementi ſeu violenta, quas in caſu hæreſis nihil differre teſtatur *Genuen.lo. cit. num.*7.Et violentæ ſuſpicio nes ſunt, vt ſi quis ad omnẽ animi motum ſæpiùs blaſphemat,ſeu verba hęretica profert: qui inuocat Dęmones verbis deprecatiuis: qui in ſortilegijs ſacramenta vel ſacramẽtalia admiſcet, vel etiam ipſa ſortilegia exercet: qui viuente prima vxore contrahit cum alia: qui vocatus ad reſpondendum de fide latitat,ſeu propterea excom-
9 municatus,per annum in excommunicatione inſordeſcit.*c.cum contumacia. cit. de hæret. in 6.* quinimo perſeuerans in excomunicatione ex quacunque cauſa contra ſe lata,non caret ſuſpicione hæreticæ prauitatis,vt diximus,contemnẽs nimirum mandata Eccleſiæ, licet non ita vehementem ſuſpicionem hæreſis incurrat, atque ille qui excommunicatus pro hæreſi perſiſtit.*c.excommunicamus.1.§. qui autem.iun.gl.de hæret. Abb. in c. 1. nu.27.de iudic.& in c. poſtulaſti.de homicid.et in c.grauem.de pœn.*& alios multos caſus violentę ſuſpicionis enumerat, *Eymer.lo.cit.p.2.q.47.*

Vehementer etiam ſuſpectus eſt de hæreſi,qui in confeſſione pęnitentem ad li- 10
bidinem ſolicitat: & talem puniendum vt hęreticum,& malè ſentientem de Sacram. Pœnitentię,declarauit Pius IV. & eius declarationem ad omnes orbis Chriſtiani partes extendit p œnaſq; grauiores contra taliter delinquentes auxit Greg. XV.PP.Conſt.ſua vt ſequitur.

Vniuerſi Dom. gregis. & infrà. *Alias ſiquidem à ſe.re. Pio PP.IV.prædeceſſore noſtro emanarunt literæ tenoris ſubſequentis. Pius PP.IV. Venerab. Fr. Archiep.Hiſpalen. in Regnis Hiſpaniarum hæreticæ prauitatis Inquiſitori generali. Cùm ſicut nuper non ſine animi noſtri moleſtia accepimus, diuerſi Sacerdotes in Regnis Hiſpaniarum atq; etiam in Ciuitatibus & Diœceſibus curam animarum habentes,ſiue eã pro alijs exercentes, aut alias audiendis confeſſionibus pœnitẽtiũ deputati,in tantam proruperint iniquitatem, vt Sacramento pœnitentiæ in actu audiendi Confeſſiones abutantur, nec illi qui id conſtituit Domino DEO & Saluatori noſtro IESV Chriſto iniuriam facere vereantur,mulieres videlicet pęnitentes ad actus inhoneſtos dũ earum audiunt Confeſſiones alliciendo, & prouocando, ſeu allicere & prouocare tentando, & procurando,ac loco earũ per Sacrã.huiuſmodi Creatori noſtro reconciliationis grauiorum peccatorum mole eas onerando, & in manibus diaboli tradendo in Diuinæ Maieſtatis offenſã & animarũ perniciẽ,Chriſti fidelium ſcãdalũ non modicũ. Nos animum inducere nequeuntes,quòd qui de fide Catholica rectè ſentiunt, Sacramentis ab Eccleſia Dei inſtitutis abutantur,aut illis iniuriã faciant.Frat.Tuæ,*

Digitized by Google

de cuius eximia pietate, virtute atque doctrina plurimum in Domino confidimus, per præſentes cõmittimus & mandamus, quatenus per te vel alium ſeu alios à te deputãdum ſeu deputandos contra omnes & ſingulos Sacerdotes dictorum Regnorum ac aliorum Ciuitatũ, et Dięceſum de præmiſſis quomodolibet diffamatos, tam ſæculares, quam quorumuis etiã exẽptorum ac Sedi Apoſt. immediatè ſubiectorum Ordinum Regulares, cuiuſcunq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis & præeminentiæ exiſtant, tàm ſuper pręmiſſis, quã ſuper fide Catholica, et quid de ea ſentiant, diligenter inquiras, & iuxta facultatẽ tibi contra hæreticos, aut de hæreſi quouis modo ſuſpectos a Sede Apoſt. conceſſarum continentiam et tenorẽ procedat, ac culpabiles repertos iuxta exceſſum ſuorũ qualitatẽ, prout de iure fuęrit faciendũ, debita præcedente degradatione, ſæcularis iudicis arbitrio puniẽdos tradẽdo. Nõ obſtantibus, &c. Dat. Romæ 16. April. 1561. Igitur vt literæ prædictæ perpetuis futuris temporibus et vbiq; locorum inuiolabiliter obſeruẽtur. Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtra, ac de cõſilio Venerab. Frãt. noſtrorum S.R.E. Card. cõtra hęreticã prauitatẽ generaliũ Inquiſitorũ, præinſertas literas huiuſmodi ac omnia & ſingula in eis contenta Apoſt. authoritate tenore præſentiũ approbamus et cõfirmamus, illisq; omnib. & ſingulis inuiolabilis Apoſtol. firmitatis robur adijcimus, illasq; non ſolùm in prædictis Hiſp. Regnis, ſed in quibuſuis Chriſtiani Orbis partibus firmiter & inuiolabiliter obſeruari præcipimus & mandamus.

Ac prætere a ne in futurũ de pœna his delinquentibus imponenda, & de modo contra eoſdem procedendi ab aliquo dubitari poſſint, ſtatuimus, decernimus, & declaramus quod omnes & ſinguli Sacerdotes tã ſæculares, quàm quorumuis, etiã quomodolibet exemptorũ, ac Sedi Apoſ. immediatè ſubiectorum Ordinũ, Inſtitutorum, Societatum, et Congregationũ Regulares, cuiuſcunque dignitatis, & præeminentiæ, aut quouis priuilegio muniti exiſtant, qui perſonas, quæcunq. illę ſint, ad inhoneſta, ſiue inter ſe, ſiue cũ alijs quomodolibet perpetranda in actu Sacramẽtalis Confeſſionis, ſiue antea vel poſt immediatè, ſiue occaſione vel prætextu cõfeſſionis huiuſmodi, etiam ipſa confeſſione non ſecuta, ſiue extra occaſionem Confeſſionis in Confeſſario, aut in loco quocunq; vbi Confeſſiones Sacramentales audiantur, ſeu ad Confeſſionem audiendam electo, ſimulantes ibidem Confeſſiones audire, ſolicitare vel procurare tentauerint, aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones ſiue tractatus habuerint, in officio Sanctę Inquiſitionis ſeueriſſimè, vt infrà, puniantur. Et pręterea omnes hęreticę prauitatis Inquiſitores, & locorum Ordinarios omnium Regnorum, Prouinciarũ, Ciuitatum, Dominiorum, & locorũ orbis Chriſtiani vniuerſi in ſuis quemq; Diœceſibus & Territorijs per has noſtras literas etiam priuatiuè quoad omnes alios, ſpecialiter ac perpetuò iudices delegamus, vt ſuper his contra predictos ſimul vel ſeparatim in omnibus, prout in cauſis fidei, iuxta Sac. Canonum formam, nec non officij Inquiſitionis huiuſmodi Conſtitutiones, priuilegia, conſuetudines, & decreta diligenter inquirant & procedant, & quos in aliq. ex huiuſmodi nefarijs exceſſibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate & circumſtantijs, ſuſpenſionis ab executione ordinis, priuationis beneficiorum, dignitatum et officiorum quorumcunq; ac perpetuę inhabilitatis ad illa, nec non vocis actiuæ & paſſiuæ ſi Regulares fuerint, exilij, damnationis ad Triremes, & carceres etiam in perpetuum abſq; vlla ſpe gratiæ, aliasque pœnas decernant, eos quoq; ſi pro delicti enormitate grauiores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione, Curiæ ſęculari puniendos tradant.

Dantes etiam facultatẽ Venerab. Fratribus noſtris S.R.E. Card. generalibus, Inquiſitoribus ne delictum tam enorme, & Eccleſię Dei tam pernicioſum remaneat ab probationum defectum impunitum, cum difficilis ſit probationis, teſtibus etiã ſingularibus concurrentibus præ-

ſum-

ſumptionibus, indicijs, & alijs adminiculis, delictum probatum eſſe arbitrio ſuo iudicandi, & Curiæ ſæculari, vt præfertur, reum tradendum eſſe pronunciandi. Non obſtantibus, &c.

Mandantes omnibus Confeſſarijs, vt ſuos pœnitentes quos nouerint fuiſſe ab alijs, vt ſupra ſolicitatos, moneant de obligatione denunciandi ſolicitantes, ſeu vt præfertur, tractantes, Inquiſitoribus ſeu locorum Ordinarijs prædictis: quod ſi hoc officium prætermiſerint, vel pœnitentes docuerint non teneri ad denunciandum Confeſſores ſolicitãtes, ſeu tractantes, vt ſupra, ijdem locorum Ordinarij & Inquiſitores illos pro modo culpæ punire non negligant, &c. Dat. Romæ. 30. Aug. 1622. Pontiſ. anno 2.

11 De hæreſi item ſuſpectus eſt vehementer, qui officium inquiſitionis quo minus contra reos procedat, impedit, Domum inquiſitionis inuadit, portas infringit, teſtes deponere volentes verberat, ſeu auxilium adhoc pręſtat. *c. vt inquiſitionis. in 6. lo. cit.* & contra tales aggrauauit pęnas Pius V. Conſt. ſua, vt ſequitur.

Si de protegẽdis. & infrà. *Hac igitur generali Conſt. de fratrum noſtrorum conſilio, ſancimus, vt quicunq; ſiue priuatus, ſiue tota Ciuitas, ſiue populus, ſiue Dominus, Comes, Marchio, Dux, vel potiore titulo Illuſtris, quemuis ex Inquiſitoribus, Aduocatis, Procuratoribus, Notarijs, alijſq; Miniſtris, prædicti officij, vel Epiſcoporum id munus in ſua Diœceſi, aut Prouincia obeuntium, ſeu accuſatorem, denunciatorem, aut teſtem in cauſa fidei, quomodocunq; productum, vel euocatum occiderit, verberauerit, deiecerit, ſeu perterrefecerit, quiuè Eccleſias, ædes, aliaſuè res, ſiue publicas, ſiue priuatas officij, aut miniſtrorum expugnauerit, inuaſerit, incenderit, expilauerit, aut libros, literas, auctoritates, exẽplaria, regeſtra, protocolla, exempla, ſcripturas, aliauè inſtrumenta, ſiue publica, ſiue priuata, vbicunq; poſita combuſſerit, diripuerit, ſeu intervenerit, ſeu ex incendio aut direptione, aut alio quocunq; modo illa exportauerit, ſeu qui in conflagratione, expugnatione, aut direptione, etiam inermis ſiue capiendi, ſiue comburendi, ſiue ſurripiendi cauſa fuerit, ſiue res aut perſonas ſeruari defendiuè prohibuerit, quiuè carcerem aut aliam cuſtodiam, ſeu publicam ſeu priuatam effregerit, vinctum extraxerit, ſeu emiſerit capiendum prohibuerit, captumq. eripuerit, receperit, occultauerit, ſeu facultatem effugiendi dederit, ſeu iuſſerit id fieri: qui catum concurſũuè fecerit ſiue vt aliquid prædictorum fieret, homines accomodauerit, ſiue aliàs auxilium, conſilium, aut fauorem, publicè vel occultè in quolibet prædictorum ſcienter præſtiterit, licet nemo occiſus, nemo verberatus, nemo extractus, emiſſus, vel ereptus, nihil expugnatum, nihil effractum, ſuccenſum, direptumuè, nullum deniq; damnum re ipſa ſit ſecutũ, nihilominus is ſit anathematè præſentis Canonis auctoritate ligatus, idem quoque læſæ Maieſtatis reus, dominio, dignitate, honore, feudo ac quocunq; alio beneficio temporali, & perpetuo, eo ipſo priuatus, ſæcularis Iudicis arbitrio relinquatur, qui de eo illas ipſas pęnas exigat, quæ damnatis primò Capite dictæ legis per Conſtitutiones legitimas irrogãtur, bonis rebusq; omnibus, fiſci iuribus applicatis, vti etiam eſt de damnatis hæreticis per ſanctiones Canonicas inſtitutum, eius filij paterna infamia omnis & cuiuscunq; hæreditatis, ſucceſſionis, donationis, & legati, ſiue propinquorum, ſiue extraneorum omninò fini expertes: eisdẽ præterea portæ nunquam pateant dignitatum. Nemo autem expurgationem habere, aut cauſã vllam proponere vel prætendere poſſit, qui tantum nefas in conteptum, et odium huius officij admiſerit, niſi contrariũ per claras probationes docuerit feciſſe. Quod porrò de prædictis eorũq; filijs ſtatuimus, illud idem de omnibus Clericis & Præsbyteris ſæcularibus, ac quorumuis Ordinum etiam exemptorum Regularibus, & quacunq; etiam Epiſcopali vel maiori dignitate præditis, ac etiam priuilegio quomodocunque ſuffultis, decernimus exequendum, ita vt ipſi beneficijs & officijs omnibus Eccleſiaſticis præſentium au-*

 ctori-

ctoritate priuati, per Iudicem Eccleſiaſticum hæreticorum more degradentur, demum poteſtati ſæculari traditi, pœnis prędictis Laicorum inſtar ſubijciantur. Pōtificum tamen cauſis nobis & ſucceſſoribus noſtris reſeruatis, vt re quæſita, et nobis renunciata, contra eos ad depoſitionē & alias pęnas prædictas procedamus, vti criminis atrocitas videbitur poſtulare. Quicunq; autem pro talibus veniam petere, aut aliàs intercedere tentauerit, in easdem illas pœnas quæ in hæreticorum fautores à Sacris Conſtitutionibus inferuntur ipſo facto ſe nouerint incidiſſe. Verum ſi quis etiam huiuſmodi criminum conſcius, vel affinis, ſiue Religionis ſtudio, ſiue pœnitentia ductus rem adhuc incognita retexerit, ſupplicio liberetur. Cæterum eam omnium & quarumcunq. abſolutionum rationem à prædictis criminibus nec non habilitationum & reſtitutionum, etiam ad famam, & honores, ita deinceps habendam optamus, vt ſucceſſores noſtri nullas, niſi ſaltem ſemeſtri poſt cuiusq; aſſumptionem ad huius dignitatis faſtigium, excurſo, ac precibus apud ſupremum officium inquiſitionis hìc inſtitutum verificatis, concedant. Decernentes omnes & quaſcunq; huiuſmodi abſolutiones, habilitationes, & reſtitutiones, quæ precibus ſic non verificatis de cætero fient, nemini prorſus prodeſſe, ſed nec præſentibus, niſi toto ipſarum tenore ad verbum inſerto, & gratia ex certa Rom. Pont. ſcientia facta, & propria manu ſubſignata, vlla in parte derogari, vel derogatum cenſeri debere, & ſi illis ex quacunq. cauſa aliter derogari contigerit, derogationes huiuſmodi nullius prorſus fore roboris & momenti. Iubemus igitur vniuerſos & ſingulos Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſc. et cæteros Eccleſiarū Prælatos per vniuerſum orbem conſtitutos, vt per ſe vel aliū ſeu alios præſentes literas aut eorū exēpla in ſuis quisq; Prouincijs, Ciuitat. Diœceſibus, et locis ſolemniter publicari, & quātū in ſe eſt firmiter obſeruari procurēt cōtradictores, etc. Nō obſtātib. etc. Dat. Romæ, An. Incar. Dom. 1569. Kal. Apr.

Proceſſu contra hęreticum formato, ſi ex eo conuincitur hęreticus formalis in caſibus à Paulo PP. IV. & deinde à Clem. VIII. pro prohibitis, etiam pro prima vice tradendus eſt Curię ſęculari, Conſtitutio Clem. eſt, vt ſequitur.

Domini gregis, & infrà. *Cū itaque fel. recor. Paulus Papa IV. prædeceſſor noſter ad quorundam hominum iniquitatē coercendam; qui non ſolum diuerſas hæreſes profiteri, ſed etiam ipſius fidei fundamenta negare præſumebant, ſuoque exēplo multos in interit animæ trahebāt, quadam ſua perpetuo valitura Conſtitutione, quæ incipit. Cum quorundam hominum prauitas, vt huiuſmodi homines à ſuis erroribus intra certum eis tunc præfixum tempus reſipiſcerent, paterna monitione & requiſitione, nec non cum ipſorum reſipiſcentium à quibuſcunque cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis & temporalibus pleniſſima abſolutione, ſanciuerit, vt quicunque tam eatenus lapſi fuiſſent, & infra tempus præfixum non reſipuiſſent, quàm qui in poſterum prolaberentur in hos errores, aut eorum aliquem, qui nimirum aſſeruiſſēt, dogmatizaſſent, vel credidiſſent, Deum omnipotentem non eſſe trinum in perſonis, & incompoſita oīnò indiuiſaq; vnitate ſubſtantiæ et vnū vnamet et ſimplici diuinitatis eſſētia, aut Dominum noſtrum IESVM Chriſtum non eſſe verum Deum eiuſdem ſubſtātiæ per omnia cum Patre & Spiritu ſancto, aut eundem ſecundum carnem non eſſe conceptum in vtero Beatiſs. ſemperque Virginis Mariæ de Spiritu ſancto, ſed ſicut cæteros homines ex ſemine Ioſeph aut eundem Dominum & Deum noſtrum IESVM Chriſtum non ſubijſſe acerrimam crucis mortem, vt nos à peccatis & ab æterna morte redimeret, & Patri ad vitam æternam reconciliaret, aut eandem Beatiſs. Virginem Mariam non eſſe veram Dei matrem, nec perſtitiſſe ſemper in virginitatis integritate, aute partum ſcilicet, in partu, & perpetuò poſt partum pro ſubuerſis & relapſis in hæreſim haberi, et vt relapſi Curię ſęculari tradi, et per ipſam Curiā debitis pœnis in relapſos ſta-*

tutis

tutis puniri poſſe in omnibus , perinde ac ſi verè & realiter in hæreſim relapſi eſſent , & eos relapſos eſſe conſtaret , prout in prædicta Conſtitutione ſup. dat. Romæ apud S. Marcum 7. Id. Aug. Pont. ſui annò primo edita, plenius continetur. Eo tamē huiuſmodi impiorum hominum prorupit temeritas, vt prætextu ignorationis huiuſmodi Conſtitutionis, ac pœnarum in eadem Conſtitutione inflictarum ſe illis minimè ſubiacere, nec obnoxios eſſe putent, ac propterea ſe ab eiſdem pœnis liberari & abſolui poſſe prætendant. Nos igitur animaduertentes (vt idem quoque Paulus prædeceſſor bene animaduerterit) huiuſmodi errores tam graues ac nefandos exiſtere, vt illi qui in eos incidūt, nullam prorſus excuſationem habeāt, ſed ſubuerſi potius & immanes. quàm hæretici merito dici poſſint , propterea vt illi debita animaduerſione omnino puniantur, nec à præfatis erroribus vlla excuſatione de cætero ſe tueri valeāt. Motu proprio, & ex certa ſcientia ac matura deliberatione noſtra, deq; Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione dicti Pauli Prædeceſſoris veſtigijs inhærentes, ac eius Conſtitutionem prędictam quoad pęnas in ea contentas innouantes, ac perpetuò confirmantes et approbātes, ſupradictos omnes & ſingulos, qui hactenus in ſimiles, errores, aut eorum aliquem lapſi ſunt, aut in poſterum prolabentur, attenta dictorum grauitate & enormitate , cuiuſcunq; dignitatis, gradus , ordinis , vel conditionis exiſtant, nulla illis etiam ignorantiæ ſupradictæ Conſtitutionis excuſatione ſuffragante, pro ſubuerſis & relapſis in hæreſim haberi, & tanquam relapſos Curiæ ſæculari tradi, ac per eandem Curiam debitis pœnis in relapſus ſtatutis puniri poſſe, authoritate Apoſtolica tenore pręſentium perpetuo ſtatuimus Nō obſtantibus &c. Dat. Romæ, die 3. Febr. 1603. Pont. anno Vndecimo.

Qui itē hæreſim Principi perſuadere tentauerit, ſimiliter brachio ſæculari tradi debet. *Simanc. lo. cit. tit. 47. nu. 68.*

In alijs autē criminibus ſeu erroribus conuictus hæreticus , pro prima vice , ſi non ſit pertinax , non traditur Curiæ ſæculari, ſed facta abiuratione, pœna arbitraria puniri debet. *c. ad abolēdam. lo. cit. in 6.* quomodo autem moderari debeat hæc pęna arbitraria videri poteſt *Simāc. cit. tit. 46. & 47. Pegu. lo. cit. q. 139.* qui dicit poſſe aliquando in huiuſmodi delictis pœnam pecuniariam imponi in loca pia, vel pro cuſtodia domus inquiſitionis conuertendam.

Si autem comperiatur relapſus , vel ſi 12
perſiſtit obſtinatus in errore, tradi debet Curiæ ſæculari. *c. ad abolendam. cit.* & à iudice ſæculari igne cremari debet: quam pęnam antiquiſſimo more infligi ſolitam pro crimine hæreſis , deducit eruditè *Simanc. cit. tit. 46.*

Nec iudex Eccleſiaſticus ob huiuſmo- 13
di traditionē ſæculari Curiæ, licet ſequatur mors condemnati, incurrit irregularitatē. *Couar. in Clem. ſi furioſus. de homicid. p. 2. §. 5. Simanc. tit. 34. num. 47. lo. cit.* Relapſus autem quoad propoſitum dicitur, qui poſt abiuratam hæreſim , iterum in eam incidiſſe conuincitur. *c. accuſatus. lo. cit. de hæret. in 6. Simanc. tit. 57. num. 3. lo. cit.*

Si verò non fuerit conuictus , nec confeſſus, nec ſit plenè probatum, indicia tamē præceſſerint violenta, abiurare debet accuſatus errorem ſuum de vehemēti, & ꝓ facto ſcādaloſo vnde ſuſpicio orta eſt , arbitrio iudicis puniri. *Genuen. lo. ci. n. 8.*

Quomodo autem euitandi ſunt hæretici, nec admittendi ad conuerſationem fidelium , attingemus infra cum agemus de excommunicatione.

Hoc eodem loco rectè aliqua dici poſ- 14
ſunt de Iudæis, quippe quos ab Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis , vel ab Epiſcopis puniri poſſe in certis caſibus, ordinauit Greg. XIII. Conſtit. ſua, vt ſequitur.

Antiqua Iudæorum improbitas , quæ diuinæ bonitati ſemper reſiſterunt, tantò execratior cōſiſtit in filijs , quanto ipſi ad cumulandam Patrum ſuorum menſurā , in Dei filio repudiando, eiuſq; in mortem nefariè conſpirando , grauius deliquerunt , qui propterea ſuis effecti maiori-

Digitized by Google

bus nequiores, proprijs ſedibus expulſi, atq; in omnes diſperſi orbis terrarum regiones, ſeruitutiq; perpetuæ mancipati, non maiorem in cuiusq; ditione clementiam, quàm in Chriſtianorum prouincijs, maximè verò in Apoſtolicæ pietatis gremio inuenerunt, quæ pro eorum conuerſione laborans, eos miſericorditer recepit, atq; in cohabitatione vnà cum filijs ſuis ſuſtinuit, ad veritatisq; lumen allicere pio ſemper ſtudio conata eſt, rebusq; ad vitam neceſſarijs iuuit, iniurijs et cõtumelijs prohibuit, multis deniq; beneficentiæ ſuæ priuilegijs circummuniuit. Illi verò nullis beneficijs manſuefacti, nihilq; de ſuo ſcelere priſtino remittentes, Dominum noſtrum IESVM Chriſtum in cælo triumphantem, adhuc in ſynagogis ſuis, & vbiq; perſequuntur, Chriſti quoq; membris infenſiſſimi, non deſinunt in religionem Chriſtianam horrenda facinora quotidie magis audere. Quibus Nos, ne pietatis noſtræ puritas polluatur, aut à fœdis mancipijs Chriſto, Chriſtianorumuè nomini impunè illudatur, obuiare volentes, Statuimus, ac etiam declaramus, Inquiſitores hæreticæ prauitatis liberè procedere poſſe in omnibus caſibus & cauſis quæ ſequuntur.

Si quis Iudæus aut infidelis in ijs quæ circa fidem cum illis nobis ſunt communia, veluti Deum vnum et æternum, Omnipotentem, Creatorem omnium viſibilium & inuiſibilium & ſimilia, non eſſe aſſeruerit, prędicauerit, vel priuatim alicui inſinuauerit.

Si Dæmones inuocauerit, conſuluerituè, aut eorum reſpõſa acceperit, ad illoſuè ſacrificia preces ob diuinationẽ aliãuè cauſam direxerit, aut quid eis immolauerit, vel thuris alteriuſuè rei fumigationes obtulerit, aut alia quæuis impietatis obſequia præſtiterit.

Si Chriſtianos verbo, facto, vel exẽplo aut alio quouis modo nefaria huiuſmodi docuerit, vel ad ea perpetranda perduxerit, aut perducere attentauerit.

Si Saluatorem & Dominum noſtrũ IESVM Chriſtum purum hominem vel etiã peccatorem fuiſſe, Matremuè Dei nõ eſſe Virginem, & alias huiuſmodi blaſphemias, quæ per ſe hæreticæ dici ſolent, in Chriſtianæ fidei ignominiam, contemptũ, aut corruptionem impiè protulerit.

Si cuiuſuis eorum opera, auxilio, conſilio, vel fauore aliquis Chriſtianus à fide deſciuerit, quamq; ſemel ſuſceperat abnegauerit, vel ad Iudæorum, ſeu aliorum infidelium ritus, ceremonias, ſuperſtitiones, vel impias ſectas tranſierit, vel redierit, ſeu in hæreſim aliquã inciderit, aut qui vt Chriſti fidem abneget, ſeu in hæreſim incidat, opem, conſilium, auxilium vel fauorem quomodocunque præſtiterit.

Si quis Catechumenum ſeu quemcunq; ex Iudæis aut infidelibus Deo inſpirante ad fidem Chriſtianam venire volentem, poſt declaratam nutu, verbo, facto, aut quocunq; alio modo eius voluntatem, à fide vel fidei inſtructione, aut à ſacri baptiſmi ſuſceptione retrahere, auertere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, neuè regenerationis lauacro abluatur quouis modo impediuerit.

Si quis Apoſtatas hæreticoſuè ſcienter domi ſuæ acceptauerit, aluerit, commeatu iuuerit, ſeu quouis modo eis cibaria vbicũque præbuerit, aut dona vel munera dederit vel miſerit, aut de loco ad locum deduxerit ſeu aſſociauerit, vel deducendos ſeu aſſociandos curauerit, aut ſumptus miniſtrauerit, duces, comiteſuè illis adiunxerit, vel ne ab eis perpetrata deprehẽdi, aut inueſtigari queant, fecerit. Quiq; dictos Apoſtatas aut Hæreticos ſcienter aliquo modo receptauerit, occultauerit, defenderit, aut eis opẽ, conſilium, auxiliũ vel fauorem quomodolibet præſtiterit.

Si libros hæreticos vel Thalmudicos aut alios Iudaicos quomodolibet damnatos, aut alias prohibitos tenuerit, cuſtodierit, vel diuulgauerit, vel in quæcunq; loca detulerit, aut ad eam rem operam ſuam accommodauerit.

Si Chriſtianos deriſerit, redemptioniſque noſtræ hoſtiam ſalutarem in ara Crucis immolatam, Chriſtum Dominum ludibrio & deſpectui habens quandocunq;, maximè verò in ſacro Paraſceues die, agnũ ſiue ouem aut quid aliud cruci af-

fixerit

Digitized by Google

ſixerit aut appenderit, in eaut conſpuerit, ſeu quidcunq; contra ipſam fecerit.

Si nutrices Chriſtianas contra ſacrorũ Canonum ſtatuta, diuerſorumq; Romanorum Pont. prædeceſſorum noſtrorum ſanctiones, adhuc retinuerit, aut eas retinens, die qua ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, lac vno vel pluribus diebus in latrinas cloacos, vel alia loca effundere coegerit.

In quibus caſibus vniuerſis et ſingulis, omnes prædictæ prauitatis Inquiſitores omnium Regnorum, Prouinciarum, Ciuitatum, Dominiorum, & locorum vniuerſi orbis Chriſtiani Iudices, in ſuis quemq; locis perpetuo delegamus, vt ſuper his contra Iudæos atq; Infideles quoſcunq. ſimul vel ſeparatim, prout in cauſis fidei iuxta ſacrorum Canonum formam, nec nõ officij inquiſitionis huiuſmodi Cõſtitutiones, diligenter inquirant, & procedant, et quos in aliquo vel in aliquibus horũ flagitiorũ exceſſibus culpabiles repererint, in eos pro culpa modo, ac etiam pro criminum numero vel multiplicatione, aut cõſuetudine delinquendi, flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoque publicationes, exilia, aliaque atrociora decernãt, & alia de eis exempla edant, quæ ſcelerатos illos deterreant ab huiuſmodi flagitijs in poſterum admittendis. Nos enim Venerabilibus fratribus, noſtris, S. R. E. Cardinalibus Inquiſitoribus generalibus, nec non Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs locorum Prælatis, ac etiã alijs prædictis Inquiſitoribus, in virtute ſanctæ Obedientiæ diſtrictè præcipimus & mandamus, vt præſentes noſtras literas in Ciuitatibus & locis cuiq; ſubiectis publicare, & iuxta tenorem illarũ procedere, ipſaſque debitæ executioni mandare procurẽt. Decernentes irritũ et inane, &c. Non obſtantibus cõſtit. et ordinationibus Apoſtol. nec non exéptionibus, etc. Dat. Romæ. An. Incarn. 1581. Kal. Iun.

95 Et quod ad Thalmudicos libros attinet, ſeuerius illorum detentores per Inquiſitores, ſeu Ordinarios puniri voluit, Clem. VIII. ordinatione ſubinſerta.

Cum Hebræorum, & intra. *Omnibus et quibuſcunq; Vniuerſitatibus Hebræorũ, eorumque ſingulis tàm in temporali S. R. E. ditione, quàm etiam extra eam vbiuis locorum, & quibusuis Chriſtiani orbis partibus cõſtitutis perpetuò prohibemus, ne quoſuis libros, & codices impios thalmudicos ſæpè damnatos, vaniſſimos Cabaliſticos, atq; nefarios à prædeceſſoribus noſtris prohibitos & condemnatos, nec non opera, commentaria, tractatus, volumina, et ſcripta quæcunque tàm lingua hebraica, quàm quauis alia hactenus cõſcripta aut verſa, edita & impreſſa, ac in poſterum conſcribenda aut vertenda, edenda vel imprimenda, continentia, ſeu continentes tacitè vel expreſſè hæreſes vel errores, contra ſacras veteris legis et teſtamenti ſcripturas: nec non contumelias, impietates, blaſphemias contra Deũ, Sanctiſſimam Trinitatem, & Saluatorẽ noſtrum Dominũ IESVM Chriſtũ, eiusq; Sanctam Chriſtianam Fidem, ac Beatiſſimam ipſius Genitricem ſemper Virginẽ MARIAM, & Beatos, Angelos, Patriarchas, Prophetas, Apoſtolos, alioſque Sanctos Dei, Sãctiſſimam Crucem, Sacramenta nouæ legis, Sacras imagines, Sanctam Catholicã Eccleſiam, et Sedẽ Apoſtolicam, ac contra Chriſti fideles, præſertim Epiſcopos, Sacerdotes, & alias Eccleſiaſticas perſonas, atq; etiam contra nuper ad eiuſdem Chriſti Fidem conuerſos ac Neophytos, & alias contra Religionem Catholicam, vel in quibus etiam impudicæ & obſcœnæ narrationes memorantur, etiam ſub prætextu quod expurgata fuerint, vel donec expurgentur, ſiue quod de nouo typis excuſſa fuerint mutatis nominibus, vel etiam ſub obtentu ſeu tolerantia aut permiſſione (vt prætendũt) Secretarij, aut cuiuſuis perſonæ Sac. Concil. Trident. aut iudicis librorum prohibitorum per rec. me. Pium PP. IV. prædeceſſorem noſtrum editi, vel cuiuſuis indulti Apoſtolici, aut licentiæ per S. R. E. Cardinales, etiam Legatos, aut Camerarium, ſeu Cameram Apoſt. vel Nũcios etiam cum poteſtate Legati de latere, aut locorum Ordinarios, ſeu Inquiſitores hæreticæ prauitatis, forſan quomodo-*

libet conceſſæ, aut quouis alio quæſito colore, legere, habere, vel retinere, emere vel vendere, aut euulgare vllo modo audeant, vel præſumant; Omnes verò et quaſcunq; facultates, literas, permiſſiones, indulta, tolerantias legendi, tenendi, etiam ad tempus certum vel incertum, vel ad effectus prædictos, & ſub ſimilibus vel alijs prętextibus quęcũq; vt pręfertur prohibita ſcripta volumina, libros, et alia ſupradicta, quibuſuis Iudæis in genere vel in ſpecie à Prædeceſſoribus noſtris et dicta Sede Apoſt. ſeu eius Legatis etiam de latere vel Nuncijs, aut Inquiſitoribus, hæreticæ prauitatis, aut locorum Ordinarijs, vel quibuſuis alijs quauis dignitate vel authoritate fungentibus, etiam S. R. E. Cardinalibus, eiuſque Camerario ſeu Cameræ prædictæ, ſub quibuſuis verborũ formis & conceptionibus, & quibuſuis etiã derogatoriarũ derogatorijs clauſulis, ac vim contractus inducentibus, irritantibuſque & alijs decretis etiam motu proprio, & ex certa ſciẽtia, deq; Apoſtolicæ poſtatis plenitudine, ſeu ad quorũcunq; Principum etiã Regali, Ducali, vel alia quacunq; præeminentia fulgẽtiũ inſtantiã vel eorũ intuitu conceſſas, auctoritate & tenore præmiſſis reuocamus, irritamus, et annullamus, ac pro reuocatis, irritis, & penitus infectis in perpetuum haberi volumus. Diſtrictius inhibẽtes tã quibuſcunq; ex prædictis quauis authoritate, & facultate ſuffultis perſonis, ne huiuſmodi licentias, tollerantias, indulta quoquo modo concedere, quàm Iudæis ne illis ſic per præſentes reuocatis, aut poſthac de facto forſan cõcedẽdis vti, aut earum prætextu ſeu alios quomodolibet libros prædictos retinere, legere, deferre, emere, vẽdere, de nouo edere præſumant.

Quinimò ſi quos ad præſens habent, eos ſtatim intra decem dies Romæ in officio Sanctæ Rom. et vniuerſalis Inquiſitionis, extra vrbem verò intra duos menſes à die publicationis præſentium numerandos, locorum Ordinarijs ſeu Inquiſitorib. hæreticæ prauitatis, à quibus poſtmodum abſque alio mandato noſtro nulla interpoſita mora comburantur, exhibere, tradere, & conſignare omninò teneantur et debeant. Præcipientes tam ipſis Iudæis, quàm quibuſcunq; Typographis, Bibliopolis, ſeu Mercatoribus, & alijs quibuſcunque Chriſti fidelibus, etiam cuiuſcũq; ſtatus, gradus, ordinis, vel cõditionis exiſtentibus ſub pœnis amiſſionis librorum, & publicationis omnium bonorum fiſco, eius Principis, in cuius ditione libri reperti fuerint applicandorum, ac alijs etiã grauioribus & corporis afflictiuis arbitrio Diœceſani, ac etiã Inquiſitoris ſi inibi fuerit, ſtatuendis ac moderandis; nec non quoad Chriſtianos etiã excõmunicationis maioris latæ ſentẽtiæ per vnũ quẽque contra facientem, eo ipſo incurrendæ, ne huiuſmodi libros & alia ſcripta ſuperius prohibita vt præfertur, retinere, habere, legere, edere, typis excudere, ſeu imprimere, deſcribere, vel exemplare, aduehere, emere, vendere, donare, commutare, aut aliàs quomodolibet diſtrahere, vel alienare. Neuè quiſquam etiam ſub prædictis & alijs pœnis contra fautores Apoſtatarum à Fide & hæreticorum à Sacris Canonibus et Cõſtitutionibus Apoſtolicis inflictis ipſis hebræis pro habendis, ſcribẽdis ſeu imprimendis huiuſmodi libris, vel vndecunq; afferendis ſeu tranſuhendis, aut pro eorundem legendorum licentia de cætero impetranda, opem, cõſilium, auxiliũ vel fauorem præſtare aut impendere quoquo modo audeat. Quocirca Venerabilibus Fratribus noſtris tã S. R. E. Cardinalibus aduerſus hæreticam prauitatem in toto terrarum orbe generalibus Inquiſitoribus, quàm etiam Patriarchis, Primatibus, Archiepiſc. Epiſc. cęteriſq; locorum Ordinarijs & Inquiſitoribus quibuſcunq; eiuſdem hæreticæ prauitatis, in quibuſuis Regnis, Prouincijs, & Ciuitatibus pro tempore exiſtentibus per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi et eorum ſinguli in Ciuitatibus, terris & locis, vbi Iudæi commorantur, tam in earum Synagogis, & locis publicis, quàm priuatis domibus aut officinis, & aliàs vbique locorum etiã apud Bibliopolas Chriſtianos prædictos, ſic prohibitos libros & ſcripta per ſe vel aliũ

ſeu

ſeu alios ab eis deputandos diligentiſſimè perquirant, & contra eos qui ſuper retentione huiuſmodi culpabiles reperti fuerint, ad prædictarum & aliarum etiam grauiorum eorum arbitrio pœnarum executionem procedant, Contradictores, nec non inobedientes quoſcunq; eiſuè auxilium, conſilium vel fauorem præſtantes, per opportuna iuris & facti remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, innocato etiam ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis; Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ, anno Incarnat. Dom. 1592. prid. Kal. Martij.

16 Eoſdem Iudæos compellendos eſſe ab Ordinarijs, accedere ad concionē ſeu lectionem ipſis ex ſacra veteri lege faciendam, poſt antiqua Pontif. decreta Ordinauit Greg. XIII. ſequēti Conſtitutione.

Sancta mater Eccleſia. et infrà. *Præſēti Conſtitutione generali præcipimus omnibus Patriarchis, Archiepiſcopis, & alijs Eccleſiarum Prælatis etiam Cardinalatus bonore præditis, vt in ſuis quiſq; ciuitatibus, terris, & locis, in quibus cōpetens aliquis numerus Iudæorum qui Synagogam conſtituat cōmoratur, curent, Sabbathi vel alio cuiuſuis hebdomadis ſtatuto die, ad Iudæos ipſos in locum præſtitutum, nō tamen ſacrum nec vbi ſacra confici ſolent, innocatos, per aliquem Magiſtrum in Theologia, aliumuè idoneum virum ab eis eligendum, cum mercede congrua illi ex ipſorū Hebræorum collationes aut alias prout ei cōmodiùs videbitur, Hebraicæ ſi fieri poterit linguæ peritum ſermones vel lectiones haberi, in quibus illis exponantur ſcriptura veteris teſtamenti, Moyſis ſcilicet et Prophetarū: præſertim verò quæ eò ſabbatho leguntur, ſeu lectæ ſunt in eorū ſynagogis, iuxta Sanctorū tamen Patrū interpretationes, et verum Catholicæ Eccleſiæ ſenſum, ac in eis diſſeratur de veritate Chriſtianæ fidei, de certo aduentu, et Incarnatione Filij Dei, illiuſq; Natiuitate, vita, miraculis, paſſione, morte, ſepultura, deſcenſu ad inferos, reſurrectione, in cœlum aſcenſione, de eius Euangelio in toto terrarum orbe per Apoſtolos eius & alios Sanctos prædicato, innumeris atq; clariſſimis virtutibus, & illuſtrium ſmiraculorum gloria confirmato, ac de eius ſpirituali & vero regno, & de impio idolorum cultu ſublato, & gentium vocatione, de perpetua Hieruſalem, & terræ eorundem Iudeorum deſolatione, tum ipſorum vbique terrarum diſperſione & captiuitate, & de alijs ſimilis argumenti dogmatibus, & articulis ex lege Prophetis, de diutina præterea & irrita Iudæorum aduentus Meſſiæ, & carnalis illius Regni expectatione, de vana eorum quæ ſæpè, quinimò quotidie eos fruſtrata eſt, ſpe reditus in terram promiſſionis & reſtaurationis Tertij Templi, & demum de multiplicibus & varijs erroribus et hæreſibus eorum, in quas miſerrimè ſe demerſerunt, poſtquam Chriſtum Dominum in carne venientem agnoſcere noluerunt, & de falſa per eorum Rabinos tradita, ſacrarum ſcripturarum interpretatione, quarum literam & ſenſum, fabulis, mendacijs, & varijs dolis & modis torquentes, corruperunt & deprauarunt, et hactenus corrumpere & deprauare non ſinunt, deque omnibus alijs quæ eos poſſint ad agnitionem fidei, ad errorum ſuorū correctionem, ad orthodoxamq; fidē cōuertere, pro loci temporis, ſumptisq. argumenti ratiōne prudenter agant, veris ex ſacra ſcriptura depromptis demonſtrationibus, nulla cum obtrectatione aut iracundia, ſed magna cum charitate & modeſtia veritatis lumen illis aperire conentur. Ad quos ſermones & lectiones, volumus vniuerſos & ſingulos vtriuſque ſexus Iudæos à duodecim annis ſupra, infirmitate aut alia legitima cauſa, de qua Ordinarios docere debeant, non impeditos, in ciuitate & locis, vt præfertur, habitantes vel aliùnde aduenientes, etiamſi inibi domicilium non habeant, ita per circuitum conuenire, vt tertia ſaltem eorum pars, nec vnquam minor ſemper adſit. Quod ſi facere neglexerint, interdicti cū fidelibus commercij, & alijs pœnis arbitrio ordinarij pro contumaciæ modo imponendis, donec ſatisfecerint competenter, ad ipſos ſermones audiendos compellan-*

pellan-

pellantur. Si quis verò de numero fideliũ ita fuerit ſalutis, aut ſuæ aut proximi ſui, de quo vnicuiq; mandatum eſt, immemor, qui eos ſalutaribus huiuſmodi ſermonibus ſeu lectionibus directè vel indirectè abduxerit, aut impediuerit, ſeu contenderit quoquomodo, excommunicationis ſententia ſit eo ipſo ligatus, & contra eum ad alias pœnas Ordinarij arbitrio omninò procedatur. Cæterum Imperatorem, Regesq; & Principes omnes, nec non Reſpublicas, Magiſtratus, et Dominos temporales ſæculares rogamus & obteſtamur in Domino vt Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs Ordinarijs prædictis, eorumq; Vicarijs & Miniſtris, ſuum in præmiſſis auxilium præſtent, &c. Dat. Romæ, Anno Incarnat. Dom. 1584. 3. kal. Septemb. Pontific. anno 13.

ARTICVLVS VII.

De Simonia.

1 *Simonia comparatur idololatriæ & crimini læſæ Maieſtatis.*
2 *Simoniæ cauſæ pertinent ad iudicem Eccleſiaſticum.*
3 *Simonia quid ſit.*
4 *Simonia alia quam in ordine & beneficio non inducit excommunicationem.*
5 *Vicariatum emens vel adminiſtrationem ſpiritualem, vel penſionem Eccleſ. quam Simoniam incurrat.*
6 *Simonia mentalis non inducit pœnas Simoniæ.*
7 *Simonia conuentionalis quid operetur.*
8 *Simoniacus in ordine amittit exequutionem ordinum ante ſuſceptorum.*
9 *Beneficium per Simoniam obtentum vacat ipſo iure.*
10 *Simoniacus non notorius non poteſt ſpoliari poſſeſſione beneficij appellatione pendente.*
11 *Simoniacus ignoranter debet dimittere beneficium.*
12 *Simoniacus etiam in foro conſcientiæ tenetur dimittere beneficium.*
13 *Simoniacus non amittit beneficia ante obtenta.*
14 *Simoniacus in beneficio non eſt ſuſpenſus ab Ordine.*
15 *Recipiens quid pro poſſeſſione data beneficij, quas pœnas incurrat.*
16 *Simonia confidentialis quas pœnas inducat.*

1 Simonia comparatur idololatriæ, *c. sũt quidam. 1. q. 1.* comparatur ſceleri homicidij, *Innoc. in c. fin. de purg. can.* æquiparatur crimini læſæ maieſtatis. *Bald. in l. ſi quenquam. C. de Epiſc. et Cleric. Diaz in pract. crim. c. 85.* eſtq; ſpecies hæreſis, *c. altare. 1. q. 3. c. præſentiun. 7. q. 1. c. quoties de Sim. Rebuff. in prax. de Sim. in reſig. nu. 12. Pariſ. de reſig. lib. 4. q. 2. nu. 10.* & in comparatione ipſius omnia alia crimina pro nihilo reputantur. *c. ſicut. c. per tuas. 1 lo. cit. de Simonia.*

2 Iudicatur autem à iudice Eccleſiaſtico, *gl. in c. cum ſit generale. de fo. comp. Sicul. lib. Aufrer. de poteſ. ſæc. Reg. 4. fall. 17. Iul. Clar. lib. 5. §. Simonia.*

Eſt autem Simonia voluntas ſtudioſa
emendi vel vendendi ſpirituale quid, vel 3
ſpirituali adnexum. *gl. princ. 1. q. 1. S. Th. 2. 2. q. 100. art. 1. Nau. in man. c. 23. num. 100.* Quotuplex verò ſit Simonia, & quomodo cõtrahatur, conſuli poſſunt Sũmiſtæ. vt *Angel. Armil. Sylueſ. v. Simonia. Nau. lo. cit. Tolet. in ſum. lib. 1. c. 49. Vgolin. in ſuo tract. de Simonia. Rodoan. de Simonia.*

Nos breuiter notemus in nulla Simo- 4
nia præterquã contracta in ordine & beneficio incurri excommunicationem vel ſuſpenſionem: de iſtis enim ſolùm iura loquun-

loquuntur. vt notat *Syluest. lo. cit. q.* 19. *Nau. lo. cit. num.* 106. *& conſ.* 68. *de Sim. in antiq.* ad quod facit, quòd pœna in iure appoſita nunquam trahitur ad ſimilia ex identitate rationis. vt *Abb. in c. fin. nu.* 8. *de iurep.* Vnde emẽs Vicariatũ ſeu aliã
5 adminiſtrationem ſeu officium ſpirituale Epiſc. Parochi, ſeu alterius beneficiati, licet cõmittat Simoniã punibilẽ à Iudice priuatione officij, & ſimiliũ. vt *id. Ab. & DD. in c.* 1. *&* 2. *ne præl. vic. ſuas.* non incurrit tñ eã Simoniam, quæ ſecum trahit excommunicationem, nam hæ adminiſtrationes licet ſint ſpirituales, non poſſunt tamen dici propriè beneficia Eccleſiaſtica. *Nau. lo. cit. nu.* 111. Similiter & emens abſq; conſenſu Papæ penſionem ſuper beneficio Eccleſiaſtico impoſitam, licet non excuſetur à labe Simoniæ, non tamen incurret excommunicationem prædictam, quæ per Simoniam in ordine vel beneficio inducitur, quia penſio non eſt propriè beneficium Eccleſiaſticum, ſed quid dependens à beneficio, & potius quid temporale *Abb. in c. ad audientiã.* 2. *num.* 2. *de reſcrip. Felin. ib. Gig. de pẽſ. q.* 71. *Nau. ci. cõſ.* 16. *et* 52. *de Sim in antiq.* Et emẽs iuſpatronatus eodem modo excuſatur ab excommunicatione, licet peccet, quia iuſpatronatus nõ eſt propriè beneficium Eccleſiaſticum, cuius incapax eſt laicus, cum tamen Iuriſp. ſit capax *id. Nau. lo. cit. conſ.* 67.

6 Item & per Simoniam mẽtalem licèt contrahatur peccatum mortale, iuxta intentionis modum, non incurritur tamen pœna à iure contra Simoniacos expreſſa, neque cenſura aliqua, *c. fin. de Sim.* neque tenetur ad reſtitutionem vel dimiſſionẽ beneficij per eam acquirens. *Nau. in cit. man. c.* 23. *nu.* 103. *& conſ.* 12. *nu.* 2. *de Simonia. in antiq.*

7 Per conuentionalem quoq; Simoniã non incurritur excommunicatio, neque aliqua pœna contra Simoniacos in iure expreſſa, licet puniri poſſit illam cõmittens pœna arbitraria, etiam pœna priuationis beneficij, & inhabilitatis ad alia beneficia in futurũ obtinenda, cùm ſit multò grauior quàm mentalis, diſtuncta tamen à reali. *Caſt. ad. deciſ.* 5. *de conſtit.* vbi dicit ita communiter intelligi, *extrauag. cum deteſtabile. de Simo. comm.* vt quod pœnas non extendatur ad Simoniam conuentionalem ſed ad realem tantùm. hoc idem dicit *Rebuff. lo. cit. nu.* 9. *Nau. lo. cit. in man. nu.* 104. *Veral. deciſ.* 201. *p.* 1. In Simonia tamen confidentiali, ſufficeret conuentionalis ad incurrendas pœnas Conſtit. Pij IV. & Pij V. *Nau. lo. cit.* & patebit ex tenore ipſo Conſtit. Pij V. ad hoc ſancitæ, quam infra referemus.

Aduertendum prætere quòd Simoniacus in ordine incurrit & excõmunicationem et ſuſpenſionẽ ab ordine, vt paret ex Conſt. Sixti V. ſupra relata, et ex Cõſt. Pij V. quam paulò poſt referemus: Idem Simoniacus in ordine amittit executionem non ſolùm ordinis malè ſuſcepti, ſed etiam aliorum ante legitimè ſuſceptorũ. vt notat *Diaz. lo. ſup. cit. in prax. crim. c.* 85. Simoniacus autẽ in beneficio incurrit excommunicationem, et pœnam priuationis beneficij quæſiti per Simoniam tantùm, et inhabilitatis ad illud et ſimilia in poſterum obtinẽda. *extrauag. cum deteſtabile. cit. Felin. in c. de ſimoniacè. concluſ.* 3. *de Sim. Redoan. de Sim. p.* 2. *c.* 10. *nu.* 33. vbi ad hoc propoſitum refert etiã verba Conc. Conſtanien. vt ſequuntur. 8

Electiones autem, poſtulationes, confirmationes, & quæuis prouiſiones Simoniacæ, Eccleſiarum, Monaſteriorum quorumcunq; deinceps factæ, nullæ ſint ipſo iure, nullumque per illas ius cuiquam acquiratur, nec promoti, confirmati, prouiſi, faciant fructus ſuos, ſed ad illorum reſtitutionem tamquam indignè ablata percipientes, teneantur, Statuentes inſuper quod dantes & recipientes ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrant, etiamſi Pontificali aut Cardinalatus præfulgeant dignitate, &c.

Ipſo iure itaque nulla erit collatio beneficij per Simoniam facta. *Abb. in c. cũ vniuerſorum de Sim.* et beneficium taliter collatum vacaret ipſo facto. *Redoan. lo. ſup. cit. num.* 37. *& c.* 9. *nu.* 30. *ib. Card. Pariſ. conſ.* 135. *vol.* 4. *Cacialup. de penſ. q.* 19. *col.* 1. *Rodriquez in ſum. p.* 2. *c.* 56. *à num.* 9

num. 16. eſſeque communem opinionem teſtatur *Pariſ. de reſig. lib. 4. q. 2. nu.* 12. Ita quod beneficium huiuſmodi poſſit impetrari non expectata declaratione ſuper Simonia commiſſa, ſed ſufficit vt declaratio fiat poſt impetrationem. *Rebuff. lo. ſup. cit. num.* 11. vt nimirum impetrans, expeditis Bullis præſentet eas Ordinario, & coram illo probet crimen, vt immittatur in poſſeſſionem beneficij impetrati. *Pariſ. lo. cit. & per eum alleg.* præſertim *Boer. deciſ.* 117. Appellari tamen poſſet ab exequutione talis prouiſionis, niſi eſſet Simoniacus notorius vel confeſſus: & pendente appellatione ſeu tempore ad appellandum competente, non poſſet amoueri à poſſeſſione benefi- cij inculpatus, alioquin competeret ipſi actio ſpolij, & eſſet reſtituendus vti ſpoliatus, per inducta apud *Seraph. deciſ.* 1045. Qua ratione ſatisfiet etiã opinioni eorum, qui dicunt Simoniacum non priuari beneficio niſi per ſententiam, nimirum quoad dimittendam poſſeſſionem, non enim tenetur dimittere poſſeſſionem & ius ſuum ad verbum exequutoris, niſi ſit notorius Simoniacus & confiteatur delictum, aliter ſi negat crimen, poteſt defendere ſe ab obiectione, & ſimul defendere poſſeſſionem. & ita intelligunt *Caſſ. ad. deciſ. 5. de conſtit. Sarnen. in Reg. de trien. q. 12. Pariſ. lo. cit. q. 7. num. 38. Veral. deciſ. 243. p. 3.* Et hoc quoad forum fori, quid autem tenendum ſit in foro conſcientiæ dicetur paulo infrà.

10 Nulla quoque erit collatio beneficij facta per Simoniam licet ignoranter commiſſam; vt ſi amici vel conſanguinei dederint aliquid temporale pro obtinendo beneficio in perſonam amici ipſo ignorante, talis enim aſſecutio beneficij eſt vitioſa & nulla. *c. nobis fuit. de Simonia. Abb. in c. penult. num. 1. de elect. Maiol. de irreg. lib. 5. c. 45. num.* 2. Talis tamen Simoniacus ignorans non amittit alia beneficia ante obtenta, nec incurrit pœnas Simoniç, dummodo habita notitia Simoniç cõmiſſç, ſtatim dimittat be-

11 neficium per illam quçſitum. *Vgolin. in cit. tract. de Sim. tab. 4. Gomez. in Reg. de trien. q. 12. Pariſ. ci. q. 7. n. 40.* alioquin priuari poſſet tali beneficio. *Nau. conſ.* 10. *nu. 4. de Sim. in antiq.*

Simoniacus item in beneficio in tantum non acquirit ius in beneficio per Simoniam quçſito, quod etiam in foro conſcientiç, licet non præceſſerit ſententia declaratoria tenetur ad dimiſſionẽ illius beneficij, & reſtitutionem fructuum inde perceptorum. *Tolet. in ſum. lib. 5. c. 93. Rodriq. in ſum. c. 58. Vgolin. lo. cit. tab. 4.* & confeſſarius ſeu pœnitentiarius non poteſt illum abſoluere, niſi velit dimittere beneficium, ſuper quo extat ſpecialis diſpoſitio Conſtit. Pij IV. editç pro reformatione S. Pœnitentiariç. *incip. In ſublimi. de anno* 1562. *Non. Maij.* verba illius Conſt. quoad prçſens propoſitum ſunt, vt ſequuntur. 12

Caueat etiam Pœnitentiarius, ne in abſolutionibus à Simonia reali, vel conuentionali etiam occulta, vnquam concedat, vt ipſi Simoniaci beneficia, ſuper quibus Simoniam commiſerunt, ſeu pecunias vel alia pro illis accepta, aut fructus exinde poſt commiſſam Simoniam perceptos, in toto vel in parte retinere poſſint, quinimò in abſolutionibus huiuſmodi apponatur clauſula, quod vterque ad beneficium, ſuper quo fuit commiſſa Simonia, perpetuò inhabilis exiſtat, &c.

Non ſolùm autem pœnis prçdictis punitur Simoniacus, ſed vltra hçc redditur ad alia beneficia obtinenda prorſus inhabilis ex Conſt. Pij V. *incip. Cùm primum.* ex qua aliqua ſupra circa reuerentiã Diuinorum retulimus, quoad vitium autem Simoniç verba Conſtitutionis illius ſunt, vt ſequitur:

Et vt Simoniacæ prauitatis labes prorſus aboleatur, Conſtit. anteceſſorum noſtrorum contra Simoniacos editas, & præſertim Pauli II. inuiolabiliter obſeruari mandamus, delinquentes tam in Sacrorum Ordinum receptione, quàm in beneficiorum aſſequutione, ſtatutis etiam inferius pœnis noſtra authoritate affici volumus. Quicunque igitur deteſtabile

crimen

crimen Simoniacæ prauitatis commiſiſſe conuictus fuerit, in conſequendis ordinibus, eo ipſo ſit ab illorum exequutione per decennium ſine ſpe diſpenſationis ſuſpenſus, & per annum carceribus mãcipetur. Qui dignitates Eccleſiaſticas Simoniacè acquiſiuerit, illis ſit ipſo iure priuatus, et in futurũ inhabilis ad eas et quaſcunq; alias obtinẽdas. Qui beneficiũ aut officiũ Eccleſ. Sim. adeptus fuerit, illis ſimiliter ſit ipſo iure priuatus, et ad fructuũ oĩum percepit reſtitutionẽ teneatur, & perpetuò ſit inhabilis ad ea & quæcunque alia beneficia Eccleſiaſtica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commiſiſſe conuictus fuerit, præter ſupradictas pœnas, etiam corporaliter puniatur, & ab ordinibus Eccleſiaſticis degradatus à fidelium conſortio eijciatur. Qui verò ordines & beneficia Simoniacè contulerint, pœnis à iure ſtatutis puniantur, cuiuſcunque gradus, conditionis, & dignitatis, etiamſi Epiſcopi, Archiepiſcopi, vel maiores fuerint. Caueant præterea quicunq; ne in Sacramentorum exhibitione Simoniacum aliquid faciat, alioquin grauiſſimè puniantur per locorum Ordinarios, qui huiuſmodi criminis reos cum maxima ſeueritate coercere procurent, iuxta Conc. Tridentini ſtatuta, etc.

Vnde Simoniacus etiam ad reſtitutionem fructuum ex beneficio ſimoniacè quęſito perceptorum tenetur, vt patet ex *tex. Conſt. præinſertæ.* & ad hoc *Rebuf.*
13 *lo. ſup. cit. num.* 15. Beneficijs tamen quę ante commiſſam ſimoniam legitimè obtinuit, non priuatur ipſo iure ſimoniacus, cum hoc in dicta Conſtitutione non reperiatur expreſſum & pęnę non poſſint trahi ad non expreſſa *gl. communiter recepta. in c. fin. de iurep. Abb. ib. num. 7. Io. de Selu. in tract. de benef. 3. p. q. 2. Col. 4. Nau. conſ. 34. de Simonia in antiq.* quia nimirum odioſę & reſtringendę. *c. pœnæ de pœnit. diſt. 1.* Quare poterit Simoniacus beneficia ante ſimoniam obtenta reſignare, vel impetrare diſpenſationem a Papa ſuper illis retinẽdis, cum alioquin abſque diſpenſatione illa retinere nõ poſſit, imò poſſet illis priuari. vt *Rebuff. lo. cit. num.* 13. quam diſpenſationem per Epiſcopum poſſe concedi vult *Achil. de Graſs. deciſ. 2. de Sim. alias* 341. præſertim quoad ſimplex beneficium ne dimittens egeat, vt aliàs diximus, Epiſcopum diſpẽſare poſſe ſemper quoad ſimplex beneficium.

Simoniacus verò ex ſimonia ignoranter incurſa, licet vt ſupra diximus debeat dimittere beneficium ſimonia ignorata quæſitum, alia tamen beneficia licitè retinere poteſt, nec illis poteſt priuari, nec aliquam cenſuram incurrit, dũmodo dimittat beneficiũ tali Simonia quæſitum. *c. de Simoniacè. c. de regularib. de Sim. Pariſ. lo. ſup. cit. lib. 4. q. 7. num.* 40. Imò poſſet illud ipsũ beneficiũ malè obtentũ poſtquã dimiſerit, ab Epiſcopo iterũ obtinere legitimè ſeu cũ ipſius diſpẽſatione habere. *Nau. conſ. 35. n. 4. de Sim. in ant.*

Aduertendum præterea, quòd licet Si- 14
moniacus in beneficio, ipſo facto incurrat pęnam excõmunicationis & priuationis beneficij, ſuſpẽſionem tamen ab exequutione ſui ordinis nõ incurrit ipſo facto, cùm hoc non reperiatur in iure expreſſum. Vnde talem obtenta abſolutione ſuper excõmunicatione, & beneficio dimiſſo, poſſe exercere ſuum ordinem & celebrare. tenet *Nau. c. 22. i man. n. 111. & conſ. 35. cit. Suar. de cenſ. diſp. 31. ſect. 4. Henriq. lib. 13. de excom. c. 37. §. 5. contra Lãbert. de iurep. p. 1. lib. 2. q. 9. art. 10. Maiol. de irreg. lib. 5. c. 45. n. 1. Achil. de Graß. lo. cit. Pariſ. in tract. de Sim. q. 61. nu. 9.* quia horum doctrina non poteſt verificari aliquo iure expreſſo, cum ea quæ allegant ab ipſis, loquãtur ſolũ de inhabilitate ſimoniacorum ad beneficia quęuis obtinẽda, de ordine autem ſeu de ſuſpenſione ab ordine nullibi dicitur. vt notat *Nau. & Suarez lo. cit.*

De recipientibus quoq. aliquid à pro- 15
uiſis de beneficijs circa eorundem beneficiorum poſſeſſionẽ, in executionem decreti *Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 14. de ref.* emanauit Conſtitutio Pij V. tenoris ſequentis;

Durum nimis, & infrà. *Quare nos pro diuini cultus exercitio, ſimulq; euocatorum ad illũ auxilio, plenius euidẽtiusq; conſulẽdum fore rati, reuocamus et abo-*

lemus

ſemus omnia et quæcunq; priuilegia, cõſuetudinis & ſtatuta quarumcunq; Eccleſiarum Cathedralium Metropolitanarũ ac maiorum, nec non Collegiatarum, etiã iuramento confirmatione Apoſtolica, aut alio quouis præſidio munita, ac etiam ſupra hominum memoriam & longiſſimo ac quantocunque tempore etiam continuò obſeruata, ſiue pro ſoluendis Eccleſiarum, vel Prælatorũ debitis, ſiue pro ſupportandis illorum oneribus, ſiue alijs etiã maioribus maximis et vrgentiſſimis cauſis conceſſa, & approbata ac etiam multiplicatis vicibus innouata, extenſa, & moderata, quod vacantibus ipſarum Eccleſiarum dignitatibus, Canonicatibus, præbendis, portionibus, beneficij et officij fructus, ac etiam quotidianas diſtributiones ex eis primo ab ipſa vacatione anno, aut longiore vel etiam breuiore tempore prouenturi menſe Epiſcopali ſeu Capitulari, alioue loco integrè vel partim remaneant ſeu applicentur, aut in communes vſus cedant, ſeu inter alios Canonicos & perſonas Eccleſiæ ſeu Capituli diuidantur. Quotque nullus etiam Apoſtolica authoritate prouiſus in Canonicũ recipi, aut ad dignitatem ſeu portionem, beneficium vel officiũ admitti, vel alias in eius poſſeſſionem induci poſſit, niſi prius de obſeruandis huiuſmodi priuilegijs, conſuetudinibus & ſtatutis iuramentum præſtiterit, & obtentæ illorum derogationi ac fructuum & diſtributionum perceptioni renunciauerit, ſeu Capitulo & perſonis prædictis ceſſerit, ſeu (vt appellant) dulciaria aut quid aliud præſtiterit. Quorum omnium tenores, cauſas et effectus habemus præſentibus pro expreſſis, quibuſcunque illa concepta ſint formalis, nec non irritantibus, & alijs decretis roborata, volentes da omnia vires & effectum de cætero non habere. Præcipimus igitur & interdicimus omnibus Epiſcopis, Capitulis, Collegijs & perſonis ad quas id pertinet, ne poſthac fructus aut diſtributiones huiuſmodi, nec prorſus vllam eorum partem retineant, neuè ipſorũ ceſſionem vel renunciationem aut dulciaria vel alia quandocunque petant vel exigant, aut quenquam ſiue Ordinaria, ſiue Apoſtolica authoritate prouiſum ad præſtandum huiuſmodi iuramentum inducant, aut illi prædicta non facienti poſſeſſionem impediant vel remorẽtur. Quicunq. contra fecerint, ſi Eccleſiarum Antiſtites, tã diu à Pontificalis officij exercitio ſint ſuſpenſi, donec ſatisfactione præuia illis per Sedem Apoſtolicam ſuſpenſio relaxetur. Capitula verò & Collegia quæcunque Eccleſiaſtico ſubiaceant interdicto, ac ſingulares perſonæ in excommunicationis ſententiam incurrant, à qua niſi in mortis articulo conſtituti, ab alio quam à Romano Pontif. abſolutionis beneficium nequeant obtinere. Decernentes huiuſmodi præſtita iuramenta non tenere, nec quenquam illis obligari, quinimò iurantes in eiuſmodi cenſuram incidere, nec non irritum & inane quidquid ſecus ſuper his per quoſcunq; ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus ſtatuimus, vt vbicunque huiuſmodi fructus, & diſtributiones, fabricæ vel Sacriſtiæ, vel alterius pij loci vſibus vltra ſemeſtre tempus reperiuntur conceſſi, horum duntaxat dimidia pars Sacriſtiæ ipſi, vel fabricæ, aut pio loco deinceps tribuatur, alteram verò beneficiati prædicti integrè percipiant. Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtol. contrarijs quibuſcunque, &c. Cæterum per prædicta non intẽdimus illis præiudicare Capitulis, Collegijs, menſis, aut perſonis, fructus & diſtributiones inter vacationem beneficiorum, & eorum collationem ſiue poſſeſſionis apprehenſionem prouenientes ex ſtatuto conſuetudine vel priuilegio huiuſmodi percipientibus, vel retinentibus, quominus ipſi illos interim vel antea exigere valeant et habere, etc. Nulli ergò, &c.

Datum Romæ, an. Incarn. Dom. 1572. Prid. kal. Iul. Pontificatus anno 5.

Si tamen conſuetudo ſit, vel ſtatutum à ſede Apoſt. approbatum, vt aliquid detur conuertendum ad pios vſus, ſeu pro fabrica Eccleſiæ ſeruari debet, vt Conc. *lo. cit.* & dicemus infra alia occaſione.

Con-

16 Contra aliam autem Simoniç ſpeciem circa beneficiorum aſſecutiones, quç cõfidentialis appellatur, tantò grauiores pęnas Pius IV. Conſtit. ſua incip. *Romanum, de anno 1564. 5. Kl. Nouemb.* & poſtmodũ Pius V. alia ſua Conſtit. ordinarunt, quãtò facilius tam damnosè crimine delinquebatur. In eo autem grauiores ſunt pęnę huius criminis, quia nimirum illo peccans, etiam beneficijs antea obtentis priuatur, et beneficium tali Simonia quęſitum, remaneat ſedi Apoſt. reſeruatum, et quod ſolis prçſumptionibus crimen huiuſmodi probari poſſit: quarum prçſumptionum argumenta, et alia plura videre licet in ipſarum Conſtitutionũ contextu, explicata apud *Suar. de cẽſ. diſp. 22. ſect. 6. à num. 15. & Pariſ. in tract. de confid. benef. præcipuè q. 58. à num. 31.* Nobis ſufficiat retuliſſe Conſt. Pij V. in qua etiam contenta Conſt. Pij V. in qua etiam continentur, et ſequitur.

Intolerabilis multorum. & infrà. *Benè quidem & prouidenter fel. rec. Pius Papa IV. prędeceſſor noſter, ad tollendam fiduciariæ mancipationis beneficiorum Eccleſiaſticorum corruptelam ſtatuit et decreuit, vt ipſo iure vacarent Eccleſiæ, Monaſteria, cæteraq; beneficia Eccleſiaſtica in confidentiam à quibuſcunq; etiam S. R. E. Card. cuiuſuis perſonæ contemplatione vel intuitu recepta, liberam illorum diſpoſitionem ſibi & Apoſtolicę ſedi reſeruando.*

Nec valerent ipſorum collationes, ſeu conceſſiones, nec fructuum, nec penſionũ reſeruationes, nec facultates illas transferendi, nec regrediendi ſeu accedendi ad Eccleſias, Monaſteria, beneficia ſupradicta, illaq. recipientes fructus, penſiones, et alias res eorundem indebitè perciperẽt. Prohibens quibuſcunq; etiam ſub cenſuris Eccleſiaſticis, ne quid huiuſmodi amplius auderent. Ac etiam decreuit omnes & quaſcunq; prouiſiones, præfectiones, collationes, commendas, & alias diſpoſitiones de Eccleſijs, Monaſterijs, & beneficijs, nec non reſeruationes fructuũ, penſionum, rerum & iurium, ac etiam transferendi, regredienti, accedendi, & ingrediendi, aliaſq; facultates, ſiue per ſe, ſiue per futuros Rom. Pont. etiam motu proprio ac conſiſtorialiter, ſiue etiam per ordinarios collatores, etiam ad patronorum præſentationem cum interuentu cõfidentiæ huiuſmodi, ſiue expreſſè ſiue occultè, ac de iure præſumpto, & alias contra prædicta pro tempore factas, nullius momenti fore, nec cuiquam ſuffragari, ſed Eccleſias, Monaſteria, & beneficia huiuſmodi ipſo iure vacare, ac prædictæ diſpoſitioni reſeruata eſſe, ſicq; per quoſcũque etiam per præſumptiones & coniecturas legitimas, & alias eorum arbitrio procedendo (cum alioqui confidentias huiuſmodi in lucem erui et probari non poſſe conſtaret) iudicari & definiti debere; nec non irritum & inane quicquid ſecus contigerit attentari, quemadmodum cõfectis ſuper his literis ſuis plenius continetur. Verumtamen propter improbas multorum cupiditates, prædicta quæ ad purgandam hac pernicie Eccleſiam, & animarum ſalutem ab ipſo prædeceſſore edita ſunt, in multis deprehendimus viã aperuiſſe grauius delinquendi. Siquidem cum frequentibus plurium quærelis pridem concitati, quòd Iudices in cauſis huiuſmodi confidentiarum expediendis remiſſiores eſſent, omnes & ſingulas cauſas ipſas, vbicunque, & inter quoſcunq; motas ad nos aduocauiſſemus, ac omnimodã huiuſmodi cauſarum præſentium & futurarum, rerumq; omnium ex ipſis reſultantium cognitionem nobis & ſucceſſoribus noſtris reſeruauiſſemus, & ſuper quibuſdam coram nobis proceſſum fuiſſet, varijs inde nec leuibus coniecturis intelleximus, vitium quidem confidentiæ occultè irrepſiſſe, ſed in plerisq; cauſis præſumptiones & coniecturas, quæ ad illud probandum deducuntur, minimè ſufficere, eiuſq; rei cauſa plurimos qui ante literarum prædictarum editionem huiuſmodi confidentiam exercebant, vbi cognouerunt obſtructam veritatem propter difficultates probandi in Iudicijs confidentias ipſas, contempta Conſtitutione prædicta, Eccleſias, Monaſteria, & beneficia ſic recepta, vt prius retinere, alios

fructus,

fructus penſiones, & alias res percipere, alios eorum exemplo ad ſimilia & grauiora fidentius commoueri. Multi enim ipſa beneficia iure retinere nequeuntes, alij ne cogantur ad ſacros Ordines, ad reſidentiam, ad incedendum in habitu Clericali, vt ad bellum proficiſcantur, vt inimicos occidant: alij vt alieno nomine lites agant, aut defendant: alij propter crimina incapaces, quidam vt purgato delicto, vel abſolutione conſecuta illa repetant, eadem in alios deponunt, & in pleriſque fructus ipſorum aut eis miniſtrantur, aut quibus ipſi ſtatuunt, ſæpe Laicis & inhabilibus. Plerique vel ſenes, vel infirmi, vt beneficia in domibus ſuis perpetuent, illa renunciauerunt et renunciāt in alios, qui vel prophanam familiam cedentium de fructibus Eccleſiaſticis alāt, vel illa etiamnum infantibus, aut naſcituris aſſeruent, facto interdum circuitu retroceſſionis, cum reſeruatione fructuū, & aliarum rerum, aut acceſſu, præſertim ab illis, qui præſtandorum Iurium Cameræ Apoſtolicæ ſunt immunes: alij vt incapaces, aut alijs beneficijs Eccleſ. onuſti, aut Eccleſiaſtico ordini ſeſe mancipare refugientes, aut merè Laici beneficia Eccleſiaſtica alijs conferenda procurant, vt de illis poſtmodum ad libitum ſuum diſponatur, fructus etiam percipientes illorum. Ad hæc pleriq; Ordinarij & alij collatores, ac etiam Patroni laici curāt deponenda beneficia, vt fructus ſeu penſiōnes capiant eorundem, alijsq; faciant miniſtrari. Alia item per multa eiuſcemodi admittuntur, quibus immaculata rerum diuinarum puritas impiè violatur, diſciplinæ Eccleſiaſticæ neruus dirumpitur, & imminens patratur exitium animarum. Quare nos volentes periculoſam talium audaciam noui iuris ſubſidio cohibere, præſentium auctoritate ſtatuimus, vt ſi quis quacunque auctoritate Eccleſiam vel monaſterium, aut aliud beneficiū Eccleſiaſticū qualecūq. ex reſignatione vel ceſſione cuicunq. perſonæ ſimpliciter aut cum circuitu retroceſſionis, cum regreſſu vel acceſſu, etiam ſola dimittentis intentione receperit, vt illa vel illud etiam in euentum regreſſus vel acceſſus eidem dimittenti, vel alteri poſtea conferatur, aut illius fructus et eorum pars alij vel alijs concedantur, vel penſiones ſoluantur ex eiſdem, hæc confidentia cenſeatur. Itidem ſi Ordinarius vel alius collator contulerit antehac aut conferat in futurum beneficium Eccleſiaſticū quouis modo vacās, ea conditione tacita vel expreſſa, vt poſtea in alterum pro arbitrio collatoris ſeu alterius cuiuſcunque contra iuris communis ordinationem diſponatur, ſiue vt de eo prouiſus, fructus illius vel partem ad vtilitatem & libitum conferentis vel cedentis, aut alterius relinquat, & remittat, ſeu penſionem illi vel illis, quem vel quos idem Collator, aut cedens per ſe vel alium ſcripto aut verbo iuſſerit, ſeu ſignificauerit, perſoluat: & pariter ſi à Patrono etiam Laico, vel alteri præſentatori ſeu electori contigerit aut contigat id fieri. Ad hæc ſi Clericus prædictæ Cameræ, aut Cardinalis, aut alius à ſolutione iurium ipſius Cameræ, vel etiam Cancellariæ Apoſtolicæ exemptus, poſt reſignationem vel ceſſionem alicuius extranei de Eccleſia, Monaſterio, vel alio beneficio Eccleſiaſtico in ſe Apoſtolica vel alia auctoritate factā & admiſſam, illam vel illud etiam confectis litteris Apoſtolicis, & poſſeſſione apprehenſa, in eundem reſignantem vel cedentem modico ſpacio interiecto, veluti duorum aut trium menſium retroceſſerit, aut retrocedat in futurum, & ex illa retroceſſione fructus Eccleſię ſeu Monaſterij aut beneficij, vel eorum pars ſeu penſio ſeu quid aliud ſuper illis reſeruatum, aut regreſſus ſeu acceſſus, & ingreſſus ad illam vel illud, ipſi Clerico vel Cardinali aut alio exempto ſit, fueritnè conceſſus. Poſtremò, ſi quis crimine aliquo abſolutus, aut cum quo ſuper irregularitate diſpenſatum eſt, denuo receperit quacunque authoritate Eccleſiam, Monaſterium, vel aliud beneficium Eccleſiaſticum, quod ante vel poſt commiſſum delictum aut contractam irregularitatem dimiſerit, in quouis horum caſuum confidentiæ prauitas ſit contra-

cta

caſuum confidentiæ prauitas ſit contracta, caſusque huiuſmodi literis prædictis comprehendatur, ac ſi illis ſpeciatim expreſſi fuiſſent, licèt ipſum confidentiæ crimen alterius tantùm partis conſcientia ſit admiſſum. Ad probandum verò plenè confidentiarum abuſum, inter alia etiam hæ præſumptiones & coniecturæ habeãtur legitimæ, videlicet ſi quis poſt ceſſam ab ſe Eccleſiam et Monaſteriũ, aut beneficium, et publicatam reſignationem, ſeu ceſſionem, captamque à ſucceſſore poſſeſſioné, ſeſe in illa vel illo, ſeu rebus illius per ſe vel alium ſeu alios de facto ingeſſerit, aut fructus perceperit, aut quicunq; ſucceſſor illi vel eius propinquis ipſos, aut partem aliquam remiſerit eorũdem: ſi recipiens beneficium, cõſtituerit dimittentem vel eius parentes aut propinquos procuratores ad percipiendum, vel locandum fructus beneficij dimiſſi, & illi vel illis de fructibus perceptis aut percipiendis donationem fecerit. Si vel ſola procuratoris depoſitione, vel libris rationalibus menſariorum ex parte dimittentis expeditio, quæ perſonam recipientis cõcernit, proſecuta ſit, ſimulq; expenſæ pro ea neceſſariæ ab illo factæ fuerint. Denique ſi quis pro conceſſione alicui facta quacunq, authoritate de beneficio Eccleſiaſtico, per ſe vel alium ſeu alios interceſſerit, aut aliàs in negotio conceſſionis ſeſe immiſcuerit quoquomodo, deinde aliquid de fructibus talis beneficij de facto etiam per manus poſſeſſoris, ac etiam ſimplicis donationis titulo perceperit, ſeu de illo poſtmodum ad voluntatem interceſſoris fuerit diſpoſitum quandocunque. Teſtes autem de quaque re ſingulares, ſingulas probare valeant præſumptiones & coniecturas, pluresque huiuſmodi præſumptiones & coniecturę plenam probationem faciant in prædictis. Cæterum criminoſi et cęteri omnes qui ad perhibendum in caſibus Simonię teſtimonium recipi poſſunt, ad prędicta omnia admittantur. Sed ne quiſpiã etiam vana fiducia fretus non intendendi contra ſe Iudicij, in crimine perſeueret, vtque hoc malum grauioris cenſuræ ſtimulo vſquequaque prohibeatur, omnes et ſingulos, qui hucuſq; Eccleſias, Monaſteria, beneficia, fructus, penſiones, aliasuè res intercedente hoc confidentiæ vitio receperunt ac retinent, niſi ſtatim ad ſe reuerſi & reſipiſcentes, celeri dimiſſione ſibi proſpexerint, & quidquid tale admiſerint in futurum, etiam omnibus & ſingulis alijs Eccleſijs, Monaſterijs, dignitatibus, adminiſtrationibus, officijs, & beneficijs obtentis, quę pariter ſub dicta reſeruatione comprehendi volumus, nec non fructibus, penſionibus, & alijs rebus Eccleſiaſticis, ac etiam Romanę Curię & alijs officijs temporalibus, pręſentium auctoritate priuamus, & ad futura inhabiles reddimus: & in iuris ſubſidium excommunicationis ſententia innodamus, à qua nullus niſi in mortis articulo cõſtitutus ab alio quàm Rom. Põt. abſolutionis beneficium valeat obtinere. Nos enim aduocatione cauſarum huiuſmodi, & reſeruatione cognitionis illarum, rerumque omniũ inde emergentium nobis & prædictis ſucceſſorib. vt dictũ eſt facta, (cauſis illis duntaxat exceptis quę iam coram nobis pendere noſcuntur, ac etiam ijs quas ratione Eccl. & Monaſteriorum, quorum diſpoſitio in Cõſiſtorio fieri conſueuit, aut debet, itemque contra Ordinarios collatores, Epiſcopos, & alios Superiores, Prælatos, etiam Cardinales haberi contingerit, vti iam alijs noſtris literis ſtatutum eſt, audiendis, decidendis & terminandis) harum ſerie prorſus relaxata, decernimus, ita deinceps quoscũq. Iudices, Ordinarios & delegatos, etiã cauſarum Pallatij Apoſtolici Auditores, ac prædictæ S. R. E. Cardinales, ſublata eis & ipſorũ cuicunq; quauis aliter iudicãdi & interpretandi facultate, et authoritate vbiq; iudicare, interpretari, et definire debere. Nec non irritum, &c. Non obſtantibus, &c. Dat. Romæ, an. Incarnat. Dom. 1569. Kal. Iunij, Pont. an. 4.

Non ligare tamen hanc Conſt. in locis in quibus non fuit vſu recepta, vt in Gallia etiam poſt innouationem Six. V. deducit *Paril. lo. cit. q. 11. n. 8.*

Nec omittendum videtur, quòd Paulus IV. declarauit eos quoque Simoniæ

vitio & pœnis teneri, qui ſe pro alijs in examine obtinendi beneficij ſupponunt, vel penſiones offerunt vt beneficia ſibi vel alijs obtineant cum ſpe mercedis temporalis, Conſtit. autem illius Pont. ad hoc ſeruiens, publicata Romæ, 27. Nouemb. 1577. eſt, vt ſequitur.

Inter cæteras curas, & infrà. *Nos præmiſſis fraudibus & dolis ac hæreſi ſimoniacæ, quantum cum Deo poſſumus efficaciter occurrere volentes, Apoſtolica auctoritate, tenore præsētium ſtatuimus, & ordinamus, atque decernimus, quòd de cætero omnes & ſinguli, qui poſt publicationem præſentium in locis infraſcriptis faciendam occaſione beneficiorū obtinēdorum ſe alios eſſe ſimulauerint, & tanquam tales ſe in examine ſuppoſuerint, aut beneficia pro perſonis id ignorātibus, ſeu pro ſe, vel pro alijs cum oblatione alicuius penſionis annuæ, aut pro alijs cum ſpe penſionem annuam, aut aliud quantumuis modicum temporale commodum ab eis conſequendi, vel pro ſe ipſis principaliter animo, & intentione ea poſtmodū in fauorem aliorum, etiam quantumuis idoneorum & bene meritorum, cum ſimili penſione, aut cōmodo, aut etiam ſine eo reſignandi obtinere procurauerint, cuiuscunq; ſtatus, gradus, ordinis, & cōditionis exiſtant, etiāſi Epiſcopali aut alia maiori dignitate Eccleſiaſtica, vel Cardinalatus honore, ſeu mundana etiam Regia, Ducali, aut Marchionali præeminentia præfulgeant, excommunicationis, et anathematis, ac maledictionis æternæ ſentētiam, à qua niſi à nobis, aut Romano Pontifice pro tempore exiſtente, præterquam in mortis articulo conſtituti abſolui nequeant, nec non priuationis omnium & ſingulorum beneficiorum Eccleſiaſticorū cum cura, & ſine cura ſæcularium, et quorumuis ordinum regularium per eos in titulum, vel commendā, aut alias quomodolibet obtentorum, & inhabilitatis ad illa, & alia in poſterū obtinenda pęnā, eo ipſo, abſq; alia deſuper facienda declaratione incurrat, ita vt conſtito ſolū ſummariè, & extraiudicialiter, quod ipſi cōtra tenorem præſentium aliquid fecerint, per Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generalem Auditorem, ſeu Viceauditorē vel eius Locumtenentem pro talibus, & vt tales publicari poſſint, et nihilominus ſic, vt præfertur obtentæ prouiſiones, & cōmendæ, aliæq; diſpoſitiones nullæ ſint, irritæ & inanes, nullumq; alicui ius in ipſis beneficijs, vel ad illa tribuant, nec aliquis earum vigore fructus ſuos faciat, ſed ad eorum reſtitutionem teneatur, poſſintq; beneficia tam ſic impetrata, quàm per eos antea obtenta, tanquam modo præmiſſo vacantia à nobis, & Romano Pontifice pro tempore exiſtente dumtaxat liberè impetrari; Volumuſq; ſtatutum, ordinationem, & decretum noſtrum huiuſmodi etiā quoad Monaſteria Monialium, & alia beneficia per moniales, aut alias mulieres obtineri ſolita, locum habere. Non obſtantibus, &c.*

Ad hoc facit Conſtit. Innoc. VIII. *incip. Cùm ſicut. de an. 1487. die 18. Aug.* qua excōmunicātur excommunicatione Papę reſeruata, fingētes ſe nepotes Card. vel aliorum Curialium vt literas in Curia gratis expediant. habetur hęc Conſt. in Bull. nouiſſimę impreſſionis folio 392. Quod autem attinet offerētes penſiones, intelligendum quādo precederet conuentio cum pacto, alioquin enim ſi nō interueniret pactum, nō ſequeretur Simonia. *Ab. in c. cum Clerici. de pact.* Item tū demum ſequeretur ſimonia, ſi pactum fieret non habita relatione ad ſuperiorē: nā ſi tractetur ſolum de penſione beneficio imponenda, quatenus concedatur à Superiore, ſeu dummodo Papa cōſenſerit, nec introducatur vlla obligatio ſine ipſius cōſenſu, nulla ſequetur Simonia. *DD. in c. quæſitum. de rer. permut. Rebuff. in prax. tit. de permut. benef. nu. 52.* vel ſi poſtmodum narretur Papę de pręcedenti tractatu penſionis, circa impetrationem, purgatur enim ſuſpicio ſimoniæ, in beneficialibus per ſcientiam Papę. *Gig. de penſ. q. 6. nu. 8. Nau. in man. c. 23. nu.* 107.

ARTICVLVS. VIII.

De Immunitate Eccleſiaſtica.

1 *Immunitas Eccleſiaſtica in quibus attendenda.*
2 *Eccleſia non conſecrata an gaudeat immunitate Eccl.*
3 *Confugientes rei ad Eccleſ. quando inde extrahi non poſſint.*
4 *Clericus reus confugiens ad Eccleſ. an inde extrahi poſſit.*
5 *Immunitatem Eccleſ. violans ipſo facto eſt excommunicatus.*
6 *Clerici non tenentur ad onera per ſæculares impoſita.*
7 *Clerici an gaudeant immunitate in bonis patrimonialibus.*
8 *Clericus ratione feudi laicalis tenetur ad onera feudalia.*

1 CAuſæ immunitatis Eccleſiaſticę, pertinent quoque ad iudicem Eccleſiaſticum. *c. conqueſtas. de fo. comp.* Nomine autem immunitatis Eccleſ. veniunt. Primò. reuerentia & honor qui debet reddi loco ſacro. Vt quòd in Eccleſia non debent tractari prophana, vel ſæcularia negotia, neq; cauſæ ſanguinis *c. cùm Eccleſia de immun. Eccleſ. c. accuſatio. 2. q. 7.* & ſententia à laico in Eccleſia lata, eſt ipſo iure nulla. *c. decet. de immun. Eccleſ. in 6.* Ad quod pertinet, quòd Eccleſia incaſtellari non debet, nec muniri vt in ea defenſiones & militum receptacula ſtatuātur: inſtante tamen graui publica neceſſitate, poſſet hoc concedere Epiſcopus, dummodo ceſſante neceſſitate, incaſtellatio quoque ceſſet. *Fuſch. de viſit. lib. 6. c. 20. Hoſt. in ſum. tit. cit. nu. 6.* crimina quoque reputantur atrociora ſi in Eccleſijs patrantur, vt homicidia, furta, rapinę, incendia, & quibus pœnis puniantur iſta ſacrilegia, dicemus alibi.

Secundò, nomine iſtius immunitatis comprehēduntur libertates & priuilegia data ſeu à iure diuino, ſeu de iure poſitiuo aut Principum ſupremorum reſcriptis, Eccleſijs & locis ſacris, ab oneribus ſordidis, vel ſęcularibus, vel pro conſeruanda earum ſecuritate, de quibus videri poſſunt Summiſtę. vt *Hoſt. lo. cit. Aug. Armil. Syl. v. immunitas.*

2 Gaudet autem immunitate etiam Eccleſia nondùm conſecrata, in qua tamen diuina peraguntur, & ſit fundata auctoritate Epiſcopi ad publicum vſum: imò & interdicta Eccleſia gaudet eadem immunitate. *c. Eccleſ. de immun. Eccl. DD. ib. communiter. Syl. lo. cit. v. immunitas. 1. n. 2.* Palatium quoque Epiſcopi ſi fuerit ędificatum intra quadraginta paſſus ab ipſa Eccleſ. gaudet hac immunitate. *Syl. lo. cit. Couar. var. reſ. lib. 2. c. 20. num. 5.* Quoad hoſpitalia autem, & oratoria, attendendam eſſe loci cuiuſuis conſuetudinem, docet *Abb. in c. Eccl. cit. Couar. lo. cit. num. 4.* vel ex qualitate Oratorij iudicandū. aliqua enim oratoria ſunt talia, vt veniant nomine beneficij in titulum vt *Rot. deciſ. 508. nu. 9. p. 1. diuerſ.*

Pręcipuè autem conſideratur immu-
nitas Eccleſię in eo, quod eſt Aſylum ad
eam confugientium; ita quòd quantum-
uis reus malefactor ad eam confugiat, in- 3
de extrahi non poſſit, nec de cœtero poſ-
ſit puniri pro illo maleficio pœna mortis
vel corporali, ſed debet ab Eccleſia de-
fendi. *c. inter alia. tit. cit. Abb. ib. Syl. lo.
cit. v. immunitas. 3. nu. 1.* Circa quod mul
tas & graues controuerſias agitari ſolitas
compoſuit Greg. XIV. edita Conſtit. in
qua expreſſit caſus in quibus iſti cōfugi-
entes ad Eccleſias inde extrahi poſſint &
quomodo. Quę melius patebunt ex ipſius
Conſt. tenore, vt ſequitur

Cùm aliàs nonnulli Prædeceſſores noſtri, et præſertim fe. re. Sixtus Papa V. & infrà. *Hac itaq; noſtra perpetuo valitura Conſtitutione, omnia & quæcunq; priuilegia, indulta, & gratias, tam per prædictum Six. ac Pium V. quàm alios quoſcūq. noſtros prædeceſſores, aut noſmetip-*

Digitized by Google

ſos, Sedemq; Apoſtolicam, eiuſuè Legatos, ſuper abducendis vel extradendis ab Eccleſijs, Monaſterijs, Sacellis, domibus Regularibus & Sæcularibus, lociſuè ſacris aut religioſis, aliasq; in caſibus à iure permiſſis hominibus certorũ tunc expreſſorum, vel non expreſſorum criminum reis aut fraudulentis decoctoribus, etiam in odium certorum delictorum, & pro bono, pace, & quiete publica, et ex cauſis vrgentiſſimis ac neceſſarijs & æquipollẽtibus caſibus in iure expreſſis, atque ex paritate, identitate, & maioritate rationis extenſis, perpetuo vel ad certum nondum elapſum tempus, ſeu ad vitam alicuius Principis, aut beneplacitũ, ſeu alias quomodolibet conceſſa, etiã iteratis aut multiplicatis vicibus approbata & innouata, ac vſu recepta, literaſq; Apoſtolicas ſub plũbo, aut in forma breuis, ſeu alias quomodocunq; deſuper confectas, quarum tenores hîc haberi volumus pro expreſſis, ac ad verbum inſertis, ſublata penitus omni differentia, ita ad vnam tantùm formam reducimus & moderamus, vt Laicis ad Eccleſias locaq; ſacra & religioſa prædicta confugientibus, ſi fuerint publici latrones, viarumq; graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſidẽt, ac viatores ex inſidijs aggrediuntur, ac depopulatores agrorum, quiuè homicidia & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſijs, eorumuè Cœmiterijs committere non verẽtur, aut qui proditoriè proximũ ſuum occiderint, aut aſſaſſini vel hæreſis, aut læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis rei, immunitas Eccleſiaſtica non ſuffragetur, ſed vniuerſis & ſingulis Venerabilibus Fratribus noſtris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſq; Eccleſiarum et Monaſteriorum Prælatis, tam ſæcularibus, quàm cuiuſuis Ordinis Regularibus diſtrictè præcipiendo mandamus & præcipimus, vt Laicos in caſibus prædictis delinquentes ad eorum Eccleſias, Monaſteria, domos & alia loca ſupradicta ſacra ſeu religioſa reſpectiuè confugientes, & in eis ſe recipiẽtes, atq; morãtes, qui prædicta delicta eorũuè aliqua iudicio ſuo cõmiſiſſe videbũtur, quãdo à Curia ſæculari fuerint requiſiti, & quilibet eorum fuerit requiſitus, Miniſtris et Officialibus Curiæ ſæcularis abſq. irregularitatis nota, aut alicuius cẽſuræ Eccl. in curſu tradi et cõſignari curẽt, et faciant. Ne autẽ Curiæ ſæcularis Miniſtri prædicta facultate illos per ſe et propria authoritate extrahẽdi et abducẽdi ſibi olim vti præfertur attributa, & per præſentes reuocata abutantur, Volumus dictaque authoritate decernimus & declaramus, vt Curia ſæcularis eiusque Iudices et Officiales ab Eccleſijs, Monaſterijs, locisq; ſacris prædictis Laicum aliquem, vt præfertur delinquentem, in nullo ex caſibus ſupradictis, ſine expreſſa licentia Epiſcopi vel eius Officialis & interuentu perſonæ Eccleſ. ab eo authoritatem habẽtis, ad quos ſolos & non alios Epiſcopis inferiores, etiamſi aliàs Ordinarij ſint, aut nullius Diœceſis, aut conſeruatores ab hac Sede ſpecialiter vel generaliter deputati, prædictam licentiã dandi facultas pertineat; Occurrente autem caſu in loco exempto & nullius Diœceſis, tunc ad Epiſcopum viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & nõ ad alios: capere, extrahere aut incarcerare non poſſint, niſi eo caſu quo ipſe Epiſcopus et dictæ perſonæ Eccleſiaſticæ requiſitæ, carcerationi interuenire et aſſiſtere recuſauerint, tuncque reuerentiæ Eccleſiæ & locis ſacris debitæ memores, prædictos delinquentes minori quo id fieri poterit cum ſcandalo & tumultu extrahere curẽt. Quodq; delinquẽtes Laici prædicti, poſtquã vt præfertur Eccl. lociſuè ſacris extracti & capti fuerint, ad carceres Curiæ Eccl. reponi, & inibi ſub tuto & firmo carcere, ac opportuna cuſtodia data illis ſi opus fuerit per Curiam ſæcularem, detineri debeant, nec inde extrahi, Curiæq; ſæculari prædictæ conſignari, nec tradi poſſint, niſi cognito prius per Epiſcopum, ſeu ab eo deputatum, an ipſi verè crimina ſuperius expreſſa cõmiſerint; tuncque demum de mandato Epiſcopi per Iudicem Eccleſiaſticum Curiæ ſæculari quacunque appellatione poſtpoſita conſignentur. De crimine verò hæreſis,

cogni-

cognitio ad forum Eccleſiaſticum tota pertineat, neque in ea Curia ſecularis ſe quoquomodo intromittat, Sicuti etiam prohibemus, ne cōtra Eccleſiaſticas perſonas ſeculares, aut cuiuſuis ordinis vel militia, etiam S. Ioannis Hieroſolymitani Regulares quoquomodo, etiam vigore prædictorū priuilegiorū, indultorū, cōceſſionum, quæ omnia ad terminos iuris per præſentes reducimus, procedāt, aut ſe intromittant, illaſuè ab Eccleſijs, Monaſterijs, domibus, locisq; ſacris, aut Religioſis, etiam in caſibus in hac Conſtitutione expreſſis, extrahere, abducere, capere, carcerare, aut cognoſcere de criminibus ad forum Ecoleſiaſticum pertinētibus, aliàs quam de iure & per priuilegia eiſdem ordinibus aut militijs cōceſſa permittitur, quomodolibet præſumant. Quod ſi quis quacunque dignitate & authoritate præditus, præmiſſorum aut alio quouis prætextu quidquam præter aut contra huius noſtræ Conſtitutionis tenorem attentare præſumpſerit, declaramus eum ipſo facto cenſuras & pœnas eaſdem incurrere, quę contra libertatis, iuris, & immunitatis Eccleſiaſticæ violatores, per ſacros Canones & Conciliorum generalium, noſtrorumque prædeceſſorum Conſtitutiones ſunt promulgatæ, ſicque per quoſcunque Iudices &c.

Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus &c. Dat. Romæ, Anno incarnat. Dom. 1591. Kal. Iunij.

Aduertendum autem quòd iſta Cōſt.
4 loquitur tantùm de laicis confugientibus ad Eccleſias, & ex tradendis Curiæ ſeculari in caſibus in ea expreſſis, & non de clericis. Neque intelligi poteſt iſta Conſtit. & alia iura ſimilem materiam tractātia, de Curia ſeu officio Eccleſiaſtico in reſpectu ad Clericos & Religioſos: iſti enim non poſſūt defendi hac immunitate Eccleſiarū, quominus extrahi valeant ex Eccleſiis per eorum ſuperiores Eccleſiaſticos cùm delinquunt, & non per iudicem laicum. *Abb. in c. inter alia. de immun. Eccl.* dummodo tñ nó debeāt condemnari ad eam pœnam vt tradātur brachio ſeculari. *Card. in Clem. 1. de pœnit. et remiſs.* Et hanc doctrinam vſu communi eſſe receptā, teſtatur *Nau. in man. c. 25. num. 22. Diaz in prax. crim. c. 125. Farinac. de carcerib. q. 26. n. 7.* eamq; practicari in Curia Neap. refert *Gennen. in prax. c. 22.* Imò Eccleſiaſticus iudex etiā laico cōfugienti ad Eccleſiam poteſt imponere pœnitentiam ſalutarem, dummodo eum inde non extrahat violenter. vt notat *Abb. lo. cit. num. 12.*

Aduertendum item, quòd poſt hanc Conſt. Gregorij XIV. violans immunitatem Eccleſ. contra eiuſdem Conſtit. 5
præſcriptum, ipſo facto incurrit excommunicationē, quod ex verbis iſtius Coſt. clarè patet, illo loco vbi dicit: *declaramus eum ipſo facto cenſuras & pœnas eaſdem incurrere, quæ contra &c.* cùm autē de iure antiquo ſic delinquēs debuerit excommunicari. *c. ſicut. c. frater, 17. q. 4.* hæc pœna iam ipſo facto incurritur poſt dictam Conſt. Vnde nunc tales non excommunicari, ſed excōmunicatos declarari in Curia Archiep. Neap. teſtatur *Gennen. lo. cit. c. 22.* vbi etiam deducit hanc excōmunicationem non eſſe reſeruatam Papę, ſed poſſe abſolui per Ordinarium. Sed obſtat quòd iſte caſus recēſetur inter reſeruata ſedi Apoſt. in reſcripto S. Cōg. Conc. ſupra de caſibus reſeruatis à nobis relato. Imò iſta excommunicatio videtur comprehendi inter caſus Bul. Cęn. Dom.

Aduertendum ſimiliter, quòd in cauſis ciuilibus non æquè ſuffragatur hæc immunitas confugientibus ad Eccleſiam. & poteſt Epiſcopus ſeu ordinarius expellere debitorem moroſum diutius hærentē in Eccleſia in fraudem creditorum. vt praxi communi obſeruatur.

Immunitas Eccleſiaſtica ſeruit quoq; 6
pro ipſiſmet perſonis Eccleſiaſticis: qua ratione, vt ſupra diximus, Clerici ſunt exempti à iuriſdictione laicorum: Nec tenētur ad onera merè perſonalia per laicos impoſita. Et perſonalia onera dicūtur, quæ animi prouiſione & corporali labore abſoluuntur. *l. fin. ff. de mun. & honor.* Et ne quidem ad ea tenentur, quę ſunt honeſta non ſordida, vt ad officia ſecularia, legationes, curas, tutelas, *c. gene-*

Digitized by Google

raliter.16.q.1. niſi ſponte velint recipere tutelam legitimam. *c. peruenit. 86. diſt.* nec tenentur ire ad bellū,vt pugnent etiā inſtante neceſſitate. *Ab. in c.peruenit.de immun.Eccleſ.*

Eodem modo liberi ſunt ab oneribus realibus, ſiue quæ ratione bonorum per ipſos poſſeſſorum præſtanda viderentur, neque tenētur ad tallias,ſeu collectas laicorum. *c.non minus.tit.ci.c.1.eo.tit.in 6.* Imò ſæculares Magiſtratus imponentes clericis huiuſmodi collectas,ſi ſint ſingulares perſonæ, excommunicationem; ſi verò ſint collegia vel communitates, interdictū ipſo facto incurrunt. *c.quanquā. de cenſ.in 6.* quomodo autem diuerſa ſit hæc cēſura ab alia ſimili Bullæ Cœnæ Domini,videri poteſt *Suarez de cenſ.diſput. 23.ſect.4.num.21.*

Non tenentur etiā ad gabellas de fru-
7 mento,vino & alijs fructib. ex fundis ſeu
reditibus præbēdarū ſuarū collectis. *Ab.
in cit.c.non minus.Bald.in l.placet.C. de
ſacroſ.Eccl.* An autem ratione bonorum
patrimonialiū poſſint vti hac immunitate,videndus eſt *Abb.in c.ex literis.nu.1. de vit. & hon. Cler.* vbi hanc immunitatem quoad bona patrimonialia, ſeu propria Clericorū reſtringit ad caſus in iure tātùm expreſſos. ad hoc *Dec.in c.Epiſcopus.nu.19.de præb.* vbi ſolum patrimoniū clerici ad quod ordinatur, vult gaudere iſta immunitate. aliàs conſuetudo locorum tenenda.

Non tenerentur item Clerici cōtribuere pro reparatione murorum, ſeu fortificatione ciuitatis, vel dare albergum ſeu hoſpitiū militibus, *Innoc. in c. 1.de imm. Eccl. Ab.ib.n.1.Sicul.ib.& conſ.5. Aufrer.in repet.Clem. 1. de off.ord.not.3.* Et non ſolùm ipſi Clerici,ſed & ipſorum familia & coloni, debent gaudere hac immunitate. *c.generaliter.16.q. 1. cit.*

Si tamen Eccleſia, vel Clericus obti-
neret feudum à laico,teneretur ad omnia 8
prædicta,ſeu alia onera, quæ ratione illius feudi ſolerent præſtari, & cogi poſſent per dominium feudi ad eadem onera prę ſtanda. *Innoc.in c.verum.de fo.cōp.Hoſt. in ſum.de imm.Eccl.nu 4.* & quibus alijs caſibus nō ſuffragatur ipſis hæc immunitas,conſuli poſſunt Summiſtæ. vt *Angel. Armil.Syluеſ.v.immunitas.Hoſt.lo.cit. & Aufrer.de poteſ.ſecul.in cler.* vbi latè examinat hanc quæſtionem.

Pœnæ autem contra violatores immunitatis Eccl. vltra caſus præmiſſæ Conſt. Greg. XIV. diuerſæ ſunt pro violationis modo. Nam facientes ſtatuta contra libertatem Eccl. imponentes tallias Clericis,rapientes bona Eccleſiaſtica, percutiētes clericos,incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatā,vt notauimus ſupra de excōmunciationibus reſeruatis.incendiarij verò Eccleſiarum, & qui effringūt & ſpoliant Eccleſias incurrūt excommunicationem,iuxta receptiorem vſum interpretandi, *c.tua c.cōqueſti.de imm.Eccl.* & poſtquam fuerint denunciati, non poſſunt abſolui,niſi à Papa. Alij autem ſacrilegi, vel polluentes Eccleſias,poſsūt puniri arbitrio Epiſcopi. vbi enim pœna nō eſt expreſſa in iure, eſt arbitraria iudici. *c.de cauſis,de off.deleg. Abb.ib. & in c. cùm clerici. de pact.*

ARTICVLVS IX.

De Decimis.

1 *Decimarum cauſa ſpectant ad iudicem Eccleſiaſticum.*
2 *Decimarum cauſa expedienda ſummariè.*
3 *Poſſeſſorium decimarum non ſuſpenditur appellatione.*
4 *Decimas ſoluere quilibet obligatur.*
5 *Conſuetudo multum operatur in ratione ſolutionis decimarum.*
6 *Parochus ſolus habet fundatam intentionem in iure ſuper decimis.*

7 *Epi-*

7 *Epiſcopus eſt Parochus vniuerſalis Diœceſis.*
8 *Epiſcopus habet fundatam intentionem ſuper quarta decimarum.*
9 *Conſuetudo attenditur reſpectu quota debita Epiſcopo.*
10 *Quarta decimarum Epiſcopalis poteſt præſcribi.*
11 *Clerici tenentur ſoluere decimas de eorum prædijs.*
12 *Infideles tenentur ſoluere decimas de eorum prædijs.*
13 *Decima vni Eccleſiæ debita, poteſt conſuetudine acquiri alteri.*
14 *Regularibus ius reſiſtit, ne ſint capaces decimarum.*
15 *Regulares tenentur probare præſcriptionem non conſuetudinem, dum prætendunt decimas.*
16 *Regulares percipientes decimas, tenentur ad alimenta Parocho, ſi ſit pauper.*
17 *Parochus quid requirat ad ſuſtentationem decentem.*
18 *Priuilegio poteſt quis liberari à ſolutione decimarum.*
19 *Regularium Mendicant. in fauorem, quomodo derogatum c. nuper. de decim.*
20 *Regularium priuilegiũ de non ſoluendis decimis, nõ extenditur ad eorũ colonos.*
21 *Conſuetudo interpretatiua priuilegij multum operatur.*
22 *Eccleſiæ inter ſe poſſunt componere ſuper decimis.*
23 *Laici ſunt incapaces decimarum.*
24 *Laici quali priuilegio poſſint obtinere decimas.*
25 *Laicus priuilegium vel titulum ſuum ſuper decimis, quomodo probare debeat.*
26 *Decimæ infeudatæ ad Eccleſiam reuerſæ, iterum infeudari non debent.*
27 *Decimæ laicis locari poſſint.*
28 *Locatio ad longum tempus quæ dicatur.*
29 *Conſuetudine induci poteſt quota decimarum.*
30 *Conſuetudine induci poteſt, vt de aliquibus decima non ſoluatur.*
31 *Decimæ perſonales hoc tempore non ſoluuntur.*
32 *Conſuetudo de quo loco attendenda.*
33 *Laici poſſunt componere ſuper redimendis decimis.*
34 *Clericis debentur alimenta iure naturali & Diuino.*

CAuſæ decimarum cùm ſint de iure ſpirituali, ſpectant quoque ad iudi-
1 cem Eccleſiaſticum, *c. peruenit. c. tua nobis. de decim.* cùm videlicet quæſtio fundatur in articulo iuris, ſeu agitur petitorio. *Dec. in c. decernimus. à num. 24. de iudic. Felin. in c. cauſam quæ. num. 15. de præſcrip.* niſi contemnant cenſuras Eccleſiaſticas obligati ad ſoluendum decimas, nam tum per ſæcularem iudicem diſtringi poſſunt, *gl. fin. in Clem. fin. de decim. Abb. ib. in fin.* Et ſi quando iudex laicus iudicaret huiuſmodi cauſas, ſemper datur locus præuentioni iudici Eccleſiaſtico. *Fed. de Sen. conſ. 245.*

Debet autem expediri ſummariè cauſa decimarum. *Clem. diſpendioſa. de iudi.*
2 neque in ea appellatur. *c. tua n... cit. Abb. ib. num. 8. Marant. de ord. iudic. p. 6. de appell. nu. 295.* Quoad effectum videlicet ſuſpenſiuũ; vt cùm quis fuit in poſſeſſione decimæ, & agit poſſeſſorio, quo minus exequutioni mandetur ſententia poſſeſſorij, appellatione impediri non po- 3
teſt, ſecus quoad effectum deuolutiuum, & vbi agitur de proprietate, ſeu de iure percipiendi decimas, nam tum appellari poteſt. *gl. in cit. c. tua nobis. v. tributa. Marcheſ. de commiſs. c. 4. nu. 5.*

Obligatur autem quilibet ad ſolutio-
nem decimarũ, *Innoc. in c. fin. de paroch.* 4
& aſſerentes contrarium in concionibus, vel dicentes aliquid quo populus abſtrahatur à ſoluendis decimis, incurrunt ipſo facto excommunicationem, *Clem. vlt. de pœnis.* & diximus aliàs.

Debent ſolui decimæ licet Eccleſia fuerit diues ex alijs prouentibus: non enim releuatur debitor à ſoluendo ex eo quod ipſius creditor ſit diues & opulentus. *Co-*

uar.lib.1.var.reſ.c.37.num. 4.
Solui debẽt non deductis expenſis aut
ſemine *.c. non eſt.c. tua nobis. de decim.*
Abb.ib.nu.1.Hoſt. in c.paſtoralis.eo.tit.
Put.deciſ.95. lib. 1.
Deferri debent ad horreum Clericorũ:
vel ſi fuerit loci conſuetudo contraria,
illa ſeruanda eſt. *Couar.lo.cit. nu.* 8. Ea-
dem conſuetudine regulari oportet circa
ipſam decimationem, & decimandi mo-
5 dũ: an nimirum laici non debeant colli-
gere fructus niſi in præſentia Clerici, ſeu
ipſius Procuratoris, & non niſi prius ſolu-
ta decima, vel è contra prius fructus libe
rè in horrea condant, & poſtmodum ſol-
uant decimas, ſecundum quod fuerit loci
conſuetudo, quæ multum operatur in ra-
tione decimarum. *Achil.de Graſſ. deciſ.*
308.*alias 3.de decim. Put.lo.cit. & dec.*
176.*lib.3.Seraph.deciſ.* 1203. *Guid.pap.*
*conſ.*285.*Couar.lo.cit.*
Soluendæ autem ſunt decimæ Eccle-
6 ſiæ Parochiali, intra cuius limites prædiũ
eſt ſitum. *c.cùm contingat.de decim.Hoſt.*
in ſum.eo.tit.nu. 4. & ſolus rector Paro-
chialis Eccleſiæ habet fundatam intẽtio-
nem in iure, ſuper decimis percipiẽdis in
ſua Parochia. *gl.in cit. c. cùm contingat.*
Ab.ib.n.7. Et quidem Rector ipſe princi-
palis, non autem Vicarius ipſius, etiamſi
ſit perpetuus: vnde & Capitulum habens
vnitam Parochialem, licet ibi teneat Vi-
carium perpetuum, obtinebit tamen in-
tẽtionem fundatam in iure ſuper decimis
illius Parochiæ. *Mohed.dec.*220.*Seraph.*
*deciſ.*260. Neq; beneficiati Eccleſiæ poſ-
ſunt dici habere intentionem fundatã in
iure ſuper decimis ſi agerent cõtra Paro-
chum, licèt poſſint obtinere ſi agerẽt cõ-
tra aliquem alium. *Abb.in c.cùm contin-*
gat.cit.nu.7 Rebuff.de decim.q 6.nu. 10.
quia beneficiati debent aſſiſtere Rectori,
& debent de manu ipſius decimas perci-
pere. *c.vt quiſq.de vit. & hon.Cler. Put.*
*deciſ.*361.*nu.*4.*Seraph.deciſ.* 899.
7 In dubio autem, ſeu vbi locus nulli ap-
pareret ſubiectus Parochiæ, pertinet de-
cima ad Epiſcopum ex iure veteri; ille
.n. cùm ſit vniuerſalis Parochus Diœce-
ſis ſuæ. vt *Abb.in c.Apoſtol.nu.2.de do-*
nat.Imol.in Clem.fin.num. 14. *de priuil.*
*Veral.deciſ.*340.*p.*3. concurrit quoque
in emolumentis cum parochis, & ipſi in- 8
cumbebat diſpenſatio decimarum, ante-
quam diſtinguerentur Parochiæ. *c. quo-*
niã.de decim.c.in ſacris.16.q.1.c.decim.
16.q.7.Put.dec. cit. Vnde & ex qualibet
decima Parochiali debita, quarta Epiſco
po debetur, & habet fundatam intentio- 9
nem in iure ſuper hac quarta iuxta com-
muniorem opinionem. *c.quatuor.13.q.2.*
conquerente.§.nos autem.de off.ord. c.de
quarta.de præſcrip. & de cõmuni teſtatur
Rot.deciſ.31.p.2.diuerſ. imò Tertiariam
habere poteſt ſi illam legitima conſuetu-
dine obtinuerit: conſuetudo enim atten-
ditur reſpectu quotæ. *Innoc.in cit.c. con-*
*querente.nu.4.Seraph.dec.*124. tamẽ Epi 10
ſcopus petẽs manuteneri in perceptione
quartæ, debet probare poſſeſſionem exi-
gendi, quia nimirum poſſet præſcribi per
deducta apud *Seraph. deciſ.* 1449.
Et debentur decimę non ſolùm à laicis
ſed etiam à clericis de eorũ prædijs ſiue
Eccleſiaſticis, ſi intra alienam Parochiã 11
fuerint ſita, ſiue patrimonialibus. *c.ſi quis*
laicus.c.quæſti ſunt.16.q.1.cit. Et à Mo-
nachis de eorũ fũdis. *c.cõmiſſũ.de decim.*
Et ab infidelib. hæreticis, Schiſmat. & Iu-
dęis ſi colãt ꝓdia ſeu fũdos ex qb.decim. 12
debetur. *c. de terris.lo.cit Sylueſ.in ſum.*
v.decim.q.7.Bellenc.de char.ſubſid.q.67.
Poteſt tamen cõſuetudine vel præſcri-
ptione legitima induci, vt decima vni Ec-
cleſię debita alteri Eccleſię ſoluatur. *c.ad* 13
aures.de reſcript.c.ſi propter. eo.tit. in 6.
c.cùm contingat.de decim. Ab. Dec. in c.
maioribus.de præb. Rot. deciſ.433. inno.
*Seraph.deciſ.*908.*num.* 5.
Non tamen vt debeatur Regularibus,
iſti enim habent reſiſtentiã iuris ne deci- 14
mam Eccleſiæ Parochiali debitam perci
pere poſſint, & de iure ſunt incapaces de-
cimarum niſi obtineant Parochialem. *c.*
peruenit.12.q.1.c. nuper. de decim. iun.
gl.v.componẽdũ.Hoſt.in ſum.lo.ci. de de-
cimis.nu. 10. Et ſi eam vſu antiquo præ-
tenderent, deberẽt probare præſcriptio-
nem, nec ſufficeret conſuetudo: vbi enim
datur reſiſtentia iuris communis in per-
ceptione

Digitized by Google

ceptione decimarum, non eſt locus con-
ſuetudini,ſed pręſcriptioni.*Seraph.deciſ.*
908.*nu.*1. nec extenditur pręſcriptio hęc
de loco ad locum, neque de re ad rē, ſed
tantùm cenſetur pręſcriptum, quantum
15 poſſeſſum. *Felin. in c. auditis.num.* 19.*de
præſcript.Reg.ſine poſſeſſione. de reg.iur.
in 6.* pręſcriptio autem deberet eſſe im-
memorabilis. vel quadragenaria & cum
titulo. *c. de quarta. c. illud. de præſcrip.
Put.deciſ.*251.*lib.*3.*Couar.in Reg.poſſeſ-
ſor. p.*2.*§.*8.*nu.*4.ſine titulo enim nil pręſ-
ſcriberent Regulares,cum eis ius reſiſtat.
Abb.in c.nuper.cit.ſub fin.

16 Allegantibus etiam Regularibus pręſ-
ſcriptionē ſuper decimis,ſi parochus non
haberet vnde ſuſtentari , poſſet non ob-
ſtante pręſcriptione petere ſuſtentationē
à percipientibus decimā. *c.ſtatuto.§. vbi
autem.de decim.in* 6.*Rebuff.de congrua.
nu.*50.*Couar.var.reſ.lib.*1.*c.* 17. *num.* 6.
*Seraph.dec.*213.*et* 1345.*Achil. de Graſſ.
deciſ.*310.*aliàs* 5.*de decim.* vbi addit ſu-
ſtentationem decentem rectoris Eccleſię
parochialis ita computari, vt habeat vi-
ctum duarum ad minus perſonarum. ad
17 quod.*c.vt quiſq; de vit.hon.cler.*nec cō-
putandę incongruam rectoris oblationes
fidelium,quia ſunt incertę.*Felin. in c.cū
venerabilis.nu.* 37. *de excep.*

Poſſunt itē Clerici eadem pręſcriptio-
ne vel cōſuetudine obtinere libertatem,
à ſolutione decimarum de eorum prędijs
etiam patrimonialib.*Couar.lo.cit.nu.*9.

18 Priuilegio quoque Eccleſia contra Ec-
cleſiam ſiue Clericus liberari poteſt a ſo-
lutione decimarum. *c. ex parte.c. ad au-
dietiā.de decim.* Similiter & Regulares.
Vnde Ordines mendicantium varijs Sū-
morum Pōtif. priuilegijs fuerunt liberati
à ſolutione decimarum de terris ab ipſis
excultis.Item & alij multi Regulares;Sed
de iſtis non poteſt dari certa regula, ſed
in caſu occurrenti, petenda eſt informa-
tio ex inſpectione priuilegij, & ſecūdum
illud iudicandum.vt notat *gl. in Clem.* 1.
*v.excollendas.de decim.Anthar. Imol.
Card.ib.Abb.ib. & in c. ex parte num.*
5. *de decimis.*

19 Vnum notari poteſt quod hoc tēpore
priuilegia Regularium mendicantium,
etiā formam,*c.nuper.de decim.*excedunt
nonnunquam, vt Gregor. XIII. in fauorē
Societ.Iesv priuilegium,de non ſoluendis
decimis illi Societ.ante conceſſū,amplia-
uit cum derogatione eius *c. nuper.*

Aduertendum autem priuilegia talia
cum ſuis derogationibus cōcedi plerūq; 20
perſonis,& eſſe perſonalia , vt ex ſimilib.
verbis & clauſulis priuilegij de non ſol-
uendis decimis ex terris poſſeſſis à Sixto
IV. Ordini Ciſtercienſium cōceſſi,in vna
Burgen. monaſterij Monialium de las
Huelgas,deduxit *Put.deciſ.*510.*li.*2.pri-
uilegium illud fuiſſe perſonale, vnde pri-
uilegium tale non poſſe extendi ad colo-
nos illas terras colētes, cum priuilegium
perſonale non egrediatur perſonas eorū
quibus conceditur,per deducta apud *Bi-
ſign.dec.vn.de decim.et gl.in Clem.* 1. *v.
excolendas. eo.tit.Card.ib.Innoc. Ab.in
c.ex parte.eo.tit.Rot.deciſ.*31. *nu.*6.*p.* 2.
diuerſ. Ac licèt ipſimet regulares vigore
priuilegiorum nō teneantur ad decimas:
illorum tamen coloni tenebūtur. vt con-
cludit *Put.lo.cit.*Niſi habuerint diſertius
priuilegium etiam de colonis,vel niſi fu-
erit alia conſuetudo loci,interpretādi pri-
uilegium, ſtandum enim in talibus con-
ſuetudini interpretatricę,vt idē *Put.deciſ.*
65.*lib.*3.*Seraph.deciſ.*1380.*in fine.*qui ēt
in ſpecie de priuilegijs Societ.Iesv pre-
dictę ſuper decimis non ſoluendis, *deciſ.*
1202.deducit eorum priuilegium nō po-
tuiſſe extēdi ad decimas alijs ſpeciali ali- 21
quo priuilegio,ſeu ex cauſa onerosa con-
ceſſas.& *Put.lo.cit.*deducit in dubio pri-
uilegium interpretandum de decimis or-
dinarijs, non de extraordinarijs.

Precipuè autem ſi bona ſeu predia ali-
qua ad ſoluendum decimam alicui Eccle-
ſię iam ante obligata acquirātur per Re-
gulares,tranſeunt cum ſuo onere, & Re-
gulares nullo priuilegio excuſari poſſunt
ab obligatione & debito ſoluendi talem
decimam.ad quod declarationē S.Cong.
Conc.Nuncius Apoſt. in Polonia publi-
cauit datis ad Epiſcopos Poloniæ diuer-
ſos,& ad me tunc Epiſcopum Camenec.
obtinentem,talibus literis:

Illu-

Illuſtriſſ. & Reuerendiſs. Dno. Epiſcopo Camenecen.

Illuſtriſſ. D. Quæſtiones quas inter Eccleſiaſticos Sæculares & Regulares perſæpè excitat Ius decimarum in ijs fundis, qui in iſtorum poſſeſſionem tranſire ſolét, Sac. Conc. Trid. Interpretum Cong. lato pridem decreto diremit. Cuius decreti cùm ad me nuper miſerit exemplar, eius Illuſtriſs. D. V. copiam facio, quæ in referendo Eccleſiæ ſuæ ſtatu, ſententiam hac ipſa in re illorum Patrum rogauerat. Cũ hoc &c. Varſauiæ 5. Martij 1634.

Honoratus Vicecomes
Archiep. Lariſſenus.

Tenor autem illiuſmet declarationis eſt talis,

Sac. Cong. Card. Conc. Trid. Interpretum cenſuit, Bona & Prædia huiuſmodi decimarum ſolutioni obnoxia, ad Regularium Monaſteria tranſire cum ſuo onere: ac proinde Regulares teneri illas ſoluere Parochialium Eccleſiar. Rectorib. quemadmodum tenebantur laici, priuſquam Bona ipſa in Monaſterij proprietatem tranſtulerint.

Hor. Card. Lancellotus.
Proſper Fagnanus
S. Cong. Conc. Secret.

Item & conuentione ſeu tranſactione particulari liberatur quandoq; Eccleſia à ſoluendis decimis alteri Eccleſiæ debi-
22 tis. Eccleſia enim cum alia Eccleſia & clerici inter ſe ſuper decimis licitè poſſunt componere. *c. ſtatuimus. de tranſact. c. ſuggeſtum. c. nuper. de decim.* compoſitio tamen facta nõ perpetuatur vltra vitam componentium, niſi fuerit approbata per Epiſcopum, vt notat *gl. v. eandem conuentionem. in c. ex multiplici. tit. cit. Abb. ib. num. 2.*

Laici autem ſunt omninò incapaces decimarum, *c. fin. 16. q. 1. c. quamuis. de decim.* Poſſunt tamen obtinere ius perci-
23 piendi fructus decimarum per priuilegiũ ab habente poteſtatem, vt à Papa. *gl. in cit. c. fin. 16. q. 1. Abb. in c. cum veniſ-*
24 *ſent. num. 8. de iudic.* ita videlicet vt habeant liberam perceptionem fructuum decimarum, eoſque percipiant nomine Eccleſiæ non ſuo. *gl. in c. à nobis. v. exemptus.* & alia *gl. in c. quamuis. v. conceſſerit. & Abb. ib. num. 4. de decim.* eſtque communis doctrina. Ipſum autem ius decimandi habere non poteſt laicus, quia hoc eſt quid ſpirituale, & ſpiritualium ſunt incapaces laici. *c. decernimus. de iud. c. cauſam. de præſcrip.* Neque dari poſſunt decimæ laicis in feudum, per quod transfertur vtile dominium. *c. quãuis. cit. c. prohibemus. c. adhæc. lo. cit. de decim. c. veſtra, de locat. in fin. Hoſtiem. in ſum. de feudis. §. quis poſſit. verſ. ſed nunquid decimas. Redoan. de re. Eccl. alien. q. 63. num. 5.* niſi ex conceſſione Papæ vt diximus, ad quod *c. Adrianus. c. in Synodo. 63. diſt. Abb. in c. cauſam. cit.* Vnde & poſſeſſio longiſſima non ſuffragatur laico ſuper decimis, niſi concurrat
titulus, vel niſi ſit immemorabilis cum 25
fama priuilegij *c. cum Apoſtolica. de his quæ fi. à prel.* per priuilegium enim infeudatæ decimæ laicis ante Cõc. Lateranen. 2. ſub Alex. PP. III. anno 1189. vt ponit *Veral. deciſ. 241. p. 1.* celebratum tenẽt, & titulus iſte immemorabili præſcriptione ſeu fama de priuilegio probari poſſet. vt *Abb. in cit. c. cùm Apoſtolica. Frãch. Gem. in c. 2. de decim. in 6.* dummodo probet ſe poſſediſſe tanquam vaſallus. vt deducit *Veral. lo. cit. & deciſ. 242. ib. Seraph. deciſ. 1102.*

Eædem autem decimæ antiquitus infeudatæ, ſi ad Eccleſiam reuertantur, non
poſſunt amplius infeudari. *Io. Andr. in c.* 26
prohibemus. cit. Imol. in c. 2. de feud. Fel. in c. cauſam quæ. cit. de reſcript. Calder. conſ. 1. de decim. nec poſſunt à laico poſſidente transferri in alium laicum ſimili titulo feudi ſeu alio, præterquam in Eccleſiam. *c. cùm Apoſtolica. cit. c. prohibemus. ib. Abb. ib. à n. 17.* vbi hanc doctrinam dicit eſſe communem.

Ex conceſſione autem ſeu locatione Clerici, licitè poſſet laicus habere deci-
mas pro tempore quoad clericum conce- 27
dẽtem ſpectant, *c. veſtra. de locat. c. quærelam. ne prel. vic. ſuas. Innoc. Ab. ib. Co-*
uar. lo. ſup. cit. num. 5. Poteſt enim Cleri- 28
cus locare decimas ſeu fructus ſui bene-

ficij.

ficij. *Clem. 1. de reb. Eccl. non alien.* nam locare non eſt alienare. vt not. *gl. in ea Clem. v. locationes.* dummodo locatio fiat ad modicum tempus, quod reputatur annorum ſeptem. *gl. in ea. Clem. v. ad tẽpus.* vel vltra decennium: excedens enim decennium: cenſetur longum tempus. *Abb. in cit. c. querelam. num. 6.* Tempus etiam ad vitam reputatur modicum, propter præſumptionem breuitatis vitæ. *id. Abb. in c. quamuis. num. 4. de decim.* vbi ſoluit contraria. vnde non poſſe improbari locationes ad vitam, licet improbentur locationes diuturnę, deducit *Mohed. deciſ. 248. aliàs 7. de locat.* Verùm in his attendendus eſt potius text. *Extrauag. ambitioſè.* qua expreſsè taxantur prohibitiones quarumuis alienationum, & locationum vltra triennium. Imò & ad tres annos facta locatio anticipata ſolutione nulla eſſet, nec præiudicaret ſucceſſori in beneficio. *Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 11. de ref.* vbi ordinatur, quòd ſi fieret locatio etiam non anticipata ſolutione vltra triennium ad annos plures, etiamſi eſſet approbata à Sede Apoſt. ſed appareret damnoſa Eccleſiæ, poſſet per Synodum Prouinc. vel ab ea deputandos reſcindi.

Poteſt etiam conſuetudine reduci
29 decimam ad certam quotam, vt viceſimam, triceſimam, *c. in aliquibus, de decim. c. poſſeſſiones. §. ſed illud. 16. q. 1. Innoc. in c. conquerente. de off. ord. num. 4. Guid. Pap. conſ. 284. Nau. conſ. 1. num. 4. de decim. in antiq.* & eſt doctrina communis.

Conſuetudo quoque ſuſtineri poteſt,
30 vt de aliquibus fructibus decima non ſoluatur, vt de fœno, herbis, quod ferè in toto orbe Chriſtiano ſeruari teſtatur *Caſtren. conſ. 17. lib. 2.* vel vt detur in ſpica, aut in grano, in vino, aut vua, in oleo ſeu oliua. *Hoſt. in c. paſtoralis. de decim. Abb. in c. peruenit. ibid. Put. deciſ. 95. lib. 1. Mantica deciſ. 341. Rot. deciſ. 528. p. 4. diuerſ.*

Eadem conſuetudine vel præſcriptio-
31 ne tolli poſſunt decimæ perſonales. *Felin. in c. cauſam quæ. de præſcrip. Hoſt. in ſum. lo. cit.* Vnde in tota Chriſtianitate non ſoluuntur, vt teſtatur *Nau. in man. c. 21 num. 31.* quare & nos plura de illis dicere omiſimus, ad ſolas prædiales directo præſenti tractatu. Hoc ſolo addito, quod in dubio attenditur primum ius commune, deinde ſi ſit attendenda conſuetudo, debet primum conſiderari conſuetudo loci in quo controuertitur, & ſi iſta deſit, 32
viciniorum locorum, & in defectu iſtius conſuetudo metropolitanæ Eccleſiæ vel prouinciæ attendenda, ſeu quę magis rationabilis & minus nociua per notata *Abb. in c. cum olim. de conſuet. Hoſt. Ioan. Andr. in c. ſuper eo. de cong. ſpirit. Put. deciſ. 166. lib. 3. Achil. de Graſ. deciſ. 308. alias 3. de decim. Crauet. conſ. 206. num. 14.*

Item laici poſſunt cum Eccleſia de decimis componere, vel earum pręſtatio- 33
nem aliqua iuſta compenſatione redimere, vt prędio, fundo, ſeu alijs rebus fructificantibus. *gl. in c. ſuper. v. poſſeſſiones. de reb. Eccl. non alienan.* præſertim ſuper quota ſoluenda per notata *Abb. in c. ſtatuimus. de tranſact. Put. deciſ. 403. lib. 1.* ad hoc *Azor. inſtit. Moral. lib. 7. c. 37. Afflict. in conſt. Regni. Conſtit. quanto cæteris. num. 11.* vbi refert, quod communitas Neapolis conſignauit turrim Grecã Archiepiſcopo Neap. pro Decimis. Nec omittendi videtur doctrina Dom. *in c. ſtatuto de decim. in 6.* vbi dicit, quòd ſi de manibus laici decimę ſine ſcandalo nõ poſſunt auferri, dimittendę ſunt. quod etiam refert, & approbat compoſitiones ſuper decimis *Capel. Toloſ. deciſ. 440. in additione.*

Ad hoc facit, quòd ſedes Apoſtol. poteſt concedere & concedit quandoque vt ratę firmęque ſint compoſitiones & concordię de modo redimendi Decimas aliqua quota pecunię ex concordia aſſignata, vt pro Polonia conceſſit Vrb. VIII. PP. tali reſcripto.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

Cùm ſicut dilectus filius Nobilis vir Georgius Oſſolinski, Comes de Teczyn, Chariſſimi in Chriſto filij Noſtri Vladiſlai

Digitized by Google

lai Poloniæ & Sueciæ Regis, illuſtris ad Nos & Apoſt. ſedem Orator, Nobis nuper exponi fecit, diuerſæ controuerſiæ, lites & differentiæ inter Eccleſiaſticos & Nobiles Regni Poloniæ, occaſione ſolutionis decimarum ſæpè oriantur: Nos litibus, differentijs & controuerſijs huiuſmodi quantum cum Domino poſſumus, obuiam ire, pacique & quieti Eccleſiaſticorum & Nobilium præfatorum conſulere volentes, ſupplicationibus dicti Georgij Comitis et Oratoris nomine eiuſdem Vladislai Regis, Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, dicti Regni Poloniæ tenore præſentium committimus & mandamus, vt compoſitiones per Eccleſiarũ Rectores & Laicos faciendas ſuper quantitatem Decimarum confirment, vel illas approbent, de conſenſu Rectorum; & vbi non adeſt illorum conſenſus, etiamſi agatur de noualibus, Ordinarius aſſumptis duobus de ſuo Capitulo, vnà cum illis cauſam & cauſas ſuper compoſitione faciẽda cognoſcat, ac terminet appellatione remota, vbi Decimæ quolibet anno non excedũt florenos quinquaginta in valore earum: & quatenus excederent, dictum valorem tunc ſemel appellare liceat, & appellatio per Metropolitanum, aſſumptis pariter duobus de ſuo Capitulo, cognoſcatur & termineتur. Quatenus verò Metropolitanus eſſet Ordinarius, tunc appellatio cognoſcatur & terminetur per Nuntium Apoſtol. in eodem Regno commorantem; & quatenus primæ inſtantiæ ab eodem Nuntio cognoſcerentur, tunc à ſententijs dicti Nuntij appellationes nullitates, ac in integrum reſtitutiones committãntur per eundem Nũtium alteri Epiſcopo eiuſdem Regni, qui pariter aſſumptis duobus de ſuo Capitulo, inſimul cognoſcant & terminent. Quod ſi contentio erit inter aliquem Epiſcopum & Nobilem ſeu Nobiles, tunc cauſa cognoſcatur per Metropolitanum, aſſumptis pariter duobus de ſuo Capitulo. Si verò inter Metropolitanum ac Nobilem ſeu Nobiles, tunc cauſa ſpectet ad Nuntium pro compoſitione de partium conſenſu facienda, aliàs via iuris terminanda vt ſupra. Decernentes præſentes literas noſtras validas, firmas, & efficaces exiſtere & fore, ſuoſq; plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, ac ab omnibus & ſingulis ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit inuiolabiliter obſeruari, irritumque & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquã quauis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus quibuſuis Conſtit. & Ordinationibus Apoſt. ac quarumcunq; Eccleſ. etiam iuramento, confirmatione Apoſt. vel quauis alia firmitate roboratis ſtatutis et conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis et literis Apoſtol. in contrarium quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis. quibus omnibus & ſingulis, eorum tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat, ſpecialiter & expreſsè derogamus, cæteriſq; contrarijs quibuſcunq. Dat. Romæ, apud S. Mariam Maiorem, ſub annulo Piſcator. die 22. Nouembr. M.DC.XXXIV. Pont. noſtri an. 12.

Habetur in libro Conſtitutionum Synodalium Prouincialium illius Regni.

An autem conſuetudine aliqua vel pręſcriptione obtinere poſſint laici, vt ſint liberi prorſus à pręſtatione decimarum, & quomodo toleretur talis conſuetudo in aliquibus locis Galliarum & Hiſpaniarum, videri poteſt *Couar. lo. ci. ſup.* vbi hanc materiam copiosè tractat. Sed qualiſcunque vigeret conſuetudo de non ſoluendis decimis, vbi Eccleſia non haberet prouiſionem ſufficientem, teneretur laicus & quilibet alius percipiens decimas, vel non ſoluens, pręſtare alimenta illi Eccleſię cui de iure decima deberetur. *Couar. lo. cit. Rebuff. de congrua, nu. 51. Seraph. deciſ. 1345. num.* 2. Vel co-
gi poſset populus ad pręſtanda alimen- 34
ta Clero, & neceſsaria Eccleſię, ad
quod *Conc. Trid. ſeſs. 21. c. 4. de ref.*
alimenta enim debentur Clericis de
fructibus Eccleſiæ. *c. antiquos. 10. q.
1, c. cùm ſecundum Apoſtolum. de præb.*
imò

Imò & iure naturali & Diuino legis Euãgelicæ debent habere alimenta miniſtri ab Eccleſia cui ſeruiunt. vt latè *Couar. lo. ſup. cit.* & facit doctrina S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1.

ARTICVLVS X.

De Ordine Iudiciorum.

1 *Cauſæ in foro Eccl. omnes ſummariè expediuntur hoc tempore.*
2 *Proceſſus ſummarius quid importet.*
3 *Nullitas iudicij ex quibus attendenda.*
4 *Iudex in notorijs non tenetur ſeruare iudicialem proceſſum.*
5 *Stylus Rom. Curiæ facit ius.*
6 *Stylum Rom. Curiæ ſequi, eſt plus quàm ſequi communem opinionem.*

1 Circa ordinem iudicijs ſeruandum, parum nobis immorandum eſt, poſtquam hæc materia ſatis accuratè tractata habetur apud *Maran. in ſuo tract. de ord. iudic.* præſertim *p. 6. & Veſtr. in ſimili tract. lib. 5. tum & Saluſt. Tyber. ſimiliter in ſuo tract. de modo procedendi in cauſis coram Aud. Cam.* Et poſtquam antiquum iudiciorum curſum ad diffugia & cauillationes malitioſas cauſidicorum paſſim vſurpatum, noſtri temporis iudicia vix ſeruant: cognitionem ipſam æquitatis præferendo, captionibus terminorum, & communiter ſummariè expediuntur.

Et in primis quidem *Clem. diſpendioſam de iudic.* in cauſis electionum, poſtulationum, prouiſionum quorumcunque beneficiorum Eccleſiaſticorum, & decimarum, matrimonij, vſurarum ſummariè procedendum ordinauit. Nunc verò iam non tantùm in iſtis, ſed & in alijs omnibus cauſis in foro Eccleſiaſtico proceſſus hic ſummarius tenetur: vt de tali communi vſu teſtatur *Marant. lo. cit. p. 4. diſt. 9. num. 1. Alberic. Oliua. Rit. 23.* Imò & ſignatura iuſtitiæ committendo cauſas, paſſim ſummariè procedendum reſcribit, ita quod licet hoc addere aliquando omittat, errore Regẽtis potius fieri, & nihilominus iudicem ſummariè procedere ſolere, teſtatur *Veſtr. cit. lib. 5. c. 1.*

Quid autem importet proceſſus ſummarius, docet *Felin. in c. dilecti. de iudic. Alex. conſ. 6. lib. 3.* nimirum in proceſſu ſũmario omnes iuris ſolemnitates eſſe ſublatas, præter citationem quæ eſt iuris naturalis. *Abb. in c. inter quatuor. de maior. & obed.* & requiritur etiam in notorijs, cum pertineat ad defenſionem quæ negari non poteſt vnquam. *Clem. fin. §. cæterum. de re. iud. & gl. in c. ad noſtram. 3. de iureiuran. Nau. conſ. 12. de hæret.* & præter neceſſarias probationes, quæ prætermitti non poſſunt: ita quod cum agitur proceſſu ſummario, poſſit iudex expedire cauſas ſola facti veritate inſpecta, prout olim tempore iuriſgentium tractabantur. *Maran. lo. cit.* 2

Amplius autẽ *Clem. 1. de verb. ſignif.* circumſcribit ſummarium proceſſum: vt videlicet in ſummarijs iudex libellum vel litis conteſtationem neceſſario non exigat; etiam tempore feriarum ob neceſſitates hominum inductarum procedat: appellationes fruſtratorias reijciat; dilationum materiam amputet: teſtium multitudinem ſuperfluam refrænet, ita tamen vt probationes & defenſiones neceſſariè nõ impediantur. *Anchar. in cit. Clem. diſpẽdioſam. not. 9.* Iuramentum item de calumnia in ſummarijs tum demum præſtandum, ſi petatur, ſi verò non petatur, omiſſum non vitiat proceſſum. *Veſtr. lo. cit. c. 2.* & latè *Lanfranc. in repet. ad dictam Clem. per 16. concluſ.*

Et

Et nouiſſimè Pius PP. IV. & Clem. VIII. ſanciuit, ne aliquis ſolemnitatum iuris ſeu terminorum defectus vitiet pro-
3 ceſſum in quacũque cauſa, niſi fuerit defectus citationis, mandati, aut iuriſdictionis. Conſt. Clem. VIII. quæ praxi forenſi eſt plurimum neceſſaria, hic referendam putauimus, vt ſequitur.

Litium diſpendijs & ambagibus, præſertim inter perſonas curæ et iuriſdictioni noſtræ, etiam in temporalibus ſubiectas, occurrere quantum in nobis eſt cupientes, ſtatutum fe. rec. Pij PP. IV. Prædeceſſoris noſtri, ne Iudices Almæ Vrbis nullitates attendant, niſi ex defectu citationis, iuriſdictionis, aut mandati, ſed illis non obſtātibus ad expeditionem cauſarum procedant; ad omnes & quoſcunq; Iudices ordinarios, & Magiſtratus, & Officiales, in quibuſuis ditionis noſtræ temporalis Eccleſiaſticæ Prouincijs & Ciuitatibus, Terris, Oppidis, & locis quācunque iuriſdictionē exercentes, & quauis authoritate & dignitate fungentes, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione extēdimus et ampliamus, atq. in quocunq; Tribunali aut Curia ſæculari, vel Eccleſiaſtica, firmiter et inuiolatè ſeruari, ſicq; & non aliter per quoſcunq; ex ipſis Iudicibus, etiam cauſarū Palatij Apoſtolici Auditores, etiā S.R.E. Cardinales ac Legatos etiam de latere, ſublata eis et eorum cuilibet quauis aliter iudicādi facultate, in quacunq; cauſa et inſtātia etiā nunc pendente, aut in futurum mouenda, Eccleſiaſtica, prophana, ciuili, & criminali, aut mixta, iudicari, & definiri, & quibuſcunque nullitatibus præter ſuperius expreſſas nequaquam attentis, ad expeditionem cauſarum earundem procedi debere præcipimus & mandamus. Decernentes irritum & innane, ſi ſecus ſuper his per quoſcūq; quauis authoritate ſcienter vel ignoranter contingerit attētari. Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, &c. Dat. Romæ, anno Incarnat. Dom. 1592. Idib. Februarij.

Vnde neq; termini quos in ſummarijs
4 requiri vult. *Veſtr. ſc. cit.* videlicet ad ponendum, ad articulandum, ad producendum omnia, & ad dicendum contra producta, erunt omninò de ſubſtantia, ita vt omiſſi vitient proceſſum, ſed tum demū adhibendi ſunt, cùm ſtatus cauſæ hoc requiret, vel præſuppoſita materia: vt in notorijs poſſunt omitti, cùm in notorijs non requiratur niſi citatio, & iudicis ſententia, ſeu potius executio. *Innoc. in c. ex parte de verb. ſignif. Abb. in c. ad noſtram. nu. 4. de iureiuran. & in c. ex ratione. nu. fin. de appell.* in notorijs enim ſeruare ordinem iudiciarium, vanum eſt & ſuperfluum. *Rot. deciſ. 340. in no.* Vnde in iſtis requiritur potius prudens iudicis arbitrium, qui debet dilationes opportunas partibus indulgere, vel etiam reſcindere ſuperfluas, dūmodo de veritate ipſi conſtet. Quod & in praxi iudiciorum Aud. Cam. facile obſeruari poteſt, in quibus pro obligatione camerali quæ pro manifeſto habetur, nullæ ſolemnitates terminorum ſeruantur, ſed facta citatione ad ſoluendum, & præmiſſa intimatione, niſi reus petat terminum ad calculandum, vel ſoluendum, expeditur mandatum exequtiuum contra ipſum: & aliàs prout ſubiecta materia exigit, diuerſus in diuerſis cauſis, & breuiſſimus modus procedendi practicatur, circa quod videri poteſt breuis pract. terminorum *Rotæ. Flam. Pariſ. & Saluſt. Tyberlo. cit. c. 32.*

Licet autem dicta Conſt. Clement.
VIII. ad ſolos iudices dominij tempo- 5
ralis Eccleſiæ Romanæ directa videatur, tamen cum Rom. Curiæ (quæ omnium Eccleſiarum mater eſt & magiſtra. *c. vlt. de fo. comp.*) ſtylum omnes aliæ Eccleſiæ ſequi & ſeruare teneantur. *Card. in Clem. quamuis. de appell. Gomez. in proem. Reg. Cancell. quæſt.* 2. cum nimirum ſtylus Rom. Curiæ faciat ius, per notatā apud *Abb. in c. bonæ. 1. nu. 12. de poſtul. præl. & in c. ex literis. num. 6. de conſtit. Dec. ib. num. 27. & in rub. de conſuet. nu. 15. Rot. deciſ. 564. in antiq.* & ſeruari debet pro lege. *Gig. de penſ. q. 58. nu. 3* tantò magis quod in ambiguis excu-
ſatur, qui ſequitur vſum Rom. Curiæ, 6
cùm

cùm hanc ſequi plus ſit quàm ſequi opinionem communem. vt *Caſtad. deciſ.* 5. *de conſtit. nu.* 12. Idcircò meritò eadem ordinatio in iudicijs quoque aliorum omnium iudicum Eccleſiaſticorum eſt ſeruanda.

ARTICVLVS XI.

De Pœnis. Et primo de Interdicto Eccleſiaſtico.

1 *Interdictum quid ſit.*
2 *Interdictum quando & in quos ferendum.*
3 *In interdicto quædam Sacram. excipiuntur.*
4 *Clerici qui cauſam interdicto non dederunt, poſſunt ſepeliri in loco ſacro interdicti tempore.*
5 *Interdictus ſepultus in loco ſacro, non eſt exhumandus.*
6 *Interdictum ſepeliens incidit in excommunicationem.*
7 *Eccleſia ſi non ſit interdicta poteſt in ea celebrari ianuis clauſis.*
8 *Interdicti licitè ingrediuntur Eccleſiam extra Diuina officia orationis cauſa.*
9 *Interdictos vitare non tenemur in profanis.*
10 *Matrimonium poteſt contrahi interdicti tempore citra benedictionem.*
11 *Clericus interdictum violans quam irregularitatem incurrat.*
12 *Interdictum ferri non debet ob debitum pecuniarium.*
13 *Interdictum poteſt ſuſpendi ad tempus.*

POEnæ quas Iudex Eccleſiaſticus infligere poteſt, aliæ ſunt ſpirituales, aliæ corporales & quaſi corporales, ſeu eorũ quæ circa corpus reputantur. Spirituales ſunt primò.

1 Interdictum eſt cenſura Eccleſiaſtica, qua prohibentur Diuina officia, ſepultura & Sacramenta Eccleſiaſtica actiuè & paſſiuè, reſpectu alicuius loci vel perſonarum. *Sot. in 4. diſt. 22. q. 3. art. 1. Calder. in tract. de interdict. num. 2. Nau. in man. c. 27. num. 164. Suarez de cenſ. diſp. 32. ſect. 1. num. 3.*

Fertur autem ob graue peccatum Principis, vel populi, vel etiam perſonæ particularis, quando aliter de facili corrigi non poteſt. Et fertur aliquando contra certum locum tantum, aliquando contra certum populum tantùm ſeu Collegium, vel contra perſonam particularem tantùm, vel contra locum & perſonas ſimul ſe undum diuerſitates delictorum ob quæ fertur, vt *Auth. cit. & Couar. lib. 2. var. reſ. c. 9.* Et quoddam interdictum dicitur generale, quando vniuerſitas loci alicuius interdicitur, ſiue locus ſit paruus ſiue magnus, vt ciuitas, territorium: quoddam particulare, cum aliqua Eccleſia vel plures nominatim ſpecificatæ interdicuntur. *Abb. in c. cùm in partibus. de verb. ſignif.* Et fertur communiter ob contumaciam, non autem in pœnam. *Suarez lo. cit. diſp. 36. ſect. 3. num. 3.* Vnde & monitione præuia ferri debet, niſi feratur à iure, vt ob ſanguinis ſeu ſeminis pollutionem, de qua aliàs diximus.

Si locus tãtùm fuerit interdictus, perſonæ loci illius ſi cauſam non dederunt Interdicto, in alio territorio non interdicto licitè poſſunt participare Diuina. Quod ſi populus ſolum fuerit interdictus, externi licitè ibi audient Diuina excluſis interdictis: ipſi autem interdicti neq; ibi, neque alibi poſſunt adeſſe Diuinis, nam cum illis deambulat interdictum. *c. ſi ſẽtentia. de ſent. excomm. in 6. Abb. in c. non eſt. de ſponſ. num.* 8. 2

In interdicto excipitur Baptiſmus paruulorum, chriſmatio, pœnitentia ſanorum, ſi cauſam interdicto non dederunt, & ſatisfacere ſint parati: item & pœnitentia 3

tentia infirmorum, & morientium. *cit. c. non eſt. de ſponſal. c. reſponſo. de ſent. excom. c. quoniam. eod. tit. in 6.* ita nimirum, vt hęc Sacramenta miniſtrari poſſint in Eccleſia interdicta ſi interdictum ſit generale: alioquin ſi ſit interdictum tãtùm quoad vnam Eccleſiam ſeu quoad alterã, ſed non ad omnes, deberet recurri ad Eccleſiam non interdictam pro iſtis Sacramentis, *Couar. in c. alma mater. de ſent. excom. in 6. p. 2. §. 2. n. 7. Suarez lo. ci. diſp. 33. ſect. 1.*

Extrema autem vnctio morientibus in interdicto denegatur, & ſepultura Eccleſiaſtica. *c. quod in te. de pœnit. & remiſſ. c. reſponſo. cit.* Denegantur & ſolemnitates conducendi corporis nempè cum orationibus publicis, comitatu Cleri ſuperpelliceati & proceſſionaliter, vt mos

4 eſt incedendi. Clerici autem qui cauſam interdicto non dederunt, poſſunt ſepeliri in loco ſacro tempore interdicti, ſine ſolemnitatibus tamen, & ſine ſonitu campanarum. *c. quod in te. cit. de pœnit. & remiſſ.* Et Clericorum appellatione omnes perſonas Eccleſiaſticas ad aliquod ſeruitium Eccleſiæ applicatas, quoad hunc effectum intelligi debere, deducit *Suarez lo. cit. diſp. 35. ſect. 1. num. 6.* Si tamen etiam alij ſepeliantur tempore

5 interdicti, non debent exhumari, *gl. in c. à nobis. 2. v. forma. de ſent. excom. & alia gl. in c. ſi ciuitas. v. ſepeliri. eo. tit. in 6. Angel. v. interdictum. 6. num. 33. Suarez lo. cit. num. 20.* Sed ſepelientes nominatim interdictos, incurrunt excommunicationem ipſo facto, à qua non poſſunt abſolui niſi ſatisfactione præmiſſa iniuriam paſſis arbitrio Epiſcopi. *Clem. 1. de ſepult.* ſepeliens autẽ non nomina-

6 tim interdictum licèt peccet, non incurrit tamen hanc pęnam. *Abb. in ea. Clem. num. 8. Suarez lo. cit. ſect. 3. num. 6.* & ſepeliens non in loco ſacro, vt in campo, non incidit in excommunicationem, *Abb. lo. cit. num. 3.*

Ceſſante autem interdicto, ſepulti extra Eccleſiam, poſſunt ad eam transferri ſeruatis ſolemnitatibus, ſi in eis apparuerint ſigna contritionis circa obitum, ſeu ſint mortui pœnitentes. *gl. in cit. Clem. 1. de ſepult. v. eis quibus. Abb. ib. n. 17. Armil. v. interdictum. nu. 47.*

Conceditur prǽterea interdicti tempore, vt ſaltem ſemel in hebdomada Miſſa celebretur propter cõficiẽdum SS. Corpus Domini pro infirmis pœnitentibus decedentibus: dummodo celebretur ianuis clauſis, interdictis excluſis, & ſine ſonitu campanarum. *c. permittimus. de ſẽt. excom.* Diebus item Natalis Domini, Paſchæ, Pentecoſtes, Natiuitatis B. M. V. ſolemniter Officia diuina celebrari poſſũt, etiam in præſentia interdictorum, excommunicatis excluſis. *c. alma mater. de ſent. excom. in 6.* 7

Licitè etiam interdicti ingrediuntur Eccleſiam orationis cauſa, dum ibi officia diuina non peraguntur, & poſſunt audire concionem. *c. reſponſo. de ſent. excomm. Abb. ibid. num. 2.* & poteſt pulſari campana ad eum finem vt ad concionem conueniant, & pro Aue Maria, vt moris eſt. *Nau. lo. cit. num. 177. Couar. lo. ſup. cit. §. 1.* quoad ingreſſum autem in Eccleſiam dum vacant diuina officia orationis cauſa, videri poteſt *Suarez lo. cit. ſect. 4.* & per eum allegati tenentes negatiuam. 8

Interdictos etiam nemo vitare tenetur in humanis, ſed in Diuinis tantùm poſtquam fuerit denunciatum interdictum & non ante. *Armil. lo. cit. num. 1. Nau. lo. cit. num. 170.* 9

Contractus quoque matrimonij tempore interdicti non eſt prohibitus, *Abb. in c. non eſt. num. 8. de ſponſal. Armil. lo. cit. num. 53.* & notat *gl. in c. fin. v. ſacramentis. de ſent. excomm. in 6.* ad hoc *Sanchez de matrim. lib. 7. diſp. 8. num. 2.* Solemnis tamen benedictio ſponſis tunc dari non poteſt. *Abb. lo. cit. Nau. lo. cit. in man. num. 179. & Summiſtæ cit.* 10

Celebrans vel aliquem actum ordini alicui ſacro deputatum ſcienter, eo modo quo à laicis exerceri non poteſt, exercens in loco interdicto, vel pro perſonis 11
interdictis, prǽterquam in caſibus conceſſis, vel ipſemet interdictus exiſtens, incurrit

incurrit irregularitatem, non niſi per Papam diſpenſandam, & inhabilitatis pęnā ad electiones. *c. is qui. c. is cui. de ſent. excomm. in 6.* item & ſepeliens interdictum cum officio Diuino & pompa exequiali ſolita in Eccleſia, incurrit irregularitatem; cenſetur enim tum exercere actum ordini ſacerdotali deputatū. *Sylueſ. lo. ſup. cit. v. interdictum. 5.*

Interdici non poteſt locus, ciuitas, vel
12 vniuerſitas pro debito pecuniario ſine ſpeciali mandato Papæ. *extrau. prouidè. §. præſentis. de ſent. excom. comm.* quam etiā innouauit Clem. VIII. *Cōſt. ſua incip. Licet ea. de anno 1530. Kalen. Iunij.* ad hoc *Felin. in c. ſanè. 2. nu. 3. de off. deleg.*

An autem hoc priuilegium comprehendat tantum interdictum generale, & nō interdictū locale particulare, videri poteſt *Couar. lo. ſup. cit. Suarez. lo. cit. diſp. 36. ſect. 3. nu. 8.* apud quem copioſiſſimè diſputatam inuenies hanc materiam.
Hoc vnum hìc non omittendum, quod 13
interdictum non ſolum in totum poteſt relaxari, ſed etiam poteſt ſuſpendi ad tēpus, vt iterum vigeat finito tempore ſuſpenſionis, ſi non ſequatur eius abrogatio. vt notat *gl. in c. ad hæc. v. interdictum. de appell.* & alia *gl. in c. præſenti. de ſent. excomm. in 6.* licet excommunicatio ſuſpendi non poſſit, niſi per Papam. vt notat *Abb. in c. dilectis. nu. 23. de appell.*

ARTICVLVS XII.

De Suſpenſione.

1 *Suſpenſio quid ſit.*
2 *Suſpenſio non fertur niſi monitione præmiſſa.*
3 *Iudex quas pœnas incurrat ferendo ſuſpenſionem contra formam iuris.*
4 *Suſpenſio non ſuſpenditur appellatione.*
5 *Suſpenſus ab vno ordine quando ſit ſuſpenſus quoad reliquos.*
6 *Suſpenſio in tantum ligat in quantum exprimitur in ſententia.*
7 *Suſpenſus quomodo incurrat irregularitatem.*
8 *Suſpenſus non incurrit irregularitatem niſi ſit ſuſpenſus à Diuinis.*
9 *Suſpenſionem non incurrit niſi qui exercet actum alicui ordini ſacro ſpecialiter deputatum.*
10 *Epiſcopus non incurrit ſuſpenſionem niſi de eo fiat mentio expreſſa.*
11 *Suſpenſiones contra Epiſcopos expreſſæ in iure.*
12 *Suſpenſio an ipſo iure incurratur, quomodo dignoſci poſſit.*
13 *Suſpenſio ad tempus, lapſo tempore expirat.*
14 *Suſpenſio quando indiget abſolutione.*
15 *Suſpenſio per quem abſoluenda.*

SVſpenſio eſt cenſura Eccleſiaſtica,
1 qua alicui perſonæ Eccleſiaſticæ inhibetur exercitium officij ſui Eccleſiaſtici. *Nau. in man. c. 27 num. 151.* Quandoque autem imponitur pro pœna, quandoque pro contumacia, quandoq; ab exercitio ordinis, quandoque ab exercitio officij ſeu iuriſdictionis. *Syluеſ. v. ſuſpenſio. nu. 1. Nau. lo. cit. Suarez Tom. 5. ſeu de cenſ. diſp. 25. ſect. 1. & ſeq.* vbi plures diſtinctiones ſuſpenſionis, earumque cauſas, & diuerſarum ſuſpenſionum diverſos effectus videre licet.

Cùm autem fertur à iudice, ferēda eſt monitione præmiſſa, ſicut & excommunicatio, & interdictum. *Innoc. in c. 1. de excep. & gl. Ab. in c. reprehēſibilis. de appellat.* præſertim ſi fertur ob cōtumaciā 2
nam ſi feratur in pęnam, nō indiget præuia monitione. *Ab. in c. ſi quis presb. nu. 2. de cler. excom. min. Suar. lo. cit. diſp. 3. ſect. 10. nu. 3.* vel ſi feratur à iure, niſi quod etiam tū citari deberet reus ad vidēdum declarari incurriſſe ſuſpenſioné,

Ferri debet in ſcripto, & cum expreſ-
3 ſione cauſæ rationabilis propter quam fertur: aliter iudex incurreret ipſo facto ſuſpenſionem à Diuinis, & ab ingreſſu Eccleſiæ per menſem. *c. cùm medicinalis. de ſent. excom. in 6.*

Non ſuſpenditur appellatione ſuſpen-
4 ſio, ſicut neque excommunicatio. *c. is cui lo. cit. in 6.* idque ſiue ſuſpenſio ſit in pœnam, ſiue pro contumacia. *Suarez cit. diſput. 28. ſect. 5. nu. 3.*

Suſpenſio fit ab ordine, à beneficio, vel ab vtroque ſimul, vel in parte alterutrius, vt à iuriſdictione, ab ingreſſu Eccleſiæ, ab vſu Sacramentorum, ab aliquo actu ordinis, vt ab audiẽdis confeſſionibus, à celebratione Miſſæ, prout diſtinguunt *Summiſtæ comm.*

Suſpẽſus ab exercitio alicuius certi ordinis, non intelligitur ſuſpenſus ab exer-
5 citio Ordinis inferioris: vt ſuſpenſus ab Ordine Sacerdotali, non cenſetur ſuſpenſus ab Ordine Diaconatus, & poteſt exercere eius officium. Imò & ſuſpenſus ab vna functione alicuius Ordinis, vt ab audiendis Confeſſionibus, non cenſetur ſuſpẽſus ab alijs functionibus illiuſmet Ordinis. Similiter & in Ordine Epiſcopali, ſuſpenſus ab exercitio Pontificalium, ſolum cenſetur ſuſpenſus ab illis, quæ ſunt Pontificalis exercitij, ſed officium Sacerdotis exercere poteſt.

E contra autem ſuſpenſus ab inferiori Ordine, etiam quoad omnes Ordines ſuperiores manet ſuſpenſus, vt ſuſpenſus à Diaconatu, Sacerdotalem Ordinẽ exercere non valet: & ſuſpenſus à Sacerdotio, Pontificalia exercere nequit. & ſuſpenſus à collatione certi alicuius Ordinis, inferiorẽ Ordinem conferre poteſt, nõ maiorem. ad hoc *Angel. v. ſuſpẽſio. Armil. eo. n. 9. & 12. Syłueſ. eo. q. 5. Vgolin. de cenſ. Tab. 1. c. 14. §. 1. à nu. 15. Nau. lo. cit. nu. 163. Suarez lo. cit. diſp. 25. ſect. 4.*

Suſpenſus etiã ab adminiſtratione be-
6 neficij ſui ſeu à beneficio, nõ cenſetur ſuſpenſus ab Ordine, nec ab alijs quæ non ſunt connexa functioni à qua eſt ſuſpenſus. *Suarez lo. cit. nu. 16.* vt ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ, vel ab Ordine, poteſt exercere Iuriſdictionem, quia hæc non eſt connexa Ordini, nec Actui ingreſſus Eccleſiæ. *Armil. lo. cit. nu. 10. Nau. lo. cit. nu. 160. Suarez lo. cit. diſp. 26. ſect. 4.* Siue dicendum, quòd ſuſpenſio ita ligat, prout iudex exprimit in ſua ſententia; vnde ſemper exprimere debet à quibus actibus ſuſpendere intendat: & ſi non exprimit, intelligitur de grauiori ſuſpenſione, nẽpè ab Ordine & beneficio, ſeu depẽdebit ab ipſius declaratione. *Suarez. lo. cit. ſect. 3. Diaz. in pract. crim. c. 122.* alioquin exercens actum, à quo ſe putat ſuſpenſum, cũ reuera non ſit ſuſpenſus, non incurrit irregularitatem. *Vgolin. lo. cit. nu. 23.*

Suſpenſus item ab ingreſſu Eccleſiæ,
efficitur irregularis, ſi in ea exerceat pu- 7
blicè actum aliquem Ordini alicui ſacro deputatum: in hoc enim conſiſtit hæc ſuſpenſio, quod ea ligatus nõ poſſit publicè in Eccleſia exercere officium ſui ſacri Ordinis. imò neq; audire ibi Miſſas. *c. is cui. cit. Sylueſt. lo. cit.* at ſi domi vel in oratorio priuato (vbi celebrari poteſt ex aliquo indulto) non in Eccleſia coram concurſu populi celebret, vel exerceat actum aliquem ſui Ordinis ſacri, vel etiamſi intret in Eccleſiam & ibi oret, dum Diuina non peraguntur, nullam contrahit irregularitatem. *Vgolin. lo. cit.*

Vltra notandum, quòd ſuſpẽſus ab in- 8
greſſu vnius Eccleſiæ, licitè in alia exercere poteſt Ordinẽ ſuum ſacrum. *Ang. v. ſuſpenſio. 3. nu. 3. Armil. eo. n. 8.* Et ſuſpẽſus ab vno beneficio quoad alia beneficia non cenſetur ſuſpenſus. tantò magis ſi aliud beneficium ſit extra territorium iudicantis, ſeu ſuſpendentis: non extẽditur enim ipſius ſuſpenſio ad beneficia extra eius Diœceſim ſeu territorium conſiſtentia, licet ſi ſuſpendat ab Ordine, ligetur ſuſpenſus etiam in aliam Diœceſim tràſiens, & circumfertur cum illo ſuſpenſio: quia nimirum hæc pęna eſt perſonalis. *Felin. in c. Apoſtolicæ. n. 16. de excep. Suarez lo. cit. diſp. 27. ſect. 1. nu. 17.*

Suſpenſus etiam ab Ordine, audiendo Diuina non efficitur irregularis: audire enim Diuina non eſt ea exercere, neque incurrit irregularitatem ſuſpẽſus ab Or-

dine

Digitized by Google

dine ſi pſallat in choro, vel ſi recipit Sacramenta, quia hæc etiam laicis ſunt cõmunia,vt latè *Vgolin. lo. cit. à nu. 15.*

Nullus etiam ſuſpenſus, præterquam ille qui ſuſpenditur à Diuinis,ſiue abſolutè,ſiue quoad certum locum vel actum, incurrit irregularitatem contraueniendo ſuſpenſioni,licèt peccet. Vndè ſuſpenſus à iuriſdictione, vel beneficio, licèt contraueniat, & poſſit puniri, non incurrit tamen irregularitatem. *Felin. lo. cit. Suarez. lo. cit. diſp. 26. ſect. 4. nu. 19. & diſp. 27. ſect. 1. n. 8.* Et ſuſpenſus à perceptione Sacramentorũ, non fit irregularis ſi percipiat Sacraméta,quia hæc perceptio eſt communis etiam laicis,neq; venit nomine Diuinorum,quoad incurrendam irregularitatem.

9 Vnde irregularitatem non incurret ſuſpenſus à Diuinis,niſi ille qui exerceat actum aliquem Ordini alicui ſacro deputatum,ſoli enim Ordinis ſacri actus Diuinorum nomine intelliguntur quoad irregularitatem: ſicut è contra officij nomine intelliguntur functiones & Ordinis & Iuriſdictionis,& ſuſpenſus ab officio, debet abſtinere tã ab actibus Ordinis quã Iuriſdictionis. *Abb. in c. cùm dilectus. n. 20. de conſuet. Suar. lo. ci. n. 3. Reginal. in prax. pœnit. lib. 32. tract. 2. nu. 12.* Dicitur autem actus Ordini deputatus, cuius faciendi poteſtas datur circa collationem illius Ordinis,& qui non poteſt exerceri, niſi per habenté illum Ordinem. *Nau. lo. cit. nu. 163.* vbi etiam actum prædicandi verbum Diuinum,vult eſſe deputatum Ordini ſacro, nempè Diaconatui, & ſuſpenſum à prædicatione,licèt non efficiatur irregularis celebrando,effici tamẽ irregularem prædicando,cui tamen oppoſitum tenet *Armil. lo. ci. n. 15. Sotus in 4. diſt. 1. q. 5. art. 6.* quinimò & ipſe *Nau.* videtur ſentire contrarium. *conſ. 2. de temp. ord. in antiq. & Suar. lo. cit. diſp. 43. ſect. 2. nu. 3.* & eſſe veriorem ac communiorẽ hanc ſententiam firmat *Henriq. lib. 13. c. 32. §. 5.* quia nimirum & laicis concedi poteſt prædicatio. vt *Reginald. lo. cit. lib. 18. tract. 2. nu. 121.* Eſt tamen actus proprius Curati ſeu Parochi prędicatio,& ſignificat poſſeſſionem ſui beneficij. Vnde prædicans, dicitur impedire ſequeſtrum poſitum ſuper beneficio, & incurrit hoc ipſo pęnas. *Clem. ad compeſcendas. de ſequeſtr. Bellam. deciſ. 429.*

Quæ autem crimina digna ſint ſuſpẽſione,certa Regula dari non poteſt,vt teſtatur *Diaz. lo. cit.* à iure verò latæ ſuſpẽſiones enumerantur apud *Syluest. v. ſuſpẽſiones. nu. 40. Armil. lo. cit. n. 39. Suar. lo. cit. diſp. 31.* qui conſuli poſſunt.

Illud non omittendum hic, Epiſcopũ nunquam incurrere ſuſpẽſionem vel Interdictum,niſi de ipſo fiat mentio expreſſa. *c. quia periculoſum. de ſent. excom. in 6. Suar. lo. cit. ſect. 1. nu. 53.* Secus eſt de excommunicatione, nam ea ligatur etiã Epiſcopus,licèt de Epiſcopis nõ fuerit mẽtio ſpecialis. vt *gl. in cit. c. quia periculoſum. v. ſuſpenſionis. Gem. Frãch. Arcbid. ib. Suarez. lo. cit. diſp. 18. ſect. 2. nu. 6.* Et incurrit æquè irregularitatem, ſi exiſtens excommunicatus vel ſuſpenſus exercet aliquam functionem ſui Ordinis,vt ſi Ordines confert,Chriſma conficit, Confirmat,Eccleſias,Altaria conſecrat, vel reconciliat,aut benedicit Eccleſię paraméta, vaſa: idque etiamſi hęc faciat ſine ſolemnitate indumentorum Pontificalium. ad quod *c. 1. de ſent. & re iud. & c. 1. de ſent. excomm. in 6. Vgolin. lo. cit. num. 10. Reginald. lo. cit. lib. 30. tract. 2. num. 184. & 186.* 10

Et hoc idem procedit in Archiepiſcopo, & ęqualiter ligatur Archiepiſcopus vbi Cenſura eſt ſancita cõtra Epiſcopum, licèt de Archiepiſcopo non fiat expreſſa mentio. Comprehenditur enim Archiepiſcopus ſub diſpoſitione loquẽte de Epiſcopis, vt notat *gl. in cit. c. quia periculoſum. v. de Epiſcopis. Franch. Gem. ib.*

Caſus autẽ in quibus expreſsè in iure ſuſpenditur Epiſcopus, quorum etiam ſparſim aliquos ſuis locis retulimus, ſunt vt ſequuntur,alij autem contra inferiores ſanciti, peti poſſunt à Summiſtis citatis. 11

Ordinans aliquem ſine literis dimiſſorijs proprij Ordinarijs,ſuſpenditur à collatione eorum ordinum,in quibus peccauit per annum. *Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 8. de ref.*

Pontificalia exercens, vel etiam ſolos calices, corporalia benedicens in aliena Diœceſi ſine licentia loci Epiſcopi, etiam Archiep. in Diœceſi ſui Suffraganei efficitur ſuſpenſus ipſo facto ab exercitio Pontificalium. *id. Conc. ſeſſ. 6. c. 5. de ref. Nau. conſ. 69. de ſent. excomm. in antiq.*

Ordinans infantem illiteratum bigamum, ſolemniter ſeu publicè pœnitentē, vel indignum, ſuſpenditur per annum à collatione eorū ordinum, in quibus peccauit. *c. nullus. 55. diſt. c. ſi qui Epiſcopi. 1. q. 1. c. fin. de temp. ord. in 6.*

Ordinans aliquē eodem die ad duos ſacros ordines, vel die ſabbathi ad vnū, ſequenti verò Dominica (niſi habeat facultatē ordinādi extra tēpora à Papa) ad alterum licet cōtinuato ieiunio, ſuſpēditur à collatione eorū ordinū quouſq; diſpēſetur à Papa. *c. liter. de tēp. ord. quod & cit. Cōc. probibuit. ſeſſ. 23. c. 13. de ref.*

Ordinans Religioſum non profeſſum ſine titulo vel prouiſione, ſuſpenditur à collatione eorundem ordinum, ex Conſt. pij V. ſup. relata.

Ordinās aliquem recepta ab eo promiſſione de nō repetenda prouiſione ad quam promouetur, ſuſpenditur à collatione ordinum per triennium ipſo iure. *c. ſi quis. de ſim.*

Cogēs aliquem minis, ſeu alio quouis modo vt reſignet ſuū beneficium, ſi fuerit prælatus, à perceptione fructuum ſuę Eccleſię per triennium ſuſpēſus efficitur ipſo iure, inferior verò beneficijs ſuis priuatur. *Clem. multorum. de pœnis.* qua diſpoſitione quomodo cōprehendatur Epiſcopus, licet *Clem.* hæc vtatur tantum nomine prælatorum, non verò expreſsè ponat Epiſcopos, videri poteſt *Suar. lo. cit. diſp. 36. ſect. 5. nu.* 10. *&* 17. Ex cuius doctrina reſolui quoque poteſt, an Epiſcopus cōprehēdatur diſpoſitione *extrauag. fin. de off. ord. comm.* vbi ſtatuitur ordinarium incurrere ſuſpēſionem ipſo facto ab ingreſſu Eccleſiæ ſi nō compellit ad docendū de diſpenſatione obtinētem plura beneficia incompatibilia.

Occupans fructus benefici; vacantis, cuius collatio ad ipſum ſpectat vltra moderationem *Extrau. ſuſcepti. de elect. Ioan. 22.* ſuſpenditur à Pontificalibus & ab ingreſſu Eccleſiæ, nō abſoluendus donec accepta reſtituat. Similiter occupans res derelictas Clerici, niſi aliquo priuilegio vel conſuetudine legitimè præſcripta hoc ſibi competat, ſuſpēditur ipſo facto donec ablata reſtituat. *c. præſenti. de off. ord. in 6.*

Perſiſtēs in crimine cōcubinatus Epiſcopus, & non ſe emendās poſt monitionem Synodi Prouincialis, efficitur ipſo facto ſuſpenſus: & nihilominus ſi perſeuerauerit in delicto, deferri debet ad Sedē Apoſt. per priuationē ſi ita viſū fuerit puniendus. *Cōc. Trid. ſeſſ. 25. c. 14. de ref.*

Non viſitans limina Apoſtolorum iuxta præſcriptum Conſt. Six. V. ſupra relatæ, ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto, & ab adminiſtratione ſpiritualium & temporalium, donec à Sede Apoſt. meruerit abſolutionem.

Negligens procedere contra inculpatos de hæreſi, odij, amoris, aut commodi tēporalis cauſa: vel aliquē malitioſè inculpans de hæreſi, ſi fuerit Epiſcopus ſuſpenditur ab officio ſuo ipſo facto p triēniū, alij verò inferiores incurrūt ipſo facto excōmunicationē Papæ reſeruatam. *Clem. 1. de hæret. §. verùm quia nimis.*

Non conuocās Clerum ſuæ Diœceſis, vt ipſi publicet geſta in Synodo Prouinciali intra ſex menſes poſt ipſius Synodi celebrationē, ſuſpenditur per duos mēſes. *c. vlt. 18. diſt.* Hanc tamen ſuſpenſionem non eſſe in vſu dicit *Suarez. lo. ſup. cit. diſp. 31. ſect. 5. num.* 7.

Suſpēditur item ipſo facto Epiſcopus à Pontificalibus & ingreſſu Eccleſiæ, ſi percipit annalia contra præſcriptum *Extrauag. 2. de elect. Ioan. 22.* & ſi non reſtituit accepta eis ad quos pertinent intra menſem. *ead. extrauag.*

Item & recipiens munera in viſitatione etiā ſponte oblata, vel recipiens procurationem pro viſitatione non impēſa, niſi intra menſē Eccleſiæ à qua receperit ablata reſtituat, ab ingreſſu Eccleſię ſuſpēditur Epiſcopus ipſo facto, inferiores verò ab officio & beneficio ſuſpendūtur,

nec

nec iuuari poſſunt remiſſione dantium. *c.
exigit. de cenſ. in 6. Io. Andr. Gem. ib.*
Aliam etiam ſuſpenſionẽ colligit *Sua-
rez lo. cit. nu. 23. ex extrauag. 1. de elect.
comm.* de Epiſcopis & Prælatis promotis
apud Sedem Apoſt. & ſine eius literis, be-
neficiorum ſuorũ adminiſtrationem re-
cipientibus; ſed ibi potius abdicantur be-
neficijs quæſitis. Capitula verò vel Colle-
gia Conuentus, & alij quicunq; recipien-
tes ſine literis prædictis prouiſos, ſuſpen-
dũtur ab eorum beneficijs, donec à Sede
Apoſt. fuerint abſoluti. ad quod etiã Cõſt.
Iul. III. ſupra relata inſeruiet.
12 Multæ aliæ ſuſpenſiones iuris inueniũ-
tur contra Epiſcopos ſancitę. vt *per totam
diſt. 30.* quas tamen non eſſe latæ ſenten-
tiæ ſed ferendæ notat *gl. in c. 2. de ſo. cõp.*
Et regulariter vbi præcipitur quid ſub pę
na ſuſpenſionis vel excommunicationis,
& canon vtitur verbo futuri temporis,
cenſura eius eſt comminatoria, nec incur-
ritur ipſo facto, ſed mediante ſententia,
& monitione præmiſſa *gl. ſing. in c. vnic.
de ſagitt.* imò & verbum, ſit excommuni-
catus, ſeu nouerit ſe excommunicatio-
ni ſubiacere, pro verbo futuri temporis
reputat *gl. in c. ſi quis. 23. diſt. & alia gl.
in c. ſi quis ex Clericis. de vit. et hon. cler.
itemq; alia gl. in c. excommunicat. in fin.
de rapto.* Sed hoc procedere poteſt ad ca
ſus ibi expreſſos: in alijs autem vt quoad
plurima loca Concil. præſertim Concil.
Trid. non poſſunt accipi ſimiles clauſulæ
& cenſuræ cum illis ſancitæ, niſi pro cen-
ſuris latæ ſententiæ, nam & vſus commu
nis interpretandi ſimiles cenſuras eo mo
do obtinuit, qui multum valet in inter-
pretatione legum, & in modo loquendi.
*c. cum dilectis. de conſuet. Abb. ib. nu. 7.
Put. deciſ. 65. lib. 3. Mantica deciſ. 129.
& ibi alleg.* ad quod *Suare. lo. cit. diſp. 3.
ſect. 3. præſertim. nu. 4.*
Præter omne dubium autem cenſura
erit latæ ſententiæ, ſi canon vtatur verbo
præſentis temporis, vt ſi dicatur ſuſpẽdo,
excommunico, vel eſt ſuſpenſus, excom-
municatus: vt ſi ad ordines furtiuè quis
acceſſerit, vel non examinatus ſeu appro-
batus acceſſerit, ipſo facto excommunica
tionem incurrat. *gl. alleg. in c. vn. de ſagit.
Abb. in c. cum & plantare. in fin. de pri-
uil. Nau. lo. cit. num. 12. Suarez laté loc.
cit. diſp. 3. ſect. 3.*
Illud præterea circa ſuſpenſionis ma-
teriã aduertendum, quod ſuſpẽſio ad ali- 13
quod certum tempus lata, lapſo tempore
tollitur, & ſuſpenſus non indiget aliqua
abſolutione, licet in excommunicatione
vltra ſatisfactionem requiratur ſemper
abſolutio. *gl. in c. ſacro. v. per menſem. de
ſent. excom.* Similiter & ſuſpenſio lata ob
non ſatisfactionem præſtitam, ea pręſtita
eo ipſo tollitur, niſi quod ſuper ſatisfactio
ne præſtita poſſit obtineri declaratio, ſed
abſolutio non eſt amplius neceſſaria. *gl.
communiter recepta in Clem. 1. v. donec.
de decim. Card. Imol. ib. Ab. ib. n. 14. et in
c. 1. nu. 6. de ind. Syluef. v. ſuſpenſio. nu. 8.
Nau. lo. ſup. cit. n. 161.* præſertim ſi iudex
dicat, ſis ſuſpẽſus donec ſatisfeceris, alias
ſi dicatur, ſis ſuſpenſus quia non ſatisfeci-
ſti ſine alia determinatione, recurrẽdum
eſſet ad iudicem etiã ſatisfactione ſequu-
ta pro relaxatione ſuſpenſionis, & plura
exempla ſuſpẽſionum ſimilia refert *Suar.
lo. cit. diſp. 29. à nu. 6.*
Vbi etiam ſuſpenſio eſſet lata in pœ-
nam abſque temporis præfixione, eſſet 14
neceſſaria abſolutio, *per DD. cit.* Et ſi
quidem fuerit lata ab homine, ab eo tan-
tùm abſolui poteſt qui eam tulit, vel ab
eius ſuperiore: ſi vero ſit lata à iure, & ſit
reſeruata ab authore iuris, ſeu ab eo cui
reſeruatur, erit abſoluenda: ſi verò ne-
mini apparet reſeruata, per Ordinarium
abſolui poteſt. per *gl. in c. nuper. v. non
retinuit. de ſent. excomm. DD. ibid.* 15
*& in cap. atſi Clerici. §. de adulterijs.
de iudic. præſertim. Felin. & in c. pa-
ſtoralis. num. 9. de off. ord.* vbi ſex limita-
tiones circa hoc poſuit.

Digitized by Google

ARTICVLVS XIII.

De Excommunicatione.

1 *Excommunicatio quid operetur.*
2 *Excommunicatio non fertur niſi propter peccatum mortale.*
3 *Excommunicatio quando requirit monitionem præcedentem.*
4 *Excommunicationem quis ferre poſſit.*
5 *Monitio trina requiritur in ferenda excommunicatione.*
6 *Monitio pro excommunicatione debet eſſe perſonalis.*
7 *Citari quando quis poſſit per dimiſſionem citationis in loco reſidentiæ.*
8 *Iudex excommunicans monitione non præmiſſa quas pœnas incurrat.*
9 *Excommunicatio ferenda in ſcriptis & cum expreſſione cauſæ.*
10 *Excommunicatio lata ſine monitione quando ſit valida.*
11 *Excommunicatio ex quibus cauſis ſit nulla.*
12 *Iudex ſuſpenſus quando non poſſit excommunicare.*
13 *Excommunicatio in contractu appoſita, non debet declarari.*
14 *Excommunicatio non ferenda niſi ex graui cauſa.*
15 *Monitoria ad finem reuelationis quando danda.*
16 *Reuelare & teſtificari qui non tenentur.*
17 *Monitoria ad finem reuelationis danda, quando aliter veritas haberi non poteſt.*
18 *Res grauis quæ ſit dicenda manet iudicis arbitrio.*
19 *Reuelationum copia quando ſit tradenda actori.*
20 *Monitorijs an ligentur exiſtentes extra territorium monentis.*
21 *Excommunicatum non denunciatum vitare nemo tenetur.*
22 *Notorius excommunicatus quis dicatur.*
23 *Hæretici non denunciati quando vitandi.*
24 *Excommunicatus non declaratus tenetur vitare actus prohibitos.*
25 *Excommunicatio trahit ſecum executionem.*
26 *Excommunicato participans quas pœnas incurrat.*
27 *Excommunicatus monitus ſi non exit è templo quas pœnas incurrat.*
28 *Excommunicari non poteſt vniuerſitas.*
29 *Epiſcopus non incurrit excommunicationem proprij ſtatuti.*
30 *Excommunicatus in vno loco, vbiq; debet euitari.*
31 *Excommunicatus quando incurrit irregularitatem.*
32 *Excommunicatus tenetur recitare horas Canonicas.*
33 *Excommunicationis effectus appellatione non ſuſpenditur.*
34 *Declaratio excommunicationis requiritur in ſententijs iuris.*
35 *Excommunicationis denunciatio quando appellatione ſuſpenditur.*
36 *Excommunicatio non tranſit in rem iudicatam.*
37 *Excommunicationem quis abſoluit.*
38 *Abſolutio excommunicationis dari poteſt ad tempus cum reincidentia.*
39 *Abſolutio ad cautelam quando danda.*
40 *Excommunicatio an poſſit tolli ſine authoritate iudicis.*

1 EXcommunicatio quoq; eſt cēſura & pœna Eccl.eo grauior præcedētib. q̄ priuat non ſolùm participatione in Diuinis, ſed etiam in humanis cum fidelibus, vt definit excommunicationem maiorē *Hoſt.in ſum.de ſent.excom.nu.* 1.

Fertur

Fertur alia à iure propter delictum, 2 ſeu propter inobedientiam præcepto legis Eccleſiaſticæ: & quidem non niſi propter grauem inobedientiam, & quæ ſit cum peccato mortali. *c. nemo. 11. q. 3.* excommunicatio enim nunquam incurritur, niſi propter peccatum mortale. *S. Th. in 4. ſent. diſt. 18. q. 1. art. 2. Abb. in c. 2. de maior. & obed. Felin. in Rub. de ſent. excom. Syluest. in ſum. v. excommunicatio. 1. num. 11. Suarez de cenſ. diſp. 4. ſect. 5. num. 6.* Vnde in caſu quo quis excuſaretur à mortali, excuſaretur etiam ab excommunicatione. *id. Suarez. lo. cit. diſp. 18. ſect. 3. num. 7.* Et in hac excommunicatione nulla requiritur præ-
3 cedens monitio, ſed ipſe Canon. facit pro monitione. *Innoc. in c. ſacro. de ſent. excomm.*

Alia fertur ab homine propter contumaciam & inobedientiam in aliquid nõ faciendo. *Abb. in c. ſignificauit. num. 1. de off. ord. Dec. in c. de quo vult Deo. num. 193. de iudic.* imò nullam excommunicationem hominis incurri, niſi propter contumaciam, tenet communior tàm Scholaſticorum, quam Canoniſtarum ſententia. per tex. *c. 1. de iudic. c. Odoardus. de ſolut. gl. ſing. in c. Epiſcopus 11. q. 3. S. Th. Sot. lo. cit. Abb. in c. P. & G. num. 7. de off. deleg. Couar. in c. alma mater. p. 1. §. 9. à num. 4. de ſent. excom.* Et hæc quoque non dicitur incurri, niſi propter peccatum mortale: non obedire enim temerè præcepto iudicis iuſta iubentis, eſt mortale peccatum. vt *Abb. in cit. c. 2. in fin. de maior. & obed.* alioquin in caſu quo quis excuſaretur à peccato non obediens, excuſaretur etiam ab excommunicatione, vt diximus.

Fertur autem hæc excommunicatio
4 ab habente iuriſdictionem fori contentioſi: nam ab habẽte beneficium tantum ſine iuriſdictione, vel cum ſola iuriſdictione fori pœnitentialis, qualem habẽt de iure Parochi, non poteſt ferri excommunicatio. *Sot. lo. cit. diſt. 22. q. 2. art. 1. Abb. in c. ſi quis contra. num. 5. & in c. cum contingat. num. 30. de fo. comp.* niſi quis conſuetudine legitimè præſcripta in hoc iuuetur. *gl. in c. nemo. 2. q. 1.* conſuetudo enim dat quandoque iuriſdictionem non habenti. *Abb. in c. ſi ſacerdos. num 6. de off. ord.*

Ferri non debet excommunicatio niſi monitione præmiſſa. *c. ſacro. cit. c. ſtatuimus. c. conſtitutionem. iun. gl. eo. tit. in 6.* nec ſufficeret vna monitio peremptoria. *Abb. in c. ſacerdotibus, in fin. ne cler. vel mon. Felin. in c. cùm ſit Romana. num. 19. de appell.* Sufficeret tamen, ſi in vna monitione ponerentur tria interſtitia: videlicet primo pro prima, ſecundo pro ſecũda, & tertio pro tertia dilatione cum certis interuallis terminorũ, ad minus ſex ſeptimanarum pro quolibet termino, vel ſecundùm diſtantiam loci in quo moratur reus, vt in praxi quotidiana Curiæ Rom. obſeruatur, & facit tex. *c. conſtitutionem. cit.* 5

Similiter & declaratoria excommunicationis incurſæ, non debet ferri niſi citatione præuia ad videndum declarari, alioquin eſſet nulla, niſi eſſet in facto notorio. *gl. in Clem præſenti. v. conſtiterit. de cenſibus Sot. lo. ſup. cit. q. 1 art. 2. Nau conſ. 4. de ſent. excomm.* Vel niſi ſit declaratoria ſententiæ, quam præceſſit citatio; talis enim declaratoria ferri poteſt abſque citatione. *Rom. conſ. 481. Put. deciſ. 329. l. 1.*

Item & reexcommunicationem debet præcedere monitio: vt cum quis abſolutus reincidit in delictum pro quo fuit excommunicatus. non enim reincidit talis in excommunicationem ipſo facto, ſed debet in eam reduci per iudicem præmiſſa monitione: aliàs abſolutus ad tẽpus cũ reincidentia, reincidit ſine alia monitione. *nec in c. reprehenſibilis. & in c. quæſtioni. de appellat.*

Monitio autem debet eſſe perſonalis. 6 *Innoc. in c. fin. de eo. qui mit. in poſſ. Couar. lo. ſup. cit.* præſertim prima monitio. *Ab. in c. cauſam quæ. de do. & cont. Rot. deciſ. 271. & 367. in no.* niſi reus malitioſè latitaret, quod præſumitur in Clerico non reſidente: vel ſi impedit quominus conueniri poſſit, vel nõ pateat ad eum tutus acceſſus: tunc enim ſufficeret citare

ipſius procuratorem ſi quem reliquit. *Abb. in c. cauſam quæ. cit. nu.* 13. & ſi nõ reliquerit procuratorem, poſſet citari in domo ſolitæ habitationis, vel in propria Eccleſia, præſertim parochiali, nam in illa cenſetur habere domicilium, cum circa eam teneatur reſidere. *c. quoniam frequenter. vt lit. non conteſ. Abb. ib. §. porrò. num. 6. & in c. fin. num. 11. de eo qui mitt. in poſſ.* His tamen caſibus non ſufficeret, ſi teſtes deponant de aliquo caſu
7 præmiſſorum, ſed oportet vt conſtet in actis iudici per relationem nuncij ſiue curſoris: videlicet vt referat nuncius ſe feciſſe diligentiam de inueniendo perſonã, & facta diligentia, inuenire non potuiſſe, & tum demum iudex iubeat citationem poni in domo ſolitæ habitationis, vel in Eccleſia reſidentiæ, vt diximus. *Abb. lo. cit. Maran. de ord. iud. p. 6. de cit. nu.* 126. *Seraph. deciſ.* 290. & 1123.

8 Et in tantum quidem monitiones neceſſario ſunt præmittendæ ante prolationem excommunicationis, quod iudex excommunicans illis non præmiſſis, ipſo facto incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ per mẽſem. *c. ſacro cit.* niſi proferat excommunicationem ipſo iure incurſam propter delictum: licet enim iſtã quoq. non debeat declarare ſine citatione præuia, vt diximus, niſi pro delicto notorio. vt *gl. in Clem. fin. de cenſib. v. conſtiterit.* recepta communiter, ſi tamen ipsã declaret ſine huiuſmodi monitione præuia, non incurrit pœnas *cit. c. ſacro.* vt eſt expreſſus tex. *c. reprehenſibilis. iun. gl. de appell. Abb. ib. nu.* 5. Tanto minus teneretur præmittere citationem, ſi eſſet periculum in mora præmittendo citationẽ. *Felin. lo. ſup. cit. nu.* 21. Vel ſi excommunicaret in defenſionem iuris proprij, vt cum turbatur ipſius iuriſdictio. *c. dilecto. de ſent. excom. in* 6. *Innoc. in c. venerabili. de cenſibus. Dec. in cit. c. reprehenſibilis. num.* 11. *de appell.* Vltra autem ſuſpenſionem prædictam excommunicans contra formam *cit. c. ſacro.* teneretur ad intereſſe ſiue ad damna exinde ſequuta excommunicato, qui ſolo iuramento damna iſta liquidare poſſet: & quidem damna poſſent æſtimari ſecundùm affectionem ipſius excommunicati. *Abb. in eo. c. ſacro. num.* 16.

Debet item ferri excommunicatio ex iuſta cauſa & manifeſta, ſeu quæ non tantum ipſi iudici ſit nota, ſed conſtet in actis: & debet exprimi iſta cauſa in ipſa ſententia excommunicationis. Et præterea excommunicatio ferri debet in ſcriptis & eius copia tradenda eſt reo ſi petatur, & contrafaciens iudex, ſuſpenditur quoque ipſo iure per vnum menſem ab officijs Diuinis, & ab ingreſſu Eccleſiæ. *c.* 1. *lo. cit. in* 6. *de ſent. excom.* Hac tamen ſuſpenſione non videtur ligari Epiſcopus, neque præcedenti, cùm in iuribus allegatis non fiat de eo ſpecialis mentio. *arg. tex. quia periculoſum. lo. cit. in* 6. & diximus alia occaſione ſupra. 9

Tenet tamen excommunicatio lata ſine monitione, vel non ſeruato iuris ordine, licet puniatur iudex, vt diximus, *gl. in v. probari. & v. iuſta. in c. ſacro. cit. Ab. in c. Apoſtolicæ. num.* 5. *de cler. excom.* niſi quod excommunicatio maior lata contra participantes cum excommunicatis ſi non præceſſerit præuia monitio, eſt omninò nulla *c. ſtatuimus. de ſent. excomm. in* 6. *Abb. in cit. c. ſacro num.* 9. ſimiliter ſententia declaratoria excommunicationis incurſe, ſi illam non præceſſerit monitio, cenſetur nulla, niſi ſit pro delicto notorio. *Fel. in c. Rodulphus. num.* 41. *de reſcrip. Albert. olina. Rit.* 3. *num.* 8. *Nau. conſ.* 22. & 35. & 65. *de ſẽt. excomm.* Item eſt nulla excommunicatio delegati lata ſine monitione. *Biſign. deciſ.* 3. *de ſent. excomm.* preſertim ſi talis forma expreſsè data eſſet in reſcripto. *Dec. in c. reprehenſibilis num.* 17. *de appell. contra Innoc. Abb. in c. illud. num.* 10. *de cler. excomm. min.* 10

Nulla item eſt excommunicatio ſi feratur à iudice nõ ſuo. *c. nullus. de paroch. Abb. in c. P. & G. de off. deleg.* Tanto magis ſi feratur contra ſuperioris ſubditum vel miniſtrum, vt ſi feratur contra miniſtrum Papę. *c. cum inferior. de ma. & obed. Extrauag. cum Matthæus. de hæret. comm.* preſertim in pertinentibus ad

eius

eius officium à ſuperiore ſibi commiſsũ.
Imò & quoad exceſſus ac crimina con-
ueniri debere coram Nuncio Apoſt. vel
Collectore, Subcollectores aut Commiſ-
ſarios Cameræ Apoſtol. & non coram
Ordinario etiã finitis eorum officijs de-
clarauit Greg. XIII. PP. pro Regno Nea
pol. eiuſque decretum etiam ad alia lo-
ca extendit Vrb. VIII. PP. Conſtit.
ſua, vt ſequitur.

Aliàs re.me.Greg.PP.XIII. & infrà.
*Idcirco motu proprio & ex certa ſcien-
tia noſtra, deque Apoſtol. poteſtatis ple-
nitudine, hac noſtra Conſtit. perpetuò
valitura, cognitionem & deciſionem cau
ſarum prætenſorum exceſſuum, crimi-
num & delictorum per prædictos Sub-
collectores & Comiſſarios à Nuncijs &
Collectoribus Apoſt. tàm in Regno Nea
pol. quàm in alijs Prouincijs, & Regnis,
& locis, etiam ſpeciali nota dignis, &
vbique terrarum & locorum, per Nun-
cios ſiue Collectores Apoſtol. hactenus
deputatos, & pro tempore deputandos
quomodocunque, etiam poſt finitum of-
ficium commiſſorum, vt prætenditur,
& patratorum, ſpectaſſe & ſpectare ad
Nuncios & Collectores Apoſtol. pro
tempore exiſtentes priuatiuè quoad quo-
ſcunque alios Iudices, etiam locorum
Ordinarios prædictos, declaramus, &
quatenus opus foret, decernimus, ſtatui-
muſque & ordinamus, &c. Non obſtan-
tibus, &c. Dat. Romæ, apud S. Mariam
maiorem, ſub annulo Piſcat. die 2. Iulij.
1636. Pont. anno 13.*

Quoad beneficia tamen quæ haberet
talis exemptus, in ditione Ordinarij, poſ-
ſet ab eo iudicari & puniri. vt *Anchar. in
Clem. 1. not. 3. de off. ord. et Clem. vn. not.
7. de ſo. comp.*

Nulla item eſt excommunicatio ſi fe-
11 ratur poſt appellationem interpoſitam
ad ſuperiorem. *c. ad præſentiam. de appell.*
Vel ſi continet intolerabilem iuris erro-
rem; vt ſi quis excommunicetur, quia
nõ fecit peccatum mortale. *c. qui reſiſtit.
11. q. 3.* Vel vbi prælatus excommunicat
ſubditum contra priuilegij ſui tenorem.
c. cùm capella. c. quanto. de priuil. Vel ſi
iudex ferens ſententiam, non intendit li-
gare; excommunicatio enim ſumit vires
ab intentione proferentis, & magis regu-
latur à mente ipſius quàm à verborum
contextu. *Abb. in c. præterea. num. 13. de
appell. Angel. v. excommunicatio. 3. nu.
16. Armil. eo. num. 16.*

Item nulla eſt excommunicatio, ſi fe-
ratur a delegato in caſu ſibi non permiſ-
ſo, vel contra delegantis intentionem. *c.* 12
fin. de præb. vel ſi feratur à iudice inter-
dicto, ſuſpenſo, excommunicato. *Fed. de
ſen. conſ. 137. in fin. gl. in c. præſenti. v. ad
cautelam. de ſent. excomm. in 6.* quæ col-
ligit plures caſus nullitatis excõicationis.
Et ſuſpẽsũ Iudicẽ intellige vt ſit ſuſpẽſus
ab exercitio iuriſdictionis: nã ab ordine
tm̃ ſuſpẽſus, pôt facere ea q̃ ſunt iuriſdi-
ctionis, & tenet ipſius excõmunicatio, q̃a
hæc promanat ex vi iuriſdictionis, non ex
vi ordinis. *Ab. in c. fin. de exceſſ. præl. &
in c. can. in fin. de ſent. excomm.* è conuer-
ſo ſuſpenſus à iuriſdictione, licitè facit ea
quæ ſunt ordinis. *Armil. lo. ſup. cit.* No-
tat autem *Nau. in repet. c. cùm contin-
gat. de reſcrip. remed. 2. num. 4.* quòd nul-
liter excommunicatus non tenetur ab-
ſtinere à Diuinis, dummodo publicet
cauſam nullitatis per appellationem, vel
alio modo, propter euitandum ſcan-
dalum, ad quod allegat *Palud. diſt. 18. q.
1. in 4. ſent.*

Pœna excommunicationis in contra-
ctu etiam ſpontè appoſita, iudex non de- 13
bet punire, aut declarare excommunica-
tum contrauenientem contractui quod
etiam ordinauit Pius V. in reformatione
officij Auditoris Cameræ, his verbis:

*Neuè quiſquam ratione ſui conſenſus
in contractu ſeu quaſi contractu, aut aliàs
in iudicio, vel extra iudicium per ſe vel
alium quocunque modo, etiam in ſuſce-
ptione quam vocant cenſurarum de cæte-
ro præſtiti, purè aut ſub conditione aut in
diem, cenſuris Eccleſiaſticis innodetur
aut innodatus declaretur.*

Obligationes tamẽ in forma Cameræ
communiter fiunt ſub pœna excommu-
nicationis ipſo facto incurrẽdæ: & in de-
fectu ſatisfactionis præmiſſa monitione,
decla-

declarantur in illo officio debitores. vt eſt praxis Curiæ vſitata. de qua etiam teſtatur *Suarez lo.cit.diſp.20.ſect. 2. nu. 7.*

Pręter præmiſſa quoad modum ferendæ excommunicationis, ſalubriter ordi- 14
nauit *Conc.Trid.ſeſſ.25.c.3. de ref.* vt videlicet iudex excommunicationem non ex quauis cauſa, vel leui ferat, ſed contumaces potius puniat alijs pęnis, & ad excommunicationem nō procedat, niſi tum demum, cum executio realis vel perſonalis haberi non poteſt.

Ad quod facit quod cum contra vnum ex obligatis poſſet fieri realis exequutio, alter non poteſt excommunicari licet cōtra eum nō poſſit deueniri ad exequutionem realem ex declaratione S.Congreg. Conc. relata inter *deciſ. Rot. ſub nu. 97. p. 4. diuerſ.* his verbis:

Præſuppoſito quod duo ſint in ſolidum obligati in forma Cameræ pro eodem debito, & quod contra vnum tantum poſſit deueniri ad exequutionem realem vel perſonalem, an contra alium, contra quē non poteſt fieri exequutio realis nec perſonalis, poſſit ad inſtantiam creditoris in ſubſidium relaxari excommunicatio. Cong. reſpondit non poſſe.

15 Præterea vt monitoria ad finem reuelationis cum pœna excommunicationis dari ſolita, non concedantur de facili: & non niſi pro graui cauſa, & non niſi per ipſummet Epiſcopum. Poſſe tamen illa concedi etiam per Vicarium generalem Epiſcopi, ſi ad hoc facultas expreſsè ipſi ab Epiſcopo fuerit conceſſa, vt reſpondiſſe ſæpius S. Congr. Conc. teſtatur *Genuen. in prax. c. 1. num. 1.* & hoc de monitorijs generalibus, alioquin per monitorium ſingulare contra certas perſonas detinentes ſcripturas, poſſet Vicarius procedere ex officio ſuo abſque alia permiſſione. *Seraph. deciſ. 90.* Et de monitoriorum ad finem reuelationis vſu & publicationis eorum modo emanauit quoque ordinatio Pij V. anno 1570. 27. Iunij tenoris ſequentis:

Sanctiſſimus in Chriſto Pater & D. N. D. Pius diuina prouidentia Papa V. volens ſuper expeditione mandatorum quę fiunt in forma, ſignificauit, pro rerum ſubtractarum & deperditarum reſtitutione, ſeu illarum, et illas ſubtrahentium reuelatione, modum & formam ſtatuere, (manente in alijs reformatione officij correctoris literarum contradictarum à ſanctitate ſua edita) præſenti quod perpetuo obſeruari vult ſcripto ordinat, vt mandata pro reſtitutione ſeu reuelatione huiuſmodi dentur (modo ſuper illis ſupplicationes in præſentia ſuæ ſanctitatis ſignatæ fuerint) ad eorum duntaxat inſtantiam, quorum ciuiliter intereſt. quæ ſupplicationes rem ipſam de qua agitur, reique valorem nominatim & ſpecificè exprimant, niſi fortè ſint pro Eccleſijs, locis pijs, communitatibus, vniuerſitatibus, Collegijs, aut vniuerſalibus ſucceſſoribus quos veriſimile eſt certam rerum notitiam non habere: tunc etenim hac ipſa perſonarum qualitate expreſſa, ita demū fieri poterit quædam in genere deſignatio rerum, ſi deſignatio neque nimis vaga et incerta, atque adeò inueriſimilis ſit, et tamen oſtendat res ipſas. (id quod præcipuè in omnibus attendendum eſt) minimè vulgares exiſtere, &c.

Illud præterea in iſtis monitorijs aduertendum eſt, vt formentur contra detentorem non reſtituentem, & cōtra ſciē- 16
tes & non reuelantes. Si enim contra ſciētes & non reuelantes tantùm ſcribantur, dubium eſſet an ligarent ipſum detentorem, ſtante inter DD. quæſtione controuerſa & indeciſa, num aliquis teneatur reuelare contra ſeipſum, præſertim in occulto de quo non eſt infamatus, & etiā ſi eſſet infamatus, ſed ageretur ad aliam pœnam quam ſpiritualem. Neque contra alium in eo quod probare non poteſt: illud enim quis ſcire dicitur quoad obligationem reuelationis, quod poteſt probare, non penitus occultum. vt eruditè *Neuiz. in ſua ſyl. nup. à num. 28. ad 46. lib. 3. Genuen. lo. ſup. cit. c. 2.* quem etiam conſule quibus caſibus non teneatur quis reuelare. ad hoc *DD. in l. Iulia ff. de teſtibus* vbi tractant communiter, qui de iure teſtificari non teneantur; vt priuilegiati, proximi, propinqui, vt filius contra patrē, & vxor

& vxor contra maritum,& ſimilia.quę ẽt tanguntur per *Nau.in man. c.25. à num. 47.Selu.Nupt.Neuiz.lo.cit.* ad hoc *Ab. in c.dilectorum.de teſtib.cog.Felin.ib.n. 3.Suarez lo.ſup.cit.diſp.20.ſect.3.*

17 Non ſunt autem concedenda niſi in ſubſidium,& quando veritas aliter haberi non poteſt: vnde ſi ſciretur detentor, & poſſet contra illum agi via ordinaria, non deberent concedi monitoria, niſi deeſſent teſtes ad probandum, tunc enim poſſent moneri qui ſcirent. vt teſtimoniũ perhibeant.*Selu.nupt.lo.cit.*Et cum non ſint concedenda niſi agatur pro re graui, quænam res cenſenda ſit grauis, iudicis manet arbitrio,qui conſiderata,loci conſuetudine,controuerſiæ & rei qualitate, & tenuitate petentis,hoc indicabit:reſpectu enim perſonæ pauperis, poſſet dici
18 ſumma viginti vel triginta ducatorũ ſufficiens ad cōcedendum monitorium,quę tamen in alia perſona diuite pro leui reputaretur. Romana autem Curia & plerique alij loci ſeruant, vt non concedantur monitoria niſi pro ſumma ad minus ducatorum quinquaginta,vt teſtatur *Genuen.lo.cit.c.1.nu.3.*

Receptis autem reuelationibus,ſi qui-
19 dem nihil contineant infamatorium vel criminale,tradēda eſt ipſarũ copia actori,vt ex illis probet ſuam intentionem coram iudice competenti. Si autem contineant quid infamatorium, vel ex quo inſtitui poſſet actio criminalis, non debet ipſarum copia tradi propter periculum irregularitatis, quæ ſequi poſſet ſequuta forte pœna mortis vel mutilationis membri,ob criminalitatem forte infligenda: ſed moneri poteſt detentor, & repetitis teſtimonijs cum iuramento, ſi pertinaciter non reſtituat,poſſet excommunicari. *Selu.Nupt.lo.cit.Genuen.lo.cit.n.7.*vbi dicit in criminalibus & infamatorijs, vel vbi publicatis reuelationibus immineret periculum ſcandali,tutius eſſe vt nō concedātur monitoria prædicta.ad hoc *Ab. in c.delictorum.cit.*

Ad extremum notandum eſt, monito-
20 rijs iſtis non ligari exiſtentes extra territorium iudicis ea cōcedentis, iuxta communiorem doctrinam, quæ tenet, vires ſtatuti & ſententiæ non extendi vltra territorium ſtatuentis. *c. vt animarum. de conſtitut. in 6. & de communiori teſtatur. Abb. in c.à nobis.1.num.11.de ſent. excomm.* niſi contra proprios ſubditos, & propter delictum in territorio ſtatuentis commiſſum,ſeu propter delictum aliqua ratione pertinens ad forum ſtatuentis ſeu ferentis ſententiam.iſtis enim caſibus afficeret ſtatutum,vel ſententia exiſtētes in alieno territorio.*DD.in cit.c.vt anim. Abb.in c.fin.de fo.comp.Felin.in c.poſtulaſti.eo.tit.nu.fin.*aliàs videri poſſunt *Couar.lo.ſup.cit.in c.alma mater.§.10.p.1. Vgolin.cit.de cenſ.c.9.§.2.Nau.in man.c. 27.n.6.Suar.de cenſ.diſp.5 ſect.5.*apud quos videre quoque licet differentiam inter ſtatutum & ſententiam quoad eorum efficaciam.

Eadem monitoria,& excommunicatio ex ipſis promanans, expirat ſi antequam incurratur finiatur iuriſdictio morte ciuili vel naturali ea concedētis.*DD.cit.Ab. lo.cit.de ſent.excom.in c.à nobis.1.nu. 12.gl.ib.v.non niſi.*

Quod autem attinet euitationem ex- 21
communicatorum, aduertendum eſt, quod nemo tenetur vitare excommunicatum,niſi fuerit excommnicatus declaratus & publicatus.*Felin.in c.Rodulphus. num.35.de reſcrip.Couar. in c.alma mater.cit.p.1.§.2.num.7.*pro quo facit Conſtit. Leonis X.in *Conc. Lateranen.* concord. Galliç.in qua ad propoſitum noſtrũ ſunt hæc verba.

Ad euitanda ſcandala & multa pericula ſubueniendumque conſcientijs timoratis,conſtituimus, vt nemo deinceps à communione alicuius in Sacramētorum adminiſtratione vel receptione aut alijs quibuſcunq; Diuinis,vel etiam prætextu cuiuſcũq; ſētētiæ aut cēſuræ Eccl.ſeu ſuſpēſionis aut prohibitionis ab homine vel à iure generaliter promulgatæ, teneatur abſtinere,vel aliquē vitare, vel interdictũ Eccl.obſeruare, niſi ſētētia,prohibitio,ſuſpēſio vel cēſura huiuſmodi fuerit vel cōtra perſonā,collegiũ, vniuerſitatē Eccl.aut locũ certũ,aut certā à Iudice publicata

blicata et denũciata ſpecialiter et expreſſè,aut ſi notoriè in excõmunicationis ſẽtẽtiã cõſtiterit incidiſſe,quod nulla poſſit tergiuerſatione celari, aut aliquo iuris ſuffragio excuſari, cum à communione illius abſtineri volumus iuxta Canonicas ſanctiones, Per hæc tamen huiuſmodi excommunicatos, ſuſpenſos,interdictos ſeu prohibitos nõ intẽdimus in aliquo releuare,nec eis quomodolibet ſuffragari.etc.

22 Ex quib.verbis apparet ſolos excõmunicatos,ſuſpẽſos, interdictos,denũciatos & nõtorios eſſe euitãdos. Nomine aũt notorij,hoc loco ſolũ pcuſſorẽ clerici notoriũ euidẽtia facti ꝙ tergiuerſatio celari non poſſit,intelligẽdũ eſſe cõis DD.interpretã diuerſus obtinuit,ita ꝙ alij notorij ẽtſi euidẽter cõſtet ipſos eſſe excõicatos,vitari nõ debeãt anteꝗ fuerint denũciati. *Sot. in 4. ſẽt.diſt.22.ar.4.Couar.lo.ci.Guttier.li.1. can.q.c.1.*eãq;Extrau.in oĩb.locis eſſe vſu receptã cũ iſta interpretatione,vt notoriũ intelligatur de ſolo pcuſſore clerici, cõcedit *Nau.lo.ſup.ci.in man.c.27.n.35.et in c.1.§.laboret.de pœn.diſt.6.* nẽpè iuxta determinationẽ decreti Cõc.Cõſt.cuius cõtraria Cõc.Later.extẽſio ſupra relata,nõ apparet vſu recepta ſecundum authores allegatos. Verba autem decreti Conc. Conſtantienſis, diuerſè à diuerſis relata, apud *Fel.lo.ſup.cit.* leguntur tenore ſeq.

Inſuper ad euitãda ſcãdala et multa pericula,quæ cõſciẽtijs timoratis cõtingere poſſẽt,miſericorditer indulgemus,vt nemo deinceps à cõmunicatione alicuius,Sacram.adminiſtratione,vel receptione,aut alijs quibuſcunq. diuinis intus vel extra prætextu cuiuſcunq. cenſuræ à iure vel ab homine generaliter promulgatę teneatur abſtinere,vel aliquem vitare,aut interdictum Eccleſiaſticum obſeruare, niſi ſententia vel cenſura huiuſmodi fuerit publicata, vel denunciata ſpecialiter et expreſsè,non obſtantibus Conſtitutionibus,&c. ſaluo ſi quem pro ſacrilegia manuum in Clericos iniectione ſententiam latam à Canone adeò notoriè conſtiterit incidiſſe, quod factum non poſſit aliqua tergiuerſatione celari, nec aliquo ſuffragio excuſari,nam à communione illius licet denũciatus non fuerit, volumus abſtineri iuxta Canonicas ſanctiones, &c.

Et hac ratione excuſari Gallos,Germanos, qui cõmunicãt hæreticis cũ illis cõtrahẽdo,cõuerſãdo,licet ſciãt eſſe hæreticos,dicit *Nau.lo.cit.in man.* quia videlicet vſu receptũ eſt apud illos,vt nõ vitẽtur excõmunicati notorij,preter percuſſores clericorũ niſi fuerint denũciati:tũ & propter multitudinẽ hæreticorũ in illis partib.& neceſſitatẽ cõmunicãdi cũ illis, vt deducit *id.Nau.cõſ.16.de hæret. in ant.* vbi dicit ex eadẽ ratione,nõ peccare in illis locis eũ qui deducit funus hęretici nõ denũciati ad ſepulturã prophanam, licèt peccaret deducẽdo ad ſepulturã in loco ſacro. Eodem quoq. modo Leo. X. in eo Cõc.Later.*Cõſt.ſua incip.Sacroſãctę vniuerſ.Eccl.de ann.*1515. *Id. Aug.* indulſit Regno Pol.& Prouinc.illi ſubiectis,vt nõ teneãtur vitare ẽt in templis excõicatos, ſchiſmaticos,heretic. nõ denũc. habetur hęc Cõſt.in ſtatutis Prouinc.illius Regni. 23

Aduertẽdũ tñ eſt pręallegatas Extrau. nil prodeſſe ipſi excõicato,nã ille tenetur 24
euitare oẽs actus phibitos,licet nõ fuerit denũciatus,et in ipſo denũciatio nõ eſt de ſubſtãtia excõicationis,ſed excõicatio ipſa trahit ſecũ exequut. *Fel.in c.paſtoralis. §.verum.de appell.Caſ.de Graſ.dec.191.* 25
Nau.conſ.24. de ſent. excomm.in antiq.

Participãs aũt cũ excõicato, minorem ſolũ excõicationẽ incurrit.*c.nuper.de ſẽt.* 26
*excõ.*niſi participet in crimine. *c ſi cõcubinæ.ib.*vel niſi expreſſè moneatur vt euitet quẽ excõicatũ,nã ſi nõ pareret monitus monitione ſpeciali (nã generalis monitio nõ ſufficeret)poſſet excõicari excõicatione maiori.*c.ſtatuimus.c. cõſtit. tit. et.in 6.*Clericus ẽt maiorũ ordinũ grauiter peccat nẽpè mortaliter, ſi parcipat in Diuinis excõicato.*Nau.cõſ.15.de hær.in ant.n.3.et in man.c.27.n.26.*debet n.omnẽ diligẽtiã adhibere dũ Diuina celebrat vt inde exeat excõicatus,& ſi præsẽte excõicato denũciato ſciens celebrat, nõ incurrit quidẽ excõicationẽ.*c.is qui.de ſẽt. excom.in 6.*ſed tñ incurrit interdictũ ab ingreſſu Eccl.*c.Epiſ.de priuil.in 6.* quod parum differt ab excõicatione, nã ſi iterũ celebret

celebret

Digitized by Google

celebret in interdicto hoc, incurreret ir-
regularitatem ;& ſi moriatur interim nõ
pœnitens, deberet carere Eccleſiaſtica ſe-
pultura. *c. is cui lo. cit. de ſent. excomm. in 6.* Imò & excommunicationem in cur-
ret maiorem, ſi cõmunicet in Diuinis ex-
communicato ſingulariter à Papa, & pu-
blicato. *c. ſignificauit. lo. cit. de ſent. excomm. extra.* vel ſi participaret in Diuinis
ſepeliendo in loco ſacro excommunica-
tum, hæreticum. *Clem. 1. de ſepult.*

Excommunicatus etiam ſi monitus nõ
27 exiret de templo dum Diuina peragũtur,
& ipſe & ipsũ defendẽtes ſeu manere fa-
ciẽtes incurrerẽt excõmunicationẽ Papæ
reſeruatam. *Clem. grauis. de ſent. excom.*
& ſimililer qui tales excommunicatos,
hæreticos, vel interdictos faceret ſepeliri
authoritatiuè in loco ſacro, incurreret
excommunicationem maiorem à qua nõ
poſſet abſolui, niſi ſatisfactione præſtita
arbitrio ordinarij. *cit. Clem. de ſepult.* in
loco ſacro inquam & authoritatiuè: alio-
quin conducens ſeu comitans ad ſepul-
turam profanam excommunicatum ſeu
hæreticum in locis vbi nõ vitantur hęre-
tici non denunciati, nullã incurrit excõ-
municationẽ. vt deducit *Nau. cõſ. 16. ci.*

Notandum item, debere eſſe aliquam
28 perſonam ſingularem quæ excõmunica-
tur; vniuerſitas enim, communitas, colle-
gium, vel Capitulum excommunicari nõ
poſſunt, alioquin eſſet inualida excõmu-
nicatio. *c. Romana. §. fin. de ſent. excom. in 6. Dom. Franch. ib. Nau. conſ. 22. & cõſ. 24. de ſentent. excom. in antiq. Suarez. lo. ſup. cit. diſp. 18. ſect. 2.* Si tamen fieret mẽ-
tio in excommunicatione ſingularium per-
ſonarum, vt ſi dicatur excommunicamus
Capitulum, & ſingulas ex ipſo perſonas
quæ fuerint culpabiles, teneret excom-
municatio, ſed afficeret illos tantum, qui
eſſent in culpa. *DD. cit. et Couar. li. 2. var. reſ. c.* 8. Similiter & ſuſpenſio ſi feratur in
totum Collegium, afficiet illos tantum,
qui fuerint in culpa. *Nau. conſ. 22. cit.*

Non poteſt etiam aliquis excommuni-
29 care ſeipſum, neque æqualẽ, minus ſupe-
riorem. *c. cum inferior. 21. diſt.* Vnde Epi-
ſcopus licet delinquat contra proprium
ſtatutum, vel anteceſſoris habens annexã
excommunicationis ſententiam, non in-
curret in excommunicationẽ. *Hoſt. in sũ. hoc tit. de sẽt. excõ. n. 6. Ab. in c. vniuerſ. n. 13. eo. tit. Arm. lo. ſup. ci. n. 25. Nau. lo. ci. in man. c. 27. n. 6. Bertach. 2. p. li. 4. q. 16.*

Semel autem excommunicatus & de-
nunciatus, ſemper euitari debet, donec 30
conſtiterit de abſolutione. *gl. in c. propoſuit. v. de abſolutione. de cler. excomm. Abb. in c. dilectis. num. 10. de appell. Armil. lo. cit. num. 62.* Et ſi quis fuerit ex-
cõicat' ex plurib. cauſis ſeu plurib. excõi-
cationib. ab oĩb. excõicationib. abſolutio
nẽ obtinere debet, alioquin abſolutus ab
vna maneret excommunicatus quoad
reliquas. *c. ex parte. de off. ord. c. cum pro causa. de ſent. excomm. Abb. Felin. ibid.*

Euitari etiam debet vbique, etiam ab
alienis ſubditis, etiã extra territorium ex-
communicantis. *c. ſi quis à proprio. c. curæ. 11. q. 3. c. 1. de raptor.* & tenetur quili-
bet loci ordinarius requiſitus ab excom-
municatore aliȩ Dięceſis, publicare excõ
municationem ipſius in ſuo territorio. *c. 1. de treug. Abb. ib.* Imò & alias ſenten-
tias alter alterius Ordinarij debet exe-
qui; tenentur enim ſibi inuicem auxilium
præſtare vt vna poteſtas per aliam adiu-
uetur. vt *com. DD. in c. 1. de off. ord.* Nec
debet tunc extraneus Ordinarius cogno-
ſcere, an ſit bene vel male iudicatum, nec
poteſt admittere aliquas exceptiones etiã
nullitatis, cum ſit merus executor, *Anchar. in Clem. vn. cit. de fo. comp. not. 17.*

Suſpenſus autem à beneficio in vno lo
co, quomodo dicendus ſit ſuſpenſus quo-
ad alia loca, videri poteſt *Abb. in c. paſtoralis §. verum. nu. 20. de appell.*

Notandum vlterius, quod vt diximus
de excõmunicato monito vt exeat è tem- 31
plo dum Diuina peraguntur, ſi nõ exeat,
ipſum incidere in excommunicationem
Papæ reſeruatam per *Clem. grauis. de sẽt. excom.* ſi iſte excõmunicatus eſſet cleri-
cus & faceret authoritatiuè coram ſe ce-
lebrari, incurreret irregularitatem. *Abb. in c. fin. de exceſ. præl. & in c. illud. num. 8. de cler. excom. min. Archid. in c. 1. de ſent. excomm. in 6.* Similiter ſi clericus
excom-

Digitized by Google

excommunicatus exercet aliquem actũ ſacro alicui ordini deputatum, contrahit irregularitatem, à qua non poſſet abſolui niſi per Papam: imò poſſet degradari ſi perſeuerauerit excõicatus celebrare. *c.2. de cler. excomm. min. c. is cui. de ſent. excomm. in 6. Abb. in c. cum pro cauſa. cit.* Si tamen exerceret actum aliquem, per laicos exerceri ſolitum, non incurreret irregularitatẽ, dummodo non faciat ſolemniter ſacerdotalibus inſignibus indutus, vel authorizando. aliàs conſule *Gemin. in c. 1. de ſent. excomm. in 6. Sylueſ. v. irregularitas. num. 16.*

Exercentem autem excommunicatũ clericum functiones minorum ordinũ nõ incurrere irregularitatem contẽdit *Nau. conſ. 28. à n. 10. ſup. cit.* & eadem ratione excommunicatum ſi faciat ſe promoueri ad minores ordines non affici irregularitate deducit *ib.* ſed contra communẽ ſententiam vt ipſemet fatetur, & cõtrarium practicari vidi in Curia præſertim quoad ſecundum, imò & in facto de dubio ſimili excommunicati promoti ad ordines minores, cõſului peritos in Curia, & debuit expediri diſpenſatio, ſuper irregularitate hoc modo incurſa. ad hoc *Syluesſ. v. irregul. nu. 15.* qui ẽt quoad primum teſtatur de communi, dummodo tamen exerceat iſtas functiones ſolemniter vt Clericus, præſertim vbi miniſteria certa conſueta ſint expediri non niſi p Clericos, alioquin exercens actum aliquẽ ex iſtis, prout exerceri ſolent per laicos, non incurrit irregularitatẽ. *id. Syluesſ. ib.* & eſt cõis doctrina.

Non incurrit quoque irregularitatem excommunicatus, ſi recitat horas Canonicas, nam ad has recitandas tenetur ſaltẽ priuatim, etiam degradatus, *Abb. in c. 2.*
32 *de cler. excomm. num. 8. Card. in Clem. 1. de regular.* Imò ad omnia tenetur quę ſpectant illius incommodum. *arg. tex. c. pro illorum. iun. gl. v. in canonicam. de præb.* vnde tenetur etiam ſoluere charitatiuum ſubſidium. *Bellenc. de ſubſid. charit. q. 33.* ad hoc *Felin. in cit. c. intelleximus. de iudic. Bart. in l. tutela. §. item. ff. de c. dimin. Gig. de penſ. quaſt. 64. num. 7.* & quælibet debita ab eo licitè exigi poſſunt. *Abb. in c. ſi verò. de ſent. excom.*

Minori autem excommunicatione ligatus nullam incurrit irregularitatem licèt celebret *c. fin. de cler. excomm.* vltra quod hæc excommunicatio minor parum eſt in vſu. *Nau. lo. cit. in man. nu. 25.* Sed in dubio præſumitur de excommunicatione maiore non minore. *cap. ſi quem. de ſent. ex comm. Felin. in c. venerabilem. de except.* & hoc propter periculum animę, alioquin in pœnalibus mitior pœna præſumenda. *c. in pœnis. de reg. iur. in 6. Caſſad. deciſ. 5. de conſtitut.*

Neque ille incurrit irregularitatẽ qui appellat à declaratoria excõmunicationis de cuius valore dubitatur: & qui appellat ante latam excommunicationis sẽtentiam, vel à comminata excommunicatione, vel ab excommunicatione lata in ſubſidium ſi intra tot dies non paruerit, ſi ab ea appellatur antequam effluat terminus, ſeu in caſibus in quibus cenſetur ſuſpendi effectus appellationis, licet poſtea pronuncietur malè appellatum. *Fel. in c. Rodulpus. cit. num. 43. Nau. conſ. 20. de ſent. excom. in antiq. & in man. c. 25. nu. 104. Seraph. deciſ. 1296.*

Neq. ille incurrit irregularitatem qui probabiliter ignorauit latã excommunicationẽ: excommunicatio enim quo ad hunc effectum non ligat, niſi à tempore veriſimilis notitiæ. *c. vt animarũ. de cõſt. in 6. Gem. Dom. ib. Vgolin. de cenſ. c. 9. §. 8. Couar. in c. alma mater. p. 1. §. 10. Suar. lo. cit. diſp. 4. ſect. 11. Caſſad. deciſ. 1. de præb. Put. deciſ. 63. lib. 1.*

Neq; in caſibus in quibus communiter ſubintelligitur tum demũ incurrere quẽ excommunicationem, ſi nõ paruerit abſque iuſta cauſa: in talibus enim non reputatur quis pro excommunicato, niſi poſtquam per iudicem fuerit declaratum, eũ ob non paritionem excommunicationẽ incurriſſe. quales ſunt excõmunicationes latæ eo tenore, ſit excommunicatus niſi paruerit, ſeu excommunicationes cõditionales, quæ ferri poſſunt. *Abb. in c. præterea. nu. 2. de appell. Felin. in c. ad prob. nu. 6. de re iud.* Vnde & obligatus ad ſoluendam penſionem ſub pœna excom-

uium.

municationis latæ ſententiæ, ſi nõ ſoluat
tempore præfixo, ex quo credit excuſatũ
ſe fore impotentia ſoluẽdi, vel futura cõ-
cordia, vel bonitate pẽſionarij, excuſatur
ab excommunicatione, & ab irregularita-
te fortè inde ſequuta, donec ille cui debe
tur penſio declarari faciat per iudicẽ ex-
communicationem incurſam, & excom-
municatus habeat de ea notitiam. Talis
enim excommunicatio nunquam incur-
ritur niſi principalis faciat declarari eſſe
incurſam ſicque teneri praxi communi
teſtatur *Nau. lo. cit. in man. nu. 104. & c.
27. nu. 5. Suarez. lo. cit. diſp. 20. ſect. 2. n.
10. et ſeq.* vbi videri poteſt an excommu-
nicatio hæc retrotrahatur ad præteritum
tẽpus ſequuta declaratione. ad hoc *Ab.
in c. præterea. num. 3. de appell.*

Notandum præterea quod excommu-
nicatio ſtatim vt eſt prolata à iudice ſeu
33 poteſtatem habente ligat, nec ſuſpẽditur
appellatione effectus ſeu exequutio ip-
ſius, ſed cauſa ipſa tantum de qua agitur
transfertur appellatione ad ſuperiorem.
*c. is cui. de ſent. excomm. in 6. c. paſtora-
lis. de appell. Abb. ib. in §. verum. nu. 2.
Capell. Toloſ. deciſ.* 299. ſicut neque in-
terdictum, neque ſuſpenſio ſeu cenſuræ
cum concernunt animam & ſpiritualia.
*gl. in cit. c. is cui. Abb. in c. ad hæc. 5. nu.
2. lo. cit. de appell.* Et denunciari poteſt
talis excommunicatio appellatione non
obſtante. *c. paſtoralis. §. verum. cit.* Quia
nimirum denunciatio nihil infert noui,
ſed eſt extenſio ipſius ſententiæ, quæ ſta-
tim vt fuit prolata habuit ſuum effectũ.
Rot. deciſ. 226. in no. Summiſtæ locis cit.
34 Et intelligendum de excommunicatio-
nibus ſeu cenſuris ob contumaciam la-
tis, quæ etiam ſunt validæ ſi ferantur abſ-
que monitione præuia, licet puniatur iu-
dex monitionem non præmittens *c. ſa-
cro. cit.* Aliæ autem excommunicationes
& cenſuræ quæ ſunt pœna delicti impo-
ſita à iure vel ſtatuto Synodali, ſeu ex
præcepto hominis generaliter in delin-
quentes prolato, ſi incurrantur, non affi-
ciunt niſi mediante iudicis ſententia de-
claratoria. Vnde & dicuntur declaratio-
nes, & ſunt ipſo iure nullę ſi ferãtur abſ-
que monitione præuia, niſi factum ſit no
torium, vt diximus ad quod etiàm facit
gl. in Clem. fin. de cenſib. v. conſtiterit. Et
ſuſpenditur cum toto effectu appellatio-
ne, ita vt appellatione pẽdente nihil om-
nino obeſſe poſſit talis declaratio. *Felin.
in c. cùm non ab homine. nu. 12. de iudic.
& in c. Rodulphus. cit. nu. 43. Abb. in c.
peruenit. 1. nu. 8. de appell. Duen. Reg. 42.
n. 8. Nau. conſ. 20. & 23. de ſent. excom.
in antiq. Put. dec. 270. li. 3. & Sũmiſtæ ci.*

Suſpenditur quoque appellatione ex-
communicatio lata cum cõditione, ſi ab
ea appellatur ante tẽpus adimplendæ cõ-
ditionis. *c. pręterea. 2. de appel. Ab. ib. n. 1.*

Item denunciatio excõmunicationis 35
ab homine prolatę ſuſpenditur appella-
tione, quando excommunicatio hęc red-
deretur fortior poſt denunciationem: vt
ſi poſt dẽnunciationem reſeruaretur Pa-
pę, cuius exemplum eſt *c. tua. de ſent. ex-
comm. Franc. in cit. §. verum. de appel-
lat. Præp. ib. Nau. in c. cum contingat.
de reſcrip. remed. 6. num. 7.* vbi dicit om-
nes denunciationes excõmmunicationũ
ab homine latarum poſt *extrauag. ad eui
tanda.* quam ſupra retulimus, non poſſe
publicari poſt interpoſitam appellatio-
nem, ſed hęc doctrina non practicatur.
vt *Genuen. in prax. c. 28. nu. 2.*

Suſpenditur item appellatione denũ-
ciatio excommunicationis latæ à dele-
gato. *Hoſt. in c. paſtoralis. de appell. Ar-
chid. in c. nemo. 11. q. 3. Capel. Toloſ. de-
ciſ.* 300. Vel ſi ordinarius etiam deferat
appellationi interpoſitę, quia ſic abdicat
à ſe iuriſdictionem, nec poſſet denuncia-
re. *Achil. de Graſſ. deciſ. 370. alias 4. de
ſent. excom.* Vel ſi interim iudex ad quẽ
inhibet denunciari. *Genuen. lo. cit.* Vbi ẽt
ponit excommunicatum ignoranter, ſi
appellat à prima notitia ſuſpendere de-
nunciationem *ex Præp. Franch. lo. cit.*

Per appellationem autem interpoſitã
ante prolationem ſententię, quęlibet ex-
communicatio non tantum ſuſpenditur,
ſed etiam eſt nulla. *c. per tuas. de ſent. ex-
comm.* idque etiamſi appellatio eſſet tan-
tùm extraiudicialis, dummodo iudici iu-
ſinuetur. *c. ſi duobus. de appell. Abb. in c.*

cùm

*tũ parati.num.*15. *eo.tit.* nam etiam extraiudicialis appellatio ſuſpendit iuriſdictionem iudicis à quo, & attentata poſt eam sũt nulla etiam ante inhibitionem. *c.dilecti.2.de appell.Abb.ib.num.2.& in c.conſuluit.2. num. fin. ib. Achil. de Graſſ.deciſ.*258.licèt poſtquam fuerit lata excommunicatio non poſſit appellari extraiudicialiter.*id.Abb.in c.an ſit deferendum.num.7.de appell.* quia nimirum appellatio extraiudicialis habet vim cõuentionis: excommunicatus autem nec agere,nec conuenire poteſt. *id. Abb. in c.cùm inter.nu.17.de excep.Dec.nu.* 45. *& in c.bonæ memoriæ.n.29.de appellat.* ſed tamen poſſet tunc ſuperior adiri per viam querelæ,vt dicemus ſuo loco.

Ad extremum excommunicatio lata poſt interpoſitam appellationem à futuro grauamine ſeu comminata excõmunicatione,non tantùm ſuſpenditur; ſed ét eſt nulla. *c.dilecti.2.de appell.*poteſt etiã appellari de futuro ſeu comminato irreparabili grauamine, qualis eſt excommunicatio, licet aliàs à futuro grauamine non appelletur.*Franch.in cit. c. dilecti.& in c.ſolet. de ſent. excomm. in 6. Duen.lo.cit.Reg.52.nu.2.Quaran.v. Archiepiſcopi authoritas.num.*20.

Nunquam etiam tranſit excommunicatio in rem iudicatam,quominus abſolui poſſit: quinimò ſi iudex videret excõ-
36 municationem temerè contemni, poſſet ipſemet abſoluere, & alijs pœnis temporalibus reum punire. per notata apud *Abb.in c.ad reprimendam.nu.* 6. *de off. ord.* poteſt enim abſolui quis inuitus, cũ ſuadet vtilitas Eccleſiæ, vel ſcandalum ex multitudine communicantium excõmunicato.*Capel.Toloſ. deciſ.* 299.

Quod autem attinet probationem abſolutionis excommunicationis, hæc non præſumitur niſi probetur, nec creditur aſſerenti ſe fuiſſe abſolutum niſi probet: præterquam in foro animę, nam ibi creditur pœnitenti quicquid aſſerit, cum agatur ſolum de præiudicio ipſius. *Abb. in c.ſignificaſti.num.7.de homicid. & in c.ſicut nobis.de ſent. excomm.*

Et quidem ab excommunicatione minori abſoluere põt quilibet ſacerdos approbatus ad confeſſiones audiendas. *c.nuper. de ſent. excomm. DD.ibid.*

Ab excommunicatione autem maiore à iure lata, ſi conditor legis ipſius abſolutionem ſibi non reſeruauit, abſoluere debet Epiſcopus.*DD.communiter. in c.nuper.cit.Nau.in man.c.27.num.* 39. *Suarez.lo.ſupra cit.diſp.7.ſect.3.à num.* 2. Ab excommunicatione demum lata ab homine nullus alius abſoluere poteſt, niſi ille qui eam tulit, vel ipſius ſuperior aut ſucceſſor. *c. paſtoralis. de off. ord. Hoſt.in ſum.de ſent.excomm.nu.*12. *ſub §.ſi verò.Abb.in c.ex frequentibus.nu. 6.de inſtit.& eſt communis doctrina* vel à Capitulo ſede vacante.*c.vn.de ma.& obed. in 6.* Niſi quis fuerit excommunicatus ab homine generaliter & non denunciatus: talis enim abſolui poteſt atq; excommunicatus à iure quoad forum conſcientiæ,vt deducit *Nau.conſ.* 23. *de pœnit.& remiſſ.in antiq.*Et licèt abſolutus in foro conſcientię hoc modo, poſſet adhuc denunciari & declarari à iudice. *iuxta gl.in c.de his. de accuſ. Couar. lo. ſup.cit.* §. 12.tamen conſultius eſſet ſi iudex ſciens eſſe abſolutum,non inquietet talem amplius in foro exteriori; niſi eſſet pars quæ inſtaret, tunc enim teneretur procedere ad declarationem. alioquin ex officio iudicis nobili non tenetur hoc facere niſi exigente neceſſitate publica, quæ ceſſat cum reus pœnituit nec perſeuerat in peccato. *Nau.lo.cit. Henriq. in ſum.de irreg.c.20.Genuen.lo.cit.c.* 31.

Item & in caſibus, *c.eos qui. de ſent. excomm. in 6.*poteſt quis abſolui à ſententia hominis ab alio quàm eo qui eam 37
tulit.vt cùm quis ob morbum periculoſum,vel impedimentum legitimum non poteſt accedere ad excommunicatorem pro abſolutione,talis enim licitè abſolui poteſt per quemcũque à quauis excommunicatione, præſtita tamen cautione de parendo iuri & ſatisfaciendo, vel ſe præſentando excommunicatori impedimento ceſſante,alioquin reincideret talis in priorem obligationem, vt clarus tex.cit.c.eos qui. & DD.ibid. comm.

Spe-

Specialem autem ad hoc ſolent habere Nuncij ſedis Apoſt.poteſtatem,vt in facultatibus Nuncij eiuſdem Sedis in Polonia vidi hanc clauſulam.

Quoſcunque à quibuſuis cenſuris & pœnis ſimpliciter vel ad cautelam ſi & poſtquam congrue prout debent tam partibus quam iudicibus ſatisfecerint, prout iuris fuerit abſoluendi.

Et in facto exéplũ ſimilis facultatis de excõmunicato ab Auditore Rotæ & per Nũciũ in Hiſpanijs abſoluto ad quatuor menſes depoſita pecunia apud bancariũ, eo quod creditor erat Romæ, ne diutius maneret excõicatus propter difficilẽ recurſum ad excõmunicatorẽ, ponit *Nau. conſ. 18. de ſẽt.excõ.in antiq.* Nimirũ cũ reincidentia poſt quatuor menſes, ſi intra hoc tempus non ſatisfaceret, & ſaltẽ
38 per literas inſinuaret excommunicatori quod paruerit & ſatisfecerit,& obtineret ab eo ratificationem abſolutionis,ſeu abſolutionem generalẽ id.vt *Nau.ib. et cõſ. 6.* vbi dicit hoc idem facere poſſe Epiſcopum loci,virtute *cit.c. eos qui.*

An autem concedenda ſit ſepultura Eccleſiaſtica excommunicato abſoluto ob periculum mortis, vigore iſtius *c. eos qui.* videri poteſt *Capel.Toloſ. dec. 369.* vbi dicit quod ſic.ad hoc *c. fin.de ſepult. Suarez Tom.5.diſp.12. ſect. 4. nu.3.* ſed ſi agatur de intereſſe partis, deberet requiri ad hoc iudicis authoritas, & caueri de ſatisfactione, nam quoad forum fori poteſt durare excommunicatio, licèt quoad Deum iſte ſit abſolutus. *Abb. in c. à nobis. 2 de ſent. excom. Syluef. v. excommunicatio.5.num. 29.*

Abſolutio item ab excommunicatione poteſt concedi ad tempus cum reincidẽtia:vt ſi iudex velit abſoluere aliquem ad effectum ferendi teſtimonij, in caſu cum aliunde teſtimonia & veritas haberi non poteſt. Et hæc datur non ſolum ab excõmunicatore, ſed etiam à quolibet iudice cauſæ,etiam delegato: abſolutus tamen facta depoſitione teſtimonij, ſtatim reincidit in eandem excommunicationem ſine alia monitione vel ſententia. *gl. fin. in c.veniens.2.de teſtib. Abb.ib.n.fin. Hoſt. Io.Andr.Fel.ib.& in c.paſtoralis.de off. ord.nu.13.* Et in omnibus alijs reincidentijs nulla requiritur præcedens monitio, ſed lapſo termino abſolutionis cum reincidentia aſſignato, ſine alia monitione, ipſo facto redit excommunicatio. *Dec.in c.reprehenſibilis.nu. 12. de appell.*

Conceditur & ad cautelam abſolutio ab excommunicatione, per iudicem ad quem appellatur, vel etiam per ipſũmet excommunicatorem. Et hoc non niſi in caſu cum ſententia allegatur nulla ex aliqua cauſa nullitatis, & ſæpius in ſententijs ab homine latis,quia illæ facilius poſſunt eſſe nullæ; tamen & in ſententijs iuris dari poteſt, ſi occurrat probabile dubium iuris vel facti, niſi ſit excõmunicatio reſeruata Papæ. *c. ſuper eo. c. venerabili.de ſent.excõ.c.ſolet. eo.tit. in 6. Dõ. Franch.ib. Abb.in cit.c. venerabili.* Petens aũt talem abſolutionem debet prius probare ſaltem ſummariè nullitatem, & citari debet pars, nec dãda niſi cautione præſtita de parendo iuri,& de ſatisfaciẽdo, & de ſe ſiſtendo coram excõmunicatore; idque non niſi cum reincidentia.vt *DD.in c.ſolet.* In Rota tamen communiter datur abſolutio ad cautellam cum allegatur nullitas, non facta cognitione de nullitate;niſi eſſet cenſura lata in Curia, nam in illa non conceditur abſolutio niſi conſtet de nullitate. & hoc propter facilitatem habendi proceſsũ ex quo nullitas deducatur. *Put.dec.39. lib. 1. Seraph.deciſ.1164.* ad hoc *Fel.in c. Apoſtolicæ. de excep Couar.lo.cit. in c.alma mater.p.1. §.12 Henr.Bott.de Synod.Epiſ.p.3. concluſ.13. Quaran.in ſum.v. Archiep. authoritas.nu.14. Genuen.lo.cit.c.5.* & ponetur paulò infra reſcriptum S. Cong. Conc. ſeruiens ad hoc propoſitum.

Ad extremum excommunicatio tolli poteſt de conſenſu partis antequam incurratur:alioquin poſtquam fuerit incurſa, non poſſet tolli ſuperueniente partis conſẽſu,nec poſſet differri arbitrio partis, ita vt lapſo termino iterum arbitrio partis incurratur,niſi interueniat iudicis authoritas. Excommunicatio enim non poteſt naſci ex pacto, ſed ex iudicis authoritate:

Aa

ritate: neque poteſt tolli aliâ ratione, niſi per abſolutionem habentis poteſtatem. *Ab. in c. 1. n. 6. de iudic. Angel. v. excõmunicatio. 1. nu. 21. Nau. lo. cit. in man. c. 27. nu. 15.* nimirum ordinaria excommunicatio nõ tollitur niſi per abſolutionem, aliàs de extraordinarijs excommunicationibus, & earum abſolutionibus, videri poſſunt exempla apud *Suarez lo. ſup. cit. diſp. 19. ſect. 1. n. 9.* Et quid dicendum ſit de excommunicationibus, latis in ea forma, excommunicatus ſit donec ſatisfecerit, conſuli poteſt *Couar. lo. cit. §. 11. & Suarez lo. cit. n. 4.* ſed in hoc cautus eſſe debet iudex, vt in excommunicationibus ferendis, ſeruet iuris formam vſitatã, nec deſcendat ad modos extraordinarios illas ferendi, qui magis illaqueant quam ædificant. Hoc autem aduerti debet, quod etiam in iſtis extraordinarijs abſolutio plerumque requiritur, vt ſi quis excõmunicatur donec ſatisfecerit; vel ad certum tempus, finito tempore; vel præſtita ſatisfactione, non hoc ipſo abſolutus cenſetur, ſed debet abſolui per iudicem. *Dec. in c. quæ, ſ. nu. 7. de appell.*

ARTICVLVS XIV.

De Pęnis Corporalibus.

1 *Carceris pœna quando inſligenda Clericis.*
2 *Carceratio infert grauamen irreparabile.*
3 *Carcerans Clericum iniuſtè, incidit in pœnam Can.*
4 *Ad capturam Clericorum adhiberi poſſunt laici.*
5 *Verberum pœna an poſſit inſligi Clericis.*
6 *Clericus an poſſit torqueri pro crimine.*
7 *Damnati ad triremes clerici licitè vapulantur à miniſtris triremium.*
8 *Depoſitionis pœna quæ ſit & quando imponenda.*
9 *Degradatio quid ſit & qualiter fiat.*
10 *Degradatio ob quæ crimina fiat.*
11 *Celebrans non ordinatus degradari debet ab ordinibus ſi quos habet.*
12 *Crimen contra naturam qualiter puniendum.*
13 *Degradatio in atrocibus iudicis arbitrio inſligi poteſt.*
14 *Exilij pœna vſitata in iudicio Eccl.*
15 *Priuari nemo debet niſi in caſibus expreſſis.*
16 *Priuatus à iure non tenetur dimittere beneficium ante declarationem iudicis.*
17 *Priuatus à iure, pendente appellatione reſignare poteſt.*
18 *Damnatus ad carceres, non cenſetur priuatus beneficio niſi in ſententia exprimatur.*
19 *Excommunicatus debet priuari fructibus beneficij.*
20 *Excommunicatus perſeuerans, habetur pro conuicto.*
21 *Priuatio beneficij non ſeruatis gradibus eſt nulla.*
22 *Priuatus ob non reſidentiam, citari debet perſonaliter.*
23 *Pœnam pecuniariam inſligere poteſt iudex Eccleſiaſticus.*
24 *Pęnam in contractu appoſitam Clericus petere non poteſt niſi cõcurrat intereſſe.*
25 *Purgatio Canonica non imponitur niſi quando iudex procedit ex officio ſuo.*
26 *Compurgatores iurare debent de credulitate.*
27 *Deficiens in purgatione habetur pro conuicto.*
28 *Iuramentũ litis deciſorium non defertur, niſi quãdo veritas aliter haberi nõ põt.*
29 *Iuramentũ litis deciſoriũ non defertur, niſi fuerit pluſquam ſemiplenè probatũ.*
30 *Iuramentum ſuppletorium in cauſis magni momenti difficilius conceditur.*

Cor-

1 CORporales pœnæ ſunt, Primò carce-
ris perpetui. Et hęc pœna non debet
infligi clericis, niſi in caſibus in iure ex-
preſſis. *c. penul. & vlt. de hæret.* & non
niſi in caſibus in quibus de iure ciuili eſ-
ſet imponenda pœna mortis, eaq; non
ſimplex, ſed cum aliqua qualitate attroci,
vt ignis, membrorum lacerationis. *Diaz.*
in pract. crim. c. 129. Et in tali pęna prouı-
dendum eſt de carcere non afflictiuo cor-
poris, & ne ex defectu neceſſariorum mo
riatur carceratus: ſequuta .n. morte quam
arctitudo vel ſqualor carceris, ſeu defe-
ctus cibi cauſaret, non excuſaretur iudex
incarcerans ab irregularitate. *Ab. in c. à*
nobis. de apoſtat. Card. in Clem. 1. de pęnis.
q. 7. Nau. conſ. 2. de pœnis. in antiq.
Carcerari autem poteſt Clericus non
tantùm in pœnam, ſed etiam cauſa cuſto
diæ ſi ſit ſuſpectus de fuga. *cap. dilectis. de*
appell. c. ſi clericos. de ſent. excomm. in 6.
Carcer tamen tum debet eſſe locus hone
ſtus: & cauendum ne carceratio paſſim
2 fiat, nec leui de cauſa, ſed præuia infor-
matione de vera ſuſpicione fugæ, cum
carceratio ipſa infamet & generet præ-
iudicium irreparabile, vt notat *Felin. in*
c. cùm ſuper. de re. iud. num. 17. Iaſon. in
l. ſi ſe non obtulit. §. condemnatum. ff. eo.
tit. quin & ſola accuſatione opinio homi
nis bonæ famæ grauatur. *Arcbid. in c. tā*
tis. 85. diſt. Vnde iudex carcerans Clericū
iniuſtè, non euitaret pęnam. *c. ſi quis ſua-*
dente. c. ſi clericos. cit. Abb. in c. cùm non
ab hom. in fin. de iud. Gen. in prax. c. 34.
Poſſunt autem etiam laici carcerari à
iudice Eccleſiaſtico in criminibus Eccle-
3 ſiaſticis. *Clem. 1. de hæret. Aufrer. de po-*
teſt. Eccl. in laic. ſub princip.
Et ad capturam carcerādorum, poteſt
4 vti iudex Eccleſiaſticus miniſterio laico-
rum: nec tunc incurrent laici pœnam ex-
communicationis capiēdo Clericum, vel
etiam percutiendo ſi ſe defendat, vel ſi ali
ter apprehendi non poſſit. *Hoſt. in ſum.*
de ſent. excom. nu. 4. Angel. v. excommu-
nicatio. 5. nu. 6. Suarez de cenſ. diſp. 22.
ſect. 1. a num. 40.
5 Verberum quoque pœna eſt vſitata. *c.*
fin. 35. diſt. c. 1. de calumniat. c. vniuerſi-
tatis. de ſent. excom. Abb. ib. nu. 4. Ipſe-
met tamen Epiſcopus abſtinere debet ab
infligendis verberibus. *c. non liceat. 86.*
diſt. Caueri etiam debet vt citra mortis
periculum, vel membrorum læſionis ver-
bera infligātur, & citra ſanguinis effuſio-
nem. *c. in Archiepiſcopatu. de raptor.* ſi
tamen caſu ſuccederet ſanguinis effuſio.
non propterea ſequeretur irregularitas,
cùm hæc nō iudicatur niſi morte, vel mē-
bri abſciſſione cauſata. *Diaz. lo. ci. c. 125.*
Abſtinere autem debet iudex ab huiuſ-
modi pęnis corporalibus; & non niſi in
grauiſſimis culpis illis vti & facilius con-
tra minores clericos, quàm ſacerdotes, vt
monet *Archid. c. vlt. cit. 35. diſt.*
Huc pertinet quòd Clericus pro crimi
ne torqueri poteſt. *Diaz. lo. cit. c. 117.* dū- 6
modo tamē habeantur prius contra ipsū
magna & violenta indicia, ad minus per
duos teſtes probata, & quod fuerit infa-
matus de eo crimine. *Dec. in c. at ſi cleri-*
ci. nu. 113. de iud. Simanc. de Cathol. inſtit.
tit. 65. nu. 14. Nam propter teſtimonium
vnius, & qui fuit particeps criminis, ne-
mo torquendus eſt, niſi aliquid aliud ſuf-
fragetur. *Boer. dec. 319.* neq; ad teſtimo-
niū vnius teſtis bonæ famæ, ſi reus ēt ha-
beat adminicula integræ conuerſationis:
alioqui ſi fuerit infamatus & ſuſpectus,
ad vnius teſtis bonæ famæ depoſitionem
torqueri poſſet, cum hæc faciat ſemiple-
nam probationem. *Simanc. lo. cit. n. 25.*
Cōfeſſio autem extraiudicialiter facta
licèt regulariter in clerico nō ſufficiat ad
torturam. *Diaz. lo. cit. Aufrer. de poteſt.*
ſecul. in Eccleſ. Reg. 3. fall. 4. contrariū ta-
men vſu ſeruatur. vt refert *Boſſ. de iud. n.*
103. Gennen. lo. cit. c. 70. nu. 17. Aliàs ma-
net iudicis arbitrio, quòd indicium ſuffi-
ciens eſſe poſſit ad torturam. *Dec. lo. ſup.*
cit. nu. 119. Ad eandem torturam nō de-
beret adhiberi miniſterium laicorū, con-
trarium tamen vſu ſeruari dicit *Ab. in c.*
vniuerſitatis. cit. nu. 5. Aufrer. vbi ſup.
Suarez lo. ſup. cit. num. 44.
Pęna corporalis quoque eſt, damnatio
ad triremes in Italia vſitatiſſima, de qua 7
Diaz. lo. cit. c. 135. Et hac dānati Clerici,
ſi damnentur ad vitā, degradantur prius;

ſi verò ad tempus, deponuntur tantum verbaliter, & vtroque caſu licitè vapulant à miniſtris triremium.

8 Depoſitionis pęna eſt, qua remouetur Clericus ab altaris miniſterio. de qua *in c. at ſi Clerici. de iudic. Abb. ib. n. 7. Dec. ib. n. 35. & alij com.* Depoſitio videlicet verbalis quæ fit ſine ſolemnitatib. vt infra. & de hac intelliguntur iura in dubio cũ loquuntur de depoſitione, quia eſt mitior. *Abb. in c. ad abolendam. de hæret.*

Nemo auté debet deponi niſi in caſib. in iure expreſſis, vel in illis tantum in quibus ius ciuile imponeret pœnam mortis. *Felin. in c. qualiter. 2. nu. 25. de accuſ.* vel eſt arbitrarium iudici, quãdo deberet reputari delictum graue, vt pro illo imponenda ſit hæc pęna. *Dec. lo. ſup. cit. n. 222. & 226.* arbitrariũ enim eſt ſemper iudici eligere pęnam, vbi non eſt pœna in iure expreſſa. *l. 1. §. expilatoris. ff. de effract. DD. in l. ſanctio legum. ff. de pœnis. Dec. in c. de cauſis. n. 24. de off. deleg. Ab. in c. cùm Clerici. num. fin. de pact. & in Clem. vn. num. 12. de teſtam.* Imò hoc tempore omnes pęnas iudici eſſe arbitrarias, ita quod arbitrio ſuo poſſit eas augere vel minuere tenet *Conar. lib. 2. var. reſol. c. 9. n. 9. Maran. de ord. iud. 4. p. diſt. 1. nu. 65.*

Sic autem depoſiti, deberẽt detrudi in Monaſterium, vt ibi lugeant commiſſa. *c. Sacerdos. 81. diſt. c. omnes vtriuſq. de pœnit. & remiſ.* vbi hęc pęna imponitur reuelantib. cõfeſſiones. *Abb. ib. n. 8.* Detruſi tamen in monaſterium debent ali de beneficijs ſuis, vel ſi ſint pauperes, debent illis prouideri alimenta per Epiſcopum. *c. de lapſis. 15. q. 6. gl. in c. ſtudeat. diſt. 50. Ab. in c. paſtoralis. §. verũ. n. 16. de appel. Felin. lo. ſup. cit. n. 27. Nau. conſ. 7. nu. fin. de ſent. excom.* Sed his temporibus hæc detruſio in Monaſterium non vſitatur, cum Monaſteria tales recipere paſſim recuſent, nec ab Epiſcopo cogi poſſint vt recipiant, cùm vbique ferè ſint exempta. *Diaz. lo. cit. c. 128.*

9 Degradatio eſt alius modus depoſitionis, quo delinquens deponitur cũ ſolemnitatibus, & traditur Curię ſæculari. *c. degradatio. de pœnis. in 6.* Ad quã degradationẽ cum ex iure antiquo debuerit adhiberi certus numerus Epiſcoporum, vt in depoſitione Præsbyteri ſex Epiſcopi, in depoſitione Diaconi tres Epiſcopi debeãt adeſſe. *c. felix. 15. q. 7.* modo minori cõpendio expediri põt, poſt *Conc. Trid. ſeſſ. 13. c. 4. de ref.* quod ad faciliorem executionem huius pœnæ ordinauit, vt loco Epiſcoporum adhiberi poſſint totidem Abbates vſum mitræ & baculi habentes: vel ſi & iſti commodè haberi nõ poſsẽt, aliæ quæuis perſonæ graues in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, & iuris ſcientia commendatæ. Solus autem Epiſcopus degradare non poteſt, licèt ſolus ordines conferat. vt notat *Abb. in c. inter corporalia. num. 1. de transl. Epiſ. Bertach. in tract. de Epiſ. lib. 4. p. 8.*

Pœna huiuſmodi degradationis & traditionis brachio ſæculari infligitur pro 10 hæreſi. *c. ad abolendã de hæret. cit.* Si ſacerdos in confeſſione pęnitenté ad turpia ſolicitat, vt ſupra relata Cõſt. Vrb. VIII. Papæ, debet degradari & tradi ſæculari Curiæ. Similiter ſi quis abutitur SS. Euchariſtia pro ſortilegijs. *Genuen. in ſua praxi c. 84. nu. 10.* Et pro crimine falſi. *c. ad falſariorũ. de crim. falſ.* quod tamen reſtringitur ad falſantes literas Apoſt. tãtùm. *Ab. in eo. c. ad abolẽdã. n. 11.* Item & propter calumniã ſeu cõtumeliã illatam Epiſcopo. *c. ſi quis ſacerdotũ. 11. q. 1. & gl. in c. ad abolẽdã. cit. v. relinquatur.* Et pro crimine læſæ maieſtatis contra Papã cõmiſſo, vt in facto iudicatũ fuiſſe refert *Fel. in c. Rodulphus. de reſcrip. n. 37.* Nõ ordinatũ celebrantem, vel confeſſiones audienté, eadem quoq; pęna puniendum ordinauit Clem. VIII. Conſt. ſua. vt ſequitur.

Et ſi alias fe. re. Paulus PP. IV. & infrà. *Nos igitur animaduertentes huiuſmodi perditos & nefarios homines ad ſacrum præsbyteratus ordinem non promotos Miſſarum celebrationem vſurpare præſumentes, non ſolum actus idolatriæ ſaltem extrinſecè, ſeu per externa & viſibilia religionis et pietatis ſigna exercere, ſed etiã quantum in ipſis eſt efficere, vt Chriſti fideles qui credunt eos ordinatos eſſe, & ritè conficere, Sacramentum*

Eucha-

*Eucbariſtiæ, idolatriæ crimen ignoran-
ter incurrant, purum videlicet panem
& vinum tanquam verum Chriſti Do-
mini noſtri Corpus & Sanguinem eiſdẽ
adorandum proponentes; confeſſiones au-
tem audientes, non ſolum Sacramenti pœ
nitentiæ dignitatem contemnere, verũ et
Chriſti fideles decipere, dum ſcilicet ini-
què ſibi aſſumunt gradum Sacerdotalẽ,
& authoritatem abſoluendi à peccatis
magno cum periculo & ſcandalo pluri-
morum. Propterea vt grauiſſima hæc
ſcelera committentes, poſthac debito ſup
plicio puniantur, motu proprio & ex cer
ta ſcientia noſtra ac matura deliberatio-
ne, deque Apoſt. poteſtatis plenitudine
S. Inquiſitionis Iudicum conſcientiæ cõ-
ſulere, & ne in futurum de pœna hiſce
delinquentibus imponenda dubitari poſ-
ſit, prouidere volentes, ſupradictorum
Prædeceſſ. noſtrorum veſtigijs inhæren-
tes, hac perpetuo valitura Cõſt. decerni-
mus, atque ſtatuimus, vt quicunque non
promotus ad S. Præsbyteratus Ordinem
repertus fuerit Miſſarum celebrationem
vſurpaſſe vel Sacramentalem cõfeſſio-
nem audiuiſse, à Iudicibus S. Inquiſitio-
nis vel locorum Ordinarijs, tanquam
Eccleſiæ miſericordia indignus, à foro
Eccleſiaſtico abijciatur, & ab Ordini-
bus Eccleſiaſticis ſi quos habuerit ritè de
gradatus, ſtatim Curiæ Sæculari trada-
tur, per Iudices Sæculares debitis pœnis
plectendus, &c. Datum Romæ, die
1. Decembr. 1601.*

Quam Conſt. ampliauit Vrb. VIII. PP.
etiam quoad minorennes, ſeu nõ minus
quàm 20. anno completos habentes,
ſua Conſtitut. vt ſequitur.

*Apoſtolatus officium, &c. Cùm itaque
ſicut accepimus nõnulli priuilegio mino
ris ætatis nimis temerè confiſi, & legum
indulgentia freti, pœnas à D. Clem. Præ
deceſſ. Conſt. in huiuſmodi delinquentes
ſtatutis paruipendere præſumant. Nos
deteſtantes & quantum in nobis eſt co-
hibere volentes impiam & nefariam ho
rum temeritatem, qui atrociſſimo hoc
ſcelere Catholicam veritatem, quæ ſolos
Præsbyteros dictorum Sacram. mini-
ſtros eſſe docuit, facto impugnant, nego-
tio huiuſmodi in Cong. Ven. Fratrum no
ſtrorum S. R. E. Card. generalium Inqui-
ſitorum coram nobis habito, maturè di-
ſcuſſo, inhærentes Conſt. prædictæ, alijſ-
que Decretis per fe. re. Paulum IV. &
Six. V. Rom. Pont. Prædeceſ. noſtros cõ-
tra ſimilia perpetrantes editis, eaque
etiam ad effectum prædictum matura
deliberatione, deque Apoſt. poteſtatis
plenitudine amplíantes & extendentes,
hac noſtra perpetuo valitura Conſtit. ſta
tuimus & decernimus, vt de cætero per-
petuis futuris temporibus. qui in poſte-
rum ad ſacrum Præsbyt. ordinem non
promotus Miſſam celebrare, aut Sacra-
mentalem Confeſſionem audire præſum-
pſerit, ætate minori annis vigintiquin-
que non excuſetur, quo minus eidem
Clem. Conſtit. ſubijciatur, dummodo vi-
geſimum ſuæ ætatis annum compleuerit.
Ipſeque non promotus ſic delinquens,
nulla habita conſideratione præfatæ mi-
noris ætatis, ſiue Laicus, ſiue Clericus ſæ
cularis, aut cuiuſuis Ordinis, Congrega-
tionis, Societatis, etiam de neceſſitate
exprimendæ Regularis, aut cuiuſuis alte
rius Inſtituti, etiam quantumuis exem-
pti, priuilegiati, Nobiſq; & Apoſt. Sedi
immediatè ſubiecti, nec non Militiarum
quarumcunque etiam S. Ioannis Hiero-
ſolim. fuerit, tradatur Curiæ ſæculari pę
nis debitis plectendus. Sicque & non
aliter, &c. Non obſtantibus &c. Rom.
23. Mart. 1628. Pont. anno 5.*

Crimen nefandum contra naturam
eadem pœna degradationis & traditio-
nis Curię ſęculari puniri quoque vo- 12
luit Pius V. cuius Conſtitut. verba ſe-
quuntur quoad noſtrum propoſitum,
relata etiam inuenies apud *Nau. in
man. cap. 27. num. 249.*

*Omnes & quoſcunque Præsbyteros
& alios Clericos ſæculares et Regulares
cuiuſcunque gradus & dignitatis tàm
dirum nefas exercentes, omni priuilegio
clericali, omnique officio, dignitate &
beneficio Eccleſiaſtico præſentis Cano-
nis authoritate priuamus. Ita quod
per Iudicem Eccleſiaſticum degradati,*

poteſtati ſtatim ſæculari tradantur, quæ de eis illud idem capiat ſuppliciũ, quod in laicos hoc in exitium deuolutos legitimis reperitur ſanctionibus cõſtitutum. Nulli ergò, &c. Rom. 3. Sept. 1568.

Reſtringendæ tamen hæ pœnę ad eos tantum qui propriæ committerent copulam Sodomiticam cum quocunque ſexu ſeu bruto, nõ illum qui alium actum Sodomiticum, luxuriamuè contra naturam committeret, vel ſi saltem attentaret non ſequuto effectu, licet & iſte puniri deberet eadem lege, ſed non eadem pęna. *Iul. Clar. lib. 5. recept. ſent. §. Sodomia. Vgol. de irreg. cap. 43. Lopez. ad Diaz. cap. 88. Proſp. Farinac. in pract. crim. de delict. & pœn. q. 17. nu. 49. Gennen. in prax. cap.* 82. vbi clericum ob attentatum hoc crimen dicit ſolere in Curia Archiepiſcopali Neap. damnari ad triremes pro triẽnio. Item reſtringe quoad ſuſpenſionem & irregularitatem incurrendam, ad delictum notorium. ita vt non tam ex delicto, quam ex infamia & ſcandalo ac publicitate iſtius delicti oriatur irregularitas. *Tolet. in ſum. lib. 1. c. 74.* ex delicto n. occulto, pręterquam homicidio nunquã oritur irregularitas. vt *Nau. in man. c. 27. nu.* 248. Tanto magis quod communior eſt ſententia prædictam Conſt. eſſe vſu receptam tantum quoad forum exterius: vnde nec tenetur taliter peccans ſtatim dimittere officia & beneficia Eccleſiaſtica, niſi mediante ſentẽtia iudicis. *Henriq. in ſum. 13. de excom. c. 36. & lib. 14. de irreg. c. 5. Rodriq. in ſum. p. 1. c. 209. Tolet. Vgolin. lo. cit. Nau. conſ. 8. num. 4. de teſtam. in antiq.* Ex quo etiam ſequitur facilis conciliatio diſceptantium de illo verbo allegatæ Conſtit. (*exercentes*) vt nimirum in foro conſcientiæ requirantur vſus & actus frequentati, nam ex his inducitur infamia & ſcandalum, ad ſententiã. *Nau. lo. cit. et ipſius ſequacium:* & in foro exteriori ſufficiat vnus actus vt propter ipſum puniri poſſit delinquens ſi conuincatur ſecundum *Lopez. lo. cit. Foller. in pract. crim. in miſcel. c. 37 Couar. in Clem. ſi furioſus. de hom. p. 1. §. 1.*

13 In delictis item atrocibus pro iudicis arbitrio pœnam hanc degradationis infligi poſſe tenet *Diaz. lo. ſup. cit.* & pluries in facto iudicatum fuiſſe in crimine parricidij & alijs teſtatur *id ib. c. 27.*

Nemo tamẽ degradari debet, niſi directè accuſatus & conuictus vel confeſſus. latè *Dec. in c. atſi Clerici. ſup. cit.* Nõ niſi præſens etiam condemnari debet: contra abſentem enim non proceditur ad hãc pęnã. *Innoc. in c. qual. 2. de accuſ.*

Exilij pœnæ meminit. *c. accedens. 50. diſt. c. 1. de calumniat.* eſtque hæc pœna recepta in iure Canonico. *Abb. in c. ad* 14
audientiam. nu. 3. de crim. falſ. & eam imponere plurimum conducit, vbi delictum puniẽdum cohæret loco, & vbi loci mutatione leuaretur ſcandalum, & occaſio iterum delinquendi crimino ſo. *c. valet. 81. diſt. Abb. in c. ex literis. de homicid. Diaz. lo. cit.* 136. Exilij tamen bannum ſeu effectus ſententiæ, non extenditur vltra territorium iudicantis. *Felin. in c. poſtulaſti. num. 7. de fo. comp.* vel non vltra Prouinciam ſi Archiepiſcopus banniuit, ille enim ex tota ſua Prouincia bannire poteſt. *cap. 2. de arbit. cap. tuarum. de priuil. Quaran. v. Archiepiſ. authoritas. num.* 39.

Hæc etiam pœna poteſt relaxari per iudicem. *Diaz. lo. cit.* Bannitus etiam poteſt priuari beneficijs quæ obtinet, pręſertim ſi bannum fuerit perpetuum, cum nõ poſſit deſeruire illis beneficijs. *Rebuff. in prax. de mod. amitt. benefic. num. 57. Pariſ. de reſig. lib. 5. q. 6. num.* 93.

Priuationis quoque pœna eſt vſitata 15
in iudicio Eccleſiaſtico: priuari tamen nemo debet, niſi in caſibus in iure expreſſis, pęna enim priuationis eſt grauiſſima & grauior excommunicationis pœna propter durationem. *Innoc. in c. bonæ. de elect. Felin. in c. quærelam. num. 2. de iureiuran. & in c. ex parte. num. 2. de reſcript. Dec. num. 12. Caſſad. deciſ. 5. de conſtit.* Et ſi impenatur à lege, non intelligitur incurri ipſo iure, niſi lex hoc dicat expreſsè: in odioſis enim & pœnalibus in dubio conſtitutio intelligi debet, vt ſit ferendæ ſententiæ non latæ. *gl. in Reg. in pœnis. de reg. iur. in 6. Abb. cap. ex diligenti.*

genti.num.6. de Simon. hancque doctrinam eſſe communem, & ſeruari in Rot. teſtatur *Achil.de Graſs.deciſ.366.*

In caſibus etiam in quibus priuatur quis ipſo iure, requiritur ſemper ſententia iudicis declaratoria, & ante ipſum nō tenetur quis dimittere beneficium etiā in foro conſcientiæ, niſi Simoniacus, vt aliàs diximus. *Felin.in c.Rodulphus. cit. num.38.* & eſt cōmunis etiam ſententia non ſolùm Canoniſtarum, ſed & Theologorum, vt *Guttier.lib.1.can.q. cap. 1. num.12. Simanc.de Cathol. inſtit.c.9. nu. 209. Roderic. tom. 1. q. Reg. q. 6. art.6. Alex.monet. de diſtrib. quotid. p. 3. q. 7. Molin.de iuſt.diſp.96.* Licèt poſſit impetrari tale beneficium, & poſtmodum obtineri ſententia declaratoria parte vocata, aliàs parte non citata poſſeſſio talis beneficij dari non poſſet. *c. licet Epiſcopus. de præb.in 6. Tiraquel. in l. ſi vnquam. v.reuertatur.num.400. Achil. de Graſs.lo.cit. Seraph.deciſ.432.*

Cauſæ autem priuationis in iure ex-
16 preſſæ, ſunt, crimen Simoniæ. *c. inſinuatum.de Simonia.* quod aliquando priuat etiam non expectata iudicis ſententia, vt aliàs diximus. Concubinatus etiam priuatione punitur, ſi concubinarius monitus, & punitus primò ſequeſtratione fructuum, deinde pœna ſuſpenſionis ab adminiſtratione officij concubinam non dimittit. *c.ſicut c.ſi autem.de cohab. Cler. & mul. Conc.Trid. ſeſſ. 25. c.14. de ref.* Periurium item punitur pœna priuationis. *c. tua nos. c. querelam. de iureiuran.* non tamen hoc intelligitur de quocunq; periurio, vel de non tenente promiſſum. *Felin.in c.querelam.cit.* vnde ſignatura non concedit priuationem pro periurio, niſi fuerit iudiciale, vt teſtatur *Staphil.de litt.grat.tit.de mod. priuat.*

Homicida voluntarius priuari quoque debet beneficijs. *c. 1. & 2. de cler. pugn.* non tamen eſt ipſo iure priuatus, ſed eſt priuandus per ſententiam iudicis, etiāſi eſſet notorium. *Abb.in c.cum noſtris. de conceſs.præb.num. 22.* hocque communiter teneri teſtatur *Felin. in c. inquiſitionis.num.3.de accuſ. Bertach.de Epiſc. 8.p.princ.lib.4.p.2.* Et in tantum quidem requiritur ſententia iudicis ad huiuſmodi priuationem, quod licèt lata fuerit ſententia condemnatoria ſuper homicidio, ſi tamen in ea non fiat mentio priuationis expreſſa, non cenſeretur talis homicida priuatus, nam debet expreſsè priuari. *Innoc.in c.qualiter & quando. de accuſ. Diaz.lo.ſupra cit.c. 133. Put. deciſ. 227. lib.2.* quia nimirum præſumi poteſt Epiſcopum voluiſſe cum ipſo diſpenſare in retentione beneficij, cum in omnibus caſibus quoad retentionem beneficij Epiſcopus diſpenſare poſſit. *Staphil. Diaz. locis cit. Innoc. Abb. in c. ex literis. de cler.non ord. min.*

Et quidem requiritur vt ſententia priuationis trāſeat in rem iudicatam: vnde 17
ſi à ſententia priuationis appellatur, durante appellatione non cenſetur quis priuatus beneficio. Imò ſi, reſignaret interim teneret reſignatio, etiam ſi beneficium iam fuiſſet impetratum ob priuationem. *c.ex literis. c.fin. de exceſs.prel. Butr.conſ.43.nu.2. Creſcent.deciſ.6.nu.3. de renunc. aliàs 225.* & hoc pro indubitato practicari in Rot. Rom. teſtatur *Genuen.lo.ſup.cit.in prax.c.65.num.18. & Rebuff.lo.ſup.cit.nu. 52. & 64. Pariſ.de reſig.lib.3.q.16. nu. 30.* Idem dicendum 18
etiam ſi quis eſſet damnatus ad perpetuos carceres: ſententia enim carceris perpetui non inducit priuationem beneficij, niſi hoc fuerit expreſſum in ſententia: & tantò magis ſi ab hac ſententia fuerit appellatum. *Butr.in c. dudum. 2.num.11 de elect. Biſign.deciſ. 5. de renunc. Pariſ.lo.cit.* Plus autem dicit *Mohed.deciſ.150.aliàs 11.de præb.* quòd collatio beneficij vacantis per priuationem, facta antequam ſententia priuationis tranſiſſet in rem iudicatam, eſt nulla: ſi nimirum fiat intra terminum iuris ad appellandum, etiamſi poſtmodum non appellaretur ab huiuſmodi ſententia.

Vltra priuationem autem homicida puniendus eſt pœna depoſitionis verbalis, & detruſionis in monaſterio ad quinquennium. *c.cum non ab homine.de iud. cap.ſicut dignum.§.vlt. iun. gl. v. conſi-*

ſilium. de homicid. c. tua de pœnis. vel aliàs ſecũdùm enormitatem facti & ſcãdali procedere debet iudex, vt in ſuperioribus dictum eſt.

19 Excommunicatus quoque poſt denũciationem poteſt priuari fructibus beneficij ſui. Abb.in c.paſtoralis.§.verum.n. 1.de appell.Dec.ib.num.12.nec debet illi prouideri de victu niſi fame periret, dummodo non opponatur excommunicationi nullitas: Couar. in c.alma mater. p.1.§.7.num.5.Seraph. deciſ. 1098. licèt aliàs prouideri debeant neceſſaria degradato, depoſito, ſuſpenſo, carcerato, quia nimirum iſti non poſſunt ſibi prouidere de victu, excõicatus aũt facilè prouidere ſibi poteſt ſi non perſeueret in contuma-

20 cia, & petat abſolutionem. Abb. lo. cit. Felin.in c.Apoſtolicæ.de excep.num. 9. Nau.conſ.7. de ſent. excomm. in antiq. Et ſi perſeuerat in excommunicatione vltra annum, poteſt priuari beneficijs. c. cum bona.de æt.& qual. Hoſt.in c.grauem.de pœnit.Abb.ib.& in c. 1.nu. 25. de iudic. & habetur pro conuicto & cõfeſſo de delicto ſeu re principali de qua agitur, ita vt pars releuetur ab onere probandi, niſi quod ipſemet reus poſſet alijs probationibus ſuam innocentiam demõſtrare.gl. fin.in c. cũ contumacia. de hæret.in 6.Abb. lo. cit.Rip. Burr.ib. Menoch.de arbitr.cent.6. caſu 416. Imò talis ſuſpectus eſt de hæreſi, & ſi eſt laicus, poteſt priuari iurepatronatus ſaltem pro illa voce. c.fin.de pœnis. Ad terrorem autem inſordeſcentium in cenſuris alicubi ſeruari, vt inſordeſcens vltra annum licèt contritus moriatur, prohibeatur à ſepultura Eccleſiaſtica, teſtatur Genuen. in prax. c. 8. num.7. In hac tamen inſordeſcentia punibili, requiritur pertinacia & animus induratus cum cõtemptu clauium: alioquin ſi quis perſeueraret in excommunicatione ex cauſa, licèt veriſimili, non diceretur contemnere claues Eccleſiæ.gl. in cap. Metropolitanum.2.q.7. Felin.in c. 2. num. 11. de maior. & obed. Couar. in cap.alma mater.p.1.§ 7.num.6.

Et qui petit abſolutionem ex iuſta cauſa, licèt non obtineat, excuſatur à cõtemptu & à pœnis. vt notant Ioan. And. Franch.Gemin.in c.cùm contumacia.ci. vnde & Rot.in vna Oſcen. Archid. 16. Maij.1603.coram Lancellot. tenuit inſordeſcentem per triennium de quo conſtabat quod interim petierit abſolutionem, non fuiſſe priuatum beneficio.

Priuari demum debet non reſidens in beneficio ſuo reſidentiam requirente, & 21
eſt pœna ordinaria non reſidentiæ priuatio, vt notat Abb.in c.ex tua. num. 6. de cler.nõ reſid. Sed quam diuturna debeat eſſe non reſidentia ob quam poſſit quis priuari, non eſt definitum in iure, ſed innuit tex.cap. ex geſtis. c. qualiter.lo.cit. longiorem debere eſſe hanc non reſidẽtiam; nec aliter decerni debere priuationem etiam ob longiſſimam non reſidentiam niſi prius moneatur abſens, & monitus non redeat. vt tex. cit. & gl. in c. ex parte.ibid. Rediens autem monitus, licèt priuari non debeat, poteſt tamen alijs pœnis puniri ſecundum qualitatem moræ & modum culpæ, vt ſi nullam habuerit iuſtam cauſam abſentiæ. Abb.in c. qualiter.cit.num.4. Et ſecundum minorem abſentiam, minor pena decernenda, nec ſtatim incipiendum à priuatione Abb. lo.cit. & in c. ex tua. num. 6.ib.Seraph. deciſ.27. Vnde & Conc.Trid.ſeſſ. 6. c. 1. & ſeſs. 23. c. 1.ſeſs.24.c.12.de ref. non reſidentem pro primo anno voluit puniri tantum ſequeſtratione medietatis fructuum beneficij, pro ſecundo anno amiſſione omnium fructuum, tum per cenſuras, & demum priuatione. Si tamen fuerit in facto longior abſentia, licèt nõ preceſſerint iſti gradus pœnarum, poſſet deueniri ad priuationem contra cõtumacẽ, vt deducit, & fuiſſe declaratum à S. Cõg. Conc. teſtatur Mantica.deciſ.67.nu.7.

Perſonaliter autem debet moneri ſeu 22
citari non reſidens, quando proceditur ad pœnas contra ipſum & ad priuationem, alioquin priuatio eſſet nulla. gl. in c.quoniam. cit. v. canonibus. Felin. in c. cùm contingat. de reſcrip. Abb.in cit.c. quoniam.§.porrò.num. 10.

Et ſi ignoratur vbi ſit, vel longè abſit, ita

ita vt commodè non poſſit ad illum perferri citatio, deberet in Eccleſia ſua citari ter, ita vt ter publicetur edicta, & poſt vltimi edicti publicationem expectetur ſex menſibus, aliter enim ſi ſex menſes non expectarentur, eſſet nulla quoque priuatio. *c. ex tua. de cler. non reſid. Genuen. in prax. c. 112.* neque ſufficeret vna citatio pro tribus, per inducta apud *Ab. conſ. 67. lib. 1. Felin. in c. cum contingat. de reſcrip. & in c. conſuluit. num. 13. de off. deleg.* & in terminis tenuit *Rota relata apud Seraph. deciſ. 1346. & apud Manticam. lo. cit. Veral. deciſ. 114. p. 1.* Præſertim autem non reſidens in Parochiali, ſi ſit in longinquo abſens, ſufficeret ſi citetur in parochiali, cum enim ibi teneatur omninò reſidere, proprium ipſius ibi reputatur domicilium, & præſumitur ſcire de citatione ibi poſita. *Rot. deciſ. 19. p. 3. lib. 1. diuerſ.* Si quis tamen citetur perſonaliter, poſſet procedi contra ipſum ad priuationem non expectatis ſex menſibus, & ſufficeret vna perſonalis citatio. *Abb. in c. ex tua. cit. num. 10. Ioan. Sylua. de benef. p. 4. q. 4. Mantica. deciſ. 12. Seraph. lo. cit. num. 5.*

De pœnis pecuniarijs habetur textus
23 *c. ſtatuimus. 11. q. 1. iun. gl. v. biennium. c. dilectus. de off. ord. cap. fin. de delict. puer. cap. licet. de pœnis. c. venerabilibus. §. denique. de ſent. excom. in 6. Cōc. Trid. ſeſſ. 25. c. 3. de ref.* & quid de eis ſentiēdū, conſule *Felin. in c. irrefragabili. num. 6. de off. ord.* Pius V. quoque Conſt. ſua *incip. ad abolendam.* ſupra alia occaſione relata, pro diuerſis criminibus, præſertim pro blaſphemijs ibi expreſſis, ordinauit exigi pœnas pecuniarias, vt in contextu eius Cōſt. videre licet, quàm parciſſimus tamen debet eſſe iudex Eccleſiaſticus in decernendis pœnis pecuniarijs, & exactas non niſi ad vſus pios conuertere deberet. *Conc. Trid. lo. cit.* Et in cauſis hæreſis, aut ſimilibus criminib. vt ſacrilegijs abſtinere debet omnino à pœnis pecuniarijs. *Clem. 2. de hæret.*

Pęna autem pecuniaria quæ vulgò ſo-
24 let apponi in contractibus, licèt de iure exigi poſſit, vt *Felin. in c. 1. de conſtit. nu. 43.* de conſuetudine tamē non exigitur, niſi quatenus concurrit intereſſe, *arg. tex. c. tuam. iun. gl. fin. de pœnis. Anchar. in Reg. peccatum. de Reg. iur. in 6. Hoſt. in c. dilecti. §. quia tamē. de arbitr. Gram. conſ. 66. num. 76.* & eſt recepta ſententia Rot. *diuerſ. deciſ. 371. p. 1. Seraph. 794. n. 24. Ngu. in man. c. 23. num. 68.* Et ſi apponeretur pro euentu damni, eo nō probato non haberet locum. *Dec. conſ. 53. nu. 10. & conſ. 138. num. 7. & conſ. 151. nu. 22. Iaſ. conſ. 9. num. 8. vol. 1.* & etiamſi contractus eſſet iuratus, æquitate Canonica poſſet purgari lapſus pœnæ in contractu appoſitæ, quando eſſet ius partis illæſum. *Innoc. in cit. c. dilecti. de arbitr.* tanto magis ſi non interceſſit interpellatio, ſine qua non dicitur committi mora. *Dec. conſ. 2. vol. 2.* præſertim autem perſonis Eccleſiaſticis non conuenit petere talem pœnam, quia lucrum eſt turpe locupletari cum iactura alterius, & communiter tenent omnes non poſſe exigi talē pœnam per Clericos vel Eccleſiam, quæ æquitatem ſeruare tenetur, vbi eius conditio nō eſt effecta deterior. *Butr. cōſ. 34. n. 2. Verall. dec. 230. & 231. p. 2. Seraph. cit. deciſ. 794. n. 15. Mantica deciſ. 54.*

Loco pęnę ſuccedit quoq; purgatio canonica, eſt .n. iuramentū oneris. *Ab. in c. 1. n. 4. de purg. can.* Et imponitur cū crimē de quo orta eſt infamia non pōt probari per teſtes, neq; per alia documenta. 25
aliàs ſi poſſet probari per teſtes, ſeu alia aliqua ratione, nō eſſet indicenda purgatio. *c. nos inter. tit. cit. Ab. ib.* nec imponitur quādo adeſt accuſator, ſed tm̄ quādo iudex procedit ex officio ſuo, ſeu ad inſtātiam fiſcalis. *Abb. lo. cit.* alioquin ſi iudicium vertitur cū parte, purgatio hęc non defertur, ſed actore non probāte, abſoluitur reus. *Rot. deciſ. 773. p. 1. diuerſ.*

Quandoque autem indicitur purgatio hæc, vt reus non ſolus ſed cum aliquibus cōpurgatoribus deponat purgationis iuramentum, arbitrariū enim eſt iudici indicere hanc purgationem, & vel ſoli reo, vel ſe mertertio, ſe mquarto ſeu plurib. pro cauſæ & præſumptionum aut ſcandali exorti qualitate. *cit. Abb. in c. iuramētū. §. ſanè.* 26

ritate: neque poteſt tolli aliâ ratione, niſi per abſolutionem habentis poteſtatem. *Ab. in c. 1. n.6. de iudic. Angel. v. excõmunicatio. 1. nu. 21. Nau. lo. cit. in man. c.27. nu. 15.* nimirum ordinaria excommunicatio nõ tollitur niſi per abſolutionem, aliàs de extraordinarijs excommunicationibus, & earum abſolutionibus, videri poſſunt exempla apud *Suarez lo. ſup. cit. diſp. 19. ſect. 1. n.9.* Et quid dicendum ſit de excommunicationibus, latis in ea forma, excommunicatus ſit donec ſatisfecerit, conſuli poteſt *Couar. lo. cit. §. 11. & Suarez lo. cit. n. 4.* ſed in hoc cautus eſſe debet iudex, vt in excommunicationibus ferendis, ſeruet iuris formam vſitatã, nec deſcendat ad modos extraordinarios illas ferendi, qui magis illaqueant quam ædificant. Hoc autem aduerti debet, quod etiam in iſtis extraordinarijs abſolutio plerumque requiritur. vt ſi quis excõmunicatur donec ſatisfecerit; vel ad certum tempus, finito tempore; vel præſtita ſatisfactione, non hoc ipſo abſolutus cenſetur, ſed debet abſolui per iudicem, *Dec. in c. quæſt. nu. 7. de appell.*

ARTICVLVS XIV.

De Pęnis Corporalibus.

1 *Carceris pœna quando infligenda Clericis.*
2 *Carceratio infert grauamen irreparabile.*
3 *Carcerans Clericum iniuſtè, incidit in pœnam Can.*
4 *Ad capturam Clericorum adhiberi poſſunt laici.*
5 *Verberum pœna an poſſit infligi Clericis.*
6 *Clericus an poſſit torqueri pro crimine.*
7 *Damnati ad triremes clerici licitè vapulantur à miniſtris triremium.*
8 *Depoſitionis pœna quæ ſit & quando imponenda.*
9 *Degradatio quid ſit & qualiter fiat.*
10 *Degradatio ob quæ crimina fiat.*
11 *Celebrans non ordinatus degradari debet ab ordinibus ſi quos habet.*
12 *Crimen contra naturam qualiter puniendum.*
13 *Degradatio in atrocibus iudicis arbitrio infligi poteſt.*
14 *Exilij pœna vſitata in iudicio Eccl.*
15 *Priuari nemo debet niſi in caſibus expreſſis.*
16 *Priuatus à iure non tenetur dimittere beneficium ante declarationem iudicis.*
17 *Priuatus à iure, pendente appellatione reſignare poteſt.*
18 *Damnatus ad carceres, non cenſetur priuatus beneficio niſi in ſententia exprimatur.*
19 *Excommunicatus debet priuari fructibus beneficij.*
20 *Excommunicatus perſeuerans, habetur pro conuicto.*
21 *Priuatio beneficij non ſeruatis gradibus eſt nulla.*
22 *Priuatus ob non reſidentiam, citari debet perſonaliter.*
23 *Pœnam pecuniariam infligere poteſt iudex Eccleſiaſticus.*
24 *Pęnam in contractu appoſitam Clericus petere non poteſt niſi cõcurrat intereſſe.*
25 *Purgatio Canonica non imponitur niſi quando iudex procedit ex officio ſuo.*
26 *Compurgatores iurare debent de credulitate.*
27 *Deficiens in purgatione habetur pro conuicto.*
28 *Iuramentũ litis deciſorium non defertur, niſi quãdo veritas aliter haberi nõ põt.*
29 *Iuramentũ litis deciſoriũ non defertur, niſi fuerit plusquam ſemiplenè probatũ.*
30 *Iuramentum ſuppletorium in cauſis magni momenti difficilius conceditur.*

Cor-

1 Corporales pœnæ ſunt, Primò carce-
ris perpetui. Et hęc pœna non debet
inffligi clericis, niſi in caſibus in iure ex-
preſſis. *c. penul. & vlt. de hæret.* & non
niſi in caſibus in quibus de iure ciuili eſ-
ſet imponenda pœna mortis, eaq; non
ſimplex, ſed cum aliqua qualitate attroci,
vt ignis, membrorum lacerationis. *Diaz.
in pract. crim. c. 129.* Et in tali pęna prouı-
dendum eſt de carcere non afflictiuo cor-
poris, & ne ex defectu neceſſariorum mo
riatur carceratus: ſequuta .n. morte quam
arctitudo vel ſqualor carceris, ſeu defe-
ctus cibi cauſaret, non excuſaretur iudex
incarcerans ab irregularitate. *Ab. in c. à
nobis. de apoſtat. Card. in Clem. 1. de pęnis.
q. 7. Nau. conſ. 2. de pœnis. in antiq.*
Carcerari autem poteſt Clericus non
tantum in pœnam, ſed etiam cauſa cuſto
diæ ſi ſit ſuſpectus de fuga. *cap. dilectis. de
appell. c. ſi clericos. de ſent. excomm. in 6.*
Carcer tamen tum debet eſſe locus hone
ſtus: & cauendum ne carceratio paſſim
2 fiat, nec leui de cauſa, ſed præuia infor-
matione de vera ſuſpicione fugæ, cum
carceratio ipſa infamet & generet præ-
iudicium irreparabile, vt notat *Felin. in
c. cùm ſuper. de re. iud. num. 17. Iaſon. in
l. ſi ſe non obtulit. §. condemnatum. ff. eo.
tit.* quin & ſola accuſatione opinio homi
nis bonæ famæ grauatur. *Archid. in c. tā
tis. 85. diſt.* Vnde iudex carcerans Clericū
iniuſtè, non euitaret pęnam. *c. ſi quis ſua-
dente. c. ſi clericos. cit. Abb. in c. cùm non
ab hom. in fin. de iud. Gen. in prax. c. 34.*
Poſſunt autem etiam laici carcerari à
iudice Eccleſiaſtico in criminibus Eccle-
3 ſiaſticis. *Clem. 1. de hæret. Aufrer. de po-
teſt. Eccl. in laic. ſub princip.*
Et ad capturam carcerādorum, poteſt
4 vti iudex Eccleſiaſticus miniſterio laico-
rum: nec tunc incurrent laici pœnam ex-
communicationis capiēdo Clericum, vel
etiam percutiendo ſi ſe defendat, vel ſi ali
ter apprehendi non poſſit. *Hoſt. in ſum.
de ſent. excom. nu. 4. Angel. v. excommu-
nicatio. 5. nu. 6. Suarez de cenſ. diſp. 22.
ſect. 1. a num. 40.*
5 Verberum quoque pœna eſt vſitata. *c.
fin. 35. diſt. c. 1. de calumniat. c. vniuerſi-
tatis. de ſent. excom. Abb. ib. nu. 4.* Ipſe-
met tamen Epiſcopus abſtinere debet ab
inffligendis verberibus. *c. non liceat. 86.
diſt.* Caueri etiam debet vt citra mortis
periculum, vel membrorum læſionis ver-
bera inffligātur, & citra ſanguinis effuſio-
nem. *c. in Archiepiſcopatu. de raptor.* ſi
tamen caſu ſuccederet ſanguinis effuſio.
non propterea ſequeretur irregularitas,
cùm hæc nō iudicatur niſi morte, vel mē-
bri abſciſſione cauſata. *Diaz. lo. ci. c. 125.*
Abſtinere autem debet iudex ab huiuſ-
modi pęnis corporalibus; & non niſi in
grauiſſimis culpis illis vti & facilius con-
tra minores clericos, quàm ſacerdotes, vt
monet *Archid. c. vlt. cit. 35. diſt.*
Huc pertinet quòd Clericus pro crimi
ne torqueri poteſt. *Diaz. lo. cit. c. 117.* dū- 6
modo tamē habeantur prius contra ipsū
magna & violenta indicia, ad minus per
duos teſtes probata, & quod fuerit infa-
matus de eo crimine. *Dec. in c. at ſi cleri-
ci. nu. 113. de iud. Simanc. de Cathol. inſtit.
tit. 65. nu. 14.* Nam propter teſtimonium
vnius, & qui fuit particeps criminis, ne-
mo torquendus eſt, niſi aliquid aliud ſuf-
fragetur. *Boer. dec. 319.* neq; ad teſtimo-
niū vnius teſtis bonæ famæ, ſi reus ēt ha-
beat adminicula integræ conuerſationis:
alioqui ſi fuerit infamatus & ſuſpectus,
ad vnius teſtis bonæ famæ depoſitionem
torqueri poſſet, cum hæc faciat ſemiple-
nam probationem. *Simanc. lo. cit. n. 25.*
Cōfeſſio autem extraiudicialiter facta
licèt regulariter in clerico nō ſufficiat ad
torturam. *Diaz, lo. cit. Aufrer. de poteſt.
ſæcul. in Eccleſ. Reg. 3. fall. 4.* contrariū ta-
men vſu ſeruatur. vt refert *Boſſ. de iud. n.
103. Gennen. lo. cit. c. 70. nu. 17.* Aliàs ma-
net iudicis arbitrio, quòd indicium ſuffi-
ciens eſſe poſſit ad torturam. *Dec. lo. ſup.
cit. nu. 119.* Ad eandem torturam nō de-
beret adhiberi miniſterium laicorū, con-
trarium tamen vſu ſeruari dicit *Ab. in c.
vniuerſitatis. cit. nu. 5. Aufrer. vbi ſup.
Suarez. lo. ſup. cit. num. 44.*
Pęna corporalis quoque eſt, damnatio
ad triremes in Italia vſitatiſſima, de qua 7
Diaz. lo. cit. c. 135. Et hac dānati Clerici,
ſi damnentur ad vitā, degradantur prius:

 ſi verò

ſi verò ad tempus, deponuntur tantum verbaliter, & vtroque caſu licitè vapulant à miniſtris triremium.

8 Depoſitionis pęna eſt, qua remouetur Clericus ab altaris miniſterio. de qua *in c. at ſi Clerici. de iudic. Abb. ib. n. 7. Dec. ib. n. 35. & alij com.* Depoſitio videlicet verbalis quæ fit ſine ſolemnitatib. vt infra. & de hac intelliguntur iura in dubio cū loquuntur de depoſitione, quia eſt mitior. *Abb. in c. ad abolendam. de haret.*

Nemo autē debet deponi niſi in caſib. in iure expreſſis, vel in illis tantum in quibus ius ciuile imponeret pœnam mortis. *Felin. in c. qualiter. 2. nu. 25. de accuſ.* vel eſt arbitrarium iudici, quādo deberet reputari delictum graue, vt pro illo imponenda ſit hæc pęna. *Dec. lo. ſup. cit. n. 222. & 226.* arbitrariū enim eſt ſemper iudici eligere pęnam, vbi non eſt pœna in iure expreſſa. *l. 1. §. expilatoris. ff. de effract. DD. in l. ſanctio legum. ff. de pœnis. Dec. in c. de cauſis. n. 24. de off. deleg. Ab. in c. cùm Clerici. num. fin. de pact. & in Clem. vn. num. 12. de teſtam.* Imò hoc tempore omnes pęnas iudici eſſe arbitrarias, ita quod arbitrio ſuo poſſit eas augere vel minuere tenet *Couar. lib. 2. var. reſol. c. 9. n. 9. Maran. de ord. iud. 4. p. diſt. 1. nu. 65.*

Sic autem depoſiti, deberēt detrudi in Monaſterium, vt ibi lugeant commiſſa. *c. Sacerdos. 81. diſt. c. omnes vtriuſq. de pœnit. & remiſ.* vbi hęc pęna imponitur reuelantib. cōfeſſiones. *Abb. ib. n. 8.* Detruſi tamen in monaſterium debent ali de beneficijs ſuis, vel ſi ſint pauperes, debent illis prouideri alimenta per Epiſcopum. *c. de lapſis. 15. q. 6. gl. in c. ſtudeat. diſt. 50. Ab. in c. paſtoralis. §. verū. n. 16. de appel. Felin. lo. ſup. cit. n. 27. Nau. conſ. 7. nu. fin. de ſent. excom.* Sed his temporibus hæc detruſio in Monaſterium non vſitatur, cum Monaſteria tales recipere paſſim recuſent, nec ab Epiſcopo cogi poſſiunt vt recipiant, cùm vbique ferè ſint exempta. *Diaz. lo. cit. c. 128.*

9 Degradatio eſt alius modus depoſitionis, quo delinquens deponitur cū ſolemnitatibus, & traditur Curię ſæculari. *c. degradatio. de pęnis. in 6.* Ad quā degradationē cum ex iure antiquo debuerit adhiberi certus numerus Epiſcoporum, vt in depoſitione Præsbyteri ſex Epiſcopi, in depoſitione Diaconi tres Epiſcopi debeāt adeſſe. *c. felix. 15. q. 7.* modo minori cōpendio expediri pōt, poſt *Conc. Trid. ſeſſ. 13. c. 4. de ref.* quod ad faciliorem executionem huius pœnæ ordinauit, vt loco Epiſcoporum adhiberi poſſint totidem Abbates vſum mitræ & baculi habentes: vel ſi & iſti commodè haberi nō poſſēt, aliæ quæuis perſonæ graues in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, & iuris ſcientia commendatæ. Solus autem Epiſcopus degradare non poteſt, licèt ſolus ordines conferat. vt notat *Abb. in c. inter corporalia. num. 1. de transl. Epiſ. Bertach. in tract. de Epiſ. lib. 4. p. 8.*

Pœna huiuſmodi degradationis & traditionis brachio ſæculari infligitur pro 10
hæreſi *c. ad abolendā de hæret. cit.* Si ſacerdos in confeſſione pœnitentē ad turpia ſolicitat, vt ſupra relata Cōſt. Vrb. VIII. Papæ, debet degradari & tradi ſæculari Curiæ. Similiter ſi quis abutitur SS. Euchariſtia pro ſortilegijs. *Genuen. in ſua praxi c. 84. nu. 10.* Et pro crimine falſi. *c. ad falſariorū. de crim. falſ.* quod tamen reſtringitur ad falſantes literas Apoſt. tātùm. *Ab. in eo. c. ad abolēdā. n. 11.* Item & propter calumniā ſeu cōtumeliā illatam Epiſcopo. *c. ſi quis ſacerdotū. 11. q. 1. & gl. in c. ad abolēdā. cit. v. relinquatur.* Et p crimine læſæ maieſtatis contra Papā cōmiſſo, vt in facto iudicatū fuiſſe refert *Fel. in c. Rodulphus. de reſcrip. n. 37.* Nō ordinatū celebrantem, vel confeſſiones audientē, eadem quoq; pęna puniendum ordinauit Clem. VIII. Conſt. ſua. vt ſequitur.

Et ſi alias fe. re. Paulus PP. IV. & infrà. *Nos igitur animaduertentes huiuſmodi perditos & nefarios homines ad ſacrum præsbyteratus ordinem non promotos Miſſarum celebrationem vſurpare præſumentes, non ſolum actus idolatriæ ſaltem extrinſecè, ſeu per externa & viſibilia religionis et pietatis ſigna exercere, ſed etiā quantum in ipſis eſt efficere, vt Chriſti fideles qui credunt eos ordinatos eſſe, & ritè conficere, Sacramentum*

Eucha-

Euchariſtiæ, idolatriæ crimen ignoranter incurrant, purum videlicet panem & vinum tanquam verum Chriſti Domini noſtri Corpus & Sanguinem eiſdē adorandum proponentes; confeſſiones autem audientes, non ſolum Sacramenti pœnitentiæ dignitatem contemnere, verū ēt Chriſti fideles decipere, dum ſcilicet iniquè ſibi aſſumunt gradum Sacerdotalē, & authoritatem abſoluendi à peccatis magno cum periculo & ſcandalo plurimorum. Propterea vt grauiſſima hæc ſcelera committentes, poſthac debito ſupplicio puniantur, motu proprio & ex certa ſcientia noſtra ac matura deliberatione, deque Apoſt. poteſtatis plenitudine S. Inquiſitionis Iudicum conſcientiæ cōſulere, & ne in futurum de pœna hiſce delinquentibus imponenda dubitari poſſit, prouidere volentes, ſupradictorum Prædeceſſ. noſtrorum veſtigijs inhærentes, hac perpetuo valitura Cōſt. decernimus, atque ſtatuimus, vt quicunque non promotus ad S. Præsbyteratus Ordinem repertus fuerit Miſſarum celebrationem vſurpaſſe vel Sacramentalem cōfeſſionem audiuiſse, à Iudicibus S. Inquiſitionis vel locorum Ordinarijs, tanquam Eccleſiæ miſericordia indignus, à foro Eccleſiaſtico abijciatur, & ab Ordinibus Eccleſiaſticis ſi quos habuerit ritè degradatus, ſtatim Curiæ Sæculari tradatur, per Iudices Sæculares debitis pœnis plectendus, &c. Datum Romæ, die 1. Decembr. 1601.

Quam Conſt. ampliauit Vrb. VIII. PP. etiam quoad minorennes, ſeu nō minus quàm 20. anno completos habentes, ſua Conſtitut. vt ſequitur.

Apoſtolatus officium, &c. Cùm itaque ſicut accepimus nōnulli priuilegio minoris ætatis nimis temerè confiſi, & legum indulgentia freti, pœnas à D. Clem. Prædeceſſ. Conſt. in huiuſmodi delinquentes ſtatutis paruipendere præſumant. Nos deteſtantes & quantum in nobis eſt cohibere volentes impiam & nefariam horum temeritatem, qui atrociſſimo hoc ſcelere Catholicam veritatem, quæ ſolos Præsbyteros dictorum Sacram. miniſtros eſſe docuit, facto impugnant, negotio huiuſmodi in Cong. Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E. Card. generalium Inquiſitorum coram nobis habito, maturè diſcuſſo, inhærentes Conſt. prædictæ, aliiſque Decretis per ſe. re. Paulum IV. & Six. V. Rom. Pont. Prædeceſſ. noſtros cōtra ſimilia perpetrantes editis, eaque etiam ad effectum prædictum matura deliberatione, deque Apoſt. poteſtatis plenitudine amplíantes & extendentes, hac noſtra perpetuo valitura Conſtit. ſtatuimus & decernimus, vt de cætero perpetuis futuris temporibus. qui in poſterum ad ſacrum Præsbyt. ordinem non promotus Miſſam celebrare, aut Sacramentalem Confeſſionem audire præſumpſerit, ætate minori annis vigintiquinque non excuſetur, quo minus eidem Clem. Conſtit. ſubijciatur, dummodo vigeſimum ſuæ ætatis annum compleuerit. Ipſeque non promotus ſic delinquens, nulla habita conſideratione præfatæ minoris ætatis, ſiue Laicus, ſiue Clericus ſæcularis, aut cuiuſuis Ordinis, Congregationis, Societatis, etiam de neceſſitate exprimendæ Regularis, aut cuiuſuis alterius Inſtituti, etiam quantumuis exempti, priuilegiati, Nobiſq; & Apoſt. Sedi immediatè ſubiecti, nec non Militiarum quarumcunque etiam S. Ioannis Hieroſolim. fuerit, tradatur Curiæ ſæculari pœnis debitis plectendus. Sicque & non aliter, &c. Non obſtantibus &c. Rom. 23. Mart. 1628. Pont. anno 5.

Crimen nefandum contra naturam eadem pœna degradationis & traditionis Curię ſęculari puniri quoque voluit Pius V. cuius Conſtitut. verba ſequuntur quoad noſtrum propoſitum, relata etiam inuenies apud *Nau. in man. cap. 27. num. 249.* 12

Omnes & quoſcunque Præsbyteros & alios Clericos ſæculares et Regulares cuiuſcunque gradus & dignitatis tàm dirum nefas exercentes, omni priuilegio clericali, omnique officio, dignitate & beneficio Eccleſiaſtico præſentis Canonis authoritate priuamus. Ita quod per Iudicem Eccleſiaſticum degradati,

poteſtati ſtatim ſaculari tradantur, quæ
de eis illud idem capiat ſuppliciũ, quod
in laicos hoc in exitium deuolutos legi-
timis reperitur ſanctionibus cõſtitutum.
Nulli ergò, &c. Rom. 3. Sept. 1568.

Reſtringendæ tamen hæ pœnę ad eos
tantum qui propriæ committerent copu
lam Sodomiticam cum quocunque ſexu
ſeu bruto, nõ illum qui alium actum So-
domiticum, luxuriamuè contra naturam
committeret, vel ſi ſaltem attentaret non
ſequuto effectu, licet & iſte puniri debe-
ret eadem lege, ſed non eadem pęna. *Iul.*
Clar. lib. 5. recept. ſent. §. Sodomia. Vgol.
de irreg. cap. 43. Lopez. ad Diaz. cap. 88.
Proſp. Farinat. in pract. crim. de delict.
& pœn. q. 17. nu. 49. Gennen. in prax. cap.
82. vbi clericum ob attentatum hoc cri-
men dicit ſolere in Curia Archiepiſcopa-
li Neap. damnari ad triremes pro triẽnio.
Item reſtringe quoad ſuſpenſionem &
irregularitatem incurrendam, ad deli-
ctum notorium. ita vt non tam ex deli-
cto, quàm ex infamia & ſcandalo ac pu-
blicitate iſtius delicti oriatur irregulari-
tas. *Tolet. in ſum. lib. 1. c. 74.* ex delicto n.
occulto, pręterquam homicidio nunquã
oritur irregularitas. vt *Nau. in man. c. 27.*
nu. 248. Tanto magis quod communior
eſt ſententia prædictam Conſt. eſſe vſu
receptam tantum quoad forum exterius:
vnde nec tenetur taliter peccans ſtatim
dimittere officia & beneficia Eccleſia-
ſtica, niſi mediante ſentẽtia iudicis. *Hen-*
riq. in ſum. 13. de excom. c. 36. & lib. 14.
de irreg. c. 5. Rodriq. in ſum. p. 1. c. 209. To
let. Vgolin. lo. cit. Nau. conſ. 8. num. 4. de
teſtam. in antiq. Ex quo etiam ſequitur
facilis conciliatio diſceptantium de illo
verbo allegatæ Conſtit. (*exercentes*) vt
nimirum in foro conſcientiæ requiran-
tur vſus & actus frequentati, nam ex his
inducitur infamia & ſcandalum, ad ſen-
tentiã. *Nau. lo. cit. et ipſius ſequacium:* &
in foro exteriori ſufficiat vnus actus vt
propter ipſum puniri poſſit delinquens
ſi conuincatur ſecundum *Lopez. lo. cit.*
Foller. in pract. crim. in miſcel. c. 37 Co-
uar. in Clem. ſi furioſus. de hom. p. 1. §. 1.
13 In delictis item atrocibus pro iudicis
arbitrio pœnam hanc degradationis infli
gi poſſe tenet *Diaz. lo. ſup. cit.* & pluries
in facto iudicantem fuiſſe in crimine par-
ricidij & alijs teſtatur *id ib. c. 27.*

Nemo tamẽ degradari debet, niſi di-
rectè accuſatus & conuictus vel confeſ-
ſus. latè *Dec. in c. at ſi Clerici. ſup. cit.* Nõ
niſi præſens etiam condemnari debet:
contra abſentem enim non proceditur
ad hãc pęnã. *Innoc. in c. qual. 2. de accuſ.*

Exilij pœnæ meminit. *c. accedens. 50.*
diſt. c. 1. de calumniat. eſtque hæc pœna
recepta in iure Canonico. *Abb. in c. ad* 14
audientiam. nu. 3. de crim. falſ. & eam
imponere plurimum conducit, vbi deli-
ctum puniẽdum cohæret loco, & vbi lo-
ci mutatione leuaretur ſcandalum, &
occaſio iterum delinquendi criminoſo.
c. valet. 81. diſt. Abb. in c. ex literis. de
homicid. Diaz. lo. cit. 136. Exilij tamen
bannum ſeu effectus ſententiæ, non ex-
tenditur vltra territorium iudicantis. *Fe-*
lin. in c. poſtulaſti. num. 7. de fo. comp. vel
non vltra Prouinciam ſi Archiepiſcopus
banniuit, ille enim ex tota ſua Prouin-
cia bannire poteſt. *cap. 2. de arbit. cap.*
tuarum. de priuil. Quaran. v. Archiepiſ.
authoritas. num. 39.

Hæc etiam pœna poteſt relaxari per
iudicem. *Diaz. lo. cit.* Bannitus etiam po-
teſt priuari beneficijs quæ obtinet, pręſer
tim ſi bannum fuerit perpetuum, cum nõ
poſſit deſeruire illis beneficijs. *Rebuff. in*
prax. de mod. amitt. benefic. num. 57. Pa-
riſ. de reſig. lib. 5. q. 6. num. 93.

Priuationis quoque pœna eſt vſitata 15
in iudicio Eccleſiaſtico: priuari tamen
nemo debet, niſi in caſibus in iure expreſ
ſis, pęna enim priuationis eſt grauiſſima
& grauior excommunicationis pœna
propter durationem. *Innoc. in c. bona.*
de elect. Felin. in c. quærelam. num. 2. de
iureiuran. & in c. ex parte. num. 2. de re-
ſcript. Dec. num. 12. Caſſad. deciſ. 5. de
conſtit. Et ſi imponatur à lege, non intel-
ligitur incurri ipſo iure, niſi lex hoc dicat
expreſsè: in odioſis enim & pœnalibus
in dubio conſtitutio intelligi debet, vt ſit
ferendæ ſententiæ non latæ. *gl. in Reg. in*
pœnis. de reg. iur. in 6. Abb. cap. ex dili-
genti.

genti.num.6. de Simon. hancque doctri-
nam eſſe communem, & ſeruari in Rot.
teſtatur *Achil.de Graſs.deciſ.366.*
In caſibus etiam in quibus priuatur
quis ipſo iure, requiritur ſemper ſenten-
tia iudicis declaratoria, & ante ipſam nō
tenetur quis dimittere beneficium etiā
in foro conſcientiæ, niſi Simoniacus, vt
aliàs diximus. *Felin.in c.Rodulphus. cit.
num.*38. & eſt cōmunis etiam ſententia
non ſolùm Canoniſtarum, ſed & Theo-
logorum.vt *Guttier.lib.1.can.q. cap. 1.
num.12.Simanc.de Cathol.inſtit.c.9. nu.
209. Roderic.tom. 1.q. Reg. q. 6.art.6.
Alex.monet. de diſtrib. quotid.p. 3. q.
7. Molin.de iuſt.diſp.96.* Licèt poſſit im-
petrari tale beneficium, & poſtmodum
obtineri ſententia declaratoria parte
vocata, aliàs parte non citata poſſeſſio
talis beneficij dari non poſſet.*c. licet Epi
ſcopus. de præb.in 6. Tiraquel. in l. ſi vn
quam. v.reuertatur.num.*400. *Achil. de
Graſs.lo.cit. Seraph.deciſ.*432.
Cauſæ autem priuationis in iure ex-
16 preſſæ ſunt, crimen Simoniæ. *c. inſinua-
tum.de Simonia.* quod aliquando priuat
etiam non expectata iudicis ſententia,
vt aliàs diximus. Concubinatus etiam pri
uatione punitur, ſi concubinarius moni-
tus, & punitus primò ſequeſtratione
fructuum, deinde pœna ſuſpenſionis ab
adminiſtratione officij concubinam non
dimittit.*c.ſicut c.ſi autem.de cohab.Cler.
& mul.Conc.Trid. ſeſſ. 25. c.14. de ref.*
Periurium item punitur pœna priuatio-
nis. *c. tua nos. c. querelam. de iureiuran.*
non tamen hoc intelligitur de quocunq;
periurio, vel de non tenente promiſſum.
Felin.in c.querelam.cit. vnde ſignatura
non concedit priuationem pro periurio,
niſi fuerit iudiciale, vt teſtatur *Staphil.de
litt.grat.tit.de mod. priuat.*
Homicida volútarius priuari quoque
debet beneficijs.*c. 1. & 2. de cler. pugn.*
non tamen eſt ipſo iure priuatus, ſed eſt
priuandus per ſententiam iudicis, etiāſi
eſſet notorium.*Abb.in c.cum noſtris. de
conceſs.præb.num.* 22. hocque commu-
niter teneri teſtatur *Felin. in c.inquiſi-
tionis.num.3.de accuſ.Bertach.de Epiſc.
8.p.princ.lib.4.p.2.* Et in tantum quidem
requiritur ſententia iudicis ad huiuſmo-
di priuationem, quod licèt lata fuerit ſen
tentia condemnatoria ſuper homicidio,
ſi tamen in ea non fiat mentio priuatio-
nis expreſſa, non cenſeretur talis homici
da priuatus, nam debet expreſsè priuari.
*Innoc.in c.qualiter & quando. de accuſ.
Diaz.lo.ſupra cit.c. 133.Put.deciſ. 227.
lib.2.* quia nimirum præſumi poteſt Epi-
ſcopum voluiſſe cum ipſo diſpenſare in
retentione beneficij, cum in omnibus ca
ſibus quoad retentionem beneficij Epi-
ſcopus diſpenſare poſſit. *Staphil. Diaz.
locis cit. Innoc. Abb. in c. ex literis. de
cler.non ord. min.*
Et quidem requiritur vt ſententia pri-
uationis trāſeat in rem iudicatam: vnde 17
ſi à ſententia priuationis appellatur, du-
rante appellatione non cenſetur quis pri
uatus beneficio. Imò ſi, reſignaret inte-
rim teneret reſignatio, etiam ſi benefi-
cium iam fuiſſet impetratum ob priua-
tionem. *c.ex literis.c.fin.de exceſs.prel.
Butr.conſ.43.nu.2.Creſcent.deciſ.6.nu.3.
de renunc. aliàs* 225. & hoc pro indubi-
tato practicari in Rot.Rom. teſtatur *Ge-
nuen.lo.ſup.cit.in prax.c.65.num.18.&
Rebuff.lo.ſup.cit.nu. 52.& 64. Pariſ.de
reſig.lib.3.q.16. nu.* 30. Idem dicendum 18
etiam ſi quis eſſet damnatus ad perpe-
tuos carceres: ſententia enim carceris
perpetui non inducit priuationem bene-
ficij, niſi hoc fuerit expreſſum in ſenten-
tia: & tantò magis ſi ab hac ſenten-
tia fuerit appellatum. *Butr.in c. dudum.
2.num.11 de elect.Biſign.deciſ. 5. de re-
nunc. Pariſ.lo.cit.* Plus autem dicit *Mo-
hed.deciſ.150.aliàs 11.de præb.* quòd col
latio beneficij vacantis per priuationem,
facta antequam ſententia priuationis
tranſiſſet in rem iudicatam, eſt nulla: ſi
nimirum fiat intra terminum iuris ad ap
pellandum, etiamſi poſtmodum non ap-
pellaretur ab huiuſmodi ſententia.
Vltra priuationem autem homicida
puniendus eſt pœna depoſitionis verba-
lis, & detruſionis in monaſterio ad quin-
quennium.*c.cum non ab homine.de iud.
cap.ſicut dignum.§.vlt. iun.gl.v. conſi-*

ſilium. de homicid. c. tuæ de pænis. vel
aliàs ſecũdùm enormitatem facti & ſcã-
dali procedere debet iudex, vt in ſupe-
rioribus dictum eſt.

Excommunicatus quoque poſt denũ-
19 ciationem poteſt priuari fructibus bene-
ficij ſui. *Abb. in c. paſtoralis. §. verum. n.
1. de appell. Dec. ib. num.* 12. nec debet il-
li prouideri de victu niſi fame periret,
dummodo non opponatur excommuni-
cationi nullitas: *Couar. in c. alma mater.
p. 1. §. 7. num. 5. Seraph. deciſ.* 1098. licèt
aliàs prouideri debeant neceſſaria degra
dato, depoſito, ſuſpenſo, carcerato, quia
nimirum iſti non poſſunt ſibi prouidere
de victu, excõicatus aũt facilè prouidere
ſibi poteſt ſi non perſeueret in contuma-
20 cia, & petat abſolutionem. *Abb. lo. cit.
Felin. in c. Apoſtolicæ. de excep. num. 9.
Nau. conſ. 7. de ſent. excomm. in antiq.*
Et ſi perſeuerat in excommunicatione
vltra annum, poteſt priuari beneficijs. *c.
cum bonæ. de æt. & qual. Hoſt. in c. gra-
uem. de pænit. Abb. ib. & in c. 1. nu.* 25.
de iudic. & habetur pro conuicto & cõ-
feſſo de delicto ſeu re principali de qua
agitur, ita vt pars releuetur ab onere
probandi, niſi quod ipſemet reus poſſet
alijs probationibus ſuam innocentiam
demõſtrare. *gl. fin. in c. cũ contumacia.
de hæret. in 6. Abb. lo. cit. Rip. Burr. ib.
Menoch. de arbitr. cent. 6. caſu* 416. Imò
talis ſuſpectus eſt de hæreſi, & ſi eſt lai-
cus, poteſt priuari iurepatronatus ſal-
tem pro illa voce. *c. fin. de pænis.* Ad ter-
rorem autem inſordeſcentium in cenſu-
ris alicubi ſeruari, vt inſordeſcens vltra
annum licèt contritus moriatur, prohi-
beatur à ſepultura Eccleſiaſtica, teſtatur
Gennen. in prax. c. 8. num. 7. In hac ta-
men inſordeſcentia punibili, requiritur
pertinacia & animus induratus cum cõ-
temptu clauium: alioquin ſi quis perſe-
uerarei in excommunicatione ex cauſa,
licèt veriſimili, non diceretur contemne-
re claues Eccleſiæ. *gl. in cap. Metropo-
litanum. 2. q. 7. Felin. in c. 2. num. 11. de
maior. & obed. Couar. in cap. alma ma-
ter. p. 1. § 7. num. 6.*

Et qui petit abſolutionem ex iuſta
cauſa, licèt non obtineat, excuſatur à cõ-
temptu & à pœnis. vt notant *Ioan. And.
Franch. Gemin. in c. cùm contumacia. ci.
vnde & Rot. in vna Oſcen. Archid. 16.
Maij. 1603. coram Lancellot.* tenuit inſor
deſcentem per triennium de quo conſta-
bat quod interim petierit abſolutionem,
non fuiſſe priuatum beneficio.

Priuari demum debet non reſidens in
beneficio ſuo reſidentiam requirente, & 21
eſt pœna ordinaria non reſidentiæ priua-
tio, vt notat *Abb. in c. ex tuæ. num. 6. de
cler. nõ reſid.* Sed quam diuturna debeat
eſſe non reſidentia ob quam poſſit quis
priuari, non eſt definitum in iure, ſed in-
nuit *tex. cap. ex geſtis. c. qualiter. lo. cit.*
longiorem debere eſſe hanc non reſidẽ-
tiam; nec aliter decerni debere priuatio-
nem etiam ob longiſſimam non reſiden-
tiam niſi prius moneatur abſens, & moni
tus non redeat. *vt tex. cit. & gl. in c. ex
parte. ibid.* Rediens autem monitus, licèt
priuari non debeat, poteſt tamen alijs pę
nis puniri ſecundum qualitatem moræ
& modum culpæ, vt ſi nullam habuerit
iuſtam cauſam abſentiæ. *Abb. in c. qua-
liter. cit. num.* 4. Et ſecundum minorem
abſentiam, minor pęna decernenda, nec
ſtatim incipiendum à priuatione *Abb.
lo. cit. & in c. ex tuæ. num. 6. ib. Seraph.
deciſ.* 27. Vnde & *Conc. Trid. ſeſſ. 6. c. 1.
& ſeſs. 23. c. 1. ſeſs. 24. c. 12. de ref.* non
reſidentem pro primo anno voluit puni-
ri tantum ſequeſtratione medietatis fru-
ctuum beneficij, pro ſecundo anno amiſ-
ſione omnium fructuum, tum per cenſu-
ras, & demum priuatione. Si tamen fue-
rit in facto longior abſentia, licèt nõ prę-
ceſſerint iſti gradus pœnarum, poſſet de-
ueniri ad priuationem contra cõtumacẽ,
vt deducit, & fuiſſe declaratum à S. Cõg.
Conc. teſtatur *Mantica. deciſ. 67. nu. 7.*

Perſonaliter autem debet moneri ſeu 22
citari non reſidens, quando proceditur
ad pœnas contra ipſum & ad priuatio-
nem, alioquin priuatio eſſet nulla. *gl. in
c. quoniam. cit. v. canonibus. Felin. in c.
cùm contingat. de reſcrip. Abb. in cit. c.
quoniam. §. porrò. num.* 10.

Et ſi ignoratur vbi ſit, vel longè abſit,

ita

ita vt commodè non poſſit ad illum perferri citatio, deberet in Eccleſia ſua citari ter, ita vt rer publicetur edicta, & poſt vltimi edicti publicationem expectetur ſex menſibus, aliter enim ſi ſex menſes non expectarentur, eſſet nulla quoque priuatio. *c. ex tua. de cler. non reſid. Gennuen. in prax. c. 112.* neque ſufficeret vna citatio pro tribus, per inducta apud *Ab. conſ. 67. lib. 1. Felin. in c. cum contingat. de reſcrip. & in c. conſuluit. num. 13. de off. deleg.* & in terminis tenuit *Rota relata apud Seraph. deciſ. 1346. & apud Mãticam. lo. cit. Veral. deciſ. 114. p. 1.* Præſertim autem non reſidens in Parochiali, ſi ſit in longinquo abſens, ſufficeret ſi citetur in parochiali, cum enim ibi teneatur omnino reſidere, proprium ipſius ibi reputatur domicilium, & præſumitur ſcire de citatione ibi poſita. *Rot. deciſ. 19. p. 3. lib. 1. diuerſ.* Si quis tamen citetur perſonaliter, poſſet procedi contra ipſum ad priuationem non expectatis ſex menſibus, & ſufficeret vna perſonalis citatio. *Abb. in c. ex tua. cit. num. 10. Ioan. Sylua. de benef. p. 4. q. 4. Mantica. deciſ. 12. Seraph. lo. cit. num. 5.*

De pœnis pecuniarijs habetur textus
23 *c. ſtatuimus. 11. q. 1. iun. gl. v. biennium. c. dilectus. de off. ord. cap. fin. de delict. puer. cap. licet. de pœnis. c. venerabilibus. §. denique. de ſent. excom. in 6. Cõc. Trid. ſeſſ. 25. c. 3. de ref.* & quid de eis ſentiẽdũ, conſule *Felin. in c. irrefragabili. num. 6. de off. ord.* Pius V. quoque Conſt. ſua *incip. ad abolendam.* ſupra alia occaſione relata, pro diuerſis criminibus, præſertim pro blaſphemijs ibi expreſſis, ordinauit exigi pœnas pecuniarias, vt in contextu eius Cõſt. videre licet: quàm parciſſimus tamen debet eſſe iudex Eccleſiaſticus in decernendis pœnis pecuniarijs, & exactas non niſi ad vſus pios conuertere deberet. *Conc. Trid. lo. cit.* Et in cauſis hæreſis, aut ſimilibus criminib. vt ſacrilegijs abſtinere debet omnino à pœnis pecuniarijs. *Clem. 2. de hæret.*

Pœna autem pecuniaria quæ vulgò ſo-
24 let apponi in contractibus, licèt de iure exigi poſſit, vt *Felin. in c. 1. de conſtit. nu. 43.* de conſuetudine tamẽ non exigitur, niſi quatenus concurrit intereſſe, *arg. tex. c. tuam. iun. gl. fin. de pœnis. Anchar. in Reg. peccatum. de Reg. iur. in 6. Hoſt. in c. dilecti. §. quia tamẽ. de arbitr. Gram. conſ. 66. num. 76.* & eſt recepta ſententia *Rot. diuerſ. deciſ. 371. p. 1. Seraph. 794. n. 24. Nau. in man. c. 23. num. 68.* Et ſi apponeretur pro euentu damni, eo nõ probato non haberet locum. *Dec. conſ. 53. nu. 10. & conſ. 138. num. 7. & conſ. 151. nu. 22. Iaſ. conſ. 9. num. 8. vol. 1.* & etiamſi contractus eſſet iuratus, æquitate Canonica poſſet purgari lapſus pœnæ in contractu appoſitæ, quando eſſet ius partis illæſum. *Innoc. in cit. c. dilecti. de arbitr.* tanto magis ſi non interceſſit interpellatio, ſine qua non dicitur committi mora. *Dec. conſ. 2. vol. 2.* præſertim autem perſonis Eccleſiaſticis non conuenit petere talem pœnam, quia lucrum eſt turpe locupletari cum iactura alterius, & communiter tenent omnes non poſſe exigi talẽ pœnam per Clericos vel Eccleſiam, quæ æquitatem ſeruare tenetur, vbi eius conditio nõ eſt effecta deterior. *Butr. cõſ. 34. n. 2. Verall. dec. 230. & 231. p. 2. Seraph. cit. deciſ. 794. n. 15. Mantica deciſ. 54.*

Loco pœnæ ſuccedit quoq; purgatio canonica, eſt. n. iuramentũ oneris. *Ab. in c. 1. n. 4. de purg. can.* Et imponitur cũ crimẽ de quo orta eſt infamia non põt probari per teſtes, neq; per alia documenta. 25
alias ſi poſſet probari per teſtes, ſeu alia aliqua ratione, nõ eſſet indicenda purgatio. *c. nos inter. tit. cit. Ab. ib.* nec imponitur quãdo adeſt accuſator, ſed tũ quãdo iudex procedit ex officio ſuo, ſeu ad inſtãtiam fiſcalis. *Abb. lo. cit.* alioquin ſi iudicium vertitur cũ parte, purgatio hæc non defertur, ſed actore non probãte, abſoluitur reus. *Rot. deciſ. 773. p. 1. diuerſ.*

Quandoque autem indicitur purgatio hæc, vt reus non ſolus ſed cum aliquibus cõpurgatoribus deponat purgationis iu- 26
ramentum, arbitrariũ enim eſt iudici indicere hanc purgationem, & vel ſoli reo, vel mettertio, metquarto ſeu plurib. pro cauſæ & præſumptionum aut ſcandali exorti qualitate. *cit. Abb. in c. iuramẽti. §. ſané.*

26 *§.ſanè.num.5.de iureiur.* Compurgatores
autem ſufficeret ſi iurent de credulitate.
*c.quoties.iun.gl.fin.de purg.can.Abb.ib.
nu.2.Hoſt.eo.tit.in ſum.* quem vide qua-
les eſſe debeant compurgatores.
Deficiens etiam in tali purgatione ha-
27 betur pro conuicto. *Hoſt.lo.cit.Ab.in c.
cum P.eo.tit.Fel.in c.accedens.de accuſ.*
& eſt communis ſententia.vt *Summiſtæ.
Angel.Syluеſ.v.purgatio.* quos etiam cõ-
ſule quomodo poſſit quis accuſari de cri
mine ſuper quo ſe purgauit. Sed eſt in ra
riſſimo iam vſu hæc purgatio, & non niſi
ex magna cauſa adhibẽda. *DD.cit.Diaz.
in pract.crim.cit.c.150.& 151.*

28 Simile autem huic eſt iuramentũ litis
deciſorium, quod iudex quandoq; defer-
re poteſt in ſupplementum probationũ,
quando aliter veritas haberi non poteſt:
vel etiam pars parti: & ſi offeratur, tene-
tur pars illud acceptare, vel referre offe-
renti. *l.manifeſtæ.ff.de iureiurando.* dum-
modo tamen à iudice approbetur, alio-
quin non teneretur illud pars acceptare
nec referre. *Bart.in l.manifeſta.cit. et in
l.generaliter.C.de re.cred. & iureiuran.
Abb.in c.fin.d.n.4.de teſtib.* quem conſu-
le quomodo poſſit recedi à tali iuramen- 29
to poſt probationes nouiter repertas, &
quomodo poſſit agi pro periurio ex tali
iuramento. vide *Marant. de ord. iud.p.2.
art.9.* Rota autem Rom. obſeruat, vt hoc
iuramentum ſuppletorium difficile con-
cedat & nõ niſi cũ fuerit pluſquã ſemiplenè
probatum. vt teſtatur *Boer.dec.75.* & ſi
ſit bonæ famæ ille cui defertur. *Mantica
deciſ.6.Seraph.dec.566.Put.deciſ.421.
lib.2.* vbi deducit etiam mulieri honeſtæ
poſſe deferri hoc iuramentum, vbi fuerit
pluſquam ſemiplenè probatum. In cauſis
autem magni momenti difficilius con-
cedẽdum hoc iuramentum. *cit.Seraph.
deciſ.821.* aliàs de requiſitis ad delationẽ 30
huius iuramenti videri poſſunt *Ripa.Iaſ.
Curt.Iun.& communiter DD.in l.admo-
nendi.ff.de iureiuran.Alex.conſ.122.li.
1.Caſtren.conſ.87.lib.2.Tiraq.de nobilit.
c.20.n.36.Rot.deciſ.323.p.4.diuerſ.*

ARTICVLVS XV.

De Appellationibus.

1 *Iudex ad quem quæ obſeruare debeat in admittendis appellationibus.*
2 *Iudex à quo quando non teneatur parere inhibitionis ſuperioris.*
3 *Definitiua & interlocutoria ſententia quomodo differant.*
4 *Grauamen irreparabile ex quibus ſententijs generetur.*
5 *Appellari poteſt à carceratione quoad effectum deuolutiuum.*
6 *Sententia lata circa reſidentiam beneficiati non ſuſpenditur appellatione.*
7 *Appellatio nõ datur in cauſis correctionis morum niſi ad effectum deuolutiuum.*
8 *Iudice non terminante cauſam intra biennium, partes poſſunt recurrere ad ſuperiorem, niſi non per ipſum ſteterit.*
9 *Iudex ſuperior quæ obſeruare debeat in admittendis appellationibus.*
10 *Appellari non poteſt in notorijs.*
11 *Iuramentum defuncti tranſit ad hæredem quoad effectum obligationis.*
12 *Appellatio non concedenda in rebus parui momenti.*
13 *Appellatione remota non committit cauſam niſi ſummus Princeps.*
14 *Clauſula appel. remota operatur vt nõ poſſit appellari niſi ĩ caſibus expreſſis ĩ iure.*
15 *Appellans quando cenſeatur appellationem deſeruiſſe.*
16 *Iudex poteſt abbreuiare terminum appellationis proſequendæ.*
17 *Appellatio extraiudicialis quando poſſit interponi.*
18 *Archiepiſcopus non poteſt adiri per viã querelæ, niſi in caſibus expreſſis in iure.*
19 *Sequeſtrum quando poſſit decerni.*

Diffuſam

DIffuſam appellationum materiam, de qua copioſiſſimi extant variorũ tractatus, pro more noſtro in ijs tantum quæ circa eas recenter, præſertim poſt Concil. Trid. fuerunt innouata, breuiter attingemus.

Vnde primò *id. Conc. Trid. ſeſſ. 22. c.*
1 *7. de ref.* ordinauit, vt ab omnib. Legatis, Nũcijs ſedis Apoſt. Metropolitanis, alijſque iudicibus ſuperioribus ad quos appellationes ab inferioribus deuoluuntur, Conſt. Innoc. IV. relata *in c. Romana. de appell. in 6.* ſeruetur in admittẽdis appellationibus. In illa autem Conſt. ordinatur, vt Archiepiſcopus appellationem ab interlocutoria, ſi in ea cauſa legitima non exprimitur, nõ admittat: cum appellationem admittit, anteq̃ cognoſcatur partib. citatis num fuerit benè appellatũ vel nõ, iudicem à quo non inhibeat, quo minus poſſit procedere in eadem cauſa: niſi objiciatur appellationem fuiſſe interpoſitam à definitiua in caſibus à iure prohibitis; tunc enim periculum eſſet ne ſententia mandetur exequutioni, & poteſt inhibere inferior ne procedat ad exequutionem donec de appellatione cognoſcatur. Item ne vendicet ſibi iuriſdictionem in perſonas non appellantes, neque in appellantes niſi quo ad cauſam pro qua appellatur. Cenſuras in aliquem appellantium latas nõ reuocet, niſi partibus vocatis: & appellantem ab interlocutoria, facta cognitione ſuper re appellata, in reliquo remittat ad iudicem à quo.

Quod ſi non ſeruarentur iſti termini,
2 inferior iudex à quo non teneretur obedire, & inhibitione non obſtante poſſet procedere ad vlteriora. *per not. gl. in cit. c. Romana. v. citent.* & quia Conc. Trid. *lo. cit.* annullat ipſo facto inhibitiones & proceſſus aliter factos, vt etiã notat *Quaran. v. Archiepiſcopi authoritas. nu. 20.*

Idem Conc. Trid. *ſeſſ. 24. c. 20. de ref.* prohibet appellationes admitti, niſi à definitiua ſententia, vel ab habente vim definitiuæ, vel ab interlocutoria grauamen irreparabile continente. Quæ autẽ ſit differentia inter has ſententias, tradit *Hoſt. in ſum. de re iud. num. 2. Felin. in Rubr. eiuſ. tit.* Nimirum quod definitiua eſt, quæ decidit negotium principale in iudicium deductum. Vim definitiuæ habens quæ definit vnum articulum cauſæ ſubſtantialem, ſeu qui toti cauſæ præiudicat, ſeu etiam totum perimit, licèt per indirectum: vt ſi quis repellatur ab agendo per aliquam exceptionem, vel ſi decernitur appellationem à ſententia definitiua eſſe deſertam, & ſi decernatur ſequeſtrum: *Caſs. ad. decis. 5. de seq. poſs.* 3

Interlocutoria verò pura eſt omnis alia pronunciatio Iudicis ſuper incidentibus ante definitiuam, quæ cauſæ meritum non lædunt. Grauamen demum irreparabile eſt, omnis actus irretractabilis, quo mandato executioni, pars grauata amplius non ſubleuaretur appellatione à definitiua, vel non ſine difficultate & præiudicio ſubleuaretur: vt eſt carceratio, tortura, excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, quæ trahunt ſecum executionem. *c. paſtoralis. §. verum. de appell.* vel denunciatio cenſuratum, præſertim ſi poſt denunciationem cenſura redderetur fortior, vt ſi reſeruaretur Papę poſtquam fuerit denunciata. *Abb. in c. ſuper* 4
eo. 2. num 3. de appell. Franch. ibid. & in c. paſtoralis. §. verum. ib. Duen. in Reg. 52. vbi videri poſſunt quatordecim ſingulares caſus in quibus ab interlocutoria appellare licet, ad hoc *Rebuff. in Cõcord. Franciæ tit. de priuil. appell.*

Et quoad grauamen irreparabile ex 5
carceratione prouueniens, declarationem Sac. Cong. Conc. refert *Quaran. lo. cit. in addit. ſub finem* iſtis verbis:

An quod decreto Sacri Conc. Trid. ſeſs. 13. c. 1. de ref. & alio ſeſs. 24. c. 20. de ref. dicitur de grauamine quod per appellationem à definitiua reparari nõ poteſt, intelligi poſſit & debeat de grauamine indebitæ incarcerationis.

S. D. N. audita relatione Congregationis Concilij, declarauit ita eſſe intelligendum, & ideò ab huiuſmodi grauamine appellari poſſe, & Ordinarium teneri huic appellationi deferre, & teneri proceſſum transferre ad iudicem appellationis: interim tamen reo ma-

nente

nente in carceribus, donec Iudex appellationis cauſa cognita aliud iuſſerit.

Idem Conc. *ſeſs. 23. c. 1. de ref.* ordinat
6 ne vlla appellatio vel inhibitio ſuperioris impedire poſſit Ordinarium, quo minus ſuam ſententiam latam circa reſidentiã curati exequatur, non datur enim appellatio à tali ſententia ad effectum ſuſpenſiuum, ſed deuolutiuum tantùm. *c. relatum. cap. conquerente. de cler. non reſid.* Dummodo tamen feratur iuris ordine ſeruato, vt quod ter citetur abſens, & expectetur per ſex mẽſes vt aliàs diximus, alioquin deberet reſtitui per ſuperiorem vt ſpoliatus, ſi iudicatur non ſeruato hoc ordine; vt tenuiſſe *Rotam in vna Tortonen.* 1600. 17. *Mart.* deducit *Seraph. deciſ.* 1346.

7 Idem *Conc. ſeſs. 13. c. 1. & ſeſs. 24. c. 10. de ref.* ſimiliter ordinat, ne in cauſis viſitationis, correctionis morum & criminalibus poſſit ſuſpendi appellatione exequutio ſententiæ, quoad effectum ſuſpẽſiuum ſcilicet, alias quoad effectum deuolutiuum in his quoque procedere remedium appellationis diximus aliàs. Sed cum deuoluta fuerit ad Sedem Apoſt. cauſa criminalis, debet iterum committi in partibus non niſi Metropolitano ſeu eius Vicerio generali aut viciniori Epiſcopo. *Id. Conc. cit. ſeſs. 13. cap. 2. de ref.*

Idem *Conc. ſeſs. 25. c. 10. de ref.* decreuit vt ad cauſas ex Rom. Curia in partibus delegandas, eligantur in qualibet Diœceſi perſonæ qualificatæ quibus & non alijs cauſæ iſtæ delegari debeant. Et vſus illius Curiæ ſeruat vt omnes cauſæ ad eã deuolutæ per appellationẽ, remittãtur ad iſtos iudices niſi partes malint in Curia ipſa iudicari, & præter cauſas beneficiorum reſeruatorum Sedi Apoſt. quas iudicat *Auditor Cam.* immediatè nec remittuntur aut delegantur niſi exequutio ipſarum & alias quas Sanctiſſ. voluerit ibi iudicandas.

8 Idem *Conc. ſeſs. 24. c. 20.* ordinat, quod ſi Ordinarius non terminaret cauſam quam iudicat ſaltem infra biennium à die motæ litis, poſſent partes recurrere cum tali cauſa ad ſuperiorẽ, & ſuperior iudicare eam poſſet licèt alia appellatio non interceſſerit. Dummodo tamen per Ordinarium ſteterit, quod cauſa non fuerit illo tempore terminata: aliàs contrarium tenendum ſi non per ipſum ſteterit, ſed quia non potuit expedire, ob qualitatem cauſæ, ob partium cauillationes, vel dilationes vtrinq; ſpontaneas, vel hoſtilitatem, peſtem, quæ impediret. per notata apud *Abb. in c. venerabilis. num. 10. de iudic.* Et ita declaraſſe S. Congr. Conc. teſtatur *Quaran. lo. ſup. cit. & Genuen. in prax. c. 88. num.* 5. Vnde ſuperior ad quem recurritur hoc caſu, non deberet admittere cauſam, niſi probetur ſteriſſe per Ordinarium quo minus expedierit cauſam intra illud tempus, alioquin non teneretur ordinarius illi obedire ſi inluberet procedi in cauſa, vel acta ſibi tranſmitti.

Idem *Conc. ſeſs. 14. c. 10. de ref.* ordinauit, vt Epiſcopus contra concubinarios procedere poſſit appellatione non obſtante.

Idem *Concil. ſeſs. 25. c. 13. de Reg.* ordi 9
nauit ꝙ Ordinarius poſſit iudicare cauſas præcedentiæ appellatione remota.

Circa eandem appellationum materiam, emanauit quoq; ordinatio S. Cong. Conc. relata quoque apud *Quaran. & Genuen. locis cit. de an.* 1600. Quæ quia multa cõtinet ad vſum forenſem neceſſaria, præſertim de ijs quæ obſeruare debeant iudices ſuperiores in admittendis ad ſe cauſis vel perſonis, ad iudicia inferiorum pertinẽtibus, propterea hìc ſequitur ſubinſerta tenore ſequenti.

Ad tollendas ambiguitates et controuerſias iuriſdictionales, quæ inter appellationum & prioris inſtantiæ Iudices, nõ ſine partium diſpendio, curſusque iuſtitiæ impedimento, & ſæpè cum ſcandalo oriuntur, S. Congr. cauſis Epiſcoporum præpoſita, facta prius relatione S. D. N. Clem. Papæ VIII. ac de Sanctitatis ſuæ mandato viuæ vocis oraculo deſuper habito, in hunc qui ſequitur modum, ab omnibus ad quos ſpectat in poſterum ſeruari debere mandauit, & mandat.

Metro-

Metropolitani, Archiepiſcopi, Primates, aut Patriarchæ, Suffraganeos eorumque ſubditos non iudicent, niſi in caſibus à iure expreſſis.

Iidem & alij quiuis Superiores etiam Nuncij vel Legati de latere ſpecificam facultatem maiorem non habentes, cauſas in Curijs Ordinariorum vel aliorum inferiorum iudicum pendentes ad ſe non aduocent, niſi per viam legitimæ appellationis ad ipſorum tribunalia deferantur: tuncque appellantes, ab inferiorum iuriſdictionibus quoad aliàs cauſas eximi non poſſint.

Appellationes nunquam recipiantur, niſi per publica documenta, quæ realiter exhibeantur, conſtiterit appellationem à ſententia definitiua vel habente vim definitiuæ, aut à grauamine quod per definitiuam reparari non poſſit, in caſibus à iure non prohibitis per legitimam perſonã, & intra debita tempora fuiſse interpoſitam ac proſequutam.

Dum cauſæ coram inferioribus iudicibus pendent, ante definitiuam ſententiam vel vim definitiuæ habentem, de grauamine illato ſuperiores cognoſcere non valeant, licet citra præiudicium curſus cauſarum ſe id facere conteſtentur, nec ad hunc effectum liceat eis inhibere, aut ſimpliciter mandare vt ipſis copia proceſsus tranſmittatur, etiam expenſis appellantis.

Inhibitiones poſt appellationem vt præmittitur receptam, non concedantur, niſi cum inſertione tenoris ſententiæ aut decreti definitiui, aut vim definitiui habentis, vel damnum per definitiuam irreparabile continentis; aliàs inhibitiones & proceſſus, & inde ſequuta quæcunque ſint ipſo iure nulla, eiſque impunè non parere liceat.

Si appellans aſſerat ſententiæ aut appellationis exemplum culpa iudicis à quo, vel actuarij haberi non poſſe, non ideò recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitio concedenda, ſed eis tantum ad quos pertinet iniugi poterit, vt ſoluta condigna mercede, actorum exemplum authenticum appellanti intra breuem aliquem competentem terminum tradatur.

Caueat tamen iudex à quo, ne ſi verè appellatum fuerit in caſu appellabili, interim aliquid in præiudicium appellantis attẽtet; & ſi per actum publicum, aut per teſtium depoſitiones conſtiterit, acta denegari appellanti, iudex appellationis mandato tradendi acta poſſit adijcere, ne interim aliquid noui contra appellantem attentetur.

A ſententia autem definitiua contra verum contumacem prolata, appellatio non recipiatur, nec inhibitio aut alia quæuis prouiſio, quamdiu appellans in huiuſmodi vera contumacia perſtiterit concedatur.

Ab exequutione decretorum S. Conc. Trid. aut viſitationis Apoſtolicæ, appellationes à Metropolitanis non recipiantur, neque etiam quando Epiſcopi virtute eiuſdem Sac. Conc. Trid. procedunt vti ſedis Apoſtolicæ delegati, in cauſis quæ ſub eorum iuriſdictione Ordinaria non comprehenduntur; ſalua tamen in hoc caſu Legatorum & Nunciorum Apoſtolicorum authoritate.

In cauſis verò viſitationis Ordinariorum aut correctionis morum, quoad effectum, deuolutiuum tantum appellationes admittantur; niſi de grauamine per definitiuam irreparabili agatur, vel cum Viſitator citata parte, & adhibita cauſa cognitione iudicialiter procedit, tunc enim appellationis locus erit. Etiam quoad effectum ſuſpenſiuum.

Cùm à grauamine quod per definitiuam reparari nequit, vt indebitæ incarcerationis, vel torturæ, aut excommunicationis etiam comminatæ appellatur, non niſi viſis actis ex quibus euidenter appareat de grauamine, appellatio admittatur, aut inhibitio, vel prouiſio aliqua concedatur.

Cauſa appellationis pendente, appellans in eodem quo reperitur carcere permanebit, quo ad Iudex ad quem appellatum eſt, viſis actis et cauſa cognita aliter decreuerit, & tunc ſi à iudicis ad quẽ decreto vim definitiuæ habente fuerit appellatum, is nihil mandare, aut pro ſui

decreti

decreti exequutione attentare poterit, donec per Iudicem ſuperiorem aliud fuerit ordinatum.

Acta originalia proceſſuum primæ inſtantiæ ad Iudicem appellationis Notarius mittere non rogatur, niſi probabilis aliqua falſitatis cauſa & ſuſpicio incidat, quæ iudicialiter obyciatur, & tunc terminata cauſa, remittenda ſunt ad Ordinarium, vt in ſuo archiuio conſeruentur.

Cenſura Eccleſiaſtica contra appellantem prolata, relaxari aut nulla declarari per Iudicem appellationis non poſſit, niſi auditis partibus, & cauſa cognita; tuncque ſi conſtiterit eam iuſtam eſſe, ad iudicem qui excommunicauit appellans remittendus eſt, vt ab ipſo iuxta ſacros Canones beneficium abſolutionis, ſi humiliter petierit, debitamque emendationem præſtiterit, obtineat: ſi verò iniuſtam eſſe clarè appareat, ſuperior abſolutionem impendat. Si autem dubitatur, honeſtius eſt vt ad excommunicatorem intra breuem aliquem competentem terminum eidem præfigendum abſoluendus remittatur, licet etiam ſuperior hoc caſu idipſum per ſe præſtare iure poſſit.

Abſolutio ad cautelam non niſi parte citata & viſis Actis, cum dubitatur de nullitate excommunicationis ab homine prolatæ, vel à iure, ſi occurrat dubium facti, vel probabile dubium iuris, concedenda erit, tumq. ad tempus breue cum reincidentia, & præſtita per excommunicatum cautione de ſtando iuri, & parendo mandatis Eccleſiæ tantùm: & ſi iuxta formam à iure præſcriptam apparebit aliquem ob manifeſtam offenſam excommunicatum fuiſſe, debitam etiam ſatisfactionem præſtare. Si verò ob contumaciam manifeſtam, expenſas quoque reficere, ac inſuper cauere de iudicio ſiſti coram excommunicatore quis teneatur, priuſquam ad cautelam abſoluatur. Romæ in Sacra Congregatione. die 16. Octob. 1600.

Alex. Card. Florent.

Hieron. Agutius Secret.

Vltra præmiſſa autem circa appella-
tionis materiam notari poteſt vtiliter, ap- 10
pellationem non eſſe concedendam in
notorio, manifeſto ex ipſa facti euidentia:
vt ſi quis fuerit conuictus, & confeſſus,
nec confeſſio fuerit excuſata. *c. cum ſpe-
ciali. §. porro de appel.* Idque tam in ciui-
libus cauſis, quàm in criminalibus, *Abb.
lo. cit. §. porrò. num. 5. Dec. in c. at ſi Cleri-
ci. de iudic.* Et procedit hoc quandoque
ex confeſſione alterius, vt ſi hæres con-
ueniatur ex confeſſione defuncti. *Veſtr.
lib. 7. c. 3. num.* 17. vel ex iuramento ip-
ſius, tranſit enim ad heredem iuramen-
tum ad effectum obligationis, licèt non
tranſeat ad effectum periurij. *Dec. conſ.* 11
*639. num. 6. Caſtren. conſ. 13. lib. 2. Ruin.
conſ. 195. lib. 1. Seraph. deciſ.* 805. confeſ-
ſio tamen debet eſſe certa vt præiudicet.
l. certum. ff. de confeſſis.

Ex eadem ratione non conceditur
quoque appellatio cùm quis obligauit ſe
apud acta ipſius iudicis, vel obligatione
camerali, habetur enim pro manifeſto.
Veſtr. lo. cit.

Seruat quoque Curiæ Rom. ſtylus vſi-
tatus, vt non deferatur appellationi in re-
bus parui momenti: vt ſi pro ſumma non 12
maiori decem ducatorum agatur. *Veſtr.
lo. cit.* & quæ dicenda ſit cauſa parui mo-
menti, videri poteſt *Abb. in c. de appella-
tionibus. num. 5. eo. tit.* vbi dicit cauſam
parui momenti eſſe quando ſumptus li-
tis maiores ſunt quam ipſa cauſa. ad hoc
Put. deciſ. 421. lib. 2.

Non defertur item appellationi cum
committitur cauſa appellatione remota, 13
c. ſecundo. de appell. ſed nullus præter
ſupremum Principem ſeu Papam com-
mittere poteſt cauſam appellatione re-
mota, *l. 1. §. fin. ff. à quib. appell.* ne qui-
dem Legatus Papæ. *Abb. in c. ſuper quæ-
ſtionum. num. 3. de off. deleg. Bald. in l.
nouum. C. de appellationibus.* Vnde &
Epiſcopus aut ordinarius non poteſt de-
legare cauſam appellatione remota, niſi
ab interlocutoria. *l. fin. c. de ſent. & in-
terl. omn. iud. Abb. lo. cit.*

Operatur autem hæc clauſula appel-
latione remota, vt non poſſit appellari 14
in caſi-

in caſibus in iure non expreſſis, alioquin in caſibus expreſſis in iure poteſt appellari, vt ſi allegatur iudex ſuſpectus, ſi locus non tutus partibus aſſignatur. *cap. ad hæc. 2. c. ex parte. 1. lo. cit. de appell. Ab. in c. paſtoralis, §. cum autem nu. 5. de off. deleg.* Vel poſſet recurri ad Papam, & impetrari reuiſio cauſæ, quod idem operatur atque appellatio. *Franc. in c. dilecto. nu. 162. de appell. Seraph. deciſ. 972.*

Notãdum item, quod in appellatione à definitiua, vel definitiuæ vim habente, nulla cauſa eſt exprimenda cum appellatur, quia ius ipſum concedit appellare: niſi in caſu, quo de iure eſt prohibita appellatio à definitiua, nam tum deberet exprimi cauſa. *Abb. in c. de appellationib. cit.* In appellatione verò ab interlocutoria neceſſario cauſa exprimi debet, alioquin appellatio eſſet nulla, *Put. dec. 400. lib. 3.* Cauſa autem exprimitur, vt iudex cauſa cognita poſſit ſentẽtiam ſuam corrigere, poteſt enim corrigere interlocutoriam. *c. cum ceßante. lo. cit. de appell.* & ſentẽtiã latã in mero poſſeſſorio, *Bellam. dec. 72.*

Appellans item intra decem dies poſt prolationem ſententiæ, debet in ſcripto ſuam appellationẽ inſinuare iudici, alioquin cenſeretur appellatio deſerta. *cap. 1. de appel. in 6. Rot. deciſ. 385. in no. Ma-*
15 *rant. p. 6. de appel. nu. 202.* Niſi grauamen eſſet permanens, ſeu haberet cauſam cõtinuam, vt eſt carceratio, vel niſi iuſta excuſaret ignorantia, terminus enim appellandi non incipit, niſi à die ſcientiæ, vel impedimento ceſſante. *Caßad. deciſ. 9. de appell. Seraph. 565.*

Poteſt etiam appellari ſine ſcripto, ſi in cõtinenti faciat appellans notari in actis quod appellat, dummodo appellet à definitiua. *Franch. in c. vt debitus. de appell. Achil. de Graſſ. deciſ. 228. alias 2. de appell. Veral. deciſ. 36. p. 1.* Alius autem terminus poſt interpoſitam appellationem dierum triginta ad petẽdum Apoſtolos, non appellanti, ſed iudici conceſſus eſt à iure, vt interim deliberare poſſit, quomodo reſpondere debeat ſuper appellatione: illo autem deliberante, debet appellans petere Apoſtolos ter, ſeu vno cõtextu pro primo, ſecundo, & tertio. *Clem. quamuis. de Appell.* ſeu etiã in ipſa ſchedula appellationis apponi poteſt nota petitionis apoſtolorum: & ſi iudex aſſignaret terminum ad redeundum pro apoſtolis, ſufficeret ſemel redire & petere reſpõſum, & ſi non datur, poſſet amplius non redire. *Veſtr. lo. ſup. cit. à n. 35.* & in abſẽtia iudicis vt quod non poſſit reperiri domi, ſufficeret præſentare notario chartã petitionis Apoſtolorum. *Put. deciſ. 126. li. 2.*

Non petens autem Apoſtolos cẽſetur deſerere appellationem, nam iſti ſunt de ſubſtantia appellationis. *c. ab eo. de appel. in 6. Caßad. deciſ. 8. nu. 9. de appel. Rot. deciſ. 366. in no.* & poteſt citari ad vlteriora. *Bellam. deciſ. 152.* vel etiam decerni poſſent exequutoriales. *Felin. in Rub. de iudic. num. 11. & in c. perſonas. num. 2. de appell. Dec. ib. in fin.* ſed non niſi parte citata. *Bellam. deciſ. 217.* nec ſufficeret monitio. vt *Felin. lo. cit. Seraph. deciſ. 555.*

Signatura etiam non conſueuit dare commiſſiones pendente termino petẽdi Apoſtolos, niſi in appellatione à definitiua. *Rot. dec. 733. in antiq.* in definitiua. n. nõ multum curatur de Apoſtolis iudicis, quia lex ipſa defert appellationi. *Veſtr. lo. cit. nu. 37. in fin.* vel ſemper præſumuntur reuerentiales de ſtylo Palatij, licèt petens nõ redierit pro ipſis in termino aſſignato. *Veral. deciſ. 157. p. 1. & deciſ. 115. p. 2.* Et de Apoſtolorũ quadruplici modo dãdorũ, videri poteſt *Ab. in c. bonæ memoriæ. n. 9. de appell.* Ille autem eſt potiſſimus effectus diſtinctionis illorum, quod iudex à quo cum dat Apoſtolos reuerentiales, vel remiſſorios, ſeu defert appellationi, abdicat à ſe omnem iuriſdictionem, & iudex ad quem cognoſcere tum poteſt de tota cauſa, & non de ſolo articulo appellationis. *c. cum appellationibus. de appell. in 6. Mohed. deciſ. 321. alias 10. de appel.* niſi pars opponat. *Rot. deciſ. 774. p. 1. diuerſ.* Si autem dederit Apoſtolos refutatorios, iudex ad quẽ cognito de appellatione, remittere debet cauſam in reliquo ad iudicem à quo. *cap. cum appellationibus. cit. Gemin. Archid. ibid.*

Tempus proſequendæ appellationis,

annus

annus eſt præfinitus à iure, & ex cauſa bié nium. *c. cùm ſit Romana. c. perſonas. de appell.* Poteſt tamen iudex à quo præfi-
16 gere breuiorem terminum appellanti, intra quem appellationem ſuam proſequatur, & doceat de proſecutione facta. *c. ad aures. lo. cit.* & poteſt prorogare præfixum, ex officio ſuo etiam parte non citata. *Dec. in c. perſonas. nu. 42. lo. cit. Caſſad. deciſ. 7. de appell. Seraph. deciſ. 362.* ſed non poteſt aſſignare terminum intra quem appellatio finiatur, quia eſſet imponere legem ſuperiori. *cap. ex inſinuatione. lo. cit. Abb. ibid. num. 2. Franch. in cap. perſonas. cit.*

Poteſt etiam ſubleuari pars prorogatione obtenta ab altera parte in cauſa communi & connexa. *Put. deciſ. 459. lib. 2.* ſicut & diligentia appellati in committenda cauſa prodeſt appellanti: *Innoc. in c. fraternitatis. de frig. & malef. Felin. in cap. ſuper literis. num. 13. de reſcrip. Seraph. deciſ. 1469.* & quomodo deducenda ſint tempora impedimentorum ex tempore ad appellandum competente, nec currat hoc tempus pendente compromiſſo partium ſuper eadem cauſa, & quod non debeat computari rigoroſè tempus proſequendæ appellationis, videri poteſt *Caſſad. deciſ. 9. de appell. Seraph. deciſ. 362.*

17 Non ſolùm autem per appellationem ordinariam, ſed etiam per extraordinariã poteſt deuolui cauſa ad ſuperiorem: deuoluit enim cauſam ad ſuperiorem appellatio extraiudicialis præſertim in beneficialibus, & habet vim citationis ſi fiat parte præſente ſeu intimetur parti. *cap. 1. de elect. in 6. cap. cordi. cap. concertationi. de appellat. ibid. in 6. Abb. in cap. bonæ memoriæ. à num. 7. eo. tit.* vbi plures differentias inter hanc & ordinariam adducit. debet autem omnino ad notitiam partis deduci, quòd quomodo ſit faciendum, habetur in *Clem. cauſam. de elect. Card. Imol. ib. & in c. vt circa. eo. tit. in 6. Franch. Archid. ib. Vitalin. in Clem. conſtitutionem. de elect. Put. deciſ. 312. & 399. lib. 3. Rot. deciſ. 486. p. 1. diuerſ. Achil. de Graſſ. deciſ. 16. de appellat.* alias attentata ante inſinuationem facta non poſſent reuocari. *Caſſad. deciſ. 3. de appellat.*

Regulariter autem nõ poteſt interponi talis appellatio niſi ad eum iudicem, qui poſſet adiri per viam querelæ, *Abb. in c. dilecti. 2. de appellat.* Et quis poſſit adiri per viam querelæ, tractant *DD. in c. venerabilibus. de ſent. excomm. in 6. & gl. in cap. ad reprimendam. v. ſuſpendatur. de off. ord. Abb. ibid. à num. 7. ad 13.* Sed ex communiori doctrina non poteſt adiri per viam querelæ ille iudex ad quem debuiſſet appellari, ſed tantum ille qui poſſet adiri abſque appellatione, vt Papa, vel eius legatus. *c. 1. de off. leg. Couar. pract. q. c. 9. num. 2.* Vnde & Archie- 18
piſcopus non poteſt adiri per viam querelæ, prætetquam in caſibus in iure expreſſis, vt in caſu excommunicationis. *c. ad reprimendam. de off. ord. c. per tuas. de ſent. excomm. & cit. c. 1. & c. venerabilibus. in 6.* Et in caſu appellationis interpoſitæ à ſententia definitiua, vel definitiuę vim habente: tunc enim ſi iudex à quo non dat Apoſtolos, debitè requiſitus, poteſt appellans recurrere ad iudicem ad quem, & petere declarari nullum & irritum proceſſum poſt appellationem interpoſitam attentatum. *c. vt ſuper. c. ab eo. & ſeq. de appell. in 6.* Sed in talibus iudex ad quem antequam inhibeat, deberet ſe informare ſummariè de iniuſtitia ſententię, vel appellationis non admiſſæ. ad quod *Petr. Benintend. Rot. Bononien. deciſ. 92.* Seu deberet prius mandare adferri ad ſe copiam actorum & prouidere ne quid interim innouetur: & conſtito de grauamine, poſſet demum inhibere, & adhibere vlteriora iuris remedia. Si autem non conſtaret de grauamine, remittenda eſſet cauſa ad iudicem à quo, vti conſuluiſſe ſe dicit in Curia Neapolit. *Quaran. v. Archiep. authoritas. num. 20. in ſua ſum.*

Notandum item quod iudex ad quem in concernentibus ordinem procedendi in cauſis, tenere debet vſum ſui tribunalis. *Dec. in cap. Eccleſia S. M. num. 44. de conſtit. Iaſ. in l. cunctos populos. de ſum. Trin.*

Trin. Achil. de Graſſ. deciſ. 238. Quo ad merita autem cauſæ, & modum decidendi, ſequi debet vſum ſtatutorum loci in quo lata eſt ſententia. *gl. in c. licet canon. v. decreto. de elect. in 6. Innoc. in Rub. de conſuet. Abb. in cap. quod clericis. num. 27. de fo. comp. Felin. in cit. c. Eccleſia S. M. nu. 19. & in c. ſuper his. num. 13. de accuſ. Rot. deciſ. 330. p. 2. diuerſ. Anchar. in Clem. vn. de fo. comp. not. 12.*

Finaliter ſciendum, quod quando ap-
19 pellatur à ſententia contra poſſeſſorem lata, ſequeſtrari poſſunt res tam mobiles quã immobiles de quibus agitur ſi timeatur de diſtractione ſeu de dilapidatione, & vbi appellatur ab exequutione. *cap. 2. de ſequeſtr. iun. gl. v. ſequeſtrari.* quæ colligit cauſas ſequeſtrationis, & latius *Ab. ibid.* non permittitur tamen ſequeſtrum contra poſſeſſorem triennalem, per inducta apud *Put. deciſ. 346. lib. 3.* Et regulariter ſequeſtratio eſt prohibita. *l. vn. C. de prohibit. ſequeſtr.* nec concedenda niſi cum duo contendunt ſe poſſidere, & incertũ eſt quis poſſideat, ſeu vbi poſſeſſio vacat, vel ſi capta fuerit poſſeſſio appellatione pendẽte, aut vbi adeſt periculũ ſcandali ſeu timor armorum. *cit. Petr. Beintend. Rot. Bonon. deciſ. 73. Seraph. dec. 1096.* Præſertim aũt in beneficialib. permittitur ſequeſtrũ, cũ in Rom. Curia fertur ſententia contra detentorẽ niſi ſit triẽnalis poſſeſſor. Imò etiã Ordinarius poſſet ſequeſtrare beneficiũ litigioſum, niſi iudex Rom. Cur. præuenerit in decernẽdo ſequeſtro, & dummodo contra poſſeſſorem pronuncietur: ſi enim pro poſſeſſore pronunciatur nunquam permittitur ſequeſtrũ. *Clem. vn. de ſequeſtr. poſſ. iun. gl. v. contra poſſeſſorem. Caſſad. dec. 5. de ſequeſtr. poſſ. Veſtr. lo. ſup. cit. c. 2. nu. 6. Maran. lo. ſup. cit. p. 6. de appell. nu. 177.*

DE IVRISDICTIONE EPISCOPALI.

CAPVT QVINTVM.

De Iuriſdictione voluntaria.

VLTIMO demum loco conſideranda nobis venit poteſtas Epiſcopi Iuriſdictionis volũtariæ. Ad quam reducemus collationem beneficiorũ ac bona, fructus, prouẽtus, qui Epiſcopo ratione officij & dignitatis debentur, ab eoq; diſponi poſsũt. Et primò quidem de poteſtate ipſius in beneficijs Eccl. conferendis videbimus, hæc enim eſt Iuriſdictionis voluntariæ; vt *gl. in c. nouit. v. terminos. de poteſt. leg.* recenſet beneficiorum collationem inter ea quæ ſunt volũtariæ Iuriſdictionis, & quæ extra proprium territorium Epiſcopus ſeu Ordinarius exercere poteſt. hoc idem docet *Innoc. in c. quia diuerſitatem. de conceſs. præb. in fin. Ab. in cit. c. nouit. & in c. accepta. nu. 8. de reſtit. ſpol. Biſign. de off. Vic. deciſ. 5. Selua. in tract. de benef. p. 3. q. 40. Couar. lib. 3. var. reſ. c. 20. nu. 8. Rebuff. in prax. de for. Vic. n. 227.* Et eadem ratione collatio beneficiorum inter fructus Epiſcopo debitos computatur. *c. his qui. c. cùm olim. iun. gl. v. capitulo. de maior. & obed. Abb. in c. 2. n. 6. ne ſed. vac. Put. deciſ. 396. lib. 1. Staphil. de expectat. v. intra formas. nu. 50. Mohed. deciſ. 310. aliàs 29. de præb. nu. 2. Seraph. deciſ. 306.* Vnde etiam hęc poteſtas conferendi beneficia cenſetur ſingularis, nec intelligitur conceſſa conceſſione generali, niſi expreſsè concedatur. *c. fin. de off. Vic. in 6. Pariſ. de reſig. lib. 7. q. 21. nu. 8.*

ARTICVLVS I.

De Collatione Beneficiorum.

1 *Epiſcopus habet fundatam intentionē ſuper collatione beneficiorũ ſuæ Diœceſis.*
2 *Papa reſeruare ſibi poteſt beneficiorum collationem.*
3 *Reſeruationes Regularium Cancell. expirant morte Papæ.*
4 *Reſeruationes Regul. Cancel. quæ ſint.*
5 *Beneficia vacantia propter hæreſim ſunt Papæ reſeruata.*
6 *Beneficia Simoniacorum ſunt Papæ reſeruata.*
7 *Beneficia contra formam Conc. Trid. collata, Papæ reſeruantur.*
8 *Beneficia quæ dicantur affecta Papæ.*
9 *Beneficium litigioſum quomodo prouideri debet.*
10 *Beneficia in Curia vacantia ſunt Papæ reſeruata.*
11 *Papa derogare non ſolet iuripatronatus laicorum.*
12 *Iuri Patronatus Regum, Principum nunquam derogatur.*
13 *Papa poteſt præuenire Ordinarium in collatione beneficij.*
14 *Negligentia Ordinarij quando deuoluitur collatio ad ſuperiorem.*
15 *Beneficia vacantia per execrabilem, quando poſſit conferre ordinarius.*
16 *Beneficium iuriſp. ſi conferat Epiſcopus ſine patrono, collatio eſt nulla.*
17 *Beneficium iuriſp. poteſt reſignari ſine conſenſu patroni.*
18 *Patroni conſenſus requiritur in permutatione beneficij & vnione.*
19 *Patrono quæ debeantur in Eccleſia patronata.*
20 *Patronus non poteſt præſentare alteri inſtituendum quam Ordinario.*
21 *Iuſp. quomodo acquiratur.*
22 *Iuſp. quomodo probetur.*
23 *Poſſeſſorium non indiget altiori indagine.*
24 *Præſentatio non ſequuta inſtitutione non dat poßeßionem iuriſp.*
25 *Scriptura authentica quæ dicatur.*
26 *Epiſcopi literæ quando faciunt fidem.*
27 *Ordinarij aſſertioni multum defertur in materia iuriſp.*
28 *Literis Epiſcopi non creditur contra prouiſum Apoſtolicum.*
29 *Beneficio non præſumitur quis facilè renunciare.*
30 *Literis facilius creditur in præiudicium ſcribentis.*
31 *Notariorum libri reputantur authentici.*
32 *Libri Chronicorum & cenſuales probant.*
33 *Libri viſitationum non probant iuſp.*
34 *Fama non probat iuſp. niſi concurrat poſſeſſio.*
35 *Iuſp. ſola fundatione quæritur licet non exprimatur.*
36 *Iuſp. non quæritur ex qualibet dotatione.*
37 *Iuſp. ex reparatione quando quæratur.*
38 *Iuſp. quomodo probetur poſſeſſione immemorabili.*
39 *Immemorabilis metienda non ex tempore ſed ex eo quod memoria non extat.*
40 *Immemorabili probata iuſp. præſumitur ex fundatione.*
41 *Iuſp. magnatum præſumitur ex vſurpatione.*
42 *Iuſp. facilius probatur cum agitur inter patronos.*
43 *Iuſp. quomodo deuoluitur in ſucceſſores.*
44 *Patroni abſentes quando citandi ad præſentandum.*
45 *Iuriſp. donari non poteſt niſi de conſenſu Epiſcopi.*

46 *Con-*

46 *Conſenſus quando poſſit retrotrahi in donatione iuriſp.*
47 *Iuſp. vendi non poteſt, ſed tranſit cum hæreditate.*
48 *Patronus vendens iuſp. illo priuatur ipſo facto.*
49 *Iuſp. tranſit cum vtili dominio.*
50 *Præſentatus à marito prefertur preſentato ab vxore.*
51 *Iuſp. non tranſit cum pignore ad creditorem.*
52 *Iuſp. quibus modis amittatur.*
53 *Iurip. laicorum non facile derogatur.*
54 *Iurip. clericorum derogatur per Reg. Cancel.*
55 *Iuſp. ex fundatione clerici præſumitur laicale.*
56 *Iuſp. mixtum fauorabiliorem partem ſequitur.*
57 *Legati & Nuncij Apoſt. quando poſſint conferre beneficia.*
58 *Capitula & inferiores prælati poſſunt habere priuilegium conferendi beneficia.*
59 *Prebendę Cathedralis præſumuntur eſſe ſimultaneæ collationis Epiſcopi cum Capitulo.*
60 *Patroni poſſunt concordare de præſentando alternatim.*

1 OMnium itaque beneficiorum Eccleſiaſticorum collatio & inſtitutio ſpectat ad Epiſcopum in ſua Diœceſi. *c. nullus omninò. 16. q. 7. c. cōquerēte. de off. ord. c. ex frequentibus. de inſtitut. gl. in c. quāquam. de elect. in 6. Innoc. in c. poſtulaſti. de iurep. Felin. in c. cum venerabilis. nu. 31. de excep. Abb. in c. Abbatem. nu. 1. de reſcrip. Dec. conſ. 117. Staphil. de lit. grat. in proem. Mandoſ. in Reg. 14. Canc. q. 2. nu. 2. Bellam. decis. 717.* Et habet fundatam intentionem in iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum Epiſcopus in ſua Diœceſi. *c. regendæ. 10. q. 1. Mohed. deciſ. 136. aliàs 9. de reſtitut. ſpol. Caſs ad. deciſ. 22. de præb.* idq; etiam Regularium. *Seraph. deciſ. 1353.*

Limitatur autem huiuſmodi poteſtas
2 ipſius, primò reſeruationibus Papę, qui cum ſit Ordinarius Ordinariorum, illi ſoli eſt data plenitudo poteſtatis ī Eccleſia. *c. qui ſe ſcit. 2. q. 6.* & licèt hanc poteſtatē in Epiſcopos tranſtulerit, pęnes ipſum tamen maior remanſit. *c. dudum. de pręb. in 6.* & poteſtati Epiſcoporū predictę derogare, collationeſque beneficiorum ad ſeipſum reuocare, & aliqua reſeruare ſibi poteſt. *c. præſenti. c. licet. lo. cit. in 6. gl. ſing. v. reſeruamus. 8. in extrau. execrabilis. lo. 22. de pręb.*

Vnde Papę reſeruantur beneficia per *Extrauag. execrabilis. cit. & extrau. ad regimen. lo. cit. & c. licet. c. pręſenti. cit.* Quas tñ reſeruationes ſublatas poſtmodum fuiſſe vult *Rebuff. in prax. tit. de* 3
reſeruat. n. 38. Zecchus. de benef. c. 5. n. 9. Sed quicquid ſit de iſtis, ſucceſſerunt earum loco tam pro his quam pro alijs beneficijs, reſeruationes Regularium Cancellarię, quas quilibet Summus Pont. immediatè poſt ſuam creationem ordinare ſolet: quę tamen expirant morte ipſius, vt notat *Gomez. in proem. Reg. Canc. q. 1. nu. 2. Put. deciſ. 92. lib. 1. Seraph. deciſ. 980. n. 12.* hancque ſententiam eſſe communem, & praxi vſitata receptam, teſtatur *Pariſ. de reſig. lib. 11. q. 2. nu. 31.*

Iterum autem reaſſumūtur à ſucceſſore, & de nouo publicantur: quarum quia frequēs eſt vſus, hic inſerēdas voluimus, ſed eas ſolū quę reſeruationes beneficiorum concernunt, & quidem interim dum recētior editio hęc pararetur, nouę expectabantur, ſed cum tardent, valent iſtę Vrb. PP. VIII. in quibus etiam aliqua reperiuntur innouata, preſertim tertia Reg. noua ſancita; iſtas potius legere expediet; vt ſequuntur.

Regulę, Ordinationes, & Conſtitutiones Cancellarię Apoſtolicę S. D. N. Vrbani Diuina prouidentia PP. VIII.

Sāctiſſimus in Chriſto Pater et D. N. D. Vrbanus diuina prouidētia Papa VIII. ſuorū Predeceſſorum veſtigijs inhęrendo, normā et ordinē rebus gerēdis dare volens, in craſtinū ſuę aſſūptionis ad Sūmi

Apoſtol. apicē, videlicet die ſeptima Mēſis Auguſti, Anno ab incarnatione Domini, Milleſimo, Sexcēteſimo, Vigeſimo tertio, reſeruationes, conſtitutiones, et regulas infraſcriptas fecit, quas ēt ex tunc, licèt nōdū publicatas, & ſuo tēpore duraturas obſeruari voluit, ac quas nos Ludouicus tit. S. Laurentij in Damaſo Præsbyter Card. Ludouiſius, S.R.E. Vicancellarius, die 21. Menſis Octobris dicti anni in Cācellaria Apoſtol. publicari fecimus.

Reſeruationes generales & ſpeciales.

1 *Inprimis fecit eaſdē reſeruationes quæ in Conſtitutione fel. recor. Benedicti Papæ XII. qua incipit* ad regimen. *cōtinentur, & illas innouauit, ac locū habere voluit, etiam ſi officiales in eadem conſtitutione expreſſi, Apoſtol. ſedis officiales ante obitum eorum eſſe deſierint, quo ad beneficia quæ tempore quo officiales erant, obtinebant. Declarans nihilominus beneficia, quæ dictæ Sedis Officiales, qui ratione officiorū ſuorū huiuſmodi, eiusdē Sedis Notarij erāt ēt dimiſſis ipſis officijs, & quandocunq; aſſequuti fuerint ſub huiuſmodi reſeruationibus cōprehendi. Ac reſeruauit beneficia, quæ per Conſtitutionem piæ memoriæ Ioannis Papæ XXII. quæ incipit* Execrabilis. *vacant, vel vacari contigerit. Quam Conſt. & reſeruationem SS. tam ad beneficia obtenta, quā ad alia quæcunque, de quibus Ordinarij & alij collatores contra Concilij Tridentini decreta diſpoſuerunt, & diſponent in futurum, extendit, & ampliauit. Et ea ēt beneficia diſpoſitioni ſuæ reſeruauit, de quibus per dictos Ordinarios, aut alios collatc:es, contra eiuſdem Concilij decretorum formam diſpoſitum fuerit.*

Reſeruatio Cathedralium Eccleſiarum & Monaſteriorum, ac de tempore vacationis Epiſcopatuum vacaturorum beneficiorum.

2 *Item reſeruauit generaliter omnes Eccleſias Parochiales, Primatiales, Archiepiſcopales, Epiſcopales, nec non oīa Monaſteria virorum, valorem annū Ducentorū florenorū auri cōmuni extimatione excedentia nunc quandocunq; vacātia, & in poſterum vacatura. Et voluit, quod exceſſus huiuſmodi in literis exprimatur. Ac etiā reſeruauit dignitates & beneficia omnia, ad collationem, præſentationem, electionem, et quācunq. aliā diſpoſitionem Patriarcharum, Primatū, Archiepiſcoporū, Epiſcoporū, Abbatū, ac aliorum quorumcunq. collatorum, & collatricum, ſæcularium & regularium, quomodolibet (non tamen ad collationē cum alio vel alijs, aut etiam ad alterius præſentationem vel electionem pertinentia) quæ poſt illorum obitum, aut Eccleſiarum, ſeu Monaſteriorum, vel aliarum dignitatum ſuarum dimiſſionem, ſeu amiſſionem, vel priuationē ſeu translationē, vel aliās quomodocunq. vacauerint, vſq; ad prouiſionem ſucceſſorum ad eaſdē Eccleſias aut Monaſteria, vel dignitates Apoſtolica authoritate faciendam, & adeptam ab eisdem ſucceſſoribus pacificam illorum poſſeſſionem, quomodocunq; vacauerint, & vacabunt in futurum.*

Extenſio reſeruationis beneficiorum per aſſecutionem pacificam vacaturorum.

3 *Itē, ne de ben-ficijs Eccl. præſertim curā animarū habētib. ſeu aliās perſonalē reſidētiā requirentibus, dū pro tēpore vacant, Apoſtol. authoritate prouiſi ſeu prouidendi, ante illorū aſſequutionē alia cū eisdem incōpatibilia beneficia Eccl. per eos tunc obtenta, in fraudem reſeruationis ſuæ reſignarent, ſeu dimitterēt, voluit, decreuit, & declarauit, quod ſi in poſterū, quibuſuis perſonis de aliquib. beneficijs Eccl. tunc vacātibus ſeu vacaturis, per Sanctitatē ſuam, aut eius auctoritate prouideri, ipſosq; prouiſos ſeu prouidendos, intra vacationis, & prouiſionis, ſeu aſſecutionis eorundem beneficiorū tēpora, quæcunq. alia cum illis incompatibilia beneficia Eccl. ſæcularia, vel quorumuis ordinum, ac etiam hoſpitalium, regularia per eos tunc obtenta, nulla ſpeciali & expreſſa ab eisdem in prouiſionibus prædictis facta mentione, ſimpliciter vel cauſa permutationis, ac aliās quomodolibet ſiue in Sanctitatis ſuæ, vel alterius Rom. Pont. pro tempore exiſtentis, aut Legatorū, vel Nūciorū dictæ Sedis ſiue Ordinariorū, vel aliorum collatorū quorū-*

cunque

Digitized by Google

cunq; manibus reſignare, ſeu dimittere, aut iuribus ſibi in illis vel ad illa competentibus cedere contigerit, omnes & ſingulæ conceſſiones, prouiſiones, & quæuis aliæ diſpoſitiones de beneficijs ſeu iuribus ſic reſignandis, dimittendis, & cedendis pro tempore faciendæ, cum inde ſecutis quibuſcunq; caſſæ & irritæ, nullius roboris & momenti exiſtant, nec cuiquam ſuffragentur, ſed beneficia & iura, vt præfertur reſignata, dimiſſa & ceſſa, eo ipſo vacent, & vacare, ac ſub reſeruatione prædicta quam SS. etiam quo ad hoc extendit & ampliauit, comprehenſa cẽſeantur. Ita quod de illis per alium quam eandem SS. vel pro tempore exiſtentem Romanum Pontificem nullatenus diſponi poſſit in omnibus & per omnia, perinde ac ſi per pacificam aſſecutionem beneficiorum aliorum huiuſmodi ritè & realiter vacauiſſent, Decernens irritum, &c.

Reſeruatio Dignitatum, nec non ſuorum, & S.R.E. Cardinalium familiarium beneficiorum.

4 Item reſeruauit generaliter diſpoſitioni ſuæ omnes dignitates maiores poſt Pontificales, in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, nec non valorem decem florenorum auri communi extimatione excedentes, principales in Collegiatis Eccleſijs. Reſeruauit etiam Prioratus, Prapoſituras, Præpoſitatus, ac alias dignitates Conuentuales, & præceptorias generales Ordinum quorumcunque (ſed non militiarum) Ac quæcunque beneficia, quæ ſui, etiam dum Cardinalatus fungebatur honore, exiſtentes, ac S.R.E. viuentium nunc, et qui erũt ſuo tempore Cardinalium familiares, cõtinui commenſales obtinent, & in poſterum obtinebunt, eorum familiaritate durante, ac in quibus, ſeu ad quæ, ius eis cõpetit, aut competierit, etiam ſi ab ipſa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem, vel aliâs receſſerint. Declarans, dignitates, quæ in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, poſt Pontificales non maiores exiſtunt, quæ ex Apoſtolicæ Sedis indulgentia, vel ordinaria authoritate, aut conſuetudine præſcripta, vel aliâs quouis modo, in Collegiatis Eccleſijs principalem præeminentiam habere noſcuntur, ſub reſeruatione prædicta comprehendi debet.

Reſeruatio beneficiorum Collectorum & Subcollectorum.

5 Item reſeruauit generaliter omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica, quorumcunque Collectorum, & vnicorum in quacunque Ciuitate, vel Diœceſi, qui ſuo tempore officia exercuerint, Subcollectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apoſtolicæ debitorum, illa videlicet beneficia duntaxat, quæ durante eorum officio obtinebant, & in quibus, ſeu ad quæ ius tunc eis competebat.

Reſeruatio beneficiorum Curialium, dum Curia transfertur.

6 Item reſeruauit omnia & ſingula beneficia Eccleſiaſtica, quorumcunque Curialium, quos dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam ſequendo, decedere cõtigerit in quouis loco, quãtumcunq; etiam à dicta Curia remoto.

Reſeruatio beneficiorum Cubiculariorum & Curſorum.

7 Item reſeruauit generaliter idem D.N. Papa diſpoſitioni ſuæ, omnia beneficia Cubiculariorum, etiam Honoris nuncupatorum, ac curſorum ſuorum. Declarans, in Prædeceſſorum ſuorum Romanorum Pontificum Conſtitutionibus & Regulis reſeruatorijs beneficiorum Cubiculariorum, etiam Cubicularios Honoris nuncupatos, etiam à die earum editionis & publicationis intelligi, & comprehendi, ac comprehenſos fuiſſe & eſſe, irritum, & c. attentari decernens.

Reſeruatio beneficiorum Eccleſiarum S. Io. Lateranen. & S. Petri ac B. Mariæ Maioris de Vrbe, & beneficiorum titulorum Card. à Curia abſentium.

8 Item reſeruauit diſpoſitioni ſuæ generaliter, quoſcunque Canonicatus, & præbendas, ac dignitates, perſonatus, & officia in S. Ioannis Lateranen: & Principis Apoſtolorum, ac B. Mariæ Maio-

ris de Vrbe Eccleſijs, nec non ad collationem, prouiſionem, & præſentationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem S.R.E. Cardinalium à Rom. Cur. abſentium ratione ſuorum Epiſcopatuum, Cardinalatus, ac ipſorum Cardinalium titulorum, & Diaconiarium ſpectantia, quamdiu abſentia ſua durauerit, Canonicatus, & præbendas, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, & officia, cæteraq; beneficia Eccleſiaſtica, cum cura & ſine cura, vacantia, & in antea vacatura, tam in eadem Vrbe quàm in Eccleſijs, Ciuitatibus, & Diœceſibus dictorum Epiſcopatuum conſiſtentia. Ac decreuit irritum; &c.

Reſeruatio Menſium Apoſtolicorum, & de alternatiua pro Epiſcopis reſidentibus.

9 *Item cupiens idem D.N. Papa, pauperibus Clericis, & alijs bene meritis perſonis prouidere, omnia beneficia Eccleſiaſtica, cum cura & ſine cura, ſæcularia, & quorumuis ordinum regularia, qualitercunque qualificata, & vbicunque exiſtentia, in ſingulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Auguſti, Octobris, & Nouembris, menſibus, vſque ad ſuæ voluntatis beneplacitum, extra Romanam Curiam, aliàs quam per reſignationem, quocunque modo vacatura, ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem, quorumcunque collatorum, & collatricum, ſæcularium, & quorumuis Ordinum Regularium (non tamen S.R.E. Cardinalium, aut aliorum ſub concordatis inter Sedem Apoſtolicam, et quoſcunque alios initis, & per eos qui illa acceptare, & obſeruare debuerant, acceptatis, & obſeruatis, quæ lædere non intendit, comprehenſorum) quomodolibet pertinentia, diſpoſitioni ſuæ generaliter reſeruauit. Volens in ſupplicationibus ſeu conceſſionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam motu proprio fient, de mēſe in quo vacauerint, diſpoſitiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas eſſe. Ac conſuetudines, etiam immemorabiles, optandi maiores, & pinguiores præbendas, nec non priuilegio, etiam in limine erectionis conceſſa, & indulta Apoſtolica circa ea, ac etiam diſponendi de huiuſmodi beneficijs, aut quod illa ſub huiuſmodi reſeruationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & alijs decretis, quorum tenores pro expreſſis haberi, & latiſſimè extendi voluit quibuſuis perſonis, & collegijs, cuiuſcunq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentibus, quomodolibet conceſſa, aduerſus reſeruationem huiuſmodi minimè ſuffragari.*

Inſuper Sanctitas ſua, ad gratificandum Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis intenta, ipſis, quamdiu apud Eccleſias, aut Diœceſes ſuas verè ac perſonaliter reſederint, dumtaxat de omnibus, & quibuſcunque beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura & ſine cura, ſæcularibus, & regularibus (ad liberam ipſorum dumtaxat, non autem aliorum cum eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, vel electionem, nec etiam cum conſilio vel conſenſu, ſeu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut aliàs pertinentibus) quæ in antea in menſibus Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembris, extra Curiam ipſam vacare contigerit, (dummodo aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata, vel affecta non fuerint) libere diſponendi facultatem conceſſit, ac etiam voluit, vt ſi ipſi in collatione, aut alia diſpoſitione beneficiorum in alijs ſex menſibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, vacaturorum, quæ etiam diſpoſitioni ſuæ, & dictæ Sedis aliàs quomodolibet reſeruatorum, vel affectorum, ſe ſe intromiſerint, aut quominus prouiſiones, & gratiæ Sanctitatis ſuæ de illis debitum effectum cōſequantur, impedimentum quoquo modo præſtiterint, vſu & beneficio prædictæ facultatis, eo ipſo priuati exiſtant, ac collationes, & aliæ diſpoſitiones de beneficijs, illius prætextu deinceps facienda, nullius ſint roboris vel momenti. Illi verò, qui

rò, qui

rò, qui gratiam alternatiuæ prædictæ acceptare voluerint, acceptationem huiuſmodi per patentes literas manu propria ſubſcriptas, ſuoq; ſigillo munitas, & in ſua quiſque Ciuitate, vel Diœceſi datas, declarare, & literas ipſas huc ad Datarium Sanctitatis ſuæ tranſmittere teneãtur; quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea vti incipiant gratia ſupradicta. Decernens ſic in prædictis omnibus per quoſcunque &c. Iudicari debere, ac irritum, &c. attentari.

Declaratio reſeruationis Eccleſiarum, & beneficiorum per Prædeceſſores reſeruatorum.

10 *Item declarauit, omnium & ſingularum Eccleſiarum Cathedralium, & Monaſteriorũ Prouiſiones, quas prædicti prædeceſſores ſui ordinationi & diſpoſitioni eorum, ac omnia, & ſingula beneficia, quæ dicti Prædeceſſores, etiam prædictæ diſpoſitioni cum interpoſitione decreti reſeruauerant; quæ quidem Eccleſiæ, & Monaſteria, nec non ſic reſeruata beneficia, tempore obitus eorundem Prædeceſſorum vacabant, aut Eccleſiæ ipſæ, vel monaſteria huiuſmodi, ſic commendata, vel eis adminiſtratores deputati non fuiſſent, etiam tunc vacaſſent, remanſiſſe, & remanere per huiuſmodi reſeruationem & decretum affecta, nullumque de illis, præter Romanum Pontificem, ea vice ſe intromittere, vel diſponere potuiſſe, ſiue poſſe, quoquo modo. Decernens irritum, & inane, ſi ſecus ſuper illis attentatum forſan erat tunc, vel in poſterum contingeret attentari.*

Reuocatio vnionum.

11 *Item, rationabilibus ſuadentibus cauſis, ipſe D. N. omnes vniones, annexiones, incorporationes, ſuppreſſiones, extinctiones, applicationes, & diſmembrationes, etiam perpetuas, de quibuſuis Cathedralibus, & alijs Eccleſijs, Monaſterijs, dignitatibus, perſonatibus, officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis, eorumuè domibus, prædijs, et locis, per ceſſum, vel deceſſum, aut quamuis aliam dimiſſionẽ, vel amiſſionem, qualiacunque fuerint, inuicem, vel alijs Eccleſijs, Monaſterijs, & menſis etiam capitularibus, dignitatibus, perſonatibus, officijs, beneficijs, ac pijs, & alijs locis, vniuerſitatibus, etiam ſtudiorũ generalium, & Collegijs, etiam in fauorem S. R. E. Cardinalium, ſeu Eccleſijs, Monaſterijs, & beneficijs per eos obtentis, quomodolibet Apoſtolica, vel quauis (non tamen Concilij Tridentini authoritate, & profundatione, ſeu dotatione, augmento, vel conſeruatione Collegiorum, & aliorum piorum, et religioſorum locorum ad fidei Catholicæ defenſionem, & propagationem, bonarumque artium, cultum, inſtitutorum factas) quæ ſuum non ſunt ſortitæ effectum. Ac quaſcunque conceſſiones, & mandata ſuper vnionibus, annexionibus incorporationibus, & alijs præmiſſis taliter faciendis, reuocauit, caſſauit, & irritauit, nulliuſque decreuit exiſterè firmitatis. Nec alicui quaſcunque regulas, vel adiectiones aut decreta, quæ Sanctitas ſua pro expreſſis haberi voluit, in quibuſuis Apoſtolicis, etiam quæ motu proprio, aut ex certa ſcientia, & conſiſtorialiter proceſſerunt & emanauerunt literis, etiam ſi in eis decretum eſſet, illas ex tunc effectum ſortitas eſſe, aut ius quæſitum fore, quomodolibet contenta aduerſus reuocationem, & irritationem huiuſmodi, voluit aliquatenus ſuffragari.*

Reuocatio facultatum quibuſuis conceſſarum.

12 *Item reuocauit quaſcunque facultates cõceſſas quibuſuis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs Prælatis, & perſonis, nec non Apoſtolicæ Sedis Nuncijs, ac fructuum, & prouentuum Cameræ Apoſtolicæ debitorum collectoribus, de diſpenſando cum quibuſuis perſonis ſuper matrimonio contracto, vel contrahendo in gradu prohibito, ac natalium, & ætatis defectibus, & de incompatibilibus beneficijs Eccleſiaſticis, in ſimul retinendis, nec non de Notarijs publicis creandis, ac de diſponendo quomodolibet de quibuſuis beneficijs Eccleſiaſticis, & alias à præmiſſis, officia ipſorum Nunciorum, & Collectorum directè non concernentes, etiam ſi in literis deſuper cõceſſis*

Bb 4 ſint

ſint clauſulæ reſtitutoriæ, et derogatoriarum derogatoriæ, & aliæ efficaciores, quas pro expreſſis haberi voluit, quoad omnia in quibus facultates ipſæ non ſunt ſortitæ effectum, etiamſi Nuncijs eisdem, dictæ ſedis Legatis de latere ſit competens conceſſa poteſtas. Decernens irritum, &c. attentari.

Reuocatio facultatum conferendi beneficia reſeruata.

13 *Item reuocauit quaſcunque facultates, & literas deſuper confectas, per quas quicũque ſui Prædeceſſores Romani Pontifices quibuſuis perſonis ordinariam collationem, ſeu aliam diſpoſitionem beneficiorum Eccleſiaſticorum, de iure vel conſuetudine habentibus, & quauis etiam Patriarchali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, aut alia dignitate, vel alio, non tamen Cardinalatus honore fungentibus, quauis conſideratione, et intuitu, etiam motu proprio, & ex certa ſciẽtia ac de Apoſtolica poteſtatis plenitudine conceſſerant, aut quamdiu viuerent, vel ſuis Ecclesijs, ſeu Monaſterijs præeſſent, aut ad aliud tempus, de beneficijs Eccleſiaſticis generaliter reſeruatis, ſeu affectis, ad eorum collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quãuis aliam diſpoſitionem, communiter vel diuiſim ſpectantibus, diſponere liberè, & licitè valerent, aut etiam ad id per eoſdem Prædeceſſores Vicarij perpetui, vel ad tempus conſtituti forent.*

De dictionibus numeralibus.

14 *Item vt in Apoſtolicis literis committendi crimen falſi per amplius tollatur occaſio, voluit, ſtatuit, & ordinauit, quòd dictiones numerales, quæ in dictis literis ante Nonas, Idus, & Kal. immediatè poni conſueuerunt, per literas, & ſyllabas extenſæ deſcribantur, & illæ ex prædictis literis, in quibus huiuſmodi dictiones aliter ſcriptæ fuerint, ad Bullariũ nullatenus mittantur.*

De concurrentibus in data.

15 *Item voluit, quod de concurrentibus in data eiuſdem diei ſuper vacantibus, ſeu certo modo vacaturis beneficijs, illis quibus gratiæ motu proprio conceduntur, cæteris ſimili modo gratias non habentibus, aliàs graduati non graduatis, aut inter graduatos magis graduati, nec non colorato titulo poſſeſſores, non poſſeſſoribus, ac inter perſonas aliàs in Curia præſentes abſentibus ab ea, ac inter præſentes non beneficiatis, beneficiatis, & ſimiliter inter abſentes, cæteris paribus, oriundus non oriundo, & Diœceſanus non Diœceſano, in reliquis verò ſinguli, qui prius Apoſtolicas deſuper literas eorum exequutoribus præſentauerint, alijs in ipſorum de quibus agi contigerit, beneficiorum aſſecutione, præferantur.*

De non tollendo ius quæſitum.

16 *Item, ne per varias, quæ pro commiſſionibus, ſeu mandatis, & declarationibus habendis in cauſis, plerumque fiunt ſuggeſtiones, iuſtitia poſtponatur, idem D. N. decreuit, & declarauit ſuæ intentionis fore, quod deinceps per quamcunque ſignaturam, ſeu conceſſionem, aut gratiam, vel literas Apoſtolicas, pro commiſſionibus, ſeu mandatis, aut declarationibus huiuſmodi, etiam ſi motu proprio ex certa ſcientia ac etiam ante motam litem, à Sanctitate ſua emanauerint, vel de eius mandato faciendas, nulli ius ſibi quæſitum quomodolibet tollatur.*

Regula de viginti.

17 *Item voluit, quod ſi quis in infirmitate conſtitutus reſignauerit aliquod beneficium, ſiue ſimpliciter, ſiue ex cauſa permutationis, vel aliàs dimiſerit, aut illius commendæ ceſſerit, ſeu ipſius beneficij vnionis diſſolutioni conſenſerit, etiam vigore ſupplicationis, dum eſſet ſanus, ſignatæ, & poſtea infra viginti dies à die per ipſum reſignantem præſtandi cõſenſus, computandos de ipſa infirmitate deceſſerit, & ipſum beneficium quauis auctoritate cõferatur, per reſignationem ſic factam, collatio huiuſmodi ſit nulla, ipſumque beneficium nihilominus per obitum cenſeatur vacare.*

De idiomate.

18 *Item voluit, quod ſi contingat ipſũ alicui perſonæ de Parochiali Eccleſia, vel quouis alio beneficio exercitium curæ animarum Parochianorum quomodo*

libet

libet habente, prouidere, niſi ipſa perſona intelligat, & intelligibiliter loqui ſciat idioma loci, vbi Eccleſia, vel beneficium huiuſmodi conſiſtit, prouiſio, ſeu mandatum, gratia deſuper quæ ad Parochialem Eccleſiã, vel beneficiũ huiuſmodi, nullius ſint roboris vel momẽti.

De non impetrando beneficium per obitum viuentis.

19 *Item, ſi quis ſupplicauerit ſibi de beneficio quocunque tanquam per obitum alicuius, licèt tunc viuentis, vacante prouideri, & poſt ea per obitum eius vacet, prouiſio, & quæuis diſpoſitio, dicto ſupplicanti per obitum huiuſmodi denuo facienda nullius ſint roboris, vel momenti.*

De vnionibus, & vnionum confirmatione.

20 *Item voluit, quod petentes beneficia Eccleſiaſtica alijs vniri, teneantur exprimere verum annuum valorem ſecundum communem extimationẽ, tam beneficij vniendi, quàm illius cui vniri petitur; alioquin vnio non valeat, & ſemper in vnionibus commiſſio fiat ad partes vocatis quorum intereſt: & idem voluit obſeruari in quibuſuis ſupreſſionibus, perpetuis conceſſionibus, diſmembrationibus, & applicationibus, etiam de quibuſcunque fructibus, & bonis Eccleſiaſticis, ac etiam in confirmationibus vnionum ſingularumque diſpoſitionum huiuſmodi.*

De mendicantibus transferendis.

21 *Item de mendicãtibus transferendis, qui ad alios ordines tranſierint pro tempore, voluit conſtitutionem fel. rec. Martini PP. V. Prædeceſſoris ſui deſuper factam, & in libro Cãcellariæ Apoſtol. deſcriptam, quæ incipit,* Viã ambitio ſe cupiditatis, *&c. firmiter obſeruari.*

De malè promotis.

22 *Item de Clericis extra tempora à iure ſtatuta, ſine ante ætatem legitimam, aut abſq; dimiſſorijs literis ad ſacros Ordines ſe promoueri facientibus pro tempore, etiam voluit Conſtitutionẽ piæ mem. Pij II. ſimiliter Prædeceſſoris ſui deſuper editã, et in dicto Cãcellariæ Apoſtol. libro deſcriptam, quæ incipit.* Cũ ex Sacrorũ Ordinũ, *&c. pari modo obſeruari.*

De Moneta.

23 *Item, declarauit idem D. N. quòd libra Turonenſium paruorũ, & florenus auri de Camera, pro æquali valore in cõcernentibus, literas ad Camerã Apoſtolicam computari & extimari debeant.*

De beneficijs vacaturis per promotionem ad Eccleſias & Monaſteria.

24 *Item prædictus D. N. Papa voluit, decreuit, et ordinauit, quòd quacunq; cõceſſiones, gratiæ, & mandata etiam motu proprio & cum derogatione huius Conſtitutionis, quæ ab eo, pro quibuſuis perſonis emanauerint, de prouidendo eis de quibuſuis beneficijs vacaturis per promotionem quorumcunq; ad Eccleſiarum & Monaſteriorũ regimina, ſi huiuſmodi cõceſſiones & mãdata diẽ promotionis promouẽdorum ipſorũ præceſſerint, nec non quæcunq; collationes, prouiſiones, & diſpoſitiones pro tempore facienda, de præmiſſis ac quibuſuis alijs beneficijs Eccl. ſæcularibus, & regularibus, quæ per promouendos, vel aſſumendos ad quaſcunque Prælaturas inter illarũ vacationis, et huiuſmodi promotionis, vel aſſumptionis tẽpora ſimpliciter, vel ex cauſa permutationis vbicunque reſignari, vel aliàs dimitti contigerit cum inde ſecutis pro tempore, ſint caſſæ, & irritæ, nulliuſque roboris vel momenti.*

De non iudicando iuxta formam ſupplicationum, ſed literatum expeditarum.

25 *Item, cùm ante confectionem literarum, gratia Apoſtolica ſit informis, voluit, ſtatuit, et ordinauit idem D. N. quòd Iudices in Rom. Curia, & extra eam pro tempore exiſtentes, etiam ſi ſint S. R. E. Cardinales, cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, vel quicunq; alij non iuxta ſupplicationum ſignatarum ſuper quibuſuis impetrationibus (niſi in dicta Curia duntaxat ſint commiſſiones iuſtitiam concernentes, per placet vel per S. R. E. Vicecancellarium iuxta facultatem ſuper hoc ſibi conceſſam ſignatæ) ſed iuxta literarum ſuper eiſdem impetrationibus & con-*

& conceſſionibus confectarum tenores et formas, iudicare debeant. Decernens irritum &c. & ſi litera ipſæ per præoccupationem, vel aliàs minus benè expedita reperiuntur, ad illorum quorum intereſt inſtantiam, ad Apoſtolicam Cancellariam remitti poterunt, per eius officiales quibus huiuſmodi tenores & formas reſtringere conuenit, ad formas debitas reducendæ.

De ſubrogandis collitigantibus.

26 *Item D. N. cupiens litium ſuccidere anfractus, & ne noui collitigantibus aduerſarij dentur, prouidere voluit, ſtatuit, & ordinauit, quòd quoties deinceps aliquem ſuper quouis Eccleſiaſtico beneficio collitigantem, in iure, vel ad ius, ſi quòd forſan eius aduerſario in dicto beneficio cõpetierit, ſubrogari conceſſerit, (dũmodo prædictus collitigãs in dicto beneficio intruſus non fuerit, nec ſuper eo contra dictum aduerſarium, poſtquam illud per triennium pacificè poſſederit, lis tunc mota fuerit) aliorum quorumlibet de præmiſſo iure, ſiue tunc vacet, vel cũ vacauerit, impetrationes, vel conceſſiones, etiam motu proprio, infra menſem ante conceſſionem huiuſmodi factæ, nullius ſint roboris vel momẽti. Et nihilominus cupiens eorum fraudibus obuiare, qui viuentium beneficia, illorum præſertim, quibus, aut propter ſenium, aut propter infirmitatem immineret vitæ periculum, impetrant, vt illis decedentibus, tanquam collitigantes in eorum iuribus facilius ſubrogentur, voluit, vt deinceps nullus in iure vel ad ius in beneficio defuncti, quod illo viuente in caſibus præmiſſis, & ſimilibus impetrauerit, aliquo modo ſubrogetur, ac ſubrogatio, vel gratia ſi neutri, ſi nulli, ſeu nouæ prouiſionis, aut perinde valere, taliter impetranti nullatenus ſuffragetur. Quod etiam ſtrictiſſimè obſeruari mandauit in impetrationibus beneficiorum per priuationẽ, & amotionem quibuſuis criminibus, & exceſſibus forſan perpetratis, etiamſi vſque ad diffinitiuam ſententiam, quæ tamen in rẽ non tranſiuerit iudicatam, proceſſum foret.*

De veriſimili notitia.

27 *Itẽ, voluit & ordinauit, quod omnes gratiæ, ſi quas de quibuſuis beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura & ſine cura, ſæcularibus vel regularibus, per obitum quarumcunque perſonarum vacantibus, in antea fecerit, nullius roboris vel momenti ſint, niſi poſt obitum, & ante datã gratiarum huiuſmodi, tantum tempus effluxerit, quod interim vacationes ipſæ de locis, in quibus perſonæ prædictæ deceſſerint, ad notitiam eiuſdem D. N. veriſimiliter potuerint perueniſſe.*

Singulariores autem conſiderationes ſuper iſtis Reg. Cãc. videri poſſunt apud Gomez. Mandoſ. quorum eruditiſſimi in eas habentur tractatus. Gonzalez etiam licèt octauam ſolum quæ nunc eſt nona, explicauerit, tamen alias quoq; copioſè eſt complexus. Illud ſolum adnotare libet, quod collationes Papæ vigore iſtarum reſeruationum factæ, quibuſuis ſtatutis & conſuetudinibus, etiam illis in quibus derogatio requiritur expreſſa, derogant, licèt ipſæ non dicant hoc expreſsè. *Franch. in c. fin. §. in præbendis. nu. 6. de conſuet. Gem. conſ. 30. num. 8. Pariſ. conſ. 10. num.* 5. Vnde & conſuetudini de optando Canonicatum vel præbendam pinguiorem, derogatum cenſeri per collationem Papæ alternatiuam, vigore earundem Reg. factam, licèt expreſsè hoc non dicat, tenuit *Rot. in vna Regien. Optionis. coram Paleoto. vt habetur deciſ. 642. & 643. p. 4. diuerſ.* ad hoc *Put. deciſ. p. 4. & 160. lib. 2.*

Præter has autem reſeruationes Reg. 5
Canc. reperiuntur aliæ plurimæ. Vt primò beneficia vacantia propter crimen hæreſis, reſeruata ſunt ſedi Apoſt. ex Cõſtit. Pij V. *incip. Cùm ex Apoſtolatus. anno 1566. Kal. Feb.* Et beneficia collata perſonis, quæ ſunt incapaces beneficiorum propter genus, hæreſim, vel Apoſtaſiam à fide. ex Conſtit. Greg. XIII. *incip. In Eccleſijs. de an. 1580. Pont. an. 9.*

Reſeruata item ſunt Sedi Apoſt. be- 6
neficia vacantia ob Simoniam confidentialem commiſſam, ex Conſtit. Pij V. & Pij V. ſupra relatis.

Reſer-

7 Reſeruata item ſunt eidem Sedi beneficia contra formam Conc. Trid. collata ab Ordinarijs collatoribus ex Conſt. Pij V. *incip. in conferendis*. quæ inferius ponetur. Similiter & beneficia per reſignationem vacantia, ſi reſignatio non fuerit publicata ſecundum præſcriptam Conſt. Greg. XIII. *Incip. Humano vix iudicio*. de qua etiam inferius. Idque procedere etiam in beneficijs iuriſp. tenet *Seraph. deciſ. 1289.*

8 Affecta etiam beneficia per appoſitionem manus Papæ, ipſi ſunt reſeruata, nec inferior pro ea vice de eis aliqua ratione diſponere poteſt. *extrauag. ad Romani. de præb. comm. c. vt noſtrum. de appell. Innoc. Abb. ib. nu. 1.* Vt ſi Papa det beneficium in commendam, ceſſante commenda, cēſetur eo modo vacare, quo vacabat eo tempore cum commendaretur: videlicet ſi fuit collationis Papæ, non niſi ab ipſo conferri poſſet. *Dec. in cit. cap. vt noſtrū. Rom. conſ. 333. & conſ. 350.* & eodem modo ſi beneficium fuerit diſpoſitionis & iuris Ordinarij cum commendaretur in caſu quo commendare poteſt Ordinarius, ceſſante commenda cenſendum erit iuris Ordinarij, etiamſi vacauerit in Curia Rom. vel aliqua alia ſuperuenienti affectione reſeruatum videretur diſpoſitioni Papæ, ita *Fed. de Sen. in tract. permut. q. 15. Sarnen. in Reg. de trien. q. 1.* quòd ēt teneri in Rota teſtatur *Mohed. deciſ. 99. alids 4. de præb. Veral. deciſ. 144. p. 1. Achil. de Graſſ. deciſ. 272. nu. 6.*

Similiter erit beneficium affectū, ſi Papa in prouiſione de beneficio ꝙ confert, apponat decretum vt aliud beneficiū ꝙ prouiſus habuit reſignetur in manibus ipſius; cùm enim fuerit reſignatum, à nullo poterit alio conferri quàm à Papa.

Item ſi Papa confert inhabili, & beneficium collatum vacet propter illam inhabilitatem, pertinet ad diſpoſitionem Papæ: vt ſi exequutor prouiſionis in forma *Dignum*, iudicauerit indignum qui deberet prouideri, diſpoſitio illius beneficij redit ad Papam, Et ſi Papa mandat alicui prouideri de primo vacante, primū vacās efficitur affectum & reſeruatum. *Aen. de Falcon. de reſeru. prælud. 3. Mandoſ. in Reg. 4. Canc. q. 4. Rebuff. in prax. tit. de reſeruat. à nu. 30. Gonzal. ſuper 8. Canc. gl. 52.* vbi viginti affectionis modos enumerat, cum decem limitationibus.

Litigioſa beneficia Papæ etiam ſunt
reſeruata: quoad ſubrogationem nimirū: 9
nam morienti vni ex collitigantibus, non poteſt ſubrogari alius ab Ordinario. *c. fin. vt lite pend. in 6. Franch. ib. not. 2. Lancellot. de attent. p. 1. c. 3. à nu. 93.* Neque à patrono cuius eſt iuſpatronatus, niſi principaliter lis vertatur ſuper iurepat. non de titulo beneficij. *Caſſad. dec. 3. vt lite pēd.* Seu ad litem tantum & ad defendendum iur patroni. *Pariſ. de reſig. lib. 2. q. 3. nu. 11. & 50. Roch. de iurep. v. honorificum. q. 23. Seraph. deciſ. 645. & deciſ. 990. n. 6.* Sed ſolus Papa ſubrogare poteſt alterū. *Sarnen. in Reg. de ſubrogan. Gomez in Reg. de impetr. benef. per obit. Mandoſ. in ead. Reg. q. 9. à num. 5.* & vt plurimū Papa ſubrogat alterū collitigantē ſuperuiuētē. *iux. Reg. Canc. 26. de ſubrog. collitig.* ſupra relatam, præter caſus in eadem Reg. expreſſos. & habetur ratio patroni ſi petit ſubrogari in ſuū fauorē. Si etiam vterq; collitigantium moriatur in Curia Rom. beneficium illud litigioſum ſolus Papa confert. *Clem. 1. vt lit. pend. Couar. pract. q. c. 36. nu. 7.* alioquin ſi non decedunt in Curia, vel vnum collitigantium tantum ibi decedat, poterit collatio adhuc ſpectare aliqua ratione ad Ordinarium, iuxta diſtinctionem *Clem. cit.* Imò licèt Ordinarius nō poſſit ſubrogare alium in locum collitigantis mortui, poteſt tn̄ ſuſcipere defenſionem litis defuncti: maximè ſi agatur de ipſius iure cōferendi, eligendi, præſentandi, & ſimilibus, & poſtmodū ſi litem obtinuerit liberè conferet beneficium huiuſmodi. vt ſunt clari *tex. ci. cap. fin. vt lit. pend. in 6. & Clem. 1. cit. eo. tit.* quia nimirum nō admittitur poteſtas Ordinario defendēdi ius ſuū, & conferendi beneficium litigioſum cum prohibetur ſubrogare, ſed ſuſpenditur donec litis ſequatur euentus. *Simonet. de reſeruat. q. 10. n. 5. Gomez. in Reg. de trien. q. 31. n. 9. Gonzal. lo. cit. §. 7. proem. nu. 118.*

Hic

Digitized by Google

Hic poni poteſt beneficium de cuius collatione ſunt diſcordes collatores Eccleſiaſtici, vt ſi Capitulum conferat vni, Epiſcopus verò alteri beneficium collationis communis: poſſet enim conferri à Papa diſcordia durante & præualeret ipſius collatio. *Io. And. Francb. Gem. in cap. à collatione. de appell. in 6.* & tenuit *Rot. in vna Hiſpalen. 19. Ianuarij.* 1594. *coram Pamphilio.* habetur inter *deciſ. nu. 702. p. 4. diuerſ.*

10 Beneficia vacantia in Curia Rom. reſeruata ſunt quoque diſpoſitioni Papæ. *c. 2. de præb. in 6.* idq; etiamſi fuerint iuriſpatronatus, *DD. communiter. in cit. c. 2. de præb. in 6.* idq; etiamſi fuerit iuſpatr. laicorum, derogat enim quandoque & derogare poteſt Papa iurip. laicorum. *gl. in Clem. ſi plures. v. Apoſtol. de præb. Innoc. in c. cum dilectus. de iurep. Abb.*
11 *ib. num. 11.* dummodo tamẽ id exprimat, alioquin in dubio nõ pſumitur iuripatr. derogare, vt neq; per reſeruationes Reg. Canc. ipſi derogatur. *Abb. lo. cit. Lambert. de iurep. lib. 3. p. 3. q. 9. art. 2. Couar. pract. q. c. 36. Put. deciſ. 421. lib. 1. Achil. de Graſs. deciſ. 326. Rot. deciſ. 541. p. 4. diuerſ.* & dummodo derogatio fiat ante præſentationem patronorum: nam facta poſt datam præſentationis nihil operaretur. *Seraph. deciſ. 1263.* nam & clauſula literarum, dummodo alteri nõ fuerit ius quæſitum, præſeruat ius patroni qui præſentauit prius. vt tenuit *Rot. in vna Caſſalan.* poſita ſub *num. 546. lo. cit. p. 4. diuerſ.*

Tanto magis exprimere debet, ſi iuſpatronatus fuerit nobilium perſonarum: iſtorum enim iuri difficilius derogatur. *Rebuff. in prax. in 3. p. ſignat. num. 61.* vbi dicit derogationes huiuſmodi non admitti in Gallia & Hiſpania, & eorum executionem impediri à tribunalibus Regijs, præterquam ſi beneficium conferatur ex diſpoſitione execrabilis. vt *id. ib. num. 31. & Couar. pract. q. c. 36. cit. Pariſ. de reſig. lib. 2. q. 4. nu. 43.*

12 Iurispatronatus autem Regum & Principum etiamſi beneficium vacaret in Curia per mortem, nunquam derogatur, etſi illud Iuſp. fuerit ex priuilegio, vel ex præſcriptione, ſiue vſurpatione vt plerumq; ſunt iurapatronatus ſupremorum in Prouincijs Principum, aut Magiſtratuum. *Io. Andr. Gemin. & comm. DD. in cit. c. 2. de præb. in 6. Rebuff. lo. cit. nu. 64. Couar. lo. cit. Pariſ. lo. cit. nu. 47. Selu. de benef. p. 2. q. 13. Lambert. de iurep. lib. 1. p. 3. q. 9. art. 11. Staphil. de ſign. grat. de mo. & form. impetr.*

Reſeruatum præterea cenſetur beneficium Papæ, ſi ipſe præueniat in colla- 13
tione Ordinarium: datur enim ipſi præuentioni locus. *c. ſi à Sede c. dudum. lo. cit. de præb. in 6.* & tenet præuentio, licèt fuerit ſub eadem data, niſi aliud impediat. *Seraph. deciſ. 1263.* ſicut & Epiſcopus licitè poteſt præuenire ſuum Vicarium generalem cui dederit facultatem conferẽdi beneficia. *gl. in c. conſtitutus. de præb. v. Canonicè. Rebuff. de Vicar. n. 89. lo. cit. in prax.* Sed iuriſpatr. beneficium nõ ſolet præueniri nec à Papa. *Put. deciſ. 238. lib. 1.* tantò magis poſtquam præſentauit patronus, non valeret ne quidem expreſſa derogatio. *Seraph. deciſ. cit. 1263.* Ac vbi ſunt concordata, non datur locus præuentioni, nec ipſis expreſsè ſolet derogari, vt infra de concordatis attingetur.

Reſeruantur quoque Papæ beneficia 14
Curialium, & accedentium ad Curiam ſi decedant in locis non vltra duas dietas à Curia diſtantibus. *extrauag. ad regimen. de præb. comm.* ſed hæc reſeruatio maiori parte continetur in reſeruationibus Reg. Canc.

Item reſeruata ſunt eidem Sedi Apoſt. beneficia exemptorum & immediatè ſubiectorum Sedi eidem. *cap. fin. de renunc.*

Deuoluuntur demum ad collationem Papę beneficia, de quibus collatores Ordinarij non prouiderint intra tempora à iure ſtatuta. *c. nulla. c. poſtulaſtis. de conceſſ. præb.* gradatim tamẽ procedere debet iſta deuolutio, ab inferiori ad Epiſcopum, Archiepiſcopum, & ſi qui alij fuerint intermedij donec perueniatur ad Papam, & quilibet eorum haberet ſex menſes ad conferendum. *Abb. in c. cum noſtris.*

Digitized by Google

ſtris. nu. 2. de conceſs. præb. Rebuff. de deuol. num. 39. Rot. deciſ. 631. & 632. p. 4. diuerſ. Et tempus computatur non à die vacationis, ſed a die ſcientiæ. *cap. licet. de ſuppl. negl. præl. Abb. in c. ex parte. num. 13. de exceſ. præl. & in c. quia diuerſitatem. de conceſs. præb.* ignorantia enim de vacatione, præſertim ſi ſit ignorãtia probabilis, ipſi obeſſe non poteſt. & probari debet clarè ignorantia ad iſtum effectũ vt deuoluatur collatio. *Rom. conſ. 481. Achil. de Graſs. deciſ. 46. aliàs vn. de ſuppl. negl. præl. Seraph. deciſ.* 380. Sed in Epiſcopo præſumitur ſcientia ex reſidentia in ſua Diœceſi, & quia teneantur ſemel in anno viſitare Diœceſim. *Rot. dec. 638. lo. cit.* cum ibi allegatis.

Quomodo autem computandum ſit tempus ſcientiæ vel dies vacationis, attendenda eſt locorum conſuetudo; alioquin dies naturalis computatur à media nocte ad mediam noctem. *c. quod à patribus. 75. diſt. Archid. Turrecrem. ib. Ab. Fel. in c. conſuluit. de off. deleg. Rot. dec. 333. p. 4. diuerſ.* præſertim quoad vacationem beneficiorum, niſi obſtet ſpecialis loci conſuetudo, quæ etiam eſt attendenda quoad contractus, & quoad iudicialia, vt *ſum. Tabien. Syluеſ. v. dies.* & de diuerſa in diuerſis diei naturalis vel artificialis computatione, latè *DD. in l. more Romano. ff. de ferijs. Lancellot. in manuſcrip.* in vna beneficij S. Petri de Vrbe, vbi cõputari diem à primo veſpere deducit quoad collationem beneficiorum, ſecundùm conſuetudinem Vrbis Romæ.

Similiter ſi Ordinarius præſentatum à patrono non inſtituat intra tempus debitum, deuoluitur poteſtas inſtituẽdi ad ſuperiorem. *Abb. lo. cit. nu. 17.* Et quidem ſi præſentatum ad curatum beneficium nõ inſtituat intra duos menſes à die requiſitionis, liberum eſt præſentato à patrono, recurrere pro inſtitutione ad ſuperiorem intermedium, vel etiam immediatè ad Papam ex Conſtit. Pij V. incip. *In conferendis.* quæ infra ponetur.

Quod autem diximus de reſeruatis per
15 execrabilem ita demum cenſentur reſeruata, ſi vacant ob non dimiſſionem ſpontaneam: alioquin enim ſi ſpontè dimittãtur poſt aſſecutionem alterius incompatabilis, poſſunt conferri per collatorẽ Ordinarium, vt notat *gl. in ead. extrauag. v. vt præmittitur.* Et habet dimittens duos menſes liberos ad dimittendum, nec currit hoc tẽpus durantibus moleſtijs ſuper beneficio obtento, ſed à poſſeſſione pacifica. *Bellam. deciſ. 153. Caſsad. deciſ. 9. de cauſ. poſs. & prop. Seraph. deciſ. 997.*

Vltra autem reſeruationes Apoſtolicas, limitatur ſecundo Epiſcopi facultas in beneficijs conferendis Iurepatronatus, quo alicui particulari competit ius nominandi perſonam idoneam inſtituẽdam in aliqua Eccleſia. vt deſinitur Iuſpatr. *ab Hoſt. in ſum. tit. de iurep. in princip.* Huiuſmodi itaque iurep. impeditur libera Ordinarij collatio, adeò vt beneficium patron uum nemini conferre poſ-
ſit, præterquam præſentato à patrono, 16
alioquin collatio eſſet nulla. *cap. decernimus. 16. q. 7. c. ex inſinuatione. inn. gl. v. contuliſset. de iurep.* Idque procedit quocunque modo vacauerit beneficium pa-
tronatum, & etiamſi vacauerit per reſi- 17
gnationem: nam licèt iuxta vſitatiorem doctrinam beneficium patronatum poſſit reſignari abſque conſenſu patroni. vt *Calder. conſ. 6. de renunc.* & fuiſſe deciſũ in *Rot.* in vna *Hiſpalen. 2. Decem.* 1598. teſtatur *Mohed. deciſ. 268. aliàs 6. de iurep.* adhuc tamen vacans poſt reſignationem, non poſſet conferri niſi ad præſentationem patroni. *cap. decernimus. cit. Abb. in cap. quod in dubijs. num. 6. de renunc. Franch. in cap. 1. num. 8. de rer. permut. in 6. Mohed. de-
ciſ. 267. aliàs 5. de iurep.* Communemque 18
opinionem hanc eſſe teſtatur *Mandoſ. conſ. 7. nu. 4* Imò ne quidem permutari poſſunt beneficia patronata ſine conſenſu patroni. *Fed. de Sen. in tract. permu. q. 30. Couar. pract. q. c. 36. nu. 9. Roch. de iurep. v. honorificum. q. 3. Gig. de penſ. quæſt. 23. num. 5.*

Neque vniri poſſunt beneficia patronata ſine conſenſu patroni. *Ab. in c. cùm acceſſiſsent. num. 5. de conſtit. Lambert. de iurep. lib. 3. q. 6. art. 2. Couar. lo. cit.* Neq; com-

commendari poſſunt beneficia patronata abſque aſſenſu patroni, *gl. in cap. deinceps. v. commendare. de elect. in 6. Pariſ.* & per eum allegati *de reſig. lib. 2. q. 4. nu. 13.* Penſio tamen imponi poteſt in beneficio patronato ſine cõſenſu patroni. *Gig. de penſ. lo. cit.* Sed requiritur hoc caſu, ꝙ Papa habeat de iurep. notitiam. *Seraph. 1264. Caſſad. deciſ. 3. de iurep. Rot. deciſ. 689. & deciſ. 902. p. 4. diuerſ.* Similiter & retentio de beneficio patronato poſt promotionem ad Epiſcopatum, vel aliud incompatibile, ſine conſenſu patroni conceſſa, tenet *Rebuff. in prax. de noua prouiſione. 3. p. ſignat. nu. 27.* ſi nimirum concedatur ante vacationem: aliàs poſt vacationem cum iam patrono eſſet ius quæſitum facta, non teneret *Lambert. de iurep. 3. p. lib. 2. q. 9. art. 19. Bellam. deciſ. 752. Rot. deciſ. 787. p. 4. diuerſ.*

Et iſta omnia procedunt etiam in patronis fœminis, æquiparantur enim iſtæ per omnia maſculis in iurepatronatus, & ſunt capaces iuris iſtius. *cap. dilecto. de teſtibus. Abb. ibid. num. 2. Caſſad. deciſ. 1. lo. cit.*

Patrimonialia tamen beneficia quæ conferri certo generi, ſeu perſonis tantum ex certa familia, ſed per Epiſcopum, non autem ad præſentationem alicuius, non reputantur inter beneficia patronata, & includuntur in reſeruationibus Papæ. vt deducit *Put. deciſ. 158. & 160. lib. 2.* ad hoc *DD. in cap. cum in Eccleſia. de præb. in 6.*

19 Vltra prædicta autem multas alias prærogatiuas habet patronus in ſua Eccleſia patronata. Poteſt enim denunciare beneficiatum ſi dilapidat bona beneficij ſui, vel ſi viuit ſcandaloſè: habet ius defenſionis Eccleſiæ ſuę: debetur illi honor præcedentiæ, & locus primus in Eccleſia ſua: ſi vergat ad inopiam, debet ipſi ſubueniri ex fructibus illius Eccleſiæ, ſi nimirum abundat fructibus, & poſſit ſupereſſe aliquid vltra neceſſarias expenſas pro Eccleſia. *cap. nobis. de iurep. Abb. ibid. à num. 5. Caſſad. deciſ. 3. cit. Mohed. deciſ. 340. aliàs 10. de iurep. Seraph. deciſ. 668.* Probari tamen deberet inopia conſiderabilis, vt obſeruat *Rot. deciſ. 594. p. 4. diuerſ.*

Poſſunt ipſi circa fundationem reſeruari aliquæ honorantię, ſiue fructus annuatim percipiendi in recognitionem patronatus. *cap. præ mentis. 16. q. 7. c. Eleutherius. 18. q. 2.* quos fructus etiam vendere poſſet. *Abb. in cap. pręterea. 2. de iurep.* Non poteſt tamen reſeruari conditio, vt Eccleſia diruta, dos reuertatur ad ipſum. *Lambert. de iurep. p. 1. lib. 1. q. 5. art. 8. Anchar. conſ. 297. num. 7.* Quia nimirum, ſemel Deo dicatum ad vſus humanos nõ eſt amplius reuocandum. *Reg. ſemel Deo. de Reg. iur. in 6. Innoc. in Rub. de iurep. num. 2. Roch. de iurep. v. Eccleſiam fundauit. q. 3. Rot. diuerſ. deciſ. 695. p. 1.* Nec poteſt reſeruari conditio vt beneficiatus ſit ad nutũ patroni amouibilis, pręſertim Parochialis rector, quia iſte debet eſſe perpetuus, alioquin Capellanus poſſet concedi vt ſit amouibilis, ita tamen vt alius inſtituatur non niſi per Epiſcopum. *Genuen. in prax. c. 102. num. 6. Lambert. lo. cit. p. 1. lib. 1. q. 9. art. 2.* qui videri poteſt. & *Roch. cit. & Paul. de citad. de iurep.* noſtrum propoſitum non ſinit diutius immorari in iſtis, quæ indigerent peculiari tractatu.

Sicut autem Epiſcopus non poteſt inſtituere alium quàm præſentatum à patrono in beneficio patronato, ita & patronus non poteſt præſentatum ſuum præſentare alteri inſtituendum, quàm proprio Epiſcopo, vt notat *Abb. in c. nobis, nu. 5. de iurep.* & nouiſſimè idem ordinauit *Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 12. & 13. de ref.* Et ſi inſtitutio ad beneficium patronatũ ex aliquo ſpeciali iure ſpectaret ad inferiorem Epiſcopo, & eſſet curatum beneficium, adhuc ius examinandi præſentatum ſuper ſufficientia pertineret ad Epiſcopum, qui etiam repellere poſſet huiuſmodi præſentatum, ſi videret minus ſufficientem. *Id. Conc. ſeſſ. 25. c. 9. de ref.* 20

Acquiritur autem iuſpatronatus ex fundatione, conſtructione, vel dotatione Eccleſiæ. *c. quoniam. iun. gl. v. fundatores. de iurep. c. præ mentis. iun. gl. 16. q. 7.* alios autem modos quærendi iurip. ſubtiliter 21

Concil.

22 *Concil. Trid. ſeſſ. 24. c. 12. & ſeſſ. 25. cap. 9. de ref.* vbi etiam præſcripſit modum probandi iuſpatronatus: vt videlicet probetur per ſcripturas authenticas: vnde modò non ſufficeret probare iuſp. per teſtes, vt declaraſſe S. Cong. Conc. refert *Gozal. ſuper 8. Canc. gl. 18. nu. 79.*

23 Si tamen ageretur poſſeſſorio tantum, non requirerentur tam exactæ probationes, nec teneretur poſſidens probare titulum. *Veral. decif. 69. p. 1.* nec poſſet remoueri à ſua poſſeſſione licèt non deducet probationes à Cōc. Trid. vt ſupra præſcriptas, niſi poſtmodum agatur petitorio & lis obtineatur: poſſeſſionis enim eſt magnum cōmodum, nec ab ea de facili quis remouetur. *Inſtit. de interdict. §. ret. nendæ: & c. conſultationibus. de iurep.* Vnde & in Curia Archiep. Neapolit. reſolutū fuiſſe, quòd exiſtente aliquo in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, ſi poſt præſentationem moueatur ſibi lis, non debeat retardari inſtitutio pſentato. refert *Genuen. in prax. c. 63. nu. 3. & 21.* vbi dicit idem fuiſſe reſponſum à Sac. Cong. Conc.

24 Et ſufficeret hoc caſu poſſeſſionē probare per teſtes, cū poſſeſſoriū abhorreat altiorem indaginem. *Mobed. decif. 306. alias 4. de fid. inſtrum. in fin.* Et quidē ſufficeret probare vnicū actum præſentandi ſequuto effectu, hoc eſt inſtitutione ſequuta; alioquin n. nō ſequuta inſtitutione ex ſolo actu præſentādi, nō ſequeretur poſſeſſio. *Roth. de iurep. v. competent. nu. 58. Caputaq. dec. 337. & 339 p. 2. Calder. conſ. 12. de iurep. Nau. conſ. 3. n. 4. de iurep. in antiq. Put. decif. 186. lib. 1. Rot. decif. 318. p. 2. & decif. 525. p. 4. diuerſ.*

Si tamē vnicus actus præſentandi ſequuto effectu, ſufficit ad quærendam poſſeſſionem iuriſpat. niſi probaretur illum actum præſentandi, vi, aut clam, aut precario vſurpatum. *c. cùm Eccleſia. iun. gl. v. trium. de cauſ. poſſ. & prob. Abb. ib. à num. 20.* vbi ponit vtiles circa hoc diſtinctiones.

25 Quod autem Conc. Trid. requirit in probatione Iuriſpatronatus ſcripturas authenticas: Scriptura authentica dicitur, quæ conficitur per actuarium publicum ſeu iudicem cum duorum vel trium teſtium ſubſcriptione vel præſentia. *c. cum à nobis. de teſtib. iun. gl. & alia gl. in c. 1. de fid. inſtrum. v. ſi ſcripturam.* Quoad 26 propoſitum autem ſcriptura authentica cenſeretur Bulla Epiſcopi, ſeu conſenſus in ſcripto datus, ad fundandum, conſtruēdum, ſiue dotandum: facit enim plenam fidem in his quæ fiunt ſine figura iudicii ſola ſcriptura cum ſigillo Epiſcopi, præſertim in iis quæ pertinet ad officium ipſius, & vertuntur inter eius ſubditos. *cap. poſt ceſſionem. de prob. Felin. Dec. ibid. Nau. cōſ. 1. de fid. inſtrum. in antiq. Gram. cōſ. ciuil. 24. colum. 2. Caeſ. de Graſſ. dec. 168. alias vn. de Paroch. Put. decif. 125. lib. 2. Mobed. decif. 128. alias 21. de renunc. Veral. decif. 87. p. 3. Rom. ſing. 341.* maximè autem in materia iuriſp. multum defertur aſſertioni ordinarii, præſertim ſententiis ab eo latis pro iure patronatus. 27 *Lābert. lo. cit. p. 2. lib. 2. art. 7. q. 10. Seraph. decif. 1141. & 1232. Mantica. decif. 350.* tanto magis vbi ageretur ſolum de ipſius præiudicio: & quando poſſet etiam de nouo concedere iuſpatron. *Rot. decif. 342. p. 4. diuerſ.*

Creditur etiam Epiſcopi literis atteſtātibus de præſentatione oblata & inſtitutione facta. *Put. lo. cit. Bellam. decif. 113. Maſcard. de prob. concluſ. 991.* Et literis narrantibus, vnico contextu renunciationem in eius manibus receptam, & collationem impenſam, certo in eiſdem literis expreſſo tempore. *Caputaq. decif. 87. p. 3. Gemin. conſ. 57. col. 3. Maſcard. de prob. concluſ. 488.* ſic etiam probatur clericatus ſolis literis Epiſcopi. *gl. in cap. inter quatuor. de cler. peregr. Mobed. decif. 128. alias 21. de renunc.* Quę autem requirantur vt ſigillum Epiſcopi dici poſſit authenticum, & an in dubio præſumatur eius ſcitu adhibitum, videri poteſt *Abb. Felin. & DD. in c. poſt ceſſionem. cit. & in c. ſcriptura. de fid. inſtrum. Specul. in tit. de procur. §. ratio autem. & in tit. de prob. §. fin. Put. decif. 349. lib. 1.*

Tutius autem eſt vt Epiſcopus actus omnes quos extradit ſub ſigillo ſuo, faciat

ciat ſubſcribi à Notario publico, vel teſtibus: vel illos curet extendi per inſtrumentum publicum notarij: ſtante præſertim magna inter DD. controuerſia, quibuſnam caſibus literis & ſigillo Epiſcopi abſque notarij publici & teſtium ſubſcriptione ſit credendum. tum quia & ſcriptura ſoliùs Epiſcopi poteſt reprobari per teſtes. *cap. cum à nobis. de teſtib. Abb. ib. à num. 2.* Tantò magis quod plures conſentiunt in multis huiuſmodi literis fidem non adhibendam, præſertim in collationib. & reſignationibus beneficiorum, vbi agitur de pręiudicio tertij. *Pariſ. conſ. 236. num. 31. vol. 4. Dec. cōſ. 463. Alex. conſ. 112. lib. 7.* maximè verò vbi adeſt ſuſpicio fraudis vel antidatę. *Felin. in cit. c. poſt ceſſionem. à num. 8. Rip. in l. admonendi. num. 141. ff. de iureiuran. Selu. de beneſ. 3. p. q. 23.* vel ſi dicat de facto alieno, vt cùm dicit aliquē reſignaſſe, quod eſt dicere de facto alieno, aliàs ſi dicat quòd admiſerit reſignationē quod eſt factum ipſius proprium, creditur ipſi

28 per ea iura, quę dicunt credendum Epiſcopo in his quę pertinent ad iudicium ipſius. *Rot. deciſ. 22. in no. Creſcent. deciſ. 157. alids 13. de prob.* nec creditur literis Epiſcopi contra prouiſum Apoſtolicum. *Bellam. deciſ. 321. Put. deciſ. 315. lib. 2. Mandoſ. conſ. 50. Maſcard. de prob. concluſ. 988.* & eſt vulgaris Rom. Curię vſus, nec in cauſa in qua ipſa eſſet pars collitigans. *Mantica deciſ. 350. cit. Rot. deciſ. 545. p. 4. diuerſ.*

Similiter non creditur literis Epiſcopi atteſtantis reſignationem coram ipſo factam per procuratorem, niſi conſtet de mandato. *Put. deciſ. 245. lib. 2. & deciſ. 270. lib. 1. Maſcard. de prob. cōcluſ. 1227. nu. 36.* Nec creditur literis huiuſmodi atteſtantibus de reſignatione beneficij facta, vbi poſſet adeſſe ſuſpicio fraudis. *Maſcard. lo. cit. concluſ. 988. Pariſ. de reſig. lib. 8. q. 11. num. 41.* quę fraus facilè

29 præſumitur, in reſignatione beneficij, cū beneficio multis laboribus quæſito non facilè quis renunciare præſumatur. *Ab. in cap. ſuper hoc. de renunc. not. 2. Pariſ. conſ. 10. num. 64. vol. 1,* idcirco non creditur reſignationem alleganti: niſi illam probet. *Maſcard. lo. cit. concluſ. 1263. & 1272.* & eſſe communem DD. opinionem, teſtatur *Pariſ. lo. cit. de reſig. circa finem.* Vbi tamen ceſſant ſuſpiciones fraudis, vel vbi adſunt adminicula excludentia fraudem, creditur literis Epiſcopi. *Bellam. cit. deciſ. 321. Caputaq. dec. 146. lib. 1. Put. deciſ. 101. li. 2. Achil. de Graſ. deciſ. 7. & 8. de prob. Maſcard. lo. cit. de prob. concluſ. 991.* & ſimiliter creditur 30
plenè iſtis literis in præiudicium ſcribentis. *Abb. in cap. 2. num. 2. de fid. inſtrum. Bart. in l. ſcripturas. C. qui potior in pig. hab. Maſcard. de prob. concluſ. 626. cit. Seraph. deciſ. 1139. num. fin.* Et hæc de literis Epiſcopi.

Non ſolùm autem originalis ſcriptura probat, ſed & exemplificata per notarium publicum, in caſu ſi originalis vetuſtate conſumatur, vel ſi exemplatur, eo quod timeatur periculum deperditionis: dummodo tamen exempletur authoritate iudicij. *cap. fin. de fid. inſtrum. Abb. ibid. num. 7.*

Libri quoque notariorum in quibus extenduntur conſenſus dati ad fundan- 31
dum, dotandum, conſtruendum, & generaliter in quibus connotantur facta ſeu conceſſa per ordinarium, cenſentur authentici. *cap. quoniam. de prob. iun. gl. v. duos.* creditur enim libris officialium in his quæ ſpectant ad eorum officium. *Bart. in l. quadam. §. nummularios. ff. de eden. Menoch. de arbit. caſu. 91. num. 3. Alex. conſ. 136. lib. 2. Rom. conſ. 319. Fed. de Sen. conſ. 119.* præſertim ſi libri tales reputantur communiter quod in ipſis contineantur acta officij, *Gemin. conſ. 15. num. 19.* vel ſi habentur pro actis publicis: omnia enim acta publica cenſentur authentica. *Dec. in cap. 2. de fid. inſtrum. num. 2.* & ex obſeruantia loci capiunt robur ſcripturæ. *Bald. conſ. 400. lib. 4. num. 5. Seraph. deciſ. 1334.*

Libris item Chronicorum ſeu hiſtoriæ plenè probatur erectio ſeu fundatio alicuius beneficij, præſertim cum ſumus in antiquis. vt tenuiſſe *Rot. in vna Tolet. coram Accoramb. 8. Iunij. 1552.*

teſta-

teſtatur *Veral.deciſ.* 160. *p.* 2.

Libris item antiquis, vel etiam cenſualibus Canonicorum vetuſtis, & præſer-
32 tim ſi aſſeruantur in loco non ſuſpecto, datur non poſtrema fides. *c. ſanè.* 24. *q.* 2. *iun.gl.v.eorundem. cap cum cauſam. de prob.cap.ad audientiam.de præſcrip.Innoc.Abb. ibid. & eſt arg. l. illatæ. C. de fid.inſtrum.* Inſignia etiam familiæ & inſcriptiones antiquæ in Eccleſia, probant iuſpatr.concurrentibus adminiculis, præſertim poſſeſſione, *Seraph.deciſ.* 1141.& ibi allegati.

Creditur & libris viſitationum, nimirum quoad viſitationem perſonarum,
33 ſacramentorum, & aliorum pertinentiũ ad officium viſitatoris. vt tenuiſſe *Rot. in vna Conquen coram Veſtano. refert cit. Veral. deciſ.* 58. *p.* 2. ad probandum autem iuſpatronatus non eſſe ſufficientes eoſdem libros Viſitationum, cum fiant ſine cauſæ cognitione, contendit *Genuen. cit. in prax. c.* 63. *n.* 17. ſed iſtis quoque quemadmodum & atteſtationibus Ordinariorum multum deferri, deducit *Rot. deciſ.* 527. *p.* 4. *diuerſ.* Vel in iſtis & alijs ſimilibus ſcripturis attendendæ ſunt circumſtantiæ verborum, vel etiam locorum conſuetudo, quæ ſi obtinuerit fidem adhibendam aliquibus libris vel ſcripturis, cenſebuntur authentici libri & ſcripturæ huiuſmodi: conſuetudo enim poteſt dare fidem ſcripturæ, aliàs non authenticæ. *cap. cùm dilectus. de fid. inſtrum. Abb. ib. nu.* 5. *Rot. diuerſ. deciſ.* 789. *p.* 1. & *deciſ.* 569. *p* 4. Tantò magis ſi concurrant adminicula, vt quod ſcriptura ſit antiqua, & de facto antiquo, vel ſi adſint teſtes, fama. *c. cum cauſam. de prob. & l. inſtrumenta. C. eo. tit.*

Pro authenticis documentis habentur etiam dicta teſtium, ſi ſcripturæ deperdantur, & res ſit antiqua. *c. cum olim. de priuil. Innoc. Abb. & gl. ib.* æquiualēt n. inſtrumentis depoſitiones teſtium, ſi de-
34 ponant in forma probanti. *l. in exercendis. C. de fid. inſtrum.* ſed fama ſola non ſufficeret ad probandum iuſpat. niſi concurrat poſſeſſio ſeu quaſi poſſeſſio. *Put. deciſ.* 356. *lib.* 2. *Seraph. deciſ.* 1107.

Sufficit autem in probatione iuriſpatr. ſi probetur fundatio, licèt non appareat de reſeruatione iuriſpat. Sola enim fundatione quæritur iuriſpat. licèt expreſsè 35
non reſeruetur, cùm ſit quid conſequutiuum conceſſionis datæ ad fundandum, & hoc ipſo tranſmittitur ad hęredes. *Abb. in c. ſignificauit. de teſtib. Lambert. de iurep. p.* 1. *quaſt.* 2. *art.* 3. *lib.* 1. *Calder. de iurep. conſ.* 3. *Staphil. tit. de prærog. iuriſp. nu.* 5. *Rot. deciſ.* 222. *p.* 1. & *deciſ.* 85. *p.* 2. *diuerſ.* Non tamen in Eccleſia Regulari vel Collegiata, nam in iſta requiritur reſeruatio expreſſa ſeu priuilegium. *Hoſt. Anchar. Abb. in c. nobis, §. cæterum. de iurep. Put. deciſ.* 369. *lib.* 2. *Rot. dec.* 564. & 572. & 800. *p.* 4. *diuerſ.*

Neque in Iurepatronatus ex dotatione, nam non ex qualibet dotatione quę 36
ritur iuſpatr. neque ex ea, quando donatur quid modicum, vt notat *gl. in c. quicunq;* 16. *q.* 7. ſed illa tantùm quę fit non in vim donationis, ſed in dotem circa cõſtructionem Eccleſię. *c pia mentis. lo. ci. Abb. conſ.* 106. *num.* 2. *p.* 2. vel ex illa quā concedere poteſt Epiſcopus in caſu tantum quo Eccleſia eſſet prorſus indotata, *Rot. de iurep. v. dotauit. q.* 2. & fuiſſe deciſum in Rot. corā Millino *in vna Sarnen. de an* 1599. nimirum quod non potuerit per ſolum augmentum dotis acquiri iuſpatronatus in beneficio ſimplici habente dotem ſexdecim ducatorum, refert *Genuen. in prax. c.* 100. *in fin.* & pręſertim in dubio præſumitur quis non dare pro dote, ſed vt benefactor, & vt ditator non dotator. *Abb. in cap. quoniam. num.* 10. *de iurep. Roch. lo. cit. in v. dotauit. Seraph. deciſ.* 1103.

Similiter non ex qualibet conſtructione acquiritur iuſpatronatus, ſed ex ea 37
tantùm quę fit à fundamentis, vel priore Eccleſia ita diruta & proſtrata, vt indigeat noua conſecratione: idque cum conſenſu Epiſcopi permittentis conſtructionem cum conditione acquirēdi iuriſpatronatus. *Roch. lo. cit. v. conſtruxit. Lambert. de iurep. p.* 1. *art.* 3. *q.* 6. *lib.* 1. *Seraph. deciſ.* 555. Nec ſufficeret, ſi repararetur cum eſſet lacera, vel ſi careret

tecto, vel ſimilibus, ex tali enim reparatione nó poſſet acquiri iuſpatronatus. *gl. ſing. in c. quoniam. de iurep. Abb. ib. nu.* 8. *Rot. diuerſ. deciſ.* 306. *&* 598. *p.* 1. *Lambert. lo. cit. p.* 1. *q.* 6. *art.* 63. *lib.* 1.

Vtroque autem caſu tàm dotationis quàm reparationis, deberet prius moneri patronus ſi quis fuerit iam ante illius Eccleſiæ indotatæ vel dirutæ; vt dotet vel reparet ſufficienter. *arg. tex. c. cùm ſicut. de conſec. Eccl.* & demum ſi renuerit dotare, vel reparare, concedenda dotatio vel reparatio alteri, cum acquirendo iurepatronatus. Ita nimirum vt prior patronus deſinat eſſe patronus collapſæ Eccleſiæ, ſi non curat reparandam: niſi habuerit patronatum non ex ſola conſtructione; ſed etiam ex dotatione, tunc enim ſiquidem ſupereſſet qualiſcunque dos Eccleſiæ, non amitteret vtique in toto ſuum iuſpatronatus, ſed tamen & conſtruens de nouo acquireret communicationem iſtius patronatus. Nec repugnaret eſſe duos patronos in vna eadem Eccleſia, cùm poſſint eſſe etiam plures, ex pluribus cauſis diuerſis. *Abb. conſ.* 106. *cit. & in c. quoniam. cit. de iurep. nu.* 9. *&* 11.

Eſt & alius modus probandi iuſpatro-
38 natus à *Conc. lo. ſup. cit.* præſcriptus, vt videlicet probari poſſit per multiplicatas præſentationes cum præſcriptione temporis immemorabilis. Sed ad hoc requiritur, vt præſentationes præceſſerint continuatæ per annos ad minus quinquaginta, & quòd ſortitæ fuerint ſuum effectum. *Calder. de iurep. conſ.* 12. *Rot. deciſ.* 527. *p.* 4. *diuerſ.* Dicuntur autem præſentationes ſortitæ effectum, quando illarum virtute ſequuta fuit inſtitutio, & poſſeſſio beneficij apprehenſa, vt etiã ſupra notauimus. *Creſcent. deciſ.* 5. *de iurep. Caputaq. deciſ.* 131. *& deciſ.* 418. *p.* 2. *Oldrad. conſ.* 229. *Rot. deciſ.* 167. *p.* 1. *diuerſ.*

Immemorabilis verò computanda eſt
39 ad diẽ motæ litis, vt declaraſſe S. Cong. Conc. teſtatur *Gonz. lo. ſupra cit. gl.* 18. *num.* 89. Et metienda eſt immemorabilis non ex tempore, ſed ex eo quod hominum memoria non extat. *Seraph. deciſ.* 454. Vnde & diuerſimodè procedit, nam ſi probetur per literas, quibus longius tempus deduci poteſt, requirit centum annos, ſi autẽ per teſtes, annorum ſeptuaginta. *Put. deciſ.* 206. *lib.* 1. Vel vt teſtes deponant de viſu à quadraginta annis, & auditu à maioribus & communi fama, nec audierint contrarium. *iux. gl. in cap.* 1. *v. memoria. de præſcrip. in* 6. *Couar. in Reg. poſſeſſor. p.* 2. §. 3. *num.* 7. *de reg. iur. in* 6. *Mantica. deciſ.* 48. *&* 289. *Put. deciſ.* 338. *lib.* 2.

Non ſufficeret tamen immemorabilis cum præſentationibus continuatis quando conſtaret de initio inualido; vt ſi probaretur iuſpatronatus fuiſſe vſurpatum, vel fuiſſe ex priuilegio, talia enim iurapatronatus non obſtante præſcriptione abrogauit *Conc. Trid. lo. ſup. cit.* ad quod *Couar. lo. cit. Genuen. lo. ſup. cit. num.* 5. hocque idem reſpondiſſe S. Congreg. Conc. refert *Gonzal. lo. cit. num.* 48. Tantò minus prodeſſet immemorabilis, ſi appareret interceſſiſſe malam fidem. *c. fin. de præſcrip. & cap.* 1. *eo. tit. in* 6. *Genuen. lo. cit.* concurrente tamen longa poſſeſſione pacifica etiam triginta annorum, purgatur mala fides, & præſumitur bona, per inducta apud *Put. deciſ.* 186. *lib.* 1.

Probata autem immemorabili, præſumetur iuſpatronatus fuiſſe ex fundatione, ſeu quilibet melior titulus allegari poſſet, licèt hoc non appareret, alioquin aſſerẽti contrarium incumberet onus probandi. *Put. deciſ.* 426. *lib.* 2. *& deciſ.* 99. *li.* 1.
Caſſad. dec. 4. *de prob. & dec.* 7. *de iurep.* 40
n. 6. *Rot. diuerſ. p.* 1. *deciſ.* 792. *in fin.* idẽq; reſpondiſſe S. Cong. Conc. refert *Genuen lo. cit. in prax. c.* 63. *num.* 14. Si nimirum
iuſpatronatus fuerit alicuius priuatæ per- 41
ſonæ, alioquin enim ſi iuſpatronatus fuerit Principum, Magnatum, vel alicuius Vniuerſitatis, ſeu familiæ quæ plurimum pollet authoritate, præſumitur potius ex vſurpatione, præſertim in locis in quibus ſimiles perſonæ exercent iuriſdictionẽ. *Butr. in c. dilectus. nu.* 11. *de off. leg. Mohed. deciſ.* 2. *&* 10. *de iurep. Lambert. de iurep. q.* 11. *art.* 7. *p.* 2. *lib.* 1. *Seraph. deciſ.*

952

952. prout in Italia iurapatronatus in perſonis potentioribus & communitatibus etiam paruorum locorum præſumũtur communiter vſurpata. *Achil. de Graſſ. deciſ. 317. aliàs 4. de iurep. Veral. deciſ. 128. p. 2. Put. deciſ. 99. lib. 1. Mantica deciſ. 253.* & in facto reſolutum fuit in *Rot.* in vna *Bononien.* coram *Gipſio. 20. Mart.* 1589. & idem habetur *deciſ.* 229. *& deciſ. 407 p. 1. diuerſ.* tamen ad excludendam hanc præſumptionem, ſufficit immemorabilis cum continuatis præſentationibus quinquaginta annorum. *Mãtica. deciſ. 208. Seraph. deciſ. 1141. nu. 9.* Vel vbi eſſes paritas aut maioritas potentiæ in Rectore Eccleſiæ. *Rot. deciſ. 577. & 578. p. 4. diuerſ.*

42 Non requiritur autem talis rigor in probando iurepatronatus, ſi agatur non contra Eccleſiam, ſed tantum inter ipſos patronos ſeu præſentantes, aut præſentatos. *Lambert. lo. cit. p. 1. lib. 1. art. 5. q. 11. Mohed. dec. 133. aliàs 5. de appell. Caſſad. deciſ. 1. de prob. in fin. Rot. lo. cit. p. 1. & deciſ. 545. p. 4. diuerſ. Mantica deciſ. 318. & 350.* idemq; deciſum fuiſſe in *Rot.* in vna *Firman. Iuriſpatronatus.* coram *Pamphilio. 12. Iunii.* 1588. & in alia *Lauden.* corã *Orano. 28. Iunii.* 1595. teſtatur *Genuen. in prax. cit. c. 100. nu. 2.*

43 Deſcendentes autem patroni vltra prædicta requiſita probationum, quando ageretur petitorio, tenentur etiam probare ius deuolutionis iuſtum, quo efficiũtur patroni: alioquin ſi ageretur poſſeſſorio, poſſidens deberet manuteneri. *Seraph. dec. 1334.* Et deuolutionis ſunt modi plures: vt primò deuoluitur iuſpatronatus cum hæreditate. *cap. quoniam. cap. cum ſæculum. iun. gl. v. emptorum. de iurep.* Et tum probari debet eum qui prætendit iuſpatronatus, eſſe hæredem ſucceſſionis, ſola enim ſanguinis hæreditas non tribueret tale iuſpatronatus, quod cohęret loco, ſeu hæreditati, puta Caſtro, Palatio & ſimilibus. *Abb. in cap. 1. nu. 2. de iurep. Dec. cõſ. 149. Lamb. de iurep. p. 2. q. 2. art. 5. lib. 1. Couar. var. reſ. lib. 2. cap. 18. num. 7.* vnde etiam filius qui repudiauit hæreditatem patris, vel non ſortitur eam hæreditatis partem; & filia dotata non ſuccedens in hęreditate, non participat ius præſentandi huiuſmodi. *Zecchus de benef. cap. 12.* imò nec alij filij, ſed potius extraneus ſi ad ipſum deuoluitur illa hęreditas. *Abb. lo. cit.* Couar. *lo. cit. Card. Imol. in Clem. 2. de iurep. Pariſ. conſ. 48. nu. 11. lib. 4.* & pro communi teneri hanc ſententiam in Rota teſtatur *Seraph. deciſ. 364. & 378.* Probari tamen debet iuſpat. eſſe coniunctum hęreditati, aliàs non præſumitur. *Mantica deciſ. 164.*

Si autem non fuerit coniunctum iuſp. hęreditati, ſed fuerit relictum familię, cẽſebitur perſonale, nec ſequetur hęreditatem, ſed perſonas deſcendentes ex genere teſtatoris, & tum obſeruanda eſt lex appoſita in initio fundationis, ſi nimirum voluerit teſtator ptinere iuſp. ad primogenitum, vel filios maſculos tantum. alioquin in dubio pertineret etiam ad fœminas, per deducta apud *Caſſad. deciſ. 1. de iurep. & Rot. deciſ. 535. p. 4. diuerſ.*

Succeditur etiam communiter in ſtirpes non in capita in iurep. *Clem. plures. de iurep. & de comm.* teſtatur *Caſſad. lo cit. deciſ. 2.* Si tamen iuſpatronatus veniat ex iure donationis, vel legati facti toti alicui familię, omnes de familia in capita ęquè ſuccedunt. *Lambert. lo. ſup. cit. p. 2. q. 1. art. 25. lib. 1. Roch. in verb. ipſe vel is à quo cauſam habuit. q. 2.* Donatum etiam iuſp. communitati vel Collegio ad omnes ęquè pertinet, vt vniuerſos, & non ſingulariter ad ſingulos, ſed collectiuè, ita vt tota communitas conſtituat vnum actum pręſentationis & vnam vocem. *Felin. in c. paſtoralis. 1. nu. 9. de reſcript.* Caſſad. *deciſ. 2. de iurep. Roch. Lambert. lo. cit. Rot. deciſ. 408. p. 1. diuerſ.* & abſentes tunc debent citari, niſi abſentia ſit affectata. *cap. cùm in Eccleſiis. de preb. in 6. DD. ibid. Felin. in c. cùm omnes. de conſtit. num. 46.* In patronis autem pluribus 44 vt ſingularibus, cum non requiratur conſenſus ſimultaneus, nec citatio requiritur, & in dubio cum ſunt plures, ſi non eſt Collegium vel communitas, pręſumitur vt ad ſingulos pertinere. *Felin. lo. cit. Dec. ibid. 2. lect. num. 51. Lambert. p. 2. q. 2. art.*

8. num. 14. lib. 2. Mantica deciſ. 268.

Deuoluitur etiam iuſp. legato vel donatione. *cap. ex inſinuatione. de iurep.* ſed requiritur conſenſus Epiſcopi aliàs non valeret ſi donetur laico vel clerico nomine proprio, iuxta communiorem opinionem, quam firmat *Abb. in cap. cùm ſaculum. ſup. cit. n. 6. & in Clem. fin. de iurep. num. 7. Rot. deciſ. 574. p. 1. diuerſ.* Vicarij etiam confirmatio donationis iuriſp. præſtat titulum ad præſcribendum. *Felin. conſ. 2. Seraph. deciſ.* 884. Et ſi donetur Eccleſiæ vel dignitati Eccleſiaſticæ etiã
45 ſine conſenſu Epiſcopi, donatio eſt valida. *gl. in cit. c. ex inſinuatione. v. contuliſſet. de iurep. Abb. lo. cit. Io. And. ibid.* & cum tranſit cum hęreditate in extraneos, non requiritur conſenſus Epiſcopi. *c. ex literis. de iurep.*

Similiter valida erit donatio iuriſp. ſine conſenſu Epiſcopi ſi fiat compatrono. *Felin. in c. quæ Eccleſiarum. de conſt. nu. 89. Lambert. lo. cit. p. 2. q. 1. art. 12. lib. 1.* hancque opinionem magis communem & approbatam in *Rot.* teſtatur *Achil. de Graſſ. deciſ. 323. aliàs 10. de iurep.* Sed ſi fiat filio à patre, requiri conſenſum Epiſcopi, quia filius non poteſt dici compatronus, deducit *Veral. deciſ. 131. p. 2.* ad quod *Roch. de iurep. v. cõpetens. q. 7.* Tantò magis ſine conſenſu ſuperioris poſſunt paciſci patroni vt alternis vicibus præſentent, quia hoc expreſsè conceditur ipſis *Clem. fin. iun. gl. v. liberè. de iurep.* &
46 poſſunt commutare inter ſe iurapatr. ac conuenire vt vnus præſentet in vna, alter in altera Eccleſia, ſi in pluribus habent iuſp. quia hoc infert vtilitatem Eccleſiæ vt ſit concordia in præſentando & euitētur diſcordiæ nociuæ Eccl. vt *Anchar. in cit. Clem. not. 4. Achil. de Graſſ. lo. cit.*

Vbi verò requiritur conſenſus Epiſcopi in talibus, ſufficit ſi ſubſequatur. *c. ſuggeſtum. de iurep. Fed. de Sen. in tract. permut. q. 15. & 34. Gennen. ſup. cit. cap. 63. nu. 20.* Vt etiam collatio beneficij patronati inſcio patrono facta, conualidatur conſenſu patroni ſuperueniente, æquiparatur enim mandato talis ratihabitio. *cap. ratihabitionem. de Reg. iur. in 6. Hoſt. in ſum. de iurep. §. fin. verſ. quid ſi Eccleſia vacante. Felin. in c. cum Bertoldus. num. 9. de re iud. Io. Andr. in c. per noſtras. de iurep. Seraph. deciſ. 347. nu. 4. Put. deciſ. 18. lib. 2. Rot. deciſ. 526. in antiq.* Dummodo tamen ſubſequatur conſenſus Epiſcopi viuente patrono, qui præſentauit & re integra antequam ſuperueniat mutatio, nam mutatione ſequuta cõſenſus dati non poſſet in præiudicium hæredis, cui iam eſſet ius quæſitum. *arg. l. fin. ff. comm. præd. Bald. in l. obſeruare. §. poſt hæc. ff. de off. proconſ. Bart. in l. ſi in debitum. §. ſi procurator. ff. ratam rem hab. Rot. deciſ. 627. p. 4. diuerſ. Hoſt. in ſum. tit. de præſcrip. rer. immob. §. quæ res præſcribi poſſunt. verſ. has autem.* hoc idẽ multis probat *Abb. q. 5. incip. Augerio. Lambert. lo. ſup. cit. p. 2. q. 1. art. 17. & art. 19. lib. 1.* ſed contrarium tenet *Dec. conſ. 639. nu. 4. Roland. conſ. 97. à num. 37. Selua. de benef. q. 6. num. 11.* hancq; poſteriorem opinionem quoad ratificationem iuriſpatronatus magis eſſe communem & approbatam à *Rot. in vna Pientina beneficij. coram Coccino. an. 1609.* refert *Gennen. lo. ſup. cit. cap. 63. num. 28.* Viuente etiam donatore, confirmatio Epiſcopi non retrotrahitur, quando donator pro prima donatione contradicenti Epiſcopo in dãda confirmatione aſſentiens, vel ab eius contradictione non habente iuſtam cauſam non appellans, alteri donat iuſpatr. & Epiſcopus conſentit, iam enim conſenſus ipſius non poſſet retrotrahi ad primam donationem, per deducta apud *Mantica. deciſ. 86.* vbi etiam dicit ratihabitionem Epiſcopi præſumi ex annis quadraginta.

Deuoluitur item iuſpatronatus vendita hæreditate. *c. cum ſæculum. de iurep.* 47
ſi nimirum non ſit perſonale, ſed ſit connexum bonis, & vendatur vniuerſitas bonorum ſeu ad minus vendatur vniuerſaliter locus ille in quo ſita eſt Eccleſia patronata: alioquin enim ſi vendantur aliquæ partes, vel aliqua iura tantùm, non cenſebitur tranſire iuſpatr. cum venditione: niſi nominetur. *Abb. in cap. ex literis. num. 10. de iurep. Dec. in c. ſedes. num. 3.*

de

de reſcrip.Couar.var.reſol.lib.3.c.13.nu. *14.Lambert.lo.cit.p.2.q.9.art.14.l.1.*

Nec tranſit cum venditione vniuerſitatis bonorum ſi excipiatur iuſpatronatus, dummodo tamen expreſsè excipiatur. *Abb. lo. cit. Innoc. ibid. Genuen. lo. cit. cap. 102. num. 3.* nec requiritur conſenſus Epiſcopi in tali venditione cum vniuerſitate bonorum, *Abb. in cap. illud. num. 4. de iurep.*

48 Ipſum autem iuſpatr. per ſe vendi non poteſt abſque labe ſimoniæ, & vendens patronus, illo priuaretur ipſo facto, rediretque Eccleſia ad libertatem. *c. quia clerici.cap.de iure.lo. cit. de iurep.* Imò etiam donationem iuriſp. propter ſeruitia & in recompenſam meritorum, fuiſſe ſimoniacam iudicauit *Rot. in vna Callagurit.præeminentiarum.24.April.1592. coram Gipſio.* vt refert *Genuen.lo.cit.cap. 102.nu.3.* non incurrit tamen illam ſimoniam quæ ſecum trahit excommunicationem, niſi præſentet ſimoniacè. *Nau. conſ.67.de Sim. in antiq.*

Et non ſolum cùm venditione bono-
49 rum, ſed etiam cùm feudo & emphiteuſi, vel alio vtili dominio in quo poſſidens facit fructus ſuos, trãſit iuſp. niſi expreſsè excipiatur. *c.ex literis. c.cum ſæculum. de iurep.DD. ib.* Tranſit & ad fœminam cui relinquitur in dote vſus fructus bonorum in quibus iuſp.conſiſtit, ad vſum fru-
50 ctum enim pertinet ius præſentandi, cũ ſit fructus iuriſpatronatus. *Innoc. Butr. Abb. in c.conſultationibus.de iurep.* imò tranſit in maritum cum vniuerſitate data in dotem, & præfertur tum præſentatus à marito, præſentato ab vxore, ſi marito expreſsè caueatur vſus fructus in illis bonis, ſeu ſi ſit cõſuetudo. *Roch. de iurep.v. ipſe vel is à quo.q.28.* licèt nõ præferatur pſẽtatus à tutore pſẽtato pupilli. *Abb. in cap.fin.num.fin.de conceſſ.præb.* quia nimirum tutor non ſibi poſſidet ſed pupillo, nec facit fructus ſuos, *Io. Andr. in c.ex eo.de elect.in 6.Mantica deciſ.140.*

51 Tranſit & cum ſequeſtro ad illum pœnes quem eſt ſequeſtrum, ſiue ſequeſtretur per ſe, ſiue cum vniuerſitate bonorũ. *Lambert.lo.cit.lib.1.p.2.q.9.art.3.* Non tamen tranſit in locatorem cum locatione bonorum, ſi locator ſit ad breue tempus. *Abb. in cap. ex literis. num. 5. de iurep. Lambert. lo. cit. p. 1. art.2.q.8. princ.Roch.lo.cit.q. 26.*

Nec tranſit cum pignorato feudo ad creditorem niſi in caſu cùm creditor faceret ſuos fructus pignoris, vel niſi expreſsè caueatur de iurep. aliàs ordinariè creditor non facit ſuos fructus pignoris, cum illos teneatur computare in ſortem principalem. *c. cùm Bertoldus.iun.gl.de re iud.Innoc. Abb.ib.* conſequenter nec iuſpatronatus acquiret: quod computatur pro fructu.

Deuoluitur iuſp. & cum confiſcatione bonorum. *Abb.in c.cùm clerici.et in c.nobis.nu.3.de iurep.* Idque etiam ſi per ſententiam iudicis ſæcularis fiat confiſcatio: ſolo tamen iurep. abſque abiudicatione vniuerſitatis bonorum nõ poteſt quis priuari per ſententiam iudicis ſęcularis. *Abb. lo. cit.*

Non ſolum autem tranſit iuſp. cum
fundo alienato, ſed quandoque amittitur 52
ſine amiſſione bonorum, vt patronus occidens vel mutilans rectorem ſeu clericum Eccleſiæ ſuæ, amittit iuſpat. & ipſius filij vſque ad quartam generationem efficiuntur inhabiles ad ordines, & beneficia. *c. in quibusd. de pœnis. Abb. ib. n. 1.*

Amittitur iuſpat. & propter hæreſim, infidelitatem, ſeu à fide Apoſtaſiam. *Ab. in cap. nobis. de iurep.* hæreticus enim & infidelis eſt incapax iuriſpatr. nec illud aliquo modo acquirere poteſt. *cap. maximum. iun. gl. 1. queſt. 7. Abb. in cit. cap. nobis. num. 3.*

Similiter & excommunicatus amittit iuſp. quoad effectum exequutiuum quãdiu eſt excommunicatus, ita vt tum præſentare non poſſit, & pręſentatio eius eſſet inualida ſi pręſentaret. *Abb. lo. cit. Lambert.lo.cit.p.1.lib.2.q.2.art. 2.* imò & inſtitutio quę ſequeretur ex pręſentatione data ab excommunicato, eſſet omninò nulla. vt notat *Nau.conſ.2.de iurep. in antiq.* niſi in ipſius pręiudicium, *Rot. deciſ.526. in antiq.*

Non vſu quoque amittitur iuſpatr. *Se-*

*raph.deciſ.1367.nu.fin.Veral.deciſ.*130.
Et vt finem faciamus materię iuriſp.
quę diffuſior eſt, quam vt inſtituto no-
53 ſtro comprehendi poſſit, illud iterum no-
temus, quod iuſpatronatus eſt adeò priui
legiatum, vt neque collatio ordinarij il-
lud impedire poſſit, neque Papa illi dero-
gare pręſumatur niſi hoc dicat expreſſe,
vt etiam ſupra diximus. & hoc indulgent
iura laicis, vt alliciantur ad ſubueniendũ
Eccleſijs. vt notat *gl. v. collatio. in c. 2. de
præb. in 6. Franch. ib. n. 8. Staphil. de præ-
rog. iuriſp.* Tantò magis ſi fuerit Regum,
ſeu aliorum ſupremorũ Principum: iſti .n.
ne quidem *Conc. Trid. lo. ſup. cit.* dicta ſua
ordinatione de modis probandi iuſp. de-
rogauit, vt patet ex textu ipſius Conc. &
ſemper cenſetur exceptũ à derogationib.
qualecũq; illud ſit. *Lãb. lo. ci. li. 1. p. 3. q. 9.
ar. 1. Staph. de ſign. grat. de mod. impet. Co
uar. pract. q. c. 36. Card. Par. cõſ. 114. à n. 14.*
54 Iuripatr. tamen Eccleſiaſtico, ſeu quod
Clerico competit ratione alicuius bene-
ficij Eccl. derogari ſolet. *cap. dilectus. de
pręb.* & quidem ẽt per ſimplicẽ collatio-
nem Papę abſq. aliqua expreſſione, cen-
ſetur illi derogatum. *Caſſad. dec. 4. de iur.*
vnde & continẽtur talia beneficia iuriſp.
Eccleſiaſticorũ ſub Reg. reſeruatoria mẽ
ſium, & ſub alijs Reg. Cãc. reſeruatorijs.
Seraph. dec. 1420. & multis deducit *Gõz.
ſuper 8. Reg. Canc. gl. 18. à princ.* Sed hoc
ſingulare videtur habere iuſp. Eccl. quòd
illi non cenſetur derogatũ illo tex. Conc.
Trid. *ſeſſ. 25. c. 9. de ref.* nec tenetur Cleri-
cus in probãdo ſuo iurep. ſeruare requiſi-
ta ad probandũ iuſp. illo decreto pręſcri-
pta, vt reſolutum fuiſſe in *Rot. in vna Ti-
raſonen. iuris pręſentandi. corã Bubalo.
25. Maij.* 1588. refert *Gen. in cit. prax.*
100. *n.* 10. Si verò iuſp. pertineat ad cleri-
cum ratione proprij patrimonij, ſeu bono
rum ſęcularium, cenſebitur per omnia vt
laicale, nec illi derogari ſolet. *gl. ſing. v.
pręſentare. in c. dilectus. de iurep. Ab. ib.
n. 4. Couar. pract. q. c. 36. Staphil. lo. ſup.
cit. n.* 2. Et in dubio iuſp. ex fundatione fa
55 cta per Clericum, licèt fundatio fuerit tã
ex quęſitis in Eccl. bonis clerici, quàm ex
patrimonialibus, pręſumitur merè laica-
le, & etiamſi ex teſtamento Clerici fuerit
fundata Eccl. niſi adeſſent alię cõiecturę.
*Roch. de iurep. in v. ius. nu. 26. Achil. de
Graſs. dec. 314. ſeu 1. de iurep. Mant. dec.*
320. & pręſertim ſi hęredes defuncti cleri
ci ſint in poſſeſſione iſtius iuriſp. tãtò for-
tiùs præſumitur laicale. *Put. dec. 90. li. 3.*
Si etiam iuſp. ſit mixtũ, ita vt in medie-
tate pertineat ad Clericũ in altera medie
tate ad laicos, in fauorabilib. reputabitur 56
clericale, & in alijs fauorabilibus laicale:
nec veniet ſub reſeruatione, neq. ſub de-
rogatione niſi expreſsè derogetur ipſi. *Fe
lin. in tract. quando lit. Apoſt. noceant. n.*
3. vbi dicit hanc opinionem eſſe cõmunẽ.
Idẽ tenet *Couar. lo. cit. n. 3. Roch. lo. cit. q.
7. Lambert. lo. ci. p. 3. li. 2. q. 9. art. 9. Put.
deciſ. 157. li. 3. Achil. de Graſs. dec. 316.
aliàs 3. de iurep. Mant. deciſ. 292. Mãdoſ.
in 1. Reg. Canc. q. 8. à n. 8. Rodoan. de reb.
Eccl. nõ alien. q. 31. n. 9. Seraph. dec.* 1334.
Tertiò limitatur Epiſcopi poteſtas in
conferendis beneficijs, priuilegijs Legati 57
à latere vel legati miſſi ſeu Nuncij, iſti .n.
conferre poſſunt beneficia prouincię in
qua ſunt Legati, ſi ipſis à Sede Apoſt. fue-
rit conceſſum, vel iuxta diſtinctionem. *c.
1. de off. leg. in 6. et c. ſi à Sede. de pręb. ib.
in 6. Abb. in c. fin. nu. 8. de conf. vtil. vel
inutil. & in c. dilecto. n. 4. de pręb. Pariſ.
de reſig. lib. 7. q. 13.* alioquin ex ordinaria
poteſtate Legati non venit beneficiorum
collatio, niſi expreſsè concedatur. *Ab. in
Clem. 2. de off. ord.*
Similiter limitatur Epiſcopi poteſtas 58
in beneficijs conferendis priuilegijs par-
ticularium, puta Pręlatorum aliquorum,
vt Abbatum, Priorum; iſti enim habent
quandoque priuilegia particularia ſuper
beneficijs conferendis. *arg. text. Clem.
vn. de ſuppl. negl. pręl. Abb. in c. Abb.
nu. 1. de reſcrip.* Vel ſi Capitulum habeat
liberam electionem aliquorũ beneficio-
rum. *c. cum in Eccleſijs. de pręb. in 6. c. ſi* 59
capitulo. de conceſs. pręb. ib. in 6. vel ſi vna
cum Epiſcopo ſoleat conferre Capitulũ.
c. poſtulaſti. de pręb. Imò omnes prębẽdę
Eccleſię Cathedralis de iure pręſumun-
tur eſſe ſimultaneę collationis Epiſcopi
cum Capitulo: *Put. deciſ. 172. lib. 3. Caſ-* 60
ſad.

ſad.decif.22.de.pręb. Seraph.decif.1401. vel quandoque habent alternatiuam collationem Epiſcopus & Capitulum ex cōcordia.*arg.tex.c.fin.de præb.in 6.iun.gl.v.ſtatuto.* poſſunt enim paciſci de conferẽdo per vices vt commutare inter ſe ius conferendi aut iuſp. ſicut & patroni laici vt ſupra diximus ex *Clem.fin.de iurepatr. i un.gl.v.liberè.* ad quod *Abb.in c.querimoniam.num.5.eo.tit.*

ARTICVLVS II.

Quæ Beneficia Conferre poſſit Epiſcopus.

1 *Epiſcopus conferre poteſt omnia beneficia Diœceſis ſuæ pręter reſeruata.*
2 *Epiſcopus debet inſtituere concurſum pro beneficio curato reſeruato.*
3 *Beneficium reſignatum in manibus Epiſcopi in reſeruato menſe, liberè confert Epiſcopalis.*
4 *Beneficium reſeruatum non poteſt permutari apud Epiſcopum.*
5 *Epiſcopus poteſt prabere conſenſum permutationi beneficiorum.*
6 *Beneficia manualia non afficiuntur reſeruationibus & liberè conferri poſſunt per Epiſcopum.*
7 *Ordinarius collator non grauatur in collatione beneficij Monoculi.*
8 *Concordata Polonię.*
9 *Concordata Germanię.*
10 *Concordata ſunt fauorabilia & latè interpretanda.*
11 *Concordata ſapiunt vim contractus nec comprehenduntur ſub reſeruationibus.*
12 *Beneficia derelicta à Sede Apoſt.confert Epiſcopus.*
13 *Sede vacante ceſſant reſeruationes & liberè confert omnia beneficia Epiſcopus.*
14 *Beneficium reſeruatum poteſt reſignari in manibus Epiſcopi.*
15 *Beneficium conſiſtoriale non poteſt reſignari coram Epiſcopo.*
16 *Beneficia conſiſtorialia, quæ ſint.*
17 *Epiſcopus poteſt prouiſum Apoſt.priuare ex cauſa.*
18 *Epiſcopus prouiſum Apoſt.in forma dignum examinare poteſt.*
19 *Executor mixtus tenetur aſſumere partes iudicis.*
20 *Clauſula appellatione poſtpoſita quid operetur.*
21 *Epiſcopus poteſt examinare cauſas diſpenſationum an ſint verę.*
22 *Epiſcopus poteſt deputare Oeconomum ad beneficium reſeruatum.*
23 *Patronus ſi non pręſentat in tempore amittit illa vice ius pręſentandi.*
24 *Patrono tempus currit à die notitię de vacatione beneficij.*
25 *Patronus poteſt variare accumulando alium pręſentatum.*
26 *Epiſcopus poteſt prorogare tempus patrono ad pręſentandum.*
27 *Patrono non pręſentante in tempore propter litem, confert Epiſc.beneficium.*
28 *Beneficia iuris conferendi prælatorum ob negligentiã deuoluuntur ad Epiſcopũ.*
29 *Patronus dum variat, Epiſcopus poteſt gratificari cui vult.*
30 *Patronus pinguius ius habens cæteris præferendus.*
31 *Patronus non poteſt præſentare ſeipſum.*
32 *Patronus poteſt præſentare compatronum aut filium.*
33 *Epiſcopus non tenetur recipere præſentatum indignum.*
34 *Patronus præſentans dignum cogi non poteſt vt pręſentet digniorem.*
35 *Inſtitutio ad beneficia ſpectat merè ad Epiſcopum.*
36 *Examen promouendi ad curata ſpectat ad ſolum Epiſcopum.*
37 *Epiſcopus ſupplere debet negligentias inferiorum.*

38 *Archiepiſcopus quam poteſtatem habeat in Suffraganeos.*
39 *Archiepiſcopus quando poſſit ſupplere negligentiam Suffraganeos.*
40 *Archiepiſcopus ſupplet negligentiam Capituli non eligentis Oeconomum.*
41 *Diſpenſationem negante Epiſcopo recurrendum ad Archiep.*
42 *Epiſcopi poteſtas ob negligentiam quando deuoluitur ad Archiep. requiritur præcedens monitio.*
43 *Archiepiſcopus non habet iuriſdictionem in Epiſcopum niſi in caſibus expreſſis.*
44 *Archiep. poteſtas in Suffrag. in Conc. Trid. reſtricta.*
45 *Epiſcoporum cauſæ criminales vbi iudicandæ.*
46 *Epiſcopus non tenetur accedere ad Archiepiſcopum niſi ad Conc. prouinciale.*
47 *Archiepiſcopus poteſt monere Suffrag. in iis quæ ſpectant ad eius officium.*
48 *Archiep. quando poteſt punire Vicarium Suffraganei.*
49 *Archiep. quando poſſit punire Suffraganeum vel ipſius Vicarium.*
50 *Epiſcopus poteſt delegare collationem beneficiorum.*
51 *Beneficij certi vacaturi collatio, non poteſt committi.*
52 *Patronus poteſt dare ius præſentandi pro vna vice.*
53 *Committi non poteſt receptio reſignationis & prouiſio ſimul.*
54 *Patronus poteſt præſentare ad vacaturum per reſignationem.*
55 *Stylus Curiæ in ambiguis ſequendus.*
56 *Reg. de veriſimili non habet locum in præſentatione patroni.*
57 *Vicarius non poteſt conferre beneficia ſine facultate expreſſa.*
58 *Vicarius non poteſt recipere reſignationes, niſi ipſi expreſſè concedatur.*
59 *Vicarius habens facultatem conferendi, reſignationem recipere non poteſt niſi ipſi expreſsè concedatur.*
60 *Vicarius priuare non poteſt beneficio niſi ipſi expreſsè concedatur.*
61 *Exequutor deputatus ad prouidendum non poteſt recipere reſignationem.*
62 *Vicarius habens facultatem conferendi, non poteſt conferre ea quæ ſunt ex facultate delegata.*
63 *Vicarius non poteſt conferre beneficium Epiſcopo ſuo nec reſignationem ab ipſo recipere.*
64 *Vicarius vigore generalis mandati, poteſt inſtituere ad beneficia patronata.*
65 *Capitulum Sede vac. non poteſt conferre beneficia.*
66 *Capitulum Sede vac. poteſt commendare vacantia beneficia.*
67 *Capitulum Sede vac. poteſt inſtituere præſentatos à patronis.*
68 *Capitulum Sede vac. poteſt recipere reſignationes.*
69 *Capitulum Sede vac. quando poſſit priuare benef.*
70 *Capitulum Sede vac. non poteſt acquirere cõſuetudine ius conferendi beneficia.*

1 EXceptis itaque caſibus præmiſſis Epiſcopus liberè confert beneficia ſuæ Diœceſis vt diximus. Quinimo etiam in caſibus iſtis limitatis quandoque retinet ſuam poteſtatem.

2 Vt primo ad Parochiales Eccl. vacãtes in menſibus Papæ reſeruatis, ille ſolus debet proponere edicta cõcurſus, & examinare concurrentes, & ex illis eligere vnũ magis idoneum & præſentare inſtituendum Papæ vel eius Legato ſeu Nuncio ad illam Parochialem, ex ordinatione *Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 18. de ref.* Dummodo tamẽ infra 4. menſes à die notitiæ expediat concurſum & examen, præſentetque approbatum in examine inſtituendum vt præmittitur, iuxta præſcriptum Conſt. Pij V. *incip. In conferendis.* quam infra referemus.

Confert & in reſeruatis menſibus va-
cantia per reſignationem: hæc enim non 3
afficiuntur reſeruationibus quomodocunque menſe reſignentur, ſed liberè poſſunt conferri ab eo in cuius manibus reſignantur. dum-

dummodo iſte habeat ordinariam conferendi poteſtatem,& dũmodo non ſint aliã quàm alternata menſium reſeruatione affecta,vt patet ex *Reg.9.Canc.*ſup.relata,quæ illis verbis *altás. quàm per reſignationem*, excipit expreſsè ab illa reſeruatione vacantia per reſignationem ; & excepti caſus firmant demum regulam in contrarium. *Aen.de Falc. in tract. de reſeru.q.3.princ.in fin. Mohed.deciſ.134. alids 10.de præb.*ad hoc *Rot.deciſ.575.et 674.& 700.3.p.lib.3. diuerſ. Gabr. conſ. 199. lib. 2. Gonz. ſuper 8. Canc. gl.14. Georg. Brauden. ſuper concord. Germ. q. 12.*Et hac ratione deducit *Gonzal. lo.cit. à nu. 32.* Epiſcopum conferre poſſe reſignata cauſa permutationis quocunque menſe reſignẽtur:nimirum niſi beneficia reſignata fuerint affecta aliqua alia reſeruationis ſpecie, nam talia beneficia licèt reſignari poſſint in manibus Ordinarij, non poſſunt tamen ab alio conferri , quã à Papa cui manent affecta & reſeruata , quocunq; menſe reſignentur. *Biſign.dec. 5.de renunc.* vnde hoc caſu tutius eſſet vt permutantes beneficia reſeruata , recurrant pro facienda reſignatione & permutatione impetranda ad Papam. *Caputaq.deciſ.45.p.1.& dec.78.p.3. Pariſ. de reſig.lib.7.q.14.nu.7.*

4 Et quoniam incidenter attigimus reſignationes permutationis cauſa, nõ videtur prætermittendum quod vocatur in dubium à *Pariſ.lo.cit.lib.5.q.vlt.in fin.*

5 an nimirum Epiſcopus poſſit admittere permutationes beneficiorum, præſertim propter Conſt.Pij V. qua ſuſpenderat facultates Ordinariorum in recipiendis reſignationib. tã permutationis cauſa, quã alijs omnibus. Nullum enim dubium apparet quin affirmatiuè teneri debeat : nam dicta ſuſpenſio per Pariſ. allegata , relaxata fuit ab eodem Pio V. alia Conſtitutione infra poſita , *incip. Quanta Eccleſia Dei*. præſertim illis verbis:

Ac hæc beneficiorum & officiorũ permutationes admittere , quæ Canonicis ſanctionibus & Apoſtolicis conſtitutionibus permittuntur.

Ex quibus verbis liquidè patet, ſuſpenſionem illam relaxatam fuiſſe,& facultatem Ordinariorum in permutandis beneficijs remanere in terminis iuris communis,vt etiam notat *Gonzal. lo. cit.gl. 14. nu. 30.* Ius autem commune permittit Ordinarijs permutationes beneficiorum admittendas,vt ſunt clari tex. *c.cum olim.c.cum vniuerſorum.de rer. permut. c.vn. eo.tit.in 6.& Clem.v.eo.tit.Fed.de Sen.de permut.benef.n.3. Rebuff.in prax. eo.tit.nu.36.*& neminem vidi in hoc dubitare , præter Pariſ.idque nullo fundamento.

Confert item Epiſcopus Hoſpitalia , beneficia manualia ſeu ad nutum amouibil ia nulla reſeruatione obſtante, manualia enim non afficiuntur reſeruationibus, & illorum impetratio non expreſſa qualitate cenſetur ſubreptitia. *Caſſad. deciſ. 4. de præb. Calder. conſ. 76. eo tit. Staphil.de no.form.expect. nu.29. Gonz. lo.cit.gl.5.§.6* ſignanter autem de Hoſpitalib.loquitur *Clem.per litteras.de præb.* quia nimitum in iſta non veniunt appellatione beneficiorum. *Felin.in c.de quarta, nu.9. de præſcrip.* adhibita tamen diſtinctione ſupra alia occaſione nobis à inducta,nempè ſi fuerint ſolita conferri in adminiſtrationem non in titulum. *Stern. in Reg.de annal.q.7.nu.3.Rot. deciſ.667.n. fin.p.4. diuerſ.* 6

Præſtimonia ẽt quatenus nõ sũt beneficia Eccl.nec sũt coniũcta beneficijs, vt Canonicatui ita vt ſimul cũ Canonicatu incedãt,nõ poſsũt intrare ſub reſeruationib. *Caſſad.dec.3. de præb.in fin.* Veniret aũt præſtimoniũ nomine beneficij,quãdo haberet annexum aliquod onus ſpirituale,ad quod explendum arctaretur poſſeſſor,& ſi ſoleat conferri in titulum perpetuum beneficij Eccleſiaſtici, vel ex qualitatibus in facto occurrenti dignoſceretur natura præſtimonij, ad quod *Abb. in c. dilecto.num.5.de præb.Vitalin. in Clem. 2.de off.ord.* alioquin regulariter non habent ſeruitium aliquod annexum præſtimonia. *Put. deciſ.358.& 371.lib.3.. Rot.deciſ.604. lo.cit.* & ſolent diſtribui ſenioribus ex Capitulis per optiones , vt eſt na-

eſt natura optionis. *c. fin. de conſuet. in 6. Rot. deciſ. 411. p. 1. diuerſ.*

Similiter ſi beneficium ſit monocu-
7 lum ſeu vnicum in aliqua Eccleſia, non ſolet in eo grauari Ordinarius collator reſeruatione aliqua, alioquin redderetur inutilis facultas ipſius. *gl. in Clem. 1. v. incerta de præb. Card. Imol. Abb. ibid. nu. fin. Rot. deciſ. 216. in no. Put. deciſ. 45. num. 7. lib. 1.*

Confert item Ordinarius collator beneficia ſua non obſtantibus reſeruationibus, quando ipſi ſpeciali aliquo priuilegio à Sede Apoſt. indulgetur; ſiue pro perſona ipſius, ſiue toti alicui Regno, Nationi, Prouinciæ. Sicuti nationi Gallicæ, Polonicæ, Germanicæ conceſſa ſunt à Sede Apoſt. concordata, vigore quorũ ſingulares quaſdam prærogatiuas habent illarum nationum Ordinarij in beneficijs conferendis, vt ex ipſorum priuilegiorum tenore videre licèt, quæ hìc vtilitati communi inſerta ſunt. Et quidem cùm ex priori editione, Bulla concordatorũ Galliæ varijs mendis infecta eſſet, nec adeſſet ad manum bonum exemplar, cum quo errata conferri & corrigi poſſent, & quia habetur apud Rebuff. cum luculentiſſima ſua expoſitione, debuit omitti, re-
8 liquæ duæ ſufficient. Et pro Regno Poloniæ conceſſerat primùm Leo. X. concordatorum priuilegium, *incip. Romanus Pontifex. de an. 1519. Kal. Iulij. Pontificat. ann. 7.* quæ quia poſteriori Conſt. Clem. VII. ad hoc ipſum emanatæ, & in aliquibus ampliatæ, continentur, potius iſtam hìc apponemus, vt ſequitur.

Cùm ſingularem fidei conſtantiam & integritatem, ac eximiæ deuotionis affectum, quibus chariſſimus in Chriſto filius noſter, SIGISMVNDVS Poloniæ Rex Illuſtris, in Noſtro & Apoſtolicæ Sedis conſpectu ſemper claruit, & continuè claret, Paterna meditatione reuoluimus: dignum atque debitum cenſemus, vt quæ eius conſideratione ab eadem Sede prouidè proceſſerunt, prompta beneuolentia noſtri muniminis præſidio ſolidemus; & vt ſublato quouis ambiguitatis diſpendio, in ſuo roboris integritate ferueritèr ac per amplius fructuoſa reddantur, Noſtri Officij partes fauorabiliter extendamus. Dudum ſiquidem per fel. recordationis Leonem Papam X. Prædeceſſorem noſtrum accepto, quòd licet diuerſæ Alternatiuarum literæ, diuerſis Ordinarijs in Regno Poloniæ à Sede prædicta emanata fuiſſent, dictusque Prædeceſſor per diuerſas Conſtitutiones ſuas, Prælatis, & alijs perſonis Eccleſiaſticis, ad quas dignitatum, & aliorum beneficiorum collatio, prouiſio, præſentatio, electio, ſeu alia quæuis diſpoſitio pertinebat, vt de quibuſuis dignitatibus, Perſonatibus, Adminiſtrationibus, Officijs, Canonicatibus, & Præbendis, nec non alijs beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura, & ſine curam, Sæcularibus & Regularibus, ad eorum collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem pertinentibus, quæ certis tunc expreſſis menſibus vacare contingeret; ac ſi à Sede præfata, vel Legatis eius Expectatiuæ, Gratiæ, aut ſuper illis ſpeciales vel generales reſeruationes non emanaſſent, ordinaria authoritate liberè diſponere poſſent, conceſſiſſet; ac ex tunc, quidquid ſecùs ſuper ijs à quoquam, quauis authoritate, ſcienter vel ignoranter contingeret attentari, irritum & inane decreuiſſet: nihilominur nonnulli ſpeciales vel generales reſeruationes, & alias gratias in dicto Regno, cum derogatione & ſuſpenſione literarum Alternatiuarum, & Conſtitutionum prædictarum, & alias extorſerant, & in dies extorquere nitebantur, quo fiebat, vt Ordinarij collatores huiuſmodi Regni, qui Reipub. ipſius Regni Conſiliarij exiſtebant; & diuerſa onera ſuſtinebant, quominus eorum ordinaria authoritate, ſuper ijs vti, vel iuxta Alternatiuas, & Conſtitutiones prædictas, de beneficijs ad eorum diſpoſitionem pertinentibus, perſonis idoneis & benè meritis prouidere poſſent, impediantur; in eorum & Reipub. Regni huiuſmodi præiudicium, & detrimentum nou modicum, dictus Prædeceſſor motu proprio, & ex certa ſcientia, nec non conſidera-

ſidera-

ſideratione præfati SIGISMVNDI Regis, tam in Lateranenſi Cõcilio nouiſſimè celebrato, quàm alias quaſcunq. Conſtitutiones ſuas, in fauorem Ordinariorum editas, cum irritantibus, & alijs in eis contentis Decretis, & clauſulis innouando; per ſuas literas perpetuò ſtatuit, & ordinauit, ac decreuit, quod nulla beneficia Eccleſiaſtica cum cura, vel ſine cura, ſæcularia, vel regularia, cuiuſcunq. qualitatis forent, in dicto Regno conſiſtentia, in menſibus, Ordinarijs collatoribus per Conſtitutiones alternatiuas, aut Conſtitutiones prædictas, conceſſis, pro tempore vacantia, ſub quibuſuis ſpecialibus vel generalibus reſeruationibus, vnionibus, expectatiuis, & alijs gratijs, mandatis, et indultis, quocunq. nomine cenſerentur, & quaſcunq. clauſulas etiam derogatariarũ derogatorias, ac alternatiuis, & Conſtitutionibus prædictis, necnon literis Prædeceſſoris huiuſmodi expreſsè derogantibus, continentes, etiam Cardinalibus, ac ſuis, ac pro tempore exiſtentis Romani Pontificis, etiam antiquis, & deſcriptis familiaribus, & alijs cuiuſcunq. dignitatis, ſtatus, gradus, vel conditionis exiſtentibus, per eundem Prædeceſſorem, & Sedem prædictam, pro tempore conceſſis, & concedendis, minimè cõprehenderẽtur, nec comprehendi, aut illa minimè acceptari poſſent, ſeu deberent: ſed dicti Ordinary collatores, cum illis, (dummodo diſpoſitioni Apoſtolicæ generaliter reſeruata, & affecta non exiſterent) iuxta facultatem eis per alternatiuas, & Conſtitutiones prædictas conceſſam, Ordinaria authoritate diſponere poſſent, perinde, ac ſi Reſeruationes, Vniones, Expectatiuæ, et aliæ gratiæ, mandata, & indulta, cũ eiuſmodi derogationibus nullatenus emanaſſent, aut in poſterum emanarent; ac nonnulla alia tunc expreſſa decreuit, prout in eiſdem literis plenius continetur. Cum autem ſicut accepimus, à nonnullis haſitari poſſet, an beneficia conſiſtentia in Regno huiuſmodi, in dictis menſibus Ordinarijs Collatoribus conceſſis, pro tempore vacãtia, ſub coadiutorijs ac regreſſibus, & acceſſibus, etiam de conſenſu ipſorum beneficiorum poſſeſſorum, pro tempore conceſſis, comprehenſa cenſeantur, & comprehẽdi poſſint: Nos ne literis Leonis Prædeceſſoris huiuſmodi Ordinarijs eiſdem Collatoribus, quo ad hoc, minus vtiles reddantur, ſed ſemoto huiuſmodi haſitationis obſtaculo votiuũ ſortiantur effectum, prouidere volentes; motu ſimili, non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione, & ex certa ſcientia, nec non intuitu eiuſdem SIGISMVNDI Regis, literas Leonis Prædeceſſoris huiuſmodi, cum omnibus, & ſingulis in eis contentis clauſulis, authoritate Apoſtolica, tenore præſentium, approbamus, & innouamus, ac robur perpetuæ firmitatis obtinere decernimus. Et ad hoc vt beneficia prædicta, in dicto Regno conſiſtentia, etiamſi Canonicatus, & Præbendæ, dignitates etiam maiores poſt Pontificales, & principales, perſonatus, Adminiſtrationes, vel officia, etiam curata, & Electiua, in Cathedralibus etiã, Metropolitanis, vel collegiatis Eccleſijs, & ex quauis cauſa, etiam ratione familiaritatis continuæ cõmenſalitatis noſtræ, ac etiam alicuius Cardinalis viuentis, cuius conſenſus requiri deberet, generaliter reſeruata fuerint, in ſex menſibus; videlicet, Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembris, Ordinarijs per literas Alternatiuas, aut quæuis priuilegia, & indulta Apoſtolica, vt præfertur, conceſſa, & cõcedenda, pro tempore vacantia, ſub eiuſmodi coadiutorijs, Coadiutorum deputationibus, ac regreſſibus, & acceſſibus, per nos, & Romanum Pontificem pro tẽpore exiſtẽtem, ad Sedem eandem etiam de conſenſu poſſeſſorum beneficiorum eorundem, ſub quibuſcunq. tenoribus, & formis, ac cum prædictis, & quibuſuis alijs clauſulis, & decretis pro tempore conceſſis, minimè comprehendi, nec comprehenſa cenſeri, ſed ipſos Ordinarios Collatores, de illis in eiſdem, Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembris menſibus huiuſmodi, coadiutorijs, ac regreſſibus, ingreſſibus, & acceſſibus non obſtantibus, etiamſi beneficia ipſa in Rom.

Curia,

Curia, vel extra eam litigioſa exiſtant, dummodò lis ſuper illis mota, ſeu pendens vera, & legitimè introducta non fuerit; perinde, ac ſi coadiutoriæ, regreſſus, ingreſſus, & acceſſus huiuſmodi conceſſi, & illa litigioſa non exiſterent, liberè prouidere, ac aliàs diſponere poſſint; quodque omnes & ſingulæ coadiutoriæ regreſſus, ingreſſus, & acceſſus, etiam de conſenſu poſſeſſorum beneficiorum huiuſmodi, aut etiam cum derogatione Leonis Prædeceſſoris huiuſmodi, & præſentium literarum, ac alternatiuarum etiam Conſtitutionum prædictarum pro tempore cõceſſi, niſi etiam ipſius SIGISMVNDI, & pro tempore exiſtentis Poloniæ Regis, & loci Ordinarij, ac Capituli illius Eccleſiæ, in qua beneficium huiuſmodi fuerit, ad id expreſſus acceſſerit aſſenſus, nullius roboris vel momenti exiſtãt, authoritate, & tenore prædictis extendimus, & ampliamus, ac quòd dicti ſex Menſes, Februarius, Aprilis, Iunius, Auguſtus, October, & December, perpetuò futuris temporibus Ordinarijs Collatoribus Regni huiuſmodi conceſſi; & reliqui ſex Menſes, dictæ Sedi, & pro tempore exiſtenti Rom. Pontifici, reſeruati exiſtant, & eſſe cenſeantur. Quodq; & Leonis Prædeceſſoris huiuſmodi, ac præſentes literæ ſub quibuſcunque reuocationibus generalibus, vel ſpecialibus, ac Cancellariæ Apoſtolicæ Regulis, hactenus etiam per piæ memoriæ ADRIANVM PP. VI. ſimiliter Prædeceſſorem noſtrũ editis, minimè comprehenſæ fuerint, nec ſint, neque comprehenſa fuiſſe, aut eſſe, cenſeri, nec in genere, vel in ſpecie reuocari, ſuſpendi, vel aliàs quomodolibet alterari poſſint, ſemper validæ & efficaces exiſtant, perindè, ac ſi huiuſmodi reuocationes, Conſtitutiones, et regulæ, etiam per nos non emanaſſent, nec in poſterum per Rom. Pontificem pro tẽpore exiſtẽtẽ, & Sedẽ eandẽ emanarent, ac vim validi pacti & contractus, ac ſtatuti inter nos, & Sedem prædictam, ac dictos Ordinarios Collatores initi, & iurati habeãt; collationeſq; per nos, & Rom. Pontificẽ, in dictis Mẽſibus Ordinarijs conceſſis huiuſmodi, pro tempore factas, nullas, & inualidas, nulliuſq; roboris vel momenti, exiſtere; ac eiſdem Leonis Prædeceſſoris præfati, & præſentibus literis, nec non in eis contentis per generalem, nõ obſtantibus literis alternatiuarum, & indultis, Ordinarijs Collatoribus Regni prædicti, ſuper conferendis beneficijs Eccleſiaſticis, in Menſibus alternatis, pro tempore vacantibus, conceſſis, aut quaſcunq; aliàs ſpeciales vel generales, etiam derogatoriarum derogatorias, & efficaciores, & inſolitas clauſulas, pro tempore conceſſas, nullatenus derogari poſſe, nec derogatum cenſeri; niſi in ſupplicatione deſuper noſtra, & pro tẽpore exiſtentis Rom. Pont. manu ſignata, de ſingulis literis huiuſmodi, & illarum datæ ac Pontificatus, & cauſa, propter quam illis derogatur, ſpecialis, ſpecifica, indiuidua, & expreſſa mentio facta fuerit, & aliter factæ derogationes nemini ſuffragentur; & quoties præſentibus derogari contigerit, toties illorum reualidatio de nouo, & ſub quacunque data, per Regem, & Ordinarios præfatos, & illos, de quorum intereſſe ageretur, eligenda, expediri poſſit. Et ſic, & non aliter, in præmiſſis omnibus & ſingulis, per quoſcunque Iudices, & Commiſſarios, quauis authoritate fungentes, ſublata eis, quauis aliter iudicãdi & interpretandi, facultate & authoritate, iudicari, & definiri debere; ac quidquid ſecus ſuper his à quoquam, etiam per nos quauis authoritate contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Mandantes Summiſtæ pro tempore exiſtensis, ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna, vt literas reualidationis præſentium, ſub data per intereſſe habentem aligendam, ſine alia ſupplicatione, ſeu noſtra, ac Rom. Pontif. pro tempore exiſtentis licentia expediat, ad omnem intereſſe habentis requiſitionem. Quo circa Venerabilibus fratribus noſtris, Archiepiſcopo Leopolienſi & Epiſcopo Olumucenſi, ac dilecto filio Scholaſtico Cracouienſi, per Apoſtolica ſcripta motu ſimili mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum, per ſe, vel alium, ſeu alios, præſen-

tes literas, & in eis contenta quæcunq; vbi et quando opus fuerit, ac quoties, pro parte Ordinariorum prædictorum, ſeu alicuius eorum deſuper fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, eisque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant authoritate noſtra præſentes literas, & in eis contenta quæcunque huiuſmodi firmiter obſeruari, ipſosque Ordinarios Collatores illis pacificè gaudere; non permittentes eos deſuper per quoſcunque contra earũdem literarum tenorem quomodolibet moleſtari, contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam authoritate noſtra, appellatione Apoſtolica poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus &c. Nulli ergò &c. Datum Romæ apud S. Petrũ. Anno Incarnationis Dominicæ. Milleſimo, Quingenteſimo, Vigeſimo Quinto. Kalend. Decembr. Pontificat. noſtri Anno tertio.

Germaniæ autem concordata, conceſſa à Nicolao PP. V. ſunt, vt ſequuntur.

9 *Nicolaus Epiſc. & Ac ſacram Petri Sedem, &c. Nuper ſiquidem chariſſimus in Chriſto filius noſter Federicus Romanorum Rex illuſtris, & nonnulli alij dilecti Filij Eccleſiaſtici, et ſæculares Principes inclitæ nationis Germanicæ ex vnà, ac dilectus filius noſter Ioannes S. Angeli Diſconus, Cardinalis in partibus illis Apoſtolicæ Sedis de Latere Legatus, per nos ad dictas partes miſsus, ſufficienti deſuper à nobis & Sede Apoſt. authoritate ſuffultus, ex alia partibus Rom. Eccleſia, & dictæ nationis nominibus, pro ipſius Eccleſiæ vnione, pace, & tranquillitate inter Eccl. & nationem prædictam perpetuo ſolidandis & conſeruandis, diuerſa rationabilia, & vtilia, ordinationes & ſtatuta à partibus ipſis hinc inde approbata, laudata, concluſa, acceptata, & cõcordata fecerunt & ediderunt: nobisque humiliter ſupplicari fecerunt, vt illis pro firmiori eorum ſubſiſtentia robur Apoſtol. firmitatis adijcere, nec non auctoritatem potiorem & decretum interponere dignaremur. Nos itaque qui ſtatuta, ordinationes, & cõcordata prædicta per nõnullos ex Venerabilib. Fratrib. noſtris S. R. E. Cardinalibus magnorum maturitatis, auctoritatis, & literaturæ viros diligenter examinari & diſcuti fecimus, eaque rationabilia & ſalubria tam Eccleſiæ, quàm nationi præfatæ fore comperimus, de dictorum & aliorum Venerabilium Fratrum noſtrorum prædictæ Eccl. Cardinalium conſilio et aſsenſu, Apoſtolica authoritate, et ex certa ſcientia approbamus, ratificamus, laudamus, et acceptamus, et præſentis ſcripti patrocinio communimus, iuxta modum et formam ſubſequentes.*

Placet nobis ſuper prouiſione Eccleſiarum et beneficiorum Eccleſiaſt. quorumcunque vti iuris ſcripti reſeruatione & Execrabilis, & Ad regimen. conſtitutionum, modificatis vt ſequitur. Ad regimen Eccleſiæ Generalis quanquam immeriti ſuperna diſpoſitione vocati ge imus in noſtris deſiderijs vt debemus, quod per noſtræ diligentiæ ſtudium ad quarũlibet Eccleſiarum & Monaſteriorum regimina, ac alia beneficia iuxta Diuinũ beneplacitum, & noſtræ intentionis affectum viri aſſumantur idonei, qui præſint & proſint committẽdis eis Eccleſijs, Monaſterijs, & beneficijs prælibatis. Præmiſſorum itaque conſideratione inducti, & ſuadentibus nobis alijs rationabilibus cauſis, nonnullorum Prædeceſſorum noſtrorum Rom. Pontificum veſtigijs inhærentes, omnes Patriarchales, Archiepiſcopales, Epiſcopales Eccleſias, & etiam Monaſteria, Prioratus, dignitates, perſonatus, & officia, necnon Canonicatus, præbendas, & Eccleſias cæteraq; beneficia Eccleſiaſtica, cum cura vel ſine cura, ſæcularia & regularia, quæcunque & qualiacunque fuerint, etiamſi ad illa perſonæ corſueuerint ſeu debuerint per electionem ſex quemuis alium modum aſſumi, nunc apud Sedem Apoſtolicam quocunque modo vacantia, & in poſterum vacatura; nec non per depoſitionem, vel priuationem ſeu translationem per nos, ſeu authoritate noſtra factas, & in antea faciendas vbilibet; nec non ad quæ aliqui in concordia, vel diſcordia electi ſeu poſtulati fuerint, quorum electio caſſata, ſeu poſtu-

latio repulſa, vel per eos facta renunciatio, & admiſſa authoritate noſtra extiterit, ſeu quorum electorum vel poſtulatorum, & in antea eligendorum vel poſtulandorum electionem caſſari, ſeu poſtulationem repelli, aut renunciationem admitti per nos aut authoritate noſtra continget apud Sedem prædictam, vel alibi vbicunque, & etiam per obitum Cardinalium eiuſdem Eccl. Rom. aut officialium dictæ Sedis, quamdiu ipſa Officia actualiter tenebunt, (videlicet Vicecancellarij, Camerarij ſeptem Notariorum, Auditoris, literarum contradictarum, & Apoſtolici Palatij cauſarum Auditorum, Correctorum, centum & vnius Scriptorum litararum Apoſtol. & viginti quatuor pœnitentiariæ præfatæ Sedis, & viginti quinque Abbreuiatorum, nec non verorum Commenſalium noſtrorum, & aliorum viginti quatuor Capellanorum Sedis in eiuſdem in Epitaphio deſcriptorum) & etiam quorumcunque Legatorum ſeu Collectorum, ac in terris Rom. Eccl. Rectorum, & Theſaurariorum deputatorum, ſeu miſſorum hactenus, vel deputandorum aut mittendorum in poſterum nunc vacantia, & in antea vacatura, vbicunque dictos Legatos, vel Collectores, ſeu Rectores & Theſaurarios antequam ad Rom. Cur. redierint ſeu venerint, rebus eximi contigerit ab humanis; nec non quorumlibet pro quibuscunque negotijs ad Rom. Cur. venientiũ, ſeu etiam recedentium ab eadem, ſi in locis à dicta Curia vltra duas dietas Legales non diſtantibus, iam forſan obierint, vel eos in antea ab hac luce tranſire contigerit, & etiam ſimili modo quorumcũque Curialium peregrinationis, infirmitatis, ſeu recreationis, vel alia quacunque cauſa ad quæuis loca ſecedentium, ſi eos antequam ad dictam Curiam redierint, in locis vltra duas dietas ab eadem Curia, vt præmittitur non remotis (dummodo eorum proprium domicilium non exiſtat ibidem) iam forſan deceſſerint, vel in poſterum eos continget, de medio ſubmoueri, etiam nunc per obitum huiuſmodi vacantia, vel in poſterum vacatura; Rurſus Monaſteria, Prioratus, Dignitates, Perſonatus, Decanatus, Adminiſtrationes, Officia, Canonicatus, Præbendas, & Eccleſias, cæteraq; beneficia Eccleſiaſtica, Sæcularia, & Regularia, cum cura vel ſine cura, quæcunque vel qualiacunque fuerint, etiamſi ad illa perſonæ conſueuerint, ſeu debuerint per electionem, ſeu quemuis alium modũ aſſumi, quæ promoti per nos ſeu authoritate noſtra ad Patriarchalium, Archiepiſcopalium, & Epiſcopalium Eccleſiarum, nec non Monaſteriorum regimina obtinebunt, pro tempore promotionum de ipſis factarum, nunc quocunque modo vacantia, aut in poſterum vacatura; nec non etiam per aſſecutionem pacificam quorumcunq; Prioratuum, Perſonatuũ, Officiorum, Canonicatuum, Præbendarũ, Eccleſiarum, aut beneficiorum aliorum per nos ſeu authoritate noſtrarum literarum immediatè collatarum, ſeu conferẽdarum in poſterum, præterquam ſi virtute gratiæ expectatiuæ aſſecutio fiet, nunc vacantia & in antea vacatura, plena ſuper præmiſſis omnibus & ſingulis cum fratribus noſtris collatione præhabita, & matura deliberatione ſequuta, Ordinationi, diſpenſationi & prouiſioni noſtræ, de ipſorum fratrum conſilio, authoritate Apoſtolica reſeruamus. Decernentes ex nunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper præmiſſis à quolibet eorum per quoſcunque quauis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Item placet nobis, quòd in Metropolitanis & Cathedralibus etiam immediatè non ſubiectis Eccleſijs, & in Monaſterijs immediatè ſubiectis Sedi Apoſt. fiant electiones Canonicæ, quæ ad dictam Sedem deferantur, quas etiam ad tempus Conſtit. fel. rec. Nicolai PP. III. quæ incip. Cupientes expectabimus, & elapſo dicto tempore, ſi non præſentatæ, vel ſi præſentatæ minus Canonicæ fuerint, prouidebimus, & ſi Canonicæ fuerint, eas cõfirmabimus, niſi ex rationabili & euidenti cauſa, ac de dictorum fratrum Conſilio de digniori & vtiliori perſona duxerimus prouidendũ: prouiſo quod confirmati prædicti, & per

nos

nos prouiſi Metropolitanis ſuis & alijs præſtent debita iuramenta, & alia ad quæ de iure tenentur. Et in Monaſterijs dictæ Sedi immediatè non ſubiectis, & alijs Regularibus beneficijs, ſuper quibus pro confirmatione, vel prouiſione ad dictam Sedem non conſueuit haberi recurſus, electi ſeu illi quibus prouidendū eſt pro confirmatione & prouiſione huiuſmodi ad Cur. Rom. venire non tenebuntur, ipſaque Regularia beneficia ſub expectatiuis gratijs non cadant. Vbi autem pro Monaſterijs ad dictam Curiam venire ſeu mittere cōnſueuerint, non aliter confirmabimus vel prouidebimus, quàm ſuperius de Cathedralibus Eccleſ. expreſſum: & de Monaſterijs Monialium non diſponemus, niſi ſint exempta, & tunc per commiſſionem ad partes. De cæteris verò dignitatibus & beneficijs, quibuscunque ſæcularibus & regularib. vacaturis, vltra reſeruationes prædictas (maioribus dignitatibus poſt Pontificales in Cathedralib. & Principalib. in Collegiatis Eccl. exceptis) de quibus iure ordinario prouidetur, per illos inferiores ad quos aliàs pertinet. Placet etiam nobis, quod per quamcunq. aliam reſeruationem, gratiam expectatiuam, aut quamuis aliam diſpoſitionem, ſub quacunq; verborum forma, per nos vel authoritate noſtra factam, vel faciēdam non impediemus eos, quominus de illis cum vacabūt de Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembris menſibus liberè diſponatur per illos, ad quos eorum collatio, prouiſio, præſentatio, electio, ſeu quæuis alia diſpoſitio pertinebit, eſeruatione aliauè quauis diſpoſitione authoritate noſtra factis vel faciendis non obſtantibus quibuscunque. Quoties verò aliquo vacāte beneficio in Ianuarij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris Menſibus ſpecialiter diſpoſitioni dictæ ſedis reſeruatis, non apparuerit intra tres menſes à die notæ vacationis in loco beneficij, quòd alicui de illo authoritate Apoſt. prouiſum fuerit, ex tunc & non antea Ordinarius, vel alius ad quem illius diſpoſitio pertinebit, de illo liberè diſponere poterit. Et ad finem vt hæc ordinatio collationum beneficiorum non reſeruatorum per alternos menſes poſſit per dictam nationē publicari, & omnes qui ea gaudere voluerint tempus congruum habeant eam acceptandi, tūc quod ad dictam Sedem à Kal. Iunij proximè futuris ipſa currere incipiet, & durabit deinceps, niſi in futuro Concilio de conſenſu dictæ nationis aliter fuerit ordinatum. Placet ſimiliter nobis, quod circa prouiſionem dictæ Sedis ordinādam, modus Annatarum hoc modo currat. De Eccleſijs Cathedralib. omnibus, & Monaſterijs virorum duntaxat vacantibus & vacaturis, ſoluantur de fructibus primi anni à die vacationis, ſummæ pecuniarum in libris Cameræ Apoſtol. taxatæ, quæ communia ſeruitia nuncupantur. Et ſi quæ exceſſiuè taxatæ ſint, relaxentur, & quod prouideatur in grauatis regionibus ſecundum qualitatē rerum, temporum, & regionum, ne nimium prægrauentur, ad quod petentibus dabimus Commiſſarios in partibus, qui diligenter inquirant & retaxent. Taxæ autem prædictæ pro media parte infra annum à die habitæ poſſeſſionis pacificæ totius, vel maioris partis ſoluantur, nec debitum huiuſmodi in ſucceſſorem in Eccleſia vel Monaſterio tranſeat. De cæteris verò dignitatib. perſonatib. officijs, & beneficijs ſæcularib. & Regularibus quibuscunq; quæ authoritate dictæ Sedis cōferentur, vel de quibus prouidebitur (prætérquam vigore gratiarum, expectatiuarum, aut cauſa permutationis) ſoluantur Annatæ, ſeu medij fructus iuxta taxam ſolitam à tempore poſſeſſionis infra annum, & debitum huiuſmodi ſimiliter in ſucceſſorem in beneficio non tranſeat. Sed de beneficijs quæ valorem viginti quatuor floren. auri de Camera non excedunt, nihil ſoluatur, duretq; hæc obſeruantia deinceps, niſi eam ſimiliter in futuro Concilio de ipſius nationis conſenſu contingat immutari. In alijs autem quæ per fel. rec. Eugen. Papam IV. etiam Prædeceſſ. noſtrum, pro dicta natione vſque ad tempus futuri generalis Concilij permiſſa, conceſſa, indulta, & decreta, ac

per

per nos confirmata fuerunt, in quantum illa concordiæ præſenti non obuiant, iſta vice nihil volumus eſſe immutatum. Et per hoc quod in concordatis huiuſmodi, ſiue quibusuis alijs eorum occaſione conficiendis literis propter compendioſiorem deſcriptionem Alemania ſpecialiter appellatur, natio ipſa cenſeri non debet à Germanica natione diſtincta, ſeu quomodolibet ſeparata. Et præterea quia difficile foret præſentes literas ad ſingula, in quibus de eis forſan facienda fides fuerit, loca deferri, eadem Apoſtol. authoritate decernimus, quod ipſarum tranſumpto, &c. Nulli ergò, &c. Dat. Rom. Anno Incarn. Domini. 1448. 18. Kalend. April.

9 Quæ autem vltra conceſſiones iuris
communis & Regularium Canc. permit-
tuntur Epiſcopis per concordata præmiſ-
ſa, facilè ex illorum contextu legenti ap-
parebit; & videri poſſunt apud *Rebuff.
lo. ſup. cit.* & apud *Georg. Brãden. in tract.
ſuper concord. Germaniæ.* vbi *in 2. 3. &
4. q.* probat multis non poſſe opponi con-
cordatis præſcriptionem, vel non vſum,
vel legem non receptam, & alia circa
hanc materiam neceſſaria.

Illud hìc notari poteſt, quòd concor-
10 data latiſſimè ſunt interpretanda in fauo-
rem Ordinariorum contra concedentẽ,
cùm reducant ad ius commune, quo libe
ra fuit collatio omnium beneficiorum
pœnes Ordinarios. *Caſſad. deciſ. vn. de
pact. Put. deciſ. 108. lib. 2. Simonet. de
reſeruat. q. 96. num. 24.* quçlibet enim
res de facili redit ad ſuam naturam
& ſuum priſtinum ſtatum. *cap. ab exor-
dio. 35. diſt.*

Notandum item quod concordatis re-
11 gulariter non ſolet derogare Papa, & ſẽ-
per cenſentur exceptuata à quibuſuis de-
rogationibus etiam Reg. Canc. & reuo-
cationibus, cùm ſapiant vim contractus.
*Put. deciſ. 41. lib. 1. Creſcent. deciſ. 1. de
priuil. Mohed. deciſ. 233. aliàs 23. de præb.*
Vnde ne quidem per coadiutorias impe-
ditur Ordinarius collator, quominus vti
poſſit beneficio concordatorum: com-
prehenduntur enim coadiutoriç cum fu-
tura ſucceſſione ſub concordatis, vt fuiſſe
deciſum in Rota teſtatur. *cit. Put. deciſ.
225. lib. 3. Caſſad. lo. cit.* imò Coadiutoriç
comprehenduntur etiam ſub indultis Car
dinalium, quç tamen indulta non ſunt ç-
que fauorabilia, atque ſunt concordata,
quç ſunt inducta ob fauorem publicum
ad conſeruãdam tranquillitatem in Pro-
uincijs. *Mohed. deciſ. 338. aliàs 10. de
priuil. Pariſ. de reſig. lib. 6. q. 5. num.
69. Rot. deciſ. 10. p. 3. lib. 3. diuerſ.* Ex-
preſsè autem in concordatis Poloniæ
cautum eſt, vt illis non poſſit derogari
per Coadiutorias, vt videre licèt in textu.

Notandum prçterea, quòd ſub con-
cordatis comprehẽduntur beneficia exi-
ſtentia extra Prouinciam concordatam,
dummodo collator beneficij ſit de pro-
uincia concordata: ad pertinentiam enim
collationis beneficij, non attenditur lo-
cus vbi ſitum eſt beneficium, ſed locus &
perſona cui beneficij collatio debetur. vt
tenuit *Rot. in vna Vaſconẽ. Sacriſtiæ, re-
ferente Mohed. deciſ 92. aliàs 3. de præb.*
vbi plura cumulat ad hanc doctrinam
contra *Rom. conſ. 361.*

Vltra prçmiſſa autem Epiſcopus de
reſeruatis beneficijs diſponere poſſet, vi-
gore *c. ſtatutum. de præb. in 6.* vt videli-
cet poſſit conferre beneficia vacantia in
Curia, ſi de ipſis Sedes Apoſt. intra men-
ſem à die vacationis non prouiderit: hçc
enim per Ordinarium liberè conferri
poſſe contendit *Aen. de Falc. in cit. tract.
de reſeruat. q. 4.* quia nimirum illi iuri nul
libi apparet derogatum: Contrarium ta-
mẽ ſeruat Curiç vſus, vt teſtatur *Gomez.
de Grat. expect. num. 21.* & apertè dictç
opinioni *Aen. de Falc.* contrariatur *Reg.
11. Canc.* multiſque contrarium probat
Gonz. ſuper. 8. Reg. Canc. §. 5. proem. à nu.
148. ſed concordatis Germaniç hoc ap-
plicari non poteſt, quia in ipſis ex-
preſsè §. *quoties verò.* cauetur, vt Or-
dinarius collator conferat beneficium
reſeruatum, ſi Sedes Apoſtol. intra tres
menſes à die notç vacationis de illo non
prouiderit.

Vigore etiam tex. *c. ſi Apoſtolicæ. ib.
de præb. in 6.* Eccleſias Parochiales reſer- 12

uatas,

uatas, quæ non fuerint collatæ viuente Sum. Pont. liberè conferre poteſt Epiſc. nã ille textus non fuit reuocatus, & eſt in obſeruantia, *Gonzal. vbi ſup. à n. 125. Rebuff. in prax. tit. de reſeruat. n. 2. & tit. de form. no: prouiſ. § dũmodo tempore datæ. n. 14.* vbi dat rationem, quia nimirum in iſtis eſt diſpenſioſa vacatio. Tanto magis cum iam nunc habeat Ordinarius poteſtatem inſtituendi concurſum pro talibus beneficiis Parochialibus, etiam viuente Pont. vacantib. & ille eligere debet vnum ex concurrentibus, cui & non alteri prouiſio fiat de Parochiali vacante. vt *Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 18. de ref. & Conſt. Pij V.*
13 vt alio loco diximus, & infra dicetur.

Sede item Apoſtolica vacante beneficia quouis modo vacantia, aliàs reſeruari ſolita, dummodo non fuerint affecta reſeruatione aliqua viuente Pont. liberè poteſt cõferre Ordinarius: reſeruationes enim Regularum Canc. tunc ceſſant, nã cum fiant ad beneplacitũ Papæ expirant morte ipſius, nec impediunt Ordinarium collatorem, donec iterum à ſuccedente nouo Pont. promulgentur. *c. ſi gratioſa. de reſcrip. in 6. Mandoſ. in Reg. 1. Canc. q. 1. & 10. Put. deciſ. 481. lib. 2. Seraph. deciſ. 980. n. 12. Rebuff. lo. cit. de reſeruat. nu. 36. Gonzal. lo. cit. gl. 12. nu. 2.*

Beneficiorum reſeruatorum reſigna-
14 tiones recipere quoque poteſt Ordinarius, licet poſtquam fuerint reſignata, illa non poſſit conferre, neque permutare. *Caſſad. deciſ. 8. num. 9. de præb. Biſign. deciſ. 5. de renunc. Put. deciſ. 255. lib. 2. Aen. de Falc. lo. ſup. cit. quæſt. 4. Pariſ. de reſig. lib. 2. q. 16. num. 3.*

15 Et quidem etiam litigioſi beneficij reſignationem recipere poteſt, licèt illud conferre non poſſit. *Pariſ. lo. cit. q. 3. & q. 16. cit. nu. 5.* vbi dicit hanc opinionem eſſe communem. Non tamen beneficiorum conſiſtorialium, ſeu de quibus non niſi in Conſiſtorio coram Cardinalibus Papa prouidere conſueuit; qualia ſunt beneficia reſeruata per Reg. Canc. quæ
16 eſt 3. in modernis. & beneficia taxata & deſcripta pro Conſiſtorialibus in libris Cameræ Apoſt. *Mandoſ. in e. 1. Reg. q. 3. nu. 2. & in Reg. de ann. q. 16. nu. 2. Caputaq. dec. 45. p. 1. Pariſ. lo. cit. lib. 2. q. 2.* Intelligẽdo nimirum de Prioratibus, & Abbatijs Conuentualibus, quæ ſolent dari in Commẽdam, alię enim quę ſolent dari Regularibus profeſſis non comprehenduntur illa Regula, vt *Seraph. deciſ.* 17
1305. nu. 6. vnde nec cadent ſub diſpoſitionem de qua loquimur.

Poteſt pręterea Epiſcopus prouiſum
à Papa de beneficio reſeruato priuare ex 18
cauſa. *Felin. in c. per tuas. nu. 3. de maior. & obed. Butr. Imol. ib.*

Eundem prouiſum à Papa in forma vt vocant *Dignum*, Ordinarius ſiue alius cui commiſſa fuerit exequutio literarum prouiſionis, examinare poteſt ſuper ſufficientia, & an narrata in literis ſint vera. *Clem. vn. de off. deleg. Rebuff. in prax. cit. tit. de reſcrip. Dignum arbitramur. nu. 4. Pariſ. de reſig. lib. 8. q. 7. in fin.* Et creditur tum ipſius dicto: creditur enim exequutori, in ijs quæ ſpectant ad eius officium, etiam ſine teſtibus, & ſine proceſſu, quando procedit ſummariè, & extra-
iudicialiter. *Felin. & DD. in c. quoniam* 19
contra. de prob. Put. deciſ. 141. lib. 2. Seraph. deciſ. 498. Si tamen intercederet quid præiudiciale, iam non ſummariè eſſet procedendum, ſed audiendæ defenſiones, teſtes, probationes; nam exequutor literarum Apoſtolicarum in forma *Dignum*, eſt mixtus exequutor, & tenetur cum res requirit aſſumere partes iudicis, & procedere cum cauſæ cognitione. *Abb. in c. fin. nu. 12. de præſumpt. Fel. ib.* & poteſt ab eo appellari. non enim tenetur quis ad verbum exequutoris relinquere ius ſuum. *Rot. diuerſ. deciſ. 202. p. 1. Seraph. deciſ. 1045. & dec. 1383.* Tanto magis ſi quis reperiatur in poſſeſſione illius beneficij, & opponat ius ſuum; cum nimirum impetratio ſit certo modo. Iſtæ enim non tenetur dimittere poſſeſſionem ſine cauſæ cognitione; nec propterea poterit excommunicari niſi cauſa ſaltem ſuper poſſeſſorio ſummariè cognita, cum exequutor mixtus non poſſit abſque cauſæ cognitione procedere ad exequutionem contra contradi-

Digitized by Google

& res cum adminiculo iuris, ſed tantum contradicentes de facto. *Felin. in c. ſi cõſlerit. de accuſat. Put. deciſ. 270. lib. 3. Achil. de Graff. deciſ. 37. aliàs 4. de ſent. ex com. Seraph. deciſ. 85. & 807. Rot. dec.*
20 *35. p. 2. diuerſ. Rebuff. in prax. de form. no. prouiſ. §. cõtradictores.* Idque etiamſi fuerit appoſitum in literis prouiſionis, appellatione poſtpoſita, quia hęc clauſula refertur ad contradictores de facto, nõ de iure. *id. Seraph. deciſ. 1471.* Vnde & Capitulum ſi denegat poſſeſſionẽ beneficij ex aliqua cauſa iuſta, vel ſaltem probabili, dummodo faciat bona fide & abſq; dolo, excuſatur ab inobedientia, nec poteſt puniri. *cap. cùm contingat. de reſcrip. Felin. ib. num. 6. Abb. ib. nu. 8. Rot. deciſ. 636. p. 4. diuerſ. in vna Segontina. coram Lancellot.*

Similiter ſi prouiſio Papæ contineret
21 diſpenſationem ſuper pluralitate, poſſet Ordinarius tanquam delegatus Sedis Apoſt. examinare cauſas ex quib. eſſet obtenta diſpenſatio, an ſint veræ. *Conc. Trid. ſeſſ. 6. c. 2. de ref. & ſeſſ. 22. c. 5. de ref.* Et ſi inueniret diſpenſationem obtentã ex falſis cauſis, ſeu ad malè narrata, poſſet illam nõ admittere, quemadmodum & diſpenſationem ſuper crimine, de quo ipſe cognoſcere cœperat, vel diſpenſationem ſuper remiſſione pœnæ, quam ipſe impoſuerat. *Id. Conc. ſeſſ. 13. c. 5. de ref.*

Ad beneficium vacans quouis modo reſeruatum, poteſt etiam Ordinarius de-
22 putare Oeconomum ſeu Vicarium, qui beneficij vacantis bona adminiſtret ne diſtrahantur, donec fuerit legitimè prouiſum. *arg. tex. cap. cum vos. de off. ord. Rebuff. in prax. de requiſ. ad collat. benef. num. 20.*

Beneficia quoq; iuriſpatronatus, non
23 obſtante iurepatronatus liberè confert Epiſcopus, ſi patronus intra tempora à iure ſtatuta non præſentauerit perſonam idoneam. *c. quoniam. de iurep.* Tempora autem à iure ſtatuta ſunt, vt ſi fuerit iuſpatronatus laicale, tenetur patronus præ-
24 ſentare intra quatuor menſes, ſi verò fuerit Eccleſiaſticum, intra ſex menſes. *cap. cum propter. c. eam te, de iurep. cap. vn. eo. tit. in 6.* quod tempus computari debet à die notitiæ, & non à die vacationis beneficij. *c. licet. de ſupp. negl. prel. Veral. deciſ. 248. p. 3. Seraph. dec. 380. Rot. deciſ. 520. p. 4. diuerſ.* nec ſufficeret fama incerta de obitu. *Put. deciſ. 132. & ſequ. l. 3.*

Et longius datur tempus patrono clerico quàm laico, quia clericus poſtquam 25
ſemel præſentauit, nõ poteſt amplius variare: patrono autem laico licitum eſt variare ante ſequutam inſtitutionem. *c. paſtoralis. de iurep. iun. gl. v. robur.* ſcilicet accumulando alium, non autem excludendo priorem præſentatum. *Abb. in c. quod autem. num. 3. de iurep. Seraph. deciſ. 1173.* niſi fortè ex cauſa vellet recedere à primo, vt quia intellexerit eum minus ſufficientem. *Lambert. de iurep. 2. p. lib. 2. q. 7. princ. art. 22. Calder. conſ. 16. de iurep.* vbi vult non poſſe cumulari vltra duos præſentatos, quòd etiam contendit *Lambert. lo. cit. art. 23.*

Poteſt etiam Epiſcopus tempus hoc præfixum patronis à iure ad præſentan- 26
dum prorogare. *Zecchus. de benef. c. 12. num. 23. Pariſ. de reſig. lib. 7. q. 29. in fin.* vel etiam in fundatione poſſet determinare tempus in quo patronus præſentare vel eligere debeat. *Seraph. deciſ. 1007.* vbi etiam deducit, quòd patronus præſentãs aliquem qui non acceptauit præſentationem, habeat tempus integrum ad præſentandum alium à tempore non acceptatæ præſentationis per primum. *per tex. cap. in electionib. de elect. in 6.* quem ad præſentationes extendi deducit. *id. ibid.*

Deuoluitur autem ad Epiſcopum collatio beneficij patronati, non tantum ſi 27
patronus differat præſentare temerè, ſed etiam ſi id faciat ex cauſa, puta propter intercedentem litem cũ compatrono; ſi enim non finiatur lis intra tempus à iure præfixum ad præſentandum, poterit liberè conferre Epiſcopus ſaluo iurepatronatus illi qui litem obtinuerit, ita vt lite finita repreſentetur per eum ab Epiſcopo prouiſus. *cap. ſi verò. cap. eam te. c. cum propter. de iurep.*

Similiter & beneficia ab Eccleſiaſticis 28
patronis, etiam à Prælatis Regularibus

præ-

Digitized by Google

præſentari vel conferri ſolita, ſi nimium intra decurſum ſex menſium neglexerint vti iure ſuo, liberè confert Epiſcopus. *Clem. vn. de ſuppl. negl. præl.* Et illa ſuper quibus Capitulum habet ius conferendi, ſi non vtatur iure ſuo Capitulum intra tempus ſex menſium à iure præſcriptum, deuoluuntur ad diſpoſitionem Epiſcopi: nam Capituli negligentia nō poteſt præiudicare Epiſcopo. *c. nulla. c. quia diuerſitatem. de conceſſ. præb. Abb. ib. Achil. de Graſſ. deciſ. 4. nu. 12. de præb.* Prælatorum tamē exemptorum beneficia, ſi ipſa quoque ſint exempta, ob negligentiam deuoluuntur non ad Ordinarium, ſed ad Papam immediatè, cui ſoli ſunt ſubiecta. *cap. licet. de ſuppl. negl. præl. Caſſad. deciſ. 8. num. 4. de præb. Rot. deciſ. 277. in antiq.*

Poteſt item Epiſcopus gratificari cui
29 voluerit ſi patronus variat ſeu plures præſentat. *c. cùm autem. de iurep.* ſi tamē plures ſint patroni & plures præſentent, & aliquis patronorum pinguius ius habeat, ſeu vnus ex præſentatis à pluribus patronis nominetur, tunc nominatus à plurib. ſeu ab vno pinguius habente, eſſet alijs
30 præferendus. *c. quoniam. de iurep. c. ſi cui. de elect. in 6. Lambert. de iurep. lib. 1. p. 2. q. 1. princ. art. 27.* Poſſet Epiſcopus gratificari & ipſi patrono, ſi fuerit ad illud beneficium idoneus. *Hoſt. in ſum. tit. de iurep. §. in quibus differant. verſ. quid ſi Eccleſia. ſub nu. 12. Abb. in c. per noſtras. nu.*
31 *3. de iurep.* alioquin ipſemet patronus nō poteſt præſentare ſeipſum. *c. per noſtras. cit. Caſſad. deciſ. 18. de præb. num. 3* Et in tantum quidem quod neque procurator à patrono conſtitutus ad præſentandum, præſentare poſſet ſuum conſtituentē. *Lābert. lo. cit. p. 1. lib. 2. q. 8. princ. ar. 9.* & ita deciſum fuiſſe in Rot. *in vna Salamant. Capellaniæ coram Veſtano. 14. Octob.*
32 *1551.* teſtatur *Veral. deciſ. 800. p. 2.* Filiū tamen ſuum præſentare poteſt patronus. vt notat *gl. in c. quia clerici v. filij de iurep. Abb. ib. num. 4.* Poteſt præſentare & compatronum. *gl. ſing. in c. cōſuluit. lo. cit. Lambert. lo. cit. quæſt. 8. art. 5. Rot. diuerſ. deciſ. 185. p. 2.*

Non tenetur etiam Epiſcopus recipere præſentatum indignum, niſi velit diſpen- 33
ſare in caſibus in quibus poſſet diſpenſare. *Felin. in c. cum acceſſiſſent. num. 19. de conſtit. Seraph. deciſ. 871. nu. 4.* pro vna tamen vice tantum indulgere poteſt Epiſcopus patrono, vt recipiat præſentatum ab eo non habentem requiſita. *Felin. lo. cit. Creſcent. deciſ. 205. ſeu 7. de iurep. Seraph. lo. cit.* Imò patronus præſentans ſcienter indignum, debet priuari iure præſentandi pro illa vice. *Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 9. de ref. c. ſicut nobis. de ſupp. negl. præl. Abb. Imol. in c. cùm vos. de off. ord. Lambert. lo. cit. lib. 2. p. 1. q. 10. art. 4.* 34
Roceb. eo. tract. verb. honorificum. q. 4. Si tamen præſentaret dignum omiſſo digniori, non poſſet cogi ad præſentandum digniorem. *gl. ſing. in c. licet. 8. q. 1. Abb. in c. conſtitutis. 2. num. 7. de appell. & in c. quoniam. nu. 12. de iurep.* Suſtineri enim poteſt collatio facta digno omiſſo digniori in beneficijs patronatis. *Lamb. lo. cit. p. 1. lib. 2. quæſt. 10. art. 3. & DD. in cap. cit. conſtitutis.*

Sed quidquid ſit de iure patronorum, in beneficijs patronatis inſtitutio ſpectat omnino ad Epiſcopum, ſicut & in alijs 35
omnibus beneficijs etiam electiuis Diœceſis. *Abb. in c. nobis. n. 5. de iurep. Couar. practi. q. c. 36. n. 5. & nouiſſimè Cōc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 13. de ref.* Et in locis vbi eſſet conſuetudo quod Epiſcopus non prouideret beneficia ſine conſilio Capituli, adhuc beneficia patronata eſſent excepta, vt ſolus Epiſcopus in illis inſtituere poſſit. *gl. in c. ex frequentibus. de inſtit. DD. in cap. 1. eo. tit. in 6. Caſſad. deciſ. 22. de præb.* Niſi ex priuilegio aliquis inferior prælatus obtinuerit ius inſtituendi vel etiam conſuetudine legitimè præſcripta. præſertim ſuper beneficijs non habentibus curam animarum: alioquin enim nō tam facile poſſet tranſire ab Epiſcopo ad inferiorem ſola conſuetudine ius inſtituēdi ad beneficia curata, cum ſoli competat Epiſcopo, & ſuper eo habet fundatā intentionem in iure Epiſcopus, vt *Abb. & DD. in c. cum ſatis. de off. Archid.* Vnde eſt, quod ſi ex aliquo priuilegio vel

conſuetudine legitimè præſcripta ſpectaret ad aliquam dignitatem, vt Archidiaconatum. *c. cum Bertholdus. de re iud.* ſeu aliam Prælaturam inferiorem Epiſcopali, adhuc tamen inſtituendus non niſi ab Epiſcopo examinari poſſet ſuper idoneitate: præſertim ſi ſit inſtituendus ad be-
36 neficium curatum, hoc enim examen ad ſolum ſpectat Epiſcopum, non ad alium. *cit. Cōc. Trid. ſeſſ. 25. c. 9. de ref.* niſi eſſet prælatus habens territorium exemptũ à lege alterius Diœceſana cũ iuriſdictione ordinaria: nã ad talem pertineret ius examinis & concurſus vt declaraſſe S. Cong. Conc. teſtatur *Rot. deciſ. 619. p. 4. diuerſ.*

Si autem prælatus inferior habens in-
37 ſtituere denegaret abſque cauſa inſtitutionem, poſſet inſtituere Epiſcopus, monito prius inferiore vt inſtituat: in omnibus enim quæ facere debet prælatus inferior Epiſcop. & non facit, adiri poteſt Epiſcopus vt eum compellat ad faciendum, & ſi monitus facere abſque cauſa neglexerit, ipſemet ſupplere poteſt. *cap. ſicut nobis. de ſupp. negl. præl. c. quanto. de off. ord. Innoc. ib.* & latè *Lambert lo. cit. p. 2. lib. 1. q. 1. princ. art. 20.* Quia nimirum Epiſcopus habet de iure fundatam intentionem ſuper iuriſdictione in omnes exiſtentes intra fines ſuæ Diœceſis. *c. 1. cap. conquerente. de off. ord. c. cum Epiſcopus. eo tit. in 6. Rot. diuerſ. deciſ. 328. p. 2.* quę iuriſdictio communicata alijs inferioribus præſuppoſita diligentia, ea deficiente, de facili redit ad naturam. *Abb. in c. ſi quis contra. nu 40. de fo. comp.*

Vnde & Epiſcopo negligente poteſt
38 ſupplere Archiepiſcopus, & licèt diſpar ſit ratio Archiepiſcopi quoad Epiſcopũ ſuffraganeum, cùm videlicet Archiepiſcopus non habeat tãtam poteſtatem in ſuos Suffraganeos, quantam habet Epiſcopus in ſuos ſubditos: Epiſcopi enim iuriſdictio in ſubditos, eſt maior etiam illa, quę ad Archiepiſcopum per appellationem deuoluitur. vt notat *Abb. lo. cit. et in c. paſtoralis. §. 1. nu. 12. de off. ord.* tamẽ etiã Archiepiſcopus adiri poteſt ſi ipſius Suffraganeus deneget inſtitutionem. *Abb. in c. ex parte. n. 17. de conceſſ. præb. Gem. Frãch. in c. venerabilibus. in §. ſanè. de ſent. excom. in 6. Roch. de iurep. v. pro eo quod Diœceſani conſenſu. n. 16. Rebuff. in prax. de præſent. & inſtit. n. 9.* Et hac ra- 39
tione Pius V. Conſt. ſua *incip. In conferẽdis.* quę infra ponetur, ordinauit, vt in beneficijs curatis denegante Ordinario intra duos menſes inſtitutionem præſentato à patrono, recurratur pro inſtitutione ad Archiepiſcopum vel ad Epiſcopum viciniorem. Eadem ratione ad Archiepiſcopum deuoluitur collatio beneficij, de quo Epiſcopus non prouiderit intra ſex menſes à die notitię vacationis. *cap. nulla de conceſſ. præb.* niſi aliqua reſeruatione ſpeciali deuolutio huiuſmodi pertineret ad Papam. Et ſi Capitulum Sede vacante non elegerit Oeconomum & Vicarium intra octo dies poſt mortem Epiſ. ſeu poſt 40
notitiam de eius morte, deuoluitur eligẽdi poteſtas ad Archiepiſcop. vel ad viciniorem Epiſcopum; ſi Sedes vacans ſit exempta, nec vlli Metropolitano ſubſit *Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 16. de ref.* Et plerique alij caſus inueniuntur in iure expreſſi, in quibus Epiſcopo negligente facere quod debet, recurritur ad Archiepiſcopum: vt denegante Epiſcopo diſpenſatio- 41
nem in caſibus, in quibus debita eſt diſpẽſatio, ad Archiepiſcopum eſt recurrẽdũ. *Burgaſ. in tract. de irreg. p. 2. princ.* quandoq; enim debita eſt diſpenſatio. vt notat *gl. in c. vt conſtituerentur. & in c. Domino Sancto. 50. diſt. & in cap. exigunt. 1. q. 7. c. nullus. de iurep. Abb. in c. paſtoralis. nu. 17. de appell. Dec. in c. at ſi Clerici. §. de adulterijs. nu. 162. de indic.* Et ſi Epiſcopus fuerit negligens in executione vltimę voluntatis, ſuccedit Archiepiſcopus. *Abb. in c. paſtoralis. num. 11. de off. ord.* Quandoq; etiam recurritur ad Archiepiſcopum per viam querelę, ſed non niſi in caſu, quo quis conqueritur de iniuſta excõmunicatione, vel de excommunicatione lata ex officio ipſiuſmet iudicis, nõ ad inſtantiam partis. *c. venerabilibus. cit. de ſent. excom. in 6. Abb. lo. cit. in c. ſi quis contra. de fo. comp. nu. 41.*

Quinimò præter caſus à iure exceptos, vt Epiſcopo ſuſpenſo vel excommuni-

nicato, quo caſu non Archiepiſcopus
ſed Papa in iuriſdictione ſuccedit. *c. 1. de
ſuppl.negl.præl.in 6.Gemin.ib.*& Epiſco-
po in remotis agente, vel ab infidelibus
capto, tunc enim non ad Archiepiſcopũ,
ſed ad Capitulum iuriſdictio deuoluitur.
*c.ſi quis Epiſcopus.lo.cit.in 6. Gemin. ib.
Card.in Clem.vn.de off.ord.* præter in quã
hos caſus à iure exceptos, ex communio-
ri DD.ſententia in omnibus quæ facere
negligit, deuoluitur poteſtas ipſius ad Ar-
chiepiſcopum.*c.cùm ſimus. 9. q. 3. Hoſt.
in ſum.de off.ord §.quid pertinet. verſ.de
ſeu præſul.*& de communi teſtatur. *Felin.
in cit. c.paſtoralis.nu.6.de off.ord.*

Sed non niſi probata negligentia, &
42 prauia monitione, eaq; trina, terminoque
monitionis elapſo. *Abb.in Clem.dudum.
n.22.de ſepult.Innoc.in c.extirpandæ. de
præb.Dec.conſ.169. Card. conſ.50.Bald.
& Imol.in l.ſi mora ff.ſolut.matrim.Pa-
uin.de poteſt.viſit.p.2.q. 5.* Quemadmo-
dum etiam ſi Capitulum Sede vacante
negligenter adminiſtret ſiue ſpiritualia,
ſiue temporalia, Archiepiſcopus viſitato-
rem ſuum deputare poteſt quidem, ſed
Capitulo prius vocato & cognitione
præmiſſa de negligentia.*cap.fin.de ſuppl.
negl.præl.in 6.* Vnde occurrente negligẽ-
tia, deberet Archiepiſcopus monere Epi-
ſcopum ſuum Suffraganeũ, & præfigere
ei tempus in quo faciat quod debet, ad
hoc optimum arg. *Conc. Trid. ſeſſ. 24.c.
20.§.legati quoq; de ref.Lãbert.de iurep.
p.3.lib.1.q.3.princ.art.7.* Et vt talis moni-
tio negari non poſſit, deberet fieri inſtru-
mentum publicum de literis monitionis
oblatis, *Hoſt.in c.1.de ſuppl.negl. præl.in
6.* elapſo verò monitionis termino ſi infe-
rior non paruerit, tum demum ſuperior
vti poſſet iuriſdictione deuoluta; niſi in
termino inferior allegaret cauſã iuſtã ob
quã non fecerit quod debet, vt ſi allegaret
inhabilitatem promouendi & ſimilia. *Lã-
bert.lo.cit.p.2.lib.1.q.1.art.20.*

Alij autem volunt iuriſdictionem Epi-
ſcopi non deuolui propter negligentiam
43 Epiſcopi ad Archiepiſcopum, præterquã
in caſibus in iure expreſſis, & quòd Ar-
chiepiſ. nihil habeat ſupra Epiſcopum,
niſi in caſibus expreſſis. ita *Abb.in c.paſto
ralis.cit.& in c.ſi quis contra.cit. de fo.
comp.à nu.40.Pariſ.de reſig.lib. 8. q. 5.
num.48.*& alij per ipſos allegati. Et hæc
opinio eſt tutior, videturq; magis conue-
nire praxi & vſui moderno poſt Conc. 44
Trid. quod in multis reſtringit poteſtatẽ
Archiepiſcoporum in Suffraganeos. Vt
ordinauit, ne Archiepiſcopus poſſit viſita-
re Cathedralẽ Eccleſiam vel Diœceſim
ſui Suffraganei, niſi cauſa cognita & pro-
bata in Synodo prouinciali *ſeſſ.24.c.3. de
ref.* cùm tamen de iure antiquo viſitare
viſitare potuerit ad libitũ.*c. cùm Apoſto-
lus.c.cùm nuper.de cenſib.c.fin. eo. tit. in
6.* Ordinauit etiam vt cauſę criminales
Epiſcoporum priuatione & depoſitione 45
digne, non niſi à Rom.Pont.ſeu eius ſpe-
ciali delegato cognoſcantur. quod licèt ẽt
de iure antiquo habuerint Epiſcopi, vt *c.
multum 3.q.6.* & notat *Abb. in c.ſi quis
Epiſcopus.de accuſat.* plus tamen addi-
tur de nouo in hoc Conc. vt nimirum etiã
cauſæ minores criminales Epiſcoporum
in Concilio tantùm prouinciali, vel corã
deputatis ab eodem Concilio audiantur.
id.Conc.ſeſſ.24.c. 5.de ref. Et quòd Epi-
ſcopus pro crimine concubinatus debeat
moneri à Synodo prouinciali, ab eadẽq;
deferri ad Rom. Pont. puniendus, ſi ſe nõ
correxerit.*id.Cõc.ſeſſ.25.c.14.de ref.* Or-
dinauit itẽ quòd Epiſcopus citari vel mo-
neri nõ poſſit, vt compareat perſonaliter,
niſi in cauſa ob quam veniret deponen-
dus vel priuandus.*ſeſſ.13.c.6. de ref.*

Ad hoc Conſt. Pij IV. *incip. de ſalute
gregis.de an.1560. Non.Sept.* in quã da-
tur priuilegium Epiſcopis reſidẽtib. quòd
non poſſint citari ẽt ad Curiam Rom. niſi
ex commiſſione manu propria Papæ ſi-
gnata. Et diſpoſitio Conc. Trid. quod ex-
cepto pro Concilio prouinciali, nõ teneã-
tur Epiſcopi cuiuslibet conſuetudinis pre-
textu accedere ad Metropolitanã Eccle-
ſiam inuiti. *ſeſſ.24.c.2.de ref.* ne quidem 45
per procuratores, vt vidi reſponſum ſæpè
à S.Cong.Conc. præſertim pro certis Ec-
cleſijs Siciliæ & Neapolis quæ ex conſue-
tudine antiqua tenebãtur ad Metropoli-
tanũ ſuũ ſingulis annis pro die certa mit-

Dd 3 terè

tere vnum, qui aſſiſteret proceſſioni vel
Miſſæ in feſtiuitate illius diei.
Quid autem finaliter tenendum ſit de
47 iſta deuolutione iuriſdictionis Epiſcopa-
lis ad Archiepiſcopum, relinquimus ſtu-
dio Lectoris. Illud in dubium vocari non
poteſt, quòd Epiſcopus ſi fuerit negligens
in faciendo quod debet, poteſt moneri &
compelli per Archiepiſcopum vt faciat.
in quo conueniunt omnes *DD. Hoſt. Io.
Andr. Felin. in c. paſtoralis. de off. ord.
cit. Abb. in c. nullus. de iurep. nu. 2. Couar.
pract. q. c. 10. Pauin. de viſit. p. 2. q. 5.* Vt
poteſt compellere Epiſcopum ad facien-
dam Synodum Diœceſanam. *c. ſicut. de
accuſat.* Poteſt eum cogere ad erectio-
nem & conſeruationem Seminarij, & ad
ſoluendam eidem portionem quam de-
bet. *Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. fin. de ref.* Poteſt
item cogere Suffraganeum ad compel-
lendum ſuos ſubditos pro perhibendo te-
ſtimonio in cauſis ad ipſum deuolutis, nã
licèt non poſſit ad hoc cogere ſubditos
ſui Suffraganei, ipſum tamen Suffraga-
neum cogere poteſt vt ipſe cogat, quia
nimirum maiorem habet poteſtatem in
ipſummet Suffraganeum, quàm in ipſius
ſubditos. *Hoſt. Abb. in cit. c. paſtoralis. de
off. ord. Io. Monach. Franch. Gemin. in c.
1. de fo. comp. in 6. Seraph. deciſ. 1211. &
1222.* Archiepiſcopus enim eſt de iure
antiquo Iudex ſuorum Suffraganeorum,
& coram illo conueniri poſſunt. *c. Metro
politanum. 2. q. 7. c. quia cognouimus. 10.
q. 3. cap. ſolicitudinem. de appell. Abb. in
c. Suffraganeis. num. 1. de elect. in c. ſi quis
Epiſcopus. num. 3. de accuſat. Felin. in c.
cum inferior. de maior. & obed.* nimirũ
vbi non adeſſet Nuncius Apoſt. alioquin
ſi adeſt, iſte hoc tempore eſt Ordinarius
Epiſcoporum, & ipſiuſmet Archiep. vt
alio loco diximus, idque tantum in ciui-
48 libus cauſis; de criminalibus enim tenẽ-
dum vt iam diximus.
Similiter Archiepiſcopus eſt Ordina-
rius Vicariorum generalium ſuorum Suf
fraganeorum, in caſibus quibus delin-
quũt circa exercitium officij ſui, ſeu præ-
textu aut contemplatione officij. *cap. 1. de
off. Vic. in 6. Card. in Clem. abuſionibus.
nu. 8. de pœnit. & remiſſ.* Licèt etiam Epi
ſcopus poſſit punire ſuum Vicarium, vt ſi
delinquat tanquam priuatus, vt *gl. in cit.
c. 1. v. rationabili.* & in alijs caſib. in qui-
bus recurritur ad ipſum, & præſertim
quando tenetur de facto Vicarij, & in
quibus poteſt retractare acta ſui Vicarij,
vt alio loco diximus, ad hoc *Gemin. conſ.
114. Caſtren. conſ. 348. Bertach. de Epiſ.
lib. 4. p. 8. Pauin. de poteſ. Cap. q. 10. num.
22. Sbroz. de Vic. Epiſ. lib. 2. q. 59. & lib.
5. quæſt. 57.*
Præcedentibus conſequens eſt, vt Ar-
chiepiſcopus poſſit Suffraganeum ſuum
& ipſius Vicarium generalem ſuſpende-
re, interdicere, excommunicare in caſib.
in quibus cenſetur habere iuriſdictionem 49
in ipſos. *DD. communiter. in c. 1. §. fin. de
off. ord. in 6. & in c. ex tua deuotionis. de
cler. non reſid. vbi Abb. num. 8. Dec. in
repet. 2. c. de quo vult deo. num. 29. de iu-
dic. item Abb. in cap. poſtulaſtis. num. 11.
de cler. excom. min.* vbi docet hoc idem
poſſe facere Vicarium generalem Archie
piſcopi ſi abſit à prouincia Archiepiſco-
pus. *text. in cap. 1. §. Officiales. de off. ord.
in 6. Gemin. ibid.* Gradatim tamen pro-
cedendum eſſet in talibus, vt primò inter-
dicatur ingreſſus Eccleſiæ, Ordinis exe-
quutio, tum ſuccedat ſuſpenſio, & creſcẽ-
te contumacia, demum deueniatur ad
excummunicationem. *cap. 2. de off. deleg.
in 6. vbi gl. fin.* notat valere cenſuram,
licèt non eo ordine feratur, ſed poſſet
puniri omittens ordinem. *Gemin. in
eo. cap. 2. ſub fin.*
Ad extremum ſingulariter notandum,
quòd Archiepiſcopus tàm ordinariam
quàm coactiuam iuriſdictionem in ſuos
Suffraganeos tutiùs exercebit, ſi ea vſus 50
fuerit in caſibus tantùm in iure expreſ-
ſis, ad hoc optimum *arg. tex. cap. inter
corporalia. §. ſed neque. de translat. &
Clem. fin. de priuil.* multorumque in hoc
concordant ſententiæ, quos recenſere vi-
detur ſuperfluum; ad inceptam potiùs
materiam poteſtatis Epiſcopalis in bene-
ficijs conferendis redeamus.
Et quidem vltra ſuperius annotata,
non ſolùm per ſe ipſum beneficia Diœ-
ceſis

Digitized by Google

ceſis ſuæ conferre poteſt Epiſcopus, ſed
eandem facultatem conferendi poteſt &
Vicario ſuo delegare. *cap. ex frequentib.*
de inſtit. quia nimirum collatio benefi-
ciorum concernit iuriſdictionem Epi-
ſcopalem non ordinem. *c. noſtri. c. tranſ-*
miſſam. iun. gl. v. de talibus. de elect. ea
autem omnia quæ ſunt iuriſdictionis cō
mitti poſſunt Vicario. *cap. peruenit. 95.*
diſt. iun. gl. c. ſtatuimus. 16. q. 1.

Poteſt eandem facultatem concedere
in genere alicui dignitati. *cap. cum veniſ-*
ſent. de inſtit. Abb. ib. nu. 4. vel in ſpecie
ad beneficia certi loci. *gl. in cap. conſtitu-*
tus. v. conceſſionis. de conceſs. præb. dum-
modo concedatur indifferenter collatio
beneficiorum certi loci, vel certę qualita-
tis; vt ſi concedatur facultas conferendi
51 omnia beneficia, quæ non excedunt va-
lorē decem ducatorum; limitatè verò ad
certum beneficium vacaturum, vel ad pri
mum vacans, facultas concedi nō poteſt,
niſi iam beneficium vacaret de facto. *c.*
conſtitutus. cit. de conceſs. præb. Bellam.
deciſ. 443. Vnde neque patronus dare po-
teſt præſentationem ad beneficium inno-
minatè vacaturum: militat enim in hoc
quoque aliquo modo ratio periculi captā-
dæ mortis alterius, *cap. fin. lo. cit. Rebuff.*
de form. Vic. num. 58. in prax. licèt Patro-
nus poſſit dare in genere facultatem præ-
ſentandi ad beneficia ſui iuriſpatronatus
ex cauſa, vt ſi ipſe degeret in remotis.
52 *Abb. in c. fin. de conceſs. præb. Dec. in cap.*
paſtoralis. §. quoniam. nu. 13. de reſcrip.
& poteſt alteri donare ius præſentandi
etiam pro vna vice tantùm reſeruato ſibi
iurepatronatus; ius enim præſentandi eſt
fructus iuriſpatronatus, & eſt ſeparabile
ab ipſo patronatu, vt poſſit ſeparatim cō-
cedi. *Roch. de iurep. verb. ipſe velis. nu.*
15. & 35. Calder. conſ. 19. Seraph. dec. 456.

Poſſet præterea Epiſcopus committere
cuicunq; vt ab N. volente reſignare certū
beneficium recipiat reſignationē. Et qui-
dem eodem contextu poſſe committi vt
53 recepta reſignatione, etiam conferre poſ-
ſit illud beneficium certæ perſonæ vel ad
libitum, contendit *Biſign. deciſ. 5. de con-*
ceſs. præb. vbi dicit non ſubeſſe hoc caſu
periculum captandæ mortis, cùm à volē-
te ſponte reſignare permittitur recipiēda
reſignatio, & iura loquētia in cōtrarium.
præſertim. *c. deliberatione. de off. leg. in 6.*
loqui de legatis, quorū poteſtas in cōferē-
dis beneficijs eſt odioſa. Ordinariorū aūt
fauorabilis, ideò non trahenda in cōſequē
tiam. vt *Gemin. in eo. c. deliberatione. §.*
prohibemus. Tamē contrarium tenēt cō-
muniter *DD. in cit. c. deliberatione.* & ita
practicari in Rot. teſtatur *Put. deciſ. 102.*
lib. 2. ita quòd non poſſit committi rece-
ptio reſignationis beneficij & collatio ſi-
mul, ſed benè diuerſis commiſſionib. vi-
delicet poſt receptam reſignationē vigo-
re vnius commiſſionis, poſſet iterum com
mitti eidē, vt cōferat iuxta diſtinctionem
Rot. deciſ. 397. in no. & dec. 326. in antiq.

Patronus tamē licèt nō poſſit præſēta-
re ad beneficium innominatè vacaturū,
poteſt tamē præſētare ad vacaturum no- 54
minatè per reſignationem, hoc eſt, poteſt
vno contextu cōſentire reſignationi, &
præſentare alium, ſi nimirum requirēdus
ſit cōſēſus ipſius de honeſtate, cùm inter-
ſit ipſius ne beneficium dimittatur ſpreto
ipſo, alioquin tenet reſignatio facta ſine il
lius cōſēſu. pro & cōtra tenētes videri poſ
ſunt *Abb. in c. ſignificatum. n. 6. de præb.*
Roch. de iurep. v. honorificum. q. 3. Couar.
pract. q. c. 36. nu. 9. Gig. de penſ. q. 23. nu. 4.
Mohed. deciſ. 326. alias 8. de iurep. Man-
doſ. conſ. 7. n. 4. Pariſ. de reſig. lib. 8. q. 10.
nu. 4. vbi formulam præſentationis à pa-
trono dādę pro beneficio reſignādo à pe-
ritiſſimis practicis in Curia Rom. vſitatiſ-
ſimam ponit iſto tenore qui ſequitur:

Habemus notitiam quod N. poſſeſſor
talis beneficij patronatus ipſius vult re-
nunciare, in euentum quod reſignet, ipſe
patronus prǫſentat M. tanquam habilem
& idoneum ad illud obtinendum, & illi
laudabiliter in Diuinis inſeruiendum: ſup
plicando Epiſcopo, vt ſi reſignatio coram
illo facta fuerit, illi conferas & eum in
ſtituat ad dictum beneficium.

In qua forma apertè continetur præſē
tatio ad beneficium reſignādum, nec ab 55
ea facilè recedendum, cum ſtylo perito-
rum, præſertim Curiæ Rom. in ambiguis

potiùs ſit adhærendum. *Dec. in Rub. de*
conſuet. nu. 14. Put. deciſ. 240. lib. 1. Ca-
pel. Toloſ. deciſ. 115. Caſſad. deciſ. 5. de cō-
ſtit. nu. 12. Simile eſt quòd mandatum ad
reſignādum beneficium in manibus Or-
dinarij & ad petendum vt beneficium re-
ſignatum detur N. ſeu certæ perſonæ pro
qua rogat reſignans fuiſſe validum, & ca-
rere vitio Simoniæ iudicauit *Rot. apud*
Caſſad. deciſ. 2. de Sim. Vnde & Greg.
XIII. PP. permiſiſſe, vt vna cum renúcia-
tione præſētetur petitio pro altero cui re-
nūcians petit cōferri, refert *Nau. in man.*
c. 23. n. 107. Quaran. v. benef. reſig. Quod
videtur fuiſſe ordinatum pro Curia Rom.
ſed tamē æquè poteſt procedere & in in-
ferioribꝰ Ordinarijs; cum ſit ex doctrina
communi, licitè quem poſſe reſignare, cū
ſpe vel intētione vt reſignatum beneficiū
detur ſponté N. aut tali &c. & etiamſi pro
tali reſignans rogat, dummodo abſit pa-
ctum. vt *Caſſad. lo. cit.* ſpes enim & inten-
tio beneficandi aliquem, non inducit Si-
moniam. vt *com. DD. in c. ex parte. 1. de*
off. deleg. & intētione abſque pacto, mo-
do, vel cōditione, ſimonia non inducitur.
c. Arthaldus. 8. q. 3. & DD. in c. tua nos de
Sim. Put. deciſ. 171. lib. 2. Præſertim intē-
tio reſignantis tantum; nam & Conſt. Pij
V. vt infra ponetur, prohibens intentionē
in reſignationib. loquitur de intētione mu
tua cum cōferente vel pręſentante, vt tex-
tus eius eſt clarus, nimirum quod intētio
hæc prohibita à Pio V. habet naturam cō-
uētionis. vt *Nau. lo. cit. & conſ 36. et 38.*
de Sim. in antiq. vbi eandem prohibitio-
nem Pij V. de non facienda reſignatione,
vel promiſſione beneficij reſignādi, dicit
procedere tantum quoad intentionem in
pactum deductam. ad hoc *Vgolin. Tab. 1.*
de Sim. c. 18. Imò reſignatio cū nomina-
tione ſucceſſoris & expreſſione vt detur
N. dummodo abſit pactum, licèt eſſet cō-
tra Conſt. Pij. V. prætactam, non cauſaret
Simoniam, ſed tantùm pęnas illius Cōſt.
videlicet pęnam ſuſpēſionis reſeruatę Pa
pæ. *Pariſ. de reſig. lib. 14 q. 7. nu. 7. Gar-*
zias. Abulen. de benef. p. 11. c. 3. §. 2. num.
203. Suar. de relig. tract. 3. li. 4. c. 25. n. 18.
Tātò magis procedunt iſta quoad be-
neficia Iuriſp. hæc enim nō comprehendi
diſpoſitione allegatæ Conſt. Pij V. §. *cęte-*
rū. declarauit Greg. XIII. PP. vt refert *Qua*
ran. v. benef. reſig. talis declarationis ver-
ba ſumpta, vt ait, ex authētico, talia ſunt.
Nos Hieron. Tit. S. Pancratij S. R. E.
Presb. Card. Mattheius fidem facimus &
atteſtamur in libris S. Cong. Cōc. qui apud
nos aſſeruantur, adnotatum eſſe, quòd fe.
re. Greg. XIII. declarauit beneficia Iu-
riſp. non comprehendi in §. cęterum. con-
tento in Conſt. S. me. Pij V. relaxāte pro-
hibitionem de non admittendis reſigna-
tionibus, quo §. prohibentur Epiſcopi be-
neficia in eorum manibus reſignata, eorū,
aut reſignātium affinibus, conſanguineis,
vel familiaribus conferre.

Ratio eſſe poteſt, quod in patrono ceſ-
ſat ſuſpicio ambitionis, aut conſpirationis
in mortem; cum reſignatio ſit ſpontanea,
& patronus cenſeatur pręſentare non ad
vtilitatem propriam, ſed ad cōſeruationē
iuris ſui, & pręſentando, nō dat ius in re vt 56
Ordinarius collator, ſed tātum ius ad rē.
Vnde & *Reg. Canc. de veriſimili not.* locū
nō habet in pręsētatione patroni, licèt ha-
beat locū in Ordinarij collatione. vt *Sar-*
nen. in ead. Reg. q. 1. & latè *Put. deciſ. 238.*
& 246. lib. 1.

Sine expreſſa autē licentia Epiſcopi ali-
quis etiā Vicarius generalis beneficia cō- 57
ferre non poteſt. *c. fin. iun. gl. v. commiſſa.*
de off. Vic. in 6. c. ſtatutū. iun. gl. fin. ib. in
6. de preb. Rebuff. lo. ci. de form. Vic. n. 49.
Idq; etiamſi haberet cōmiſſionem ampliſ-
ſimam, & etiāſi diceretur in cōmiſſione
vt poſſit facere omnia quæ poteſt Epiſco-
pus; in generali enim conceſſione nō ve-
niunt ea quæ requirunt ſpeciale mādatū.
Dec. conſ. 128. col. 1. Butr. conſ. 19. Pauin.
de poteſ. cap. p. 2. q. 10. Bellam deciſ. ſeu
conclus. 719. Vnde neq; reſignationes be- 58
neficiorum recipere poteſt Vicarius Epi-
ſcopi, niſi ipſi expreſsè hæc facultas con-
cedatur. *Franch. in c. vn. de rer. permut.*
in 6. nu. 9. Rebuff. lo. cit. à nu. 104. Staphil.
de lit. grat. de vacat. mod. nu. 19. Mantica
deciſ. 160. nu. 7. Ita quòd Vicarius vigore
qualiſcunq; generalis mādati reſignatio-
nes recipere nō poſſit, niſi in ipſius facul-
tati-

tatibus ſit hoc expreſſum *DD. comm. in cit. c. fin. de off. Vic. in 6. Pariſ. de reſig. li. 7. q. 24. à n. 4.* Quia nimirum Vicarius deſtituere non poteſt vigore generalis mandati, niſi ipſi expreſsè committatur, recipere autē reſignationem eſt modus deſtitutionis. *c. 2. de off. Vic. in 6. Hoſt. in c. cùm ex iniuncto. de heret. Rebuff. lo. ſup. cit. n.* 135. Imò etiamſi haberet Vicarius
59 expreſſam facultatem conferendi beneficia, adhuc tamē nō poſſet recipere illorū reſignationem, niſi ipſi expreſsè committatur: & è conuerſo habens facultatem recipiendi reſignationem, non poſſet cōferre vel inſtituere, niſi ipſi expreſsè concedatur. *Abb. in c. cit. cum ex iniuncto. num. 7. de hęret. Card. in Clem. vn. de renunc. num. 16. & in Clem. vn. de rer. permut. num. 14. Rebuff. lo. cit. num.* 105. *Biſig. deciſ. 3. de renunc.* Si tamen dicat Ordinarius cōcedendo, vt poſſit Vicarius cōferre beneficia vacāria per ceſſum vel deceſſum, tali cōceſſione intelligeretur permiſiſſe, & facultatem recipiendi reſignationes & cōferendi, vel ſi dicat quod poſſit cōferre ex cauſa permutationis vel reſignationis. *Archid. in c. ſicut. de verb. ſignif. in 6. Calder. conſ. 3. de renunc. Put. deciſ. 76. lib. 3. Selu. de benef. p. 2. q. 4. Pariſ. de reſig. cit. lib. 7. q. 10. num.* 35.

Hinc eſt quod neque priuare poteſt Vicarius beneficio licèt habeat inſtituen-
60 di facultatem, niſi ipſi committatur expreſsè: iuriſdictio enim voluntaria non includit contentioſam. *Felin. in c. auditis. num. 12. de preſcrip. Abb. in cap. accepta.*
61 *nu. 8. de reſtit. ſpol.* Similiter & executor deputatus ad prouidendum de beneficio vacante vel vacaturo, non poteſt recipere reſignationem etiam à volente renunciare, quia neque deſtituere poteſt. *Innoc. in cap. quòd in dubijs. de renunc. in fin. Coraſ. de benef. p. 1. cap. 8. num. 17. Biſign. deciſ. 3. de renunc.*

Neque poteſt Vicarius conferre bene-
62 ficia quæ Epiſcopus conferr authoritate delegata à Sede Apoſt. etiamſi haberet expreſſam facultatem generalem beneficia conferendi. *Caſsad. deciſ. 8. num. 7. de pręb. Rebuff. lo. ſup. cit. nu.* 98.

Et etiam beneficia, quæ conferre po- 63
teſt Vicarius, non poteſt conferre Epiſcopo ſuo cuius eſt Vicarius. *Abb. in cap. fin. à num. 4. de inſtit.* Vnde & reſignationem beneficij per Epiſcopum obtenti recipere non poteſt: videretur enim Epiſcopus authorizare in facto proprio, ſi reciperet beneficiū à ſuo Vicario, vel faceret reſignationē in manibus illius, cū quo facit vnū tribunal. *Archid. Gem. in c. 2. de cōſuet. & in c. Romana. de appell. in 6. Put. deciſ. 89. lib. 1. Pariſ. lo. cit. q. 24. nu. 66.*

Poteſt tamen Vicarius vigore genera-
lis mandati, licèt non habeat commiſſio- 64
nem ad hoc expreſſam conferre beneficia iuriſpatronatus ad præſentationem patronorum & eorum reſignationes recipere. *Abb. in c. ex frequentibus. num. 7. de inſtit. Rebuff. lo. cit. nu.* 125.

Quod autem diximus neminem alium niſi Epiſcopum in ſua Diœceſi beneficia conferre poſſe: extendendum eſt, vt neque Capitulum conferre poſſit beneficia Diœceſis: ad ſolum enim Epiſcopum pertinet inſtitutio & deſtitutio in beneficijs Diœceſis. *cap. nullus omninò. 16. quæſt. 7. cap. cum ex iniuncto. in fin. de hęret. Bellam. deciſ.* 717. niſi habeat in aliquibus ſimultaneam collationem cum Epiſcopo, vt aliàs diximus, vel ſi aliquo priuilegio obtineret poteſtatem conferendi vel inſtituendi. *Innoc. in c. quod in dubijs. de renunc. Abb. ibid. num. 6. Caſsad. deciſ. 22. de pręb.* vel etiam poſſet præſcriptione acquirere ius conferendi. *Seraph. deciſ.* 306. Vnde & Rector Eccleſiæ poteſt acquirere ex conſuetudine vt inſtituat ad Capellanias, vt *Fuſtib. de viſitat. lib. 2. cap. 1. & 11.*

Et ne quidem ſede vacante Capitulum
conferre poteſt beneficia pertinentia ad 65
collationem ſolius Epiſcopi. *c. illa deuotionis. iun. gl. v. in collationibus. ne ſed. vac.* Imò beneficia huiuſmodi vacante ſede Epiſcopali vacāria, reſeruātur modò ſedi Apoſtol. vt videre licet in 3. *Reg. Canc.* ſupra relata. Niſi tamē fuerint beneficia ſimultaneæ collationis Epiſcopi & Capituli, quales præſumūtur eſſe præbendæ Cathedralis Eccleſiæ, niſi alia ſit cuiuſ-

Digitized by Google

cuiuſque loci conſuetudo *Caſtad. lo. cit.*
Put. deciſ. 172. lib. 3. Caput aq. deciſ. 88.
p. 2. Seraph. deciſ. 1901. & 1402. Rot. dec.
637. p. 4. diuerſ.

Talia enim poſſunt conferri per Capi-
tulum vacãte ſede, vel Epiſcopo in remo-
tis egente. *c. vn. ne ſed. vac. in 6.* neque-
tũc obſtaret reſeruatio dictæ *Reg. 3. Cãc.*
quia expreſsè in illa excipiũtur beneficia
huiuſmodi collationis ſimultaneæ, vt vi-
dere licèt in textu illius Reg.

Poteſt etiam Capitulum ſede vacante
66 beneficium ſpectans ad collationem
Epiſcopi commendare ad tempus, donec
fuerit prouiſum ab eo cuius eſt collatio.
Dec. in c. bonæ memoriæ. nu. 48. de appell.
ſicut & Epiſcopus dare poteſt Oecono-
mum Monaſterio vacanti, licèt illud pro-
uidere non poſſit. *cap. fin. de ſtat. Mo-*
nach. Abb. in cap. cùm vos. num. 2. de off.
ord. & in c. 2. ne ſed. vac. num. 4. Gemin.
Io. And. in cit. c. vn. eo. tit. in 6. Rebuff. lo.
cit. de deuolut. nu. 77.

Poteſt præterea Capitulum ſede va-
67 cante præſentatos à patronis inſtituere
cap. 1. de inſtit. in 6. poteſt & electiones
confirmare. *Abb. in cit. cap. 2. num. 6. ne*
ſed. vac. Poſſet gratificari patrono habẽ-
ti ius præſentandi ad aliquod beneficiũ,
& cõferre ipſi tale beneficium. *Lambert.*
de iurep. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 4. Pauin. de
poteſt. Cap. p. 2. q. 5.

Poteſt item Capitulum ſede vacante
68 recipere reſignationes beneficiorũ, *Abb.*
in c. cùm olim. de ma. & obed. ibi ſexto
dubitatur. Poteſt pręſtare authoritatem
permutationibus beneficiorum. *Fed. de*
Sen. de permut. benef. q. 36. num. 61. &
conſ. 30. col. 2. Franch. in cap. vn. de rer.
permut. in 6. Eorum videlicet quæ ſunt
de iurepatronatus, & eorum in quibus
habet ſimultaneam collationem cũ Epi-
ſcopo: nam eorum quæ ſunt collationis
ſolius Epiſcopi, ex communiori DD. ſen-
tentia Capitulum ſede vacante reſigna-
tionem ſuſcipere nõ poteſt, vt *gl. in Clem.*
vn. v. conferantur. de rer. permut. DD. ib.
Felin. in cit. cap. cùm olim. de maior. &
obed. Put. deciſ. 320. lib. 2. Rebuff. lo.
cit. de deuolut. num. 95. Pariſ. de reſig.
lib. 7. q. 23. num. 38. Niſi velimus dice-
re reſignationem poſſe recipi à Capitulo
ſede vacante, ita vt valeat in præiudicium
reſignantis, & non in præiudicium ſuc-
cedentis Epiſcopi. *Abb. in cap. quod in*
dubijs. cit. num. 8. de renunc. vel ita vt
valeat ſi fuerit accepta ab Epiſcopo,
quemadmodum & reſignatio facta in
manibus patroni vel notarij publici, licèt
ſit inualida, valebit tamẽ in præiudicium
reſignantis, ſi approbetur ab Epiſcopo,
id. Abb. in cap. admonet. eo. tit. in 2. lect.
Seraph. deciſ. 246. Vel ſi reſignatio fiat ex
aliqua cauſa neceſſitatis, vt ſi fiat propter
aſſecutionem alterius incompatibilis, vel
ſi reſignatio fieri debeat in pœnam reſi-
gnantis. *Fed. de ſen. cit. q. 36. num. 62. Pa-*
uin. lo. ſup. cit. p. 2. q. 2. num. 12. quia nimi-
rum reſignatio huiuſmodi quæ fieret in
pœnam, pertineret ad iuſtitiam, in his au-
tem quæ ſunt iuſtitiæ ſuccedit Capitulum
ſede vacante, licèt non ſuccedat in his
quę ſunt gratiæ. *Io. Andr. in cap. vn. de*
maior. & obed. in 6. Vnde etiam Capitu-
lum ſede vacante poteſt priuare benefi- 69
cio ſi ſubſit cauſa. *Abb. lo. cit. in cap. cum*
olim. & eſſe opinionem communem, te-
ſtatur *Pauin. lo. cit. p. 1. q. 5. num.* 5. Bene-
ficia tamen vacantia per huiuſmodi pri-
uationem, vel per reſignationem, in ca-
ſibus in quibus reſignatio fieri poteſt co-
ram Capitulo vt diximus, Capitulum cõ-
ferre non poteſt: non enim ſequitur ex
eo quod poſſit priuare, vt etiam poſſit
conferre, cum hęc ſint diuerſa: ſiquidem
conferre eſt iuriſdictionis voluntarię, quę
reputatur inter fructus debitos futuro
Epiſcopo: priuare autem & inſtituere
pręſentatos à patrono, eſt iuriſdictionis
neceſſarię, quę ex communi DD. ſen-
tentia tranſit in Capitulum ſede vacante.
Abb. in cap. cùm olim. cit. de maior. &
obed. à num. 2. & in cap. 2. ne ſed. vac.
circa fin.

Nec Capitulum iuuari poſſet conſue-
tudine pręſcripta in conferendis benefi- 70
cijs huiuſmodi vacante ſede, cum pręſcri-
ptio ſede vacante illi currere non poſſit.
Abb. lo. cit. & latè *Pariſ. lo. cit. q. 23. nu.*
44. Et ſi aliqua ratione vellemus aſſerere

pręſcri-

præſcriptionem prædictam, adhuc maneret dubium, an hæc præſcriptio valeret contra reſeruationem *Reg.* 3. *Canc.* ſupra relatæ. quod quoniam excedit inſtitutum noſtrum, alijs diſcutiendum relinquimus.

ARTICVLVS III.

Quomodo ſint Conferenda Beneficia.

1 *Beneficiorum qualitates diuerſæ.*
2 *Beneficia habentia exercitium iuriſdictionis cenſentur curata largè loquendo.*
3 *Beneficium curatum propriè quod dicatur.*
4 *Parochiales Eccleſiæ quomodo prouidendæ.*
5 *Doctor non excuſatur ab examine ad parochialem promouendus.*
6 *Beneficia curata reſeruata debent prouideri per concurſum Ordinarij.*
7 *Curata vacantia per reſignationem in Curia prouidentur prævio examine ſine concurſu.*
8 *Curata Iuriſp. Clericorum prouideri debent per concurſum.*
9 *Curata Iuriſp. Laicorum non requirunt concurſum, ſed ſufficit examen.*
10 *Curata Regularibus conferri ſolita, non requirunt concurſum.*
11 *Beneficium annexum ſequitur naturam principalis cui annectitur.*
12 *Doctior docto debet præferri in collatione curati beneficij.*
13 *Digniori dignus cuius mores ſunt noti præfertur.*
14 *Dignus ex eadem ciuitate digniori externo præferendus.*
15 *Præferri debet qui nullum habet beneficium, vel nulla indiget diſpenſatione.*
16 *Scientia quæ requiratur in promouendis ad beneficia.*
17 *Archidiaconus nullam habet iuriſdictionem niſi iuuetur conſuetudine vel priuilegio.*
18 *Archidiaconatus ſonat tantum in nomen dignitatis niſi expreſsè habeat onus annexum.*
19 *Archidiaconus non tenetur eſſe Doctor ſi non habet iurisdictionem actu.*
20 *Dignitatum in Cathedrali maior pars Doctoribus conferenda.*
21 *Scientia in ſimplicibus beneficijs ſufficit mediocris.*
22 *Deponi quis non poteſt, ab ordine propter illiteraturam.*
23 *Laicus eſt incapax beneficij Eccleſiaſtici.*
24 *Filius non poteſt ordinari in Eccleſia in qua pater deſeruiuit, ſed non è contra.*
25 *Excommunicato, ſuſpenſo, interdicto collatio beneficij facta eſt nulla.*
26 *Excommunicatus poteſt optare præbendam.*
27 *Irregulari collatio beneficii facta eſt nulla.*
28 *Morbum caducum patiens eſt incapax beneficii.*
29 *Irregularitate ſuperueniente non priuatur quis beneficio niſi per ſētētiā iudicis.*
30 *Ætas quæ requiratur in promouendo ad beneficium curatum.*
31 *Beneficium quantumuis ſimplex ante 14. annum ætatis obtineri non poteſt.*
32 *Archidiaconus non tenetur eſſe Sacerdos.*
33 *Dignitas in Eccl. Cathedrali quam ætatem requirat.*
34 *Ætas quæ requiratur ad Canonicatus in Eccl. Collegiatis.*
35 *Epiſcopus an diſpenſare poſſit de non ſuſcipiendo ordine requiſito.*
36 *Beneficia vacatura ſeu poſſeſſore viuente conferri non poſſunt.*
37 *Beneficium vacat per contractum matrimonii & ſponſaliorum de præſenti.*
38 *Religionem ingredientis beneficium non vacat niſi emiſſa profeſſione.*

39 *Re-*

39 Religionem ingrediens non poteſt reſignare beneficium ante annum probationis.
40 Abbatiæ poſſeſſionem aſſequutus amittit priora beneficia.
41 Abbatiæ ſunt ex maioribus dignitatibus.
42 Beneficii vacantis ipſo iure non poteſt capi poſſeſſio, niſi vocato poſſeſſore etiam iniuſtè.
43 Priuato beneficio ipſo iure competit actio ſpolii, ſi ſpoliatur citatione non præmiſſa.
44 Beneficium vacaturum promitti non poteſt.
45 Reſignationes beneficiorum admitti non debent niſi in caſibus expreſſis.
46 Reſignationes beneficiorum quomodo publicandæ.
47 Iuriſpatronatus beneficia includuntur Conſt. de reſignationibus publicandis.
48 Reſignari non poteſt beneficium in fauorem coram Ordinario.
49 Regulare beneficium ſæculari conferri non poteſt.
50 Beneficium præſumitur in dubio ſæculare non Regulare.
51 Regulare beneficium quomodo poſſit conferri ſæculari.
52 Eligi qui non poteſt ad beneficium Regulare, poteſt poſtulari.
53 Regulare beneficium aſſequutus tenetur emittere profeſſionem intra annum.
54 Regularibus quando poſſit conferri beneficium ſæculare.
55 Regulari ſtatui repugnat adminiſtratio beneficii curati.
56 In conferendis beneficii largitiones quæuis prohibitæ.
57 Pactum de dando quid ſpirituale pro ſpirituali cauſat ſimoniam.
58 Beneficii collatio cum pacto præſtandi aliquid, ad quod non obligaretur alids ſimoniaca.
59 Epiſcopus poteſt imponere onus beneficio vacanti.
60 Simonia non inducitur pacto de faciendo quòd de iure quis facere obligatur.
61 Beneficium conferri non debet ſolius ſanguinis intuitu, vel fauoris.
62 Beneficium acquirens per promotionem hæretici eſt inhabilis ad obtinenda alia.
63 Beneficium conferri non poteſt niſi vocatis quorum intereſt.
64 Epiſcopus cogere quem non poteſt vt recipiat beneficium Eccl.
65 Epiſcopus tenetur inſeruienti ſibi clerico, & Vicario prouidere.
66 Beneficium conferri non poteſt niſi perpetuo.
67 Commendari quando poſſit beneficium per Epiſcopum.
68 Commenda Papæ præſumitur perpetua.
69 Commendam habens perpetuam dicitur verus prælatus.
70 Commendarius ad vitam an poſſit vti mitra & baculo illi beneficio competenti.
71 Coadiutorem non poteſt dare Epiſcopus cum futura ſucceſſione.
72 Beneficii manualis natura, vt non poſſit conferri niſi ad tempus.
73 Regularia beneficia cenſentur manualia.
74 Epiſcopus non poteſt ſibi retinere partem fructuum beneficiis quod confert.
75 Epiſcopus poteſt vnire beneficia ſuæ Diœceſis.
76 Vnire beneficia, non poteſt competere aliis inferioribus quàm Epiſcopo.
77 Vnio beneficiorum fieri debet cum ſolemnitatibus & ex cauſa, alioquin eſſet nulla.
78 Vnio facta ab immemorabili, præſumitur habuiſſe cauſas & ſolemnitates.
79 Vnionis cauſæ iuſtæ quæ ſint.
80 Vniri non debet Parochialis Monaſterio, neq; ſimplici beneficio.
81 Beneficia diuerſarum Diœceſum vniri non poſſunt.
82 Patronata beneficia vniri non poſſunt ſine conſenſu patroni.
83 Regularia beneficia vnire non poteſt Epiſcopus.
84 Vnio reſeruati beneficii tenet, ſed eius effectus ſuſpēditur quouſq. ceſſet reſeru.

85 Vnio-

85 Vnionem ad vitam non poteſt facere Epiſcopus, ſed tantùm Papa.
86 Epiſcopus non poteſt vnire beneficia menſæ ſuæ.
87 Vnio fieri poteſt inuito poſſeſſore.
88 Conſenſus rectoris requiritur in diſmembratione beneficij.
89 In diſmembratione beneficij requiruntur ſolemnitates.
90 Capitulum Sede vacante poteſt vnire beneficia.
91 Vicarius Epiſcopi non poteſt vnire, niſi habeat mandatum ſpeciale.
92 Epiſcopus non poteſt imponere penſionem beneficio.
93 Penſio quando poſſit imponi per Epiſcopum.
94 Litem quando quis poſſit licitè redimere.
95 Penſio poteſt aſſignari ſeni reſignanti propter inhabilitatem ad ſeruiendum beneficio.
96 Penſio licitè poteſt imponi circa permutationem ratione inæqualitatis.
97 Epiſcopus tenetur exprimere cauſam reſeruatæ penſionis, alioquin non valeret.
98 Papa habet abſolutam poteſtatem in beneficialibus.
99 Penſio quando poſſit imponi ſuper Epiſcopatu vel Parochiali.
100 Canonicatus communiter non exprimuntur niſi ad 24. licet ſint pinguiores.
101 Monaſteria non comprehenduntur prohibitione de imponendis penſionibus niſi exprimatur.
102 Penſio quomodo extinguatur.
103 Penſio non extinguitur per aſſecutionem beneficij, nec inducit incompatibilitatem.
104 Beneficium petens quando tenetur exprimere alia beneficia prius poſſeſſa.
105 Beneficia plura curata ſimul retineri non poſſunt.
106 Vniformia beneficia quæ dicantur.
107 Commenda perpetua inducit incompatibilitatem.
108 Epiſcopus non poteſt diſpenſare in pluralitate incompatibilium curatorum.
109 Papa poteſt diſpenſare in iure poſitiuo etiam ſine cauſa.
110 Papa cum diſpenſat motu proprio, præſumitur diſpenſare ex cauſa.
111 Beneficium incompatibile non vacat niſi poſt aſſecutionē poſſeſſionis pacificæ.
112 Beneficium curatum cum ſimplici, quam incompatibilitatem inducat.
113 Beneficia ſimplicia ex conſuetudine recepta, non requirunt reſidentiam.
114 Beneficia ſimplicia plura, non poſſunt detineri, ſi vnum ſufficiat ad ſuſtentationem.
115 Beneficium quid ſit dicendum ſufficiens ad ſuſtentationem.
116 Epiſcopus poteſt conferre beneficium & reſignationem recipere in aliena Diœceſi.
117 Epiſcopus quæ exigere poſſit circa collationem beneficij.
118 Beneficium aſſequutus tenetur emittere profeſſionem fidei.
119 Dimiſſione beneficij liberatur quis à iuramento facto illi Eccleſiæ.
120 Forma profeſſionis fidei ſecundum Latinos.
121 Forma profeſſionis fidei ſecundum Græcos vnitos.
122 Capiens poſſeſſionem beneficij ſine inſtitutione quas pœnas incurrat.
123 Collatio inferioris Papa poteſt probari per teſtes.
124 Epiſcopus nihil poteſt recipere pro collatione beneficii.
125 Cancellarius Epiſcopi quid poſſit accipere pro literis ad beneficium.
126 Poſſeſſio beneficii apprehendi non poteſt niſi legitimè tradatur.
127 Poſſeſſionis dandæ modus ex conſuetudine locorum attendendus.
128 Procurator etiam laicus ad acceptandum beneficium conſtitui poteſt.
129 Poſſeſſio beneficii vigore generalis mandati apprehendi non poteſt.

Benefi-

1 BEneficia quædam ſunt curata, quæ nimirum habēt populum cui Sacramenta adminiſtrare teneantur, & ea populus ab ipſis recipere tenetur: Quædam ſimplicia quæ populo quidem carent, aliquod tamen onus habent annexum, puta iuriſdictionis ſuper clerum; canendi in choro & ſimilium: Alia demum ſimplicia quæ nullum onus habent annexum, vti diſtinguit qualitates beneficiorum. *Stapl. de lit. grat. tit. de qual. & ſtat. benef.* Secundùm diuerſitatem itaque huiuſmodi qualitatum beneficiorum, diuerſi quoque modi in eorum collatione ſunt tenendi.

Vnde primò de curatis videamus, ſed
2 accipiemus curata, prout diſtinguuntur à beneficijs poſitis in ſecundo capite præmiſſæ diſtinctionis: videlicet accipiēdo curata proprio modo; prout diſtinguūtur à curatis ſecundi modi, vt ex annexa iuriſdictione, ſeu exercitio alicuius poteſtatis ſpiritualis fori contentioſi, prout eſt excōmunicare, & alia quæ ad correctionem morum ſpectant: talis enim iuriſdictio efficit ēt beneficia curata quodammodo. *extrauag. execrabilis. §. quantum autem. Ioan. 22. de præb.* Et talem curam deberent habere Archidiaconi, & quandoque ſolent eam habere etiam inferiores prælati. *c. 1. de off. Archid. DD. in cap. cum contingat. de fo. comp.* Sed illi dicuntur curati largè loquendo & impropriè, vt *Innoc. in c. cum ſatis. num. 2. Butr. ib. num. 8. de off. Archid. Abb. in c. dudum. 2. num. 7. de elect.* Strictè vero & propriè, & vt diſtinguuntur à præcedentibus cu-
3 rata beneficia intelliguntur habentia poteſtatem ligandi & ſoluendi in foro pœnitentiali, & certum locum cuius populo debeant adminiſtrare ſacramenta, populusque tenetur ea ab eis recipere. *Abb. lo. cit. Dec. in c. ad aures. à nu. 16. de elect.* cuiuſmodi ſunt Parochiales Eccleſiæ. *Clem. dudum. iun. gl. v. impediant. de ſepult. Rot. deciſ. 62. p. 2. diuerſ. Hoied. de incomp. benef. p. 1. c. 13. & DD. communiter. in Rub. de Paroch.* Et de his loquemur ad præſens.

In collatione itaque Parochialium Eccleſiarum ſeruandum eſt omninò decretum *Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 18 de ref.* vt videlicet occurrente vacatione Parochialis Eccleſiæ, deputetur in ea Vicarius, qui eam adminiſtret, donec prouideatur de rectore: vt intra decem dies à die vacationis Epiſcopus eligat aliquas perſonas idoneas, vel concurſu propoſito inuitet, qui ſe velint ſubijcere examini Examinatorum ad hoc deputatorū in Synodo Diœceſana: vt ijdem Examinatores diligenter examinent concurrentes, & digniores ex concurrentibus eligant & approbent, vt Epiſcopus vnum ex approbatis ab examinatoribus quem iudicauerit magis idoneum, prouideat de Parochiali vacante, vel prouidendum remittat ad eum quem ſpectaret prouiſio. Quæ quidem omnia adeò circa collationem Parochialium neceſſario ſunt ſeruanda, vt ſine illis facta collatio, ſit omninò nulla; ex Conſt. Pij V. Quæ quoniam ſupra à nobis fuit ſæpius allegata, & continet plura notabilia circa collationē huiuſmodi cum totum obſeruanda, ideò eam hîc inſerendam voluimus, vt ſequitur.

In conferendis beneficijs &c. Nos ad quorum notitiam non ſine graui noſtra moleſtia peruenit, nonnullos ex Venerab. Fratrib. noſtris Archiepiſ. & Epiſcopis, occurrente vacatione Parochial. Eccleſiarum eas nullo aut minus ritè ſeruato examine, præſertim illo quòd per concurſum fieri debet ex Conc. Trid. vel etiam examine ritè ſeruato, perſonis minus dignis, carnalitatis aut alia humanæ paſſionis affectum non rationis iudicium ſequentes contuliſſe, & de eis prouidiſſe volentes, quantum cum Deo poſſumus huiuſmodi, ac etiā futuris periculis occurrere, eorundem Prædeceſſorum noſtrorū Conſt. præfatas etiam innouando, authoritate Apoſt. tenore præſentium omnes & ſingulas collationes, prouiſiones, inſtitutiones Parochialium Eccleſiarum ab eiſdem Epiſcopis, & Archiepiſcopis, ac quibuſuis alijs Collatoribus tam Ordinarijs, quàm delegatis, etiam S. R. E. Cardinalib. ac Sedis Apoſt. Legatis vel Nuncijs, præter & contra formam ab eodem

4 *Conc.*

Conc. Trid. præſertim in examine per cõcurſum faciendo præſcriptam factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris vel momenti fore & eſſe, nullumq; prouiſis ius aut titulum etiã coloratum poſſidendi præbere, & Parochiales Eccl. huiuſmodi quæ vacabant, ex nunc vacare ſtatuimus, decernimus, & declaramus, eaſq. omnes pro tempore ſic vacantes, noſtræ & Sedis Apoſtolicæ ſeu eorum quibus ius conferendi eas præterquam Epiſcopis & Archiepiſcopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiuſdem Conc. habere debent, competet, diſpoſitioni reſeruamus. Inſuper ne Parochiales Eccleſiæ diu in ſuſpenſo maneant in maximum animarum periculum, quarumcunq; Parochialium Eccl. quarum dum pro tempore vacant ad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & Patriarchas, & quoſuis alios Ordinarios, Collatores, in Menſibus Ordinarijs Collatoribus, etiam per noſtras Regulas aſſignatis, prouiſio & Collatio ſpectat & pertinet, de quibus iidem Epiſcopi & Ordinarij intra ſex menſiũ ſpatium à die vacationis earũdem perfecto examine iuxta formam Conc. Trident. præfati non prouiderint, ac illarum etiam quarum collationes nobis, & dictæ Sedi generaliter vel ſpecialiter ex quauis cauſa reſeruatæ ſeu affectæ exiſtunt, aut alijs ex indulto Sedis Apoſtol. competunt, ad quas occurrente illarum vacatione Epiſcopi, & Archiepiſcopi præfati perſonas per examen concurſu mutuo habito iuxta dicti Conc. Trid. formas approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis vel ſucceſſoribus noſtris, aut iis ad quos collatio ſpectabit pro collatione obtinenda intra quatuor Menſium ſpatium, à die illius vacationis non ſignificauerit; nec nõ Parochialium Eccleſ. ſimilium, quæ iuriſp. Eccleſiaſtici vel Laicorum ſeu Clericorum & Laicorum ſimul fuerint, ſi præſentatus intra tempus eiſdem patronis à iure præfixum, examine iuxta formam dicti Conc. præuio approbatus petatur inſtitui, inſtitutioque ipſa per duos Menſes à die præſentationis dilata fuerit, collationem, prouiſionem, inſtitutionem, & omnimodam diſpoſitionem nobis, & ipſi Sedi ac perſonis indulta huiuſmodi conferendi, prouidendi, ſeu inſtituendi obtinentibus reſpectiuè reſeruamus: data tamen in Parochialibus iuriſpatronatus optione ipſis Patronis, vt ſi inſtitutio ad Ordinarios ſpectabit, ipſis Ordinarijs illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menſes differentibus, poſſint pro huiuſmodi inſtitutione obtinenda habere recurſum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apoſt. Prohibentes etiam eiſdem Ordinarijs, ne tempus decem dierum eiſdem Ordinarijs & Patronis ab eodem Conc. Trid. ad nominandum idoneos Clericos coram deputatis examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant vel præſumant. Diſtrictius inhibentes ne quis præter Rom. Pont. aut alios indulta huiuſmodi obtinentes, vt præfertur, quacunque ſit ſuper hoc authoritate munitus, de huiuſmodi beneficijs ſic reſeruatis vt præfertur, diſponere vel circa illa etiam per viam permutationis, vel alias innouare quoquo modo præſumat. Vt autem non ſolùm dignis, ſed magis idoneis repertis, iuxta eiuſdem Conc. decretum Parochiales Eccleſiæ conferantur, volumus & eadem authoritate decernimus, quòd ſi Epiſcopus minus habilem poſthabitis magis idoneis elegerit, poſſint ij qui reiecti fuerint à mala electione huiuſmodi ad Metropolitanum, vel ſi ipſe eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem Ordinarium, vti noſtrum & Sedis huiuſmodi delegatum, aut aliàs ad ipsã Sedem Apoſt. appellare, ac prælectum ad nouum examẽ coram ipſo appellationis Iudice & eius examinatoribus prouocare, & conſtito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato; Parochialis magis idoneo per eundem Iudicẽ appellationis approbato conferenda, remittatur ad eum ad quem collatio, prouiſio, & inſtitutio ſpectabit. Hæc tamen appellatio interpoſita interim non impediat aut ſuſpendat, quominus electio per

Ordi-

Ordinarium primo loco facta, interim debitæ demandetur executioni, & prouiſus ab eadem Eccleſia cauſa appellationis huiuſmodi pendente non amoueatur. Et ſi quis à ſententia per Iudicē appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad Sedem Apoſt. appellabit; ſi ſecùs in præmiſſis omnibus & ſingulis actum aut attentatum fuerit, irritum decernimus et inane. Volumus autem quod præſentium tranſumptis manu alicuius Notarij, &c. Datum Rom. anno. Incarnat. Dom. 1566. Kalend. April.

Qua Conſtitutione vltra plura ſingularia quæ legere licèt, & nos locis diuerſis ſupra aliqua attigimus, illa ordinatio Conc. Trid. ſupra citati, de non promouendis ſine præuio examine & concurſu, adeò ſtrictè ſeruanda decernitur, vt collatio beneficij Parochialis contra formā dicti Concilij facta annulletur. Itaque collatio Parochialis omiſſo examine omninò eſt nulla poſt hanc Conſt. nullūque ius prouiſis ne quidem titulus coloratus per eam poteſt acquiri, & ipſum beneficium contra formam præexpreſſam collatum, vacabit de facto, & erit reſeruatum diſpoſitioni Sedis Apoſt.

Vnde quilibet tenetur ſubijci examini
5 prædicto, qui promoueri vult ad Parochialem. Ita vt ne quidem Doctor vel Licentiatus in aliqua iuris vel Theologiæ profeſſione ab eo excuſetur, vt declarauit S. Cong: Conc. his verbis:

An Doctor vel Licentiatus poſſit excuſari ab examine, cum comparet petens ſibi prouideri de Eccleſia Parochiali.

Cong. Conc. cenſuit non poſſe.

Idque etiamſi eſſet famoſiſſimus Doctor: vt quia legiſſet per plures annos cū applauſu in aliqua Academia inſigni. *Fuſc. de viſit. lib 2. c. 5. nu. 10.* quia nimirum examen hoc requiritur pro forma collationis, quæ dat eſſe rei. *Pariſ. de reſig. lib. 8. q. 9. num 92. & ſeq.* Et pertinet hoc examen ad officium Epiſcopi ſolum. idque licèt Eccleſiam aliquam conceſſerit alteri pleno iure etiam inſtituendi, per hoc enim non abdicat ius iſtius examinis, cum nec poſſit abdicare curam populi. vt *Gemin. in cap. vn. de capell. Monach. in 6.*

Beneficijs quoque curatis Sedi Apoſt. ſeu cuicunque alteri reſeruatis vacantibus, ſimilem cōcurſum ſeu examen inſtituere debet Epiſcopus, & ex concurrentibus examinatis eligere vnum digniorem, quem remittat inſtituendum ad Sedem Apoſt. ſeu eius Nuncium, aut alium cui beneficiū fuerit reſeruatum, vt patet ex textu Conc. & Conſt. præmiſſæ, & declaratum fuiſſe à prædicta S. Cong. Cōc. teſtatur *Pariſ. lo. cit. num. 103.* quam declarationem refert *Gonzal. ſuper S. Canc. gl. 6. nu. 11.* his verbis: 6

In beneficijs curatis reſeruatis Sedi Apoſtolicæ vacantibus per obitum, puta in menſibus reſeruatis, Ordinarij proponent edicta concurſus, & à Sede Apoſt. prouiſio fiat approbato ab examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, ſi fidem approbationis habet ab Ordinario, vt in dicta Conſtitutione Pij V.

Debent autem ſeruari iſta requiſita concurſus & examinis, alioquin non admitteret Curia Rom. vel eius Nuncius fidem approbationis Ordinarij, ſed ipſemet inſtitueret concurſum & examinaret, vt practicatur communiter.

Eandem poteſtatem ponendi Vicariū, indicendi concurſus, approbandi vnum ex examinatis, competere Vicario Capituli ſede vacante reſpōdit ſæpius S. Cōg. dummodo adhibeat examinatores in Synodo proxima deputatos. Imò hoc idem competit Abbati ſeu Prælato exempto, habenti proprium territorium cum iuriſdictione Ordinaria, & cum iure conuocandi Synodum: aliàs non. vt *Mantica deciſ. 228. nu. 5. Seraph. deciſ. 1386. Rot. deciſ. 619. p. 4. diuerſ.*

De curatis verò vacantibus in Curia, ſine per reſignationem in manibus Papæ ſolet alioqui Dataria prouidere abſque concurſu, præmiſſo ſolo examine ſuper ſufficientia, vt teſtatur *Gonz. lo. cit. num. 116.* Similiter & in curatis vacantibus permutationis cauſa ſolum examen abſque concurſu ſufficeret. *Pariſ. lo. cit. num. 95.* 7

Cura-

Curata quoque iuriſpatronatus Eccleſiaſtici dum vacant in menſibus reſeruatis, per concurſum & examen prouideri debent. *Gonzal. lo. cit.* vbi refert S. Congreg. Conc. in dubio ſimili reſpondiſſe hoc modo.

Si beneficium curatum Iuriſpatronatus Eccleſiæ in menſibus Apoſtolicæ ſedi reſeruatis vacauerit, Epiſcopus ipſe Ordinarius nulla habita ratione Patronorum, debet edicta concurſus proponere, & idoneum eligere, ac Romam mittere, cum fide ipſiuſmet Ordinarij à Sum. Pont. inſtituendum, ſicut fit in alijs curatis quæ non ſunt Iuriſpatronatus.

Vacante autem beneficio in menſibus non reſeruatis, patronus Eccleſiaſticus debet nominare plures examinandos, vel ipſe Epiſcopus inuitare poteſt ad concurſum quoſcunq; volentes cócurrere, & demum ex approbatis in examine, vnũ debet eligere patronus, & præſentare inſtituẽdum ad beneficium patronatũ. *Nau. conſ. 5. de iurep. in antiqu.* quod etiam reſponſum fuiſſe à S. Cong. Conc. teſtatur *Gennen. in prax. c. 66.*

In Curato verò iuriſpatronatus Laicorum, concurſus huiuſmodi non requiritur, ſed tantùm debet examinari præſentatus ſuper ſufficientia. *Conc. Trid. lo. cit.* & ſimiliter declaratum fuiſſe à S. Congr. Conc. refert *Gonzal. lo. ſup. cit. num.* 134. his verbis:

Examen per concurſum fieri non debet in vacatione Parochialis, quæ ſit Iuriſpatronatus Laicorum, ſed ſufficit quòd deputatus à Patronis examinetur ab examinatoribus in Diœceſiana Synodo deputatis, & idoneus iudicetur.

Niſi plures fuerint præſentati, tunc .n. in concurſum committi poſſunt, & dignior eligi: vt etiam reſpondit eadem S. Cong. Conc. verbis ſequentibus:

An declaratio Congregationis non requiri concurſum in Parochialibus de Iurepatronatus Laicorum, procedat quando ab eiſdem patronis plures ſunt præſẽtati, Cong. Conc. cenſuit concurſum fieri debere inter præſentatos tantùm, quibus examinatis & approbatis ab Examinatoribus eum Epiſcopus eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, iuxta decretum Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 18.

In Parochialibus quoque Regularib.
conferri ſolitis concurſus non requiri-
tur, ſed ſufficit ſolùm examen, ſuper quo 10
habetur etiam declaratio dictæ S. Cong.
vt ſequitur.

Hoc decretum non habet locum in beneficijs Regularibus, quæ Regularibus conferri conſueuerunt.

Neque fit concurſus quando curatum
beneficium ſpectat ad Collegium, Ca-
pitulum aliquod, vel eſt annexum ali-
cui præbendæ, ſeu beneficio ex ſui natu-
ra ſimplici, vt ſi annexum ſit Canonica-
tui Cathedralis vel Collegiatæ Eccleſiæ; 11
tunc enim curatum ſequitur naturam illius beneficij cui annectitur. *cap. extirpanda de præb. cap. ſtatutum. de elect. in 6. Lap. alleg. 5. num. 9. Rebuff. de non promot. intr. ann. num. 27. Pariſ. lo. ſup. cit. num.* 94. vnde nec inducit incompatibilitatem cura huiuſmodi, niſi eam habuerit ex ſui natura beneficium principale. *cap. ſuper eo. inn. gl. v. non obuiet de præb. in 6. cit.* hocque reſponſum fuiſſe à S. Cong. Conc. ad petitionem Hebdomadariorum Collegiatæ S. Ioannis maioris Neap. refert *Gennen. lo. ſup. cit. nu. 2. Pariſ. lo. cit. nu. 93.*

In collatione autem Parochialis Ec-
cleſiæ ſeu curati beneficij, debet præfer-
ri doctior docto: & poteſt appellare ſi 12
poſtponatur, vt apertè præinſerta *Conſt. Pij. V. §. vt autem.* imò & in collatione non curati beneficij licet teneat collatio facta digno, omiſſo digniori, omninò tamen præferri debet dignior cæteris paribus. *cap. licet ergò. 8. q. 1. Abb. in c. conſtitutis. 2. num. 7. de appell. Dec. ib. num. 6. Roch. de iurep. v. honorificum. q. 15. D. Th. 2. 2. q. 63. art. 1. Sot. de iuſt. & iur. q. 6. art. 1. concluſ. 9.* & eſſe ſententiam communiorem tam Theologorum quàm Canoniſtarum teſtatur *Couar. in reg. peccatum p. 2. §. 7. nu. 4.*

Dignus tamẽ digniori præferri poteſt
cuius mores ſunt magis noti & probati. 13
arg. tex. cum nobis olim. §. his igitur. de

elect. *Butr. in cit. c. conſtitutis. 2. de appell. nu. 15. S. Th. lo. cit. Syluеſ. v. electio. 1. nu.*
18. & ita tenuit *Rot. in vna Beneuentana*
Paroch. 13. Iunij. 1590. coram Orano. vt
habetur *deciſ. eius. p. 4. ſub nu. 655. diuerſ.*
ſuper quo refert quoque reſponſum S.
Cong. Conc. *Gonzal. lo. cit. gl. 4. nu. 112.*
in hæc verba:

Præferēdus eſt minus doctus modo ido
neus, quando eius mores ſunt noti & ap-
probati, doctiori cuius vita ignoratur.

Similiter idoneus de eadem ciuitate,
14 vel de gremio Eccleſiæ, vel ſi fuerit de
genere fundatoris, externo licet magis
idoneo præferri debet. *c. nec emeritis. 61.*
diſt. Ab. in c. ad decorem. de inſtit. vel vbi
certo generi perſonarum debetur benefi-
cium ex illo genere eſt præferendus cæ-
teris. *gl. & DD. in c. cùm in Eccleſia. de*
præb. in 6. Lābert. de iurep. lib. 2. p. 3. art.
6. Zecchus. de benef. c. 12. n. 26. Seraph. de-
ciſ. 1091. nu. 6. Et præferri debet ille, qui
nullum habet beneficium, illi qui habet
aliud curatū, vel plura data paritate, alio-
15 quin & habenti habiliori poſſet conferri
aliud, licèt poſtmodū teneatur dimittere
vnum vel obtinere diſpenſationem. *Rot.*
deciſ. 624. p. 4. diuerſ. Et ille præferendus
eſt paribus cæteris qui nulla indiget di-
ſpenſatione. *c. is cui. de præb. in 6. Roch.*
lo. cit. de iurep. v. honorificum. q. 15. Lam-
bert. eo. lib. 2. p. 3. q. 5. art. 13. Dec. conſ.
542. n. 14. Rebuff. in concord. tit. de elect.
in gl. idoneorum. vel etiam procedit gra-
tificatio data paritate, & vbi non eſt lis de
iure conferendi. *Abb in c. cum autem. n.*
8. de iurep. Seraph. deciſ. 152. Et cū in pro-
mouendo requiritur qualitas ordinis,
præferendus ille qui habet eum ordinem
tempore præſentationis. *c. ſi eo tempore.*
de reſcript. in 6. Seraph. deciſ. 489.

Quæ autem ſcientia requiratur in pro-
16 mouendis ad beneficia, determinant
DD. in c. cum in cunctis. de elect. vbi In-
noc. nu. 1. Abb. à nu. 4. Dec. num. 34. Dici
verò poteſt. Primò in promouendo ad
Epiſcopatum requiri ſcientiam noui &
veteris teſtamenti. *c. omnes pſallentes. 38.*
diſt. & ſcientiam iuris præſertim Cano-
num ſecundum quos debet iudicare. *cap.*
1. in fin. de conſang. & affin. vel quod ſit
Doctor aut Licentiatus in Theologia,
ſeu iure Canonico. *Conc. Trid. ſeſſ. 22.*
cap. 2. de ref.

In promouendo ad beneficium cura-
tum, requiritur ſcientia Canonum pœ-
nitentialium, & eorum qui in exequen-
do munere curæ animarum, vel admini-
ſtratione Sacramentorum requiruntur.
c. quæ ipſis. diſt. 38. cit. & vt ſciat docere
populos ea quæ ſunt neceſſaria ad ſalu-
tem. *cit. Conc. Trid. ſeſſ. 5. c. 2. de ref.*

Alij autem beneficiati ſcire debent ea
quæ muneri ipſorum incumbunt, & quo
debitè munus ſuum ſuſtinere poſſint. Vt
Archidiaconus debet eſſe Doctor vel Li-
centiatus in Theologia ſeu iure Canoni-
co. *id. Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 12. de ref.*
ſcire enim debet iura, cum habeat curam
iuriſdictionalem, & debeat viſitare, coer-
cere, & cenſetur Vicarius Epiſcopi. *cap.*
1. c. ad hæc. de off. Archid. Rot. deciſ. 52.
p. 2. diuerſ. præſertim quoad parochiales
Eccleſias & titulos minores, & quoad
modicam correctionem. *Abb. in cap. fin.*
lo. cit. nu. 7. Si nimirum habeat hanc po-
teſtatem ſeu curam iuriſdictionis actu ex
conſuetudine recepta vel ex priuilegio,
gl. in c. fin. cit. de off. Archid. v. pacifica.
DD. comm. in c. cum in cunctis. §. inferio-
ra. de elect. Iuriſdictio enim Archidiaco-
ni in ſola conſuetudine fundatur, *gl. fin.*
in cap. 2. de exceſſ. præl. Abb. ibid. num.
4. Vnde Archidiaconus regulariter non
poteſt viſitare, nec corrigere, aut excom- 17
municare, neque cenſuram aliquam exer
cere, niſi ad hoc habeat ius ſpeciale. *Ab.*
in cap. Odoardus. de ſolut. & in c. licet.
num. 3. de pœnis. Vel ſi inquiret ad hoc
valebit vt renunciet Epiſcopo corrigen-
da, non autē vt ipſe corrigat. *c. ſi quis 94.*
diſtin. Vnde ex hoc non poterit inferri ad
iuriſdictionem, niſi eam habuerit ex pri-
uilegio, vel ex conſuetudine, ſeu ex Epi-
ſcopi delegatione. *cap. ſi in pluribus. 63.*
diſt. cap. nullus. 16. q. 7. iun. gl. Nec dicitur
beneficium curatum Archidiaconatus,
ſi nō habet aliquam iuriſdictionem actu:
Curatus enim dici non poteſt, niſi qui 18
habet actu iuriſdictionem vt poſſit coer-
cere,

cere, excommunicare, vel ſi ſit obligatus
adminiſtrare Sacramenta vt Parochus.
Biſig. deciſ. 3. de præb. quorum aliquod
vt Archidiaconus habeat, debet iuuari
priuilegio ſpeciali vel conſuetudine. *Ab.*
in c. §. inferiora. num. 4. Alioquin nomen
Archidiaconatus eſt tantùm dignitas, &
ſonat tantum in nomen dignitatis; niſi
aliud ſit de conſuetudine loci. *Put. deciſ.*
89. lib. 3. Et de iure habet tantum præemi
nentiam in Eccleſia Archidiaconus, &
eſt immediatus prælatus poſt Epiſco-
pum. *Dec. in cap. ad aures. de reſcrip.*
Mohed. deciſ. 164. num. 5. ad hoc cap. 1.
iun. gl. de off. Archid. Butr. *Abb. ib. Hoſt.*
in ſum. num. 1. eo. tit. Rot. deciſ. 865. p. 4.
diuerſ. Sbroz. de Vic. Epiſ. quæſt. 37. nu.
6. quæſt. 61. lib. 1. vbi deducit Archidia-
conum ſede vacante antequam eligatur
Vicarius à Capitulo, ſuſtinere debere vi-
ces Vicarij.

Ex his ſequitur, quòd ſi non haberet
19 actu huiuſmodi iuriſdictionem annexam
Archidiaconus, vix comprehenderetur
decreto Conc. Trid. cit. vti reſponſum
etiam à S. Congr. Conc. fuiſſe reperimus
his verbis.

An Archidiaconus qui verè cura ani
marum, & omni prorſus iuriſdictione ca
ret, comprehendatur decreto Conc. ſeſſ.
24. cap. 12. quoad qualitatem Doctoratus
vel Licentiæ in eo requiſitam.

Cong. cenſuit non comprehendi.

Vicarius eligendus à Capitulo Sede
vacante, debet etiam eſſe Doctor ſeu Li-
centiatus. *Conc. lo. cit. c. 16. de ref.*

Præbendam Theologalem, pœniten-
20 tialem, Scholaſteriam obtinens, debet ſi-
militer eſſe Doctor ſeu Licentiatus. *id.*
Conc. lo. cit. cap. 8. & ſeſſ. 5. cap. 1. de ref.
Quinimò idem *Conc. cit. ſeſſ. 24. c. 12. de*
ref. monet vt vbi id commodè fieri po-
teſt, dignitates omnes, vel ſaltem dimidia
pars Canonicatuum in Cathedralibus
& in Collegiatis inſignioribus, non niſi
Doctoribus ſeu Licentiatis in Theologia,
vel iure Canonico conferantur.

In alijs autem beneficijs ſimplicibus;
21 ſufficit doctrina mediocris, vel ſaltem
quod beneficiatus ſciat legere, conſtrue-
re, canere, horas Canonicas recitare.
Clem. vn. iun. gl. v. reputamus. de cōceſſ.
præb. Nau. de orat. & hor. canon. cap. 7.
num. 3. Rebuff. de form. Vic. num. 87. in
prax. Rot. deciſ. 623. p. 4. diuerſ. Et præter
tim in Clerico iam promoto ad ordines
ſacros, tollerari poteſt vtcunque conue- 22
niens literatura; deponi enim quis non
poteſt propter illiteraturam. *cap. ſedulo.*
diſt. 38. cap. placuit. iun. gl. cap. princ. 10.
quæſt. 1. ſed talis poſſet remoueri ab ad-
miniſtratione beneficij, *c. fin. de æt. et qua*
litate. & deberet prouideri de beneficio
competenti illius literaturæ. *Innoc. in c.*
1. de SS. Trinit. Alb. & Ferr. in rep. cap.
presbyter. de celeb. Miſſ. q. 27. Regulari-
ter autem circa idoneitatem & habilita-
tem promouendi multum defertur iudi-
cio Ordinarij & examinatorum. *Rot. de-*
ciſ. 628. p. 4. diuerſ.

Vltra literaturam requiritur et in pro-
mouendo ad beneficium Eccleſiaſticū, vt 23
ſit Clericus ad minus primæ tonſuræ; lai-
cus enim non eſt capax beneficij Eccle-
ſiaſtici. *c. ex literis. de tranſact.* Et quòd
ſit legitimus: illegitimus enim non debet
promoueri ad beneficium, niſi quòd Epi-
ſcopus poſſet cum ipſo diſpenſare quoad
minores ordines; & ſimplex beneficium
obtinendum. *cap. 1. de fil. presb. in 6.* dum-
modo illi non conferat beneficium in
quo genitor ipſius deſeruiuit. *Conc. Tri-* 24
dent. ſeſſ. 25. cap. 15. de ref. Quo decreto
non comprehendi patrem, ita vt pater
non poſſit promoueri in illa Eccleſia in
qua filius ipſius habuit beneficium, ad
requiſitionem S. Congreg. Conc. decla-
rauit *Rot. coram Seraph.* vt apud ipſum
deciſ. 1442.

Item excommunicato ſuſpenſo, vel
interdicto, non poteſt conferri beneficiū 25
Eccleſiaſticum, & collatio ipſi facta
eſt nulla, ſicut & illa quæ fieret per ex-
communicatum conferentem, vel eli-
gentes præſentantes excommunicatos. *c.*
cùm dilectus. de conſuet. c. cum bona. de
ætat. et qual. c. poſtulaſtis. de cler. excom.
min. Innoc. Abb. ib. Creſcent. deciſ. 163.
aliàs 14. de præb. Caſſad. deciſ. 1. de præb.
Put. deciſ. 65. lib. 1. vbi dicit, quòd ſi

daretur aliqua ignorantia quæ in caſu
excommunicationis excuſaret ab irregu-
laritate, illa tamẽ quoad nullitatem actus
obtenti beneficij non excuſaret. Optare
26 tamen poſſet præbendam excommuni-
catus, præſertim cum præbenda non eſt
nouus titulus, ſed eſt quid conſequutiuum
beneficij iam habiti. *cap. fin. de conſuet.
in 6. Archid. ib. Biſign. deciſ. fin. de ſent.
excomm. Caſſad. deciſ. 17. nu. 5. de præb.
Rot. deciſ. 195. in no.* Et ille qui ab excom
municatione abſolutus, reducitur in eã-
dem excommunicationem propter per-
ſeuerantiam in delicto, ſi interim medio
tempore antequam reexcommunicatur
obtinuerit beneficium, reexcommunica-
tio ſuperueniens ipſi non præiudicat, nec
ipſius effectus retrotrahitur, per dedu-
cta apud *Dec. in cap. quæſtioni num.* 10.
de appell.

Irregulares quoque ex quocunque ir-
27 regularitatis capite, ſunt incapaces bene-
ficiorum Eccleſiaſticorum. *c. is qui. in fin.
de ſent. excomm. in 6.* ſi nimirum contra-
xerit quis irregularitatem antequam aſſe-
quatur beneficium, nam tali facta colla-
tio beneficij eſſet nulla. *Innoc. in c. con-
ſtitutis. de appell. Felin. in c. 2. de reſcrip.
Couar. in c. alma mater. p. 1. §. 7. num. 1. de
ſent. excomm. in 6.* Vnde ſi talis obtineat
beneficium tacito impedimento quod
habet, gratia cenſetur ſubreptitia & nul-
28 la. *Felin. in c. ad audientiam, 2. nu. 22. de
homicid.* Vt patiens morbum caducum ſi
taceat hoc impedimentum impetrando
beneficium, impetratio cenſetur ſubrepti
tia facit enim irregularem hic morbus, &
impedit promoueri ad ordines, & promo
tum ſuſpendit, & præſumitur ſemper eo-
dem morbo laborare, niſi probet ſe libe-
ratum. *Archid. in cap. communiter. 33.
diſt. Abb. in c. cum inter canonicos. num
2. & 7. de elect. Selu. de benef. p. 3. q. 5.*
non priuatur tamen talis ipſo iure, præ-
ſertim quoad obtentum beneficium ſim-
plex non requirens ordinem ſacrum. vt
renuiſſe *Rot. in vna Tullen. 1551. coram
Veſtano* refert *Veral. deciſ. 236. p. 2.* &
diximus aliás Epiſcopum diſpenſare poſ-
ſe in omnib. impedimẽtis quoad ſimplex
beneficium, & præſertim in impedimen-
tis quæ non ſunt ex delicto.

Ex poſt facto autem ſuperueniente ir-
regularitate, poſt aſſecutionem beneficij, 29
non amittitur beneficium ante incurſam
irregularitatem obtentum, niſi mediante
iudicis ſententia, *cap. præcepta. 35. diſt.
Abb. in cap. cum noſtris. num. 22. de con-
ceſs. præb. Nau. conſ. 3. num. 1. de
homicid.* Sed de his conſule quæ ſupra
de impedimentis ad ordines diximus,
ferè enim æqualiter in omnibus proce-
dit irregularitas tam in impedienda ſu-
ſceptione ordinum, quàm in aſſecutio-
ne beneficij.

Requiritur præterea in promouendo 30
ætas ſufficiens. Et quidem in promouen-
do ad beneficium curatum, requiritur
ætas annorum viginti quinque, vel ſaltẽ
ea qua poſſit intra annum promoueri ad
presbyteratum. *c. licet. de elect. in 6. Cõc.
Trid. ſeſs. 24. c. 12. de ref.* Idq; etiãſi pro-
moueatur tantum ad Vicariatum perpe-
tuum beneficij curati, eadem enim obli-
gatione tenetur quòad hoc Vicarius per-
petuus *Abb. in Clem. vn. de off. Vic.*

Beneficia verò ſimplicia ante decimũ 31
quartum annum obtineri non poſſunt. *c.
ſuper inordinata. iun. gl. v. pueri. de præb.
Conc. cit. ſeſs. 23. c. 6. de ref.*

Ad Archidiaconatum promouendus
debet eſſe eius ætatis, vt in Diaconum 32
poſſit promoueri. *c. cum in cunctis. §. infe
riora. de elect.* alioquin ad præsbyteratum
promoueri non obligatur, vt notãt com-
muniter *DD. lo. cit.* & conſentit *Rot. de-
ciſ. 12. p. 2. diuerſ.*

Ad præpoſituram vel Decanatũ pro-
mouendus, debet eſſe eius ætatis, vt ad
Presbyteratum promoueri poſſit: Præpo-
ſitus enim & Decanus tenetur eſſe Præs-
byter. *c. nullus in præpoſitum. 60. diſt. c.
1. de ætat. & qual. c. cum in cunctis. §. in-
feriora. cit. Dec. ib. nu. 5.*

Ad dignitatem quamlibet ſeu Cano- 33
nicatum in Cathedrali, requiritur ætas,
quàm requirit ordo illi dignitati vel Ca-
nonicatui annexus, vel ſaltem ea, qua in-
tra annum ad ordinem annexum pro-
moueri poſſit. *Conc. Trid. lo. cit.* Eſt au-
tem

tem attendendus ordo, quem requirit ip-
ſa dignitas ſeu Canonicatus ex ſui natu-
ra, ſeu ex aliqua aſſignatione ordinem
Canonicatibus, non autem ille quem re-
quireret aliquod aliud beneficium ipſi
dignitati ſeu Canonicatui adiunctum,
hoc enim adiunctum non alterat natu-
ram principalis beneficij cui adiungitur,
vt diximus aliàs. ad quod etiam libet re-
ferre reſponſum S. Cóg. Cóc. vt ſequitur.

*N. obtinuit Canonicatum requiren-
tem Ordinem Subdiaconatus, ſed quia il-
li Canonicatui vnita eſt Parochialis, cũ
eſſet in ætate legitima ad Canonicatum,
ſed non ad Parochialem, Ordinarius dif-
ficilem ſe reddebat ad ipſum admitten-
dum, vnde conſuluit Congregationem.*

*Congregatio cenſuit attendendam eſſe
naturam Canonicatus non Parochialis,
& ſufficere quòd prouiſus ſit in ea æta-
te quem exigit Canonicatus; ſi Paro-
chialis eſt vnita perpetuò & acceſſoriè
Canonicatui, ſecùs ſi æquè principaliter
vnita eſſet, quia tum non aſſumit natu-
ram Canonicatus.*

Quoad Canonicatus autem in alijs Ec-
34 cleſijs inferioribus vt Collegiatis, requi-
ſita ætatis remanere videntur in diſpoſi-
tione iuris communis, cum de illis nihil
innouauerit Conc. Trid. quod etiam re-
ſponſum fuiſſe à S. Cong. Conc. refert
*Gonzal. lo. ſup. cit. ſuper 8. Reg. Canc. gl.
5. nu. 5.* in hæc verba.

*Concilium nihil innouauit ſuper æta-
te promouendorum ad Canonicatus Eccle
ſiarum Collegiatarum.*

Vnde in iſtis ſufficiet ætas annorum
quattuordecim à iure præſcripta pro be-
neficijs ſimplicibus, vt paulò ante dixi-
mus: ad quod *Rot. deciſ. 275. in antiq.* Vbi
tamen ex conſuetudine vel ſtatuto aliquis
Ordo iſtis quoque beneficijs in Collegia-
tis Eccleſijs fuerit adnexus, eius ætatis ne-
ceſſario deberet eſſe promouendus, quã
ille ordo requirit, vel cum qua ſaltem in-
tra annum ad illum Ordinem annexum
35 promoueri poſſit. *Conc. Trid. cit. ſeſs. 22.
c. 4 de ref.* Neq; Epiſcopus poſſet diſpen-
ſare de non ſuſcipiendo huiuſmodi ordi-
ne niſi ad annum. *id. Conc. ſeſs. 7. c. 12. de
ref.* Idq; non niſi ex cauſis in iure expreſ-
ſis: vt cauſa ſtudij, & dummodo intra an-
num ſaltem ſubdiaconatum ſuſcipiat ſic
diſpenſandus, ne videlicet retrocedere
poſſit, & interim fructus beneficij conſu-
mat. *c. cùm ex eo. de elect. in 6.*

Circa beneficiorum collationem ad- 36
uertendum eſt præterea, vt conferantur
beneficia vacantia: vacatura enim ſeu
viuente eorum legitimo poſſeſſore con-
ferri non poſſunt, cùm beneficij viuentis
collatio in iure ſit reprobata. *cap. non fu-
rem. 7. q. 1. c. 1. de conceſs. præb.* niſi obti-
nens beneficium priuetur vel à iure, vel à
iudice: vt ſi conſequatur aliud beneficium
incompatibile. *extrauag. execrabilis. 22.
de præb.* Vel in caſibus in quibus benefi-
cium cenſetur pro derelicto, quos caſus
enumerat *Abb. in c. clericos. num. 4. de
cler. non reſid.* vt ſi matrimonium quis
contraxit, ſeu ſponſalia de præſenti. *c. 1.
et 3. de cler. coniug.* vel ſi ingrediatur Re- 37
ligionem & annum probationis imple-
uit. *c. beneficium. de Regular. in 6.* non-
niſi tamen ſecuta profeſſione cõferri de-
bet beneficium ingredictis Religionem.
Gemin. in cit. c. beneficium. not. 3. Præſer- 38
tim poſt Conc. Trid. quod ante emiſſam
profeſſionem, reſignationes aut obliga-
tiones quaſcunque per ingredientes Re-
ligionem faciẽdas, irritas eſſe voluit. *ſeſs.
25. c. 16. de regul.* quod decretum habere 39
locum etiam in renunciatione beneficij
declarauit ſæpius S. Congr. Conc. vt atte-
ſtatur *Pariſ. lo. ſup. cit. lib. 3. q. 13. num. 5.*
Deputari tamen poteſt in huiuſmodi be-
neficio ingredictus Religionem Vicarius
qui adminiſtret ad tempus emiſſæ pro-
feſſionis. *cit. c. beneficium. de regul. in 6.
Maiol. de irreg. lib. 3. c. 6.*

Promotus autem ad Abbatiam, ſtatim
poſt adeptam poſſeſſionem Abbatiæ, et 40
ſi nondum ſit benedictus in Abbatem,
prima amittit & vacare cenſentur illius
beneficia. *Oldrad. Conſ. 14. Gig. de penſ. q.
56. nu. 5.* Abbatiæ enim æquiparantur in
hoc Epiſcopatibus, cum ſint ex maiorib. 41
dignitatibus, veniuntque Abbates appel-
latione prælatorum. *Dec. in c. decernimus.
à nu. 8. de iudic. Lap. alleg. 84. nu. 12. Ho-*

ied. de incompatib. benef. cap. 5. Pariſ. de
reſig. cit. lib. 3. q. 1. à nu. 95

Propter crimen etiam amittit quis ipſo
iure beneficium, ſed mediante iudicis ſē-
tentia declaratoria, idque etiamſi crimen
fuerit notorium *Io. Andr. in c. 1. nu. 10.*
42 *de homicid. in 6. Gomez. in Reg. de annal.*
§. q. 52. Conar. in c. alma mater. p. 1. §. 2. de
ſent. excom. in 6. Vel ſaltem tam in hoc
caſu, quam in præmiſſis & alijs ſimilibus
quibus beneficium ita vacare cenſetur, vt
alteri conferri poſſit, prouiſus de huiuſ-
modi beneficio non poſſet apprehendere
poſſeſſionem beneficij obtenti, niſi citato
priori poſſeſſore, iuxta *c. licet. de præb. in*
6. & not. per DD. ib. Tiraquel. in l. ſi vn-
quam. in v. reuertatur. nu. 400. C. de reuo-
can. donat. poſſeſſio enim beneficij quo
quis priuatur ipſo iure, poteſt detineri, &
43 ex ea cauſatur remedium poſſeſſorium,
nec poteſt conferri alteri ſine vitio ſpolij
non vocato præſenti poſſeſſore etiam in-
iuſto. *Abb. in c. in literis. nu. 21. de reſtit.*
ſpol. & in c. cum noſtris. num. 19. de con-
ceſ. præb. Seraph. dec. 432. Rot. decis. 624.
p. 4. diuerſ.

Vt autem diximus non conferendum
44 beneficium nec dum vacans, eodem mo-
do dicendum, beneficium antequam va-
cet, promittendum non eſſe. *c. nulla. c. ex*
tenore. de conceſs. præb. Lap. alleg. 84. nu.
7. Vnde & expectatiuæ ad primò vacatu-
ra, & mandata de prouidendo cum pri-
mum vacauerit, iure veteri vſitata, de
quibus eſt mentio. *in c. Capitulum S. Cru-*
cis. de reſcrip. c. propoſuit. de cōceſs. præb.
c. ſi cui. c. ſi pauper. de præb. in 6. fuerunt
abrogata nouiſſimo iure *Conc. Trid. ſeſs.*
24. cap. 19. de ref.

Ex iiſdem fermè rationibus beneficio-
rum reſignationes admitti, & eorum col-
lationes fieri prohibentur; nimirum pro-
pter inhibendas ambitioſorum cupidita-
tes, qui beneficia nondum vacantia diſpo-
ſitioni Canonicæ eorum ad quos perti-
nent, varijs artibus præcipere conantur.
45 Prohibetur itaque beneficiorum reſigna-
tio, & reſignatorum diſpoſitio, præter-
quam in certis caſibus expreſſis in Conſt.
Pij V. cuius cum frequentiſſimus ſit vſus,
eam hic referre placuit ipſius intellectus
petiri poteſt ex tractatu locupletiſſimo.
Flam. Pariſ. de reſig. ſæpius allegato.

Quanta Eccleſia Dei incommoda. &c.
Nunc autem intendentes inſtitutum, quo
Sanctuarium Domini cupimus illibatum
auctore Domino perſequi, ac ſimul quan-
tum in nobis eſt cauere, ne reſignationes
ipſæ de hinc pro cuiuſq; arbitrio, nulliſq;
vel certè leuibus cauſis paſſim & temerè
admittantur, prohibitionem & alia præ-
dicta ac cætera omnia noſtris ſuper his li-
teris cōtenta, eatenus relaxamus, vt poſt-
hac Epiſcopi & alij facultatem haben-
tes, eorum duntaxat reſignationes recipe-
re & admittere poſſint, qui aut ſenio cō-
fecti aut valetudinarij, aut corpore impe-
diti, vel vitiati, aut crimini obnoxij, cen-
ſuriſque Eccleſiaſticis irretiti, aut ne-
queunt, aut non debent Eccleſiæ vel be-
neficio inſeruire, ſeu qui vnum aliud vel
plura beneficia obtinuerint, vel quos ad
aliud contigerit promoueri. Religionem
quoque ingreſſuri, vel Matrimonium
cōtracturi, ſi ſtatim poſtea id re ipſa exe-
quantur: denique cum quis ex aliis caſi-
bus acciderit, qui Conſtitutio. fel. rec. In-
nocenti Papæ III. de dimittendis Cathe-
dralibus Eccleſiis edita continentur. Qui
etiam ob Capitales inimicitias nequeunt,
vel non audent in loco beneficij ſecuri
reſidere: ſed nec horum vllus ſacro Ordini
mancipatus, niſi religionem ingreſſurus,
valeat vllo modo beneficium vel officiū
Eccleſiaſticum reſignare, niſi aliunde ei
adſit, quo in vita poſſit commodè ſuſten-
tari. Ad hæc beneficiorum & officiorum
permutationes admittere, quæ Canonicis
Sanctionibus & Apoſtolicis Cōſtitutio-
nibus permittuntur. Caueant autem Epi-
ſcopi & alii prędicti, itemque omnes Ele-
ctores, Præſentatores, & Patroni, tam
Eccleſiaſtici, quàm Laici quicunque ſint,
ne verbo quidem aut nutu, vel ſigno futu-
ri in huiuſmodi beneficiis & officiis ſuc-
ceſſores ab ipſis reſignantibus, aut aliis
eorum ſignificatione vel hortatu deſignē-
tur, aut de his aſſumendis promiſſio inter
eos, vel etiam intentio qualiſcunq; inter-
cedat. Cæterum præcipimus atq. interdi-
cimus,

*cimus, ne ipſi Epiſcopi aut alij Collato-
res de beneficijs & officijs reſignandis
prædictis aut ſuis, aut admittentium con-
ſanguineis, affinibus, vel familiaribus, et
per fallacem circuitũ multiplicatarum
in extraneos collationum, audeant proui-
dere: quòd ſi ſecùs, ac etiam quicquid præ
ter vel contra formam prædictorum fue-
rit à quocunque temerè attentatum, id to-
tum ex nunc vires & effectum decerni-
mus non habere. Qui verò contra fece-
rint, vt in eo quo deliquerint puniantur,
à beneficiorum & officiorum collatione
nec non electione, præſentatione, confir-
matione, & inſtitutione prout cuique
competierit, tamdiu ſuſpenſi remaneat,
donec remiſſionem à Romano Pontifice
meruerint obtinere, & qui talia benefi-
cia ſeu officia receperint, eos prædictis
pœnis volumus ſubiacere. Et nihilominus
in eos qui ſic ſuſpenſi conferre, eligere,
præſentare, confirmare, vel inſtituere au-
ſi fuerint, excommunicationis quoad per-
ſonas, quo verò ad Capitula & Conuen-
tus, à diuinis ſuſpenſionis ſententias ipſo
facto promulgamus; quibus etiam nullus
alius quàm ipſe Romanus Pont. ſiue ab-
ſolutionis, ſiue relaxationis gratiam (ex-
cepto mortis articulo) valeat impartiri,
prohibitione & literis noſtris prædictis
nihilominus in cæteris omnibus perpetuò
valituris. Non obſtantibus quibuscunq;
priuilegijs, &c. Nulli ergò &c. Dat. Ro-
mæ apud S. Petrum. An. Incarnat. Dom.
1568. Kal. April. Pontif. noſtri an. Ter-
tio.* Iſtius Conſtit. *§. cæterum.* declaratio
quod non includat beneficia Iuriſp. ſupra
à nobis eſt relata.

De eiſdem reſignationibus publican-
46 dis emanauit alia Conſtit. Greg. XIII. *in-
cip. Humano vix iudicio. de anno 1583.
Non. Ian.* quæ videri poteſt in *Bullario
fol. 469.* & apud *Pariſ. lo. cit.* propter
prolixitatem & rarum vſum hic omiſſa.

Illud autem ſpecialiter in ea Conſt. or-
dinatur, vt reſignationes beneficiorum
factæ in Rom. Curia debeant publicari
intra ſex menſes Citramontaneæ, Vltra-
montaneæ intra nouem menſes. Eæ au-
tem quæ coram Ordinarijs fiunt, & ea-
rum prouiſiones intra menſem à die re-
ſignationis & prouiſionis ſequutæ publi-
cari debent, & ſi publicatæ non fuerint,
eo ipſo beneficium illud vacaret & ſubia-
ceret reſeruationi & diſpoſitioni Sedis
Apoſt. vt nec reſignans poſſit repetere
iſtud beneficium. vt *Pariſ. lo. cit. lib. 11.* 47
q. 3. Eandem Conſt. habere locum etiam
in beneficijs iuriſpatronatus firmat *Se-
raph. deciſ. 1286.* vt ſupra diximus. Alia
plura obſeruanda circa publicationem
reſignationis videri poſſunt, in ipſa Con-
ſtitutione prædicta & apud *Pariſ. lo. cit.*
nobis Vltramontanis vix eſt vſitata, pro-
pterea omittitur.

His addi poteſt quòd Epiſcopus non 48
poteſt admittere reſignationes in fauo-
rem certæ perſonæ, ſeu conditionales,
ſed puras tantùm & liberas *Abb. in c. ex
parte. 1 de off. deleg. Put. deciſ. 347. lib. 1.
Seraph. deciſ. 389. de relig. condit.* poteſt
tamen reſignari beneficium vt confera-
tur certæ perſonæ, dummodo abſit pa-
ctum hoc in reſignationis actu. *Abb. in
cap. dilecto. num. 3. de præb. Caſsad. de-
ciſ. 2. de ſimon.* vt ſupra alio loco ad-
notauimus.

In beneficiorum collatione aduerten-
dum prætetea, vt ſecularia ſæcularibus,
Regularia Regularibus conferantur. *c.
1. 16. q. 2. cap. officij. cap. cum ad noſtram.* 49
*de elect. cap. cum de beneficio. de præb.
in 6. Card. in Clem. vn. de ſuppl. negl.
præl. Abb. ibid. Put. deciſ. 254. lib. 2.*
alioquin electio ſeu collatio eſſet nulla ſi
fiat de perſona non profeſſa, in Regulari
beneficio. *Seraph. deciſ. 647.* ſimiliter &
collatio beneficij ſæcularis facta perſo-
næ Regulari eſt nulla. *Bellam. deciſ. ſeu
concluſ. 172.*

Regulariter autem cenſentur omnia 50
beneficia ſæcularia, niſi in eorum funda-
tione cautum fuerit vt ſint Regularia, vel
niſi præſumantur Regularia ex quadra-
ginta annorum decurſu, quo in eis per
Regulares continuè fuerit deſeruitum.
*Franch. in cap. cum de Nau. conſ. 8. de
præb. in antiq. Maſcard. de prob. concluſ.
177. num. 6. Rebuff. in prax. tit. quottu-
plex ſit beneficium. num. 5.*

Poſſet tamen beneficium Regulare
51 conferri ſæculari inſtante neceſſitate, dummodo ſuſcipiat habitum, & emittat profeſſionem eius Religionis. *c. cum cauſam. de elect. in fin. Abb. ibid. nu. 5. Butr. ib. num.* 15. idq; clarè colligitur ex textu. *Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 10. de ref.* Vnde etiã emanauit declaratio Congr. interpretum eiuſdem Conc. relata apud *Gonz. in cit. gl. 8. nu.* 78. vt ſequitur.

An Præter Papam poſſint Ordinarij Collatores Regularia beneficia in titulum Regularibus profeſſis prouideri conſueta, conferre etiam ſæcularibus, qui illius Ordinis habitum omninò ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur.

Sac. Congr. die 12. Decemb. An. 1585. cenſuit iuxta hoc caput poſſe etiam Ordinarios Collatores portiones Monachales & Canonicales, & ſimilia ſimplicia beneficia Regularibus prouideri conſueta, conferre ne dum eius Ordinis profeſſis, ſed etiam ſæcularibus, qui habitum ſuſcipere & profeſſionem emittere omninò teneantur. Abbatias tamen & beneficia adminiſtrationem habentia, non niſi profeſſis iuxta Canones per Ordinarios inferiores conferri poſſe.

Quinimò & ad Abbatias, & ad ſimilia
52 Regularia beneficia ſæcularis Clericus licèt eligi non poſſit, poſtulari tamen non prohibetur. vt notat *Abb. in cap. officij. cit. num. 4. de elect. & in Clem. 1. num. 6. eo. tit.* inhabilis enim ad eligendum, poſtulari non prohibetur. *cap. innotuit. de elect. cap. fin. de poſtul. præl.* Non ab alio tamen deberet poſtulari quam à Papa, iuxta *not. gl. in c. indemnitatibus. v. eligatur. de elect. in 6. & gl. in Clem. 1. v. eligatur. eo. tit.*

Sed ſic poſtulatus teneretur emittere profeſſionem Regulæ illius ad cuius prælaturam poſtulatur, iuxta iura allegata. Tempus autem ad emittendam profeſſionem haberet vnum annum. *cap. ad Apoſtolicam. de regul. cap. non ſolùm. eo. tit. in 6.*

Vel aliquod minus tempus, dummodo
53 ſit tale, quo competenter poſſit inſtrui in Regula promouendus. vt notat *gl. in cap. officij. cit. v. competenter. Abb. ibid. nu. 5. Butr. nu. 13. Io. Andr. circa fin. ib. Put. deciſ. 254. lib. 2.* cui ſententiæ adſtipulari videtur *Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 21. de Regul.* vbi obtinentes Abbatias non profeſſos, vult profiteri Regulam quemq; ſui Ordinis infra ſex menſes. Licèt ille textus videatur loqui de illis tantum qui eo tempore Concilij obtinebant Regularia beneficia non facta profeſſione, & in quibus præſupponebatur iam præceſſiſſe aliquod experimentum Regulæ. Poſt Conc. verò recipientes Regularia beneficia, excuſari nõ poſſunt ab anno integro probationis, antequam faciant profeſſionem, propter decretum eiuſdem *Conc. cap. 15. ſeſs. cit.* vbi expreſsè annullat profeſſiones nõ expleto anno probationis emiſſas, quod et notat *Seraph. deciſ. 647.* Vnde in tali caſu deberet conſuli Sedes Apoſt. vel eſſet petenda diſpenſatio ſuper emittenda profeſſione non expectato probationis anno: quæ probata neceſſitate & vtilitate Eccleſiæ, fortaſſis obtineri poſſet non gratuitim, præſertim in re iuri veteri conformi, quo potuit, & Religio & Religionem ingrediens renunciare priuilegio in eorũ fauorem inducto. *cit. c. ad Apoſtolicam. iun. gl. v. Monaſterij. de Regul.*

Quod autem diximus ad Regularia beneficia poſſe aliquando aſſumi ſæculares, ſimiliter dicendum eſt ad ſæcularia 54
beneficia Regulares quandoque aſſumẽdos, exigente neceſſitate vel vtilitate Eccleſiç. *Clem. 1. de elect. Card. ib. Abb. in cap. quòd Dei timorem. de ſtat. Monach. Staph. tit. in obtinen. benef. quæ requir. nu. 6.* Non tamen ad Parochialem, repugnat 55
enim naturç Monachali regimen Eccleſiç Parochialis p deducta apud *Bellam. deciſ. 750.* Circa quod etiam declarationem Greg. XIII. refert *Gonzal. lo. cit. gl. 7. nu. 25.* his verbis:

Sanctiſſimus D. N. Greg. XIII. noluit licere Canonicis Regularibus Congreg. Lateranen. etiam de licentia ſui Generalis abſque permiſſu ſummi Pontif. aſſumere curam animarum etiam ad tempus, multòque minus beneficium curatum ad tempus.

Vlte-

56 Vlterius in conferendis beneficijs aduertendum eſt, vt conferantur ſine pacto de dando munere ſeu aliqua re pretio æſtimabili: alioquin enim tàm conferens quàm recipiens beneficium, incideret in crimen & pœnas Simoniæ. *cap. tua nos. c. quoniam. de Sim. c. 2. de elect. in 6.* Imo & mediator Simoniæ, ſeu ille qui munere accepto promoueret quem ad beneficiũ Eccleſiaſticum, non excuſaretur a vitio Simoniæ. *extrauag. cum deteſtabile. §. ſta tuentes. de Sim. comm.* & eſt communis doctrina. Niſi eſſet res modica quæ datur, & abſit intentio principaliter pro ea promouendi. *c. etſi quæſtiones. lo. cit. de Sim.* licet etiam tum committi graue peccatum iuxta modum intentionis, tenet *Nau. conſ. 52. eo. tit. de Sim.* Vbi quænam cenſenda ſit res modica, dicit remanere in arbitrio & æſtimatione boni viri, qui æſtimare debet an ſit res modica conſiderata qualitate dantis & accipientis, idem tenet *Abb. in c. etſi quæſtiones. cit.*

57 Et quidem omne pactum quod eſt medium ad aſſequendum beneficium Eccleſiaſticum inducit Simoniam. *Nau. lo. cit. conſ. 57.* idque etiamſi fuerit de re ſpirituali pro ſpirituali: non ſolùm enim ob rem temporalem, ſed etiam ob ſpiritualem ſi deducatur in pactum committitur Simonia. Vnde recipiens beneficium cum pacto vt aliud beneficium quod obtinet, renunciet propinquo, vel amico conferentis, vel dimittentis, incurrit Simoniam. *Io. Andr. in c. 1. de rer. permut. in 6. Capel. Toloſ. deciſ. 439. in addit. Nau. lo. cit. conſ. 22. nu. 3. in antiq. Io. Caraf. de Sim. à num. 65.* Similiter & renuncians beneficium N. vt ſuffragetur ſibi in electione, vel præſentatione, vel vt nũciet ſibi de occurrente vacatione alicuius beneficij, non ſine vitio Simoniæ reſignat. *id. Nau. in Man. cap. 23. num. 107. Pariſ. de reſig. lib. 14. q. 4.*

58 Idem vitium incurrit conferens vel recipiens beneficium cum conditione alicuius obſequij præſtandi. *c. ſunt nonnulli. 1. q. 1. c. cum eſſent. de Sim.* idque etiamſi obſequium videretur pium, ad quod tamen beneficiatus de iure non teneretur. Vnde collationem factam cum onere legendi ſacram Scripturam, ad quod alioquin beneficiatus non teneretur, fuiſſe Simoniacam iudicauit *Rot. in vna Tampilonen. coram Veſtano. die 20. Maij. 1551.* vt refert *Veral. deciſ. 241. p. 3. & Put. deciſ. 596. lib. 2.* Similiter reputata fuit in Rota pro Simoniaca electio Rectoris Eccleſiæ cum conditione vt teneret duos alios Capellanos, quorum vnus eſſet cõſanguineus ipſorum patronorum; nam licèt de iure teneretur iſte habere vnum vel alterum Capellanum, tamen cum hæc conditio aliter exprimitur quàm ineſt in iure, nempè habito reſpectu ad perſonas non ad vtilitatem Eccleſiæ, inducit Simoniam. vt *Put. deciſ. 233. lib. 3. Achil. de Graſs. deciſ. 343. aliàs 4. de Sim.* Vel ſi in collatione imponatur beneficiato vt faciat organum, vel quid ſimile, ad quòd aliàs non teneretur *Redoan. de Sim. p. 2. c. 11.* Vel vt det aliquid pro pauperibus, aut pro fabrica, neq; enim hoc licitè exigi poteſt. *c. ex multis. §. conſtituimus. 1. q. 3. Franch. & DD. in c. 2. de elect. in 6.*

Si tamen in fundatione beneficij, ſeu dum vacat ab Epiſcopo, antequam conferatur apponitur onus aliquod, poſſet 59
recipienti beneficium iniungi, vt illi oneri ſatisfaciat, nec propterea incurreret Simoniam, vel ſi per ſtatutum etiam vacãti beneficio imponatur onus aliquod: licèt tale ſtatutum poſſet caſſari ſeu annihilari per Iudicem, vt ſi fit in præiudicium prælati ſede vacante, vel nulla vrgente neceſſitate. *Lap alleg. 20. Panin. de poteſ. cap. ſede vac. q. 7. p. 1. princip. nu. 8.* Simonia tamen non committitur receptione beneficij cum tali onere, quia nimirum tunc cum nullo fit pactum, & non niſi ex pacto oritur Simonia, vt notat *gl. in cap. ſignificaſti. v. conditione. de elect.* & alia *gl. in c. electionibus. v. incerta. eo. tit. in 6. Innoc. Abb. in c. cum M. nu. 24. de conſtit. Achil. de Graſſ. deciſ. 344.* Vel ſi imponatur obligatio vt recipiens beneficiũ 60
renunciet aliud, cùm vtrumque retinere non poſſit, ſeu ſi ſtatuitur pactum de his quæ inſunt ipſo iure, per hæc enim non inducitur Simonia, dummodo non alio

modo

modo exprimantur quàm inſunt in iure. *gl. in c. ſignificaſti. cit. & in c. ad audientiam. de reſcript. Abb. ib. n. 6. Put. deciſ. 233. lib. 3. Rebuff. in prax. tit. requiſ. ad collat. nu. 3. Veral. deciſ. 239. p. 3.* Item ſi requiratur aliquid quod iure permittente poteſt requiri, & ad quod aliàs tenetur beneficiarius. vt ſi obligatur q; ſoluet quicquid iuſtè debebit, puta partem fructuū, vel annatam, quam fortè Capitulum ex priuilegio Papæ exigere conſueuit quoties vacat beneficium. *extrauag. ſuſcepti. ne ſed. vac. comm.* Vel ſi promittat ſoluere penſiones legitimè impoſitas beneficio, vel quod ſoluet debita, ad quæ efficaciter eſſet obligata Eccleſia, & ad quæ ſoluenda obligaretur de iure. *Abb. Dec. in cit. c. cum M. nu. 131. de conſt. Nau. conſ. 1. n. 4. de Sim. Pariſ. lo. cit. q. 7. nu. 64.*

61 Non debet item conferri beneficia ſolius ſanguinis intuitu. *c. vn. vt benef. Eccl. iun. gl. v. carnalitatem.* Conferens tamen hoc modo licet peccat, non dicitur ſimoniacè conferre, *S. Th. 2. 2. q. 100. art. 5. Couar. lib. 1. var. reſ. c. 5. nu. 4.* Tantò magis ſi conferat digno, tenetur enim prius ſubuenire conſanguineo ſi ſit idoneus. *Abb. in c. dilecto. nu. 3. de præb.*

Nec; debent conferri beneficia ad ſolas preces, interceſſiones, vel intuitu ſolius fauoris aliquorum. *c. pueri. 1. q. 1.* licet tales quoque reſpectus non inducant ſimoniam; imò nec peccatum inducēt, ſi ſubſit alioquin iuſta cauſa cōferendi, vt ſi promouetur dignus. *S. Bonau. p. 2. tit. 1. c. 15. §. 11. S. Th. lo. cit. Felin. in c. cùm eſſēt. de Sim.* & ita tenuiſſe Rot. in vna Roſſanen. de anno 1537. teſtatur *Sarnen. in*

62 *Reg. de trien. q. 12.* Ad preces tamē & interceſſiones hæreticorum nulla ratione conferri debet beneficium Eccleſiaſticū. *c. quicunq. §. ad hæc. de hæret. in 6.* quē textum hic referre placuit vt ſequitur:

Ad hæc quoſcunq. viros Eccleſiaſticos qui ad preces huiuſmodi peſtilētium perſonarum, perſonatus, dignitates, & quæcunque alia Eccleſiaſtica beneficia ſunt adepti, exnunc priuamus taliter acquiſitis, volentes quod tales & habitis careant perpetuò, & ſi receperunt illa ſcienter, ad alia vel ſimilia nequaquam in poſterum admittantur.

Et conferenda ſunt beneficia propoſitis prius & publicatis edictis: maximè ſi 63 ſit conferendum beneficium, ex cuius collatione generaretur præiudicium alicui, Vt ſi cōferendum ſit beneficium reſignatum, electiuum, litigioſum, de cuius vacatione plenè non conſtat, vacans ob incōpatibilitatem, vel beneficium ad quod pluribus competeret iuſp. *c. fin. iun. gl. v. electione. de elect. in 6.* Vnde inſtitutionē de beneficio iuriſp. ad præſentationem patronorum factam non propoſitis edictis, nec ſeruata forma. *cit. c. fin. de elect. in 6.* eſſe inualidam, tenet *Lambert. de iu rep. lib. 2. p. 2. q. 7. art. 13. Put. deciſ. 311. lib. 3.* quod etiam tenuiſſe *Rot. in vna Spoletan. Capellaniæ. 29. Maij. 1551.* teſtatur *Veral. deciſ. 95. p. 2.* licèt *Bellam. deciſ. 619.* reſtringit illud. *c. fin.* vltra electiones & confirmationes, ad illa loca tantùm in quibus eſſet conſuetudo obſeruandi formam eiuſdem. *c. fin.* etiā circa alias prouiſiones. Communiter tamen reijcitur hæc opinio *Bellam.* nec præſumitur præceſſiſſe iſta edicta, niſi probetur, neque creditur Ordinario, aſſerenti quòd præceſſerint, niſi reperiantur in actis, per inducta apud *Genuen. in prax. c. 100. n. 15.*

Sponte accipientibus non inuitis conferri etiam debent beneficia, Epiſcopus 64 enim cogere non poteſt, vt quis inuitus recipiat beneficiū, licet hoc Papa poſſit. *c. penul. de his quæ vi metuſuè. Rebuff. lo. ſup. cit. nu. 4. Zesbus. de benef. c. 12. nu. 21.* Licet cogere poſſit aliquem ex clericis ad ſibi inſeruiendum. *Abb. poſt gl. in c. ad audientiam. de cler. non reſid.* vel ad ſuſcipiendum delegationem aliquam. *gl. in c. paſtoralis. v. inuitum. in fin. de off. ord.* Dūmodo tamen inſeruienti neceſſaria ſubminiſtret, nemo enim tenetur proprijs ſtipendijs militare. *gl. fin. in c. inter cætera. de off. ord.* Vnde & Vicario ſuo tenetur 65 Epiſcopus dare ſalarium. *gl. in cap. 1. v. quantitate. ne præl. vices.* & alia *gl. cum tex. in c. ſi Epiſcopus. de off. ord. in 6. DD. ib. ad hoc l. 1. §. honoratis. ff. de var. & extraord. cogn. Card. in Clem. ſtatutum.*

q. 7. de

q.7. de elect. Oportet tamen vt expreſsè conueniatur de ſalario, vel quòd ſit deputatum ſalarium perpetuò dignitati ſeu officio, alioquin non poſſet cogi debitor ad ipſius ſolutionem. *Ball. in l.1. C. mandat. vel cötr. Put. deciſ.45.li.2. & dec. 1.li.3. Mohed. deciſ.356.alids 4. de off.Vic. Rot. deciſ.559. & deciſ.679.nu.hn.p.1.diuerſ. Sbroz. de poteſ. Vic.q.55.lib. 1.*

66 Conferri item debent beneficia perpetuò,& non ad tempus. *cap.vn.iun.gl.v. perpetui.de Capel.Monach. in 6. Gemin. ib.nu.3. Rebuff.lo.cit.nu.13.* Vicarius tamen vel Oeconomus ad tempus dari ſolent. *c. cum vos.de off.ord.* Vel ſi beneficium detur in commendam, hoc enim modo ad tempus certum dari ſolet. *cap. qui plures.21.q.1.* poteſt enim in commendam dare beneficium Epiſcopus, ſed ſi ſit curatum non niſi ad ſex menſes commen-

67 dari poteſt. *c. nemo. de elect. in 6.* & talis commendarius non dicetur verus prælatus, ſed depoſitarius; nec facit fructus ſuos, ſed illos poteſt colligere & diſpẽſare in neceſſitates Eccleſiæ. *gl. in eiſ.c. nemo.v.commendæ.* Simplicia autem beneficia etiam ad vitam commendare poteſt Epiſcopus. *c.cùm conſtit.de accuſ. Frãch. in c.nemo.cit. Rebuff.lo cit.n.16.* Sed Papa etiam maiora beneficia commendare poteſt, illi .n. eſt licitum pro libitu voluntatis ſuę diſponere de omnib. beneficijs. *Mohed.deciſ.86. Seraph.deciſ.997.*

68 Cùm autem commendat Papa, nec præfinit tempus commendæ, in dubio tali præſumitur commenda perpetua. *Sarnen.in Reg.de trien.q.5. & in Reg.de publicand.q.4.Part.ſ.de reſig.lib.3.q.1. nu. 113.* Et huiuſmodi commendarius qui eſt

69 ad vitam, dicetur verus prælatus *Mandoſ. de veriſim. not. q.3.* Et habebit eandem authoritatem & poteſtatẽ iuriſdictionis, adminiſtrationis, fructuum diſpenſationis, quam haberet beneficiatus in titulũ; & facit fructus ſuos. *Io. Monach. in cit.c. nemo. de elect. in 6. Sarnen. cit. q. 5. in Reg. de trien. Gemin. conſ.18.n.12. Rom. conſ.350.nu.18.* An verò poſſit vti baculo

70 paſtorali & mitra, ſi vſus iſtorum competat beneficio ex aliqua ratione, puta ſi eſſet Abbatia, videri poteſt. *Abb. in c. 1. de ſuppl.negl.prael.nu.2. & in c. inter Monaſteria.circa fin. de re iud.* vbi dicit Abbatem nondum benedictum, poſſe vti baculo & mitra, cùm vſus iſtorum concedatur ad decorem ipſarum Eccleſiarum potius, quàm ad ſignificationem eorum, ad quæ in Epiſcopo fuerit inſtituta. ad quod pertinet, quòd Commendatarius ad vitam ſeu perpetuus æquiparatur Abbati titulari. *Put. deciſ.22.n.4.lib.1. Rot. diuerſ. deciſ. 222. p.3.lib.1. Roderic. Tom.2.q.Reg.q. 52.art.17.* Sed in iſtis attẽdenda eſt potius locorum conſuetudo & vſus receptior; vnde & Sac. Cong. Rituum in an. 1617. conſulta ſuper ſimili dubio: Commendæ Abbatiæ cuiuſdam Diœceſis Cracouienſ. voluit informari de conſuetudine loci. Sed cum moleſtius videretur illi Commendatario negotium talis conſuetudinis deducendæ, breuiori vſus compendio obtinuit gratiam à S.D.N. ſuper vſu baculi & mitræ, & aliorum Pontificalium ab Abbatibus titularis illius loci viſitari ſolitorũ; quod idem ego quoq; feci cum poſtmodum ſucceſſiſſem ad eandem Abbatiã.

Præter commendam datur et beneficium ad tẽpus, cũ datur coadiutor ægro- 71
to, vel ſeni, aut illiterato. *c.penul. & fin. de cler.agr.* iſtis .n. caſibus datur licitè coadiutor per Epiſcopum cum poteſtate adminiſtrandi, & ſuſtinendi onera beneficij, ſed ad tempus, nimirum mortis coadiuti; perpetuæ autem coadiutoriæ ſeu cum futura ſucceſſione ſi ſint obtinendæ, non poſſunt obtineri niſi à Sede Apoſt. *Conc. Trid. ſeſſ.21.c.6. & ſeſs.25.c.7.de ref.*

Manualia quoq; beneficia ad tempus 72
dari ſolent: imò illorum eſt natura, vt ad beneplacitum tantum conferentis teneri poſſint: præſertim autem Regularia beneficia cenſentur manualia, de quibus *in c.cùm ad Monaſterium. §. tales. de ſtat.* 73
Monach. Clem.vn.§.præmiſſa.iun.gl.v.reuocari.de ſupp. negl. præl. Bellam. deciſ. 203. Caſſad.deciſ.12.nu.9. de præb. licet hæc quoque reputentur aliquando perpetua. *Abb.in c.ad noſtram. de confir. vtili vel inutil.nu.7. & in c.cùm ad Monaſterium. cit. num.5.* vbi dicit Abbatias eſſe

per-

perpetua officia. idem docet *Rebuff. in tract. nom. q. 9. num. 27. Io. de Selu. de benef. p. 3. quaſt. 21. num. 3.*

74 Non ſolum autem Regularia beneficia ſed & ſæcularia ſolent eſſe quandoq; manualia, ſi taliter circa fundationem ordinetur, de quib. plura videri poſſunt apud *Gamb. de poteſ. Leg. in reſer. benef. lib. 4. à nu. 13. Card. conſ. 57. Caſtad. deciſ. 4. & 12. de prab. Calder. conſ. 20. de prab.* vbi, probat huiuſmodi beneficia manualia nō comprehendi in reſeruationibus, vt aliàs diximus, ad hoc *Gomez. in tract. de expect. num. 94. Mandoſ. in Reg. de annal. quaſt. 11. à num. 5. Mohed. deciſ. 169. aliàs 10. de cauſ. poſſ.* vbi huiuſmodi manualia probant non includi ſub regulis de annalli, vel triennali, & *Rot. deciſ. 739. p. 1. diuerſ.*

75 Vltra hæc beneficia ſunt conferenda ſine diminutione. *c. vn. vt Eccl. benef.* publicè enim intereſt ne diminuatur. *Rot. deciſ. 454. num. 6. p. 1. diuerſ.* Nec Epiſcopus poteſt retinere ſibi partem fructuum beneficij. *c. prohibemus. de cenſ.* & ſi hoc faceret ex pacto vel conuentione, incurret ſimoniam, vt notauimus ſupra de ſim. Poſſet tamen vacanti beneficio antequam cōferatur, imponere aliquod onus ſuadente neceſſitate Eccleſiæ. *cap. ſignificatum. de prab. gl. penul. in cap. quia nōnullis. de Magiſtr. cap. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. Ab. in cit. c. vn. vt Eccl. benef. nu. 15.* Sed in his cautè agendum, cum deſtinata in vnum vſum pium, non poſſint in alium conuerti. *Clem. quia contingit. de relig. dom.* Si autem deberet hoc facere Epiſcopus pro ſuſtentanda dignitate ſua Epiſcopali quando egeret, vel aliqua neceſſitate Eccleſiæ ſuæ vrgente. vt *gl. in cit. cap. vn. vt Eccl. benef. Innoc. Abb. ibid.* eſſet prius conſulenda Sede Apoſt. vt *gl. in cit. Clem. quia contingit. v. ſedis. & tex. cap. tua nobis. de verb. ſignif.* imo hoc expreſsè ordinat *Cōc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 13. de ref.* Multò minus Capitulum vel Collegium ſede prælati vacante, poſſet imponere aliqua onera menſæ ipſius prælati vel in præiudicium ipſius aliquid ſtatuere. *cap. ſicut de iureiu. Lap. alleg. 20. Pauin. de poteſ. cap. 9. 7. num. 8.*

Et ſi inducerent prælatum circa ipſius electionem ad confirmandum vel iurandum tale ſtatutum non teneret, & poſſet inualidari per iudicem. *Achil deciſ. 344. Veral. deciſ. 239. p. 3.*

Poſſet & vnire beneficia Diœceſis ſuæ Epiſcopus. *c. ſicut vnire. de exceſſ. prał. c. quia translationem. de off. deleg. Clem. fin. de reb. Eccl. non alien.* Imo hoc eſt proprium Epiſcoporum, ſicut & ſubiectio omnium Eccleſiarum Diœceſis, ita vt non poſſit competere alijs inferioribus, ne quidem Abbati, cum hoc ſit iuriſdictionis contentioſæ. *Abb. in cit. cap. ſicut vnire. nu. 2. Mohed. deciſ. 337. alias 3. de off. Vic.* niſi inferior prælatus vel Abbas habuerit iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. *Abb. lo. cit. nu. 3. Card. conſ. 47.* 76 77

Facienda autem eſt vnio ſeruatis ſolemnitatib. *cap. ſine exceptione. 12. q. 2. Rot. deciſ. 229. in no.* eſt enim ſpecies alienationis, licèt tamen ſit quid minus quā ipſa alienatio. *Redoan. de reb. Eccl. non alien. q. 2. c. 40.* Et facienda eſt ex iuſta cauſa, alioquin eſſet nulla. *Abb. lo. cit. nu. 2. Oldrad. conſ. 260. & 262.* vel ſaltem poſſet reuocari ſi non conſtaret de iuſta cauſa. *Rot. deciſ. 59. incip. Vnio facta. in no.* & latè *Biſign. deciſ. 2. de reb. Eccl. non alien.* ad hoc *Calder. conſ. 4. eo. tit. Oldrad. conſ. 261. Caſsad. dec. 1. de vnion.* vbi docent cauſas vnionis non præſumi niſi probentur, & inſtrumento vnionis cū dicit tractatum de vnione præceſſiſſe ordinarè, vel ſi inſerat cauſas vnionis, non credi niſi contenta probentur. 78

Et hac ratione voluit etiam examinari cauſas vnionum ab annis quadraginta citra factarum. *Conc. Trid. ſeſſ. 7. cap. 6. de ref.* Antiquior tamen vnio, & præſertim immemorabilis valeret non probata cauſa propter tam diuturnam poſſeſſionem. *Aimo. de antiq. temp. p. 4. num. 148. Rot. deciſ. 204. & 374. in antiq.* & tenuiſſe Rot. *in vna Regien. præceptoriæ. corā Fabio. 13. Nouembr. 1554.* refert *Veral. deciſ. 347. p. 3.* Imò & quadraginta annos ſufficere ad validandam vnionem, ſi in ea concurrat titulus circa poſſeſſionem, 79

tenet

tenet *Rebuff. in prax. tit. de vnion. nu. 35.*
Et quomodo probetur vnio per teſtes,
inſtrumenta, diuturnitatem, præſumptio-
nes, videri poſſunt *Abb. conſ. 106. num. 4.*
p. 2. Caputaq. deciſ. 344. p. 3. Veral. deciſ.
cit. 347. & 344. p. 3. Oldrad. conſ. 296. &
261. & ſeq. vbi docet ſolemnitates in
vnione requiſitas, modos eam faciendi,
& quomodo beneficium vniatur alteri
beneficio quandoque principaliter quan-
doquè acceſſoriè, & quid ſit præſumen-
dum in dubijs.

Cauſæ autem vniendi beneficia ſunt
79 neceſſitatis vel vtilitatis Eccleſię. *cap. ex-*
poſuiſti. de præb. vel etiam paupertatis.
cap. vnio. 10. q. 3. cum videlicet ſunt adeo
tenues prouentus Eccleſiarum, vt non
habeant quo alantur earum Miniſtri, &
quo ſuſtineant onera neceſſaria. *gl. in cap.*
clericus. 21. q. 7. Bellam. deciſ. 379. Se-
raph. deciſ. 1078. Rebuff. in prax. tit. de
vnion. num. 22. & 39. Et hoc caſu ſcilicet
paupertatis, etiam curatum alteri ſimi-
liter curato vniri permittit. *Conc. Trid.*
ſeſſ. 21. cap. 5. de ref. tanto magis ſimplex
curato, vel Canonicatui Cathedralis Ec-
cleſiæ, vel Canonicatum Eccleſiæ Ca-
thedralis menſæ Capitulari pro augendis
diſtributionibus quotidianis ipſius Capi-
tuli, vbi ſunt tenues *id. Conc. ſeſſ. 24. c. 13.*
& 15. de ref. Imò & dignitas in Eccleſia
ſupprimi poteſt ad hunc effectum. *Felin.*
in c. cum acceſſiſſent. num. 23. de conſtit.
Abb. in c. cum M. nu. 1. eo. tit. Rip. ib. nu.
20. Mantica. deciſ. 114.

Pietatis quoq; cauſa poteſt fieri vnio
vt & pro fundatione ſeminarij permittit
vniri beneficia idem *Conc. ſeſſ. 23. c. 18.*
de ref. Circa quam vnionem debent in-
teruenire requiſita *eo. lo. Conc. expreſſa;*
vt videlicet vnio fiat ex conſilio deputa-
torum ad curam ſeminarij ex Synodo;
alioquin eſſet nulla. *Caſ. de Graſs. deciſ.*
132. alias 1. de reb. Eccl. non alien.

Vniri tamen non poteſt Parochialis
80 Monaſterio, Abbatiæ, præbendæ, ſeu di-
gnitati Cathedralis vel Collegiatæ Eccle
ſiæ, nec alicui alteri ſimplici beneficio.
cit. Conc. Trid. ſeſs. 24. c. 13. de ref. Neq;
81 debent vniri beneficia diuerſarum Diœ-
ceſium. *id. Conc. ſeſs. 14. c. 9. de ref. Caccia-*
lup. in tract. de vnion. art. 8. q. 15. & tenuit
Rot. deciſ. 15. lib. 2. p. 3. diuerſ.

Neque debent vniri beneficia libera
beneficijs patronatus, & ſi quæ reperiren- 82
tur vnita ab annis quadraginta citra, poſ-
ſet examinari vnio, & ſi nõ inuenirentur
iuſtæ cauſæ vnionis poſſet reuocari. *id.*
Conc. Trid. ſeſs. 25. c. 9. §. inſuper. de ref.
Viceuerſa beneficia iuriſpatronatus tam
ſpiritualis quam laicalis, vniri non poſſũt
inuitis patronis. *id. Conc. ſeſs. 24. c. 15. de*
ref. alioquin vnio eſſet nulla. *Abb. Felin.*
in c. cum acceſſiſſent, de cõſtit. & comm.
DD. in c. nobis. in c. dilectus. de iurep. Ge-
min. in c. vnico. de elect. in 6. Roch. de iu-
rep. v. honorificum. q. 3. Lambert. de iu-
rep. lib. 3. q. 9. art. 2. & ita tenuiſſe *Rot. in*
vna Spoletan. Capellaniæ. 1551. 17. Iu-
nij. refert *Veral. dec. 346. p. 3.* idem dicit
Rebuff. lo. cit. n. 28. & de communi teſta-
tur *Couar. Pract. q. c. 36. nu. 11.* Si tamen
facienda eſſet vnio virtute Conc. Trid.
poſſet Epiſcopus eam facere de benefi-
cio iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, etiam
capituli ſui, ſi ex aliqua cauſa vel ex con-
cordia haberent ius conferendi. vt tenuiſ
ſe *Rot. in vna Oſcen. Canonicat. an. 1593.*
1. Feb. refert *Seraph. deciſ. 1011.*

Neque beneficia Regularium aut exẽ-
ptorum vnire poteſt Epiſcopus. *Card. in* 83
Clem. 1. de ſtat. Monach. Peruſ. in ſuo
tract. de vnion. c. 4. & ſuffragatur *Conc.*
Trid. ſeſs. 24. c. de ref. Intellige tamen de
Eccleſijs ipſorum exemptorum ſeu Regu-
larium: nam alioquin beneficia in quibus
exempti vel Regulares habent tantum
iuſpatr. vniri poſſunt per Epiſcopum cum
conſenſu ipſorum patronorum. *Innoc.*
Hoſt. in c. olim cauſam. de reſtit. ſpol.

Reſeruata etiam beneficia vnire po-
teſt Epiſcopus & tenet vnio; ſed effectus
eius ſuſpenditur donec ceſſauerit reſer-
uatio. *Abb. in cit. c. ſicut vnire num. 7.* 84
Calder. conſ. 17. de reb. Eccleſ. non alien.
Rebuff. lo. cit. nu. 31. Caccialup. lo. cit. de
vnion. art. 4. & 9. Tantò magis ſi vnio
fiat virtute *Concil. Trid.* hoc enim per-
mittit fieri vniones certis caſibus nulla
reſeruatione obſtante, vt videre licet
in lo-

in locis iſtius *Conc.cit.* Imò ſunt adeò pri-
uilegiatæ vniones iſtæ, quæ virtute *cit.*
Conc. fiunt, vt neq; per Reg. Canc. de re-
uocan. vnion. illis derogetur. vt deducit
Pariſ. de reſig. lib. 2. q. 9. nu. 18. nec faciē-
da eſt mentio reſeruationis in vnione quę
fit vigore iſtius Conc. lic èt in alijs vnioni-
bus mentione reſeruationis omiſſa, vitia-
retur vnio, *Seraph. deciſ.* 1078.

Vniones autem ad vitam non poteſt
85 facere Epiſcopus, ſed ſolus Papa. *cit.* Cōc.
*Trid. ſeſs. 7. c. 4. de ref. Gem. conſ. 38. Mo-
hed. deciſ. 94. alias 1. de off. Vic. & deciſ.
94. alias 3. de loc. & cond. Gonzal. ſuper*
8. *Reg. Canc. gl. 5. §. 7 num.* 146. Vnio
enim ad vitam reſpicit vtilitatem perſo-
næ non Eccleſiæ, & dicitur ficta ſeu pal-
liata diſpenſatio, ſicut & commenda.
*Caſsad. deciſ. 2. num. 8. de vnion. Put. de-
ciſ.* 240. *lib.* 1.

Nec facere debet vniones ſine conſen-
ſu Capituli ſui. *Clem. 2. de reb. Eccl. non
alien. Card. ib.* nec valeret conſuetudo in
contrarium. *Abb. conſ. 106. num. 41. p. 2.
Bellam. deciſ. 512. Gem. conſ.* 87. vbi vult
in dubio cum vnio eſt antiqua, præſumi
interueniſſe conſenſum Capituli. An au-
tē requiratur conſenſus Capituli in vnio-
ne facienda ex commiſſione Papæ, vel ex
conceſſione Concilij Trid. colligi poteſt
ex doctrina Th. Faſtol. in ſuis dubijs, *in 2.
cauſ. dub.* 5. vbi dicit non requiri. Imò ſi
beneficium pertineret ex aliqua concor-
dia ad collationē Capituli, poſſet Epiſco-
pus irrequiſito Capitulo illud vnire in ca
ſibus Conc. Trid. expreſſis. vt diximus ex
Seraph. deciſ. 1011.

86 Neque poteſt Epiſcopus vnire benefi-
cia menſæ ſuæ. *Clem. cit. Bellam. lo. cit.*
& præſertim nunc poſt Conc. Trid. quod
Epiſcopatibus tenuioribus voluit proui-
deri per vniones aliquorum beneficiorū,
ſeu aliqua alia ratione per Sedem Apoſt.
ad informationem Concilij prouincialis.
vt *ſeſs. 24. c. 13. de ref.* De Legato autem
non eſt dubium quòd poſſit vnire non
obſtante Clem. cit. tàm Epiſcopo, quàm
Capitulo. *Bellam. lo. cit.*

Notandum præterea circa hanc ma-
87 teriam vnionum, quòd vnio fieri poteſt
viuente poſſeſſore beneficij, ſeu etiam
vacante beneficio, vt etiam ſuppreſſio be-
neficij non fit niſi dum vacat. *Clem. cit.
in v. gl. Caccialup. lo. cit. de vnion. q. 12.
art. 8. Gomez. de expect. num.* 117. Imò
fieri poteſt poſſeſſore non vacato, ſeu etiā
inuito, quando vnio non debet ſortiri ef-
fectum niſi poſt eius obitum, ſeu ſaluo
iure, & ſine pręiudicio ipſius. *DD. in cit.
Clem. 2. & gl. ib. v. vocatus.* ad hoc *cap.
conſultationibus. de donat. Abb. ib. num.*
2. *Caccialup. lo. cit. Rebuff. in Reg. de
vnion. q. 11. nu. 8. Seraph. cit. deciſ.* 1078.
num. 3. Mantica. deciſ. 87. Licet in diſmē- 88
bratione, quam etiam facere poteſt Epi-
ſcopus ex iuſtis cauſis, debeat vocari re-
ctor, & ipſius conſenſus ſit requirendus.
*Abb. conſ. 106. num. 4. p. 2. Card. conſ. 65.
col. 1. Seraph. deciſ.* 1062.

Similiter requiri debet conſenſus Re-
ctoris beneficij ſi aliquod ius ſeu pars fru- 89
ctuum ipſius Eccleſiæ, adiungeretur alte-
ri Eccleſiæ ſeu beneficio. *c. 1. de reb. Eccl.
non alien. in 6. Oldrad. conſ.* 262. Vltra
quod requiruntur etiam in diſmembra-
tione ſolemnitates, requiri ſolitę in aliena
tione bonorum Eccleſię: vt diligens tra-
ctatus, conſenſus Capituli, & pręcedens
cognitio an cauſa ſit iuſta diſmembratio-
nis, & cauſa debet exprimi in inſtrumen-
to diſmembrationis. *cap. ſine exceptione.
12. q. 2. Abb. cit. conſ. 106. nu. 4. Rot. deciſ.
229. in no. Seraph. deciſ.* 1062. *cit.*

Ad extremum circa hanc materiam 90
vnionum notandum, quod etiam Capitu-
lum ſede vacante poteſt facere vniones,
dummodo per eas nihil detrahatur iuri
futuri Epiſcopi. *cap. vn. ne ſed. vac. in 6.
Card. Imol. in Clem. 1. de ſtat. Monach.
Rebuff. lo. cit. de vnion. num.* 36. Quia ni-
mirum vnire eſt iuriſdictionis contentio-
ſæ. *Abb. in cit. cap. ſicut vnire. num. 3. In-
noc. ibid. Mohed. cit. deciſ. 337. alias 3. de
off. vic.* in omnibus autem quę ſunt iuriſ-
dictionis contentioſæ, ſuccedit Capitulū
ſede vacante. vt conſentiunt *DD. in cap.
cum olim. de maior. & obed. & in cap. 1.
de inſtit. in 6.* & latè *Pauin. de poteſ. Cap.
p. 1. q.* 2. Vnde & poterit diſſoluere
vniones, ſeu reuocare ex cauſis ex qui-
bus

bus hoc idem poſſet facere Epiſcopus.
*Felin.in cit.c.cum olim.ſub fin.Petr.Pe-
ruſ.in ſuo tract.de diuiſ.vnion.*
Vicarius autẽ Epiſcopi niſi ad hoc ha-
91 beat ſpeciale mandatum, non poteſt vni-
re vigore generalis mandati, nec ſuppri-
mere beneficium: vnire enim eſt negotiũ
arduum *c.ſicut vnire. cit.* & ea quæ ſunt
ardua non veniunt in generali mandato.
*Archid.in c.ad hoc.de off.Archid.Gem.
conſ.38.Feder.de ſen.conſ.164.Put.deciſ.
53.lib.3.Rebuff.lo.cit.de vnion.num.38.
Sbroz.de poteſ.Vic.lib.2.q.115.*
92 Penſionem imponere beneficio regu-
lariter non poteſt Epiſcopus, ſed tantum
Papa. *Oldrad. conſ. 216. Caccialup. de
penſ.q.4.nu.4. Mandoſ.de ſign.grat.tit.de
penſion. Nau. conſ. 52. de Sim. in antiq.*
Et conſuetudinem vigere, vt nullam om-
ninò penſionem imponant Epiſcopi, te-
ſtatur *Rebuff. in prax. tit. de diſpenſ. ſu-
per natal.nu.70.& de reſeruat. num. 16.
& 29.* vbi dicit ius in contrarium amiſ-
ſũ Epiſcopis nõ vſu. De iure autẽ antiquo
potuiſſe Epiſcopum ex iuſtis cauſis impo
nere penſionem, tenent *DD.in c.extirpã-
dæ.de præb.vbi Abb.& in c.expoſuiſti.
eo.tit. Felin. in c.ad audientiam.2. de re-
ſcrip.* Vnde & nunc aliquibus caſibus ex
cauſis iuſtis poſſet hoc facere, vt fuiſſe de-
ciſum in *Rot.in vna Meliten. Canonica-
tus.6.Mart.1596. coram Mellino.* & in
altera *Albiganen.Canonicatus.coram Lã-
cellot.* teſtatur *Gonzal.lo. ſup. cit. gl. 5.§.
93 3.num.57.* Et cauſa iuſta poteſt dici, vt ſi
fiat propter bonum pacis ad componen-
dam litem, quando beneficium eſt litigio
ſum: hoc enim caſu licitè poſſet imponi
penſio authoritate Epiſcopi. *Felin. in c.
ad audientiam.cit.* nam poteſt licitè con-
cedi quid hoc caſu ad redimendam vexa-
tionem, præſertim ſi accedat ſuperioris
authoritas. *c. dilectus.1.de Sim. Abb.in
c.ad audientiam cit.n.6. Hoſt. Butr.ib.*&
de communi teſtatur *Nau. in man. c.23.
nu.102.* Dummodo tamen is qui redimit
94 vexationem foueat bonam cauſam: vt ſi à
peritis conſultum fuerit ius ſuum eſſe præ
cipuum, & ſit in poſſeſſione beneficij liti-
gioſi. *Abb.in c.cum pridem.n.9.de pact.*
Alioquin enim ſi redimens vexationem
haberet ius iniquum, non euitaret vitium
Simoniæ dando aliquid pro aſſecutione
beneficij. *c.cùm pridem.cit.c. Matthæus.
de Sim. Abb. lo. cit. Felin.in cit.c.dile-
ctus. 1. de Sim. Rebuff. in prax.de ſim. in
reſig. à num. 17.*
Iuſta etiam cauſa reputatur aſſignan-
dæ penſionis per Epiſcopum, ſi aſſignatur 95
ſeni qui non eſſet iam aptus ad obeundas
functiones beneficij ſui: poteſt enim tali
aſſignari pro ſuſtentatione aliqua portio
fructuum illius beneficij quòd reſigna-
ret, ad minus ea ratione qua tali deputari
etiam poſſet coadiutor cum aſſignatione
portionis fructuum, ſicut & illiteratis ac
imperitis parochialium Eccleſiarum Re-
ctoribus præcipit dari coadiutores cum
aſſignatione portionis fructuum pro ſu-
ſtentatione. *Conc. Trid. ſeſſ.21.c.6.de ref.*
ad hoc *Butr.in c.2. de arbitr. Oldrad. lo.
ſup.cit.*& latè *Gig.de penſ.q.6.nu.3.*
In caſu etiã permutationis beneficiorũ
ratione inæqualitatis pinguiori beneficio 96
imponi poſſet penſio per Epiſcopum. *c.
ad quæſtiones.de rer.permut. Abb.ib.nu.
3. Anchar.conſ.279. Dec.conſ.141. Nau.
conſ.22.nu.4.de Sim.in antiq.* Similiter &
ad ſubueniendum ſcholari pauperi. *Ol-
drad.lo.cit.* Dummodo tamen in omnib.
præmiſſis ſubſit vera cauſa, & abſit omnis
fraus, & ne fortè cùm collator non poſſit
alicui prouidere de beneficio, ad eluden-
dum Canones aſſignet ipſi penſionem:
talis enim fraus non prodeſſet. *Abb.in ci.
c.extirpandæ.§.qui verò. nu. 6. de præb.
Felin.in c.ad audientiam.ſup.cit.& in c.
quia veriſimile.nu.1.de præſumpt.*
Vnde tenetur in ſuis literis Epiſcopus
exprimere cauſam propter quam pẽſio- 97
nem aſſignat, alioquin aſſignatio eſſet nul
la. *Caccialup.lo.ſup.ci.Zecchus.de beneſ.
c.11.* Ad euitandum autem omne dubiũ
communiter practicatur præſertim in
Italia, quod vbi Epiſcopus concedit pen-
ſionem, penſionarius expedit ſuper ea
literas Papæ in Cancellaria Romana, nec
opponitur ipſi aliqua difficultas, viſis lite-
ris Epiſcopi. In eiſdem verò Epiſcopi li-
teris, imò & in literis Papæ cum pẽſionẽ
reſer-

reſeruat, ſolet exprimi quota pars fructuum beneficij, quæ reſeruatur, nimirũ quòd tertiam vel aliam ſpecificam partẽ fructuum non excedit: alioquin non valeret reſeruatio, ſed cenſeretur ſubreptitia. *Gig. lo. cit. de penſ. q. 9. nu.* 3. Et vulgariter reſeruari ſolet tertia pars fructuum annuorum. *Caccialup. lo. cit. Gig. lo. cit. n. 1. Rebuff. lo. cit. de reſeruat. n.* 18. Licèt Papa quandoque ſoleat reſeruare mediã fructuum partem, & quandoq; maiorem; & ordinariè taxari ſolet hæc quota ad certam ſummam, licet & ſine taxatione poſſit concedi à Papa, qui habet abſolutã
98 poteſtatẽ in beneficialibus, & poteſt diſponere de illorum fructibus iuxta beneplacitum ſuũ. *Clem. 1. in fin. vt lit. pend. DD. in c. quæ in Eccleſiarum. de conſtit. Gig. lo. cit. q.* 8. Et præſertim in modis cõferẽdi beneficia inductis iure poſitiuo, in quibus ſola ſcientia Papæ & vitium ſimoniæ tollit. *Io. And. in c. 1. de ſim. Caſſad. deciſ. 2. n. 4. de ſim. Caccialup. lo. cit. q. 19. nu. 17. Rodoan. de ſim. p. 1. c. 25. nu.* 27.

In Epiſcopatibus tamen qui non ex-
99 cedunt valorem ducatorum mille in fructibus annuis, & in Parochialib. quę non excedunt valorem centũ ducatorum, nulla pẽſio reſeruatur. *Cõc. Trid. ſeſſ. 24. c. 13. de ref.* & ſi excedant hunc valorem, tanta debet illis imponi penſio, vt ad minus dicta ſumma à Concilio moderata, remaneat pro rectore. *Pariſ. de reſig. lib. 6. q. 2. nu.* 24. vbi probationem quod centũ remaneãt pro rectore, dicit debere eſſe cõcludentem. ad hoc *Rot. deciſ.* 380. *par. 1. diuerſ.* tantum enim debet remanere pro Rectore, quo commodè poſſit ferre onera Eccleſiæ ſuæ. *Caccialup. lo. cit. q.* 7. Et incumbit onus probandi illi qui petit penſionem, niſi ſit in poſſeſſione & agat poſſeſſorio. *Mantica deciſ.* 196.

Similiter Canonicatus vel dignitates (puta in Cathedralibus) ſi non excedant valorem ducatorum centum, non ſolere onerari penſionibus. teſtatur *Pariſ. lo. cit. num.* 28.

In beneficijs etiam quæ non excedunt valorem viginti quatuor ducatorũ, nulla ſolet imponi penſio. *Mandoſ. lo. ſup. cit.* ſi nimirum beneficiũ verè non habeat maiores fructus: ſecus .n. in beneficijs, quæ cõmuniter non æſtimantur niſi ad viginti quatuor, licet ſint pinguiora. Vt ſunt Canonicatus qui cõmuniter de ſtylo Curiæ non exprimuntur, niſi ad viginti quatuor annuos ducatos, nec indiget probatione talis valor in illis beneficijs. de hoc ſtylo teſtatur *Put. deciſ.* 365. *lib. 2. Pariſ. & ab eo allegati. lo. cit. q. 1. n.* 52. *Rot. dec.* 602. *p. 4. diuerſ.* quia nimirum iſta beneficia ſolent communiter conſiſtere ſolent in diſtributionib. quotidianis, quæ non computantur in fructibus beneficij circa impetrationem. *Caſſad. deciſ. 1. nu. 2. de cler. non reſid. Put. lo. cit. & deciſ.* 233. *lib.* 1. Nihilominus in iſtis quoque imponi ſolet penſio: Vnde licèt Canonic. Toletan. & S. Petri de Vrbe non ſoleant exprimi niſi ad viginti quatuor ducatos. vt *Put. cit. deciſ.* 365. *lib.* 2. tamen in illis reſeruatur quandoque penſio trecentorum vel quadringentorum ducatorum. *Pariſ. lo. cit. et lib. 10. q. 2. nu. 60. ib.*

Notandum præterea quod vbi iura prohibent ne certæ Eccleſiæ penſionibus grauentur, ſub hac prohibitione non veniunt Monaſteria, vnde nec comprehenduntur decreto. *cit. Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 13. de ref.* vt obſeruat *Seraph. deciſ.* 606.

Extinguitur autem penſio morte penſionarij, licet eam transferre poſſit Papa in aliam perſonam, præſertim viuente poſſeſſore, ſed non extinguitur morte obtinentis beneficium penſione oneratum, imò tranſit cum beneficio ad ſucceſſorẽ. *Rebuff. lo. cit. num.* 20. Extinguitur & per aſſecutionem Epiſcopatus cum conſecratione ſuſcepta, & per ingreſſum Religionis profeſſione ſecuta, & per cõtractum matrimonij. *Abb. in c. cum in cunctis. §. cùm verò. nu. 4. de elect. Caſſad. deciſ. 2. de conſtit. Gig. de penſ. q.* 54. & 56. *Caccialup. de penſ. q.* 30 niſi tamen obtineatur retentio à Papa. *Seraph. deciſ.* 91. *Mãtica deciſ.* 104. Per aſſecutionem autem aliorum beneficiorum regulariter nõ ex- 100
tinguitur, cum penſio non indicat incompatibilitatem cum beneficio etiam ſub

eodem

eodem tecto, quia eſt potius quid tempo-
rale; licet non ſit capax penſionis merè
laicus, ſed debeat eſſe clericus minorum
ordinum, niſi diſpenſetur à Papa, vt ſupra
in Cõſt. Six. V. à nobis relata. ad hoc *Gig.*
lo. ci. q. 21. & q. 32. Put. deciſ. 449. lib. 2.
Extinguitur demum penſio per reſigna-
tionem liberam, & valet ipſius reſignatio
in manibus notarij publici ſeu cuiuſcũq.
facta; etiam ſine authoritate vel approba-
tione ſuperioris, ſicut & reſignatio regreſ
ſus. Quia nimirum iſtorum reſignatio eſt
fauorabilis cùm liberet Eccleſiã ab one-
re. *Sarnen in Reg. de infirm. reſig. q. 16. &*
18. Achil. de Graſ. deciſ. 43. & dec. 312.
Beneficia item cõferenda ſunt illis qui
non habent. *Hoſt. in ſum. de inſtit. §. qui*
inſtitui. verſ. item inſtituendus. habenti
.n. beneficium aliud conferri non debet,
niſi primò renunciet. *c. de multa. de præb.*
Vndè ad præcauendum ne aliquis obti-
neat plura beneficia, iure cautum eſt, vt
in collatione fiat mentio de beneficio &
minimo prius poſſeſſo alioquin collatio
eſſet nulla. *c. fin. de off. leg. in 6. & c. non*
poteſt. c. ſi motu de præb. ib. hoc .n. modo
104 collator difficilius moueretur ad conferẽ
dum beneficium alicui, quẽ videret alijs
beneficijs eſſe prouiſum. Hoc tamen re-
quiſitum de exprimendis beneficijs ante
poſſeſſis, ſeruit tñ collationibus Papæ,
& eius Legatorum, nec afficit collationes
Ordinariorum, illæ .n. ſunt validæ etiam
nulla facta mentione beneficiorum ante
poſſeſſorum. *Clem. fin. de off. ord. Abb. ib.*
num. 4.
Vt autem clarius intelligatur, quonam
modo beneficia plura ſimul retineri non
poſſint, conſideranda venit diuerſa incõ-
105 patibilitatis ratio. Primò itaq. beneficia
incompatibilia dicũtur, quorum ſi vnum
acquiratur, vacat ipſo iure aliud ſimile
prius poſſeſſum: qualia ſunt omnia bene-
ficia curata, & illa quę habent actu iuriſ
dictionem annexam, vt viſitandi, corrigẽ
di, & excõmunicandi, prout determinan-
tur. *extrau. Execrabilis. Ioan. 22. de præb.*
Huiuſmodi etiam erit Canonicatus, ſeu
dignitas Cathedralis Eccleſię cum Paro-
chiali, ſeu duæ Parochiales: vacat .n. pri-
mum poſt aſſecutionem alterius, ex di-
ſpoſitione *Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 17. de ref.*
Ad hoc trahitur. *c. de multa. de præb.* qđ
prohibet retineri plura curata, vel digni-
tates, vel perſonatus, ſed non conueniunt
DD. quid intelligi debeat nomine perſo-
natus, aliqui enim tam latè illud ſumunt,
vt nullam ſpeciem beneficiorum exclu-
dere videantur.
Similia erunt beneficia plura ſub eodẽ 106
tecto ſeu in eadem Eccleſia. *c. de multa.*
cit. ſi nimirum fuerint vniformia, veluti
ſunt, duo Canonicatus, duo perſonatus
in eadem Eccleſia. *Felin. in c. ex parte 2.*
de reſcrip. Staphil. de lit. grat. de 2. forma
nu. 5. Et vniformia dicuntur, quæ inſtitu-
ta ſunt ad eundem finem, habentq. idem
onus, & idem prorſus officium eodem
tempore explendum: aliter .n. nõ poſſent
dici vniformia, ſed diffoꝛmia, etiam ſi ſint
in eadem Eccleſia? cùm ad inducendam
vniformitatem non ſufficiat ſi ſint in vna
Eccleſia, vel ſi eodem nomine intitulen-
tur. *Lap. alleg. 117. Miles in repert. v. be-*
neficia. Nau. conſ. 35. de præb. in antiq.
Puta ſi eſset Canonicatus, & Capella, vel
duæ Capellæ, duo altaria ſub eodem te-
cto: hæc enim non ſunt vniformia, cùm
nihil habeant conforme, niſi quòd ſint
ſub eodem tecto, eſſe aũt ſolum ſub eodẽ
tecto non inducit qualitatem cõſiderabi-
lẽ vniformitatis, & incõpatibilitatis, niſi
cõcurrãt alia, quę diximus. *Franch. in c. 1.*
d n. 7. de conſuet. in 6. Lap. loc. cit. Mohed.
deciſ. 371. Seraph. deciſ. 483. Rot. deciſ.
119. p. 4. diuerſ. Similiter ſi eſſet vnum be
neficium Canonicatus, alterum dignitas,
diuerſa enim ſunt licet ſint in eadem Ec-
cleſia, & ex rõne talis vniformitatis quod
ſint ſub eodem tecto, Canonicatus cum
dignitate non ſunt incompatibilia ipſo
iure, licet poſſit cogi obtinens ad dimit-
tendum alterum. *Oldrad. cõſ. 165. Hoied.*
de incomp. p. 1. c. 11. nu. 5. Anchar. conſ.
17. Niſi dignitas ex ſui natura haberet
præbendam Canonicalem, vt *in c. literas.*
de conceſ. præb. & Clem. fin. de præb. &
diſtinguit. *Nau. conſ. 21. & 24. lo. cit. in*
no. vel ad minus poſſent tolerari in ſimul
ex diſpenſatione Epiſcopi ſeu conſuetu-

dine. *Put. deciſ.457. libr. 2. Achil. de Graſſ. deciſ.269.*

Huiuſmodi itaq. beneficia incompatibilia nulla ratione plura ſimul retineri poſſunt; niſi fortè vnum eorum obtineatur in titulum, alterum in commendam. Commenda enim non dat titulum. *c. qui plures. 21. q. 1.* nec inducit incompatibilitatem. *c. dudum. 2. de elect. iun. gl. v. intitulatum. Sarnen. in Reg. de trien. q. 5. n. 11. Caſſad. deciſ. 32. ad Reg. Canc.* Neque cauſat execrabilem commenda iuxta commnnem praxim Rotæ, de qua teſtatur. *Mobed. deciſ. 129. alias 9. de præb. 3.*
107 Et hoc intelligendum de commenda ad tempus, alioquin enim beneficium commendatum ad vitam, cenſeretur eodem modo incompatibile quo, & obtentum in titulum. *Sarnen. in Reg. de infirm. quæſt. 13. & in Reg. de annal. quæſt. 26.* nam commenda perpetua . eſt titulus Canonicus. *Io. Monach. in cap. nemo de inceps. de elect. in 6. Sarnen. lo. cit. in Reg. de trien. Fed. de Sen. in tract. permut. qu. 15.* eſſeque communem ſententiam teſtatur *Pariſ. de reſig. lib. 3. q. 1. num. 111.* Idcirco habet locum in huiuſmodi commẽdis perpetuis. *c. de multa. de præb. & execrabilis. cit.* ex mente. *Anchar. conſ. 242. Caſtren. conſ. 226. ante fin. dub. 1.*

108 Neque Epiſcopus in beneficijs huius qualitatis pluribus ſimul retinendis diſpenſare poteſt, cum expreſſe prohibeatur. *c. de multa. cit.* & quia eſt prohibitio Conciliaris, contra Cõcilium autem Epiſcopo diſpenſare non licet. *cùm dilectus. iun. gl. v. in ætate. de elect.* niſi inſtãte graui neceſſitate quæ legem non habet, vel vtilitate Eccleſiæ. maximè vbi Papa de facili conſuli non poteſt. quouſq. conſulatur. *Abb. in cit. c. de multa. nu. 19. Archi. in c. licet Canon. de elect. In 6. Staphil. lo. cit. tit. in benef. obtinen. quæ requir. nu. 6. Rebuff. in prax. de diſpenſ. ad plura. à num. 39.*

Papam autem in huiuſmodi incompatibilibus diſpenſare poſſe, dubitari non poteſt, vt latè *Felin. in c. quæ in Eccleſiarum. de conſtit.* quia nimirum beneficiorũ Eccleſiaſticorũ diſpoſitio eſt de iure poſitiuo. *Hoied. de incomp. benef. p. 1. c. 12. nu. 6.* vbi teſtatur de cõmuni. In alijs autẽ quæ ſunt iuris poſitiui, etiam ſine cauſa 109
poſſe diſpenſare Papam, tenent communiter omnes. *Innoc. in c. cùm ad Monaſterium. de ſtat. Monac. Abb. in c. conſtitutus nu. 12. de relig. dom. Curt. iun. conſ. 75. Gig. de penſ. q. 6.* Præſertim in beneficialibus in quibus cenſetur habere abſolutiſſimam poteſtatem. *Felin. lo. cit. nu. 40. Card. in Clem. in 1. not. 10. vt lit. pend.* ita vt etiam poſſit diſpenſare ſine cauſa. *Mobed. deciſ. 86. Seraph. deciſ. 254.* Licet ſẽper præſumitur diſpenſare ex cauſa, præſertim ſi procedit ad diſpenſationem motu proprio. *Felin. lo. cit. nu. 60. & in c. ad* 110
aures. de reſcrip. Abb. in c. in cauſis. n. 2. de re iud. Secus quãdo procedit ad inſtantiam partis, quia tum ſi non apparet cauſa, præſumitur ad importunitatem petentis conceſſa diſpenſatio. *Gig. lo. cit. q. 6. nu. 12. & Rom. ibi alleg. conſ. 437.* Vnde diſpenſatus ſine cauſa non eſſet tutus in conſcientia. *S. Tho. 1. 2. 97. Sot. lib. 1. de iuſt. iur. qu. 7. art. 3. Couar. lib. 4. de ſponſal. p. 2. §. 6. nu. 8.*

Ad inducendum tamen incompatibilitatem huiuſmodi beneficiorum, & vt 111
cẽſeatur vacare vnum per aſſecutionem alterius, requiritur quod habeatur poſſeſſio pacifica vnius: ante habitam. n. poſſeſſionẽ fraude ceſſante, & ſi non eſt in mora qui eam capere debet, nec ſtat per ipſum, non vacat primum. *Abb. in c. cum in cunctis. §. cùm verò de elect.* cum quo tranſeunt omnes, & tenuiſſe. *Rot. in vna Panormitan. coram Fabio. 1548.* teſtatur *Achil. de Graſſ. deciſ. 37. alias. 2. de elec.* Et poſſeſſionem dicitur quis adeptus eſſe cũ nõ turbatur in ea in continenti de facto, & de iure mediante litigio. *gl. in c. commiſſa v. pacificum. de elect. in 6. Bellam. deciſ. 597 Tiraquel. in l. ſi vnquam. v. ſuſcepit. num. 133. C. de reuocan. donat.* vel tali caſu ſtandum iudicis arbitrio, qui iudicare poteſt ſecundum ſubiectam materiam, an ſit adepta pacifica poſſeſſio, vel non. *Menoch. de arbitr. iud. caſu. 11. Bertrand. conſ. 193. Card. Pariſ. conſ. 145. num. 24. vol. 4.*

Secun-

102 Secundo autem modo beneficia incōpatibilia dicuntur beneficia ſimplicia reſidentiam cōtinuam requirentia, vel vnū reſidentiam requirens cum curato vel canonicatu ſeu dignitate Cathedralis Eccleſiæ. Et horum primum per aſſecutionē ſecundi, videtur non vacare ipſo iure, cū id nullibi reperiatur expreſſum ex communiori DD. ſent. in c. de multa. cit. de prēb. Abb. in c. ex parte. & c. fin. de cler. non reſid. Nau. conſ. 17. de præb. in no. Pœnale enim hoc eſt priuari quem ipſo iure, nulla autem pœna ipſo iure incurritur, niſi id expreſsè ſtatuatur. gl. in c. fin. de iurep. Abb. ib. nu. 8. Nau. lo. cit. conſ. 13. Niſi velimus diſpoſitionem iurium loquentium de merè incompatibilibus vt curatis, trahere ad omnia beneficia reſidentiam requirentia: ſed hoc eſſet contra vulgatum iuris, quod dicitur, pœnas non eſſe extendendas de vno caſu ad alium, ex ſimilitudine, vel identitate rationis tanto minus ad diſſimilia, vt ſunt hęc ſimplicia reſpectu curatorum. c. pœnæ. de pęnit. diſt. 1. gl. in c. 1. v. Italiæ. de temp. ord. in 6. Abb. in cit. c. fin. nu. 8. de iurep. & in c. extirpanda. §. qui verò 2. nu. 50. de prēb.

103 Plura tamen huius qualitatis beneficia ſimul detineri non poſſunt. Conc. Trid. loc. cit. c. 17. ſeſſ. 24. de ref. Imò & de iure antiquo plura beneficia huius qualitatis detineri ſimul non poterant. Abb. lo. cit. nu. 46. Innoc. in c. cùm iam dudum. ib. de præb. Gemin. in c. gratia. de reſcrip. in 6. Hoied. lo. cit. de incompat. p. 1. c. 17. Si itaque poſſet dici obtinentem beneficiū iſtius ſpeciei non priuari ipſo iure per aſſecutionem alterius eiuſdem ſpeciei, tamen talis poſſet priuari vno mediante iudicis ſententia, nempè præmiſſa monitione cum præfixione termini, vt eligat q̄ retinere velit c. referente. c. præterea. de conceſſ. præb. Put. deciſ. 431. lib. 1. hoc enim procedebat de iure antiquo, quod non apparet immutatum. Quod idem ius antiquum in retentione talium beneficiorum plurium permittebat Epiſcopis diſpenſandi facultatem. vt gl. communiter recepta in c. dudum 2. v. intitulatam. de elect. & in c. literas. cit. v. noſcatur. Abb. ib. nu. 6. & in c. extirpandæ. §. qui verò 2. cit. n. 38. & gl. in c. ſanctorum. 70. diſt. quæ dicit per c. de multa. cit. prohibitam fuiſſe Epiſcopis indiſcretam diſpēſationem, vt & Gemin. in c. 1. de ętat. & qual. in 6. & quoad beneficia tantum in eo. c. de multa. expreſſa incompatibilia. & non quoad alia; iuris enim noui cōtra antiquum diſpoſitio, non trahitur ad caſus in ea non expreſſos. l. ſi verò. §. de viro. ff. ſolut. matr. quod etiā notat Nau. lo. cit. conſ. 17. de præb. & iuris antiqui correctio non fit per tacitos intellectus. vt notat. gl. in c. cupientes. §. quod ſi. v. petere. de elect. in 6. Franch. Gemin. ib. Nau. lo. cit. & in Man. c. 26. nu. 127. vbi dicit. gl. cit. in c. dudum 2. de elect. tacitè approbatam à Concil. Trid. puta vt Epiſcopus diſpēſare poſſit in talibus ex cauſa neceſſitatis vel vtilitatis Eccleſiæ. Si tamen in diuerſis Diœceſibus eſſent iſta beneficia, vterque Epiſcopus deberet concurrere in diſpenſatione. Abb. in c. de multa. cit. à nu. 9. & in c. extirpandæ. cit. à nu. 38. ad quod gl. in c. ſanctorum. cit. Gemin. in c. ordinarij. de off. ord. in 6.

Sed quidquid ſit de iure antiquo hoc tempore poſt Conc. Trid. vſus obtinuit, quòd beneficia huiuſmodi licęt ſimplicia, ſed reſidentiam requirentia, etiamſi non ſint, vel dignitates, aut perſonatus, vt ſunt expreſſa in cit. c. de multa. tamen poſt aſſecutionem alterius eorum ſimilis vacare debeat primum ipſo iure. idq. virtute c. 4. ſeſſ. 7. & c. 12. ſeſſ. 24. de ref. cit. Conc. Trident. vt ſæpius declarauit S. Congreg. Conc. cuius declarationes in hoc pūcto, relatas in compilatione deciſ. Rot. p. 4. diuerſ. ſub nu. 68. & 69. vti praxi quotidianæ perutiles, referre hìc libuit. vt ſequuntur.

Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. &c. Dubitatur in partibus inter Doctores. Primò. An duo Canonicatus de iure in vim decreti Conc. Trid. ſint incompatibiles. Secundò. An per aſſecutionem ſecundi Canonicatus, vacauerit primus. Tertiò. An præſumpta diſpenſatione in qua fundatur Regula de triennali, quis obtinens duo incompatibilia, ſuam vtrinſq. poſ-

ſeſſionem triennalem defendere valeat. Quare, &c.

Ad primum Cong. Conc. reſpondit eſſe incompatibiles. Ad ſecundum, poſt adeptam pacificam poſſeſſionem ſecundi, primum ipſo iure vacaſſe ex decreto Conc. 24. ſeſſ. 7. Ad tertium, vtiq. non poſſe.

Hieron. Card. Matthæius.

Et iterum in vna Salmantien. Canonicatus.

Cong. Conc. cenſuit, in reſidentiam requirentibus, aut alias quocunq. modo incompatibilibus, etiãſi Canonicatus ſint, vel portiones, induci vacationem primi ipſo iure per adeptionem ſecundi pacificè poſſeſſi per decretum Conc. Trid. ſeſſ. 7. cap. 4. iuxta diſpoſitionem cap. de multa. de præb.

Vnde apparet *c. de multa.* ita iam intelligi, vt comprehendar quæuis beneficia incompatibilia, ſeu reſidentiam requirẽtia. Et iſtam interpretationẽ ſequitur nũc ordinariè Rota, vt in vna Leodien. Canonicatus 26. *Feb.* 1597. *coram Gypſio.* habetur *ſub nu. 607. p. 4. diuerſ.* & in alia Zamoren. 12. *Ian.* 1598. *coram Seraph.* vt in eius *vol. deciſ.* 1256. Conſequenter vacabit primum poſt aſſecutionem ſecũdi talis qualitatis beneficij, & ſi obtinens monitus non dimittit vſque ad conteſtationem litis, priuatur vtroque *vt notat gl. in eo. c. de multa, v. contendit,* & tenuit *Rot. in vna Macerat. dec.* 484. *p.* 1. *diuer.*

Sequitur etiam ex præmiſſis Epiſcopũ non poſſe diſpenſare in retentione plurium iſtius qualitatis beneficiorum. Vel propter *c. de multa.* quòd prohibet diſpenſationem, ſi iſta beneficia in eo cõtineantur. Vel quia Concilium Trident. derogauit iſti poteſtati Epiſcoporum in diſpenſando, vt vſus obtinuit interpretãdi hoc modo iſtud Conc. & ſæpius reſpõdit S. Congr. Conc. ex mente Conc. non poſſe iam Epiſcopus diſpenſare, niſi ſuper vno curato, vel vno reſidentiam requirente & altero non requirente, & nõ ſuper duobus reſidentiam requirẽtibus. Vel etiam quia Epiſcopi non vſu derogari iuri ſuo in diſpenſando paſſi ſunt, vt obſeruat *Rebuff. in prax. tit. de diſpenſ. ad plura, num.* 32. *& de diſpenſ. ætat. §. in Cathedralibus, verſ. & quamuis.* vel etiam abuſu, vt in ſimili *gl. in c. quanquam. v. deuoluetur, de elect. in 6.* Vbi tamen retinuerit legitima & rationabilis conſuetudo poteſtatem hanc diſpenſandi, præſertim ad duo beneficia, poſſet ſuſtineri per notata apud *Gemin. Franch. in c. 1. de conſtit. in 6.* vt & conſuetudo non interrupta, ſed etiam poſt Conc. cõtinuata, & immemorabilis temporis vſu legitimè præſcripta, quòd Canonicatus non requirant reſidentiam perſonalem, nec teneantur Canonici obire officia & decantare horas per ſe, ſed per ſubſtitutos, quemadmodum obſeruatur in tota ferè Germania, & in Polonia, poteſt tolerari. poſſet enim dici eam habere vim legis *c. fin. de conſuetud.* Imò videtur habere vim priuilegij, & poſſet ex ea allegari quilibet titulus melior, ſi ſit immemorabilis vel ante, vel ab inchoatione Cõc. vel ab ipſa fundatione, & ipſi fundationi innitatur, ad hoc *DD. in l. de quibus, ff. de legib. & in l. hoc iure, §. ductũ aqua, ff. de aqua Tut. deciſ.* 457. *lib.* 2. *& deciſ.* 15. *lib.* 3. *Rot. deciſ.* 642. *p.* 4. *diuerſ.* Vel ſaltem in talibus facilius procederet diſpenſatio, & excuſaretur à pęnis retinens incompatibilia ſub tali conſuetudine. *Pariſ. de confid. benef. q.* 5. *n.* 24.

Tertiò demum modo beneficia incõpatibilia, dicuntur beneficia ſimplicia, non requirentia ex ſtatuto vel conſuetudine reſidentiam ſeu vnum curatum aut requirens reſidentiam cum altero reſidẽtiam non requirente. ex ſtatuto, inquam, vel fundatione aut conſuetudine: ex iſtis enim dependet iudicium quodnam beneficium non requirat reſidentiam, vel aliam qualitatem. vt *Abb. in cit. cap. de multa, num.* 22. *Dec. in c. de Monachis. §. adhæc, num.* 3. alioquin ceſſante ſtatuto vel conſuetudine aut fundatione, omne beneficium etiam minimum de iure requirit reſidentiam. *id. Abb. in c. extirpãdæ. §. qui verò, cit. nu.* 46. *Staphil. lo. cit. de qual. benef. num.* 7. *Rot. deciſ* 12. *p.* 4. *diuerſ.* niſi quòd iam conſuetudine inoleuit approbata, vt beneficia ſimplicia

cen-

cenſeantur non requirere reſidentiam. *Abb.in c.cum omnes, num. 3. de conſtit.* præter ea quæ ius definiuit iam pro requirentibus reſidentiam, vt de Canonicatibus etiam Collegi tarum. *Cõc. Trid. c.12.§ præterea. ſeſs. 24. de ref.*

Plura itaque huius qualitatis beneficia ſimul poſſeſſa, non vacant ipſo iure, & licitè in eorum retentione diſpenſat Epiſcopus, vt diximus, & facit *c. gratia. iun. gl. v. de iure. de reſcr. in 6.* Imò conſuetudine generali ſeruatur, vt in pluralitate talium beneficiorum non petatur diſpenſatio. vt teſtatur *Rebuff. lo. ſup. cit. de diſpenſ. ad plura. nu. 29. Hoied. cit. de incompat. benef. p. 1. c. 19. nu. 1* Si tamen
114 vnum eſſet ſufficiens ad ſuſtentationem, plura detinens, licet conſuetudine excuſari poſſet à pœnis tẽporalibus, cùm nullæ ſint expreſſæ in iure, non tamen excuſaretur à pęnis Diuinis, & à peccato mortali, cum regulariter omnis beneficiorũ pluralitas, ſi vnum ſit ſufficiens, ad ſuſtentationem prohibeatur. & cõſuetudo quo ad Deũ, non excuſet ſed accuſet. vt *Pariſ. lo. cit. n. 28. Garz. Abulen. de benef. p. 11. c. 5. nu. 230.* ad hoc *c. cũ teneamur. de præb. c. conquerente. iun. gl. de cler. non reſid. Abb. lo. cit. in c. extirpandæ. nu. 36.* vbi conſuetudinem in contrarium deducit multis argumentis eſſe irrationabilẽ, & potius corruptelam: ſi nimirum vnum eſſet ſufficiens ad ſuſtentationem. Vnde ſumma difficultas remanet in facienda æſtimatione, quodnam beneficium dici debeat ſufficiens ad ſuſtentationem. Et aliqui volunt relinqui conſcientiæ cuiuſlibet, vt quiſque in conſcientia ſua iudicet, an ipſi vnum beneficium ſufficiat. *Zeccbus de benef. c. 5.* & per eum allegati, ſed tutior & communior eſt ea ſententia, vt hoc remaneat iudicis arbitrio. *Menoch. de arbitr. iud. caſ. 216. Tiraquel. in l. ſi vnquam, v. omnia, nu. 31. C. de reuoc.*
115 *donat.* Iudicis enim arbitrio relinquuntur ea, quæ non ſunt definita à iure, vel quæ ſub certa regula comprehendi non poſſunt. *arg. l. 1. ff. de iur. delib. Dec. in c. ſedes. nu. 6. de reſcript. Couar. lib. 2. var. reſ. cap. 6.*

Iudex itaque æſtimabit ſufficientiam beneficij conſiderata qualitate perſonæ, puta nobilitatis: nobiles enim potioribus beneficijs ſunt cohoneſtandi, *c. de multa. cit. in fin. de præben. Caſsan. in Cathal. glo. mundi, p. 8. conſid. 39.* vbi inuenies plures diſtinctiones, & prærogatiuas nobilitatis.

Item debet haberi ratio literaturę: literati. n. æquiparantur nobilibus. *gl. in cap. conquerente. de cler. non reſid. Abb. in cit. c. de multa. nu. 5.* Debet haberi ratio & conſuetudinis patriæ, loci: in vna. n. regione poteſt videri beneficium ſufficiẽs, quod in altera reputaretur tenue, ſecundùm varietatem precij rerum ad victum neceſſarium. *Menoch. lo. cit. nu. 14. Nau. in commen. ad 2. p. decret. c. 22. nu. 73. & 74. ſub Miſcel. 15. Rot. deciſ. 5. p. 2. diuer.*

In iudicanda etiam huiuſmodi ſufficientia, non ſunt connumeranda bona patrimonialia beneficiati, cum illa & eorũ fructus poſſit reſeruare beneficiatus, & ex fructibus ſolius beneficij viuere, ſecundum communem DD. ſententiam. vt *Innoc. Abb. in c. Epiſcopus. de præb. nu. 2. Felin. in c. poſtulaſti. num. 6. de reſcrip. Couar. in c. 1. num. 2. de teſtam. Nau. in Apol. lib. de redit. Eccl. q. 1. nu. 30.* idem tenent, & Theologi. vt *Sot. de iuſt. & iur. lib. 4. q. 10. art. 2. Caiet. in 2. 2. q. 185. art. 7. ad reſ. 3. arg.*

Conferre autem poteſt Epiſcopus beneficia, etiam dum moratur in aliena Diœceſi, & eorum reſignationes recipere, cùm hoc ſit iuriſdictionis voluntariæ. 116
c. nouit. iun. gl. v. terminos. de off. leg. Caſtren. in l. fin. ff. de iuriſ. omn. iud. Selu. de benef. p. 3. qu. 4. Boer. deciſ. 30 Imò etiam dum eſt in Curia Rom. beneficium vacãs extra Curiam, & pertinens ad ſuam collationem conferre poteſt Epiſcopus; niſi quod reſignationem non poſſet tutò recipere, quia intraret reſignatum ſub reſeruationem propter vacationem in Curia. *Sarnen. in Reg. de non iud. iux. form. ſub. qu. 3. Put. deciſ. 162. lib. 1.* Vicarius quoque Epiſcopi poſſet conferre beneficia extra ſuum territorium. *Gemin. in c. fin. de off. Vic. in 6.* niſi habeat facultates

reſtrictas, vt non conferat niſi intra Diœceſim ſeu ſuum territorium. *Rebuff. in prax. de form. Vic. à num. 227. Sbroz. de poteſt. Vic. lib. 2. q. 102.*

117 Et circa collationem beneficij poteſt recipere ab inſtituendo iuramentum de reſidendo, ſi fuerit beneficium curatũ, & de reddẽda ſibi & ſuis ſucceſſoribus loci Ordinarijs debita obedientia & reuerentia, & de nõ alienãdis bonis Eccleſiæ ſuę, *c. nullus, iun. gloſ. de iureiuran.* & plura capita iuramenti ponit *Rebuff. in prax. tit. requiſ. in lit. coll. à n. 2.* vbi dicit poſſe etiam exigi iuramentum à prouiſo quòd nil dedit, nec illicitum quid cõmiſit in acquirendo beneficium; ſed hoc potiſſimũ circa reſignationes beneficiorum, & circa beneficia iuriſpatronatus exigi poſſet.

118 Fidei quoque profeſſio recipienda eſt ab inſtituendo, hanc enim prouiſus de quocunque beneficio curam animarum habente ad minus intra duos menſes à die adeptæ poſſeſſiones corã ſuo Epiſcopo, vel eius Vicario emittere tenetur. Prouiſus autẽ de Canonicatu vel dignitate in Cathedrali, non tantum corã Epiſcopo vel eius Vicario, ſed etiam coram Capitulo eandẽ profeſſionem facere tenetur, alioquin nõ faceret fructus ſuos, nec ei ſuffragaretur poſſeſſio. *Cõc. Trid. c. 12. de refor. ſeſſ. 24.* cuius verba inſerere libuit, cùm frequenter occurrant in praxi.

Prouiſi etiam de beneficijs quibuſcũq. curam animarum habentibus, teneãtur à die poſſeſſionis adeptæ ad min⁹ intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito corã generali eius Vicario ſeu Officiali, Orthodoxæ ſuæ fidei publicã facere profeſſionem, & in Rom. Eccl. obedientiis ſe permãſuros ſpõdeant ac iurẽt. Prouiſi aũt de Canonicatibus et dignitatibus in Eccleſijs Cathedralibus, nõ ſolũ corã Epiſcopo ſeu eius Officiali, ſed ẽt in Capitulo idem facere teneãtur, alioquin prædicti oẽs prouiſi vt ſupra fructus non faciãt ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragetur.

Et ſi aliquis bis recipiatur ad idem beneficium, bis etiam fidei profeſſionẽ facere tenetur: vt ſi renunciauerit Canonicatum, poſtmodum alium in eodem loco conſequutus, iterum debet facere profeſſionem fidei circa ſuam inſtallationem, licet eam fecerit in priori receptione; per dimiſſionem enim prioris Canonicatus, fuit ſolutus à iuramento priori, *Philip. Prob. in tract. de iur. reg. q. 5. n. 4. Fed. de Sen. conſ. 264. Sarnen. de ann. q. 66. Pariſ. de reſign. lib. 1. q. 4. n. 75.*

Nec ſufficeret talem profeſſionem facere per procuratorem, vt fuiſſe declaratum à Sac. Congr. Conc. teſtatur *Nauar. conſ. 11. de iureiur. in fin. in no.* Nec excuſaret in hoc ignorãtia, eſſet enim ignorantia iuris clari, quæ non excuſat. *Reg. ignor. de reg. iur. in 6.* maximè in foro fori, alioquin enim in foro conſcientiæ, ſi eſſet ignorantia probabilis, poſſet excuſare quoad peccatũ, & quoad reſtitutionem fructuum. *Nau. conſ. 7. & 12. lo. cit.* ignorantia enim & inaduertentia ſeu incogitantia facit peccatum inuoluntariũ, iuxta doctrinam *S. Th. 1. q. 88. art. 5. & 6.* Lapſis item duobus menſibus aſſignatis emittendæ profeſſioni à Conc. cit. nõ excuſatur obligatus ab ea facienda, ſed nihilominus eam præſtare teneretur: debitor enim lapſo termino ſolutioni præfixo, non liberatur à debito, ſed nihilominus ſoluere tenetur. *c. cũ dilecti. §. ſed cõtra. de dol. & contum. Abb. ib. n. 11.*

Nec ſuffragatur non emittenti profeſſionẽ diuturna poſſeſſio, vt patet ex tex. *Conc. cit.* Ne quidem triennalis, & nec longiſſima. *Nau. lo. cit. conſ. 11. n. 1.* quoad fructuum nimirum perceptionem; nõ faceret enim talis fructus ſuos, & teneretur ad illorũ reſtitutionem, non obſtante longiſſimi tẽporis poſſeſſione, quouſq. emiſerit profeſſionem vt declaratũ fuiſſe à Sac. Cong. Cõc. ſub *die 5. Maij 1575.* teſtatur *Pariſ. de reſig. lib. 15. c. fin. n. 7.*

Quoad alios autem poſſeſſionis effectus, vt quoad Canonizandũ titulũ, quoad obtinẽdum priuilegium *Reg. de triẽnali.* quoad vocẽ in Capitulo, quoad ius procedendi à die adeptæ poſſeſſionis; nõ obeſt dictum decretum Conc. Vnde nõ emittens profeſſionem fidei, propter hoc ſolum non priuatur dictis effectibus poſſeſſionis, cùm de iſtis nihil loquatur Cõc.

ſed

ſed de ſola fructuū priuatione:nec poteſt extendi ad alia, cùm odia ſint reſtringē-da. *reg. odia. de reg. iur. in 6.* & quia eſt pœnalis, in pœnalibus autem non arguimus ad ſimilia, cùm pœnæ nō excedant propium caſum. *c. pœnæ. de pœnit. diſt. 1.* & notat *gl. in Reg. in pœnis. lo. cit. in 6.* idem tenet *Nau. conſ. 7. de iureiur. nu. 1. Pariſiũ. cit. nu. 4.* hocque idem vidi reſponſum à S. Cong. Conc.

Ad hoc facit quod non emittens fidei profeſſionem, non tenetur ad reſtituendas diſtributiones quotidianas, quia hæ quæruntur labore, & miniſterio perſonali, vt etiam reſpōdiſſe eandem Sac. Cōg. Conc. refert *Gonzal. ſuper 8. Reg. Canc. in §. 7. proem. num. 170.*

Profeſſionem fidei tenentur etiam facere Doctores, ſeu quicunque profeſſores inſtituendi in quibuſcunque Academijs, Collegijs, Eccleſijs etiam Regularium ex ord. Pij IV. Conſt. ipſius *incip. In ſacroſancta.*

Eadem obligatio de faciēda fidei profeſſione, extenſa fuit ad eos qui prouidēntur de locis quibuſcunq; Regularium, & Militiarum, vt patebit ex Cōſt. eiuſdem Pij IV. paulò poſt referenda, & teſtatur *Nau. conſ. 2. de Sum. Trin. in antiq.*

An autem extendatur ad alia beneficia quàm ad expreſſa, vt an etiam aſſequutus Canonicatum ſeu dignitatem in Eccleſia Collegiata, vel aliud ſimplex beneficium, incurrat pœnas in cit. tex. Cōc. expreſſas, ſi non fecerit fidei profeſſionē, cuperem declarari à S. Cong. Conc. cùm hucuſque non reperiatur declaratū, neq; ab aliquo reſolutum; alioquin videretur dicendum hoc decretum Conc. non extendi ad non expreſſa, & conſequenter neq; ad Canonicatus in Collegiatis: noue enim leges, & quæ vltra ius commune aliquid diſponunt, non ſunt trahendæ in conſequentiam. *Reg. quæ à iure, de reg. iur. in 6. Bellam. deciſ. 619.* præſertim quoad pœnas noua lege ſancitas, cū pœnæ non ſit extendendæ ad ſimilia ex idētitate rationis. *Abb. in c. fin. de iurep. nu. 8. & per DD. in c. 1. de temp. ord. in 6. Nau. conſ. 16. & 17. de præb. in no.* Et ex iiſdem rationibus concludit *Seraph. deciſ. 1442.* decretum *Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 15. de ref.* prohibens ordinari ad aliquod beneficium filium illegitimum in ea Eccleſia in qua pater ipſius beneficiū obtinuit, nō extendi ad patrem, vt etiam pater non poſſit obtinere beneficium in ea Eccleſia in qua filius ipſius illegitimus beneficium obtinuit. ad quod *Gig. de penſ. q. 86. à nu. 10.*

Modus autem, & forma emittendæ fidei profeſſionis prædictæ præſcripta à Pio IV. continetur Conſtit. eiuſdem Pont. ſequenti.

Iniunctum nobis Apoſtolicæ ſeruitutis officium requirit, vt ea quæ Dominus Omnipotens ad prouidam Eccleſiæ ſuæ directionem Sanctis Patrib. in nomine ſuo cōgregatis diuinitus inſpirare dignatus eſt, ad eius laudem & gloriam incūctanter exequi properemus. Cùm itaque iuxta Conc. Trid. diſpoſitionem, omnes quos deinceps Cathedralib. & Superioribus Eccleſijs præfici, vel quibus de illarū dignitatibus, Canonicatibus, & alijs quibuſcunq. beneficijs Eccl. curam animarū habentibus prouideri continget, publicā Orthodoxæ fidei facere profeſſionem, ſeq; in Romana Eccl. obedientia permāſuros ſpondere & iurare teneantur. Nos volētes etiam per quoſcunque quibus de Monaſterijs, Conuentibus, domibus, & alijs quibuſcunq; locis, Regularium quorumcunq. Ordinum, etiā militiarum, quocūq; nomine vel titulo prouidebitur, idē ſeruari, & ad hoc vt vna eiuſdē fidei profeſſio vniformiter ab omnibus exhibeatur, vnicaq; & certa illius forma cunctis innoteſcat, noſtræ ſolicitudinis partes in hoc alicui minimè deſiderari, formā ipſā præſentibus annotatam publicari, & vbiq; gētium per eos ad quos ex decretis ipſius Concilij, & alios prædictos ſpectat recipi, & obſeruari, ac ſub pœnis per Conciliū ipſum in contrauenientes latis, iuxta hanc & non aliam formam profeſſionem prædictam ſolemniter fieri, auctoritate Apoſtol. tenore præſentium diſtrictè præcipiendo, mandamus huiuſmodi ſub tenore.

Ego N. firma fide credo, & profiteor, omnia & ſingula quæ cōtinentur in Symbolo fidei, quo Sancta Rom. Eccl. vtitur, videlicet: Credo in vnum Deum Patrem Omnipotentem, factorem cæli, & terræ, viſibilium omnium, & inuiſibilium. Et in vnum Dominum Ieſum Chriſtum filium Dei vnigenitum, & ex Patre natū ante omnia ſæcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verū de Deo vero, genitum non factum, conſubſtātialem Patri, per quem omnia facta ſunt. Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cælis. Et incarnatus eſt de Spiritu Sancto ex MARIA Virgine. Et Homo factus eſt. Crucifixus etiam pro nobis ſub Pōtio Pilato, paſſus, & ſepultus eſt, & reſurrexit tertia die ſecundū Scripturas. Et aſcendit in Cælū, ſedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus eſt cū gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius Regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum, & viuificantem, qui à Patre Filioq. procedit; Qui cum Patre, & Filio ſimul adoratur, & conglorificatur, qui locutus eſt per Prophetas. Et vnam Sanctam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor vnum Baptiſma in remiſſionem peccatorum. Et expecto reſurrectionem mortuorum, et vitam venturi ſeculi, Amen.

Apoſtolicas, & Eccleſiaſticas traditiones reliquaſq. eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes, & Conſtitutiones firmiſſimè admitto, & amplector. Item ſacram ſcripturam iuxta eum ſenſum, quem tenuit, & tenet Sancta Mater Eccleſia, cuius eſt iudicare de vero ſenſu, & interpretatione Sacrarum ſcripturarum, admitto; nec eam vnquam niſi iuxta vnanimen conſenſum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoq. ſeptem eſse verè, & propriè Sacramenta nouæ legis à IESV Chriſto Domino noſtro inſtituta, atq. ad ſalutem humani generis, licet nón omnia ſingulis neceſsaria, ſcilicet Baptiſmum Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitētiam, Extremam vnctionem, Ordinem, et Matrimonium, illaq. gratiam conferre, & ex his Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem ſine Sacrilegio reiterari non poſse.

Receptos quoq. & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus, in ſupradictorum omniū Sacramentorum ſolemni adminiſtratione recipio, & admitto. Omnia, & ſingula quæ de peccato Originali, & de iuſtificatione in ſacro ſancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio.

Profiteor pariter in Miſsa offerri DEO verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium pro viuis, & defunctis: atq. in Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento eſse verè, realiter, & ſubſtantialiter corpus, & ſanguinē, vnà cū anima, & Diuinitate Domini Noſtri IESV Chriſti; fieriq. conuerſionem totius ſubſtantiæ panis in corpus, & totius ſubſtantiæ vini in ſanguinem, quam conuerſionem Catholica Eccleſia tranſubſtantiationem appellat. Fateor etiam ſub altera tantum ſpecie totum, & integrum Chriſtum verumq. Sacramentum ſumi.

Conſtanter teneo purgatorium eſse, animasq. ibi detētas fideliū ſuffragijs iuuari.

Similiter, & Sanctos, vnà cum Chriſto regnantes venerandos atq. inuocandos eſse, eoſq. Orationes Deo pro nobis offerre, atq. eorum reliquias eſse venerandas.

Firmiſſimè aſsero imagines Chriſti ac Deiparæ ſemper virginis, nec non aliorū Sanctorum habendas, & retinendas eſse, atq. eis debitum honorem, & venerationem impartiendam. Indulgētiarum etiam poteſtatem à Chriſto in Eccleſia relictam fuiſse, illarumq. vſum Chriſtiano populo maximè ſalutarem eſse affirmo.

Sanctam Catholicam, & Apoſtolicā Romanam Eccleſiam, omnium Eccleſiarum Matrē, & Magiſtrā agnoſco, Romanoq. Pontifici Beati Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſori, ac IESV Chriſti Vicario, verā obedientiam ſpōdeo ac iuro.

Cętera item omnia à ſacris Canonib. et Oecumenicis Concilijs, ac præcipuè à Sacro ſancta Tridentina Sinodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio atque profiteor: ſimulq. contraria omnia, atq. hæreſes quaſcunq. ab Eccleſia dam-

na-

natas, & relectas, & anathematizatas ergo pariter damno, reiicio, & anathematizo: Hanc veram Catholicam fidem extra quam nemo ſaluus eſſe poteſt, quã in præſenti ſponte profiteor & veraciter teneo, eandem integram & inuiolatã vſq. ad extremum vitæ ſpiritum conſtantiſſimè Deo adiuuante retinere, & confiteri; atq. à meis ſubditis vel illis quorum cura ad me in munere meo ſpectabit teneri, doceri, & prædicari quantum in me erit curaturum. Ego idem N. ſpondeo, voueo, ac iuro; Sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Volumus autem quod præſentes literæ in Cancellaria noſtra Apoſtol. de more legantur, & vt omnibus facilius pateant, in eius Quinterno deſcribãtur, ac etiam imprimantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hãc paginam noſtræ voluntatis & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attẽtare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum. Anno. Incarnat. Dominicæ, 1564. Idibus Nouembr. Pontif. noſtri anno quinto.

Et quoniam aliqua ſupra de Græcis cũ Sancta Rom. Eccl. reconciliatis, retulimus, merito formã quoq; profeſſionis fidei per ipſos emittendæ iuſſu Greg. XIII. editam referemus, & eſt vt ſequitur.

Ego N. firma fide credo & profiteor,
121 *omnia et ſingula quæ continentur in Symbolo fidei, quo Sancta Eccl. Rom. vtitur, videlicet.*

Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem factorem cæli & terræ, viſibiliũ omnium & inuiſibilium. Et in vnum Dominum IESVM Chriſtum Filium Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia ſæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum non factum, conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt, qui propter nos homines & propter noſtram ſalutem deſcẽdit de Cælis. Et incarnatus eſt de Spiritu S. ex Maria Virgine, & homo factus eſt. Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus & ſepultus eſt. Et reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas. Et aſcendit in cælum, ſedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus eſt cum gloria iudicare viuos & mortuos, cuius Regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctũ Dominum & viuificantem, qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre & Filio ſimul adoratur, & conglorificatur, qui locutus eſt per Prophetas. Et vnam Sãctam Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor vnum Baptiſma in remiſſionem peccatorum. Et expecto reſurrectionem mortuorum. Et vitam venturi ſæculi. Amen.

Credo etiam, ſuſcipio atque profiteor ea omnia quæ ſacra Oecumenica Synodus Florentina ſuper vnione Occidentalis & Orientalis Eccleſiæ definiuit & declarauit. Videlicet quod Spiritus Sãctus à Patre & Filio æternaliter eſt, & eſſentiam ſuam ſuumq. eſſe ſubſiſtens habet ex Patre ſimul & Filio, & ex vtroque æternaliter tanquam ab vno principio, & vnica ſpiratione procedit. Cũ id quod Sancti Doctores & Patres dicunt, ex Patre per Filium procedere Spiritum Sanctum, ad hanc intelligentiam tendat, vt per hoc ſignificetur, Filium quoque eſſe ſecundùm Græcos quidem cauſam, ſecundùm Latinos verò principium ſubſiſtentiæ Spiritus Sancti, ſicut & Patrem: cumq; omnia quæ Patris ſunt, ipſe Pater vnigenito Filio ſuo gignendo dederit, præter eſſe Patrem, hoc ipſum quod Spiritus Sanctus procedit ex Filio, ipſe Filius à Patre æternaliter habet, à quo æternaliter etiam genitus eſt. Illamq; verborum illorum Filioq; *explicationem, veritatis declarandæ gratia & imminente tunc neceſſitate, licitè ac rationabiliter Symbolo fuiſſe appoſitam.*

Item in azimo ſiue fermẽtato pane triticeo corpus Chriſti veraciter confici, Sacerdoteſq. in altero ipſum Domini corpus conficere debere, vnumquemq; ſcilicet iuxta ſuæ Eccleſiæ, ſiue Occidentalis ſiue Orientalis conſuetudinem.

Item ſi verè pœnitentes in Dei charita-

te

te deceſſerint, antequam dignis pœnitentiæ fructibus de commiſſis ſatisfecerint, & omiſſis, eorũ animas pœnis Purgatorij poſt mortem purgari, & vt à pœnis huiuſmodi releuentur, prodeſſe eis fideliũ viuorum ſuffragia, Miſſarum ſcilicet Sacrificia, Orationes, & Eleemoſinas, & alia pietatis officia, quæ à fidelibus pro alijs fidelibus fieri conſueuerunt ſecundũ Eccl. inſtituta; illorumq; animas qui poſt Baptiſma ſusceptum, nullam omnino peccati maculã incurrunt, illas etiam quæ poſt contractam peccati maculam, vel in ſuis corporibus, vel eiſdem exutæ corporibus, prout ſuperius dictum eſt ſunt purgatæ, in Cœlum mox recipi, & intueri clarè ipſum DEVM trinum & vnum ſicuti eſt, meritorum tamen diuerſitate alium alio perfectius. Illorum autem animas qui in actuali mortali peccato, vel ſolo originali decedunt, mox in infernũ deſcẽdere, pœnis tamen diſparibus puniendas.

Item S. Apoſtolicam Sedẽ & Romanum Pontif. in vniuerſum Orbem tenere Primatum, & ipſum Pontif. Rom. ſucceſſorem eſſe Beati Petri Principis Apoſtol. & verum Chriſti Vicariũ, totiuſque Eccleſiæ caput, & omnium Chriſtianorum Patrem ac Doctorem exiſtere, & ipſi in Beato Petro paſcendi, regendi, & gubernandi vniuerſalem Eccleſiã, à Domino noſtro IESV Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe, quemadmodũ etiã in actis Oecumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur.

Inſuper profiteor ac recipio alia omnia quæ ex Decretis Sacræ Oecumenicæ Generalis Synodi Tridẽtinæ Sacroſanctæ Romana & Apoſtolica Eccleſia etiam vltrà cõtenta in ſupradicto fidei ſymbolo profitenda, ac recipienda propoſuit, atq; præſcripſit, vt ſequitur.

Apoſtolicas & Eccleſiaſticas traditiones, reliquaſq; eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes & Conſtitutiones firmiſſimè admitto & amplector, &c.

Deindè ſubiungi debent omnia de
122 verbo ad verbum, quæ ſequuntur ab illis verbis præinſerta Pij IV. forma profeſſionis fidei, quã iterare non fuit neceſſũ.

Nominatus autem ſeu præſentatus ad beneficium Eccleſiaſticum vltra præmiſſa, debet obtinere inſtitutionem ab Ordinario ad illud beneficium, nec debet ſe ingerere in adminiſtrationem illius, niſi fuerit prius Canonicè inſtitutus, alioquin poſſet excommunicari *c. quoniam. 16. q. 7.* & amitteret ipſo facto, ius omne quod habet ad illud beneficium. *c. auaritiæ. de elect. in 6.* quem tex. licet multi reſtringant ad maiora tantùm beneficia & ad electiones & confirmationes, vt *Gemin. in eo. c. auaritiæ. Bellam. deciſ. 619. & alij.* & velint talem priuari debere per ſententiam, non autem eſſe priuatum ipſo iure. Tamen communior & receptior eſt ſententia vt reputetur talis ipſo iure priuatus illo beneficio. *Franch. in eo. c. auaritiæ. Bald. in c. qualiter, de elect. Butr. Abb. ib. nu. 4.* vbi teſtatur eſſe communiorem hanc ſententiam. Nec poteſt dici pœnas non eſſe extendendas ad non expreſſã, quia *in c. auaritiæ cit.* non eſt pœna noua quippè quæ iam fuit ex antiquo iure, videlicet priuandi talem per ſententiam, ſed eſt illius pœnæ antiquæ extenſio, & adiuuat ius antiquum, qualis extenſio etiam in pœnalibus procedit. vt *Franch lo. cit.* & cùm agitur de fauore animæ & Eccleſiarum poteſt fieri extenſio iuris correctorij. *Bart. in auth. Sacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vend.* Vel quia vbi ſunt duo æquiparata de iure, vt eſt beneficiorum tam magnorum quàm minorum conſequutio, pœna adiecta in vno, cenſetur adiecta in alio. *gl. in c. ſi poſtquam. v. mente. de elect. in 6. Frãch. Gemin. ib. Caſſad. deciſ. 5. de Conſtit.* Et ita tenuiſſe *Rot.* teſtatur *Creſcent. deciſ. 187.*

Bullæ item ſiue literæ prouiſionis debent dari prouiſo, quibus probet collatũ ſibi beneficium nam alias ipſi non crederetur, nec ſine literis huiuſmodi Eccleſia teneretur ipſum recipere. *extrauag. iniunctæ. de in elect. comm. Abb. c. noſti, et in c. qualiter. eo. tit. Felin. in c. eam te. nu. 3. de reſcrip.* literæ enim licet non ſint de ſubſtantia prouiſionis, ſunt tamen de ſubſtantia probationis, *DD. in proem. 6.*

&

& habentur loco tituli in beneficialibus. *Bellam. deciſ. 110. n. 9. Seraph. deciſ. 775. Rebuff. in prax. de Sim. in reſig. num. 39.*

123 Poſſet tamen prouiſio probari etiam per teſtes, ſi literæ deperdantur. *Abb. in c. ex diligenti nu. 3. de Sim. Felin. in c. ſicut nobis, de re iud. n. 5. Gemin. in proem. 6. §. vniuerſitati. nu. 4. Franch. ib. circa fin. Gig. de penſ. q. 45. n. 4. Maſcard. de prob. concluſ. 173. num. 10. Mandoſ. in rub. de conſtit. à nu. 59. Rebuff. in prax. de miß. in poſs. nu. 41.* Et hoc de collationibus inferiorum tenendũ. *Franch. lo. cit. in proem. in 6. Maſcard. lo. cit. concluſ. 843. à n. 11.* ſecus de collationibus Papæ, illas enim non poſſe probari per teſtes, etiam in caſu amiſſionis literarum & amiſſione probata, communiter tenetur. vt *Bellam. deciſ. 745. Sarnen. in Reg. de non iud. iux. for. ſupl. q. 1. & ſeq. Mandoſ. in Rub. de conſtit. à nu. 49.* & ita practicari in Rota teſtatur *Pariſ. de reſign. lib. 8. q. 2. nu. 23.* ad quod allegat *Bellenc. de charit. ſubſ. q. 110. nu. 9.* Et incurrit pęnas Conſt. Iul. III. alio loco relatæ, & *extrauag. iniunctæ, de elect. comm.* prouiſus Apoſtolicus ſi non expeditis literis apprehendit poſſeſſionem beneficij ſui, quas tamen prouiſus ab ordinario non incurrit. vt notat *gl. in cit. extrauag. v. non præſumant.*

124 Pro Bullis autem ſiue literis huiuſmodi ſeu pro inſtitutione, nihil poteſt accipere Epiſcopus, *c. cùm Eccleſiæ. de Sim.* nec ipſius Cancellarius aut Notarius petere poteſt quicquam, præter iuſtam mercedem ſi non habeat certum ſalarium pro exercendo ſuo officio. *Conc. Trid. ſeſſ. 21. c. 1. de ref. Nau. conſ. 7. & 13. de Sim.* ſuper quo emanauit quoque declaratio S. Cong. Conc. relata *apud Quaran. v. Simonia.* his verbis.

125 *Cong. Conc. cenſuit non poße Cancellarios pro expeditione literarum collationis vel inſtitutionis quorumcunq. beneficiorum, vel pro deputatione Vicariorũ in illis, accipere niſi mercedem ſuo labori conuenientem, quæ tamen ſcriptura, ſigillo, & ceris computatis, vnum aureum non excedat; dummodo ipſis Cancellarijs ſalarium vllũ pro officio exercendo conſtitutum non ſit, & ex pecunia quam acceperint, nihil prorſus emolumenti collatores aliquo modo directè vel indirectè percipiant.*

Mitti quoq; debet in poſſeſſionẽ prouiſus de beneficio, & nõ ipſemet propria authoritate eam ingredi. *c. paſtoralis, de priuil. l. ſi ex ſtipulatione. ff. de acquir. poſſ. Abb. in c. cum veniſſet, n. 15. de reſtit. ſpol.* niſi permittat conferens habens iuriſdictionem, vel iudex, præſertim ob contumaciam non tradentium qui tradere debent poſſeſſionem. *c. ſi capitulo, de conceſs. præb. in 6.* Datur autem poſſeſſio per Archidiaconum. *c. vt noſtram. de off. Archid.* vel per Decanum. *c. poſt electionem. de conceſſ. præb.* Vel etiam per quemlibet Sacerdotem, Clericũ, Notarium publicum: ſiquidem communiter in literis collationum Epiſcopalium mãdari ſolet quibuſuis Eccleſiaſticis perſonis, Notarijs, vel illis ad quos pertinet traditio poſſeſſionis, vt immittant in poſſeſſionem, diuerſis ſecundum diuerſitatẽ conſuetudinis locorum, quæ in iſtis eſt attendenda. *Rebuff. in prax. de Miſs. in poſs. n. 13.* In prouiſionibus autem Apoſtolicis nominãtur communiter exequutores expreſſim, qui exequi debeant gratiam conceſſam. 126

Capitur autem poſſeſſio per ingreſſum Eccleſiæ, per aſperſionem aquæ benedictæ, per oſculum altaris maioris, per tactum fontis Baptiſmalis, præſertim ſi ſit apprehendenda poſſeſſio Eccleſiæ Parochialis:- In apprehenſione autem Canonicatus, vel dignitatis, Capitulariter debet tradi poſſeſſio, aliàs non valeret niſi alia eſſet loci cõſuetudo. *Innoc. Io. And. in c. in literis. de reſt. ſpol. Caſsad. deciſ. 8. eo. tit.* aſſignatur ſtallum in choro & locus in Capitulo, adhibito ſonitu Campanarum, vt populus notificetur. Conſignatur & domus beneficialis, cuius traditione intelliguntur tradita bona temporalia illius beneficij: & traduntur alicubi claues Eccleſiæ, cum contactu portæ Eccleſiæ, & aliæ ceremoniæ adhibentur diuerſæ pro diuerſitate locorum, vt notat *Rebuff. lo. cit. à nu. 26.* 127

Poteſt

128 Poteſt autem apprehendi poſſeſſio beneficij etiam per procuratorem. *c. accedens. de præb.* quod communiter tenent DD. & practicatur aſſiduè, & de cõmuni teſtatur *Couar. lib. 3. var. reſ. c. 16. nu. 8.* Et poteſt conſtitui procurator ad acceptandam poſſeſſionem beneficij non ſolum clericus, ſed etiam laicus. *Pariſ. de reſig. lib. 10. q. 6 n. 14. & ibi alleg.* Quinimò & ad acceptãdam prouiſionem beneficij laicus cõſtitui poteſt procurator. *Abb. in c. accedens, num. 6. de præb. Io. And. ib.* communemque teſtatur *Dec. in c. decernimus. nu. 5. & 26. de iudic.* Vndè & ad reſignandum beneficium laicus cõſtitui poteſt procurator. *gl. in Clem. vn. v. procuratorem, de renunc.* & ad permutationem beneficiorum: cum enim nullibi prohibeatur, idoneus debet reputari, *c. 1. de procur. in 6. DD. ib.* licet tutius ſit conſtituere clericum ad caſus omnes præexpreſſos. vt notat *gl. cit. in Clem. vn. de renunc. Abb. lo. cit. Pariſ. lo. cit. lib. 9. q. 3. nu. 20.*

129 Debet autem habere procurator ſpeciale mandatum ad poſſeſſionem acceptandam, nam vigore generalis mandati illam acceptare non poſſet. vt *gl. in c. ſi tibi abſenti. v. habueris, de præb. in 6. Frãch. Gemin. ib.* & ita iudicatum fuiſſe in Rot. *in vna Auſtericen. Paroch. coram Card. S. Crucis. 25. Maij. 1551.* teſtatur *Caputaq. deciſ. 344. p. 2.* præſertim ad effectum vt prouiſus cenſeatur ratam habere prouiſionem, ſeu vt ei præiudicet: nam alioquin literas prouiſionis de beneficio poteſt quis impetrare, & beneficium acceptare pro alio, etiam ſine mãdato. vt *gl. in c. nonnulli. de reſcrip. Abb. in c. ad aures. n. fin. eo. tit. & in c. fin. n. 3. vt lit. pend.* tantò magis perſonæ propinquæ, & quibus ſine mandato agere licet, de quibus in *l. ſed & hæ. ff de procur. Abb. in cit. c. nonnulli. §. ſunt & alij nu. 10.* Sed talis acceptatio beneficij nõ valebit ad hoc vt prouiſus præſumatur ratã habuiſſe prouiſionem, niſi eam de facto ratificet: nam ad hoc requiritur mandatum ſpeciale, nec ſufficit generale mandatum. vt *gl. in cit. c. ſi tibi abſenti. v. habueris. Io. Andr. Archid. ib. & alia gl. in c. accedens. de præb. Hoſt. Abb ib. Capel. Toloſ. deciſ. 487. Rot. deciſ. 290. in no.* & quando dicatur quæſita poſſeſſio, conſuli poſſunt DD. præſertim *Imol. Vitalin. in Clem. 1. vt lit. pẽd. Mohed. deciſ. 149. aliàs 12. de reſtit. ſpol. Achil. de Graſs. deciſ. 389. Rot. deciſ. 1370. lib. 3. par. 3. diuerſ. & deciſ. 93. & 288. in antiq.*

PRAXIS EPISCOPALIS

PAVLI PIASECII.

PARTIS II.

ARTICVLVS VLTIMVS.

De bonis menſæ Epiſcopalis.

1 *Bonorum Eccleſiæ Prælatus eſt procurator non Dominus.*
2 *Prælatus tenetur facere inuentarium bonorum Eccleſiæ ſuæ.*
3 *Archiuium conſtitui debet in qualibet Diæceſi, in quo iura Eccleſiarum aſſeruentur.*
4 *Alienatio bonorum Eccleſiæ quomodo prohibita.*
5 *Epiſcopus quomodo nunc iura de non alienandis bonis Eccleſiæ.*
6 *Feudum nouum concedi non poteſt ſuper bonis Eccleſiæ.*
7 *Locationis probibitio vltra triennium an contineatur iuramento Epiſcopi.*
8 *Iuramentum eſt ſtricti iuris, & intelligi debet vt minus obligat iurantem.*
9 *Iura & actiones Eccleſiæ alienari non poſſunt.*
10 *Gemmæ præcioſæ & mobilia quæ ſeruari poſſunt non debent alienari.*
11 *Greges pecudum, & inciſio ſyluarum continentur alienationis nomine.*
12 *Reliquiæ SS. alienari non poſſunt.*
13 *Alienatio eſt prohibita bonorum Eccleſiæ cum alia Eccleſia.*
14 *Permutari non poteſt res alienari prohibita.*
15 *Conſuetudo alienandi bona Eccleſiæ an teneat.*
16 *Alienationis iuſtæ cauſæ quæ dicantur.*
17 *Solemnitates in alienatione requiſitæ.*
18 *Patroni conſenſu in alienationis rerum Eccl. quomodo requiritur.*
19 *Solemnitates ſeruatæ præſumuntur ob diuturnitatem temporis.*
20 *Præſcribi poſſunt res Eccleſiæ, niſi appareat mala fides.*
21 *Præſcriptio immemorabilis habet vim priuilegij.*
22 *Alienari poſſunt res quæ ſeruando ſeruari non poſſunt.*
23 *Pecunia quando non computatur inter ea quæ ſeruando non poſſunt ſeruari.*
24 *Feudum concedi ſolitum quod dicatur.*
25 *Feudum Eccl. non eſt infeudandum de nouo deteriori conditione Eccl.*
26 *Succeſſor quando non tenetur ſtare locationi anteceſſoris.*
27 *Conſuetudo quod aliqui fructus debeantur defuncto ex beneficio valet.*
28 *Fructus à ſolo ſeparati debentur hæredibus defuncti.*
29 *Alienatio rei modicæ non continetur prohibitione alienationis.*
30 *Iudicis arbitrio manet quæ dicenda ſit res modica.*
31 *Epiſcopus tenetur ſubuenire Eccleſijs tenuioribus.*
32 *Epiſcopus dans de bonis ſuis Capitulo non cenſetur alienare.*
33 *Abbas cum Conuentu poſſunt ſibi diuidere bona communia.*
34 *Prælatus inſtante neceſſitate an poſſit alienare bona Eccleſiæ ſuæ.*
35 *Succeſſor tenetur ad debita anteceſſoris in rem Eccleſ. contracta.*
36 *Prælatus poteſt præiudicare Eccleſiæ ſuæ in acquirendis.*

37 Re-

37 Regulares Mendicantes non poſſunt alienare res illis quæſitas.
38 Hoſpitalium bona quando poſſint alienari ſine ſolemnitate.
39 Fraternitates an poſſint alienare eorum bona.
40 Prælatus licitè dat bona Eccleſiæ ſuæ ad vitam ſuam.
41 Permutari an poſſint bona Eccleſiæ.
42 Bona menſæ quæ dicantur.
43 Epiſcopi iuramentum de non alienando extenditur tantùm ad bona menſæ ipſius.
44 Epiſcopus poteſt conuenire & conueniri pro bonis Eccleſiarum ſuæ Diœceſis.
45 Quartæ nomine quid debeatur Epiſcopo.
46 Epiſcopus an poſſit habere partem ex relictu Clerici.
47 Clerici bona derelicta cui debeantur.
48 Oblationes in Eccleſia factæ, regulariter debentur Parocho.
49 Prælatus debet viuere ex bonis Eccleſiæ, licet ſit diues in patrimonio.
50 Prælatus poteſt donare conſanguineis ex fructibus Eccleſiæ.
51 Clerici maiores & minores æqualiter non poſſunt teſtari ex bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis.
52 Clericus poteſt legare ad pia opera ex fructibus Eccleſiæ.
53 Clericus ex quæſitis labore proprio & ex diſtributionibus poteſt teſtari, & ex penſionibus.
54 Teſtandi facultatem ſolet concedere Sedes Apoſt.
55 Teſtandi conſuetudo de reditibus Eccleſiaſticis tenet quouſq. toleratur ab Eccl.

AD portum quem iam è propinquo conſpicimus, feſſam ratem appellere feſtinantes, varias bonorum diſtinctiones hoc loco afferri ſolitas omittamus, illa ſola contenti, qua vtitur *Nau. de redit. Eccl. q. 1. nu. 4.* Videlicet bona Eccleſiaſtica mobilia vel immobilia poſſe conſiderari, vel vt ſunt fundata pro dote & patrimonio Eccleſiæ ſeu beneficij, vel vt ſunt vſui, ſeu fructus aut reditus annui ipſi Eccleſiæ ſeu beneficio debiti.

1 Primo modo ſi ſumantur, bonorum huiuſmodi Epiſcopus in ſua Eccleſia eſt adminiſtrator & procurator non dominus. *c. ſi priuatum. 2. q. 1. c. fraternitatem. de donat. Abb. ib. nu. 2. Pariſ. de reſig. lib. 5. q. 3. n. 151.* Vnde curam ipſorum diligentem habere debet, & vel vitæ periculo illa defendere. *c. conuenior. iun. gl. v. pro altarib. 23. q. 8. Innoc. Hoſt. in c. niſi. de renũc. Abb. ib. nu. 11. & alij comm.*

Tenetur facere inuentarium omnium
2 bonorum & iurium Eccleſiæ ſuæ & conſtituere Archiuium, vbi huiuſmodi iura, & aliorum omnium inferiorum beneficiorum Eccleſiaſticorum Diœceſis deponantur. *Fuſch. de viſit. c. 15 nu 33. Pauin.*
3 *de viſit. p. 2. q. 3. Couar. in c. 1. de teſtam. n. 9.* ad hoc *Abb. in ſua q. 3. num. 16.* vbi latè diſputat de hac materia. Emanauit quoque in hac materia Conſt. Six. V. *incip. Solicitudo paſtoralis. de an. 1588.* ſed loquitur de Archiuijs inſtituendis in locis ſtatus Eccleſiaſtici. ſed tamen poteſt etiam ad alia loca Eccleſiaſtica applicari, cùm hoc ſeruiat pro iure vniuerſali, quod facit Rom. Eccleſia, vt aliàs diximus. Aliam Conſt. eiuſdem Pont. in eadem materia. *incip. Prouida. de an. 1587. 8. iun. allegat. Quaran. in ſua ſum. Bull. v. Archiuium.* ſed non reperitur in Bullario.

Sequitur autem ex prędictis, quod Epi
ſcopus non poteſt ſibi vſurpare bona Ec- 4
cleſiæ, vel ea alienare. *c. monemus. c. quiſquis. 12. q. 2. c. poſſeſſiones. 16. q. 1. c. nulli. de re. Eccl. non alien.* Seuerius autem inhibuit alienationes bonorum Eccleſiaſticorum Paul. II. Conſt. ſua incip. *Ambitioſæ.* relata *inter Extrauag. de re. Eccl. non alien. comm.* quam quilibet Eccleſiaſticus ſemper tenere debet in manu, cùm eius vſus ſit frequentiſſimus & periculosè ignoretur, eiuſq; diſpoſitio hodie attenditur in omnibus ſubſellijs. Propterea eius contextum hìc interſerere voluimus commoditati legentium, vt ſequitur.

Am-

Ambitioſæ cupiditati illorum præcipuè qui diuinis & humanis affectati damnatione poſtpoſita, immobilia & prætioſa mobilia Deo dicata, ex quibus Eccleſiæ, Monaſteria, & pia loca reguntur illuſtranturq. & eorum Miniſtri ſibi alimoniam vendicant prophanis vſibus applicare, aut cum maximo illorum ac Diuini cultus detrimento exquiſitis medijs vſurpare præſumunt, occurrere cupiētes. Omnium rerum & bonorum Eccl. alienationem omneq; pactum per quod ipſorum dominium transfertur, conceſſionem, hypothecam locationem, & conductionē vltra triennium, nec non infeudationem et contractum emphyteuticum præterquā in caſibus à iure permiſſis, ac de rebus & bonis in emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis, & tunc cum Eccleſiarum euidēti vtilitate ac de fructibus & bonis quæ ſeruando ſeruari non poſſunt pro inſtantis temporis exigentia hac perpetuò valitura Conſtitut. præſenti fieri prohibemus. Prædeceſſorum noſtrorum Conſtitutionibus, prohibitionibus, & decretis alijs ſuper hoc editis, quæ tenore præſentium innouamus in ſuo nihilominus robore permanſuris. Si quis autem contra huius noſtræ prohibitionis ſeriem, de bonis & rebus eiſdem quicquam alienare præſumpſerit, alienatio hypotheca, cōceſſio, locatio, conductio, & infeudatio huiuſmodi nullius omninò ſint roboris vel momentis Et tàm qui alienat, quàm is qui alienatas res & bona prædicta receperit, ſententiā excommunicationis incurrat, alienanti vero bona Eccleſ. Monaſteriorum locorumq; piorū quorūlibet inconſulto Rom. Pontif. aut contra præſentis Conſtit. tenorem, ſi Pontificali vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingreſſus Eccl. ſit penitus interdictus. Et ſi per ſex mēſes immediatè ſequentes ſub interdicto huiuſmodi animo (quod abſit) perſeuerauerit indurato, Lapſis menſibus eiſdem, à regimine & adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ vel Monaſterij cui præſidet in ſpiritualibus, ſit eo ipſo ſuſpenſus. Inferiores verò Prælati, Commendarij & aliarum Eccleſiarum Rectores, beneficia vel adminiſtrationem quomodolibet obtinentes, prioratibus, præpoſituris, præpoſitatibus, dignitatibus, perſonatibus, adminiſtrationib. officijs, Canonicatibus, præbendis, alijſq; Eccleſiaſticis cum cura & ſine cura ſæcularibus & regularibus beneficijs, quorum res bona alienarunt duntaxat, ipſo facto priuati exiſtant, illaq; abſque declaratione aliqua vacare cenſeantur, poſſintque per locorū ordinarios, vel alios ad quos eorum collatio pertinet, perſonis idoneis (illis exceptis quæ propterea priuatæ fuerint) liberè de iure conferri: niſi aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ Sedis ſint ſpecialiter aut generaliter reſeruata. Nihilominùs alienatæ res & bona huiuſmodi ad Eccleſias, Monaſteria, et loca pia, ad quæ ante alienationem huiuſmodi pertinebant, liberè reuertantur. Nulli ergò, &c. Dat. Romæ. An. Incar. Domini, 1468. Kalend. Mart.

Aliam autem prohibitionem alienationis bonorum Eccleſiæ præſertim Iuriſdictionalium ſanciuit Vrb. VIII. PP. tenore ſequenti.

Humanæ ſalutis, &c. Nos itaque noſtri muneris partes adimplendo præmiſſis obuiam ire, nec non Eccleſiarum, Monaſteriorum, & locorum piorum quorumcunq; indemnitati, ac iurium eis quomodolibet competentium conſeruationi, quantum nobis ex alto conceditur, prouidere volentes, motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione omnib. & ſingulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, etiam Generalibus, cæteriſq. Eccleſiarum, & locorum piorum vtriuſq. ſexus Præſulibus, Prælatis, Præſidentibus, Rectoribus, Præceptoribus, Cōmendatarijs, & Adminiſtratoribus cuiuſcunq. ſtatus, gradus, dignitatis, & præeminentiæ exiſtant, etiā ſi Cardinalatus honore præfulgeant, nec non Capitulis, etiam Generalibus, & Prouincialibus, Conuentibus, Collegijs, Sodalitatibus, etiam laicorum, & quibuſcunq. alijs Superioribus cuiuſuis Ordinis, Societatis, vel Inſtituti, etiam de neceſſitate exprimendi, aut Militiarum

etiam

etiam S. Ioannis Hieroſolymitani. In vniuerſa ITALIA, etiam in quorũuis Principum ſæcularium quomodolibet qualificatorum, etiam Ducali, Regia, Imperiali, vel quauis alia dignitate, honore vel excellentia præſtantium ditione temporali exiſtentibus, Si Pontificali vel Abbatiali emineant dignitate ſub Interdicti ingreſſus Eccleſiæ; ac, ſi per ſex menſes immediatè ſubſequentes ſub Interdicto huiuſmodi permanſerint, lapſis menſibus eiſdem ſub regiminis, & adminiſtrationis Eccleſiarum vel Monaſteriorum, quibus præſident in ſpiritualibus, & temporalibus ſuſpenſionis, Capitulis verò, Conuentibus, Collegijs, Sodalitatibus, & Vniuerſalitatibus prædictis ſub Interdicti à diuinis, eorumque ſingularibus perſonis, ac inferioribus Prælatis, Commendatarijs, & alijs præfatis, & excommunicationis latæ ſententiæ ac omnium dignitatum, beneficiorũ, & officiorum Eccleſiaſticorum: de quorum rebus, & bonis contra præſentis cõſtitutionis tenorem eos diſponere contigerit, vociſq; actiuè & paſſiuè priuationis, & perpetuæ inhabilitatis ad illa, ſeu quælibet alia in poſterum obtinenda ipſo facto, etiam abſq. Iudicis miniſterio vel ſententia incurrendis pœnis ne de cætero Ciuitates, Terras, Caſtra, Oppida, Villas, Arces, Fortalitia, Munitiones, Territoria, Diſtrictus, Iuriſdictiones, aut quæuis alia loca, vel bona iuriſdictionalia, ſeu quouis modo iuriſdictionem temporalem etiam cum alio, vel alijs coniunctim, ſeu diuiſim, aut alias quomodolibet annexã habentia, aut eorum, ſeu iuriſdictionis partem, etiam minimam ad Patriarchales, Primatiales, Metropolitanas, Epiſcopales, & alias Eccleſias, Monaſteria, Collegia, vel loca pia ſupradicta nunc, & pro tempore quouis modo ſpectantia, & pertinentia, tam quæ ad præſens per Eccleſias, Monaſteria, & loca huiuſmodi pleno iure poſſidentur, quàm ea quæ in feudum, vel emphyteuſim conceſſa, vel vltra triennium locata per quoſcunque quomodolibet, & ſub quibuſuis prætextibus occupata, ſeu vſurpata reperiuntur, aut ad Eccleſias, Monaſteria, & loca prædicta iam de præſenti forſan de iure, vel de facto reuerſa, ſeu deuoluta ſunt, etiamſi Eccleſijs, Monaſterijs, lociſque pijs huiuſmodi adhuc incorporata, & de eorum menſa effecta non ſint, aut quandocunque perpetuis futuris temporibus per lineam finitam, Canonem non ſolutum, delictum perpetratum, vel alio quocunque modo reuertentur, ſeu deuoluentur in futurum; etiamſi ex antiqua, ſeu immemorabili conſuetudine, aut etiam priuilegio Apoſtolico, quamcunque ob cauſam conceſſo, & iteratis vicibus approbato, in feudum, vel emphyteuſim concedi, vel vltra triennium locari, aut finita conceſſione, vel locatione huiuſmodi feuda, inueſtituræ vel aliæ conceſſiones renouari cõſueuerint, quibuſuis perſonis, quauis Eccleſiaſtica, ſeu mundana dignitate, vel excellentia fulgentibus, ac ſpeciali nota dignis, Capitulis, Collegijs, Eccleſijs, Congregationibus, Monaſterijs, Conuentibus, Hoſpitalibus, & quibuſuis Vniuerſitatibus, tam ſæcularibus, quàm Eccleſiaſticis, aut quibuſcunque alijs quocunq; nomine ac titulo nuncupatis, & quomodolibet qualificatis, in feudum, vel emphyteuſim concedere, aut vltra triennium locare, aut conceſſiones, inueſtituras, & locationes huiuſmodi poſt finitum illarum tempus, vel aliàs quandocunq. renouare, prorogare, vel de nouo facere, etiam ad fauorem deſcendentium, hæredum, vel conſanguineorum illorum, qui Ciuitates, Terras, & bona Iuriſdictionalia prædicta obtinuerint, poſſiderint, vel occupata detinuerint, etiam intuitu meritorum, etiã ſi conceſſiones, & alias præmiſſa in euidentem, imò euidentiſſimam vtilitatem Eccleſiæ, Monaſterij, vel loci pij cedant, aut conceſſionibus, inueſtituris, locationibus, vel illarum renouationibus, aut prorogationibus conſentire, aut aliud ſcripto, verbo, vel alio quouis modo, per quem dictæ Ciuitates, Terræ, & bona iuriſdictionalia huiuſmodi ad Eccleſias, Monaſteria, &

loca

loca pia prædicta, ſiue eorum Prælatos, Superiores, Rectores, ſeu Adminiſtratores, non reuertantur, etiamſi in prædictis conceſſionibus, inueſtituris, renouationibus, prorogationibus, & alijs præmiſsis, noſtrum, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, etiam cum clauſula, & nō aliàs aliter, nec alio modo, reſeruetur, & niſi illo in ſcriptis tantum prius obtento facere audeant, vel præſumant, vltra alias pœnas per Canonicas Sanctiones deſuper quomodolibet inflictas diſtrictè interdicimus & prohibemus.

Et inſuper quaſcunq. conceſsiones, inueſtituras, locationes, vel illarum prorogationes, & renouationes, quas contra præſentium tenorem, quocunq. modo, & quouis tempore fieri contigerit, prorſus nullas, irritas, & effectu omninò carere debere, &c. Et infra. *Volumus autem quod de cætero Patriarchę, Primates, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, nec nō Abbates, Præſules, Prælati, aliiq. præfati in alijs iuramentis ab ijs præſtandis, de præſenti etiam Conſtit. ſeruanda omninò iurare teneantur. &c. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ apud S. Mariam maiorem. Anno Incarnat. Domini. 1625. Kal. Nouemb. Pont. anno 3.*

Aliam etiam Conſtit. idem Summus Pont. Vrb. VIII. edidit de Dat. Romæ apud S Petrum ſub annulo Piſcat. die 5. Iunij 1641. Pontif. anno 18. Incipit. *Romanus Pontif.* ſuper præſeruatione iuriū Sedis Apoſt. & inferiorum Eccleſiarum perſonarumque Eccleſiaſticarum à quibuſcunque præiudicialibus, literasq; ſuper eis à quibuſcunque emanatas tollit & annullat, niſi eſſent literæ Sum. Pont. Originales, vel in Regeſtro Archiuij Apoſt. inueniantur regeſtratæ. Quæ Conſt. propter prolixitatem & quia rarius occurret ſin vſu, omittitur, poteſt haberi ex Bullario.

Quæ autem dicenda ſunt bona Iuriſdictionalia, & num eorum nomine veniant prædia habentia colonos aut agricolas, qui Domino prædij præſtant obſequium, laboret, ac cenſus, petenda eſt declaratio Legis præmiſſæ Latoris, ſeu alterius Pontif. Rom.

Tanto magis autem Epiſcopus obligatur non alienare bona Eccleſiæ ſuæ, quia iurat in promotione ſua, non alienaturū ſe bona Eccleſiæ ſuæ. vt videri poteſt *in c. vt ſuper. de re. Eccl. non alien. & in cap. fin. de Eccleſ. ædific.* & notat *Mobed. deciſ. 250. aliàs 9 de locat. & condu.* Iurat autem his verbis.

Poſſeſsiones verò ad menſam meam pertinentes non vendam, neque donabo, neque impignorabo, neque de nouo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cū conſenſu Capituli Eccleſiæ meæ inconſul to Rom. Pont. & ſi ad aliquam alienationem deuenero, pœnas in quadam ſuper hoc edita Conſtitutione contentas, eo ipſo incurrere volo, & conſtitutionem ſuper prohibitione Inueſtiturarum bonorum iuriſdictionalium ad Eccleſias inferiores ſpectantiū de Anno Domini 1625. editam ſeruabo. Sic me Deus adiuuet & hæc ſancta Dei Euangelia.

In qua formula iuramenti additus fuit de nouo iſte §. *Et Conſtitutionem*; poſtquam emanauit *Conſt. Vrb. VIII. PP.* prædicta, ac cum hoc additamento trāſmittitur hoc tempore Forma iuramenti ex Cancellaria Rom. Epiſcopis, vt & mihi fuit tranſmiſſa pro Epiſcopatu Camenecen. & Chelmen. & in conceſſionibus Rom. Pont. pro aliqua alienatione bonorum Eccleſiæ, ſemper nunc additur clauſula excipiens ne ſint Iuriſdictionalia alienanda bona, etiam Vltramontes ac extra Italiam, licet hæc Conſtit. videatur loqui ſolummodo de Italia.

Non ſolùm autem directum dominiū alienari prohibetur, ſed & vtile. Vnde in nouum feudum vel ad vitam alicui concedere, hypotecare, pignorare bona Eccleſiæ non licet. *1. ex. extrauag. præmiſſæ. & Clem. 1. de re. Eccl. non alien. Rebuff. in comp. alien. re. Eccl. n. 6. Redoan. in ſuo tract. locupletiſsimo de re. Eccl. nō alien. quæſt. 2. cap. 21.* vbi multis deducit, Emphyteuſim eſſe ſpeciem alienationis, & contineri prohitione *extrauag. Pau. II. relatæ ſupra.* 6

Similiter locatio vltra triennium eſt

prohibita in bonis Eccleſiæ, vt eſt expreſſum in *cit. Paulina.* Poſtquam ceſſant omnes de locatione diuerſi diuerſorum diſcurſus, nam omninò eſt illicita vltra triennium, *Redoan. lo. cit. q. 2. c. 12.*
7 tamen locans vltra triennium, licet non euitet pœnas Paulinæ cit. periurij tamen pœnam non incurrit, cùm in forma iuramenti ipſius non ſit expreſſa locatio, vt aduertit *Mohed. deciſ. 25. aliàs 8. de locat. ſupra cit. & Rot. deciſ. 26. p. 2. diuerſ.* Nec includitur in eius iuramēto ſub verbis (*vel aliquo modo alienabo*) cum in pœnalibus nomine alienationis non veniat locatio etiam ad longiſſimū tempus niſi exprimatur. *Bero. in c. nulli. de re. Eccl. non alien. Card. Abb. poſt gl. in Clem. 1. eo. tit.* Tantò magis quod iuramentum eſt ſtricti iuris, nec extenditur vltra ma-
8 teriam ſubiectā, nec trahitur ad de nouo euenientia, ſed tantùm ad actus, & ſtatuta præſentia. *c. clericus. de iureiur. Abb. ib. & in c. vt ſuper. nu. 15. de re. Eccl. non alien. Pariſ. de reſig. lib. 3. q. fin. nu. 123. Rot. deciſ. 294. in no. & deciſ. 366. nu. 35. p. 2. diuerſ.* & in dubio ſic debet intelligi iuramentum vt minus obliget iurantem. *Abb. in c. cū clerici. n. fin. de verb. ſignif. Mantica deciſ. 52. n. 5. Syluеſ. v. alienatio. q. 16.* Quoad bona tamen iuriſdictionalia hæc non procedent, quia expreſſis verbis iurat Epiſcopus in Cōſt. Vrb. VIII. præinſertam de eis non alienandis nec locandis editam.

Nomine bonorum Eccleſię quæ alie-
9 nari non poſſunt, continētur etiam iura, actiones, & nomina debitorum, & alienari non poſſunt. *Abb. in c. nulli, de reb. Eccleſ. non alien. num. 9. Rebuff. lo. ſup. cit. num. 54.* Item & ſeruitus aliqua quę debetur Eccleſię, & ſeruitus quæ eſſet inducenda de nouo in bonis Eccleſiæ, nam induci nō poteſt. *Card. in cit. Clem. 1. de re. Eccl. non alien. Boer. deciſ. 199. Rebuff. lo. cit. nu. 4. & 5. Redoan. lo. ſup. cit. q. 2. c. 16.*

Res quoque mobiles quæ ſeruādo ſer-
10 uari poſſunt, alienari non debent: vt vaſa argentea, aurea, gemmæ precioſæ, hæc enim æquiparantur quoad alienationem immobilibus. *gl. in c. is cui. v. immobilium. de elect. in 6. Abb. in c. tua nuper. nu. 7. de his quæ fi. à præl. & in c. nulli. cit. nu. 8. Hoſt. ib.*

Item & greges, armenta pecudū, pecorum, ſi in toto alienentur. *Quaran. lo.* 11
ſup. cit. nu. 24. Et inciſio arborum vel ſyluarū, ſi fiat cum deterioratione bonorū, ſeu exciſſio ſyluę totalis, aut alicuius inſignis partis. *Auth. qui rem. C. de Sacroſ. Eccl. Bald. Iaſ. ib. Bart. in l. in fraudem. §. conductor. ff. de iur. fiſ. aliàs vide Nau. conſ. 6. de re. Eccleſ. non alien. in antiqu.*

Reliquiarum Sanctorum alienationē illicitam quoque eſſe deducit *Genuen. in* 12
prax. c. 71. à nu. 4. ad hoc *c. corpora. diſt. 1. de conſec.* vbi corpora Sanctorum de loco ad locum transferri prohibentur. & latius *Archid. Turrecrem. ib.*

Prohibita autem eſt alienatio bonorū Eccleſiæ, etiamſi facienda ſit in aliam Eccleſiam, vel in perſonam Eccleſiaſticam. 13
c. 1. de re. Eccl. non alien. nec licitè fieri poteſt etiā per tranſactionem, vel compromiſſum: prohibitus enim alienare, prohibetur & tranſigere. *Abb. in c. contingit. nu. 3. de tranſact. Bart. in l. nulli. C. eo. tit. Bertach. in tract. de Epiſ. p. 4. lib. 4. q. 45. Fed. de Sen. conſ. 94. Rot. deciſ. 160. p. 2. diuerſ.* intelligendo tamen de rebus Eccleſiæ incorporatis, & quorum Eccleſia habet certum dominium, nam alioquin ſi ſit res dubia, tranſigere vel compromittere non prohibetur Eccleſia cum Eccleſia. *Franch. in c. 1. de Eccl. non alien. in 6. Quaran. lo. cit. num. 20.*

Nēq; permutari poteſt res Eccleſię, eſt enim ſpecies quoq; alienationis permu- 14
tatio. *c. nulli. cit. Bald. in Auth. res quæ. C. cōm. de Leg. Redoan. lo. ſup. cit. q. 2. c. 4.*

Neque conſuetudo contraria alienan
di iuuaret alienantem: cenſeretur enim 15
conſuetudo huiuſmodi irrationabilis. ad not. *gl. in c. cum cauſa. v. præiudicat. de re iud.* Quod autem pleriq; volunt prædictā Paulinam non ligare in locis in quibus non eſſet vſu recepta, ſeu recepta non quoad pœnas, ſed ſolum quoad reſciſſionem contractus, vt *Suarez. de cenſ. diſp. 22. ſect. 6. in fine. Couar. lib. 2. var. reſ. c. 16.*

c.16.nu.6. Sylueſ. v. alienatio. 13. & v. excommunicatio.7.nu.83. Nau. in man. c.27.num. 149.non eſſe receptam alicu-
bi probari non poteſt, cũ n quotidie in
Rom. Curia practicetur, & pro ea iudi-
cetur. vt notat *Redoan. lo. ſup. cit. q.* 58.
num. 25. niſi ſit dicendum non vſum ta-
lem poſſe quem excuſare in foro conſcié-
tiæ, & quoad p̨nas. Sed tantò magis ceſ-
ſabit h rc ex:eptio in Epiſcopis, quia iſti
toties quoties iurãt vigorem legis iſtius,
nec poſſunt defendi aliqua conſuetudi-
ne. Quando autem dicenda ſit lex non
vſu recepta, vel conſuetudine contra-
ria ſublata, videri poſſunt. *Abb. Imol. Fel.
in c.1. de tregu. & pace. DD. in l. de qui-
bus. ff. de legib. & in l. rem non nouam. §.
patroni. C. de iudic.* ad hoc *Mobed. deciſ.
6. aliàs 1. de conſtit. & deciſ. 249. aliàs.*

Poſſet tamen licitè fieri alienatio, ſi
adſint iuſtæ cauſæ, & obſeruentur in ea
ſolemnitates requiſitæ. Et quidem copu-
latiuæ requiruntur, cauſa iuſta, & ſolem-
nitates, nec vnum ſufficit ſine alterò. *Ar-
chid. in c. ſine exceptione. 12. q. 2. Couar.
var. reſ. lib. 2. c. 12. nu. 2. Seraph. deciſ.* 48.

Cauſæ iuſtę ſunt, vtilitatis, neceſſitatis,
incommodi, pietatis. *Abb. in cit. c. nulli.
num. 4. Rebuff. lo. ſupra cit. num. 9. Co-
uar. lo. cit. d. num.* 8.

Solemnitates requiſitæ ſunt, vt ſi alie-
16 nanda ſit res Eccleſiæ Cathedralis, acce-
dat ad hoc conſenſus Epiſcopi & Capi-
tuli. *c. quanto. de his quæ fi. à præl.* Si autẽ
minoris Eccleſiæ res alienatur, requiritur
conſenſus Collegij vel Capituli, vel Re-
ctoris illius, ſi vnum habet Rectorem
*c. placuit. 12 q. 2. Bertach. lo. cit. de Epiſ.
8. p. princ. lib. 4. p. 2. circ. fin.* Maximè
autem ſolemnitas requiſita eſt vt habea-
tur conſenſus ſedis Apoſt. ſuper aliena-
tione facienda, vt patet ex verbis Paulinę
relatæ, & debent præcedere cõſenſus iſti
alienationem. *Abb. in cit. c. nulli. num. 7.
Felin. in cap. ſicut iuis. num. 8. de ſim. Re-
buff. lo. ſup. cit. nu.* 15.

Nec ſufficit ſi in contractu addatur *ſub*
17 *conſenſu ſedis Apoſt.* nam ſi antecedat
traditio poſſ:ſſi:nis priuſquam obtinea-
tur conſenſus ſuper alienatione à ſede
Apoſt. non euitabunt pœnas Paulinæ cõ-
trahentes. vt mihi in facto ſucceſſit in
vna emptionis à Capitulo Cracouien. op-
pidi Biskupice, in qua licet adfuerit clau-
ſula: *ſub conſenſu ſedis Apoſt.* tamen ob
traditam poſſeſſionem priuſquam expe-
ditus fuiſſet ille cõſenſus, in Curia Rom.
reſponſum fuit, incurriſſe pœnas contra-
hentes, & oportuit per viam Signaturæ
gratiæ obtinuiſſe Commiſſionem ad ab-
ſolutionem à cenſuris ita incurſis, & de-
mum aliam Commiſſionem ſuper confir
matione alienationis, *ſi in euidentem Ec-
cleſiæ vtilitatem.* atq. ita demum confir-
mata fuit illa emptio.

Conſenſus etiam patroni in alienatio-
ne bonorum Eccleſiæ vel beneficij patro 18
nati requiritur. *Abb. in c. vn. vt Eccleſ.
benef. Imol. ib. Anchar. conſ.* 121. *Roch.
de iurep. v. honorificum. nu.* 112. Si tamen
ſine cauſa denegaret conſenſum patro-
nus, cum faciendum eſſet aliquid in vtili-
tatem Eccleſiæ, & nullum ſequeretur in-
de præiudicium iuripatronatus, teneret
alienatio ſine conſenſu patroni. *Abb. in
c. ſuggeſtum. n. 3. de iurep. et in c. cùm ac-
ceſſiſſet. n. 5. de conſt. Dec. ib. n. 49. Caſſad.
deciſ. 3. de iurep. Redoan. lo. ſup. cit. q.* 13.

In dubio autem præſumuntur fuiſſe
ſeruatæ ſolemnitates, ſi concurrat diutur- 19
nitas temporis, & præſumitur pro aliena-
tione, licet admittantur probationes in
contrarium. *Felin. in c. ſicut. nu. 29. de re
iud. Caualcan. deciſ. 29. p. 2. Capicuc. de-
ciſ. 16. Nau. conſ. 3. de cenſ. in antiq. Re-
doan. lo. ſup. cit. quæſt. 48. Seraph. deciſ.
508. & deciſ.* 1125. Nec mirum, tem-
poris enim diuturnitate, etiam præſcribi
poſſent res Eccleſiæ. *c. illud autẽ. de præ-* 20
*ſcrip. Abb. in c. 1. de re Eccl. non alien.
& in eo. tit. c. illud autem. & DD. ib. Re-
buff. lo. ſup. cit. num. 36. Nau. conſ. 1. de
præſcrip. DD. communiter. in c. 2. de re.
Eccl. non alien. in 6.*

Neque obſtat quominus præſcribi poſ
ſint res Eccleſiæ Conſt. Pauli IV. *incip.
Iniunctum.* de anno 1555. Idib. Iul. qua
omnes alienationes bonorum quorum-
uis Eccleſiaſticorum ſine requiſitis ſolem
nitatibus, & in damnum ipſarum Eccle-

ſiarum factæ, reuocantur, nullaq; temporis præſcriptione validari poſſe decernūtur: illam enim Conſtit. Pius IV. reuocauit, & reduxit ad terminos iuris communis, Cōſt. ſua *incip. Prouida. de an.* 1560. *3. Id. Sept.* & aliæ Conſt. diuerſorū Pont. teneant, præcipuè de bonis ditionis ſtatus Eccl. Romanæ.

Niſi tamen ex inſtrumento alienationis appareret iniuſtus titulus & qui cauſaret malam fidem. *c. fin. de præſcrip. Felin. in c. cauſ. im. eo. tit.*

Tantò autem magis præſcripta cenſeretur res Eccleſiæ, vbi interceſſerit à tēpore alienationis tempus immemorabile, vel centum annorum, nam talis præ-
21 ſcriptio excludit etiā allegationem malæ fidei. *Felin. in c. ſi diligenti. num. 7. de preſcrip. Veral. deciſ. 66. p.* 2. Et procedit etiam contra Eccleſiam Romanam. *c. ad audientiam. de preſcrip.* & operatur ſuum effectum etiam in caſu quo lex prohiberet preſcriptionem; huiuſmodi enim legis prohibitione, non excluderetur immemorabilis, niſi expreſsā nominaretur. *Felin. in Rub. de preſcrip. num.* 18. *Maſcard. de prob. Concluſ.* 12. *& 13. nu.* 56. nam immemorabilis habet vim priuilegij. *gl. in c. ſuper quibuſdam. v. non extat memoria. de verb. ſignif. Felin. in c. dilecto. de teſtib. Put. deciſ.* 457. *lib. 2. nu.* 5. & immemorabili probata, allegari poteſt quilibet melior titulus. *Felin. in c. cauſam quæ. de preſcrip. Put. deciſ. 99. lib.* 1.

Abſq; cauſis & non adhibitis ſolemnitatibus prædictis licita quoq; eſt alienatio in tribus caſibus quos prædicta Paulina concedit.

22 Primus eſt circa res quæ ſeruādo ſeruari non poſſunt, huiuſmodi enim res licitè alienantur. *Hoſt. in ſum. hoc tit. nu.* 3. *Abb. in c. nulli cit.* Seruari autem non poſſe dicuntur, quę veriſimiliter ad triennium ſine notabili deterioratione non durarent: vt ſunt veſtes, arborum fructus, iumenta & pecora ſingularia. *Abb. lo. cit. Bero. ib. Rebuff. lo. cit. ſup. nu.* 24.
23 Inter huiuſmodi res pecuniam quoque numeratam ponit. *Abb. lo. cit. num.* 11. *Imol. ib.* verum ſi ea ſit in proprietate Eccleſiæ, vel ſi ſit deſtinata ad emptionē immobilium, vel ad emendū cenſum annuū, ſeu ſit redacta ex venditione rei immobilis ſeu mobilis precioſę cōputatę in proprietate Eccleſię, vel ſi ſit eius quantitatis vt ſufficiat ad emendū bona ſtabilia, non pōt connumerari inter illa mobilia, quę ſeruando ſeruari non poſſunt, ſed eſt omninò inalienabilis, niſi ſeruatis ſolemnitatibus. *arg. tex. c. ſine exceptione. 12. q. 2. & c. relatum. 2. de teſtam. c. licet Heli. de Sim. Bero. in cit. c. nulli. nu.* 30. & eruditè deducit *Redoan. lo. ſup. cit. q. 16. præſertim verſus finem. & q.* 51. *c.* 25. *Boer. deciſ.* 29. & fuiſſe deciſum *in Rot. in vna Venet. nullitatis contractus, coram Pamphilio. 13. Nouemb.* 1602. teſtatur *Genuen. in prax. c. 1. c. 75. n. 14. Syl. ueſ. v. alienatio. n.* 7.

Secundus caſus liberę alienationis in Paulina conceſſus eſt, vt res in feudum vel in Emphyteuſim dari ſolita, feudo vel Emphyteuſi illa ceſſante, iterum concedi poſſit in feudū aut emphyteuſim ſimilē. ad hoc facit *l. pater filiū. ff. de leg. 3. & c. 2. de feud. Abb. ib. Alex. conſ. 175. vol.* 2.

Vt autem res dicatur in feudum concedi ſolita, requiruntur frequentati actus conceſſionis ad minus duo, & annorum 24
quadraginta præſcriptio; preſertim vbi non conſtaret de initio conceſſionis, nam ſi conſtaret de initio conceſſionis valido, etiam vnus actus ſufficeret: & ſi conſtaret de initio inualido vt quod ille infeudauit, qui infeudare non potuit, vel quod infeudatio fuit facta per vim, ſeu non ſeruatis ſolemnitatibus, non ſufficerent etiam plures actus. *Alex. conſ. 9. vol.* 5. *Bero. in c. quæ in Eccleſiarum. nu.* 40. *de conſtit.* Vel ſi non adſint ea quę requiruntur in preſcriptione, vel in conſuetudine legitimè inducta, ad quam communiter DD. preſentem materiam applicant. Quomodo autem inducatur conſuetudo, tradunt DD. *in c. fin. de conſuet. & in l. de quibus. ff. de legib. & in l. præſes. & ſeq. C. quæ ſit longa conſuet.* ad hoc *Felin. in c. ex noſtra. à nu.* 41. *de reſcrip. Bero in cit. cap. quod in Eccleſiarum. de conſtit. Imol. in cap. ex parte. de feu. Mohed. deciſ.* 242. *alias*

8. de locat. & latè Redoan. lo. ſup. cit. q. 63. vbi plures cumulat authores.

25 Vbi autem ceſſaret cauſa primæ conceſſionis, feudum concedi ſolitum ſi ceſſaret, non poſſet de nouo concedi. *Abb. in c. vt ſuper. n. 11. de re. Eccl. non alien.* Et ſi res peruenit ad maiorem vtilitatem, non debet concedi pro antiquo Canone, ſed pro maiori, ſi maior haberi poſſit, *Abb. in c. ad aures. num. 4. loco cit. Rebuff. lo. ſup. cit. num. 39. Rot. deciſ. 360. p. 1. diuerſ.* Et ſi Eccleſia deuenerit ad paupertatem, deberet pro ſe retinere feudum antiquum ſi ceſſauerit, & non infeudare de nouo. *Curt. iun. de feud. p. 2. q. 1. & 3. Capicuc. in inueſt. feud. verſ. Feudum dent. concluſ. 7. Redoan. lo. cit. q. 61. num. 3.* Neque debet concedi cū conditione grauiori Eccleſiæ quā ante fuit: vt non ad longius tēpus, non ad plures aduitalitates quā ſolitum fuit, nec diminuendo Canonem: nam ſi non cum meliori, ad minus non cum deteriori cōditione dari debet, quam ante fuit. *Bald. in Auth. qui rem. C. de ſacroſ. Eccl. Bart. ib. Couar. var. reſ. lib. 2. c. 17. Caualcan. deciſ. 29. nu. 13. p. 2.*

Hac ratione etiam nō poteſt concedi pro fœminis, ſi pro maſculis tāum fuerit ſolitū concedi. *Calder. conſ. 11. de feud. Redoan. lo. cit. n. 5.* Vel ſi res efficiatur de menſa, ſeu applicetur ſemel mēſæ Prælati, vel Capituli, non poteſt de nouo infeudari. *Bart. in l. ſi vacantia. C. de bon. vacant.* Quando autē dicantur bona effecta de menſa, tradit *Innoc. Abb. Imol. in c. vt ſuper. cit.* nimirū quando declarata ſunt pro applicatis ad mēſā, vel deſcripta inter res mēſales, vel retenta ad minus per annum pro menſa ſeu applicata ad proprium vſum prælati aut Collegij. ad hoc *Redoan. lo. cit. q. 2. c. 22. nu. 29.*

Tertius caſus licitæ alienationis ex Paulina prædicta, eſt locatio ad breue tempus, nimirum infra triennium, & non vltra triennium. ad hoc *c. 1. ne præl. vic. ſuas. Clem. 1. de re. Eccl. non alien.* Succeſſor tamen non teneretur ſtare huiuſmodi locationi, nam non obligatur tranſ-

26 actione prædeceſſoris *Ab. & cōm. DD. in c. fin. ne præl. vic. ſuas.* præſertim ſi ſit facta anticipata ſolutione. *Cōc. Trid. ſeſſ. 25. c. 11. de ref.* niſi interuenerit in illa cōſenſus Sedis Apoſt. *Redoan. lo. cit. q. 58. nu. 54. Seraph. deciſ. 136.*

Tantò magis ſucceſſor non tenetur ſtare locationi, vel tranſactioni prædeceſſoris, ſi facta ſit ſolùm in vtilitatem ſtatuentis. *Dec. conſ. 34. vol. 3. Bellam. cōcluſ. 749. Put. dec. 175. lib. 1. Calder. cōſ. 7. de locat. Pariſ. de reſig. lib. 1. q. 16. nu. 47.* alioquin ſi facta eſſet nomine Eccleſiæ, & in rē Eccleſiæ ad tēpus de iure licitum, teneretur illi ſtare ſucceſſor. *Mobed. deciſ 270. nu. 1. Rot. deciſ. 232. in no. Couar. var. reſ. lib. 2. c. 15. Redoan. lo. cit. q. 57. à nu. 79.* & quomodo dicatur locatio vel tranſactio facta in vtilitatem Eccleſiæ, vide eundem *ibid. nu. 81.*

Obligaret præterea ſucceſſorem locatio bonorum Eccleſiæ, pro tempore quo ex conſuetudine loci deberentur fructus aliqui beneficij Clerico defuncto ex ſuo beneficio: valet enim talis conſuetudo. *Abb. in c. cùm in officijs. num. 5. de teſtam. Couar. ib. num. 9.* nec eſt contrarius, imò habet aſſiſtentiam iuris talis conſuetudo, quia præſumitur introducta in eum finem, vt prouideatur de neceſſarijs ad ſepulturam Clerico inopi morienti, & ideò fauorabilis. *Abb. lo cit. Fed. de Sen. conſ. 246. num. 1. Pariſ. conſ. 33. nu. 4. Lambert. de iurep. lib. 3. art. 8. q. 2.* Vnde & *Rot. in vna Oriolen fructuum 26. Nouemb. 1593. coram Seraph.* iudi- 27

cauit conſuetudinem quòd fructus primi anni poſt obitum Clerici debeantur hæredibus ipſius defuncti, fuiſſe bonam. vbi deducit *Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 14. de ref.* prohibens ſimiles deductiones fructuum, intelligi, quando iſtæ deductiones fructuum cederent in rem priuatam Epiſcopi vel Capituli, ſeu diuiderentur inter Canonicos, habetur apud *Seraph. deciſ. 1053.*

Tantò magis procederet participatio fructuum poſt mortem, vbi ſuper hoc haberetur priuilegium Sedis Apoſt. *Extrauag. ſuſcepti ne ſed. vac. comm. c. ſi propter. de reſcrip. in 6. Anchar. in Clem.*

Digitized by Google

*1.de exceſ.prel.not.*16.vt vidi conceſſum priuilegium Regno Pol.à Leone X.de anno 1515. Id. Aug. *incip. Sacroſanctæ.* quod in illis partibus morientes Clerici in primis tribus menſibus anni, quartam partem, in ſecundis tribus menſibus medietatem, in tertijs tribus menſibus tres partes, & in reliquis tribus menſibus totos prouentus eius anni ex ſuis beneficijs habere debent. Quod priuilegium conſuetudine recepta illud interpretãdi, practicatur in illis partibus etiam inter viuos beneficia dimittẽtes, ita vt iſti quoq; percipiant annum gratiæ vt vocant, ſeu partẽ fructuum, quam perciperent defuncti. Ad iſtam partitionem fructuum poſt mortẽ, facit quod dicit *Couar.lib.1.var.reſ.cap.15.nu.*12.fructus beneficij qui veniunt ſemel in anno, debere diuidi & dari Clerico demortuo pro rata temporis deſeruiti: Sed in iſtis eſt inhærendum conſuetudini. Dempta autem conſuetudine, vel priuilegio, regulariter fructus à ſolo ſeparati debentur hæredibus defuncti; & diſtributiones quotidianæ quæ ſine vllo dubio tranſeunt ad hæredes: fructus autem pendentes debentur Eccleſiæ ſeu ſucceſſori
28 in beneficio. *Gemin.Franch.in cit. cap.ſi propter. & in c.fin.de off.ord. ib. in 6.Pariſ.de reſig.lib.1.q.7. circa fin. Put.deciſ.308.lib.2.Seraph.deciſ.594.Couar. in cit. c.cùm in officijs.n.5.de teſtam.Redoan.in tract. de ſpol. q. 5. Rot. deciſ. 761.p.1.diuerſ.et deciſ.582.p.3.lib.3.diuerſ.*ad hoc *Conſt. Iul. III. incip. Cum ſicut nobis. de an.*1550.*26.Iun.*qua fructus inexactos tẽpore obitus beneficiati, declarauit deberi non hæredibus defuncti, ſed ſucceſſori in beneficio, etiamſi tempus ſolutionis ipſorum adhuc in vita defuncti beneficiati præceſſerit: niſi quod legata ad pias cauſas, & debita ratione beneficij contracta, ſi aliæ facultates vnde ſoluantur non adſint, debeãt ſolui ex huiuſmodi fructibus inexactis. vt declarauit idem Iul. III. ſubſequentibus ſuis Conſt. poſitis fol.698.in Bull. vbi etiam legitur declaratio, quod illi fructus non exacti debentur ſucceſſori in beneficio, in illis locis tantum in quibus non ſunt Collectores Cameræ Apoſt. alioquin enim vbi ſunt Collectores, ipſi percipere ſolent tales fructus immaturos vel totos, vel ſi concurrant alij priuilegia habentes ſuper quota, percipiũt iuxta determinationem *cit.extrauag.ſuſcepti.* Ijdem Collectores vbi ſunt, percipiunt res omnes quæ reperiuntur derelictæ in peculio Clerici defuncti, veniunt enim omnia iſta ſub nomine ſpolij, iuxta declarationem Conſtit. eiuſdem Iul. III. Six. V. & aliorum Summorum Pont. vt *Seraph.deciſ.594.cit.* & attingemus adhuc infra.

Si etiam res non eſſet amplius integra, vt quia iam eſſent ſati, ſeminatique agri, obligaretur ſucceſſor ſtare contractui anteceſſoris ſui, donec fructus colligerẽtur. *Caualc.deciſ.44.n.32.p.2.* & ita fuiſſe deciſum in *Rot.in vna Auximana.locationis.de an.* 1590. 24. *Ian.* teſtatur *Genuen. in prax.cap.*118.fructus tamen ſeu penſio ex locatione prouenieus, deberentur ſucceſſori nõ hæredibus defuncti. *Butr. Ab. in c.fin.ne prel.vic.ſuas.Gig.de pẽſ.q.*53.

Vltra prædictos autem caſus, licita eſt 29
alienatio virtute. *c.terrulas 12.q.2.*ſi nimirum alienanda ſit res ſiue mobilis ſiue immobilis exigui valoris, & ſi concurrat neceſſitas ſeu vtilitas Eccleſię: nec iuramẽto de non alienando includitur alienatio rei modicæ: iuramenta enim intelligi debent ſecundum diſpoſitionem iuris, & vt minus obligent iurantem. *c.ad noſtram.3. de iureiuran. Syluеſ. v. alienatio. q. 16. Mantica.deciſ.40.& 52.Abb. in c.cùm Clerici.de verb.ſignif.& in c. vt ſuper.n.15.de re.Eccl.non alien.& in c.tua nos.n.9.de Eccl.ædif.*Neque per Paulinam Prędictam, aut per Conc. Trid. derogatum fuit. *cit.c.terrulas.*vt ſæpius declaraſſe S. Cong.Conc.teſtatur *Quaran.lo.cit.n.*14.

Quæ autem dicenda ſit res modica &
exigui valoris, relinquitur arbitrio boni 30
viri, qui Eccleſiæ alienantis facultatibus, valore rei alienandæ, tum & loci conſuetudine talia æſtimandi conſideratis, an ſit res modica, diiudicabit, vt eſt communis doctrina ex notatis per *Innoc. Abb. & DD.in c.etſi quæſtiones. de Sim. & in Clem.1.de re. Eccl. non alien. poſt gl. fin. ib.* tum & *Hoſt in ſum.de his quæ ſi.a præl. §.fin.*

Digitized by Google

§.fin. Archid. Gemin. in c. 2. tit. cit. in 6.
Rot. deciſ. 232. in no. Redoan. lo. ſup. cit.
q. 10. Gemen. lo. ſup. cit. c. 75. n. 3.
31 Licitè item alienat prælatus, ſi det ali-
quid de prouentibus menſæ ſuæ Eccle-
ſiæ pauperi, vel Monaſterio ædificando,
c. fin. de Eccl. ædif. Abb. ib. nu. 14. Imol.
in c. extirpandæ. nu. fin. de præb. tenetur
enim ſubuenire Eccleſijs indigentibus,
c. conceſſio. c. quatuor. 12. q. 2. c. conſul-
tationibus. c. paſtoralis de donat. Abb. in
c. expoſuiſti. num. 5. de præb. & in c. tua
nos, de Eccl. ædif. præſertim ex quinqua-
geſima vel centeſima bonorum menſæ
ſuæ parte. c. paſtoralis. iun. gl. de his quæ
ſi. à præl. Imol. lo. cit. nu. 2. Et ſi velit ma-
gnificare ſuum ſepulchrum. Abb. in ſua
q. 3. n. 5. Vel pro beneficijs præſtitis Ec-
cleſiæ ſuæ, concedendo penſionem, aut
vſumfructum alicuius rei ad tempus præ-
cariè. Card. in Clem. 1. q. 19. de re. Eccl.
non alien. Redoan. lo. ſup. cit. q. 51. c. 21. n.
26. Gig. de penſ. q. 68. dummodo tamen
ipſius Eccleſia inde non damnificetur,
& abundet fructibus. Hoſt. in c. Apoſto-
licæ. de donat.
Poteſt item prælatus licitè de bonis
menſæ ſuæ applicare partem aliquam
32 bonorum ſeu prouentuum Capitulo ſuo
vel alicui ex Prælatis ſeu Canonicis Ec-
cleſiæ ſuæ. c. fin. 16. q. 6. quinimò tenetur
hoc facere, ſi habeant tenues prouiſiones
Canonici. tum enim non dicitur propriè
alienare, cùm res alienata remanet nihi-
lominus in dominio eiuſdem Eccleſiæ. vt
notat gl. in Clem. fin. v. Eccleſiam., de reb.
Eccl. non alien. Abb. ib. nu. 15. & in c.
poſſeſſiones nu. 3. eo. tit. Dec. in c. cùm om-
nes. Lect. 1. num. 11. de conſtit. Bald. in l.
dudum C. de contrah. empt. Hoſt. in c. no-
uit. de his quæ ſi. à præl. Redoan. lo. cit. q.
51. c. 10. Rot. deciſ. 756. nu. 3. p. 1. diuerſ.
Qua ratione & bona communia Capitu-
li annecti poſſunt præbendis ſingulariū,
& tamen nulla inde alienatio ſequetur.
33 Dec. in c. cùm omnes. cit. n. 10. Et Abbas
cum Conuentu ſuo poſſunt diuidere bo-
na Monaſterij inter ſe. c. edoceri. de re-
ſcrip. in fin. Abb. ib. nu. 3. Nau. conſ. 9.
de re. Eccl. non alien. in antiq. hoc eodē
modo prohibitus alienare, poteſt alie-
nare in conſortes. l. voluntas. C. de fidei
comiſ. l. pater filium. ff. de leg. 3. item &
prohibitus vendere extra familiam, po-
teſt donare alicui ex familia. Bald. in cit.
l. voluntas.
Et hæc procedunt quoad pœnas Pau-
linæ, vt eas non incurrat Prælatus dan-
do aliqua bona menſæ ſuæ ſuo Capitulo,
ſed tamen eius donatio non valet in præ-
iudicium ſucceſſoris, niſi confirmetur à
Papa, vt practicatur communiter.
Eſſet item licita alienatio inſtāte graui
neceſſitate pro alimentis pauperum tem
pore famis, vel pro redemptione capti-
uorum; nimirum quando Papa de facili
conſuli non poſſet, & eſſet periculum in
mora. c. gloria Epiſcopi. 12. q. 2. Archid. 34
Turrecrem. ib. Hoſt. in c. 1. de his quæ ſi. à
præl. Abb. in c. fin. nu. 8. de Eccl. ædif. Re-
buff. lo. ſup. cit. nu. 33. Sylu. v. alienatio.
nu. 16. Bertach. lo. ſup. cit.
Alienatio tamen huiuſmodi deberet
poſtmodum ratificari ſeruatis ſolemni-
tatibus. Redoan. lo. cit. q. 51. c. 22. n. 19.
Simili neceſſitate vrgente ſi Prælatus
contrahat debita in rem Eccleſiæ, ſucceſ- 35
ſor tenetur illa ſoluere, c. 1. de ſolut. cō-
ſtare tamen debet fuiſſe contractū debi-
tum in rem Eccleſiæ. Abb. in cit. c. 1. de
ſolut. Archid. in c. placuit. 12. q. 2. Put.
deciſ. 11. lib. 3. Hoc eodem modo, ſi Ca-
pitulū ſede vacāte cū vrget neceſſitas, cō-
trahat debitū in rem Eccleſiæ, ſucceſſor
obligatur ad ſolutionem gl. in c. cupien-
tes. §. adhæc. v. aliūde. de elect. in 6. Dom.
Gemin. ib. Pauin. de poteſ. Cap. p. 2. q. 8. n.
10. vel ſi quid expendat circa expediendā
electionē c. vt præterita. de elect. vel etiā
circa ſepulturā Prælati defuncti in eſſen-
tialibus ſepulturæ, alioquin ad pōpam ſe-
pulturæ prętioſā nō tenetur Eccleſia. Ab.
in eo. c. vt præteritæ. & in ſua q. 3. ad n. 7.
Poſſet præterea alienari licitè, res quæ
nondum peruenit ad Eccleſiæ poſſeſſio- 36
nem: vt poſſet remitti legatū & hæredi-
tas aſſignata Eccleſiæ. Imol. in cap. tua
nuper. n. fin. de his quæ ſi. à præl. Abb. ib.
n. 9. & in c. contingit. de ſent. excom. Io.
And. in c. cū Apoſtolica eo. tit. Dec. in c.

Eccleſia S.M.n.141.de Cõſtit. Lap.alleg. 26.Put.deciſ.502. lib.2. Rot.deciſ.233. p.3.lib.3. diuerſ. Præſertim ſi timeantur odia, vt ſi quis exhęredato filio legat Eccleſiæ; vel ſi non habens filios, nec ſperãs ſe habiturum donat Eccleſiæ, & poſtmodum procreat filios. *c.fin.17.q.4. Felin.in c.in præſentia. nu.57. de probat.ſum. Armil.v.alienatio.nu.*17. *Rebuff.lo.ſup.cit. nu.13.* Vel ſi reſtituenda ſit res proprio domino, quã Eccleſia iniuſtè detinet, tunc n. tenetur Prælatus contra cõſcientiam defendere commoda Eccleſiæ, & Eccleſia cum ſit cultrix iuſtitiæ, non debet cuiquam præiudicare, aut cum aliena iactura locupletari. *c.per tuas.de donat. Abb. in c.ſi quis, in fin.de reb. Eccl. alien. Rot. deciſ.707.p.4.diuerſ.* Dummodo tamen iniuſtitia ſit notoria, alioquin ſtandum conſcientiæ Capituli. vt latè *Abb.in c.fin. à nu.41.de præſcrip. Felin. ib. nu.*10. *Redoan.lo.ſup.cit.q.51.c.5.* Et ſi legatū ſeruiret communiter Epiſcopo & Capitulo, non poſſet illi renuntiare Epiſcopus in præiudicium Capituli. *Rebuff.lo.ſup.cit. nu.31. Sylu. v.alienatio. nu.*18.

37 Relicta quoque Eccleſiæ incapaci, vt Regularibus Mendicantibus, qui nõ poſſunt bona immobilia ſeu ſtabilia poſſidere, alienari hucuſq; poterãt. *Abb.cõſ. 27.n.4.p.1. Dec.in c.in præſentia.n.69.de prob.Felin.ib. Put.deciſ.279. lib.1. Bertach.de Epiſ.p.4.lib.4.q.30.* Imo Regulares iſti habebãt nuper diuerſa priuilegia pro facienda alienatione, locatione, infeudatione, etiã non obſtantibus vltimis teſtatorũ voluntatibus, bonorum eis donatorum, legatorum, ſeu quouis modo ad ipſorum Monaſteria pertinentiũ, non requiſita Sede Apoſt. ſed tantũ habito aſſẽſu Superiorũ ſuorum Ordinũ. Facilè videri poſſunt huiuſmodi priuilegia Religionib. cõceſſa in Bullario, & nouiſſimè Greg. XIII. Cõſtit. ſua incip. *Apoſtolicæ ſedis. de an.1576. die 8. Decẽb.* indulſerat Patribus Soc. Ieſu, vt bona locorũ eiuſdẽ Soc. quæcunq; alienare poſſint arbitrio ipſorum Præpoſiti Generalis, nulla ſuper hoc alia licentia petita à Sede Apoſt. vel à loci Ordinario. Similia priuilegia vidi, & alijs Religionibus cõceſſa, vel per cõicationẽ mutuam priuilegiorũ extendi poterant ad alios qui nõ habẽt, de quo alias attigimus, & fuſius *Eman. Roder. in ſuis q. Reg. Cõſt. 86. in ſua Collect. priuil. mend. & Redoan. lo.cit.q.51.c.5. à nu.24.*

Sed nunc reuocata fuerũt iſta eorum priuilegia, nec poſſunt illis vti, niſi obtinuerint inſtaurationem huiuſmodi priuilegiorum ſuorum à Sede Apoſt. cum derogatione infraſcripti decreti, alioquin non poſſunt nunc alienare, ne quidem mobilia, niſi obtenta facultate à S.Cõgr. Conc. poſtquam emanauit Decretũ eiuſdem S. Cong. Conc. tenoris ſequentis:

Sac. Cong. Card. Conc. Trid. Interpretũ, rerum experimento edocta, quantũ Religiones accipiant detrimenti ex bonorum immobilium, & precioſorum mobilium diſtractionibus, quas crebro faciunt Regulares, Apoſtolicis priuilegijs innixi, ac proinde opera precium putans, illorũ facilitatem aliqua ratione compeſcere: ſpeciali Sanctiſſimi D. N. iuſſu, Generalibus, & Prouincialibus Capitulis, vel Congregationibus, Abbatibus, Generalibus, & quibuſcũq. alijs Superioribus, Regularibus, cuiuſuis Ordinis, Cõgregationis, Societatis, vel inſtituti intra fines Europæ exiſtentibus, omniũ rerũ, & bonorũ immobilium, ac pretioſorũ mobiliũ alienationẽ, omneq; pactũ, per quod ipſorum dominiũ transfertur, cẽſus perpetuos, ſeu vitalitios, hypothecam, locationẽ, & conductionem vltra triennium, conceſſionẽ in feudum, vel emphyteuſim, præterquã in caſibus à iure permiſſis, fieri perpetuò prohibet, atq; interdicit, abſq; ipſius Congregationis Concilij expreſſa licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, ſub pœna priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, vociſq. actiuæ & paſſiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in poſterũ obtinenda, quam ipſo facto abſque alia declaratione incurrant; ſublata etiã Generali, & Protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate; pœnis nihilominus Apoſtolicarum Conſtit. et præſertim fel. recor. Pauli II. quæ incip. Ambitioſæ, *in ſuo robore permanſuris. Alienationes*

Digitized by Google

tiones verò, pacta, cenſus, hypothecas, locationes, conductiones, & conceſſiones quaſcunq. contra huiuſmodi prohibitionem faciendas, Sanctitatis ſuæ authoritate, ipſo iure nullas, atque irritas decernit. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis in fauorē quarumcunque Perſonarum atque Ordinum tàm Mendicantium, quàm non Mēdicantium, Militiarum, etiam S. Ioannis Hieroſolymitani, Cōgregationum, Societatum, ac cuiuſuis alterius Inſtituti, etiā neceſſariò & in indiuiduo exprimendi, Monaſteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum regularium quorumcunq; nec non illorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, vel conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegijs, ſub quibuſcunq. tenoribus, & formis, & cum quibuſuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſq. efficacioribus & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis, conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumq; totis tenoribus, ac formis ſpecialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, & aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet; tenores huiuſmodi præſentibus pro expreſſis habentes, quibus, quoad ea, quæ præſenti decreto, ac prohibitioni aduerſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter, & expreſſè, Sanctitatis ſuæ authoritate, derogat; cæteriſq. contrarijs quibuſcunq. Dat Rom. die 7. Septembris. M.DC.XXIV.

Coſmus Card. de Torres.

Proſper Fagnanus S. Cong. Secr.

Hoſpitalia quæ ſunt fundata ſine li-
38 centia Epiſcopi, ſeu in quibus Epiſcopus
non habet inſtitutionem & deſtitutionē,
nec faciunt titulum Eccleſiaſticum, cenſentur prophana. *Innoc. in c. inter dilectos. de donat. Abb. in c. ad hæc. nu. 4. de rel. dom & in c. officij. nu. 7. de teſtam. Io. And. in c. 2. de in integ. reſt. in 6. Bald. in Auth. hoc ius. C. de Sacroſ. Eccl.* Et bona eorum poſſunt alienari non ſeruata forma Paulinæ. *Felin. in c. de quarta. de præſcript.* licet Epiſcopus poſſet ſe opponere ſi ſine cauſa alienentur. Imo & quilibet de populo tali alienationi contradicere poteſt, ſi loca huiuſmodi eſſent publica non priuata. *Auth. ſi quis autem. de Eccl. tit. Vitalin. in Clem. quia contingit. nu. 39. de rel. dom. Redoan. lo. ſup. cit q. 51. c. 12.*

Hoſpitalia autem fundata authoritate Epiſcopi, cenſentur omninò loca Religioſa. *Abb. in c. ad hæc. cit. nu. 2. & in c. accedentibus. nu. 3. de priuil.* & æquiparantur in omnibus Eccleſijs. *id. Abb. in c. nulli, de re. Eccl. non alien. Beroub. nu. 86. Imol. ib. nu. 9.* & gaudent immunitate Eccleſiaſtica. *Dec. in c. Eccleſia S. M. nu. 27. de conſtit.* & includuntur ſub Paulina, ita quòd eorum bona alienari non poſſint, niſi cum ſolemnitatibus & requiſitis Paulinæ. tex. clarus in principio eiuſdem Paulinæ. *ibi. Eccleſiæ, Monaſteria, & pia loca.* ad hoc *Card. in cit. Clem. quia contingit. Anchar. ib. Rebuff. lo. ſup. cit. Redoan. lo. cit. q. 49.*

Eadem prohibitio de non alienandis 39
rebus Eccleſiæ non videtur procedere
in rebus Fraternitatum vel alicuius Oratorij priuati, nam Collegia Fraternitatum non veniunt nomine Eccleſiæ, vnde nec tenentur ad iura Epiſcopalia. *Abb. in c. officij. in fin. de teſtam.* ad hoc *Rebuff. lo. ſup. cit. Redoan. lo. cit. q. 51. c. 15.* niſi quatenus eſſent pia loca, vt de hoſpitalibus diximus.

Ad vitam quoque ſuam Prælatus li-
citè concedit vſumfructum bonorum 40
Eccleſiæ ſuæ, quando habet bona pro menſa ſua diſtincta à bonis Capituli, quia tunc nullum Eccleſiæ fit præiudicium, niſi ipſimet Prælato. *Hoſtienſ. ſum. tit. de his quæ fi. a præl. §. fin. Abb. in c. continebatur. nu. 7. eo. tit. & in c. querelam. nu. 4.*

*n.4.ne præl.vic.ſuas.Sum.Angel.v.alie-
natio.nu.21.Armil.eo.nu.24.Redoan.lo.
cit.c.14.Rot.deciſ.232.in no.*

Ad extremum licitè poſſunt permuta-
41 ri ex cauſa iuſta res vnius Eccleſiæ cum
alia Eccleſia, vel cum Principe, dummo-
do permutatio fiat pro re æquiualenti. *c.
1.de permut.Innoc. Abb.& DD. ib.* ta-
men & in hoc caſu requiruntur ſolemni-
tates, niſi quod facilius tranſeunt. *Qua-
ran.lo.ſup.cit.nu.15.*

In ſecunda autem conſideratione ſum
pta bona Eccleſiæ, inquantum nimirum
ſunt fructus annui beneficij ſeu Eccleſiæ,
acquiruntur beneficiato, & per ipſum in
vſus proprios diſpenſari poſſunt: benefi-
ciatus enim eſt vſufructuarius in vita ſua
bonorum Eccleſiæ ſuæ: *gl. in c. ſi quis. v.
obitus.de pec.Cler.& alia gl. in c. vlt. v.
reſeruari.de off.ord.in 6.Archid. in cap.
alienationes.12.q.2. Innoc. in cap. fin. de
pec. Cler.*

Percipit autem Epiſcopus fructus hu-
42 iuſmodi ex bonis menſæ ſuæ. Et bona mē
ſæ Epiſcopalis ſunt, quæ principaliter ad
ipſius ſuſtētationem ſunt deputata, & nul-
lum alium habent rectorem præter ipſū-
met Epiſcopum, ſeu beneficium obtinen-
tem, nec ſunt deſtinata ad alium vſum
quam ad ſuſtentationem obtinentis. *gl. in
Clem.1.de exceſſ.præl.v.ad mensã. Abb.
ib.nu.16.Innoc.in c.vt ſuper.de re. Eccl.
non alien.Abb.ib.nu.9.Imol.ib. num. 7.
Redoan.lo.ſup cit. q.62.* vbi latè deducit
quando bona debeant dici de menſa. ad
quod *Gig.de penſ.q.1. num. 6.* vbi dicit ad
iſta tantum bona quæ ſunt de menſa Præ-
43 lati extendi ipſius iuramentum de non
alienandis bonis Eccleſiæ. licet ipſi quoq;
incumbat prouidere ne aliarum quoque
Eccl. Diœceſis bona alienentur, & poteſt
examinare cōceſſiones Apoſt. ſuper alie-
nationibus, licet alteri committātur, idq;
vigore *c.5.ſeſſ.24.Conc.Trident.de ref.*

Debentur etiam aliqui fructus Epiſco-
po ex bonis omnium Eccl. Diœceſis ſuæ:
ille enim eſt Prælatus Vniuerſalis, & præ-
ordinator in cunctis in Diœceſi ſua. *c.per-
44 ıeſtis.23.diſt.* Illi incumbit defendere bo-
na omnium Eccleſiarum Diœceſis. *c. cū
dilectus.de ſucceſſ.ab inteſt.* & ille poteſt
agere, conuenire, & conueniri pro Eccle-
ſijs ſibi ſubiectis. *c.extrãſmiſſa. inn.gl.v.
Eccleſia.de præſcript.c.fin.de ſucceſſ.ab
inteſt.Abb.ib.n.10.Innoc.in c.olim.1.de
reſtit.ſpol.* Et propterea debentur illi iura
quibus recognoſcitur ipſius ſuperioritas
ex omnibus Eccleſijs: vt procuratio, quar-
ta pars decimarum, quarta mortuariorū
ſeu legatorum, ſynodaticum, charitatiuū
ſubſidium. *c.conquerente.de off.ord. c.re-
quiſiſti.de teſtam.* & habet intentionem
fūdatam ſuper iſtis in iure. *Rot.deciſ.732.
p.1.diuerſ.* ex quibus autem poſſit vel non 45
poſſit peti quarta, videri poteſt *Abb.in c.
officij.nu.fin.& in c.fin de teſtam.& in c.
2.de ſepult.Innoc.ib.* Et ad hoc propoſitū
Quaran.lo.ſup.cit.v.quarta Epiſcopalis.
refert Deciſionem Rotæ in vna Syracu-
ſana Quartæ. quam nos quoque commo-
ditati lectoris hic deeſſe noluimus. Habe
tur in volumine operum *Seraph. deciſ.
726.* vt ſequitur.

*Fuit dubitatum per Illuſt.& Reuer.D.
Seraphinum Oliuarium Razalium Rotæ
Auditorem in cauſa Syracuſan. quartæ.
An opera pia in quibus conſumenda ſunt
bona hæreditaria, ſint priuilegiata à iure,
ita vt inde non debeatur quarta Epiſcopo
Syracuſan.& die Mercurij quinta Mar-
tij 1586. fuit facta reſolutio infra ſcripta,
videlicet:*

*Circa propoſitum dubium plures con-
ſiderata fuerunt difficultates. Prima fuit,
an Reuerendiſſ. Domino Epiſcopo Syracu
ſa. debeatur quarta ex relictis pro mari-
tandis ſeu monachandes puellis pauperi-
bus, & pro pane præſtando qualibet heb-
domada pauperibus. Et circa hunc articu
lum Domini dixerūt Regulam eſſe, quòd
de relictis pauperibus in genere, nulla de-
betur quaria. gl. in c. 2. in ver. decreuit. et
ib. Innoc. nu. 1. Abb. nu. 8. de ſepult. Bald.
in l. id quod pauperibus. nu. 30. ver. addo
tertiam rationē. C. de Epiſ. & Cler. Rom.
Conſil. 233. n. 2. v. 3. fallit. Petr. de Vbald.
de Canonica Epiſcopali. c. 5. n. 10. & 11.
& c. 7. n. 15. & 50. & ratio eſt quia quā-
do relinquitur pauperibus in genere, relin
quitur perſonis, non autem pijs locis, de-
reli-*

Digitized by Google

reliƈtis autem perſonis, non detrahitur quarta Epiſcopalis iuxta tex. in c. ex parte. 3. de verb. ſignif. Innoc. Abb. Petr. de Vbald. vbi ſupra. Fallit autem hæc Regula in reliƈto facto pauperibus certi loci, quia tunc legatum videtur factum intuitu illius loci, & ſic factũ pio loco, vt poſt Ioan. Andr. limitat Abb. in diƈt. c. 2. nu. 3. & Petr. de Vbald. vbi ſupra.

Secunda difficultas eſt, An de reliƈtis pro reſtauratione Eccleſiæ matricis, ædificatione & reparatione Eccleſiarum, Monaſteriorum, Hoſpitalium, & aliorũ locorum piorum debeatur quarta. Et Domini cenſuerunt non deberi, iuxta tex. in cap. vltim. ibi ſeu fabrica. de teſtam. & in diƈto capit. ex parte ibi. vel ad fabricã. Rom. diƈt. conſil. 233. in princip. Capicuc. deciſ. 23. num. 4.

Sed circa hunc articulum inſurgit alia difficultas, an hoc caſu debeatur quarta, quando de præſenti non indigent, reſtauratione, nam affirmatiuam tenuerunt. Hoſt. Io. And. Anchar. in diƈt. cap. vltimo de teſtam. vbi Couar. exiſtimat hãc eſſe magis communem opinionem: contrarium verò tenuerunt Goffred Card. Barb. & ipſe Couar. per tex. in cap. nobis. 2. q. 2. Quia Legatum Eccleſia non indigente ſeruandum eſſet in futuram Eccleſiæ refeƈtionẽ & reſtaurationem. Ideò in hoc confliƈtu attendenda eſt forma legati: ſi enim teſtator vult ſtatim, vel in ſingulos annos ſolui aliquid pro reſtauratione Eccleſiæ quæ reparatione non indigeat, tunc ſeruari poterit communis ſentẽtia; ſi verò legat pro reſtauratione Eccleſiæ quoties ea indigebit, tunc contraria ſententia erit ſequenda. Et ſub hoc articulo cadunt etiam reliƈta pro ſubuentione Eccleſia reſpeƈtu luminarium, ornamentorum, & aliorum ad cultum Diuinum pertinentiũ, ex his nãq. non debetur quarta. diƈt. cap. fin. ſin verò vſus eſt indeterminatus, & non deſtinatus perpetuo cultui Diuino, tunc debetur quarta. diƈt. c. ex parte. & cap. requiſiſti. de teſtam.

Tertia difficultas eſt, An de reliƈtis pro alijs operibus pijs in genere detrahatur quarta; & hæc pendet à futuro euentu; ſi enim executores diſtribuerint Legatum in fabricam, luminaria & ornamenta Eccleſiæ, vel in concernentia Diuinum cultum, tunc quarta non deducitur. diƈt. cap. fin. & cap. ex parte & Couar in diƈt. cap. fin. nu. 7. quia diſtributio quam facit executor, cenſetur facta ab ipſo teſtatore. l. vnum ex familia. §. 1. vbi Dinus. Bart. & Doƈt. de leg. 1. ſecus ſi executores diſtribuerent Legatum in vſum non priuilegiatum locorum piorum.

Quarta difficultas verſatur circa Legatum factum pro maritandis duabus puellis ſingulis annis, & pro vna puella conſãguinea; & concluſum fuit neque etiam hoc caſu deberi quartam, quia aut ſunt pauperes, & non debetur quarta vt ſupra diƈtum eſt, cùm Legatum ſit factum perſonis, & non locis; aut non ſunt pauperes, & vltra præfatam rationem militat alia ratio, quod tale legatum non dicitur piũ, & ideo ex eo quarta non debetur. Tyraquel. de priuil. piæ cauſæ. in princip. Quare concluſum, ſecundum Legatorum differentias & diſtinƈtiones ſupra deduƈtas eſſe in hac cauſa pronunciandum.

Seraphinus Oliuarius Auditor.

Quanta autem pars veniat nomine quartæ, locorum conſuetudo eſt attendẽda. gl. in c. requiſiſti. ſup. cit. v. quartam. & eadem conſuetudine induci poteſt ſiue præſcriptione legitima, vt quarta Epiſcopo nulla ſoluatur. c. de quarta. de præſcrip. conſuetudinem tamen vt nihil accipiat quartæ nomine Parochialis Eccleſia, dicit eſſe irrationabilem. Hoſt. in ſum. de ſepult. nu 8 & ad hoc facit Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 13. de ref. vbi priuilegia de non ſoluenda quarta Eccleſiæ Cathedrali vel Parochiali Regularibus conceſſa tollit.

Poteſt etiam Epiſcopus habere partẽ aliquam ex bonis dereliƈtis Clerici, vbi ta- 46
lis eſſet conſuetudo legitimè præſcripta, vel priuilegium ſpeciale. c. fin. §. niſi. de off. ord. in 6. Habet & Fiſcum Epiſcopus, & poteſt confiſcare bona clerici propter crimen. Clem. nolentes. iun. gl. v. Eccleſiæ. de hæret. Abb. ib. & in c. quia diuerſitatem. poſt gl. de conceſſ. præb. Capel. Toloſ. deciſ. 229. Et in caſu quo bona cẽſentur deuoluta

Digitized by Google

uoluta ad fiſcum, intelliguntur deuoluta ad fiſcum Epiſcopi. *Abb. in c. ſancto. nu. 2. de ſucceſſ. ab inteſt.* Et Clerico moriente inteſtato ſine legitimo ſucceſſore, vel Eccleſia, bona ipſius deuoluuntur ad diſpoſitionẽ Epiſcopi, nõ vt ſibi appropriet, ſed vt diſpenſet diligenter ad vſus pios ſeu Eccleſiæ. *c. ſancto. cit. Abb. ib. & in c. excommunicamus. 1. nu. 1. de hæret.*

Et ſiquidem conſtaret bona clerici de-
47 relicta, fuiſſe quæſita ex reditibus Eccleſiæ; omnia deberent conuerti pro Eccleſia: ſi verò appareret demortuum ex induſtria ſua, vel ex patrimonio aliqua habuiſſe; ea cedere deberent conſanguineis ſi qui ſuperfuerint. *Innoc. Ab. in c. vt vnuſquiſque. de pecul. Cler.* Et cum dubitatur, an derelicta clerici ſint quæſita ex bonis Eccleſiæ, an verò ex ipſius peculio, quid ſit tenendum, conſule eoſdem *ib. & Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 53. Maſcard. de prob. conclaſ. 202. Couar. in c. 1. à nu. 6. de teſtam.* Si autem nulli conſanguinei fuerint, adhuc bona huiuſmodi beneficiati relicta cedere debẽt illius Eccleſiæ; & ſi hanc non habuerit, cedent diſpoſitioni Epiſcopi, qui diuidet in portiones pro Eccleſia, pro pauperibus, pro conſanguineis, & ſeipſo, ſecundùm loci conſuetudinem. *c. ſancto. cit. Hoſt. Abb. ib.*

De bonis quoq; laicorum decedentium ſine teſtamẽto, poſſet deducere quartam Epiſcopus diſtribuẽdam in vſus pios, vbi talis vigeret conſuetudo, vt eam vigere in Regno Neapol. teſtatur *Genuen. in prax. c. 96.* vbi etiam refert reſcriptum S. Cõg. Conc. ſuper dubio circa talia exorto, tenore ſequenti.

Sacra Congregatio Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D D. S. R. E. Cardinalium, ſuper negotijs & conſultationibus Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum, ac viſitationibus Apoſtolicis à S. D. N. ſpecialiter deputatorum, ad tollendas dubitationes & controuerſias quæ pluribus in Diœceſibus Reg. Neap. ſæpè accidunt ſuper conſuetudine illa, qua ſolent Epiſc. diſponere de quarta bonorum mobilium decedentium ab inteſtato, facto prius verbo cum Sanctitate ſua, ita cenſuit & declarauit, conſuetudinem antedictam vti laudabilem vbi viget, omninò retinendam fore, ſic verò ſeruandam vt ab ipſis Locorum Ordinarijs, non ad rigorem quartæ debeat æſtimari, ſed vocatis hæredibus certum quid taxari arbitrio boni viri, pro perſonarum conditione ac hæreditatis valore perpenſis: idque totum abſq. vlla diminutione pro ſuffragio animæ defuncti de ipſorum hæredum conſilio erogãdum, quod ſi hæres vel alij contradixerint, iuris remedijs etiam per cenſuras in ſubſidium ab Ordinarijs compeſcantur, & quod erit diſpoſitum, ſuper bonis hæreditarijs appellatione remota exequantur.

Deducenda autem eſt quarta deductis prius oneribus expeditionis familiæ, ſolutionibus debitorum, & impenſarum pro pompa funerali. *cit. c. fin. §. porrò. de off. ord. in 6. Lap. Gemin. ib. Guttier. lib. 2. pract. q. c. 94. Eman. Roder. Tom. 1. q. Reg. 30. art. 1. & in ſum. p. 2. cap. 34. concluſ. 4.* præſertim verò impenſa funeris eſt maximè priuilegiata, & debet fieri ex reb. clerici defuncti quæſitis ex reditibus Eccleſiaſticis, etiamſi haberet alia bona propria. *Pauin. de poteſ. c. p. 2. q. 8.* Imò etiam ex rebus Eccleſ. deberet curari quoad eſſentialia & omninò neceſſaria ſepulturæ, alioquin quoad pompam precioſam, quæ fit ſolum in ſolatium viuorum non teneretur Eccleſia, ſed ea eſſet expedienda ex rebus defuncti. *Abb. in c. vt præterita. de elect. & in ſua q. 3. ad nu. 7.*

De oblationibus quoq; factis Eccleſijs participare poteſt Epiſc. *c. conceſſo. 12. q. 2.* vbi nimirum talis eſſet conſuetudo. Et quidem illa quæ offeruntur dum ipſemet Epiſc. celebrat in quacunq; Eccleſia Diœceſis ſuæ, ipſi ſoli debentur. *Hoſt. in ſum. de Paroch. nu. 2. Marian. Socin. de oblat. lib. 18. q. fin.* Alioquin Parochus regulari-
ter habet intentionem fundatam in iure 48
ſuper oblationibus, & obuentionibus omnibus ſpiritualibus quæ proueniũt etiam ab aduenis intra fines ipſius Parochiæ. vt quæ fiunt in cura funerum, circa benedictiones nuptiarum, baptiſmum, purificationes poſt partum, circa benedictiones in Paſchate, in adminiſtratione Sacra-

cra-

Digitized by Google

cramentorum, celebratione Miſſarum,
c.ſtatuimus.16.q.1.c.paſtoralis. de bis quæ
fi.à præl.c.cum inter.de verb.ſignif.Abb.
ib.& in c.1 n 4.de ſepult. Hac ratione
oblationes quoq; vel legata facta alicui
imagini vel capellæ intra Parochiam ſi-
tę, vel in ipſa Eccleſia Parochiali cõſiſtẽ-
ti, non Capellano, nec imagini, vel capel-
læ, ſed rectori parochialis debẽtur. *Hoſt.*
Io.And.Imol.in c.paſtoralis. cit. Capell.
Toloſ.deciſ.483. Fuſch de viſit. lib. 1. c.
24.nu.12. Niſi tamẽ capella habeat bona
diſtincta à Parochiali, & appareat reli-
ctũ eſſe intuitu ipſius Capellę, & non in-
tuitu Eccleſię Parochialis. *Felin.in c. di-*
lectus.n.2.& 3.de off.ord. Marian.Socin.
lo.ſup.cit. Gennen.in prax. c.72. vbi ſub
n.14. refert fuiſſe deciſum *in Rot. de ann.*
1585.2.Decemb. in vna Beneuent. ſpolij
coram Orano. quòd oblationes tẽpore Iu-
bilęi factę ſpectabant ad Archipresbyte-
rum curam animarum, & Sacramento-
rum adminiſtrationem in ea Eccleſia ha-
bentem, & non ad Archiep.

Reditus itaq. & obuentiones prędictę
49 acquirũtur Epiſcopo, & ipſe eſt eorũ vſu-
fructuarius in vita, illoſq; poteſt in ſuos
ſuorumq; vſus neceſſarios inſumere. *c.ex*
bis.12.q.1. Idq; etiãſi eſſet diues ex patri-
monio, vel ex alijs honeſtè quęſitis bo-
nis: propria .n. bona cum fructibus eorũ,
poteſt reſeruare pro conſanguineis, nec
tenetur ex illis viuere, ſed ex bonis Eccle-
ſiæ ſuſtentari debet, cum nemo teneatur
proprijs ſtipendijs militare. *c. cùm ſecun-*
dum.de præb. Innoc. in c. Epiſcopus. eo.
tit. Dec. in c.poſtulaſti. nu. 8. de reſcript.
Ab.ib.n.2. Nau.de redit. Eccl.q.1.n.78.
& q.3.n.7. Rot.deciſ.154.p.1.diuerſ.

Frugaliter tamen viuere debet ex bo-
nis Eccleſię, & vti ſuppellectili modeſta.
Conc.Trid.ſeſſ.25.c.1.de ref. viuere enim
de altari non luxuriari conceſsũ eſt cleri-
cis. *44. diſt. in princip.* Et reſtituere debet
Eccleſię ſi quid ex eius bonis expendit vo-
luptuosè. *Abb.in c.ſi quis.n.5. de teſtam.*
Frugalitas autem ęſtimari debet attenta
qualitate perſonę, gradu, nobilitate & cõ-
ſuetudine loci: nam poteſt quandoq. ſuf-
ficere honeſtè vni, quod non ſufficeret al-
teri. *c.clericum.iun.gl. v.neceſſitatem.21.*
q.1. Nau.cit.q.1.num.92.

Poteſt & donare ex Eccleſię ſuę fructi-
bus amicis, vel familiaribus ſuis intuitu 50
obſequij, vel beneficij ſibi ſeu Eccleſię
ſuę pręſtiti, dũmodo donet rem modicã.
c.cæterũ.de donat.c.adhæc.c.relatum. de
teſtam.c.quicunq.12. q. 2.

Poteſt & intuitu ſanguinis donare cõ-
ſanguineis ſi egeant ad decentem eorum
ſuſtentationem. *c.non ſatis. c.eſt proban-*
da. 86.diſt. Conſiderata nimirum qualita-
te ipſorũ, quam acquirunt ex promotione
ipſius Pręlati ſui conſanguinei: creſcit
enim ipſius promotione, illorum quoque
dignitas, & in tali acceſſione honoris nõ
ſufficeret eis ad decentem ſuſtentationẽ,
quod antea ſufficere potuiſſet. *Nau.lo.*
ſup.cit.n.66. Non tamen debet dari tan-
tùm quo diteſcant, ſed ſolùm ne egeant.
Abb.in c.inquirendum. num.5.de pecul.
cler. Conc.Trid.lo.ſup.cit.

Quod autem clerico ſupereſt vltra de-
centem ſuſtentationẽ, & neceſſitates ſuo-
rũ, debet reddere Eccleſię, vel etiam põt
erogare in pauperes. *c. quod autem.23.*
q.7. & pauperum nomine intelliguntur
omnia opera pia. *Nau. lo.cit. n.9.*

Teſtari autem de bonis ex reditibus 51
Eccleſię quęſitis, de iure prohibitum eſt
clericis. *c.Epiſcopi.12. q.1.c. cùm in offi-*
cijs.c.ad hæc.de teſtam. Et quoad hoc æ-
quiparantur omnes beneficiati Eccleſia-
ſtici, tam maiores quàm minores, vt te-
ſtari non poſſint de bonis acquiſitis in-
tuitu Eccleſię, ita quod neque Papa te-
ſtari conſueuerit de reditibus ſui Pontifi-
catus. *Nau.lo.cit.q.1.nu.27. & 73.*

Relinquere tamen poſſet clericus de 52
bonis huiuſmodi ad pias cauſas mode-
ratum aliquid. *c. adhæc. cit. de teſtam.*
Abb.ib.nu.1. & in q.3. cit. nu.6. Poſſet
etiam tantum legare in ſuos, quantum
de bonis patrimonialibus contulit Ec-
cleſię. *c.ſi quis qualibet.12.q.2. & c.ſi E-*
piſcopus.ib.q.5. Abb.in c.cum in officijs.
n.4.de teſtam. & in c.cùm eſſet.nu.31.ib.
Quomodo & fundũ Eccleſię ſterilem ſi
excoluerit, vt ſi fundat vineam, domũ æ-
dificauit ſumptu proprio vbi ante nulla

domus

Digitized by Google

domus fuit, eã retinere ſibi poteſt in vita, licet dimiſerit beneficium. *c. fin. de pecul. cler. Abb. ib. nu.* 2. idq. etiamſi dimiſerit beneficiũ ob priuationẽ, vt notat *Rebuff. in prax. de mod. amitt. benef. nu. fin.*

53 Poteſt teſtari & de illis quæ proprio labore ſeu induſtria, vel perſonali opera ſua lucratur, etiamſi ea quæſita ſint per actus ordini ſuo proprios: vt ſi vltra prouentus beneficij ſui, lucretur aliquid ex recitatione Miſſarum, exercitio Capellaniæ, Vicariatus, ex adminiſtratione Sacramẽtorũ, vel cõcionando, vel ex legatis piorũ. Huiuſmodi. n. quæſita æquiparãtur bonis patrimonialib. & diſponere poſſunt de illis Clerici æquè ac Laici de ſuis. *c. Epiſcopi. 12. q. 1. c. fixũ ib. q. 5. c. quia nos. de teſtam. Innoc. Ab. ib. et in c. cùm eſſes. n. 26. lect. 2. & in c. relatum. 2. nu. 9. ib. Bertach. de Epiſ. 4. p. lib. 4. q.* 3. Hoc idẽ dicendum de quæſitis ex diſtributionibus quotidianis, hæ enim non cõputantur in fructibus beneficij, quia quęrũtur pro labore perſonali impenſo. *c. vn. de cler. non reſid. in 6. Couar. in c. cùm in officijs. cit. n. 4. de teſtam. DD. ib. Redoan. lo. ſup. cit. q. 53. à n.* 16 vbi *à n. 24.* deducit pẽſiones de beneficijs Eccleſiaſticis eodẽ iure cẽſeri, vt poſſit pẽſionarius teſtari de bonis ex penſionibus acquiſitis. Imò tàm diſtributiones quotidianæ quàm penſiones, ſiue acquiſita ex iſtis tranſmittuntur ad hæredes, etiam ſine teſtamento. vt latè *Gig. de penſ. q. 52. & 53.* & eſſe communem DD. ſententiam quoad diſtributiones quotidianas, teſtatur *Seraph. dec iſione* 594.

Similiter & de illis diſponere poſſet Clericus, quæ parciùs viuendo ſupereſſe facit de eo quod in honeſtã ſuſtentationẽ ſui licitè impendere poterat. *Nau. lo. ſup. cit. n.* 59. Quantum autẽ requiratur ad honeſtam ſuſtentationẽ alicuius, relinquitur arbitrio boni viri, vt diximus aliàs, vel cõſcientiæ timoratæ: Regulariter autem in beneficio modici valoris, vt ducatorũ triginta, reputatur pauper clericus. *Seraph. deciſ.* 173. & præſumitur nihil ſupereſſe tali clerico vltra neceſſariũ victũ, & bona huiuſmodi beneficiati ſi quæ ſuperfuerint, præſumũtur quæſita labore perſonali, ita vt de illis etiam per teſtamentum liberè diſponere poſſit. *Abb. & DD. in c. vt vnuſquiſq. de pecul. cler.* præſuppoſita enim tenuitate beneficij, relicta bona pręſumuntur quæſita ex patrimonio, vel proprio labore defuncti. *Bertach. in tract. de Epiſ. lib. 4. p. 4. n. 6. Boer. deciſ. 20. nu. 4. Couar. lo. ſup. cit. in c. 1. de teſtam. n. 7. Rot. et ibi allegati. deciſ. 582. p. 3. lib. 3. diuerſ.* Vnde & Camera Apoſtolica in locis, in quibus ſpolia moriẽtium clericorum exigit, non exigit quicquam ſpoliorum nomine de bonis illorum, qui dùm viuerent non habuerũt beneficium Eccleſiaſticũ quod excederet in certis fructib. annui valoris triginta ducatos auri de Camera; ſuper quo emanauit Conſtit. Pij V. de an. 1567. Kalend. Septemb. in qua alia plura continentur de illis, quæ venire non debeant nomine ſpoliorum, propterea eſt ſubiuncta, vt ſequitur.

Romani Pontificis, &c. Motu proprio & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuò valitura Conſtitutione ſtatuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus, quod de cætero omnia & ſingula ornamenta & paramenta ac vaſa, nec non Miſſalia & gradualia, ac cantus firmi, & muſica, alijque quomodolibet nuncupati libri, et aliæ res ſacræ, etiam auri & argenti, ac quæcũque alia bona per quoſcũq. Patriarchas, Archiepiſc. Epiſcopos, Abbates, ſeu Cõmendarios, & alios quoſcunq. quæcunq. & qualiacunq; beneficia Eccleſiaſtica cũ cura & ſine cura, Sæcularia, & quorũuis Ordinum Regularia, in titulum vel Commendam, aut aliàs quomodolibet obtinẽtes, quocunq. nomine vel titulo cenſeantur, etiamſi de illis & eorum qualitatib. ſpecialis & expreſſa mentio habenda foret, ad vſum & cultum Diuinum etiã in eorum priuatis ædibus & Capellis, vel Oratorijs deſtinata, tempore eorũ obitus ex teſtamento, vel ab inteſtato relicta, ſub quibuſuis facultatibus teſtandi, & aliàs diſponendi de bonis per eos ex altari, vel aliàs quomodolibet acquiſitis per quoſcũque Rom. Pontif. Prædeceſſores & ſucceſſores noſtros, ac nos ſub quibuſuis tenoribus

noribus & formis, ac cum quibuſuis clauſulis & decretis, etiam motu proprio, aut aliàs quomodolibet conceſſis, & concedẽdis, minimè comprehendantur, nec ſub appellatione ſpoliorum veniant, ſed ad ſingulas Eccleſias, Monaſteria, etiam Conuẽtu carentia, & beneficia huiuſmodi, in quib. reſederint, aut quibus præfuerint, ſeu quæ aliàs obtinuerint, omninò ſpectent et pertineant, ac ſpectare & pertinere, illaque poſt eorum obitum eiſdem Eccleſijs, Monaſterijs, & beneficijs, etiãſi in Rom. Cur. & procul ab illis deceſſerint, vel ad illa nũquam acceſſerint, etiamſi antea Eccleſiarum & Monaſteriorum regimini ceſſerint, vel beneficia huiuſmodi renunciauerint, eo ipſo applicata et incorporata ſint, & eſſe cenſeãtur. Ita quod liceat illis defunctis in eiſdem Eccleſijs, Monaſterijs, et beneficijs ſucceſſoribus, ac Eccleſiarũ & Monaſteriorum huiuſmodi Capitulis & Conuentibus reſpectiuè, illa propria authoritate liberè apprehendere, ac eorũ Eccleſijs & Sacriſtijs incorporare; ac quæcũq; donationes ac relicta & legata teſtamẽta, & codicilli, & alia vltima voluntates, ſeu ſpolia, deſuper contra præſentis Cõſt. noſtrę tenorem quomodolibet pro tẽpore facta, quoad pręmiſſa nulla & inualida, nulliuſq. roboris & momenti exiſtant, & perſonis etiam Eccl. ſeu locis etiã pijs, aut Eccleſ. alijs quibuſcunq. in quarũ ſeu quorũ fauorem pro tempore facta fuerint, minimè ſuffragentur, nec per ea eiſdẽ perſonis ſeu locis vel alijs Eccl. huiuſmodi aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri poſſit. Quinimò res ſacras ac alia bona prædicta quocũq. nomine vel titulo pro tẽpore detinẽtes ad illa Eccl. & Monaſterijs, ac beneficijs per defunctos quomodolibet acquiſitis, vt præfertur iuxta præſentiũ tenorẽ realiter, & cũ effectu reſtituendum & conſignandũ, quibuſuis diſpoſitionibus de alijs in contrariũ quomodolibet factis minimè attentis, omninò teneantur, & ad id per cenſuras & pęnas etiam furti & ſacrilegij, ac alia iuris & facti remedia opportuna, cogi & compelli poſſint & debeant. Inſuper ne deinceps cõtingat inſolentia ſpoliorũ Cameræ Apoſt. Collectorum & ſubcollectorũ aliquas Eccl. aut hominum quemquã damno & iniuria affici, nec cuiquam de cætero vertatur in dubium, quæ res habendæ ſint nomine ſpolij, ſimili modo ſtatuimus, decernimus, & declaramus, quod quęcunq; ſcamna, cathedræ, arcæ, & etiam ligneæ vel lapideæ, etiam marmoreæ menſæ & tabulæ, ac quæcunq. dolia ſeu vaſa vinaria, et alia ſimilia ſuppellectilia domeſtica per quoſuis Pręsbyteros ſeu Clericos ab humanis pro tẽpore decedentes tẽpore eorum obitus in Eccleſijs, ſeu eorũ domibus Eccleſiarũ earundẽ, vel alibi vbiuis locorũ relicta, etiãſi ex fructibus, & prouentibus beneficiorum quæ dum viuerẽt obtinebãt acquiſita fuerint, ſub ſpolio ſeu eius appellatione minimè veniãt, nec pro ſpolijs vllo modo reputari poſſunt. Præterea quod nullũ ſpolium à Cameræ huiuſmodi Collectoribus vel ſubcollectoribus exigi poſſit per obitũ illius, qui dum viueret, vnum, vel plura beneficia Eccl. obtinuerit, cuius vel quorum inſimul fructus redditus & prouentus triginta Ducatorũ auri de Camera ſecundùm cõem æſtimationem valorem annuum nõ exceſſerint: aut qui penſiones annuas ſuper quibuſuis fructibus Eccl. vſq. ad dictum valorẽ annuatim perceperit, dummodo tamen is ſe ab omni illicita negotiatione, & à Sacris Canonibus prohibita abſtinuerit. Ita quod ſi quis dictorum Collectorum aliquid ex bonis quorumuis defunctorum qui ſimilia beneficia obtinuerint, ſeu ſimiles pẽſiones perceperint, prætextu ſpoliorũ eiuſdẽ Cameræ percipere, aut aliàs contra præsẽtes noſtras literas attẽtare præſumpſerit, ad totalẽ bonorum per eum perceptorũ reſtitutionẽ teneatur, ac ad id via iuris, etiã per ſimiles cenſuras & pœnas cogi & cõpelli poſſit & debeat. Diſtrictius inhibentes quibuſuis Cameræ præfatæ ſpoliorum Collectoribus, nunc & pro tẽpore exiſtẽtibus, ne ſub indignationis noſtræ & priuationis eorum officiorum pęna in ornamentis, & paramentis, ac vaſis & libris præfato cultui Diuino dicatis, ac alijs rebus ſacris, nec nõ ſuppellectilib. præfatis, quomodolibet ſe intromittãt, nec in eorũ

Inuen-

Inuentarijs tanquam ſpolia redigant ſeu deſcribãt, ſed ornaméta, & paraméta, nec non vaſa & libros aliaq; Diuino cultui dicata huiuſmodi Eccleſijs, Monaſterijs, Capellis, & alijs beneficijs huiuſmodi eorumque Rectoribus & alijs præfatis liberè dimittant, & conſignent ac conſignari faciant cum effectu, ſuppellectilia prædicta in locis vbi conſtiterint relinquant. Ac decernentes ſic in præmiſſis omnibus & ſingulis per quoſcunq; Iudices & Cõmiſſarios quauis authoritate fungentes ſublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane, &c.

53 Poteſt etiã teſtari clericus de bonis ex Eccleſiæ reditibus quęſitis, ſi facultatem teſtãdi obtinuerit à Sede Apoſt. eam .n. Papa concedere poteſt, & de facto cõcedere ſolet pro ſuo beneplacito. *Nau. lo. cit. q. 3. nu. 17. Staphil. de litt. in form. breuis. n. 14.* ad hoc *Abb. in c. cũ eſſes. lect. 3. n. 30. de teſtam.* Et non ſolũ particularibus perſonis, ſed quandoque integris collegijs facultas hæc conceditur à Sede A-
54 poſt. Vt Collegio Notariorum de numero participantium cõceſſit facultatem teſtãdi de eorũ bonis ex reditibus Eccleſiaſticis quæſitis Six. V. Conſt. ſua *incip. Laudabilis. de an.* 1585. *9. Febr.* Et aliquando Ciuitatibus ſeu locis reſpectiuè conceditur hæc gratia; Vt inhabitantibus Vrbem Romã, tum & quibuſuis intra eam, ſeu nõ vltra decẽ milliaria ab ipſa vrbe in illorũ reſidẽtia decedentibus, diuerſi Pontifices cõceſſerunt libertatem teſtãdi & diſponẽdi de bonis etiã ex reditibus beneficiorũ Eccleſiaſticorũ quæſitis, in quaſcunq; perſonas, præterquã in illegitimos: Et ſi ſine teſtamento deceſſerint in illa Vrbe, ſeu non vltra *10.* milliaria ab Vrbe, quod nihilominus *in* eorum bonis etiã ex Eccl. reditibus acquiſitis, ſuccedant al*i*as eorũ ſi adſint legitimi hæredes, ſeu ſucceſſores ſuper quo habetur Conſt. Iul. III. *incip. Cupientes. de an.* 1556. *Idib. Mart. & aliorum Pont.* & nouiſſima Pauli V. *incip. In eminenti. de an.* 1606. 8. *April.*

Similiter & diuerſis pijs locis reperitur indultum, vt perſonæ aliàs non habentes 55
facultatẽ teſtandi de eorum bonis ex reditibus Eccleſiaſticis quæſitis, poſſint ad ea loca pia licitè teſtari ex huiuſmodi bonis ſuis. Limitatè tamen iſtis ſolet hoc cõcedi, nam quandoque ad certam quotam tãtùm conceditur, ne nimirum quis vltra decimam partem rerũ ſuarum locis *iſtis* legare poſſit: prout omnia priuilegia in antea cõceſſa huiuſmodi locis ſuper facultate legandi, limitauit *Paul. III. Cõſt. ſua. incip. Romanus. de an.* 1548. *die 28. Mart.* Vel ne vltra certam ſummã poſſit legari. vt *Six. V. Conſt. ſua incip. Cùm benigna. de an.* 1586. *Kal. April.* indulſit Cõfraternitati Confalonis de Vrbe vt quilibet facultatem teſtandi non habentes ad eam legare licitè poſſint, dummodo legatum non excedat trecentos ducatos.

An autẽ conſuetudine induci poſſit, vt licitũ ſit teſtari de bonis huiuſmodi intuitu Eccleſiæ quæſitis, cõſuli poſſunt *Abb. in c. cũ officijs. cit. n. 5. de teſtam. Lap. Io. Monach. in c. fin. de off. ord. in 6. Couar. in c. cũ in officijs. cit. Franc Sarmien. de redit. Eccl. p. 2. c. 6.* qui hanc quæſtionem latiſſimè diſputat. *& Nau. lo. cit.* ſed præcipuè videri debet *in propug. Apolog. de redit. Eccl. n. 5.* Ex quorũ doctrina deducitur cõſuetudinem teſtandi de bonis prędictis in locis in quibus inualuit ex tolerantia & conniuentia Sedis Apoſt. (vt in multis locis Hiſpaniæ eam vigere teſtatur *Couar. lo. cit.* & in Prouincijs Polonię paſſim ſeruatur) licitè practicari poſſe, quouſq; à Sede Apoſt. aliter fuerit prouiſum.

Hìc finio, & gloriam do Deo vni Trino, laudem Deiparæ Virgini Mariæ, honorem Sanctis, & Sanctæ vniuerſali Eccleſiæ Catholicæ Romanæ, quam ſolam veram Fidei magiſtram, & ſacrarum legum arbitram agnoſco, eiuſque cenſuræ hæc mea ſubijcio, & ſi quid in eis ſenſui ipſius aduerſum fortè incautò irrepſerit, vti erroneum damno, & reijcio.

FLA-

FLAMINIVS PARISIVS COSENTINVS Iureconſultus, & in almo Vrbis Gymnaſio ordinarius profeſſor, Lectori Salutem.

CVM mihi, Candide Lector, caſu quodam præſens libellus, quaſi derelictus, & authoris nomine deſtitutus in manus incidiſſet, non parum adiumenti, iur is ſtudioſis fore exiſtimaui, ſi eum quamprimum Typis tradere ſtuduiſſem: eſt enim introductorius ad praxim omniũ Romæ tribunalium, quæ cum longe inter ſe diuerſa ſint, diuerſos quoque ritus, pandectas ac etiam (vt ita dicam) diuerſos practicandi modos habere neceſſarium eſt. Maximo itaque onere leuabuntur ij, qui in iam dictis iudicijs initiari cupiunt: nam quod prius in varia, tot curiarum, praxi vix longi temporis ſpatio obſeruari poterat, huiuſce opuſculi commoditate, ac facilitate vno quidem intuitu cognoſcitur, & poſſidetur. idcirco illud temporis, quod mihi hac feriarum intermiſſione ex publica iuris interpretatione, ſuperfuit, libenter communi vtilitate accommodare decreui, vt intelligant iuris ſtudioſi me ſemper priuatis commodis publicam vtilitatem præpoſuiſſe; quod & in poſterum, ſi occaſio dabitur multo libentius, auſpice Domino, facturum polliceor. Cæterum quicunque is fuerit, qui ſic perutilem hanc εἰσαγωγὴν accuratè intexuit, ſiquidem vita functus eſt, ingentes ei habeantur gratiæ; ſi verò vitalibus adhuc veſcitur auris, gaudeat ſuos labores, noſtra diligentia, ab obliuionis incuria vindicari. Vale.

PRACTICA OMNIVM Terminorum Rotæ,

Et aliorum Tribunalium Rom. Cur. omnibus neceſſaria & vtiliſſima breuiſſimo modo nuper in lucem edita.

TRactaturi de modo practicandi in alma Vrbe, operæpretium eſt, vt diſpiciamus primo quot, & qui ſint principaliores in forenſibus negotijs Iudices, & quæ ſingularum ſit facultas, ac iuriſdictio.

Quatuor igitur ſunt Iudices ordinarij, Gubernator: hic autem facultatem habet procedendi etiam contra forenſes, & omnes tam ciuiliter, quã criminaliter, & pro quacunq; ſumma, ſoluſq; vltimo ſupplicio delicta ipſa plectendi ius habet: Gubernatoris officium quale ſit, & quæ, & quanta ſit eius iuriſdictio, & in quibus, vide per Veſtr. in ſua pract. lib. 2. cap. 5.

Auditor Cameræ, qui ſpecialiter eſt deputatus Iudex Curialium, & executor cenſurarum, & obligationum in forma Cameræ, iudicium criminale habet: vbi verò delinquentes puniendi ſunt pœna corporis afflictiua, iudicio Gubernatoris imponi ſolet. In obligationibus in forma Cameræ habet iuriſdictionem, quacunque ſumma ſit contracta obligatio.

Auditoris Cameræ officium quale ſit, de eiuſq; auditorio; & iuriſdictio, vide eundem Veſtr. lib. 2. cap. 4.

Vicarius S. D. N. iudex eſt Monachorum, & Presbyterorum, monaſteriorum locorum piorum, ac in ſpecie Hebræorum Vrbis incolarum ordinariam habet facultatem vſq; ad ſummam ſexaginta aureorum. Ideo conſuetum eſt pro maiori ſumma procedere coram Gubernatore vſq; ad ſententiam incluſiuè, qui vt dictum eſt, pro quacũque ſumma ordinariam iuriſdictionem habet.

In obligationibus autem in forma Cameræ, ſi quis vellet procedere ad excommunicationem, declarationem, & publicationẽ vigore dictæ obligationis, & dubitaret, nũ poſſent Vicarius, & Gubernator procedere ad relaxationem litterarum declarato-

fiant in vigore dictæ obligationis in forma Cameræ. Ideo litterarum ipſarum ſolet dari mandatum executiuum.

Senatoris tamen limitata eſt iuriſdictio ad Romanos,& incolas earum. Idcirco de eo ſeparatim infra erit agendum. De Senatore Vrbis,quod ſit eius officium,& quāta ſit iuriſdictio ipſius, & in quibus, vide per eundem Veſtrium,lib. 2. cap. 15.

Accedunt etiam Reuerendiſſimi Auditores Rotæ,qui ſunt duodecim, & ad hūc numerum fuerunt redacti à Siſto quarto, cum prius eſſent plures; hi Auditores Rotę vulgo appellātur nunc;cum prius Capellani Papæ dicerentur, eo quòd in Vrbem ſedentes controuerſias rotant, atque examinant: & iſti dicūtur habere iuriſdictionem ordinariam in cognoſcendo, iuxta notata in clementina, Auditor. de reſcriptis. tamē ſecundum Gomeſium in compendio ſing. pag. 158. ante præſentationem commiſſionis Auditor cognoſcere non poteſt duplici ratione,vt per eum, de his vide per Veſtriū in ſua practica lib. 2. cap. 17.& per Gomeſium in proœm. regu. cancell. pag. 4.

Auditor datus ſuper cauſam appellationis,& deſertionis, ſi reperiat bene iudicatum,& male appellatum, poteſt pronunciare bene proceſſum,& male appellatum, ſecundum Gomeſium in reg. de triennali. 9. §. pag. 437.

Item Auditor in cauſam appellationis, abſq. alia noua commiſſione poteſt deſertionem cognoſcere, vt per eundem Gomeſium in citato loco.

Auditoribus à die præſentationis commiſſionum datur iuriſdictio, vide per Gomeſium in compend. verb. ſing. pag. 158.

Auditor remittens cauſam ad Cancellariam dicitur remittere ad conciſtorium Papæ non autem ad Vicecācellarium,& quæ ſit ratio vide per eundem Gomeſium in proœmio reg. Cancell. pag. 6.

Auditores habent ſolum Romanam curiā per,&c.& quomodo id procedat, vide per Gomeſium in compend. ſing. pag. 158.

Auditor proponens cauſam de more votum non profert; quia numerum non facit à Rota, tantum aliquando conceditur propter difficultatem materiæ, & vt cauſa exitum habeat, ſecundum Gomeſ. in reg. de triennali. 9. pag. 349.

Si quis ergo velit debitorem conuenire pro quacumque ſumma curet hoc pacto,ac ordine conuenire.

Citetur N. ex aduerſo principalis, ſi principalis eſt, aliàs procurator: & ita in omnibus citationibus obſeruatur, vt ſemper cōſtet quis actor ſit,& quis reus; nam principales per ſe agant, vel per procuratores, ad reſpondendum primo pro prima dilatione ad primam diem inſtante tali principali, vel procuratore tali.

Executa vero citatione principalis per mandatarium Curiæ faciat illam inſcribi in manibus actorum notarij, ibiq, exprimat ſummam, quam petit.

Si debitor conſuetus primæ citationi nō reſponderit, fiet ſecūda citatio hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad reſpondendum ſecundæ petitioni pro ſecunda dilatione; inſtante tali procuratore, talis,vel principali, & ſi adhuc reus taceat, fiet tertia citatio.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad reſpondendum tertio pro tertia dilatione, aliàs ad videndum decerni mandatum executiuum contra ipſum. Hoc autem expleto in contumaciam aduerſarij non reſpondentis, datur poſtea mandatum executoribus,qui afferunt pignora. De mandato Reuerendiſſimi P. D. almæ Vrbis Gubernatoris,vel D. ipſius Locumtenentis ad inſtantiam N. ex aduerſo principalis auferantur de domo,& bonis N. ex aduerſo principalis bona valoris centum,& expēſarum, in quibus eidem tenetur, prout in actis patet.& ablata ponuntur ſub aſtanda, attento quòd eſt citatus, relatus, & contumax. D. Presb. mandatum decreuit, Ideo.

Cum verò dicti mandati facta erit executio,& debitor perſeuerat in contumacia ſeruatis, ſeruandis, citandus, eſt hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum decerni, vel fieri mandatum de cōſignandis pignoribus mandatario Curiæ ad effectum ſubaſtandi, ad primam; inſtāte parte. relatione poſita dictæ citationis in manuali notarij actuarij Curiæ obtinet

inſcri-

inſcriptum mãdatum de conſignandis pignoribus nuncupatum.

De mandato R. P. D. Gubernatoris Vrbis Romæ, vel ipſius Locumtenentis, & ad inſtantiam N. principalis tibi executori Curiæ, & ad quem ſpectat, &c. ac mandatum, quatenus ſtatim viſis præſentibus ſub noſtri arbitrij pœna debeas, parti ablata qui dam N. ex aduerſo principali vni ex Curiæ mandatarijs ad effectum illa ſubaſtãdi realiter, & cum effectu cõſignaſſe, attẽto quòd ipſo citato D. ita mandat. Ideo.

Cum habueris in manibus dictum mãdatum, tunc illud dabis executori, qui ſtatim conſignabit in manibus pignora ablata reo. Quo facto fiet talis citatio.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum mandari ſubaſtari pignora ad primam diem, inſtante principali.

Alia ſequenti die fiet alia citatio, cuius hæc eſt forma.

Citetur ex aduerſo principales ad vidẽdum deliberari pignora ſubaſtata plus offerenti, niſi infra decem dies illa reus reſuerit, vel aliter cum creditore cõcordauerit, cum intimatione.

Intimetur N. ex aduerſo principali quãliter D. mandauit deliberari pignora plus offerenti, niſi infra decem dies reluerit, inſtante principali.

Elapſis decem diebus mandatarius dabit, ſeu deliberabit pignora plus offerenti, & de ea pecuniæ ſumma ſatisfaciet creditori, quæ ſi non ſufficiet, fiet talis citatio.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad ſoluẽdum reſiduum, aliàs videndum decerni mãdatum ad primam, inſtante principali.

Facta relatione iudex decernet aliud executiuũ mãdatum pro ſumma reſtãte, quod mãdatum etiam præſentabitur executori, eoq; executo petet cõſignari, pignora ſubaſtari, & deliberari, ordine ſupradicto.

Hic eſt proceſſus contra contumacem.

Si verò debitor cõuentus negauerit, vel aliàs reſponderit primæ vel ſecundæ citationi, aduertendum eſt quomodo reſpondeat; cauilloſi enim ſolent hoc pacto reſpondere. Peto copiam petitionis cum termino, & tunc facias.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad recipiendum copiam petitionis, & reſpondendum affirmatiue, vel negatiue, aliàs tradi mandatum executiuum contra ſe, inſtãte principali.

Quo facto, niſi aliter reſponderit, habebis mandatum in contumaciam, vt ſupra dictum eſt.

Poſſet autem reus petere fieri calculum, & tunc ipſum citabis hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad calculandum, calculariq; videndum in iudicio hora Audientiæ, ad primam inſtante principali.

Relatione facta dicas. Ego calculo prout in petitione, ſeu in tanta ſumma, quam ſpecificabis, eodem die facias eum citari hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad ſoluendum iuxta formam calculi in actis facta, aliàs videndum tradi mandatum executiuũ pro ſumma expreſſa in calculo ad primam diem, inſtante principali.

Relatione facta iudex decernet mandatum contra reum ſecundum calculum.

Sed ſi reus conuentus negauerit ſe teneri ad petita per actorem, oportet tunc probare debitum illius, aut per apocam aduerſarij prætenſi debitoris manu ſcriptam, & eam tunc producere in iudicium, & dare notario cauſæ. Deinde citabis aduerſarium hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad dicendum contra iura producta, & repetita, & videndum iurare teſtes ſuper recognitione, & recognoſcendum manum ſuam, mediante iuramento, & vidẽdum ſe aggrauari ad primam diem, inſtante principali.

Relatione facta, ſi teſte habueris cognoſcentes manum eius, qui ſcripſit apocam eos notario offeras, ipſiſq; apoca oſtendatur; etſi illam agnoſcant, fac vt notarius à tergo, vel in calce dictæ apocæ ſcribat hoc pacto: N. recognouit mediante iuramento, manum Antonij in forma.

Si nõ potueris habere teſtes aduerſæ partis, poſita relatione ſupradictæ citationis iudex grauat reum in vno, vel duobus Iulijs quolibet die, niſi recognouerit manũ ſuã. Quo facto, facias reum citari hoc pacto.

Intimetur N. ex aduerſo principali, qua-

Hh 2 liter

fiant in vigore dictæ obligationis in forma Cameræ. Ideo litterarum ipſarum ſolet dari mandatum executiuum.

Senatoris tamen limitata eſt iuriſdictio ad Romanos, & incolas tātum. Ideirco de eo ſeparatim infra erit agendum. De Senatore Vrbis, quod ſit eius officium, & quāta ſit iuriſdictio ipſius, & in quibus, vide per eundem Veſtrium, lib. 2. cap. 15.

Accedunt etiam Reuerendiſſimi Auditores Rotæ, qui ſunt duodecim, & ad hūc numerum fuerunt redacti à Siſto quarto, cum prius eſſent plures; hi Auditores Rotę vulgo appellātur nunc; cum prius Capellani Papæ dicerentur, eo quòd in Vrbem ſedentes controuerſias rotant, atque examinant: & iſti dicūtur habere iuriſdictionem ordinariam in cognoſcendo, iuxta notata in clementina, Auditor. de reſcriptis. tamē ſecundum Gomeſium in compendio ſing. pag. 158. ante præſentationem commiſſionis Auditor cognoſcere non poteſt duplici ratione, vt per eum, de his vide per Veſtriū in ſua practica lib. 2. cap. 17. & per Gomeſium in proœm. regu. cancell. pag. 4.

Auditor datus ſuper cauſam appellationis, & deſertionis, ſi reperiat bene iudicatum, & male appellatum, poteſt pronunciare bene proceſſum, & male appellatum, ſecundum Gomeſium in reg. de triennali. 9. §. pag. 437.

Item Auditor in cauſam appellationis, abſq. alia noua commiſſione poteſt deſertionem cognoſcere, vt per eundem Gomeſium in citato loco.

Auditoribus à die præſentationis commiſſionum datur iuriſdictio, vide per Gomeſium in compend. verb. ſing. pag. 158.

Auditor remittens cauſam ad Cancellariam dicitur remittere ad conciſtorum Papæ non autem ad Vicecācellarium, & quæ ſit ratiō vide per eundem Gomeſium in proœmio reg. Cancell. pag. 6.

Auditores habent ſolum Romanam curiā per, &c. & quomodo id procedat, vide per Gomeſium in compend. ſing. pag. 158.

Auditor proponens cauſam de more votum non profert; quia numerum non facit à Rota, tantum aliquando conceditur propter difficultatem materiæ, & vt cauſa exitum habeat, ſecundum Gomeſ. in reg. de triennali. 9. pag. 349.

Si quis ergo velit debitorem conuenire pro quacunque ſumma curet hoc pacto, ac ordine conuenire.

Citetur N. ex aduerſo principalis, ſi principalis eſt, aliàs procurator: & ita in omnibus citationibus obſeruatur, vt ſemper cōſtet quis actor ſit, & quis reus; nam principales per ſe agant, vel per procuratores, ad reſpondendum primo pro prima dilatione ad primam diem inſtante tali principali, vel procuratore tali.

Executa vero citatione principalis per mandatarium Curiæ faciat *illam inſcribi* in manibus actorum notarij, ibiq, exprimat ſummam, quam petit.

Si debitor conſuetus primæ citationi nō reſponderit, fiet ſecūda citatio hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad reſpondendum ſecundæ petitioni pro ſecunda dilatione; inſtante tali procuratore, talis, vel principali, & ſi adhuc reus taceat, fiet tertia citatio.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad reſpondendum tertio pro tertia dilatione, aliàs ad videndum decerni mandatum executiuum contra ipſum. Hoc autem expleto in contumaciam aduerſarij non reſpondentis, datur poſtea mandatum executoribus, qui afferunt pignora. De mandato Reuerendiſſimi P. D. almæ Vrbis Gubernatoris, vel D. ipſius Locumtenentis ad inſtantiam N. ex aduerſo principalis auferantur de domo, & bonis N. ex aduerſo principalis bona valoris centum, & expēſarum, in quibus eidem tenetur, prout in actis patet. & ablata ponuntur ſub aſtanda, attento quòd eſt citatus, relatus, & contumax. D. P. esb. mandatum decreuit, Ideo.

Cum verò dicti mandati facta erit executio, & debitor perſeuerat in contumacia ſeruatis, ſeruandis, citandus, eſt hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad vidēdum decerni, vel fieri mandatum de cōſignandis pignoribus mandatario Curiæ ad effectum ſubaſtandi, ad primam; inſtāte parte. relatione poſita dictæ citationis in manuali notarij actuarij Curiæ obtinet

inſcri-

inſcriptum mãdatum de conſignandis pignoribus nuncupatum.

De mandato R. P. D. Gubernatoris Vrbis Romæ, vel ipſius Locumtenentis, & ad inſtantiam N. principalis tibi executori Curiæ, & ad quem ſpectat, &c. ac mandatum, quatenus ſtatim viſis præſentibus ſub noſtri arbitrij pęna debeas, parti ablata quidam N. ex aduerſo principali vni ex Curię mandatarijs ad effectum illa ſubaſtãdi realiter, & cum effectu cõſignaſſe, attẽto quòd ipſo citato D. ita mandat. Ideo.

Cum habueris in manibus dictum mãdatum, tunc illud dabis executori, qui ſtatim conſignabit in manibus pignora ablata reo. Quo facto fiet talis citatio.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum mandari ſubaſtari pignora ad primam diem, inſtante principali.

Alia ſequenti die fiet alia citatio, cuius hæc eſt forma.

Citetur ex aduerſo principales ad vidẽdum deliberari pignora ſubaſtata plus offerenti, niſi infra decem dies illa reus reſuerit, vel aliter cum creditore cõcordauerit, cum intimatione.

Intimetur N. ex aduerſo principali qualiter D. mandauit deliberari pignora plus offerenti, niſi infra decem dies reluerit, inſtante principali.

Elapſis decem diebus mandatarius dabit, ſeu deliberabit pignora plus offerenti, & de ea pecuniæ ſumma ſatisfaciet creditori, quæ ſi non ſufficiet, fiet talis citatio.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad ſoluẽdum reſiduum, alias videndum decerni mãdatum ad primam, inſtante principali.

Facta relatione iudex decernet aliud executiuũ mãdatum pro ſumma reſtãte, quod mãdatum etiam præſentabitur executori, eoq; executo petet, cõſignari, pignora ſubaſtari, & deliberari, ordine ſupradicto.

Hic eſt proceſſus contra contumacem.

Si verò debitor cõuentus negauerit, vel alias reſponderit primæ vel ſecundæ citationi, aduertendum eſt quomodo reſpondeat; cauilloſi enim ſolent hoc pacto reſpondere. Peto copiam petitionis cum termino, & tunc facias.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad recipiendum copiam petitionis, & reſpondendum affirmatiue, vel negatiue, alias tradi mandatum executiuum contra ſe, inſtãte principali.

Quo facto, niſi aliter reſponderit, habebis mandatum in contumaciam, vt ſupra dictum eſt.

Poſſet autem reus petere fieri calculum, & tunc ipſum citabis hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad calculandum, calculariq; videndum in iudicio hora Audientiæ, ad primam inſtante principali.

Relatione facta dicas. Ego calculo prout in petitione, ſeu in tanta ſumma, quam ſpecificabis, eodem die facias eum citari hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad ſoluendum iuxta formam calculi in actis factã, alias videndnm tradi mandatum executiuũ pro ſumma expreſſa in calculo ad primam diem, inſtante principali.

Relatione facta iudex decernet mandatum contra reum ſecundum calculum.

Sed ſi reus conuentus negauerit ſe teneri ad petita per actorem, oportet tunc probare debitum illius, aut per apocam aduerſarij prætenſi debitoris manu ſcriptam, & eam tunc producere in iudicium, & dare notario cauſæ. Deinde citabis aduerſarium hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad dicendum contra iura producta, & repetita, & videndum iurare teſtes ſuper recognitione, & recognoſcendum manum ſuam, mediante iuramento, & vidẽdum ſe aggrauari ad primam diem, inſtante principali.

Relatione facta, ſi teſte habueris cognoſcentes manum eius, qui ſcripſit apocam eos notario offeras, ipſiſq. apoca oſtendatur; etſi illam agnoſcant, fac vt notarius à tergo, vel in calce dictæ apocæ ſcribat hoc pacto: N. recognouit mediante iuramento, manum Antonij in forma.

Si nõ potueris habere teſtes aduerſę partis, poſita relatione ſupradictæ citationis iudex grauat reum in vno, vel duobus Iulijs quolibet die, niſi recognouerit manũ ſuã. Quo facto, facias reum citari hoc pacto.

Intimetur N. ex aduerſo principali, qualiter

liter D. grauauerit illum, niſi recognouerit manum ſuam. & citetur ad vidẽdum alterari grauamen, & commitii executionem ad primam inſtante principali.

Relatione facta iudex alterabit grauamen, ad duplum, videlicet de duobus iulijs ad quatuor quolibet die, & dabit tibi mandatum talis tenoris.

De mandato Reuerendiſſimi D. Gubernatoris, vel eius Locumtenentis, & ad inſtantiam N. principalis, grauetur N. ex aduerſo principalis per executorem in quatuor iulios quolibet die, donec, & quouſque recognouerit apocam in actis productam manu ſua ſcriptam, vel ſuper ea affirmatiuè vel negatiuè, mediante iuramento, reſponderit, attento quòd eſt citatus, relatus, Dominus ipſum grauauerit, grauamen alterauerit, & executionem commiſerit, &c. mandato executo pro quolibet die tollet iulios quatuor, eoſq; in ſuam vtilitatem conuertet, ita vt reus cogatur comparere ad recognoſcendum manum ſuam. cum vero apoca fuerit recognita, fiet citatio, hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis, ad audiendum voluntatem Domini, & ſoluendum iuxta formam apocæ manu ſua conſcriptæ, aliàs ad videndum decerni mandatum pro ſumma petita, vel in eo contenta ad primum; inſtante principali.

Iudex decernet mandatum, niſi ad primum. inſtãte principali cum intimatione, hoc pacto.

Intimetur N. ex aduerſo principali, qualiter D. decreuit mandatum contra ipſum, niſi ad primum diem, inſtante principali. Et ſic habebis mandatum executiuum nũcupatum ſeruatis ſeruandis, qui reuocari non poteſt, & faciet illud exequi in bonis debitoris. Et ſerua ſtylum citationum in cõſignandis pignoribus, ſubaſtandi, & deliberandi, vt ſupra contra contumacem in primo mandato de auferendo de domo cum ſeq.

Si debitor poſtquam conuentus fuit, vel ante ſuſcipiat terminum in iudicio, vel cenſuras, ſi ſumma debita excedit decem ducatos, poteſt debitor ſuſcipere in iudicio cenſuras qui ſunt triginta dies ad ſoluendum debitam ſummam: & licèt nec tempus deberet concedi: reo tamen de ſtylo conceduntur: ſed ad decem ducatis infra conceditur ſolummodo terminus decem dierum, & non vltra, licèt quandoque iudices concedant quindecim, vel viginti ex cauſa; ſi verò debitor ad decem infra, vel viginti dies prout ſibi viſum fuerit.

Finito termino cenſurarum, vel decem dierum citetur hoc modo.

Citetur ex aduerſo principalis ad ſoluẽdum iuxta formam cenſurarum, vel termini, aliàs tradi mandatum, inſtante principali. Et ſic habebis mandatum executiuum ad cuius executionem procedes, vt ſupra in primo mandato de auferendis de domo bonis, cum ſeq.

Nota quòd ſi non poteris verificare tuum creditũ aliter quàm per teſtes duos, vel tres, qui viderint, vel interfuerint quando mutuaſti, vel vendidiſti, tunc facias articulos, in quibus concludenter narretur quę vis probare, & illos in iudicium producas, & conſignes notario, citationemq; facias hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad dicendum contra articulos facto deductos, videndumq. illos ad probandum admitti, iurare teſtes, & reſpondere ſingula ſingulis medio iuramento: aliàs adaggrauari ad primam diem, & dandum interrogatoria per totam illam, & ſequentem diem. & intimetur eidem, qualiter materiæ medio iuramento ſunt ſpecificatæ ad primam inſtante principali. vel

Citetur N. ex aduerſo procurator, vel principalis ad dicendum contra articulos facto datos illoſque videndum admitti, ad probandum, iurare teſtes, committiq. notario cauſæ receptionem iuramentum egregiarum, & impeditarum perſonarum ad primam diem: & poſtquam commiſſum fuerit, videndum illos iurare, in eorum, vel notarij domibus, aut vbi reperti fuerint per totam illam, vel tres ſequentes dies de mane, vel de ſero, à tali hora vſque ad talem, ad concordandum de interprete ſumptibus ſuis, aliàs examinabuntur ſine, necnon ad dandum interrogatoria per

totam

Digitized by Google

totam illam, & ſequentem diem. Et intimetur eidem qualiter materiæ ſunt ſpecificatæ in actis, & teſtes examinabuntur ſuper illis, & tota cauſa, inſtantibus.

Relatione facta, nominabis teſtes examinandos, vel nomina ipſorum a tergo articulorum deſcribe.

Nota quòd in cauſis ordinarijs, teſtes habentur pro iuratis in relatione inductionis eorum.

Elapſis autem diebus duobus facias examinari teſtes, quot vis, & eos, quos nominaſti. deinde vnà cum articulis oſtendas iudici eorum dicta; quibus viſis citabitur ad ſententiam hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum deferri iuramentum in ſupplementum plenæ probationis, quatenus opus ſit, & ad concludendum, & audiendum ſententiam, & loco ſententiæ decerni mandatum executiuum ad primam, inſtante principali.

Et iudex dabit ſententiam, aut pronunciabit, prout in cedula, aut loco ſententiæ mandatum executiuum relaxabit, ſeruatis ſeruandis, vt ſupra dictum fuit.

Quod ſi tibi deficientibus probationibus viſum fuerit litem finiri per viam partiti litis deciſiui poſt negationem factam ab ordinario, citabis illum hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis, ad videndum ſibi fieri partitum litis deciſiuum, & iurandum ſuper eo, aliàs mandari referri ad primum, inſtante principali.

Relatione facta, facias partitum hoc pacto.

Comparuit N. ex aduerſo principalis, & fecit partitum inſcriptum, qui vult eſſe litis deciſiuum, videlicet quòd iuret, vel neget, ſi tali die, commodaui ſibi talem equum, vel vendidi pro tali pretio, & non ſoluit ponendo caſum occurrentem.

Partito facto, ſi aduerſarius voluerit partiti copiam, ipſum citabis hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad reluendam copiã partiti, & ſuper illo iurare peremptoriè, aliàs videndum mandatum referri in ſcripturis inſtante principali.

Elapſo die Auditoriæ, in quo poſueris relationem dictæ citationis, ſi pars aduerſa non iurauerit, compareas tu coram notario, & iures hoc modo.

Ego iuro contenta in partito fuiſſe, & eſſe vera. deinde facias citari partem aduerſam hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad ſoluendum iuxta formam iuramenti vel partiti iurati, aliàs videndum decerni mandatum executiuum iuxta illius formam, ad primum, inſtante principali.

Et iudex decernet mandatũ executiuum contra reum pro ſumma contenta in partito, & erit mandatum ſeruatis ſeruandis, & pro eius executione procedetur, vt ſupra in primo mandato contra contumacẽ de auferendis de domo bonis.

Si reus iurauerit contenta in partito nõ eſſe vera nõ potes admitti vltra ad aliquas probationes ciuiliter contra ipſum: ſed poteris illum accuſare de periurio, procedendo contra ipſum criminaliter, ſi volueris probare per inſtrumenta, vel libros, vel teſtes ſeruando in eorum productione formam productionis apocæ ſupra datam.

Finita lite pro recuperandis expenſis in ea factis, citabis aduerſarium hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum taxari, & moderari expenſas ad primam diem, inſtante principali.

Relatione facta, dabis liſtam expenſarum notario, qui quidem illis viſis faciet fidem iudici de ſumma illorum, & iudex illas taxabit. Quo facto, citabis aduerſarium, hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad ſoluendum expenſas taxatas, & moderatas: aliàs tradi mandatum ad primam, inſtante principali, & ita mandatum debebis pro expenſis.

Nota modò, quòd eadem forma procedendi ſeruatur in curia Vicarij Papæ Sabellorum, Burgi, Ripæ, & Ripettæ, licèt in curijs Ripæ, & Ripettæ ſummariè procedatur, propter ipſorum ſtatuta ſtrictiſſima.

In curia Auditoris Cameræ talis ſeruatur ſtylus.

IN cauſis ordinarijs, ſi debitor eſt ſibi obligatus in forma Cameræ, & inſtrumentum eſt in actis ipſius Auditoris non eſt

opus citare debitorem ad dicendũ contra: ſi vero inſtrumentum eſt in actis alterius notarij, debitorem cures citari hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum fieri, & admitti proteſtationem de releuendo inſtrumentum obligationis talis rei rogatũ per notarium publicum ſumptibus ſuis ſad primam, inſtante principali.

Et fit huiuſmodi proteſtatio in releuatione inſtrumenti ad effectum ponendi talem expenſam ad computum debitoris, lite finita: aliàs poni non poteſt. & producto inſtrumento citetur aduerſarius.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad dicendum contra iura producta, & repetita, & videndum iurare teſtes ſupra recognitione, & confitendum debitum, & videndum ſe excommunicari ad primam, inſtante principali.

Relatione facta, & recognitione ſignata manu notarij rogati de dicto inſtrumento iudex mandabit cõfiteri debitũ infra tres.

Elapſis tribus diebus incluſiuè citabis hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum ſe declarari, & contra ſe litteras decerni ad primam, inſtante principali.

Et ita obtinet litteras declaratorias, quarum vigore poſſunt affigi cedulæ huius tenoris.

Dominus N. ex aduerſo principalis hic auctoritate Apoſtolica denũciatur excommunicatus; & declaratus ob nõ ſolutionem ſcutorum centum, inſtante principali.

Aduerte quòd cum habueris litteras declaratorias iam datas à notario Cameræ ſigillatas, ac totaliter expeditas, oportet vt illas portes ad bancum Curſorum, & illas ibi facias publicari, retroſcribi, diemq; publicationis apponi: aliàs non potes cedulones affigere, nec ſeculare brachium habere, quod brachium habes poſt dies decem computandos à die publicationis, & integro decurſo, reproducta prius dicta publicatione Curſorum notario cauſæ, vt iudici fiat fides, qui aduerſarius fuit poſt decem dies publicatus: tunc autem reus citetur.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum ſe grauari, & regrauari, & contra ſe brachiũ ſeculare decerni, taxari, & moderari expẽſas ad primam, inſtante principali. Et ita habebis brachiũ ſeculare, quod eſt mandatum executiuum, cuius vigore poteris procedere ad affixionẽ cedulonũ, & executionem realem, & perſonalem.

Brachium ſeculare eſt tormentum animæ & corporis.

Ad introducendum autem, & proſequendum aliam litem in curia Auditoris Cameræ, quàm obligationis in forma Cameræ, tunc ſtylus erit incipere à monitorio hoc modo.

De mandato R.P. D.N. A.C. vel eius D. Locumtenentis, & ad inſtantiam N. principalis.

Moneatur N. ex aduerſo principalis, quatenus infra triduum proximum ſub excommunicationis, & ducatorum centum auri pœnis debeat eidem inſtãti de tali ſumma pro tali cauſa cum effectu ſatisfacere, & ſi ſenſerit ſe, &c. cõpareat, &c. alioquin, &c. Monitorium poſtea eſt ſubſcribendũ à notario, & ſigillandũ ſigillo Auditoris, & deinde per Curſorem præſentandum aduerſario, & per eundem Curſorem ſubſcribi.

Monitorio executo, principaliter ſi reus latitet, poteſt citari ad conſtituendum procuratorem reperibilem, & acceptantem: aliàs ad videndum decerni proceſſum per contradictas, vel per affixionem ad valuas, & facta executione, & adhuc non compareat, obtinebis à iudice admitti proceſſum per affixionem, niſi infra tres, cum intimatione, &c. hoc modo.

Intimetur N. ex aduerſo principali, quatenus dominus mandat admitti proceſſum & obſeruabis practicam, vt infra verſ. Nota ſi quis monitus, in fine huius practicæ ſeruan. in curia Auditoris Cameræ.

Si verò times, quòd aduerſarius fugam arripiat, potes monitorio addere, & ſub eiſdem pœnis arreſtatur idem N. ne ab Vrbe, & Romana curia diſcedat, & recedere audeat, niſi prius ſatisfacto N. de ſumma, vel cũ eo deſuper cõcordauerit: aliàs ſine licentia domini, &c. quæ verba ponuntur in fine monitorij, ante clauſulam, ſi ſenſerit.

Elapſis tribus diebus poſt præſentationẽ monitorij reum curabis citari hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum ſe excommunicari, quatenus non paruit monitorio, ac citationẽ hoc pacto.

Iudex ipſum excommunicabit, niſi ad primam cum intimatione, tu facias intimationem ac citationem hoc pacto.

Intimetur N. ex aduerſo principali, qualiter dominus ipſum excõmunicauit, prout in monitorio, niſi ad primam, & citetur idem ad videndum ſe declarari, & contra ſe litteras decerni ad eãdem primam diem, inſtante principali. Intimatione facta, exinde citabis hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis per affixionem ad valuas, & aciem Campi Florę, ad dicendum contra articulos facto datos, illoſq; videndum ad probandum admitti, iurare teſtes, committiq; notario cauſæ receptionem egregiarum, & impeditarũ perſonarum ad primam diem: & poſtquam commiſſum fuerit vidẽdum illos iurare, in eorum, vel notarij domibus, aut vbi reperti fuerint per totam illam, vel tres ſequentes dies, de mane, vel de ſero, à tali hora vſque ad talem, & ad concordandum de interprete ſumptibus ſuis: aliàs examinabitur ſine: nec non ad dandum interrogatoria per totam illam, & ſequentem diem.

Et intimetur eidem qualiter materiæ ſunt ſpecificatæ in actis, & teſtes examinabuntur ſuper illis, & tota cauſa, inſtante N. ex aduerſo principali, vel eius procuratore.

Si verò monitorium negauerit, debes verificare contenta in ipſo, & citationem pro examinandis teſtibus, vnde ſupra in forma ſeruanda coram Gubernatore in citatione ad dicendum contra articulos, & teſtes.

Et in citationibus vſque ad ſententiam hoc caſu ſeruatur ordo, de quo ſupra in curia Gubernatoris.

Ad ſententiam citetur hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum reiterare omnes terminos ſubſtãtiales, forſan triale, nulliter, & inculcate ſeruatos vnica citatione, & audientia in vim bullæ Innocentianæ, ac Pij IV. necnon ad videndum deferri iuramentum in ſupplementum plenę probationis, quatenus opus ſit, ab ſolui dictum inſtantem à cẽſuris, &c. nec non ad concludendum & audiendum ſententiam, & loco ſententiæ reintegrari monitorium.

Quando vero procederes per viam monitorij citetur hoc modo.

Coram A.C. citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum deferri iuramentum in ſupplementum, &c. concludẽdum, &c. & audiendum ſententiam, & loco ſententiæ reintegrari monitorium, & ſe excommunicari ad primam, inſtante principali.

Iudex reintegrabit monitorium, vel illum excommunicabit, niſi ad primam cum intimatione.

Et nota quòd hìc obſeruatur intimationes, & citationes retroſcriptæ, vt ſupra in principio huius formæ ſeruandum coram A.C. verti aduersè, quod cum habueris.

Quòd ſi aduerſarius à cõfeſſione vel declaratione, ſeu reintegratione, monitorij appellauit iudex ordinariè reponet eum, & antequam obſerues aliquem terminũ, appella ab ipſa repoſitione aduerſarij, & iudex etiam reponet te. ſtante tua repoſitione obſerua terminum tuæ citationis factæ: alias dubitaretur ſtante tua appellatione, & repoſitione, quod actus tuus ſubſequens eſſet nullus. Ideò aduerte.

In cauſis Commiſſarij quomodo procedatur.

IN cauſis Commiſſarijs extat formulariũ in forma, & quãdo cauſa eſt commiſſaria, tunc Auditor Cameræ, & alij iudices ordinarij obſeruant ſtylum Rotæ, id eſt prima dies Rotæ Lunæ, Mercurij, & Veneris, excepto ſi daretur in commiſſione facultas procedendi ſingulis diebus, iuxta ordinariam facultatem, tunc obſeruatur ſtylus ordinarius, excepto quòd in omnibus cauſis commiſſarijs citationes fiunt per curſores: aliàs eſſent nullæ per Motum proprioũ, in quo inhibet omnibus mandatarijs, ne citent in cauſis commiſſarijs, & quod huiuſmodi citationes nullę ſint. Quod fallit in curia Capitolina coram Senatore, vel ſuis Collateralibus, quod eſt proprium ciuium Romanorum, nec commiſſiones ipſius ſtylum alterant: quoniam ibi Statuta almæ Vrbis obſeruantur. Idcirco qui vult fieri procurator Capitolinus, Vrbis Statuta perlegat,

legat, vel vrgente neceſſitate peritos notarios conſulat.

Dubium nõ eſt, quod à ſententijs ſeu decretis diffinitiuis infra decem dies licet appellare: aliàs tranſeunt in rem iudicatam.

Et nota, quòd quando appellabis à decreto, vel à diffinitiua iudex dabit pro apoſtolis, aut terminum iuris, quandocunque, aut terminum iuris ſimpliciter, aut reuerẽtiales, aut refutatorios, aut reponet.

Si ſumma de qua agitur excedat decem, iudex dabit terminum iuris, aut reponet: ſi ſumma erit notabilis, dabit reuerentiales in forma, aut ſimpliciter.

Nota quomodo debet proſequi appellationem, ſi iudex dat terminum appellandi iuris, & interim habes tempus triginta dierum excluſiuè ad redeundum per apoſtolos, idest antequam labantur triginta dies, debes comparere coram eodem iudice cum notario, ac ita petere.

Cõparet procurator, & nomine N. principalis ſui in termino iuris, aliàs ſibi appellandum dato, & petit reſponderi de apoſtolis, omni meliori modo.

Et tunc iudex dabit alium terminum iuris, & interim infra dictos triginta dies, debes redire, & petere vt ſupra; & ſi audias quòd iudex dicat, do alium terminum iuris infra triginta dies computandos à die vltimi termini, debes redire pro apoſtolis.

Sed ad tollenda huiuſmodi faſtidia, ex quo triginta dies habes infra illud tempus expedire commiſſionem, & illam iudici, ad quem præſentes.

Et aduerte, vt in commiſſione ponatur clauſula, non obſtante termino iuris orator appellat, adeo vt amplius pro apoſtolis redire non teneatur, cęteriſq; quibuſcumque.

Si verum iudex appellanti dat terminũ iuris ſimpliciter, debes infra triginta dies cauſam committere appellationis, & illam præſentare iudici ad quem; ſicut redire pro apoſtolis, & niſi infra triginta dies commiſeris deſertabitur.

Si verò iudex appellanti dat reuerentiales in forma, ſignificat, quòd infra decem dies debes committere iudici ad quem: aliàs tranſit in rem iudicatam.

Si iudex dat litteras reuerentiales, ſimpliciter habes tempus committendi cauſam infra annum.

Si iudex reponat appellantem, quod fieri ſolet quando quis appellat à confeſſione debiti, vel decreto litterarum, aut reintegratione monitorij, ſiue decreti, mandati loco ſententiæ à decem infra, aut ſupra, ſeu à præfixione termini, vel, aliquibus decretis interlocutorijs, debet is contra quem eſt lata ſententia ſtatim committere cauſã, ſeu appellare à decreto diffinitiuo, & facere inhiberi: aliàs iudex in omni audientia procedet ad vlteriora, ac ſemper reponet aduerſarium appellante à ſua reſponſione.

Nota, quòd ſi quis monitus, vel *citatus* ſemel perſonaliter compareat, & poſtea receſſerit ab Vrbe; vel latitaret, adeo vt eſſet difficile ipſum citare, fiunt diligentiæ contra ipſum.

Dabis citationem curſori illius actus, ad quem citare intendis, committeſq; curſori, vt quàm diligentiſſimè fieri poſſit, curet ipſum citare, & tunc curſor omnem mouebit lapidem, vt officium ſibi commiſſum quàm diligentiſſimè expleat. omnique adhibita in hoc diligentia in calce citationis curſor adſcribet adhibitam fuiſſe diligentiam, vt citandus reperiretur in Vrbe in locis publicis, domi ſuæ, nec potuiſſe alicubi inueniri.

Relatione facta, dominus iudex eandem diligentiam mandat fieri per duos curſores: tuncq; dabis aliam citationem præfato curſori, qui primam fecit diligentiam, & curſor alia ſequenti die reddet ſibi citationem ſubſcriptam per duos curſores, qui fecerunt diligentiam, vt ſupra, & tunc iudex decernet proceſſum, aut per contradictas, aut affixionum citationem ad valuas curiæ & domus ſuæ ſolitæ habitationis.

Quando quis eſt tibi obligatus in forma Cameræ, & habet domicilium in Vrbe, poteſt citari domi, & valet, & tenet citatio: ſi vero domicilium non habet in Vrbe, & abſens eſt, potes iurare ſuper abſentia, & obtinebis facultatem citandi per officium contradictarum.

In audientia contradictarum.

Audientia cōtradictarum eſt quoddam officium, quo ſingulis diebus iuridicis citātur ad omnes actus iudiciarios, illi qui ſemel citati perſonaliter in partibus, vel in Vrbe receſſerunt poſtea, abſq; conſtitutione procuratoris, vel domicilij, vel illi qui obligati ſunt in forma Cameræ.

De officio contradictarum, eiuſq. audictia, ac litterarū exceptione, vide per Veſtr. in ſua pract. lib. 1. c. 5.

Forma autem huiuſmodi citationis ſcribitur in carta pergamena, & legitur in dicto officio per deputatos, & ſubſcribitur & ponitur dies per notarium eiuſdem officij, & ſigillo eius ſigillatur.

Mandat R.P.D.A.C. ſiue dominus eius Locumtenens in audientia publica litterarum contradictarum S.D.N.Papæ, vt moris eſt, citari, & citat quendam N. ex aduerſo principalem, & omnes alios ſua intereſſe putātes, quatenus prima die iuridica cōpareat in iudicio coram eo ad dicendum contra litteras declaratorias reſeruationis annuæ penſionis viginti ſcutorum auri, ad dicendum illi ſe paruiſſe primo pro prima dilatione in cauſa, & cauſis coram eo pendentibus interdictos citatos, & cōcitatos; & N. de piſtorio agente deſuper certis paghis dictæ perſonis decurſis, & non ſolutis, certis pecuniarum ſummis, & rebus alijs. Dat. Rom. in præfata audientia anno à Nat. Dom. 1574. Indict. 2. die verò 9. Nouembr.

Et ſub hac forma poſſunt citari rei ad omnes actus, & huiuſmodi citatio reproducitur coram iudice in tempore, & vigore illius iudex facit decretum contra reum: & ſi reus eſſet perſonaliter citatus, ſolet iudex decernere monitorium extra curiam contra reos, quòd monitorium præſentatur per notarium reo in partibus, & per notarium ipſum præſentantem ponitur fides præſentationis à tergo, & reproducto huiuſmodi monitorio coram iudice, ſi tempus in eo aſſignatum reo ad comparendum iam lapſum ſit, iudex decernit proceſſum per contradictas.

Et prima citatio poſt reproductionem eſt, vt ſequitur.

Mandat ad dicendum contra monitoriū ſpeciale contra eum ad partes decretas, & in eiſdem partibus legitimè executum, illiuſq; executionem ad videndum iurare teſtes ſuper illius recognitione, ac docēdum ſe illis paruiſſe primo pro prima dilatione in cauſa, & cauſis vt ſupra.

Quo termino ſeruato, citabis reum, durante eius contumacia pro alia die ad dicēdum ſe paruiſſe litteris monitorialibus cōtra ipſum decretum executis, & reproductis ſecundo pro ſecunda dilatione. Item ad tertiam pro tertia. Item ad diem quartam pro quarta, & ſuperabundanti.

Nota, quòd in quarta citatione ponuntur illa verba, & ſuperabundanti.

Quibus quatuor terminis ſeruatis, durāte contumacia rei citabis eundem per audientiam, videlicet ad cōcludendum & audiendum ſententiam, & litteras declaratorias in contumaciam rei quas litteras oportet publicare per curſorem, de quo vide ſupra in materia obligationis Cameræ.

Elapſis decem diebus à die publicationis earum debes illas reproducere coram iudice, & citare partem ad vidēdum ſe grauari, & reagrauari, & brachium ſæculare contra ſe decerni in cauſa, & cauſis.

Et obtento brachio ſæculari tranſmittas illud in partibus exequendum contra bona, & perſona contumacis.

Nota quòd ſi pro parte rei citati quis cōpareat cum mandato procuratorio debes illum citare per curſorem ad omnes actus prædictos, &c. ad dicendum contra monitorium, ad docendum principalem ſiue ipſum paruiſſe primo pro prima dilatione, inſtante principali. Item ſecundo pro ſecunda. Item tertio pro tertia, quarto pro quarta, & ſuperabundanti, & procedas ad vlteriora, donec negauerit vel acceptauerit debitum.

Si negauerit producas ad iuſtificationē omnia neceſſaria, & in quolibet actu cures citari procuratorem rei, & ſerua ordinem ſupra traditum in forma ſeruanda coram Gubernatore.

Nota quòd in obligatione in forma Cameræ, vt ſupra datum eſt, iurata abſētia debitoris, vel ipſa per teſtes probata, aut per

litteras

litteras remiſſiuas obtinebis processum per contradictas, & citabis eundem per dictam audientiam ad confitendum debitum, & videndum ſe excommunicari; & cõtra ſe litteras decerni. Item poſt decem dies ad videndum ſe granari, & reagrauari, & brachium ſæculare contra ſe decerni.

Nota quòd volẽs exigere penſionem vigore litterarum Apoſtolicarum intimatarum reo debet dictas litteras ſic intimatas reproducere coram A. C. qui eſt in ſimilibus iudex ordinarius & competens; & illis reproductis docere ſummarie per duos teſtes de abſentia rei, & iudex decernet proceſſum per contradictas hoc modo.

Mandat R.P.D A.C. citari N. quatenus compareat ad dicendũ contra litteras Apoſtolicas reſeruationis penſionis, ad dicendum illis ſe paruiſſe primo pro prima dilatione in cauſa, vt ſupra in formula extenſæ citationis in hac audientia dictum eſt. Itẽ ſecundo pro ſecunda. Item tertio pro tertia. Item quarto pro quarta, & ſuperabundanti dilatione. Item ad videndum ferri sẽtentiam declaratoriam, vt ſupra in monitoriis ad partes decretis.

Et ſi reus eſt in Vrbe, citandus eſt perſonaliter ad omnes prædictos actus, vt ſupra in proceſſu Monitorij dictum eſt.

In ſummarijs cauſis ita proceditur.

CОram tali iudice citetur ex aduerſo principalis ad ſoluendum infraſcripto inſtanti ſcuta quindecim occaſione pẽſionis domus ſemeſtris incepti die prima Oct. 1570. ad videndum contra ipſum decerni, & relaxari mandatum executiuum ad primam, inſtante N. ex aduerſo principali, vel eius procuratore.

Datur poſtea hæc citatio, cum relatione notario, ipſeq; notarius eam legit domino iudici, decernit, & relaxat mandatum, niſi ad primam cum intimatione hoc modo.

Intimetur N. ex aduerſo principali, qualiter dominus decreuit, & relaxauit mandatum, niſi ad primam, inſtante N. ex aduerſo principali, vel eius procuratore.

Et ſi intimatus non reſpondeat, datur mandatum executoribus, & fiet executio.

Si verò reſpondeat, neceſſe eſt vt reſpõdeat vnum ex tribus, aut confiteatur, aut negetur, aut petat calculari.

Si confiteatur aliud ſibi remedium non erit, quam terminum ſuſcipere, qui terminus eſt decem dierum: hoc autem termino eſt ipſo citatur hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad ſoluendum iuxta formam termini: aliàs tradi mandatum ad primam, inſtante principali, vel eius procuratore.

Dominus iudex, viſa relatione, relaxat mandatum, niſi per totam, & aliqua exceptio non admittitur, niſi facto depoſito.

Si verò negabit debitum, aut debes probare per teſtes, aut per ſcripturas, ſi per ſcripturas, ita citabis.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum productionem quorundam iurium, & admitti, ad dicendum contra, & ad videndum iurare teſtes ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit ad primam diem, inſtante, &c.

Relatione facta, producuntur ſcripturæ notario coram iudice: ipſe verò iudex admittit ſi & in quantum.

Si verò per teſtes, citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum iurare teſt. & illos ſummarie examinare ſuper petitione, & tota cauſa: admitti, & committi notario receptionem teſtium, & examen in forma ad primã diem, & dare interrogatoria ſi dare voluerit per totum mane, & ſequentem diem, inſtante N. ex aduerſo principali, vel eius procuratore.

Nominãtur poſtea teſtes notario, & dicitur ſuper quo examinari velit teſtes ad fundandum intentionem tuam, & verificandum petitionem tuam.

Examinatis poſtea teſtibus, & illis viſis per dominum; ſeu viſis ſcripturis, quando per ſcripturas intendimus probare, ad ſententiam citatur hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum deferri iuramentum in ſupplemẽtum plenæ probationis, quatenus opus ſit, concludendum, & audiendam ſententiam, & loco ſententiæ decerni; & relaxari mandatum executiuum pro ſumma petita,

petita, & expenſis ad primam diem, inſtante, &c.

Si pars petat publicationem teſtium, ei conceditur, & datur copia teſtium cum termino ad opponendum. qui terminus erit trium dierum, vel quatuor, vel quinq; arbitrio iudicis, quo elapſo citatur ad ſententiam vt ſupra.

Dominus relaxat mandatum executiuum loco ſententiæ, niſi ad primam cum intimatione.

Intimetur N. ex aduerſo principali, qualiter dominus loco ſententiæ decreuit, & relaxauit mandatum executiuum pro ſumma petita, & expenſis, niſi ad primam, inſtante principali, &c. & reus amplius nõ auditur; niſi forte appellet, de quibus infra.

In cauſis executiuis in foro Capitolino ita proceditur.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum productionem inſtrumenti publici, admitti ad dicendũ contra, iurare teſtes ſuper illius recognitione, quatenus opus ſit, & ſoluendum ſcuta quinquaginta in eo contenta: aliàs ad videndum mandatum exequi pro ſumma in eo contenta ad primam, inſtante N. ex aduerſo principali.

Relatione facta per mandatarium datur citatio notario, ſedente iudice, & producitur inſtrumentum, & dominus iudex admittit ipſum, ſi & in quantum, & committit in forma. Pars nihil aliud dicet niſi generalia contra inſtrumentum, & petet copiam illius cũ termino ad opponendum, & pendẽte termino nihil fieri: aliàs de nullitate.

Poſtea expectatur decem dies vtiles, qui terminus datur vtrique parti ad probandũ & excipiendum, & illis elapſis iudex infra alios quinque dies vtiles, cauſam expedire debet, & ita citatur.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum deferri iuramentum in ſupplemẽtum plenæ probationis, quatenus opus ſit, concludendum & audiendum ſentẽtiam; & loco ſententiæ mandari exequi inſtrumentum in actis productum ad primam, inſtante principali.

Qui Magnificus D. iudex ſedens: &c. viſis, &c. & loco ſententiæ mandat exequi inſtrumentum in actis productum, & pro ſumma in eo contenta decreuit, & relaxauit mandatum, niſi ad primam cum intimatione omnium.

Intimetur N. ex aduerſo principali, qualiter D. loco ſententiæ, mandat exequi inſtrumentum in actis productum, & pro ſumma in eo contenta decreuit, & relaxauit mandatum, niſi ad primam, cum intimatione omnium, inſtante, &c.

Aduerte tamen, quòd ſi procurator partis aduerſæ comparuit in iudicio ad ſentẽtiam debes illum citare: alias erit ſententia nulla defectu citationis.

Si verò aduerſarius appellauerit apud iudicem ad quem, non auditur, niſi facto depoſito ſummæ contentæ in inſtrumento.

In cauſis ordinarijs ita proceditur.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum productionem libelli, admitti, dicendum contra, & reſpondendum illi ad primam.

Relatione facta, datur libellus in manibus notarij, iudice pro tribunali ſedente intentando quam actionem tibi competere videbis.

Pars dicet generalia contra, & petet copiam illius.

Dominus iudex admittet libellum, ſi & in quantum; & copiam decernet: deinde deſcendit ad litis conteſtationem.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad cõteſtandum, conteſtariq; videndum litem, iurare, iurariq; vidẽdum de calumnia: aliàs videndum pronuntiari, litemq; haberi pro conteſtata, iuramentumq; pro præſtito, iuxta formam ſtatutorum ad primam.

Relatione facta, litis conteſtatio fit pro parte actoris, & iuratur de calumnia, dominus iudex decernit litem pro conteſtata haberi, & iuramento calumniæ præſtito, niſi per totam.

Deinde accedit ad fundãdum intentionem per probationes, quæ, vt ſupra dictum eſt, fiunt aut per teſtes, aut per publica inſtrumenta.

Si per teſtes, citetur hoc modo. Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndũ productionem articulorum, admitti, dicendũ

contra

contra, iurare teſtes ſuper illis, & tota cauſa; & committi notario receptionem, iuramentorum teſtium, & examẽ ad primam, & ad dandum interrogatoria ſi dare voluerit per totam illam, & ſequentem diem; & intimetur eidem qualiter materiæ nomina; & cognomina teſtium ſunt ſpecificata per ipſummet principalem medio iuramento, & teſtes examinabuntur ſuper illis, & tota cauſa, & concordandum de notario adiuncto: aliàs examinabuntur, niſi inſtanto principali ex aduerſo, vel eius procuratore.

Dantur notario articuli vnà cum teſtibus, & dominus admittit eos ſi & in quantum, & committit notario examen in forma, poſtea examinantur teſtes.

Si verò producãtur inſtrumenta ad fundandum intentionem.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum productionem certorum iurium, & actorum, admitti, dicendum contra, iurare teſtes ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit ad primam, inſtante principali.

Producuntur inſtrumẽta, & alia iura, & dominus iudex illa admittit, ſi & in quãtũ interim cauſa diſcutitur, & præfiguntur dilationes ſtatutariæ, quæ ſunt ad probandum & probatum habendum per omne genus probationis; illiſq; elapſis, nec reus, nec actor poteſt aliquid probare, & ita fiunt citationes.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum ſibi præfigi primam dilationem ſtatutariam ad primam diem, inſtante, &c.

Relatione facta, dominus iudex dat pro prima dilatione ſtatutaria terminum quinque dierum vtilium, quibus elapſis fit ſecunda citatio.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum ſibi præfigi terminum ſecũdæ dilationis ad primam diem, inſtante, &c.

Relatione facta, dominus iudex dat terminum quatuor dierum, quibus per actis fit tertia citatio.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum ſibi aſſignari tertiam dilationem ſtatutariam ad primam diem, inſtante, &c.

Relatione facta dominus iudex dat terminum trium dierum vtilium.

Et durantibus iſtis dilationibus produci debet tam ab actore, quàm à reo quicquid producendum eſt ad probandum vel excipiendum: aliàs illis iam elapſis neuter amplius auditur.

Præterea aduertat actor, quod durantibus iſtis dilationibus, aliud non eſt agendum: aliàs nulliter fit.

Iudice autem bene inſtructo citatur ad ſententiam hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis, nec nõ eius procurator, quatenus ſit, & ſi plures ſint, omnes ſunt citãdi, ad videndum deferri iuramentum in ſupplementum plenæ probationis, quatenus opus ſit, concludendum, & audiendum ſententiam diffinitiuam ad primam diem, inſtante N. principali, vel eius procuratore.

Relatione facta, inſtatur pro ſententia, & dominus iudex ſedẽs pro tribunali pronuntiabit ſic.

Qui Magnificus dominus iudex ſedens, &c. viſis, &c. pronuntiauit, & ſententiauit prout in cedula, quam facto legit, & mihi notario regiſtrandum dedit tenoris.

Hæc cedula facienda eſt in ſcriptis per procuratorem vſque ad verba ſententiæ, quæ ſcribenda eſt, & ſubſcribenda per manum iudicis.

Pars infra decem dies poteſt appellare à dicta ſententia lata, vel appellatur à termino habito pro ſeruato, quatenus ſi ſententia contra principalem ſuum feratur, ſeu terminus declaretur, quod minime credit, tunc ſentiens ſe, principalemq; ſuum enormiter læſum magiſq; in futurum lædi dubitet, appellat, &c. & debetur in ſcriptis appellare, prout in cedula hoc modo.

Magnifice domine à quadam prætenſa diffinitiua, vt dicitur per M. D. V. lata, de qua in actis, ad quam relatio habeatur, impugnatiuè tamen in quadam cauſa Bononien. pecuniaria in fauorem N. ex vna, & contra N. ex altera, licet nulliter, iniq. prolata, & de facto, ſolito tamen honore, & reuerentia Magnif. D. V. &c.

N procurator, & N. principalis ſentiens ſe à dicta ſẽtẽtia enormiter læſum, & grauatum, timenſq; in futurum magis lædi, & gra-

grauati à dicta prætenſa ſententia, & omnibus inde ſecutis ad S. D. N. Gregorium XIII. eiuſq; ſanctam ſedem Apoſtolicam, Magnificum D. Capitaneum appellationū & nullitatum Vrbis, omnemq; alium iudicem competentem, ſaluo & reſeruato ſemper iure diceñ. de nullitate in his ſcriptis prouocat, & reclamat, & appellat, petēs primo, ſecundo, & tertio inſtantet, inſtantius & inſtantiſſimè, ſæpe, ſæpius, & ſæpiſſimè de apoſtolis reſponderi, non ſolum modo, & forma prędictis, ſed & omni meliori modo, &c. ſaluo iure, &c. proteſtatur, &c.

Qui Magnificus dominus iudex ſedens, &c. viſis, &c. dictam appellationem admiſit, ſi & in quantum omni meliori modo, &c. præſentibus, &c.

Prædictæ appellationis cum decreto iudicis fit publicum inſtrumentum per notarium cauſæ, & illud infra quinque dies Iudici ad quem præſentare, quòd ſi infra dictum terminum minime feceris, ſententia contra te lata tranſibit in iudicatum.

Reportato itaq; inſtrumēto appellationis iudici ad quē, cauſa durat ſpacio ſex mēſium, & trāſponūt omnia acta per notariū primæ inſtantiæ ad notarium ſecūdę inſtātiæ, & antea, vel poſtea citetur hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum productionem inſtrumenti appellationis, admitti, diceñ. contra ad primam diem, & in vim illius inhiberi ſtatim, vel ad eandem primam.

Relatione facta, & data notario, iudex inhibet vigore dicti inſtrumenti appellationis, & tunc incipit eius iuriſdictio, & fit alia citatio.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum productionē, ſeu repetitionē certorum iurium, & actorum, admitti, diceñ. contra iurare teſtes ſuper illorum recognitione ad primam diem, inſtante N.

Relatione facta repetūtur omnia facta, & ſcripturæ factæ in quantum faciant pro, & contra partem aduerſam, & non aliter.

Dominus iudex admittit, ſi & in quātū. Deinde ad ſententiam citatur hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis, & procurator, quatenus opus ſit, ad deponēdum deponiq. videndū ſportulas: alias videndū deponi animo repetendi, videndum deferri iuramētum in ſupplemētum plenę probationis, quatenus opus ſit concludendum, & audiendum ſententiam diffinitiuam ad primam diem, inſtante, &c.

Relatione facta coram iudice, ſedente pro tribunali, inſtetur pro ſententia, & iudex pronunciat ita.

Qui Magnificus dñs Capitaneus ſedens &c. viſis, &c. pronunciauit, & ſententiauit, prout in cedula, quam facto legit, & mihi notario regiſtrañ. dedit tenoris, vt ſupra in ſententia primæ inſtātię mutatis mutādis.

Si autem prima ſententia fuit informata per iudicem ad quem, ex duabus ſentētijs conformibus naſcitur vigore ſtatutorū res iudicata, nec licet amplius appellare, ſed fit mandatum de parendo ſententię.

Elapſo termino octo dierum citatur ſuccumbens coram primo iudice, quod tenementi hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum productionem, ſeu repetitionem certorum iurium, & actorum admitti, diceñ. contra, iurareq; teſtes ſuper recognitione, quatenus opus ſit, & videñ. relaxari mandatum executiuum pro ſumma contēta in ſententia, inſtante, &c.

Relatione facta, producitur mandatū de parendo ſententiæ notario, & dominus iudex admittit prædicta omnia, ſi & in quantum, & relaxauit mandatum pro ſumma contenta in ſententia per ipſum lata, niſi ad primam cum intimatione, & pars contra prædicta nihil opponere poteſt.

Intimetur N. ex aduerſo principali, qualiter dominus relaxauit mandatum pro ſūma contenta in ſententia, niſi ad primam, inſtante, &c.

Si verò continget, vt iudex ad quem reuocet ſententiam primi iudicis, & dicat bene appellatum & male iudicatum: propterea ſententiam dicti iudicis reuocandum fore, & eſſe prout reuocamus.

Tunc pars quæ contra ſe reportauit ſententiam appellatam ad Senatorem, qui eſt iudex tertiæ inſtantiæ, & cognoſcit de ſententijs latis per iudicem ad quem, & ſeruatur idem ordo, qui ſeruatus eſt in prima appellatione cum reportatione inſtru-

ſtrumenti appellationis cum citatione ad repeteñ. dicta, vt ſupra.

Reliquum eſt, vt omnium, quæ ad iudicium ſpectant plenam habeamus notitiam videre, qui ordo ſeruetur in exequendis compulſorialibus.

De hac merita vide late per Veſtr. in ſua practica lib. 6. cap. 5.

De remiſſione autẽ ad partes, quæ datur pro examinandis teſtibus in partibus, ac illius proceſſu, & executione, vide per eundem Veſtr. in d. pract. lib. 6. cap. vltimo, vbi latè de hoc agit ad compulſoriales.

Præſentabuntur litteræ compulſoriales iudici compulſori, & ad illarum executionem procedi inſtabitur.

Et tunc iudex deputabit notarium ad ſcribendum nuncium, ad citãdum locum, & horam Audientiæ.

Deindè citabitur pars ſeu procurator, ſi aliquis procurator fuerit nominatus ad diceñ. contra litteras compulſoriales, videñ. mandari ad illarum executionem procedi, & intimabitur qualiter D. N. Compulſor deputauit in notarium N. ad ſcribeñ. in nuncium N. ad citañ. locum Audientiæ, &c. & horam, &c. & citatio erit facienda ad primam diem.

Poſtea iudex compulſor faciet præceptũ detinenti ſcripturas compulſoriales, quod infra biduum, vel triduum, vel alio breuioris temporis ſpacio exhibere debeat iura N. & partes compulſorias exequi inſtans cum notario concordabit.

Deindè fiat citatio contra partem, vel procuratorem ad diceñ. contra iura producta, & repetita, videñ. iurare teſtes ſuper iurium recognitione, & facta recognitione mandari, tranſumptari, & exemplari iura deſignanda ad primam diem.

Qua adueniente, procurator comparebit, & tunc ſcripturas detinens illa ſe exhibebit, & ſolicitans exemplationem ex protocollo, vel ex libris, vel ex ſcripturis exhibitis illas, quas compulſare intendit, deſignabit, & repetet, & poſt repetitionem, & deſignationem nominabis teſtes ſuper iurium recognitione.

Quibus præſentibus iudex defert iuramentum, & poſtquam iurauerit, recognoſcet ſcripturas, libros protocollos, vel alias ſcripturas videlicet eſſe vel fuiſſe N. notarij publici & legalis, & quod illius ſcripturis in iudicio, & extra fidem adhiberi vidit, & in cauſa Illuſtris D. Equitis de Mareſcottis bonum erat, ſi fieri poterat, recognoſcere manus quondam Scipionis de Fatuntis, & Franciſci de Maluaſia, & aliorum teſtium, & ſi non omnium manus recognoſci poterunt, recognoſcantur illorum manus, quæ recognoſci poterunt.

Facta recognitione, iudex ſcripturas recognitas mandabit exemplari, tranſumptari, & compulſari, quæ tranſumptio poterit fieri quolibet die, etiam feſtiuo.

Adnotãdũ erat in cauſa dñi Equitis, vt recognoſcatur, & trãſũptetur apoſtilla in margine, ſeu annotatione S. Vincentij de Tibetis, vbi dicit inſtrumẽtum dediſſe publicũ.

Facta trãſũptione, citabitur pars, ſeu procurator ad vidẽdũ iura tranſũpta, exẽplata, & cõpulſata cũ ſuis originalibus collationari, & auſcultari, nec non auſcultationi, & collationi intereſsẽdũ, ſi intereſſe voluerit.

Ac facta collatione, & auſcultatione, iudicis auctoritatem, & decretum interponi, ac iura in Rotulo claudi, & clauſa ſigillari, & obſignari, & ſigillata ad Ro. Cur. tranſmitti ad primam diem, & etiam fieri poterit ad hodie per totam.

Adueniente hora, iudex cum ſuis originalibus exempla collationari mandabit, & ſi intereſſe velit, bonum eſſet.

Facta auſcultatione, iudex decretum, & auctoritatem interponet, ac in Rotulo claudi, & ſigillari, ac clauſa, & ſigillata portitori conſignari mandabit.

Dies decretorũ erũnt Lunæ, Mercurij, & Veneris, alijs diebus facta non valebunt.

Citation. factę ad primã diẽ fieri poterũt.

Exẽpli gratia, ſi prima dies erit Lunæ in die Veneris, Sabbati, & Dñicę, ſi prima dies erit Mercurij, die Lunę, & die Martis, ſi prima dies erit Vener. die Mercurij, & die Iou.

Aduertat quòd relationes nuncij fiãt per extenſum; & notarius extendat citationes, quæ poterunt dari in ſcriptis nuncio, & nũcius eaſdem reportabit poſtquam parti, vel procuratori eas præſentauerit.

F I N I S.

FE-

FESTA OBSERVANDA PARTIM DE PRÆCEPTO S.R.E. partim ex deuotione, & conſuetudine almæ Vrbis Ro. partim Sacri Apoſtolici Palatij, & partim Curiæ Capitolinæ.

IANVARIVS. habet dies 31.

P. 1. *Circuncisionis Domini, in qua die intrant et officiales Incl. Po. Ro.*
P. 6. *Epiphaniæ Domini.*
D. 17. *S. Antonij Abbatis.*
A.C. 18. *Cathedræ Ro. S. Petri Apoſtoli.*
D. 20. *SS. Fabiani & Sebaſtiani.*
A.C. 21. *S. Agnetis Virginis & Martyris.*
A. 22. *SS. Vincentij & Anaſtasij Mart.*
A.C. 25. *Conuerſionis S. Pauli Apoſtoli.*
C. 29 *Indulgẽtiarum ad aquã Saluiam.*

FEBRVARIVS. habet dies 28. & ſi erit biſſextus 29.

P. 2. *Purificationis B. Mariæ Virg.*
A.C. 3. *S. Blaſij Epiſcopi & Confeſſoris.*
A.C. 5 *S. Agathæ Virginis & Martyris.*
A.C. 22. *Cathedræ Antioch. S. Petri Apo.*
P. 24. *S. Mathiæ Ap. & in anno biſſ. 25.*

MARTIVS. habet dies 31.

A.C. 7. *S. Thomæ de Aquino.*
C. 9. *B. Franciſcæ Rom. nõdũ Canoniz.*
A.C. 12. *S. Gregorij Papæ & Confeſſoris.*
C. 19. *S. Ioſeph Sponſi B. Mariæ Virg.*
C. 20. *Dedicationis Capellæ S. Helenæ nũcupatæ Hierusalem in Eccleſia S. Crucis. In qua die mulieres poſſunt intrare dictam Capellam.*
A. 21. *S. Benedicti Abbatis.*
P. 25. *Annunciationis B. Mariæ Virg.*
C. *Omnes dies Veneris iſtius menſis ſunt feriati.*

APRILIS. habet dies 30.

C. 1. *Introitus officialium Incl. Po. Ro.*
A. 12. *S. Iulij Papæ.*
C. 21. *Natalis Vrbis.*
A.C. 23. *S. Gregorij Martyris.*
C. 25. *S. Marci Euangeliſtæ.*
C. 26. *Manifeſtationis B. Mariæ Virg. in regione Montium Vrbis.*

MAIVS. habet dies 31.

P. 1. *SS. Philippi, & Iacobi Apoſt.*
P. 3. *Inuentionis S. Crucis.*
A.C. 6. *S Ioan. Apoſt. ante portam Lat.*
A.C. 8. *Apparitionis S. Mich. Archang.*
A. 19. *S. Iuonis aduocati pauperum.*
C. 20. *S. Bernardi Confeſſoris.*

IVNIVS. habet dies 30.

A.C. 11. *S. Barnabæ Apoſtoli.*
A.C. 12. *Translationis S. Greg. Nazianz. ad cappellam Gregorianam in Baſilica Sancti Petri.*
C. 13. *S. Antonij de Padua Confeſſoris.*
P. 24. *Natiuitas S. Ioannis Baptiſtæ.*
P. 29. *SS. Petri, & Pauli Apoſt.*
A.C. 30. *Commemorationis S. Pauli Apoſt.*

IVLIVS. habet dies 31.

C. 1. *Introitus officialiũ Incl. Pop. Ro.*
A.C. 2. *Viſitationis B. Mariæ Virg.*
A. 7. *Translationis S. Thomæ Cantuar. Cancellariæ tamen non ſeruat.*
C. 9. *Ab iſta die incluſiue vſq. ad diẽ 14. Auguſti ob æſtiuos calores et meſſes ſunt feriæ in cauſis ordinarijs in prima inſtantia.*
C. 17. *S. Alexij Confeſſoris.*
D. 22. *S. Mariæ Magdalenæ.*
P. 25. *S. Iacobi Apoſtoli.*
C. 26. *S. Annæ Matris B. Mariæ Virg.*

AVGVSTVS. habet dies 31.

D. 1. *S. Petri ad Vincula.*
A.C. 4. *S. Dominici Confeſſoris.*
D. 5. *Dedicationis Eccleſiæ B. Mariæ Maioris, aliàs ad Niues.*
P. 10. *S. Laurentij Martyris.*
C. 14. *Ab iſta die vſq. ad diem 22. incluſiue ſunt feriæ in honorẽ B. M. V.*
P. 15. *Aſſumptionis B. Mariæ Virg.*
D. 16. *S. Rochi Confeſſoris.*
A.C. 19. *S. Ludouici Epiſc. & Confeſs.*
P. 24. *S. Bartholomæi Apoſtoli.*
A.C. 28. *S. Auguſtini Epiſc. & Confeſs.*
D. 29 *Decollationis S. Ioannis Baptiſtæ.*

SEPTEMBER. habet dies 30.

C. 1. *S. Egidij Abbatis.*
P. 8. *Natiuitas B. Mariæ Virg.*
A.C. 14. *Exaltationis S. Crucis.*
P. 21. *S. Mathæi Apoſt. & Euang.*
C. 27. *SS. Coſmæ & Damiani.*
P. 29. *Dedicat. Eccl. S. Mich. Arch.*

A.C.

A.C.30. *S. Hieronymi praesb. & Confeſs.*

OCTOBER habet dies 31.

C. 1. *Introitus officialiũ Incl. Pop. Ro.*
A.C.4. *S. Franciſci Confeſſoris.*
A.C.18. *S. Lucæ Euangeliſtæ.*
P.28. *SS. Simonis & Iudæ Apoſt.*
A.31. *Vigiliæ omnium Sanctorum.*
Cancellaria tamen non ſeruat.

NOVEMBER. habet dies 30.

P. 1. *Feſtum omnium Sanctorum.*
A.C. 2. *Cõmemor. omniũ fideliũ Defunct.*
C. 6. *S. Leonardi Confeſſoris.*
A.C. 9. *Dedicat. Baſilicæ Saluatoris iuxta Baſilicam S. Ioan. Laterani.*
P.11. *S. Martini Epiſcopi & Confeſs.*
A.C.18. *Dedic. capellæ SS. Petri & Pau.*
C. 21. *Præſentationis B. Mariæ Virg.*
A.C.22. *S. Cæciliæ Virg. & Mart.*
A.C.23. *S. Clementis Papæ & Mart.*
C. 24. *S. Griſogoni martyris.*
D. 25. *S. Catherinæ Virg. & Mart.*
P. 30. *S. Andreæ Apoſtoli.*

DECEMBER. habet dies 31.

A.C. 6. *S. Nicolai Epiſc. & Confeſs.*
A.C.7. *S. Ambroſi Epiſc. & Confeſs.*
D. 8. *Conceptionis B. Mariæ Virg.*
D. 13. *S. Luciæ Virg. & mart.*
P. 21. *S. Thomæ Apoſtoli.*
A.C.24. *Ab iſta die incluſiuè vſque ad feſtum Epiphaniæ ſunt feriæ.*
Cancellaria habet tamẽ ferias per totam diem 29. tantum.
P.25. *Natiuitatis Domini.*
P.26. *S. Stephani Protomartyris.*
P.27. *S. Ioannis Apoſtoli & Euang.*
P.28. *SS. Innocentium martyrum.*
P.31. *S. Silueſtri Papæ & Confeſs.*

FESTA MOBILIA.

A.C. *Cinerum cũ decem præcedentibus in Curia Capitolij, & in alijs Curijs tantummodo duobus.*
Cancellaria tamen fit die Lunæ ante Cineres.
C. *Stationum ad Sanctum Marcum.*
P. *Paſchæ Reſurrectionis Domini.*
A.C. *Septem dierum præcedentium, & ſeptem ſequentium.*
Cãcellaria tamen fit die Lunæ in hebdomada ſancta, & poſtea initiatur die Iouis hebdomadæ ſequentis.
C. *Lunæ & Martis poſt octauã Paſchæ.*
C. *Rogationum.*
A. *Vigiliæ Aſcenſionis Domini ſi erit mutatio capparum in Capella Põt.*
P. *Aſcenſionis Domini.*
P. *Pentecoſtes.*
P. *Corporis Chriſti.*
C. *Veneris immediatè ſeq. propter proceſſionẽ in Eccl. S. Mariæ ſup. Min.*
C. *Octaua Corporis Chriſti.*
P. *Omnium dierum Dominic.*
A. *Omnium dierũ Iouis in Curia* A.C.
A.C. *Creationis Pontificis viuentis.*
A.C. *Coronationis eiuſdem.*
A. *Anniuerſarij exequiarum Pontificis immediatè defuncti.*
Cancellaria autem non ſeruat.
A. *Anniuerſarij exequ. Cardinalium.*
Cancellaria vero non ſeruat.
C. *Vindemiarum tẽpore in cauſis ordinarijs in prima inſtantia feriæ petẽtibus conceduntur arbitrio iudicis, ſi principalis vel procurator in vindemijs ſit impeditus.*

INCERTA.

A. *Quando Pontifex ab Vrbe proficiſcitur vltra xl. milliaria, & ſecum ducit Officiales.*
Cancellaria tamẽ fit ſemper vbi ipſe Pontifex moratur.
A. *Quando venit publicè aliquis Orator ad præſtandũ obedientiã Pontifici.*
Cancellaria vero non habet hoc feſtum neque infraſcripta.
A. *Quando publicantur noui Cardin.*
A. *Quando nouus Cardinalis Vrbem prima vice publicè intrat.*
A. *Quando aliquis legatus de latere reuertitur publicè ad Vrbem.*
A. *Quando fit Conſiſtorium publicum.*
C. *Quando fit Conſilium publicum.*
C. *Ingreſſus Senatoris cũ duobus ſeqq.*

Omnia feſta ſupradicta, quæ habent P. in margine ſũt obſeruãda de præcepto S.R.E. & quæ habent D. ſunt ex deuotione & cõſuetudine Almæ Vrbis Romæ, & quæ habẽt A. ſũt Apoſtolici Palatij, & quæ habẽt C. ſũt Curiæ Capitolinæ. Quæ verò infimul habent A. & C. ſunt Apoſtolici Palatij, & Curiæ Capitolinæ.

Cãcellaria tamen non ſeruat quædam feſta Apoſt. Palatij, prout ſuis locis annotatũ fuit.

Cancellaria fit qualibet die Martis, Iouis, & Sabbati nõ feriata, & quando dies Cãcellariæ eſt feriata, fit die præcedenti non feriata.

FINIS.

Digitized by Google

BREVIS MODVS EXAMIMANDI IN CAVSIS CRIMINALIBVS.

Per quoſuis Iudices obſeruandus, ſumma curioſitate in publicam vtilitatem nouiter redactus

A PETRO AMICO NEAPOLITANO Cauſarum Procuratorem Collectus.

Circumſpectus Iudex pro habenda facilius veritate à reis examinandis debet in primis ſe optimè (ſi fieri poteſt) de facto, de quo contra ipſos agendum eſt, informare. Qui ſic informatus deueniendo contra illos ad examen ſtudere debet illos diligenter interrogare, inuoluere, & circundare ſuper circumſtantijs & qualitatibus facti, & præſertim de omnibus illis, in quibus viderit eos poſſe tergiuerſare, & eludere Curiã inquirentem, antequam illos interroget ſuper facto principali, vt ex his valeat remouere omnes cauillationes, calumnias, falſas, negatiuas, & qualibet alia obſtacula, & veritatem habere. Nam ſi ex ore eorum habebit, quas defenſiones facere poterint, et quæ vera, & quæ falſa ſint, facillimè præuidere poterit, ne falſis argumentis & teſtibus defendantur, & decipiantur: plerumq; enim Rei ſubterfugientes fateri delicta commiſſa facile in laqueum incident. itaque aut erit eis neceſſe deuenire ad veritatem, & delicti confeſſionem; aut ſaltem erunt Rei in deponendo ita varij, mendaces, vacillantes, & ſibypſis contrarij, quòd circumſcriptis etiam alijs inditijs, & circunſtantijs poterunt facile torqueri.

Ne igitur Rei falſis argumentis, & teſtibus ſe tueri à delictorum iam patratorũ, & commiſſorum poſſint impunitate, Iudex ſtatim & ſumma cum diligentia examinare debet pro informatione Curiæ omnes nominatos per ipſos reos in examine, & alios veriſimiliter de facto informatos faciẽdo ſibi prius recenſere totam facti ſeriem, & omnia, quæ circa illum occurrerunt, ne per incuriam crimen impunitũ remaneat

Poſtmodum illos interroget ſuper circumſtantijs, & qualitatibus facti ad cauſam pertinentibus & neceſſarijs, ne quid intactum, & illibatum remaneat, vel ſi fuerit ſuſpicio teſtes ipſos tacituros, occultaturos, ſiue negaturos facti veritatem, poterit Iudex pro veritate inueſtiganda, & eruenda illos à principio examinis interrogare ſuper circunſtantijs & qualitatibus quibuſcunque, & paulatim illos capere in verbis, & in ſermone adeo quòd illos facillimè inducet ad veritatem deponẽdam.

Hanc quoq; diligentiam poterit facere ipſe Iudex contra Reos, quorum res propriè agitur.

Eſſet etiam Reus conſtitutus interrogãdus in genere ſi teſtes ad ipſius faciem confrontandi ſiue contra ipſum examinati pro informatione Curiæ, ſiue aliter quomodocunque ſint ſibi noti, vel incogniti, amici vel inimici, & habeat ipſos pro veridicis & fide dignis: an ſecus immiſcendo etiam in examine ſi videbitur aliquos ſiue nomina aliquorum qui ſint ſibi omnino noti & amici, & verè non fuerint contra ipſum examinati, caueat autem ne dicat eos eſſe contra eum examinatos, ne reus facile cõprehendat, & animaduertat, quid velit ſibi Iudex. Nam ſic comprehendet Iudex, quæ contra Reum obijci poſſunt, & ſummariè ſe informare poterit, an vera ſint ea quæ cõtra teſtes obijciuntur, ne poſſit Reus falſa ſubijcere cõtra teſtes deponẽtes cõtra eum.

Etſi reus dicat aliquos ſibi fuiſſe inimicos, interrogetur de cauſa inimicitiæ diligenter, & eius circumſtantijs, vt poſſit ſe

Digitized by Google

certificare an teſtes dolo & fraude du[illegible]i depoſuerunt contra ipſum, an potius vt verum dicerent.

Poſſet etiam Iudex facere multa interrogatoria, & reum circumdare interrogatorijs. Ita quod Iudex ore Rei fere concludenter colligere poſſet teſtes eſſe ſibi amicos, veridicos, & fide dignos, & id facilè ſuccedere poterit interrogando Reum de conuerſatione, conſuetudine, & commercio cum teſtibus, de familiaritate, de eorũ vita & fama, & de alijs ſimilibus circumſtantijs remotis, idque ad finem reperiendi veritatem tantummodo, ne Curia decipiatur, & delicta remaneant impunita.

Quibus ſic diligẽter peractis poterit, immo debet Iudex reis petentibus dare terminum ad defendendũ ſeu inditia purgandum, ponendum ipſos ad largam, vt cũ aduocatis, & procuratoribus loqui poſſint, vel ſi ex aliqua cauſa, vel ſuſpicione, in grauiſſimo tamen crimine videbitur Iudici aliquando Reos eſſe detinendos in ſecretis carceribus pendente termino ad defendendum antequam tortura in eis illata, erit eis ex decreto Iudicis danda facultas alloquẽdi procuratores & aduocatos quandocunq. & quotieſcunque voluerint: aliás poſſet ipſi Iudici imputari, quòd denegaret ipſis reis defenſiones. Et conſtituendum reum poſſet Iudex per infraſcriptum, vel per aliũ ſimilem modum procedere, & prout melius videbitur, videlicet.

Conſtitutus perſonaliter coram me N. Iudice talis N. cui delato iuramento corporali tactis, &c. de veritate dicenda, ſuper quibus interrogabitur. Et primo ſolet interrogari de ſcientia ſiue captura ſuæ carcerationis, & poſtea de circumſtantijs, & qualitatibus delicti, ex quibus poterit Iudex deuenire ad delicti cognitionem, vt ſupra dictum eſt.

Antequam Iudex adducat teſtes in faciem rei, pro illis confirmandis procedere poterit cõtra ipſum reum infraſcriptis interrogatorijs, videlicet.

Interrogatus & monitus vt ſe diſponat omnino veritatem fateri ſuper præmiſſis, cum Curiæ conſtet ipſum commiſiſſe tale delictum.

Vel, interrogatus, & monitus, vt velit omnino veritatem fateri ſuper præmiſſis, præſertim cum clare probetur ipſum C. tale delictum perpetraſſe, & perſiſtente ipſo reo in negatione poterit interrogari modo infraſcripto, videlicet.

Interrogatus quid dicet ſi in eius faciem probabitur per teſtes fide dignos ipſum C. commiſiſſe tale delictum & ſic ſuggerere poterit de loco, & tempore commiſſi delicti, prout opportunum videbitur: ſi verò nolit teſtes in faciem rei confrontare, ſed velit eligere teſtium examen, procedere poterit infraſcripto interrogotorio, videlicet.

Interrogatur quid dicet ſi in eius faciem apparebit ex dictis & depoſitionibus teſtium fide dignorum ipſum C. commiſiſſe tale delictum.

Poſtmodum ad conueniendum ipſum reum carceratum debet ipſi legi in faciem depoſitio teſtis, ſeu ſocij criminis ſub his verbis videlicet.

Tunc ad conuincendum C. de mendacijs, & ad diſponendum ipſum veritatem dicere mandauit per me notarium ſibi legi alta & intelligibili voce depoſitionem N. habitam ſub tali die in illis verbis, videlicet, &c. & ſic regiſtrantur verba teſtis: ſi verò nolit illa regiſtrare poterit Iudex dicere ſub tali die, & præſertim in illa reſponſione incipiente, videlicet, &c. & finiente, videlicet, vel vt opportunum ipſi Iudici videbitur. & regiſtrata dicta depoſitione, Iudex ſubſequetur modo infraſcripto, videlicet.

Qua depoſitione regiſtrata prout ſupra ſibi lecta, & per ipſum bene audita & intellecta prout aſſeruit, fuit per Dominum interrogatus, quomodo dicat, & quomodo aduerſarius ad depoſitionem iſtam reſpondeat: & ſucceſſiue perſiſtente in negatiua interrogetur, videlicet:

Interrogatus & monitus vt velit ſe diſponere ad veritatem fatendam ſuper præmiſſis, præſertim cum videat ſe teſtibus cõiunctum, qui veriſimiliter prædicta contra ipſum non dixiſſent ſi vera non fuiſſent & eſſent.

Interrogatus quare velit dictos teſtes prædicta contra ipſum dixiſſe, ſi vera non

fuiſ-

fuiſſent, & eſſent, & poſt ſupradicta inter rogatoria, et alia ipſi reo faciēda, ſi reus adhuc perſiſtat in negatiua ſic erit procedendum.

Ex tunc Dominus ad magis conuincendum ipſum C. de mendacijs, & diſponendū ipſum veritatem dicere mandauit ad ipſius faciem adduci N.

Quo adducto, & facta inter eos mutua recognitione perſonarum, & nominū, fuit prædictus adductus medio eius iuramento tactis, &c. corporaliter per ipſum ſacroſā ctis ſcripturis, & per Dominum interrogatus, an ea quæ dixit, & depoſuit contra N. conſtitutum hic præſentem fuerint & ſint vera, & pro veritate dixerit, & depoſuerit. Reſpondet, etc.

Et lecta ſoli ipſius depoſitione in verbis ſupra regiſtratis in præſentia ſupra dicti N. C. fuit per Dominum adductus.

Interrogatus an ea, quæ modo legi audiuit, ſint illa eadē, quæ ipſe dixit & depoſuit circa N. hic præſentem C. & bene aduertat ſuper his veritatem dicere. Reſpondit, &c.

Et aduertendum eſt, quòd omnes reſponſiones tam reorum, quām teſtium ſunt ad longum extendendæ, vt clarius totius facti veritas haberi poſſit.

Ex tunc Dominus conuerſus ad dictum N. C. interrogauit ipſum, an adhuc ſit diſpoſitus veritatem dicere ſuper præmiſſis, & quid modò dicat aduerſarius contra reſpōſiones præfatas & ſi negat.

Præſente dicto adducto, & replicante, & adductus hic in ſubſtātia replicare ſiue recenſere in præſentia rei omnia quæ contra reum depoſuit, & in hoc debet eſſe val de oculatus & circumſpectus Iudex ne adducat teſtes in vacillationem, & hoc ad finem veritatem indagandi tantummodo, aliter eſſet miniſter Diaboli.

Et factis multis replicationibus hinc inde per adductum & reum C. Dominus ſic debet pronunciare.

Ex tūc Dominus cum vnuſquiſque perſiſteret in ſuo dicto mandauit de loco examinis dictū adductum ſeparari, & in locū ſuū reponi, vel eū licētiauit, et ſucceſſiue fuit dictus C. per Dominum interrogatus, & cum duobus, vel tribus interrogatorijs poteſt concludi examen, & inter cętera interrogatoria poteſt reus interrogari hoc modo, videlicet:

Interrogatus qualiter velit prædicti teſtes, qui nullam habēt inimicitiam cum ipſo conſtituto nec aliquod ſentiunt commodum ex prædicta eorum depoſitione in eius fauorem dixiſſent ſi vera non fuiſſent & eſſent, & poſt multa interrogatoria ſe adhuc in pertinacia perſiſtat, debet ita pronunciare.

Et tunc D. ad magis conuincendum ipſū C. de mendacijs mandauit ad ipſius faciem iterum adduci N. ſupradictum, quo ſic adducto, & medio iuramento prædictus adductus pro D.

Interrogatus, an in rei veritate ea, quæ depoſuit circa N. C. fuerint & ſint vera modis & formis, quibus ipſe dixit & depoſuit, et ſi reus in negatoria perſiſtat D. ita debet procedere & pronunciare contra ſocium criminis, ſiue alium inhabilem ex delicto, vt ipſum reum, & alios nominatos per ipſum afficiatos.

Ex tunc D. ad tollendam omnem dubietatem, quæ circa perſonam, & dicta ipſius adducti oriri poſſit ad magis afficiendum ipſum C. & alios nominatos per ipſum, ad omnem alium meliorem finem & effectum mandauit D. adductum in præſentia & cōſpectu ipſius C. necnon N. & N. complicium, & per ipſum nominatorum de mandato D. adductorum ad locum ſolitum torturæ adduci, ibidemque ſpoliari, ligari, & in finem eleuari.

Qui ſic adductus, ſpoliatus, & in finem eleuatus fuit per D. interrogatus vt eadem ingenuè dicat, an ſint vera, & pro veritate dixerit ea quæ depoſuit circa N. & N. hic præſentem conſtitutum. Reſpondit.

Tunc faciat Iudex, vt ille adductus ſic in tortura recenſeat ſubſtantialiter ea quæ depoſuit circa conſtitutum & alios præſentes, & eorum reſponſiones ſcribantur ſeparatim in eorum examine & interim adductus permaneat in tortura, & ſi omnes permaneant in eorum dictis, ille adductus deponatur de tortura.

Poſtea interrogetur ſuper eiſdem præſentibus omnibus complicibus, & his pera-

ctis ille ſortus, & pariter omnes conſocij adducti ſeparentur à loco examinis, & remaneat in examine ille reus C. qui poterit poſtmodum in eorum examine, ſiue in alio proximè faciendo, conqueri in caput proprium.

Si reus appareat conuictus, & Iudex velit illum torqueri pro habenda confeſſione incidenter, nec poſteà appellet, debet ita procedi, videlicet.

Quod reus non interrogetur ſuper facto principali, de quo eſt conuictus, ſed tantum ſuper circumſtantijs, qualitatibus, complicibus, tractatu, & alijs ſimilibus, ſuper quibus torqueatur, cum proteſtatione, quod non intendit ipſum torquere ſuper facto principali, ex quo eſt conuictus, ſed tantum ſuper circumſtantijs, qualitatibus, complicibus, tractatu, & pro vlteriori veritate habenda torqueri.

Si reus reuocauerit confeſſionem ſponte factam vel confeſſionem ratificatam iam factam prius in tortura legitimis præcedẽtibus inditijs quæ parificantur cum confeſſione ſpontanea, Iudex debet in primis procuratore, vt reus recenſeat ſaltem in ſubſtantia ea quæ faſſus fuerat, poſtmodum legatur ipſi reo ipſius confeſſio facta, & ſuadeatur ad recognoſcẽdum veritatem, in ea pedes figendo, oſtendendo ſemper credere confeſſionem fuiſſe & eſſe veram, & per ipſum reum non poſſe, nec debere recuſari dicta confeſſio, cum fuerit ſpontanea, & à ſe ipſo ratificata, & ibidem ipſo Reo adducãtur per Iudicem omnes rationes, ex quibus colligi poſſet cõfeſſionem per ipſum factam fuiſſe, & eſſe veram, & poſtmodum ſubiungantur per eundem Iudicem, quòd ſtantibus præmiſſis veriſimiliter colligi poteſt ipſum fuiſſe ſubornatum, & inſtructũ ad eius confeſſionem reuocãdam, & interrogetur ad longum ſuper ſubornationibus, & inſtructionibus, & ſi adhuc in negatiua pertinaciter perſiſtat, & ad confeſſionem ſuam redire nolit, torqueatur cum iſto decreto, videlicet.

Ex tunc dominus viſis & conſideratis prædictis, attenta ipſius confeſſione, & ratificatione, quæ ex tali præſumptione dignoſci poteſt eſſe veram, & attento quòd ipſe Reus nititur eandem confeſſionem reuocare. Vnde facile colligi poteſt eum fuiſſe ſubornatum, & ab aliquo, ſiue aliquibus inſtructum, & doctum, atque inductum ad confeſſionem reuocandam, pro dignoſcendis ſubornationibus, & vlteriori veritate habenda circa præmiſſa mandauit præfatum C. ad locum ſolitum torturæ adduci, ibidemque ſpoliari, ligari, & in finem eleuari & torqueri, cum proteſtatione in forma, quòd non intendit ipſum torqueri ſuper ab ipſo confeſſatis.

Si vero reuocauit confeſſionem factam in tortura legitimis præcedentibus inditijs, & adhuc non ratificatam, procedere poterit Iudex ſicut dictum eſt ſupra in confeſſione ſpontanea & ratificata, ad hoc vt cognoſci poſſit in quo dicto reus perſiſtat: perſiſtens enim in eius reuocatione, non poterit damnari legitimè.

Si vero in ſecundo examine fuerit interrogatus ſi cogitauerit, vel deliberauerit, vel ſi adhuc ſic diſpoſuerit melius veritatem dicere quàm dixit in alijs examinibus & interrogatorijs ſibi factis, & poſtmodum fuerit interrogatus an ſuper quibus fuit aliàs examinatus, veritatem dixiſſet. et ipſe reus reſpondeat non recordari ſuper quibus aliàs fuit examinatus, poſſet per infraſcriptam interrogationem inuolui.

Interrogatus et monitus vt reſpondeat præcisè ſuper quibus aliàs fuit examinatus, cum non ſit veriſimiliter ipſum de illis non recordari: præſertim cum fuerit de recenti examinatus et ſuper facto proprio.

Et D. bene aduertat præcisè ipſum reſpõdere ſuper præmiſſis, aliàs prout debetur per opportuna iuris remedia.

Et replicante Domino, vt pertinenter, et præcisè reſpondeat ſuper præmiſſis, et nõ ſit ita pertinax in ſuis reſponſionibus reſpondendo pertinaciter cuilibet interrogationi, quòd non recordatur cum ſic reſpondendo reddat ſe valdè ſuſpectum de delicto: aliàs pro præciſa reſponſione habenda neceſſe erit contra ipſum deuenire ad opportuna iuris remedia.

Et Reo perſiſtẽte adhuc in pertinacia ſi interrogatio contineat factũ principale, ſi-

Digitized by Google

ne circumſtantiam facti principalis, videlicet de loco, ſiue de tempore delicti commiſſi Iudex poterit procedere contra ipſum pro præciſa reſponſione habenda cum hoc decreto, videlicet.

Tunc Dominus videns ipſum C. in pertinacia perſiſtentem, & nolens præciſè reſpondere ſuper præmiſſis pro præciſa reſpõſione habenda, cum aliter haberi non poſſet, mandauit ipſum adduci ad locum torturæ, ibidemque ſpoliari, ligari, & funi præſentari, &c. Qui ſic adductus dum ſpoliaretur, & ligaretur, fuit per D. benignis verbis monitus vt diſponat ſe præciſè reſpondere, ſuper quibus fuit toties interrogatus, & recedat ab huiuſmodi reſponſione, aliàs eleuabitur.

Reus perſiſtens in pertinacia, quòd non recordatur de facto principali ſiue de circumſtantijs, & qualitatibus concernentibus factum principale, ex quibus poſſet Iudex facile deuenire ad cognitionem facti principalis, poterit cum ſimilibus interrogatorijs, de quibus ſupra innolui, mutatis tamen mutandis, ac etiam infraſcriptis, videlicet.

Interrogatus & monitus vt velit veritatem dicere & reſpondere ſuper præmiſſis preciſè, affirmatiuè, vel negatiuè, & caueat ab huiuſmodi reſponſione non recordari, cum agatur de facto proprio, & de recenti, in quo non cadit veriſimilis obliuio.

Et d. D. vt ſe diſponat ad dandum ſuper præmiſſis præciſam reſponſionem affirmatiuam vel negatiuam: aliàs pro illa habenda neceſſe erit contra ipſum deuenire ad opportuna iuris, & facti remedia.

Si verò reus negauerit recordari de aliquibus de quibus fuit cum aliquo de recenti confrontatus, eſſet inuoluendus modo ſupradicto, & præſertim infraſcripto, videl.

Interrogatus & monitus vt veritatem dicere velit, ſuper quibus fuit heri confrontatus cum N. & reſpondente ſuper his præciſè & pertinenter, cum non ſit credendum ipſum reum non recordari de his quæ fuerunt ſibi heri dicta in faciem per N. præſertim cum ſimus in facto notabili, & de recenti: aliàs, &c.

Reus ſi perſiſtens pertinaciter in negatione, & poſtmodum veritatem confeſſus eſſet modo infraſcripto interrogari debet, videlicet.

Interrogatus qualiter à principio examinatus recuſabat præfata fateri, &c. vel quare toties examinatus ſit interrogatus tam conſtanter & audacter negauerat ipſum præfata commiſiſſe.

Quando reus demonſtrat non recordari de dictis, & confeſſatis per ipſum, debet ſibi legi per notarium conſtitutum ipſi factũ ſub die, &c. ſub illa parte incipiẽte in eius reſponſione, & finiente &c. qua ſibi lecta, & per ipſum C. bene audita & intellecta prout aſſeruit, fuit dictus C. per Dominum interrogatus, ſi ea quæ modo ſibi lecta fuerunt ſunt illa eadem, quæ ipſe vltimo loco examinatus dixit, & confeſſus fuit, & ſubſequatur Iudex reum interrogare, prout ei videbitur opportunum.

Quando reus negat dixiſſe aliqua, quæ verè dixerat & faſſus fuerat, & reperiuntur ſcripta à notario, eſſet reus modo infraſcripto interrogandus, videlicet.

Interrogatus & monitus vt benè aduertat ſuper his veritatem dicere, cum aliàs examinatus præfata dixerit, & faſſus fuerit, & ſe ad ſuum dictum redierit, erit interrogandus modo infraſcripto, videlicet;

Interrogatus & monitus, vt congruam rationem reddat, quare præfata negauerat, cum non ſit veriſimile ipſum non fuiſſe recordatum de confeſſis & dictis per ipſum, præſertim cum ſimus in facto notabili, & de recenti.

Si verò negauerit ea dixiſſe, ſe & factũ eſſe poſt ſupradictum factum interrogatum, erit interrogandus, videlicet.

Interrogatus quid dicet ſi in eius faciem apparebit ipſum C. præfata dixiſſe, & faſſum eſſe in ſuis conſtitutis.

Tunc D. ad conuincendũ ipſum C. de mẽdacio, & ad diſponendum ipſum melius ve ritatem dicere, mandauit in eius faciem ſibi legi ipſiuſmet C. examen habitum præſenti proceſſu ſub die, &c. præſertim in illa parte incipiente, &c. & hic regiſtretur ipſius C. confeſſio poſtmodum ſubiungatur quo examine ſic vt ſupra regiſtrato ſibi lecto per me Notariũ de mãdato Domini, &

pen

per ipſum C. bene audito & intellecto prout aſſeruit, fuit per D. &c.

Interrogatus, quid modò dicat, & quomodo audeat amplius negare præfata dixiſſe, & faſſum fuiſſe vel eſſe, vel quid modò aduerſus præfata replicet, perſiſtens in pertinacia erit interrogandus, &c.

Interrogatus ſi ad ipſum aliàs examinañ. ſuper permiſſis interrogauerint Iudex & Notarius vt per eum dicto conſtituto ſibi facto, aliàs, & modo lecto apparet.

Interrogatus quomodo ſit tam audax ad prædictam negañ. ſi ad ipſum, ſcilicet examinañ. interuenerint Iudex & Notarius, ſi affirmauerit Reus aliter fuiſſe ſcriptum quam ab eo dictum.

Interrogatus ad quid Notarius prædicta ſcripſiſſet, ſi per ipſum C. non fuiſſent dicta.

Et admonente D. vt bene aduertat ſuper præmiſſis veritatem dicere: cum nõ ſit veriſimile aliter fuiſſe ſcriptum à Notario quàm ab ipſo C. dictum, præſertim cum fuit examinatus, coram Iudice & Notario.

Et replicante D. ipſum C. dixiſse & faſſum fuiſſe præfata modis & formis quibus legi audiuit, & ſic meram veritatem ſe habere, atque in his iure optimo maiorem fidem adhiberi Notario quam ipſi C. aliter aſſerenti, & propterea recedat ab eius pertinacia & liberè veritatem fateatur.

Et ſucceſſiuè adducantur per Iudicem aliæ rationes fortaſſe ex proceſsu apparentes, ex quibus poſset coniecturari & colligi ipſum C. ad præſens conari eius dictum & confeſſionem reuocare; aduertendo ſemper ipſum vt veritatem dicere velit: etſi denuo ad confeſſionem redierit, interrogetur quare conatus fuerit eius dictum ſiue dictã eius confeſſionem reuocare, & inſtare pro congrua reſponſione. Nam ſic inſtante poterit adducere reum ad fateñ. delictum, ſiue ſaltem ad fatendum aliquid ſibi præiudiciale. Itaque animoſius deuenire poterit contra eum ad torturam, illa enim reuocatio confeſſionis, & pertinaciæ arguunt dolum. Si reus aſserit Notarium in ſcribendo erraſse, erit ſic interrogandus, videlicet.

Interrogatus & monitus vt velit ſuper prædictis omnimodam veritatem dicere, cum non ſit credendum Notarium in præfata ſcribendo erraſse, ſed potius ipſum C. eius confeſſionem doloſè reuocare, & in his verè creditur Notario: præſertim cum ad ipſum examinandum interuenit Iudex & Notarius.

Si apparet dictum Reum reiteraſſe aliàs eius confeſſionem, ſubiungatur.

Et dictus D. ipſum C. aliàs examinatum ac iteraſſe dictam eius confeſſionem ſibi ſuperius lectam: & propterea non ſit tam pertinax in prædicta negando, & liberè veritatem dicat ſuper præmiſſis.

In Dei nomine Amen, &c. Anno, &c.

DAmnum quod quis ſua culpa ſentit ſibi debet non alijs imputari.

Locupletari non debet aliquis cum alterius iactura.

Si quis tacet non fatetur, ſed nec vtique negare videtur.

Cui licet quod eſt plus, licet vtique quod eſt minus.

Cum quid vna via prohibetur alicui, ad id alia non debet admitti.

Cum quid prohibetur, prohibentur omnia quæ ſequuntur ex illo.

Modus ſeruandus in Ratificationibus.

INterrogatus ſi omnia dicta & confeſſata per ipſum in vltimo cõſtituto ſibi facto fuerint & ſint vera, & pro veritate dixerit & faſsus fuerit. Reſpondit, &c.

Et lecto ſibi præcedenti conſtituto habito ſub die &c. in tali libro, &c. præſertim in illa parte, incipiente in eius reſponſione, &c. per me Notarium de verbo ad verbũ de mandato D. & per ipſum C. bene audito & intellecto prout etiam fuit per D.

Interrogatus, an ea omnia, quæ modò ſibi lecta fuerunt, ſint per eum dicta & confeſsata, modis & formis quibus legi audiuit. Reſpondit, &c.

Et dictus D. vt recenſeat modò pro veritate in ſubſtantia ſeriatim & ſuccintè citra quodcunque mendacium omnia, quæ in dicto examine, ſibi lecto dixit & faſsus fuit. Reſpondit, &c.

Interrogatus ſi velit prædictis confeſ-

ſatis

ſatis & dictis per ipſum aliquid addere, vel minuere, vel potius ea tamquam vera ratificare & approbare, & modò ratificet & approbet, & ſi quæ mendacia in eis dixerit, illa liberè recuſet, & corrigat, ſolum Deum præ oculis habens.

Interrogatus ſi occurrat ipſi C. aliqua alia pro veritate dicere, vltra ea quæ dixit & faſſus fuit, &c.

Et perfecto examine eſt proceden. cum infradicto decreto, videlicet.

Tunc D. acceptatis, &c. dimiſit examē; & mādauit ipſum C. poni ad largam, cum termino trium dierū, ad faciendū omnes, et ſingulas eius defenſiones, habitis tamen teſtibus pro rite & recte examinatis copias, &c. & abſque præiudicio vlterioris proceſſus & examinis, &c.

In recognitione banniti ſeu comdemnati procedendum eſt modo infraſcripto.

PRoducat prius in faciem rei ſentētiam capitalem contra ipſum Reum; poſtmodum ſcribatur.

Conſtitutus tamē, & abſque præiudicio ſententiæ capitalis & vltimi ſupplitij latæ contra ipſum, de quo expreſſe proteſtatur fuit per Dominum interrogatus ſi vnquam ipſe C. fuerit inquiſitus, proceſſatus, bannitus, & condemnatus ex aliquo crimine, de quibus, Reſpondit, &c.

Interrogatus & monitus, vt bene aduertat, & dicat veritatem, quia Curiæ conſtat ipſum C. fuiſſe condemnatum ex cauſa dicti homicidij in pœnam vltimi ſupplitij. Reſpondit, &c.

Ex tunc D. ad conuincendam ipſum Cōſtitutum, & ad melius veritatem dicere diſponendum mandauit per me Notarium ſibi legi quandam condemnationem capitalem exiſtentem in tali libro cum data ſub tale die, &c. cum menſe, &c. ſub rogatu N. Notarij tenoris & continentiæ, videlicet. Et regiſtretur ſententia de verbo ad verbum.

Qua regiſtrata & lecta, & vulgari ſermone expoſita per Notarium de verbo ad verbum, alta & intelligibili voce, & per ipſum C. bene audita & intellecta, vt aſſeruit, fuit per Dominum interrogatus.

Si verò non vis dictam ſententiam regiſtrare, poteris procedere hoc modo, videlicet ſub rogitu talis Notarij, qua condemnatione ſibi lecta per me Notarium alta & intelligibili voce de verbo ad verbum, prout iacet, & per ipſum C. audita & bene intellecta, vt aſſeruit fuit per Dominum interrogatus ſi ipſe C. ſit ille met talis corpore, nomine, cognomine, patria, & ſubſtantia, vt in dicta ſententia nominatur & exprimitur.

Interrogatus ſi in dicta eius Patria eſſet aliquis alius eiuſdem ipſius C. nominis & cognominis. Et aduertendum eſt, ne reus interrogetur ſuper delicto de quo C. reperiatur condemnatus.

Qua recognitione facta, poterit ipſe Reus torqueri pro haben. complicibus ad delictum, de quo condemnatus reperitur: & ſic erit interrogandus tantummodo, videlicet.

Qui fuerint & ſint ipſius complices, ſocij, & participes ad homicidium commiſſum in perſonam N.

Et ſi velit torquere Reum pro habendis complicibus debet prius facere proteſtationem, quòd non intendit dictum Reum C. torquere in caput proprium, nec præiudicium aliquod inferre ſententiæ contra ipſum latæ, ſed ſolummodo ipſum torquere pro habendis complicibus, ſocijs, & participibus in delicto, quo expreſsè proteſtatur. Et eſt etiam aduertendum quòd recipiat Iudex tantum reſponſionem ſuper interrogatis, & non vltra interrogata: ſed quia omnia ſunt ſcribenda, poterit dicta per Reū præter interrogata Notarius ſcribere, ſubdens ex ſe, &c.

Si Reus negauerit ſe eſſe deſcriptum in ſententia, poterit teſtibus conuinci ſuper identitate perſonæ, & ſententia exequatur. Si verò teſtes circa identitatem perſonæ deficiunt, poterit interrogare de patre, matre, fratribus, ſororibus, conſanguineis, affinibus, patria, bonis, domo, vicinis, de tempore diſceſſus à patria, de tempore eius abſentiæ à Patria, & loco delicti cōmiſſi, & alijs circumſtantijs, ex quibus verſimiliter videbitur Iudici Reum C.

eſſe

eſſe illummet deſcriptum in ſententia poterit torquere ad ſciendum an fuerit & ſit ille deſcriptus in dicta ſententia, cum proteſtatione ſupradicta, &c.

Et ſi fateatur ſe eſſe deſcriptum in ſententia & confeſſionem ratificauerit ſententia exequetur. Et eſt faciendum decretum, videlicet.

Tunc D. acceptatis, &c. dimiſit examē, mandauit ipſum C. poni ad largam cum termino trium dierum ad dicendum causā quare dicta ſententia contra ipſum lata exequi nō debeat, omni meliori modo, &c.

Et eſt aduertendum, ne praefigat ei terminum ad faciendum defenſiones, ſed tantūmodo ad dicendum cauſam, quare ſententia exequi non debeat, &c.

Similiter eſt aduertendum, quòd dicta ſententia lata in contumacia non poteſt de Iure & virtute Motus proprij Pij V. exequi contra condemnatum, niſi fuerit lata legitimis praecedentibus inditijs, Principem qui ſi nolit Reum admittere ad defenſiones ſententia erit fortaſſe moderanda ad triremes, ſed nunquam exequenda, &c.

F. I N I S.

ANT 1.316.542

Digitized by Google

Digitized by Google

XV. 2.

Digitized by Google